Elu Ọhụn: Ẹkụkwọ-Nsọ
(Azụụn Ọhụn rịn'a)

Revision of New Testament in Ika

Elu Ọhụn: Ẹkụkwọ-Nsọ (Azụụn Ọhụn rịn'a)
Revision of New Testament in Ika

copyright © 2010 Wycliffe

Language: Ika

Translation by: Wycliffe

Ika (ikk) Nigeria

In Nigeria the word Ika is not only the name of the Ika people, but is also used to designate a local government area in the Akwa Ibom State. The Ika people are a sub group of the Igbo people. It is interesting to note that Ika is the name of a town in Croatia is one of the eight Annang local government areas of the local government areas in Akwa Ibom State. An alternative name for the Ika people is Ika-Annang. There appears to be another dialect of Ika that is spoken in Delta State of Nigeria.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
Printed book ISBN 9789789037056
Revision

The New Testament

in Ika

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
31b0248e-272a-5dee-8226-bcc00c54d9b1

Contents

Matiu 1
Makị 49
Luku 79
Jọnụ 132
Ọrụn Ndị-Ozi 167
Ndị Rom 213
1 Ndị Kọrẹntị 235
2 Ndị Kọrẹntị 255
Ndị Galeshịa 269
Ndị Ẹfẹsọsị 276
Ndị Filipi 283
Ndị Kolosi 289
1 Ndị Tẹsalonika 294
2 Ndị Tẹsalonika 299
1 Timoti 302
2 Timoti 308
Taịtọsị 312
Filemọnụ 315
Ndị Hibru 317
Jemisi 334
1 Pita 339
2 Pita 346
1 Jọnụ 350
2 Jọnụ 356
3 Jọnụ 357
Judu 358
Nghọsị 360

Oziọma Jesu Kristi Lẹkẹ Kẹ Matiu
Dọn De Ẹ

Ndị Mụ Jizọs' Kraịstị

1 Ọnwan wụ Ẹkụkwọ wẹ gi gba ndị mụ Jizọsị, nwa Defidi, nwa Ebraham.

Gha Ebraham D'e ru Defidi

2 Ebraham wụ nẹdi Aziki, Aziki wụ nẹdi Jekọpụ, Jekọpụ wụ nẹdi Juda
lẹ umunẹ-ẹ-ikẹnnyẹ. 3 Juda wụ nẹdi Pẹrẹzị lẹ Zẹra. Nnẹ mụ nị wẹ wụ
Tama. Pẹrẹzị wụ nẹdi Hẹz'rọnụ, Hẹz'rọnụ wụ nẹdi Aram, 4 Aram wụ nẹdi
Aminadabụ, Aminadabụ wụ nẹdi Nashọnụ, Nashọnụ wụ nẹdi Salụmọnụ,
5 Salụmọnụ wụ nẹdi Bụazị, nnẹ Bụazị wụ Rehabụ. Bụazị wụ nẹdi Obẹdi,
nnẹ Obẹdi wụ Rutu. Obẹdi wụ nẹdi Jese. 6 Jese wụ nẹdi eze wụ Defidi.

Gha Defidi D'e ru Ogẹn Wẹ Gi Weri Wẹ Si Alị Babilọnụ

Eze wụ Defidi wụ nẹdi Solomọnụ, hụn nnẹ ẹ [te] wụ nwunyẹ Yuria.
7 Solomọnụ wụ nẹdi Rehobụam, Rehobụam wụ nẹdi Abija; Abija wụ nẹdi
Asa, 8 Asa wụ nẹdi Jehoshafatị; Jehoshafatị wụ nẹdi Joram—hụn wụzị
Jehoram; Joram wụ nẹdi Uzịa. 9 Uzịa wụ nẹdi Jotam, Jotam wụ nẹdi Ahazị;
Ahazị wụ nẹdi Hẹzikaya. 10 Hẹzikaya wụ nẹdi Manasẹ, Manasẹ wụ nẹdi
Emọsị; Emọsị wụ nẹdi Josaya. 11 Josaya nọ mụ Jẹkọnaya (hụn wụ Jẹhoyakịn)
lẹ umunẹ-ẹ-ikẹnnyẹ—ogẹn wẹ kẹ wẹ gi wepụ wẹ alị wẹ, we wẹ si alị
Babilọnụ.

Gha Ogẹn Wẹ Gi Weri Wẹ Si Alị Babilọnụ D'e Ru Ogẹn Kraịstị

12 Ogẹn wẹ gi wepụgụụ wẹ si Babilọnụ, Jẹkọnaya nọ mụ Shịatẹlụ,
Shịatẹlụ wụ nẹdi Zẹrubabẹlụ, 13 Zẹrubabẹlụ wụ nẹdi Abiyudu, Abiyudu wụ
nẹdi Ẹliyakịm, Ẹliyakịm wụ nẹdi Azọ, 14 Azọ wụ nẹdi Zadọkụ, Zadọkụ wụ
nẹdi Akịm, Akịm wụ nẹdi Ẹlayudu, 15 Ẹlayudu wụ nẹdi Ẹleaza, Ẹleaza wụ nẹdi
Matanị, Matanị wụ nẹdi Jekọpụ, 16 Jekọpụ wụ nẹdi Josẹfụ, di Meri—onyẹ
hụn mụ Jizọsị, hụn w'a kpọ Kraịstị hụn wụ "Onyẹ Ahụn Osolobuẹ Tumẹ."
17 Ya wụ, agbọ wẹ ile gha ogẹn Ebraham d'e ru ogẹn Defidi wụ agbọ
mmẹnọ; gha ogẹn Defidi d'e ru ogẹn wẹ gi we wẹ si alị Babilọnụ wụ agbọ
mmẹnọ; gha ogẹn wẹ gi wesi wẹ Babilọnụ d'e ru ogẹn Kraịstị wụ agbọ
mmẹnọ.

Ọmụmụ Jizọs' Kraịstị

18 Ẹnịna kẹ wẹ dọn mụ Jizọsị wụ Mezaya: e kwerịọlẹ wẹ nị nnẹ ẹ wụ
Meri jẹnkọ d'a lụ Josẹfụ. Kanị, nị wẹ d'a nọgbama nke di-lẹ-nwunyẹ, Meri a
tụrụgụọ imẹ ghahanị ikẹn Mmọn-nsọ. 19 Makẹni Josẹfụ hụn 'ya nị 'ya jẹnkọ
d'a lụ wụ onyẹ ezi-omumẹ lẹni ọ chọnị n'o gbe ifẹnrẹn ye ẹ ihun id'ẹnya
ịhịan ile, ọ nọ bu ẹ obi n'o sikọ d'e kpechan a nzuzue. 20 Kanị, ogẹn o gi
e ro ihiẹnni, ọ nọ rọ nrọ. Imẹ nrọ hụ, ọ nọ hụn mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi
k'ọ bịa d'e kunrun ẹ, sị, "Josẹfụ nwa Defidi, atụlẹ egun; lụma Meri, makẹni
nwa ọ rị imẹ ẹ gha ẹka Mmọn-nsọ bịa. 21 O jẹnkọ d'a mụ okẹnnyẹ; ị jẹnkọ
d'a kpọ nwa hụ Jesu/Jizọsị* makẹlẹ ịya jẹnkọ d'a zụọfụha ndị nke ẹ imẹ njọ
wẹ."

---

* **Isi Nke Mbụ**:21 Anị ẹfannị wụ Onyẹ-nzụọpụha.

22 Ihiẹn ndịnị ile mẹ kẹni wẹ gi mẹzu ihiẹn Onyẹ-nwọnni-ẹnyi ku ghahanị
onyẹ-amụma: ọ sị, 23 “Lee ẹ, okpoho kelẹni marịn okẹnnyẹ jẹnkọ d'a tụ imẹ,
mụ okẹnnyẹ; wẹ jẹnkọ d'a kpọ nwa hụ ‘Ịmanuẹlụ’, ya wụ, ‘Osolobuẹ sọn
ẹnyi nọdị’.”
24 Ogẹn Josẹfụ gi tẹnhin, ọ nọ mẹ ihiẹn mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi gwa a.
Ọ nọ lụma Meri; 25 kanị, aranhịnnị wẹ nke di lẹ nwunyẹ d'e ru ogẹn o gi
mụgụụ okẹnnyẹ ibuzọ a ahụn. Josẹfụ nọ kpọ a Jizọsị/Jesu.

Isi Nke Ẹbụọ

Ndị Ahụn Gha Azụụn Ọwụwa-ẹnya-anwụn Bịa

1 Wẹ mụ Jesu imẹ obodo Bẹtulẹhẹm hụn rị azụụn Judia ogẹn Hẹrọdụ gi
wụ eze. Ogẹn hụ, ndị marịn ihiẹn kokisẹ rị e ku nọ gha alị rị azụụn ọwụwa-
ẹnya-anwụn bịa Jerusalẹm, 2 a jụ ajụjụ, sị, “Elebe kẹ onyẹ hụ wẹ mụ nke
ọhụn hụn wụ eze ndị Ju rị? Makẹni, ẹnyi a hụnọlẹ kokishịa ku oku ẹ k'ọ
pụha ogẹn ẹnyi gi rị alị rị azụụn ọwụwa-ẹnya-anwụn; ẹnyi bịa d'e fe ẹ.”
3 Ogẹn eze wụ Hẹrọdụ gi nụ ihiẹnni, obi eruzini 'ya lẹ ndị Jerusalẹm ile
alị. 4 Ọ nọ kpọgbama ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu, jụ wẹ, sị, “Elebe kẹ
wẹ de ni ịya kẹ wẹ jẹnkọ d'a nọ mụ Mezaya, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ?”
5 Wẹ nọ za, sị, “Bẹtulẹhẹm hụn rị Judia rọ, makẹni onyẹ-amụma de, sị,
6 ‘Bẹtulẹhẹm hụn rị imẹ Juda,
ezioku rọ nị ị wụ obodo mẹ ẹkẹrẹ imẹ ndị ọkịkị Juda;
kanị onyẹ-ọkịkị jẹnkọ d'a gha imẹ i pụha,
hụn jẹnkọ d'a kị ndị nke m wụ ndị Izrẹlụ.’ ”
7 'Ya Hẹrọdụ nọ kpọ ndị hụ marịn ihiẹn kokisẹ rị e ku, gi nzuzue jụ
wẹ ogẹn wẹ gi hụn kokisẹ hụ. 8 'Ya ọ nọ zi wẹ jẹn Bẹtulẹhẹm, sị, “Jẹn ni;
chọkẹnmẹ ni nwata hụ. Ọnụ hụn a, bịa nị d'a gwa m, nị mmẹ lẹ enwẹn m
jẹnzi d'e fe ẹ.”
9 Ogẹn wẹ gi nụchanrịngụụ ihiẹn eze ku, wẹ nọ jẹnmẹ ebe wẹ jẹnkọ!
Kokisẹ hụ nọ pụhazị, du wẹ ru Bẹtulẹhẹm; e ru wẹ ebe nwata hụ rị, ọ nọ
wuzo. 10 Ogẹn wẹ gi hụn kokishịa hụ, ịghọghọ nọ jun wẹ obi. 11 Ogẹn wẹ gi
banye imẹ ụlọ hụ, hụn nwata hụ lẹ nnẹ ẹ wụ Meri, wẹ nọ sekpu, fe nwata
hụ. 'Ya wẹ nọ tọpụ ẹkpa wẹ buche ihiẹn ṅanrannị rị ichẹn-ichẹn, ye ẹ goru
lẹ frankisẹnsị lẹ maa.
12 Makẹni Osolobuẹ a dọlẹ wẹ ẹka-ntịn imẹ nrọ sị w'e kinlẹ azụụn d'e
kunrun Hẹrọdụ, wẹ nọ ghasi ụzọ ọzọ lashi alị wẹ.

Josẹfụ E Gi Nzuzue We Wẹ Gbasi Ijiptu

13 Ogẹn wẹ gi lamagụụ, mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ bịa d'e kunrun
Josẹfụ imẹ nrọ, sị a, “Lihi ọtọ! Weri nwata hụ lẹ nnẹ ẹ gbasi Ijiptu; nọdị
nị ebahụn d'e ru ogẹn m jẹnkọ d'a gwa ị, makẹni Hẹrọdụ e bugụọ a obi n'o
jẹnkọ d'a chọ nwata hụ kẹni o gbu ẹ.”
14 'Ya Josẹfụ nọ lihi, gi imẹ uhinhin weri nwata hụ lẹ nnẹ ẹ si Ijiptu.
15 Wẹ nọ nọdị ebẹhụ d'e ru ogẹn Hẹrọdụ gi nwụn. Ọnwan kẹ ihiẹn ahụn Di-
nwọnni-ẹnyi gi onyẹ-amụma ku gi mẹzu, nị “Imẹ Ijiptu kẹ m gha kpọpụha
nwa m.”

Hẹrọdụ A Sị Wẹ Gbu Ụmụẹka

16 Ogẹn Hẹrọdụ gi hụn nị ndị hụ marịn ihiẹn kokisẹ rị e ku e mẹọlẹ ẹ ẹro,
eje-olulu nọ bumẹ ẹ. Ọ nọ zi ndị hụn o zi, wẹ nọ jẹn d'e gbupụ ụmụẹka-
ikẹnnyẹ ile rị Bẹtulẹhẹm lẹ alị ndị hụ nọkunmẹn'ẹ, ikẹnnyẹ ndị hụn rị ahụa

ẹbụọ lẹ ndị kelẹni ru ahụa ẹbụọ—ogẹn ndị ahụn marịn ẹnya kokisẹ gwa a
nị ya kẹ wẹ hụn ya wụ kokisẹ k'ọ gha gbakọ ogẹn, mẹ ihiẹnni o mẹ.
17 'Ya kẹ wẹ gi mẹzu ihiẹn Osolobuẹ gi onyẹ-amụma wụ Jẹrimaya ku, sị,
18 “Wẹ nụ olu ohu imẹ obodo Rama,
ọ hụ a kwan—e goo ntan, e goo imọn.
Rechẹlụ rọ—ọ rị a kwan ụmụ a;
ọ nịnị wẹ hụhụ a,
makẹni a nwụnchanrịngụọ wẹ.”

A Gha Wẹ Ijiptu Lụa

19 Ogẹn Hẹrọdụ gi nwụnhụngụụ, mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ bịa d'e
kunrun Josẹfụ imẹ nrọ imẹ alị Ijiptu, 20 sị a, “Lihi, weri nwata hụ lẹ nnẹ
ẹ si alị Izrẹlụ, makẹni ndị rị a chọ nị wẹ gbu nwata hụ a nwụngụọ.” 21 Ọ
nọ tẹnhin, weri nwata hụ lẹ nnẹ ẹ si alị Izrẹlụ.
22 Kanị, ogẹn o gi nụ nị Akịlahusu rikin eze nẹdi ẹ wụ Hẹrọdụ, a kị Judia,
egun anịn'a jẹn ebẹhụ. A dọgụzị w'a ẹka-ntịn imẹ nrọ, ọ nọ si ẹgbẹrẹ Galili.
23 Ọ nọ jẹn d'e biri imẹ obodo w'a kpọ Nazarẹtị. Ẹrịra kẹ ihiẹn ahụn ndị-
amụma ku, sị, “Wẹ jẹnkọ d'a kpọ a onyẹ Nazarẹtị” gi mẹzu.

Isi Nke Ẹtọ

Ozi Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku Zi

1 O ru, Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku nọ fụha imẹ atụ Judia, a hị,
2 “Roghari nị, makẹni Alị-eze elu-igwee a rịgụọ nsue!”
3 Jọnụnị wụ onyẹ hụ onyẹ-amụma wụ Azaya ku oku ẹ ogẹn o gi sị,
“Olu onyẹ ohu rị a han imẹ atụ,
a sị,
‘kwa nị nị Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ;
mẹmẹ ni ụzọ a n'o zinrin’.”
4 Ẹwuru wẹ gi ẹṅẹnrẹn anụ w'a kpọ kamẹlụ* mẹmẹ kẹ Jọnụ e yi;
akpụkpọ-anụ kẹ wẹ gi mẹmẹ akpụkpọ-ukun ẹ; ihiẹn-oriri ẹ wụ igurube lẹ
mirin-ẹnwụn rị ọfịa.
5 Ndị Jerusalẹm lẹ ndị Judia ile lẹ ndị obodo ile nọkunmẹ Iyi Jọdanị hụ
e jẹn d'e kunrun ẹ. 6 Wẹ hụ e kupụha njọ wẹ, ọ hụ e mẹ wẹ mirin-Chuku
imẹ mirin Jọdanị.
7 Kanị, ogẹn o gi hụn ndị bu ọda imẹ ndị itu-Farisi lẹ ndị itu-Sadusi kẹ
wẹ rị a bịa n'o mẹ wẹ mirin-Chuku ahụn ọ rị e mẹ, ọ nọ sị wẹ, “Igunrun
agwọ! Onyẹ sị ụnụ gba nị iwe lẹ ọnụma Osolobuẹ lalanị ọsọ?! 8 Mịkwọ nị
nwan mkpụrụ ghọsị nị ọnụ e rogharịgụọ; 9 atụkwọlẹ ni enwẹn ụnụ ntụ,
a sị, ‘Ebraham wụ nẹdi ẹnyi nụ!’ Makẹni, m rị a gwakwọ ọnụ, Osolobuẹ
jẹnkọ d'a saẹka gha ọmụma ndịnị wepụha nị Ebraham ụmụ.” 10 “Anyụn a
rịgụọlẹ nwan ukun osisi, e che: osisi ọwụlẹ mịlẹni ezigbo mkpụrụ, e gbutu
w'ẹ tụye ọkụn. 11 Mmẹ nwẹn gi mirin-mmaka e mẹ ụnụ mirin-Chuku,
ụnụ gi a ghọsị nị ụnụ e rogharịgụọ; kalẹ onyẹ hụn lala m azụụn ka m
ikẹn ọhụnma-ọhụnma—erudẹni m onyẹ hụn jẹnkọ d'e bu akpụkpọ-ụkụ a
—o jẹnkọ d'e gi Mmọn-nsọ lẹ ọkụn mẹ ọnụ mirin-Chuku. 12 Ihiẹn o gi a
fụchan ọka rị a ẹka: o sikọ d'a fụchanpụ ọka ile rị ebe ọ nọ a kụkpọ ọka a,
kpọnpụchanrịn ọka a ye ebe o butọ ọka, kpọngbamazị ẹfịfịa ọka buche imẹ
ọkụn hụ wẹ ghalẹni e ri-ẹka e tinyụn.”

---

* **Isi Nke Ẹtọ**:4 “anyịnnyan-mkpukpuke”

Jọnụ E Mẹ Jizọsị Mirin-Chuku
(Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)

13 'Ya Jizọsị nọ gha Galili bịa Iyi Jọdanị d'e kunrun Jọnụ nị Jọnụ mẹ ẹ
mirin-Chuku. 14 Jọnụ te jụ ajụ, sị Jizọsị, “Mmẹ te furu nị m bịa n'ị mẹ m
mirin-Chuku, kanị 'yụ bịa nwan d'e kunrun m?”
15 Jesu nọ sị, “Hapụ a n'ọ rị ẹrịra kikẹnni; o furu ni ẹnyi mẹzukwama ihiẹn
ile Osolobuẹ chọ.” 'Ya Jọnụ nọ kweri mẹ ẹ mirin-Chuku.
16 Jọnụ e mẹgụụ Jizọsị mirin-Chuku, hụn Jizọsị gihụ ghagụụ imẹ mirin
pụla, elu-igwee nọ kpupụn'a idẹminzi; ọ nọ hụn Mmọn Osolobuẹ k'o gi ụdị
nduru hidanla, bịa ebe ọ rị, bekwasị a.
17 Idumuzi, olu nọ gha elu-igwee sị, “Ọnwan wụ ezi Nwa m; ihiẹn ẹ a
sụọka m.”

Isi Nke Ẹnọ

Ekwensụ A Nwan Jizọsị

1 'Ya kẹ Mmọn-nsọ nọ duru Jizọsị si imẹ atụ kẹni Ekwensụ nwan
a. 2 Jizọsị bu ọnụ ukinkin lẹ efinnaị —ọrọgbọ akpụ-ụhụọkịn ọgụnnaị;
omẹgụụ, ẹgụn nọ gụnma a. 3 'Ya kẹ onyẹ-ọnwụnwan hụ nọ bịa, sị a, “Omẹni
'yụ wụ Nwa Osolobuẹ, sị ọmụma ndịnị hẹnrinsọnmẹ ogbe brẹdi.”
4 Kanị Jesu nọ sị a, “E degụọ w'a imẹ Ẹkụkwọ-nsọ nị, ‘Ịhịan a ra gi ihiẹn-
oriri sụọ a rị ndụn, oku ile gha Osolobuẹ ọnụ pụha kẹ wẹ gi a rị ndụn.’ ”
5 'Ya kẹ Ekwensụ nọ weri ẹ si imẹ obodo nsọ wụ Jerusalẹm, w'ẹ tumẹ
mkp'ọnụnụ Ụlọ-nsọ, 6 sị a, “Omẹlẹ ịyụ wụ Nwa Osolobuẹ, tụha enwẹn i ye
alị. Makẹlẹ, e degụọ w'a imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị,
‘O jẹnkọ d'e ye ndị mmọn-ozi ẹ iwu banyen'i;
wẹ sikọ d'a parị ị,
amamgbe y'a kpọgburu ọmụma.’ ”
7 Jizọsị nọ sị a, “E degụọzịkwọ w'a imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, sị, ‘Anwankwọlẹ Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Chuku i.’ ” 8 Ekwensụ nọ werizi ẹ si elu-ugu jẹn elu ọda-
ọda, ghọsịkwama a alị-eze ile rị ụwa lẹ ọghọ wẹ, 9 sị a, “M k'e ye i ihiẹn ndịnị
ile, omẹni y'e keni m isi alị.”
10 'Ya Jizọsị nọ sị a, “Ekwensụ, pụnị m! Makẹni, e degụọ w'a imẹ Ẹkụkwọ-
nsọ, sị, ‘Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ i k'i k'e keni isi-alị; ịya sụọ k'i k'e fe.’
”
11 'Ya kẹ Ekwensụ nọ la Jizọsị tọ, ndị mmọn-ozi nọ pụha, yemẹ ẹ ihiẹn rị
a mkpa.

Jizọsị E Bidọn Ọrụn A Imẹ Galili
(Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)

12 Ogẹn Jizọsị gi nụ nị e bugụọ wẹ Jọnụ che imẹ ụlọ-ngan, ọ nọ si Galili.
13 Ọ nọ gha Nazarẹtị rị imẹ Galili pụ, jẹn d'e biri imẹ obodo Kapanọm
hụn rịzị Galili, ẹhụ mirin Galili, ẹgbẹrẹ Zẹbulọnụ lẹ Naf'talị — 14 kẹni ihiẹn
onyẹ-amụma wụ Azaya ku mẹzu. Azaya sị,
15 “Alị Zẹbulọnụ lẹ alị Naf'talị,
hụn rịsọnmẹ ụzọ ‘Ohimin’ —
wẹ fetugụụ Iyi Jọdanị;
Galili wẹ ile rị,
alị ndị wụlẹni ndị Ju jun!
16 Ndị bi imẹ ishi
a hụnọlẹ okẹn ukpẹ;
ukpẹ e nwunmẹgụọnị

ndị bi alị onyinyọn-ọnwụn.”
17 Jizọsị nọ gha ogẹn hụ zimẹ ozi, a sị, “Roghari nị, makẹni Alị-eze
Osolobuẹ a rịgụọ nsue!”

Jizọsị A Kpọ Ndị Ọkụn-Azụn Ẹnọ
(Mak 1.16-20; Luk 5.1-11)

18 Ogẹn Jizọsị gi ghakọ mkpẹnrẹn mirin Galili, ọ nọ hụn umunẹ-ikẹnnyẹ
ẹbụọ, Saịmọnụ (hụn w'a kpọ Pita) lẹ Andụrụ nwẹnẹ ẹ, ebe wẹ rị a tụ ọga e
ye imẹ mirin ahụn, (makẹni wẹ wụ ndị a kụn azụn). 19 Ọ nọ sị wẹ, “Sọnmẹ
ni m, m jẹnkọ d'e mẹ ụnụ wụrụ ndị a kụha ịhịan rịkẹ azụn.” 20 Wẹ nọ na
ọga wẹ tọ ozigbo, sọnmẹ ẹ.
21 Ogẹn o gi jẹnshi ihun, ọ nọzị hụn umunẹ ẹbụọ ọzọ, Jemisi nwa Zẹbẹdi
lẹ Jọnụ nwẹnẹ ẹ; uwẹ lẹ nẹdi wẹ rị imẹ ụgbọ, e dọnzi ọga wẹ. Ọ nọ kpọ wẹ
ẹbụbụọ. 22 Wẹ nọ latọ ụgbọ-mirin hụ nị nẹdi wẹ, sọnmẹ ẹ ozigbo.

Jizọsị A Kuzi, O Zi Oziọma, Ọ Gwọ Ọrịa
(Luk 6.17-19)

23 Jesu nọ ghagbarị Galili ile, a kuzi imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju, e zi oziọma
Alị-eze, a zụọ emu lẹ ọrịa ile rị ichẹn-ichẹn rị a kụnị wẹ. 24 'Ya kẹ otiti ẹ nọ
ghagbarị alị Siria ile; wẹ nọ wẹhẹ n'ẹ ndị ile emu rị a kụ, ndị bu ọrịa ichẹn-
ichẹn lẹ ndị ihiẹn rị a tụrụ, ndị ibobo lẹ ndị ọrọ lẹ ndị eje-mmọn rị imẹ wẹ
—ọ nọ zụọ wẹ. 25 Igunrun hi-ogbe nọ gha Galili lẹ obodo iri hụ nọgbamanị
wụ Dikapolisi, lẹ Jerusalẹm lẹ Judia lẹ nfetu Iyi Jọdanị sọnmẹ ẹ.

Isi Nke Iseṇ

Nkuzi Jizọsị Nọ Elu Oke Kuzi

1 Ogẹn Jesu gi hụn igunrun ịhịan hụ, ọ nọ si enu oke; ọ nọdịgụụ alị, 'ya
ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ.

Ndị Nke Wẹ Ka Mma
(Luk 6.20-23)

2 Ọ nọ kuzimẹ wẹ, sị,
3 “Ngọzi rị nị ndị la enwẹn wẹ tọnị Osolobuẹ imẹ mmọn*,
makẹni Alị-eze elu-igwee wụ nke wẹ!
4 Ngọzi rị nị ndị hụn rị a kwannị,
makẹni wẹ jẹnkọ d'a rọkọ wẹ obi.
5 Ngọzi rị nị ndị hụn e welụa enwẹn wẹ alị,
makẹlẹ wẹ sikọ d'e nwọnrin ụwa ile.
6 Ngọzi rị nị ndị ọ rị a gụn nị ihiẹn ile rị kẹ Osolobuẹ dọn chọ a,
a gụn wẹ kẹ ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra —
makẹni, ẹfọ jẹnkọ d'e jun wẹ.
7 Ngọzi rị nị ndị hụn e mẹ ebere,
makẹlẹ wẹ sikọ d'e mẹ ni wẹ ebere.
8 Ngọzi rị nị ndị obi wẹ rị ọchan,
makẹni wẹ sikọ d'a hụn Osolobuẹ.
9 Ngọzi rị nị ndị hụn e mẹ ni udọn rị,
makẹni wẹ sikọ d'a kpọ wẹ ụmụ Osolobuẹ.
10 Ngọzi rị nị ndị wẹ rị e kpokpo makẹni wẹ rị e bi kẹ Osolobuẹ dọn chọ a,
makẹni Alị-eze elu-igwee wụ nke wẹ.”
11 “Ngọzi wụ nke ọnụ wẹ gha a kpari ụnụ, e kpokpo ụnụ,

---

* **Isi Nke Iseṇ**:3 ...ndị wụ “igbẹnnyẹ” imẹ mmọn.

e gi ifiri m e buo ụnụ ụdị eje-ihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn.
12 Ghọghọ nị; ẹfọ 'ya sụọ ụnụ ụsụọ —
makẹlẹ ụgwọ-ọrụn ọnụ hi-ogbe imẹ elu-igwee!
Makẹni, ẹrịra kẹ wẹ dọn kpokpo ndị-amụma ndị hụn buni ụnụ ụzọ.”

Nnu Lẹ Ukpẹ
(Mak 9.50; Luk 14.34-35)

13 “Ụnụ wụ nnu ụwa, kanị ọwụnị nnu asụọzịnị ụsụọ, ẹghanị k'o jẹnkọ d'a
dọn sụọmazị ụsụọ? O nwọnzini ihiẹn ọwụlẹ wẹ gi ẹ e mẹ, kama, w'a ma a
e tuhu, a zọgbumẹ w'ẹ.
14 Ụnụ wụ ukpẹ ụwa. Obodo wẹ tụnye elu oke asaẹka zueri. 15 Ọzọzị,
ịhịan a ra mụnyezikwọ ukpẹ zuemẹ ẹ okpuru afẹrẹ, kama, w'e bu ẹ e che
enu ihiẹn, kẹni ịhịan ile gi ẹ legha ụzọ. 16 Mẹzikwọnị nị ẹrịra: nị nị ukpẹ
ọnụ nwun hụn ịhịan e legha, kẹni wẹ hụn ọrụn-ọma ụnụ, gi ẹ ja Nẹdi ọnụ rị
elu-igwee mma.”

Nkuzi Banyeni Iwu

17 “Erokwọlẹ ni nị m bịa d'a kagbu Iwu Mozizi mọbụ ihiẹn ndị-amụma
de. Abịanị m d'a kagbu wẹ, kama, m bịa d'e mẹzu wẹ. 18 Makẹni, m rị a
gwa ụnụ ezioku, d'e ru mgbe elu-igwee lẹ ụwa ghafe, o nwọnni mkpụrụ-
ẹkụkwọ ọwụlẹ mọbụ ihiẹn wẹ vinyedẹ mkpụrụ-ẹkụkwọ, hụn rị imẹ Iwu,
hụn jẹnkọ d'a ghafeni bụ o mẹzuni—kẹ hụn kachanrịn ntịn. 19 'Ya wụ nị
onyẹ ọwụlẹ dan iwu ohu imẹ iwu ndịnị, kuzi ndị ọzọ ẹrịra, wẹ sikọ d'a
kpọ a onyẹ hụn kachanrịn ẹkẹrẹ imẹ Alị-eze elu-igwee. Kanị, onyẹ hụn
e mẹni wẹ, a kuzi wẹ, wẹ sikọ d'a kpọ a okẹn-ịhịan imẹ Alị-eze elu-igwee.
20 Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, mmanị ụnụ ka ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi
uche Osolobuẹ e mẹ, ọnụ asaẹka banye Alị-eze elu-igwee.”

Nkuzi banyeni Ibu-olulu

21 “Ọnụ a nụgụọ nị wẹ sị ndị akan, ‘Egbulẹ ni ọchụ; wẹ sikọ d'a ma onyẹ
ọwụlẹ gbu-ọchụ ikpe.’ 22 Kanị, mmẹ lẹ enwẹn m sị ọnụ nị wẹ sikọ d'a ma
onyẹ ọwụlẹ buni nwẹnẹ ẹ olulu† ikpe; onyẹ ọwụlẹ kpọ nwẹnẹ ẹ iyi jẹnkọ
Ọgwa Ndị-isi; ọkụn-mmọn rị e che onyẹ ọwụlẹ kpọ nwẹnẹ ẹ ‘Onyẹ-nzuzu!’ ”
23 “Yawụ, omẹni ị rị e ye oyiye i ebahụn w'a nọdị e ye oyiye, y'a nọ ebẹhụ
nyanhan n'o nwọn ihiẹn i mẹ, hụn nwẹnẹ i gi bu iwe i obi, 24 la oyiye i tọ
ebẹhụ w'a nọ e ye oyiye, pụ, ịyụ lẹ nwẹnẹ i sụọkingụụ, i kebe kinhẹn d'e
ye oyiye i.”
25 “Ịyụ lẹ onyẹ-ikpe i sụọkin ẹgwa, ebe 'yụ lẹ 'ya kelẹni ru ọgwa, amamgbe
o weri i ye ọka-ikpe, ọka-ikpe e weri i ye onyẹ ẹwuru-ogi, a tụ wẹ i ye ụlọ-
ngan; 26 M rị a gwa ị ezioku, y'a saẹka fụha d'e ru mgbe ị kụgụụ ịkọbọ
ịkpazụụn wẹ be i.”

Nkuzi Banyeni Ughẹrẹ

27 “Ụnụ a nụgụọ nị wẹ sị wẹ, ‘Aghẹrẹlẹ.’ 28 Kanị mmẹ lẹ enwẹn m rị
a gwa ọnụ nị onyẹ ọwụlẹ lee okpoho ẹnya, ọ la a ẹnya, e mẹọlẹ mgba a
imẹ obi ẹ. 29 Omẹni ẹnya ẹka-nni i a han ị e mẹ njọ, gụpụ a tuhu. Ọ ka
ị mma nị mkpamkpa ẹhụ ị ohu arịzị a, karị nị wẹ tụ ẹhịụ ị ile ye ọkụn-
mmọn. 30 Omẹni ẹka-ihiẹn i a han ị e mẹ njọ, bepụ a tuhu. Ọ ka ị mma nị
mkpamkpa ẹhụ ị ohu arịzị a, karị nị wẹ tụ ẹhụ ị ile ye imẹ ọkụn-mmọn.”

---

† **Isi Nke Isẹ**n:22 mọbụ: ...onyẹ ọwụlẹ buni nwẹnẹ ẹ olulu bụ o nwọnni ihiẹn nwẹnẹ ẹ mẹ.

Nkuzi Banyeni Mkpechan
(Mat 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18)

31 “Wẹ sịzịkwọ, ‘Onyẹ ọwụlẹ kpechan nwunyẹ ẹ jẹnkọ d'e ye ẹ ẹkụkwọ
ghọsị n'o kpechanọlẹ a.’ 32 Kanị mmẹ lẹ enwẹn m rị a gwa ọnụ nị onyẹ
ọwụlẹ kpechan nwunyẹ ẹ, wezụka nị nwunyẹ ẹ zọ ụkụ ye ọfịa, rị e mẹ
ẹ n'ọ zọ ọkụ ye ọfịa. Onyẹ ọwụlẹ lụ okpoho wẹ kpechangụụ na nwunyẹ
ịhịan.”

Nkuzi Banyeni Ikun-iyi

33 “Ọzọ, ọnụ a nụgụọzị nị wẹ sị ndị akan, ‘Ekunlẹ Osolobuẹ tụ ntụ; i jẹnkọ
d'e mẹ ni Di-nwọnni-ẹnyi ihiẹn i kunn'ẹ.’ 34 Kanị mmẹ lẹ enwẹn m sị ụnụ,
ekunkwọlẹ ihiẹn-ọwụlẹ, kaka. Ekunkwọlẹ elu-igwee, makẹni 'ya wụ ukpo
Osolobuẹ; 35 ekunlẹ ụwa, makẹlẹ 'ya wụ ihiẹn o gi a tụkwasị ụkụ a; ekunlẹ
Jerusalẹm, makẹni 'ya wụ obodo Eze uku hụ; 36 ekunkwọlẹ isi i, makẹni
y'e ri-ẹka gbehutọ ntutu ohu n'ọ chanma ụchan mọbụ n'o gimẹ ngi. 37 Sịhụ
‘Ẹghẹẹ’ mọbụ ‘Mba’; ihiẹn ọwụlẹ karị ọnwan gha ẹka Eje-onyẹ hụ bịa.”

Nkuzi Banyeni Mmẹgwarị
(Luk 6.29-30)

38 “Ụnụ a nụgụọ nị wẹ sị, ‘Onyẹ tikpọ ịhịan ẹnya ohu, wẹ tikpọgwarị a
ẹnya ohu; onyẹ tikwọn ịhịan eze ohu, wẹ tikwọngwarị a eze ohu.’ 39 Kama,
mmẹ lẹ enwẹn m sị ị emẹgwarịlẹ onyẹ mẹ i eje-ihiẹn. Kama, omẹni ịhịan
a ma ị ọra nti ẹka-nni, y'e bu azụụn hụn-ẹbọ zimẹn'ẹ. 40 Onyẹ chọ n'o kpe i
narịn ị ẹwuru i yi imẹ, yezikwọ a hụn i yiye elu ẹ. 41 Onyẹ waye i olu n'i jẹn
maịlị ohu, y'e sọn ẹ jẹn maịlị ẹbụọ. 42 Onyẹ ọwụlẹ rịọ ị ihiẹn, y'e ye ẹ; onyẹ
ọwụlẹ chọ n'o zinarịn ị ihiẹn, ajụlẹ.”

Inwẹ Ihiẹn-ọsụsụọ Ndị-iṅẹnrẹn I

43 “Ọnụ a nụgụọ nị wẹ sị, ‘I sikọ d'e nwẹrịrị ihiẹn-ọsụsụọ ndị-ọma ị, ze
izize ndị-iṅẹnrẹn i.’ 44 Kanị mmẹ lẹ enwẹn m sị ụnụ ‘E nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ
jẹnni ndị-iṅẹnrẹn ọnụ; e mẹ ni ni ndị rị e kpokpo ni ụnụ ekpere.’ 45 Ọnwan
sikọ d'a ghọsị nke-esi nị ọnụ wụ ụmụ Nẹdi ụnụ hụn rị elu-igwee. Makẹni o
mẹ anwụn a e tikpu kẹ onyẹ-njọ kẹ onyẹ-ọma; o zi mirin e jẹnni ndị e mẹ
ihiẹn ọ chọ lẹ ndị ghalẹni e mẹ ihiẹn ọ chọ. 46 Makẹni, omẹlẹ ndị ihiẹn i a
sụọ sụọ kẹ ihiẹn wẹ a sụọ ị, elee ụgwọ-ọrụn k'i k'e nwọnhẹn? Ẹlẹ ẹrịra kẹ
ndị a na ụgwọ-isi, ndị hụ wẹ gi njọ marịn, e mẹ? 47 Ọzọzị, omẹni ndị nke i
sụọ kẹ y'e kele, k'i gi mẹkarị ndị ọzọ? Ẹlẹ ẹrịra kẹ ndị kwerilẹni e mẹ? 48 Zu
ni nwan oke kẹ Nẹdi ụnụ hụn rị elu-igwee dọn zu oke.”

Isi Nke Isin

Emẹkwọlẹ Nị Wẹ Hụn Ị

1 “Kpachanpụkwọ nị ẹnya amamgbe ihiẹn ọnụ rị e mẹni Osolobuẹ a
wụrụ nị ụnụ rị e mẹ ni wẹ hụn ụnụ; makẹni ụnụ mẹ ẹ, ọnụ anarịnkọzị
ụgwọ-ọrụn ẹka Nẹdi ụnụ hụn rị elu-igwee.”

Nkuzi Banyeni Imẹni Ndị-igbẹnnyẹ Ọhụnma

2 “‘Ya wụ, ogẹn ọwụlẹ ọnụ rị e ye ndị igbẹnnyẹ ihiẹn, akụlẹ ni ẹgogo* rịkẹ
kẹ ndị-ihunnaị dọn e mẹ imẹ ụlọ-ofufe lẹ ọkp'ụzọ, kẹni ịhịan ile hụn ụzọ
ja wẹ mma. M rị a gwa ụnụ ezioku, a narịnchanrịngụọlẹ wẹ ụgwọ-ọrụn
wẹ. 3 Kama, ụnụ gha e ye ndị-igbẹnnyẹ ihiẹn, anịlẹ ni ẹka-ekpẹn ọnụ marịn

* **Isi Nke Isin:2** Egbulẹni opi.

ihiẹn ẹka-nni ụnụ rị e mẹ, 4 kẹni ihiẹn ụnụ mẹ ni ndị-igbẹnnyẹ wụrụ ihiẹn
zuerini; nị Nẹdi ụnụ hụn a hụn ihiẹn zuerini kụ ọnụ ụgwọ.”

Nkuzi Banyeni Ekpere

5 “Ọzọzị, ụnụ gha e mẹ ekpere, emẹlẹ ni kẹ ndị-ihunnaị, makẹni ọ sụọ
wẹ nị w'e turu imẹ ụlọ-ofufe lẹ ọkp'ụzọ e mẹ ekpere, kẹni ịhịan hụn wẹ.
Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, a narịnchanrịngụọlẹ wẹ ụgwọ-ọrụn wẹ. 6 Kama,
ụnụ jẹnkọnị d'e mẹ ekpere, ban nị mmụlọ, gụnma ụzọ, mẹ ekpere jẹnni
Nẹdi ọnụ hụn wẹ ghalẹni e legha; Nẹdi ụnụ hụn a hụn ihiẹn zuerini sikọ
d'a kụ ọnụ ụgwọ.”

7 “Kanị ụnụ gha e mẹ ekpere, aghalẹ ni e ku oku ohu, e kudọnzi ẹ nọkẹ
kẹ ndị hụn ghalẹni e fe Osolobuẹ dọn e mẹ, makẹni wẹ rị e ro ni ọtụtụ-oku
wẹ kẹ wẹ sikọ d'e gi nụ ekpere wẹ. 8 Anọlẹ ni nwan kẹ wẹ, makẹni Nẹdi
ọnụ a marịnghọ ihiẹn rị ụnụ mkpa nị ụnụ d'a rịọma a.” 9 “'Ya wụ, e mẹ ni
nwan ekpere ẹnịna:
‘Nẹdi ẹnyi hụn rị elu-igwee,
wẹ dọnmẹ ẹfan ị nsọ.
10 Alị-eze i ya bịa d'a kịma,
uche i ya mẹ elu-ụwa, rịkẹ kẹ o dọn e mẹ elu-igwee.
11 Ye ẹnyi ihiẹn ẹnyi jẹnkọ d'e ri tannị;
12 gbagharị ẹnyi eje-ihiẹn ndị ẹnyi mẹ, nọkẹ kẹ ẹnyi dọn gbagharị ndị hụn
mẹ ẹnyi eje-ihiẹn.
13 Edulẹ ẹnyi ye imẹ ọnwụnwan,
ka gbafụha ẹnyi ẹka Eje-onyẹ hụ.’ ”

14 “Ẹghẹẹ, ọnụ gbagharị ndị ọzọ eje-ihiẹn wẹ mẹ ụnụ, Nẹdi ụnụ hụn rị
elu-igwee sikọ d'a gbagharịzịkwọ ọnụ; 15 kanị, ọwụnị ụnụ agbagharịnị ndị
ọzọ eje-ihiẹn ndị wẹ mẹ ụnụ, Nẹdi ụnụ a gbagharịkọ ụnụ eje-ihiẹn ndị ụnụ
mẹ.”

Nkuzi Banyeni Ibu-ọnụ

16 “Ogẹn ọwụlẹ ụnụ rị e bu-ọnụ, erọnmẹlẹ ni ihun rịkẹ ndị ihunnaị. W'e
rọnmẹ ihun, kẹni ịhịan ile hụn nị wẹ rị e bu ọnụ. Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ,
a narịnchanrịngụọlẹ wẹ ụgwọ-ọrụn wẹ.”

17 “Kama, ọnụ gha e bu ọnụ, te ni udẹn isi ụnụ n'o dẹn, fin ni ihun, ọnụ
a ha ntutu, 18 amamgbe w'a marịn nị ụnụ rị e bu ọnụ, kẹni Nẹdi ụnụ sụọ,
hụn wẹ ghalẹni a hụn, marịn; Nẹdi ọnụ hụn a hụn ihiẹn zuerini sikọ d'a kụ
ụnụ ụgwọ.”

Akụ-lẹ-ụba Hụn Rị Elu-igwee

19 “Akpatọlẹ ni ni enwẹn ụnụ akụ-lẹ-ụba imẹ ụwanị, ebe ẹkịka sikọ d'a
saẹka ripụ a, ebe o sikọ d'a saẹka gba nchara, ebe ohin sikọ d'a saẹka
gbukpọ banye, zun. 20 Kama, a kpatọ nị nị enwẹn ọnụ akụ-lẹ-ụba elu-
igwee, ebe ẹkịka jẹnkọlẹni d'e ri-ẹka ripụ a, ebe o jẹnkọlẹni d'a nọ gba
nchara, ebe ohin jẹnkọlẹni d'a saẹka gbukpọ. 21 Makẹni ebe akụ-lẹ-ụba ụnụ
rị, ịya kẹ obi ọnụ jẹnkọ d'a rịzị.”

Ukpẹ Hụn Zu Oke

22 “Ẹnya wụ ukpẹ hụn rị ẹhụ. 'Ya wụ, omẹni ẹnya ụnụ rị ikẹn, ẹhụ ụnụ ile
jẹnkọ d'e nwọn ukpẹ. 23 Kanị, omẹlẹ ẹnya ọnụ arị ikẹn, ẹhịụ ụnụ ile sikọ
d'a wụ ishi-ishi. O mẹ nwan nị ukpẹ hụ rị imẹ ụnụ wụ ishi, ishi hụ sikọ
d'a karị ẹka!”

Odibo A Ra Saẹka Fee Nna Ẹbụọ

24 “O nwọnni onyẹ a saẹka e fe nna ẹbụọ, makẹlẹ, ohu k'a rịkẹnmẹ
ẹ mkpa, hụn-ẹbọ arịkakọ a mkpa; mọbụ o wechanrịn enwẹn ẹ ye ohu,
legberi hụn-ẹbọ: y'a sakọ ẹka fe Osolobuẹ lẹ egho.”

Ehuelẹ Uhue, Chọgụụ Nke Osolobuẹ

25 “'Ya wụ, m rị a gwa ọnụ, ehuelẹ ni uhue ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e ri mọbụ
ihiẹn ụnụ sikọ d'a ra gi rị ndụn mọbụ ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e yiye ẹhụ ọnụ. Ẹlẹ
ndụn ka ihiẹn-oriri mkpa? Ẹlẹ ẹhụ ka ẹkwa mkpa? 26 Lekpọdẹ nị nnụnụ ndị
hụn e fehunmẹni: w'a ra kụn ihiẹn mọbụ e we ihiẹn ugbo mọbụ dọnmẹ
ihiẹn imẹ ọban, bụ Nẹdi ọnụ hụn rị elu-igwee hụ e ye wẹ ihiẹn-oriri. Ẹlẹ
ụnụ ka wẹ mkpa a rị? 27 Onyẹ imẹ ụnụ sikọ d'a saẹka gi uhue ọ rị e hue
gi mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu tọcheni? 28 Kị haịn ọnụ gizi e hue uhue ihiẹn
ụnụ jẹnkọ d'e yi? Lekpọ nị kẹ obobo rị imẹ ọfịa dọn e sue: w'a ra rụn ọrụn,
w'a ra kpa ẹkwa; 29 kanị, m rị a gwa ọnụ nị, kẹ Solomọnụ nwẹhanlẹ ọghọ, o
yini ihiẹn ọwụlẹ rịhan mma kẹ obobo ohu imẹ ndịnị. 30 Omẹni Osolobuẹ
e yimẹ ẹfịfịa rị ogige ihiẹn rị mma ẹnịna—ẹfịfịa hụn rị ndụn tannị, eki fọn
e bu w'ẹ che imẹ ọkụn—o yimẹkọ ụnụ hụn ka mma? Euu, ndị okukwe
nta! 31 'Ya wụ, ehuelẹ ni nwan uhue, a sị, ‘Kị ẹnyi k'e ri?’ mọbụ ‘Kị ẹnyi k'a
ra?’ mọbụ ‘Kị ẹnyi k'e yi?’ 32 Ndị kwerilẹni, uwẹ a chụ ihiẹn ndịnị wẹ, bụ
ezioku-ezioku, Nẹdi ụnụ hụn rị elu-igwee a marịnghọ nị ihiẹn ndịnị ile rị
ọnụ mkpa; 33 kama, chọmagụdẹ ni Alị-eze Osolobuẹ lẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ,
o sikọ d'e yezikwọ ụnụ ihiẹn ndịnị ile.”

34 “'Ya wụ, ehuelẹ ni uhue banyeni ekile, makẹni ekile sikọ d'e nwọn
nsọngbu nke ẹ; nsọngbu ụhụọhịn e zugụọ n'a.”

Isi Nke Ẹsa

Ikin Ibe i Ikpe

1 “Amalẹ ndị-ọzọ ikpe amamgbe Osolobuẹ a ma ị ikpe. 2 K'i dọn han
eṅẹn kẹ Osolobuẹ sikọ d'a dọn han n'ị. Ẹka i gi mayeni ịhịan ihiẹn kẹ
Osolobuẹ jẹnkọ d'e gi mayen'i.

3 Kị haịn i gi a hụn irinrin-nkụn rị nwẹnẹ i ẹnya, kanị y'a ra hụn ogwe-
nkụn rị ị ẹnya? 4 Nanị kẹ y'e dọnzi saẹka sị nwẹnẹ i, ‘Nị m wepụ ị irinrin-
nkụn rị ị ẹnya’ bụ ogwe-nkụn rị 'yụ lẹ enwẹn i ẹnya? 5 Onyẹ ihunnaị! Bu
ụzọ wefụ ogwe-nkụn rị ị ẹnya, kẹni i hụn ụzọ legha irinrin-nkụn rị nwẹnẹ
i ẹnya ọhụnma mẹfụ.”

Egilẹ Ihiẹn Rị Nsọ Gụ Egu

6 “Eyekwọlẹ nkitẹ ihiẹn rị nsọ; atụkwọlẹ ihiẹn rị ị mkpa yeni ezin,
amamgbe w'a zọkpụkpọgụụ a, maye i ọgụn, rụ ị ẹhụ.”

Rịọ, Chọ, Dụ Ẹka

7 “Rịọ nị, wẹ sikọ d'e ye ọnụ; chọ nị, ụnụ sikọ d'a hụn; dụ nị ẹka, wẹ
sikọ d'a kpọpụnị ọnụ ụzọ. 8 Makẹni onyẹ ọwụlẹ rịọnị jẹnkọ d'e nwọnhẹn;
onyẹ ọwụlẹ chọnị sikọ d'a hụn; wẹ sikọ d'a kpọpụnị onyẹ ọwụlẹ dụ ẹka
ụzọ. 9 Onyẹ imẹ ọnụ jẹnkọ d'e ye nwa a akpụrụ-ọmụma omẹni ọ rịọ a brẹdi
10 mọbụ ye ẹ agwọ omẹni ọ rịọ a azụn? 11 'Ya wụ, omẹni ụnụ wụ ndị njọ
marịn kẹ ụnụ dọn e ye ụmụ ọnụ ihiẹn rị mma, Nẹdi ọnụ rị elu-igwee eyekọ
ndị rị a rịọn'a ihiẹn ka mma? 12 'Ya wụ, ihiẹn ọwụlẹ ị rị e mẹ, e mẹ ndị ọzọ
ihiẹn i chọ nị wẹ mẹ i: ọnwan wegbamẹ ihiẹn ile Iwu lẹ ndị-amụma ku.”

Ụzọ Mẹ Warara

13 “Ghasi ni ọnụ-mgbọn hụ mẹ warara. Makẹni, ọnụ-mgbọn wẹ gha a
banye ntikpọ shịa ashịa, ụzọ a rịzịkwọ nfe, ndị hụn a gha ụzọ hụ bu ọda.
14 Kanị, ọnụ-mgbọn wẹ gha a banye ndụn mẹ warara, ụzọ a zezikwọ e ze,
ndị a hụn n'a ebuni ọda.”

Osisi Lẹ Mkpụrụ A

15 “Kpachanpụ nị ẹnya banyeni ndị amụma-ntụ: w'e kọnrin rịkẹ sị wẹ
wụ atụnrụn, a bịa d'e kunrun ụnụ, kalẹ, eje-ẹwọrọ kẹ wẹ wụ. 16 Ụnụ jẹnkọ
d'e gi mkpụrụ wẹ marịn wẹ. Ịhịan a ra ghọrị grepu enu abị-ogun; ịhịan a ra
ghọrị figi elu ogun-lẹ-ẹkịrịka. 17 Ẹrịra k'o gizi mẹ ni mkpụrụ rị mma kẹ osisi
rị mma a mị, kanị mkpụrụ rịlẹni mma kẹ osisi rịlẹni mma a mị. 18 Osisi
rị mma asakọ ẹka mị mkpụrụ rịlẹni mma; osisi rịlẹni mma a sakọ ẹka mị
mkpụrụ rị mma. 19 Osisi ọwụlẹ hụn mịlẹni mkpụrụ rị mma, e gbutu wẹ ẹ,
tụ ye ọkụn. 20 Ẹghẹẹ, mkpụrụ ndịnị mị k'i jẹnkọ d'e gi marịn wẹ.”

“A Marịn M'ị!”

21 “Ẹlẹ ndị ile hụn a kpọ m ‘Onyẹ-nwọnni-ẹnyi, Onyẹ-nwọnni-ẹnyi’ jẹnkọ
d'a banye Alị-eze elu-igwee, kanị, ndị hụn e mẹ uche Nẹdi m hụn rị elu-
igwee, uwẹ sụọ. 22 Ụhụọhịn hụ, ndị bu ọda jẹnkọ d'a sị m, ‘Di-nwọnni-ẹnyi,
Di-nwọnni-ẹnyi! Ẹlẹ ẹfan ị kẹ ẹnyi gi bu amụma? Ẹlẹ ẹfan ị kẹ ẹnyi gi chụpụ
eje-mmọn, rụn okẹn ọrụn-atụmẹnya rị ichẹn-ichẹn?’ 23 Ogẹn hụ, m sikọ d'a
gwapụ wẹ, sị, ‘O nwọnni ogẹn m gi marịn ọnụ; gha nị ebe m rị pụ! Ụnụ ndị
e mẹ eje-ihiẹn.’ ”

Mmadụ Ẹbụọ Ahụn Rị A Tụn Ụlọ

24 “'Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ hụn nụ oku ndịnị m rị e ku, gi wẹ rụn ọrụn, sikọ
d'a nọ kẹ onyẹ hụ marịn ihiẹn, hụn tụn ụlọ a ye elu ọmụma. 25 Mirin nọ zue,
ide-mirin nọ huhẹ, okẹn ufere a kpọkwasị ụlọ hụ, kanị ọ dannị, makẹni
wẹ rụnye ẹ elu ọmụma. 26 Kanị, onyẹ ọwụlẹ nụ oku ndịnị m rị e ku bụ o
gini wẹ rụn ọrụn sikọ d'a rị kẹ onyẹ-nzuzu, hụn tụn ụlọ a ye elu uzunzun.
27 Mirin nọ zue, ide-mirin nọ huhẹ, okẹn ufere nọ kpọkwasị ụlọ hụ, ọ nọ
dan, dankpọchanrịn ọhụnma-ọhụnma!”

Jizọsị Kẹ Oku Rị Ẹka

28 “Ogẹn Jizọsị gi kugụụ ihiẹn ndịnị wẹ, nkuzi ẹ nọ tụ igunrun hụ ile
ẹnya. 29 Makẹni ọ kuzi wẹ nọkẹ onyẹ oku rị ẹka a, ẹlẹ rịkẹ ndị-nkuzi Iwu
wẹ.”

Isi Nke Ẹsatọ

Jizọsị A Zụọ Onyẹ-oti
(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)

1 Ogẹn Jesu gi hidan enu oke hụ, igunrun hi-ogbe nọ sọnmẹ ẹ. 2 'Ya
Okẹnnyẹ ohu wụ onyẹ-oti nọ bịa d'e kunrun ẹ, gbun'ẹ osekpu sị, “Di-
nwọnni-ẹnyi, ọwụnị y'a chọghọ, i k'e ri-ẹka zụọ m, a rị m ọchan.”
3 Jesu nọ tịnpụ ẹka, mẹtụ a, sị, “A chọghọ m, dịnhịn n'ị rị ọchan.” Ozigbo,
oti hụ nọ gha a ẹhụ pụ, ọ nọ rị ọchan. 4 Jizọsị nọ sị a, “Hụn a n'o nwọnni
onyẹ ị gwa ihiẹnni; ka we enwẹn i d'a ghọsị onyẹ nchụ-ẹjan, y'e ye oyiye
hụ Mozizi ku imẹ Iwu—gi ghọsị wẹ nị y'a dịnhịngụọ.”

Jizọsị A Zụọ Odibo Onyẹ-isi-agha Ndị Rom
(Luk 7.1-10)

5 Ogẹn Jizọsị gi banhan imẹ Kapanọm, onyẹ Romu ohu wụ ọkị-agha, hụn
a kị ndị-agha ọgụn-isẹn nọ bịa d'e kunrun ẹ, rịọ a, 6 sị, “Di-ọkpa, emu rị a kụ

odibo m, o dinẹ edinẹ ụlọ—ọ ra sa ẹka mẹhunmẹ, ọ rị imẹ okẹn afụnfụn.”
7 Jizọsị nọ sị a, “M sikọ d'a bịa d'a zụọ a.”
8 Kanị onyẹni a kị ndị-agha ọgụn-isẹn nọ sị a, “Di-ọkpa, eruni m onyẹ i
sikọ d'a banhan iwe ẹ, ka kuhụ oku sụọ, odibo m k'a dịnhịn. 9 Makẹni,
mmẹ nwẹn rị okpuru ịhịan, nwọnzikwọ ndị-agha rị okpuru m. M'a sị onyẹ
ohu, ‘Jẹn,’ o jẹn; m'a sị onyẹ ọzọ, ‘Bịa,’ ọ bịa; sịzị igbọn m, ‘Mẹ ihiẹnni,’ o mẹ
ẹ.”
10 Ogẹn Jizọsị gi nụ ihiẹn o ku, ọ tụ a ẹnya; ọ nọ sị ndị rị e sọn n'ẹ, “M
rị a gwa ọnụ ezioku, ahụntuni m onyẹ Izrẹlụ nwẹ okukwe nọ ẹnịna. 11 M
rị a gwa ụnụ, ndị bụ ọda sikọ d'a gha azụụn ile bịa, kẹ azụụn ọwụwa-ẹnya-
anwụn kẹ azụụn ndịdan ẹnya-anwụn, bịa d'e sọn Ebraham lẹ Aziki lẹ Jekọpụ
e ri oriri imẹ Alị-eze elu-igwee; 12 kanị ụmụ Alị-eze,* sikọ d'a wụ ndị wẹ tụ
ye ezi imẹ ishi, ebe wẹ jẹnkọ d'a nọ a kwan ẹkwan, a ta nkwẹnrẹn-eze.” 13 Ọ
nọ sị onyẹ hụ hụn a kị ndị-agha ọgụn-isẹn, “Jẹnmẹ; ya rịn'ị k'i dọn kweri.”
Ogẹn hụ hụra, odibo ẹ nọ dịnhịn.

Jizọsị A Zụọ Ndị Bu Ọda
(Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)

14 Ogẹn Jizọsị gi banye iwe Pita, ọ nọ hụn nị nnẹ nwunyẹ Pita dinẹ edinẹ
—emu rị a kụ a, ẹhụ-ọkụn rị e nwun ẹ. 15 Ọ nọ mẹtụ a ẹka, 'ya ẹhụ-ọkụn
hụ nọ hapụ a. Ọ nọ lihi, lemẹ Jizọsị ọbịa.
16 Ogẹn ẹnyasị hụ, wẹ nọ wẹhẹ ni Jizọsị ndị bu ọda eje-mmọn rịsọnmẹ
imẹ wẹ, ọ nọ gi oku-ọnụ chụpụsọnmẹ mmọn ndịnị wẹ, zụọzịkwọ ndị ile
emu rị a kụ. 17 Ẹnịna k'o dọn mẹzu ihiẹn Chuku gi onyẹ-amụma wụ Azaya
ku. Azaya sị,
“O wepụ ọrịa ẹnyi, buru emu ẹnyi.”

Ihiẹn Isọn Jizọsị Chọ
(Luk 9.57-62)

18 Ogẹn Jizọsị gi hụn igunrun hi-ogbe nọhunmẹ n'ẹ, ọ nọ sị ụmụ-azụụn a
fetu mirin hụ. 19 'Ya onyẹ-nkuzi Iwu nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị a, “Di-nwọnni-
ẹnyi, m jẹnkọ d'e sọn i ebe ọwụlẹ i jẹnkọ.”
20 Jizọsị nọ sị, “Ufu nwọn okporo; nnụnụ e fe elu nwọn ẹkụụ; kanị *mmẹ*
wụ Nwa nke Ịhịan e nwọn ebe *m'e* buche isi *m*.” 21 Onyẹ ọzọ imẹ ụmụ-
azụụn a nọ sị a, “Di-ọkpa, nị m jẹngụụ d'e li nẹdi m.”
22 Kanị Jizọsị nọ sị a, “Sọnmẹ m, hapụ ndị nwụnnị nị wẹ li ndị nke wẹ
nwụnnị.”

Jizọsị E Tinyụn Ẹbi
(Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Ogẹn o gi banyegụụ imẹ ụgbọ-mirin, ụmụ-azụụn a nọ sọn ẹ banye.
24 Idẹnmizi, ẹbi nọ kpọma, hụn wụ nị ebiri-mirin nọ kpọnbanma imẹ ụgbọ
hụ; kalẹ Jizọsị rị ụran. 25 'Ya wẹ nọ jẹn d'a kpọtiẹn ẹ, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi,
zụọpụha ẹnyi! Ẹnyi e d'a la iwi!”
26 Ọ nọ sị wẹ, “Kị haịn ọnụ gi a tụ egun? Ụnụ ndị okukwe nta!” 'Ya ọ nọ
lihi ọtọ, jụgbọ ẹbi hụ lẹ ebiri-mirin hụ. Ebe ọwụlẹ nọ mẹchanrịn rajụụ.
27 Ọ tụkẹnmẹ wẹ ẹnya. Wẹ nọ sị, “Elee ụdị ịhịan wụ ọnwan? Hụn wụ nị
ufere lẹ ebiri-mirin e humẹ n'ẹ isi!”

Jizọsị A Zụọ Mmadụ Ẹbụọ Eje-mmọn Rị Imẹ Wẹ
(Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)

---

* **Isi Nke Ẹsatọ**:12 ndị hụn nkẹ a banye n'ẹ

28 Ogẹn o gi ru azụụn hụn-ẹbọ—hụn wụ alị ndị Gadara, ikẹnnyẹ ẹbụọ
eje-mmọn rị imẹ wẹ nọ gha ikpẹkpẹ bịa d'e kunrun ẹ. Wẹ tumẹ ẹnya, e
gbogbo, nke wụ nị o nwọnni onyẹ a saẹka a ghafe azụụn hụ. 29 Idumuzi
wẹ nọ yi oro, sị, "K'i gi ẹnyi e mẹ Nwa Osolobuẹ? Ị bịa d'e ye ẹnyi afụnfụn
bụ ogẹn e ke ru?"
30 Igunrun ezin rị ẹhụ ebẹhụ a kpa nni. 31 Eje-mmọn ndị hụ nọ rịọ Jesu,
sị, "Omẹlẹ y'a chụpụ ẹnyi, dodo zi ẹnyi ye imẹ igunrun ezin hụ."
32 'Ya ọ nọ sị wẹ, "Jẹnmẹ ni!" 'Ya wẹ nọ pụha, banyesọnmẹ imẹ ezin ndị
hụ. Igunrun ezin hụ ile nọ kpọtu, zụnban imẹ mirin hụ, ragbu enwẹn wẹ.
33 Ndị rị e du ezin ndị hụ nọ gbasi imẹ obodo d'a gwa wẹ ihiẹn ile mẹni
lẹ ihiẹn mẹ ikẹnnyẹ ndị hụ eje-mmọn te rị imẹ wẹ. 34 'Ya ndị obodo hụ nọ
pụha d'e kunrun Jizọsị; ogẹn wẹ gi hụn a, wẹ nọ rịọ a n'ọ gha ẹgbẹrẹ wẹ
pụ.

Isi Nke Itenẹi

Jizọsị A Zụọ Onyẹ-ọrọ
(Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)

1 Jizọsị nọ banye imẹ ụgbọ-mirin, fetu mirin si obodo ẹ. 2 'Ya wẹ nọ gi ute
buhẹn'ẹ okẹnnyẹ ohu ọrọ kinmin. Ogẹn Jizọsị gi hụn okukwe wẹ, ọ nọ sị
onyẹni ọrọ kinmin, "Atụlẹ egun nwa m, a gbagharịgụọ wẹ i njọ ị."
3 'Ya ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu nọ sị enwẹn wẹ, "Okẹnnyẹni rị e ku arụ."
4 Kanị ogẹn Jizọsị gi marịn ihiẹn wẹ rị e ro, ọ nọ sị, "Kị haịn ọnụ gi e ro
eje-ihiẹn imẹ obi ọnụ? 5 Elee hụn ka nfe: ị sị, 'A gbagharịgụọ wẹ i njọ ị,' ra
ị sị, 'Lihi ọtọ jẹnmẹ ijẹn?' 6 Kanị, m jẹnkọ d'a ghọsị ụnụ nị Nwa nke Ịhịan
nwọn ikẹn o gi a gbagharị njọ elu-ụwanị." Ọ nọ sị onyẹ hụ ọrọ kinmin,
"Lihi ọtọ! Heri ute i, lama iwe i!"
7 Okẹnnyẹ hụ nọ lihi ọtọ, lama iwe ẹ. 8 Ogẹn igunrun ịhịan rị ebẹhụ gi
hụn ihiẹnni, egun nọ tụ wẹ, 'ya wẹ nọ ja Osolobuẹ hụn ye ịhịan ụdị ikẹnni
mma.

Jizọsị A kpọ Matiu
(Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

9 Ogẹn Jizọsị gi gha ebahụn pụkọ, ọ nọ hụn onyẹ ohu ẹfan a wụ Matiu
ebe ọ nọdị alị imẹ ụlọ-ọrụn ndị a na ụgwọ-isi. Ọ nọ sị a, "Sọnmẹ m," ọ nọ
lihi ọtọ, sọnmẹ ẹ.
10 Ogẹn Jizọsị gi nọdị alị imẹ ụlọ iwe Matiu e ri ihiẹn-oriri, ndị bu ọda
imẹ ndị a na ụgwọ-isi lẹ ndị njọ nọ bịa d'e du 'ya lẹ ụmụ-azụụn a ri ihiẹn-
oriri. 11 Ogẹn ndị Itu-Farisi gi hụn ihiẹnni, wẹ nọ sị ụmụ-azụụn a, "Kị haịn
onyẹ-nkuzi ọnụ gi e sọn ndị a na ụgwọ-isi lẹ ndị njọ e ri ihiẹn-oriri?"
12 Kanị, ogẹn Jizọsị gi nụ a, ọ nọ sị wẹ, "Ndị ẹhịụ rị ikẹn a ra chọ dibiẹ,
kama, ndị ẹhụ rịlẹni ikẹn wụ ndị a chọ dibiẹ. 13 Jẹn ni d'a mụ ihiẹn okuni
Ẹkụkwọ-nsọ ku wụ, 'M chọ omikẹn, ẹlẹ ịchụ-ẹjan.' Makẹni, ẹlẹ ndị rị-ọchan
kẹ m bịa d'a kpọ nị wẹ roghari, kanị ndị njọ."

Ajụjụ Banyeni Ibu-ọnụ
(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

14 Ụmụ-azụụn Jọnụ nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, jụ a, sị, "Kị haịn ẹnyi lẹ ndị
Itu-Farisi gi e bu ọnụ mbụ-lẹ-ẹbọ, kanị ụmụ-azụụn ị a ra bu ọnụ?"
15 Jizọsị nọ za wẹ, sị, "Nị ndị bịa agbamẹkụkwọ sụkụrụ ebe okẹnnyẹ rị
a gba ẹkụkwọ kelẹni pụ? Ogẹn lala hụn wẹ e gi wehụ a imẹ igunrun wẹ,
ogẹn hụ, wẹ jẹnkọ d'e bumẹ ọnụ."

16 “O nwọnni onyẹ e gi ẹkwa ọhụn talẹni a kwakin nke akan. Makẹni,
ẹkwa ọhụn hụ wẹ gi kwakin ẹ sikọ d'a dọkapụ, ebahụn ọ dọka a jọwaye njọ.
17 W'a ra gizikwọ ihiẹn akan gbaye manya ọhụn. Makẹni wẹ gi ẹ, ọ gbawa,
manya a kwanhu, ihiẹn wẹ gi gbaye ẹ a la iwi. Kama, w'a gba manya ọhụn
e ye imẹ ihiẹn ọhụn, ogẹn ahụn wẹ ẹbụọ alakọ iwi.”

Jesu A Zụọ Okpoho Hụ Ihiẹn Rị A Gba, Kpọtiẹn Nwata Nwụnhụnnị
(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)

18 Ebe ọ rị a gwa wẹ ihiẹn ndịnị wẹ, onyẹ ohu imẹ ndị-isi wẹ nọ banhan,
gbu n'ẹ osekpu, sị, “Nwa-m-okpoho nwụnhụnhụ kikẹnni, ka bịa d'e bu ẹka
ị kwasị a—makẹlẹ, i bu ẹka ị kwasị a, ọ sikọ d'a rị ndụn.”
19 'Ya Jizọsị nọ lihi ọtọ sọnmẹ ẹ, 'ya lẹ ụmụ-azụụn a. 20 Idẹnmizi, okpoho
ohu ihiẹn rị a gba kete ahụa mmẹbụọ nọ ghaha azụụn Jizọsị, mẹtụ ntịn
ẹfẹ Jizọsị ẹka. 21 Makẹni ọ sị enwẹn ẹ, “M mẹtụhụ ẹwuru ẹ ẹka, m sikọ d'a rị
mma.”
22 Jizọsị nọ gbehutọ, ogẹn o gi hụn a, ọ nọ sị a, “A tụlẹ egun nwa m,
okukwe i e mẹọlẹ i dịnhịn.” Okpoho hụ nọ dịnhịn 23 Ogẹn Jizọsị gi ru iwe
onyẹ-isi hụ, hụn ndị rị e gbu ẹkpịrị lẹ igunrun ịhịan kẹ wẹ rị a zụn ụzụn,
24 ọ nọ sị wẹ, “Pụ nị, nị nwata hụ anwụnnị, ụran k'ọ rị.” Wẹ nọ mụma a
ẹmụ. 25 Ogẹn wẹ gi wepụgụụ igunrun hụ ezi, ọ nọ banye, kwọndọn nwata
hụ ẹka, nwata hụ nọ lihi. 26 Ihiẹnni nọ kpọgbama ẹgbẹrẹ hụ ile.

Jizọsị A Zụọ Ndị Ẹnya-ishi Ẹbụọ

27 Ogẹn Jizọsị gi gha ebẹhụ pụkọ, ikẹnnyẹ ẹbụọ ẹnya kpu ishi nọ sọnmẹ
ẹ, e yi oro, a sị, “Mẹ omikẹn ẹnyi nwa Defidi!”
28 Ogẹn o gi banye imẹ ụlọ, ndị ẹnya-ishi hụ nọ bịa d'e kunrun ẹ. Ọ nọ sị
wẹ, “Ụnụ e kwerighọ nị m sikọ d'a saẹka mẹ ihiẹnni?” Wẹ nọ sị a, “Ẹghẹẹ,
Di-nwọnni-ẹnyi.”
29 'Ya ọ nọ mẹtụ wẹ ẹka ẹnya, sị, “'Ya rị nị ọnụ kẹ ụnụ dọn kweri.” 30 'Ya
ẹnya wẹ nọ shịapụ, wẹ nọ leghama ụzọ. Ya Jizọsị nọ dọkẹnmẹ wẹ ẹka-ntịn,
sị wẹ, “Anịkwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ marịn ihiẹnni.”
31 Kanị a pụ wẹ, wẹ nọ kusọnmẹ oku ẹ ẹgbẹrẹ hụ ile.

Jizọsị A Zụọ Onyẹ Ghalẹni E Ku Oku

32 Ogẹn ndị ahụn ẹnya te kpu ishi gi pụkọ, ndị ọzọ nọ wẹhẹ onyẹ-odin
eje-mmọn rị imẹ ẹ d'e kunrun Jizọsị. 33 Ogẹn Jesu gi chụpụgụụ eje-mmọn
hụ, onyẹ-odin hụ nọ kumẹ oku. Ọ tụkẹnmẹ igunrun hụ ẹnya. Wẹ nọ sị, “A
hụntuni wẹ ihiẹn nọ ẹnịna imẹ Izrẹlụ.” 34 Kanị ndị Itu-Farisi nọ sị, “O gi
ikẹn onyẹ-isi eje-mmọn a chụpụ eje-mmọn.”

Ọrụn Rịnị E Hikẹ. Kanị Ndị K'a Rụnn'a Ebuni Ọda

35 Jizọsị nọ ghama obodo-obodo, kẹ ndị shịanị kẹ ndị mẹ ẹkẹrẹ, a kuzi
imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju, e zi oziọma Alị-eze, a zụọ ụdị emu lẹ ọrịa ile. 36 Ogẹn
o gi hụn igunrun ndị hụ rịsọnmẹ imẹ obodo ndị hụ, omikẹn wẹ nọ mẹmẹ
ẹ, makẹni wẹ nọ kẹ ndị obi rulẹni alị, ndị nwẹlẹni onyẹ e yeni wẹ ẹka—
rịkẹ atụnrụn nwọnlẹni onyẹ-ndu. 37 Ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, “Ihiẹn-ugbo wẹ
sikọ d'a ghọ e hikẹ, kanị ndị ọrụn ebuni ọda. 38 Mẹ ni nwan ekpere rịọ
Osolobuẹ, Onyẹ hụn nwọn ugbo, n'o zihẹ ndị-ọrụn sikọ d'a ghọ n'a ihiẹn-
ugbo ẹ.”

Isi Nke Iri

Ndị-ozi Mmẹbụọ Pụ-ichẹn
(Mak 3.13-19; Luk 6.12-16)

1 Jizọsị nọ kpọ ụmụ-azụụn a mmębụọ, ye wẹ ikẹn w'e gi chụpụ eje-mmọn
lẹ ikẹn w'e gi zụọ ụdị emu ile lẹ ọrịa ile. 2 Ndịnị wụ ẹfan ndị-ozi hụ pụ-
ichẹn mmębụọ, ndị apọstụ mmębụọ: ndị ibuzọ wụ Saịmọnụ hụn w'a kpọ
Pita nị Andụrụ nwẹnẹ ẹ; Jemisi nwa Zębędi lẹ Jọnụ nwẹnẹ ẹ; 3 ndị ọzọ wụ
Filipu lẹ Batolomi; Tamọsị nị Matiu (Matiu hụn e te na ụgwọ-isi); Jemisi
nwa Alịfịọsị lẹ Tadịọsị;* 4 Saịmọnụ hụn te rị ndị gi ẹka-ikẹn e mẹ ni wẹ
chụpụ ndị Rom rị a kị alị wẹ; onyẹ ọzọ wụ Judas' Iskarọtụ hụn ren'ẹ ogẹn
ikpazụụn.

Ọrụn Mmadụ Mmębụọ Hụ
(Mak 6.7-13; Luk 9.1-6)

5 Jizọsị nọ zipụ mmadụ mmębụọnị, sị wẹ, "Ejẹnkwọlẹ ni d'e kunrun ndị
wụlẹni ndị Ju; abanyekwọlẹ ni obodo ndị alị Sameria ọwụlẹ. 6 Kanị, jẹnmẹ
ni d'e kunrun ndị Izrẹlụ, atụnrụn Osolobuẹ huni. 7 Ọnụ jẹnkọnị, e zi ni
oziọma, a sị, 'Alị-eze elu-igwee a rịgụọ nsue.' 8 Zụọ nị ndị emu rị a kụ,
kpọtiẹn ni ndị nwụnnị, zụọ nị ndị oti—kẹni wẹ rị ọchan, chụpụ nị eje-
mmọn. Ụnụ nwọnhẹn ẹ ọfẹ, ye n'ẹ ọfẹ. 9 Ewerilẹ ni ego ọwụlẹ. 10 Ebulẹ
ni ẹkpa; ewerilẹ ni ẹwuru mọbụ akp'ọkụ ọzọ che ni hụn ụnụ yi; ewerilẹ ni
ọkpọ. Makẹni, o furu ni wẹ ye ndị-ọrụn ihiẹn wẹ gi e bi."

11 "Obodo ọwụlẹ ọnụ banye, kẹ hụn shịa ẹfọ kẹ hụn shịalẹni, chọrị nị
onyẹ furuni. Nọdị nị iwe ẹ d'e ru ogẹn ụnụ e gi gha obodo ahụn pụ. 12 Ọnụ
gha a banye imẹ ụlọ hụ, kele ni wẹ. 13 Omẹni ndị rị ụlọ hụ e furughọ
nke-esi, udọn hụ ụnụ kele a rị nị wẹ; kanị omẹni efuruni wẹ, udọn ụnụ
e kinhẹnni ụnụ azụụn. 14 Onyẹ ọwụlẹ mọbụ obodo ọwụlẹ nabanhanlẹni
ọnụ mọbụ jụ n'o gọnkọ ozi ụnụ ntịn, ụnụ pụkọnị iwe onyẹ hụ mọbụ obodo
hụ, tichanpụ nị ẹjan rị ọnụ ọkụ tọ n'a. 15 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, o sikọ
d'a ka obodo hụ njọ karị alị Sodom-lẹ-Gomora Ụhụọhịn Ichin-ikpe."

Ukpokpo Hụn Lalanị
(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

16 "Lee n'ẹ, m rị e zipụ ọnụ nọkẹ ebe wẹ nọ zi atụnrụn jẹn ebe ẹwọrọ† rị. E
gi ni akọ e bi, rịkẹ agwọ, ka rị nị kẹ nduru hụn ghalẹni a rụ onyẹ ọwụlẹ ẹhụ.
17 Kpachanpụ nị ẹnya ebe ịhịan rị, makẹni wẹ jẹnkọ d'e wejẹn ọnụ ọgwa rị
ichẹn-ichẹn, fịan ụnụ mkpịnsịn imẹ ụlọ-ofufe wẹ. 18 Wẹ sikọ d'e gi ufiri m
dọkpụn ọnụ jẹnni ndị Gọvanọ lẹ ndị-nze, ọnwan jẹnkọ d'e mẹ kẹni ụnụ shịa
nị m ẹri id'ẹnya wẹ lẹ id'ẹnya ndị alị ndị ọzọ ile wụlẹni ndị Ju. 19 Kanị ogẹn
w'e gi we ọnụ ye wẹ, ehuelẹ ni uhue banyeni ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e ku mọbụ
kẹ ụnụ a dọn ku ẹ, makẹni ụnụ jẹnkọ d'e nwọnhẹn ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e ku
ozigbo hụ. 20 Makẹni ẹlẹ ụnụ jẹnkọ d'e ku, kama, Mmọn Nẹdi ọnụ jẹnkọ d'e
gi ụnụ ku."

21 "Umunẹ jẹnkọ d'e we umunẹ wẹ ye wẹ gbu; ndị nẹdi jẹnkọ d'e we ụmụ
wẹ ye wẹ gbu; ụmụ jẹnkọ d'e bunụmanị ndị mụnị wẹ, mẹ wẹ gbu wẹ. 22 Ize
ụnụ jẹnkọ d'a ban ịhịan ile makẹ ufiri ẹfan m, kanị onyẹ hụn din ndidi d'e
ru njẹndemẹ jẹnkọ d'e nwẹ nzụọpụha. 23 Wẹ kpokpo ọnụ imẹ obodo ohu,
gbasi ni hụn sọnn'ẹ. M rị a gwa ụnụ ezioku nị ụnụ gini d'e jẹnchanrịngụụ
obodo ile rị Izrẹlụ, Nwa nke Ịhịan sikọ d'a bịa.

24 Onyẹ wẹ rị a zụn ara karị onyẹ rị a zụnn'a, odibo ara karị nna a. 25 Ọ
hụghọ mma nị onyẹ wẹ rị azụn rị kẹ onyẹ rị a zụnn'a lẹ ni odibo rị kẹ nna
a. Ọwụlẹ wẹ kpọ nna hụn nwọn ụlọ 'Bẹzibọ' (onyẹ-isi eje-mmọn ile), kị wẹ
jẹnkọ d'a kpọ ndị ụlọ a?"

---

* **Isi Nke Iri:3** Lebayọsụ † **Isi Nke Iri:16** wofu

Onyẹ Hụn Furu W'a Tụ Egun Ẹ
(Luk 12.2-7)

26 "Ya wụ, atụlẹ ni nwan egun wẹ. Makẹni o nwọnni ihiẹn kpumẹni hụn jẹnkọlẹni d'e kpupụ, mọbụ hụn zuerini hụn jẹnkọlẹni d'a wa. 27 Ihiẹn m
gwa ọnụ imẹ ishi, ku n'ẹ ifọnrin-ifọn; ihiẹn wẹ kagwa ụnụ, gi n'ẹ yi oro
elu ụlọ. 28 Atụlẹ ni egun ndị hụn sikọ d'a saẹka gbu ẹhụ bụ a sa wẹ ẹka
gbu umẹ-ndụn; ka tụ nị egun onyẹ hụ sikọ d'a saẹka tikpọ kẹ umẹ-ndụn
kẹ ẹhịụ imẹ ọkụn-mmọn. 29 Ẹlẹ ẹbụọ ịkọbọ kẹ w'e re achụ? Kanị o nwọnni
achụ ohu hụn sikọ d'a dan alị omẹni Nẹdi ụnụ a nị n'a dan. 30 Kẹ ntutu rị
ụnụ isi, wẹ gụn wẹ a gụn. 31 Ya wụ, atụlẹ nị nwan egun, ọnụ ka mkpa a rị
karịdẹ achụ bu ọda."

Ikupụ A N'ị Wụ Nke Kraịstị Lẹ Ịghọrị Nị Y'ẹlẹ Nke Ẹ
(Luk 12.8-9)

32 "Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ nọ id'ẹnya ịhịan kupụ a n'ọ wụ nke m, 'ya kẹ m
jẹnkọ d'a nọ id'ẹnya Nẹdi m hụn rị elu-igwee kuzikwọ a n'ọ wụ nke m.
33 Kanị onyẹ ọwụlẹ nọ id'ẹnya ịhịan ghọrị, sị n'ọ marịn m, m jẹnkọ d'a nọ
id'ẹnya Nẹdi m hụn rị elu-igwee sịzịkwọ nị a marịn m'a."

Ẹlẹ Udọn Kanị Ọpịa-agha
(Luk 12.51-53; 14.26-27)

34 "Erokwọlẹ ni nị m bịa d'e mẹ ịhịan ile hẹnrin ohu elu ụwa? Mba, ezioku
kẹ m rị a gwa ụnụ, ẹlẹ ịrị-ohu kanị ọpịa-agha hụn e kebeni. 35 Makẹni m bịa
d'e kebe okẹnnyẹ lẹ nẹdi ẹ, okpoho lẹ nnẹ ẹ, nwunyẹ-nwa lẹ nnẹ-di ẹ. 36 Ndị
ụlọ ịhịan jẹnkọ d'a wụ eje-iṅẹnrẹn wẹ."

37 "Onyẹ ọwụlẹ ihiẹn nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ ka a sụọ karị kẹ ihiẹn m dọn
a sụọ a efuruni onyẹ sikọ d'e sọnni m; onyẹ ihiẹn nwa-a-okẹnnyẹ mọbụ
nwa-a-okpoho ka a sụọ karị kẹ ihiẹn m dọn a sụọ a efuruni onyẹ sikọ d'e
sọnni m. 38 Onyẹ ọwụlẹ hụn burulẹni obe‡ ẹ sọnmẹ m e furuni onyẹ jẹnkọ
d'e sọn ni m. 39 Onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ ghe isi ẹ, isi ẹ a tọ, kanị onyẹ hụn tuhu
ndụn a makẹ ufiri m jẹnkọ d'a hụn a."

Ụgwọ-ọrụn Ndị-ozi Jesu Lẹ Ndị Nabanhannị Wẹ
(Mak 9.41)

40 "Onyẹ ọwụlẹ nabanhan ụnụ, nabanhan m; onyẹ hụn nabanhan nị
m nabanhan onyẹ zihẹni m. 41 Onyẹ ọwụlẹ hụn nabanhan onyẹ-amụma
makẹni ọ wụ onyẹ-amụma jẹnkọ d'e nwọnhẹn ụgwọ-ọrụn onyẹ-amụma;
onyẹ ọwụlẹ hụn nabanhan onyẹ hụn e bi kẹ Osolobuẹ chọ makẹni o bi kẹ
Osolobuẹ chọ jẹnkọ d'e nwọnhẹn ụgwọ-ọrụn onyẹ e bi kẹ Osolobuẹ chọ.
42 Onyẹ ọwụlẹ ye onyẹ ohu imẹ ndịnị mẹ ẹkẹrẹ mkpu mirin-oyi ohudẹ
makẹni ọ wụ nwa-azụụn m, m rị a gwa ụnụ ezioku, ụgwọ-ọrụn onyẹ hụ
etuhukọ."

Isi Nke Mmanaị

Ndị-ozi Jọnụ Hụn E Mirin-Chuku Zihẹ
(Luk 7.18-35)

1 Ogẹn Jizọsị gi gwagụụ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ ihiẹn ndị wẹ jẹnkọ d'e
mẹ, ọ nọ gha ebẹhụ pụ d'a kuzimẹ, e zi ozi imẹ obodo wẹ ndị shịa-ẹfọ.
2 Ogẹn Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku gi nọ ụlọ-ngan nụ ihiẹn ndị hụ Kraịstị

‡ **Isi Nke Iri:38** Ogẹn ahụn, ndị Rom e gi obe wẹ gi osisi mẹmẹ e gbu onyẹ wẹ ma ikpe-ọnwụn. Onyẹ hụ e buru obe ẹ sọnmẹ ndị-agha hụn jẹnkọ d'a kpọgbun'ẹ. Wẹ kpọmagụụ a elu-obe, a nọdị wẹ ebẹhụ e che nche d'e ru ni ọ nwụnhụn.

rị e mẹ, ọ nọ zi ụmụ-azụụn a d'e kunrun ẹ, 3 sị a, “Ịyụ wụ onyẹ hụ sikọ d'a
bịanị ra ẹnyi sikọ d'e lemẹ ẹnya onyẹ ọzọ?”
4 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Jẹn ni d'a gwa Jọnụ ihiẹn ọnụ rị a nụ lẹ ihiẹn ụnụ
rị a hụn: 5 ndị ẹnya te kpu ishi a hụnmagụọ ụzọ; ndị ngụrọ e jẹnmẹgụọ ijẹn;
ndị oti hụ a dịnhịn, a wụrụ ndị rị ọchan; ndị odin a nụmagụọ ihiẹn, wẹ hụ
e weli ndị nwụnnị, wẹ hụ e zi ndị igbẹnnyẹ oziọma. 6 Ngọzi ya rị nị onyẹ
gilẹni ihiẹn ọ hụn m ẹhụ nwẹmẹ obi-ẹbụọ!”
7 Ogẹn ụmụ-azụụn Jọnụ gi pụkọ, Jizọsị nọ gwama igunrun hụ oku Jọnụ,
sị, “Kịnị kẹ ọnụ jẹn imẹ atụ d'e lee? Ẹfịfịa ufere rị e buhunmẹ? 8 Kịnị kẹ
ụnụ jẹnzi nwan d'e lee? Onyẹ yi ẹkwa ṅanrannị? Kaka, ọgwa ndị-nze kẹ wẹ
nọ a hụn ndị yi ẹkwa ọma ṅanrannị. 9 Kịnị kẹ ụnụ jẹnzi nwan d'e lee? Onyẹ-
amụma? M sị ọnụ ẹghẹẹ, ọ karịdẹ onyẹ-amụma. 10 Hụnnị wụ onyẹ hụ wẹ de
banyen'ẹ, sị,
‘Lee ẹ,
m rị e zi onyẹ ozi m
n'o buru n'i ụzọ,
kwademẹ n'i ụzọ.’
11 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, imẹ ndị ikpoho mụ, o ke nwọn onyẹ ọwụlẹ
hụn ka Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku. Kanị onyẹ hụn kachanrịn ntịn imẹ
Alị-eze elu-igwee ka a. 12 Gha ogẹn Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku gi bidọn
ọrụn a d'e ru ogẹnni, Alị-eze elu-igwee hụ e gi ikẹn-ikẹn a gha ihun, ndị-ikẹn
hụzị e gi ikẹn a banye ẹ. 13 Makẹni ndị-amụma ile lẹ Iwu *Mozizi* busọnmẹ
amụma, kusọnmẹ uche Osolobuẹ d'e ru ogẹn Jọnụ gi bịa. 14 Omẹni ụnụ
jẹnkọ d'e kweri, Jọnụ lẹ enwẹn ẹ wụ Ẹlaịja hụ wẹ de n'ọ lala-alala. 15 Onyẹ
hụn nwọn ntịn 'ya nụ.”
16 “Kịnị kẹ m sikọ d'e gi nwan ma atụ agbọnị? Ọ nọ kẹ ụmụẹka nọdị alị
imẹ afịa, a hị ibe wẹ, a sị,
17 ‘Ẹnyi gi ẹkpịrị bụ ẹbụ a sụọnị,
ọnụ e tẹnni egu;
ẹnyi e ye olu ẹkwan,
ụnụ akwannị ẹkwan.’
18 Makẹni, ogẹn Jọnụ gi bịa, o rini, ọ ranị—wẹ sị, ‘Eje-mmọn rị imẹ ẹ.’
19 Mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan a bịa, m hụ e ri, a ra—wẹ sị, ‘Lee onyẹ okẹn
ihiẹn-oriri, onyẹ-manya, ọwụ ndị a na ụgwọ-isi lẹ ndị ọzọ wẹ gi njọ marịn
k'ọ wụ.’ Kanị, ihiẹn wẹ gi a marịn amamihiẹn wụ ihiẹn ọ rụnpụha.”

Jesu A Banmanị Obodo Ndị Hụn Kwerilẹni Ozi Wẹ Zi Wẹ Mban
(Luk 10.13-15)

20 'Ya ọ nọ banmanị obodo ndị hụ ọ ka ọrụn-atụmẹnya a rụn imẹ wẹ
mban, makẹni e rogharịnị wẹ. 21 “O sikọ d'a fụ ụnụ ndị Korazin' ọrụn! O
sikọ d'a fụ ụnụ ndị Bẹsaịda ọrụn! Makẹni omẹni imẹ alị Taya-lẹ-Sidọnụ kẹ
wẹ nọ rụn okẹn ọrụn-atụmẹnya ndị wẹ rụn imẹ Korazin lẹ Bẹsaịda, nkẹ o
tekẹ ndị Taya-lẹ-Sidọnụ rogharị, yiri ẹkwa ahịọ, kpọn ntụn kpu enwẹn wẹ
gi ghọsị nị e rogharịgụọ wẹ.” 22 “M rị nwan a gwa ọnụ, nke Taya-lẹ-Sidọnụ
k'a ka nke ụnụ mma Ụhụọhịn Okinkin-ikpe. 23 Kẹ ịyụ wụ obodo Kapanọm,
wẹ sikọ d'e busi i elu-igwee? Mba, wẹ jẹnkọ d'e wetu i si alị-mmọn. Makẹni,
omẹni imẹ *eje-alị* ahụn wụ Sodọm kẹ wẹ nọ rụn okẹn ọrụn-atụmẹnya ndị
wẹ rụn imẹ i, nkẹ o mẹ ni ọ hụ a d'e ru tannị. 24 M rị nwan a gwa ị, nke
Sodọm k'a ka nke i mma Ụhụọhịn Okinkin-ikpe!”

Bịa Nị D'e Kunrun M Nị Ọnụ Zu Ikẹn
(Luk 10.21-22)

25 Ogẹn hụ, Jizọsị nọ sị, “M rị e kele i Baba, Onyẹ nwọn elu-igwee lẹ ụwa,
makẹni i zuemẹni ndị mariṇ ihiẹn lẹ ndị nwẹ uche ihiẹn ndịnị, we ẹ ghọsị
ụmụ-ndu. 26 Ẹghẹẹ Baba, ẹnịna k'o dọn sụọ ị.” 27 “Nẹdi m e bugụọ ihiẹn
ile che m ẹka. O nwọnni onyẹ ọwụlẹ mariṇ Nwa wezụka Chuku-Nẹdi; o
nwọnni onyẹ ọwụlẹ mariṇ Chuku-Nẹdi wezụka Nwa, lẹzi onyẹ ọwụlẹ Nwa
chọ n'o mẹ ẹ n'ọ mariṇ Chuku-Nẹdi.
28 Bịa nị d'e kunrun m, ụnụ ndị ndụn gụụ, ndị bu ibu nyịnnị, m jẹnkọ d'e
ye ụnụ izu-ikẹn. 29 Yiri ni agbụn m—yoku m*, ụnụ a mụnariṇ m; makẹni
m wụ onyẹ rị jụụ, hụn e welụa enwẹn ẹ alị imẹ obi. Ọnụ mẹ ẹ, umẹ-ndụn
ụnụ e zu ikẹn. 30 Agbụn yoku m† a ra kẹnrẹn, ibu m'e buye ịhịan ara nyịn.”

Isi Nke Mmẹbụọ

Ajụjụ Banyeni Ụhụọhịn Izu-ikẹn
(Mak 2.23-28; Luk 6.1-5)

1 Ogẹn hụ, o ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn ohu, Jizọsị ghafekọ ugbo wẹ kụn ọka-
witi; ẹgụn hụ a gụn ụmụ-azụụn a, 'ya wẹ nọ ghọrịma ọka-witi a ta. 2 Ogẹn
ndị Itu-Farisi gi hụn ihiẹnni, wẹ nọ sị a, “Y'a hụn a, ụmụ-azụụn ị e mẹmẹọlẹ
ihiẹn iwu sị w'e mẹlẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn.”
3 Ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ e ke gụntu ihiẹn Defidi mẹ ogẹn ẹgụn gi rị a gụn 'ya
lẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị? 4 K'o dọn banye ụlọ Osolobuẹ, ri brẹdi-nsọ ahụn w'e
bupụhanị Osolobuẹ, hụn iwu sị n'o furuni nị ịya mọbụ ndị ya lẹ wẹ wị ri ẹ,
nị ndị nchụ-ẹjan sụọ* e ri ẹ?” 5 “Ra ọnụ e ke gụntu imẹ Iwu k'o dọn wụrụ
nị, o ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, ndị nchụ-ẹjan rị a rụn ọrụn imẹ Ụlọ-nsọ a dan
iwu Izu-ikẹn† bụ ikpe amanị wẹ?
6 M rị nwan a gwa ụnụ nị ihiẹn ka Ụlọ-nsọ rị ebeni! 7 Omẹni ụnụ te mariṇ
alị okuni: ‘M chọ omikẹn ẹlẹ ịchụ-ẹjan‡,’ ọnụ e ke gha a ma onyẹ nwọnlẹni
ihiẹn o mẹ ikpe. 8 Makẹni, mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan kẹ oku Ụhụọhịn Izu-
ikẹn rị ẹka.”

Okẹnnyẹ Ẹka Ohu Nwụnhụn
(Mak 3.1-6; Luk 6.6-11)

9 Jesu nọ gha ebahụn pụ, banye ụlọ-ofufe wẹ. 10 O nwọn okẹnnyẹ ẹka ohu
nwụnhụn rị ebẹhụ. Ndị-Itu-Farisi ndị hụ chọkọ ihiẹn w'e gi ma Jesu ikpe,
wẹ nọ jụ a ụtaa, sị, “Iwu kwerịọghọ nị wẹ zụọ ndị emu rị a kụ Ụhụọhịn Izu-
ikẹn?” 11 Ọ nọ sị wẹ, “Omẹni onyẹ ohu imẹ ọnụ nwọn atụnrụn ohu sụọ, nị
atụnrụn hụ a danban imẹ olu Ụhụọhịn Izu-ikẹn, o zukọ ẹka ye ẹ, wepụha?
12 Bụ ịhịan ka mkpa ọda-ọda karị atụnrụn. 'Ya wụ, iwu e kwerịọghọ nị w'e
mẹ ihiẹn rị mma Ụhụọhịn Izu-ikẹn.” 13 'Ya ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ, “Tịnpụ ẹka
ị.” Ọ tịnpụ a, ọ nọ rị mma kẹ hụn-ẹbọ. 14 Kanị, ndị Itu-Farisi ahụn nọ pụ
d'e ri n'ẹ ngo kẹ wẹ sikọ d'a dọn gbu ẹ.

Odibo Osolobuẹ Họrị

15 Ogẹn Jizọsị gi mariṇ ihiẹn ndị Itu-Farisi ahụn romẹ, ọ nọ gha ebahụn
pụ, ndị bu ọda nọ sọnmẹ ẹ, ọ nọ zụọchanrịn wẹ ile. 16 Ọ nọ dọ wẹ ẹka ntịn
w'a nịlẹ ịhịan mariṇ nị ịya rọ. 17 Ọnwan wụ igi mẹzu ihiẹn Osolobuẹ gi onyẹ-
amụma wụ Azaya ku, sị,

---

* **Isi Nke Mmanaị**:29 Griki: Yiri ni yoku m. Yoku wụ ihiẹn wẹ gi e kẹngbama efin ẹbụọ wẹ gi a rụn ọrụn-ugbo kẹni wẹ saẹka jẹn ahanmahan. † **Isi Nke Mmanaị**:30 Griki: yoku m * **Isi Nke Mmẹbụọ**:4 1 Samuẹlụ 21.1-6 † **Isi Nke Mmẹbụọ**:5 ghahanị ịrụn ọrụn Ụlọ-nsọ Ụhụọhịn Izu-ikẹn ‡ **Isi Nke Mmẹbụọ**:7 Hosaya 6.6 k'ọ rị

18 “Ledẹ odibo m, hụn m họrị; ezi odibo m rọ; ihiẹn ẹ a sụọka m.
M jẹnkọ d'e bu Mmọn-nsọ m kwasị a; o jẹnkọ d'a ghọsị ndị alị ndị ọzọ ile rị
ụwa ezigbo eṅẹn.
19 Ọ dọkọ ndọndọ mọbụ yi oro; o nwọnni onyẹ sikọ d'a nụ olu ẹ ọgbara-ogbe.
20 Ọ kpagipụkọ ẹfịfịa-ridi rị a kpagini mọbụ tinyụnpụ ukpẹ rị e tinyụnnị,
d'e ru ni o ye ezi-omumẹ mmẹri.
21 Ndị alị ndị ọzọ ile jẹnkọ d'e gidẹ ẹfan a nwọn olil'ẹnya.”

Jizọsị Lẹ Bẹzibọ

22 'Ya wẹ nọ wẹhẹn'ẹ onyẹ eje-mmọn rị imẹ ẹ, hụn o mẹni a ra legha ụzọ,
a ra ku oku. Ọ nọ zụọ a, onyẹ ẹnya-mpịn odin hụ nọ kumẹ oku, hụnma ụzọ.
23 Ọ nọ tụkẹnmẹ igunrun hụ ẹnya, wẹ nọ sị, “Ọnwan wụdẹ nwan Nwa Defidi
ra?” 24 Kanị ogẹn ndị Itu-Farisi gi nụ a, wẹ nọ sị, “Ikẹn Bẹzibọ, onyẹ-isi eje-
mmọn ile, kẹ okẹnnyẹni gihụ a chụpụ eje-mmọn.”
25 Jizọsị a marịngụọ ihiẹn wẹ rị e ro imẹ obi wẹ, ọ nọ sị, “O nwọnni alị-eze
ọwụlẹ kebeni hụn wẹ jẹnkọlẹni d'a la iwi; o nwọnni obodo mọbụ ikpun-
ụlọ kebeni hụn sikọ d'a tọnị. 26 Omẹlẹ Ekwensụ rị a chụpụ Ekwensụ, o
kebegụọ enwẹn ẹ. Nanị kẹ alị-eze ẹ e dọn nwan tọ? 27 Omẹni ikẹn Bẹzibọ
kẹ m gi a chụpụ eje-mmọn, ikẹn onyẹ kẹ ndị nke ụnụ gi a chụpụ wẹ? 'Ya
wụ, uwẹ jẹnkọ d'a ma ọnụ ikpe. 28 Kanị, omẹni ikẹn Mmọn-nsọ Osolobuẹ
kẹ m gi a chụpụ eje-mmọn, 'ya wụ nị Alị-eze Osolobuẹ e rugụọlẹ ebe ụnụ
rị. 29 Nanị kẹ ịhịan e dọn saẹka banhan iwe dikẹn, kwarị ibu ẹ, mmanị o
bu ụzọ kẹnmẹgụọ a? Ẹghẹẹ, o kẹnmẹgụụ a k'ọ nọ saẹka kwarị ihiẹn rị iwe
ẹ.
30 Onyẹ ọwụlẹ hụn rịlẹni azụụn nke m rị a lụsọn m ọgụn; onyẹ ọwụlẹ hụn
ghalẹni e sọn m e kpọnkikomẹ rị e kpọnyịya. 31 M rị nwan a gwa ụnụ nị
wẹ jẹnkọ d'a gbagharị ịhịan njọ ọwụlẹ, gbagharị wẹ arụ ọwụlẹ wẹ ku, kanị
agbagharịkọ wẹ onyẹ ku arụ banyeni Mmọn-nsọ. 32 Wẹ jẹnkọ d'a gbagharị
onyẹ ọwụlẹ kuja oku mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan; kanị, agbagharịkọ wẹ onyẹ
kuja oku Mmọn-nsọ, agbagharịkọ w'a kẹ ogẹnni kẹ ogẹn lalanị.”

Osisi Lẹ Mkpụrụ A

33 “Mẹmẹ osisi n'ọ rị mma, mkpụrụ a jẹnkọ d'a rị mma; mẹmẹ osisi n'ọ
jọ njọ, mkpụrụ a sikọ d'a jọ njọ—makẹni mkpụrụ osisi kẹ wẹ gi a marịn
a. 34 Igunrun agwọ! Nanị kẹ ụnụ a dọn saẹka ku ihiẹn rị mma ebe ọnụ wụ
ndị-njọ? Ihiẹn jun ịhịan imẹ obi y'a gha a ọnụ a pụha. 35 Ezigbo ịhịan, a gha
ihiẹn rị mma rị a imẹ e wepụha ihiẹn ọma, kanị eje-ịhịan a gha eje-ihiẹn
rị a imẹ e wepụha eje-ihiẹn. 36 M rị a gwa ụnụ n'o ru Ụhụọhịn Ichin-ikpe,
ịhịan jẹnkọ d'a za ajụjụ banyeni oku ile nwọnlẹni isi hụn wẹ ku. 37 Makẹni
wẹ jẹnkọ d'e gi ihiẹn i ku ma ị ikpe, gizikwọ ihiẹn i ku sị nị ikpe a manị ị.”

A Sị Wẹ Jesu Ghọsị Wẹ Ahịma Pụ-ichẹn

38 'Ya ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi nọ sị Jesu, “Onyẹ-nkuzi,
ẹnyi chọ n'ị ghọsị ẹnyi ahịma pụ-ichẹn hụn gha ẹka Osolobuẹ bịa.” 39 Kanị
ọ nọ sị wẹ, “Eje-agbọ ẹnya rịlẹni ụzọ ohu sị wẹ ghọsị wẹ ahịma! Kalẹ, o
nwọnni ahịma wẹ jẹnkọ d'a ghọsị wẹ wezụka ihiẹn mẹ onyẹ-amụma wụ
Jona: 40 ẹrịra Jona dọn nọdị imẹ ẹfọ azụn hụ hi-ogbe akpụ-ụhụọhịn ẹtọ kẹ
mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan sikọ d'a nọdị imẹ alị akpụ-ụhụọhịn ẹtọ.
41 Ndị Ninivẹ jẹnkọ d'a pụha ọshẹri Ogẹn Okinkin-ikpe, shịagbu ndị
agbọnị ẹri, makẹni e rogharịọghọ wẹ ogẹn Jona gi zi wẹ ozi Osolobuẹ—
bụ ihiẹn ka Jona rị ebeni!

42 Eze-okpoho alị Shiba, alị hụ rị azụụn ndịdan-mirin, jẹnkọ d'a pụha
ọshẹri Ogẹn Okinkin-ikpe, shịagbu ndị agbọnị ẹri. Makẹni, ọ gha alị tegbu
enwẹn ẹ bịa d'e gọn amamihiẹn Solomọnụ ntịn; ka lee nwan, ihiẹn ka
Solomọnụ rị ebeni!”

Ihiẹn E Wekinhẹn Eje-mmọn Wẹ Chụpụgụụ
(Luk 11.24-26)

43 “Eje-mmọn gha imẹ ịhịan pụ, ọ ghasọnmẹ ebe mirin rịlẹni, a chọ ebe
o sikọ d'a nọ zu ikẹn. Omẹni ọ hụnnị, 44 o jẹnkọ d'a sị enwẹn ẹ, ‘M sikọ
d'e kin-azụụn iwe m hụn m gha pụha.’ Ọ bịa, hụn a nị o nwọnni ihiẹn
rịn'a, nị a zachanrịngụọ w'a, dọnzichanrịn a, 45 o jẹn d'e wẹhẹ eje-mmọn ẹsa
ọzọ hụn ka ya lẹ enwẹn ẹ njọ, 'ya lẹ wẹ a wị banye ebẹhụ d'e biri. Ọnọdị
ịkpazụụn onyẹ hụ a ka njọ karị nke mbụ. Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rịzịkwọ nị ndị
eje-agbọnị.”

Nnẹ Lẹ Umunẹ Jizọsị
(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

46 Ogẹn Jizọsị gi rị a gwa igunrun hụ oku, nnẹ ẹ lẹ umunẹ-ẹ-ikẹnnyẹ nọ
bịa d'e turu ihun ezi, a chọ nị wẹ gwa a oku. [47 Ya kẹ onyẹ ohu nọ sị,
“Lee, nnẹ i lẹ umunẹ i ikẹnnyẹ turu ihun ezi, wẹ chọ nị wẹ gwa ị oku.”]
48 Kanị, ọ nọ za onyẹ hụ gwa n'a, sị, “Onyẹ wụ nnẹ m? Elee ndị wụ umunẹ-
m-ikẹnnyẹ?” 49 Ọ nọ zin ụmụ-azụụn a ẹka, sị, “Ndịnị rị ebeni wụ nnẹ m lẹ
umunẹ-m-ikẹnnyẹ. 50 Makẹni onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ uche Nẹdi m hụn rị
elu-igwee wụ nwẹnẹ-m-okẹnnyẹ lẹ nwẹnẹ-m-okpoho lẹ nnẹ m.”

Isi Nke Mmẹtọ

Ilu Jesu Gi Onyẹ-ugbo Ta
(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

1 Ụhụọhịn hụ, Jizọsị nọ gha imẹ ụlọ pụ, jẹn d'a nọdị alị mkpẹnrẹn mirin
Galili. 2 Igunrun hi-ogbe nọ fihunmẹ ẹ, hụn wụ nị ọ nọ banye imẹ ụgbọ,
nọdị alị, igunrun hụ ile nọ turu mkpẹnrẹn mirin. 3 Ọ nọ gi ilu gwa wẹ ihiẹn
bu ọda, sị, “Gọn ni ntịn! O nwẹ onyẹ-ugbo jẹn d'a gha mkpụrụ imẹ ugbo.
4 Ogẹn o gi rị a gha a, mkpụrụ ndị hụ imẹ wẹ a danye ọkp'ụzọ, nnụnụ nọ
bịa d'e ripụ wẹ. 5 Mkpụrụ ndị ọzọ a danye alị-ọmụma ebe ẹjan rịlẹni ọda,
pu ozigbo makẹlẹ ẹjan arị a ọda. 6 Kanị, ogẹn anwụn gi wa, ọ ma wẹ, wẹ
nọ shinwụn, makẹni enwọn wẹ nkpọgụn. 7 Mkpụrụ ndị ọzọ a danye ebe
ogun rị, ogun ndị hụ nọ sue, dụngbu wẹ. 8 Mkpụrụ ndị ọzọ a danye alị rị
mma, mị mkpụrụ; ndị hụ imẹ wẹ a mị ụzọ ọgụn isẹn, ndị hụ ụzọ ọgụn ẹtọ,
ndị hụ iri kwasị ọgụn.
9 Onyẹ nwọn ntịn 'ya nụ.”

Ihiẹn Haịn Jesu Gi A Tasọnmẹ Ilu
(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)

10 Ya kẹ ụmụ-azụụn Jizọsị nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị, “Kị haịn i gi e gi ilu a
gwa wẹ oku?”
11 Ọ nọ za wẹ, sị, “E yegụọ wẹ ụnụ oghere ọnụ e gi marịn ihiẹn-
mini rịsọnmẹ Alị-eze elu-igwee, kanị eyeni wẹ wẹ. 12 Makẹni onyẹ hụn
nwọnni kẹ wẹ jẹnkọ d'e yecheni, kẹni o nwẹ mmagi-mmagi; kanị onyẹ
hụn nwọnlẹni, wẹ k'a napụ a hụn o nwẹdẹ.” 13 “Ihiẹn haịn m gi e gi ilu a
gwa wẹ oku wụ nị wẹ rị e lee ilee, kanị a rị w'a hụn ụzọ; w'e gọn ntịn, kanị
a rị w'a nụ, a rị w'a ghọha. 14 Ihiẹn onyẹ-amụma wụ Azaya ku e mẹgụọ ebe
wẹ rị—Azaya sị,

‘Nke esi,
ọnụ jẹnkọ d'a nụ,
kalẹ o nwọnni ogẹn ụnụ e gi ghọha;
ụnụ jẹnkọ d'e lee ilee,
kanị o nwọnni ogẹn ụnụ e gi legha ụzọ, 15 makẹni ndịnị a ra ghọha,
ntịn wẹ a kpọkingụọ,
a nyụnmagụọ wẹ ẹnya,
amamgbe w'e gi ẹnya wẹ legha ụzọ, gi ntịn wẹ nụ ihiẹn,
gi uche wẹ ghọha,
gbehutọ d'e kunrun m,
a gbagharị m wẹ njọ wẹ—ya kẹ Osolobuẹ ku.’ ”

16 “Kanị, wẹ gọzi ẹnya ọnụ agọzi, 'ya haịn wẹ gi rị a hụn ụzọ; wẹ gọzizikwọ ntịn ụnụ agọzi, 'ya haịn wẹ gi rị a nụ ihiẹn. 17 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ndị-amụma bu ọda lẹ ndị bu ọda hụn mẹ ihiẹn Chuku chọ e te chọgụọ nị wẹ hụn ihiẹn ọnụ rị a hụn, kanị a hụnnị w'a; a chọgụọzị wẹ nị wẹ nụ ihiẹn ụnụ rị a nụ, kanị anụnị w'a.”

Ihiẹn Jesu Gi Ilu Onyẹ-ugbo Hụ Kuzi
(Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)

18 “Nụ nị nwan nkọwa ilu hụ m gi onyẹ-ugbo ta: 19 Ogẹn ịhịan gi nụ oku Alị-eze bụ ọ ghọhan'a, Eje-onyẹ hụ a bịa, ọ jụnarịn a ihiẹn wẹ kụnye imẹ obi ẹ. Ọnwan wụ hụn wẹ kụnye ọkp'ụzọ. 20 Hụn danye alị-ọmụma wụ onyẹ hụ hụn nụ oku hụ, gi ịghọghọ nabanhan a ozigbo. 21 Kanị, makẹni onyẹ hụ e nwẹ nkpọgụn, ọ tọhụ ẹkẹrẹ. Ogẹn nsọngbu mọbụ ukpokpo e gi bịa makẹ oku hụ, ọ danpụ ozigbo. 22 Hụn wẹ kụnye imẹ ogun wụ onyẹ hụ hụn nụ oku hụ, kanị uhue ihiẹn ụwanị lẹ ihiẹn ọlịl'ẹnya akụ-lẹ-ụba ụwanị a kpangbu oku hụ, ọ mịnị mkpụrụ. 23 Kanị, mkpụrụ wẹ kụnye alị rị mma wụ ndị hụ hụn nụ oku hụ, ghọha a, mị mkpụrụ eziẹ-eziẹ: ndị hụ imẹ wẹ a mị ụzọ ọgụn-isẹn, ndị hụ a mị ụzọ ọgụn-ẹtọ, ndị hụ a mị ụzọ iri-kwasị-ọgụn.”

Ilu Jesu Gi Ata-witi Ta

24 Ọ nọ ta nị wẹ ilu ọzọ, sị,
“Alị-eze elu-igwee rịkẹ ebe ịhịan nọ kụn mkpụrụ rị mma imẹ ugbo ẹ. 25 Kanị, ebe ịhịan rị ụran, eṅẹnrẹn nọ bịa d'a kụn ata-witi ye imẹ ọka-witi ndị hụ pụ. 26 Ogẹn ihiẹn-ugbo ndịnị gi nwan suegụụ, mịma mkpụrụ, ata-witi ndị hụ nọzịkwọ pụha.
27 'Ya ndị idibo ahụn nọ bịa d'e kunrun onyẹ hụ nwẹ ugbo, sị a, ‘Di-ọkpa, ẹlẹ mkpụrụ rị mma k'ị kụnye imẹ ugbo i? Nanị kẹ ata-witi dọn banzị a?’
28 Ọ nọ sị wẹ, ‘Onyẹ-iwe mẹ ihiẹnni.’
Ndị idibo ndị hụ nọ sị a, ‘Nị ẹnyi jẹn nwan d'e huepụ ata-witi ndị hụ?’
29 Kanị ọ nọ sị, ‘Mba, amamgbe ọnụ e huepụ 'ya lẹ ọka-witi. 30 Hapụ nị wẹ ẹbụọ nị wẹ suegbamẹ d'e ru ogẹn wẹ gi e be ọka-witi. O ru ogẹn wẹ gi e be ọka-witi, a sị m ndị jẹnkọ d'e be n'ẹ, “Bu ni ụzọ huepụ ata-witi kẹnmẹsọnmẹ wẹ ukun-ukun d'a dụn ọkụn, ụnụ e bepụha ọka-witi buche ebe m'e buche ihiẹn-ugbo.” ’ ”

Ilu Jesu Gi Mkpụrụ Mọstadị Ta
(Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)

31 Ọ nọ ta nị wẹ ilu ọzọ, sị, “Alị-eze elu-igwee nọ kẹ akpụrụ mọstadị ohu hụn onyẹ ohu weri, kụnye imẹ ugbo ẹ. 32 Ịya kachanrịn ntịn imẹ mkpụrụ ile, kanị o suegụụ, 'ya kachanrịn ogbe e hi imẹ ihiẹn-akụnkụn ndị hụn

hikẹlẹni, ọ handẹ kẹ osisi, nke wụ nị nnụnụ a bịa d'a kpa ẹkụụ e ye agalaba a.”

Ilu Jesu Gi Yisti Ta
(Luk 13.20-21)

33 Ọ nọ ta nị wẹ ilu ọzọ, sị, “Alị-eze elu-igwee rịkẹ yisti brẹdi gi a fụ hụn
okpoho ohu gi gwọgbama flawa wẹ gi e shi brẹdi hụn k'e jun ihiẹn nọkẹ
adana ẹtọ d'e ru n'ọ ghagbarị flawa hụ ile.”

Ihiẹn Haịn Jizọsị Gi E Gi Ilu A kuzi
(Mak 4.33-34)

34 Jizọsị gi ilu gwa igunrun hụ ihiẹn ndịnị ile. O nwọnni ihiẹn o gilẹni ilu
gwa wẹ. 35 Ọnwan wụ igi mẹzu ihiẹn onyẹ-amụma ku, sị,
“M jẹnkọ d'a shịapụ ọnụ m
e gi ilu e ku,
m jẹnkọ d'a gha e
ku ihiẹn zuerini
kete w'a tụnlẹ iyetọ ụwa.”

Jizọsị A Kọwa Ilu Ata-witi Hụ

36 'Ya ọ nọ na igunrun hụ tọ si imẹ ụlọ. Ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun
ẹ, sị a, “Kọwa nị ẹnyi ilu ata-witi hụ wẹ kụnye imẹ ugbo.” 37 Ọ nọ za, sị,
“Onyẹ hụ kụn mkpụrụ rị mma wụ Nwa nke Ịhịan. 38 Ugbo hụ wụ ụwa;
mkpụrụ hụ hụn rị mma wụ ụmụ Alị-eze; ata-witi hụ wụ ụmụ Eje-onyẹ hụ.
39 Eṅẹnrẹn ahụn kụn ata-witi ndị hụ wụ Ekwensụ; ogẹn hụ wẹ jẹnkọ d'e
gi ghọ ihiẹn-ugbo hụ wụ ọgụgụ ogẹnni; ndị ahụn jẹnkọ d'a ghọn'a wụ ndị
mmọn-ozi.
40 Kẹ wẹ dọn huepụ ata-witi ndị hụ, wegbama wẹ dụn ọkụn, ẹrịra k'o
jẹnkọ d'a rị ọgụgụ-ogẹn. 41 Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'e zi ndị mmọn-ozi ẹ. Wẹ
jẹnkọ d'e kpọnpụ ihiẹn ọwụlẹ e buhẹ njọ lẹ ndị ile e mẹ eje-ihiẹn imẹ Alị-
eze ẹ, 42 tụ wẹ ye okẹn ọkụn hụ. Ebẹhụ, ịhịan jẹnkọ d'a rị a kwan ẹkwan, a
ta nkwẹnrẹn-eze. 43 Ogẹn hụ, ndị ezi-omumẹ k'e timẹ kẹ ẹnya-anwụn imẹ
Alị-eze Nẹdi wẹ. Onyẹ hụn nwọn ntịn 'ya nụ.”

Ilu Ndị Jesu Gi Ihiẹn Rị Okẹn-mkpa Zuerini Ta

44 “Alị-eze elu-igwee rị kẹ ihiẹn rị okẹn-mkpa zueri imẹ ugbo, hụn onyẹ
ohu hụn, zuemẹzi ẹ, gi ịghọghọ jẹn d'e rechanrịn ihiẹn ile o nwọn, bịa d'e
ṅọnrin alị hụ.”
45 “Ọzọzị, Alị-eze elu-igwee nọ kẹ ebe onyẹ-afịa rị a chọsọnmẹ ihiẹn rị
mkpa a kọnị. 46 Ogẹn o gi hụn hụn a kọkẹnmẹni rịgbu enwẹn ẹ mkpa, ọ nọ
jẹn, rechanrịn ihiẹn ile o nwẹ, bịa d'e ṅọnrin ẹ.”

Ilu Jesu Gi Ọga Ta

47 “Ọzọzị, Alị-eze elu-igwee rịkẹ ọga wẹ tụye imẹ ohimin, ọ nọ nwụndọn
ụdị azụn ile rị ichẹn-ichẹn. 48 Ogẹn o gi jun, wẹ nọ dọkpụnpụha a mkpẹnrẹn
mirin; ya wẹ nọ nọdị alị, họpụha ndị rị mma, buche imẹ ụkpalị, kpọn ndị
rịlẹni mma tuhu. 49 Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rị o ru ọgụgụ-ogẹn. Ndị mmọn-ozi
jẹnkọ d'a pụha, họpụ ndị-njọ ebe ndị-ọma rị, 50 kpọn wẹ ye okẹn ọkụn hụ.
Ebẹhụ, ịhịan jẹnkọ d'a rị a kwan ẹkwan, a ta nkwẹnrẹn-eze.”

Ezioku Nke Ọhụn Lẹ Nke Akan

51 Jizọsị nọ jụ, sị, “Ọnụ a ghọtagụọ ihiẹn ndịnị ile?” Wẹ nọ sị a, “Ẹghẹẹ.”
52 Ọ nọ sị wẹ, “'Ya wụ nị onyẹ nkuzi Iwu ọwụlẹ wẹ zụn makẹ Alị-eze eluigwee nọkẹ onyẹ nwọn ụlọ, hụn gha ebe o dọnmẹ ihiẹn e wefụha kẹ ihiẹn ọhụn kẹ ihiẹn akan.”

A jụ Wẹ Jizọsị Imẹ Nazarẹtị
(Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)

53 Ogẹn Jizọsị gi tagụụ ilu ndịnị wẹ, ọ nọ gha ebahụn pụ, 54 si obodo ẹ. Ọ nọ kuzimẹ wẹ imẹ ụlọ-ofufe wẹ, hụn wụ nị nkuzi ẹ nọ tụ wẹ ẹnya, wẹ nọ sị, “Elebe kẹ okẹnnyẹni nọ nwẹhẹn amamihiẹnni lẹ ọrụn-atụmẹnya ndịnị ọ rị a rụn? 55 Ẹlẹ nwa Kapịnta wụ ọnwan? Ẹfan nnẹ ẹ ẹlẹ Meri? Ẹlẹ Jemisi lẹ Josẹfụ lẹ Saịmọnụ lẹ Judasị wụ umunẹ-ẹ-ikẹnnyẹ? 56 Ẹlẹ ẹnyi lẹ umunẹ-ẹ-ikpoho rị ebeni? Elebe kẹ okẹnnyẹni gha nwẹhẹn ihiẹn ndịnị ile?” 57 'Ya wẹ nọ wemẹ n'ẹ iwe. Jizọsị nọ sị wẹ, “W'a gbaye onyẹ-amụma agbaye ebe ile mmanị imẹ alị a lẹ ezi-lẹ-ụlọ a.” 58 Ọ rụnnị ọrụn-atụmẹnya bu ọda ebẹhụ makẹni ekwerini ni w'ẹ.

Isi Nke Mmẹnọ

Ọnwụn Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku
(Mak 6.14-21; Luk 9.7-9)

1 Ogẹn hụ, Hẹrọdụ hụn rị a kị Galili nọ nụ ihiẹn Jizọsị rị e mẹ, 2 ọ nọ sị ndị idibo ẹ, “Onyẹni wụ Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku. Ọ ghagụọ ọnwụn lihi, 'ya haịn o gi nwọn ikẹn o gi e mẹ ihiẹn ndịnị.”
3 Hẹrọdụ ku ẹrịra makẹni Hẹrọdụ nwụnrụn Jọnụ, kẹn ẹ ẹgbụn, bu ẹ che imẹ ụlọ-ngan makẹ ufiri Hẹrọdịasị nwunyẹ nwẹnẹ ẹ wụ Filipu, 4 makẹlẹ o tegụọ Jọnụ gwama a, sị, “Iwu ekwerikwọnị n'i sikọ d'a lụ a.” 5 O te chọ n'o gbu Jọnụ, kalẹ egun ihiẹn ndị alị k'e mẹ anịn'a makẹni wẹ weri Jọnụ rịkẹ onyẹ-amụma.
6 Kanị, o ru ụhụọhịn hụ wẹ gi a nyanhan ọmụmụ Hẹrọdụ, nwa-okpoho Hẹrọdịasị mụ nọ tẹnni wẹ egu, ẹfọ nọ sụọ Hẹrọdụ ụsụọ, 7 hụn wụ nị Hẹrọdụ nọ kwe ẹ nkwa, kun iyi, n'o sikọ d'e y'ẹ ihiẹn ọwụlẹ ọ chọ.
8 Nnẹ ẹ nọ dụnye ẹ, ọ nọ sị Hẹrọdụ, “Gi afẹrẹni ye m isi Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku.”
9 Ọ nọ fụ eze, kanị ọ nọ gi ifiri iyi o kun lẹ ndị ọbịa a sị wẹ ye nwata-okpoho hụ 'ya. 10 Ọ nọ zi wẹ, wẹ nọ jẹn d'e bepụ Jọnụ isi imẹ ụlọ-ngan. 11 Wẹ nọ gi ẹfẹrẹ buhẹ ẹ, we ẹ ye nwata-okpoho hụ, ọ nọ w'ẹ jẹnni nnẹ ẹ.
12 Ụmụ-azụụn Jọnụ nọ bịa, buru ẹhụ a li, jẹn d'a gwa Jizọsị.

Jizọsị E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihiẹn-oriri
(Mak 6.30-34; Luk 9.10-17; Jọn 6.1-14)

13 Ogẹn Jizọsị gi nụ ọnwan, ya sụọ nọ gi ụgbọ-mirin gha ebẹhụ pụ, si ebe ịhịan rịlẹni. Kanị ogẹn ndị rị ebahụn gi nụ n'ọ pụgụọ, wẹ nọ gi ụkụ gha imẹ obodo ndị hụ sọnmẹ ẹ. 14 Ogẹn o gi ru mkpẹnrẹn mirin, ọ nọ hụn igunrun hi-ogbe. Ọ nọ mẹ omikẹn wẹ, zụọ ndị emu rị a kụ.
15 O ru ogẹn ẹnyasị, ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị, “O nwọnni onyẹ bi ebeni, bụ eki e gigụọ. Sị igunrunni la, nị wẹ jẹn imẹ obodo ndị mẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ rịsọnmẹ ebeni d'e ṅọnrinsọnmẹ ihiẹn-oriri.”
16 Jizọsị nọ sị, “Ẹlẹ hụn w'e gi lama; ye ni wẹ ihiẹn-oriri.” 17 Wẹ nọ sị a, “Ogbe brẹdi isẹn lẹ azụn ẹbụọ sụọ kẹ ẹnyi nwọn ebeni.” 18 Ọ nọ sị wẹ, “Wẹhẹ ni ni m wẹ.”

19 'Ya ọ nọ sị igunrun hụ nọdị alị enu irurue rị ebahụn. Ọ nọ weri ogbe
brẹdi isẹn hụ lẹ azụn ẹbụọ hụ, lee ẹnya elu-igwee, ye ekele, bebe brẹdi ndị
hụ ye ụmụ-azụụn, wẹ nọ ye igunrun hụ. 20 Wẹ ile nọ rijunchanrịn ẹfọ. 'Ya
wẹ nọ tụtụkomẹ ifunfun ẹ họdụnị, o jun ụkpalị mmẹbụọ.
21 Ndị hụn ri brẹdini wụ ihiẹn nọkẹ ikẹnnyẹ ọgụn-iri kwasị nnụ-
mmẹbụọ*, wezụka ikpoho lẹ ụmụẹka.

Jizọsị Lẹ Pita E Jẹn Ijẹn Elu Mirin
(Mak 6.45-52; Jọn 6.15-21)

22 'Ya Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a banye imẹ ụgbọ-mirin buru n'ẹ ụzọ
jẹnmẹ azụụn hụn-ẹbọ. 'Ya lẹ enwẹn ẹ nọ nọdị gbashịa igunrun hụ. 23 Ọ
gbashịagụụ wẹ, 'ya sụọ nọ nyinrin ugu d'e mẹ ekpere. O ru ogẹn ẹnyasị,
'ya sụọ hụ ebẹhụ. 24 Kanị, ụgbọ-mirin hụ e jẹntegụọ ogẹn hụ, ebiri-mirin
hụ e ti ụgbọ hụ, e tikin ẹ azụụn—makẹni ufere rị a gha ihun e fehẹ. 25 O
ru ụzọ-ụtụntụn biribiri, Jesu nọ jẹnhẹn ijẹn elu mirin Galili hụ d'e kunrun
wẹ. 26 Ogẹn ụmụ-azụụn a gi hụn a k'o jẹnla ijẹn elu mirin hụ, 'ya egun nọ
tụma wẹ. Wẹ nọ sị, "Onyẹ-mmọn rọ!" Wẹ nọ gi egun yi oro. 27 Kanị, ọ nọ
kuyeni wẹ oku ozigbo, sị, "Kwọndọn ni obi ụnụ, mmẹ rọ, atụlẹ ni egun."
28 Pita nọ sị a, "Di-nwọnni-ẹnyi, ọwụlẹ ịyụ rọ, sị m bịa d'e kunrun i elu
mirin." 29 Jesu nọ sị a, "Bịa." 'Ya Pita nọ gha imẹ ụgbọ-mirin hụ pụha, jẹnmẹ
ijẹn elu mirin, burukọ Jizọsị.
30 Ogẹn o gi hụn okẹn ufere hụ, egun nọ bịa a, ọ nọ rubanma imẹ mirin.
Ya ọ nọ yi oro, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, zụọpụha m!" 31 Jizọsị nọ tịnpụ ẹka
ozigbo kwọndọn ẹ, sị, "Onyẹ okukwe-nta! Kị haịn i gi nwọn obi-ẹbụọ?"
32 Ogẹn wẹ gi banye imẹ ụgbọ-mirin hụ, okẹn ufere hụ nọ kụsị. 33 Ndị hụn
rị imẹ ụgbọ-mirin hụ nọ gbu n'ẹ osekpu, sị, "Ezioku-ezioku, ịyụ wụ Nwa
Osolobuẹ."

Jizọsị A Zụọ Ndị Emu Imẹ Obodo Gẹnẹsarẹtị
(Mak 6.53-56)

34 Ogẹn wẹ gi fetugụụ mirin, wẹ nọ pụha obodo Gẹnẹsarẹtị. 35 Ogẹn
ndị obodo hụ gi marịn nị Jesu rọ, wẹ nọ zi ozi ghagbarị ẹgbẹrẹ hụ ile,
wẹhẹsọnmẹn'ẹ kẹ wẹ han emu rị a kụ. 36 Wẹ nọ rịọ a nị wẹ mẹtụdẹ ntịn
ẹwuru ẹ ẹka; kẹ wẹ han mẹtụn'a nọ dịnhịn.

Isi Nke Mmisẹn

Ọdịnalị Ndị-akan
(Mak 7.1-13)

1 'Ya ndị Itu-Farisi lẹ ndị-nkuzi Iwu nọ gha Jerusalẹm bịa d'e kunrun
Jizọsị, sị a, 2 "Kị haịn ụmụ-azụụn ị gilẹni a gbaye ọdịnalị ndị nẹdi ẹnyi kanị?
W'a ra kwọ ẹka wẹ kebe ri ihiẹn-oriri." 3 Ọ nọ za wẹ, sị, "Kị haịn ọnụ gi
a dan iwu Osolobuẹ kẹni ụnụ kwadọn ọdịnalị ọnụ? 4 Makẹni Osolobuẹ ye
iwu, sị, 'Gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i,' sịzị, 'Onyẹ ọwụlẹ kuja oku nẹdi ẹ mọbụ nnẹ
ẹ, wẹ k'e gburịrị onyẹ ahụn.' 5 Kanị ụnụ sị, 'Onyẹ sị nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ, "E
wegụọ m ihiẹn nkẹ m'e ye i ye Osolobuẹ *oyiye*," ọ rịzịnị mkpa n'o gi ihiẹn o
nwẹ gbaye nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ.' 6 'Ya wụ, ọnụ e gi ifiri ọdịnalị ụnụ e mẹ oku
Osolobuẹ a wụrụ ihiẹn la iwi. 7 Ndị ihunnaị kẹ ụnụ wụ! Amụma Azaya bu
banyeni ụnụ wụ ezioku! Azaya sị nị Osolobuẹ sị,
8 'Ọnụnụ-ire sụọ kẹ ndịnị gi
a gbaye m,

* **Isi Nke Mmẹnọ**:21 ikẹnnyẹ nnụ-uku isẹn

obi wẹ e tekẹ ebe m rị.
9 Wẹ rị e fe m mmaka,
ihiẹn w'a kuzi
wụ ọdịnalị ịhịan mmaka tumẹ.’ ”

Ihiẹn Ndị Hụn E Mẹrụ Ịhịan
(Mak 7.14-23)

10 Jesu nọ kpọzụnhan igunrun hụ ebe ọ rị, sị wẹ, “Gọn ni ntịn; ghọta nị!
11 Ẹlẹ ihiẹn banye ịhịan ọnụ e mẹrụ a, kanị ihiẹn gha ọnụ pụha, 'ya e mẹrụ
ịhịan.” 12 'Ya ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị a, “Y'a marịnghọ nị iwe
we ndị Itu-Farisi ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni i ku?”
13 Ọ nọ za, sị, “Wẹ jẹnkọ d'e huepụ ihiẹn ọwụlẹ Nẹdi m rị elu-igwee
kụnlẹni. 14 Hatu ni wẹ, wẹ wụ ndị-ndu hụn ẹnya kpu ishi—ọwụnị onyẹ
ẹnya-ishi e du onyẹ ẹnya-ishi, wẹ ẹbụọ jẹnkọ d'a danye imẹ olu.” 15 Ya Pita
nọ sị a, “Kọwa nị ẹnyi ilu nẹi.”
16 'Ya ọ nọ sị, “Ọnụ nwẹn e ke ghọtakwọ nwan? 17 Ụnụ a hụn n'a nị ihiẹn
ọwụlẹ banye ọnụ e si ẹfọ, gha ẹrịra shi mgbugbu-nsịn? 18 Kanị ihiẹn gha
ọnụ fụha gha obi ịhịan pụha—ịya wụ ihiẹn e mẹrụ ịhịan. 19 Makẹni imẹ
obi kẹ ihiẹn ndịnị gha a pụha: eje-iroro, igbu-ọchụ, ịna-nwunyẹ-ịhịan lẹ ịzọ-
ụkụ-eye-ọfịa, mgba-nzuzue, izun-ohin, ịshịa ẹri-ntụ lẹ nkutọ. 20 Ihiẹn ndịnị
wẹ nwẹ e mẹrụ ịhịan. Kanị, igi ẹka wẹ kwọlẹni ri ihiẹn-oriri ara mẹrụ ịhịan.”

Okukwe Okpoho Ohu Nwa A Nwọn Nsọngbu
(Mak 7.24-30)

21 Jizọsị nọ gha ebẹhụ pụ, si ẹgbẹrẹ Taya-lẹ-Sidọnụ. 22 Ogẹn hụ hụra,
okpoho onyẹ alị hụ wụ Kena hụn gha ẹgbẹrẹ ahụn bịa nọ pụha, yimẹ oro, a
sị, “Euu Di-nwọnni-ẹnyi, Nwa Defidi, mẹ omikẹn m, eje-mmọn rị imẹ nwa-
m-okpoho, ọ rị e sọngbu ẹ ọda-ọda.” 23 Kanị Jesu azan'a kaka. Ụmụ-azụụn
nọ bịa, rịọ a, sị, “Gwa a lama, makẹni ọ rị e yisọn ẹnyi oro.”
24 Jesu nọ sị, “Wẹ zi m d'e kunrun atụnrụn Izrẹlụ huni sụọ.”
25 'Ya kẹ okpoho hụ nọ bịa, sekpu alị ihun ẹ, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, ye ni m
ẹka.”
26 Jesu nọ sị, “Ọ rịnị mma nị wẹ tụ brẹdi ụmụẹka ye ni nkitẹ.”
27 Okpoho hụ nọ sị a, “Ẹghẹẹ Di-nwọnni-ẹnyi, kanị, kẹ nkitẹ e ri ifunfun
gha ebe ndị nwọnni wẹ rị e ri ihiẹn-oriri a dan.”
28 'Ya Jizọsị nọ sị, “Euu okpoho, okukwe i e hikẹ ogbe! 'Ya rị nị ị k'i dọn
chọ.” Nwa a hụ nọ dịnhịn ozigbo.

Jizọsị A Zụọ Ndị Bu ọda

29 Jizọsị nọ gha ebahụn pụ, si mkpẹnrẹn “Ohimin” Galili. Ọ nọ nyinrin
enu oke, nọdị alị ebahụn. 30 Wẹ hụ e huhẹ d'e kunrun ẹ, e wẹhẹ n'ẹ ndị
ngụrọ, ndị ọrọ, ndị ẹnya-ishi, ndị odin lẹ imẹrinmẹ ndị ọzọ—e bu wẹ a tọ
ụkụ a. Ọ nọ zụọ wẹ, 31 nke wụ nị ọ tụ igunrun hụ ẹnya kẹ wẹ dọn rị a hụn
ebe ndị odin rị e ku oku, ndị ọrọ e zuzi oke, ndị ngụrọ e jẹnmẹ ijẹn, ndị
ẹnya-ishi a hụnma ụzọ, wẹ nọ ja Osolobuẹ Izrẹlụ mma.

Jizọsị E Yezi Igunrun Ọzọ Hi-ogbe Ihiẹn-oriri
(Mak 8.1-10)

32 'Ya Jizọsị nọ kpọzụnhan ụmụ-azụụn a ebe ọ rị, sị, “Omikẹn igunrunni
rị e mẹ m, makẹni mmẹ lẹ wẹ a nọpụgụọ akp'ọhịn ẹtọ, kalẹ ihiẹn wẹ sikọ
d'e ri a rị a, bụ a chọnị m nị wẹ bu ẹgụn la, amamgbe w'a dantọsọnmẹ ụzọ.”

33 Ụmụ-azụụn a nọ jụ a, sị, “Elebe kẹ ẹnyi jẹnkọ d'a nọ wẹhẹ brẹdi k'e zu
igunrunni ri imẹ atụ ebeni?” 34 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ogbe ole kẹ ụnụ gi?” Wẹ
nọ sị a, “Ogbe ẹsa lẹ azụn mẹ kịrịkịrị bulẹni ọda.”
35 Ọ nọ sị igunrun hụ nọdị akpakalị. 36 Ọ nọ weri ogbe ẹsa hụ lẹ azụn
ndị hụ; o yegụụ ekele, ọ nọ bebe wẹ ye ụmụ-azụụn a. Ụmụ-azụụn a nọ we
wẹ ye igunrun hụ.
37 Wẹ ile nọ rijunchanrịn ẹfọ: wẹ nọ tụtụkomẹ ifunfun ẹ họdụnị, o jun
ụkpalị ẹsa.
38 Ndị hụn ri ihiẹn-oririni wụ ikẹnnyẹ nnụ-iri, wezụkadẹ ikpoho lẹ
ụmụẹka.
39 Jesu a gbashịagụụ igunrun hụ, ọ nọ banye ụgbọ-mirin si ẹgbẹrẹ
Magadanị hụn wụ Mag'dala.

Isi Nke Mmisin

A Sị Wẹ Jizọsị Ghọsị Wẹ Ahịma
(Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)

1 Ndị Itu-Farisi lẹ ndị Itu-Sadusi nọ bịa d'e kunrun Jesu, lele ẹ, sị a ghọsị
wẹ ahịma gha elu-igwee bịa.
2 Ọ nọ za wẹ, sị, “O ru ogẹn ẹnyasị, ọnụ sị, ‘Ụhụọhịn sikọ d'a rị mma,
makẹni igwere fọn efọn.’ 3 Ụtụntụn, ụnụ sị, ‘Mirin jẹnkọ d'e zue tanị
makẹni igwere efọnni.’ Ọnụ marịn kẹ wẹ dọn e gi igwere a kọwa ihiẹn
jẹnkọ d'e mẹni, kalẹ ụnụ ara s'ẹka a kọwa ihiẹn ihiẹn rị e mẹ ogẹnni rị a
ghọsị.
4 Eje-agbọ ẹnya rịlẹni ụzọ ohu rị a chọ ahịma. Kanị, o nwọnni ahịma wẹ
jẹnkọ d'a ghọsị wẹ, wezụka ahịma ihiẹn mẹ onyẹ-amụma wụ Jona.” Ọ nọ
na wẹ tọ, gha ebẹhụ pụ.

Yisti Ndị Itu-Farisi Lẹ Ndị Itu-Sadusi
(Mak 8.14-21)

5 Ogẹn ụmụ-azụụn a gi fetugụụ mirin Galili, wẹ nọ hụn a nị a zọlẹ wẹ
brẹdi. 6 Jizọsị nọ sị wẹ, “Kpachanpụ nị ẹnya ebe yisti ndị Itu-Farisi lẹ ndị
Itu-Sadusi rị.”
7 Wẹ nọ sị ibe wẹ, “Ọ rị e ku ihiẹnni makẹlẹ ẹnyi e wẹhẹni brẹdi.”
8 Ogẹn Jizọsị gi marịn ihiẹn wẹ rị e ku, ọ nọ sị wẹ, “Kị ọnụ rị e kuni nị ụnụ
e nwọn brẹdi? Euu, ụnụ ndị okukwe nta! 9 Ọnụ e k'e ghọtakwọ nwan? Ụnụ
anyanhannị ogbe brẹdi isẹn hụ mmadụ ọgụn-iri kwasị nnụ-mmẹbụọ ri lẹ
ụkpalị ole ọnụ kpọnjun ihiẹn wẹ rihọdụ? 10 Ụnụ anyanhannị ogbe brẹdi
ẹsa mmadụ nnụ-iri ri lẹ ụkpalị ole ụnụ kpọnjun ihiẹn wẹ rihọdụ? 11 Kị haịn
ọnụ gilẹni ghọha nị ẹlẹ brẹdi *mmaka* kẹ m rị e ku? Kpachanpụ nị ẹnya
ebe yisti ndị Itu-Farisi lẹ ndị Itu-Sadusi rị!” 12 'Ya wẹ nọ ghọha nị ẹlẹ yisti
brẹdi mmaka gi a fụ k'ọ sị wẹ kpachanpụ nị ẹnya, kanị o gi ẹ e ku nkuzi
ndị Itu-Farisi lẹ ndị Itu-Sadusi.

Pita E Ku Onyẹ Jizọsị Wụ
(Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)

13 Ogẹn Jizọsị gi banye ẹgbẹrẹ Sizẹrịa-Filipi, ọ nọ jụ ụmụ-azụụn a sị, “Onyẹ
kẹ wẹ sị nị 'ya kẹ mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan wụ?”
14 Wẹ nọ za, sị, “O nwẹ ndị sị Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku, ndị ọzọ sị
Ẹlaija, ndị ọzọ sị Jẹrimaya mọbụ onyẹ ohu imẹ ndị-amụma *mbụ*.”
15 Kanị ọ nọ sị wẹ, “Onyẹ kẹ ụnụ sị nị 'ya kẹ m wụ?”

16 Saịmọnụ wụ Pita nọ za, sị, “'Yụ wụ Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, hụn wụ
Kraịstị, Nwa Osolobuẹ—Osolobuẹ hụ rị ndụn.”
17 Jizọsị nọ sị a, “Onyẹ wẹ gọzi agọzi k'ị wụ Saịmọnụ nwa Jona*! Makẹni
ẹlẹ ịhịan ghọsị ị ihiẹnni, kama, Nẹdi m hụn rị elu-igwee ghọsị ị 'ya. 18 M
rị a gwa ị, ị wụ Pita†, m jẹnkọ d'a tụn ụka m ye elu ọmụmanị, ikẹn ọnwụn
a saẹka mẹri ẹ. 19 M jẹnkọ d'e ye i ịsanhan Alị-eze elu-igwee: ihiẹn ọwụlẹ
ị sị, ‘Mba,’ elu-ụwa elu-igwee sikọ d'a sị, ‘Mba.’ Ihiẹn ọwụlẹ ị sị, ‘Ẹghẹẹ,’
elu-ụwa, elu-igwee jẹnkọ d'a sị, ‘Ẹghẹẹ.’ ”
20 'Ya Jizọsị nọ dọkẹnmẹ ụmụ-azụụn a ẹka-ntịn, sị wẹ agwalẹ onyẹ ọwụlẹ
nị 'ya wụ Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ wụ Kraịstị.

Jizọsị E Ku Oku Afụnfụn O Sikọ D'a Ta Lẹ Ọnwụn A
(Mak 8.31—9.1; Luk 9.22-27)

21 Gha ogẹn hụ jẹnmẹ, Jizọsị nọ gwama ụmụ-azụụn a, sị, “M jẹnkọ d'e
jẹnrịrị Jerusalẹm, ndị-isi lẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu jẹnkọ d'e mẹ
m nị m ta afụnfụn bu ọda. Wẹ jẹnkọ d'e gbu m, kanị, hụn m'ẹ akpụ-ụhụọhịn
ẹtọ, Osolobuẹ jẹnkọ d'a gha ọnwụn weli m.”
22 Kanị Pita nọ weri ẹ si ụsụọ, jụgbọ a, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, Osolobuẹ a
jụ; o nwọnni ogẹn ihiẹnni e gi mẹ i!”
23 Kanị Jesu nọ gbehutọ, sị Pita, “Ekwensụ, pụ nị m! Ị rị a nọkin m ụzọ,
makẹni y'a rị e ro nke Osolobuẹ, nke ịhịan k'i rị e ro.”
24 'Ya Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a, “Onyẹ ọwụlẹ chọ n'o sọn m, 'ya jụkwọ
enwẹn ẹ, buru obe ẹ, sọnmẹ m. 25 Makẹni onyẹ ọwụlẹ chọ n'o ghe isi, isi ẹ
a tọ a, kanị onyẹ ọwụlẹ tuhu ndụn a makẹ ufiri m jẹnkọ d'a hụn a. 26 Elee
erere k'ọ ban nị ịhịan e nwọnchanrịngụụ ụwa ile, tuhu umẹ-ndụn a? Kịnị
kẹ ịhịan sikọ d'e gi gbarị umẹ-ndụn a?”
27 “Ẹghẹẹ, Nwa nke Ịhịan lẹ ndị mmọn-ozi ẹ jẹnkọ d'a bịa; o sikọ d'e gi
ọghọ Nẹdi ẹ bịa. Ogẹn hụ, o jẹnkọ d'a kụ onyẹ ọwụlẹ ụgwọ ihiẹn o mẹ. 28 M
rị a gwa ụnụ ezioku, o nwọnghọ ndị rị ebeni hụn jẹnkọlẹni d'a nwụn d'e
ru ni a hụn wẹ Nwa nke ịhịan k'ọ lala nọkẹ Eze kị Alị-eze ẹ.”

Isi Nke Mmẹsa

Jizọsị E Nwọnhutọ
(Mak 9.2-13; Luk 9.28-36)

1 Ogẹn akpụ-ụhụọhịn isin gi ghafegụụ, Jizọsị nọ weri Pita lẹ Jemisi lẹ
Jọnụ nwẹnẹ Jemisi, kịrị wẹ si elu-ugu jẹn elu ọda-ọda; 'ya lẹ wẹ sụọ wị.
2 Jesu nọ nọ id'ẹnya wẹ nwọnhutọ: ihun ẹ nọ nwunmẹ rịkẹ ẹnya-anwụn,
ẹwo o yi nọ hẹnrin nke ọchan, nwunmẹ kẹ ukpẹ.
3 Idumuzi Mozizi lẹ Ẹlaịja nọ fopụha ebe wẹ rị, wẹ lẹ Jizọsị nọ kumẹ oku.
4 Pita nọ sị Jizọsị, “Di-nwọnni-ẹnyi, ọ hụghọ mma nị ẹnyi rị ebeni. Omẹni
y'a chọghọ, m jẹnkọ d'e mẹmẹ ọdụ ẹtọ ebeni: ohu wụ nke i, ohu wụ nke
Mozizi, ohu wụ nke Ẹlaịja.”
5 Ebe ọ rị e ku ihiẹnni, idumuzi, orukpu nwunchannị nọ kpumẹ wẹ. Olu
nọ gha imẹ orukpu ahụn sị, “Ọnwan wụ ezi Nwa m; ihiẹn ẹ a sụọka m; gọn
n'ẹ ntịn!”
6 Ogẹn ụmụ-azụụn Jesu ndị hụ gi nụ ihiẹnni, okẹn egun nọ tụma wẹ, wẹ
nọ dan alị, we ihun kpumẹ alị. 7 Kanị Jizọsị nọ bịa ebe wẹ rị, mẹtụ wẹ ẹka,

* **Isi Nke Mmisin:17** Jọnụ † **Isi Nke Mmisin:18** “Pita” wụ “ọmụma” ọnụ Griki.

sị, “Lihi ni, atụlẹ ni egun.” 8 Ogẹn wẹ gi wesi ẹnya elu, o nwọnzini onyẹ wẹ
hụn karị Jizọsị.
9 Ogẹn wẹ gi gha elu-ugu hụ hidanla, Jizọsị nọ dọ wẹ ẹka-ntịn, sị,
“Agwakwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ ihiẹnni ọnụ hụn d'e ru ogẹn Osolobuẹ e gi
ghagụụ ọnwụn weli mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan.”
10 Ụmụ-azụụn nọ jụ a, sị, “Kị haịn nwan ndị-nkuzi Iwu gi a sị nị Ẹlaịja
jẹnkọ d'e burịrị ụzọ bịagụụ?”
11 Ọ nọ za wẹ, sị, “Eziẹ rọ nị Ẹlaịja jẹnkọ d'e bu'zọ bịagụụ d'a
kwademẹchanrịngụụ ihiẹn ile. 12 Kanị m rị a gwa ụnụ nị Ẹlaịja a bịagụọ
bụ amarịnnị w'a, e mẹ w'ẹ ihiẹn sụọ nị wẹ. Ẹrịra kẹ mmẹ wụ Nwa nke
Ịhịan jẹnkọ nwan d'e gi ta afụnfụn ẹka wẹ.” 13 Ya ụmụ-azụụn a nọ ghọta nị
Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku k'ọ rị e ku.

Jizọsị A Zụọ Nwata Eje-mmọn Rị Imẹ Ẹ
(Mak 9.14-29; Luk 9.37-43a)

14 Ogẹn wẹ gi ru ebe igunrun hụ rị, okẹnnyẹ ohu nọ bịa d'e kunrun Jizọsị,
sekpu n'ẹ alị, sị, 15 “Di-ọkpa, mẹ omikẹn nwa-m-okẹnnyẹ! Ibobo rị a kụ a.
Ọ rị a ta okẹn afụnfụn; ọ danyesọnmẹ imẹ ọkụn lẹ imẹ mirin. 16 M wẹhẹ
ni ụmụ-azụụn ị 'ya, kanị asanị wẹ ẹka zụọ a.” 17 Jesu nọ sị, “Euu, agbọ
nwọnlẹni okukwe! Agbọ zinlẹni?! Elee ogẹn kẹ m k'e sọnru ụnụ nọdị? Elee
ogẹn k'e m k'e dinruni ọnụ?! Wẹhẹ ni ni m'ẹ.” 18 Ya k'ọ nọ jụgbọ eje-mmọn
hụ, ọ nọ gha imẹ nwata hụ pụha, nwata hụ nọ dịnhịn ozigbo.
19 Ya ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ ebe 'ya sụọ rị, jụ a, sị, “Kị haịn
ẹnyi gilẹni saẹka chụpụ a?” 20 Ọ nọ za wẹ, sị, “Makẹni okukwe ụnụ ehini.
M rị a gwa ụnụ ezioku, omẹni ọnụ nwọn okukwe hụn handẹ kẹ mkpụrụ
mọstadị, ụnụ jẹnkọ d'a s'ẹka sị uguni, ‘Gha ebeni pụ si ebahụn!’ O jẹnmẹ. O
nwọnni ihiẹn jẹnkọ d'a karị ụnụ ẹka! [21 Kanị ụdịnị a ra pụ wezụka nị wẹ
bu-ọnụ mẹ ekpere.”]

Jizọsị E Kuzi Oku Ọnwụn A
(Mak 9.30-32; Luk 9.43b-45)

22 Ogẹn Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn a gi zu imẹ Galili, Jizọsị nọ sị wẹ, “Wẹ jẹnkọ
d'e we mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan che ẹka ịhịan, 23 wẹ jẹnkọ d'e gbu m; hụn
m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, Osolobuẹ e weli m.” Ọnwan nọ fụkẹnmẹ wẹ.

Ịkụ Ụgwọ-isi Ụlọ-nsọ

24 Ogẹn wẹ gi ru Kapanọm, ndị a na ụgwọ-isi Ụlọ-nsọ nọ jẹnburu Pita, sị
a, “Onyẹ-nkuzi ọnụ ara kụdẹ ụgwọ-isi* Ụlọ-nsọ ra?”
25 Pita nọ sị, “Ọ kụ a kụ.” Ogẹn o gi lụa, Jizọsị nọ bu ẹ ụzọ kupụha a, sị
a, “Saịmọnụ-o, k'i ro? Onyẹ kẹ ndị-nze ụwanị a na ụtụ ichẹn-ichẹn w'a na?
Ụmụ wẹ ra ndị ọzọ?”
26 Ogẹn o gi sị, “Ndị ọzọ.”
Jizọsị nọ sị a, “'Ya wụ nị ụmụ wẹ ara kụ. 27 Kanị, amamgbe ẹnyi e mẹ
ihiẹn e se oku, shi mirin hụ; y'a tụye ukpo i; y'e weri azụn ibuzọ i sikọ d'e
gbu—shịapụ a ọnụ, ị sikọ d'a hụn akpụrụ egho shẹkẹlụ† ohu. Weri ẹ n'i gi
ẹ kụ ụgwọ-isi mmẹ lẹ 'yụ.”

---

* **Isi Nke Mmę**sa:24 ụgwọ-isi. Akpụrụ egho w'a kpọ “drak'ma” ẹbụọ kẹ wẹ gi a kụ ụgwọ-isi Ụlọ-nsọnị. † **Isi Nke Mmę**sa:27 “Shẹkẹlụ” wụ drak'ma ẹnọ.

Isi Nke Mmẹsatọ

Onyẹ Kachanrịnnị imẹ Alị-eze Elu-igwee
(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

1 Ogẹn hụ, ụmụ-azụụn Jizọsị nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, sị, "Onyẹ
kachanrịn imẹ Alị-eze elu-igwee?" 2 Ọ nọ kpọ nwata ohu, bu ẹ che
etintinnaị wẹ, sị, 3 "M rị a gwa ụnụ ezioku, omẹni ụnụ egbehutọnị,
wụrụ ndị nọ kẹ ụmụẹka, o nwọnni ogẹn ọnụ e gi banye Alị-eze elu-igwee.
4 Onyẹ ọwụlẹ welụa enwẹn ẹ alị, wụrụ onyẹ nọ kẹ nwatanị, 'ya wụ onyẹ
kachanrịnnị imẹ Alị-eze elu-igwee. 5 Onyẹ ọwụlẹ nabanhan nwata nọ
ẹnịna makẹ ufiri ẹfan m a nabanhangụọ m."

Ọnwụnwan
(Mak 9.42-48; Luk 17.1-2)

6 "Kanị onyẹ ọwụlẹ han onyẹ ohu imẹ ndịnị mẹ ntịn hụn kwerini ni m
mẹ njọ, ọ ka mma nị wẹ kẹnmẹ ọlọ hi-ogbe ye onyẹ hụ olu, tụ a ye imẹ
ohimin mini. 7 Ụwa rị imẹ nsọngbu, makẹ ihiẹn ndị hụ e mẹ ịhịan e mẹ njọ
rịn'a! Ihiẹn k'a han ịhịan mẹ njọ k'a bịakwọ-o, kalẹ nsọngbu rị nị onyẹ hụ
wẹ jẹnkọ d'a gha ẹka a bịa."
8 "Omẹni ẹka ị mọbụ ụkụ ị a haịn ị e mẹ njọ, bepụ a tuhu. Ọ ka ị mma
n'ị banye ndụn bụ ẹhịụ ị ezuni mọbụ n'ị dan ngụrọ, karị nị wẹ tụ ị ye imẹ
ọkụn itẹbitẹ bụ ẹka ị ẹbụọ lẹ ọkụ ị ẹbụọ zu oke. 9 Omẹni ẹnya ị a haịn ị e mẹ
njọ, gụpụ a tuhu. Ọ ka ị mma n'i gi ẹnya ohu sụọ banye ndụn karị nị wẹ tụ
ị ye ọkụn-mmọn bụ ẹnya ị ẹbụọ rị a rị."

Ilu Jesu Gi Atụnrụn Hụ Tuhuni Ta
(Luk 15.3-7)

10 "Hụn n'a nị ụnụ elegberini onyẹ ọwụlẹ imẹ ndịnị mẹ ẹkẹrẹ. Makẹni, m
rị a gwa ụnụ, ndị mmọn-ozi wẹ rị ebe Nẹdi m hụn rị elu-igwee rị e lee ihun
ẹ ogẹn ile. 11 Makẹni mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan bịa d'a zụọpụha ndị huni."
12 "Kịnị kẹ ọnụ ro? Omẹni ịhịan nwọn atụnrụn ọgụn-isẹn, ohu imẹ wẹ
a kpahu, ọ natọkọ ohu-arịa-ogụn-isẹn họdụnị elu-ugu *ebahụn wẹ nọ a kpa*
nni jẹnmẹ d'a chọ ohu hụ kpahuni? 13 Ọ hụn a, m rị a gwa ụnụ ezioku, o
jẹnkọ d'a ghọghọ n'a karị ohu-arịa-ogụn-isẹn hụ kpahulẹni. 14 Ẹrịrazịkwọ,
Nẹdi ọnụ hụn rị elu-igwee achọnị nị onyẹ ọwụlẹ imẹ ndịnị mẹ ẹkẹrẹ la iwi."

Nwẹnẹ I Mẹ I Njọ K'i Jẹnkọ D'e Mẹ?

15 "Nwẹnẹ i mẹ i njọ, jẹn d'a gwa a mmẹfie ẹ ebe 'yụ nị 'ya sụọ rị a. Omẹni
o gọnghọ ị ntịn, 'ya wụ nị y'e wechinhẹngụọ nwẹnẹ i azụụn. 16 Kanị, omẹni
o gọnni i ntịn, weri onyẹ ohu mọbụ mmadụ ẹbụọ che ni enwẹn i, 'yụ lẹ wẹ
e jẹnzi d'a hụn a kẹni o mẹye wẹ ẹnya. 17 Ọ jụ n'o gọnkọ wẹ ntịn, gwa ndị
ụka. Ọ jụ n'o gọnkọ ụka ntịn, weri ẹ rịkẹ onyẹ ghalẹni e fe Osolobuẹ mọbụ
onyẹ a na ụgwọ-isi *njọ a ma ikpe*."

Ikẹn Ụka Kraịstị Nwọn

18 "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ihiẹn ọwụlẹ ụnụ sị, 'Mba' elu-ụwa, elu-
igwee jẹnkọ d'a sị, 'Mba.' Ihiẹn ọwụlẹ ọnụ sị, 'Ẹghẹẹ,' elu-ụwa, elu-igwee
jẹnkọ d'a sị, 'Ẹghẹẹ.' 19 M rịzị a gwa ụnụ ezioku, omẹlẹ mmadụ ẹbụọ imẹ
ọnụ e kwerigbamẹ elu-ụwanị rịọ ihiẹn ọwụlẹ, Nẹdi m hụn rị elu-igwee sikọ
d'e mẹ ni ụnụ 'ya. 20 Makẹni ebe ọwụlẹ mmadụ ẹbụọ mọbụ ẹtọ gi ufiri ẹfan
m zu, mmẹ lẹ wẹ rị ebẹhụ."

Mgbagharị

21 Pita nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, mgbe ole kẹ nwẹnẹ
m sikọ d'e mẹ m njọ a gbagharị m'a? Mgbe ẹsa?”
22 Jizọsị nọ sị, “Asịnị m'ị mgbe ẹsa, kanị mgbe ẹsa-ẹsa ụzọ iri kwasị ọgụn
ẹtọ.”

Ilu Jesu Gi Odibo Hụn Jụ N'ọ Gbagharịkọ Ta

23 “'Ya wụ, Alị-eze elu-igwee nọ kẹ ebe eze ohu nọ chọ nị 'ya lẹ ndị idibo
ẹ gbakọ egho wẹ gi ẹ. 24 Ogẹn o gi gbakọma, wẹ nọ wẹhẹn'ẹ onyẹ ohu gi
ẹ egho higbu enwẹn ẹ ogbe, k'e zu wẹ kụsọnmẹ ndị-ọrụn nnụ isẹn-kwasị-
ọgụn ọrọgbọ ahụa mmisẹn. 25 Kanị ọ sanị ẹka kụ a. Eze nọ sị wẹ re 'ya lẹ
nwunyẹ ẹ lẹ ụmụ a lẹ ihiẹn ile o nwọn, wẹhẹ egho d'a kụ a ụgwọ o gi ẹ.”
26 “Makẹ ọnwan, odibo hụ nọ gbu osekpu, rịọkẹnmẹ ẹ, sị, ‘Nna, nwọn nị
m ndidi, m jẹnkọ d'a kụchanrịn ị ihiẹn ile m gi i.’ 27 Nna a nọ gi omikẹn
hapụ a, gbagharị a, sị a y'a kụzịlẹ ụgwọ hụ o gi ẹ.”
28 “Kanị, ogẹn odiboni gi pụ, ọ nọ hụn odibo ibe ẹ hụn gi ẹ egho-ọrụn
akp'ọhịn ọgụn-isẹn sụọ. Ọ nọ tọdọn ẹ ẹkpịrị, sị a, ‘Kụ m ụgwọ i gi m.’ ”
29 “'Ya odibo ibe ẹ hụ nọ dan alị, rịọkẹnmẹ ẹ, sị, ‘Nwọn ni m ndidi, m
jẹnkọ d'a kụ ị ụgwọ ị.’ 30 Kanị ọ nọ jụ, jẹn d'e bu ẹ che imẹ ụlọ-ngan d'e ru
ogẹn o jẹnkọ d'a kụ a ụgwọ hụ.”
31 “Ogẹn idibo ibe ẹ gi hụn ihiẹnni, ọ fụtụ wẹ ọda-ọda imẹ obi, wẹ nọ jẹn
d'a gwa Nna wẹ ihiẹn ile mẹni. 32 'Ya nna a nọ kpọ a, sị, ‘Odibo ẹfọ-njọ! M
hapụ ị, sị ị akụzịlẹ ụgwọ hụ ile i gi m, makẹni ị rịọ m arịọ. 33 O furuni n'i mẹ
ni odibo ibe i omikẹn kẹ m dọn mẹ n'i omikẹn?’ 34 Nna a nọ gi olulu w'ẹ ye
wẹ nị wẹ ye ẹ afụnfụn imẹ ụlọ-ngan d'e ru ogẹn o jẹnkọ d'a kụchanrịn ụgwọ
hụ ile o gi.”
35 Ya wụ, ẹrịra kẹ Nẹdi m hụn rị elu-igwee jẹnkọ d'e mẹzikwọ onyẹ ọwụlẹ
imẹ ụnụ, omẹni y'e gini obi i ile gbagharị nwẹnẹ i.

Isi Nke Mmitenẹi

Jizọsị A Kuzi Banyeni Mkpechan
(Mak 10.1-12)

1 Ogẹn Jizọsị gi kuchanrịngụụ ihiẹn ndịnị, ọ nọ gha Galili pụ, shi ẹgbẹrẹ
Judia hụn rị nfetu Iyi Jọdanị. 2 Igunrun hi-ogbe nọ sọnmẹ ẹ, ọ nọ zụọ wẹ
ebẹhụ.
3 Ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi nọ bịa d'e kunrun ẹ, kẹni wẹ shi n'ẹ ọnyan. Wẹ
nọ jụ a, sị, “O nwẹghọ ihiẹn ọwụlẹ iwu ku nị ya kẹ mẹ okẹnnyẹ kpechan
nwunyẹ ẹ?”
4 Jizọsị nọ za, sị, “Ọnụ e ke gụn a imẹ Ẹkụkwọ-nsọ nị Onyẹ hụn keni wẹ
ke wẹ okẹn lẹ onyẹnnyẹ ogẹn mbidọn? *Ụnụ e ke gụn a n'ọ* 5 sị, ‘Makẹ ọnwan,
okẹnnyẹ sikọ d'a natọ nẹdi ẹ lẹ nnẹ ẹ, jẹn d'a banye ni nwunyẹ ẹ, wẹ ẹbụọ
a wụrụ ẹhụ ohu.’? 6 'Ya wụ, ẹlẹzi wẹ mmadụ ẹbụọ, kanị wẹ wụ ẹhụ ohu.
'Ya wụ, ihiẹn Osolobuẹ wegbamagụụ, ịhịan y'e kebelẹ ẹ.”
7 Ndị Itu-Farisi hụ nọ jụzị a, sị, “Kị haịn nwan Mozizi gi ye iwu imẹ
Ẹhụhụọ-nsọ, sị nị okẹnnyẹ sikọ d'a s'ẹka ye nwunyẹ ẹ ẹhụhụọ-mkpechan,
kpechanpụ a?”
8 Jizọsị nọ za, sị, “Makẹni obi ọnụ e zekẹ—'ya haịn Mozizi gi hapụ ụnụ nị
ụnụ kpechan nwunyẹ ụnụ; kanị ẹlẹ ẹrịra k'ọ rị ogẹn mbidọn. 9 M rị a gwa
ụnụ, onyẹ ọwụlẹ kpechan nwunyẹ ẹ lụma onyẹ ọzọ, wezụka nị nwunyẹ ẹ
zọ ụkụ ye ọfịa, a ghẹrẹọlẹ.”

10 Ụmụ-azụụn a nọ sị, “Omẹni ẹrịra k'ọ rị ẹgbata okẹnnyẹ lẹ nwunyẹ ẹ, ọ
ka mma nị alụnị wẹ di-lẹ-nwunyẹ.”
11 Kanị Jesu nọ sị wẹ, “Ẹlẹ ịhịan ile jẹnkọ d'a saẹka nabanhan okuni,
mmanị ndị hụn ọ wụ nke wẹ. 12 O nwọn ndị ghalẹni a lụ di-lẹ-nwunyẹ
makẹni ẹhụ wẹ ezuni oke kete w'a mụlẹ wẹ; o nwọn ndị ghalẹni a lụ di-
lẹ-nwunyẹ makẹni ịhịan mẹmẹ wẹ ẹrịra; o nwọn ndị sị nị alụkọ wẹ makẹ
ufiri Alị-eze elu-igwee. Onyẹ hụn jẹnkọ d'a saẹka nabanhan okuni 'ya
nabanhan a.”

Jizọsị A Gọzi Ụmụ-ndu
(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)

13 O nwẹ ndị wẹhẹni Jizọsị ụmụ-ndu kẹni ọ bu ẹka kwasị wẹ, mẹ ekpere,
kanị ụmụ-azụụn a nọ jụgbọ ndị hụ. 14 Kanị Jizọsị nọ sị, “Hatu ni ụmụ-ndu
nị wẹ bịa d'e kunrun m; egbọndọnlẹ ni wẹ, makẹni Alị-eze elu-igwee wụ
nke ndị nọ ẹnịna.” 15 Ọ nọ bu ẹka kwasị wẹ, gha ebahụn pụ.

Okorọbịa Ọdafịn Hụ
(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)

16 Ya kẹ onyẹ ohu nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, sị, “Onyẹ-nkuzi, elee ọrụn-ọma
kẹ m sikọ d'a rụn nị m nwọnrin ndụn itẹbitẹ?”
17 Jizọsị nọ sị a, “Kị haịn i gi a jụ m oku ihiẹn rị mma? Onyẹ ohu sụọ rị
mma. Ị chọ n'ị banye ndụn, dọnmẹ iwu ndị hụ rị imẹ Iwu.”
18 Ọ nọ sị, “Elee ndị?”
Jizọsị nọ sị, “Egbulẹ ọchụ; aghẹrẹlẹ; ezunlẹ ohin; ebuokinlẹ ịhịan ọnụ;
19 gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i; ihiẹn ibe i ya sụọ ị kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ ị.”
20 Okorọbịa hụ nọ sị, “M hụ e dọnmẹ ihiẹn ndịnị ile, kị họdụzị m jẹnkọ d'e
mẹ?”
21 Jizọsị nọ sị a, “Ị chọ n'i zu oke, jẹnmẹ, rechanrịn ihiẹn ile i nwọn, y'e
we egho ẹ ye ndị igbẹnnyẹ, gi ẹ nwọn akụ-lẹ-ụba imẹ elu-igwee, y'a bịa d'e
sọnmẹ m.” 22 Ogẹn okorọbịa hụ gi nụ ihiẹnni, ndụn nọ gụụ a, ọ nọ sụkụrụ,
pụ, makẹlẹ o nwọn ihiẹn ọda-ọda.
23 Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a, “M rị a gwa ọnụ ezioku, o jẹnkọ d'a fụ
ọrụn ebe ọdafịn jẹnkọ d'a nọ banye Alị-eze elu-igwee. 24 M rịzị a gwa
ụnụ, o jẹnkọ d'a ka nfe nị anyịnnyan-mkpukpuke wụ kamẹlụ gha oghere
olodẹn karị nị ọdafịn banye Alị-eze Osolobuẹ.” 25 Ogẹn ụmụ-azụụn a gi nụ
ihiẹnni, ọ tụkẹnmẹ wẹ ẹnya, wẹ nọ sị, “Onyẹ jẹnkọ d'a sazị nwan ẹka nwọn
nzụọpụha?”
26 Kanị Jizọsị e lee wẹ ẹnya, ọ nọ sị wẹ, “Ebe ịhịan rị, ọ sakọ ẹka mẹ, kanị
ebe Osolobuẹ rị, o nwọnni ihiẹn wẹ ghalẹni a saẹka e mẹ.”
27 'Ya Pita nọ sị, “Lee ẹ, ẹnyi a laguọ ihiẹn ile tọ sọnmẹ i, kịnị kẹ ẹnyi jẹnkọ
nwan d'e nwọnhẹn?”
28 Jizọsị nọ sị wẹ, “M rị a gwa ọnụ ezioku, *imẹ ụwa ọhụn lalanị,* ogẹn
wẹ jẹnkọ d'e gi mẹmẹ ihiẹn ile nke ọhụn, ogẹn hụ Nwa nke Ịhịan jẹnkọ
d'e gi nọdị ukpo ẹ nwẹ ọghọ, ụnụ ndị hụn sọnni m sikọ d'a nọdịsọnmẹ
ukpo mmẹbụọ, a kị ebọn mmẹbụọ rị Izrẹlụ. 29 Onyẹ ọwụlẹ hụn o mẹni o
giguọ ufiri m natọ ụlọ ndị o nwọn mọbụ umunẹ-ẹ-ikẹnnyẹ mọbụ umunẹ-
ẹ-ikpoho mọbụ nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ mọbụ ụmụ a mọbụ alị o nwọn, jẹnkọ d'e
nwọnhẹn wẹ ụzọ ọgụn-isẹn, nwọnhẹnzikwọ ndụn itẹbitẹ. 30 Kanị, ndị bu
ọda bu ụzọ jẹnkọ d'a kparị azụụn, ndị kpa azụụn e buru ụzọ.”

Isi Nke Ọgụn

Ihiẹn Jesu Gi Ndị Rụn Ọrụn Imẹ Ugbo Kuzi

1 “Makẹni Alị-eze elu-igwee rị kẹ ebe onyẹ ohu nọ pụ ụz'ụtụntụn d'e
weri ndị ọrụn hụn jẹnkọ d'a rụn imẹ ugbo-vaịnị a. 2 Ogẹn 'ya lẹ wẹ
gi kwerigbamagụụ n'o jẹnkọ d'a kụ wẹ egho ọrụn akpụ-ụhụọhịn wụ
dinarịọsị ohu, ọ nọ zi wẹ ban imẹ ugbo-vaịnị a d'a rụnma ọrụn.”
3 “Ihiẹn nọkẹ ọkụlọkụ itenẹi ụtụntụn, ọ nọ pụzị, hụn ndị ọzọ wuzo
mmaka imẹ afịa. 4 Ọ nọ sị wẹ, ‘Ụnụ nwẹn jẹnmẹ ugbo-vaịnị m d'a rụn ọrụn,
m jẹnkọ d'a kụ ụnụ ụgwọ ọhụnma.’ Wẹ nọ jẹnmẹ.
5 Ọ pụzịkwọ ọkụlọkụ mmẹbụọ, ogẹn hụ anwụn gi a rị isi lẹ ọkụlọkụ ẹtọ
efinnaị, ọ nọ mẹzikwọ ihiẹn ohu ahụn.”
6 “Ihiẹn rịkẹ ọkụlọkụ isẹn ẹnyasị, ọ nọ pụzị, hụn ndị ọzọ turusọnmẹni; ọ
nọ sị wẹ, ‘Kị haịn ọnụ gi turu ebeni mmaka kete ụtụntụn?’ ”
7 “Wẹ nọ sị a, ‘Makẹni o nwọnni onyẹ we ẹnyi ọrụn.’ Ọ nọ sị wẹ, ‘Ụnụ
nwẹn jẹnmẹ ugbo-vaịnị m d'a rụn ọrụn.’
8 O ru ogẹn ẹnyasị, onyẹ hụ nwọn ugbo-vaịnị hụ nọ sị onyẹ hụn e lepụ n'a
ugbo-vaịnị hụ ẹnya, ‘Kpọ ndị ọrụn hụ n'ị kụ wẹ ụgwọ wẹ, gha ndị ịkpazụụn
kụma d'e ru ndị ibuzọ.’ 9 Ogẹn ndị hụ gha ọkụlọkụ isẹn ẹnyasị rụnma gi bịa,
wẹ nọ kụ onyẹ-onyẹ imẹ wẹ egho-ọrụn akp'ọhịn ohu-ohu.”
10 “Ogẹn ndị ibuzọ gi bịa, wẹ ro ni wẹ jẹnkọ d'a kụkarị wẹ egho-ọrụn
akp'ọhịn; kanị wẹ nọ kụ onyẹ-onyẹ imẹ wẹ egho-ọrụn akp'ọhịn*. 11 Ogẹn
wẹ gi kụgụụ wẹ ụgwọ, wẹ nọ dẹnwịnnwịnma nị onyẹ hụn nwọn ọrụn,
12 sị, ‘Ndị ịkpazụụnnị rụn mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu sụọ, bụ ẹnyi nwẹn bu
ọrụnnị isi kete ụtụntụn, ma anwụn, kalẹ y'a kụ ẹnyi lẹ wẹ ahanmahan.’ ”
13 “Kanị ọ nọ shịarị onyẹ ohu imẹ wẹ, sị a, ‘Di-ẹnyi, a rị m e mẹgbu i; ẹlẹ
egho-ọrụn akp'ọhịn kẹ mẹ lẹ yụ kwerigbama? 14 Weri hụn wụ nke i lama;
mmẹ chọ nị m ye onyẹni wẹ we ịkpazụụn kẹ m dọn ye i. 15 Anịkọzịdẹ wẹ
m gi ihiẹn m mẹ ihiẹn m chọ nị m gi ẹ mẹ ra? Ra ị rị e we iwe ni m rị a
ha-ẹka?’ ”
16 “‘Ya wụ, ndị kpa azụụn jẹnkọ d'e bu ụzọ, ndị bu ụzọ a kparị azụụn.”

Hụn m'ẹ Mgbe Ẹtọ Jizọsị Ku Oku Ọnwụn A
(Mak 10.32-34; Luk 18.30-34)

17 Ogẹn Jizọsị gi jẹnkọ Jerusalẹm, ọ nọ wesi ụmụ-azụụn a nkọ ohu, sị wẹ,
18 “Lee n'ẹ, ẹnyi jẹnkọ Jerusalẹm; ẹnyi ru ebahụn, wẹ sikọ d'e re Nwa nke
Ịhịan ye ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu. Wẹ jẹnkọ d'a ma a ikpe-ọnwụn,
19 we ẹ ye ndị alị ndị ọzọ nị wẹ kpa a ye ẹmụ, fịan a mkpịnsịn, kpọgbu ẹ elu
obe; kanị hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, Osolobuẹ jẹnkọ d'e weli ẹ.”

Ihiẹn Nnẹ Ohu Rịọ Nị Ụmụ A
(Mak 10.35-45)

20 'Ya nnẹ Jemisi lẹ Jọnụ, ụmụ Zẹbẹdi, nọ wẹhẹ wẹ d'e kunrun Jesu, ọ nọ
gbu osekpu ihun ẹ, rịọ a n'o mẹn'ẹ ọhụnma. 21 Jesu nọ sị a, “K'ị chọ?” Ọ
nọ sị a, “Ku ẹ ni onyẹ ohu imẹ ụmụ-m-ikẹnnyẹ ẹbụọnị jẹnkọ d'a nọdị alị
ẹka-ihiẹn i, hụn-ẹbọ a nọdị alị ẹka-ekpẹn i imẹ alị-eze i.”
22 Kanị Jizọsị nọ sị, “Ọnụ a marịn ihiẹn ọnụ rị a rịọ. Nị ụnụ saẹka ra ihiẹn
rị imẹ mkpu hụn m jẹnkọ d'a ra?” Wẹ nọ sị, “Ẹnyi jẹnkọ d'a s'ẹka.” 23 Ọ
nọ sị wẹ, “Ezioku-ezioku, ụnụ jẹnkọ d'a ra ihiẹn rị imẹ mkpu m, kanị ẹlẹ

* **Isi Nke Ọgụn**:10 Griki: dinarịọsị

mmẹ jẹnkọ d'e ku onyẹ sikọ d'a nọdị alị ẹka-nni m lẹ ẹka-ekpẹn m; kama
ndị hụ Nẹdi m kwademẹ n'ẹ, wẹ jẹnkọ d'a nọdị a.”
24 Ogẹn ụmụ-azụụn iri họdụnị gi nụ ihiẹnni umunẹ ẹbụọ hụ mẹ, wẹ nọ
bumẹni umunẹ ẹbụọ hụ olulu. 25 Kanị Jizọsị nọ kpọzụnhan wẹ, sị wẹ, “Ụnụ
a marịnghọ nị ebe ndị alị ndị ọzọ rị ndị hụn a kịnị e mẹ rịkẹ sị uwẹ nwọn
ndị wẹ rị a kị, ndị-ndu wẹ e mẹ wẹ a marịn nị uwẹ rị a kị wẹ. 26 Ka emẹlẹ ni
ẹrịra. Onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ wụrụ okẹn ịhịan imẹ ọnụ, 'ya wụrụ odibo ụnụ;
27 onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ wụrụ onyẹ ibuzọ imẹ ụnụ, 'ya wụrụ igbọn ọnụ —
28 nọkẹ kẹ Nwa nke Ịhịan dọn bịa, ẹlẹ ni wẹ gba n'a odibo, kanị, n'ọ gba
odibo, yezikwọ ndụn a, gi ẹ gbahụa ndị bu ọda.”

Jizọsị A Zụọ Ndị Ẹnya-ishi Ẹbụọ
(Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)

29 Ogẹn Jesu lẹ ụmụ-azụụn a gi gha Jẹriko pụkọ, igunrun hi-ogbe nọ
sọnmẹ ẹ. 30 Ikẹnnyẹ ẹbụọ ẹnya kpu ishi nọdị alị mkpẹnrẹn ụzọ hụ. Ogẹn
wẹ gi nụ nị Jizọsị ghafekọ, wẹ nọ yi oro, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, Nwa Defidi
mẹ ni ẹnyi ebere!”
31 Igunrun hụ nọ jụgbọ wẹ, sị wẹ kpukin ọnụ; kanị wẹ nọ yikẹnmẹdẹ
oro, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, Nwa Defidi, mẹ ni ẹnyi ebere!”
32 Jizọsị nọ kụsị, kpọ wẹ, sị, “Kịnị kẹ ụnụ chọ nị m mẹ ni ọnụ?”
33 Wẹ nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, ẹnyi chọ nị ẹnyi leghama ụzọ.”
34 Jizọsị nọ mẹ ni wẹ omikẹn, mẹtụ wẹ ẹka ẹnya. Ozigbo hụ, wẹ nọ hụnma
ụzọ; wẹ nọ sọnmẹ ẹ.

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Jizọsị A Banhan Jerusalẹm Lẹkẹ Onyẹ-mmẹri
(Mak 11.1-11; Luk 19.28-40; Jọn 12.12-19)

1 Ogẹn wẹ gi nọkunmẹmẹ Jerusalẹm, e ru we Ugu Olivu hụn rị Bẹfeji,
Jizọsị nọ zipụ ụmụ-azụụn a ẹbụọ, 2 sị wẹ, “Banye ni imẹ obodoni mẹ ẹkẹrẹ
hụn rị ụnụ ihun, ọnụ jẹnkọ d'a hụn Jaki wẹ limẹ ebẹhụ lẹ nwa a nọdịye ni
n'ẹ. Tọpụ nị wẹ wẹhẹ ni m. 3 Onyẹ sị ụnụ ihiẹn ọwụlẹ, sị n'a hụ, ‘Nna chọ
wẹ’, o sikọ d'a sị ụnụ weri wẹ ozigbo.” 4 Ọnwan mẹ kẹni wẹ mẹzu ihiẹn
onyẹ-amụma ku, sị,
5 “Gwa ndị obodo Zayọnụ,
lee ẹ, eze ọnụ lala d'e kunrun ụnụ,
o welụa enwẹn ẹ alị:
ọ rị enu Jaki,
lẹ elu nwa-jaki.”
6 Ụmụ-azụụn a ẹbụọ hụ nọ jẹn, mẹ kẹ Jizọsị dọn zi wẹ, 7 e wẹhẹ wẹ Jaki
hụ lẹ nwa-jaki hụ, gi ẹwuru w'e yiye elu ẹ gbama elu wẹ, Jizọsị nọ nyinrin
wẹ.
8 Imẹrinmẹ ndị rị imẹ igunrun hụ nọ gi ẹwuru wẹ gbama ụzọ, ndị ọzọ a
kpagiri agalaba osisi ndị rịsọnmẹ ebẹhụ, gbama wẹ ụzọ. 9 Igunrun hụ rị
a ihun lẹ azụụn hụ e yi oro, a sị,
“Ọjịja-mma ya rị nị Nwa Defidi!
Onyẹ hụ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi bịa wụ onyẹ Chuku gọzi agọzi!
Ọjịja-mma 'ya rị nị Osolobuẹ Ebẹhụ Kachanrịn elu ejẹn*”
10 Ogẹn o gi banye Jerusalẹm, ọ rịkẹ sị wẹ kpasu obodo hụ ile: Wẹ hụ a
jụ, sị, “Onyẹ wụ ọnwan?”

---

* **Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn:9** Griki: “...imẹ Elu-igwee kachanrịn elu e jẹn”. (Osolobuẹ kẹ wẹ gi ihiẹnni e ku.)

11 Igunrun ahụn nọ sị, “Hụnnị wụ onyẹ-amụma hụ w'a kpọ Jizọsị hụn
gha Nazarẹtị rị Galili bịa.”

Jizọsị E Si Ụlọ-nsọ
(Mak 11.15-19; Luk 19.45-48; Jọn 2.13-22)

12 Jizọsị nọ banye Ụlọ-nsọ, chụpụ ndị ile rị a zụ afịa imẹ Ụlọ-nsọ,
hukpumẹ teburu ndị a gbahutọ ego lẹ oche ndị hụn e re oluikuku. 13 Ọ
nọ sị wẹ,
“Wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị,
‘Wẹ jẹnkọ d'a kpọ Ụlọ m ụlọ ekpere’,
kalẹ ọnụ e gigụọ a hẹnrin ebe ndị-ohin e zueri!”

14 Ndị ẹnya-ishi lẹ ndị-ngụrọ nọ bịa d'e kunrun ẹ imẹ Ụlọ-nsọ, ọ nọ zụọ
wẹ. 15 Kanị ogẹn ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu gi hụn ihiẹn ndị a tụ
ẹnya ọ rị e mẹ, hụnzị kẹ ụmụ-ndu rị imẹ Ụlọ-nsọ rị e yi oro, a sị, “Hozana
(ọjịja-mma) rị nị nwa Defidi!”, iwe nọ wemẹ wẹ. 16 Wẹ nọ sị a, “Ị hụ a nụ
ihiẹn ụmụ-ndu ndịnị rị e ku?” Jizọsị nọ sị wẹ, “Ẹghẹẹ, m hụ a nụ. Ụnụ e ke
gụntu ebẹhụ Ẹhụhụọ-nsọ nọ sị,
‘Y'a zụngụọ ụmụẹka lẹ ndị rị a ra ẹran nị wẹ ja ị mma zu oke.’?”

17 Ọ nọ la wẹ tọ, gha imẹ obodo hụ pụ, si Bẹtanị, d'a nọdị uchinchin hụ.

Jizọsị A Bụ Osisi Figi Ọnụ
(Mak 11.12-14, 20-24)

18 Eki e fọn ụzọtụntụn, ebe o kinkọ azụụn Jerusalẹm, ẹgụn hụ a gụn a.
19 Ọ nọ hụn osisi figi ohu mkpẹnrẹn ụzọ, ọ nọ jẹn ebe ọ rị; kanị, ọ hụnnị
ihiẹn ọwụlẹ enu ẹ, mmanị ẹhụhụọ sụọ. Ọ nọ sị a, “Amịzịlẹ mkpụrụ jẹnrin
ejẹn.” Osisi hụ nọ kpọpụ-nkụn ozigbo. 20 Ogẹn ụmụ-azụụn gi hụn ihiẹnni,
ọ tụkẹnmẹ wẹ ẹnya, wẹ nọ sị, “Nanị kẹ osisi hụ dọn kpọpụ-nkụn ozigbo?”
21 Jizọsị nọ sị wẹ, “M rị a gwa ụnụ ezioku, ọwụnị ọnụ e nwọnghọ okukwe
bụ ụnụ enwẹni obi-ẹbụọ, ụnụ jẹnkọ d'a saẹka mẹkarị ihiẹn wẹ mẹ osisi figi
hụ; ẹlẹdẹ ọhụn sụọ, ọsụọn'a nị ọnụ sị uguni, ‘Jẹn d'a tụ enwẹn i ye imẹ
ohimin,’ o jẹnkọ d'e mẹ. 22 Ihiẹn ụnụ gi okukwe mẹ ekpere rịọ, ọnụ jẹnkọ
d'e nwọnhẹn ẹ.”

A Jụ Wẹ Jizọsị Kẹ Onyẹ Zi Ẹ
(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)

23 Ogẹn o gi banye Ụlọ-nsọ, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi nọ bịa d'e kunrun
ẹ ebe ọ rị a kuzi, sị a, “Elee ikẹn k'i gi e mẹ ihiẹn ndịnị, onyẹ ye i ikẹnni?”
24 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Mmẹ lẹ enwẹn m jẹnkọ d'a jụ ụnụ akpụ ọtaa ohu,
ụnụ za m'a, a gwa m ọnụ ikẹn m gi e mẹ ihiẹn ndịnị.” 25 “Mirin-Chuku
Jọnụ mẹ, elebe k'ọ gha bịa: ọ gha elu-igwee bịa ra ọ gha ẹka ịhịan bịa?”
Wẹ nọ tụgbamẹ iroro, sị, “Ẹnyi sị, ‘Ọ gha elu-igwee bịa,’ o sikọ d'a sị, ‘Kị
haịn nwan ụnụ gilẹni gi oku ẹ dọn?’ 26 Kanị egun igunrunni anịkọ ẹnyi
sị, ‘Ọ gha ẹka ịhịan bịa,’ makẹni ịhịan ile weri ẹ nị Jọnụ wụ onyẹ-amụma.”
27 'Ya wẹ nọ za Jizọsị, sị, “Ẹnyi amarịn.” Ọ nọ sị wẹ, “Mmẹ nwẹn a gwakọ
ụnụ ikẹn m gi e mẹ ihiẹn ndịnị.”

Jesu E Gi Umunẹ Ẹbụọ Kuzi Imẹ-ihiẹn Chuku Ku

28 “Kịnị kẹ ọnụ ro nwan? Okẹnnyẹ ohu mụ ikẹnnyẹ ẹbụọ; o jẹn d'e
kunrun nke ibuzọ, sị a, ‘Nwa m, jẹn d'a rụn ọrụn imẹ ugbo vaịnị tannị.’
29 Ọ nọ sị, ‘Ejẹnkọ m.’ Kanị, omẹgụụ, ọ nọ gbehutọ obi ẹ, jẹnmẹ. 30 'Ya nẹdi
ẹ nọ jẹn d'e kunrun hụn-ẹbọ, gwazị a ihiẹn ohu ahụn. Ọ nọ sị, ‘Baba, m
sikọ d'e jẹn.’ Kanị o jẹnni. 31 Onyẹ imẹ wẹ mẹ ihiẹn nẹdi ẹ chọ?” Wẹ nọ sị,
“Nke ibuzọ.” Jizọsị nọ sị wẹ, “M rị a gwa ụnụ ezioku, ndị a na Ụgwọ-isi *wẹ*

gi njọ wẹ marịn lẹ ndị ịgbaraja hụ e buni ụnụ ụzọ a banye Alị-eze Osolobuẹ.
32 Makẹni Jọnụ bịa d'e kunrun ọnụ, a ghọsị ụnụ ezigbo ụzọ ahụn Osolobuẹ
chọ, kanị, ụnụ egini oku ẹ dọn. Kanị ndị a na ụgwọ-isi *wẹ gi njọ wẹ marịn*
lẹ ndị ịgbaraja gi ẹ dọn; ogẹn ọnụ gidẹ hụn ihiẹn rị e mẹni ụnụ egidẹn'ẹ
cheghari, kweri ihiẹn o ku."

Ilu Jesu Gi Ndị Wẹ Ye Ugbo Rụn Ta
(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)

33 "Nụ nị ilu ọzọ: O nwọn onyẹ ohu nwọn alị, ọ nọ kụn a vaịnị, kẹnhunmẹ
ẹ ụgba, gu olu ebe w'a nọ a pịnpụha manya-vaịnị ye imẹ ugbo hụ, tụnzịkwọ
ụlọ-nche ye ẹ, bu ẹ che ẹka ndị sikọ d'a gha a rụn a e-gbu-e-ke. Ọ nọ si alị
ọzọ. 34 Ogẹn vaịnị e rumẹ, ọ nọ zi ndị idibo ẹ jẹnni ndị hụ rị a rụn ugbo hụ
d'a nahan wẹ ihiẹn vaịnị a mị. 35 Ndị hụ rị a rụnn'a nọ kwọndọn ndị-idibo
ẹ, gbu onyẹ ohu ili, gbu onyẹ ohu ozun, mazị onyẹ ohu ọmụma. 36 'Ya ọ
nọ zijẹnzi ndị-idibo ẹ ọzọ bu ọda karị ndị ibuzọ. E mẹ wẹ wẹ ihiẹn wẹ mẹ
ndị ibuzọ. 37 Omẹgụụ, ọ nọ zijẹn nwa a, sị, 'Wẹ sikọ d'a gbaye nwa m.'
38 Kanị, ogẹn ndị hụ rị a rụn ugbo-vaịnị hụ gi hụn nwa a, wẹ nọ sị ibe wẹ,
'Onyẹni wụ hụn jẹnkọ d'e nwọnrin ebeni omẹgụụ; nị ẹnyi gbupụn'a nwan
weri ihiẹn ẹ!' 39 'Ya wẹ nọ weri ẹ, chụpụ a imẹ ugbo-vaịnị hụ, gbu ẹ."

40 "Onyẹ nwọn ugbo-vaịnị hụ bịa nwan, k'o sikọ d'e mẹ ndị hụ rị a rụn
ugbo hụ?" 41 Wẹ nọ za, sị, "O jẹnkọ d'e gbu ndị-ẹti hụ, gbu wẹ la iwi, we
ugbo-vaịnị hụ ye ndị ọzọ hụn jẹnkọ d'a rụnn'a, e yesọnmẹ ẹ ihiẹn-ugbo ẹ
ogẹn ihiẹn-ugbo."

42 Jizọsị nọ sị wẹ, "Ọnụ e ke gụntu ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku? Ẹkụkwọ-nsọ sị,
'Ọmụma hụ ndị a tụn ụlọ jụ,
a wụrụọlẹ hụn gi ụlọ;
Di-nwọnni-ẹnyi 'ya mẹ ihiẹnni,
ọ tụka ẹnyi ẹnya!'

43 'Ya wụ, m rị nwan a gwa ụnụ nị wẹ jẹnkọ d'a narịn ọnụ Alị-eze
Osolobuẹ, we ẹ ye ndị alị hụ hụn jẹnkọ d'a mị mkpụrụ a. 44 Onyẹ ọwụlẹ
danye elu ọmụmanị jẹnkọ d'e tikpọchanrịn, kanị o jẹnkọ d'e gwerinriẹn
onyẹ ọwụlẹ ọ dankwasị!"

45 Ogẹn ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị Itu-Farisi gi nụ ilu ndịnị, wẹ nọ marịn
nị uwẹ k'ọ rị e ku. 46 Wẹ te chọ nị wẹ nwụnrụn a, kalẹ egun igunrun rị
ebahụn a nịnị wẹ, makẹni wẹ weri ẹ nọkẹ onyẹ-amụma.

Isi Nke Ẹbụọ-kwasị-ọgụn

Jesu E Gi Oriri-agbamẹkụkwọ Kuzi
(Luk 14.15-24)

1 Jizọsị nọ tazị nị wẹ ilu, sị, 2 "Alị-eze elu-igwee rịkẹ ebe eze ohu nọ
kpọ nị nwa a oriri-agbamẹhụhụọ. 3 Ọ nọ zi ndị-idibo ẹ d'a kpọ ndị wẹ
kpọ oriri-agbamẹkụkwọ hụ, kanị abịanị wẹ. 4 Ọ nọ zizi ndị idibo ọzọ, sị,
'Gwa nị ndị hụ wẹ kpọ oriri, sị, "Lee n'ẹ, a kwademẹgụọ m oriri m; e
gbuọlẹ m okẹn-efin m lẹ ụmụ-efin m zụntọ. A kwademẹgụọ m ihiẹn ile;
bịa nị oriri-agbamẹhụhụọ hụ." ' " 5 "Kanị egini w'ẹ dọn, onyẹ-onyẹ nọ
jẹnmẹ ebe o jẹnkọ: onyẹ ohu e jẹnmẹ ugbo ẹ, onyẹ ọzọ e jẹnmẹ afịa a, 6 ndị
ọzọ nọ nwụnrụn ndị idibo ẹ, gbe ifẹnrẹn ye wẹ ihun, gbu wẹ. 7 Eze hụ
nọ bumẹ olulu; ọ nọ zijẹn ndị-agha a, wẹ nọ gbupụ ndị ogbu-ọchụ hụ,
dụnchanrịn obodo wẹ ọkụn. 8 Ọ nọ sị ndị idibo ẹ, 'A kwademẹgụọ wẹ
oriri-agbamẹkụkwọ hụ, kanị ndị wẹ kpọ d'e ri ẹ efuruni ndị wẹ sikọ d'a

kpọ. 9 Jẹnsọnmẹ ni nwan ọgbara-ogbe ichẹn-ichẹn d'a kpọ kẹ wẹ han ụnụ
hụn; sị nị wẹ bịa oriri.' 10 Ndị idibo hụ nọ jẹnsọnmẹ ọgbara-ogbe ichẹn-
ichẹn d'e wẹhẹ ndị ile wẹ hụn, kẹ ndị-ọma kẹ ndị-eje, nke wụ nị ndị-ọbịa e
junchanrịn ebahụn wẹ rị e mẹ mmẹmẹ."
11 "Kanị, ogẹn eze hụ gi bịa n'ọ hụn ndị ọbịa, ọ nọ hụn onyẹ ohu yilẹni
ẹwuru wẹ gi e jẹn agbamẹhụhụọ. 12 Ọ nọ sị a, 'Di-ẹnyi; nanị k'i dọn banhan
ebeni bụ y'e yi ẹwuru wẹ gi e jẹn agbamẹhụhụọ?' Ọ shịarịnị ihiẹn ọwụlẹ.
13 Eze nọ sị ndị hụ e jẹnn'ẹ ozi, 'Kẹnmẹ n'ẹ ụkụ lẹ ẹka, tụ a ye ishi hụ rị ezi,
ebe ịhịan jẹnkọ d'a nọ a kwan ẹkwan, a ta nkwẹnrẹn-eze.' 14 Makẹni ndị wẹ
kpọ bu ọda, kanị ndị wẹ họrị ebuni ọda."

Ajụjụ Banyeni Ịkụ Ụgwọ-isi
(Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)

15 Ndị Itu-Farisi nọ jẹn d'a tụ iroro nị wẹ marịn kẹ wẹ a dọn gi ihiẹn wẹ lẹ
Jizọsị k'e ku nwụndọn ẹ. 16 Wẹ nọ zijẹn ụmụ-azụụn wẹ lẹ ndị itu Hẹrọdụ d'a
jụ a ụtaanị: "Onyẹ-nkuzi, ẹnyi a marịnghọ n'ị wụ onyẹ ezioku, nị ị rị a kuzi
ụzọ Osolobuẹ k'o furu, nị egun ịhịan ara tụ ị, y'a ra gbeyeni ịhịan. 17 Gwa
ẹnyi nwan ihiẹn i ro: O furughọ nị ẹnyi kụ eze-kanị wụ Siza ụgwọ-isi ra o
furuni?" 18 Kanị Jizọsị a marịnguọ nị wẹ jụ ụtaanị makẹni izize ẹ rị e ze
wẹ. Ọ nọ sị, "Kị haịn ụnụ gi a nwan m, ọnụ ndị ihunnaị. 19 Ghọsịdẹle ni m
egho wẹ gi a kụ ụgwọ-isi hụ." Wẹ nọ wẹhẹn'ẹ akpụrụ ego dinarịọsị ohu.
20 Jizọsị nọ sị wẹ, "Isi onyẹ lẹ ẹfan onyẹ wụ ndịnị?" 21 Wẹ nọ sị, "Nke Siza
rọ." 'Ya ọ nọ sị wẹ, "We ni nwan ihiẹn Siza ye Siza, ụnụ e we nke Osolobuẹ
ye Osolobuẹ." 22 Ogẹn wẹ gi nụ a, ọ tụkẹnmẹ wẹ ẹnya, wẹ nọ na a tọ, pụ.

Ajụjụ Banyeni Ịgha Ọnwụn Lihi
(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)

23 Ụhụọhịn ohu hụzịkwọ, ndị hụ imẹ ndị Itu-Sadusi nọ bịa d'e kunrun
Jesu. Ndị Itu-Sadusi kweri nị ndị nwụnnị a ra lihi: wẹ nọ jụ a ụtaa, 24 sị,
"Onyẹ-nkuzi, Mozizi sị nị 'Omẹni okẹnnyẹ nwụnhụn bụ ọ mụnị nwa, nwẹnẹ
ẹ 'ya lụma okpoho hụ di ẹ nwụn, kẹni ọ mụdọn ni nwẹnẹ ẹ nwụnnị nwa.'
25 Ikẹnnyẹ ẹsa wụ umunẹ te rị imẹ ẹnyi; nke ibuzọ a lụgụụ nwunyẹ, o
mẹgụụ, ọ nọ nwụnhụn bụ ọ mụnị nwa, ọ nọ la nwunyẹ ẹ tọ, nwẹnẹ ẹ hụn e
sọnn'ẹ nọ lụma a. 26 Ẹrịrazịkwọ kẹ nke ẹbụọ ahụn mẹ, lẹ nke ẹtọ, d'e ru hụn
mẹ wẹ ẹsa, wẹ ile a nwụnhụnchanrịn. 27 Omẹgụụ, okpoho hụ nọ nwụnhụn.
28 'Ya wụ, ogẹn ndị nwụnnị e gi nwan lihi, nwunyẹ onyẹ k'o jẹnkọ nwan
d'a wụ imẹ mmadụ ẹsa hụ, ebe o mẹ ni wẹ ile lụgbarị a?"
29 Kanị Jizọsị nọ za wẹ, sị, "Ụnụ e fiegụọ ụzọ makẹni ụnụ a marịn
Ẹhụhụọ-nsọ, ọnụ amarịn kẹ ikẹn Osolobuẹ han. 30 Ogẹn ndị nwụnnị sikọ
d'e gi gha ọnwụn lihi, alụkọ wẹ di lẹ nwunyẹ, eyekọ wẹ wẹ lụrụ, wẹ jẹnkọ
d'a nọ kẹ ndị mmọn-ozi. 31 O mẹ nke iweli ndị nwụnnị, ụnụ e ke gụntu ihiẹn
Osolobuẹ gwa ọnụ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ? 32 Ọ sị, 'Mmẹ wụ Osolobuẹ Ebraham,
Osolobuẹ Aziki lẹ Osolobuẹ Jekọpụ.' Osolobuẹ ẹlẹ Osolobuẹ ndị nwụnnị,
kanị nke ndị rị ndụn." 33 Ogẹn igunrun hụ gi nụ nkuzi ẹ, ọ tụkẹnmẹ wẹ
ẹnya.

Iwu Kachanrịnnị
(Mak 12.28-34; Luk 10.25-28)

34 Ogẹn ndị Itu-Farisi gi nụ nị Jesu e kpukinguọ ndị Itu-Sadusi ọnụ, wẹ
nọ zu, buru ẹ, 35 onyẹ ohu imẹ wẹ wụ ọkaa-Iwu nọ gi ọtaa shin'ẹ ọnyan, sị
36 "Onyẹ-nkuzi, elee iwu kachanrịn imẹ Iwu Mozizi?" 37 Ọ nọ sị a, " 'Gi

obi i ile, enwẹn* i ile lẹ uche i ile nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Di-nwọnni-ẹnyi wụ
Osolobuẹ i.' 38 Ọnwan wụ iwu kachanrịnnị lẹ nke ibuzọ. 39 Nke ẹbụọ nọzị
kẹ nke ibuzọnị, ọ sị, 'Ihiẹn ibe i sikọ d'a sụọrịrị ị kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ
ị.' 40 Iwu ẹbụọnị gi Iwu Mozizi ile lẹ ihiẹn ile ndị-amụma ku."

Ajụjụ Banyeni Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ
(Mak 12.35-37; Luk 20.41-47)

41 Ogẹn ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi gi nọgbamẹ, Jizọsị nọ jụ wẹ ụtaa, 42 sị,
"Kịnị kẹ ụnụ ro banyeni Kraịstị? Nwa onyẹ k'ọ wụ?" Wẹ nọ sị a, "Nwa
Defidi." 43 Ọ nọ sị wẹ, "Nanị kẹ Mmọn-nsọ dọn nwan mẹ Defidi kpọ a 'Di-
nwọnni-m' ebẹhụ Ẹhụhụọ-nsọ nọ sị,
44 'Di-nwọnni-ẹnyi sị Di-nwọnni-m;
nọdị alị ẹka-nni m,
d'e ru mgbe m bugụụ ndị iṅẹnrẹn i
che okpuru ụkụ ị?' "
45 "O mẹ nwan nị Defidi kpọ a 'Di-nwọnni-m', ẹghanị k'o dọn wụrụ nwa
Defidi?" 46 O nwọnni onyẹ saẹka za ihiẹn ọwụlẹ. O nwọnzini onyẹ egun nị
jụ a ụtaa ọzọ gha ụhụọhịn hụ jẹnmẹ.

Isi Nke Ẹtọ-kwasị-ọgụn

Jizọsị Sị Wẹ Kpachanpụkwọ Ẹnya Ebe Ndị-nkuzi Iwu Lẹ Ndị Itu-Farisi Rị
(Mak 12.38-39; Luk 11.43-46; 20.45-46)

1 'Ya Jizọsị nọ sị igunrun hụ lẹ ụmụ-azụụn a, 2 "Ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-
Farisi nọdị alị elu Ocho-Mozizi—*'ya wụ, uwẹ wụ ndị a kuzi Iwu Mozizi*; 3 e
mẹ ni nwan ihiẹn ọwụlẹ wẹ gwa ụnụ, e gi n'ẹ dọn; kalẹ, esọnkwọlẹ ni wẹ
mẹ ihiẹn wẹ rị e mẹ. Makẹni, w'a kuzi, bụ w'a ra mẹ ihiẹn wẹ rị a kuzi.
4 W'e kẹnmẹ ibu nyịnnị, hụn a fụ ọrụn obubu e che ịhịan isi-uvun, kanị wẹ
lẹ enwẹn wẹ ara tịnpụdẹ mkpịnsịn-ẹka ohu nị wẹ bu ụdị ibu hụ. 5 Wẹ e mẹ
ihiẹn ile w'e mẹ kẹni ịhịan ile hụn wẹ: wẹ gha e mẹmẹ mkpọ Filatrị ahụn
ịhịan ilee deye ihiẹn rị Ẹkụkwọ-nsọ e kẹnmẹye ezimezi ihun, e mẹmẹ wẹ
nke wẹ n'o hi-ogbe. Wẹ gha e mẹmẹ Tasẹlụ ahụn ịhịan ile a kwaye ẹkwa
ekpere, e mẹmẹzi wẹ nke wẹ n'o sue, kẹni ịhịan hụn wẹ. 6 Ọ sụọ wẹ nị w'a
nọdị isi-oche wẹ gha e ri oriri; a sụọ wẹ ni w'e ye wẹ oche pụ-ichẹn imẹ
ụlọ-ofufe, 7 nị w'e kele wẹ ekele pụ-ichẹn imẹ afịa ebe ịhịan rị, nị w'a kpọ wẹ
'Onyẹ-nkuzi.' 8 Ka anịlẹ ni ịhịan kpọ ọnụ 'Onyẹ-nkuzi,' makẹlẹ Onyẹ-nkuzi
ohu sụọ kẹ ụnụ nwọn, umunẹ kẹ ụnụ ile wụ. 9 Akpọkwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ
rị elu-ụwanị 'Nẹdi ẹnyi,' makẹni Nẹdi ohu sụọ kẹ ụnụ nwọn, elu-igwee k'ọ
rị. 10 Anịkwọlẹ nị ịhịan kpọ ụnụ 'Nna' makẹni Nna ohu sụọ kẹ ụnụ nwọn—
Kraịstị sụọ wụ Nna ụnụ. 11 Onyẹ kachanrịnnị imẹ ọnụ, k'a wụrụ odibo
ụnụ. 12 Onyẹ ọwụlẹ busi enwẹn ẹ elu, wẹ sikọ d'e wetu ẹ alị; kanị onyẹ
ọwụlẹ welụa enwẹn ẹ alị, wẹ jẹnkọ d'e wesi ẹ enu."

Jizọsị A Ban Mban Makẹ Obibi Ihunnaị Wẹ
(Mak 12.40; Luk 11.39-42, 44, 52; 20.47)

13 "Kanị nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị ihunnaị!
Makẹni ọnụ a kpọkin ụzọ Alị-eze elu-igwee: ụnụ a banyekọ, ọnụ eyekọ ndị
chọ nị wẹ banye efe banye.
14 Nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị ihunnaị! Ụnụ e
rigbu ikpoho di wẹ nwụn, e gi ekpere sueni e kpukin ẹ. 'Ya wụ, ọnụ jẹnkọ
d'a narịn afụnfụn kanị.

---

* **Isi Nke Ẹbụọ-kwasị-ọgụn**:37 umẹ-ndụn

15 Nsọngbu rị nị ụnụ, ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị ihunnaị!
Makẹni ọnụ e jẹnsọnmẹ alị ichẹn-ichẹn, e fetudẹ ohimin, a chọ kẹ ụnụ a
dọn nwẹhẹndẹ onyẹ ohu hụn sikọ d'e kweri femẹ ofufe ọnụ, kanị onyẹ
gbehutọ nwan sọnmẹ ụnụ—ụnụ e mẹ ẹ wụrụ nwa ọkụn-mmọn rịkẹ ụnụ,
wụkarịdẹ ụnụ."
16 "Nsọngbu rị nị ọnụ ndị ẹnya-ishi rị e duni, a sị, 'Omẹni ịhịan kun Ụlọ-
nsọ, o nwọnni ihiẹn ọ wụ; kanị, o kun goru rị imẹ Ụlọ-nsọ, o jẹnkọ d'e
mẹzurịrị ihiẹn o kun n'ẹ.' 17 Ụnụ ndị nzuzu ẹnya kpu ishi! Elee hụn ka?
Goru ra Ụlọ-nsọ hụn mẹ goru hụ rị nsọ? 18 Ọnụ a sị nị 'Omẹni ịhịan kun
ebe wẹ nọ a chụ-ẹjan, o nwọnni ihiẹn ọ wụ, kanị o kun oyiye rị elu ẹ, iwu
gi ẹ, o sikọ d'e mẹzurịrị ihiẹn o kun n'ẹ.' 19 Ụnụ ndị ẹnya-ishi! Elee hụn ka?
Oyiye ra ebe wẹ n'a chụ-ẹjan hụn mẹ oyiye hụ rị nsọ? 20 Onyẹ kun ebe wẹ
n'a chụ-ẹjan e kungụọ ebe wẹ n'a chụ-ẹjan lẹ oyiye ile rị elu ẹ. 21 Onyẹ kun
Ụlọ-nsọ kun Ụlọ-nsọ lẹ Osolobuẹ hụn bi imẹ ẹ. 22 Onyẹ kun elu-igwee kun
ukpo Osolobuẹ lẹ onyẹ hụ a nọdị alị elu ukpo hụ."
23 "Nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị ihunnaị! Ụnụ a
kụsọnmẹdẹ ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-iri ihiẹn e mẹ ofe a sụọ—kẹ arabasị-minti kẹ
dilụ kẹ kumini—bụ ụnụ a natọgụọ ihiẹn ndị hụ ka mkpa imẹ Iwu—rịkẹ
iye onyẹ ọwụlẹ ihiẹn run'ẹ lẹ omikẹn lẹ okukwe. O te furu ni ụnụ e mẹ
ihiẹn ndịnị ka mkpa, bụ ẹlẹ hụn ụnụ e gi latọ ndị ọzọ. 24 Ndị ẹnya-ishi rị e
du ndị ọzọ! Ụnụ e shẹnpụ nzịnzịn rị imẹ manya, kanị ụnụ e luepụ kamẹlụ,
anyịnnyan-mkpukpuke higbu enwẹn ẹ ogbe!"
25 "Nsọngbu rị nị ọnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị ihunnaị!
Makẹni ụnụ a chanchan azụụn mkpu lẹ afẹrẹ, kalẹ ihiẹn wẹ gi ẹnya-uku
nwẹhẹn lẹ imẹ ihiẹn gụnnị ụnụ ya jun imẹ wẹ. 26 Onyẹ Itu-Farisi ẹnya-
ishi! Bu ụzọ chanchan imẹ mkpu lẹ imẹ afẹrẹ, kẹni azụụn wẹ hụn ụzọ
nwunchan."
27 "Nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị ihunnaị! Ọnụ
nọ kẹ ili wẹ gi ihiẹn ọchan tekwamẹ, hụn magbu enwẹn ẹ mma azụụn a,
kanị ihiẹn jun imẹ wẹ wụ ọkpụkpụ ndị nwụnnị lẹ ihiẹn ile rụnị. 28 Ẹrịra
kẹ ụnụ rịzịkwọ: ẹnya ịhịan, ọnụ rị kẹ ndị e mẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ, kanị
ihunnaị lẹ njọ jun imẹ ụnụ."

Jizọsị E Ku Oku Ikpe-ọmụma Lalanị Nị Wẹ
(Luk 11.47-51)

29 "Nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, ndị ihunnaị! Ụnụ a
tụn ili ndị-amụma, a chọsọnmẹ ihiẹn wẹ tụn wẹ gi a nyanhan ndị mẹ ihiẹn
Osolobuẹ chọ mma; 30 a sị, 'Omẹni ẹnyi rị a ogẹn ndị nẹdi ẹnyi wẹ kanị, ẹnyi
e ke sọn wẹ gbu ndị-amụma!' 31 Ẹrịra kẹ ụnụ gi a shịagbu enwẹn ụnụ ẹri nị
ụnụ wụ ụmụ ndị gbu ndị-amụma! 32 Mẹzuchanrịn nị nwan ihiẹn ndị nẹdi
ọnụ kanị bidọn! 33 Agwọ kẹ ụnụ wụ! Igunrun ẹjụ-alị! Nanị kẹ ụnụ jẹnkọ
d'e gi wanahịn ikpe-ọmụma lẹ afụnfụn ọkụn-mmọn?
34 Lee n'ẹ nwan, m jẹnkọ d'e zihẹni ọnụ ndị-amụma, ndị marịn ihiẹn lẹ
ndị-nkuzi. Ụnụ jẹnkọ d'e gbu ndị hụ imẹ wẹ, kpọgbu ndị hụ imẹ wẹ, fịan
ndị hụ imẹ wẹ mkpịnsịn imẹ ụlọ-ofufe ụnụ, a chụ wẹ, e kpokpo wẹ, gha
obodo d'e ru obodo, 35 kẹni ẹdeke ndị ezi-omumẹ ile wẹ gbu elu-ụwa hụn
ụzọ rị ọnụ isi—gha ẹdeke Ebẹlụ onyẹ ezi-omumẹ d'e ru ẹdeke Zẹkaraya nwa
Barakaya, hụn ụnụ gbutọ imẹ Ụlọ-nsọ—ẹgbata Ebẹhụ-rị-nsọ lẹ Ukpo w'a
nọdị a chụ ẹjan. 36 M rị a gwa ụnụ ezioku, agbọnị jẹnkọ d'e gi isi buru ihiẹn
ndịnị ile."

Kẹ Obodo Jerusalẹm Rịhan Jesu Obi
(Luk 13.34-35)

37 “Euu Jerusalẹm! Jerusalẹm!! Obodo hụn e gbu ndị-amụma, a magbu
ndị wẹ zihẹn'ẹ ọmụma! Mgbe ole-lẹ-ole kẹ m chọpụ nị m kịgbama ụmụ ị kẹ
nneku-ọhụhụ dọn a kịgbama ụmụ a e ye okpuru nku ẹ, bụ y'a nịnị m! 38 Lee
ẹ, a la wẹ ụlọ ị tọ okpokoro! 39 M rị a gwa ị nị y'a hụnkọzị m d'e ru ogẹn i
sikọ d'a sị, ‘Onyẹ hụ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi a bịa wụ onyẹ wẹ gọzi agọzi.’ ”

Isi Nke Ẹnọ-kwasị-ọgụn

Jizọsị E Ku Ẹ Nị Wẹ Jẹnkọ D'e Tikpọ Ụlọ-nsọ
(Mak 13.1-2; Luk 21.5-6)

1 Jizọsị nọ gha Ụlọ-nsọ pụ; ebe ọ pụkọ, ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun
ẹ, a ghọsịsọnmẹ ẹ ụlọ rị ichẹn-ichẹn rị Ụlọ-nsọ. 2 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, “Ọnụ
a hụngụọ ihiẹn ndịnị wẹ, ẹlẹ 'ya? M rị a gwa ụnụ ezioku, o nwọnni ogbe-
ọmụma ohu hụn jẹnkọ d'a họdụ enu ibe wẹ; wẹ jẹnkọ d'e nutuchanrịn wẹ
ile ye alị.”

Nsọngbu Lẹ Ukpokpo Lalanị
(Mak 13.3-13; Luk 21.7-19)

3 Ogẹn Jizọsị gi nọdị alị elu Ugu Olivu, ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun
ẹ ebe 'ya sụọ nọdị, wẹ nọ sị, “Gwa ẹnyi, elee ogẹn kẹ ihiẹn ndịnị jẹnkọ d'e
mẹ? Kịnị jẹnkọ d'a wụ ahịma ọbịbịa ị lẹ nke ọgụgụ-ogẹn?” 4 Jizọsị nọ za wẹ,
sị, “Kpachanpụ nị ẹnya makẹ w'e dufie ọnụ, 5 makẹni ndị bu ọda jẹnkọ d'e
gi ẹfan m bịa, sị, ‘Mmẹ wụ Kraịstị.’ Wẹ sikọ d'e gi ẹ dufie ndị bu ọda. 6 Ọnụ
jẹnkọ d'a nụsọnmẹ ukwere agha ndị wẹ rị a lụ, nụsọnmẹ nị agha jẹnkọ d'a
rị—kanị, anịlẹ ni egun tụ ụnụ, makẹni ihiẹn ndịnị jẹnkọ d'e mẹ bụ ọgụgụ-
ogẹn e ke ru. 7 Makẹni alị sikọ d'a lụsọn alị; alị-eze a lụsọn alị-eze, ụnwụn
lẹ alị-ọmahihie jẹnkọ d'a rị ebe rị ichẹn-ichẹn. 8 Ihiẹn ndịnị ile rịkẹ ebe imẹ
nọhụ mẹmẹ okpoho.

9 Ogẹn hụ, wẹ jẹnkọ d'e we ụnụ ye wẹ nị wẹ ye ọnụ afụnfụn, wẹ sikọ d'e
gbu ọnụ; ize ụnụ jẹnkọ d'a ban ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn makẹ ufiri ẹfan m.
10 Ndị bu ọda jẹnkọ d'a danpụ imẹ okukwe, e re ibe wẹ, e ze ize ibe wẹ.
11 Ndị amụma-ntụ ndị bu ọda jẹnkọ d'a pụha, dufie ndị bu ọda. 12 Ufiri nị
njọ jẹnkọ d'a barahị, ihiẹn-ọsụsụọ ndị bu ọda nwẹ jẹnkọ d'a jụụ oyi. 13 Kanị
onyẹ hụn din ndidi d'e ru njẹndemẹ jẹnkọ d'e nwọn nzụọpụha. 14 Wẹ jẹnkọ
d'e zi ozịọma banyeni Alị-eze ghagbarị elu-ụwa ile kẹ n'ọ wụrụ ọshẹri ye
ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn; ogẹn hụ kẹ ọgụgụ-ogẹn e gi ru.”

Arụ Hụ Hụn E Buhẹ Ntikpọ
(Mak 13.14-23; Luk 21.20-24)

15 “‘Ya wụ, ogẹn ọnụ jẹnkọ d'e gi hụn arụ hụ hụn e buhẹ ntikpọ k'o wuzo
ebahụn rị nsọ, nọkẹ kẹ onyẹ-amụma wụ Danẹlụ dọn ku (onyẹ rị a gụnnị
'ya ghọha), 16 ndị rị Judia wẹ gbasikwọ elu ugu ndị rịsọnmẹ ebẹhụ; 17 onyẹ
hụn rị elu ụlọ y'a gha ebẹhụ gbama ọsọ—y'e hidangụkwọlẹ banyemẹzi
imẹ ụlọ n'o jẹnkọ d'e weri ihiẹn ọwụlẹ; 18 onyẹ hụn rị ugbo, y'e kinkwọlẹ
ụlọ n'o jẹnkọ d'e weri ẹwuru o yiye elu ẹ. 19 Euu, o jẹnkọ d'a fụ ndị rị imẹ lẹ
ndị pa nw'ẹka ọrụn ogẹn hụ! 20 Mẹkwọ ni ekpere amamgbe ọsọ ụnụ a wụ
ogẹn oyi mọbụ Ụhụọhịn Izu-ikẹn. 21 Makẹni okẹn nsọngbu jẹnkọ d'a rị, ụdị
hụn rịtulẹni kete ụwa e bidọnlẹ d'e ru tannị: o ke rịtu bụ ọ rịkọzị. 22 Omẹni
ebelụanị wẹ ogẹn hụ, o nwọnni onyẹ sikọ d'a wanahịnnị; kalẹ, wẹ sikọ d'e
gi ufiri ndị Osolobuẹ họrị belụa ogẹn nsọngbu ahụn.

23 Onyẹ sị ọnụ, ‘Lee ẹ, Kraịstị rị ebeni!’ Mọbụ ‘Lee ẹ ebẹhụ,’ ekw-
erikwọlẹ ni. 24 Makẹni ndị kpọ enwẹn wẹ Kraịstị jẹnkọ d'a fụha, wẹ lẹ ndị
amụma-ntụ, rụnsọnmẹ ihiẹn-ahịma hi-ogbe lẹ okẹn ọrụn-atụmẹnya, kẹni wẹ
dufie ịhịan, dufiedẹ ndị Osolobuẹ họrị ọwụnị o te k'a nị wẹ mẹ. 25 Gọn
ni ntịn! A gwatọgụọkwọ m ọnụ ihiẹnni o gini d'e mẹ. 26 'Ya wụ, wẹ sị
ụnụ, ‘Lee ẹ, ọ rị imẹ atụ’, ejẹnkwọlẹ ni; wẹ sị, ‘Lee ẹ, ọ rị imẹ mmughẹ’,
ekwerikwọlẹ ni. 27 Makẹni, rịkẹ kẹ amụma dọn e be elu-igwere ịhịan ile a
hụn a—kẹ ndị rị ọwụwa-ẹnya-anwụn kẹ ndị rị ndịdan ẹnya-anwụn—ẹrịra kẹ
ọbịbịa Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a rị. 28 Ebe ọwụlẹ ozun rị, ebahụn kẹ udele
sikọ d'a gbakikomẹ.”

Ọbịbịa Nwa Nke Ịhịan
(Mak 13.24-27; Luk 21.25-28)

29 “Hụn nsọngbu ogẹn hụ gi ghafegụhụ, ẹnya-anwụn jẹnkọ d'a gba ishi,
ifọn etikọzị; kokishịa jẹnkọ d'a rị a gha elu-igwere a dantusọnmẹ, ikẹn ndị
rị elu-igwere jẹnkọ d'e mẹhunmẹ. 30 Ogẹn hụ kẹ ahịma Nwa nke Ịhịan jẹnkọ
d'e gi pụha igwere. Ndị alị ile rị ụwa jẹnkọ d'a kwan ẹkwan ogẹn w'e gi hụn
a. Wẹ k'a hụn Nwa nke Ịhịan k'ọ rị elu orukpu elu-igwee hụn o gi lala, k'o
gi ikẹn lẹ ọghọ hi-ogbe lala. 31 O sikọ d'e gi okẹn opi hannị zipụ ndị mmọn-
ozi ẹ jẹn d'e wegbama ndị nke Osolobuẹ rị ebe ọwụlẹ—ebe ile elu-igwere
ru.”

Ihiẹn Jesu Gi Osisi Figi Kuzi
(Mak 13.28-31; Luk 21.29-33)

32 “Gi ni osisi figi mụnrụn ihiẹnni: Hụn agalaba a gihụ fọrịma, y'a marịn
nị udu-mirin e d'e bidọn. 33 Ẹrịrazịkwọ, ogẹn ọnụ e gi hụn ihiẹn ndịnị ile,
ọnụ a marịn nị ogẹn hụ e rugụọ, ẹghẹẹ, o rugụọ ọnụmụzọ. 34 M rị a gwa ụnụ
ezioku, ndị rị ogẹnni a gụchanrịnkọ ihiẹn ndịnị kebe mẹzu. 35 Elu-igwee lẹ
ụwa jẹnkọ d'a ghafe, kanị oku m aghafekọ.”

O Nwọnni Onyẹ Marịn Ụhụọhịn Hụ Mọbụ Ogẹn Hụ
(Mak 13.32-37; Luk 17.6-30, 34-36)

36 “O mẹ nke ụhụọhịn o jẹnkọ d'a wụ mọbụ ogẹn o k'a wụ ụhụọhịn hụ,
o nwọnni onyẹ marịnnị—kẹ ndị mmọn-ozi rị elu-igwee kẹ Nwa; kanị
Chuku-Nẹdi sụọ marịn. 37 Ọbịbịa Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a nọ kẹ ihiẹn mẹ
ogẹn Nua. 38 O k'a rị k'ọ rị ogẹn hụ nị okẹn-mirin hụ d'a bịa: wẹ rị e ri, a ra;
a lụ di lẹ nwunyẹ, e we ụmụ wẹ e ye di a lụrụ—d'e ru ụhụọhịn Nua banye
imẹ ụgbọ-mirin hụ, 39 amarịn wẹ ihiẹn rị e mẹni d'e ru ni okẹn ide-mirin
hụ a bịa, gbupụ wẹ ile. Ẹrịra kẹ ọbịbịa Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a rị. 40 Ogẹn
hụ, ikẹnnyẹ ẹbụọ jẹnkọ d'a rị imẹ ugbo a rụn ọrụn, e weri wẹ onyẹ ohu na
onyẹ ohu tọ; 41 ikpoho ẹbụọ k'a gha a kwọ ihiẹn, e weri wẹ ohu la ohu tọ.
42 'Ya wụ, mụnrụn nị nwan ẹnya makẹni ọnụ amarịn ụhụọhịn Di-nwọnni-
ọnụ lala! 43 Kanị, marịnkwọ nị nị omẹni onyẹ nwọn ụlọ marịn ogẹn ohin gi
lala iwe ẹ imẹ abalị, nkẹ ọ nọdị che nche, o ke nị a gbukpọ ụlọ a banhan.”
44 “'Ya wụ, ụnụ lẹ enwẹn ọnụ sikọ d'a kwademẹzikwọ, makẹlẹ mmẹ wụ
Nwa nke Ịhịan lala ogẹn ọnụ tụlẹni ẹnya.”

Odibo Furu Wẹ Gi E Dọn Ẹnya Ra Hụn Furulẹni?
(Luk 12.41-48)

45 “Onyẹ wụ nwan odibo hụ furu nị wẹ gi ẹ d'ẹnya, odibo ahụn marịn
ihiẹn, hụn nna a sị lefụ ezi-lẹ-ụlọ a ẹnya, n'o ye wẹ ihiẹn-oriri ogẹn furuni?
46 O jẹnkọ d'a rị nị odibo hụ mma ọwụnị nna a a lụa, hụn a n'ọ hụ e mẹ ihiẹn
ndị hụ — 47 m rị a gwa ụnụ ezioku, o sikọ d'e bu ihiẹn ẹ ile che odibo hụ ẹka

lepụ ẹnya. 48 Kanị, omẹni eje-odibo hụ a sị enwẹn ẹ, ‘Nna m e biekẹzi d'a lụa,’ 49 o gbumẹ ndị-idibo ibe ẹ ili, e ri, a ra, 'ya lẹ ndị-manya, 50 nna a jẹnkọ
d'a lụa ụhụọhịn ọ tụlẹni ẹnya a lẹ ogẹn ọ marịnlẹni. 51 o jẹnkọ d'a jakịka a,
bu ẹ che ebe ndị ihunnaị rị, ebahụn ịhịan jẹnkọ d'a nọ a kwan ẹkwan, a ta
nkwẹnrẹn-eze.”

Isi Nke Isẹn-kwasị-ọgụn

Ihiẹn Jesu Gi Ịgbagba Iri Kuzi

1 “Ogẹn hụ, ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ imẹ Alị-eze elu-igwee jẹnkọ d'a nọ kẹ ebe
ịgbagba iri nọ weri ukpẹ wẹ jẹnmẹ d'a nabanhan okẹnnyẹ jẹnkọ d'a gba
ẹkụkwọ. 2 Mmadụ isẹn imẹ wẹ wụ ndị marịn ihiẹn, mmadụ isẹn wụ ndị
nzuzu. 3 Makẹni, ogẹn ndị nzuzu hụ gi buru ukpẹ wẹ, ewerini wẹ mirin-
ukpẹ che ni hụn rị imẹ ukpẹ wẹ, 4 kanị ndị hụ marịn ihiẹn gi ihiẹn weri
mirin-ukpẹ che ni hụn rị imẹ ukpẹ.
5 Okẹnnyẹ hụ rị a gba ẹkụkwọ abịanị ẹgwa, ụran nọ tụma wẹ ile, wẹ nọ
ranhịn. 6 Kanị, o ru imẹ abalị, oro nọ pụ, sị, ‘Lee n'ẹ-o, okẹnnyẹ jẹnkọ d'a
gba ẹhụhụọ a bịagụọ-o! Bịa nị d'e kunrun ẹ!’ 7 'Ya ịgbagba ndị hụ ile nọ lihi,
fisi ukpẹ wẹ elu. 8 Ndị nzuzu hụ nọ sị ndị hụ marịn ihiẹn, ‘Yebeye ni ẹnyi
mirin-ukpẹ ọnụ, nị ukpẹ ẹnyi rị e tinyụn.’ 9 Kanị, ndị hụ marịn ihiẹn nọ
sị, ‘Mba! O zukọ ẹnyi lẹ ọnụ; ọ ka mma nị ụnụ jẹnburu ndị hụn e ren'ẹ d'e
ṅọnrin nke ọnụ.’ 10 Ogẹn wẹ gi jẹnmẹgụụ d'e ṅọnrin mirin-ukpẹ; okẹnnyẹ
hụn jẹnkọ d'a gba ẹhụhụọ nọ banhan; ndị hụ kwademẹni nọ sọn ẹ banye
imẹ ebẹhụ wẹ k'a nọ ri oriri agbamẹkụkwọ, wẹ nọ gụnma ụzọ. 11 Omẹgụụ,
ịgbagba ndị ọzọ hụ nọ bịazịkwọ, sị, ‘Di-ọkpa! Di-ọkpa! Kpọpụ ụzọ nị ẹnyi
banhan!’ 12 Kanị ọ nọ sị, ‘M rị a gwa ụnụ ezioku, a marịn m ndị ọnụ wụ.’
”
13 Jizọsị a tagụụ iluni, ọ nọ sị wẹ, “Che ni nwan nche, makẹni ọnụ amarịn
ụhụọhịn mọbụ ogẹn o sikọ d'a wụ.”

Ihiẹn Jesu Gi Idibo Ẹtọ Kuzi
(Luk 19.11-27)

14 “Ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ imẹ Alị-eze elu-igwee jẹnkọ d'a rị kẹ ebe okẹnnyẹ
ohu nọ jẹnkọ alị-ịhịan, ọ nọ kpọ ndị idibo ẹ, we ihiẹn o nwọn che wẹ ẹka.
15 O ye onyẹ ohu egho jun ẹkpa isẹn, ye hụn-ẹbọ egho jun ẹkpa ẹbụọ, ye
hụn mẹ wẹ ẹtọ egho jun ẹkpa ohu—onyẹ-onyẹ kẹ ikẹn ẹ han. 'Ya ọ nọ
jẹnmẹ. 16 Onyẹ o ye hụn jun ẹkpa isẹn nọ jẹnmẹ ozigbo, gi ẹ zụma afịa, ọ
nọ nwọnhẹnzi egho jun ẹkpa isẹn che n'ẹ. 17 Ẹrịra kẹ onyẹ o ye hụn jun
ẹkpa ẹbụọ dọn gi ẹ nwọnhẹn ẹkpa ẹbụọ che n'ẹ. 18 Kanị onyẹ o ye hụn jun
ẹkpa ohu nọ jẹnmẹ, gu alị, zuemẹ egho nna a ye ẹ.
19 O tebe, nna wẹ nọ lụa; ọ nọ bịa nị wẹ gbakọ. 20 Onyẹ hụ o ye hụn jun
ẹkpa isẹn nọ bịa, wẹhẹzi egho jun ẹkpa isẹn chen'ẹ. Ọ nọ sị, ‘Nna-ẹnyi, egho
jun ẹkpa isẹn k'i ye m; lee ẹ, e nwọnhẹngụọzị m egho jun ẹkpa isẹn che n'ẹ.’
21 Nna a nọ sị, ‘Y'e mẹyekẹ, odibo ọma, hụn wẹ gi e d'ẹnya! Y'a ghọsịghọ n'i
furu nị wẹ gi i d'ẹnya imẹ ihiẹn mẹ ntịn, m jẹnkọ d'e tumẹ i n'i lepụ ihiẹn
bu ọda ẹnya. Bịa d'e sọn m ghọghọ.’ 22 Onyẹ hụ o ye egho jun ẹkpa ẹbụọ nọ
bịazịkwọ, sị, ‘Nna-ẹnyi, egho jun ẹkpa ẹbụọ k'i ye m, lee ẹ, e nwọnhẹnọlẹ m
egho jun ẹkpa ẹbụọ che n'ẹ.’ 23 Nna a nọ sị a, ‘Y'e mẹyekẹ, odibo ọma we gi
e d'ẹnya; y'a ghọsịghọ n'i furu ni wẹ gi i dọn ẹnya ebe ihiẹn mẹ ẹkẹrẹ rị, m
jẹnkọ d'e ye i ihiẹn bu ọda n'i lepụ ẹnya. Bịa d'e sọn m ghọghọ.’

24 Onyẹ hụ o ye ẹkpa egho ohu nọ bịazịkwọ, sị, ‘Nna-ẹnyi, a marịnghọ m
nị obi i e zekẹ, n'ị y'a ghọrị ihiẹn i kụnlẹni, e ri ihiẹn ị rụnlẹni. 25 Egun rị a tụ
m, ya m nọ jẹn d'e zuemẹ egho i ye imẹ alị; lee ẹ, weri ihiẹn i.’ 26 Kanị nna
a nọ shịarị a, sị, ‘Eje-odibo! Odibo lagbu enwẹn ẹ nzụnzụn! Y'a marịnghọ
nị m'a ghọrị ihiẹn m kụnlẹni, e kpọnrin ihiẹn m ghọtọlẹni, ẹlẹ ịya? 27 Nkẹ
y'e bu nwan egho m cheni m imẹ ụlọ-egho*, m lụa, kẹni m weri hụn wụ
nke m lẹ ọmụnịnwa rị n'a. 28 Napụ n'a nwan egho hụ jun ẹkpa ohu, w'ẹ ye
onyẹ hụ nwọn hụn jun ẹkpa iri. 29 Makẹni onyẹ gi ihiẹn hụ wẹ ye ẹ rụn
ọrụn, e yeche ni w'ẹ kẹni o nwọncheni. Kanị onyẹ gilẹni ihiẹn wẹ ye ẹ rụn
ọrụn, a napụ w'a kẹ ẹkẹrẹ hụn o nwọn. 30 Tụ nị nwan odibo ẹti hụ ye ishi
rị ezi, ebe ịhịan jẹnkọ d'a nọ a kwan ẹkwan, a ta nkwẹnrẹn-eze.’ ”

Okinkin-ikpe Ịkpazụụn

31 “Ogẹn Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'e gi gi ọghọ a bịa rịkẹ eze, 'ya lẹ ndị
mmọn-ozi ile, o sikọ d'a nọdị alị ukpo ẹ nwẹ ọghọ. 32 Wẹ sikọ d'e wẹhẹ
ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn ebe ọ rị; o jẹnkọ d'a họpụha wẹ ohu-ohu ebe ibe
wẹ rị, ẹrịra onyẹ e du anụ dọn a họpụha atụnrụn ebe ewu rị. 33 O jẹnkọ d'e
dọnmẹ atụnrụn ndị hụ ẹka-ihiẹn ẹ, dọnmẹ ewu ndị hụ ẹka-ekpẹn ẹ.
34 Ogẹn hụ, eze jẹnkọ d'a sị ndị hụ rị a ẹka-nni, ‘Bịa nị, ndị Nẹdi m gọzi,
weri ni Alị-eze hụ wẹ kwademẹ ni ụnụ kete w'a tụnlẹ iyetọ ụwa. 35 Makẹni,
ogẹn ẹgụn gi rị a gụn m, ọnụ ye m ihiẹn-oriri, ẹgụn-mirin a gụn m, ụnụ e ye
m ihiẹn-ọrịra, a wụ m otumunyẹ, ụnụ a nabanhan m, 36 a gba m ọtọ, ụnụ
e ye m ẹkwa, emu a kụ m, ụnụ a bịa d'e lee m, ogẹn m gi rị imẹ ụlọ-ngan,
ọnụ a bịa d'a hụn m.’ 37 Ogẹn hụ, ndị ezi-omumẹ ahụn jẹnkọ d'a za a, sị,
‘Di-nwọnni-ẹnyi, elee ogẹn kẹ ẹnyi gi hụn ị kẹ ẹgụn rị a gụn ị, ẹnyi nọ ye i
ihiẹn-oriri mọbụ kẹ ẹgụn-mirin rị a gụn ị, ẹnyi nọ ye i ihiẹn-ọrịra? 38 Elee
ogẹn kẹ ẹnyi gi hụn ị n'ị wụ otumunyẹ, ẹnyi nọ nabanhan ị mọbụ n'ị gba
ọtọ, ẹnyi nọ yimẹ i ẹkwa? 39 Elee ogẹn kẹ ẹnyi gizi hụn ị nị emu rị a kụ ị
mọbụ n'ị rị ụlọ-ngan, ẹnyi nọ bịa d'a hụn ị?!’ 40 Eze sikọ d'a za wẹ, sị, ‘M rị
a gwa ọnụ ezioku, ebe ụnụ nọ mẹ ni onyẹ ohu imẹ ndịnị rịkẹ sị arịnị wẹ
mkpa imẹ umunẹ m ndịnị ịya, mmẹ kẹ ụnụ mẹn'ẹ!’ ”
41 “Ogẹn hụ, o sikọ d'a sị ndị hụ rị ẹka-ekpẹn ẹ, ‘Pụ nị nị m ebeni, ọnụ ndị
wẹ bụ-ọnụ! Shi ni ọkụn itẹbitẹ hụ wẹ kwademẹ ni Ekwensụ lẹ ndị mmọn-
ozi ẹ! 42 Makẹni ogẹn ẹgụn gi gụn m, ụnụ eyeni m ihiẹn-oriri, ẹgụn-mirin a
gụn m, ụnụ eyeni m ihiẹn-ọrịra; 43 a wụ m otumunyẹ, ụnụ anabanhannị
m; a gba m ọtọ, ọnụ eyimẹni m ẹkwa; emu a kụ m, a nọdịzịkwọ m imẹ ụlọ-
ngan, kanị ọnụ abịanị d'a hụn m.’
44 Wẹ k'a zazịkwọ a, sị, ‘Di-nwọnni-ẹnyi, elee ogẹn kẹ ẹnyi gi hụn ị kẹ ẹgụn
rị a gụn ị mọbụ kẹ ẹgụn-mirin rị a gụn ị mọbụ k'ị wụ otumunyẹ mọbụ k'ị
gba ọtọ mọbụ kẹ emu rị a kụ ị mọbụ k'ị rị ụlọ-ngan bụ ẹnyi eyeni n'i ẹka?’
45 O jẹnkọ d'a za wẹ, sị, ‘Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ebe o mẹni ụnụ emẹni
ni onyẹ ohu imẹ ndịnị nọkẹ sị arịnị wẹ mkpa imẹ umunẹ m ndịnị ịya, ụnụ
emẹni ni m'ẹ.’ 46 Wẹ jẹnkọ d'e zi wẹ si imẹ afụnfụn itẹbitẹ, kanị ndị ezi-
omumẹ sikọ d'e shi ndụn itẹbitẹ.”

Isi Nke Isin-kwasị-ọgụn

E Rini Wẹ Jizọsị Ngo
(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Jọn 11.45-53)

---

* **Isi Nke Isẹ**n-kwas**ị-ọgụ**n:27 Ịka sịzị aza

1 Ogẹn Jizọsị gi kugụụ ihiẹn ndịnị ile, ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, 2 “Ụnụ a
marịnghọ nị akpụ-ụhụọhịn ẹbụọ ghafegụụ Mmẹmmẹ-Nghafe e ru. Ụhụọhịn
hụ kẹ wẹ jẹnkọ d'e gi we mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan ye wẹ kpọgbu.”
3 Ogẹn ohu hụ o gi rị e ku ihiẹnni, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi rị imẹ ọgwa
Kayafasị onyẹ-isi nchụ-ẹjan, e zu. 4 Wẹ nọ tụgbama iroro nị wẹ gi nzuzue
nwụnrụn Jizọsị gbu. 5 Kanị, wẹ nọ sị, “Ẹlẹkwọ ogẹn mmẹmmẹni, amamgbe
isusu gha rị.”

E Hukpu Wẹ Jizọsị Udẹn Imẹ Bẹtanị
(Mak 14.3-9; Jọn 12.1-8)

6 Ogẹn Jizọsị gi rị Bẹtanị, iwe onyẹ w'a kpọ Saịmọnụ onyẹ-oti, 7 okpoho
ohu nọ wẹhẹ ọgọ-alabasta udẹn ṅanrannị rị imẹ ẹ. Ọ nọ hu ẹ ye Jizọsị isi ebe
ọ nọdị alị e ri ihiẹn-oriri. 8 Kanị ogẹn ụmụ-azụụn a gi hụn ihiẹnni, iwe nọ
wemẹ wẹ, wẹ nọ sị, “Elee iwi wụ ọnwan? 9 Nkẹ w'e re udẹnni egho hi-ogbe,
we ẹ ye ndị-igbẹnnyẹ.” 10 Kanị, ogẹn Jizọsị gi marịn ihiẹn wẹ rị e ku, ọ nọ
sị wẹ, “Kị haịn ọnụ gi e sọngbu okpohoni? Ihiẹn rị mma k'o mẹni m. 11 Ụnụ
lẹ ndị igbẹnnyẹ rị ebeni ogẹn ile, kalẹ mmẹ nwẹn esọnkọ ụnụ nọdị ebeni
ogẹn ile. 12 O gi udẹnni o hukpu m kwademẹ olili m. 13 Ezioku kẹ m rị a
gwa ọnụ, ebe ọwụlẹ wẹ nọ zi oziọma imẹ ụwa ile, wẹ jẹnkọ d'e ku ihiẹnni o
mẹ, gi ẹ a nyanhan a.”

Judas' E Kweri N'ọ Re Jizọsị
(Mak 14.10-11; Luk 22.3-6)

14 'Ya onyẹ ohu w'a kpọ Judas' Iskarọtụ, hụn wụ onyẹ ohu imẹ mmadụ
mmẹbụọ hụ nọ jẹn d'e kunrun ndị-isi nchụ-ẹjan, 15 sị wẹ, “Kịnị kẹ ụnụ
jẹnkọ d'e ye m omẹni e we m Jizọsị ye ụnụ? Wẹ nọ kụ a mkpụrụ ego ọla
(siva) iri-kwasị ọgụn, ego ọrụn akpụ-ụhụọhịn iri kwasị ọgụn,.” 16 Gha ogẹn
hụ jẹnmẹ, ọ nọ chọma oghere o jẹnkọ d'e gi we Jesu ye wẹ.

Jizọsị Lẹ Ụmụ-azụụn A E Ri Oriri Nghafe
(Mak 14.12-21; Luk 22.7-13, 21-23; Jọn 13.21-30)

17 Ụhụọhịn hụ wẹ gi e bidọn Mmẹmmẹ ahụn wẹ gi e ri Brẹdi nwọnlẹni
yisti o gi a fụ, ụmụ-azụụn nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, jụ a, sị, “Elebe k'i chọ nị
ẹnyi kwademẹ hụn y'a nọ ri Oriri-Nghafe?” 18 Ọ nọ sị wẹ, “O nwẹ okẹnnyẹ
ohu m zijẹnkọ ụnụ d'e kunrun imẹ obodo; jẹnni d'a sị a, ‘Onyẹ-nkuzi sị,
“Ogẹn m e rugụọ, mmẹ lẹ ụmụ-azụụn m sikọ d'a nọdị iwe i mẹ Mmẹmmẹ-
Nghafe.” ’ ” 19 Ụmụ-azụụn nọ mẹ kẹ Jizọsị dọn zi wẹ, wẹ nọ kwademẹ
ihiẹn-oriri Mmẹmmẹ-Nghafe.
20 O ru ogẹn ẹnyasị, Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn mmẹbụọ hụ nọ nọdị alị e ri ihiẹn-
oriri. 21 Ebe wẹ rị e ri ihiẹn-oriri hụ, ọ nọ sị, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ,
onyẹ ohu imẹ ụnụ jẹnkọ d'e re m.” 22 Ẹfọ asụọzịnị wẹ ụsụọ, onyẹ-onyẹ nọ
sị, “Ẹlẹkwọ mmẹ, Di-nwọnni-ẹnyi, mmẹ rọ?” 23 Jizọsị nọ sị, “Onyẹ hụ mẹ lẹ
ịya buche ẹka imẹ afẹrẹ jẹnkọ d'e re m. 24 Nwa nke Ịhịan lakọ kẹ wẹ dọn de
banyen'ẹ, kanị nsọngbu jẹnkọ d'a rị nị onyẹ hụ jẹnkọ d'e we Nwa nke Ịhịan
ye wẹ! O te ka onyẹ hụ mma nị amụnị w'a.” 25 Judasị hụn *sikọ d'e* re ẹ ye
wẹ nọ sị, “Onyẹ-nkuzi, mmẹ rọ?” Ọ nọ sị a, “Ịyụ ku.”

Oriri-nsọ
(Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kọ 11.23-25)

26 Ebe wẹ rị e ri ihiẹn-oriri ahụn, Jizọsị nọ weri brẹdi, o yegụụ Osolobuẹ
ekele, ọ nọ bebe ẹ ye ụmụ-azụụn a, sị, “Weri ni ri, ọnwan wụ ẹhịụ m.”
27 Ọ nọ weri mkpu, yegụụ Osolobuẹ ekele, ọ nọ we ẹ ye wẹ, sị, “Ụnụ ile,

rarịsọnmẹ ni; 28 makẹni ọnwan wụ ẹdeke m, hụn wẹ gi biye nkwerigbama
ọhụn hụ Osolobuẹ kwademẹ ẹgbata ịya lẹ ndị nke ẹ ẹka; ẹdeke m hụn wẹ
hupụ nị ndị bu ọda, makẹ mgbagharị njọ. 29 M rị a gwa ọnụ, arakọzị m
manyanị gha mkpụrụ osisi vaịnị pụha d'e ru ụhụọhịn hụ mmẹ lẹ ụnụ jẹnkọ
d'a razị a nke ọhụn imẹ Alị-eze Nẹdi m."
30 Ogẹn wẹ gi bụgụụ ẹbụ Mmẹmmẹ-Nghafe, wẹ nọ shi Ugu Olivu.

Jizọsị E Ku Ẹ Nị Pita Jẹnkọ D'a Ghọrị N'ọ Marịn A
(Mak 14.27-30; Luk 22.31-34; Jọn 13.36-38)

31 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, "Ukinkinni, ụnụ ile jẹnkọ d'a gba m tọ, makẹni
Ẹhụhụọ-nsọ sị, 'Osolobuẹ jẹnkọ d'e gbu onyẹ-ndu atụnrụn, atụnrụn ile a
gbayịya.' 32 Kanị, m ghagụụ ọnwụn lihi, m sikọ d'e buni ụnụ ụzọ si Galili."
33 Pita nọ sị Jizọsị, "O nwọnni ogẹn m'e gi gba ị tọ, ọsụọn'a nị ndị họdụnị
a na ị tọ." 34 Jizọsị nọ sị Pita, "M rị a gwa ị ezioku nị ọkpa gini d'a kwan
imẹ abalịnị, i jẹnkọ d'a ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a marịn m." 35 Pita nọ sị, "Kaka,
aghọrịkọ m, ọsụọn'a nị mmẹ lẹ 'yụ jẹnkọ d'a nwụn!" Ụmụ-azụụn ile họdụnị
nọ kuzikwọ ẹrịra.

Jizọsị E Mẹ Ekpere Imẹ Ụgba Gẹsẹmani
(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)

36 'Ya Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn a nọ si ebe w'a kpọ Gẹsẹmani. Ọ nọ sị ụmụ-
azụụn a, "Nọdị nị alị ebeni nị m jẹnzụka d'e mẹ ekpere." 37 Ọ nọ weri Pita
lẹ ụmụ Zẹbẹdi ẹbụọ, ọ nọ sụkụrụma, obi nọ ferimẹ ẹ. 38 'Ya ọ nọ sị wẹ, "Obi
e d'a gbawapụ m; o d'e gbu m. Nọdị nị ebeni sọn m mụ ẹnya."
39 Ọ nọ jẹnshi ihun ẹkẹrẹ, tụha enwẹn ẹ ye alị, mẹ ekpere, sị, "Baba,
omẹni ọ rị nfe, nị mkpu afụnfụnnị ghafe m; kanị, uche i y'a mẹ, ẹlẹ uche
m." 40 Ọ nọ bịa d'e kunrun ụmụ-azụụn a; ọ hụn nị wẹ rị ụran, ọ nọ sị Pita,
"'Ya wụ, ọnụ e ri-ẹka sọn m mụ ẹnya mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu? 41 Mụ nị
ẹnya, mẹ ni ekpere, amamgbe ụnụ a danye imẹ ọnwụnwan; ezioku-ezioku,
mmọn ịhịan a chọghọ, kanị ndụn gụụ ẹhụ."
42 Ọ nọ pụzị nke mgbe ẹbụọ d'e mẹ ekpere, a sị, "Baba, omẹni mkpu
afụnfụnnị asaẹka ghafe bụ aranị m'a, uche i 'ya mẹ." 43 Ọ nọ bịazị ebe wẹ
rị, hụn wẹ kẹ wẹ rị ụran, makẹlẹ ẹnya wẹ a nyịntọgụọ.
44 Ọ nọ lazị wẹ tọ, pụ d'e mẹ ekpere nke mgbe ẹtọ, e kuzikwọ ihiẹn ohu
hụ. 45 'Ya ọ nọ bịa d'e kunrun ụmụ-azụụn a, sị wẹ, "Ụnụ rịkwọ ụran, e zuru
ikẹn? Lee n'ẹ, ogẹn hụ e rugụọ—e we wẹ Nwa nke Ịhịan ye ndị njọ. 46 Lihi
ni nị ẹnyi jẹnmẹ. Lee n'ẹ, onyẹ rị e reni m a bịagụọ."

A Nwụnrụn Wẹ Jizọsị
(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Jọn 18.3-12)

47 Jizọsị rịkwọ e ku okuni, kẹ Judasị hụn wụ onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn a
mmẹbụọ bịa. Judasị lẹ igunrun hi-ogbe wị—wẹ bu ọpịa-agha lẹ ẹgbe. Ndị-
isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi zihẹ wẹ. 48 Onyẹ hụn rị e ren'ẹ gwa wẹ ihiẹn wẹ sikọ
d'e gi marịn Jesu. Ọ sị, "Onyẹ m jẹnkọ d'e gi isu-ọnụ kele, 'ya wụ onyẹ hụ,
nwụnrụn n'a." 49 Ọ nọ bịa d'e kunrun Jizọsị ozigbo, sị, "Ụwa-ọma, Onyẹ-
nkuzi!" Ọ nọ su ẹ ọnụ. 50 Jizọsị nọ sị a, "Di-ẹnyi, mẹ ihiẹn i bịa d'e mẹ!" 'Ya
wẹ nọ kwọndọn Jizọsị, nwụnrụn a. 51 Ozigbo, onyẹ ohu imẹ ndị wẹ lẹ Jizọsị
wị nọ tịnpụ ẹka, sepụha ọpịa-agha a, banpụ odibo onyẹ-isi nchụ-ẹjan ntịn.
52 'Ya Jizọsị nọ sị a, "Wekin ọpịa-agha ị azụụn, makẹni ndị ile e bu ọpịa-agha,
sikọ d'a gha ọpịa-agha nwụn. 53 I ro ni asa m ẹka rịọ Nẹdi m, o zihẹ ni m
ihiẹn karị igunrun ndị mmọn-ozi agha mmẹbụọ ozigbo? 54 Kanị, m mẹ

ẹrịra, nanị kẹ wẹ jẹnkọ d'e gi mẹzu ihiẹn ndị rị imẹ Ẹhụhụọ-nsọ hụn ku n'o jẹnkọ d'a rị ẹnịna?”

55 Ogẹn hụ kẹ Jizọsị gi sị igunrun hụ, “Ụnụ gi ọpịa-agha lẹ ẹgbe bịa d'a nwụnrụn m nọkẹ sị m wụ onyẹ-ohin? Ụhụọhịn ile m'a nọdị alị imẹ Ụlọ-nsọ a kuzi, ọnụ a nwụnrụn nị m. 56 Kanị, ihiẹn ndịnị ile rị nwan e mẹ kẹni ihiẹn ndị-amụma ku imẹ Ẹkụkwọ-nsọ mẹzu.” 'Ya ụmụ-azụụn a ile nọ na a tọ, gbama ọsọ.

E We Wẹ Jizọsị Si Ọgwa Kayafasị, Onyẹ-isi Nchụ-ẹjan
(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Jọn 18.13-14, 19-24)

57 'Ya ndị nwụnrụn Jizọsị nọ we ẹ jẹnni Kayafasị wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan imẹ ọgwa a, ebe ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi gbakikomẹ. 58 Kanị Pita sọnkọ a d'e ru ọgwa onyẹ-isi nchụ-ẹjan, bụ ẹgbata wẹ te e te. Ya Pita nọ banye, sọn ndị-nche nọdị alị kẹni ọ hụn njẹndemẹ ihiẹnni.

59 Ogẹnni, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ Ndị-isi Nkịkwama ile hụ a chọ ihiẹn w'e gi buokin Jizọsị ọnụ kẹni wẹ gbu ẹ; 60 kanị, ahụnnị wẹ, ọsụọn'a nị ndị ọshẹri-ntụ pụhanị bu ọda. Omẹgụụ, mmadụ ẹbụọ nọ nwan pụha, 61 sị, “Onyẹni sị, ‘M jẹnkọ d'a saẹka tikpọ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ, gi akpụ-ụhụọhịn ẹtọ tụnkin ẹ.’ ” 62 'Ya onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ lihi, sị, “Y'e nwọn ihiẹn i jẹnkọ d'a shịarị? Kị wụ ihiẹn ndịnị wẹ rị a sị nị 'ya k'i mẹ?” 63 Kanị, Jizọsị ekuni ihiẹn ọwụlẹ. Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ sị a, “E gi m ẹfan Osolobuẹ hụn rị ndụn sị ị gwa ẹnyi mbụnị ịyụ wụ Kraịstị, Nwa Osolobuẹ.”

64 Jizọsị nọ sị a, “'Yụ ku ẹ. M rị nwan a gwa ụnụ ile nị ogẹnni ghafegụụ, ụnụ sikọ d'a hụndẹ Nwa nke Ịhịan ebe ọ nọdị alị ẹka-nni Osolobuẹ, Onyẹ hụn nwọn ikẹn ile, hụnzịkwọ a k'ọ rị elu orukpu o gi lala.”

65 'Ya onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ tika ẹfẹ hụn 'ya lẹ enwẹn ẹ wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan yi, sị, “O kuọlẹ arụ! Kị ẹnyi rị a chọzịnị ndị ọshẹri? Ọnụ a nụgụọ nwan arụnị o ku! 66 Kịnị kẹ ụnụ ro?” Wẹ nọ za, sị, “Ikpe a maọl'a, o jẹnkọ d'a nwụn!” 67 Wẹ nọ jụ a ẹsọn ihun, fịan a ihiẹn, ndị hụ imẹ wẹ nọ ma a ọra, 68 sị, “Ịyụ hụn sị nị ị wụ Kraịstị, Onyẹ hụ Osolobuẹ Tumẹ, bu amụma n'ị gwa ẹnyi onyẹ fịan ị ihiẹn?”

Pita A Ghọrị N'ọ Marịn Jizọsị
(Mak 14.16-72; Luk 22.56-62; Jọn 18.15-18, 25-27)

69 Ogẹnni, Pita nọdị alị ezi ọgwa, 'ya nwa-agbọọ wụ odibo nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị a, “Ịyụ lẹ Jizọsị onyẹ Galili wịzịkwọ.” 70 Kanị, ọ nọ ghọrị id'ẹnya wẹ ile, sị, “Amarịn m ihiẹn ị rị e ku.”

71 Ogẹn o gi si ebe wẹ gha a banye ezi-ọgwa hụ, nwa-agbọọ ọzọ wụ odibo nọ hụn a, sị ndị turu ebẹhụ, “Onyẹni lẹ Jizọsị onyẹ Nazarẹtị wị.” 72 Ọ nọ ghọrịzị, kundẹ Osolobuẹ, sị, “Amarịndẹ m okẹnnyẹ hụ!”

73 Ọ nọbezi ẹkẹrẹ, ndị turu ebahụn nọ bịa d'e kunrun Pita, sị a, “Ị wụ onyẹ ohu imẹ wẹ nke-esi, asụsụ ị e sepụhagụọ ị.” 74 'Ya Pita nọ kunmẹ Osolobuẹ, sị, “Amarịndẹ m okẹnnyẹ hụ.” Ozigbo hụ, ọkpa nọ kwan. 75 Ya Pita nọ nyanhan oku Jizọsị ku, nị, “Ọkpa gini d'a kwan, i jẹnkọ d'a ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a marịn m.” Ọ nọ shi ezi d'a kwan ezigbo ẹkwan.

Isi Nke Ẹsa-kwas**ị-ọ**g**ụ**n

E We Wẹ Jizọsị Si ọgwa Paịleti
(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Jọn 18.28-32)

1 O ru ogẹn ụtụntụn, ndị-isi nchụ-ẹjan ile lẹ ndị-isi nọ tụgbamẹ iroro kẹ
w'a dọn gbu Jizọsị. 2 Wẹ nọ kẹn ẹ ẹgbụn, we ẹ jẹnni Paịleti, onyẹ Rom hụn
wụ Gọvanọ rị a kịnị wẹ.

Judasị E Hogbu Enwẹn Ẹ
(Ọrụn Ndị-Ozi 1.18-19)

3 Ogẹn Judasị hụn re ẹ ye wẹ gi hụn a nị a magụọ wẹ Jizọsị ikpe-ọnwụn,
ọ nọ kwan mmanị, wekin ni ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi akpụrụ egho ọla
iri-kwasị-ọgụn hụ, 4 sị, "E mẹọlẹ m njọ m gi re onyẹ nwọnlẹni ihiẹn o mẹ."
Kanị, wẹ nọ sị a, "Ọ gbashịarịnị ẹnyi; ọhụn wụ mkpa ị!"
5 Ọ nọ tụ akpụrụ-egho ọla ndị hụ ye alị imẹ Ụlọ-nsọ, pụ d'e hogbu enwẹn
ẹ. 6 Ndị-isi nchụ-ẹjan nọ tụtụrụ akpụrụ-egho ọla ndị hụ; wẹ nọ sị, "O furuni
nị ẹnyi bu wẹ che ebe w'e dọnmẹ ihiẹn imẹ Ụlọ-nsọ, makẹni egho ẹdeke rọ
(egho-mmẹ)." 7 'Ya wẹ nọ tụ iroro, gi ẹ ṅọnrin ogige onyẹ a kpụ-ite, gi ẹ
mẹmẹ ikpẹkpẹ itumunyẹ. 8 'Ya haịn wẹ gi a kpọ ogige hụ "Ogige Ẹdeke"
d'e rukwọ tannị. 9 'Ya ihiẹn Osolobuẹ gi onyẹ-amụma wụ Jẹrimaya ku nọ
mẹzu, nị,
"Wẹ nọ weri akpụrụ-egho ọla iri-kwasị-ọgụn hụ,
hụn wụ ọnụ egho ndị Izrẹlụ kweri nị 'ya kẹ wẹ sikọ d'e ṅọn okẹnnyẹ hụ;
10 gi ẹ ṅọnrin ogige Ọkpụ-ite
rịkẹ kẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi dọn gwa m."

Paịleti A Jụ Jizọsị Ụtaa
(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Jọn 18.33-38)

11 Ogẹn ihiẹnni gi rị e mẹ, Jizọsị turu ihun Paịleti wụ Gọvanọ rị a kịdọn ni
ndị Rom. Paịleti nọ sị, "Ịyụ wụ eze ndị Ju?" Jizọsị nọ sị a, "Ịyụ ku." 12 Kanị,
ogẹn ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi gi rị e kusọnmẹ ihiẹn ndị wẹ sị nị 'ya k'o
mẹ, ọ gba nkịntịn! 13 Paịleti nọ sị a, "Y'a rị a nụ ihiẹn ole wẹ rị e ku nị 'ya
k'i mẹ?" 14 Kanị, ọ shịarịnị ihiẹn ọwụlẹ, kẹ akpụ ohu—nke wụ n'ọ tụkẹnmẹ
Paịleti wụ Gọvanọ ẹnya.

A Ma Wẹ Jizọsị Ikpe Ọnwụn
(Mak 15.6-15; Luk 23.13-15; Jọn 18.39; 19.16)

15 Ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe ọwụlẹ, Gọvanọ a hapụ nị wẹ onyẹ-ngan ọwụlẹ
wẹ chọ. 16 Ogẹn hụ, eje-ịhịan ohu ịhịan ile marịn rị imẹ ụlọ-ngan, ẹfan a
wụ [Jizọsị] Barabasị. 17 Ogẹn wẹ gi gbakikomẹgụụ, Paịleti nọ sị wẹ, "Onyẹ
kẹ ọnụ chọ nị m hapụ nị ọnụ [Jizọsị wụ] Barabasị ra Jizọsị hụn w'a kpọ
Kraịstị?" 18 (Paịleti ku ihiẹnni makẹni ọ marịnghọ nị iwe kẹ wẹ gi we Jizọsị
wụ Kraịstị ye ẹ.) 19 Ogẹn o gi nọdị alị elu Ocho-okink'ikpe, nwunyẹ ẹ nọ
zi ozi jẹnn'ẹ, sị a, "Wepụkwọ ẹka oku onyẹ ezi-omumẹ hụ, makẹni e gigụọ
m ufiri ẹ ta afụnfụn ọda-ọda imẹ nrọ tannị." 20 Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-
isi Izrẹlụ nọ nwan gwa igunrun hụ wẹ sị Paịleti hapụnị wẹ Barabasị, gbu
Jizọsị. 21 Paịleti nọ sịzị wẹ, "Onyẹ imẹ wẹ ẹbụọ kẹ ụnụ chọ nị m hapụ nị
ụnụ?" Wẹ nọ sị, "Barabasị." 22 Paịleti nọ sị, "Kị m'e gi nwan Jizọsị hụn w'a
kpọ Kraịstị mẹ?" Wẹ ile nọ sị, "Kpọgbu ẹ enu obe." 23 Ọ nọ sị, "Kị haịn?
Elee eje-ihiẹn k'o mẹ?" Kanị wẹ ile e yikẹnmẹdẹ, sị, "Kpọgbu ẹ elu obe."
24 Ogẹn Paịleti gi hụn nị ihiẹn ọ rị e ku e nwọnni isi ebe wẹ rị, hụnzị nị
isusu chọkọ n'o bidọn, ọ nọ weri mirin kwọpụ ẹka id'ẹnya igunrun hụ, sị,
"Ẹdeke onyẹni arị m ẹka; ẹka ọnụ k'ọ rịzị!" 25 Igunrun hụ ile nọ sị, "Ẹdeke ẹ
'ya rị ẹnyi lẹ ụmụ ẹnyi isi!" 26 'Ya ọ nọ hapụnị wẹ Barabasị, ọ fịangụụ Jizọsị
mkpịnsịn, ọ nọ w'ẹ ye wẹ kpọgbu.

Ndị-agha A Kpa Jizọsị Ye Ẹmụ
(Mak 15.16-20; Jọn 19.2-3)

27 'Ya ndị-agha Paịleti nọ weri Jizọsị si imẹ ọgwa Paịleti, kpọgbama itu-
agha hụ ile; ya wẹ nọ fihunmẹ ẹ. 28 Wẹ nọ yipụ a ẹwuru ẹ, yimẹ ẹ ẹwuru
ṅanrannị e nwun ufie-rọnị, ufie-rọnị*. 29 Wẹ nọ weri agalaba osisi-ogun,
gi ẹ kpa okpu-eze, bu ẹ che ẹ isi, bu ọkpọ che ẹ ẹka-ihiẹn; e gbu n'ẹ osekpu,
a kpa a e ye ẹmụ, a sị a, "Agụ!! Eze ndị Ju!!"
30 Wẹ nọ jụ a ẹsọn, napụ a ọkpọ hụ wẹ te buche ẹ ẹka, fịanma a ya isi.
31 Ogẹn wẹ gi kpagụụ a ye ẹmụ, wẹ nọ yipụ a ẹwo ufie hụ, yimẹzi ẹ ẹwuru
ẹ. Wẹ nọ duru ẹ d'a kpọgbu elu obe.

A Kpọma Wẹ Jizọsị Elu Obe
(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Jọn 19.17-27)

32 Ebe wẹ jẹnkọ, wẹ nọ kunrun onyẹ Saịrini ohu w'a kpọ Saịmọnụ, wẹ nọ
w'a y'ẹ olu buru obe Jizọsị. 33 Ogẹn wẹ gi ru ebe w'a kpọ Gọgọta ('ya wụ
Ebe-Okpokom'isi), 34 wẹ nọ ye Jesu manya wẹ buche olulu-anụ ra, kanị,
ogẹn o gi danmịn a, ọ nọ jụ n'ọ rakọ a. 35 Ogẹn wẹ gi kpọmagụụ a elu obe,
'ya wẹ nọ tụ nkpọ, gi ẹ keri ẹwuru ndị o yi. [Ọnwan mẹ kẹni ihiẹn onyẹ-
amụma ku hụn ụzọ mẹzu—makẹni onyẹ-amụma sị,
"E keri wẹ ẹkwa m,
a tụ wẹ nkpọ,
gi ẹ keri ẹwuru m."]
36 Wẹ nọ nọdị alị, e che ẹ nche. 37 Wẹ de ihiẹn wẹ gi m'a ikpe ye enu obe
hụ. Ihiẹn wẹ de wụ, "Ọnwan wụ Jizọsị, Eze ndị Ju."
38 Wẹ kpọmazị ndị ohin ẹbụọ che n'ẹ, onyẹ ohu elu obe rị ẹka-nni ẹ, onyẹ
ohu elu obe rị ẹka-ekpẹn ẹ. 39 Ndị hụn ghafekọnị hụ a kpa a e ye ẹmụ,
e finfin isi, 40 a sị, "Ịyụ hụn jẹnkọ d'e tikpọ Ụlọ-nsọ, gi akpụ-ụhụọhịn ẹtọ
tụndọnzi ẹ, zụọpụha nwan enwẹn i! Omẹni ị wụ Nwa Osolobuẹ, gha elu
enu obe hidan." 41 Ẹrịra kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi
dọnzịkwọ kpa a ye ẹmụ, a sị, 42 "Ọ zụọfụha ndị ọzọ, kanị ọ sanị ẹka zụọpụha
enwẹn ẹ. Ịya wụ eze Izrẹlụ nụ! 'Ya gha nwan elu obe hidan, kẹni ẹnyi
kweri n'ẹ. 43 Ọ tụkwasị Osolobuẹ obi; Osolobuẹ 'ya zụọpụha a nwan ọwụnị
ọ sụọghọ a. Makẹni, ọ sị, 'Mmẹ wụ Nwa Osolobuẹ.' " 44 Ẹrịra kẹ ndị ohin
ndị hụ wẹ kpọgbu 'ya lẹ wẹ dọnzikwọ kpari ẹ.

Ọnwụn Jizọsị
(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Jọn 19.28-30)

45 Efinnaị hụ, gha ọkụlọkụ mmẹbụọ, ogẹn hụ ẹnya anwụn gi a rị isi, d'e
ru ọkụlọkụ ẹtọ, ọkịkị nọ gba alị hụ ile. 46 Ihiẹn rịkẹ ọkụlọkụ ẹtọ, Jizọsị nọ
gi okẹn olu yi oro, sị, "Ẹlaị, Ẹlaị, lama Sabakitani?" 'Ya wụ, "Osolobuẹ m,
Osolobuẹ m, kị haịn i gi la m tọ?" 47 Kanị, ogẹn ndị hụ imẹ ndị turu ebahụn
gi nụ a, wẹ nọ sị, "Ọ rị a hị Ẹlaịja!" 48 Ozigbo, onyẹ ohu imẹ wẹ nọ gba ọsọ,
weri ẹru bịanye imẹ manya rụ-ụka, fa a ye mkpịnsịn, y'ẹ 'ya n'ọ ra. 49 Kanị,
ndị ọzọ sị, "Cheri ni, nị ẹnyi lee omẹni Ẹlaịja jẹnkọ d'a bịa d'a zụọpụha a."
50 Jizọsị nọ gi okẹn olu yizi oro, kwọnbepụ, nwụnhụn. 51 Ozigbo hụ, ẹkwa
wẹ gi gbọnbepụ Ebẹhụ kachanrịn-nsọ imẹ Ụlọ-nsọ nọ bawapụ ẹbụọ, gha
elu d'e ru alị. Alị nọ mahihie, ọmụma hụ e tiwa; 52 ili ndị nwụnnị nọ kpupụ,
ndị nsọ bu ọda nwụnnị nọ lihi. 53 Ogẹn Jizọsị gi ghagụụ ọnwụn lihi, wẹ nọ
pụha, si obodo nsọ hụ wụ Jerusalẹm, ndị bu ọda nọ hụn wẹ ebẹhụ. 54 Ogẹn

* **Isi Nke Ẹ**sa-kwas**ị-ọgụ**n:28 ẹwuru ndị nze lẹ ndị-ịdafịn

ọkị-agha hụ lẹ ndị-agha 'ya nị wẹ rị e che Jizọsị nche gi hụn alị-ọmahihie lẹ ihiẹn ndị hụ mẹni, egun nọ bịa wẹ, wẹ nọ sị, “Ezioku, onyẹni wụ Nwa Osolobuẹ!”
55 Ikpoho bu ọda gha Galili sọnhẹn Jizọsị e yen'ẹ ẹka rịzị ebahụn, wẹ rị a gha ebe teni e lee ihiẹn rị e mẹni. 56 Ndị hụ imẹ wẹ wụ Meri onyẹ obodo Mag'dala, Meri nnẹ Jemisi lẹ Josẹfụ lẹ nnẹ ụmụ Zẹbẹdi.

Olili Jizọsị
(Mak 15.42-47; Luk 23.50-56; Jọn 19.38-42)
57 O ru ogẹn ẹnyasị, ọdafịn ohu w'a kpọ Josẹfụ, onyẹ obodo Arịmatịa, nọ bịa. Okẹnnyẹni wụzịkwọ onyẹ e sọn ụzọ Jizọsị. 58 Ọ nọ jẹn d'e kunrun Paịleti, sị a buye ẹ ẹhụ Jizọsị. 'Ya Paịleti nọ sị wẹ buye ẹ ya. 59 Josẹfụ nọ buru ẹhịụ hụ; gi ẹkwa linẹ nwunni fụma a, 60 bu ẹ che imẹ ili ọhụn ọ kwademẹni enwẹn ẹ, hụn wẹ gu nọkẹ okporo ye imẹ ọmụma. Ọ nọ gi ọmụma hi-ogbe nukin ọnụ ili hụ, pụ. 61 Meri onyẹ obodo Mag'dala lẹ Meri hụn-ẹbọ nọdị alị bu ihun zinmẹ ili hụ.

E We Wẹ Ndị-nche D'e Chedọn Ili Hụ
62 Ogẹn ụhụọhịn Nkwademẹ gi ghafegụụ, o ru ẹnyasị, ogẹn Ụhụọhịn Izu-ikẹn gi bidọn, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị Itu-Farisi nọ zugbama d'e kunrun Paịleti, 63 sị a, “Di-ọkpa, ẹnyi a nyanhanghọ nị ogẹn onyẹ-ntụnị gi rị ndụn, ọ sị, ‘Akpụ-ụhụọhịn ẹtọ ghafegụụ, m jẹnkọ d'e lihi.’ 64 Sị wẹ nwan d'e gbọnkinkẹnmẹ ili hụ ọhụnma-ọhụnma d'e ru akpụ-ụhụọhịn ẹtọ hụ, amamgbe ụmụ-azụụn a abịa d'e zunrun ẹhụ a, gwama ịhịan ile nị, ‘Ọ ghagụọ ọnwụn lihi’; ogẹn hụ ndufie ịkpazụụn hụ a karị nke ibuzọ njọ.” 65 Paịleti nọ sị wẹ, “Weri ni nwan ndị-agha; jẹn ni d'e chedọn ẹ kẹ ụnụ sikọ d'a saẹka.” 66 'Ya wẹ nọ jẹnmẹ, kpukinkẹnmẹ ili hụ, bu ndị-nche tọ ebẹhụ.

Isi Nke Ẹsatọ-kwasị-ọgụn

Jizọsị A Gha Ọnwụn Lihi
(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Jọn 20.1-10)
1 Ogẹn Ụhụọhịn Izu-ikẹn gi ghafegụụ, ogẹn eki gi fọnmẹ nke ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka (hụn wụ nwan ụhụọhịn Sọnde), Meri onyẹ obodo Mag'dala lẹ Meri hụn-ẹbọ nọ jẹn d'e lele ili hụ. 2 Idẹnmizi, alị nọ mahihie ọda-ọda, makẹni mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi gha elu-igwee bịa, nupụ ọmụma hụ hi-ogbe, nọdị alị elu ẹ. 3 Ọ hụ e be nwanran-nwanran rịkẹ amụma, ẹwuru ẹ hụ e nwun nọkẹ igwere. 4 Egun ẹ nọ bịa ndị nche, ẹhụ nọ mama wẹ nni, wẹ nọ rịchanrịn kẹ ndị nwụnhụnnị. 5 Kanị, mmọn-ozi hụ nọ sị ikpoho ndị hụ, “Atụlẹ ni egun, a marịnghọ m nị ụnụ rị a chọ Jizọsị, hụn wẹ kpọgbu elu obe. 6 Ọ rịzị ebeni; o lihigụọ k'o dọn ku. Bịa nị d'e lee ebe o te rị. 7 Jẹnmẹ ni nwan ozigbo d'a gwa ụmụ-azụụn a, sị wẹ, ‘Ọ ghagụọ ọnwụn lihi, o buruguọ nị ụnụ ụzọ si Galili; ebẹhụ kẹ ụnụ jẹnkọ d'a nọ hụn a!’ A gwagụọkwọ m ụnụ.” 8 'Ya wẹ nọ gi egun lẹ okẹn ịghọghọ gha ili hụ pụ ozigbo, gbama ọsọ d'a gwa ụmụ-azụụn a.
9 Idumuzi, Jizọsị nọ kunrun wẹ, sị, “Darụ nị!” 'Ya wẹ nọ bịa d'e kunrun ẹ, fiedọn ẹ ọkụ, fe ẹ. 10 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Atụlẹ ni egun, jẹn ni d'a gwa umunẹ m wẹ jẹn Galili, ebahụn kẹ wẹ k'a nọ hụn m.”

E Ye Wẹ Ndị-nche Egho-azụụn, Sị W'e Kulẹ K'o Mẹ
11 Ogẹn ikpoho ndị hụ gi jẹnkọ, ndị hụ imẹ ndị-nche hụ nọ si imẹ obodo d'a gwa ndị-isi nchụ-ẹjan ihiẹn ile mẹni. 12 Ogẹn ndị isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi

gi zugụụ, tụgbamagụụ iroro, wẹ nọ ye ndị-agha hụ ego hi-ogbe, 13 sị wẹ,
“Gwakwọ nị ịhịan ile nị, ‘Ụmụ-azụụn a bịa d'e zunrun ẹ imẹ abalị ebe ẹnyi
rị ụran.’ 14 Omẹni ọnwan e ru ntịn Gọvanọ wụ Paịleti, ẹnyi jẹnkọ d'e mẹ obi
ru ẹ alị, hụn a nị nsọngbu arịkọnị ụnụ.” 15 'Ya wẹ nọ narịn wẹ egho hụ, mẹ
ihiẹn wẹ gwa wẹ. Echẹn kẹ wẹ rịkwọ a kọ akịkọnị imẹ ndị Ju d'e ru tannị.

Ọrụn Hụ Rị Mkpa Jizọsị Ye Ụmụ-azụụn A
(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Jọn 20.19-23; Ọrụn Ndị-Ozi 1.6-8)

16 Ya ụmụ-azụụn mmanaị hụ nọ nwan si ugu hụ rị Galili, ebahụn Jizọsị
gwa wẹ. 17 Ogẹn wẹ gi hụn Jizọsị, wẹ nọ fe ẹ, kanị ndị hụ imẹ wẹ nwọn
obi-ẹbụọ. 18 Jizọsị nọ jẹnzụnhan, sị wẹ, “E yeọlẹ wẹ m ikẹn ile rị elu-igwee
lẹ elu-ụwa. 19 Jẹnmẹ ni nwan d'e mẹ ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn nị wẹ wụrụ
ndị e sọn ni m; e gi ni ẹfan Nẹdi lẹ Nwa lẹ Mmọn-nsọ e mẹ wẹ mirin-Chuku.
20 Kuzi ni wẹ, nị wẹ hụn ụzọ e mẹ ihiẹn ile m sị ụnụ mẹ. Eziẹ, m nọye ni
ụnụ ogẹn ile d'e ru ọgụgụ-ogẹn.”

Ozịọma Jesu Kristi Lẹkẹ Kẹ Makị Dọn De Ẹ

Onyẹ Jẹnkọ D'a Kwanị Kraịstị Ụzọ
(Azaya 40.3; Malakaị 4.5; Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Jọn 1.19-28)

1 Ẹnịna kẹ ozịọma banyeni Jizọsị hụn wụ Kraịstị, Onyẹ ahụn Osolobuẹ
tumẹ, hụn wụ Nwa Osolobuẹ dọn bidọn: 2 Nọkẹ kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ ẹhụhụọ
Azaya onyẹ-amụma,
"Osolobuẹ sị, 'Lee ẹ, m rị e zi onyẹ-ozi m n'o buru n'i ụzọ,
n'ọ kwan'ị ụzọ.'
3 Olu onyẹ ohu rị a han imẹ atụ,
a sị,
'Kwa nị nị Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ; mẹmẹ ni ụzọ a n'o zinrin!' "

Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku A Kwademẹmẹ Wẹ Makẹ Ọbịbịa Jesu

4 Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku nọ pụha, mama ọkwa imẹ atụ, a sị wẹ
gha imẹ njọ wẹ roghari, kẹni wẹ mẹ wẹ mirin-Chuku wẹ gi a ghọsị n'e
roghariguọ wẹ, kẹni Osolobuẹ gbagharị wẹ njọ. 5 Ndị ile rị ụmụ-alị ndị
rịsọnmẹ Judia lẹ ndị Jerusalẹm ile hụ e jẹn d'e kunrun Jọnụ, wẹ hụ e
kupụha njọ wẹ, ọ hụ e mẹ wẹ mirin-Chuku imẹ Iyi Jọdanị. 6 Jọnụ yi ẹwuru
wẹ gi ẹṅẹnrẹn anụ w'a kpọ kamẹlụ mẹmẹ; akpụkpọ-anụ k'o gi kẹnmẹ ukun
ẹ. Ihiẹn-oriri ẹ wụ igurube lẹ mirin-ẹnwụn rị ọfịa.
7 Ọ hụ a sị wẹ, "Onyẹ kanị m lala m azụụn, erudẹni m onyẹ jẹnkọ
d'e hulụa alị tọpụ eriri akpụkpọ-ụkụ a. 8 M rị e gi mirin mmaka e mẹ
ọnụ mirin-Chuku, kanị, 'ya nwẹn jẹnkọ d'e gi Mmọn-nsọ mẹ ụnụ mirin-
Chuku."

Jọnụ E Mẹ Jesu Mirin-Chuku, Ekwensụ A Nwan Jesu
(Mat 3.13—4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

9 Ogẹn hụ, Jesu nọ gha Nazarẹtị rị azụụn Galili bịa, 'ya kẹ Jọnụ nọ mẹ
ẹ mirin-Chuku imẹ Iyi Jọdanị. 10 Hụn Jesu gihụ gha imẹ mirin pụha, ọ nọ
hụn kẹ elu-igwere kpupụ, hụn kẹ Mmọn-nsọ gi ụdị nduru hidanla, bịa d'a
nọkwasị a. 11 'Ya olu nọ gha elu-igwee sị, "Ịyụ wụ ezi Nwa m; ihiẹn i a sụọka
m."
12 Ozigbo hụ, Mmọn-nsọ nọ nu ẹ shi imẹ atụ. 13 Ọ nọ nọdị ebahụn akpụ-
ụhụọhịn ọgụnnaị, ịya lẹ eje-anụ rị ichẹn-ichẹn. Ekwensụ hụ a nwan a; ndị
mmọn-ozi hụ e yen'ẹ ẹka.

Jesu E Bidọn Ọrụn A
(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)

14 Ogẹn wẹ gi kpọkingụụ Jọnụ ye imẹ ụlọ-ngan, Jesu nọ bịa Galili d'e zimẹ
ozịọma Osolobuẹ. 15 Ọ hụ a sị, "Ogẹn e zugụọ, Alị-eze Osolobuẹ a rịgụọ
nsue! Roghari nị, ụnụ e kweri ozịọma!"

Jesu A Kpọma Ndị K'e Sọnn'ẹ
(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

16 Ebe Jizọsị ghakọ mkpẹnrẹn "Ohimin" Galili, ọ nọ hụn Saịmọnụ lẹ
Andụrụ nwẹnẹ ẹ ebe wẹ rị a tụ ọga e ye imẹ mirin ahụn, makẹni azụn
kẹ w'a kụn. 17 Jizọsị nọ sị wẹ, "Sọnmẹ ni m, m sikọ d'e mẹ ọnụ wụrụ ndị a
kụha ịhịan rịkẹ azụn." 18 Wẹ nọ la ọga wẹ tọ ozigbo, sọnmẹ ẹ.

19 O jẹnshi ihun ẹkẹrẹ, ọ nọ hụn Jemisi lẹ Jọnụ, ụmụ Zẹbẹdi ebe wẹ rị imẹ
ụgbọ-mirin wẹ e dọnzi ọga wẹ. 20 Ọ nọ kpọ wẹ ozigbo; wẹ nọ na nẹdi wẹ lẹ
ndị wẹ we ọrụn tọ imẹ ụgbọ, sọnmẹ ẹ.

Jesu A Chụpụ Eje-mmọn Rị Imẹ Okẹnnyẹ Ohu
(Luk 4.31-37)

21 Wẹ nọ shi obodo Kapanọm; o ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, ọ nọ banye ụlọ-
ofufe rị ebẹhụ d'a kuzi. 22 Nkuzi ẹ nọ tụ wẹ ẹnya, makẹlẹ ọ kuzi nọkẹ onyẹ
oku rị ẹka ẹlẹ nọkẹ ndị-nkuzi Iwu. 23 Ogẹn hụ daị, o nwọn okẹnnyẹ ohu
eje-mmọn rị imẹ ẹ, hụn rị imẹ ụlọ-ofufe wẹ. Okẹnnyẹ hụ nọ yi oro, sị,
24 "Hapụ ẹnyi ye, k'i gi ẹnyi e mẹ, Jesu onyẹ Nazarẹtị? Ị bịa d'e tikpọ ẹnyi?
A marịnghọ m onyẹ ị wụ, yụ wụ Onyẹ-nsọ Osolobuẹ." 25 Kanị, Jizọsị nọ
jụgbọ eje-mmọn hụ, sị a, "Kpumẹ ọnụ; gha imẹ ẹ pụha!" 26 Eje-mmọn hụ
nọ se okẹnnyẹ hụ, gi okẹn olu yi oro, gha imẹ ẹ pụ. 27 Ọ nọ tụ wẹ ile ẹnya,
wẹ hụ a jụ ibe wẹ, sị, "Kị wụ hụnnị? Ọnwan wụ nkuzi ọhụn—hụn ikẹn rị!
Ọ gwadẹ eje-mmọn oku, wẹ hụ a gbaye ẹ!" 28 Ozigbo, otiti ẹ nọ kpọgbarị
ẹgbẹrẹ Galili ile.

Jizọsị A Zụọ Ndị Bu ọda
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

29 Hụn Jesu gihụ gha imẹ ụlọ-ofufe ahụn pụ, ịya lẹ Jemisi lẹ Jọnụ nọ banye
iwe Saịmọnụ lẹ Andụrụ. 30 Emu rị a kụ nnẹ nwunyẹ Saịmọnụ, o dinẹ
edinẹ, ẹhụ ọkụn rị e nwun ẹ. Ozigbo, wẹ nọ gwa Jesu nị emu rị a kụ a.
31 Jizọsị nọ jẹn d'e kunrun ẹ, kwọndọn ẹ ẹka, weli ẹ enu, ẹhịụ ọkụn hụ nọ
hapụ a; ọ nọ lemẹ wẹ ọbịa.
32 O ru ogẹn ẹnyasị, ogẹn anwụn gi rọgụụ, wẹ nọ wẹhẹn'ẹ ndị emu ile lẹ
ndị eje-mmọn rị imẹ wẹ. 33 Ndị obodo hụ ile e jun ọnụmụzọ; 34 Jesu nọ zụọ
ndị bu ọda emu ichẹn-ichẹn rị a kụ, chụpụsọnmẹ eje-mmọn bu ọda, ọ nịnị
eje-mmọn ndị hụ ku oku makẹni a marịngụọ wẹ onyẹ ọ wụ.

Jizọsị E Zisọnmẹ Oziọma Imẹ Galili
(Luk 4.42-44)

35 O ru ụzọ-ụtụntụn, ebe eki kelẹni fọnchanpụ, ọ nọ zọpụ ẹgwa, jẹnmẹ ebe
ịhịan rịlẹni, ọ nọ nọ ebẹhụ mẹmẹ ekpere. 36 Saịmọnụ lẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị
nọ chọma a. 37 Ogẹn wẹ gi hụn a, wẹ nọ sị a, "Ịhịan ile rị a chọ ị." 38 Ọ nọ
sị wẹ, "Nị ẹnyi shizi ni obodo ndị ọzọ rị ẹhụ ebeni, kẹni m zizikwọ oziọma
imẹ wẹ. Makẹni 'ya wụ ihiẹn m bịa d'e mẹ." 39 Ọ nọ ghagbarị azụụn Galili
ile, e zisọnmẹ oziọma imẹ ụlọ-ofufe wẹ rị ichẹn-ichẹn, a chụpụsọnmẹ eje-
mmọn.

Jizọsị A Zụọ Onyẹ-oti
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

40 Okẹnnyẹ ohu emu oti rị a kụ nọ bịa d'e kunrun Jesu, gbu osekpu,
riọma a, sị a, "Omẹni y'a chọghọ, nibe ị saẹka zụọ m, a rị m ọchan."
41 Omikẹn ẹ nọ mẹ Jizọsị, ọ nọ tịnpụ ẹka mẹtụ a, sị a, "A chọghọ m! Dịnhịn,
n'ị rị ọchan!" 42 Ozigbo, oti hụ nọ gha ẹhụ a pụ, ọ nọ rị ọchan! 43 Jizọsị
nọ zi okẹnnyẹ hụ lama ozigbo, ogẹn o gi dọkẹnmẹgụụ a ẹka ntịn, 44 sị a,
"A gwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ ihiẹnni; ka, jẹn d'e we enwẹn i ghọsị onyẹ nchụ-
ẹjan n'o lele i, y'e weri ihiẹn ndị hụ Mozizi ku imẹ Iwu gi chụ-ẹjan, n'i gi
ghọsị wẹ nị y'a rịgụọ ọchan." Ọ nọ sị a lama. 45 Kanị, okẹnnyẹni a ghagụụ
ebahụn pụ, ọ nọ kusọnmẹdẹ ihiẹnni ebe ile. O kukẹnmẹ ihiẹnni, nke wụ nị
Jesu asazịnị ẹka pụha imẹ obodo ebe ịhịan a nọ hụn a, kama, ọ ghasọnmẹ

azụụn ịhịan bilẹni, kanị wẹ hụzịkwọ a gha ebe ile a bịa ebahụn d'e kunrun ẹ.

Isi Nke Ẹbụọ

Jesu A Zụọ Onyẹ-ọrọ
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

1 Akpụ-ụhụọhịn ole a ghagụụ, Jesu nọ kinhẹn Kapanọm, ọ nọ kpọgbarị
n'ọ rị ụlọ. 2 Ndị bu ọda nọ gbakikomẹ, nke wụ nị ụzọ eruzini wẹ, kẹ imẹ
ụlọ kẹ ihun-ezi, o nwọnzini ebe e ru ịhịan. Jesu hụ a gwa wẹ oku-Chuku.
3 'Ya kẹ ikẹnnyẹ nọ buhẹn'ẹ okẹnnyẹ ohu ọrọ kinmin; ikẹnnyẹ ẹnọ bu ẹ.
4 Makẹni ahụnnị wẹ ụzọ d'e kunrun Jesu ufiri nị ịhịan jun ebẹhụ, wẹ nọ
nyinrin elu ụlọ, be oghe ye ẹ elu ebe Jesu wuzo. E begụụ wẹ oghe ye ẹ, wẹ
nọ gha ebẹhụ dọ onyẹ hụ ọrọ kinmin lẹ ute ẹ ye ihun Jesu. 5 Ogẹn Jizọsị gi
hụn okukwe wẹ, ọ nọ sị onyẹ hụ ọrọ kinmin, "Nwa m, a gbagharịgụọ wẹ
i njọ ị."
6 O nwọn ndị-nkuzi Iwu nọdịsọnmẹ alị ebahụn, wẹ hụ e ro ihiẹnni imẹ
obi wẹ, a sị, 7 "Kị haịn okẹnnyẹni gi e ku ẹnịna? Ọ rị e ku arụ! Onyẹ e ri-
ẹka a gbagharị njọ wezụka Osolobuẹ sụọ!?" 8 Ozigbo, Jesu nọ marịn imẹ
mmọn ihiẹn wẹ rị e ro imẹ obi wẹ. Ọ nọ sị wẹ, "Kị haịn ọnụ gi e ro ụdị
iroroni imẹ obi ụnụ? 9 Elee hụn ka nfe: ịsị onyẹ-ọrọnị, 'A gbagharịgụọ wẹ
i njọ ị'—ra ịsị a, 'Lihi ọtọ, heri ute i n'ị jẹnmẹ ijẹn?' 10 Kanị, nị m ghọsị ọnụ
nị Nwa nke Ịhịan nwọn ikẹn o gi a gbagharị njọ elu-ụwa." Ọ nọ sị onyẹ-ọrọ
hụ, 11 "M sị ị, lihi ọtọ, heri ute i, lama iwe i!" 12 Ọ nọ lihi ọtọ, heri ute ẹ
ozigbo, gha ebahụn pụ—id'ẹnya wẹ ile; nke wụ nị ọ tụ wẹ ile ẹnya, wẹ nọ
jama Chuku mma, sị, "Ẹnyi ahụntuni ihiẹn nọ ẹnịna mbụ!"

Jesu A Kpọ Livaị
(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

13 'Ya Jesu nọ jẹnmẹzi mkpẹnrẹn mirin Galili. Igunrun ịhịan nọ fihunmẹ
ẹ, ọ nọ kuzi wẹ. 14 Ebe ọ ghafekọ, ọ nọ hụn Livaị nwa Alịfịọsị k'ọ nọdị alị
ọdụ ndị ụgwọ-isi, ọ nọ sị a, "Sọnmẹ m." Livaị nọ lihi ọtọ, sọnmẹ ẹ.
15 Ogẹn Jesu gi rị e ri ihiẹn-oriri iwe Livaị, ndị bu ọda imẹ ndị a na ụgwọ-
isi lẹ ndị ọzọ wẹ gi njọ marịn hụ e sọn Jesu lẹ ụmụ-azụụn a e ri ihiẹn-oriri,
makẹni ndị rị e sọn n'ẹ bu ọda. 16 Ogẹn ndị-nkuzi Iwu hụn rị imẹ ndị Itu-
Farisi gi hụn nị 'ya lẹ ndị njọ hụ lẹ ndị a na ụgwọ-isi rị e ri ihiẹn-oriri, wẹ
nọ sị ụmụ-azụụn a, "Kị haịn o gi e du ndị a na ụgwọ-isi lẹ ndị ọzọ wẹ gi njọ
marịn e ri, a ra?" 17 Ogẹn Jesu gi nụ ihiẹn wẹ rị e ku, ọ nọ sị wẹ, "Ndị ẹhụ
rị ikẹn ara chọ dibiẹ, kama, ndị emu rị a kụ wụ ndị a chọ dibiẹ; ẹlẹ ndị
ezi-omumẹ kẹ m bịa d'a kpọ, kama, ndị njọ kẹ m bịa d'a kpọ."

Ajụjụ Banyeni Ibu-ọnụ
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

18 O nwọn ogẹn ụmụ-azụụn Jọnụ lẹ ndị Itu-Farisi gi rị e bu ọnụ. Wẹ nọ
bịa d'a jụ Jesu, sị, "Kị haịn ụmụ-azụụn Jọnụ lẹ ụmụ-azụụn ndị Itu-Farisi
gi e bu ọnụ, bụ ụmụ-azụụn ị a ra bu?" 19 Jizọsị nọ za wẹ, sị, "Nị ndị bịa
agbamẹhụhụọ bu ọnụ ebe okẹnnyẹ rị a gba ẹkụkwọ rị imẹ igunrun wẹ?
Mba nụ! Ebe wẹ lẹ okẹnnyẹ hụ rị a gba ẹhụhụọ rị, ebukọ wẹ ọnụ. 20 Kanị,
ogẹn lala hụn wẹ jẹnkọ d'e gi wepụ okẹnnyẹ hụ rị a gba ẹkụkwọ imẹ wẹ,
ogẹn hụ, e bumẹ wẹ ọnụ."
21 "O nwọnni onyẹ e gi ẹkwa ọhụn a kwakin ẹkwa akan. O gi ẹ kwakin ẹ,
nke ọhụn ahụn e hekapụ, o tikakẹnmẹ."

22 “O nwọnzikwọnị onyẹ e gi ihiẹn akan a gbaye manya ọhụn. O gi ẹ
gbaye ẹ, manya hụ a gbawapụ a, kẹ manya kẹ ihiẹn wẹ gi gbaye ẹ a la
iwi. 'Ya wụ, gi nwan ihiẹn ọhụn gbaye manya ọhụn.”

Ajụjụ Banyeni Ụhụọhịn Izu-ikẹn
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

23 Ụhụọhịn Izu-ikẹn ohu, Jesu ghakọ imẹ ugbo ọka witi, ebe wẹ ghakọ
imẹ ugbo hụ, 'ya ụmụ-azụụn a nọ ghọrịma ọka-witi. 24 'Ya ndị Itu-Farisi nọ
sị a, “Kị haịn wẹ gi a ghọ ihiẹn ugbo Ụhụọhịn Izu-ikẹn, wẹ rị a dan Iwu.”
25 'Ya Jesu nọ sị wẹ, “'Ya wụ, ụnụ agụntuni ihiẹn Defidi mẹ ogẹn o gi nwẹ
mkpa, ogẹn ẹgụn gi rị a gụn ịya lẹ ndị wẹ ile wị? 26 K'o dọn banye imẹ
ụlọ Osolobuẹ ogẹn Abiata gi wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan, ri brẹdi-nsọ hụ w'e
bupụhanị Osolobuẹ, hụn o mẹ ni Iwu sị nị onyẹ ọzọ erikọ a mmanị ndị
nchụ-ẹjan; kanị Defidi ri ẹ eri, yezikwọ ndị 'ya lẹ wẹ wị.”
27 Ya Jesu nọ nwan sị, “Makẹ ọrịnịmma ịhịan kẹ wẹ gi tumẹ Ụhụọhịn Izu-
ikẹn, egini wẹ ufiri Ụhụọhịn Izu-ikẹn ke ịhịan. 28 'Ya wụ nị mmẹ wụ Nwa
nke Ịhịan wụ Nna—kẹ ebe oku Ụhụọhịn Izu-ikẹn rị.”

Isi Nke Ẹtọ

Okẹnnyẹ Ẹka Ohu Nwụnhụn
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

1 Ya Jizọsị nọ banyezi ụlọ-ofufe. Imẹ ụlọ-ofufe ebahụn, o nwẹ okẹnnyẹ
ẹka ohu nwụnhụn rịn'a. 2 Wẹ nọ kemẹ Jesu nke nị wẹ hụn k'o jẹnkọ d'a
zụọ a Ụhụọhịn Izu-ikẹn kẹni wẹ gi ẹ ma a ikpe. 3 'Ya ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ ẹka
nwụnhụn, “Pụha ihun ebeni.” 4 Ọ nọ sị wẹ, “Elee hụn kẹ Iwu kwadọn nị
wẹ e mẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn? Imẹ ịhịan ihiẹn rị mma ra imẹ ịhịan eje-ihiẹn?
Ịzụọ ịhịan ra igbun'ẹ?” Kanị a gba w'a nkịntịn.
5 Jizọsị nọ gi iwe lehunmẹ wẹ, makẹni ọ fụka a nị obi wẹ e zekẹ. 'Ya ọ nọ
sị okẹnnyẹ hụ, “Tịnpụ ẹka ị.” Ọ nọ tịnpụ a, ẹka a nọ rị mma. 6 Ndị Itu-Farisi
nọ pụ; 'ya wẹ nị ndị itu Hẹrọdụ nọ zumẹ umẹ kẹ w'a dọn gbu Jesu.

Eje-mmọn A Kọma Jizọsị Ẹnya

7 Jesu lẹ ụmụ-azụụn a nọ pụ, jẹnmẹ mkpẹnrẹn iyi Galili; igunrun bugbu
enwẹn ẹ ọda nọ gha Galili sọnmẹ ẹ. 8 Ndị bu ọda ghazịkwọ Judia lẹ
Jerusalẹm lẹ Idumịa lẹ azụụn nọkunmẹ Taya lẹ Sidọnụ bịa. Ndịnị bịa
makẹni wẹ nụ ihiẹn ile Jesu rị e mẹ. 9 Ọ nọ sị ụmụ-azụụn a kwademẹn'ẹ
ụgbọ-mirin makẹ ufiri igunrun hụ, amamgbe w'a kpangbu ẹ. 10 Makẹni
ndị ile emu rị a kụ rị a fụfa a kẹni wẹ mẹtụ a ẹka, makẹni ọ zụọgụọ ndị
bụ ọda mbụ. 11 Ogẹn ọwụlẹ ndị eje-mmọn rị imẹ wẹ gi hụn a, a dannị w'a
alị, yi oro, sị, “Ịyụ wụ Nwa Osolobuẹ!” 12 Ọ gbakẹnmẹ eje-mmọn ndị hụ
mkpịnsịn-ẹka, sị wẹ ekukwọlẹ onyẹ ọ wụ.

Jizọsị E Tumẹ Ndị-ozi Pụ-ichẹn Mmẹbụọ
(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

13 Omẹgụụ, Jesu nọ si elu oke, kpọ ndị hụn ọ chọ, wẹ nọ bịa d'e kunrun
ẹ. 14 Ọ nọ họrị mmadụ mmẹbụọ, kpọ wẹ ndị-ozi pụ-ichẹn, ni wẹ du ẹ nọdị,
n'o zipụ wẹ d'e zi ozịọma 15 lẹzikwọ nị wẹ hụn ụzọ nwẹ ikẹn w'e gi a chụpụ
eje-mmọn. 16 Mmadụ mmẹbụọ hụ o tumẹ wụ: Saịmọnụ (hụn Jesu tu Pita);
17 Jemisi lẹ Jọnụ—wẹ ẹbụọ wụ ụmụ Zẹbẹdi (ndị hụn o tu “Bonagẹsị”, 'ya
wụ Ụmụ Akpabọ); 18 lẹ Andụrụ lẹ Filipu lẹ Batolomi lẹ Matiu lẹ Tamọsị lẹ
Jemisi nwa Alịfịọsị lẹ Tadịọsị lẹ Saịmọnụ hụn te rị ndị gi ẹka-ikẹn e mẹ ni

wẹ chụpụ ndị Rom rị a kị alị wẹ, 19 lẹzi Judasị nwa Iskarọtụ hụn re Jesu
ogẹn ịkpazụụn.

Jizọsị lẹ Bẹzibọ Onyẹ-isi Eje-mmọn ile
(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

20 'Ya Jesu nọ lama; igunrun ịhịan nọ gbakikomẹzi, nke wụ nị 'ya lẹ ụmụ-
azụụn a ahụndẹni efe ri ihiẹn-oriri. 21 Ogẹn ezi-lẹ-ụlọ Jesu wẹ gi nụ a, wẹ
nọ bịa nị wẹ weri ẹ, makẹlẹ wẹ nụ kẹ ndị ịhịan rị e kusọnmẹ, a sị, "Ẹra a
pụmagụọ a!"
22 Ndị-nkuzi Iwu gha Jerusalẹm bịa nọ sị, "Onyẹ-isi eje-mmọn ile wụ
Bẹzibọ rị imẹ ẹ; ikẹn Bẹzibọ onyẹ-isi eje-mmọn ile k'o gi a chụpụ eje-
mmọn." 23 'Ya Jizọsị nọ kpọzụnhan wẹ ebe ọ rị, gi ilu gwa wẹ oku, sị, "Nanị
kẹ Ekwensụ a dọn chụpụ Ekwensụ?" 24 Alị-eze ọwụlẹ kebeni, asakọzị
ẹka wuzo. 25 Ikpun-ụlọ kebeni, asaẹka turu. 26 'Ya wụ, omẹni Ekwensụ e
bugụọ lụmanị enwẹn ẹ, omẹni o kebegụọ—ọ sakọ ẹka turu, nke ẹ a gụgụọ!
27 Kanị, o nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a s'ẹka banye iwe dikẹn, kịrị ihiẹn rị iwe
ẹ mmanị o bu ụzọ kẹnmẹgụụ a—ogẹn hụ k'ọ nọ saẹka banye, kịrị ihiẹn rị
iwe ẹ.
28 "M rị a gwa ọnụ ezioku, wẹ sikọ d'a gbaghari njọ ile ịhịan mẹ lẹ eje-
oku ọwụlẹ wẹ ku; 29 kanị agbaghariḳọ wẹ onyẹ ọwụlẹ ku arụ banyeni
Mmọn-nsọ, onyẹ hụ e mẹọlẹ njọ itẹbitẹ." 30 O ku ihiẹnni makẹni wẹ rị a
sị nị "Eje-mmọn rị imẹ ẹ."

Nnẹ Lẹ Umunẹ Jesu
(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

31 Nnẹ Jizọsị lẹ umunẹ Jizọsị nọ bịa, turu ihun-ezi, zi ozi jẹnn'ẹ, sị a
bịa. 32 Igunrun ịhịan nọdịsọnmẹ alị, fihunmẹ ẹ; 'ya wẹ nọ sị a, "Nnẹ i lẹ
umunẹ i ikẹnnyẹ lẹ [umunẹ i ikpoho] rị ihun-ezi, a jụ ukwere i." 33 'Ya ọ
nọ shịarị wẹ, sị, "Onyẹ wụ nnẹ m? Elee ndị wụ umunẹ-m-ikẹnnyẹ?" 34 Ọ
nọ lehunmẹ ndị hụ nọdịsọnmẹ alị, fihunmẹn'ẹ, sị, "Lee nnẹ m lẹ umunẹ-
m-ikẹnnyẹ ebeni! 35 Onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ uche Osolobuẹ wụ nwẹnẹ-m-
okẹnnyẹ lẹ nwẹnẹ-m-okpoho lẹ nnẹ m."

Isi Nke Ẹnọ

Ilu Jesu Gi Onyẹ-ugbo Ta
(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

1 Jesu nọ nọdị mkpẹnrẹn mirin Galili kuzimẹzi. Igunrun higbu enwẹn
ẹ ogbe nọ fihunmẹ ẹ, nke wụ nị ọ nọ banye imẹ ụgbọ rị imẹ mirin
ebahụn d'a nọdị alị, igunrun hụ ile nọ nọdị akpakalị mkpẹnrẹn mirin
Galili ebahụn. 2 Ọ nọ gi ilu kuzi wẹ ihiẹn bu ọda. Imẹ nkuzi ẹ, ọ sị wẹ,
3 "Gọn ni ntịn! O nwẹ onyẹ-ugbo jẹn d'a gha mkpụrụ imẹ ugbo. 4 Ogẹn o
gi rị a gha a, mkpụrụ ndị hụ imẹ wẹ a danye ọkp'ụzọ, nnụnụ nọ bịa d'e
ripụ wẹ; 5 mkpụrụ ndị hụ imẹ wẹ a danye alị ọmụma, ebe ẹjan rịlẹni ọda. O
pupụha ozigbo, makẹni o jẹnteni imẹ ẹjan. 6 Ogẹn anwụn gi wa, ọ ma a, ọ
nọ shinwụn, makẹni mkpọgụn arị a; 7 mkpụrụ ndị hụ imẹ wẹ a danye imẹ
ogun, ogun ahụn nọ sue, dụngbu ẹ, ọ mịzịnị mkpụrụ; 8 kanị ndị hụ imẹ wẹ
a danye alị rị mma, o pupụha, sue, du, mị mkpụrụ mmagi-mmagi: ndị hụ
imẹ wẹ a bawaye ụzọ iri kwasị ọgụn, ndị hụ imẹ wẹ ụzọ ọgụn ẹtọ, ndị hụ
imẹ wẹ ụzọ ọgụn isẹn."
9 Ya ọ nọ sị, "Onyẹ nwọn ntịn o gi a nụ ihiẹn, 'ya nụ!"

Ihiẹn Haịn O Gi E Gi Ilu A Kuzi
(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

10 Ogẹn 'ya sụọ gi nọdị, ndị fihunmẹn'ẹ lẹ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ nọ
jụma a nkọwa ilu hụ. 11 Ọ nọ sị wẹ, “Ọnụ kẹ wẹ ye oghere ịmarịn ihiẹn-mini
rịsọnmẹ Alị-eze Osolobuẹ, kanị nke ndị rị ogbe, ilu kẹ wẹ gi a gwa wẹ ihiẹn
ile; 12 kẹni ihiẹn hụ Ẹkụkwọ-nsọ ku hụn ụzọ mẹzu, Ẹkụkwọ-nsọ sị,
‘Wẹ sikọ d'e lee ilee
kalẹ eleghakọ wẹ ụzọ,
a nụ ọnụnụ-ọnụnụ
kanị aghọtakọ wẹ,
amamgbe wẹ e gbehutọ d'e kunrun Osolobuẹ,
ọ gbagharị wẹ njọ wẹ.’ ”

Jesu A Kọwa Ilu Hụ O Gi Onyẹ-ugbo Ta
(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

13 'Ya ọ nọ jụ wẹ, sị, “Ọnụ aghọtanị iluni? Nanị kẹ ụnụ e gi nwan ghọta ilu
ile?” 14 “M gi onyẹ-ugbo ahụn e ku onyẹ rị a ghaye oku-Chuku. 15 Mkpụrụ
ndị hụ danye ọkp'ụzọ wụ oku ndị hụ wẹ ghaye, hụn o mẹ ni ogẹn wẹ gi nụ
a, Ekwensụ nọ bịa ozigbo d'e wefụ oku hụ wẹ kụn imẹ wẹ. 16 Ndị hụ wẹ
ghaye alị ọmụma wụ ndị hụ nụ oku hụ, e gi wẹ ịghọghọ nabanhan a ozigbo,
17 kanị, e nwẹ wẹ nkpọgụn; w'a tọhụ ẹkẹrẹ sụọ. Nsọngbu mọbụ ukpokpo gi
ufiri oku ahụn wẹ nụ bịa, a danpụ wẹ ozigbo. 18 Mkpụrụ ndị hụ wẹ ghaye
imẹ ogun wụ ndị hụ nụ oku hụ, 19 kanị ufiri nị wẹ rị e hue uhue banyeni
ihiẹn ụwanị lẹ ni akụ-lẹ-ụba* ụwa rị a la wẹ ẹnya lẹ ẹgụn ihiẹn ndị ọzọ, wẹ
ile banhan, a kpangbu wẹ oku hụ, ọ mịkọzị mkpụrụ.

20 Kanị ndị hụ wẹ ghaye alị rị mma wụ ndị hụ nụ oku hụ, nabanhan a,
mị mkpụrụ mmagi-mmagi ụzọ iri kwasị ọgụn, ndị hụ imẹ wẹ a bawaye
ụzọ ọgụn-ẹtọ, ndị hụ imẹ wẹ a bawaye ụzọ ọgụn-isẹn.”

Ukpẹ Rị Okpuru Afẹrẹ
(Luk 8.16-18)

21 'Ya Jizọsị nọ sịzị wẹ, “Onyẹ e wẹhẹ ukpẹ e bu ẹ e che okpuru afẹrẹ,
mọbụ okpuru bẹdi? Ẹlẹ enu obu-ukpẹ kẹ w'e bu ẹ e che? 22 O nwọnni ihiẹn
zuerini hụn jẹnkọlẹni d'a wa, mọbụ ihiẹn ọwụlẹ wẹ kpumẹ hụn jẹnkọlẹni
d'a wa. 23 Onyẹ nwẹ ntịn o gi a nụ ihiẹn, 'ya nụ!”

24 'Ya ọ nọ sị wẹ, “E gikwọ nị ihiẹn ụnụ nụ e dọn! Mkpu i gi mayeni ịhịan
kẹ wẹ jẹnkọ d'e gi mayeni i, kanị wẹ sikọ d'a machedẹni y'ẹ. 25 Makẹni,
onyẹ hụn nwẹni kẹ wẹ sikọ d'e yecheni; kalẹ onyẹ hụn nwọnlẹni a napụdẹ
w'a kẹ hụn o nwẹ.”

Ihiẹn Jesu Gi Ihiẹn-ugbo Rị E Sueni Kuzi

26 Jesu nọ sịzị wẹ, “Alị-eze Osolobuẹ nọ kẹ ebe okẹnnyẹ ohu nọ ghịgha
mkpụrụ ye alị ugbo, 27 jẹnmẹ—ọ hụ a ranhịn e tẹnhin uhinhin lẹ efinnaị,
ihiẹn ọ kụn nọ pu, sue, bụ okẹnnyẹ hụ a marịn k'o dọn mẹ. 28 Alị e gi ẹka
a e yeni ihiẹn-akụnkụn ẹka e sue, a mị mkpụrụ. O bu'zọ gbapu, osisi ẹ a
pụha, ọ mị mkpụrụ. 29 Mkpụrụ karagụhụ, okẹnnyẹ ahụn e weri ihiẹn o gi
a ghọ ihiẹn-ugbo banye d'a ghọma a, makẹni ogẹn ịghọ-mkpụrụ e rugụọ.”

Ilu Jesu Gi Mkpụrụ Mọstadị Ta
(Mat 13.31-32, 34; Luk 13.18-19)

---

* **Isi Nke Ẹnọ**:19 “Akụ-lẹ-ụba” kẹ wẹ ka a kpọ, kanị Ịka a kpọzị a ẹfee.

30 Jizọsị nọ sịzị, “Kịnị kẹ ẹnyi e gi ma atụ Alị-eze Chuku? Elee ilu kẹ ẹnyi
sikọ d'e gi kọwa a? 31 Ọ rịkẹ mkpụrụ mọstadị, hụn o mẹ ni 'ya kachanrịn
ntịn imẹ mkpụrụ osisi ile; 32 kanị wẹ kụn a, o sue, o hi-ogbe karị ihiẹn-
akụnkụn ndị ọzọ ile w'a kụnye imẹ ugbo. Ọ wa agala hi-ogbe, nke wụ nị
nnụnụ a bịa d'a kụ ẹkụụ e ye elu ẹ.”

Ilu-ilu Kẹ Jizọsị Gi E Ku Oku

33 Jesu nọ gisọnmẹ ilu bu ọda nọ ẹnịna gwa wẹ oku-Chuku; ọ gwa wẹ kẹ
wẹ a sa ẹka ghọta; 34 ọ gwanị wẹ oku mmaka, ilu sụọ k'o gi gwachanrịn
wẹ oku; kanị, 'ya lẹ ụmụ-azụụn a sụọ nọdị, ọ kọwachanrịn nị wẹ ihiẹn ile.

Jizọsị A kụsị Ebiri-mirin
(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

35 Ogẹn ẹnyasị ụhụọhịn hụ, Jizọsị nọ sị wẹ, “Nị ẹnyi fetu ni azụụn mirinni
hụn-ẹbọ.” 36 'Ya wẹ nọ latọ igunrun ahụn; ụmụ-azụụn nọ banye imẹ ụgbọ
hụ hụn Jizọsị lẹ enwẹn ẹ rị imẹ ẹ, wẹ lẹ 'ya nọ gi ụgbọ ahụn jẹnmẹ. O
nwẹzikwọ ụgbọ ndị ọzọ sọn Jesu. 37 Idẹnmizi, okẹn ẹbi nọ kpọma, ebiri-
mirin nọ kpọnbanma imẹ ụgbọ hụ, nke wụ nị mirin e d'e jun imẹ ụgbọ.
38 Kanị Jizọsị rị ibe azụụn imẹ ụgbọ ahụn, bu isi kwasị ofi-isi, a ranhịn
ụran. Ụmụ-azụụn a nọ kpọtiẹn ẹ, sị, “Onyẹ-nkuzi, y'a hụnn'a nị ẹnyi e d'a
nwụnhụn!?”

39 Jizọsị nọ tẹnhin, jụgbọ ẹbi hụ, sị “ohimin” hụ, “Kụsị! Mẹ jụụ!” Ẹbi ahụn
nọ kụsị, ụzọ ile nọ mẹ rajụụ. 40 Ya Jesu nọ sị ụmụ-azụụn a, “Kị haịn egun
gi a tụ ọnụ? Ụnụ e ke nwẹkwọ nwan okukwe?”

41 Egun nọ tụma wẹ ọda-ọda, 'ya wẹ nọ jụma ibe wẹ, sị, “Onyẹ wụdẹ
ọnwan, o gi mẹ ni kẹ ufere kẹ ohimin a gbaye ẹ?”

Isi Nke Isẹn

Jesu A Zụọ Okẹnnyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ ẹ
(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

1 Wẹ nọ fetu mirin Galili, pụha obodo ndị Gẹrasa (Gadara)*.

2 Hụn Jizọsị gihụ gha imẹ ụgbọ hidan, 'ya okẹnnyẹ ohu eje-mmọn rị imẹ
ẹ nọ gha ikpẹkpẹ pụha d'e kunrun ẹ. 3 Ikpẹkpẹ ebahụn k'o bi; o nwọnni
onyẹ e ri-ẹka e gbọndọnn'ẹ, ọsụọn'a nị wẹ gi ẹgan kpọma a. 4 Makẹni mgbe
ole-lẹ-ole kẹ wẹ te gipụ ẹgan kpọma a ụkụ lẹ ẹka: o tibepụ ẹgan ndị ahụn, ọ
kpagipụ igwe ndị ahụn rị a ụkụ. O nwẹzini onyẹ a saẹka e kwọndọnn'ẹ. 5 Ọ
wahunmẹ ikpẹkpẹ lẹ elu ugu rịsọnmẹ ebẹhụ, e yi oro, e gi ọmụma a dọkịka
enwẹn ẹ ẹhụ, kẹ ukinkin kẹ efinnaị.

6 Ogẹn o gi lecheni Jesu, 'ya ọ nọ gbaburu ẹ, gbun'ẹ osekpu. 7 Ọ nọ gi
okẹn olu yikẹnmẹ oro, sị, “K'i sikọ d'e gi m mẹ Jesu Nwa Chuku, Chuku
Hụn Kachanrịnnị? E gi m ẹfan Osolobuẹ rịọ ị, eyelẹ m afụnfụn!” 8 O ku
ihiẹnni makẹni Jesu a sịgụọl'a, “Ịyụ wụ eje-mmọn, gha imẹ okẹnnyẹ ahụn
pụha!”

9 'Ya kẹ Jesu nọ jụ a, sị, “Kị wụ ẹfan ị?” Ọ nọ shịarị, sị, “Ẹfan m wụ
Igunrun, makẹlẹ ẹnyi bu ọda.” 10 'Ya ọ nọ rịọkẹnmẹ Jesu y'a chụpụlẹ wẹ
imẹ ẹgbẹrẹ hụ.

11 Ogẹn hụ, o nwẹ igwee ezin rị a kpa nni elu oke nọkunmẹ mkpẹnrẹn
ohimin hụ, ẹhụ ebahụn wẹ rị. 12 Eje-mmọn ndị hụ nọ rịọ a, sị, “Chụ ẹnyi
yesọnmẹ imẹ ezin ndịnị; nị ẹnyi ban imẹ wẹ.” 13 Ọ nọ nị wẹ; 'ya eje-mmọn

* **Isi Nke Isẹ**n:1 mọbụ: Gẹgasa

ndị hụ nọ gha imẹ okẹnnyẹ hụ pụha, banyesọnmẹ imẹ ezin ndị hụ, ezin
ndị hụ ile nọ gi ọsọ kpọtu, zụnban imẹ mirin Galili ebahụn, ragbu enwẹn
wẹ. Ezin hụ ile rị ihiẹn nọkẹ nnụ isẹn.
14 Ndị-ndu ezin ndị hụ nọ gbajẹnmẹ d'a gwa ndị obodo wẹ lẹ ụmụ-alị
ndị rị ẹgbẹrẹ hụ ihiẹn mẹni. Wẹ ile nọ pụha d'e lee ihiẹn mẹni. 15 'Ya wẹ nọ
bịa d'e kunrun Jesu; wẹ nọ hụn onyẹ hụ igunrun eje-mmọn te rị imẹ ẹ: ọ
nọdịhụ alị, o yi hụ ẹkwa, o gi hụ ezigbo uche ẹ—egun nọ tụ wẹ. 16 Ndị o mẹ
ẹnya nọ gwa wẹ ihiẹn mẹ okẹnnyẹ hụ eje-mmọn te rị imẹ ẹ lẹ ezin ndị hụ.
17 'Ya wẹ nọ rịọma Jesu n'ọ gha ẹgbẹrẹ wẹ pụ.
18 Ogẹn Jesu gi bankọ imẹ ụgbọ, okẹnnyẹ hụ eje-mmọn te rị imẹ ẹ nọ rịọ
a n'o sọnmẹ ẹ.
19 Kanị Jesu nọ jụ, sị a, “Laburu ndị nke i d'a gwa wẹ okẹn ihiẹn
Osolobuẹ mẹni i, lẹ k'o mẹhan n'ị omikẹn.”
20 'Ya okẹnnyẹni nọ pụ, ghagbama obodo iri hụ nọgbamanị w'a kpọ
Dikapolisi, a gwa wẹ ihiẹn Jesu mẹn'ẹ. Ọ nọ tụ wẹ ile nụ n'a ẹnya.

Jesu A Zụọ Okpoho Ihiẹn Rị A Gba, Kpọtiẹn Nwata Nwụnhụnnị
(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

21 Ogẹn Jizọsị gi gi ụgbọ-mirin fetugụzị mirin ahụn, kinhẹnzi azụụn hụn-
ẹbọ, igunrun hi-ogbe nọ fihunmẹ ẹ mkpẹnrẹn mirin ebahụn. 22 Onyẹ ohu
w'a kpọ Jaịrọsị, hụn wụ onyẹ ohu imẹ ndị-isi ụlọ-ofufe nọ bịa; ogẹn o gi hụn
Jesu, 'ya ọ nọ dannị Jesu alị; 23 rịọkẹnmẹ ẹ, sị, “Emu rị a kụ nwa m okpoho
hụn nta, o d'a nwụn. Dodo bịa d'e bu ẹka ị kwasị a, zụọ a, kẹni ọ rị ndụn!”
24 Ya Jizọsị nọ sọnmẹ ẹ. Igunrun hi-ogbe nọzị sọnmẹ wẹ, wẹ ile hụ a fụfa
Jizọsị.
25 Imẹ igunrun hụ, o nwẹ okpoho ihiẹn rị a gba kete ahụa mmẹbụọ. 26 Ọ
hụnjungụọ ẹnya ẹka ndị idibiẹ, d'e ru ni ihiẹn a gụụ a ẹka, kanị, hụn nkẹ
o gi dịnhịn, ọ hụdẹ a jọwaye njọ. 27 Makẹni ọ nụgụọ banyeni Jizọsị, ọ nọ
gha azụụn nọkunmẹ Jizọsị imẹ igunrun hụ, mẹtụ ẹkwa a ẹka; 28 makẹni ọ
sị enwẹn ẹ, “Omẹni m k'a sahụ ẹka mẹtụ ẹkwa a ẹka, m sikọ d'a rị mma.”
29 Hụn o gihụ mẹtụ ẹkwa Jesu ẹka, ihiẹn rị a gban'a nọ kụsị ozigbo—kẹ ẹhụ
dọn mẹ ẹ, ọ nọ marịn n'ọ dịnhịngụọ. 30 Ozigbo, Jesu nọ marịn nị ikẹn a
ghaọlẹ imẹ ẹ pụ, o gbehutọ imẹ igunrun hụ, sị, “Onyẹ mẹtụ ẹkwa m ẹka?”
31 Ụmụ-azụụn a nọ sị a, “Ị hụ a hụn igunrun ịhịan rị a fụfan'ị, y'a jụmazị
‘Onyẹ mẹtụ m ẹka?’ ” 32 Kanị Jizọsị hụkwọ e lehunmẹ ẹnya n'ọ hụn onyẹ ọ
wụ. 33 Makẹni okpoho hụ a marịngụọ ihiẹn mẹ n'ẹ, ya ọ nọ gi egun lẹ ẹhịụ-
ọmụma-nni bịa d'a dannị Jesu alị, gwapụchanrịn a ezioku. 34 Jesu nọ sị a,
“Nwa m, okukwe i e mẹgụọ ị dịnhịn; lama, udọn 'ya rị nị ị, dịnhịnchanrịn
imẹ nsọngbu i.”
35 Ebe Jizọsị rịkwọ e ku, ndị-ozi nọ gha iwe Jaịrọsị bịa, sị a, “Nwa ị a
nwụnhụngụọ, k'ị nọzị e sọngbuni onyẹ-nkuzi?” 36 Kanị, ogẹn ihiẹnni wẹ rị
e ku gi feban Jesu ntịn†, ọ nọ sị Jaịrọsị, “Atụlẹ egun, ka kwerihụ!”
37 Jesu anịnị ndị ọzọ sọn ẹ karị Pita lẹ Jemisi lẹ Jọnụ nwẹnẹ Jemisi.
38 Ogẹn wẹ gi ru iwe onyẹ-isi ụlọ-ofufe hụ wụ Jaịrọsị, Jesu a hụn okẹn isusu
lẹ ndị rị a kwan ẹkwan, e goshi elu. 39 Ogẹn o gi banye imẹ ụlọ, ọ nọ sị wẹ,
“Kị wụ isusuni? Kị ọnụ rị a kwannị? Nwata ahụn a nwụnhụnnị, ọ rịhụ
ụran!” 40 'Ya wẹ nọ mụma Jesu ẹmụ. Kanị, ogẹn o gi chụpụgụụ wẹ ile ezi, ọ
nọ weri nẹdi lẹ nnẹ nwata ahụn lẹ ụmụ-azụụn a ẹtọ ahụn ya lẹ wẹ wị, wẹ

† **Isi Nke Isẹ**n:36 mọbụ: Kanị, Jesu egọndẹni ntịn ihiẹn wẹ rị e ku.

ile nọ wịrị banye mmughẹ ebe nwata hụ dinẹ. 41 'Ya ọ nọ kwọndọn nwata
hụ ẹka, sị a, “Talita, kum!” 'Ya wụ, “Nwata okpoho, m sị ị lihi!”
42 Ozigbo, 'ya nwata ahụn nọ lihi ọtọ, jẹnhunmẹmẹ. (Nwata hụ wụ nwa
ahụa mmẹbụọ.) Ọ nọ tụkẹnmẹ wẹ ile ẹnya. 43 Jesu nọ dọkẹnmẹ wẹ ẹka ntịn,
sị wẹ a gwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ ihiẹn mẹni, ọ nọ sị wẹ, ye nwata hụ ihiẹn-
oriri ri.

Isi Nke Isin

Ndị Obodo Nazarẹtị A Jụ Jizọsị
(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

1 Jizọsị a gha ebẹhụ pụ, ọ nọ si obodo ẹ wụ Nazarẹtị*, ụmụ-azụụn a nọ
sọnmẹ ẹ. 2 O ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, ọ nọ kuzimẹ imẹ ụlọ-ofufe. Ọ tụ ndị bu
ọda rị a nụn'a ẹnya, wẹ hụ a sị, “Elebe kẹ okẹnnyẹni nọ nwọnhẹn ihiẹn ndịnị
ile? Elee amamihiẹn wụ hụnnị wẹ ye ẹ? Elebe k'ọ nọ nwọnhẹn ikẹn o gi a
rụn okẹn ọrụn-atụmẹnya ndịnị ọ rị a rụn? 3 Ọnwan ẹlẹ Kapịnta, nwa Meri?
Ọnwan ẹlẹ nwẹnẹ Jemisi lẹ Josisi† lẹ Judasị lẹ Saịmọnụ? Ẹlẹ ẹnyi lẹ umunẹ-
ẹ-ikpoho rị ebeni?” 'Ya kẹ izize ẹ nọ ban wẹ, wẹ nọ legberi ẹ.
4 Jizọsị nọ sị wẹ, “W'a gbaye onyẹ-amụma agbaye ebe ọwụlẹ wezụka imẹ
obodo ẹ lẹ ebe ndị nke ẹ rị lẹ imẹ ezi-lẹ-ụlọ a.”
5 Ọ sanị ẹka rụn ọrụn-atụmẹnya ebẹhụ, karị ndị bulẹni ọda emu rị a kụ o
bu ẹka kwasị zụọ. 6 Ọ nọ tụ a ẹnya nị enwẹ wẹ okukwe.

Jesu E Zipụ Ụmụ-azụụn Mmẹbụọ Hụ
(Mat 10.5-10; Luk 9.1-6)

'Ya kẹ Jesu nọ jẹnsọnmẹmẹ obodo-obodo mẹsọnmẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ rị ẹgbẹrẹ
hụ, a kuzi wẹ. 7 Ọ nọ kpọ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ, zipụ wẹ mmadụ ẹbụọ-
ẹbụọ, ye wẹ ikẹn w'e gi a chụpụ eje-mmọn. 8 Ọ sị wẹ, ụnụ jẹnkọnị, ewerilẹ
ni ihiẹn ọwụlẹ karị ọkpọ: ewerilẹ ni ihiẹn-oriri mọbụ egho, ebulẹ ni ẹkpa.
9 Yiri ni akpụkpọ-ụkụ; ka ewerilẹ ni ẹwo ọzọ che ni hụn ọnụ yi. 10 Ọ sịzị wẹ,
“Ụlọ ọwụlẹ ọnụ banye, nọdị nị ebahụn d'e ru mgbe ụnụ gha obodo hụ pụ.
11 Kanị, obodo ọwụlẹ nabanhanlẹni ụnụ, mọbụ jụ nị egọnkọ wẹ ọnụ ntịn,
ụnụ pụkọnị, kpukpupụ nị ẹjan rị ọnụ ụkụ tọnị wẹ. Ịya jẹnkọ d'a wụrụ ihiẹn
w'e gi shịagbu wẹ ẹri.”
12 'Ya wẹ nọ jẹnmẹ d'e gwasọnmẹ wẹ rogharị; 13 a chụpụsọnmẹ wẹ eje-
mmọn bu ọda, a tankpu ndị emu rị a kụ udẹn olivu, a zụọ wẹ.

Ọnwụn Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

14 Eze wụ Hẹrọdụ nọ nụ ihiẹn ndịnị Jesu rị e mẹ—makẹni ẹfan Jesu a
kpọgbarịọlẹ. O nwẹ ndị rị a sị, “Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku rọ, ọ ghagụọ
ọnwụn lihi, 'ya haịn o gi nwẹ ikẹn o gi a rụn ọrụn-atụmẹnya ndịnị.” 15 Ndị
hụ imẹ wẹ sị, “Ẹlaịja rọ.” Ndị ọzọ sị, “Onyẹ-amụma rọ—rịkẹ ndị-amụma
mbụ.” 16 Kanị, ogẹn Hẹrọdụ gi nụ a, ọ nọ sị, “Jọnụ hụn m bepụ isi a ghaọlẹ
ọnwụn lihi.”
17 Hẹrọdụ ku ẹnịna makẹni Hẹrọdụ lẹ enwẹn ẹ zi wẹ d'a nwụnrụn Jọnụ,
kẹn ẹ ẹgbụn, kpọkin ẹ ye ụlọ-ngan, makẹ ufiri Hẹrọdịasị nwunyẹ nwẹnẹ
Hẹrọdụ wụ Filipu, hụn Hẹrọdụ jẹn d'a lụma; 18 ufiri ni Jọnụ sị Hẹrọdụ, “Iwu
ekwerini n'i weri nwunyẹ nwẹnẹ i lụma; ị rị a dan Iwu Osolobuẹ.” 19 Ize
Jọnụ nọ zemẹ Hẹrọdịasị; o te chọ n'o gbu Jọnụ, kalẹ ọ sanị ẹka. 20 Egun
Jọnụ a tụ Hẹrọdụ makẹni Hẹrọdụ a marịnghọ nị Jọnụ wụ onyẹ ezi-omumẹ

* **Isi Nke Isin:1** obodo ọ nọ sue † **Isi Nke Isin:3** Josẹfụ

lẹ onyẹ rị nsọ, Hẹrọdụ anịnị wẹ gbu ẹ. Ọ sụọ Hẹrọdụ n'o gọn ntịn oku Jọnụ ọsụọn'a n'o gbu ẹ mgbu obi ogẹn ọwụlẹ o gi nụ a.

21 Omẹgụụ, efe nọ pụhanị Hẹrọdịasị ụhụọhịn hụ wẹ gi a nyanhan ọmụmụ
Hẹrọdụ. O ru ụhụọhịn hụ, Hẹrọdụ nọ kpọ oriri hi-ogbe. Ndị ọ kpọ 'ya wụ
oriri wụ ndị-isi Ọrụn-ebo lẹ ndị ọkị-agha, lẹ ndị wẹ marịn amarịn imẹ Galili.
22 Ogẹn nwa Hẹrọdụ okpoho hụn w'a kpọ Hẹrọdịasị‡ gi pụha, tẹn egu, ọ
nọ sụọ Hẹrọdụ lẹ ndị-ọbịa a ụsụọ ọda-ọda; Hẹrọdụ nọ sị nwata hụ, "Rịọ m
ihiẹn sụọ n'ị, m jẹnkọ d'e ye i y'ẹ." 23 Ọ nọ kun iyi, sị, "Ihiẹn ọwụlẹ i rịọ m,
m sikọ d'e ye i y'ẹ, ọsụọn'a n'ị sị m kebe alị-eze m ụzọ ẹbụọ ye i azụụn ohu."
24 Nwata okpoho hụ nọ jẹn d'a jụ nnẹ ẹ, sị, "Kịnị kẹ m sikọ d'a rịọ?" Nnẹ ẹ
nọ za a, sị, "Isi Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku." 25 Ozigbo, ọ nọ gbakin-azụụn
buru eze, sị a, "M chọ n'ị gi mgbadọn§ ye m isi Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku
kikẹni!" 26 Ihiẹnni nọ fụ eze, kanị, makẹ iyi o kun lẹ ndị ọbịa a, ọ chọnị n'ọ
sị nwata-okpoho hụ mba. 27 Ọ nọ zi onyẹ-agha imẹ ndị rị e dun'ẹ e che ẹ
nche jẹn d'e behẹ isi Jọnụ. Onyẹ-agha hụ nọ jẹn imẹ ụlọ-ngan, bepụ Jọnụ
isi. 28 Ọ nọ gi mgbadọn buhẹ ẹ, bu ẹ ye nwata-okpoho hụ, nwata-okpoho
hụ nọ bu ẹ jẹnni nnẹ ẹ. 29 Ogẹn ụmụ-azụụn Jọnụ gi nụ ihiẹnni, wẹ nọ bịa
d'e buru ẹhụ a li.

Jesu E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihiẹn-oriri
(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Jọn 6.1-14)

30 Ogẹn ndị-ozi hụ pụ-ichẹn gi lụa, wẹ nọ fihunmẹ Jizọsị; wẹ nọ gwa a
ihiẹn ile wẹ rụn lẹ ihiẹn ile wẹ kuzi. 31 Ọ nọ sị wẹ, "Pụha nị, nị ẹnyi si ebe
ịhịan bilẹni kẹni ụnụ zu ikẹn ẹkẹrẹ!" (O ku ihiẹnni makẹni ndị bu ọda rị a
bịa, a la, nke wụ nị Jesu lẹ ụmụ-azụụn a ahụndẹni efe ri ihiẹn-oriri.) 32 Ịya
lẹ wẹ sụọ nọ banye ụgbọ-mirin si ebe ịhịan bilẹni. 33 Ndị bu ọda hụn wẹ
kẹ wẹ jẹnkọ, wẹ nọ marịn nị uwẹ rọ, ya wẹ nọ gha obodo rị ichẹn-ichẹn
weri ụkụ gbama ọsọ, buni wẹ ụzọ ru ebahụn. 34 Ogẹn Jesu gi gha imẹ ụgbọ
pụha, ọ hụn igunrun ahụn hi-ogbe, omikẹn wẹ e jun ẹ obi, makẹni wẹ nọ
kẹ atụnrụn nwọnlẹni onyẹ-ndu, ọ nọ kuzimẹ wẹ ihiẹn bu ọda.

35 Ogẹn eki gi gimẹ, 'ya ụmụ-azụụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị, "O nwọnni
onyẹ bi ebeni ẹnyi rị bụ ọhịhị a gbamagụọ; 36 gbashịa ndịnị nị wẹ shi alị-
ọfịa lẹ obodo ndị mẹsọnmẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ rị ẹhụ ebeni d'e ṅọnrin ihiẹn wẹ
jẹnkọ d'e ri." 37 Jesu nọ sị wẹ, "Ọnụ lẹ enwẹn ụnụ, ye ni wẹ ihiẹn wẹ sikọ
d'e ri." Wẹ nọ jụ a, sị, "Nị ẹnyi hụn egho ọrụn akpụ-ụhụọhịn ọgụn-iri ṅọnye
ndịnị ile brẹdi wẹ k'e rị?" 38 Jesu nọ sị wẹ, "Ogbe brẹdi ole kẹ ọnụ gi? Jẹn
ni d'e lele ẹ." Ogẹn wẹ gi lelegụụ a, wẹ nọ sị a, "Ogbe isẹn lẹ azụn ẹbụọ."
39 Ọ nọ sị wẹ gwa ndị hụ nọdị alị ọkụdụ-ọkụdụ elu irurue ndụn rị ebẹhụ.

40 Ndị hụ nọ nọdịsọnmẹ ọkụdụ-ọkụdụ: ndị hụ imẹ wẹ madụ ọgụn-isẹn,
ọgụn-isẹn, ndị hụ imẹ wẹ iri-kwasị-ọgụnnaị, iri-kwasị-ọgụnnaị. 41 Ọ nọ
wesi ogbe brẹdi isẹn hụ lẹ azụn ẹbụọ hụ enu, lee ẹnya elu-igwee, ye
Osolobuẹ ekele. Ọ nọ bebe brẹdi ndị hụ buye ụmụ-azụụn a d'e ye wẹ. Ọ
nọ kebezikwọ nị wẹ azụn ẹbụọ ndị hụ.

42 Wẹ ile nọ rijunchanrịn ẹfọ. 43 Ogẹn wẹ gi tụtụkomẹgụụ brẹdi lẹ azụn
wẹ rihọdụ, o jun ụkpalị mmẹbụọ. 44 Ikẹnnyẹ rị imẹ ndị ri ihiẹn-oriri hụ wụ
mmadụ ọgụn-iri kwasị nnụ-mmẹbụọ, 'ya wụ nnụ-uku isẹn.

Jesu E Jẹn Ijẹn Elu Mirin
(Mat 14.22-23; Jọn 6.15-21)

‡ **Isi Nke Isin:22** mọbụ: nwa Hẹrọdịasị okpoho § **Isi Nke Isin:25** afẹrẹ

45 Jesu nọ zipụ ụmụ-azụụn a ozigbo, sị wẹ banye imẹ ụgbọ kẹni wẹ bu n'ẹ
ụzọ si Bẹsaịda hụn rị azụụn ohimin hụ hụn-ẹbọ. 'Ya nwẹn nkẹ nọ gbashịa
igunrun hụ. 46 Ogẹn o gi gbashịagụụ wẹ, ọ nọ si elu ugu d'e mẹ ekpere. 47 O
ru ogẹn ẹnyasị, ụgbọ e ru etintinnaị mirin ahụn bụ Jesu sụọ rị akpakalị.
48 Ọ nọ hụn a n'ọ rị a fụ wẹ ọrụn ịnyanshi ihun makẹlẹ ufere rị e bukin
wẹ azụụn. Ihiẹn rịkẹ ọkụlọkụ ẹtọ ụtụntụn, ọ nọ jẹnhẹn ijẹn elu mirin d'e
kunrun wẹ. O te k'a ghafe wẹ. 49 Ogẹn wẹ gi hụn a k'o jẹnkọ ijẹn elu mirin,
wẹ ro ni onyẹ-mmọn rọ, 'ya wẹ nọ yi oro — 50 makẹni egun tụma wẹ kẹ wẹ
ile hụn a. Jesu nọ kuye ni wẹ oku ozigbo, sị, “Mmẹ rọ, atụlẹ ni egun!” 51 Ya
ọ nọ banye ni wẹ imẹ ụgbọ, ufere hụ nọ kụsị. Ọ nọ tụkẹnmẹ ụmụ-azụụn a
ẹnya, makẹni 52 aghọtanị wẹ ọrụn-atụmẹnya ahụn o gi brẹdi hụ rụn, makẹni
obi wẹ ze eze.

Jesu A Zụọ Onyẹ Emu Rị A Kụ Imẹ Gẹnẹsarẹtị
(Mat 14.34-36)

53 Ogẹn wẹ gi fetugụụ “ohimin” hụ, e ru wẹ obodo Gẹnẹsarẹtị, wẹ nọ
limẹ ụgbọ-mirin wẹ ebẹhụ. 54 Ozigbo wẹ gha imẹ ụgbọ-mirin pụha, ndị rị
ebẹhụ nọ marịn nị Jesu rọ. 55 Wẹ nọ gi ọsọ ghagbamẹ ẹgbẹrẹ hụ ile, e gi
ute e buhẹ ndị emu rị a kụ ebe ọwụlẹ wẹ nụ nị 'ya k'ọ rị. 56 Ebe ọwụlẹ Jesu
jẹn—kẹ obodo mẹ ntịn kẹ hụn shịa-ẹfọ kẹ alị-ọfịa, wẹ hụ e bu ndị emu rị a
kụ a tọ imẹ afịa, a rịọ Jesu nị wẹ mẹtụhụ ntịn ẹwuru ẹ ẹka; ndị ile hụn mẹtụ
a ẹka nọ dịnhịn.

Isi Nke Ẹsa

Ọdịnalị Ndị Nẹdi Kanị
(Mat 15.1-9)

1 Ndị Itu-Farisi lẹ ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu hụn gha Jerusalẹm bịa nọ
fihunmẹ Jesu. 2 Wẹ nọ hụn a nị ndị hụ imẹ ụmụ-azụụn a rị e gi ẹka rụnị e
ri ihiẹn-oriri, ya wụ, ẹka wẹ kwọlẹni kẹ wẹ dọn a kwọ.
3 (Makẹni ndị Itu-Farisi lẹ ndị Ju ile ara ri ihiẹn-oriri mmanị wẹ kwọ ẹka
hụn wẹ gi e dọnmẹ enwẹn wẹ nsọ. W'e gi ẹ e mẹzu omẹnalị ndị nẹdi wẹ
kanị; 4 wẹ gha afịa lụa, erikọ wẹ ihiẹn ọwụlẹ mmanị kẹ wẹ chanchangụụ
enwẹn wẹ;* o nwọnsọnmẹzi imẹrinmẹ ihiẹn w'e mẹ hụn wẹ gi e dọnmẹ
omẹnalị; kẹ ịchanchan mkpu, ite, lẹ ihiẹn ndị ọzọ wẹ gi igwe mẹmẹ, hụn
w'e gi e shi ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn wẹ gi e dinẹ.)
5 Ya ndị Itu-Farisi lẹ ndị-nkuzi Iwu ahụn nọ nwan jụ Jesu ajụjụ, sị, “Kị
haịn ụmụ-azụụn ị gilẹni e dọnmẹ omẹnalị ndị mbụ, e gi ẹka rụnị e ri ihiẹn-
oriri?”
6 Ọ nọ sị wẹ, “Ezioku kẹ Azaya ku banyeni ụnụ ndị ihunnaị ebẹhụ wẹ
nọ de ẹ nị:
‘Ndịnị gi ụgbọn-ọnụ
a gbaye m,
kalẹ obi wẹ
e tekẹ ebe m rị;
7 ofufe ọlal'iwi
kẹ wẹ rị e fe m,
w'a kuzi omẹnalị ịhịan tumẹ
nọkẹ sị Iwu Osolobuẹ rọ.’
8 Ọnụ e bu Iwu Osolobuẹ che ụsụọ, kwọnkẹnmẹ omẹnalị ịhịan.”

---

* **Isi Nke Ẹsa:4** ...wẹ gha afịa lụa, erikọ wẹ ihiẹn ọwụlẹ mmanị kẹ wẹ chanchangụụ enwẹn wẹ kẹ wẹ dọn a chanchan gi dọnmẹ enwẹn wẹ nsọ.

9 Ọ nọ sị wẹ, “Ọnụ marịn kẹ ụnụ dọn a kpachanpụ ẹnya a latọ Iwu
Osolobuẹ, kẹni ọnụ hụn ụzọ e dọnmẹ ọdịnalị ụnụ! 10 Makẹni, Mozizi sị,
‘Gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i’, sịzị, ‘Onyẹ ọwụlẹ kpari nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ, wẹ k'e
gburịrị a.’ 11 Kanị, ụnụ sị nị onyẹ sịhụ nẹdi ẹ mọbụ nnẹ ẹ, ‘E weguọ m ihiẹn
nkẹ m'e ye i ye Osolobuẹ oyiye,’ 12 ọhụn e higụọ, ụnụ a nịkọzị a mẹni nẹdi
ẹ mọbụ nnẹ ẹ ihiẹn ọwụlẹ. 13 Ẹnịna kẹ ụnụ gi e mẹ oku Osolobuẹ a pazilẹ
ire kẹni ọnụ hụn ụzọ chedọn omẹnalị ụnụ a kuzi. Ụnụ e mẹsọnmẹzi ihiẹn
bu ọda nọ ẹnịna.”

Ihiẹn Ndị E Mẹrụ Ịhịan
(Mat 15.10-20)

14 Jesu nọ kpọzụnhanzị igunrun hụ, sị wẹ, “Ọnụ ile, gọn ni m ntịn, nị
ụnụ ghọta: 15 O nwọnni ihiẹn a banye imẹ ịhịan hụn e mẹrụn'a. Kama,
ihiẹn gha imẹ ịhịan pụha wụ ihiẹn e mẹrụn'a.” 16 [Onyẹ nwẹ ntịn o gi
a nụ ihiẹn y'a nụ.] 17 Ogẹn o gi na igunrun hụ tọ banye imẹ ụlọ, 'ya
ụmụ-azụụn a nọ sị a kọwa nị wẹ ilu hụ. 18 'Ya ọ nọ sị wẹ, “'Ya wụ, ụnụ
lẹ enwẹn ọnụ aghọtazịkwọnị? Ụnụ aghọtanị nị ẹlẹ ihiẹn banye imẹ ịhịan
e mẹrụ a? 19 Makẹni ọ banyeni imẹ obi ẹ, kanị, imẹ ẹfọ a k'ọ banye, ọ
gha ẹrịra shi mgbugbu-nsịn.” (O gi ihiẹnni ku ni ihiẹn-oriri ile rị ọchan†.)
20 Ọ nọ sịzị, “Ihiẹn gha imẹ ịhịan pụha wụ ihiẹn e mẹrụn'a. 21 Makẹni, imẹ
ịhịan, imẹ obi ịhịan, kẹ ihiẹn ndịnị gha a pụha: eje-iroro, ụdị ughẹrẹ rị
ichẹn-ichẹn, izun-ohin, igbu-ọchụ, 22 ịna-nwunyẹ-ịhịan lẹ ịzọ-ụkụ-eye-ọfịa,
ẹnya-uku, imẹ ihiẹn-ifẹnrẹn, ndufie, obibi ‘mmẹ-nwọn-enwẹn-m,’ ẹnya-ụfụ,
nkutọ, mpache lẹ nzuzu. 23 Imẹ ịhịan kẹ eje-ihiẹn ndịnị ile a gha a pụha, e
mẹrụ a.”

Okukwe
(Mat 15.21-28)

24 Jizọsị nọ gha ebẹhụ buli, shi ẹgbẹrẹ Taya. Ọ nọ banye imẹ ụlọ ohu; o
te chọnị nị onyẹ ọwụlẹ marịn n'ọ rị ebahụn, kanị ọ sanị ẹka zueri.
25 Ozigbo, okpoho ohu eje-mmọn rị imẹ nwa-a-okpoho nọ nụ banyen'ẹ,
'ya okpoho hụ nọ bịa d'e gbun'ẹ osekpu. 26 Okpoho ahụn wụ onyẹ alị ọzọ,
ẹlẹ onyẹ Ju; ndị Finishịa mụ a, Siria wụ alị wẹ. Ọ nọ rịọ Jesu n'ọ chụpụ eje-
mmọn hụ rị imẹ nwa a. 27 Jesu nọ sị a, “Nị ụmụẹka rigụdẹ, makẹni ọ rịnị
mma nị ịhịan buru ihiẹn-oriri ụmụẹka tụye ni nkitẹ.” 28 'Ya okpoho hụ nọ
sị a, “Ezioku rọ Di-nwọnni-ẹnyi; kalẹ, nkitẹ rị okpuru teburu e ri ifunfun
ihiẹn-oriri gha ebe ụmụẹka nọ e ri a dantọ alị.” 29 'Ya Jesu nọ sị a, “Makẹ
ufiri ihiẹnni i ku, lama, eje-mmọn hụ a ghaọlẹ imẹ nwa ị pụ.” 30 Ogẹn o gi
ru ụlọ, ọ nọ hụn nwata hụ k'o dinẹ elu bẹdi, eje-mmọn hụ a pụgụọ.

Jesu A Zụọ Onyẹ Odin Ghalẹni E ku Oku Ọhụnma

31 Jesu nọ gha ẹgbẹrẹ alị Taya pụ, ghashi alị Sidọnụ pụha azụụn obodo
iri hụ nọgbamanị hụn w'a kpọ Dikapolisi, hụn nọkunmẹ “Ohimin” Galili.
32 Wẹ nọ wẹhẹ n'ẹ okẹnnyẹ ohu, onyẹ ntịn-okin hụn ghalẹni e ku oku
ọhụnma, wẹ nọ rịọ Jesu n'o bu ẹka kwasị a. 33 Jesu nọ weri ẹ pụ ebahụn
igunrun hụ rị. We ẹ si ụsụọ ebe ịhịan rịlẹni, ọ nọ rụ mkpịnsịn ẹka ye ẹ imẹ
ntịn, jụụ ẹsọn ye mkpịnsịn-ẹka, gi ẹsọn hụ de ẹ ire. 34 'Ya ọ nọ lee ẹnya elu-
igwee, gi okwọnlụa sị, “Ẹfata.” Ẹfata wụ “Shịapụ”.
35 Ozigbo, ntịn okẹnnyẹ hụ nọ shịapụ, ire ẹ a tọpụ, ọ nọ kumẹ oku
ọhụnma. 36 Jizọsị nọ sị wẹ agwalẹ onyẹ ọwụlẹ; kanị k'o dọn rị a gwa wẹ
ekulẹ, ẹrịra kẹ wẹ dọn rị e kukẹnmẹ ẹ. 37 Ọ tu wẹ ile ẹnya ọda-ọda, wẹ nọ

† **Isi Nke Ẹsa:19** Ya wụ nị wẹ jẹnkọ d'a saẹka ri wẹ ile.

sị, “O mẹ ihiẹn ile ọhụnma! O mẹdẹ onyẹ ntịn-okin nụma ihiẹn, mẹdẹ onyẹ odin kumẹ oku!”

Isi Nke Ẹsatọ

Jesu E Ye Mmadụ Nnụ-iri Ihiẹn-oriri
(Mat 15.32-39)

1 Ogẹn hụ, igunrun ọzọ hi-ogbe nọ gbakikomẹ; o mẹgụụ, makẹni ihiẹn
wẹ sikọ d'e ri arịa, Jizọsị nọ kpọ ụmụ-azụụn a, sị wẹ, 2 “Omikẹn igunrunni
rị e mẹ m, makẹni mmẹ lẹ wẹ a nọpụọlẹ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, bụ enwọnzi
wẹ ihiẹn wẹ jẹnkọ d'e ri. 3 M sị wẹ bu ẹgụn lama, wẹ sikọ d'a sụọhịtọ ụzọ
makẹlẹ ndị hụ imẹ wẹ gha ebe tegbu enwẹn ẹ bịa.” 4 Ụmụ-azụụn a nọ jụ a,
sị, “Elebe kẹ ịhịan jẹnkọ d'a nọ hụn brẹdi hụn sikọ d'e jun ndịnị ile ẹfọ imẹ
ebeni ịhịan bilẹni?” 5 Ọ nọ jụ wẹ, sị, “Ogbe brẹdi ole kẹ ọnụ nwọn?” Wẹ nọ
za, sị, “Ẹsa.” 6 'Ya ọ nọ sị igunrun hụ nọdịsọnmẹ alị akpakalị; o weri ogbe
brẹdi ẹsa hụ, o yegụụ ekele, ọ nọ bebe wẹ, we wẹ ye ụmụ-azụụn a nị wẹ
ke ni ndị hụ 'ya, ụmụ-azụụn a nọ ke ni igunrun hụ 'ya. 7 Wẹ nwọnzikwọ
azụn mẹ kịrịkịrị bulẹni ọda; o yezikwọ ekele makẹ azụn ndịnị wẹ, ọ nọ sị
ụmụ-azụụn a kezikwọ nị wẹ 'ya. 8 Igunrun hụ nọ ri, ẹfọ e jun wẹ, ifunfun
ẹ họdụnị hụn wẹ kpọnkikomẹ jun ụkpalị ẹsa. 9 Ndị ri ihiẹn-oririni rị ihiẹn
rịkẹ mmadụ nnụ-iri. 'Ya ọ nọ gbashịa igunrun hụ. 10 Ya lẹ ụmụ-azụụn a nọ
banye ụgbọ-mirin ozigbo si ẹgbẹrẹ Damanuta.

Ndị Itu-Farisi Sị A Ghọsị Wẹ Ihiẹn Ahịma
(Mat 12.38-42; 16.1-4)

11 Ndị Itu-Farisi nọ bịa d'e kunrun Jesu, dọsọnmẹ ẹ ndọndọ, sị a ghọsị
wẹ ahịma *hụn sikọ d'a ghọsị wẹ n'ọ* gha elu-igwee bịa. Wẹ gi ihiẹnni shi
n'ẹ ọnyan. 12 Kanị, Jesu nọ sụn okẹn udẹn, sị, “Kị haịn ndị agbọnị gi a chọ
ahịma? Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, o nwọnni ahịma ọwụlẹ wẹ jẹnkọ d'a ghọsị
agbọnị!” 13 Ọ nọ na wẹ tọ, banyezi imẹ ụgbọ-mirin, fetu azụụn hụn-ẹbọ.

Yisti Ndị Itu-Farisi Lẹ Nke Hẹrọdụ
(Mat 16.5-12)

14 Ụmụ-azụụn a nyanhannị weri brẹdi; ogbe ohu sụọ kẹ wẹ gi imẹ
ụgbọ-mirin ebẹhụ. 15 Jizọsị nọ dọ wẹ ẹka ntịn, sị wẹ, “Elekwọ nị ẹnya!
Kpachanpụkwọ nị ẹnya makẹ yisti ndị Itu-Farisi lẹ nke Hẹrọdụ.” 16 Wẹ nọ
sị ibe wẹ, “O ku ihiẹnni makẹni ẹnyi e gi brẹdi.” 17 Jesu a marịnguọ ihiẹn
wẹ ri e ku, ọ nọ sị wẹ, “Kị haịn ụnụ gi e ku oku brẹdi ọnụ gilẹni? Ụnụ e ke
leghamakwọ nwan ụzọ? Ụnụ e ke ghọtamakwọ nwan? A kpọkinguọ wẹ obi
ụnụ? 18 Ọnụ nwẹ ẹnya bụ ụnụ a ra gi ẹ legha ụzọ? Ụnụ nwẹ ntịn bụ ọnụ a
ra gi wẹ nụ ihiẹn? Ụnụ a nyanhannị? 19 Ogẹn m gi bebe ni mmadụ ọgụn-
iri-kwasị-nnụ-mmẹbụọ ogbe brẹdi isẹn, ụkpalị ole kẹ ifunfun ẹ wẹ rihọdụ
jun?” Wẹ nọ sị a, “Mmẹbụọ.” 20 Ọ sịzị wẹ, “Ogẹn m gi bebe ni mmadụ
nnụ-iri ogbe brẹdi ẹsa, ụkpalị ole kẹ ifunfun ẹ wẹ rihọdụ jun?” Wẹ nọ sị a,
“Ẹsa.” 21 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ e ke ghọtakwọ nwan?”

Jesu A Zụọ Okẹnnyẹ Ẹnya-ishi Imẹ Obodo Bẹsaịda

22 E ru wẹ Bẹsaịda, wẹ nọ wẹhẹni Jesu okẹnnyẹ ẹnya-ishi, rịọ a n'o mẹtụ a
ẹka. 23 Ọ nọ weri okẹnnyẹ hụ ẹka, du ẹ pụ imẹ obodo hụ, ogẹn o gi bugụụ
ẹsọn che ẹ ẹnya, bugụụ ẹka kwasị a, ọ nọ jụ a, sị, “O nwọnghọ ihiẹn ị hụn?”
24 Okẹnnyẹ hụ e lee ẹnya elu, ọ nọ sị, “M hụ e legha ịhịan, kanị wẹ nọ kẹ
osisi rị e jẹn ijẹn.” 25 'Ya Jizọsị nọ buzi ẹka che ẹ ẹnya; ọ kparapụ ẹnya, ọ nọ

leghamazị ụzọ, leghama ihiẹn ile ọhụnma. 26 'Ya Jizọsị nọ zi ẹ lama, sị, “Ị
lakọnị, abanyekwọlẹ imẹ obodo d'a gwa wẹ.”

Pita E Ku Onyẹ Jizọsị Wụ
(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

27 Jesu lẹ ụmụ-azụụn a nọ si obodo ndị mẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ hụn nọkunmẹ
obodo Sizẹrịa-Filipi; ebe wẹ jẹnkọ, ọ nọ jụ ụmụ-azụụn a, sị, “Onyẹ kẹ wẹ
sị nị 'ya kẹ m wụ?” 28 Wẹ nọ za a, sị, “O nwẹ ndị sị nị ị wụ ‘Jọnụ hụn e
mẹ mirin-Chuku’ ndị ọzọ sị, ‘Ẹlaịja’ ndị ọzọ sị, ‘Onyẹ ohu imẹ ndị-amụma
mbụ.’ ” 29 Ọ nọ jụ wẹ, sị, “Onyẹ kẹ ọnụ lẹ enwẹn ụnụ sị nwan nị 'ya kẹ m
wụ?” Pita nọ za a, sị, “Ịyụ wụ Kraịstị*, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ.” 30 Jesu
nọ dọkẹnmẹ wẹ ẹka ntịn, sị wẹ agwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ onyẹ ọ wụ.

Jesu E Ku Ẹ N'o K'a Nwụn, Lihizi
(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

31 Jesu nọ kuzimẹ ụmụ-azụụn a, nị, Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a ta okẹn
afụnfụn rị ichẹn-ichẹn, ndị-isi lẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu sikọ d'a
jụ a tọ. Wẹ jẹnkọ d'e gbu ẹ; kanị, hụn m'ẹ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, o jẹnkọ d'a
gha ọnwụn lihi. 32 Ọ gwapụ wẹ ihiẹn ndịnị, o gini ilu ku ẹ. Pita nọ weri ẹ
si ụsụọ jụgbọma a. 33 Kanị, o gbehutọ, lee ụmụ-azụụn a, ọ nọ jụgbọ Pita, sị,
“Gha ebe m rị pụ, Ekwensụ! Makẹni y'a rịnị e ro nke Osolobuẹ, kanị, nke
ịhịan!”

34 Ọ nọ kpọzụnhan igunrun hụ lẹ ụmụ-azụụn a, sị wẹ, “Onyẹ chọ n'ọ
wụrụ nwa-azụụn m, onyẹ hụ jẹnkọ d'a jụrịrị enwẹn ẹ, buru obe† ẹ, sọnmẹ
m. 35 Makẹni, onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ ghe isi, isi ẹ jẹnkọ d'a tọ a; onyẹ ọwụlẹ
tuhu ndụn a makẹ ufiri mmẹ lẹ ozioma jẹnkọ d'a zụọpụha ndụn a. 36 Elee
erere kẹ ịhịan jẹnkọ d'e nwọnhẹn omẹni o nwọnrin ụwa ile kalẹ o tuhu umẹ-
ndụn a? 37 Ẹghẹẹ, kịnị kẹ ịhịan jẹnkọ d'a saẹka ye gi gbarị umẹ-ndụn a.
38 Onyẹ ọwụlẹ hụn rị e mẹ ifẹnrẹn m lẹ ihiẹn m ku imẹ agbọnị jọgbu enwẹn
ẹ ẹnya rịlẹni ụzọ ohu, mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan sikọ d'e mẹ ifẹnrẹn onyẹ hụ
ogẹn mmẹ lẹ ndị mmọn-ozi rị nsọ jẹnkọ d'e gi bịa—ogẹn ahụn m jẹnkọ d'e
gi ọghọ Nẹdi m bịa.”

Isi Nke Itenẹi

1 Jesu nọ sịzị wẹ, “Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, o nwọn ndị wuzo ebeni
hụn jẹnkọlẹni d'a nwụn d'e ru mgbe wẹ hụn Alị-eze Osolobuẹ k'o gi ikẹn
hi-ogbe bịa.”

Jizọsị E Nwọnhutọ
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

2 Akpụ-ụhụọhịn isin a ghafegụụ, Jesu nọ weri Pita lẹ Jemisi lẹ Jọnụ, duru
wẹ shi elu-ugu jẹn elu ọda-ọda, ya lẹ wẹ sụọ nọ nọdị ebẹhụ. Id'ẹnya ụmụ-
azụụn a ebẹhụ, Jesu nọ nwọnhutọ, 3 ẹkwa a nọ hẹnrin nke ọchan, e gbuke
—nwunkarị hụn onyẹ ọwụlẹ rị imẹ ụwa jẹnkọ d'a saẹka sụ wẹ. 4 'Ya kẹ
Ẹlaịja lẹ Mozizi nọ nwọnpụha ebẹhụ wẹ rị, e sọn Jesu e ku oku. 5 Pita nọ sị
Jesu, “Onyẹ-nkuzi, ọ rịka mma nị ẹnyi nọdịchanrịn ebeni! Nị ẹnyi mẹmẹ ọdụ
ẹtọ, ohu jẹnkọ d'a wụ nke i, ohu wụ nke Mozizi, ohu wụ nke Ẹlaịja.” 6 (Ọ
marịnzị ihiẹn o sikọ d'e ku, makẹni egun rị a tụ wẹ). 7 'Ya orukpu nọ pụha

---

* **Isi Nke Ẹsatọ**:29 Mezaya † **Isi Nke Ẹsatọ**:34 Ogẹn ahụn, ndị Rom e gi obe wẹ gi osisi mẹmẹ e gbu onyẹ wẹ ma ikpe-ọnwụn. Onyẹ hụ e buru obe ẹ sọnmẹ ndị-agha hụn jẹnkọ d'a kpọgbun'ẹ. Wẹ kpọmagụụ a elu-obe, a nọdị wẹ ebẹhụ e che nche d'e ru n'ọ nwụnhụn.

d'e kpumẹ wẹ; olu nọ gha imẹ orukpu ebẹhụ hanpụha, sị, “Ọnwan wụ ezi
Nwa m; gọn n'ẹ ntịn!” 8 Wẹ nọ lehunmẹ ẹnya ozigbo, kanị a hụnzịnị wẹ
onyẹ ọwụlẹ karị Jesu sụọ.
9 Ogẹn wẹ lẹ Jizọsị gi gha elu-ugu hụ hidanla, ọ nọ sị wẹ, “Agwakwọlẹ ni
onyẹ ọwụlẹ ihiẹn ụnụ hụn d'e ru mgbe Nwa nke Ịhịan ghagụụ ọnwụn lihi.”
10 Wẹ nọlẹni gwa onyẹ ọwụlẹ, kanị wẹ sụọ nọdị, wẹ hụ e ku ẹ, a jụ ihiẹn
“ịgha ọnwụn lihi” wụ. 11 Ya wẹ nọ jụ Jizọsị, sị, “Kị haịn ndị-nkuzi Iwu gi sị nị
Ẹlaija jẹnkọ d'e bu'zọ bịagụụ?” 12 Ọ nọ za wẹ, sị, “Ezioku rọ nị Ẹlaija sikọ d'e
bu'zọ bịa kẹni ọ kwademẹchanrịn ihiẹn ile. Kị ọnụ rozi nwan nị 'ya haịn
Ẹkụkwọ-nsọ gi sị nị Nwa Nke Ịhịan jẹnkọ d'a ta okẹn afụnfụn, nị wẹ sikọ d'e
legberi ẹ? 13 M rị a gwa ụnụ nị Ẹlaija a bịagụọ, kanị e mẹgụọ w'a ihiẹn sụọ
nị wẹ—rịkẹ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku banyen'ẹ.”

Jizọsị A Zụọ Nwata Okẹnnyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ Ẹ
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)

14 Ogẹn wẹ gi kunrun ụmụ-azụụn a ndị ọzọ, wẹ nọ hụn igunrun hi-ogbe
fihunmẹni wẹ, lẹ ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu kẹ wẹ rị a dọsọn wẹ ndọndọ.
15 Ogẹn igunrun hụ ile gi hụn Jizọsị, ọ tụ wẹ ẹnya ọda-ọda, wẹ nọ gbaburu ẹ
d'e kele ẹ. 16 Jesu nọ jụ ụmụ-azụụn a, sị, “Kịnị kẹ ọnụ lẹ wẹ rị a dọ?” 17 Onyẹ
ohu imẹ igunrun hụ nọ za a, sị, “Onyẹ-nkuzi, m wẹhẹ n'i nwa-m-okẹnnyẹ;
eje-mmọn hụn ghalẹni a nị a e ku oku rị imẹ ẹ; 18 ogẹn ọwụlẹ o gi kwọndọn
ẹ, o bu ẹ e gbe alị, ụfọfọ a gbọma a ọnụ, ọ tama nkwẹnrẹn-eze, ẹhịụ a ile e
shiri. M sị ụmụ-azụụn ị wẹ chụpụ eje-mmọn hụ, kanị asanị wẹ ẹka.”
19 Jizọsị nọ sị wẹ, “Euu, agbọ nwọnlẹni okukwe! Elee ogẹn kẹ m'e sọnru
ụnụ nọdị?! Elee ogẹn kẹ m'e dinruni ụnụ ndidi?! Wẹhẹ ni ni m nwata
hụ!” 20 Wẹ nọ wẹhẹ ni Jesu nwata hụ. Hụn eje-mmọn hụ gihụ hụn Jesu,
ọ nọ dọma nwata hụ, nwata hụ nọ dan alị, kperemẹ, ụfọfọ a gbọma a ọnụ.
21 Jesu nọ jụ nẹdi nwata hụ, sị, “Kete elee mgbe kẹ ihiẹnni bidọn ẹ?” Ọ nọ
sị, “K'ọ rị nwa-ndu k'ọ dọma a. 22 Imẹrinmẹ ogẹn, ọ tụ a e ye imẹ ọkụn lẹ
imẹ mirin kẹni o gbu ẹ. Kanị, omẹni ị saẹka mẹ ihiẹn ọwụlẹ, y'e mẹ ni ẹnyi
omikẹn, yeni ẹnyi ẹka.” 23 Jesu nọ sị a, “Ị sị, ‘Omẹni ị saẹka?’ O nwọnni ihiẹn
wẹ ghalẹni e ri-ẹka e mẹ ni onyẹ nwẹ okukwe.” 24 Ozigbo, nẹdi nwata
hụ nọ dankpọpụ ẹkwan, sị, “E kwerighọ m, ye ni m ẹka ebe m nọlẹni nwẹ
okukwe!”
25 Ogẹn Jesu gi hụn a nị igunrun rị a gbaha d'e kunrun wẹ, ọ nọ jụgbọ
eje-mmọn hụ, sị a, “Ịyụ eje-mmọn odin hụn rị a napụ nwatanị iku-oku lẹ
ịnụ-ihiẹn, m sị ị gha imẹ nwatanị pụ! Abanzịlẹ imẹ ẹ ọzọ!” 26 Mmọn hụ nọ
yi oro; ọ dọkẹnmẹgụụ nwata hụ, ọ nọ gha imẹ ẹ pụha. Nwata-okẹnnyẹ hụ
nọ rịchanrịn kẹ ozun, nkesịnị ndị bu ọda nọ sị, “Ọ nwụnọlẹ!” 27 Kanị, Jesu
nọ kwọndọn nwata ahụn ẹka, tụ udọn yen'ẹ ẹka lihi, ọ nọ turu ọtọ.
28 Ogẹn Jizọsị gi banyegụụ imẹ ụlọ, ụmụ-azụụn a nọ jụ a ebe ya lẹ wẹ sụọ
rị a, sị, “Kị haịn ẹnyi gilẹni saẹka chụpụ a?” 29 Ọ nọ sị wẹ, “Ekpere* sụọ kẹ
wẹ gi a sa ẹka a chụpụ ụdịnị.”

Jesu E Kuzi Oku Ọnwụn A, Kuzi N'o K'e Lihi
(Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)

30 Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn a nọ pụ ebahụn, ghasi Galili. Jesu achọnị nị onyẹ
ọwụlẹ marịn ebe wẹ rị, 31 makẹni ọ rị a kuzi ụmụ-azụụn a, a sị wẹ, “Wẹ sikọ

* **Isi Nke Itenẹ**i:29 mọbụ: ekpere lẹ ibu-ọnụ

d'e we Nwa nke Ịhịan ye ndị sikọ d'e gbun'ẹ; kanị, wẹ gbugụụ a, nke akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, o lihi.” 32 Kanị aghọtanị wẹ ihiẹn ọ rị e ku, bụ egun anịnị wẹ
jụ a ụtaa.

Onyẹ Kachanrịn Ibe Ẹ Imẹ Ụmụ-azụụn Jesu?
(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

33 E ru wẹ Kapanọm, ogẹn wẹ gi banyegụụ imẹ ụlọ, Jizọsị nọ jụ ụmụ-
azụụn a, sị, “Kị ụnụ rịdẹ a dọ ogẹn ẹnyi gi rị ụzọ?” 34 Kanị azanị wẹ Jesu,
makẹni kẹ wẹ rị ụzọ, wẹ rị a dọ onyẹ kachanrịnnị imẹ wẹ ile.
35 Jesu a nọdị alị, kpọ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ, sị wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ chọ
n'ọ wụrụ onyẹ ibuzọ, ya wụrụ onyẹ ịkpazụụn, ya wụrụ odibo ọnụ ile.”
36 'Ya ọ nọ weri nwata ohu, bu ẹ tumẹ ihun wẹ. Ọ nọ kọn ẹka ye ẹ olu, sị wẹ,
37 “Onyẹ ọwụlẹ nabanhan onyẹ ohu imẹ ndịnị makẹ ufiri m, nabanhan m;
onyẹ ọwụlẹ hụn nabanhannị m, ẹlẹ mmẹ k'ọ nabanhan, kanị onyẹ hụn
zihẹ ni m k'ọ nabanhan.”

Onyẹ Ghalẹni A Lụ Ọnụ Ọgụn Rị Azụụn Nke Ụnụ
(Luk 9.49-50)

38 Jọnụ nọ sị Jesu, “Onyẹ-nkuzi, ẹnyi hụn okẹnnyẹ ohu k'ọ rị e gi ẹfan ị a
chụpụ eje-mmọn, ẹnyi nọ sị a kụsị a, makẹni ọ rịnị e sọn ẹnyi.” 39 Kanị
Jesu nọ sị a, “Akụsịlẹ n'a; makẹni o nwọnni onyẹ gi ẹfan m rụngụhụ
ọrụn-atụmẹnya hụn sikọ d'e kujakẹnrin oku m. 40 Makẹni onyẹ ọwụlẹ hụn
ghalẹni a lụ ẹnyi ọgụn rị azụụn nke ẹnyi. 41 Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, onyẹ
ọwụlẹ ye ụnụ mkpu mirin ohu ra makẹlẹ ụnụ rị a za ẹfan Kraịstị, jẹnkọ d'a
narịn ụgwọ ọrụn a.”

Ihiẹn E Buhẹ Njọ
(Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)

42 “Onyẹ ọwụlẹ hụn mẹ onyẹ ohu imẹ ụmụẹka ndịnị kwerini ni m mẹ
njọ, ọ ka mma nị wẹ yimẹ onyẹ ahụn ọlọ hi-ogbe olu, tụ a ye imẹ ohimin.
43 'Ya wụ, omẹni ẹka ị a haịn ị mẹ njọ, bepụ a. Ọ ka mma nị i gi ẹhụ zulẹni
oke banye ndụn karị nị y'e nwọnghọ ẹka ẹbụọ, bụ y'e si ọkụn-mmọn, ọkụn
hụ ghalẹni e tinyụn. [44 Ọhọrị rị ebahụn a ra nwụn, ọkụn rịn'a ara tinyụn.]
45 Omẹni ụkụ ị a haịn ị e mẹ njọ, bepụ a: ọ ka mma n'ị dan ngụrọ banye
ndụn karị nị y'e nwọnghọ ụkụ ẹbụọ bụ y'e si ọkụn-mmọn. [46 Ọhọrị rị ebẹhụ
a ra nwụn, ọkụn rịn'a ara tinyụn.] 47 Omẹni ẹnya ị a haịn ị e mẹ njọ, gụpụ a,
ọ ka mma n'i gi ẹnya ohu banye Alị-eze Osolobuẹ karị nị y'e nwọnghọ ẹnya
ẹbụọ, a tụ wẹ i ye ọkụn-mmọn. 48 Ọhọrị rị ebẹhụ a ra nwụn, ọkụn rịn'a ara
tinyụn.”
49 “Wẹ k'e gi ọkụn mẹ ịhịan sụọ kẹ wẹ dọn e gi nnu e mẹ ihiẹn a sụọ.
50 Nnu rị mma; kanị, o tuhu ụsụọ a, nanị kẹ y'a dọn mẹ ẹ n'ọ sụọmazị ụsụọ?
A nọ nị kẹ nnu ebe ibe ụnụ rị; e mẹ ni nị udọn a rị ẹgbata ọnụ lẹ ibe ụnụ.”

Isi Nke Iri

Jesu A Kuzi Banyeni Mkpechan
(Mat 19.1-12; Luk 16.18)

1 Jesu nọ gha Kapanọm shi ẹgbẹrẹ Judia lẹ nfetu Iyi Jọdanị. Igunrun ịhịan
a gbakikomẹzi ebe ọ rị. Ọ nọ kuzimẹ wẹ kẹ o dọn e mẹ ogẹn ọwụlẹ.
2 'Ya kẹ ndị Itu-Farisi nọ bịa d'e kunrun Jesu, gi ajụjụ shin'ẹ ọnyan, sị a,
“Iwu ẹnyi e kwerighọ nị okẹnnyẹ kpechan nwunyẹ ẹ?”
3 Ọ nọ za wẹ, sị, “Kịnị kẹ Mozizi gwa ọnụ?”

4 Wẹ nọ sị a, “Mozizi sị nị okẹnnyẹ jẹnkọ d'a saẹka de ẹhụhụọ-mkpechan,
kpechan nwunyẹ ẹ.” 5 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, “Ufiri nị obi ụnụ e zekẹ k'o
gi deni ụnụ iwuni, 6 kalẹ, gha isi mbidọn ahụn Osolobuẹ gi ke ihiẹn lala
‘Osolobuẹ ke wẹ okẹn lẹ onyẹnnyẹ’ rịkẹ kẹ Ẹkụkwọ-nsọ dọn ku ẹ, ọ nọ sị:
7 ‘Makẹ ọnwan, okẹnnyẹ sikọ d'a latọ nẹdi ẹ lẹ nnẹ ẹ, d'a banye ni nwunyẹ ẹ,
wẹ ẹbụọ e hẹnrin ohu.’ 8 Wẹ ẹbụọ a wụrụ ẹhụ ohu. 'Ya wụ, ẹlẹzi wẹ ẹbụọ,
kanị ẹhụ ohu. 9 'Ya wụ nwan nị ihiẹn Osolobuẹ wegbama, onyẹ ọwụlẹ
ekebelẹ ẹ.”
10 Ogẹn wẹ gizi rị imẹ ụlọ, 'ya ụmụ-azụụn a nọ jụzị a oku mkpechannị.
11 Ọ nọ sị wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ kpechan nwunyẹ ẹ lụma okpoho ọzọ, ghẹrẹ
aghẹrẹ; o mẹọlẹ nwunyẹ ẹ njọ. 12 Ẹrịrazịkwọ, okpoho kpechan di ẹ, lụma
okẹnnyẹ ọzọ ghẹrẹ aghẹrẹ—ọ zọgụọ ọkụ ye ọfịa.”

Jesu A Gọzi Ụmụ-ndu
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

13 O nwọn ndị rị e wẹhẹ ni Jesu ụmụẹka n'o mẹtụ wẹ ẹka, kanị ụmụ-
azụụn a nọ jụgbọ ndị hụ wẹhẹni wẹ. 14 Ogẹn Jesu gi hụn a, iwe nọ we ẹ,
ọ nọ sị wẹ, “Nị nị ụmụẹka bịa d'e kunrun m; akụsịlẹ ni wẹ, makẹni Alị-eze
Osolobuẹ wụ nke ndị nọ ẹnịna. 15 Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, onyẹ ọwụlẹ
nabanhanlẹni Alị-eze Chuku nọkẹ nwa-ndu, abanyekọ a.” 16 Ọ nọ parị
ụmụẹka hụ, bu ẹka kwasị wẹ, gọzi wẹ.

Ọdafịn Hụ
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

17 Ogẹn Jesu gi pụkọ, okẹnnyẹ ohu nọ gbaha d'e gbun'ẹ osekpu, sị a,
“Onyẹ-nkuzi ọma, kị m'e mẹ hụn m'e gi nwẹhẹn ndụn-itẹbitẹ?” 18 Jesu
nọ sị a, “Kị haịn i gi kpọ m onyẹ-ọma? O nwọnni onyẹ rị mma wezụka
Osolobuẹ. 19 Y'a marịnghọ ihiẹn Iwu ku: ‘Egbulẹ ọchụ; aghẹrẹlẹ, ezunlẹ
ohin; ebuokinlẹ ịhịan ọnụ; atụnarịnlẹ ịhịan ihiẹn ẹ, gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i.’ ”
20 Okẹnnyẹ hụ nọ sị Jesu, “Onyẹ-nkuzi, m hụ e dọnmẹ iwu ndịnị ile kete
m'a marịnlẹ ihiẹn*”
21 Kanị Jizọsị nọ gi ihiẹn-ọsụsụọ lee ẹ, sị a, “O nwẹ ihiẹn ohu rị a kọn'ị:
jẹn d'e rekwama ihiẹn ile i nwẹ; we egho ẹ ye ndị igbẹnnyẹ—y'e gi ẹ nwẹ
akụ-lẹ-ụba imẹ elu-igwee, y'a bịa d'e sọnmẹ m.” 22 Ogẹn okẹnnyẹ hụ gi nụ
ihiẹnni, ọ nọ rọnmẹ ihun, sụkụrụ pụ, makẹni o nwẹ akụ-lẹ-ụba ọda.
23 Jizọsị e lehunmẹ ẹnya, ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, “N'ọ fụka ọrụn ebe ndị
ịdafịn jẹnkọ d'a nọ banye Alị-eze Osolobuẹ!” 24 Okuni nọ tụ ụmụ-azụụn
Jizọsị ẹnya. Kanị Jizọsị nọ sịzị wẹ, “Ụmụ m, nị Alị-eze Osolobuẹ fụka ọrụn
ọbanye! 25 Ọ ka nfe nị anyịnnyan-mkpukpuke wụ kamẹlụ ghafe ẹnya olodẹn
karị nị ọdafịn banye Alị-eze Osolobuẹ.”
26 Ọ tụ wẹ ẹnya ọda-ọda, wẹ nọ jụma ibe wẹ, sị, “Onyẹ sikọ d'a sazị nwan
ẹka nwẹ nzụọpụha?”
27 Jesu e lee wẹ, ọ nọ sị, “Ebe ịhịan rị, ọ nịkọ mẹ, kanị ẹlẹ ebe Osolobuẹ
rị, makẹni ihiẹn ile rị nfe ebe Osolobuẹ rị.”
28 Pita nọ sị a, “Lee ẹ, ẹnyi a latọgụọ ihiẹn ile sọnmẹ i.”
29 Jesu nọ sị, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, o nwọnni onyẹ hụn o mẹni
o gigụọ ufiri mmẹ lẹ ozịọma natọ ụlọ, mọbụ umunẹ-ẹ-ikẹnnyẹ mọbụ
umunẹ-ẹ-ikpoho, mọbụ nnẹ ẹ mọbụ nẹdi ẹ mọbụ ụmụ a mọbụ alị o nwọn,
30 hụn jẹnkọlẹni d'e nwẹhẹn ụlọ lẹ umunẹ-ikẹnnyẹ lẹ umunẹ-ikpoho lẹ

---

* **Isi Nke Iri:20** Ndị Ju weri ẹ ni ahụa mmẹtọ kẹ nwata-okẹnnyẹ gi a marịn ihiẹn rị mma ẹnya Osolobuẹ lẹ ihiẹn rịlẹni mma.

nnẹ lẹ ụmụ lẹ alị—nwọnhẹn wẹ ụzọ ọgụn-isẹn, nwẹhẹnzikwọ ukpokpo; nwẹhẹnzikwọ ndụn itẹbitẹ imẹ ụwa hụn lalanị. 31 Kanị, ndị bu ọda wụ ibuzọ jẹnkọ d'a kparị azụụn, ndị ịkpazụụn e buru ụzọ."

Hụn M'ẹ Mgbe Ẹtọ Jizọsị Ku Oku Ọnwụn A Kuzi Ẹ N'o Shikọ D'e Lihi
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

32 Jesu lẹ ụmụ-azụụn a rị ụzọ hụn wẹ gi jẹnkọ Jerusalẹm. Jizọsị rị wẹ ihun, ọ hụ a tụ ụmụ-azụụn a ẹnya; egun hụ a tụ ndị hụn sọnkọnị wẹ. Jizọsị nọ werizi uwẹ mmẹbụọ si ụsụọ, gwama wẹ ihiẹn jẹnkọ d'e mẹn'ẹ; 33 ọ sị wẹ, "Gọn ni ntịn, ẹnyi jẹnkọ Jerusalẹm; wẹ sikọ d'e we Nwa nke Ịhịan che ẹka ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu. Wẹ sikọ d'a ma a ikpe-ọnwụn, w'ẹ ye ndị wụlẹni ndị Ju. 34 Wẹ jẹnkọ d'a kpa a ye ẹmụ, jụ a ẹsọn, fịan a mkpịnsịn, gbu ẹ; kanị hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ o k'e lihi."

Ihiẹn Jemisi Lẹ Jọnụ Rịọ Jesu
(Mat 20.20-28)

35 Ụmụ Zẹbẹdi wụ Jemisi lẹ Jọnụ nọ pụha ihun Jesu, sị a, "Onyẹ-nkuzi, o nwọn ihiẹn ẹnyi chọ nị ẹnyi rịọ ị; ẹnyi chọ n'ị mẹ ni ẹnyi 'ya."
36 'Ya ọ nọ sị wẹ, "Kị ọnụ chọ nị m mẹ ni ụnụ?" 37 Wẹ nọ sị a, "Kweri nị onyẹ ohu imẹ ẹnyi jẹnkọ d'a nọdị alị ẹka-nni i, onyẹ ohu a nọdị alị ẹka-ekpẹn i, imẹ Alị-eze ọghọ i."
38 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, "Ọnụ a marịn ihiẹn ụnụ rị a rịọ. Nị ụnụ saẹka ra mkpu afụnfụn m sikọ d'a ra mọbụ gha imẹ ihiẹn m jẹnkọ d'a gha—hụnjun ẹnya kẹ mmẹ?"
39 Wẹ nọ sị a, "Ẹnyi jẹnkọ d'a s'ẹka." Jesu nọ sị wẹ, "Ezioku, ọnụ jẹnkọ d'a ra mkpu afụnfụn m sikọ d'a ra, hụnjunzikwọ ẹnya kẹ mmẹ; 40 kanị ẹlẹ mmẹ jẹnkọ d'e ku onyẹ k'a nọdị ẹka-ihiẹn m mọbụ ẹka-ekpẹn m; nke ndị wẹ kwademẹ n'ẹ rọ."
41 Ogẹn uwẹ iri họdụnị gi nwan nụ a, wẹ nọ bumẹni Jemisi lẹ Jọnụ olulu. 42 Jesu nọ kpọzụnhan wẹ ebe ọ rị, sị, "Ọnụ a marịnghọ nị imẹ ndị alị ndị ọzọ, ndị hụn a kịnị e mẹ nọkẹ sị wẹ nwọn ndị wẹ rị a kị, ndị nwẹ ọkwa rị imẹ wẹ a ghọsị ndị rị okpuru wẹ nị wẹ ka wẹ. 43 Kanị emẹlẹ ni ẹrịra; onyẹ ọwụlẹ hụn chọ n'o mẹ okẹn ịhịan imẹ ụnụ sikọ d'a wụrịrị odibo ụnụ; 44 onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ wụrụ onyẹ ibuzọ imẹ ụnụ jẹnkọ d'a wụrịrị igbọn ọnụ ile — 45 makẹni, kẹ Nwa nke Ịhịan abịanị nị wẹ gba n'a odibo, kalẹ, ọ bịa n'ọ gba odibo, n'o ye ndụn a, gi gbapụha ndị bu ọda."

Onyẹ Ẹnya-ishi Njụgbọ Gbọndọnlẹni Okukwe ẹ
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

46 'Ya wẹ nọ ru Jẹriko. Ogẹn 'ya lẹ ụmụ-azụụn a lẹ igunrun ịhịan sọnkọnị wẹ gi gha imẹ Jẹriko pụkọ, onyẹ ẹnya-ishi ohu, hụn a rịọ ụrịọ nọdị alị mkpẹnrẹn ụzọ ebahụn, ẹfan a wụ Batimịọsị nwa Timọsị. 47 Ogẹn o gi nụ nị Jesu onyẹ Nazarẹtị rọ, ọ nọ yimẹ oro, sị, "Jesu! Nwa Defidi! Mẹ ebere m!"
48 Ndị bu ọda imẹ ndị rị ebahụn nọ jụgbọ a, sị a gba nkịntịn; kanị ọ nọ yikẹnmẹdẹ oro ahụn, sị, "Nwa Defidi, mẹ ebere m!"
49 Jizọsị nọ wuzo, sị, "Kpọha n'a." Wẹ nọ kpọ onyẹ ẹnya-ishi hụ, sị a, "Kwọndọn obi i, lihi ọtọ, ọ hụ a kpọ ị."
50 Ọ nọ fe ẹwuru o yiye elu ẹ tuhu, felihi ọtọ d'e kunrun Jesu. 51 Ya Jizọsị nọ sị a, "K'ị chọ nị m mẹ ni i?" 'Ya onyẹ ẹnya-ishi hụ nọ sị a, "Onyẹ-nkuzi, m chọ nị m leghama ụzọ." 52 Jesu nọ sị a, "Jẹnmẹ, okukwe i e mẹgụọ ị rị mma." Ozigbo, ọ nọ leghama ụzọ, ọ nọ sọnmẹ Jesu.

Isi Nke Mmanaị

Jizọs' A Banhan Jerusalẹm Rịkẹ Onyẹ-mmẹri
(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Jọn 12.12-19)

1 Ogẹn wẹ gi rumẹ Jerusalẹm, nọkunmẹmẹ Bẹfeji lẹ Bẹtanị, e ru wẹ ẹhụ
Ugu Olivu, Jesu nọ zi ụmụ-azụụn a ẹbụọ ozi, 2 sị wẹ, "Jẹn ni imẹ obodoni
mẹ ẹkẹrẹ rị ọnụ ihun: hụn ụnụ gihụ banye imẹ ẹ, ụnụ jẹnkọ d'a hụn nwa-
jaki wẹ kelẹni nyintu wẹ limẹtọ; tọpụn'a, ọnụ e wẹhẹni m'ẹ. 3 Onyẹ sị ụnụ,
'Kị ụnụ rị e mẹni ihiẹnni?' Sị n'a hụ, 'Nna chọ a, o jẹnkọ d'e wekinhẹn ẹ
kikẹnni.' " 4 Wẹ nọ jẹnmẹ. Wẹ nọ hụn nwa-jaki wẹ limẹtọ ihun-ezi ẹhụ
ọnụmụzọ ogele ụzọ. Ogẹn wẹ gi rị a tọpụ a, 5 ndị hụ imẹ ndị wuzo ebẹhụ
nọ sị wẹ, "Kị ụnụ rị a tọpụ nị nwa-jaki hụ." 6 Wẹ nọ ku ihiẹn Jesu sị wẹ ku;
wẹ nọ kweri ni wẹ weri ẹ. 7 Wẹ nọ wẹhẹni Jesu nwa-jaki hụ, gbama ẹwuru
wẹ ye enu ẹ, ọ nọ nọdị alị elu ẹ. 8 Kẹ Jizọsị nyinkọ a, ndị bu ọda nọ gbama
ẹwuru wẹ e yiye elu ẹ ye ụzọ, ndị ọzọ nọ gha ọfịa tigirisọnmẹ agalaba osisi,
gbama wẹ ye ụzọ. 9 Ndị hụn rị ihun lẹ ndị hụn rị e sọnn'ẹ hụ e yi oro, a sị,
"Hozana!
Onyẹ ahụn gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi bịa wụ onyẹ Chuku gọzi agọzi! 10 Alị-eze
hụ lalanị wụ alị-eze Chuku gọzi agọzi —
Alị-eze nẹdi ẹnyi kanị wụ Defidi.
Ọjịja-mma ya rị nị Osolobuẹ ebahụn kachanrịn elu e jẹn imẹ elu-igwee!"

11 'Ya Jizọsị nọ banye Jerusalẹm, si Ụlọ-nsọ. Ọ nọ lehunmẹchanrịn ihiẹn
ile. Kanị, ebe o mẹni ọhịhị a gbagụọ; 'ya lẹ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ nọ si
Bẹtanị.

Jesu A Bụ Osisi Figi Hụ Ọnụ
(Mat 21.18-22)

12 Eki e fọn, ebe wẹ gha Bẹtanị lala Jerusalẹm, ẹgụn hụ a gụn Jesu. 13 O lee
ẹnya, ọ nọ lecheni osisi figi ẹhụhụọ jun elu ẹ. Ọ nọ jẹn d'e lele kẹ mkpụrụ
figi hụ elu ẹ. Kanị, ogẹn o gi ru ebahụn, ẹhụhụọ sụọ k'ọ hụn elu ẹ, makẹni
ogẹn figi gi a mị e ke ru. 14 Jesu nọ sị osisi figi hụ, "O nwọnni onyẹ sikọ d'e
rizi mkpụrụ ị!"

Ụmụ-azụụn a nụghọ kẹ o ku ihiẹnni.

Jizọsị E Jẹn Ụlọ-nsọ
(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Jọn 2.13-22)

15 Ogẹn wẹ gi ru Jerusalẹm, Jesu nọ si imẹ Ụlọ-nsọ, chụpụma ndị rị a zụ
afịa ebẹhụ—kẹ ndị rị e ṅọnni kẹ ndị rị e reni. Ọ nọ hukpumẹsọnmẹ teburu
ndị a gbahutọ egho lẹ oche ndị rị e re nduru. 16 O nwọnni onyẹ ọ nị bu
ihiẹn ọwụlẹ ghafe imẹ Ụlọ-nsọ. 17 Ọ kuzi ndị rị ebẹhụ, sị, "Wẹ de ẹ imẹ
Ẹkụkwọ-nsọ, sị, 'Wẹ sikọ d'a kpọ Ụlọ m ụlọ-ekpere ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn',
kanị ọnụ e gigụọ a hẹnrin ebe ndị ohin a warị!" 18 Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-
nkuzi Iwu a nụ ihiẹnni, wẹ nọ chọma ụzọ w'e gi gbu Jesu. Egun ẹ hụ a tụ
wẹ makẹlẹ nkuzi ẹ a nwụngụọ igunrun hụ ile ri. 19 O ru ẹnyasị, Jizọsị lẹ
ụmụ-azụụn a nọ gha imẹ Jerusalẹm pụ.

Jesu E Gi Osisi Figi Ahụn Kuzi Okukwe
(Mat 21.20-22)

20 Eki e fọn ụzọ ụtụntụn, ebe wẹ ghakọ ụzọ hụ, wẹ nọ hụn nị osisi figi
hụ a kpọgụọ nkụn d'e ru nkpọgụn. 21 Pita nọ nyanhan ihiẹn mẹni, ọ nọ sị
Jesu, "Onyẹ-nkuzi, lee-o, osisi figi hụ i bụ-ọnụ a nwụnhụngụọ!" 22 Jesu nọ
za wẹ, sị, "Nwẹ ni okukwe imẹ Osolobuẹ. 23 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ,

onyẹ sị uguni, ‘Wẹ buli i elu, tụ ị ye imẹ ohimin’ bụ onyẹ hụ enwẹni obi ẹbụọ, kama o kwerighọ nị ihiẹn o ku jẹnkọ d'e mẹ, wẹ jẹnkọ d'e mẹn'ẹ 'ya. 24 Ifiri ẹ, m rị a gwa ụnụ, ụnụ mẹ ekpere rịọ ihiẹn ọwụlẹ, kweri ni nị ụnụ e nwẹhẹngụọ a, ụnụ k'e nwọnhẹn ẹ 25 Ogẹn ọwụlẹ ị rị e mẹ ekpere, gbagharị—omẹni o nwọn onyẹ mẹ i eje-ihiẹn, kẹni Nẹdi i hụn rị elu-igwee gbagharị ị njọ ị.” 26 [Kanị, omẹni y'a gbagharịnị, Nẹdi i hụn rị elu-igwee agbagharịkọkwọ ị njọ ị.]

A Jụ Wẹ Jizọsị Onyẹ Zi Ẹ
(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

27 Ya wẹ nọ banhanzị Jerusalẹm.

Ebe Jesu jẹnkọ ijẹn imẹ Ụlọ-nsọ, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi ndị Ju nọ bịa d'e kunrun ẹ. 28 Wẹ nọ jụ a, sị, “Elee ikẹn k'i gi e mẹ ihiẹn ndịnị wẹ? Onyẹ ye i ikẹnni?” 29 Jesu nọ za wẹ, sị, “M jẹnkọ d'a jụ ụnụ ajụjụ ohu; ụnụ za m ajụjụ hụ, a gwa m ọnụ ikẹn m gi rị e mẹ ihiẹn ndịnị wẹ: 30 Mirin-Chuku Jọnụ mẹ, ọ gha elu-igwee bịa ra ọ gha ẹka ịhịan bịa? Za nị m'a?” 31 Wẹ wẹ nọ tụgbama iroro, sị, “Kịnị kẹ ẹnyi jẹnkọ d'e ku? Ẹnyi sị, ‘Ọ gha elu-igwee, ẹka Osolobuẹ, bịa,’ ọ jẹnkọ d'a sị, ‘Kị haịn nwan ụnụ gilẹni kweyeni Jọnụ?’ 32 Kanị ẹnyi asịkọ, ‘Ọ gha ẹka ịhịan bịa.’ ”

(Egun rị a tụ wẹ makẹni ịhịan ile marịn nị Jọnụ wụ onyẹ-amụma nke-esi.)

33 'Ya wẹ nọ za Jesu, sị, “Ẹnyi a marịn.” Jesu nọ sị wẹ, “Mmẹ nwẹn nkẹ agwakọkwọ ụnụ ikẹn m gi e mẹ ihiẹn ndịnị wẹ.”

Isi Nke Mmẹbụọ

Ilu Jesu Gi Ndị Wẹ Ye Ugbo Lefụ Ẹnya Ta
(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

1 Jesu nọ tama nị wẹ ilu, sị, “Okẹnnyẹ ohu nwẹ alị vaịnị, hụn o kẹnhunmẹ ụgba, guzi olu wẹ nọ a pịnpụha manya-vaịnị ye imẹ ẹ, tụn ụlọ nche imẹ ẹ, bu ya wụ alị vaịnị che ẹka ndị sikọ d'a rụn n'a e-gbu-e-ke, ọ nọ jẹnmẹ alị ịhịan. 2 O ru ogẹn vaịnị, ọ nọ zijẹn odibo ohu d'e kunrun ndị hụ ugbo hụ rị ẹka d'e wẹhẹ hụn wẹ ketọn'a. 3 Wẹ nọ kwọndọn onyẹ hụ o zijẹn, gbu e ili, gbama a ẹka chụpụ. 4 Okẹnnyẹ hụ nọ zijẹn ni wẹ odibo ọzọ, wẹ nọ ti ẹ ihiẹn isi, gbe ifẹnrẹn ye ẹ ihun. 5 Ọ nọ zijẹnzi ọzọ, wẹ nọ gbu ẹ. Ẹrịra kẹ wẹ mẹzi ndị bu ọda o zijẹnzi; e gbu wẹ ndị hụ imẹ wẹ ili, gbu ndị hụ imẹ wẹ ozun.

6 Onyẹ ohu sụọ họdụ o kelẹni zi: ezi nwa a. Omẹgụụ, ọ nọ zijẹn ni wẹ nwa a, sị, ‘Wẹ jẹnkọ d'a gbaye nwa m.’ 7 Kanị ndị hụ nọ sị ibe wẹ, ‘Onyẹni sikọ d'e weri uku ẹ ile omẹgụụ, bịa nị nị ẹnyi gbu ẹ kẹni ihiẹn nkẹ e ru ẹ ẹka wụrụ nke ẹnyi!’ 8 'Ya wẹ nọ kwọndọn nwa a hụ, gbu ẹ, gha imẹ ugbo hụ tụpụ a.”

9 “Kị ọnụ ro nị 'ya kẹ onyẹ hụ nwẹ ugbo hụ jẹnkọ d'e mẹ? O sikọ d'a bịa d'e tikpọ ndị hụ, we alị-vaịnị hụ ye ndị ọzọ.

10 Ụnụ e ke gụntu ẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ nị
‘Ọmụma hụ ndị rị a tụn ụlọ jụ a wụrụọlẹ ọmụma gi ụlọ.
11 Di-nwọnni-ẹnyi 'ya mẹ ẹ,
ihiẹn a tụ ẹnya rọ ebe ẹnyi rị!’ ”

12 Makẹni ndị-ndu ndị Ju a ghọtagụọ nị uwẹ k'ọ ta nị ilu hụ, wẹ te nọ chọ nị wẹ nwụnrụn a, kanị egun ndị rị ebahụn anịnị wẹ. Wẹ nọ la a tọ, gha ebahụn pụ.

Ajụjụ Banyeni Ịkụ Ụgwọ-isi
(Mat 22.15-22; Luk 20.27-40)

13 Ya ndị-ndu nọ zi ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi lẹ ndị itu Hẹrọdụ d'a chọ
ihiẹn rị Jesu ọnụ, nị wẹ gi ẹ kwọndọn ẹ. 14 Wẹ nọ bịa d'e kunrun Jesu, sị
a, "Onyẹ-nkuzi, ẹnyi a marịnghọ n'ị wụ onyẹ ezioku, nị y'a ra lee ịhịan ẹnya
ihun, y'a ra gbeyeni ịhịan, kama, y'a kuzi ụzọ Osolobuẹ k'ọ rị. Gwa ẹnyi
nwan, ọ hụghọ mma nị ẹnyi kụ eze-kanị wụ Siza ụgwọ-isi ra ọ rị mma?
15 Nị ẹnyi kụ wẹ ra ẹnyi akụlẹ?" Kanị, Jesu a hụngụọ a nị wẹ gi ẹro bịa,
ọ nọ sị wẹ, "Kị haịn ụnụ gi e shini m ọnyan? Wẹhẹ ni ni m akpụrụ egho
dinarịọsị, nị m lele ẹ."
16 Wẹ nọ wẹhẹn'ẹ akpụrụ ego dinarịọsị ohu. Ọ nọ sị wẹ, "Isi lẹ ẹfan onyẹ
wụ hụnnị?" Wẹ nọ sị a, "Nke Siza rọ."
17 Jizọsị nọ sị wẹ, "We ni ihiẹn Siza ye Siza, ọnụ e we ihiẹn Osolobuẹ ye
Osolobuẹ." Ihiẹn ọ za nọ tụkẹnmẹ wẹ ẹnya.

Ajụjụ Banyeni Ịgha Ọnwụn Lihi
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

18 O nwọn ndị Itu-Sadusi bịa d'e kunrun Jesu. Ndị Itu-Sadusi weri ẹ nị
ndị nwụnnị ara lihi. Wẹ nọ jụ Jizọsị ụtaa, sị a, 19 "Onyẹ-nkuzi, Mozizi ye
ẹnyi iwu, sị, 'Omẹni okẹnnyẹ a nwụnhụn, latọ nwunyẹ ẹ, bụ ọ mụnị nwa,
nwẹnẹ-ẹ-okẹnnyẹ y'a lụma nwunyẹ nwẹnẹ ẹ hụ, kẹni ọ mụdọnni nwẹnẹ
ẹ nwụnhụnnị ụmụ.' 20 O nwọn umunẹ ikẹnnyẹ ẹsa; onyẹ ibuzọ imẹ wẹ
a lụ nwunyẹ, ọ nwụnhụn bụ ọ mụnị nwa. 21 Hụn mẹ wẹ ẹbụọ nọ lụma
okpoho hụ, ọ nwụnhụnzị bụ ọ mụnị nwa. Ẹrịra kẹ hụn mẹ wẹ ẹtọ jẹnzi.
22 Wẹ mmadụ ẹsa lụgbarị okpoho hụ, nwụnhụnchanrịn, bụ a mụnị wẹ nwa.
Omẹgụụ okpoho hụ nọ nwụnhụn. 23 Ogẹn ndị nwụnnị jẹnkọ d'e gi lihi,
onyẹ k'o jẹnkọ d'a wụ nwunyẹ ẹ, ebe o mẹ ni wẹ ẹsa lụgbarị a?"
24 Jesu nọ sị wẹ, "Ụnụ a marịn Ẹkụkwọ-nsọ, ọnụ a marịn ikẹn Osolobuẹ,
ya haịn ụnụ gi e fie ụzọ, ẹlẹ 'ya? 25 Ogẹn ndị nwụnnị sikọ d'e gi lihi, alụkọ
wẹ di lẹ nwunyẹ, eyekọ wẹ wẹ lụrụ, wẹ jẹnkọ d'a rị kẹ ndị mmọn-ozi
rị elu-igwee. 26 O mẹ nke iweli ndị nwụnnị, ụnụ e ke gụn imẹ Ẹkụkwọ
Mozizi, ebẹhụ ọ nọ ku banyeni akụ-ọfịa hụ rị e nwụn ọkụn, kẹ Osolobuẹ
dọn sị Mozizi, 'Mmẹ wụ Osolobuẹ Ebraham, Osolobuẹ Aziki, nị Osolobuẹ
Jekọpụ'? 27 'Ya wụ n'ọ wụ Osolobuẹ ndị rị ndụn, ẹlẹ nke ndị nwụnhụnnị.
Ụnụ e fiechanrịngụọ ụzọ."

Iwu Kachanrịn Mkpa
(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

28 Onyẹ-nkuzi Iwu ohu nọ jẹnzụnhan, nụ kẹ wẹ-wẹ rị a dọ ndọndọ, hụnzị
nị Jesu za wẹ ọhụnma, ọ nọ jụ Jesu ọtaa, sị, "Elee iwu kachanrịn mkpa?"
29 Jesu nọ za a, sị, "Hụn kachanrịnnị wụ ọnwan: 'Ọnụ ndị Izrẹlụ, gọn ni
ntịn! Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ ẹnyi, ịya sụọ wụ Nna.' 30 'I jẹnkọ d'e
gi obi ị ile lẹ enwẹn* i ile lẹ uche i ile lẹ ikẹn i ile nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ i.' 31 Hụn mẹ ẹ ẹbụọ wụ ọnwan: 'Ihiẹn ibe i sikọ
d'a sụọrịrị ị kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ ị.' O nwọnni iwu ọzọ ka ndịnị."
32 Onyẹ-nkuzi Iwu hụ nọ sị Jizọsị, "Y'e kughọ ọhụnma onyẹ-nkuzi. Eziẹ
k'i ku nị Di-nwọnni-ẹnyi sụọ wụ Osolobuẹ, ọzọ arị a, 33 lẹni igi obi i ile lẹ
nghọha ị ile lẹ ikẹn i ile nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ lẹ ịnị ihiẹn ibe i a sụọ ị
kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ i kachanrịn ẹjan ile wẹ dụn ọkụn lẹ ẹjan ndị ọzọ
ile mkpa a rị."

---

* **Isi Nke Mmẹbụọ**:30 umẹ-ndụn

34 Ogẹn Jizọsị gi hụn a n'ọ za ọhụnma, ọ nọ sị onyẹ-nkuzi Iwu hụ, “Y'a
nọkunmẹgụọ Alị-eze Osolobuẹ.”
Ogẹn ọnwan gi mẹgụụ, o nwọnzini onyẹ egun nị jụ Jesu ajụjụ.

Ajụjụ Banyeni Mezaya, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ
(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

35 Ogẹn Jesu gi rị imẹ Ụlọ-nsọ a kuzi, ọ nọ sị, “Kị haịn ndị-nkuzi Iwu gi e
ku ni Kraịstị wụ nwa Defidi?” 36 “Bụ Defidi lẹ enwẹn ẹ ku oku ghahanị
Mmọn-nsọ, sị,
‘Di-nwọnni-ẹnyi sị Di-nwọnni-m;
nọdị alị ẹka-nni m,
d'e ru mgbe m bugụụ ndị iṅẹnrẹn i
che okpuru ụkụ ị’
37 Ebe o mẹ ni Defidi lẹ enwẹn ẹ kpọ a ‘Di-nwọnni-m,’ nanị k'o dọn nwan
wụrụ nwa Defidi?”
Ihiẹn ọ rị e ku hụ a sụọ igunrun hụ ụsụọ.

Jesu A Dọ Wẹ Ẹka-ntịn Banyeni Ndị-nkuzi Iwu
(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

38 K'o dọn rị a kuzi, ọ sị, “Kpachanpụ nị ẹnya banyeni ndị-nkuzi Iwu, ọ
sụọ wẹ nị w'e yi ẹkwa tueni a ghahunmẹ; ọ sụọzị wẹ nị wẹ e kele wẹ ekele
pụ-ichẹn imẹ afịa; 39 ọ sụọ wẹ nị w'a nọdị isi-ocho imẹ ụlọ-ofufe, a nọdị isi-
ocho wẹ gha e ri oriri. 40 W'e gi ẹro e rigbu ikpoho di wẹ nwụn lẹ ụlọ wẹ,
e gi ekpere sueni e kpumẹ ẹ. Ikpe-ọmụma wẹ jẹnkọ d'a ka njọ.”

Oyiye Ogbẹnnyẹ Di Ẹ Nwụn Ye
(Luk 21.1-4)

41 Jesu nọ nọdị alị bu ihun zinmẹ ebe w'e buche oyiye, e lee kẹ igunrun
hụ rị e buche egho imẹ ebẹhụ. Ndị ịdafịn bu ọda hụ e buche egho hini.
42 Ogbẹnnyẹ ohu di ẹ nwụn nọ bịa d'e buche akpụrụ egho kọpa ẹbụọ mẹ
ẹkẹrẹ, 'ya wụ ịkọbọ. 43 Jizọsị nọ kpọ ụmụ-azụụn a, sị wẹ, “Ogbẹnnyẹni di
ẹ nwụn buchekarị ịhịan ile hụn rị e buche ego imẹ ebe w'e buche oyiye.
44 Makẹni wẹ ile gha imẹ hụn bu ọda wẹ nwẹ ye, kanị 'ya lẹ enwẹn ẹ, k'o
mẹhan ogbẹnnyẹ, yechanrịn ihiẹn ile o nwọn, ihiẹn ile o nwọn hụn o gi bi.”

Isi Nke Mmẹtọ

Jesu E Ku Ẹ Nị Wẹ Jẹnkọ D'e Tikpọ Ụlọ-nsọ
(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)

1 Ogẹn Jizọsị gi gha Ụlọ-nsọ pụkọ, onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn a nọ sị a,
“Onyẹ-nkuzi, lee ihiẹn ọmụma ndịnị hi-ogbe-o! Lee okẹn ụlọ ndịnị magbu
enwẹn wẹ mma-o!”
2 Jesu nọ sị a, “Y'a hụn okẹn ụlọ ndịnị? O nwọnni ogbe-ọmụma ohu hụn
sikọ d'a họdụ elu ibe ẹ, wẹ jẹnkọ d'a tụ wẹ ile ye alị.”

Nsọngbu Lẹ Ukpokpo
(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

3 Ogẹn Jesu sụọ gi nọdị alị elu Ugu Olivu hụn rị nchetarị ihun Ụlọ-nsọ,
Pita, Jemisi, Jọnụ lẹ Andụrụ nọ bịa d'e kunrun ẹ, jụ a ajụjụ ebe 'ya lẹ wẹ
sụọ rị a, sị, 4 “Gwa ẹnyi, elee ogẹn kẹ ihiẹn ndịnị sikọ d'e mẹ? Kị wụ ahịma
w'e gi marịn nị ihiẹn ndịnị ile e d'e mẹ?”
5 Jesu nọ gwama wẹ, sị, “Kpachanpụkwọ nị ẹnya amamgbe w'e dufie
ụnụ. 6 Ndị bu ọda jẹnkọ d'e gi ẹfan m bịa, sị, ‘Mmẹ wụ Kraịstị, Onyẹ Ahụn
Chuku Tumẹ!’ Wẹ sikọ d'e gi ẹ dufie ndị bu ọda. 7 Ogẹn ụnụ jẹnkọ d'e gi nụ

ukwere agha rị ichẹn-ichẹn lẹ karị-karị agha ndị wẹ rịsọnmẹ a lụ, atụkwọlẹ ni egun. Ihiẹn ndịnị jẹnkọ d'e mẹ bụ njẹndemẹ ogẹn e ke ru.
8 Alị sikọ d'a lụsọn ibe wẹ, alị-eze ohu jẹnkọ d'a lụsọn alị-eze ọzọ, alị-ọmahihie sikọ d'a rị ebe rị ichẹn-ichẹn; ụnwụn sikọ d'a rị; kanị, ihiẹn ndịnị nọ kẹ ebe imẹ nọhụ mẹmẹ okpoho."

Ukpokpo
9 "O mẹ nke ọnụ lẹ enwẹn ụnụ, kpachanpụ nị ẹnya; makẹni wẹ jẹnkọ d'e wejẹn ọnụ ọgwa rị ichẹn-ichẹn; wẹ sikọ d'e gbu ụnụ ili imẹ ụlọ-ofufe* rị ichẹn-ichẹn; ọnụ jẹnkọ d'e wuzo ihun ndị-Gọvanọ rị a kịnị lẹ ndị-nze makẹ ufiri m—ụnụ k'e gi ẹ shịa nị m ẹri ebe wẹ rị.
10 Wẹ k'e bu ụzọ zigbarịgụụ ndị alị ile oziọma. 11 Ogẹn wẹ sikọ d'e gi nwụnrụn ụnụ, we ọnụ si ọgwa, ehuelẹ ni uhue ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e ku, kalẹ, ku ni ihiẹn ọwụlẹ Osolobuẹ jẹnkọ d'e ye ụnụ ogẹn hụ, makẹni ẹlẹ ụnụ jẹnkọ d'e ku, kama, Mmọn-nsọ sikọ d'e gi ụnụ ku. 12 Umunẹ jẹnkọ d'e we umunẹ wẹ ye wẹ gbu; ndị nẹdi jẹnkọ d'e we ụmụ wẹ ye wẹ gbu; ụmụ jẹnkọ d'a lụsọn ndị mụnị wẹ, mẹ wẹ gbu wẹ. 13 Ize ụnụ jẹnkọ d'a ban ịhịan ile makẹ ufiri m. Kanị onyẹ hụ din ndidi d'e ru njẹndemẹ kẹ Osolobuẹ sikọ d'a zụọpụha."

Eje-ụrụ Hụ
(Danẹlụ 9.27; Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)
14 "Kanị, ogẹn ọnụ jẹnkọ d'e gi hụn 'Eje-ụrụ ahụn' k'o wuzo ebe furulẹni n'ọ rị (onyẹ hụn rị a gụn ihiẹnni 'ya ghọha a), ogẹn hụ, ndị rị Judia wẹ gbasikwọ elu-ugu. 15 Onyẹ hụn rị elu ụlọ ehidangụkwọlẹ banyemẹzi imẹ ụlọ n'o jẹnkọ d'e weri ihiẹn ọwụlẹ. 16 Onyẹ rị ugbo ekinhẹnkwọlẹ d'e weri ẹkwa a. 17 O jẹnkọ d'a fụ ndị rị imẹ lẹ ndị pa nw'ẹka ọrụn ogẹn hụ! 18 E mẹ ni ekpere amamgbe ọ gha e mẹ ogẹn oyi! 19 Makẹni okẹn afụnfụn jẹnkọ d'a rị ogẹn hụ—ụdị hụn rịtulẹni, gha ogẹn Osolobuẹ gi ke ụwa d'e ru ogẹnni; ụdị a arịkọzị. 20 Omẹni Di-nwọnni-ẹnyi e te belụanị ogẹn hụ, o nwọnni onyẹ sikọ d'a s'ẹka wanahịnnị. Kanị, o gigụọ ufiri ndị ọ họrị, ndị nke ẹ, belụa ogẹn hụ."
21 "Ogẹn hụ, onyẹ sị ị, 'Lee ẹ, Kraịstị rị ebeni!' Mọbụ, 'Lee ẹ, ọ rị ebahụn,' ekwerikwọlẹ ihiẹn ọ rị e ku. 22 Ndị kpọ enwẹn wẹ Kraịstị lẹ ndị-amụma-ntụ jẹnkọ d'a pụha. Wẹ jẹnkọ d'a rụnsọnmẹ ọrụn-atụmẹnya, ihiẹn-ahịma rị ichẹn-ichẹn kẹni wẹ dufie ịhịan, kẹni wẹ dufiedẹ ndị Osolobuẹ họrị—omẹni o te k'a nị wẹ mẹ. 23 Kpachanpụkwọ nị nwan ẹnya, n'a gwatọgụọ m ụnụ!"

Ọbịbịa Jesu
(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)
24 "Ogẹn hụ, ogẹn afụnfụn hụ ghafegụụ, ẹnya-anwụn jẹnkọ d'a gba ishi, ifọn etikọzị, 25 kokisẹ jẹnkọ d'a gha elu-igwere a danye alị, ikẹn rị elu sikọ d'e zinzin. 26 Ogẹn hụ kẹ ịhịan ile jẹnkọ d'e gi hụn Nwa nke Ịhịan k'o gi ikẹn lẹ ọghọ hi-ogbe lala imẹ orukpu. 27 O jẹnkọ d'e zipụ ndị mmọn-ozi ẹ jẹn imẹ ụwa ile, d'e wegbama ndị nke Osolobuẹ rị ebe ọwụlẹ—gha ebe ụwa ru d'e ru ebe elu-igwere ru."

Ihiẹn Jesu Gi Osisi Figi Kuzi
(Mat 24.32-35; Luk 2.29-33)

---

* **Isi Nke Mmẹtọ**:9 Ịya wụzịkwọ ọgwa obodo ọwụlẹ ogẹn ahụn.

28 “Gi ni osisi figi mụnrụn ihiẹn: Hụn o gihụ fọrịma ọnụ a marịn nị udu-
mirin e d'e bidọn. 29 Ẹrịra k'ọ rịzịkwọ, ogẹn ụnụ e gi hụn kẹ ihiẹn ndịnị rị
e mẹ, ụnụ a marịn nị Nwa nke Ịhịan a rịgụọ ẹhụ nsue, o ruguọ ọnụmụzọ.
30 Ezioku kẹ m rị a gwa ọnụ, agbọnị a ghafegụkọ ihiẹn ndịnị kebe mẹzu.
31 Elu-igwee lẹ ụwa sikọ d'a ghafe, kanị ihiẹn ndị m ku a ghafekọ.”

O Nwọnni Onyẹ Marịn Ụhụọhịn Hụ Mọbụ Ogẹn Hụ
(Mat 24.36-44)

32 “Kanị, o nwọnni onyẹ marịn ụhụọhịn o jẹnkọ d'e mẹ mọbụ ogẹn o
jẹnkọ d'e gi mẹ imẹ ụhụọhịn ahụn, kẹ ndị mmọn-ozi rị elu-igwee kẹ Nwa;
Chuku-Nẹdi sụọ marịn. 33 Kpachanpụ nị ẹnya, mụnrụn nị ẹnya, makẹni
ụnụ amarịn ogẹn o jẹnkọ d'a wụ. 34 Ọbịbịa Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a rị kẹ
ebe okẹnnyẹ ohu nọ jẹnkọ alị-ịhịan, ọ nọ bu ihiẹn ẹ che ẹka ndị idibo ẹ,
onyẹ lẹ ọrụn a, onyẹ lẹ ọrụn a; ọ nọ sị onyẹ-nche 'ya chemẹ nche. 35 'Ya wụ,
mụnrụn nị nwan ẹnya, makẹlẹ ọnụ amarịn ogẹn nna nwẹ ụlọ e gi lụa—kẹ
ogẹn ẹnyasị k'o gi lụa-o, kẹ imẹ abalị rọ-o, kẹ ọkpa kwan rọ-o, kẹ eki fọnmẹ
rọ-o—o nwọnni onyẹ marịnnị. 36 Omẹni ọ bịa idẹnmizi, amamgbe ọ hụn
ụnụ kẹ ọnụ rị a ranhịn ụran. 37 Ihiẹn m rị a gwa ụnụ kẹ m rị a gwa onyẹ
ọwụlẹ: mụnrụn nị ẹnya!”

Isi Nke Mmẹnọ

E Rini Wẹ Jesu Ngo
(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Jọn 11.45-57)

1 Ogẹn o gi họdụ akpụ-ụhụọhịn ẹbụọ nị Mmẹmmẹ-Nghafe lẹ Mmẹmmẹ
wẹ gi e ri Brẹdi nwọnlẹni yisti o gi a fụ ru, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi
Iwu hụ a chọ kẹ w'a dọn gi nzuzue nwụnrụn Jesu d'e gbu. 2 Wẹ nọ sị, “Ẹnyi
emẹkọkwọ a ogẹn Mmẹmmẹ, amamgbe isusu gha a rị.”

E Hukpu Wẹ Jesu Udẹn
(Mat 26.6-13; Jọn 12.1-8)

3 Ogẹn Jesu gi rị obodo Bẹtanị, iwe Saịmọnụ hụn emu oti te kụ, e ri ihiẹn-
oriri, okpoho ohu nọ buhẹ ọgọ alabasta udẹn e shin ọhụnma jun imẹ ẹ;
udẹn ahụn ṅanran ọda-ọda—nadị kẹ wẹ gi mẹmẹ ẹ. Ọ nọ kụke ọgọ hụ, hu
udẹn hụ kpu Jesu isi. 4 Kanị ndị hụ imẹ ndị rị ebahụn nọ wemẹ iwe, a sị
ibe wẹ, “Kị wẹ rị e wiwini udẹnni ṅanrannị? 5 Nkẹ e rekarị wẹ udẹnni ihiẹn
nọkẹ egho ọrụn akp'ọhịn ọgụn-mmisẹn, we egho ẹ ye ndị igbẹnnyẹ.” Wẹ nọ
kọrịamanị okpoho hụ ọda-ọda.
6 Kanị, Jesu nọ sị wẹ, “Hapụn'a! Kị ụnụ rị e sọngbun'ẹ? O feguọ m
ofufe rị mma. 7 Ọnụ lẹ ndị igbẹnnyẹ rị ebeni ogẹn ile, ụnụ nwẹ ikẹn mẹni
wẹ ọhụnma ogẹn ọwụlẹ ụnụ chọ; kanị mmẹ nwẹn esọnkọ ụnụ nọdị ebeni
ogẹn ile. 8 Okpohoni a nwangụọ ikẹn ẹ; o hukpugụọ m udẹnni ẹhịụ n'o gi
kwademẹ olili m, o gini d'e ru. 9 Eziẹ, m rị a gwa ụnụ nị ebe ọwụlẹ wẹ sikọ
d'e zi oziọma imẹ ụwa, wẹ jẹnkọ d'e ku ihiẹnni o mẹ, e gi ẹ a nyanhan a.”

Judasị E Kweri N'ọ We Jesu Ye Wẹ
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

10 'Ya Judasị nwa Iskarọtụ, onyẹ ohu imẹ wẹ mmẹbụọ hụ nọ jẹnmẹ d'e
kunrun ndị-isi nchụ-ẹjan kẹni ọ hụn ụzọ re Jesu ye wẹ. 11 Ogẹn wẹ gi nụ
ihiẹn ọ bịanị, ẹfọ nọ sụọ wẹ ụsụọ ọhụnma-ọhụnma; wẹ nọ kwe ẹ nkwa nị
wẹ jẹnkọ d'e ye ẹ egho. 'Ya ọ nọ chọma efe o k'e gi we Jesu ye wẹ.

Jesu Lẹ Ụmụ-azụụn A E Ri Oriri-Nghafe
(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Jọn 13.12-30)

12 O ru ụhụọhịn ibuzọ Mmẹmmẹ wẹ gi e ri Brẹdi nwọnlẹni yisti o gi a fụ,
ụhụọhịn hụ wẹ gi e gbu ebulu Oriri-Nghafe, ụmụ-azụụn Jesu nọ jụ a, sị,
“Elebe k'i chọ nị ẹnyi kwademẹ hụn y'a nọ ri Oriri-Nghafe?”
13 'Ya Jesu nọ zi mmadụ ẹbụọ imẹ ụmụ-azụụn a, sị wẹ, “Jẹn ni imẹ obodo
hụ, okẹnnyẹ ohu bu ite-mirin jẹnkọ d'e kunrun ọnụ; sọnmẹn'ẹ. 14 Sị nị onyẹ
nwẹ ụlọ o jẹnkọ d'a banye, ‘Onyẹ-nkuzi sị, “Elee hụn wụ mmughẹ m ahụn
mẹ lẹ ụmụ-azụụn m sikọ d'a nọ ri Oriri-Nghafe?” ’ 15 O jẹnkọ d'a ghọsị ụnụ
mmughẹ ohu shịanị rị ibe elu, hụn wẹ kwademẹgụụ ọhụnma, nọ nị ebẹhụ
kwademẹ ni ẹnyi ihiẹn ile.”
16 'Ya ụmụ-azụụn hụ nọ shi imẹ obodo hụ, hụn ihiẹn ile kẹ Jesu dọn ku;
wẹ nọ kwademẹ ihiẹn-oriri Nghafe.
17 O ru ogẹn ẹnyasị, Jesu lẹ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ nọ bịa ebẹhụ. 18 Ogẹn
wẹ gi nọdịgụụ alị e ri ihiẹn-oriri, Jesu nọ sị wẹ, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ,
onyẹ ohu imẹ ụnụ jẹnkọ d'e re m—onyẹ mmẹ lẹ 'ya rị e ri ihiẹn-oriri.”
19 Ẹfọ asụọzịnị ụmụ-azụụn a ụsụọ; onyẹ-onyẹ hụ a sị a, “Ẹlẹkwọ mmẹ!
Mmẹ rọ?”
20 Jesu nọ za wẹ, sị, “Onyẹ ohu imẹ ọnụ mmẹbụọ rọ, onyẹ hụn mmẹ lẹ
ịya gba e suru brẹdi imẹ afẹrẹ ohu e ri. 21 Ẹghẹẹ, Nwa nke ịhịan k'a la rịkẹ
kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku; kanị nsọngbu jẹnkọ d'a rị nị onyẹ hụn sikọ d'e we
Nwa nke Ịhịan ye wẹ! O te ka onyẹ hụ mma nị amụnị w'a!”

Oriri-nsọ
(Mat 26.26-30; Luk 22.14-20; 1Kọ 11.23-25)

22 Ogẹn wẹ gi rị e ri ihiẹn-oriri ahụn, Jesu nọ weri brẹdi, ọ gọzigụụ a, ọ
nọ bebe ẹ, w'ẹ ye ụmụ-azụụn a, sị, “Weri n'ẹ, ọnwan wụ ẹhụ m.”
23 'Ya ọ nọ weri ope, o yegụụ Osolobuẹ ekele, ọ nọ ye wẹ ile 'ya. Wẹ ile
nọ rarịsọnmẹ. 24 Ọ nọ sị wẹ, “Ọnwan wụ ẹdeke m, hụn wẹ gi ufiri ndị bu
ọda hupụ; ẹdeke m, hụn wẹ gi biye nkwerigbama * Osolobuẹ tumẹ ẹgbata
'ya lẹ ndị nke ẹ. 25 M rị a gwa ụnụ ezioku, arakọzị m manya vaịnị d'e ru
ogẹn m jẹnkọ d'a ra a nke ọhụn imẹ Alị-eze Osolobuẹ.” 26 Wẹ nọ bụ ẹbụ
Mmẹmmẹ-Nghafe; a bụgụụ w'a, wẹ nọ gha ebahụn jẹnmẹ Ugu Olivu.

Jesu E Ku Ẹ Nị Pita Jẹnkọ D'a Ghọrị N'ọ Marịn A
(Mat 26.31-35; Luk 22.31-34; Jọn 13.36-38)

27 Jesu nọ sị wẹ, “Ụnụ ile jẹnkọ d'a gba m tọ, makẹni Ẹkụkwọ-nsọ sị,
‘M jẹnkọ d'e gbu onyẹ-ndu atụnrụn,
atụnrụn ile jẹnkọ d'a gbayịya!’
28 Kanị m ghagụọ ọnwụn lihi, m k'e bu nị ụnụ ụzọ si Galili.”
29 Pita nọ sị a, “Anakọ m'ị tọ! Ọsụọn'a nị ndị ọzọ ile a la ị tọ!”
30 Jesu nọ sị Pita, “Ezioku kẹ m rị a gwa ị, nị tannị, imẹ abalịnị, ọkpa gini
d'a kwan mgbe ẹbụọ, i jẹnkọ d'a ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a marịn m.”
31 Kanị, Pita e kusi ẹ ikẹn, sị, “O nwọnni ogẹn m'e gi la ị tọ, ọsụọn'a nị
mmẹ lẹ 'yụ sikọ d'a nwụn!” Ụmụ-azụụn ile họdụnị nọ kuzikwọ ẹrịra.

Jesu E Mẹ Ekpere Imẹ Gẹsẹmani
(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

32 Ya wẹ nọ shi ebe w'a kpọ Gẹsẹmani, Jesu nọ sị ụmụ-azụụn a, “Nọdị nị
alị ebeni, nị m jẹn d'e mẹ ekpere.” 33 Ọ nọ weri Pita lẹ Jemisi lẹ Jọn jẹnmẹ.

---

* **Isi Nke Mmẹnọ**:24 mọbụ: nkwerigbama ọhụn

Ya obi nọ ferimẹ ẹ, obi eruzin'ẹ alị. 34 Ọ nọ sị wẹ, “Obi e d'a gbawapụ m
—o d'e gbu m; nọdị nị ebeni, ụnụ a mụnrụn ẹnya.”
35 Ọ nọ jẹnzụkazị, tụha enwẹn ẹ ye alị, kpe ekpere, nị mbụnị o jẹnkọ d'a
nị mẹ, nkẹ a napụ w'a ogẹn afụnfụn hụ. 36 Ọ nọ sị, “Baba, Baba Nẹdi m! O
nwọnni ihiẹn ị ghalẹni a s'ẹka e mẹ; napụ m mkpu afụnfụnnị. Kanị uche i
mẹ, ẹlẹ nke m.”
37 Ogẹn o gi kin-azụụn, ọ hụn wẹ kẹ wẹ rị ụran. Ọ nọ sị Pita, “Saịmọnụ,
ị rị ụran? 'Ya wụ y'a s'ẹka mụnrụn ẹnya mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu?” 38 Ọ
nọ sị wẹ, “Mụnrụn nị ẹnya; e mẹ ni ekpere, amamgbe ọnụ a danban imẹ
ọnwụnwan; mmọn ịhịan a chọghọ, kanị ndụn gụụ ẹhụ.”
39 Ọ nọ pụzị d'e mẹ ekpere, e mẹzikwọ ekpere ohu hụ. 40 O kinhẹnzi
azụụn ebe ụmụ-azụụn a rị, hụnzị wẹ kẹ wẹ rị a ranhịn—ezigbo ụran gi wẹ,
asanị wẹ ẹka shịapụ ẹnya. Amarịnzịnị wẹ ihiẹn wẹ sikọ d'a sị a.
41 O kinhẹnzi nke mgbe ẹtọ, ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ rịkwọ a ranhịn, e zuru ikẹn?
O higụọ! Ogẹn e rugụọ. Lee n'ẹ, e we wẹ Nwa nke Ịhịan che ẹka ndị-njọ.
42 Lihi ni nị ẹnyi jẹnmẹ. Lee n'ẹ, onyẹ rị e reni m e rugụọ ẹhụ ebeni!”

A Nwụnrụn Wẹ Jesu
(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Jọn 18.3-12)

43 Ozigbo hụ, kẹ Jesu rịkwọ e ku oku hụ, Judasị, onyẹ ohu imẹ ụmụ-
azụụn a nọ bịa, 'ya lẹ igunrun busọnmẹ ihiẹn ọgụn—kẹ ọpịa-agha, kẹ ẹgbe.
Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi zihẹ wẹ. 44 (Onyẹ hụn rị e ren'ẹ
wụ Judasị gwa wẹ ihiẹn wẹ sikọ d'e gi marịn Jesu, sị, “Onyẹ hụn m jẹnkọ
d'e su ọnụ, ịya wụ onyẹ hụ ụnụ chọkọ, nwụnrụn n'a, ọnụ e kwọnkẹnmẹ ẹ,
duru ẹ jẹnmẹ.”) 45 Ogẹn Judasị gi nwan bịa, ọ nọ jẹnburu Jizọsị, sị a, “Onyẹ-
nkuzi!” Ọ nọ su ẹ ọnụ. 46 Ndị hụ nọ kwọndọn Jesu, nwụnrụn a. 47 Kanị, onyẹ
ohu imẹ ụmụ-azụụn a ndị ahụn turu ebẹhụ nọ sepụha ọpịa-agha, banpụ
odibo Onyẹ-isi nchụ-ẹjan ntịn. 48 Jesu nọ sị wẹ, “Kị ụnụ buhẹ ni ọpịa-agha
lẹ ẹgbe d'a nwụnrụn m—nọkẹ sị m wụ onyẹ-ohin? 49 M rị imẹ igunrun ụnụ
imẹ Ụlọ-nsọ ụhụọhịn ile a kuzi, ụnụ anwụnrụnnị m. Kanị ihiẹn ndịnị rị e
mẹ kẹni ihiẹn Ẹhụhụọ-nsọ kụ hụn ụzọ mẹzu.”
50 Ụmụ-azụụn a ile nọ la a tọ, gbama ọsọ. 51 Okorọbịa ohu, hụn yihụ ẹkwa
linẹ w'e yiye elu ẹ sụọ, nọ sọnmẹ Jesu. Wẹ nọ dọdọn ẹkwa a, chọ nị wẹ
nwụnrụn a, 52 kanị ọ nọ la ẹkwa a tọnị wẹ, gi ọtọ gha ebahụn gbapụ.

E We Wẹ Jesu Jẹnni Ndị-isi Nkịkwama
(Mat 26.57-68; Luk 22.54-55, 63-71; Jọn 18.13-14, 19-24)

53 Wẹ nọ weri Jesu si iwe Onyẹ-isi nchụ-ẹjan. Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-
nkuzi Iwu lẹ ndị-isi ile nọ gbakikomẹ ebẹhụ. 54 Kanị, Pita sọnkọ Jizọsị;
ẹgbata wẹ e teyezi ẹkẹrẹ. Ọ banye ezi ọgwa Onyẹ-isi nchụ-ẹjan, ọ nọ sọn
ndị-nche nọdị alị nyanma ọkụn. 55 Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ Ndị-isi Nkịkwama ile
hụ a chọ ihiẹn wẹ k'e gi hangbu Jizọsị eṅẹn, kẹni wẹ gbu ẹ, kalẹ ahụnnị wẹ
— 56 ọsụọn'a nị ndị bu ọda e buokinọlẹ Jesu ọnụ, oku wẹ adangbamanị.
57 'Ya kẹ ndị hụ imẹ ndị rị ebẹhụ nọ lihi ọtọ, buokin Jesu ọnụ, sị, 58 “Ẹnyi
nụ k'o ku n'o jẹnkọ d'e tikpọ Ụlọ-nsọnị wẹ gi ẹka tụn, gi akpụ ụhụọhịn ẹtọ
tụn hụn wẹ ghalẹni e gi ẹka a tụn.” 59 Kanị, ẹri wẹ a dangbamazịkwọnị.
60 'Ya kẹ Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ lihi ọtọ ihun wẹ ile, jụ Jesu njụ, sị, “O
nwọnni ihiẹn y'e ku banyeni ihiẹnni ile wẹ rị e ku nị ịya kẹ i mẹ?”
61 Kanị Jesu a gba nkịntịn, ọ shịarịnị ihiẹn ọwụlẹ. Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọzị
jụ a, sị, “Ịyụ wụ Kraịstị, Nwa Onyẹ Hụ Rịchanrịn mma?”

62 Jesu nọ sị, “Mmẹ rọ; ọnụ jẹnkọ d'a hụndẹ Nwa nke Ịhịan ebe ọ nọdị alị azụụn ẹka-nni Osolobuẹ, Onyẹ ahụn Ikẹn ile wụ nke ẹ, hụnzị a k'o gi orukpu gha elu-igwee lala!”
63 'Ya Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ tika ẹkwa 'ya lẹ enwẹn ẹ wụ Onyẹ-isi nchụ-ẹjan, sị, “Kị ẹnyi rịzị a chọnị ọshẹri ọzọ?! 64 Ụnụ a nụgụọ arụnị o ku. Kị wụ uche ụnụ?” Wẹ ile nọ sị nị ikpe-ọnwụn a magụọ a.
65 Ndị hụ imẹ wẹ nọ jụma ẹsọn kpu Jesu, e kpumẹ w'ẹ ẹnya, fịan a ihiẹn, sị a, “Bu amụma!” Ndị-nche nọzị weri ẹ, gbu ẹ ili.

Pita A Ghọrị N'ọ Marịn Jizọsị
(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Jọn 18.15-18, 25-27)

66 Kẹ Pita rị ibe alị imẹ ezi-ọgwa hụ, okpoho ohu imẹ ndị idibo Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ bịa ebẹhụ. 67 Ogẹn o gi hụn Pita ebe ọ rị a nyan ọkụn, o bu ẹnya tụma a, sị a, “Ịyụ lẹ Jizọsị onyẹ Nazarẹtị hụ wịzịkwọ.”
68 Kanị Pita nọ ghọrị, sị, “Amarịndẹ m ihiẹn ị rị e ku, aghọtanị m ihiẹn i rị e ku.” Ọ nọ pụ ebẹhụ, si ọnụ-mgbọn. 'Ya kẹ ọkpa nọ kwan.
69 Okpoho odibo hụ a hụnzị a ebahụn, ọ nọ gwama ndị wuzo ebẹhụ, sị, “Onyẹni wụ onyẹ ohu imẹ wẹ!” 70 Kanị Pita a ghọrịzị.
O tebe, ndị turu ebahụn nọzị sị Pita, “Ezioku-ezioku, ị wụ onyẹ ohu imẹ wẹ, makẹni ị wụ onyẹ Galili.”
71 Kanị, Pita nọ bụma enwẹn ẹ ọnụ, kundẹ Osolobuẹ, sị, “A marịn m okẹnnyẹni ọnụ rị e ku oku ẹ.”
72 Ozigbo, ọkpa nọ kwan nke mgbe ẹbụọ, ya Pita nọ nyanhan oku Jesu gwa a; nị “Ọkpa gini d'a kwan mgbe ẹbụọ, i jẹnkọ d'a ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a marịn m.” 'Ya ndụn nọ gụụ a, ọ nọ kwan ezigbo ẹkwan.

Isi Nke Mmisẹn

E Weri Wẹ Jesu Jẹnni Paịleti
(Mat 27.1-2, 11-14; Luk 23.1-5; Jọn 18.28-38)

1 Hụn eki gihụ fọn, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi lẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị ile rị Ndị-isi Nkịkwama nọ zu, tụgbama iroro ihiẹn wẹ sikọ d'e mẹ. Wẹ nọ kẹn Jesu ẹgbụn, duru ẹ pụ, wẹ ẹ ye Paịleti, hụn wụ Gọvanọ rị a kịdọn ni ndị Rom. 2 Paịleti nọ jụ a, sị, “Ịyụ wụ Eze ndị Ju?” Jesu nọ za, sị, “Ịyụ ku ẹ.”
3 Ndị-isi nchụ-ẹjan nọ kusọnmẹ ihiẹn bu ọda wẹ sị nị 'ya k'o mẹ. 4 Paịleti nọ jụzị a, sị, “O nwọnni ihiẹn y'a za? Lee ihiẹn ndịnị ile wẹ rị e ku nị ịya k'i mẹ.”
5 Jesu ekuzini ihiẹn ọwụlẹ, nke wụ nị ọ tụ Paịleti ẹnya.

A Ma Wẹ Jesu Ikpe-ọnwụn
(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Jọn 18.39—19.16)

6 Ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe ọwụlẹ, Paịleti a gha imẹ ụlọ-ngan e wepụha nị wẹ onyẹ ohu ọwụlẹ wẹ chọ. 7 Mmẹmmẹ-Nghafeni, o nwọn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Barabasị hụn rị imẹ ngan, ịya lẹ ndị rị a lụsọn ndị-ọkịkị; ndị ahụn ya lẹ wẹ rị imẹ ngan gbu ọchụ ogẹn isusu. 8 Ya kẹ igunrun hụ nọ nwan bịa d'a rịọ Paịleti n'o mẹ ni wẹ k'o dọn e mẹ mbụ, 9 Paịleti nọ jụ wẹ, sị, “Ụnụ a chọghọ nị m hapụ nị ụnụ Eze ndị Ju?” 10 (Paịleti jụ wẹ ẹrịra makẹni ọ marịngụọ nị ẹnya-ụfụ kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan gi we Jesu ye ẹ.)
11 Ndị-isi nchụ-ẹjan nọ sị igunrun hụ gwa a n'o wepụha nị wẹ Barabasị hụn nkẹ o gi wepụha Jizọsị. 12 Paịleti nọ jụ wẹ, sị, “Kị ọnụ chọ nwan nị m gi okẹnnyẹni ụnụ a kpọ ‘Eze ndị Ju’ mẹ?”
13 Wẹ nọ yi oro, za, sị, “Kpọgbu ẹ!”

14 Paịleti nọ jụ wẹ, sị, “Kị haịn? Elee njọ k'o mẹ?”
Kanị, wẹ nọ yikẹnmẹdẹ oro, sị, “Kpọgbu ẹ!!”
15 Makẹni Paịleti chọ n'o mẹ ihiẹn sikọ d'a sụọ igunrun hụ ụsụọ, ọ nọ hapụ Barabasị yeni wẹ; ọ fịangụụ Jesu mkpịnsịn, ọ nọ w'ẹ ye ndị jẹnkọ d'a kpọgbun'ẹ.

Ndị-agha A Kpa Jesu Ye Ẹmụ
(Mat 27.27-31; Jọn 19.2-3)

16 Ya ndị-agha rị okpuru Paịleti nọ weri Jesu si ezi-ọgwa Paịleti; wẹ nọ kpọgbama itu-agha wẹ. 17 Wẹ nọ yimẹ ẹ ẹwuru ṅanrannị e nwun ufie-rọnị, ufie-rọnị*; wẹ nọ gi ogun kpa n'a okpu-eze, bu ẹ che ẹ isi. 18 'Ya wẹ nọ kelemẹ ẹ, a sị, “Eze ndị Ju, isi i che!” 19 A fịan w'a mkpịnsịn isi, jụkpu ẹ ẹsọn; e gbuni w'ẹ osekpu, e liyen'ẹ ẹka. 20 A kpagụụ w'a ye ẹmụ, wẹ nọ yipụ a ẹfẹ pọpụ hụ, yimẹzi ẹ nke ẹ. 'Ya wẹ nọ weri ẹ d'a kpọgbu.

A Kpọma Wẹ Jesu Elu Obe
(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Jọn 19.17-27)

21 E ru wẹ ụzọ, wẹ nọ hụn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Saịmọnụ, ebe ọ gha alị ọfịa lala imẹ obodo. Ndị-agha hụ nọ wa a ye ẹ olu n'o buru obe *ahụn wẹ jẹnkọ d'e gi kpọgbu* Jesu. (Saịmọnụ wụ nẹdi Alẹzanda lẹ Rufọsị, onyẹ alị Saịrini k'ọ wụ). 22 Wẹ nọ we Jesu si ebe w'a kpọ Gọgọta, hụn wụ “Ebe Okpokom'isi.” 23 Ebẹhụ kẹ wẹ nọ ye ẹ manya wẹ gwọgbama 'ya lẹ ihiẹn e lu ilu w'a kpọ Maa n'ọ ra, kanị Jizọsị aran'a. 24 'Ya wẹ nọ kpọma a enu obe. Wẹ nọ kebe ẹkwa a, tụ nkpọ kẹni wẹ marịn hụn onyẹ-onyẹ jẹnkọ d'e weri.
25 Ọkụlọkụ itenẹi ụtụntụn kẹ wẹ gi kpọma a elu-obe. 26 Ihiẹn wẹ deye elu obe nị ịya kẹ wẹ gi ma a ikpe wụ “Eze ndị Ju.” 27 Wẹ kpọma Jizọsị lẹ ndị ohin ẹbụọ elu-obe ichẹn-ichẹn; onyẹ ohu rị elu obe rị ẹka-ihiẹn Jizọsị, hụn-ẹbọ rị elu-obe rị ẹka-ekpẹn ẹ, 28 [kẹni ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku hụn ụzọ mẹzu—makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị, “Wẹ gụn a yeni ndị a dan iwu.”] 29 Ndị ghafekọnị hụ e finfin isi, a kpari ẹ, a sị, “Ha! Ẹlẹ ị sị n'i jẹnkọ d'e tikpọ Ụlọ-nsọ, gi akpụ-ụhụọhịn ẹtọ tụndọnzi ẹ?! 30 Zụọpụha nwan enwẹn i! Gha nwan elu obe hụ hidan.”
31 Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu hụzị a kpa a e ye ẹmụ imẹ igunrun wẹ, a sị ibe wẹ, “Ọ zụọpụha ndị ọzọ, kanị ọ sanị ẹka zụọpụha enwẹn ẹ! 32 *Onyẹ nwẹn sị n'ọ wụ* Kraịstị, Eze ndị Izrẹlụ, 'ya gha nwan elu obe hidan, kẹni ẹnyi hụn, kweri!”
Ndị ohin ẹbụọ hụ wẹ kpọma wẹ lẹ ịya hụzịkwọ a kpari ẹ.

Jizọsị A Nwụnhụn
(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Jọn 19.28-30)

33 O ru ogẹn ẹnya-anwụn gi a rị isi, alị hụ ile nọ gba ishi d'e ru ọkụlọkụ ẹtọ efinnaị hụ. 34 Ogẹn ihiẹn nọkẹ ọkụlọkụ ẹtọ gi kụ, Jesu nọ gi okẹn olu yi oro, sị, “Ẹlọị! Ẹlọị!! Lama Sabakitani?!” hụn wụ “Osolobuẹ m! Osolobuẹ m!! Kị haịn i gi gbakịtọ m azụụn?!”
35 Ndị hụ imẹ ndị wuzo ebẹhụ a nụ ihiẹn o ku, wẹ nọ sị, “Gọn ni ntịn, ọ rị a hị Ẹlaịja!” 36 Onyẹ ohu imẹ wẹ nọ gba ọsọ, weri ẹru suru manya rụ-ụka, fa a ye ọnụnụ mkpịnsịn, ye ẹ ra, sị, “Cheri ni, nị ẹnyi lele kẹ Ẹlaịja jẹnkọ d'a bịa d'e wetu ẹ enu obe!”
37 'Ya Jesu nọ gizi okẹn olu yikẹnmẹ oro, kwọnbepụ.

---

* **Isi Nke Mmisẹn:17** ẹwuru ndị nze lẹ ndị-ịdafịn

38 Ẹkwa wẹ gi gbọnbepụ Ebẹhụ- kachanrịn-nsọ imẹ Ụlọ-nsọ nọ bawapụ
ẹbụọ gha elu d'e ru alị. 39 Ọkị-agha hụn wuzo ihun ẹ ebẹhụ a hụn kẹ Jesu
dọn nwụn, ọ nọ sị, “Ezioku-ezioku, onyẹni wụ Nwa Osolobuẹ.”
40 O nwọnghọzị ikpoho ndị hụ rị a gha ebe teni e lee ile; ndị hụ imẹ wẹ
wụ: Meri onyẹ Mag'dala lẹ Salomi lẹ Meri nnẹ Jemisi hụn-nta lẹ Josisi†.
41 Ikpoho ndịnị wụ ndị e sọn Jesu, e yen'ẹ ẹka, e jẹnn'ẹ ozi ogẹn o gi rị Galili.
Ikpoho ndị ọzọ bu ọda sọn ẹ bịa Jerusalẹm rịzịkwọ ebahụn.

E Li Wẹ Jesu
(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Jọn 19.38-42)

42 O ru ẹnyasị Ụhụọhịn hụ, ebe o mẹni Ụhụọhịn-nkwademẹ rọ, 'ya wụ ọhị
gbama Ụhụọhịn Izu-ikẹn e ru, 43 'ya Josẹfụ onyẹ obodo Arịmatịa nọ jẹn d'e
kunrun Paịleti. Josẹfụ wụ onyẹ wẹ marịn amarịn imẹ Ndị-isi Nkịkwama. Ọ
rịzịkwọ ndị rị e che ọbịbịa Alị-eze Osolobuẹ. Ọ nọ wepụ egun ẹnya, buru
Paịleti, sị a ye ẹ ẹhịụ Jesu. 44 Ogẹn Paịleti gi nụ nị Jesu a nwụnọlẹ, ọ tụ a
ẹnya. Ọ nọ kpọ ọkị-agha hụ, jụ a k'o tegụọ Jesu nwụn. 45 Ogẹn o gi nụgụụ
ihiẹn ọkị-agha hụ za, ọ nọ sị Josẹfụ jẹn d'e buru ẹhụ hụ. 46 Josẹfụ nọ ńọnrin
ẹkwa linẹ, butu ẹhụ Jesu elu obe, gi ẹkwa hụ fụma a, bu ẹ che imẹ ili wẹ
gu rịkẹ okporo ye imẹ ọmụma zeni kẹ wẹ e mẹ. 'Ya ọ nọ gi ọmụma hi ogbe
nukin ọnụ ili hụ. 47 Meri onyẹ Mag'dala lẹ Meri nnẹ Josisi‡ rị ebahụn e lee
ile, wẹ nọ hụn ebe wẹ butọ ẹhụ Jesu.

Isi Nke Mmisin

Jesu A Gha Ọnwụn Lihi
(Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Jọn 20.1-10)

1 Ogẹn Ụhụọhịn Izu-ikẹn gi ghafegụụ, Meri onyẹ Mag'dala lẹ Salomi
lẹ Meri nnẹ Jemisi nọ ńọnrin ihiẹn ndị e shin ọhụnma kẹni wẹ jẹn d'e gi
ẹ te ẹhụ Jesu. 2 Ụzọ-ụtụntụn ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka (hụn wụ nwan
ụhụọhịn Sọnde), ogẹn anwụn gi wama, wẹ nọ jẹnmẹ ili Jesu. 3 Ogẹn wẹ gi
jẹnkọ, wẹ hụ a jụ ibe wẹ, sị, “Onyẹ jẹnkọ d'e nupụ nị ẹnyi ọmụma rị ọnụ ili?”
4 Ogẹn wẹ gi ru ebẹhụ, lee ẹnya, wẹ nọ hụn a nị e nupụgụọlẹ wẹ ọmụma hụ
higbu enwẹn ẹ ogbe. 5 'Ya wẹ nọ banye imẹ ili hụ, wẹ nọ hụn okorọbịa yi
ẹkwa ọchan tueru alị k'ọ nọdị alị ẹka-nni, ọ nọ tụ wẹ ẹnya.
6 Okẹnnyẹ hụ nọ sị wẹ, “Atụlẹ ni egun; ọnụ rị a chọ Jesu onyẹ Nazarẹtị,
hụn wẹ kpọgbu. O lihigụọ! Ọ rịzị ebeni. Lee ni ebe wẹ te butọ a! 7 Jẹn ni
nwan d'e zi ụmụ-azụụn a lẹ Pita nị ‘O burugụọ nị ụnụ ụzọ shi Galili; ebẹhụ
kẹ ụnụ sikọ d'a nọ hụn a—k'o dọn gwa ọnụ.’ ”
8 'Ya wẹ nọ gha ili hụ pụha, gbama ọsọ, makẹlẹ ọ tụ wẹ ẹnya, tụ wẹ egun.
O nwọnni onyẹ wẹ gwa ihiẹn ọwụlẹ ụzọ makẹni egun rị a tụ wẹ.
[Wẹ nọ be ni Pita lẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị ihiẹn ndịnị nke-nke. Omẹgụụ, Jesu
lẹ enwẹn ẹ nọ zipụ ụmụ-azụụn a, wẹ gha ọwụwa-ẹnya-anwụn ru ndịdan
ẹnya-anwụn, wẹ d'e zi ozi nzụọpụha-itẹbitẹ, ozi hụ rị nsọ, rị ndụn jẹnrin
ejẹn. Isẹẹ.

Meri Onyẹ Mag'dala A Hụn Jesu Ogẹn O Gi Ghagụụ Ọnwụn Lihi
(Mat 28.9-10; Jọn 20.11-18)

9 Ụz'ụtụntụn ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka (hụn w'a kpọ ụhụọhịn-ụka
tannị), ogẹn Jesu gi ghagụụ ọnwụn lihi, ọ nọ bu'zọ nwọnpụha ebe Meri
onyẹ Mag'dala rị—Meri onyẹ Mag'dala hụn ọ gha imẹ ẹ chụpụ eje-mmọn

† **Isi Nke Mmisẹ**n:40 Josẹfụ ‡ **Isi Nke Mmisẹ**n:47 Josẹfụ

ẹsa. 10 Ọ nọ jẹnmẹ d'a gwa ibe ẹ ndị wẹ ile wị e sọn Jesu, ebe wẹ ile sụkụrụ,
a kwan ẹkwan. 11 Kanị, ogẹn wẹ gi nụ k'o ku ni Jizọsị rịzị ndụn, n'ọ hụngụọ
a, egini w'ẹ dọn.

Jesu E Nwọnpụha Ebe Ụmụ-azụụn A Ẹbụọ Jẹnkọ Ẹmaụsụ Rị
(Luk 24.13-35)

12 Ọnwan e mẹgụụ, 'ya kẹ Jesu nọ gi ụdị ọzọ nwọnpụha ebe ụmụ-azụụn a
ẹbụọ jẹnkọ alị-ọfịa rị. 13 Wẹ nọ kin-azụụn d'a gwa ụmụ-azụụn a ndị họdụnị,
kanị egizikwọnị w'a dọn.

Jesu E Nwọnpụha Ebe Ụmụ-azụụn A Mmanaị Ahụn Rị
(Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Jọn 20.19-23; Ọrụn Ndị-Ozi 1.6-8)

14 Omẹgụụ, Jesu nọ nwọnpụha ebe ụmụ-azụụn a mmanaị ahụn rị e ri
ihiẹn-oriri. Ọ nọ jụgbọ wẹ makẹ obi-ẹbụọ wẹ lẹ obi wẹ zeni, makẹni egini
wẹ ihiẹn ndị hụnn'a n'ọ ghagụọ ọnwụn lihi gwa wẹ dọn. 15 Ọ nọ ye wẹ iwu,
sị, “Ghagbamẹ nị ụwa ile d'e zi ịhịan ile oziọma. 16 Onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini,
e mẹ wẹ ẹ mirin-Chuku, jẹnkọ d'e nwẹ nzụọpụha; kalẹ, onyẹ ọwụlẹ hụn
kwerilẹni, ikpe jẹnkọ d'a ma a. 17 Ahịma ndịnị sikọ d'e sọn ndị kwerini:
wẹ sikọ d'e gi ẹfan m chụpụ eje-mmọn; wẹ jẹnkọ d'a sụ asụsụ ndị ọzọ rị
ichẹn-ichẹn wẹ marịnlẹni; 18 wẹ k'a saẹka gi ẹka buru agwọ; wẹ ri nshi, o
nwọnni ihiẹn o jẹnkọ d'e mẹ wẹ; wẹ jẹnkọ d'e bu ẹka kwasị ndị emu rị a
kụ, a dịnhịn wẹ.”

E We Wẹ Jesu Si Elu-igwee
(Luk 24.50-53; Ọrụn Ndị-Ozi 1.9-11)

19 Ogẹn Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu gi gwagụụ ụmụ-azụụn a oku ndịnị,
Osolobuẹ nọ we ẹ si elu-igwee d'a nọdị alị ẹka-nni Osolobuẹ. 20 'Ya ụmụ-
azụụn a nọ jẹnmẹ d'e zi oziọma ebe ile, Di-nwọnni-ẹnyi nọ nọyeni wẹ, e gi
ọrụn-atụmẹnya o gi rị e sọn ẹ a ghọsị nị ozi wẹ wụ ezioku.]

Oziọma Jesu Kristi Rịkẹ Kẹ Luku Dọn De Ẹ

Ihiẹn Wẹ De Ni Ẹkụkwọnị

1 Tiofilọsị Ikpẹn ile rị nị, ndị bu ọda a lịlịmagụọ depụha ihiẹn ndị hụn mẹ
imẹ igunrun ẹnyi; 2 wẹ de wẹ hụ kẹ ndị ahụn gi ẹnya wẹ hụn ihiẹn ndịnị
wẹ gha isi mbidọn lẹ ndị zisọnmẹ ozi hụ dọn gwa ẹnyi. 3 Ya wụ, makẹni a
kpachanpụgụọ m ẹnya lebanchanrịn ihiẹn ndịnị ile ẹnya gha mbidọn lala,
e rogụọ m'a nị ọ hụghọ mma nị mmẹ nwẹn nkẹ gi usọnrọn-usọnrọn den'i
k'o dọn mẹsọnmẹ, 4 kẹni ọ hụn ụzọ we i ẹnya nị ihiẹn wẹ kuzi i wụ ezioku.

Mmọn-ozi E Wẹhẹ Ozi Nị Wẹ K'a Mụ Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku

5 Ogẹn Hẹrọdụ gi wụ eze Judia, o nwọn onyẹ nchụ-ẹjan ohu w'a kpọ
Zẹkaraya. Kẹ wẹ dọn han ndị nchụ-ẹjan, itu Abija k'ọ rị. Ẹlizabẹti nwunyẹ
ẹ wụzịkwọ onyẹ ebọn Ẹrọnụ kẹ ya. 6 Wẹ ẹbụọ wụ ndị ezi-omumẹ ẹnya
Osolobuẹ; enwọn wẹ nkọrịanị—w'e dọnmẹchanrịn iwu lẹ ọdịnalị ile rị
ofufe hụn Di-nwọnni-ẹnyi tumẹsọnmẹ. 7 Kanị amụnị wẹ nwa, makẹlẹ
Ẹlizabẹti wụ agan, bụ wẹ ẹbụọ a kagụọ ẹgẹdi.
8 Ụhụọhịn ohu, Zẹkaraya rị imẹ Ụlọ-nsọ a rụn ọrụn nchụ-ẹjan a, ogẹn ndị
itu ẹ gi rị ọrụn. 9 Kẹ omẹnalị ndị nchụ-ẹjan dọn rị, ịya kẹ mkpọ wẹ tụ
hanrịn hụn sikọ d'a banye Ebẹhụ-rị-nsọ imẹ Ụlọ-nsọ Di-nwọnni-ẹnyi d'a
kpọ nsẹnsị ọkụn. 10 K'ọ rị a kpọ nsẹnsị hụ ọkụn, ndị hụ ile bịa d'e fe ofufe
hụ ihun-ezi, e mẹ ekpere. 11 'Ya kẹ mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ nwọnpụha
nị Zẹkaraya imẹ ebahụn; mmọn-ozi hụ wuzo azụụn ẹka-ihiẹn ukpo w'a nọ
a kpọ nsẹnsị ọkụn. 12 Ogẹn Zẹkaraya gi hụn a, ẹhụ nọ mama a nni ọda-ọda,
egun nọ tụma a. 13 Mmọn-ozi hụ nọ sị a, "Atụlẹ egun Zẹkaraya! Osolobuẹ a
nụgụọ ekpere i: Elizabẹtị nwunyẹ i jẹnkọ d'a mụn'ị okẹnnyẹ! I sikọ d'a kpọ
a Jọnụ. 14 Ụnụ jẹnkọ d'a ghọghọ ọda; ẹfọ sikọ d'a sụọ ọnụ ụsụọ ọda-ọda; ndị
bu ọda jẹnkọ d'a ghọghọnị ọmụmụ a, 15 makẹni o jẹnkọ d'a wụ okẹn ịhịan
ẹnya Di-nwọnni-ẹnyi. Ọ rakọkwọ manya ọwụlẹ mọbụ manya zeni. Wẹ gini
d'a mụ a, Mmọn-nsọ sikọ d'a gha ebe ọ rị ẹfọ nnẹ ẹ jun imẹ ẹ. 16 O jẹnkọ
d'e mẹ ndị Izrẹlụ bu ọda gbehutọ d'e kunrun Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ
wẹ. 17 O sikọ d'e buru ni Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ kẹn'ọ kwan'a ụzọ; o jẹnkọ d'e
gi agụngụn lẹ ikẹn onyẹ-amụma wụ Ẹlaịja mẹ ẹ—kẹni o mẹ obi ndị nẹdi
gbehutọ si ebe ụmụ wẹ rị, mẹ ndị nnupụ-isi gbehutọ d'e romẹ iroro ndị
ezi-omumẹ, iroro ndị marịn ihiẹn—gi ẹ kwademẹ ndị alịnị makẹ ọbịbịa
Di-nwọnni-ẹnyi."
18 Zẹkaraya nọ sị mmọn-ozi hụ, "Nanị m'e dọn marịn nị ọnwan sikọ d'e
mẹ? A kagụọ m ẹgẹdi, nwunyẹ m a kagụọzị ẹgẹdi." 19 Mmọn-ozi hụ nọ
shịarị a, sị, "Mmẹ wụ Gebrẹlụ hụn e wuzo ihun Osolobuẹ. Ịya zi m d'a
gwa ị oku, zi i oziọmanị. 20 Ebe o mẹ nwan nị y'e gini ihiẹn ndị hụ m ku
dọn, ihiẹn ndị hụ hụn jẹnkọ d'e mẹzu ogẹn ẹ ru, ị jẹnkọ d'a wụ odin: 'ya
sakọzị ẹka ku oku d'e ru ụhụọhịn ihiẹn m ku jẹnkọ d'e mẹ."
21 Ogẹn ihiẹnni gi rị e mẹ, ndị ahụn hụ e che Zẹkaraya, a sị, "K'o
biehanzịnị ẹnịna imẹ Ebahụn-rị-nsọ?" 22 Ogẹn o gi pụha, ọ sanị ẹka gwa
wẹ oku, 'ya wẹ nọ marịn n'ọ hụnọlẹ ọhụn imẹ Ebahụn-rị-nsọ—makẹni ọ
tọ e gi ẹka a gwa wẹ oku, ọ sazịnị ẹka ku oku.

23 Ogẹn ọrụn a a gụụ, ọ nọ lama iwe ẹ. 24 Omẹgụụ, Ẹlizabẹti nwunyẹ ẹ nọ
tụrụ imẹ. Ẹlizabẹti aghanị imẹ ụlọ pụ ọrọgbọ ifọn isẹn. 25 Ọ sị, "Di-nwọnni-
ẹnyi e mẹkẹ ni m ebe ọ nọ gi ẹnya rị mma lee m, wepụ ụya ile m rị a hụn
ebe ndị nke m rị!"

Mmọn-ozi E Wẹhẹ Ozi Ọmụmụ Jizọsị

26 Ogẹn ẹfọ-imẹ Elizabẹtị gi rị ifọn isin, Osolobuẹ nọ zi mmọn-ozi ahụn
w'a kpọ Gebrẹlụ jẹn obodo ohu mẹ ẹkẹrẹ w'a kpọ Nazarẹtị hụn rị Galili;
27 o zi ẹ d'e kunrun nwa-agbọọ ohu kelẹni marịn okẹnnyẹ. Ẹfan nwa-
agbọọ hụ wụ Meri. Nwa-agbọọ ahụn lẹ okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Josẹfụ
kwerigbama nị wẹ jẹnkọ d'a lụ; Josẹfụ wụ onyẹ ikpun-ụlọ eze, ikpun-ụlọ
Defidi. 28 Mmọn-ozi hụ nọ bịa d'e kunrun Meri, sị a, "Darụ! Onyẹ Chuku
gọzi agọzi! Chuku nọyeni i anọyeni."
29 Oku mmọn-ozi hụ gwa Meri anịzịnị obi ru Meri alị kaka; ọ hụ a jụ
enwẹn ẹ kẹ elee ụdị ekele wụ ọnwan. 30 Mmọn-ozi hụ nọ sị a, "Atụlẹ egun.
Osolobuẹ e mẹgụọ n'ị ọhụnma. 31 I k'a tụ imẹ, mụ okẹnnyẹ; ị jẹnkọ d'a kpọ
a Jizọsị/Jesu. 32 O k'a wụ okẹn ịhịan; wẹ jẹnkọ d'a kpọ a Nwa Onyẹ Hụ
Kachanrịnnị. Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ jẹnkọ d'e ye ẹ ukpo nẹdi-ẹ-kanị
wụ Defidi; 33 o k'a kị Izrẹlụ, ikpun-ụlọ Jekọpụ, jẹnrin ejẹn; alị-eze ẹ agụkọ!"
34 Meri nọ sị mmọn-ozi hụ, "Nanị k'o dọn mẹ—bụ m'e ke marịn
okẹnnyẹ?"
35 Mmọn-ozi hụ nọ sị a, "Mmọn-nsọ jẹnkọ d'a bịakwasị i; ikẹn Onyẹ Hụ
Kachanrịnnị jẹnkọ d'e kpumẹ i. Ya wụ, nwa ị jẹnkọ d'a mụ k'a rị nsọ—wẹ
k'a kpọ a Nwa Osolobuẹ. 36 Ọzọzị, Ẹlizabẹti nwẹnẹ i a tụrụgụọ imẹ—ebeni
ọ kagụụ ẹgẹdi! Ẹfọ-imẹ rị a nwan ifọn isin—onyẹ nwẹn wẹ te sị n'ọ wụ
agan! 37 Makẹni, o nwọnni ihiẹn Osolobuẹ ghalẹni a saẹka e mẹ!"
38 Ya Meri nọ sị, "Ịyaa; odibo Di-nwọnni-ẹnyi kẹ m wụ—'ya rị nị m k'i dọn
ku!" 'Ya mmọn-ozi hụ nọ la a tọ, pụ.

Meri E Jẹn D'a Hụn Ẹlizabẹti

39 Omẹgụụ, 'ya Meri nọ kwademẹ ozigbo-ozigbo jẹnmẹ obodo ohu hụn
rị oke alị Judia. 40 O ru ebẹhụ, ọ nọ banye iwe Zẹkaraya, kele Ẹlizabẹti.
41 Ogẹn Ẹlizabẹti gi nụ ekele Meri, nwa rị a ẹfọ nọ tụsi elu. 'Ya Mmọn-nsọ
nọ gbajun Elizabẹtị. 42 'Ya Elizabẹtị nọ gi okẹn olu dọbepụ oro, sị, "Ịyụ kẹ
wẹ kachanrịn a gọzi imẹ ikpoho ile; nwa ị sikọ d'a mụ wụ onyẹ wẹ gọzi
agọzi! 43 Nanị ke ihiẹn ọma han ẹnịna dọn mẹ m, nị nnẹ Di-nwọnni-m bịa
d'a hụn m? 44 Makẹni, hụn m gihụ nụ k'i kele, nwa rị m ẹfọ nọ gi ịghọghọ
tụsi elu! 45 Ngọzi rị nị okpoho hụ hụn kweri nị oku hụn Di-nwọnni-ẹnyi
gwa a jẹnkọ d'e mẹzu!"

Ẹbụ Meri Gi Ja Osolobuẹ mma

46 Meri nọ sị,
"Obi m rị a ja Di-nwọnni-ẹnyi mma;
47 mmọn m rị a ghọghọ imẹ Onyẹ-nzụọpụha m wụ Osolobuẹ,
48 makẹni o giụọ ẹnya rị mma lee m—
mmẹ, hụn wụ odibo ẹ mmakalaka!
Ezioku-ezioku, gha nwan kikẹnni e jẹn,
agbọ ile sikọ d'a gha a kpọ m onyẹ wẹ gọzi agọzi,
49 makẹni Onyẹ Hụ Nwọn Ikẹn e mẹọlẹ ni m okẹn ihiẹn rị ichẹn-ichẹn;
ẹfan a rịzịkwọ nsọ!
50 O mẹsọnmẹ ni ndị hụn e humẹn'ẹ isi omikẹn—
gha agbọ d'e ru agbọ.

51 Ọ tịnpụgụọ ẹka a, kpa ikẹn,
kpọnyịya ndị mpache lẹ ihiẹn wẹ rị e ro.
52 O wetugụọ ndị-nze uku elu ukpo wẹ,
bushi ndị nwọnlẹni ihiẹn wẹ wụ enu.
53 O gigụọ ihiẹn rị mma yejun onyẹ ẹgụn rị a gụn ẹfọ,
gbama ọdafịn ẹka, chụpụ a.
54 O yegụọnị odibo ẹ wụ Izrẹlụ ẹka;
ọ nyanhangụọ omikẹn ya lẹ enwẹn ẹ wụ Osolobuẹ.
55 Ọ nyanhangụọ a
k'o dọn kwe ndị nẹdi ẹnyi kanị nkwa —
k'o dọn kwe Ebraham lẹ ẹbọn a ile nkwa jẹnrin ejẹn!”
56 Ya Meri nọ sọn Ẹlizabẹti nọdị ihiẹn rịkẹ ọrọgbọ ifọn ẹtọ, ọ nọ lakin iwe ẹ.

Ọmụmụ Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku

57 O ru ogẹn Elizabẹtị k'e gi mụ, ọ nọ mụ okẹnnyẹ. 58 Ndị bikunmẹn'ẹ lẹ ndị nke wẹ nọ nụ nị Di-nwọnni-ẹnyi e mẹgụọ n'a okẹn omikẹn, wẹ nọ sọn ẹ ghọghọ. 59 Nke akpụ-ụhụọhịn ẹsatọ, wẹ nọ bịa d'a kwa nwata hụ ugun; wẹ te k'a gụn a Zẹkaraya nọkẹ nẹdi ẹ, 60 kalẹ nnẹ ẹ nọ sị, “Mba-o! Wẹ jẹnkọ d'a kpọ a Jọnụ.” 61 Wẹ nọ sị a, “O nwọnni onyẹ nke ụnụ hụn a za ẹfan hụ!” 62 Wẹ nọ gi ẹka jụ nẹdi ẹ ẹfan wẹ sikọ d'a kpọ a. 63 Ọ nọ sị wẹ y'ẹ ọmụma hụn w'a kaye ihiẹn, 'ya ọ nọ de, “Ẹfan a wụ Jọnụ.” Ọ nọ tụ wẹ ile ẹnya! 64 Idumuzi, ọnụ a nọ shịapụ, ire ẹ a tọpụ, ọ nọ kumẹ oku, jama Osolobuẹ mma. 65 Egun nọ tụma ndị ile bikunmẹni wẹ; ndị ịhịan hụ e ku oku ihiẹn ndịnị ẹgbẹrẹ oke Judia ile. 66 Onyẹ ọwụlẹ nụn'a hụ e ro ẹ, a sị, “Kịnị kẹ nwatanị jẹnkọ d'a wụ?” Wẹ rị a jụ ẹnịna makẹni ẹka Di-nwọnni-ẹnyi rị imẹ ndụn a ezioku-ezioku.

Amụma Zẹkaraya Bu

67 Mmọn-nsọ nọ jun imẹ nẹdi ẹ wụ Zẹkaraya, 'ya ọ nọ bu amụmanị:
68 “Ọjịja-mma ya rị nị Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ Izrẹlụ!
Makẹni ọ bịaọlẹ d'e yeni ndị nke ẹ ẹka,
ọ gbapụhagụọ wẹ.
69 O wepụhagụọnị ẹnyi Mpịn,
Okẹn Onyẹ-nzụọpụha, hụn jẹnkọ d'a zụọpụha ẹnyi —
onyẹ ikpun-ụlọ odibo ẹ wụ Defidi.
70 O mẹgụụ a k'o dọn ku ẹ ẹdẹi,
ghahanị ndị-amụma nsọ a,
71 n'o jẹnkọ d'a zụọpụha ẹnyi ẹka ndị iṅẹnrẹn ẹnyi ile
lẹ ndị iwe ẹnyi rị e we;
72 n'o sikọ d'e mẹni ndị nẹdi ẹnyi kanị omikẹn
nyanhan nkwerigbama nsọ a —
73 nyanhan ẹfan a,
hụn o kunni nẹdi ẹnyi kanị wụ Ebraham
ogẹn o gi kwe ẹ nkwa —
74 n'o sikọ d'a gbapụha ẹnyi ẹka ndị iṅẹnrẹn ẹnyi,
amamgbe egun ghazị a tụ ẹnyi ẹnyi gha e fe ẹ,
75 kama, ẹnyi e gi ịrị-nsọ lẹ imẹ-ihiẹn ọ chọ
e fe ẹ,
ogologo ndụn ẹnyi ile.”
76 “Nke iyụ wụ nwa,

wẹ jẹnkọ d'a kpọ ị
onyẹ-amụma nke Onyẹ Hụ Kachanrịnnị;
i sikọ d'e buru ni Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ,
kẹni i hụn ụzọ kwa n'a ụzọ a;
77 i jẹnkọ d'e mẹ ndị nke ẹ marịn
kẹ w'a dọn nwọnhẹn nzụọpụha
ghahanị inwọnhẹn mgbaghari njọ wẹ.
78 Ọnwan jẹnkọ d'e mẹ
makẹ ẹfọma lẹ omikẹn Osolobuẹ ẹnyi,
hụn o jẹnkọ d'e gi mẹ ukpẹ nzụọpụha nwunmẹni ẹnyi,
79 mẹ ẹ gha elu-igwee nwunmẹni
ndị hụn rị imẹ ishi lẹ imẹ onyinyọn-ọnwụn;
du ụkụ ẹnyi
ye ụzọ udọn."
80 Nwata hụ wụ Jọnụ e sue, wụrụ onyẹ zeni imẹ mmọn; ọ nọ biri atụ d'e ru ụhụọhịn hụ ọ pụha d'a rụnma ọrụn a id'ẹnya ndị Izrẹlụ ile.

Isi Nke Ẹbụọ

Ọmụmụ Jizọsị
(Mat 1.18-25)
1 Ogẹn hụ, eze-kanị w'a kpọ Siza Ọgọstusu nọ ye iwu, sị wẹ detuchanrịn
ẹfan ịhịan ile rị ụwa—ebe ile rị okpuru ọkịkị ndị Rom. 2 (Ọnwan wụ nke
ibuzọ wẹ detu ẹfan ịhịan ile; ogẹn Kwịrịnọsị gi wụ Gọvanọ rị a kị alị Siria
kẹ wẹ gi detu ẹfannị.) 3 Onyẹ ọwụlẹ hụ e jẹn obodo ẹ d'e deye ẹfan.
4 'Ya Josẹfụ nọ gha obodo Nazarẹtị rị Galili si obodo Bẹtulẹhẹm hụn rị
Judia, obodo wẹ nọ mụ Defidi—makẹni ikpun-ụlọ Defidi k'ọ gha pụha.
5 Ịya lẹ Meri hụn wẹ ẹbụọ kwerigbama nị wẹ jẹnkọ d'a lụ wị jẹn d'e deye
ẹfan. Meri rị imẹ ogẹn hụ. 6 Ebe wẹ rị Bẹtulẹhẹm, ogẹn Meri k'e gi mụ nwa
hụ e ru, imẹ nọ mẹmẹ ẹ. 7 Ọ nọ mụ nwa ibuzọ a, mụ a okẹnnyẹ, gi ẹkwa wẹ
gi a pa nwa fụma a, bu ẹ dinẹ imẹ ihiẹn anụ gi e ri ihiẹn-oriri—makẹni ụzọ
arịa hụn wẹ sikọ d'a nọdị imẹ ụlọ ndị-ijẹn a nọdị.

Ozi Ndị Mmọn-ozi Wẹhẹ Ni Ndị-ndu Anụ Ahụn
8 Uhinhin hụ, o nwẹ ndị e du anụ rị ọfịa ẹgbẹrẹ ahụn, e lepụ anụ wẹ ẹnya.
9 Mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ nwọnpụha ebe wẹ rị, ọghọ Di-nwọnni-ẹnyi
nọ nwunhunmẹ wẹ lẹkẹ ukpẹ. 'Ya egun nọ tụma wẹ. 10 Kanị mmọn-ozi hụ
nọ sị wẹ, "Atụlẹ ni egun! M bịa d'e zi ọnụ ozi ọma hụn sikọ d'e wẹhẹni ịhịan
ile ẹregede ịghọghọ. 11 A mụgụọ nị wẹ ụnụ Onyẹ-nzụọpụha tannị imẹ obodo
Defidi; ịya wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, hụn wụ Di-nwọnni-ẹnyi!
12 Ọnwan kẹ ụnụ jẹnkọ d'e gi marịn a: ụnụ jẹnkọ d'a hụn nwa wẹ gi ẹkwa
fụma, bu dinẹ imẹ ihiẹn anụ gi e ri ihiẹn-oriri."
13 Idẹnmizi, igunrun ndị mmọn-ozi elu-igwee nọ fopụha che ni mmọn-
ozi hụ, a ja Chuku mma, a sị,
14 "Ọghọ 'ya rị nị Osolobuẹ
ebẹhụ kachanrịn elu ejẹn;
udọn 'ya rị nị ndị rị imẹ ụwa,
ndị ọ rị e mẹni ọhụnma!"
15 Mgbe ndị mmọn-ozi hụ gi lagụụ wẹ tọ, si elu-igwee, ndị-ndu anụ hụ
nọ sị ibe wẹ, "Nị ẹnyi jẹnru Bẹtulẹhẹm d'a hụn ihiẹnni mẹni, hụn Di-nwọnni-
ẹnyi gwa ẹnyi." 16 Wẹ nọ jẹnmẹ ozigbo-ozigbo. Wẹ nọ hụn Meri lẹ Josẹfụ

lẹ nwa ahụn wẹ bu dinẹ imẹ ihiẹn anụ gi e ri ihiẹn-oriri. 17 Ogẹn ndị hụ a
zụn anụ gi hụn Jesu, wẹ nọ gwa wẹ ihiẹn mmọn-ozi hụ gwa wẹ banyeni
nwa hụ. 18 Ihiẹn ndị hụ e du anụ ku nọ tụ ndị ile nụn'a ẹnya. 19 Kanị Meri
e buchanrịn ihiẹn ndịnị ile tọ imẹ obi ẹ, e ro wẹ.
20 Ndị hụ e du anụ nọ lama, e tuchan Osolobuẹ, a ja a mma, makẹni
ihiẹn ile wẹ nụ lẹ ihiẹn ile wẹ hụn rịchanrịn kẹ mmọn-ozi hụ dọn gwa wẹ.

A Gụn Wẹ Jizọsị Ẹfan

21 Nke akpụ-ụhụọhịn ẹsatọ, ogẹn wẹ jẹnkọ d'e gi kwa nwata hụ ugun nọ
ru, wẹ nọ gụn a Jesu/Jizọsị, ẹfan hụ mmọn-ozi hụ ye ẹ nị nnẹ ẹ d'a tụ imẹ ẹ.

A Papụha Wẹ Jizọsị Imẹ Ụlọ-nsọ

22 O ru ogẹn Josẹfụ lẹ Meri e gi mẹ Mmẹmmẹ Idọn-nsọ rịkẹ kẹ Iwu
Mozizi dọn ku, 'ya wẹ nọ weri nwa hụ shi Jerusalẹm kẹni wẹ papụhanị
Di-nwọnni-ẹnyi 'ya, 23 (kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ Iwu Di-nwọnni-ẹnyi, nị, "Wẹ
sịkọ d'e wepụha nị Di-nwọnni-ẹnyi nwa-okẹnnyẹ ibuzọ ọwụlẹ wẹ mụ").
24 Wẹ nọ chụ ẹjan kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ Iwu Di-nwọnni-ẹnyi, ebẹhụ Iwu nọ
sị, "Nduru ẹbụọ mọbụ ụmụ oluikuku ẹbụọ."
25 Ogẹn hụ, o nwọn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Simiọnụ hụn bi Jerusalẹm.
Onyẹ e mẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ k'ọ wụ; o gi obi ẹ ile e fe Osolobuẹ, e che
ni Osolobuẹ zụọpụha ndị Izrẹlụ. Mmọn-nsọ nọyen'ẹ anọyeni. 26 Mmọn-nsọ
mẹ ẹ marịn n'ọ nwụnkọ d'e ru n'ọ hụn Kraịstị, Onyẹ Hụ Di-nwọnni-ẹnyi
Tumẹ. 27 Mmọn-nsọ nọ duru Simiọnụ si imẹ Ụlọ-nsọ. Ogẹn ndị mụ nwa
hụ wụ Jizọsị gi wẹhẹ ẹ d'e mẹ n'ẹ ihiẹn Iwu chọ, 28 Simiọnụ nọ parị nwa
hụ, ja Osolobuẹ mma, sị,
29 "Di-nwọnni-ẹnyi,
ị rị nwan a sị odibo i ya gi udọn lama,
nọkẹ kẹ i dọn kụ;
30 makẹlẹ e gigụọ m ẹnya m hụn nzụọpụha ị,
31 hụn ị kwademẹ id'ẹnya ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn:
32 Ukpẹ hụn jẹnkọ d'a ghọsị ndị alị ndị ọzọ uche i,
ukpẹ hụn jẹnkọ d'e wẹhẹ ni ndị nke i wụ ndị Izrẹlụ ọghọ."
33 Ihiẹn ndị hụ wẹ ku banyeni nwata hụ nọ tụ nẹdi ẹ lẹ nnẹ ẹ wụ Josẹfụ
lẹ Meri ẹnya. 34 'Ya Simiọnụ nọ gọzi wẹ; ya ọ nọ sị nnẹ ẹ wụ Meri, "Gọn
ntịn, wẹ tumẹ nwatanị n'ọ wụrụ onyẹ wẹ sikọ d'e gi budan ndị bu ọda
imẹ Izrẹlụ, gizikwọ a busi ndị bu ọda elu imẹ Izrẹlụ."
"O sikọ d'a wụ ahịma, hụn gha ẹka Osolobuẹ bịa, hụn ndị ịhịan jẹnkọ d'a
lusọn, 35 kẹni ihiẹn ndị bu ọda rị e ro hụn ụzọ pụha ifọn—ihiẹn ụfụ jẹnkọ
d'e zupuzi ịyụ nwẹn obi rịkẹ ọpịa-agha makẹ ufiri nwatanị."
36 O nwọn onyẹ-amụma ohu wụ okpoho, hụn w'a kpọ Ana*, nwa
Fanụẹlụ, onyẹ ikpun-ụlọ Asha rọ; ọ kaguọ ẹgẹdi; di ẹ a nwụnhụnguọ—
ahụa ẹsa sụọ kẹ ịya lẹ di ẹ bi nị di ẹ d'a nwụnhụn. 37 Ọ rị nwan nwa ahụa
ẹnọ kwasị ọgụn-ẹnọ. A ra gha Ụlọ-nsọ pụ, ọ hụ e fe Osolobuẹ ukinkin
lẹ efinnaị, e bu ọnụ, e mẹ ekpere. 38 Ogẹn ohu hụ k'o gi pụhazịkwọ,
ye Osolobuẹ ekele, kumẹ oku nwa hụ kẹni ndị ile rị e che ni Osolobuẹ
gbapụha Jerusalẹm nụ.

A Lakin Wẹ Nazarẹtị

39 Ogẹn Josẹfụ lẹ Meri gi mẹgụụ ihiẹn ile Iwu Di-nwọnni-ẹnyi chọ, wẹ nọ
lakin obodo wẹ bi wụ Nazarẹtị hụn rị imẹ Galili. 40 Nwata ahụn e sue, ka
ẹhụ, marịn ihiẹn ọda-ọda, ẹwẹrẹ Osolobuẹ hụ e sọn ẹ.

---

* **Isi Nke Ẹbụọ**:36 Griki: Hana

Ihiẹn Jesu Mẹ Imẹ Ụlọ-nsọ K'ọ Rị Nwata

41 Ahụa ile kẹ ndị mụ Jizọsị gi e jẹn Jerusalẹm d'e mẹ Mmẹmmẹ-Nghafe.
42 Ogẹn Jesu gi rị nwa ahụa mmẹbụọ, wẹ nọ jẹnzi mmẹmmẹ hụ kẹ wẹ dọn e
jẹn mbụ. 43 Ogẹn mmẹmmẹ gi gụgụụ, wẹ nọ lama, kanị nwata hụ wụ Jesu
nọ dịnọ Jerusalẹm bụ ndị mụn'a a marịn.
44 Wẹ rị e ro n'ọ rị imẹ igunrun ịhịan hụ wẹ ile gba lakọ, wẹ nọlẹni chọ a
d'e ru nị e jẹnpụ wẹ ijẹn akpụ-ụhụọhịn ohu gbe-gbe-gbe—ya wẹ nọ nwan
chọma a ebe ndị nke wẹ lẹ ndị ọwụ wẹ rị. 45 a chọbe w'ẹ, ahụnnị w'a, ya
wẹ nọ kin-azụụn, si Jerusalẹm d'a chọ a. 46 Hụn mẹ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ kẹ
wẹ gi hụn a imẹ Ụlọ-nsọ, ebe ọ nọdiye ni ndị-nkuzi, e gọn wẹ ntịn, a jụ wẹ
ọtaa. 47 Nghọta a lẹ azịza a atụkẹnmẹ ndị ile rị e gọn ẹ ntịn ẹnya. 48 Ogẹn
ndị mụn'a gi hụn a, ndụn a gụụ wẹ; nnẹ ẹ nọ sị a, “Nwa m, kị mẹni ẹnyi
ihiẹnni? Mmẹ lẹ nẹdi i hụ a gbaka-obi, a chọ ị.”
49 Ọ nọ sị wẹ, “Kị ụnụ chọmazị nị m? Ụnụ amarịn nị m jẹnkọ d'a rịrịrị
iwe† Nẹdi m?” 50 Kanị aghọtanị wẹ ihiẹn ọ za wẹ. 51 'Ya Jesu nọ sọnmẹ wẹ,
wẹ ile nọ lashi Nazarẹtị. Ọ hụ e humẹni wẹ isi; nnẹ ẹ a nachanrịn ihiẹn
ndịnị ile tọ imẹ obi ẹ. 52 Jesu hụ e sue, a ka ẹhịụ, a marịnwaye ihiẹn; ihiẹn
ẹ hụ a sụọ kẹ Osolobuẹ kẹ ịhịan.

Isi Nke Ẹtọ

Ozi Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku Zi
(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Jọn 1.1-28)

1 Hụn mẹ ẹ ahụa mmisẹn imẹ ọkịkị eze-kanị w'a kpọ Siza Taịberiasị, ogẹn
hụ Pọntus' Paịleti gi wụ Gọvanọ rị a kị Judia—wẹ kebe Izrẹlụ lẹ alị ndị
nọkunmẹ n'ẹ ụzọ ẹnọ ogẹn hụ: Hẹrọdụ hụ a kị Galili; Filipu nwẹnẹ ẹ hụ a kị
Ituria lẹ Trakọnitisi; Lisanịasị hụ a kị Abilẹni. 2 Anasị lẹ Kayafasị wụ ndị-isi
nchụ-ẹjan. Ogẹn hụ kẹ oku Osolobuẹ gi bịanị Jọnụ nwa Zẹkaraya imẹ atụ.
3 'Ya ọ nọ ghagbamachanrịn ẹgbẹrẹ Iyi Jọdanị, a ma ọkwa—a sị wẹ bịa d'e
mẹ mirin-Chuku, gi ẹ ghọsị n'e roghariịgụọ wẹ—kẹni Osolobuẹ hụn ụzọ
gbaghariị wẹ njọ. 4 Ẹrịra kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ ẹhụhụọ Azaya onyẹ-amụma,
nị,
“Olu onyẹ ohu rị a han imẹ atụ,
a sị,
‘Kwa nị nị Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ;
mẹmẹ ni ụzọ a n'o zinrin.
5 Wẹ jẹnkọ d'e hukin ọdanmgbugbu ile,
mẹ ugu lẹ oke ile hẹnrinsọnmẹ alị-aradan;
wẹ jẹnkọ d'e mẹ ụzọ-ngịrịgọ ile zinpụ,
mẹ ụzọ-mkpọke ile riẹnpụ —
6 ịhịan ile a hụn nzụọpụha Osolobuẹ!’ ”
7 Ya Jọnụ nọ rị a gwa igunrun ndị hụ rị a bịa d'e kunrunn'ẹ n'o mẹ wẹ
mirin-Chuku oku, a sị, “Igunrun ẹjụ-alị! Onyẹ sị ụnụ gba nị iwe lẹ ọnụma
Osolobuẹ lalanị ọsọ?! 8 Mịkwọ nị nwan mkpụrụ hụn jẹnkọ d'a ghọsị nị ụnụ
e roghariịgụọ! Aghakwọlẹ ni a sị enwẹn ụnụ, ‘Ebraham wụ nẹdi ẹnyi nụ!’
Makẹni, ezioku kẹ m rị a gwakwọ ụnụ, Osolobuẹ sikọ d'a saẹka gi ọmụma
ndịnị mẹmẹsọnmẹ ni Ebraham ụmụ. 9 Anyụn a rịgụọlẹ nwan ukun-osisi,
e che: osisi ọwụlẹ mịlẹni mkpụrụ rị mma, e gbutu w'ẹ, tụ a ye imẹ ọkụn.”

---

† **Isi Nke Ẹbụọ**:49 mọbụ: ọrụn

10 Igunrun ndị ahụn hụ a sị a, “Kịnị kẹ ẹnyi sịkọ d'e mẹ nwan?” 11 Ọ nọ sị
wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ nwọn ẹwuru ẹbụọ jẹnkọ d'e werịrị ohu ye onyẹ nwọnlẹni;
onyẹ ọwụlẹ nwọn ihiẹn-oriri sikọ d'e mẹzikwọ ẹrịra.” 12 Ndị a na ụgwọ-isi
hụn bịazịkwọ d'e mẹ mirin-Chuku nọ jụ a, sị, “Onyẹ-nkuzi, kịnị kẹ ẹnyi jẹnkọ
d'e mẹ?” 13 Ọ nọ sị wẹ, “Anakarịlẹ ni ihiẹn wẹ sị ụnụ na.” 14 Ndị-agha nọ
bịazịkwọ d'a jụ a, sị, “Ẹnyi nwẹn? Kịnị kẹ ẹnyi jẹnkọ d'e mẹ?” Ọ nọ sị wẹ,
“Aghazịlẹ ni e gi ẹka-ikẹn a narịn ịhịan ego; ebuokinzilẹ ni ịhịan ọnụ; nị nị
ụgwọ-ọrụn ụnụ e jun ụnụ ẹfọ.”
15 Makẹni wẹ rị a tụkẹnmẹ ẹnya Kraịstị, Onyẹ-nzụọpụha Hụ Osolobuẹ
Tumẹ, hụn o kwe nkwa n'o jẹnkọ d'e zihẹ, lẹzị makẹni wẹ rị a jụ enwẹn wẹ
kẹ Jọnụ rọ, 16 Jọnụ nọ sị wẹ, “M gi mirin mmaka e mẹ ụnụ mirin-Chuku,
kanị onyẹ kanị m lala: efurudẹni m onyẹ jẹnkọ d'a tọpụ eriri akpụkpọ-ụkụ
a! O sikọ d'e gi Mmọn-nsọ lẹ ọkụn mẹ ụnụ mirin-Chuku.
17 O gi ihiẹn o gi a fụchan ọka: o jẹnkọ d'a fụchanchanrịn ọka ile rị ebe ọ nọ
a kụkpọ ọka, kpọn akpụrụ a ye ebe o kpọntọ ọka, kpọnkikomẹ ẹfịfịa kpọnye
imẹ ọkụn hụn wẹ ghalẹni e tinyụn.”
18 Jọnụ gizi oku ndụnmọdụn bu ọda rịsọnmẹ ichẹn-ichẹn zi wẹ oziọma.
19 Jọnụ nọ jụgbọ eze wụ Hẹrọdụ makẹni o jẹn d'a lụma Hẹrọdịasị wụ
nwunyẹ nwẹnẹ ẹ lẹzi makẹ eje-ihiẹn ndị ọzọ bu ọda Hẹrọdụ mẹ. 20 'Ya
Hẹrọdụ nọ mẹdẹ hụn ka njọ ghahanị ikpọkin Jọnụ ye ụlọ-ngan.

E Mẹ Wẹ Jizọsị Mirin-Chuku
(Mat 3.13-17; Mak 1.9-11)

21 Ogẹn wẹ gi rị e mẹ ịhịan ile mirin-Chuku, wẹ nọzị mẹ Jizọsị. E mẹgụụ
w'a 'ya, ebe ọ rị e mẹ ekpere, elu-igwee nọ kpupụ, 22 Mmọn-nsọ nọ gi ụdị
nduru hidan, bekwasị a. Olu nọ gha elu-igwee sị, “Ịyụ wụ ezi Nwa m;
ihiẹn i a sụọka m.”

Ndị Mụ Jizọsị
(Mat 1.1-17)

23 Jizọsị rị ihiẹn rịkẹ nwa ahụa iri-kwasị-ọgụn k'o bidọn ọrụn a. Wẹ weri
Jizọsị nọkẹ nwa Josẹfụ.
Josẹfụ wụ nwa Heli,
24 Heli wụ nwa Matitatị,
Matitatị wụ nwa Livaị,
Livaị wụ nwa Mẹki,
Mẹki wụ nwa Janaị,
Janaị wụ nwa Josẹfụ,
25 Josẹfụ wụ nwa Matatịasị,
Matatịasị wụ nwa Emọsị,
Emọsị wụ nwa Nahum,
Nahum wụ nwa Es'li,
Es'li wụ nwa Nagaị,
26 Nagaị wụ nwa Maatị,
Maatị wụ nwa Matatịasị,
Matatịasị wụ nwa Sẹmẹi,
Sẹmẹi wụ nwa Josẹkị,
Josẹkị wụ nwa Jọda,
27 Jọda wụ nwa Johananị,
Johananị wụ nwa Resa,
Resa wụ nwa Zẹrubabẹlụ,
Zẹrubabẹlụ wụ nwa Shịatẹlụ,

Shịatẹlụ wụ nwa Neri,
28 Neri wụ nwa Mẹki,
Mẹki wụ nwa Adi,
Adi wụ nwa Kosam,
Kosam wụ nwa Ẹmadam,
Ẹmadam wụ nwa Ẹh,
29 Ẹh wụ nwa Joshụa,
Joshụa wụ nwa Ẹlięza,
Ẹlięza wụ nwa Jorim,
Jorim wụ nwa Matitatị,
Matitatị wụ nwa Livaị,
30 Livaị wụ nwa Simiọnụ,
Simiọnụ wụ nwa Juda,
Juda wụ nwa Josẹfụ,
Josẹfụ wụ nwa Jonam,
Jonam wụ nwa Ẹlịakin,
31 Ẹlịakin wụ nwa Mẹlịa,
Mẹlịa wụ nwa Mẹna,
Mẹna wụ nwa Matata,
Matata wụ nwa Nataṇị,
Nataṇị wụ nwa Defidi,
32 Defidi wụ nwa Jese,
Jese wụ nwa Obẹdi,
Obẹdi wụ nwa Bụazị,
Bụazị wụ nwa Salụmọnụ,
Salụmọnụ wụ nwa Nashọnụ,
33 Nashọnụ wụ nwa Aminadabụ,
Aminadabụ wụ nwa Adimini,
Adimini wụ nwa Anị,
Anị wụ nwa Hẹz'rọnụ,
Hẹz'rọnụ wụ nwa Pẹrẹzị,
Pẹrẹzị wụ nwa Juda,
34 Juda wụ nwa Jekọpụ,
Jekọpụ wụ nwa Aziki,
Aziki wụ nwa Ebraham,
Ebraham wụ nwa Tẹra,
Tẹra wụ nwa Nahọ.
35 Nahọ wụ nwa Serugu,
Serugu wụ nwa Reu,
Reu wụ nwa Pẹlẹgị,
Pẹlẹgị wụ nwa Ẹba,
Ẹba wụ nwa Shẹla,
36 Shẹla wụ nwa [Kaịnanị],
[Kaịnanị] wụ nwa Afasadị,
Afasadị wụ nwa Shẹm,
Shẹm wụ nwa Nua,
Nua wụ nwa Lamẹkị,
37 Lamẹkị wụ nwa Mẹtusẹla,
Mẹtusẹla wụ nwa Ẹnọkụ,
Ẹnọkụ wụ nwa Jarẹdị,
Jarẹdị wụ nwa Mahalalẹlụ,

Mahalalẹlụ wụ nwa Kenan*,
38 Kenan wụ nwa Ẹnọsị,
Ẹnọsị wụ nwa Sẹtị,
Sẹtị wụ nwa Adam,
Adam wụ nwa Osolobuẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Ọnwụnwan Ekwensụ Nwan Jesu
(Mat 4.1-11; Mak 1.12-13)

1 'Ya Jesu nọ gha Iyi Jọdanị lụa. Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ; Mmọn-nsọ nọ
duhunmẹmẹ ẹ imẹ atụ, 2 Ekwensụ nọ nwan a ebẹhụ ọrọgbọ akp'ọhịn
ọgụnnaị. O rini ihiẹn ọwụlẹ ogẹn hụ ile. Mgbe akp'ọhịn ọgụnnaị ahụn gi
zugụụ, ẹgụn hụ a gụn a ọda-ọda. 3 Ekwensụ nọ sị a, "Ọwụlẹ ị wụ Nwa
Osolobuẹ, sị ọmụmanị hẹnrin ogbe brẹdi." 4 Jesu nọ sị a, "E degụọ w'a imẹ
Ẹkụkwọ-nsọ nị, 'Ịhịan ara gi ihiẹn-oriri sụọ a rị ndụn.*' "
5 'Ya kẹ Ekwensụ nọ w'ẹ si ebe jẹn elu, gi njụbe-ẹnya ohu ghọsịchanrịn a
alị-eze ile rị elu-ụwa; 6 sị a, "M jẹnkọ d'e ye i ikẹn wẹ ile lẹ ọghọ wẹ, makẹni
e bugụọ wẹ uwẹ ile che m ẹka—onyẹ sụọnị m kẹ m'e y'ẹ. 7 Ya wụ, i ke ni m
nwan isi alị, ihiẹn ndịnị ile jẹnkọ d'e mẹ nke i." 8 Jesu nọ sị a, "Ẹkụkwọ-nsọ
sị, 'Ke ni Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ i isi-alị; fe ịya sụọ!' "
9 'Ya kẹ Ekwensụ nọ weri Jesu si Jerusalẹm, bu ẹ che mkp'ọnụnụ Ụlọ-nsọ,
sị a, "Omẹni ị wụ Nwa Osolobuẹ, gha ebeni tụha enwẹn i ye alị. 10 Makẹni,
e degụọ w'a imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, sị, 'O sikọ d'a sị ndị mmọn-ozi ẹ chemẹ i;
11 wẹ jẹnkọ d'a parị ị, amamgbe y'a kpọgburu ọmụma.' "
12 Kanị, Jesu nọ sị a, "Ẹhụhụọ-nsọ sị, 'Anwankwọlẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ
Chuku i.' "
13 Ekwensụ a nwanchanrịngụụ Jesu, 'ya ọ nọ la a tọ, e che oghere ọzọ.

Jizọsị E Bidọn Ọrụn A Imẹ Galili
(Mat 4.12-17; Mak 1.14-15)

14 'Ya kẹ Jizọsị nọ kinhẹn Galili. Ikẹn Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ. Ẹfan a nọ
kpọgbarị obodo ile rị ẹgbẹrẹ hụ. 15 Ọ nọ kuzimẹ imẹ ụlọ-ofufe ndị rịsọnmẹ
ebahụn, onyẹ ọwụlẹ hụ a ja a mma.

A Jụ Wẹ Jizọsị Imẹ Nazarẹtị, Alị Ọ Nọ Sue
(Mat 13.53-58; Mak 6.1-6)

16 'Ya Jesu nọ si Nazarẹtị, ebe ọ nọ sue; o ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, ọ nọ jẹn
ụlọ-ofufe k'o dọn e jẹn mbụ. Ọ nọ lihi ọtọ n'ọ gụn Ẹkụkwọ-nsọ, 17 wẹ nọ y'ẹ
ẹhụhụọ Azaya onyẹ-amụma. Ọ fịfịpụ a, *makẹni ẹkụkwọ w'a fịfịma afịfịma rọ*;
ọ nọ chọrị ebẹhụ wẹ deye nị
18 "Mmọn Di-nwọnni-ẹnyi nọkwasị m anọkwasị,
makẹni o tumẹgụọ m d'e zi ndị igbẹnnyẹ oziọma.
O ziguọ m
d'a sị ndị rị imẹ ẹgbụn weri enwẹn wẹ,
sị ndị ẹnya-ishi hụnma ụzọ;
mmẹ d'a gbapụha ndị wẹ rị a bịangbu;
19 mmẹ d'a ma ọkwa nị ahụa hụ e ruọlẹ
hụn Di-nwọnni-ẹnyi e gi mẹni ndị nke ẹ ọhụnma."

---

* **Isi Nke Ẹtọ**:37 mọbụ: Kaịnanị (ọnụ-Hibru)

* **Isi Nke Ẹnọ**:4 Ditọrọnọmi 8.3

20 Jesu nọ fịfịmazị ẹhụhụọ hụ, we ẹ ye onyẹ e dọnmẹ n'ẹ; 'ya ọ nọ nọdị alị.
Ịhịan ile rị imẹ ụlọ-ofufe e bu ẹnya tụma a, 21 ọ nọ gwama wẹ, sị, "Ebeni wẹ
gụn imẹ Ẹkụkwọ-nsọ e mẹzugụọ tannị kẹ ụnụ dọn rị a nụ a."
22 Wẹ ile hụ e ku oku ẹ ọhụnma, oku ọma ndị hụ rị a gha a ọnụ a pụha a
tụ wẹ ẹnya. Wẹ nọ sị, "Onyẹni ẹlẹ nwa Josẹfụ?" 23 O nọ sị wẹ, "A marịngụọ
m nị ụnụ sikọ d'a tụnị m iluni: 'Dibiẹ, zụọ nwan enwẹn i!' 'Ihiẹn ndị hụn
ẹnyi nụ nị 'ya k'i mẹ imẹ Kapanọm, mẹzi ẹ nwan imẹ obodo i.' "
24 "M rị a gwa ụnụ ezioku, w'a ra nabanhan onyẹ-amụma imẹ obodo ẹ:
25 kanị, nị m gwa ụnụ ezioku rịn'a: ezioku rọ nị ikpoho di wẹ nwụn bu
ọda imẹ alị Izrẹlụ ogẹn Ẹlaịja, ogẹn ahụn mirin gilẹni zue ọrọgbọ ahụa ẹtọ
lẹ ifọn isin, okẹn ụnwụn nọ mụgbamẹ alị ile, 26 kanị o nwọnni hụn Osolobuẹ
zi Ẹlaịja d'e kunrun; ọ na wẹ ile tọ, zi ẹ jẹn alị ọzọ—obodo Zarẹfatị hụn rị
alị Sidọnụ—d'e kunrun okpoho di ẹ nwụn rị ebẹhụ.
27 Ndị-oti rị alị Izrẹlụ ogẹn Ẹlaịsha onyẹ-amụma buzịkwọ ọda; kalẹ o
nwọnni hụn ọ zụọ; ọ na wẹ ile tọ, zụọ Nemanị onyẹ alị Siria—onyẹ alị
ọzọ."
28 Ogẹn ndị rị imẹ ụlọ-ofufe hụ gi nụ ihiẹnni, iwe nọ wemẹ wẹ. 29 A fụlihi
wẹ, nupụ Jesu imẹ obodo hụ, w'ẹ si mkpẹnrẹn oke hụ obodo wẹ rị. Wẹ
te chọ nị wẹ gha elu ebahụn kwantu ẹ, 30 kanị Jesu nọ jẹnghafe etintinnaị
igunrun ahụn, jẹnmẹ nke ẹ.

Jizọsị A Zụọ Okẹnnyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ Ẹ
(Mak 1.21-28)

31 'Ya Jesu nọ si obodo w'a kpọ Kapanọm, hụn rị Galili. Ọ nọ kuzimẹ wẹ
Ụhụọhịn Izu-ikẹn; 32 nkuzi ẹ nọ tụ wẹ ẹnya, makẹni o ku lẹkẹ onyẹ oku rị
ẹka. 33 Okẹnnyẹ ohu eje-mmọn rị imẹ ẹ rị imẹ ụlọ-ofufe hụ; ọ nọ yi okẹn
oro, sị, 34 "Euu! Hapụ ẹnyi ye, Jesu onyẹ Nazarẹtị?! Ị bịa d'e tikpọ ẹnyi? A
marịnghọ m onyẹ i wụ: yụ wụ Onyẹ-nsọ Osolobuẹ!"
35 Kanị, Jesu nọ jụgbọ eje-mmọn hụ, sị a, "Gba nkịntịn! Gha imẹ ẹ pụha!"
Eje-mmọn hụ nọ bu okẹnnyẹ hụ gbe alị id'ẹnya wẹ ile, ọ nọ gha imẹ ẹ pụ,
kanị ọ rụn'a ẹhụ.
36 Ọ tụ ndị hụ ile ẹnya, wẹ hụ a sị ibe wẹ, "Kị wụ ọnwan? O nwẹ ikẹn hụn
o gi a gwa eje-mmọn oku rịkẹ onyẹ oku rị ẹka, wẹ hụ a pụha" 37 Oku Jesu
nọ kpọgbarị ẹgbẹrẹ hụ ile.

Jizọsị A Zụọ Ọgọ Pita Lẹ Ndị Ọzọ Bu Ọda
(Mat 8.14-17; Mak 1.29-34)

38 Jizọsị nọ gha imẹ ụlọ-ofufe hụ pụ, si iwe Saịmọnụ. Okẹn ẹhụ-ọkụn rị
e nwun nnẹ nwunyẹ Saịmọnụ; wẹ nọ jụma Jizọsị nanị w'e m'ẹ. 39 Ozigbo,
Jizọsị nọ jẹnburu ẹ, wuzo ebẹhụ, jụgbọ ẹhụ-ọkụn hụ, ẹhụ-ọkụn hụ nọ hapụ
a. Ọ nọ lihi ọtọ ozigbo, lemẹ wẹ ọbịa.
40 Ogẹn anwụn gi rọma, ndị ile nwọn ndị emu ichẹn-ichẹn rị a kụ nọ we
wẹ jẹnni Jizọsị, ọ nọ bu ẹka kwasị onyẹ-onyẹ, zụọchanrịn wẹ ile. 41 Eje-
mmọn hụzị a gha imẹ ndị bu ọda wẹ rịsọnmẹ imẹ wẹ a pụ, e yi oro, a sị,
"Ịyụ wụ Nwa Osolobuẹ!" Kanị, Jizọsị hụ a jụgbọ eje-mmọn ndị hụ—ọ nịnị
wẹ ku oku, makẹni a marịngụọ wẹ nị 'ya wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ
Tumẹ.

Jesu E Zisọnmẹ Oziọma
(Mak 1.35-39)

42 Ogẹn eki gi fọn, Jesu nọ gha imẹ obodo hụ pụ, si ebe ịhịan bilẹni, kanị
igunrun ahụn hụ a chọ a. Ogẹn wẹ gi hụn a, wẹ nọ chọ nị wẹ gbọndọn ẹ

makẹ ọ gha a la wẹ tọ. 43 Kanị ọ nọ sị wẹ, “M sikọ d'e zirịrị oziọma Alị-eze
Osolobuẹ imẹ obodo ndị ọzọ, makẹni 'ya kẹ Osolobuẹ zihẹni m.” 44 Ẹrịra
k'o gi jẹnsọnmẹ, e ku oku-Chuku imẹ ụlọ-ofufe ndị rịsọnmẹ imẹ Judia.†

Isi Nke Isẹn

Ụmụ-azụụn Ibuzọ Jesu Kpọ
(Mat 4.18-22; Mak 1.16-20)

1 Ụhụọhịn ohu, Jesu turu mkpẹnrẹn “Ohimin” Gẹnẹsarẹtị*, igunrun
ịhịan hụ a fụfa a, kẹni wẹ nụ oku-Osolobuẹ. 2 Ọ hụn ụgbọ-mirin ẹbụọ wẹ
limẹtọ mkpẹnrẹn mirin ebahụn—ndị gi wẹ e gbu azụn natọ wẹ d'a sụ
ọga wẹ. 3 Jesu nọ banye ohu imẹ wẹ hụn wụ nke Saịmọnụ, ọ nọ sị a gha
mkpẹnrẹn ebẹhụ nyanshi ihun ẹkẹrẹ. Ya Jesu nọ nọdị alị imẹ ụgbọ hụ, gha
ebẹhụ kuzimẹ igunrun hụ.
4 Ogẹn o gi kugụụ, ọ nọ sị Saịmọnụ, “Nyanshi ụgbọ ebe mirin nọ mi, nị
ụnụ tụyesọnmẹ ọga ụnụ, kẹni ụnụ nwụn azụn.” 5 Saịmọnụ nọ sị a, “Di-ọkpa,
ẹnyi nọ ebeni eki e we fọn, ẹnyi anwụnnị ihiẹn-anaị. Kanị, ebe o mẹ ni ị sị
ẹnyi tụye, m jẹnkọ d'a tụye ọga ndị hụ.” 6 Wẹ nọ tụyesọnmẹ ọga wẹ: wẹ nọ
nwụn azụn bu ọda, nke wụ nị ọga wẹ e te tikama. 7 'Ya wẹ nọ fe ibe wẹ
rị imẹ ụgbọ hụn-ẹbọ ẹka wẹ bịa d'e yeni wẹ ẹka. A bịa wẹ, 'ya wẹ nọ kpọn
azụn kpọnjun imẹ ụgbọ ẹbụọ hụ, nke wụ nị e te rubanma wẹ imẹ mirin.
8 Ogẹn Saịmọnụ wụ Pita gi hụn ihiẹn mẹni, ọ nọ gbuni Jesu osekpu, sị, “Gha
ebe m rị pụ, Di-nwọnni-ẹnyi, nị m wụ onyẹ njọ!” 9 O ku ẹrịra makẹni ọ tụ
ya lẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị ẹnya nị wẹ gbu azụn buhan ọda ẹrịra. 10 Ẹrịra k'ọ rịzị
ụmụ Zẹbẹdi wụ Jemisi lẹ Jọnụ, ndị hụn wẹ lẹ Saịmọnụ gba a rụn.
Ya Jesu nọ sị Saịmọnụ, “Atụlẹ egun; gha kikẹnni jẹnmẹ, ịhịan k'i sikọ d'a
gha a kụha rịkẹ azụn.” 11 A dọkpụnpụhagụụ wẹ ụgbọ wẹ mkpẹnrẹn mirin,
'ya wẹ nọ la ihiẹn ile tọ, sọnmẹ Jesu.

Jesu A Zụọ Onyẹ-oti
(Mat 8.1-4; Mak 1.40-45)

12 Ogẹn Jesu gi rị obodo ohu, okẹnnyẹ ohu oti fụkpo ẹhụ ile rị obodo hụ.
Ogẹn o gi hụn Jesu, ọ nọ dan alị, rịọma a, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, mbụnị y'a
chọghọ, ị jẹnkọ d'a s'ẹka zụọ m, a rị m ọchan!” 13 Jesu nọ tịnpụ ẹka, mẹtụ
a, sị a, “A chọghọ m, rị ọchan!” Ọrịa hụ nọ gha ẹhụ okẹnnyẹ hụ pụ ozigbo.
14 Jesu nọ sị a, “Agwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ; ka jẹn d'e kunrun onyẹ nchụ-ẹjan
ozigbo, n'o lele i, y'a chụ-ẹjan ahụn Mozizi sị onyẹ dịnhịngụụ oti k'a chụ,
gi ẹ ghọsị ịhịan ile nị y'a dịnhịngụọ.” 15 Kanị, oku Jesu nọ kpọkarịdẹ k'ọ
kpọhan mbụ; igunrun bu ọda hụ e ruhẹ nị wẹ gọn ẹ ntịn lẹ ni ọ zụọ wẹ
emu wẹ. 16 Kanị o ru, o si ebe ịhịan bilẹni d'e mẹ ekpere.

Jizọsị A Zụọ Onyẹ-ọrọ
(Mat 9.1-8; Mak 2.1-12)

17 Ụhụọhịn ohu, ogẹn Jesu gi rị a kuzi, ndị Itu-Farisi lẹ ndị-nkuzi Iwu
hụn gha ụmụ-alị ile rịsọnmẹ Galili lẹ Judia bịa lẹ ndị gha Jerusalẹm bịa
rị ebẹhụ. Ikẹn Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ hụ a hụn Jesu jẹnkọ d'e gi
gwọ ọrịa. 18 Ogẹn ahụn hụra, ikẹnnyẹ gi ute bula okẹnnyẹ ọrọ kinmin nọ
bịa; wẹ hụ a nwan nị wẹ bubanhan a imẹ ụlọ hụ d'e bu ẹ tọ ihun Jesu,
19 kanị, ahụnnị wẹ ụzọ bubanhan a makẹni igunrun hụ jun ebẹhụ. 'Ya wẹ

† **Isi Nke Ẹnọ**:44 alị ndị Ju * **Isi Nke Isẹn**:1 Ẹfannị kẹ w'a kpọzị “Ohimin” Galili

nọ nyinrin elu ụlọ hụ, be oghe ye okpukpu ẹ, gha ebahụn dọ 'ya lẹ ute ẹ
ye etintinnaị igunrun hụ ihun Jesu.
20 Ogẹn Jesu gi hụn okukwe wẹ, ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ, “Ọwụ m, a
gbagharịgụọ wẹ i njọ ị.” 21 Ya ndị-nkuzi Iwu hụ lẹ ndị Itu-Farisi nọ jụma ibe
wẹ, sị, “Onyẹ wụ hụnnị rị e ku arụ?! Onyẹ a saẹka a gbagharị njọ wezụka
Osolobuẹ sụọ?!” 22 Jesu a marịngụọ ihiẹn rị wẹ obi, 'ya ọ nọ sị wẹ, “Kị haịn
ụnụ gi e ro ụdị iroroni? 23 Elee hụn ka nfe okuku: ị sị, ‘A gbagharịgụọ wẹ
i njọ ị’ ra ị sị, ‘Lihi ọtọ n'i jẹnmẹ ijẹn’?” 24 “M jẹnkọ nwan d'a ghọsị ụnụ nị
Nwa nke Ịhịan nwẹ ikẹn o gi a gbagharị njọ imẹ ụwa.” 'Ya ọ nọ sị okẹnnyẹ
hụ ọrọ kinmin, “M sị ị nihi ọtọ, heri ute i n'ị lama!”
25 Okẹnnyẹ hụ nọ nihi ọtọ ozigbo—id'ẹnya wẹ ile rị ebahụn, weri ute hụ
o te gi dinẹ, jarị Chuku mma, lama. 26 Ọ nọ tụ wẹ ile ẹnya ọda-ọda, wẹ nọ
ja Osolobuẹ mma. Ọ tụka wẹ egun; wẹ hụ a sị, “Ẹnyi a hụnọlẹ ihiẹn ẹnyi
hụntulẹni tannị!”

Jizọsị A Kpọ Onyẹ Ụgwọ-isi W'a Kpọ Livaị (Matiu)
(Mat 9.9-13; Mak 2.13-17)

27 Ọnwan e mẹgụụ, Jizọsị nọ pụ; 'ya ọ nọ hụn onyẹ w'a kpọ Livaị, hụn a
na nị ndị Rom rị a kịnị ụgwọ-isi, ebe ọ nọdị alị imẹ ọdụ wẹ n'a na ụgwọ-isi.
Jizọsị nọ sị a, “Sọnmẹ m.” 28 Livaị nọ lihi ọtọ, natọ ihiẹn ile, sọnmẹ ẹ.
29 'Ya kẹ Livaị nọ gi ifiri Jizọsị kpọ oriri hi-ogbe iwe ẹ; igunrun ndị Ụgwọ-
isi lẹ ndị ọzọ hụzị teburu ebẹhụ e du wẹ e ri ihiẹn-oriri. 30 Ndị Itu-Farisi lẹ
ndị-nkuzi Iwu wẹ hụn rị itu ndị Farisi nọ sọn ụmụ-azụụn Jizọsị kpemẹ, a
sị, “Kị haịn ụnụ gi e du ndị Ụgwọ-isi lẹ ndị-njọ e ri, a ra?” 31 Jizọsị nọ shịarị
wẹ, sị, “Ndị rị ikẹn ara chọ dibiẹ, ndị emu rị a kụ sụọ, uwẹ wụ ndị a chọ
dibiẹ. 32 Ẹlẹ ndị ezi-omumẹ kẹ m bịa d'a kpọ nị wẹ rogharị, kanị ndị-njọ.”

Ajụjụ Banyeni Ibu-ọnụ
(Mat 9.14-17; Mak 2.18-21)

33 Ya wẹ nọ sị Jesu, “Ụmụ-azụụn Jọnụ e bu ọnụ mbụ-lẹ-ẹbọ, e mẹ ekpere,
ụmụ-azụụn ndị Itu-Farisi e mẹzikwọ ẹrịra; kanị ụmụ-azụụn ị e ri, a ra.”
34 Jesu nọ shịarị wẹ, sị, “Ụnụ asakọ ẹka mẹ ndị bịa oriri agbamẹkụkwọ
bu ọnụ ebe wẹ lẹ okẹnnyẹ rị a gba ẹhụhụọ rị. Nị ụnụ sa ẹka? 35 Ogẹn w'e gi
wepụ okẹnnyẹ hụn rị a gba ẹkụkwọ lala, wẹ jẹnkọ d'e bu ọnụ ogẹn hụ.”
36 Jizọsị nọzị tụnị wẹ iluni: “O nwọnni onyẹ hụn a dọkarị ẹkwa ọhụn a
kwakin nke akan. O m'ẹ, nke ọhụn hụ e tikapụ; mpekele nke ọhụn hụ
efurukọdẹ nke akan. 37 O nwọnni onyẹ e gi ihiẹn-manya akan a gbaye
manya ọhụn. Makẹni, o m'ẹ, manya ọhụn hụ sikọ d'a gbawa ihiẹn-manya
hụ, manya hụ a kwanhu, ihiẹn-manya hụ a la iwi. 38 'Ya wụ, gba manya
ọhụn ye imẹ ihiẹn-manya ọhụn! 39 O nwọnni onyẹ a ragụụ manya akan
hụn a chọ nke ọhụn; makẹni o jẹnkọ d'a sị, ‘Nke akan hụ mma.’ ”

Isi Nke Isin

Ajụjụ Banyeni Ụhụọhịn Izu-ikẹn
(Mat 12.1-8; Mak 2.23-28)

1 Ụhụọhịn Izu-ikẹn ohu, Jesu ghakọ imẹ ugbo ọka-witi, ụmụ-azụụn a nọ
ghọrịma mkpụrụ ọka-witi, e gi ẹka a fụchanpụ, e ri. 2 Ndị hụ imẹ ndị Itu-
Farisi nọ jụma wẹ, sị, “Kị ụnụ rị e mẹni ihiẹn Iwu sị wẹ e mẹlẹ Ụhụọhịn
Izu-ikẹn?” 3 Jesu nọ shịarị wẹ, sị, “Ụnụ e ke guntu ihiẹn Defidi mẹ ogẹn
ẹgụn gi rị a gụn 'ya lẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị? 4 Ọ banye imẹ ụlọ Osolobuẹ, weri
brẹdi-nsọ hụ w'e bupụhanị Osolobuẹ, ri ẹ—yezi ndị 'ya lẹ wẹ wị, bụ Iwu

sị onyẹ ọwụlẹ erilẹ brẹdi hụ mmanị ndị nchụ-ẹjan sụọ.” 5 'Ya Jesu nọzị sị
wẹ, “Nwa nke Ịhịan kẹ oku Ụhụọhịn Izu-ikẹn rị ẹka.”

Jesu A Zụọ Onyẹ Ẹka Nwụnhụn
(Mat 12.9-14; Mak 3.1-6)

6 O ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn ọzọ, Jizọsị nọ banye imẹ ụlọ-ofufe ohu, kuzimẹ.
Okẹnnyẹ ohu ẹka-nni nwụnhụn rị ebẹhụ. 7 Ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi
hụ a chọ ihiẹn wẹ k'a sị Jesu mẹ; wẹ hụ e ke ẹ nke kẹni wẹ hụn omẹni o
sikọ d'a gwọ ọrịa Ụhụọhịn Izu-ikẹn, nị wẹ gi ẹ ma a ikpe. 8 Kanị Jizọsị a
marịngụọ ihiẹn wẹ rị e ro. Ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ, “Lihi ọtọ n'ị bịa ihun ebeni
d'e turu.” Okẹnnyẹ hụ nọ lihi ọtọ, shi ebahụn d'e wuzo. 9 'Ya Jizọsị nọ sị
wẹ, “Nị m jụ ụnụ ajụjụ: Kịnị kẹ Iwu sị ẹnyi mẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn? Ọ sị wẹ
mẹ ihiẹn rị mma ra eje-ihiẹn? Ọ sị wẹ zụọ ịhịan ra ọ sị wẹ gbu ịhịan?” 10 O
lehunmẹgụụ wẹ ile, ọ nọ sị okẹnnyẹ hụ, “Tịnpụ ẹka ị.” Okẹnnyẹ ahụn nọ
tịnpụ a, ẹka a nọ rịzị mma. 11 Kanị, eje-olulu nọ bumẹ wẹ, wẹ nọ zumẹ
umẹ ihiẹn wẹ jẹnkọ d'e mẹ Jizọsị.

Jesu A Họrị Ndị-ozi Pụ-ichẹn Mmẹbụọ
(Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)

12 Ogẹn hụ, Jesu nọ si enu ugu d'e mẹ ekpere, nọchanrịn uchinchin hụ
ile e mẹ ekpere e jẹnni Osolobuẹ. 13 Eki e fọn, ọ nọ kpọ ụmụ-azụụn a, họrị
mmadụ mmẹbụọ imẹ wẹ, kpọ wẹ ndị-ozi pụ-ichẹn. Wẹ wụ:
14 Saịmọnụ hụn ọ kpọ Pita,
Andụrụ nwẹnẹ Pita,
Jemisi,
Jọnụ,
Filipu,
Batolomi,
15 Matiu,
Tamọsị,
Jemisi nwa Alịfịọsị;
lẹ Saịmọnụ hụn w'a kpọ “Onyẹ-Zilọtụ”, makẹni o te rị ndị gi ẹka-ikẹn e mẹ
ni wẹ chụpụ ndị Rom rị a kị alị wẹ;
16 ndị ọzọ wụ Judasị nwa Jemisi lẹ
Judas' Iskarọtụ hụn ren'ẹ ogẹn ịkpazụụn.

Jesu A Kuzi Ndị Bu Ọda, Zụọ Wẹ Emu
(Mat 4.23-25)

17 Ogẹn Jizọsị lẹ ndị-ozi hụ pụ-ichẹn gi hidangụụ, ọ nọ turu alị-aradan, 'ya
lẹ igunrun ụmụ-azụụn a. Imẹrinmẹ ndị ọzọ ndị hụn gha ebe ile rị imẹ Judia
lẹ Jerusalẹm lẹ azụụn alị Taya-lẹ-Sidọnụ rị mkpẹnrẹn Ohimin bịa rịzịkwọ
ebahụn; 18 wẹ bịa kẹni wẹ gọn ẹ ntịn lẹ n'ọ zụọ wẹ emu rị a kụnị wẹ. Ndị
hụn eje-mmọn rị e ye nsọngbu bịazịkwọ ebẹhụ, wẹ nọ dịnhịn. 19 Igunrun
hụ ile hụ a chọ nị wẹ mẹtụ a ẹka, makẹni ikẹn rị a gha imẹ ẹ a pụha, a zụọ
wẹ ile.

Ndị Nke Wẹ Ka Mma
(Mat 5.1-12)

20 Ọ nọ bu ẹnya zinmẹ ụmụ-azụụn a, sị,
“Ngọzi wụ nke ụnụ ndị la enwẹn wẹ tọnị Osolobuẹ*, makẹlẹ Alị-eze
Osolobuẹ wụ nke ụnụ!

---

* **Isi Nke Isin:20** ndị igbẹnnyẹ

21 Ngọzi wụ nke ụnụ, ndị hụn ẹgụn rị a gụn ogẹnni, makẹni ẹfọ jẹnkọ d'e
jun ụnụ! Ngọzi wụ nke ụnụ ndị hụn rị a kwan ẹkwan ogẹnni, makẹni ụnụ
sikọ d'a mụ ẹmụ.
22 Ngọzi wụ nke ụnụ wẹ gha a e gi ifiri Nwa nke ịhịan e ze ize ụnụ, a
gụnpụ ụnụ ọnụ ọgụn, a kpari ụnụ, a gba nị ụnụ ọsọ!
23 A ghọghọ nị, a tụsi ni elu ogẹn ọwụlẹ wẹ m'ẹ! Makẹni ụgwọ ọrụn hi-
ogbe rị e che ụnụ imẹ elu-igwee. Makẹni, ẹrịra kẹ ndị nẹdi wẹ kanị mẹ
ndị-amụma ogẹn mbụ.
24 Kanị nsọngbu rị e che ụnụ, ndị wụ ọdafịn ogẹnni, makẹni ụnụ e rigụọ
nke ụnụ!
25 Nsọngbu rị e che ụnụ ndị ẹfọ jun ogẹnni, makẹni ẹgụn sikọ d'a gụn ụnụ!
Nsọngbu wụ nke ụnụ, ndị rị a mụ ẹmụ ogẹnni, makẹni ụnụ jẹnkọ d'a gha a
kwan, e goo!
26 Nsọngbu wụ nke ụnụ ogẹn ọwụlẹ ịhịan ile gi e ku oku ụnụ ọhụnma,
makẹni ẹrịra kẹ ndị nẹdi wẹ kanị mẹ ndị amụma-ụgha ogẹn mbụ."

E Nwẹ Ni Ihiẹn-ọsụsụọ Jẹnni Ndị Iṅẹnrẹn Ụnụ
(Mat 5.38-48; 7.12a)

27 "Kanị m rị a gwa ụnụ ndị rị e gọn m ntịn: e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni
ndị iṅẹnrẹn ụnụ; e mẹ ni ni ndị iwe ụnụ rị e we ihiẹn rị mma; 28 a gọzi ni
ndị hụn a bụ ụnụ ọnụ; e mẹ ni ni ndị hụn e mẹja nị ụnụ ekpere. 29 Onyẹ
ma ị ọra nti ohu, y'e zinmẹn'ẹ hụn-ẹbọ; onyẹ napụ ị ẹwo i yiye elu ẹ, yezi ẹ
hụn i yi imẹ ẹ. 30 Onyẹ ọwụlẹ rịọ ị ihiẹn, y'e ye ẹ. Onyẹ weri ihiẹn i, a dọl'a
'ya. 31 E mẹ ndị ọzọ kẹ ị chọ nị wẹ e mẹ i."
32 "Omẹni ndị ihiẹn i a sụọ sụsụọ kẹ ihiẹn wẹ a sụọ ị, elee ihiẹn-ọma kẹ i
mẹ y'e gi narịn ngọzi? Ndị njọ e nwẹzikwọ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni ndị ihiẹn wẹ
a sụọ! 33 Omẹni ndị hụn e mẹ n'i ọhụnma kẹ y'e mẹ ni ọhụnma, elee ihiẹn-
ọma kẹ i mẹ y'e gi narịn ngọzi? Kẹ ndị njọ e mẹzi ẹrịra! 34 Omẹlẹ ndị ị marịn
nị wẹ sikọ d'a kụkin i sụọ kẹ y'e zinye, elee ihiẹn ọma kẹ i mẹ y'e gi narịn
ngọzi? Kẹ ndị njọ e mẹzikwọ ẹrịra, kẹni wẹ kụkin wẹ ihiẹn wẹ zinye wẹ!
35 Mba! Kama, e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni ndị iṅẹnrẹn ụnụ, e mẹ ni ni wẹ
ọhụnma. E zinye ni onyẹ ọwụlẹ, k'a tụlẹ ni ẹnya nị wẹ jẹnkọ d'a kụkin ụnụ.
Ụnụ mẹ ẹ, ụgwọ-ọrụn ụnụ jẹnkọ d'e hi-ogbe, ụnụ jẹnkọ d'a wụrụ ezigbo
ụmụ Onyẹ Hụ Kachanrịnnị. Makẹni, o mẹ ni ndị ọhụnma-ogodan lẹ ndị-njọ
ẹfọma. 36 E mẹ ni ebere kẹ Nẹdi ụnụ dọn e mẹ ebere."

Amalẹ Ndị Ọzọ Ikpe
(Mat 7.1-5)

37 "Amalẹ ndị-ọzọ ikpe, makẹ Chuku gha a ma ị ikpe; ekutọlẹ ndị ọzọ
makẹ Chuku gha e kutọ ị; gbaghari ndị ọzọ kẹni Osolobuẹ gbaghari ị."
38 "Ye ndị ọzọ kẹni Osolobuẹ ye i: i sikọ d'e nwẹhẹn hụn wẹ kpọnjun
ọhụnma, bịantu ẹ alị, zinzin, o junpụha—e hu wẹ ẹ ye i ngadan. Makẹni,
kẹ i yehan ndị ọzọ kẹ Chuku jẹnkọ d'e ye i."
39 Jizọsị nọzị tụ nị wẹ iluni: "Onyẹ ẹnya-ishi as'ẹka du ẹnya-ishi ibe ẹ. N'ọ
sa ẹka? O m'ẹ, ẹlẹ wẹ ẹbụọ a danban imẹ mgbugbu? 40 Onyẹ wẹ rị a kuzi
ara karị onyẹ-nkuzi ẹ; kama, onyẹ wẹ kuzigụụ sikọ d'a nọ kẹ onyẹ hụn
kuzin'ẹ. 41 K'ị rị a hụnnị irinrin-nkụn rị nwẹnẹ i ẹnya, bụ y'a hụnnị ogwe-
nkụn rị ị ẹnya? 42 Nanị ke y'e dọn sị nwẹnẹ i, 'Nwẹnẹ-onyẹ, nị m wepụ ị
irinrin-nkụn rị ị ẹnya,' bụ y'a hụndẹni ogwe-nkụn hụn rị 'yụ lẹ enwẹn i
ẹnya? Onyẹ ihunnaị! Bu ụzọ bupụ ogwe-nkụn rị i ẹnya, kẹni i legha ụzọ
ọhụnma wepụ irinrin-nkụn rị nwẹnẹ i ẹnya."

Osisi Lẹ Mkpụrụ A
(Mat 7.1-20; 12.33-35)

43 “Osisi rị mma ara mị mkpụrụ rịlẹni mma; osisi jọ njọ ara mị mkpụrụ
rị mma. 44 Mkpụrụ osisi ọwụlẹ mị kẹ wẹ gi a marịn osisi hụ: w'a ra ghọrị
figi elu ogun-lẹ-ẹkịrịka; w'a ra ghọrị grepu elu abị-ogun w'a kpọ brambụ.
45 Ezigbo ịhịan a gha ihiẹn ọma o butọ imẹ obi ẹ e wepụha ihiẹn rị mma;
kanị eje-ịhịan a gha eje-ihiẹn o butọ e wepụha eje-ihiẹn. Makẹni, ihiẹn hụn
junpụha imẹ obi kẹ ọnụ e ku.”

Ihiẹn Jesu Gi Mmadụ Ẹbụọ Rị A Tụn Ụlọ Kuzi
(Mat 7.24-27)

46 “Kị haịn ụnụ gi a kpọ m ‘Di-nwọnni-ẹnyi, Di-nwọnni-ẹnyi,’ bụ ụnụ ara
mẹ ihiẹn m ku? 47 Nị m ghọsị ụnụ kẹ onyẹ hụn bịa d'e kunrun ni m, a nụ
ihiẹn m rị e ku, e gi ẹ a rụn ọrụn, nọ: 48 ọ nọ kẹ onyẹ hụn rị a tụn ụlọ, hụn
gumi mgbugbu, gbe iyetọ a ye elu ọmụma; ogẹn okẹn-mirin gi huru, idẹ ẹ
nọ hukunrun ụlọ hụ, kanị, ọ sanị ẹka mẹhunmẹ ụlọ hụ—makẹni wẹ tụn a
ọhụnma, [wẹ tụn a ye enu ọmụma].”
49 “Kanị, onyẹ hụn nụ oku m bụ a ra gi ẹ rụn ọrụn rị kẹ onyẹ hụ tụn ụlọ ye
alị-mmakalaka bụ o gbeni iyetọ: hụn mirin ahụn gihụ hukunrun ụlọ ahụn,
ọ dan ozigbo—dankpọchanrịn!”

Isi Nke Ẹsa

Jizọs' A Zụọ Igbọn Onyẹ-isi Agha Ndị Rom
(Mat 8.5-13)

1 Ogẹn Jesu gi gwachanrịngụụ wẹ oku ndịnị, 'ya ọ nọ si Kapanọm.
2 Onyẹ-ndu agha ohu hụn a kị ndị-agha Rom ọgụn isẹn rị ebẹhụ. Onyẹni
nwọn igbọn ohu hụn rị a mkpa ọda-ọda. Emu rị a kụ igbọn hụ, o d'a nwụn.
3 Ogẹn onyẹ-ndu aghanị gi nụ banyeni Jesu, ọ nọ zi ndị hụ imẹ ndị-isi ndị
Ju d'a rịọ a bịa d'a zụọ igbọn ẹ. 4 Ogẹn wẹ gi kunrun Jesu, wẹ nọ rịọkẹnmẹ
ẹ, sị, “Okẹnnyẹni furu onyẹ i jẹnkọ d'e yeni ẹka, 5 makẹlẹ ihiẹn alị ẹnyi wụ
Izrẹlụ sụọ a asụọ—ịya tụn ụlọ-ofufe ẹnyi.” 6 Jesu nọ sọnmẹ wẹ. Kanị, ogẹn
o gi rumẹ ẹhịụ iwe onyẹ-ndu-agha hụ, 'ya okẹnnyẹ hụ nọ zihẹ ndị ọwụ a
d'e kunrun ẹ, sị a, “Di-ọkpa, esọngbulẹ enwẹn i, makẹni eruni m onyẹ hụn
i jẹnkọ d'a banhan iwe ẹ. 7 Ya haịn m gi weri ẹ nị eruni m hụn jẹnkọ d'a
bịa d'e kunrun i. Ka kuhụ oku sụọ, igbọn m k'a dịnhịn.”
8 “Makẹni, mmẹ nwẹn nwọn ndị m rị okpuru wẹ, nwọnzikwọ ndị-agha rị
okpuru m. M'a sị onyẹni, ‘Jẹn!’ O jẹnmẹ; m'a sịzị hụn-ẹbọ, ‘Bịa!’ Ọ bịa; m'a
sị igbọn m, ‘Mẹ ihiẹnni!’ O mẹ ẹ.”
9 Ogẹn Jesu gi nụ ihiẹnni, ọ tụ a ẹnya; ọ nọ gbehutọ, bu ihun zimẹ
igunrun hụ sọnkọ n'a, sị, “M rị a gwa ụnụ ezioku, m'e ke hụntu ụdị
okukweni, kẹ imẹ Izrẹlụ!” 10 Ogẹn ndị hụ onyẹ-ndu agha hụ zijẹn gi lụa,
wẹ nọ hụn a nị igbọn ahụn a dịnhịngụọ.

Jizọs' E Weli Ni Okpoho Di Ẹ Nwụn Nwa a Nwụnnị

11 Ọ nọbe ẹkẹrẹ, Jesu nọ si obodo ohu w'a kpọ Nẹini. Ụmụ-azụụn a lẹ
igunrun hi-ogbe sọnjẹn ẹ ebẹhụ.
12 Hụn o gi rumẹ ọnụ-mgbọn obodo hụ, e lee ozun wẹ bupụkọ d'e li—
akpụ-okẹnnyẹ ohu hụ sụọ nnẹ ẹ mụ rọ bụ di okpoho hụ a nwụnhụngụọ.
Igunrun ịhịan gha imẹ obodo hụ sọnkọ okpoho hụ. 13 Ogẹn Di-nwọnni-ẹnyi
gi hụn a, ebere okpoho hụ nọ mẹ ẹ ọda-ọda, 'ya ọ nọ sị a, “Akwanlẹ ẹkwan.”
14 Ọ nọ jẹnpụha d'e mẹtụ ẹkpẹti-ozun hụ ẹka; ndị bun'ẹ nọ wuzo ụzọ ohu.

'Ya ọ nọ sị, “Okorọbịa, m sị ị lihi ọtọ!” 15 Okẹnnyẹ hụ nwụnhụnnị nọ nọdị alị,
kumẹ oku. Jizọsị nọ w'ẹ ye nnẹ ẹ. 16 Egun nọ tụ wẹ ile; wẹ nọ ja Osolobuẹ
mma, sị, “Onyẹ-amụma hi-ogbe a pụhagụọ imẹ ẹnyi!” “Osolobuẹ a bịagụọ
d'e mẹni ndị nke ẹ ọhụnma!” 17 Ihiẹnni Jesu mẹ nọ kpọgbama Judia ile lẹ
alị ile nọkunmẹn'ẹ.

Ndị-ozi Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku Zi
(Mat 11.2-19)

18 Ogẹn ụmụ-azụụn Jọnụ gi gwachanrịngụụ a ihiẹn ndịnị ile Jesu rị e mẹ,
'ya ọ nọ kpọ mmadụ ẹbụọ imẹ wẹ, 19 zi wẹ jẹn d'e kunrun Di-nwọnni-ẹnyi
d'a jụ a, sị, “Ịyụ wụ onyẹ hụ Osolobuẹ kwe nkwa n'ọ lala-alala, ra nị ẹnyi
lemẹ ẹnya onyẹ ọzọ?” 20 Ogẹn wẹ gi bịa d'e kunrun Jesu, wẹ nọ sị a, “Jọnụ
hụn e mẹ mirin-Chuku zi ẹnyi d'a jụ ị, sị, ‘Ịyụ wụ onyẹ hụ Osolobuẹ kwe
nkwa n'ọ lala-alala, ra nị ẹnyi lemẹ ẹnya onyẹ ọzọ?’ ” 21 Ogẹn ohu hụ, Jizọsị
nọ zụọ ndị bu ọda emu ichẹn-ichẹn rị a kụ, chụpụsọnmẹ eje-mmọn imẹ ndị
bu ọda, mẹ ndị ẹnya-ishi bu ọda hụnma ụzọ. 22 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ ru, ụnụ
a gwa Jọnụ ihiẹn ụnụ hụn lẹ ihiẹn ụnụ nụ: ndị ẹnya-ishi e leghama ụzọ; ndị
ngụrọ e jẹnmẹ ijẹn; ndị-oti a dịnhịn, rị ọchan; ndị odin a nụma ihiẹn; wẹ hụ
a kpọtiẹn ndị nwụnnị; e zi ndị igbẹnnyẹ oziọma. 23 Ngọzi wụ nke onyẹ hụn
gilẹni ifiri ihiẹn ọ hụn m ẹhụ nwẹmẹ obi-ẹbụọ!”

24 Ogẹn ndị ahụn Jọnụ zihẹ gi pụgụụ, Jesu nọ gwama igunrun hụ oku
Jọnụ, sị, “Kịnị kẹ ụnụ jẹn imẹ atụ d'e lee ogẹn ụnụ gi jẹn d'e kunrun Jọnụ
imẹ atụ? Ẹfịfịa ufere rị e buhunmẹ? 25 Kịnị kẹ ụnụ jẹn nwan d'e lee? Onyẹ
yi ẹkwa ọma ṅanrannị? Kaka akp'ohu! Imẹ ọgwa ndị-nze kẹ wẹ nọ a hụn ndị
hụn e kọn ẹrịra lẹ ndị hụn e bi obibi ẹhụ-ufu. 26 Kịnị kẹ ụnụ jẹn nwan d'e
lee ebahụn? Onyẹ-amụma? Ẹghẹẹ, m rị a gwa ụnụ n'ọ karịdẹ onyẹ-amụma.
27 Makẹni, Jọnụ wụ onyẹ hụ wẹ ku oku ẹ ebahụn Ẹhụhụọ-nsọ nọ sị,
‘Lee ẹ,
m jẹnkọ d'e zihẹ onyẹ-ozi m
n'o buru n'i ụzọ,
kẹni ọ kwan'ị ụzọ ị.’ ”

28 Jesu nọzị sị, “M rị a gwa ụnụ, imẹ ndị ile okpoho mụ, o nwẹni onyẹ ka
Jọnụ. Kanị, onyẹ hụn kachanrịn ẹkẹrẹ imẹ Alị-eze Chuku ka Jọnụ.”

29 Ndị ile nụ ihiẹn o ku kweri nị kẹ Osolobuẹ dọn e mẹ ihiẹn ẹ rị mma
—kẹ ndị ụgwọ-isi rị imẹ wẹ, makẹni wẹ gọn Jọnụ ntịn, nị a mẹ wẹ mirin-
Chuku. 30 Kanị, ndị Itu-Farisi lẹ ndị-nkuzi Iwu jụ ihiẹn Osolobuẹ kwademẹ
ni wẹ—makẹni wẹ jụ nị Jọnụ e mẹkọ wẹ mirin-Chuku.

31 “Kị m'e gi nwan ma atụ ndị agbọnị? Nanị kẹ wẹ nọ?” 32 “Wẹ nọ kẹ
ụmụẹka nọdị alị imẹ afịa, a hị ibe wẹ, a sị,
‘Ẹnyi e gbu ni ụnụ ẹkpiri hụn a sụọnị,
ụnụ etẹnni egu;
ẹnyi e ye olu ẹkwan,
ụnụ a kwannị ẹkwan.’ ”

33 “Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku a bịa, o rini kẹ ịhịan ile e ri, ọ ranị manya,
ụnụ sị, ‘Eje-mmọn rị imẹ ẹ!’ 34 Nwa nke ịhịan a bịa nwan—ọ hụ e ri, a ra,
ụnụ sị, ‘Lee okẹnnyẹni! Onyẹ okẹn ihiẹn-oriri, onyẹ-manya, ọwụ ndị a na
ụgwọ-isi lẹ ndị wẹ gi njọ marịn!’ ”

35 “K'osilẹrị, ihiẹn amamihiẹn mụpụha kẹ wẹ gi a marịn a.”

Jesu E Jẹn Iwe Onyẹ Itu-Farisi Oti Te Kụ

36 Onyẹ Itu-Farisi ohu kpọ Jesu d'e sọn ẹ ri ihiẹn-oriri iwe ẹ, Jesu nọ jẹn,
nọdị alị, e ri ihiẹn-oriri. 37 O nwọn okpoho ohu hụn wẹ gi eje-obibi ẹ marịn

hụn rị imẹ obodo hụ. Ọ nụ nị Jesu rị iwe onyẹ Itu-Farisi hụ e ri ihiẹn-oriri, 'ya ọ nọ wẹhẹ ọgọ-alabasta udẹn e shin ọhụnma jun imẹ ẹ.

38 Ọ nọ nọdị azụụn ebe ụkụ-alị Jesu rị, a kwan ẹkwan: ọ hụ a kwan ẹnya-mirin e ye Jesu ụkụ-alị, e gi ntutu ẹ e fikọrị a; ọ hụ e su ụkụ-alị Jesu ọnụ, e hu udẹn hụ e kpu ẹ ụkụ-alị. 39 Ogẹn onyẹ Itu-Farisi hụ kpọ Jesu oriri ahụn gi hụn ihiẹnni, ọ nọ sị enwẹn ẹ, "Omẹni okẹnnyẹni te wụ onyẹ-amụma nke-esi, nkẹ ọ marịn onyẹ okpohoni rị e mẹtụ a ẹka wụ—nkẹ ọ marịn ụdị ịhịan ọ wụ—n'ọ wụ onyẹ-njọ!" 40 Jesu nọ sị a, "Saịmọnụ, m nwọn ihiẹn m chọ nị m gwa ị." Ọ nọ sị a, "Onyẹ-nkuzi, kumẹ." 41 Jesu nọ sị, "O nwọn onyẹ mmadụ ẹbụọ gi ụgwọ. Onyẹ ohu gi ẹ egho ọrụn akp'ọhịn iri kwasị ọgụnnaị, hụn-ẹbọ gi ẹ egho ọrụn akp'ọhịn ọgụn-isẹn kwasị nnụ. 42 Asanị wẹ ẹka kụ ụgwọ hụ; 'ya ọ nọ gbagharị wẹ ẹbụọ, sị wẹ akụzịlẹ ụgwọ hụ. Onyẹ imẹ wẹ kẹ ihiẹn okẹnnyẹ ahụn gbagharịnị wẹ k'a ka nwan a sụọ?" 43 Saịmọnụ nọ sị, "M weri ẹ nị onyẹ hụn ọ gbagharị ụgwọ kanị rọ." Jesu nọ sị a, "Y'a zagụọ a ọhụnma."

44 'Ya ọ nọ gbehutọ, bu ihun zinmẹ okpoho hụ, sị Saịmọnụ, "Y'a hụnghọ okpohoni? A banhan m iwe i, y'e yeni m mirin gi chanchan ụkụ m, kalẹ o gigụọ ẹnya-mirin ẹ chanchan m ọkụ, gi ntutu ẹ fikọrị a; 45 kẹ m banhan, y'e suni m ọnụ gi kele m, kanị 'ya nwẹn e ke subehikwọ m nwan ọnụ ụkụ kete m'a bịalẹ; 46 y'e huyeni m udẹn isi, kanị o huguọ udẹn e shin ọhụnma ye m ụkụ. 47 M rị nwan a gwa ị n'a gbagharịgụọ w'a njọ bu ọda o mẹ, 'ya haịn o gi a ghọsị okẹn ihiẹn-ọsụsụọnị; kanị onyẹ wẹ gbagharị njọ mẹ ẹkẹrẹ o mẹ a ghọsị ihiẹn-ọsụsụọ mẹ ẹkẹrẹ."

48 Ya Jesu nọ sị okpoho hụ, "A gbagharịgụọ wẹ i njọ ị."

49 Ndị hụ ya lẹ wẹ rị e ri ihiẹn-oriri nọ jụma enwẹn wẹ, "Onyẹ kẹ onyẹni wụdẹ o gi a gbagharị njọ?"

50 'Ya Jesu nọ sị okpoho hụ, "Okukwe i a zụọpụhagụọ ị. Lama, udọn y'a rị nị ị."

Isi Nke Ẹsatọ

Ikpoho Ndị Sọn Jizọsị A Ghahunmẹ

1 Otebe ẹkẹrẹ, Jizọsị nọ ghasọnmẹ obodo ndị hi-ogbe lẹ ndị mẹ ẹkẹrẹ, e zi oziọma Alị-eze Osolobuẹ; 'ya lẹ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ wị, 2 lẹ ikpoho ndị hụ imẹ ndị ọ chụpụ eje-mmọn imẹ wẹ lẹ ndị ọ zụọ ọrịa rị ichẹn-ichẹn. Ikpoho ndịnị wụ Meri hụn w'a kpọ onyẹ obodo Mag'dala, hụn ọ chụpụ eje-mmọn ẹsa imẹ ẹ 3 lẹ Juana hụn Chuza di ẹ wụ onyẹ-isi ọrụn imẹ ọgwa Hẹrọdụ, lẹ Suzana, lẹzi ikpoho ndị-ọzọ bu ọda hụn gi ihiẹn wẹ e yeni Jesu lẹ ụmụ-azụụn a ẹka.

Ilu Jesu Gi Onyẹ-ugbo Ta
(Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)

4 Ndị bu ọda nọ rị a gha obodo rị ichẹn-ichẹn a bịa d'e kunrun Jesu. Ogẹn igunrun hi-ogbe gi gbakikomẹgụụ, Jesu nọ ta nị wẹ iluni: 5 "O nwọn onyẹ-ugbo hụn jẹn d'a gha mkpụrụ a. K'o dọn rị a gha mkpụrụ imẹ ugbo, ndị hụ imẹ wẹ a danye ọkp'ụzọ, wẹ nọ zọgbu ẹ, nnụnụ nọ ripụ a. 6 Ndị hụ imẹ wẹ a danye elu ọmụma, ogẹn wẹ gi pupụha, a kpọpụ wẹ nkụn, makẹni e nwẹn wẹ mirin. 7 Mkpụrụ ndị hụ imẹ wẹ a danye imẹ ogun—wẹ lẹ ogun hụ e suepụha, ogun nọ dụngbu wẹ. 8 Ndị hụ imẹ wẹ a danye ezigbo alị, e pu wẹ, sue, mị mkpụrụ mmagi-mmagi, mịrudẹ ụzọ ọgụn-isẹn." Ogẹn o gi kuguụ ihiẹnni, ọ nọ wesi olu elu, sị, "Onyẹ nwọn ntịn o gi a nụ ihiẹn, 'ya nụ!"

Ihiẹn Haịn O Gi Rị A Ta Ilu
(Mat 13.10-17; Mak 4.10-12)

9 Ụmụ-azụụn Jesu nọ sị a kọwa ilu hụ. 10 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Osolobuẹ e yegụọ
ụnụ oghere ịmarịn ihiẹn-mini rịsọnmẹ Alị-eze Osolobuẹ, kalẹ, nke ndị ọzọ
wụ ilu-ilu, ilu-ilu, kẹni ọ wụrụ nị,
‘Wẹ hụ e lee ile,
kanị arị w'a hụn,
wẹ hụ a nụ, kanị arị w'a ghọta.’ ”

Jesu A Kọwa Ilu Onyẹ-ugbo
(Mat 13.18-23; Mak 4.13-20)

11 Jesu nọ sị, “Ọnwan wụ nkọwa inu hụ: Mkpụrụ hụ wụ oku Osolobuẹ.
12 Mkpụrụ ndị hụ danye ọkp'ụzọ wụ ndị hụ nụnị, kanị, Ekwensụ a bịa
d'e wefụ ozi wẹ nụ imẹ obi wẹ amamgbe wẹ e kweri, nwọn nzụọpụha.
13 Mkpụrụ ndị hụ danye elu ọmụma wụ ndị hụ nụ ozi hụ, gi ịghọghọ
nabanhan a. Kanị enwẹ wẹ nkpọgụn—o jẹnmini imẹ obi wẹ; w'e kwerihụ
ẹkẹrẹ ogẹn, kanị nlele bịa, a danpụ wẹ. 14 Mkpụrụ ndị hụ danye imẹ ogun
wụ ndị hụ nụn'a—kanị, ebe wẹ bikọ elu, uhue lẹ akụ-lẹ-ụba* lẹ ihiẹn a sụọ
ụsụọ rị ụwanị a kpangbu wẹ, mkpụrụ wẹ akazịnị.”
15 “Mkpụrụ ndị hụn danye ezigbo alị wụ ndị hụ nụ oku hụ, gi obi wẹ
ile nabanhan a, kwọnkẹnmẹ ẹ, dikẹnmẹ ndidi—d'e ru ni a mịpụha wẹ
mkpụrụ.”

Ukpẹ Wẹ Gi Afẹrẹ kpumẹ
(Mat 4.21-25)

16 “Ịhịan ara mụye ukpẹ, gi ihiẹn kpumẹ ẹ mọbụ rụ a ye okpuru bẹdi.
Kama, w'e bu ẹ e che elu obu-ukpẹ, kẹni ndị rị a banhannị legha ụzọ.”
17 “Makẹni, o nwọnni ihiẹn ọwụlẹ zuerini hụn jẹnkọlẹni d'a pụha ifọn; o
nwọnni ihiẹn ọwụlẹ wẹ kpumẹ hụn jẹnkọlẹni d'a wa.” 18 “Kpachanpụ nị
nwan ẹnya ihiẹn ụnụ gi ihiẹn ụnụ rị a nụ e mẹ; makẹni ndị hụn nwẹni gi
ẹ rụn ọrụn kẹ wẹ sikọ d'e yecheni; kalẹ, ndị hụn nwọnlẹni ihiẹn wẹ gi nke
wẹ rụn, wẹ sikọ d'a napụdẹ wẹ hụn nta wẹ nwọn.”

Nnẹ Lẹ Umunẹ Jizọsị
(Mat 12.46-50; Mak 3.31-35)

19 Ya nnẹ lẹ umunẹ Jizọsị nọ bịa d'e kunrun ẹ, kalẹ asanị wẹ ẹka nọchimẹ
ẹ makẹ igunrun hụ rị ebẹhụ. 20 Onyẹ ohu nọ sị Jizọsị, “Nnẹ i lẹ umunẹ-i-
ikẹnnyẹ turu ezi e che; wẹ chọ nị wẹ hụn ị.” 21 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ndị hụn a
nụ oku Chuku e gi ẹ e bi—uwẹ wụ nnẹ m lẹ umunẹ m!”

Jesu A Kụsị Ẹbi
(Mat 8.23-27; Mak 4.35-41)

22 Ụhụọhịn ohu, Jesu lẹ ụmụ-azụụn a nọ banye imẹ ụgbọ-mirin, ọ nọ sị
wẹ, “Nị ẹnyi fetu ni azụụn hụn-ẹbọ.” 'Ya wẹ nọ jẹnmẹ. 23 Ebe wẹ nyankọ,
ụran nọ buru Jizọsị. Idumuzi, ẹbi nọ kpọma mirin hụ, mirin nọ junmẹ imẹ
ụgbọ, nke wụ nị wẹ ile nọ rị eje-ọnọdị. 24 Ụmụ-azụụn a nọ jẹnburu ẹ, kpọtiẹn
ẹ, e yi oro, a sị, “Onyẹ-nwọnni-ẹnyi! Onyẹ-nwọnni-ẹnyi! Ẹnyi e d'a nwụn!”
Jizọsị nọ tẹnhin, jụgbọ ẹbi hụ lẹ ebiri-mirin hụ; wẹ ile nọ kụsị, ebe ile nọ
mẹ rajụụ. 25 'Ya ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, “Elebe kẹ okukwe ụnụ rị?” Kanị ọ tụ
wẹ ẹnya, tụ wẹ egun; wẹ nọ jụma ibe wẹ, “Onyẹ wụkwọ nwan okẹnnyẹni?
O yedẹ ẹbi lẹ ebiri-mirin iwu, a gbaye w'ẹ!”

---

* **Isi Nke Ẹsatọ**:14 “Akụ-lẹ-ụba kẹ wẹ ka a kpọ, kanị Ịka a kpọzị a ẹfee.”

Jesu A Zụọ Onyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ Ẹ
(Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)

26 'Ya wẹ nọ ru obodo Gadara hụn bu ihun zinmẹ Galili. 27 Hụn Jesu gihụ
gha imẹ ụgbọ hidan ye mkpẹnrẹn mirin hụ, 'ya okẹnnyẹ ohu eje-mmọn rị
imẹ ẹ nọ bịa d'e kunrun ẹ, okẹnnyẹ ahụn wụ onyẹ obodo hụ.
O tekẹmẹkẹ okẹnnyẹni yibemẹ ẹkwa; a ra nọdị imẹ ụlọ—ikpẹkpẹ k'ọ nọdị.
28 Mgbe o gi hụn Jesu, ọ nọ dọbepụ oro, dan nị Jesu alị; gi ndụn ile o nwẹ yi,
"Jesu, Nwa Chuku-Kachanrịnnị! Kịnị kẹ i chọ n'i gi m mẹ? Dodo, eyekwọlẹ
m afụnfụn!" 29 O ku ihiẹnni makẹlẹ Jesu a gwagụọ eje-mmọn hụ 'ya gha
imẹ ẹ pụ. (Eje-mmọn hụ e kwọndọn ẹ mbụ-lẹ-ẹbọ: o kwọndọn ẹ, ọsụọn'a
nị wẹ kpọma a ẹgan ọkụ lẹ ẹka—chedọn ẹ, o sikọ d'e tibepụ ẹgan ndị ahụn,
eje-mmọn hụ e nurun ẹ si imẹ ọfịa lẹ ebe ịhịan bilẹni.) 30 Jesu nọ sị a, "Kị
wụ ẹfan ị?" 'Ya ọ nọ sị, "Ẹfan m wụ 'Igunrun.' " Ọ za ẹnịna makẹni eje-
mmọn bu ọda jun imẹ ẹ. 31 Eje-mmọn ndị hụ nọ rịọ Jesu y'a chụlẹ wẹ ye
imẹ Abisi, Eje-mgbugbu hụ migbu enwẹn ẹ rị alị-mmọn.
32 O nwọn igunrun ezin bu ọda rị nkpọtu-oke nọkunmẹ ebahụn a kpa
nni. 'Ya kẹ eje-mmọn ndị hụ nọ rịọ Jesu 'ya nị wẹ banyesọnmẹ imẹ ezin
ndị hụ. Jesu nọ nị wẹ banye. 33 'Ya eje-mmọn ndị hụ nọ gha imẹ okẹnnyẹ
hụ pụha, banyesọnmẹ imẹ ezin ndị hụ. 'Ya igwee ezin hụ ile nọ kpọtu oke
hụ, zụnban imẹ mirin Galili hụ, ragbu enwẹn wẹ.
34 Ogẹn ikẹnnyẹ ndị hụ rị e du ezin ndị hụ gi hụn ihiẹn mẹni, wẹ nọ
gbapụ, weri oku hụ ghagbamẹ imẹ obodo hụ ile lẹ ụmụ-alị ndị rịsọnmẹ
ẹgbẹrẹ ahụn. 35 'Ya ndị bu ọda nọ pụha d'a hụn ihiẹn mẹni. Ogẹn wẹ gi ru
ebe Jesu rị, a hụn wẹ okẹnnyẹ ahụn eje-mmọn ndị hụ gha imẹ ẹ pụ k'ọ nọdị
alị ẹhụ ụkụ Jesu: o yihụ ẹkwa; uche ẹ e zu oke; egun nọ tụma wẹ. 36 Ndị rị
ebahụn ogẹn ihiẹnni gi mẹ nọ gwa ndị hụ kẹ okẹnnyẹ hụ dọn dịnhịn. 37 Ya
ndị Gadara lẹ ẹgbẹrẹ ahụn ile nọ sị Jizọsị 'ya gha ebẹhụ pụnị wẹ, makẹni
egun rị a tụ wẹ ọda-ọda. 'Ya Jizọsị nọ banyezi imẹ ụgbọ mirin hụ, kin-
azụụn. 38 Okẹnnyẹ hụ eje-mmọn ndị hụ gha imẹ ẹ pụ nọ rịọ Jizọsị n'ọ nị a
sọnmẹ ẹ, kanị Jizọsị nọ zipụ a, sị a, 39 "Lashi iwe ụnụ d'a gwa wẹ okẹn-ihiẹn
Osolobuẹ mẹni i." Ya okẹnnyẹ hụ nọ jẹnmẹ, ghasọnmẹ ebe ile imẹ obodo
hụ, kukọ ihiẹn hụ Jizọsị mẹ n'ẹ.

Jesu Lẹ Okpoho Ihiẹn Rị A Gba Lẹ Nwata Nwụnnị
(Mat 9.18-26; Mak 5.21-43)

40 Ogẹn Jesu gi gha alị ndị Gadara kinhẹn, igunrun ịhịan rị ebẹhụ nọ
nabanhan a, makẹni wẹ ile rị e che ẹ. 41 Ebẹhụ kẹ okẹnnyẹ ohu w'a kpọ
Jaịrọsị nọ bịa; okẹnnyẹni wụ onyẹ ohu imẹ ndị-isi ụlọ-ofufe wẹ. Ọ nọ dan nị
Jesu alị, rịọ a n'ọ bịa iwe ẹ, 42 makẹni akpụ nwa okpoho ohu ọ mụ hụn wụ
ihiẹn nọ kẹ nwa ahụa mmẹbụọ rị a nwụnhụn. Ogẹn Jesu gi jẹnkọ, igunrun
ịhịan hụ a fụfa a.
43 O nwọn okpoho ohu ihiẹn rị a gba kete ahụa mmẹbụọ rị imẹ igunrun
ahụn; ihiẹn ile o nwọn a gụchanrịngụọ hụn o gi e jẹn ẹka ndị dibiẹ, kanị o
nwọnni onyẹ hụn saẹka zụọn'a. 44 Ọ nọ ghaha ibe azụụn Jizọsị mẹtụ ntịn-
ẹkwa Jizọsị ẹka, ihiẹn rị a gban'a nọ kụsị ozigbo. 45 Ya Jizọsị nọ sị, "Onyẹ
mẹtụ m ẹka?"
Ogẹn wẹ ile gi ghọrị nị ẹlẹ wẹ, Pita nọ sị Jizọsị, "Di-nwọnni-ẹnyi, ịhịan ile
fihunmẹ i ma, a fụfa ị!"
46 Kanị Jizọsị nọ sị, "O nwọnghọ onyẹ mẹtụ m ẹka. A marịnghọ m nị o
nwẹọlẹ ikẹn gha imẹ m pụ." 47 Ogẹn okpoho hụ gi hụn a n'ọ sakọ ẹka zueri,
ọ nọ pụha—ẹhụ hụ a ma a nni; ọ nọ dan nị Jesu alị, nọ id'ẹnya ndị rị ebẹhụ

gwa a ihiẹn haịn o gi mẹtụ a ẹka lẹ k'o dọn dịnhịn ozigbo. 48 Jizọsị nọ sị, a,
“Nwa m, okukwe i e mẹgụọ ị rị mma. Lama, udọn 'ya rị n'ị.”
49 Ogẹn Jizọsị gi rị e ku ihiẹnni, onyẹ ohu nọ gha iwe onyẹ-isi ụlọ-ofufe
hụ bịa d'a sị a, “Nwa ị a nwụnhụngụọ; eyezilẹ onyẹ-nkuzi nsọngbu.”
50 Ogẹn Jizọsị gi nụ a, ọ nọ sị Jaịrọsị, “Atụlẹ egun; nwẹhụ okukwe; o jẹnkọ
d'a dịnhịn.”
51 Ogẹn Jesu gi ru iwe Jaịrọsị, ọ nịnị onyẹ ọwụlẹ sọn ẹ banye imẹ ụlọ hụ
wezụka Pita lẹ Jọnụ lẹ Jemisi lẹzi ndị mụ nwata hụ. 52 Wẹ ile rị ebahụn hụ
a kwan, e goo nwata hụ. Kanị Jesu nọ sị wẹ,
“Akwanzilẹ ni; nwata hụ anwụnnị, ọ rịhụ ụran!”
53 Wẹ nọ mụma Jizọsị ẹmụ, makẹni a marịngụọ wẹ nị nwata hụ a
nwụnhụngụọ.
54 Kanị Jizọsị nọ kwọndọn nwata hụ ẹka, sị, “Nwata, lihi ọtọ!”
55 Mmọn nwata hụ nọ kinhẹn, ọ nọ rịzị ndụn; 'ya ọ nọ lihi ọtọ ozigbo.
Jizọsị nọ sị wẹ ye nwata hụ ihiẹn-oriri. 56 Ọ tụ ndị mụn'a ẹnya ọda-ọda, kanị
Jizọsị nọ sị wẹ agwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ ihiẹn mẹni.

Isi Nke Itenẹi

Jesu E Zipụ Ụmụ-azụụn Mmẹbụọ Hụ
(Mat 10.5-15; Mak 6.7-13)

1 Jesu nọ kpọkikomẹ ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ, ye wẹ ikẹn hụn eje-mmọn
ile e gi rị okpuru wẹ lẹ hụn wẹ e gi gwọ ọrịa. 2 Ya ọ nọ zipụ wẹ kẹni wẹ
jẹn d'e zi ozi Alị-eze Osolobuẹ lẹni wẹ jẹn d'a zụọ ndị emu rị a kụ. 3 Ọ
nọ sị wẹ, “Ewerilẹ ni ihiẹn ọwụlẹ ụnụ jẹnkọnị: kẹ ọkpọ, kẹ ẹkpa, kẹ ihiẹn-
oriri, kẹ egho; ewerilẹ ni ẹkwa ọzọ che ni hụn ụnụ yi. 4 Ụlọ ọwụlẹ wẹ nọ
nabanhan ụnụ, nọdị nị ebahụn d'e ru mgbe ụnụ gha obodo hụ pụ. 5 Ebe
ọwụlẹ wẹ nọlẹni nabanhan ụnụ, ụnụ pụkọnị obodo hụ, kpukpupụ nị ẹjan
rị ụnụ ụkụ n'ọ wụrụ ihiẹn wẹ gi shịagbu wẹ ẹri.” 6 Ụmụ-azụụn hụ nọ jẹnmẹ,
a ghasọnmẹ wẹ ụmụ-alị ile rị ichẹn-ichẹn, e zi oziọma, a gwọ ọrịa ebe ile wẹ
ru.

Obi Eruzini Hẹrọdụ Alị
(Mat 14.1-12; Mak 6.14-29)

7 Ogẹn Hẹrọdụ, hụn rị a kị azụụn Galili, gi nụ ihiẹn ile rị e mẹni, obi
eruzin'ẹ alị. Makẹni o nwẹ ndị rị a sị nị Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku a
ghagụọ ọnwụn lihi; 8 ndị hụ imẹ wẹ sị nị Ẹlaịja a pụhagụọ; ndị hụ imẹ wẹ
sịzị nị onyẹ ohu imẹ ndị-amụma mbụ e lihigụọ. 9 Hẹrọdụ nọ sị, “E bepụgụọ
m Jọnụ isi; onyẹ wụzị nwan onyẹni m rị a nụ otiti ẹ?” 'Ya ọ nọ chọma n'ọ
hụn Jizọsị.

Jesu E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihiẹn-oriri
(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Jọn 6.1-14)

10 Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn a lụaha, wẹ nọ gwa Jesu ihiẹn ile wẹ mẹsọnmẹ ebe
wẹ jẹn. Ọ nọ gi nzuzue weri wẹ pụ, wẹ nọ si obodo w'a kpọ Bẹsaịda. 11 Kanị
ogẹn igunrun ndị ahụn gi nụ a, wẹ nọ rusọnmẹ ẹ. Ọ nọ nabanhan wẹ, gwa
wẹ oku Alị-eze Osolobuẹ, zụọ ndị hụn chọ nzụọrị.
12 Ogẹn anwụn gi rọma, ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ nọ bịa d'e kunrun ẹ,
sị a, “Sị igunrunni lama, nị wẹ jẹn obodo ndị mẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ lẹ alị-ọfịa
rị ẹgbẹrẹnị d'a chọrị ihiẹn wẹ sikọ d'e ri lẹ ebe wẹ k'a ranhịn, makẹlẹ o
nwọnni onyẹ bi ebeni ẹnyi rị.” 13 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, “Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ,
yeni wẹ ihiẹn wẹ jẹnkọ d'e ri.”

Wẹ nọ sị a, “Ogbe-brẹdi isẹn lẹ azụn ẹbụọ sụọ kẹ ẹnyi nwọn—mmanị ị chọ nị ẹnyi jẹn d'e ṅọn ni igunrunni ile ihiẹn-oriri.” 14 Makẹni wẹ rị ihiẹn rịkẹ ikẹnnyẹ ọgụn-iri-kwasị-nnụ-mmẹbụọ (hụn wụ nnụ-uku isẹn). 'Ya ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, “Dọnmẹsọnmẹ ni wẹ ọkụdụ-ọkụdụ—ihiẹn nọkẹ mmadụ iri-kwasị-ọgụnnaị nọdịsọnmẹ ọkụdụ-ọkụdụ.” 15 Ụmụ-azụụn a nọ mẹ k'o ku, wẹ nọ sị ndị hụ ile nọdịsọnmẹ alị. 16 Jesu nọ weri ogbe-brẹdi isẹn hụ lẹ azụn ẹbụọ hụ, o lee ẹnya elu-igwee, ye Osolobuẹ ekele, 'ya ọ nọ bebe wẹ, weye ụmụ-azụụn a nị wẹ kesọnmẹ ni igunrun hụ 'ya. 17 Wẹ ile nọ rijunchanrịn ẹfọ. Wẹ nọ kpọnkikomẹ hụn họdụnị, ọ nọ jun ụkpalị mmẹbụọ.

Pita E Ku Onyẹ Jesu Wụ
(Mat 16.13-19; Mak 8.27-29)

18 Ụhụọhịn ohu, Jesu sụọ nọdị e mẹ ekpere. Ụmụ-azụụn a sụọ nọkunmẹ ẹ. Ọ nọ jụ wẹ, sị, “Onyẹ kẹ wẹ sị nị ịya kẹ m wụ?” 19 Wẹ nọ sị, “Ndị hụ imẹ wẹ sị nị ị wụ Jọnụ hụn e mẹ mirin-Chuku; ndị hụ imẹ wẹ sị nị ị wụ Ẹlaịja; ndị ọzọ sị nị onyẹ ohu imẹ ndị-amụma mbụ a ghagụọ ọnwụn lihi—nị ịya k'ị wụ.”

20 Ọ nọ nwan sị wẹ, “Onyẹ kẹ ụnụ lẹ enwẹn ụnụ sị nị ịya kẹ m wụ?” Pita nọ za, sị, “Ịyụ wụ Kraịstị Osolobuẹ, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ.”

Jesu E Ku Ẹ N'o K'a Ta Afụnfụn, Nwụnhụn, Lihizi
(Mat 16.20-28; Mak 8.30—9.1)

21 'Ya Jizọsị nọ dọkẹnmẹ wẹ ẹka-ntịn, sị wẹ agwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ ihiẹnni. 22 Ọ nọzị sị wẹ, “Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a tarịrị okẹn afụnfụn ẹka ndị-isi lẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu. Wẹ sikọ d'a jụ a, gbu ẹ—kalẹ, nke akp'ọhịn ẹtọ Osolobuẹ sikọ d'a gha ọnwụn weli ẹ.”

23 Ọ nọ sị wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ chọ n'o sọnmẹ m, 'ya jụ enwẹn ẹ, buru obe* ẹ ụhụọhịn ile, sọnmẹ m. 24 Makẹni onyẹ ọwụlẹ chọ n'o ghe isi ẹ, isi ẹ a tọ a; kanị, onyẹ ọwụlẹ hụn gi ufiri m tuhu ndụn a jẹnkọ d'a zụọpụha a. 25 Elee erere k'ọ ban nị ịhịan, ọwụnị o nwọnchanrịngụụ ụwa ile, 'ya lẹ enwẹn ẹ e tuhu?”

26 “Makẹni, onyẹ ọwụlẹ hụn mẹ ifẹnrẹn mmẹ lẹ oku-ọnụ m, onyẹ hụ kẹ mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan sikọ d'e mẹzi ifẹnrẹn ẹ ogẹn m jẹnkọ d'e gi gi ọghọ m lẹ nke Chuku-Nẹdi lẹ nke ndị mmọn-ozi nsọ bịa. 27 M rị a gwa ụnụ ezioku, ndị hụ imẹ ndị turu ebeni anwụnkọ d'e ru ni a hụn wẹ Alị-eze Osolobuẹ.”

Jizọsị E Nwọnhutọ
(Mat 17.1-8; Mak 9.2-8)

28 Ọ rị ihiẹn rịkẹ akpụ-ụhụọhịn ẹsatọ Jesu kugụụ ihiẹn ndịnị, ọ nọ weri Pita lẹ Jọnụ lẹ Jemisi si elu ugu d'e mẹ ekpere. 29 K'ọ rị e mẹ ekpere, ihun ẹ nọ nwọnhutọ, ẹkwa a nọ nwunmẹ nke ọchan, gbukepụma. 30 Idẹnmizi 'ya lẹ ikẹnnyẹ ẹbụọ nọ kumẹ oku. Ikẹnnyẹ ndị ahụn wụ Mozizi lẹ Ẹlaịja; 31 wẹ gi ọghọ pụ-ichẹn pụha; wẹ lẹ Jizọsị rị e ku oku ụla o jẹnkọ d'a la ghaghanị ọnwụn o k'a nwụn imẹ Jerusalẹm gi mẹzu uche Osolobuẹ. 32 Ẹnya ụran rị e mẹ Pita lẹ ndị 'ya lẹ wẹ nọdị ọda-ọda, kanị ogẹn ụran gi fọn wẹ ẹnya, wẹ nọ hụn ọghọ Jizọsị, hụnzịkwọ ikẹnnyẹ ẹbụọ ahụn turuye ni n'ẹ. 33 Hụn ikẹnnyẹ ẹbụọ hụ gi latọkọ Jesu, Pita nọ sị Jesu, “Di-nwọnni-ẹnyi, ọ rịka mma nị ẹnyi nọdịchanrịn ebeni! Nị ẹnyi tụn ọdụ ẹtọ: nke i wụ ohu, nke Mozizi wụ ohu,

---

* **Isi Nke Itenẹ**i:23 Ogẹn ahụn, ndị Rom e gi obe wẹ gi osisi mẹmẹ e gbu onyẹ wẹ ma ikpe-ọnwụn. Onyẹ hụ e buru obe ẹ, sọnmẹ ndị-agha hụn jẹnkọ d'a kpọgbun'ẹ. Wẹ kpọmagụụ a elu-obe, a nọdị wẹ ebẹhụ e che nche d'e ru n'ọ nwụnhụn.

nke Ẹlaịja wụ ohu.” (Ọ marịn ihiẹn ọ rị e ku, kaka!) 34 Ogẹn o gi rị e ku
ihiẹnni, orukpu nọ pụha d'e kpumẹ wẹ; egun nọ tụma ụmụ-azụụn a ndị hụ
ogẹn orukpu hụ gi rị e kpumẹ wẹ. 35 Olu nọ gha imẹ orukpu hụ sị, “Ọnwan
wụ Nwa m, Onyẹ hụn m họrị—gọn n'ẹ ntịn!” 36 Mgbe olu hụ gi kugụụ, Jesu
sụọ kẹ wẹ hụnzị.
Ụmụ-azụụn a ẹtọ hụ ekupụhadẹni oku ihiẹnni wẹ hụn ogẹn hụ wẹ gi hụn
a; agwanị wẹ onyẹ ọwụlẹ ihiẹn wẹ hụn.

Jesu A Zụọ Nwata Okẹnnyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ Ẹ
(Mat 17.14-21; Mak 9.14-29)

37 Eki e fọn, ogẹn Jesu lẹ ụmụ-azụụn a ẹtọ ahụn gi gha elu ugu hụ hidan,
igunrun hi-ogbe nọ kunrun Jesu. 38 Okẹnnyẹ ohu nọ gha imẹ igunrun hụ
yi oro, sị, “Onyẹ-nkuzi! Dodo, lee nwa m—ịya sụọ kẹ m mụ! 39 O nwẹ eje-
mmọn e kwọndọn n'ẹ: o m'ẹ a dọbepụ oro, ụfọfọ a pụhama a ọnụ; ọ rụ a ẹhụ;
a ra yen'ẹ efe! 40 M rịọ ụmụ-azụụn ị wẹ chụpụ a, asanị wẹ ẹka.” 41 Jesu nọ
shịarị, sị, “Eje-agbọ nwọnlẹni okukwe kẹ ụnụ wụ! Nanị kẹ mmẹ lẹ ụnụ
jẹnkọ d'a nọbiehan?! Elee ogẹn kẹ m k'e dinruni ụnụ ndidi?!” 'Ya ọ nọ sị
okẹnnyẹ hụ, “Wẹhẹ nwa ị ebeni.” 42 Ogẹn nwata-okẹnnyẹ ahụn gi pụla,
eje-mmọn hụ nọ kwantuzi ẹ, dọma a, kanị Jesu nọ jụgbọ eje-mmọn hụ,
zụọ nwata hụ, we ẹ ye nẹdi ẹ. 43 Ikẹnni hi-ogbe Osolobuẹ kpa nọ tụ ndị hụ
ile ẹnya.

Jizọs' E Kuzi Oku Ọnwụn A
(Mat 17.22-23; Mak 9.30-32)

Kẹ ihiẹn ile Jesu rị e mẹ rịkwọ a tụ ịhịan ile ẹnya, ọ nọ sị ụmụ-azụụn a,
44 “Azọkwọlẹ ni ihiẹnni m jẹnkọ d'a gwa ụnụ kikẹnni: Wẹ sikọ d'e re Nwa
nke Ịhịan ye ndị ịhịan.” 45 Kanị ụmụ-azụụn a aghọtanị ihiẹn ọ rị e ku. Wẹ
zuemẹ ni wẹ ịya, amamgbe w'a ghọta a—bụ egun anịnị wẹ jụ a ihiẹn o gi
ẹ ku.

Onyẹ Kachanrịn Ibe Ẹ

46 Ogẹn ohu, ụmụ-azụụn Jesu nọ dọma oku onyẹ hụn jẹnkọ d'a
kachanrịnnị imẹ wẹ. 47 Jizọsị a marịnguọ ihiẹn wẹ rị e ro imẹ obi wẹ, 'ya ọ
nọ weri nwa-ndu ohu, w'ẹ wuzo ẹhụ a, 48 sị wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ gi ufiri ẹfan
m nabanhan nwata nọ ẹnịna nabanhan m, bụ onyẹ hụn nabanhan nị m
nabanhan onyẹ hụn zini m. Makẹni onyẹ hụ kachanrịn ẹkẹrẹ imẹ ụnụ ile,
ịya wụ onyẹ hụn kachanrịnnị.”

Onyẹ Ghalẹni A Nọkin Ụnụ Ụzọ Rị Azụụn Nke Ụnụ
(Mak 9.38-40)

49 Jọnụ nọ sị Jizọsị, “Di-nwọnni-ẹnyi, ẹnyi hụn okẹnnyẹ ohu rị e gi ẹfan ị a
chụpụ eje-mmọn, ẹnyi nọ sị a kụsị a, makẹni ẹlẹ onyẹ itu ẹnyi.” 50 Kanị Jesu
nọ sị 'ya lẹ ụmụ-azụụn ndị ọzọ, “Akụsịlẹ n'a, makẹni onyẹ ọwụlẹ ghalẹni a
nọkin ụnụ ụzọ rị azụụn nke ụnụ.”

Obodo Jụ Jesu

51 Mgbe ogẹn hụ wẹ jẹnkọ d'e gi we Jizọsị si elu-igwee gi rumẹ, ọ nọ
kwademẹchanrịn obi ẹ jẹnmẹ Jerusalẹm, o leni ẹnya azụụn. 52 Ọ nọ zi ndị-
ozi buru n'ẹ ụzọ. Wẹ nọ banye obodo ohu rị imẹ Sameria d'a kwademẹ
n'ẹ ihiẹn. 53 Kanị ndị rị ebẹhụ anabanhann'a makẹni Jerusalẹm kẹ ẹnya
a rị. 54 Ogẹn ụmụ-azụụn a wụ Jemisi lẹ Jọnụ gi hụn ihiẹnni, wẹ nọ sị, “Di-
nwọnni-ẹnyi, y'a chọghọ nị ẹnyi gha elu-igwee kpọtu ọkụn n'o ripụ wẹ [kẹ
Ẹlaịja dọn mẹ]?” 55 Kanị Jesu nọ gbehutọ, jụgbọ wẹ, [sị, “Ụnụ amarịn ụdị

obi ụnụ nwọn!]† [Mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan abịanị d'e tikpọ ndụn ịhịan, kama, m bịa d'a zụọpụha wẹ].” 56 Ya lẹ wẹ nọ si alị ọzọ mẹ ẹkẹrẹ.

Ndị Hụ Chọ Nị Wẹ Sọnmẹ Jizọsị
(Mat 8.19-22)

57 Ogẹn wẹ gi jẹnkọ, okẹnnyẹ ohu nọ sị Jesu, “M k'e sọn i ebe ọwụlẹ i jẹnkọ.” 58 Jesu nọ sị a, “Ufu nwọn okporo ebe w'e bi; nnụnụ nwọnzikwọ ẹkụụ; kanị mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan enwọn ebe m'e buche isi m.”

59 Jesu sị okẹnnyẹ ọzọ, “Sọnmẹ m.” Kanị okẹnnyẹ hụ nọ sị, “Di-ọkpa, nị m bu ụzọ jẹn d'e ligụụ nẹdi m.” 60 Ya Jesu nọ sị, “Hapụ ndị nwụnnị nị wẹ li ndị nke wẹ nwụnnị. Ịyụ nwẹn, jẹnmẹ d'e zi ozi Alị-eze Osolobuẹ.”

61 Onyẹ ọzọ sịzị, “Di-ọkpa, m jẹnkọ d'e sọn i, kalẹ, nị m bugụụ ụzọ jẹn d'a sị ezi-lẹ-ụlọ m, ‘Nọdị nị ọhụnma.’ ” 62 Jizọsị nọ sị a, “Onyẹ ọwụlẹ hụn e bucheguụ ẹka ọrụn e lee ẹnya azụụn, efuruni Alị-eze Osolobuẹ.”

Isi Nke Iri

Jizọsị E Zipụ Mmadụ Mmẹbụọ-kwasị-ọgụn-ẹtọ Ọzọ

1 Ọnwan e mẹgụụ, Di-nwọnni-ẹnyi nọ họrị ikẹnnyẹ mmẹbụọ-kwasị-ọgụn-ẹtọ ndị ọzọ. Ọ nọ zipụ wẹ mmadụ ẹbụọ-ẹbụọ, nị wẹ buru n'ẹ ụzọ jẹn obodo ile lẹ ebe ile 'ya lẹ enwẹn ẹ jẹnkọ d'e jẹn. 2 Ọ nọ sị wẹ, “Ihiẹn-ugbo wẹ jẹnkọ d'a ghọ ebukẹ, kanị ndị jẹnkọ d'a ghọn'a ebuni ọda. Mẹ ni nwan ekpere rịọ onyẹ nwọn ugbo n'o zi ndị ọrụn d'a ghọn'a ihiẹn-ugbo ẹ.

3 Jẹnmẹ ni! Lee ẹ, m rị e zipụ ụnụ rịkẹ atụnrụn e ye imẹ igunrun ẹwọrọ*. 4 Ewerilẹ ni ego; ebulẹ ni ẹkpa; ewerilẹ ni akp'ụkụ; akụsịlẹ ni ụzọ d'e kele onyẹ ọwụlẹ. 5 Ụlọ ọwụlẹ ụnụ banye, bu ni ụzọ kele, sị, ‘Udọn 'ya rị nị ụlọnị.’ 6 Omẹni onyẹ udọn rị ụlọ hụ, udọn ụnụ a nọyen'ẹ; kanị, omẹni o nwọnni onyẹ udọn rịn'a, udọn ụnụ e kinhẹn ni ụnụ.

7 Nọdị nị ụlọ ohu ahụn ndị rịn'a nabanhan ụnụ, e ri, a ra ihiẹn ọwụlẹ wẹ ye ụnụ, makẹni o furu nị wẹ kụ ndị ọrụn ụgwọ. Akwahunmẹlẹ ni. 8 Obodo ọwụlẹ ụnụ banye, nị a nabanhan wẹ ụnụ, ri ni ihiẹn ọwụlẹ wẹ ye ụnụ; 9 zụọ nị ndị emu rị a kụ imẹ obodo hụ; sị nị ndị rị n'a, ‘Alị-eze Osolobuẹ a rịgụọ nsue.’ 10 Kanị obodo ọwụlẹ ụnụ banhan nị anabanhannị wẹ ụnụ, shi ni ọgbara-ogbe, ụnụ a nọdị ebẹhụ sị, 11 ‘Kẹ ẹjan obodo ụnụ hụn rị ẹnyi ụkụ, ẹnyi rị e tichanpụ a atọnị ụnụ n'ọ shịagbu ụnụ ẹri. Kanị, nyanhan nị nị Alị-eze Osolobuẹ a rịgụọ nsue!’ 12 M rị a gwa ụnụ ezioku, o jẹnkọ d'a rị nị *eje-alị* ahụn wụ Sodọm nfe Ụhụọhịn Okinkin-ikpe karị obodo hụ!”

Jizọsị A Ban Nị Obodo Ndị Hụ Kwerilẹni Mban
(Mak 11.20-24)

13 “Okẹn nsọngbu jẹnkọ d'a rị nị ndị obodo Korazin! Okẹn nsọngbu jẹnkọ d'a rịzịkwọ nị ndị obodo Bẹsaịda! Makẹni, omẹni imẹ *eje-alị* wụ Taya-lẹ-Sidọnụ kẹ wẹ nọ rụn ọrụn-atụmẹnya ndị hụn wẹ rụn imẹ ụnụ, nkẹ o tekẹ ndị Taya-lẹ-Sidọnụ rogharịgụụ, yiri ẹkwa-ahịọ, bụọ ntụn kpu enwẹn wẹ, nọdị akpakalị—gi ghọsị n'e rogharịgụọ wẹ! 14 Ụnụ jẹnkọ d'a takarị ndị Taya-lẹ-Sidọnụ afụnfụn Ụhụọhịn Okinkin-ikpe.”

15 “Nke ụnụ ndị obodo Kapanọm, ụnụ ro ni wẹ sikọ d'e busi ụnụ eluigwee? Mba! Wẹ jẹnkọ d'a tụtu ụnụ ye alị-mmọn!”

16 Ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, “Onyẹ ọwụlẹ gọn ụnụ ntịn rị e gọn m ntịn; onyẹ ọwụlẹ jụ ụnụ rị a jụ m; onyẹ ọwụlẹ jụ nị m rị a jụ onyẹ hụn zihẹni m.”

---

† **Isi Nke Itenẹ**i:55 mọbụ: “ụdị Mmọn ụnụ wụ nkẹ ẹ”

* **Isi Nke Iri:3** Griki: wofu

Ndị hụ Jesu Zipụ A lụa

17 Omẹgụụ, ikẹnnyẹ mmẹbụọ-kwasị-ọgụn-ẹtọ hụ nọ gi okẹn ịghọghọ lụa.
Wẹ nọ sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, kẹ eje-mmọn rị ichẹn-ichẹn humẹni ẹnyi isi hụn
ẹnyi gihụ gi ẹfan ị gwa wẹ oku!" 18 Jesu nọ sị wẹ, "A hụnghọ m kẹ Ekwensụ
gha elu-igwee dan 'nwaịn!', rịkẹ ebe amụma nọ be. 19 Lee ẹ! E yeọlẹ m
ụnụ ikẹn hụn ụnụ e gi zọ agwọ lẹ akpị ọkụ ghafe, lẹzikwọ hụn ụnụ e gi mẹri
ikẹn ile Eṅẹnrẹn hụ nwọn—o nwọnni ihiẹn sikọ d'a rụ ụnụ ẹhụ. 20 K'osilẹrị,
egilẹ ni ifiri ni eje-mmọn humẹ ni ụnụ isi ghọghọ, ka ghọghọ nị makẹni e
deyegụọ wẹ ẹfan ụnụ imẹ elu-igwee."

Jesu A Ghọghọ
(Mat 11.25-27; 13.16-17)

21 Ogẹn ohu hụ, Jesu nọ ghọghọ imẹ Mmọn-*nsọ*, sị, "Baba, Onyẹ nwọn
elu-igwee lẹ ụwa! M rị e kele i makẹlẹ 'y'e zuemẹgụọ nị ndị marịn ihiẹn lẹ
ndị nwẹ nghọta ihiẹn ndịnị, we wẹ ghọsị ụmụ-ndu. Ẹghẹẹ Baba, ẹnịna k'ị
chọ n'ọ rị." 22 "Nẹdi m e buguọ ihiẹn ile che m ẹka. O nwọnni onyẹ marịn
onyẹ Nwa Osolobuẹ wụ wezụka Chuku-Nẹdi; o nwọnzikwọnị onyẹ marịn
Chuku-Nẹdi wezụka Nwa a—lẹzi onyẹ ọwụlẹ Nwa a chọ n'o mẹ ẹ marịn a."
23 Ya kẹ Jizọsị nọ gbehutọ, bu ihun zimẹ ụmụ-azụụn a, kagwa wẹ, sị,
"Ụnụ wụ ndị wẹ gọzi agọzi nị ẹnya ụnụ rị a hụn ihiẹn ndịnị ụnụ rị a hụn!
24 M rị a gwa ụnụ, ndị-amụma lẹ ndị nze bu ọda a chọgụọ nị wẹ hụn ihiẹn
ụnụ rị a hụn, ahụnnị w'a; a chọzịkwọ wẹ nị wẹ nụ ihiẹn ụnụ rị a nụ, anụnị
w'a."

Onyẹ Samerịa Hụn Mẹ Ọhụnma

25 Ọkaa-Iwu ohu bịa d'e shini Jesu ọnyan. Ọ sị Jesu, "Onyẹ-nkuzi, kịnị kẹ m
jẹnkọ d'e mẹ nị m nwọnhẹn ndụn-itẹbitẹ?" 26 Jesu nọ sị a, "Kị Iwu Mozizi
ku? Nanị ị ghọta a?" 27 Okẹnnyẹ hụ nọ za, sị, " 'Gi obi i ile, enwẹn† i ile,
ikẹn i ile lẹzi uche i ile nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ i';
lẹzikwọ 'ihiẹn ibe i k'a sụọrịrị ị kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ ị.' " 28 Jesu nọ sị
a, "Y'a zagụọ ọhụnma; mẹ ọnwan kẹni i rị ndụn." 29 Kanị Ọkaa-Iwu hụ chọ
n'o kuni enwẹn ẹ ọhụnma, ọ nọ jụ Jesu, sị, "Onyẹ wụ nwan ibe m?"
30 Jesu nọ za, sị, "Okẹnnyẹ ohu gha Jerusalẹm jẹnkọ Jẹriko. Ọ nọ danban
ẹka ndị ohin, wẹ nọ napụchanrịn a ihiẹn ile o gi, gbama a ọtọ, gbu ẹ ili—nke
wụ nị ọ họdụ ẹkẹrẹ n'ọ nwụn, wẹ nọ la a tọ ụzọ. 31 Ọ nọ nwan mẹ ni onyẹ
nchụ-ẹjan ohu ghakọ ụzọ hụ; kanị, ogẹn o gi hụn okẹnnyẹ hụ, ọ nọ ghakpẹn
ẹ. 32 Ẹrịra k'o gi mẹzikwọ nị onyẹ Livaị, onyẹ a rụn imẹ Ụlọ-nsọ, ghakọ ụzọ
hụ; ọ hụn okẹnnyẹ ahụn, ọ nọzị ghakpẹn ẹ. 33 Kanị, ogẹn onyẹ Samerịa
ohu hụn ghakọ ụzọ hụ jẹnkọ alị-ịhịan gi pụha ebe okẹnnyẹ hụ rị, hụn a,
omikẹn ẹ nọ mẹ ẹ. 34 Ọ nọ jẹn d'e kunrun ẹ, hu udẹn lẹ manya yesọnmẹ
ebe ile ọ rụ ẹhịụ, kẹnmẹchanrịn a wẹ ile. Onyẹ Samerịa hụ gi anyịnnyan—ọ
nọ bu okẹnnyẹ hụ che enu anyịnnyan hụ, we okẹnnyẹ ahụn si ụlọ ndị ijẹn
a nọdị, nọ ebẹhụ lefụ a ẹnya. 35 Ogẹn eki gi fọn, ọ nọ wepụha egho ọrụn
akpụ-ụhụọhịn ẹbụọ, ye onyẹ hụn e lepụ ụlọ ndị ijẹn hụ ẹnya, sị a, 'Dodo,
lepụ a ẹnya; m kinhẹn, a kụkin m'ị ihiẹn họdụnị hụn i gi lepụ a ẹnya.' "
36 Ya Jesu nọ nwan sị onyẹ-nkuzi Iwu hụ, "K'i ro? Onyẹ imẹ mmadụ
ẹtọnị hẹnrin ibe okẹnnyẹ hụ danban ẹka ndị ohin?"
37 Onyẹ-nkuzi Iwu hụ nọ za, sị, "Onyẹ hụn mẹ n'ẹ ẹfọma." Ya kẹ Jesu nọ
sị a, "Jẹnmẹ nwan d'e mẹ ẹrịra."

Jizọsị A Bịa Iwe Mata Lẹ Meri

---

† **Isi Nke Iri:27** umẹ ndụn

38 Ogẹn Jesu lẹ ụmụ-azụụn a gi jẹnkọ, wẹ nọ banye obodo ohu mẹ ẹkẹrẹ.
Okpoho ohu ẹfan a wụ Mata nọ nabanhan a iwe ẹ: 39 Mata nwẹ nwẹnẹ-
okpoho ẹfan a wụ Meri, hụn nọdị alị ẹhụ ụkụ Di-nwọnni-ẹnyi, e gọn ntịn
ihiẹn ọ rị e ku. 40 Kanị, Mata asanị ẹka nọdị makẹ ọrụn bu ọda ọ rị a rụn
mmụlọ; 'ya ọ nọ bịa d'e kunrun Jesu, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, o nwọnni ihiẹn
i kpọ a nị nwẹnẹ m la ọrụn ile tọnị mmẹ sụọ? Gwa a nwan ya d'e yeni m
ẹka.” 41 Kanị Di-nwọnni-ẹnyi nọ za a, sị, “Mata, Mata! Ị rị e hue uhue, e
sọngbu enwẹn i banyeni ihiẹn bu ọda — 42 bụ ihiẹn ohu sụọ rị mkpa; Meri
a họrịgụọ hụn ka mma; anapụkọ w'a ya.”

Isi Nke Mmanaị

Jizọsị A Kuzi Kẹ Wẹ Dọn E Mẹ Ekpere
(Mat 6.9-13; 7.7-11)

1 Jizọsị rị ebe ohu e mẹ ekpere; ogẹn o gi mẹgụụ, nwa-azụụn a ohu nọ
sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, kuzi ẹnyi ekpere—kẹ Jọnụ dọn kuzi ụmụ-azụụn a.”
2 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ụnụ gha e mẹ ekpere, sị nị:
‘Baba,
nị wẹ dọnmẹ ẹfan ị nsọ;
Alị-eze i 'ya bịa d'a kịma.
3 Ye ẹnyi ihiẹn-oriri sikọ d'e zu ẹnyi ụhụọhịn-ụhụọhịn;
4 Gbagharị ẹnyi njọ ẹnyi,
makẹni ẹnyi a gbagharị onyẹ ọwụlẹ mẹjanị ẹnyi a gbagharị.
Edubanlẹ ẹnyi imẹ ọnwụnwan, [ka gbapụha ẹnyi ẹka Eje-onyẹ hụ*].’ ”
5 'Ya Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a, “Nị ẹnyi weri ẹ nị onyẹ ohu imẹ ụnụ jẹn
iwe ọwụ a imẹ abalị d'a sị a, ‘Di-ẹnyi, zinye m ogbe-brẹdi ẹtọ. 6 Ọwụ m hụn
rị ụzọ-ijẹn rịhụ a banhan iwe m kikẹnni, kanị enwẹ m ihiẹn-oriri ọwụlẹ m
sikọ d'e ye ẹ.’ 7 Nị ẹnyi werizikwọ a nị ọwụ ị ahụn gha imẹ ụlọ sị, ‘Eyelẹ
m nsọngbu; a kpọkingụọ wẹ ụzọ; mmẹ lẹ ụmụ m e dinẹgụọ. Asa m ẹka lihi
ọtọ d'e ye i ihiẹn ọwụlẹ.’ 8 M rị a gwa ị nị ọsụọn'a n'o gini ifiri nị ị wụ ọwụ
a lihi ye i brẹdi, o sikọ d'e ye 'y'ẹ makẹni y'a rịọbehini.
9 'Ya wụ, m rị a gwa ị: rịọ, i k'e nwọnhẹn; chọ, i jẹnkọ d'a hụn; dụ ẹka,
wẹ sikọ d'a gụnpụn'ị ụzọ. 10 Makẹni ndị ile hụn rịọnị jẹnkọ d'e nwẹhẹn;
ndị hụn chọnị jẹnkọ d'a hụn; wẹ sikọ d'a gụnpụzịkwọnị ndị ile dụ ẹka ụzọ.
11 Imẹ ụnụ ile, elee nẹdi sikọ d'e ye nwa a agwọ ọ rịọ a azụn 12 mọbụ ye
ẹ akpị omẹni ọ rịọ a ẹkwan? 13 O mẹ nwan nị ụnụ hụn wụ ndị-njọ ma ye
ụmụ ụnụ ihiẹn rị mma, nanị kẹ Nẹdi ahụn rị elu-igwee k'e yehan ndị rịọ
a Mmọn-nsọ? O yekarịkọ wẹ?”

Jesu Lẹ Bẹzibọ
(Mat 12.22-30; Mak 3.20-27)

14 Ụhụọhịn ohu, Jesu chụpụ eje-mmọn odin. Ogẹn eje-mmọn hụ gi
pụgụụ, okẹnnyẹ hụ o te rị imẹ ẹ nọ kumẹ oku. Ọ tụkẹnmẹ igunrun rị
ebahụn ẹnya; 15 kanị, ndị hụ imẹ ndị rị ebẹhụ nọ sị, “Bẹzibọ, hụn wụ onyẹ-
isi eje-mmọn ile, 'ya rị e ye ẹ ikẹn o gi a chụpụ eje-mmọn.” 16 Ndị ọzọ nọ
shini Jesu ọnyan, sị a rụnghọsị wẹ ọrụn-atụmẹnya pụ-ichẹn gha elu-igwee
bịa. 17 Kanị Jesu a marịngụọ ihiẹn wẹ rị e ro, ọ nọ sị wẹ, “Alị-eze ọwụlẹ
kebeni, nwọn itu rị ichẹn-ichẹn rị a lụsọn ibe wẹ ọgụn, jẹnkọ d'e hẹnrin
ọfịa; ezi-lẹ-ụlọ ọwụlẹ ndị rị n'a kebe, a lụsọn ibe wẹ ọgụn sikọ d'a dan.”

---

* **Isi Nke Mmanaị**:4 mọbụ: eje-ihiẹn

18 "'Ya wụ, omẹni alị-eze Ekwensụ kebe ekebe, nwẹ itu ichẹn-ichẹn rị n'a
hụn a lụsọn ibe wẹ ọgụn, ẹghanị kẹ alị-eze ẹ e dọn turu?—bụ ụnụ sị nwan nị
m gi ikẹn Bẹzibọ a chụpụ eje-mmọn. 19 Omẹni ikẹn Bẹzibọ kẹ m gi a chụpụ
eje-mmọn, ikẹn onyẹ kẹ ndị nke ụnụ gi a chụpụ wẹ? Uwẹ jẹnkọ d'a ma ụnụ
ikpe!" 20 "Kanị, o mẹ nwan nị ikẹn Osolobuẹ kẹ m gi a chụpụ eje-mmọn,
'ya wụ nị Alị-eze Osolobuẹ e rugụọlẹ ebe ụnụ rị."
21 "Ọwụlẹ dikẹn a kwademẹchanrịngụụ ihiẹn ọgụn a, nọdị e che okẹn-ụlọ
a nche, o nwẹni ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ ihiẹn o nwẹ. 22 Kanị, omẹni onyẹ ka a
ikẹn a maye ẹ ọgụn, mẹri ẹ, o jẹnkọ d'a napụchanrịn a ihiẹn ọgụn ile hụn o
gi dọn ẹnya, buru ihiẹn ẹ ile, kesọnmẹ ni ndị ọzọ ya." 23 "Onyẹ ọwụlẹ rịlẹni
azụụn nke m rị a lụsọn m ọgụn; onyẹ ọwụlẹ hụn ghalẹni e ye ni m ẹka a
kịkwama rị e kpọnyịya."

Ihiẹn E Wekinhẹn Eje-mmọn Wẹ Chụpụgụụ
(Mat 12.43-45)

24 "Eje-mmọn ghagụụ imẹ ịhịan pụ, ọ ghahunmẹmẹ ebe mirin rịlẹni, a
chọ ebe o jẹnkọ d'a nọdị zu ikẹn. Omẹni ọ hụnnị, o sikọ d'a sị enwẹn ẹ, 'M
sikọ d'e kin-azụụn ụlọ hụ m gha pụha.' 25 O kinhẹn, hụn a nị a zachangụọ
w'a, dọnkwamagụụ a, 26 o jẹn d'e wẹhẹzi eje-mmọn ẹsa ọzọ ka 'ya lẹ enwẹn
ẹ njọ, a bịa wẹ d'e biri ebẹhụ. Ọnọdị onyẹ hụ a ka njọ karị kẹ ọ rị mbụ."

Ndị Wẹ Gọzi Agọzi

27 Ogẹn Jesu gi rị e ku ihiẹnni, okpoho ohu rị imẹ igunrun hụ nọ gha
ebahụn sị a, "Ẹfọ mụn'ị lẹ ẹran ị ra wụchanrịn ihiẹn wẹ gọzi agọzi!" 28 Kanị
Jesu nọ sị, "Mba, ngọzi wụ nke ndị hụn a nụ oku Osolobuẹ, e gi ẹ e bi!"

Ihiẹn Mẹ Onyẹ-amụma Wụ Jona Wụ Ahịma
(Mat 12.38-42)

29 Ogẹn ndị rị e ruhẹ ebe Jizọsị rị gi rị e buwaye ọda, ọ nọ kumẹzi, sị,
"Agbọnị jọ njọ! Wẹ sị m ghọsị wẹ ahịma pụ-ichẹn, kanị o nwọnni ahịma
ọwụlẹ pụ-ichẹn wẹ jẹnkọ d'a ghọsị wẹ wezụka ihiẹn mẹ onyẹ-amụma wụ
Jona. 30 Kẹ Jona dọn wụ ahịma ebe ndị Ninivẹ rị, ẹrịra kẹ Nwa nke Ịhịan
jẹnkọ d'a wụ ahịma ebe agbọnị rị. 31 O ru Ogẹn Ichin-ikpe, eze-okpoho
alị Shiba, alị hụ rị azụụn ndịdan-mirin, jẹnkọ d'e lihi, shịagbu agbọnị ẹri.
Makẹni, ọ gha alị hụ tegbu enwẹn ẹ bịa d'e gọn ntịn amamihiẹn Solomọnụ
—bụ onyẹ ka Solomọnụ rị nwan ebeni. 32 O ru Ogẹn Okinkin-ikpe, ndị
Ninivẹ jẹnkọ d'a pụha ọshẹri, ma ndị agbọnị ikpe, makẹni wẹ roghari
erogharị ogẹn wẹ gi nụ ozi Jona zi—bụ onyẹ ka Jona rị nwan ebeni!"

Ukpẹ Hụn Rị Ẹhụ
(Mat 5.15; 6.22-23)

33 "O nwọnni onyẹ hụn a mụye ukpẹ e bu ẹ e zuemẹ mọbụ e bu ẹ che
okpuru afẹrẹ. Mba, w'e butọ a elu obu-ukpẹ—kẹni onyẹ ọwụlẹ banhannị
gi ẹ legha ụzọ." 34 "Ẹnya ị wụ ukpẹ rị ị ẹhụ. Omẹni ẹnya ị rị mma, ukpẹ jẹnkọ
d'e junchanrịn ị ẹhụ. Kanị omẹni ẹnya ị a rị mma, ishi jẹnkọ d'e junchanrịn
ị ẹhụ. 35 Hụnkwọ a nị ukpẹ hụn rị imẹ i ẹlẹ ishi. 36 'Ya wụ, omẹni ukpẹ
junchanrịn ị ẹhịụ ile, bụ o nwọnni mkpamkpa ọwụlẹ rị imẹ ishi, ẹhụ ị ile
sikọ d'e mẹ ukpẹ-ukpẹ nọkẹ ebe ukpẹ nọ e nwunkpu i."

Jesu A Jụgbọ Ndị Itu-Farisi Lẹ Ndị-nkuzi Iwu
(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

37 Ogẹn Jesu gi kugụụ, onyẹ Itu-Farisi ohu nọ sị a bịa iwe ẹ d'e du ẹ ri
ihiẹn-oriri. 'Ya ọ nọ jẹnmẹ; ọ nọ weri ọnọdị a elu teburu ihiẹn-oriri ahụn.

38 Ogẹn onyẹ Itu-Farisi hụ gi hụn nị Jesu a chanchannị ẹhụ a kẹ wẹ dọn
a chan n'o d'e rimẹ ihiẹn-oriri, ọ nọ tụ a ẹnya. 39 Ya kẹ Di-nwọnni-ẹnyi nọ
sị a, “Lee nwan, ụnụ ndị Itu-Farisi a chanchan azụụn mkpu lẹ afẹrẹ ụnụ,
kanị ẹnya-uku lẹ eje-ihiẹn jun imẹ ụnụ. 40 Ndị-nzuzu! Ẹlẹ onyẹ hụn mẹmẹ
azụụn a mẹmẹzikwọ imẹ ẹ? 41 Ka we ni nwan ihiẹn ndị hụn rị imẹ ẹ ye ndị
igbẹnnyẹ; ụnụ mẹ ẹ, m rị a gwa ụnụ, ihiẹn ile jẹnkọ d'e nwunchan nị ụnụ.
42 Nsọngbu rị nị ụnụ ndị Itu-Farisi! Ụnụ a kụsọnmẹdẹ ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-
iri ihiẹn e mẹ ofe a sụọ—kẹ arabasị-minti kẹ riu kẹ ihiẹn-akụnkụn ndị ọzọ
rị ichẹn-ichẹn—bụ ụnụ a natọ iye onyẹ ọwụlẹ ihiẹn run'ẹ lẹ inwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ jẹnni Osolobuẹ—ndịnị te furu ụnụ k'a gha e mẹ; kanị, ẹlẹ hụn ụnụ
e gi latọ ihiẹn ndị ahụn ụnụ a kụ.”
43 “Nsọngbu rị nị ụnụ ndị Itu-Farisi! Ọ sụọ ụnụ nị ụnụ a nọdị isi-ocho
imẹ ụlọ-ofufe lẹzi nị wẹ e kele ụnụ ekele pụ-ichẹn imẹ afịa ebe ịhịan rị.
44 Nsọngbu rị nị ụnụ! Ụnụ nọ kẹ ili w'a ghafe elu ẹ bụ a marịn wẹ nị ili
rọ.”
45 Onyẹ ohu imẹ ndị-nkuzi Iwu nọ sị a, “Onyẹ-nkuzi, ị gha e ku ihiẹn ndịnị
wẹ, ị rị a kparizikwọ ẹnyi nwẹn!”
46 Jesu nọ sị a, “Nsọngbu rịzịkwọnị ụnụ nwẹn, ndị-nkuzi Iwu! Ụnụ e
buyesọnmẹ ndị ọzọ ibu a fụ ọrụn obubu, kanị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ ara
tịnpụdẹ mkpịnsịn-ẹka ohu yeni wẹ ẹka bu ibu ndị ahụn. 47 Nsọngbu rị nị
ụnụ! Ụnụ a tụn ili ndị-amụma hụ ndị nẹdi ụnụ kanị gbu — 48 hụn ụnụ
gi a ghọsị nị ụnụ kwadọn ihiẹn ndị nẹdi ụnụ mẹ—makẹni, uwẹ gbu ndị-
amụma, ụnụ nwẹn nọ tụn ili ndị-amụma ahụn wẹ gbu. 49 Ufiri ihiẹnni kẹ
Osolobuẹ gi gi Amamihiẹn ẹ sị, ‘M jẹnkọ d'e zijẹn ni wẹ ndị-amụma lẹ ndị-
ozi pụ-ichẹn: wẹ jẹnkọ d'e gbu ndị hụ imẹ wẹ, kpokpo ndị hụ imẹ wẹ’ —
50 kẹni wẹ jụ agbọnị ukwere ẹdeke ndị-amụma ile wẹ gbu kete w'e kelẹ
ụwa — 51 ghakwọrị ẹdeke Ebẹlụ d'e ru ẹdeke Zẹkaraya wẹ gbutọ Ụlọ-nsọ,
ẹgbata Ukpo nchụ-ẹjan lẹ Ebẹhụ-rị-nsọ. Ẹghẹẹ, m rị a gwa ụnụ, wẹ sikọ d'a
jụ agbọnị ukwere wẹ ile!”
52 “Nsọngbu rị nị ụnụ ndị-nkuzi Iwu! Ụnụ e wepụgụọ isafịn amamihiẹn:
ụnụ lẹ enwẹn ụnụ abanyeni, ụnụ eyeni ni ndị rị a chọ nị wẹ banye efe
banye!”
53 Ogẹn Jesu gi ghagụụ ebahụn pụ, ndị-nkuz Iwu lẹ ndị Itu-Farisi nọ
kọrịama n'a ọda-ọda, jụchanma a ọnụ ihiẹn bu ọda, 54 a chọ ihiẹn rị a ọnụ,
kẹni wẹ hụn ihiẹn wẹ e gi kwọndọn ẹ.

Isi Nke Mmębụọ

Gbakwọnị Nị Ihunnaị Ọsọ!
(Mak 10.26-27)

1 Kẹ mmadụ nnụ ole-lẹ-ole dọn rị a gbakikomẹ, nke wụ nị wẹ hụ a
zọ ibe wẹ ụkụ, Jizọsị nọ bu ụzọ sị ụmụ-azụụn a, “Kpachanpụ nị ẹnya
banyeni yisti* ndị Itu-Farisi—hụn wụ ihunnaị wẹ. 2 O nwọnni Ihiẹn ọwụlẹ
kpumẹni hụn jẹnkọlẹni d'e kpupụ; o nwọnni ihiẹn zuerini hụn jẹnkọlẹni d'a
wa. 3 'Ya wụ, ihiẹn ọwụlẹ ụnụ ku imẹ ishi, ịhịan jẹnkọ d'a nụ a ifọnrin-ifọn;
ihiẹn ọwụlẹ ụnụ gụnma enwẹn ụnụ imẹ-ụlọ ka-ụka ku, ịhịan sikọ d'e gi ẹ yi
oro elu ụlọ.”

Onyẹ Wẹ K'a Tụ Egun Ẹ
(Mat 10.28-31)

---

* **Isi Nke Mmębụọ**:1 yisti: ihiẹn brẹdi gi a fụ

4 “Ndị ọwụ m, m rị a gwa ụnụ, atụlẹ ni egun ndị e gbu ẹhụ sụọ bụ o
nwọnzini ihiẹn wẹ sikọ d'a s'ẹka mẹ karị ọhụn. 5 Kama, nị m ghọsị ụnụ
onyẹ ụnụ sikọ d'a tụ egun ẹ: tụ nị egun Osolobuẹ, onyẹ hụn o mẹ ni o
gbuchanrịn ẹhụ, o nwọnghọzikwọ ikẹn o gi a tụ ịhịan e ye ọkụn-mmọn.
Ẹghẹẹ, tụ nị egun ẹ! 6 Ẹlẹ isẹn ‘ịkọbọ’ ẹbụọ kẹ w'e re achụ† Kanị, Osolobuẹ
ara zọ kẹ akp'ohu imẹ nnụnụ ndịnị. 7 Kẹ ntutu rị ụnụ isi, Osolobuẹ a
gụngụọ a. Atụlẹ ni nwan egun: ụnụ ka achụ mkpa a rị ebe Osolobuẹ rị
—ọsụọn'a nị achụ bu ọda rọ!”

Ikweri N'ị Wụ Nke Kraịstị Lẹ Ịghọrị Nị Y'ẹlẹ Nke Ẹ
(Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 “M rị a gwapụ ụnụ ezioku, onyẹ ọwụlẹ nọ id'ẹnya ịhịan kweri n'ọ
wụ nke m, mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a nọ id'ẹnya ndị mmọn-ozi
Osolobuẹ kwerizikwọ nị onyẹ hụ wụ nke m. 9 Kanị, onyẹ nọ id'ẹnya
ịhịan ghọrị nị ẹlẹ nke m, mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a nọ id'ẹnya ndị
mmọn-ozi Osolobuẹ kuzikwọ nị onyẹ hụ ẹlẹ nke m.” 10 “Ọzọzị, wẹ sikọ d'a
gbagharị onyẹ ọwụlẹ kuja oku mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan, kanị agbagharịkọ
wẹ onyẹ ọwụlẹ kuja oku Mmọn-nsọ. 11 Ogẹn wẹ jẹnkọ d'e gi wẹhẹ ụnụ ụlọ-
ofufe mọbụ ebe ndị hụn a kịnị mọbụ ndị-nze rị d'e kin ụnụ ikpe, ehuekwọlẹ
ni uhue kẹ ụnụ k'a dọn kinrin ọnụ ụnụ mọbụ ihiẹn ụnụ k'e ku. 12 Makẹni,
ogẹn hụ ru, Mmọn-nsọ jẹnkọ d'a kuzi ụnụ ihiẹn furu ụnụ k'e ku.”

Ilu Wẹ Gi Ọdafịn Nzuzu Ta

13 Okẹnnyẹ ohu rị imẹ igunrun hụ nọ sị Jizọsị, “Onyẹ-nkuzi, dodo gwa
nwẹnẹ m n'o keye m uku nẹdi ẹnyi latọ nị ẹnyi.” 14 Jizọsị nọ sị a, “Ọwụ m,
onyẹ tumẹ m onyẹ a hannị ụnụ ẹbụọ eṅẹn mọbụ onyẹ e keni ụnụ ihiẹn?”
15 'Ya ọ nọzị sị wẹ, “Kpachanpụkwọ nị ẹnya, ụnụ e gbọndọn enwẹn ụnụ
makẹ ụdị ẹnya-uku ọwụlẹ gha a rị imẹ ndụn ụnụ; makẹni, ẹlẹ ihiẹn ịhịan
nwọn wụ ezigbo ndụn a, ọsụọn'a n'o mẹkẹ ọdafịn.” 16 'Ya Jizọsị nọ ta nị
wẹ iluni: “O nwọn okẹnnyẹ ohu wụ ọdafịn, hụn nwọn alị. Alị hụ nọ mẹn'ẹ
ihiẹn ọda-ọda. 17 Ọ nọ sị enwẹn ẹ, ‘Enwọn m ebe sikọ d'e zu m butọ ihiẹn
ugbo m. Kịnị kẹ m jẹnkọ d'e mẹ?’ 18 Ọ nọ sị enwẹn ẹ, ‘Lee ihiẹn m sikọ
d'e mẹ: m k'a tọtusọnmẹ ọban m ile, tụn ndị kanị wẹ; ebẹhụ kẹ m jẹnkọ d'e
dọnmẹ ọka m lẹ ihiẹn m ndị ọzọ. 19 Ogẹn hụ, m k'a sị enwẹn m, “Enwẹn m,
y'e nwọngụọ ihiẹn ile rị mma sikọ d'e zu i bi ahụa bu ọda lalanị! Eyezilẹ
enwẹn i nsọngbu! Ri! Ra! Ẹfọ ya sụọma ị ụsụọ!” ’ 20 Kanị Osolobuẹ nọ sị a,
‘Onyẹ nzuzu! Uhinhinni kẹ wẹ jẹnkọ d'a napụ ị ndụn ị—onyẹ jẹnkọ nwan
d'e nwọnrin ihiẹn ndịnị ile i butọ nị enwẹn i?’ ”
21 Igi mẹkin iluni, Jizọsị nọ sị, “Ẹnịna k'ọ rị nị ndị hụ a kpatọ nị enwẹn
wẹ akụ-lẹ-ụba kanị ẹlẹ wẹ ọdafịn imẹ ihiẹn Osolobuẹ.”

Ehuelẹ Uhue, Gi Osolobuẹ Dọn Ẹnya
(Mat 6.25-34)

22 'Ya Jesu nọ sị ụmụ-azụụn a, “'Ya kẹ m gi rị a sị ụnụ ehuelẹ uhue ihiẹn
ụnụ jẹnkọ d'e ri rị ndụn mọbụ ẹkwa ụnụ jẹnkọ d'e yi. 23 Ndụn ka ihiẹn-oriri;
ẹhịụ ka ẹkwa. 24 Lekpọ nị nnụnụ: w'a ra kụn mkpụrụ mọbụ we ihiẹn-ugbo;
w'a ra nwọn mmughẹ mọbụ ọban w'e butọ ihiẹn—kanị Osolobuẹ hụ e ye
wẹ ihiẹn-oriri! Bụ ụnụ kadẹ mkpa a rị ọda-ọda karị nnụnụ! 25 Onyẹ imẹ
ụnụ sikọ d'a saẹka gi uhue ọ rị e hue gi mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu tọcheni?
26 Omẹni y'a s'ẹka mẹ ihiẹn mẹhan ntịn ẹnịna, k'ị rị nwan e sọngbuni enwẹn
i banyeni ihiẹn ndị ọzọ?

---

† **Isi Nke Mmębụọ**:6 sparo

27 Lekpọ ni kẹ obobo ọfịa dọn e sue: w'a ra nụngbu enwẹn wẹ mọbụ kpa
ẹkwa—kanị m rị a gwa ụnụ nị, kẹ eze wụ Solomọnụ eyini ihiẹn ọwụlẹ rịhan
mma kẹ obobo ohu imẹ ndịnị. 28 Omẹlẹ Osolobuẹ e yimẹ ẹfịfịa ihiẹn rị
mma ẹnịna—ẹfịfịa hụn a rị ebeni tannị, eki fọn a tụ w'a ye ọkụn, o yimẹkọ
ụnụ hụn ka mma? Euu, ndị okukwe-nta!
29 'Ya wụ, atọlẹ ni e ro ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e ri lẹ ihiẹn ụnụ sikọ d'a ra;
esọngbulẹ ni enwẹn ụnụ banyen'ẹ. 30 Makẹni, ndị ghalẹni e fe Osolobuẹ
imẹ ụwa ile a chụsọnmẹ ihiẹn ndịnị—bụ Nẹdi ụnụ a marịnghọ nị ihiẹn
ndịnị rị ụnụ mkpa. 31 Kama, chọmagụdẹ ni Alị-eze ẹ—o sikọ d'e yezikwọ
ụnụ ihiẹn ndịnị wẹ."

Kpatọ Akụ-lẹ-ụba Elu-igwee
(Mat 6.19-21)

32 "Ụmụ-atụnrụn m, atụlẹ ni egun, makẹni ọ sụọ Nẹdi ụnụ ụsụọ n'o ye
ụnụ Alị-eze. 33 Repụ nị ihiẹn ụnụ nwẹ, we egho ẹ ye ndị igbẹnnyẹ, ụnụ e gi
ụzọnị mẹmẹ ni enwẹn ụnụ ẹkpa hụn ghalẹni e wiwi, wụrụ ndị nwẹ akụ-lẹ-
ụba ghalẹni a gụụ agụụ imẹ elu-igwee. Ebẹhụ, ohin asakọ ẹka ru ẹ; ẹkịka
a sakọ ẹka ripụ wẹ. 34 Makẹni, ebe akụ-lẹ-ụba ụnụ rị, ịya kẹ obi ụnụ jẹnkọ
d'a rịzị."

Kwademẹ Ni, Nị Di-nwọnni-ẹnyi Lala

35 "Kwademẹ ni ọrụn; hụn n'a nị ukpẹ ụnụ e nwunsọnmẹ; 36 nọ nị kẹ
idibo rị e che nna wẹ n'ọ gha oriri agbamẹhụhụọ lụa. Ọ lụa, dụ ẹka, kẹni
ụnụ saẹka gụnpụ n'a ụzọ ozigbo. 37 O jẹnkọ d'a rị nị idibo ndị hụ mma
omẹni nna wẹ a lụa, hụn a nị wẹ mụ ẹnya, kwademẹ, e che ẹ! M rị a gwa
ụnụ ezioku, o jẹnkọ d'a sị wẹ weri ọnọdị wẹ teburu, o kọnrin, gi ẹka a buye
wẹ ihiẹn-oriri. 38 O sikọ d'a rị nị idibo ndị ahụn mma ọwụnị ogẹn o gi
lụa—ọ sụọ n'a nị imẹ abalị mọbụ igirigi ụtụntụn k'o gi lụa—ọ hụn a nị a
kwademẹgụọ wẹ!
39 Marịnkwọ nị nị omẹni onyẹ nwọn ụlọ te marịn ogẹn ohin e gi bịa, o
ke nị a gbukpọ iwe ẹ banhan. 40 'Ya wụ nị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ jẹnkọ d'a
kwademẹzikwọ, makẹni Nwa nke Ịhịan sikọ d'a bịa ogẹn ụnụ tụlẹni ẹnya
a."

Odibo Furu Wẹ Gi E D'ẹnya Ra Hụn Furulẹni?
(Mat 24.45-51)

41 Pita nọ sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, ẹnyi kẹ ị rị a tụ nị iluni ra ị rị a tụ nị ịhịan
ile ya?" 42 Di-nwọnni-ẹnyi nọ za, sị, "Onyẹ wụ onyẹ-nlepụ-ẹnya ahụn furu
wẹ gi e d'ẹnya, hụn marịn ihiẹn, hụn nna a tumẹ n'o lehụ n'a idibo rị ụlọ a
ẹnya, e ye wẹ ihiẹn-oriri wẹ ogẹn o furu? 43 Ọ jẹnkọ d'a rị n'a mma omẹni
nna a lụa, ọ hụn a n'ọ hụ e mẹ ihiẹn ahụn ọ sị a mẹ! 44 Ezioku kẹ m rị a gwa
ụnụ, nna a ahụn jẹnkọ d'e we ihiẹn ile o nwẹ che ẹ ẹka lepụ ẹnya."
45 "Kanị, omẹlẹ odibo hụ a sị enwẹn ẹ, 'Nna m e biekẹzi d'a lụa', o gbumẹ
idibo ibe ẹ họdụnị ili—kẹ ikẹnnyẹ kẹ ikpoho—e ri, a ra, a ra manya a tụ,
46 'ya wụ nị nna a jẹnkọ d'a lụa idumuzi—ụhụọhịn odibo hụ tụlẹni ẹnya a
lẹ ogẹn hụn ọ marịnlẹni. O sikọ d'a jakịka a, we ẹ che ebe ndị nnupụ-isi rị."
47 "Odibo hụn marịn ihiẹn nna a chọ n'o mẹ, bụ ọ kwademẹni enwẹn ẹ
n'o mẹ ẹ mọbụ o mẹn'ẹ, wẹ sikọ d'a fịan a mkpịnsịn ọda-ọda. 48 Kanị, odibo
hụ marịnlẹni ihiẹn nna a chọ bụ o mẹ ihiẹn w'e gi a fịan mkpịnsịn, wẹ jẹnkọ
d'a fịan a hụn bulẹni ọda."
"Ihiẹn bu ọda kẹ w'a tụ ẹnya a ẹka onyẹ wẹ ye ihiẹn bu ọda; kanị, hụn ka
ọda kẹ w'a tụ ẹnya a ẹka onyẹ wẹ ye hụn ka ọda."

Jesu E Kebe Ịhịan
(Mat 10.34-36)

49 "M bịa d'a mụ ọkụn ye ụwa; k'ọ rị m, ọ dụnmagụọlẹ! 50 Kanị wẹ jẹnk'e gi
afụnfụn mẹgụụ m mirin-Chuku; ẹhụ efukọ m d'e ru ni e mẹgụụ m ya wụ
mirin-Chuku. 51 Ụnụ rị e ro ni m bịa d'e mẹ ịhịan ile hẹnrin ohu elu ụwa?
Mba, ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ẹlẹ ịrị-ohu kanị nkebe. 52 Gha ogẹnni jẹnmẹ,
mmadụ isẹn hụn rị ezi-lẹ-ụlọ sikọ d'e kebe makẹ ufiri m: ẹtọ gha a lụsọn
ẹbụọ ọgụn, ẹbụọ hụ a lụsọn ẹtọ; 53 nẹdi ịhịan gha a lụsọn nwa a okẹnnyẹ,
nwa-okẹnnyẹ hụ a lụsọn nẹdi ẹ; nnẹ gha a lụsọn nwa-a-okpoho, okpoho
hụ a lụsọn nnẹ ẹ; nnẹ-di sikọ d'a gha a lụsọn nwunyẹ nwa a, nwunyẹ ịhịan
jẹnkọ d'a gha a lụsọn nnẹ-di ẹ."

Ịghọta Ihiẹn Rị E Mẹni
(Mat 16.2-3)

54 Jizọsị nọ sịzịkwọ ndị hụ, "Ụnụ hụn kẹ mirin rị e ru azụụn ndịdan
ẹnya-anwụn, ụnụ sị nị mirin jẹnkọ d'e zue—o zue. 55 Ụnụ hụnzị a nị ufere
gha azụụn ndịdan-mirin fehẹ, ụnụ sị nị uwowo jẹnkọ d'a rị—o mẹ. 56 Ndị
ihunnaị! Ụnụ ma kẹ w'e lee alị lẹ igwere ẹnya e ku kẹ ụhụọhịn jẹnkọ d'a rị;
kị haịn ụnụ gizilẹni a saẹka e ku ihiẹn ihiẹn rị e mẹ ogẹnni rị a ghọsị?"

Ịyụ Lẹ Onyẹ Ikpe I Dọnkwọ Ẹgwa
(Mat 5.25-26)

57 "Kị haịn ụnụ gilẹni a marịndẹ ihiẹn rị mma ụnụ jẹnkọ d'e mẹ? 58 Lịlịma
nị ịyụ lẹ onyẹ-ikpe i dọn, ụnụ gini d'e ru ọgwa, amamgbe ọ dọkpụn ị ye ọka-
ikpe, ọka-ikpe e we i ye onyẹ ẹwuru-ogi—ọ tụ i ye imẹ ụlọ-ngan. 59 M rị a
gwa ị ezioku, i k'a tọ ebahụn d'e ru nị y'a hanchanrịn ihiẹn ile wẹ be i
—d'e rudẹ ịkọbọ ka ntịn."

Isi Nke Mmẹtọ

Rogharị! Ị Jụ, Y'a La Ntikpọ

1 Ogẹn ohu hụ kẹ ndị hụ imẹ ndị rị ebẹhụ gi gwa Jesu oku ndị Galili hụ
Paịleti gbu ebe wẹ rị a chụye ni Osolobuẹ ẹjan, gi ẹdeke wẹ gwọ ẹjan ahụn
wẹ rị a chụ. 2 Jesu nọ shịarị wẹ, sị, "Ụnụ ro ni ihiẹn mẹ ndị Galili hụ ghọsị
nị uwẹ ka ndị Galili ndị ọzọ ile njọ e mẹ? 3 Mba! M rị a gwa ụnụ nị omẹni
ụnụ lẹ enwẹn ụnụ erogharịnị, ụnụ ile sikọ d'a lazịkwọ ntikpọ kẹ wẹ. 4 Ra
ụnụ ro ni mmadụ mmẹsatọ ahụn ụlọ-nche uku ahụn rị Silụam dangbu ka
ndị ọzọ ile bi imẹ Jerusalẹm njọ e mẹ? 5 Mba! M rị a gwa ụnụ nị omẹni
ụnụ erogharịnị, ụnụ ile jẹnkọ d'a la ntikpọ kẹ wẹ."

Ilu Jesu Gi Osisi Figi Mịlẹni Mkpụrụ Ta

6 'Ya Jesu nọ ta nị wẹ iluni: "Okẹnnyẹ ohu kụ figi imẹ alị-vaịnị a. Ọ hụ a
chọha mkpụrụ elu figi hụ, ọ hụnnị. 7 Ọ nọ sị onyẹ hụn e lepụn'a alị vaịnị
hụ ẹnya, 'Lee ẹ, kete ahụa ẹtọ ẹnwaịn kẹ m bịama d'a chọ mkpụrụ elu figini,
ahụnnị m. Gbutu ẹ! K'ọ rị e wiwini alị?' 8 Kanị, onyẹ e lefụ ugbo hụ ẹnya
nọ sị a, 'Di-ọkpa, dodo hapụzị a ahụa ohu sụọ, nị m hụn ụzọ guhunmẹ ẹ,
buche ẹ ẹjan hụn e mẹ ihiẹn. 9 Omẹni ọ mị mkpụrụ akan-ile, ọ hụ mma;
kanị, ọwụnị ọ mịnị, n'i sikọ d'e gbutu ẹ, y'e gbutu ẹ.' "

Jizọsị A Zụọ Okpoho Eje-mmọn Hiemẹ

10 Ụhụọhịn Izu-ikẹn ohu, Jesu rị ụlọ-ofufe ohu, a kuzi. 11 Okpoho ohu eje-
mmọn rị imẹ ẹ rị ebẹhụ. Eje-mmọn hụ hiemẹ ẹ kete ahụa mmẹsatọ—nke
wụ nị a ra saẹka tịnpụ. 12 Ogẹn Jizọsị gi hụn a, ọ nọ kpọche n'ẹ, sị, "Okpoho,

y'a dịnhịnọlẹ emu i!” 13 Ya Jesu nọ bu ẹka kwasị a, ọ nọ tịnpụ ozigbo; ọ nọ
jama Osolobuẹ mma.
14 Kanị iwe nọ we onyẹ-isi ụlọ-ofufe nị Jizọsị zụọ emu Ụhụọhịn Izu-ikẹn,
ọ nọ sị ndị rị ebẹhụ, “Akpụ-ụhụọhịn isin rị a hụn furu ẹnyi e gi rụn ọrụn—
bịa nị ogẹn hụ d'a zụọ isi, ẹlẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn!” Ọ hụ e ku ẹ, e kudọnzi.
15 Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị a, “Ndị ihunnaị! Onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ a tọpụ okẹn-
efin ẹ mọbụ jaki ẹ ụlọ-anụ wẹ limętọ a Ụhụọhịn Izu-ikẹn, du ẹ e si ebe o
jẹnkọ d'a nọ ra mirin; ẹlẹ ịya?”
16 “Lee ni nwan okpohoni: nwa Ebraham hụn Ekwensụ kẹn ẹgbụn kete
ahụa mmẹsatọ; o runi hụn w'a tọpụ Ụhụọhịn Izu-ikẹn?” 17 Ogẹn o gi ku
ihiẹnni, ifẹnrẹn nọ mẹ ndị iṅẹnrẹn ẹ. Kanị igunrun ahụn rị ebẹhụ hụ a
ghọghọ makẹ ihiẹn ile a tụ ẹnya ọ rị e mẹ.

Ilu Jesu Gi Mkpụrụ Mọstadị Ta
(Mat 13.31-32; Mak 4.30-32)

18 'Ya Jesu nọ nwan sị, “Kịnị kẹ Alị-eze Osolobuẹ yi? Kịnị kẹ m'e gi ghọsị
k'ọ nọ? 19 Alị-eze Osolobuẹ nọ kẹ ebe onyẹ ohu nọ weri mkpụrụ mọstadị,
kụn a ye ugbo-nta a, ihiẹn akụnkụnnị e sue, hẹnrin osisi, nnụnụ nọ bịa d'a
kụ ẹkụụ wẹ ye agalaba a.”

Ilu Jesu Gi Yisti Brẹdi Gi A Fụ Ta
(Mat 13.33)

20 Jesu nọ sịzị, “Kịnị kẹ m'e gi ghọsị kẹ Alị-eze Osolobuẹ nọ? 21 Ẹnịna k'ọ
nọ: ọ nọ kẹ ebe okpoho ohu nọ weri ẹkẹrẹ yisti brẹdi gi a fụ, gwọgbamẹ 'ya
lẹ adana ọka ẹtọ wẹ gwe—d'e ru ni wẹ ile a fụchanrịn.”

Ọnụmụzọ Hụn Mẹ Mwara
(Mat 7.13-14, 21-23)

22 Ebe Jesu jẹnkọ Jerusalẹm, ọ hụ a banyesọnmẹ obodo ndị hi-ogbe lẹ
ndị mẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ, a kuzi ndị rị imẹ wẹ. 23 Onyẹ ohu nọ jụ a ajụjụ, sị,
“Di-nwọnni-ẹnyi, ndị bulẹni ọda sụọ jẹnkọ d'e nwẹ nzụọpụha?” Jesu nọ sị
wẹ, 24 “Gikwọ nị ndụn ile ụnụ nwẹ lịlịma nị ụnụ banye ọnụmụzọ hụ mẹ
mwarara! Makẹni ndị bu ọda jẹnkọ d'e mẹ ni wẹ banye, kanị asakọ wẹ
ẹka.”
25 “Makẹni, onyẹ nwẹ ụlọ ma-ama gụnma ụzọ, ụnụ e turu ezi ebahụn
dụma ẹka ọnụmụzọ, a sị, ‘Di-nwọnni-ẹnyi, dodo gụnpụnị ẹnyi ụzọ!’ O jẹnkọ
d'a za ụnụ, sị, ‘Amarịn m ebe ụnụ gha bịa!’ 26 Ogẹn hụ, ụnụ jẹnkọ d'e kumẹ,
sị, ‘Ẹlẹ ẹnyi lẹ ịyụ wị ri, ra? Y'a nọgụọzịdẹ ogbe ẹnyi kuzi!’ 27 Kanị o sikọ d'a
sị, ‘Amarịn m ebe ụnụ gha bịa! Gha nị ebe m rị pụ, ụnụ ile hụn e mẹ njọ!’
28 Ịkwan-ẹkwa lẹ ịta nkwẹnrẹn-eze jẹnkọ d'a rị ogẹn ụnụ jẹnkọ d'e gi hụn
Ebraham lẹ Aziki lẹ Jekọpụ lẹzikwọ ndị-amụma ile imẹ Alị-eze Osolobuẹ,
bụ a tụ wẹ ụnụ lẹ enwẹn ụnụ ye ezi!”
29 “Ịhịan jẹnkọ d'a gha ẹbamịn-ẹnọ ụwa bịa d'e ri oriri imẹ Alị-eze
Osolobuẹ—wẹ k'a ghasọnmẹ azụụn ọwụwa-ẹnya-anwụn lẹ ndịdan ẹnya-
anwụn lẹ azụụn ugu lẹ ndịdan-mirin bịa. 30 Eziẹ, o nwọnghọ ndị kpa azụụn
ogẹnni jẹnkọ d'a wụrụ ndị bu ụzọ ogẹn ahụn lẹ ndị bu ụzọ kikẹnni hụn k'a
wụrụ ndị kpa azụụn.”

Obodo Jerusalẹm Rị Jizọsị Obi
(Mat 23.37-39)

31 Ogẹn ohu hụ, ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, sị a,
“Ghakwọ ebeni pụ, makẹni Hẹrọdụ chọ n'o gbu i!” 32 Jesu nọ sị wẹ, “D'a

gwa nị nị m ufu ahụn e mẹ ẹro nị m sị, ‘Gọn ntịn, m rị nwan a chụpụ ejemmọn, a zụọ emu tannị, ekile e mẹzi m ẹrịra, hụn mẹ ẹ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, a rụnchanrịn m ọrụn m.’ ”
33 Jesu nọzị sị, “K'osilẹrị, m pụkọ apụkọ—m sikọ d'a rịrịrị ụzọ tannị lẹ ekile lẹ nwẹnẹ-eki—makẹlẹ Jerusalẹm sụọ kẹ wẹ nọ e gbu onyẹ-amụma—onwọnzini ebe ọzọ.”
34 “Euu Jerusalẹm! Jerusalẹm!! Obodo hụn e gbu ndị-amụma, e gi ọmụma a magbu ndị wẹ zihẹn'ẹ! Mgbe ole-lẹ-ole kẹ m chọpụ nị m kpọnkikomẹ ndị rị imẹ i kẹ nneku-ọhụhụ dọn e kpọnkikomẹ ụmụ a e ye nku ẹ, kanị y'a nịnị m! 35 Lee ẹ, a la wẹ nwan Ụlọ ị tọn'ị! M rị a gwa ị nị y'a hụnkọzị m d'e rụ ogẹn i jẹnkọ d'a sị ‘Onyẹ hụ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi a bịa wụ onyẹ wẹ gọzi agọzi.’ ”

Isi Nke Mmẹnọ

Jesu A Zụọ Okẹnnyẹ Ẹhụ A Fun

1 Ụhụọhịn Izu-ikẹn ohu, Jizọsị nọ jẹn d'e ri ihiẹn-oriri iwe onyẹ ohu imẹ ndị-isi ndị Itu-Farisi; ndị rị e ke Jizọsị hụ e ke ẹ. 2 Ya kẹ okẹnnyẹ ohu ẹhụ a fun nọhụ pụha ihun Jizọsị ebẹhụ. 3 Jesu nọ jụ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi, sị, “Iwu e kwerighọ nị wẹ zụọ emu Ụhụọhịn Izu-ikẹn ra o kwerini?”
4 Kanị wẹ ile a gba nkịntịn. Ya Jesu nọ weri okẹnnyẹ hụ, zụọ a, sị a lama. 5 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Omẹni nwa ị okẹnnyẹ mọbụ okẹn-efin i danban ọmị Ụhụọhịn Izu-ikẹn, y'e wepụhakọ a ozigbo?” 6 Kanị, asanị wẹ ẹka za ihiẹn ọwụlẹ.

Iwelụa-Enwẹn-Ịhịan-Alị Lẹ Imẹ Ni Ndị Igbẹnnyẹ Ọhụnma

7 Jesu a hụn kẹ ndị ọbịa rị a họrịsọnmẹ isi-oche, ọ nọ kuzimẹ wẹ, sị, 8 “Ogẹn ọwụlẹ wẹ kpọ ị oriri-agbamẹhụhụọ, ejẹnkwọlẹ d'a nọdị alị isi-oche. Ikẹnkwọ o nwọn onyẹ ka ị mkpa a rị hụn wẹ kpọzị oriri hụ. 9 Ogẹn hụ onyẹ hụ kpọ ụnụ ẹbụọ oriri jẹnkọ d'a bịa d'a sị ị, ‘Ọwụ m, lihi ọtọ nị onyẹni nọdị alị.’ Ogẹn hụ ifẹnrẹn e mẹgbu i, y'e gi ifẹnrẹn jẹnmẹ nwan d'a nọdị alị oche mmaka. 10 Kama, wẹ kpọ ị oriri, jẹn d'a nọdị alị oche mmaka, kẹni onyẹ hụn kpọ ị oriri bịa, ọ sị ị, ‘Ọwụ m, bịa d'a nọdị alị isi-oche.’ Ogẹn ahụn ọghọ e jun i ẹhụ ihun ndị wẹ kpọ 'yụ lẹ wẹ oriri ahụn.”
11 “Makẹni onyẹ wesi enwẹn ẹ enu, e wetu w'ẹ alị; onyẹ welụa enwẹn ẹ alị, e wesi w'ẹ elu.”
12 'Ya Jizọsị nọ sị onyẹ hụn kpọ a oriri, “Ị kpọ oriri, akpọlẹ ndị ọwụ ị mọbụ umunẹ i mọbụ ndị-ịdafịn ibe i amamgbe w'a kpọgwarị ị—ọ wụrụ nị a kụkingụọ wẹ i ụgwọ.”
13 “Kama, ị kpọ oriri, kpọ ndị igbẹnnyẹ lẹ ndị ngụrọ lẹ ndị ụkụ rịlẹni ikẹn lẹ ndị ẹnya-ishi.”
14 “I jẹnkọ d'e nwẹhẹn ngọzi makẹni asa wẹ ẹka kụkin i y'ẹ—Osolobuẹ sikọ d'a kụkin i y'ẹ ụhụọhịn hụ ndị rị ọchan k'a gha ọnwụn lihi.”

Ilu Jesu Gi Ndị Wẹ Kpọ Oriri Hi-ogbe Ta
(Mat 22.1-10)

15 Ogẹn onyẹ ohu imẹ ndị hụ bịa oriri hụ gi nụ ihiẹnni, ọ nọ sị, “Ndị hụ sikọ d'e ri oriri hụ imẹ Alị-eze Osolobuẹ e nwẹkẹkwọ ẹwẹrẹ!”
16 Jizọsị nọ sị a, “Okẹnnyẹ ohu kpọ oriri hi-ogbe; ọ nọ kpọ ndị bu ọda oriri ahụn. 17 Ogẹn oriri hụ e ru, ọ nọ zi odibo ẹ d'a gwa ndị ọ kpọ oriri, sị wẹ, ‘Bịa nị nị a kwademẹgụọ wẹ ihiẹn ile!’ ”

18 “Kanị, wẹ ile nọ kumẹ ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ wẹ abịalẹ. Onyẹ ibuzọ sị
odibo hụ, ‘M ṅọnhụ alị; m sikọ d'e jẹnrịrị d'e lele ẹ. Dodo, asa m ẹka bịa.’
19 Onyẹ ọzọ nọ sị, ‘M ṅọnhụ okẹn-efin iri wẹ gi a rụn ugbo, m jẹnkọ nwan
d'e lele wẹ—dodo asa m ẹka bịa.’ 20 Onyẹ ọzọ sị, ‘M lụhụ nwụnyẹ ma!
—Asa m ẹka bịa.’ 21 'Ya odibo hụ nọ bịa d'a gwa nna a k'o jẹn. Olulu nọ
bumẹ onyẹ hụ nwẹ ụlọ, ọ sị odibo ẹ, ‘Jẹnsọnmẹ nwan ọgbara-ogbe lẹ ụzọ-
ụpụ ozigbo, d'e wẹhẹsọnmẹ ndị igbẹnnyẹ lẹ ndị-ngụrọ lẹ ndị ẹnya-mpịn lẹ
ndị ụkụ wẹ rịlẹni ikẹn.’ 22 Omẹgụụ, odibo hụ nọ bịa d'a sị a, ‘Di-ọkpa, e
mẹgụọ m ihiẹn i zi m, kanị ebẹhụ eke junkwọ.’ 23 Ya nna odibo hụ nọ sị a,
‘Shi nwan ụwaya lẹ nwa-ozue: lịlịma n'ị mẹ ịhịan bịa—kẹni ụlọ m jun. 24 M
rị a gwa ụnụ nị o nwọnni akpụ onyẹ ohu imẹ ndị hụ wẹ bu ụzọ kpọ hụn
jẹnkọ d'a danmịn ihiẹn-oriri m!’ ”

Ihiẹn Isọn Jesu Chọ
(Mat 10.37-38)

25 Igunrun ịhịan sọnkọ Jesu, ọ nọ gbehutọ, sị wẹ, 26 “Onyẹ ọwụlẹ hụn bịa
d'e kunrunni m, bụ ihiẹn m asụọn'a karị ihiẹn nẹdi ẹ lẹ nnẹ ẹ lẹ nwunyẹ
ẹ lẹ ụmụ a lẹ umunẹ-ẹ-ikẹnnyẹ lẹ umunẹ-ẹ-ikpoho—ẹghẹẹ, kẹ ndụn a dẹ, ọ
sakọ ẹka wụrụ nwa-azụụn m; 27 onyẹ ọwụlẹ burulẹni obe ẹ sọnmẹ m asakọ
ẹka wụ nwa-azụụn m.”
28 “Onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ hụn chọ n'ọ tụn okẹn-ụlọ ebukọ ụzọ nọdị alị,
chọpụhagụụ ihiẹn jẹnkọ d'a ban n'a—n'ọ marịn kẹ o nwọnghọ ego jẹnkọ
d'e zu ẹ rụnchanrịn a? 29 Omẹni y'e mẹni ẹrịra, i gbegụụ iyetọ a nị y'a sazịnị
ẹka tụngụụ a, onyẹ ọwụlẹ hụn ihiẹn mẹni sikọ d'a mụ ị ẹmụ. 30 Wẹ jẹnkọ
d'a sị, ‘Onyẹni jẹn d'a tụnma ụlọ bụ ọ sanị ẹka tụngụụ a!’
31 Ra o nwẹdẹ eze jẹnkọ d'e kunrun eze ọzọ hụn lala d'a lụsọn ẹ agha,
hụn jẹnkọlẹni d'e bu ụzọ nọdị alị lelegụụ kẹ n'ọ saẹka gi mmadụ nnụ isẹn-
kwasị-ọgụn o nwẹ lụsọn eze hụ gi mmadụ nnụ iri-kwasị-ọgụnnaị lala d'a
lụsọn ẹ agha? 32 Omẹni ọ sakọ ẹka, o sikọ d'e zi ozi jẹnni eze hụn-ẹbọ ogẹn
o kelẹni nọkunmẹ ẹ—kẹni wẹ ku kẹ w'e mẹ dọn.”
33 “Ẹrịrazịkwọ, o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ hụn jẹnkọ d'a s'ẹka wụ nwa-
azụụn m mmanị ọ latọchanrịn ihiẹn ile ọ nwọn!”

Nnu Tuhu Ụsụọ A
(Mat 5.13; Mak 9.50)

34 “Nnu rị mma; kanị omẹni nnu e tuhu ụsụọ a, nanị kẹ wẹ jẹnkọ d'e gi
mẹ ẹ n'ọ sụọmazị ụsụọ a? 35 O nwọnni erere ọ ban: ọ rịkọ mma alị; ọ rịkọ
mma ihiẹn wẹ gi e ye ihiẹn-akụnkụn. W'a m'a e tuhu. Onyẹ hụn nwọn ntịn
o gi a nụ ihiẹn, y'a nụ.”

Isi Nke Mmisẹn

Ilu Jesu Gi Atụnrụn Tuhuni Ta
(Mat 18.12-14)

1 Ụhụọhịn ohu, ogẹn ndị ile hụn a na ụgwọ-isi lẹ ndị wẹ gi njọ marịn gi rị
a bịa d'e gọn Jizọsị ntịn, 2 ndị Itu-Farisi lẹ ndị-nkuzi Iwu nọ dẹnwịnnwịnma,
a sị, “Okẹnnyẹni a nabanhan ndị njọ, e sọn wẹ e ri ihiẹn-oriri.”
3 'Ya Jizọsị nọ ta nị wẹ iluni: 4 “Omẹni onyẹ ohu imẹ ụnụ nwẹ atụnrụn
ọgụn-isẹn, nị ohu e tuhu imẹ wẹ, kịnị k'o jẹnkọ d'e mẹ? Ọ hapụkọ ohu-
arịa-ọgụn-isẹn hụ ogige ebẹhụ wẹ rị a kpa nni d'a chọ ohu hụ tuhuni d'e
ru mgbe ọ hụn a? 5 Ọ hụn a, ọ ghọghọma—nke wụ nị o sikọ d'a pa a che
uvun, 6 bulụa a ụlọ. O ru ụlọ, ọ kpọgbama ndị ọwụ a lẹ ndị bikunmẹ n'ẹ,

sị wẹ, ‘Sọn ni m ghọghọ, makẹni a hụngụọ m atụnrụn m te tuhuni.’ 7 M
rị a gwa ụnụ nị ẹrịra kẹ ịghọghọ jẹnkọ d'a rị elu-igwee ọda-ọda makẹ ufiri
onyẹ-njọ ohu rogharịnị karị ndị ezi-omumẹ ohu-arịa-ọgụn-isẹn hụn o mẹ
ni ọ rịnị mkpa nị wẹ k'e rogharị.”

Ilu Jesu Gi Egho Tuhuni Ta

8 “Ra, omẹni okpoho dọnmẹ egho ọrụn akpụ-ụhụọhịn iri, egho ọrụn
akpụ-ụhụọhịn e tuhu, k'o jẹnkọ d'e mẹ? Ẹlẹ o jẹnkọ d'a mụye ukpẹ,
zachanrịn ụlọ a, chọ a ịtan, chọ a imọn—d'e ru mgbe ọ hụn a? 9 Ọ hụn a, ọ
kpọkikomẹ ndị ọwụ a lẹ ndị bikunmẹ n'ẹ, sị wẹ, ‘Sọn ni m ghọghọ makẹni a
hụngụọ m egho m te tuhuni.’ ” 10 “M rị a gwa ụnụ nị ẹrịra kẹ ịghọghọ dọn
a rị ebe ndị mmọn-ozi Osolobuẹ rị makẹ ufiri onyẹ-njọ ohu rogharịnị.”

Ilu Jesu Gi Nwa Kpahuni Ta

11 Ya Jizọsị nọ sịzị, “Okẹnnyẹ ohu mụ ikẹnnyẹ ẹbụọ. 12 Hụn-nta nọ sị nẹdi
ẹ, ‘Baba, kebe ihiẹn ile, y'e ye m hụn k'e runi m.’ 'Ya ọ nọ kebe ni wẹ ihiẹn
ile o nwẹ. 13 O ke mẹhụ akpụ-ụhụọhịn ole, hụn-nta nọ kpọnkwamẹ ihiẹn
ile wẹ keye ẹ, bu ẹ re, gha ụlọ pụ, si alị ohu teni, ebahụn k'ọ nọ ritịta ego ẹ
ebe ọ rị e bi obibi nwọnlẹni isi.
14 Ogẹn o gi rigụụ ihiẹn ile o nwọn, okẹn ụnwụn nọ mụgbama alị hụ, elu
nọ fụma a. 15 'Ya ọ nọ jẹnmẹ d'a rụnma nị onyẹ alị hụ ọrụn. Onyẹ ahụn nọ
zi ẹ si ebe ọ nọ a zụn ezin d'e yemẹ ezin ndị hụ ihiẹn-oriri. 16 O te rị a n'o
gi ihiẹn-oriri ezin e gbọn ẹgụn, kalẹ o nwọnni onyẹ y'ẹ ihiẹn ọwụlẹ.
17 Ogẹn uche ẹ gi kinhẹn, ọ nọ sị, ‘Kẹ ndị ile nẹdi m we ọrụn nwọn hụn w'e
ri e rihọdụ, mmẹ nwẹn hụ ebeni a ka enwẹn m ẹgụn?’ 18 ‘M jẹnkọ d'e lihi,
buru nẹdi m; m jẹnkọ d'a sị a, “Baba, e mẹọlẹ m elu-igwee njọ, mẹzikwọ
'yụ lẹ enwẹn i njọ. 19 Efuruzini m onyẹ wẹ sikọ d'a kpọ nwa ị; weri m kẹ
onyẹ ohu imẹ ndị hụn i we ọrụn.” ’
20 Ya ọ nọ buli, buru nẹdi ẹ. Kanị, ebe ọ rị ebe teni, nẹdi ẹ nọ lechen'ẹ;
omikẹn ẹ nọ mẹ nẹdi ẹ ọda-ọda, 'ya ọ nọ gbaburu nwa a, dide ẹ, su ẹ ọnụ.
21 Ya nwa a nọ sị nẹdi ẹ, ‘Baba, e mẹọlẹ m elu-igwee njọ, mẹzikwọ 'yụ lẹ
enwẹn i njọ, efuruzini m onyẹ w'a kpọ nwa ị*!’
22 Kanị, nẹdi ẹ nọ kpọ ndị idibo ẹ, sị wẹ, ‘Ọgbahu-ọgbahu! Wẹhẹ ni ẹkwa
hụn kachanrịn mma yimẹ ẹ! Yimẹ n'ẹ ọla mkpịnsịn-ẹka! Yimẹn'ẹ akp'ụkụ!
23 Wepụha nị nwa-efin ahụn kachanrịn mma ẹnyi zụntọ nị ụnụ gbu ẹ!
Nị ẹnyi ri ni oriri, nị ẹnyi ghọghọ— 24 makẹni nwa m nị te nwụnhụn
anwụnhụn, kanị ọ rị nwan ndụn; o te tuhu etuhu, kanị a hụngụọ m'a
nwan.’ Wẹ nọ rimẹ oriri, ghọghọma.”
25 “Ogẹn hụ, nwa a hụn kanị rị ugbo. Ogẹn o gi lala, o rumẹ ẹhụ ụlọ, ọ
nọ nụ ukwere egu wẹ rị a kpọ, e tẹn. 26 'Ya ọ nọ kpọ odibo ohu, jụ a, sị,
‘Kịnị rị e mẹ?’ 27 Odibo hụ nọ sị a, ‘Nwẹnẹ i bịa abịa; nẹdi i e gbuguọ nwa-
efin ahụn kachanrịn mma wẹ zụntọ, makẹni o nwẹhẹnzi nwa a ebe ọ rị
ndụn, o nwọnni ihiẹn mẹn'ẹ.’ 28 Iwe nọ wemẹ nwẹnẹ ẹ hụn kanị, nke wụ
nị o kwerini banye imẹ ụlọ; 'ya nẹdi ẹ nọ pụha, rịọma a. 29 Kanị, ọ sị nẹdi
ẹ, ‘Lee ẹ, kete ahụa ole-lẹ-ole m rị a rụn n'ị kẹ igbọn, enupụtuni ni m'i isi.
Kanị, y'e yetudẹni m kẹ nwa-ewu mmaka nị mmẹ lẹ ndị ọwụ m gi ri oriri!
30 Kanị, nwa ị nị gigụụ ihiẹn i ile bupụ ịgbaraja a lụa nwan, y'e gbun'ẹ nwa-
efin hụ kachanrịn mma ẹnyi zụntọ!’ 31 Ya Nẹdi ẹ nọ sị a, ‘Nwa m, mmẹ lẹ
yụ rịchanrịn ebeni, ihiẹn ile m nwọn wụ nke i. 32 Kanị, o furu nị ẹnyi ri

* **Isi Nke Mmisẹ**n:21 ...weri m nọkẹ onyẹ ohu imẹ ndị i we ọrụn.

oriri, ghọghọ, makẹlẹ nwẹnẹ i ni te nwụnhụn anwụnhụn, kalẹ ọ rị nwan
ndụn; o te tuhu etuhu, kanị, a hụngụọ w'a nwan.’ ”

Isi Nke Mmisin

Ilu Jesu Gi Onyẹ-nlepụ-ẹnya Nwẹ Akọ Ta

1 Jizọsị nọzị sị ụmụ-azụụn a, “O nwọn ọdafịn ohu, hụn nwọn onyẹ e
lepụn'a ihiẹn ẹ ẹnya. Ọdafịn hụ nọ nụma nị onyẹ hụ rị e lefụn'a ihiẹn ẹnya
rị e ritịta ihiẹn ẹ. 2 Ya ọ nọ kpọ a, sị a, ‘Kị wụ ihiẹnni m rị a nụ nị 'ya kẹ
ị rị e mẹ? Kọwachanrịn nị m k'i dọn rụn—makẹni y'e lepụkọzị ihiẹn m
ẹnya.’ 3 Onyẹ nlepụ ẹnya hụ nọ sị enwẹn ẹ, ‘Hụnnị nna m jẹnkọ d'a chụ
m nwan ọrụn, kịnị kẹ m jẹnkọ d'e mẹ? Enwẹ m ndụn m'e gi rụn ọrụn-ugbo,
bụ ifẹnrẹn anịkọ m rịọ ụrịọ. 4 A marịngụọ m nwan ihiẹn m jẹnkọ d'e mẹ,
omẹni a chụ wẹ m ọrụn, kẹni m hụn ndị jẹnkọ d'a nabanhan m iwe wẹ.’

5 'Ya ọ nọ kpọ ndị gi nna a ụgwọ ohu-ohu. Ọ nọ jụ onyẹ ibuzọ, sị, ‘Ole k'i
gi nna m?’ 6 Ọ nọ za, sị, ‘Galọnụ udẹn-olivu ọgụn-isẹn.’ Onyẹ-nlepụ-ẹnya hụ
nọ sị a, ‘Lee ẹhụhụọ wẹ gi de ẹ ebeni. Nọdị alị, ẹjijẹi-ẹjijẹi, n'i dehutọ a si
galọnụ iri-kwasị-ọgụnnaị.’ 7 Ya ọ nọ jụzị hụn mẹ ẹ ẹbụọ, ‘Ole kẹ 'yụ nwẹn
gi?’ Ọ nọ sị a, ‘Ẹkpa ọka-witi ọgụn-isẹn.’ Onyẹ-nlepụ-ẹnya hụ nọ sị a, ‘Lee
ẹhụhụọ wẹ gi de ẹ ebeni, dehutọ a si ọgụn-ẹnọ.’ 8 Ufiri ihiẹnni o mẹ, ọdafịn
hụ nọ ja onyẹ-nlepụ-ẹnya hụ hụn furulẹni wẹ gi e dọn ẹnya mma—makẹ
akọnị o nwọn. Ẹghẹẹ, makẹni ndị ụwanị ka ụmụ ukpẹ akọ e nwọn ebe wẹ
n'e sọn ibe wẹ.”

9 Jizọsị nọ sị, “M rị a gwa ị: gi akụ-lẹ-ụba ụwanị han ọwụ, omẹni ọ gụụ
kẹni ị hụn onyẹ jẹnkọ d'a nabanhan ị iwe ẹ biri jẹnrin ejẹn.”

10 “Onyẹ ọwụlẹ hụn furu wẹ gi e dọn ẹnya ebe ihiẹn mẹ ẹkẹrẹ rị
furuzikwọ wẹ e gi dọn ẹnya ebe ihiẹn hi-ogbe rị; onyẹ ọwụlẹ hụn furulẹni
ni wẹ gi ẹ dọn ẹnya ebe ihiẹn mẹ ẹkẹrẹ rị efurukọ wẹ e gi dọn ẹnya ebe
ihiẹn hi-ogbe rị.”

11 “Ọ mẹ nwan nị y'a ghọsịọlẹ nị y'e furuni wẹ gi e dọn ẹnya ebe akụ-lẹ-
ụba ụwanị rị, onyẹ jẹnkọ d'e ye i ezigbo akụ-lẹ-ụba lepụ ẹnya?” 12 “Omẹni
y'e dọnmẹni ihiẹn onyẹ ọzọ ọhụnma, onyẹ jẹnkọ d'e ye i nke i?”

13 “O nwọnni odibo jẹnkọ d'e ri-ẹka fe nna ẹbụọ; o jẹnkọ d'e ze ize ohu,
nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ hụn-ẹbọ mọbụ o wechanrịn enwẹn ẹ ye ohu, lelịa hụn-
ẹbọ. Y'a sakọ ẹka fe Osolobuẹ lẹ egho.”

Jesu E Ku Banyeni Nkpẹchan Lẹ Ihiẹn Ndị Ọzọ
(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12)

14 Ogẹn ndị Itu-Farisi gi nụgụụ ihiẹnni ile, wẹ nọ ru Jesu imi, makẹni
egho a sụọka wẹ.

15 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, “Ụnụ wụ ndị hụn e mẹ kẹ sị ụnụ a rịka mma
id'ẹnya ndị ọzọ, kanị, Osolobuẹ a marịngụọ obi ụnụ. Makẹni, ihiẹn hụn
ịhịan weri n'ọ rịka mkpa wụ arụ ẹnya Osolobuẹ.”

16 “Iwu Mozizi lẹ ihiẹn ndị-amụma de kẹ wẹ gi rụn ọrụn d'e ru ogẹn Jọnụ
hụn e mẹ mirin-Chuku gi bidọn ọrụn a. Kete mgbe hụ, wẹ hụ e zi ozịọma
Alị-eze Osolobuẹ, ịhịan ile hụ e gi ikẹn a zụọ nị wẹ banye ẹ.”

17 “Ọ ka nfe nị elu-igwee lẹ ụwa ghafe karị nị akpụ ihiẹn ohu rị imẹ Iwu
a danpụ, ọ sụọ n'a ihiẹn kachanrịn ntịn wẹ kaye mkpụrụ-ẹkụkwọ rị imẹ
Iwu.”

18 “Okẹnnyẹ ọwụlẹ hụn kpechan nwunyẹ ẹ lụma okpoho ọzọ ghẹrẹ
aghẹrẹ; okẹnnyẹ hụn lụma okpoho wẹ kpechan ghẹrẹ aghẹrẹ.”

Ọdafịn Hụ Lẹ Lazarọsị

19 “O nwọn ọdafịn ohu, hụn e kọn ekikẹn ọdafịn, e ri kẹ eze ụhụọhịn ile.”
20 “O nwọnzikwọ okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Lazarọsị, ogbẹnnyẹ rọ, ẹtẹ jun ẹ
ẹhụ a ile. W'e bu Lazarọsị a tọ ọnụ-mgbọn ọdafịn hụ ogẹn ile. 21 Lazarọs' a
chọdẹ n'o gi ifunfun ihiẹn-oriri hụn a dannahịn ọdafịn hụ ọ gha e ri ihiẹn-
oriri gbọn ẹgụn. O ru, nkitẹ a bịadẹ d'a rachan ẹtẹ ndị hụ rị a ẹhụ.”
22 “Omẹgụụ, ogbẹnnyẹ hụ nọ nwụnhụn, ndị mmọn-ozi nọ bu ẹ si ebe
Ebraham rị. Ọdafịn hụ a nwụnhụnzịkwọ, wẹ nọ li ẹ. 23 Imẹ alị-mmọn,
ebe ọdafịn hụ rị a ta afụnfụn, o wesi ẹnya elu, ọ nọ gha ebe teni lecheni
Ebraham, hụnzị Lazarọsị k'ọ nọdịyen'ẹ. 24 'Ya ọ nọ kpọchen'ẹ, sị, ‘Nẹdi
ẹnyi Ebraham! Mẹ omikẹn m zi Lazarọsị n'o gi ọnụnụ mkpịnsịn-ẹka a deri
mirin tanye m ire kẹni ire hụn ụzọ jụụ m oyi, makẹlẹ m rị a ta okẹn afụnfụn
imẹ ọkụnnị!’ ”
25 “Ebraham nọ sị a, ‘Nwa m, nyanhan n'i nwẹhẹnchanrịn ihiẹn ile rị
mma ogẹn i gi rị ndụn, bụ Lazarọsị nwẹhẹn ihiẹn ile jọ njọ. Kanị, ẹhụ fu
ẹ nwan ebeni, bụ yụ nwẹn rị nwan a ta afụnfụn. 26 Wezụkadẹ ihiẹn ndịnị
ile, o nwọnzikwọ oghe shịagbu enwẹn ẹ wẹ dọnmẹ ẹgbata ẹnyi lẹ ụnụ, nke
wụ nị onyẹ ọwụlẹ chọ n'ọ fetu shi ebe ụnụ rị asakọ ẹka, bụ o nwọnni onyẹ
ọwụlẹ rị ebahụn jẹnkọ d'a saẹka fetu bịa ebe ẹnyi rị.’ 27 'Ya ọdafịn hụ nọ sị
a, ‘Baba dodo nwan, zi Lazarọsị jẹn iwe nẹdi m— 28 nị m nwọn umunẹ
ikẹnnyẹ isẹn. Y'a jẹn d'a dọ wẹ ẹka-ntịn makẹ wẹ gha a bịa ebeni afụnfụn
rị.’ ”
29 “Kanị, Ebraham nọ sị a, ‘E nwẹghọ wẹ Iwu Mozizi lẹ Ihiẹn ndị-amụma
de; umunẹ i wẹ gọn wẹ ntịn.’ 30 Ọdafịn hụ nọ sị a, ‘Mbakwọ nẹdi ẹnyi
Ebraham, ọhụn ezuni! Kanị, omẹni onyẹ gha ọnwụn lihi jẹn d'e kunrun
wẹ, wẹ jẹnkọ d'e rogharị.’ 31 Kanị, Ebraham nọ sị a, ‘Omẹni egọnni wẹ Iwu
Mozizi lẹ ihiẹn ndị-amụma de ntịn, ekwerikọ wẹ—ọsụọkwọn'a nị ịhịan gha
ọnwụn lihi d'a gwa wẹ.’ ”

Isi Nke Mmẹsa

Njọ Lẹ Ịgbagharị-njọ
(Mat 18.6-9, 21-22; Mak 9.42)

1 Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a, “Ihiẹn ndị hụn a han ịhịan e mẹ njọ jẹnkọ d'a
bịarịrị; kanị, nsọngbu rị nị onyẹ hụn wẹ k'a gha ẹka a bịa! 2 Ọ ka onyẹ hụ
mma nị wẹ kẹnmẹ ọlọ y'ẹ olu, tụ a ye imẹ ohimin karị n'ọ han onyẹ ohu
imẹ ndị-ntanị mẹ njọ.”
3 “'Ya wụ, kpachanpụ nị ẹnya! Nwẹnẹ i mẹ njọ, jụgbọ a; o gbehutọ
obi, y'a gbagharị a. 4 Ọsụọn'a n'o mẹ i njọ mgbe ẹsa imẹ ụhụọhịn, bụ ọ
bịachanrịn mgbe ẹsa hụ d'a sị ị, ‘E gbehutọgụọ m obi; dodo.’, ị sikọ d'a
gbagharịrịrị a.”

Okukwe

5 Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn nọ sị Di-nwọnni-ẹnyi, “Mẹ okukwe ẹnyi waye.”
6 Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị wẹ, “Omẹni i nwọn okukwe hụn handẹ kẹ mkpụrụ
mọstadị mẹgbu enwẹn ẹ ntịn, ị jẹnkọ d'a sa ẹka sị osisi Muberi-ni higbu
enwẹn ẹ ogbe rị ebeni, ‘Hueri, y'e jẹn d'a gbọrị imẹ ohimin!’ Ọ jẹnkọ d'a
gbaye i.”

K'o Furu Nị Odibo E Mẹ

7 “Onyẹ imẹ ụnụ k'o mẹ ni odibo ẹ hụn gha ebe o jẹn d'a rụn ọrụn imẹ
ugbo mọbụ ebe o jẹn d'e lepụ atụnrụn ẹnya lụaha, y'a sị a ‘Bịa ozigbo d'a

nọdị alị n'i ri ihiẹn-oriri'? 8 Mba nụ! I jẹnkọ d'a sị a, 'Mẹmẹ ni m ihiẹn-oriri
ẹnyasị, y'a kwademẹ n'i buye m 'ya wụ ihiẹn-oriri; y'e cheri m ni m rigụụ,
ra, n'ị kịpụ ihiẹn; i kebe ri, ra.' 9 Ẹghẹẹ, y'e kelekọ odibo hụ kaka ebe o
nọhụ mẹ ihiẹn ị sị a mẹ. N'i kele ẹ?"
10 "Ẹrịra k'ọ rịzịkwọ nị ụnụ: ụnụ mẹchanrịngụụ ihiẹn ile wẹ sị ụnụ mẹ,
sị nị, 'Idibo mmaka furulẹni w'e kele kẹ ẹnyi wụhụ, makẹni ihiẹn furu nị
ẹnyi mẹ sụọ kẹ ẹnyi mẹhụ.' "

Onyẹ Bịa D'a Kpanmịn Jizọsị

11 Ogẹn Jizọsị gi jẹnkọ Jerusalẹm, ọ nọ ghasi ẹgbata Sameria lẹ Galili.
12 Ogẹn o gi banyekọ imẹ obodo ohu mẹ ẹkẹrẹ, ndị oti iri nọ kunrun ẹ.
Anọkunmẹchanrịnị w'a; 13 wẹ nọ hịjẹnn'ẹ, sị, "Jizọsị! Di-nwọnni-ẹnyi! Mẹ
omikẹn ẹnyi!" 14 Jizọsị a hụn wẹ, ọ nọ sị wẹ, "We ni enwẹn ụnụ d'a ghọsị
ndị nchụ-ẹjan nị wẹ ghọsị wẹ nị ụnụ a dịhịngụọ." E ru wẹ ụzọ, 'ya wẹ nọ rị
mma. 15 Ogẹn onyẹ ohu imẹ wẹ gi hụn a n'ọ rịgụọ mma, ọ nọ kin-azụụn,
yikọ, jakọ Osolobuẹ mma. 16 Ọ nọ dan nị Jizọsị alị, kpanmịn a. Okẹnnyẹ
hụ wụ onyẹ Sameria. 17 Jizọsị nọ sị, "Ẹlẹ mmadụ iri kẹ wẹ zụọ, mẹ wẹ rị
ụchan? Elebe kẹ mmadụ itenẹi họdụnị rị? 18 Ya wụ, o nwọnni onyẹ hụn
kin-azụụn d'a ja Osolobuẹ mma wezụka onyẹ alị-ọzọnị?"
19 Ya Jizọsị nọ sị okẹnnyẹ hụ, "Lihi ọtọ n'ị lama, okukwe i e mẹgụọ ị
dịnhịn."

Kẹ Alị-eze Dọn A Bịa
(Mat 24.23-28, 37-41)

20 O nwọn ndị Itu-Farisi jụ Jesu ogẹn Alị-eze Osolobuẹ jẹnkọ d'e gi bịa. Ọ
nọ shịarị wẹ, sị, "Ẹlẹ ẹnya kẹ wẹ gi a marịn nị Alị-eze Osolobuẹ a bịalẹ d'a
kịma. 21 O nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a sị, 'Lee ẹ, ebeni k'ọ rị!' mọbụ 'Ebenẹi k'ọ
rị', makẹni, eziẹ, Alị-eze Osolobuẹ a rịgụọlẹ imẹ igunrun ụnụ."
22 Ya ọ nọ sị ụmụ-azụụn a, "Ogẹn lala hụn o gi rị ụnụ nị ụnụ hụndẹ ọsụọn'a
akpụ-ụhụọhịn ohu hụn rị imẹ ogẹn Nwa nke Ịhịan, kanị ụnụ ahụnkọ a.
23 Wẹ k'a sị ụnụ, 'Lee ẹ ebenẹi!' mọbụ 'Lee ẹ ebeni!' Kanị, ekwerikwọlẹ ni;
esọnkwọlẹ ni wẹ d'a chọma a. 24 Makẹni, kẹ amụma dọn e be elu-igwere,
a gha wẹ azụụn ile hụn a, ẹrịra kẹ Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a rị ụhụọhịn o
jẹnkọ d'a bịa. 25 Kanị, o jẹnkọ d'e bu ụzọ tagụụ afụnfụn bu ọda, ndị agbọnị
a jụgụụ a.
26 K'ọ dọn rị ogẹn nke Nua k'o jẹnkọ d'a rịzịkwọ ogẹn nke Nwa nke Ịhịan.
27 Wẹ hụ e ri, a ra; wẹ hụ a lụ di lẹ nwụnyẹ, e we wẹ e ye wẹ a lụrụ—d'e
ru ụhụọhịn hụ Nua banye imẹ ụgbọ hụ pụ-ichẹn, okẹn-mirin hụ nọ bịa d'e
gbupụchanrịn wẹ ile.
28 O jẹnkọ d'a rịzịkwọ kẹ ogẹn Lọtụ. Ịhịan ile hụ e ri, a ra; e ṅọn, e re;
a kụn, a tụn. 29 Kanị, ụhụọhịn hụ Lọtụ gha Sodọm pụ, ọkụn lẹ nsịn-ẹnya-
anwụn nọ gha elu-igwee zuetu kẹ mirin, gbu wẹ ile. 30 Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a
rị ụhụọhịn hụ Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'e kinhẹn.
31 Ụhụọhịn hụ, onyẹ rị elu ụlọ a, hụn ihiẹn ẹ rị mm'ụlọ, y'e hidangụkwọlẹ
banyemẹzi imẹ ụlọ n'o jẹnkọ d'e weri ihiẹn ọwụlẹ. Ẹrịrazịkwọ, onyẹ ọwụlẹ
rị imẹ ugbo y'a lashikwọlẹ ụlọ n'o jẹnkọ d'e weri ihiẹn. 32 Nyanhankwọ
nị ihiẹn mẹ nwunyẹ Lọtụ! 33 Onyẹ ọwụlẹ chọ n'o ghe isi ẹ, isi ẹ a tọ a;
onyẹ ọwụlẹ tuhu ndụn a k'a zụọpụha a. 34 M rị a gwa ụnụ nị uhinhin hụ,
mmadụ ẹbụọ jẹnkọ d'e dinẹ elu-ukpo ohu, e weri wẹ onyẹ ohu, na hụn-
ẹbọ tọ. 35 Ikpoho ẹbụọ jẹnkọ d'a gha a kwọ ihiẹn, e weri wẹ onyẹ ohu, a la

wẹ hụn-ẹbọ tọ. [36 Ikẹnnyẹ ẹbụọ jẹnkọ d'a rị imẹ ugbo a rụn ọrụn, e weri
wẹ onyẹ ohu, a la wẹ onyẹ ohu tọ.”]
37 Ụmụ-azụụn a nọ jụ a, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, elebe kẹ ihiẹnni jẹnkọ d'a nọ
mẹ?” Jizọsị nọ sị wẹ, “Ebe ọwụlẹ ozun rị kẹ udele a gbakikomẹ!”

Isi Nke Mmẹsatọ

Imẹ Ekpere Ogẹn Ile

1 'Ya Jizọsị nọ lu ni ụmụ-azụụn iluni, gi ẹ ghọsị wẹ mkpa ọ rị nị wẹ e mẹ
ekpere ogẹn ile bụ anịkọ wẹ ndụn gụụ wẹ. 2 Ọ sị, “O nwẹ okẹnnyẹ ohu
a han eṅẹn hụn rị imẹ obodo ohu. Okẹnnyẹni ara tụ egun Osolobuẹ, ara
gbaye ịhịan. 3 O nwọnzikwọ okpoho di ẹ nwụn, hụn rị imẹ obodo hụ, hụn
a bịasọnmẹ d'a sị a, ‘D'a hagbuni m onyẹ rị e mẹgbuni m eṅẹn!’ 4 Ọ bịabe,
okẹnnyẹ hụ a jụ n'o lekọ a ẹnya ihun. Kanị, ọ nọbe, okẹnnyẹ ahụn nọ sị
enwẹn ẹ, ‘Ọsụọn'a nị m'a ra tụ egun Osolobuẹ mọbụ gbaye ịhịan, 5 m sikọ
d'a hụn a nị wẹ ye okpohoni di ẹ nwụn ihiẹn run'ẹ, makẹ nsọngbuni ọ rị e
ye m, makẹ ẹhịụ gha a ghanahịn m makẹ ọbịbịanị ọ rị a bịa ogẹn ile!’ ”
6 Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị, “Ụnụ a nụghọ ihiẹn eje okẹnnyẹ ahụn a han eṅẹn
ku. 7 Osolobuẹ ahụnkọ a nị wẹ ye ndị nke ẹ hụn a kwanghọsị a efinnaị lẹ
uhinhin ihiẹn runi wẹ? N'o biekẹ d'e yeni wẹ ẹka?”
8 “M rị a gwa ụnụ n'o jẹnkọ d'e mẹ ezioku pụha ifọn, mẹdẹ ẹ ngwa, e
nwẹhẹn wẹ ihiẹn furu ni wẹ. Kanị, nị Nwa nke Ịhịan hụn ndị nwẹ okukwe
imẹ ụwa ogẹn o gi bịa?”

Ilu Jesu Ta Nị Ndị Hụn Ro Ni A Rịka Wẹ Mma

9 Jizọsị nọ tanị ndị ahụn ro ni a rịka wẹ mma, e lenịa ndị ọzọ ile iluni:
10 Ọ sị, “Ikẹnnyẹ ẹbụọ jẹn Ụlọ-nsọ d'e mẹ ekpere: ohu wụ onyẹ Itu-Farisi,
hụn-ẹbọ wụ onyẹ a na ụgwọ-isi wẹ gi njọ marịn. 11 Onyẹ Itu-Farisi nọ wuzo
n'o mẹ ekpere: ọ nọ kumẹ banyeni enwẹn ẹ ẹnịna: ‘Osolobuẹ, a kpanmịn
m'ị nị anọnị m kẹ ndị ọzọ: ẹlẹ m onyẹ a tụnarịn ịhịan ihiẹn mọbụ onyẹ-ntụ
mọbụ onyẹ-ughẹrẹ. A kpanmịn m'ị nị anọdẹni m kẹ onyẹ ụgwọ-isi hụ rị
ebẹhụ. 12 M'e bu ọnụ mgbe ẹbụọ imẹ izu-ụka, m'e ye i ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-iri
ihiẹn ọwụlẹ m nwẹ.’ ”
13 “Kanị, onyẹ ụgwọ-isi nọ wuzo ebe teni; ọ sadẹni ẹka bu ihun zinmẹ
elu-igwee, kama, ọ hụ a fịan ẹka obi, a sị, ‘Osolobuẹ, dodo mẹ omikẹn m,
onyẹ njọ kẹ m wụ!’ ” 14 Jesu nọ sị, “M rị a gwa ụnụ nị onyẹ ụgwọ-isi hụ kẹ
Osolobuẹ kuni ọhụnma n'o d'a lama iwe ẹ, ẹlẹ onyẹ Itu-Farisi hụ. Makẹni,
onyẹ busi enwẹn ẹ elu, e wetu w'ẹ alị; onyẹ welụa enwẹn ẹ alị, e busi wẹ
ẹ enu.”

Jizọsị A Gọzi Ụmụẹka
(Mat 19.13-15; Mak 10.10-16)

15 O nwẹ ndị rị e wẹhẹdẹ ụmụẹka wẹ pa ẹka kẹni Jesu mẹtụ wẹ ẹka, gọzi
wẹ. Kanị, ogẹn ụmụ-azụụn a gi hụn ihiẹnni, 'ya wẹ nọ jụgbọma wẹ. 16 Kanị,
Jizọsị nọ sị wẹ wẹhẹ ụmụẹka hụ, ọ nọ sị, “Nị nị ụmụ-ndu bịa d'e kunrun
m; akụsịlẹ ni wẹ—makẹni Alị-eze Osolobuẹ wụ nke ndị nọ ẹnịna. 17 M rị
a gwa ụnụ ezioku, onyẹ ọwụlẹ hụn nabanhanlẹni Alị-eze Osolobuẹ rịkẹ
nwata abanyekọ a.”

Onyẹ-ndu Ahụn Wụ Ọdafịn
(Mat 19.16-30; Mak 10.17-31)

18 Onyẹ-ndu ohu jụ Jizọsị ajụjụ, sị a, “Onyẹ-nkuzi ọma, kịnị kẹ m jẹnkọ d'e
mẹ nị m nwẹhẹn ndụn itẹbitẹ?”

19 Jizọsị nọ sị a, “K'ị rị a kpọnị m onyẹ-ọma? O nwọnni onyẹ rị mma
wezụka Chuku sụọ. 20 'Ya marịnghọ Iwu ndịnị wẹ: ‘Aghẹrẹlẹ; egbulẹ ọchụ;
ezunlẹ ohin; ebuokinlẹ ịhịan ọnụ; gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i.’ ”
21 Okẹnnyẹ hụ nọ sị a, “M hụ e dọnmẹ iwu ndịnị ile kete m'a marịnlẹ
ihiẹn.” 22 Ogẹn Jizọsị gi nụ ihiẹnni, ọ nọ sị a, “O nwẹ ihiẹn ohu i kelẹni mẹ:
repụ ihiẹn ile i nwọn, y'e we egho ẹ ye ndị igbẹnnyẹ, gi ẹ wụrụ onyẹ nwọn
akụ-lẹ-ụba imẹ elu-igwee; y'a bịa d'e sọnmẹ m.” 23 Kanị, ogẹn okẹnnyẹ hụ
gi nụ ihiẹnni, ẹfọ a sụọzịn'a ụsụọ kaka—makẹni o hikẹ ọdafịn.
24 Ogẹn Jizọsị gi hụn nị ẹfọ asụọzị n'a ụsụọ, ọ nọ sị, “Nibe ọ fụka ọrụn
ebe ndị ịdafịn a nọ banye Alị-eze Osolobuẹ! 25 Ezioku-ezioku, ọ ka nfe nị
anyịnnyan-mkpukpuke wụ kamẹlụ gha ẹnya olodẹn karị nị ọdafịn banye Alị-
eze Osolobuẹ.” 26 Ndị hụn nụ ihiẹnni nọ sị, “Onyẹ k'a sazị nwan ẹka nwẹ
nzụọpụha?”
27 Jesu nọ sị wẹ, “Ihiẹn ịhịan ghalẹni a sa ẹka e mẹ, Osolobuẹ k'a sa ẹka
mẹ ẹ.”
28 Ya Pita nọ sị, “Lee ẹ, ẹnyi a lagụọkwọ ihiẹn ile ẹnyi nwọn tọ sọnmẹ i!”
29 Jizọsị nọ sị wẹ, “M rị a gwa ụnụ ezioku, o nwọnni onyẹ ọwụlẹ hụn o mẹ
ni ọ natọgụọ ụlọ mọbụ nwunyẹ mọbụ umunẹ mọbụ nẹdi lẹ nnẹ mọbụ ụmụ
—makẹ ufiri Alị-eze Osolobuẹ, 30 hụn jẹnkọlẹni d'e nwẹhẹn wẹ mmagi-
mmagi ogẹnni, nwẹhẹn ndụn itẹbitẹ ogẹn hụn lalanị.”

Hụn Mẹ Ẹ Mgbe Ẹtọ Jesu Ku Ẹ N'o Jẹnkọ D'a Nwụn, Lihizi
(Mat 20.17-19; Mak 10.30-34)

31 Jizọsị nọ weri mmadụ mmẹbụọ hụ si ụsụọ, sị wẹ, “Gọn ni ntịn! Ẹnyi
jẹnkọ nwan Jerusalẹm; ihiẹn ile ndị-amụma de banyeni mmẹ wụ Nwa nke
Ịhịan jẹnkọ d'e mẹzuchanrịn.”
32 “Wẹ sikọ d'e we ẹ che ẹka ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju; wẹ jẹnkọ d'a
kpa a ye ẹmụ, kpari ẹ, jụ a ẹsọn.”
33 “Wẹ sikọ d'a fịan a mkpịnsịn ọda-ọda; wẹ k'e gbu ẹ; kanị, hụn mẹ ẹ
akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, o jẹnkọ d'e lihi.”
34 Kanị, o nwọnni ihiẹn mmadụ mmẹbụọ hụ ghọta imẹ ihiẹnni ile o ku;
oku ndị hụ wụ ihiẹn zuerini ebe wẹ rị; aghọtanị wẹ ihiẹn Jizọsị rị e ku.

Jesu A zụọ Onyẹ Ẹnya-ishi
(Mat 20.29-34; Mak 10.46-52)

35 Ogẹn Jizọsị gi nọkunmẹmẹ Jẹriko, okẹnnyẹ ẹnya-mpịn ohu nọdị alị
mkpẹnrẹn ụzọ hụ, a rịọ ụrịọ.
36 Ogẹn onyẹ ẹnya-mpịn hụ gi nụ ụzụn igunrun ghafekọnị, ọ nọ jụ wẹ kẹ
kị rị e mẹ?
37 'Ya wẹ nọ sị a, “Jesu onyẹ Nazarẹtị ghafekọ.”
38 Ya ọ nọ yi oro, sị, “Jizọsị, Nwa Defidi, mẹ omikẹn m!”
39 Ndị rị ihun igunrun hụ nọ jụgbọ a, sị a kpumẹ ọnụ. Kanị, ọ nọ
yikẹnmẹdẹ, sị, “Nwa Defidi, mẹ omikẹn m!”
40 'Ya Jesu nọ wuzo, sị wẹ wẹhẹ okẹnnyẹ hụ. Ogẹn o gi nọzụnhan, Jesu
nọ jụ a, sị, 41 “K'ị chọ nị m mẹ n'i?” Ọ nọ sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, m chọ nị m
leghama ụzọ.”
42 Jizọsị nọ sị a, “Leghama ụzọ! Okukwe i a zọgụọ ị.”
43 Ozigbo, ọ nọ leghama ụzọ; ọ nọ sọnmẹ Jizọsị, a ja Osolobuẹ mma. Ịhịan
ile hụn n'a nọzịkwọ ja Osolobuẹ mma.

Isi nke Mmitenẹi

Jizọsị Lẹ Zakịọsị

1 Ya Jizọsị nọ banye obodo Jẹriko. Ogẹn Jizọsị gi ghafekọ imẹ ẹ, 2 okẹnnyẹ
ohu w'a kpọ Zakịọsị rị ebẹhụ. Zakịọsịnị wụ onyẹ ohu imẹ ndị-isi ndị a na
ụgwọ-isi; ọdafịn rọ. 3 Ọ hụ a chọ n'o legha Jesu, kanị o mẹ mkpụrụ, ọ sanị
ẹka legha Jesu makẹ igunrun hụ.
4 'Ya ọ nọ gbaghafe igunrun hụ, si ihun d'e nyinrin elu osisi w'a kpọ
Sikamọ, kẹni ọ hụn Jesu, makẹni ụzọ ahụn kẹ Jesu jẹnkọ d'a gha. 5 Ogẹn
Jesu gi jẹnru ebahụn, o lee ẹnya elu, ọ nọ sị a, “Zakịọsị, mẹngwa hidan,
makẹlẹ m jẹnkọ d'a nọdịrịrị iwe i tannị.”
6 Zakịọsị nọ hidan ozigbo-ozigbo, gi ịghọghọ nabanhan a. 7 Ịhịan ile
hụnn'a nọ dẹnwịnnwịnma, a sị, “Okẹnnyẹni e jẹnmẹgụọ iwe onyẹ-njọ!”
8 Zakịọsị nọ wuzo ụzọ ohu, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, lee ẹ, m rị nwan e kebe
ihiẹn ile m nwẹ ụzọ ẹbụọ; m jẹnkọ d'e we azụụn ohu ye ndị igbẹnnyẹ.
Omẹni o nwọn onyẹ m mẹgbu, m jẹnkọ d'a kụkin ẹ 'ya ụzọ ẹnọ.”
9 Ya Jizọsị nọ sị a, “Nzụọpụha a bịaọlẹ ezi-lẹ-ụlọnị tannị, makẹni
okẹnnyẹni wụzịkwọ nwa Ebraham. 10 Mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan bịa d'a chọ
ndị tuhuni nị m zụọpụha wẹ.”

Ilu Jesu Gi Ndị Wẹ Ye Egho Gi Zụ Afịa Ta
(Mat 25.14-30)

11 Kẹ wẹ dọn rị e gọn ntịn ihiẹn ndịnị ọ rị e ku, Jizọsị nọ ta nị wẹ ilu.
Makẹni o rumẹgụọ ẹhụ Jerusalẹm, wẹ rị e ro ni Alị-eze Osolobuẹ e d'a
bịahụ d'a kịma kikẹni-kikẹni. 12 'Ya ọ nọ sị, “O nwẹ okẹnnyẹ ohu; okẹnnyẹni
wụ nwa-eze; o jẹnkọ alị ohu teni nị w'e d'e kin ẹ eze. Uche ẹ wụ nị wẹ
kinguọ a eze, ọ lụahazị. 13 N'o d'e jẹnmẹ, ọ nọ kpọkikomẹ ndị idibo ẹ iri, we
egho ọrụn ụhụọhịn ọgụn-isẹn ọgụn-isẹn ụzọ iri ye wẹ, sị wẹ, ‘Gi ni eghoni
zụ afịa d'e ru nị a lụa m.’ 14 Kanị, ize okẹnnyẹ ahụn rị e ze ndị alị a. Wẹ nọ
zi ndị-ozi sọnmẹ ẹ, d'a sị, ‘Ẹnyi achọnị nị okẹnnyẹni kị ẹnyi.’ ”
15 “Kanị, e kinkwọ w'a eze nwẹn.
Ọ nọ lụa; ozigbo, ọ nọ kpọ ndị idibo ẹ ndị hụ o ye ego, kẹni ọ marịn erere
wẹ nwẹhẹn.
16 Nke ibuzọ a pụha, sị, ‘Nna-ẹnyi, e gigụọ m egho i ye m nwẹhẹn ụzọ iri
elu ẹ.’ 17 Ọ nọ sị a, ‘Odibo ọma! Y'e mẹkẹ. Ebe o mẹ ni y'a ghọsịgụọ n'i furu
onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya imẹ ihiẹn mẹ ẹkẹrẹ, weri obodo iri kịma.’ 18 Hụn
mẹ ẹ ẹbụọ nọ pụha, sị, ‘Nna-ẹnyi, e gigụọ m egho i ye m nwẹhẹn ụzọ isẹn
chen'ẹ.’ 19 Ọ nọ sị a, ‘Yụ nwẹn, weri obodo isẹn kịma.’ 20 Odibo ọzọ nọ pụha,
sị, ‘Nna-ẹnyi, lee egho i; m gi ẹkwa kẹnmẹ ẹ, bu ẹ tọ ọhụnma. 21 Egun i rị a
tụ m, makẹni y'e zekẹ; y'e weri ihiẹn i dọnmẹlẹni, a ghọrị ihiẹn ị kụnlẹni.’
22 Eze nọ sị a, ‘Eje-odibo! M jẹnkọ d'e gi oku ọnụ ị kin i ikpe. 'Y'a marịnghọ
nị e zekẹ m, nị m'e weri ihiẹn m dọnmẹlẹni, a ghọrị ihiẹn m kụnlẹni. Ẹlẹ
ịya? 23 Ọ hụghọ nwan mma. Kị haịn nwan i gilẹni bu egho m che ni m imẹ
ụlọ-egho*, kẹni, m bịa, e weri m 'ya lẹ ọmụnịnwa rịn'a?’ ”
24 “Ya eze hụ nọ sị ndị turu ebẹhụ, ‘Napụha n'a ego hụ, we ẹ ye odibo
ahụn nwẹ ụzọ iri.’ 25 Kanị wẹ nọ sị a, ‘Nna-ẹnyi, o nwẹgụọ ụzọ iri nụ!’
26 Eze nọ sị wẹ, ‘M rị a gwa ụnụ, ndị ile nwẹ ihiẹn wẹ gi ihiẹn wẹ ye wẹ
rụnpụha kẹ wẹ jẹnkọ d'e yecheni. Kanị, ndị nwẹlẹni ihiẹn wẹ gi nke wẹ
rụnpụha, wẹ jẹnkọ d'a napụdẹ wẹ hụn wẹ nwọn. 27 O mẹ nke ndị iṅẹnrẹn
m ahụn chọlẹni nị m wụrụ eze wẹ, wẹhẹni wẹ d'e gbu id'ẹnya m ebeni.’ ”

---

* **Isi nke Mmitenẹi:23** aza

Onyẹ Mmẹri A Banhan Jerusalẹm
(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Jọn 12.12-19)

28 Ogẹn Jesu gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ jẹnmẹ Jerusalẹm o jẹnkọ. Ọ hụ ihun;
ndị 'ya lẹ wẹ wị hụ e sọn ẹ. 29 O rumẹ Bẹfeji lẹ Bẹtanị, hụn rị ugu w'a kpọ
Ugu Olivu, ọ nọ zi ụmụ-azụụn ẹbụọ ozi, 30 sị wẹ, "Banye ni obodo ahụn mẹ
ẹkẹrẹ rị ihun; ụnụ banye, ụnụ sikọ d'a hụn nwa-jaki wẹ limẹtọ ebẹhụ, hụn
wẹ nyintulẹni kaka; tọpụ n'a, ụnụ e wẹhẹ ẹ ebeni. 31 Onyẹ sị ụnụ, 'Kị ụnụ
rị a tọpụn'a?' Sị n'a hụ, 'Nna chọ a.' "
32 Ya ndị o zi ozi nọ jẹnmẹ, a hụnchanrịn wẹ ihiẹn ile kẹ Jesu dọn gwa wẹ.
33 Ebe wẹ rị a tọpụ nwa-jaki hụ, ndị nwọnn'ẹ nọ sị wẹ, "Kị ụnụ rị a tọpụ nị
nwa Jaki hụ?"
34 Wẹ nọ sị, "Nna chọ a." 35 Ya wẹ nọ weri nwa-jaki hụ jẹnni Jesu. Wẹ
nọ gbama ẹwuru wẹ yiyesọnmẹ elu ẹ ye elu anụ hụ; ya wẹ nọ yeni Jesu
ẹka nyinrin enu ẹ. 36 Ogẹn o gi nyinkọ, igunrun ahụn hụ e gi ẹwuru wẹ
yiyesọnmẹ elu ẹ a gbama ụzọ.
37 Ogẹn o gi ru ẹhụ Jerusalẹm, ụzọ ahụn wẹ gha a kpọtu Ugu Olivu,
igunrun ụmụ-azụụn a nọ ghọghọma, wesi olu elu a ja Osolobuẹ mma makẹ
ihiẹn a tụ ẹnya ndị wẹ hụn, a sị,
38 "Eze ahụn gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi bịa
wụ onyẹ Chuku gọzi agọzi!
Udọn 'ya rị elu-igwee,
ọghọ 'ya rị nị Osolobuẹ
ebe hụ kachanrịn elu ejẹn."
39 Kanị ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi rị imẹ igunrun hụ nọ sị Jesu, "Onyẹ-
nkuzi, jụgbọ ụmụ-azụụn ị!"
40 Jizọsị nọ sị wẹ, "M rị a gwa ụnụ, ndịnị gba nkịntịn, ọmụma ndịnị rị
ebeni jẹnkọ d'e yimẹ oro hụ."

Jizọsị A Kwan Nị Jerusalẹm Ẹkwan

41 Ogẹn Jesu gi ru ẹhụ ya wụ obodo wụ Jerusalẹm, hụn a, ọ nọ kwanma
n'a ẹkwan, 42 sị, "Ẹghẹẹ, ịyụ, ịyụdẹ! Omẹni i te marịn tannị ihiẹn nkẹ e ye i
udọn! Kanị, e zuemẹgụọ nị wẹ i 'ya! 43 Ogẹn lala, hụn ndị iṅẹnrẹn i jẹnkọ
d'e gi gi ihiẹn mgbọndọn tụnhunmẹchanrịn ị, gha azụụn ile zụnbanhan imẹ i.
44 Wẹ jẹnkọ d'e tikpọchanrịn ị—'yụ lẹ ndị rị imẹ i—o nwọnni ogbe-ọmụma
ohu wẹ gi tụn ị hụn wẹ jẹnkọ d'a latọ elu ibe ẹ, makẹni y'a marịnnị ogẹn
Osolobuẹ gi bịa d'e mẹni i ọhụnma."

Jizọsị A Chụpụ Ndị Rị Ụlọ-nsọ A Zụ Afịa
(Mat 21.12-17; Mak 11.15-19; Jọn 2.13-22)

45 'Ya kẹ Jizọsị nọ banye imẹ Ụlọ-nsọ, chụpụma ndị rị ebahụn a zụ afịa,
46 a sị wẹ, "Wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ nị Osolobuẹ sị, 'Ụlọ m jẹnkọ d'a wụ
ụlọ w'a nọ e mẹ ekpere', kanị ụnụ e gigụọ a nwan hẹnrin 'ebe ndị ohin a
warị'."
47 Ụhụọhịn ile, Jizọsị hụ a kuzi imẹ Ụlọ-nsọ. Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi
Iwu lẹ ndị-isi ndị Ju hụ a chọ nị wẹ gbu ẹ, 48 kanị, a hụnnị wẹ ụzọ w'e gi
mẹ ẹ, makẹni nkuzi ẹ a nwụngụọ igunrun ahụn ile ri.

Isi Nke Ọgụn

A Jụ Wẹ Jesu Kẹ Onyẹ Zi Ẹ
(Mat 21.23-27; Mak 11.27-33)

1 Ụhụọhịn ohu, ebe Jesu rị a kuzi, e zi oziọma imẹ Ụlọ-nsọ, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi nọ pụha, 2 sị a, “Gwa ẹnyi, elee ikẹn k'i gi e mẹ ihiẹn ndịnị? Onyẹ ye i ikẹnni?” 3 Jesu nọ za wẹ, sị, “Mmẹ nwẹn jẹnkọ d'a jụ ụnụ ajụjụ ohu: gwa nị m, 4 mirin-Chuku Jọnụ mẹ, elebe k'ọ gha bịa? Ọ gha elu-igwee bịa ra ọ gha ẹka ịhịan bịa?”

5 'Ya wẹ nọ tụgbamẹ iroro yen'ẹ, sị ibe wẹ, “Kịnị kẹ ẹnyi jẹnkọ d'e ku? Ẹnyi sị, ‘Ọ gha elu-igwee bịa,’ o jẹnkọ d'a sị, ‘Kịnị haịn ụnụ gilẹni gi ihiẹn Jọnụ ku dọn?’ 6 Kanị ẹnyi sị, ‘Ọ gha ẹka ịhịan bịa,’ wẹ jẹnkọ d'e gi ọmụma magbu ẹnyi makẹni wẹ ile kweri ni Jọnụ wụ onyẹ-amụma.”

7 'Ya wẹ nọ sị a, “Ẹnyi amarịn ebe ọ gha bịa.”

8 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Mẹ nwẹn agwakọ ụnụ onyẹ ye m ikẹn m gi e mẹ ihiẹn ndịnị.”

Ilu Jesu Gi Ndị Wẹ Ye Ugbo-vaịnị Rụn Ta
(Mat 21.33-46; Mak 12.1-12)

9 Ọ nọ ta nị ndị ile rị ebahụn iluni: “Okẹnnyẹ ohu rụn ugbo-vaịnị, 'ya ọ nọ we ẹ ye ndị jẹnkọ d'a rụnn'a e-gbu-e-ke, ọ nọ si alị ọzọ d'a nọbie. 10 Ogẹn vaịnị e ru, 'ya ọ nọ zi odibo ohu jẹnni ndị hụ rị a rụn 'ya wụ ugbo nị wẹ keye ẹ ihiẹn run'ẹ; kanị, ndị hụ nọ gbu ẹ ili, gba a ẹka la. 11 Ọ nọ zijẹnzi odibo ọzọ; kalẹ ndị hụ nọzị gbu ẹ ili, gbe ifẹnrẹn ye ẹ ihun, gba a ẹka la. 12 Ọ nọ zijẹnzi odibo hụn mẹ wẹ ẹtọ; wẹ nọ rụdẹ ọhụn ẹhụ, chụpụ a. 13 'Ya onyẹ hụ nwẹ ugbo-vaịnị hụ nọ sị enwẹn ẹ, ‘Kịnị kẹ m'e mẹ nwan? M jẹnkọ d'e zi ezi nwa m, ikẹnkwọ a gbaye wẹ ẹ!’ 14 Kanị, ogẹn ndị hụ gi hụn a, wẹ nọ sị ibe wẹ, ‘Ọnwan wụ hụn sikọ d'e nwọnrin ugboni omẹgụụ, nị ẹnyi gbu ẹ kẹni ihiẹn nkẹ e ru ẹ ẹka hẹnrin nke ẹnyi!’ 15 'Ya wẹ nọ gha imẹ ugbo-vaịnị hụ dọkpụnpụ a, gbu ẹ.”

Jesu nọ sị, “Kịnị kẹ onyẹ hụ nwọn ugbo hụ jẹnkọ d'e mẹ ndị hụ rị a rụn ugbo hụ? 16 O sikọ d'a bịa d'e tikpọ wẹ, we ugbo hụ ye ndị ọzọ.”

Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, wẹ nọ sị, “Chuku a jụ!”

17 Kanị, Jesu e lee wẹ, 'ya ọ nọ sị, “Kị wẹ den'ẹ nwan imẹ Ẹhụhụọ-nsọ nị ‘Ọmụma hụ ndị a tụn ụlọ jụtọ,
e hẹnringụọ ọmụma hụn gi ụlọ.’ ”

18 “Ọmụma hụ jẹnkọ d'e tikpọ onyẹ ọwụlẹ dankwasị n'a; kanị o sikọ d'e gweriẹn onyẹ ọwụlẹ ọ dankwasị.”

19 Ya kẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi nchụ-ẹjan nọ chọ nị wẹ nwụnrụn Jesu ozigbo—makẹlẹ a ghọtagụọ wẹ nị uwẹ k'ọ tụnị ilu hụ; kanị, egun igunrun ahụn anịnị wẹ.

Ajụjụ Banyeni Ịkụ Ụgwọ-isi
(Mat 22.15-22; Mak 12.13-17)

20 'Ya wẹ nọ kemẹ Jesu nke. Wẹ nọ zi ndị wẹ zi d'e kunrun ẹ, sị wẹ mẹ lẹkẹ sị wẹ gi ezioku bịa—kẹni wẹ hụn ụzọ gi ihiẹn o k'e ku kwọndọn ẹ, w'ẹ che ẹka Gọvanọ rị a kịdọn ni ndị Rom. 21 Wẹ nọ sị a, “Onyẹ-nkuzi, ẹnyi a marịnghọ nị oku-ọnụ ị lẹ nkuzi i kụrụ-ọtọ; y'a ra lee ịhịan ẹnya ihun, kama, y'a kuzi ụzọ Osolobuẹ k'ọ rịchanrịn. 22 Gwa ẹnyi, Iwu ẹnyi e kwerighọ nị ẹnyi kụ eze-kanị wụ Siza ụgwọ-isi ra o kwerini?”

23 Kanị, Jizọsị nọ ghọta nị ẹro kẹ wẹ gi bịa, ọ nọ sị wẹ, 24 “Ghọsịdẹle ni m akpụrụ egho dinarịọsị: isi onyẹ lẹ ẹfan onyẹ rị a?” Wẹ nọ za, sị, “Nke Siza rọ.”

25 'Ya Jesu nọ sị wẹ, “We ni nwan ihiẹn Siza ye Siza; ụnụ e we ihiẹn Osolobuẹ ye Osolobuẹ.”

26 Ahụnzịnị wẹ ihiẹn wẹ sikọ d'e gi nwụndọn ẹ id'ẹnya ndị hụ. Oku hụn
ọ shịarị wẹ a tụkẹnmẹ wẹ ẹnya, wẹ nọ kpumẹ ọnụ.

Ajụjụ Banyeni Ịgha-ọnwụn-lihi
(Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)

27 Ndị hụ imẹ ndị Itu-Sadusi nọ bịa d'e kunrun Jesu. (Ndị Itu-Sadusi
kweri ni ndị nwụnnị ara lihi.) 28 Wẹ nọ jụ a ajụjụ, sị a, "Onyẹ-nkuzi,
Mozizi de ni ẹnyi 'ya imẹ Ẹkụkwọ Iwu, nị: 'Omẹni okẹnnyẹ a nwụnhụn bụ
nwunyẹ ẹ amụnị nwa, nwẹnẹ okẹnnyẹ hụ nwụnnị ya lụrụ nwunyẹ ẹ, nị wẹ
mụdọnni nwẹnẹ ẹ nwa.' 29 O nwọn nwan umunẹ ikẹnnyẹ ẹsa. Nke ibuzọ a
lụ nwunyẹ, ọ nwụnhụn bụ ọ mụnị nwa. 30 Hụn mẹ ẹ ẹbụọ nọ lụma okpoho
hụ; omẹgụụ, ọ nọ nwụnhụn bụ ọ mụzịkwọnị nwa. 31 Ihiẹn ohu hụ mẹzikwọ
hụn mẹ wẹ ẹtọ lẹ ndị ọzọ ile họdụnị, d'e ru nị wẹ ẹsa lụgbarị okpoho hụ—
a nwụnhụnchanrịn wẹ, bụ amụnị wẹ nwa. 32 Omẹgụụ, okpoho nwẹn nọ
nwụnhụn. 33 O ru ogẹn ndị nwụnnị e gi lihi, nwunyẹ onyẹ kẹ okpoho hụ
jẹnkọ d'a wụ imẹ wẹ ile ebe o mẹ ni wẹ ẹsa lụgbarị a?"

34 Jesu nọ sị wẹ, "Ndị ogẹnni sụọ a lụ di lẹ nwunyẹ, e ye wẹ a lụrụ;
35 kanị ọ rịkọ ẹrịra ogẹn hụ lalanị. Makẹni, ndị hụ wẹ jẹnkọ d'e weri nị
wẹ furu efuru, hụn wẹ jẹnkọ d'a gha ọnwụn weli kẹni wẹ bi ogẹn hụ a
lụkọ di lẹ nwunyẹ, eyekọ wẹ wẹ lụrụ. 36 Wẹ sikọ d'a nọ kẹ ndị mmọn-
ozi; anwụnkọzị wẹ. Wẹ wụ ụmụ Osolobuẹ—makẹni wẹ wụ ndị gha ọnwụn
lihi—ẹlẹzi wẹ ịhịan-mmaka. 37 O mẹ nke iweli ndị nwụnnị, Mozizi lẹ enwẹn
ẹ e kugụọd'a imẹ Ẹkụkwọ-nsọ nị wẹ sikọ d'e weli ndị nwụnnị. Ebẹhụ ọ nọ
ku oku akụ-ọfịa hụ rị e nwun ọkụn bụ ọ dụnnị ọkụn k'ọ nọ ku ẹ, ebẹhụ ọ
nọ kpọ Di-nwọnni-ẹnyi 'Chuku Ebraham lẹ Chuku Aziki lẹ Chuku Jekọpụ'.
38 Osolobuẹ ndị rị ndụn k'ọ wụ, ẹlẹ nke ndị nwụnnị, makẹni ebe ọ rị, ịhịan
ile rị ndụn."

39 Ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu nọ sị, "Onyẹ-nkuzi, y'a zagụọ ọhụnma!"

40 Egun anịzịnị wẹ jụzị a ajụjụ.

Nwa Onyẹ Kẹ Kraịstị Wụ?
(Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)

41 'Ya Jesu nọ sị wẹ, "Kị haịn wẹ gi e ku ni Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ
Tumẹ, wụ nwa Defidi? 42 Bụ Defidi lẹ enwẹn ẹ e kugụọ oku imẹ ẹhụhụọ
Ẹbụ-ọma, sị,
'Di-nwọnni-ẹnyi sị Di-nwọnni-m,
"Nọdị alị ẹka-nni m,
43 d'e ru mgbe m gigụụ ndị iṅẹnrẹn i
hẹnrin ihiẹn i gi a zọma ụkụ." '

44 O mẹ nwan nị Defidi kpọ Kraịstị 'Di-nwọnni-m', nanị k'o dọnzị nwan
wụrụ nwa Defidi?"

Jizọsị A Dọ Wẹ Ẹka-ntịn Banyeni Ndị-nkuzi Iwu
(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

45 Ebẹhụ ịhịan ile rị e gọn ẹ ntịn, Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a, 46 "Kpachanpụ
nị ẹnya ebe ndị-nkuzi Iwu rị: ọ sụọ wẹ nị w'e yi ẹwuru tueni a ghahunmẹ;
ọ sụọ wẹ nị w'e kelesọnmẹ wẹ ekele pụ-ichẹn imẹ afịa lẹ ebe ndị ọzọ ịhịan
rịsọnmẹ; ọ sụọ wẹ nị wẹ a nọdị isi-oche imẹ ụlọ-ofufe lẹ ebe wẹ nọ e ri oriri.
47 W'e rigbu ikpoho di wẹ nwụn, e gi ekpere sueni e kpumẹ ẹ! Wẹ jẹnkọ
d'a narịn afụnfụn ka njọ."

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Oyiye Ogbẹnnyẹ Di Ẹ Nwụn Ye
(Mak 12.41-44)

1 Jesu nọ lee ẹnya, hụn kẹ ndị ịdafịn rị e bu oyiye wẹ e che imẹ ebẹhụ
w'e buche oyiye imẹ Ụlọ-nsọ; 2 ọ hụnzị ogbẹnnyẹ mgbeleke ohu di ẹ nwụn
k'o buche ịkọbọ ẹbụọ. 3 'Ya ọ nọ sị, "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ nị okpoho
ogbẹnnyẹ-mgbelekeni di ẹ nwụn kachanrịn wẹ ile e ye. 4 Makẹni wẹ ile gha
imẹ hụn bu ọda wẹ nwẹ wepụha, ye—kalẹ 'ya nwẹn, kẹ o mẹhan ogbẹnnyẹ,
o yechanrịn ihiẹn ile o nwẹ o gi bi."

Jizọs' E Ku Ẹ Nị Wẹ K'e Tikpọ Ụlọ-nsọ Rị Jerusalẹm
(Mat 24.1-2; Mak 13.1-2)

5 Ndị hụ imẹ ụmụ-azụụn a hụ e ku oku Ụlọ-nsọ, e ku oku ọmụma ndị
magbu enwẹn wẹ mma lẹ oyiye pụ-ichẹn ndị wẹ ye Osolobuẹ hụn wẹ gi
chọ Ụlọ-nsọ mma. Kanị, Jizọsị nọ sị wẹ, 6 "O mẹ nke ihiẹn ndịnị ụnụ rị a
gba-ilee, ogẹn lala hụn o gi mẹni o nwọnni kaka ogbe ọmụma ohu hụn k'a
họdụ elu ibe ẹ, wẹ k'e tituchanrịn wẹ ile."

Nsọngbu Lẹ Ukpokpo Lalanị
(Mat 24.3-14; Mak 13.3-13)

7 Wẹ nọ jụ a, sị, "Onyẹ-nkuzi, elee mgbe kẹ ihiẹn ndịnị jẹnkọ d'e gi mẹ?
Kị wụ ahịma hụn sikọ d'a ghọsị nị ihiẹn ndịnị e d'e mẹ?"
8 Jesu nọ sị wẹ, "Dọnrin ni ẹnya makẹ wẹ gha e dufie ụnụ. Makẹni, ndị
bu ọda sikọ d'e gi ẹfan m bịa, sị, 'Mmẹ wụ Kraịstị', a sịzị, 'Ogẹn hụ e ruguọ!'
Kanị, esọnkwọlẹ ni wẹ. 9 Ụnụ nụ otiti agha ichẹn-ichẹn lẹ otiti ndị rịsọnmẹ
a lụsọn ndị ọkịkị, anịkwọlẹ ni egun tụ ụnụ. Makẹni, ụdị ihiẹn ndịnị jẹnkọ
d'e bu ụzọ mẹ—kanị ọgụgụ-ogẹn abịakọ ozigbo hụ."
10 'Ya ọ nọzị sị wẹ, "Alị lẹ alị jẹnkọ d'a lụ agha; alị-eze sikọ d'a lụsọn alị-
eze agha. 11 Okẹn alị-ọmahihie lẹ ụnwụn lẹ eje-emu ichẹn-ichẹn e feni sikọ
d'a rị ebe rị ichẹn-ichẹn. Ihiẹn ndị a tụ egun lẹ ihiẹn ndị a tụ ẹnya jẹnkọ d'a
pụha igwere.
12 Kanị, ihiẹn ndịnị ile gini d'e mẹ, wẹ jẹnkọ d'a nwụnrụn ụnụ, kpokpo
ụnụ; we ụnụ ye wẹ nị wẹ kin ụnụ ikpe imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju ebe rị ichẹn-
ichẹn, bu ụnụ che ụlọ-ngan; wẹ sikọ d'e gi ufiri ẹfan m we ụnụ jẹnni ndị nze
lẹ ndị Gọvanọ. 13 Ọnwan sikọ d'a wụ oghere ụnụ e gi shịa nị m ẹri ebe wẹ
rị. 14 Kwademẹ ni nwan obi ụnụ nị ụnụ erotọkọ kẹ ụnụ a dọn kinrin ọnụ
ụnụ o gini d'e ru. 15 Makẹni m sikọ d'e ye ụnụ amamihiẹn lẹ oku-ọnụ hụn
ndị ikpe ụnụ jẹnkọlẹni d'a saẹka shịarị mọbụ papụ.
16 Ndị mụnị ụnụ lẹ umunẹ ụnụ—ikẹnnyẹ lẹ ikpoho—lẹ ndị nke ụnụ lẹ
ndị ọwụ ụnụ jẹnkọ d'e redẹ ụnụ. Wẹ jẹnkọ d'e gbu ndị hụ imẹ ụnụ. 17 Ize
ụnụ jẹnkọ d'e ze ịhịan ile makẹ ufiri ẹfan m. 18 Kanị o nwọnni akpụ ntutu
ohu rị ụnụ isi hụn jẹnkọ d'a la iwi. 19 Dikẹnmẹ ni ndidi kẹni ụnụ hụn ụzọ
nwẹ nzụọpụha."

Jesu E Ku Ẹ Nị Wẹ Jẹnkọ D'e Tikpọ Obodo Jerusalẹm
(Mat 24.15-21; Mak 13.14-19)

20 "Kanị, ụnụ hụn kẹ ndị-agha fihunmẹ Jerusalẹm, ụnụ a marịn nị ogẹn
wẹ jẹnkọ d'e gi tikpọ a arịgụọ nsue. 21 Ogẹn hụ, ndị hụn rị Judia wẹ gbasi
elu-ugu ndị rịsọnmẹ ebẹhụ; ndị hụn rị imẹ Jerusalẹm wẹ gha imẹ ẹ pụ;
ndị rịlẹni imẹ ẹ abanyekwọlẹ imẹ ẹ. 22 Makẹni ogẹn hụ sikọ d'a wụ ogẹn
Osolobuẹ gi e mẹgwarị, ogẹn hụn w'e gi mẹzuchanrịn ihiẹn ile wẹ de imẹ

Ẹkụkwọ-nsọ. 23 O jẹnkọ d'a fụ ndị rị imẹ lẹ ndị pa nw'ẹka ọrụn ụhụọhịn hụ.
Makẹni, okẹn nsọngbu sikọ d'a rị alịnị; okẹn ọnụma k'e wẹ k'e gi sọn ndịnị.
24 Wẹ jẹnkọ d'e gi ọpịa-agha gbu wẹ; wẹ mẹrigụụ wẹ, e duru wẹ wẹ nke ndị
wẹ mẹri, si alị ile rị ichẹn-ichẹn. Ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju jẹnkọ d'a gha
a zọ Jerusalẹm ụkụ d'e ru nị ogẹn alị ndị ọzọ e zu."

Ọbịbịa Nwa Nke Ịhịan
(Mat 24.29-31; Mak 13.24-27)

25 "Wẹ jẹnkọ d'a hụn ihiẹn-ahịma imẹ ẹnya-anwụn lẹ ifọn lẹ kokishịa rị
igwere. Imẹ ụwa, alị ichẹn-ichẹn jẹnkọ d'a rị imẹ nsọngbu, makẹ okẹn ụzụn
ohimin rị a zụn lẹ ebiri ọ rị a kpọ; o sikọ d'a gba wẹ nghaṛị-ẹnya. 26 Ndụn
sikọ d'a gụụ ịhịan makẹ egun ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ ụwa ile, makẹni ikẹn ndị
rị igwere jẹnkọ d'e mẹhunmẹ. 27 Ogẹn hụ kẹ wẹ jẹnkọ d'e gi hụn Nwa nke
Ịhịan k'o gi ikẹn lẹ ọghọ hi-ogbe lala imẹ orukpu. 28 Ogẹn ihiẹn ndịnị e gi
bidọn, turu ni nwan ọtọ, ụnụ e wesi isi elu, makẹni ogẹn wẹ gi gbapụha
ụnụ a rịgụọ nsue!"

Ihiẹn Jesu Gi Osisi Figi Kuzi
(Mat 24.32-35; Mak 13.28-31)

29 'Ya Jizọsị nọ tụ nị wẹ ilu: "Lekpọ nị osisi figi lẹ osisi ndị ọzọ ile: 30 Hụn
wẹ gihụ fọma ẹhụhụọ, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ e gi ẹnya ụnụ hụn a, gi ẹ marịn nị
udu-mirin e d'e bidọn. 31 Ẹrịrazịkwọ, ụnụ hụn kẹ ihiẹn ndịnị rị e mẹ, ụnụ a
marịn nị alị-eze Osolobuẹ a rịgụọ nsue."
32 "M rị a gwa ụnụ ezioku, ndị rị ogẹnni agụchanrịngụkọ ihiẹn ndịnị wẹ
kebe mẹ. 33 Elu-igwee lẹ ụwa jẹnkọ d'a ghafe, kanị, ihiẹn m ku aghafekọ:
o k'e mẹzurịrị."

Kwademẹ Enwẹn I!

34 "Kanị, kpachanpụ nị ẹnya, amamgbe okẹn ẹhụ-ufu, okẹn oriri-lẹ-
ọrịra lẹ uhue ihiẹn ụwanị a nyịndan obi ụnụ, ụhụọhịn hụ a nwụndọn ụnụ
idumuzi kẹ ọnyan. 35 Makẹni, ụhụọhịn hụ sikọ d'e kunrun ịhịan ile rị elu-
ụwa. 36 Mụnrụn nị nwan ẹnya ogẹn ile; e mẹ ni ekpere nị Osolobuẹ mẹ ụnụ
sa-ẹka wanahịn ihiẹn ndịnị ile jẹnkọ d'e mẹrịrịnị, sazịkwọ ẹka turu ihun
Nwa nke Ịhịan."
37 Ụhụọhịn ile kẹ Jesu gi a kuzi imẹ Ụlọ-nsọ, kanị ọhị gba, ọ pụ, si ugu
ahụn w'a kpọ Olivẹtị d'a nọdị. 38 Ụzọ ụtụntụn ile ịhịan ile hụ a bịa d'e
kunrun ẹ imẹ Ụlọ-nsọ, e gọn ẹ ntịn.

Isi Nke Ẹbụọ-kwasị-ọgụn

E Ri Ni Wẹ Jesu Ngo
(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Jọn 11.45-53)

1 Ogẹn Mmẹmmẹ ahụn wẹ gi e ri Brẹdi nwọnlẹni yisti o gi a fụ hụn w'a
kpọzịkwọ Mmẹmmẹ-Nghafe gi rumẹ, 2 ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu hụ
a chọ ụzọ w'e gi gi nzuzue gbu Jizọsị, makẹlẹ egun ndị alị rị a tụ wẹ.

Judasị E Kweri N'ọ Sikọ D'e Re Jesu
(Mat 26.14-16; Mak 14.10-11)

3 'Ya Ekwensụ nọ banye imẹ Judasị hụn w'a kpọ Iskarọtụ, hụn wụ onyẹ
ohu imẹ ụmụ-azụụn mmẹbụọ hụ. 4 Ọ nọ pụ, jẹnmẹ d'e sọn ndị-isi nchụ-ẹjan
lẹ ndị-isi ndị-ụnakpa Ụlọ-nsọ ku kẹ o dọn re Jesu ye wẹ.

5 Ogẹn wẹ gi nụ a, ẹfọ nọ sụọ wẹ ụsụọ, wẹ nọ kweri nị wẹ jẹnkọ d'e ye ẹ
egho. 6 'Ya ọ nọ kweri. Ọ nọ chọma ezigbo efe o jẹnkọ d'e gi we Jesu ye wẹ
ebe ndị bu ọda rịlẹni.

Oriri-Nghafe
(Ẹsọdọsị 12.1-20; 13.3-10; Mat 26.17-25; Mak 14.12-21; Jọn 13.21-30)

7 Ụhụọhịn hụ wẹ gi e bidọn Mmẹmmẹ wẹ gi e ri Brẹdi nwọnlẹni yisti o
gi a fụ e ru, ụhụọhịn ahụn wẹ gi e gbu nwa-ebulu Nghafe, 8 Jizọsị nọ zipụ
Pita lẹ Jọnụ, sị wẹ, "Jẹnmẹ ni d'a kwademẹ ihiẹn nị ẹnyi ri Oriri-Nghafe."
9 Wẹ nọ jụ a sị, "Elebe k'ị chọ nị ẹnyi nọ mẹmẹ ẹ?"
10 Ọ nọ sị wẹ, "Gọn ni ntịn: ụnụ banyekọnị imẹ obodo, okẹnnyẹ ohu bu
ite-mirin jẹnkọ d'e kunrun ụnụ. Sọnn'ẹ banye ụlọ o sikọ d'a banye. 11 Sị
nị onyẹ nwọn ụlọ hụ, 'Onyẹ-nkuzi sị ị, "Elebe kẹ mmughẹ hụ ọbịa a nọdị
rị, hụn mmẹ lẹ ụmụ-azụụn m jẹnkọ d'a nọdị rị ihiẹn-oriri Nghafe?" ' 12 Ọ
sikọ d'a ghọsị ụnụ mmughẹ ohu shịanị rị ibe elu, hụn wẹ kwademẹgụụ
ọhụnma-ọhụnma; nọ nị ebẹhụ kwademẹchanrịn ihiẹn ile."
13 'Ya wẹ nọ jẹnmẹ. Wẹ nọ hụnchanrịn ihiẹn ile k'o dọn gwa wẹ, 'ya wẹ
nọ kwademẹ Oriri Nghafe.

Oriri-nsọ

14 Ogẹn e ru, Jizọsị nọ weri oche, ndị-ozi hụ pụ-ichẹn nọ sọn ẹ nọdịsọnmẹ
alị—nị wẹ ri Oriri hụ. 15 Jizọsị nọ sị wẹ, "A chọkẹnmẹkẹ m nị mmẹ lẹ ụnụ
ri Oriri-Nghafeni m gini d'a ta afụnfụn! 16 Makẹni, m rị a gwa ụnụ, erikọzị
m'a d'e ru mgbe ihiẹn wẹ gi ẹ e ku jẹnkọ d'e gi mẹzu imẹ Alị-eze Osolobuẹ."
17 Ya ọ nọ weri mkpu, o yegụụ Osolobuẹ ekele, ọ nọ sị, "Weri ni ọnwan
keri. 18 M rị a gwa ụnụ nị arakọzị m manya vaịnị d'e ru mgbe Alị-eze
Osolobuẹ bịa."
19 'Ya ọ nọ weri ogbe-brẹdi, ye Osolobuẹ ekele, bebe ẹ, we ẹ ye wẹ, sị,
"Ọnwan wụ ẹhịụ m, hụn wẹ rị e gi ufiri ụnụ e ye. E mẹ ni ọnwan e gi a
nyanhan m." 20 Ẹrịra k'o dọnzikwọ weri mkpu hụ ye wẹ, ogẹn wẹ gi rigụụ,
sị, "Mkpuni wụ nkwerigbama ọhụn hụ Osolobuẹ tumẹ, hụn wẹ gi ẹdeke
m biye ẹka—ẹdeke m wẹ gi ufiri ụnụ gbapụ."
21 "Ka lee n'ẹ, mmẹ lẹ onyẹ jẹnkọ d'e re m rị ebeni e ri ihiẹn-oriri! 22 Nwa
nke Ịhịan sikọ d'a nwụn kẹ Osolobuẹ dọn ku, kanị nsọngbu rị nị onyẹ hụ
jẹnkọ d'e ren'ẹ!"
23 'Ya wẹ nọ jụma ibe wẹ kẹ onyẹ imẹ wẹ jẹnkọ d'e mẹ ihiẹnni.

Onyẹ Kachanrịn?

24 Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn nọ dọmazịkwọ ndọndọ imẹ igunrun wẹ onyẹ
wẹ sikọ d'e weri ni 'ya kachanrịn imẹ wẹ ile. 25 Jizọsị nọ sị wẹ, "Ndị-nze
ụwa a kị ndị wẹ rị a kị rịkẹ sị uwẹ nwẹ wẹ; ndị rị a kịnị a za 'Omẹ-ọghọ!'
26 Kanị, emẹkwọlẹ ni ẹrịra. Kama, onyẹ kachanrịnnị imẹ ụnụ 'ya nọ kẹ
onyẹ kachanrịn nwata; onyẹ-ndu 'ya nọ kẹ odibo. 27 Ẹghẹẹ, onyẹ kadẹ ibe
ẹ? Onyẹ hụn nọdị alị e ri ihiẹn-oriri ra onyẹ hụn rị e buhẹ ihiẹn-oriri, e jẹn
ozi rịn'a? Ẹlẹ onyẹ hụn nọdị alị e ri ihiẹn-oriri ka? Kanị, m rị nwan imẹ
igunrun ụnụ lẹkẹ onyẹ e jẹn ozi."
28 "K'osilẹrị, ụnụ wụ ndị sọn m nọdị imẹ nsọngbu ile wẹ gi lele m, ụnụ
anatọnị m: 29 m rị nwan e ye ụnụ Alị-eze a kị—nọkẹ kẹ Nẹdi m dọn ye
m, 30 kẹni ụnụ hụn ụzọ sọn m ri, sọn m ra imẹ Alị-eze m; ụnụ sikọ d'a
nọdịsọnmẹ enu ukpo-eze, e kin ikpun-ụlọ mmẹbụọ rị Izrẹlụ ikpe."

Jizọs' E Ku Ẹ Nị Pita Jẹnkọ D'a Ghọrị N'ọ Mariṇ A
(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Jọn 13.36-38)

31 "Saịmọnụ, Saịmọnụ! Gọn ntịn! Ekwensụ a sịgụọ Osolobuẹ nị a lele
ụnụ ile, kẹni ọ yọ ụnụ kẹ wẹ dọn a yọ ọka. 32 Kanị, e mẹgụọ nị m'ị ekpere
Saịmọnụ, amamgbe okukwe i a dan. Ogẹn y'e gi gbehutọgụụ obi kinhẹn
azụụn, y'a gba umunẹ i umẹ."

33 Kanị, Pita nọ sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, a kwademẹgụọ m nị m jẹnkọ d'e sọn
i jẹn ngan, sọndẹ i nwụnhụn!"

34 Jizọsị nọ sị a, "Pita, m rị a gwa ị, ọkpa gini d'a kwan ukinkin tannị, i
sikọ d'a ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a mariṇ m."

Ẹkpa Lẹ Ọpịa-agha

35 Ya Jesu nọ jụ ụmụ-azụụn a ajụjụ, sị, "Ogẹn hụ m gi zipụ ụnụ, sị ụnụ
ewerilẹ egho mọbụ buru ẹkpa mọbụ akpụkpọ-ụkụ, o nwọnghọ ihiẹn kọnị
ụnụ?" Wẹ nọ sị a, "Mba, o nwọnni."

36 Jesu nọ sị wẹ, "Ujeni, onyẹ nwọn egho ya weri ẹ nwan; onyẹ nwẹ
ẹkpa ya buruzikwọ a. Onyẹ nwọnlẹni ọpịa-agha 'ya re ẹwuru o yiye elu ẹ,
gi ẹ ṅọnrin ọpịa-agha. 37 Makẹni, m rị a gwa ụnụ nị ihiẹn ahụn Ẹkụkwọ-nsọ
ku, nị
'Wẹ jẹnkọ d'a gụn a yeni ndị a dan iwu' jẹnkọ d'e mẹzurịrị ebe m rị.
Eziẹ, ihiẹn wẹ de imẹ Ẹkụkwọ-nsọ banyeni m hụ e mẹzu."
Ụmụ-azụụn a nọ sị a, "Di-nwọnni-ẹnyi, lee ẹ, ọpịa-agha ẹbụọ rị ebeni!"

38 'Ya ọ nọ sị wẹ "Ọhụn e higụọ."

Jesu A Nọ Elu Ugu Olivụ Mẹ Ekpere
(Mat 26.36-46; Mak 14.32-42)

39 Jesu nọ gha imẹ obodo hụ pụ, jẹnmẹ elu Ugu Olivu k'o dọn e mẹ mbụ,
ụmụ-azụụn a nọ sọnmẹ ẹ. 40 Ogẹn o gi ru ebahụn, ọ nọ sị wẹ, "Mẹ ni ekpere
makẹ ụnụ gha a danban imẹ ọnwụnwan."

41 'Ya ọ nọ jẹnshi ihun ẹkẹrẹ, ihiẹn rịkẹ ebe mbụrụ e ru wẹ ma a,
gbu osekpu, mẹ ekpere, 42 sị, "Baba, omẹni y'a chọghọ, napụ m mkpu
afụnfụnnị; kanị, uche i 'ya mẹ, ẹlẹ nke m." 43 Ya mmọn-ozi nọ gha elu-
igwee d'e kunrun ẹ, yeche n'ẹ ikẹn. 44 Makẹni ọ rị imẹ okẹn ụfụ, o
mẹkẹnmẹ ekpere karị k'o mẹ mbụ; ọbanje ẹ nọ kẹ ẹdeke rị a tatuni.

45 Ogẹn o gi gha ebahụn ọ rị alị e mẹ ekpere lihi ọtọ, ọ nọ bịa d'e kunrun
ụmụ-azụụn a; ọ nọ hụn nị wẹ rị ụran, makẹni ẹhụ rọ wẹ wẹ gi kwan ẹkwan.
46 'Ya ọ nọ sị wẹ, "Kị ụnụ rị a ranhịnnị? Lihi ni ọtọ mẹ ekpere makẹ ụnụ
gha a danban imẹ ọnwụnwan."

E We Wẹ Jizọsị Ye Wẹ, A Nwụnrụn W'a
(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Jọn 18.3-16)

47 Ebe Jizọsị rịkwọ e ku oku, idẹnmizi, igunrun ịhịan nọ bịa. Onyẹ hụ w'a
kpọ Judasị, onyẹ ohu imẹ ndị-ozi pụ-ichẹn mmẹbụọ hụ, duhẹ wẹ. Ọ nọ
jẹnburu Jizọsị d'e su ẹ ọnụ. 48 Kanị Jizọsị nọ sị a, "Judasị, isu-ọnụ k'i gi e re
Nwa nke Ịhịan?"

49 Ogẹn ụmụ-azụụn ndị wẹ lẹ Jesu wị gi hụn ihiẹn jẹnkọ d'e mẹni, wẹ nọ
sị Jesu, "Di-nwọnni-ẹnyi, nị ẹnyi gi ọpịa-agha ẹnyi lụ ọgụn?!" 50 Onyẹ ohu
imẹ wẹ nọ banpụ odibo onyẹ-isi nchụ-ẹjan ntịn ẹka-ihiẹn.

51 Jesu nọ sị wẹ, "Kụsị nị ihiẹnni!" 'Ya ọ nọ mẹtụ okẹnnyẹ hụ ẹka ntịn,
zụọ a.

52 Ya Jizọsị nọ sị ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi ndị-ụnakpa Ụlọ-nsọ lẹ ndị-isi—
hụn wẹ ile gba bịa ebẹhụ d'a nwụnrụn a, "Kị ụnụ buhẹni ọpịa-agha lẹ ẹgbe,

rịkẹ sị m wụ onyẹ-ohin? 53 Ogẹn ahụn mmẹ lẹ ụnụ gba a rị imẹ Ụlọ-nsọ
ụhụọhịn ile, ụnụ anwụnnị m. Kanị hụnnị wụ ogẹn ụnụ lẹ ogẹn ikẹn ishi gi
a kịị!”

Pita a Ghọrị N'ọ Marịn Jizọsị
(Mat 26.57-58, 69-75; Mak 14.53-54, 67-72; Jọn 18.12-18, 25-27)

54 'Ya wẹ nọ nwụnrụn Jesu, duru ẹ jẹnmẹ, w'ẹ si iwe onyẹ-isi nchụ-ẹjan.
Kanị Pita sọnkọ a azụụn—bụ ẹgbata wẹ e teyeghọzị. 55 Ogẹn ndị rị ebẹhụ
gi fiye ọkụn ahanmahan ezi-ọgwa onyẹ-isi nchụ-ẹjan hụ, nọhụnmẹ ọkụn
ahụn, Pita nọ nọdịyeni wẹ. 56 Ogẹn nwa-agbọọ ohu hụn wụ odibo gi gi
ọkụn ahụn wẹ fiye legha Pita k'ọ nọdị ebahụn a nyan ọkụn, o bu ẹnya tụma
a, ọ nọ sị, “Okẹnnyẹni lẹ Jizọsị te wịzịkwọ!”
57 Kanị Pita nọ ghọrị, sị, “Okpoho, amarịn m'a!”
58 O tebe, onyẹ ọzọ a hụn Pita, ọ nọ sị a, “Ị wụzị onyẹ ohu imẹ wẹ!” Pita
nọ sị a, “Di-ẹnyi, ẹlẹ mmẹ!”
59 Ihiẹn nọ kẹ mgbahunmẹ ọkụlọkụ a ghafegụụ, onyẹ ọzọ nọzị sị, “Ịrụ-
ụka arị a, okẹnnyẹni lẹ Jesu wị, makẹni onyẹ Galili k'ọ wụ!”
60 Pita nọ sị a, “Di-ẹnyi, amarịn m ihiẹn i rị e ku!”
Kẹ Pita dọn rị e ku okuni, ọkpa nọ kwan.
61 'Ya Di-nwọnni-ẹnyi nọ gbehutọ, bu ẹnya zinmẹ Pita. Pita nọ nyanhan
oku Di-nwọnni-ẹnyi gwa a, k'o dọn sị a, “Ọkpa gini d'a kwan ukinkin tannị,
i k'a ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a marịn m.” 62 Pita nọ pụ d'a kwan ezigbo ẹkwan.

E Gbu wẹ Jizọs' Ili, Kpa A Ye Ẹmụ
(Mat 26.67-68; Mak 14.65)

63 Ikẹnnyẹ ndị hụ gi Jesu e che ẹ nche nọ kpama a e ye ẹmụ, e gbu ẹ ili.
64 E kẹnkin wẹ ẹ ẹnya, a jụ a, a sị, “Bu nwan amụma! Onyẹ imẹ ẹnyi fịan ị
ihiẹn?!” 65 Wẹ nọ kusọnmẹzi ihiẹn ndị ọzọ bu ọda, e gi ẹ a kpari ẹ.

E Weri Wẹ Jizọsị Si Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama
(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Jọn 18.19-24)

66 Ogẹn eki gi fọn, Ndị-isi ile nọ zu ọgwa—kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan kẹ ndị-
nkuzi Iwu. 'Ya wẹ nọ duru Jizọsị, duhẹ ẹ Ọgwa Ndị-isi nkịkwama ahụn zuni.
67 Ndị-isi nkịkwama ahụn nọ sị a, “Omẹni 'yụ wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ
Tumẹ, gwa ẹnyi?” Ọ nọ sị wẹ, “M gwa ụnụ, ụnụ e kweriko; 68 m jụ ụnụ
ajụjụ, ụnụ azakọ. 69 Kanị, gha kikẹni jẹnmẹ, Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'a nọdị
alị ẹka-nni Chuku, Onyẹ nwẹ ikẹn ile.” 70 Wẹ ile nọ sị, “Ịyụ wụ nwan Nwa
Osolobuẹ?”
Ọ nọ sị wẹ, “Ya kẹ ụnụ rị e ku nị ya kẹ m wụ.”
71 Wẹ nọ sị, “Kị ẹnyi rị a chọzị nị ọshẹri! Ẹnyi e gigụọ ntịn ẹnyi nụ ihiẹn o
ku!”

Isi Nke Ẹtọ-kwasị-ọgụn

E We Wẹ Jizọsị Jẹnni Gọvanọ Wụ Paịleti
(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Jọn 18.28-38)

1 'Ya Ndị-isi Nkịkwama hụ ile nọ lihi ọtọ, weri Jizọsị jẹnni Paịleti, hụn wụ
Gọvanọ rị a kịdọn ni ndị Rom. 2 Ebẹhụ kẹ wẹ nọ kinmẹ, sị, “Ẹnyi nwụndọn
okẹnnyẹni k'ọ rị e dufie ndị alị ẹnyi, a sị wẹ akụzịlẹ eze-kanị wụ Siza ụgwọ-
isi. Ọ sịzịkwọ nị 'ya lẹ enwẹn ẹ wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, 'ya wụ
nị ọ wụ eze.”
3 Paịleti nọ jụ Jesu, sị, “Ịyụ wụ eze ndị Ju?”

Ọ nọ sị a, “Y'e kugụọ a.”
4 Ya Paịleti nọ sị ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ igunrun hụ, “Ahụnnị m ihiẹn m'e gi
ma okẹnnyẹni ikpe.”
5 Kanị, wẹ hụkwọ e ku ẹ, a sị, “O gi nkuzi ẹ e buhẹni ndị ile rị imẹ Judia
isusu. Imẹ Galili k'ọ gha bidọn, o rugụọ nwan ebeni.”

Paịleti A Sị Wẹ We Jesu Jẹnni Hẹrọdụ

6 Ogẹn Paịleti gi nụ ihiẹnni, ọ nọ jụ wẹ kẹ okẹnnyẹ hụ wụ onyẹ Galili.
7 Ogẹn o gi marịn nị azụụn Hẹrọdụ rị a kị k'ọ gha bịa, 'ya ọ nọ zi ẹ jẹnni
Hẹrọdụ, hụn rịzị imẹ Jerusalẹm ogẹn hụ. 8 Ogẹn Hẹrọdụ gi hụn Jesu, ẹfọ
nọ sụọ a ụsụọ ọda-ọda, makẹni o tekẹ ọ chọma n'ọ hụn a. Makẹni, ọ nụgụọ
otiti ẹ, a tụ ẹnya n'ọ sikọ d'a hụn a ebe ọ rị a rụn ọrụn-atụmẹnya. 9 'Ya ọ
nọ jụsọnmẹ Jizọsị ajụjụ bu ọda, kalẹ Jizọs' a shịarịn'a ihiẹn ọwụlẹ. 10 Ndị-isi
nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu turuhụkwọ ebahụn e kukẹnmẹ eje-ihiẹn bu ọda
wẹ sị nị 'ya k'o mẹ.
11 Hẹrọdụ lẹ ndị-agha a nọzị mẹ Jesu rịkẹ onyẹ-ẹti, kpa a ye ẹmụ. 'Ya
Hẹrọdụ nọ yimẹ ẹ ẹkwa ma mma, zikin ni Paịleti ya. 12 Ụhụọhịn hụ kẹ
Hẹrọdụ lẹ Paịleti hẹnrin ọwụ; wẹ te wụ eṅẹnrẹn mbụ.

E Wẹhẹ Wẹ Jizọsị Ebe Ịhịan Ile Rị

13 Paịleti nọ kpọgbama ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi lẹ ndị alị hụ ile, 14 sị
wẹ, “Ụnụ wẹhẹ ni m okẹnnyẹni; ụnụ sị n'ọ rị e dufie ndị alịnị. E leleguọ m'a
nwan id'ẹnya ụnụ; ahụnnị m eje-ihiẹn ndị hụ ụnụ sị nị 'ya k'o mẹ. 15 Hẹrọdụ
lẹ enwẹn ẹ ahụnzịkwọnị eje-ihiẹn ọwụlẹ o mẹ, 'ya k'o gi zikinhẹn nị ẹnyi 'ya
azụụn. Lee ni ẹnya, o nwọnni ihiẹn okẹnnyẹni mẹ hụn wẹ gi gbu ẹ. 16 'Ya
wụ, m jẹnkọ d'a sị wẹ fịan a mkpịnsịn, a hatu m'ẹ n'ọ lama.”
17 (Ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe ọwụlẹ Paịleti k'e wepụharịrị nị wẹ onyẹ-ngan
ohu.)
18 Kanị igunrun hụ ile nọ yimẹ oro, a sị, “Wepụ onyẹni! Gbu ẹ! Wepụha
nị ẹnyi Barabasị!” 19 (Barabasịnị wụ okẹnnyẹ ohu wẹ buche imẹ ụlọ-ngan
makẹ ufiri isusu mẹ imẹ obodo hụ lẹ ọchụ o gbu.)
20 Makẹni Paịleti te chọ n'ọ hapụ Jizọsị ye, ọ nọ gwamazị igunrun hụ
oku. 21 Kanị wẹ ile hụkwọ e yi oro, a sị, “Kpọgbu ẹ! Kpọgbu ẹ!”
22 Paịleti nọ gwazị ndị ahụn oku hụn mẹ mgbe ẹtọ, sị, “Kị haịn? Elee eje-
ihiẹn k'o mẹ? Ahụnnị m ihiẹn ọwụlẹ o mẹ hụn wẹ e gi gbu ẹ! 'Ya wụ, m
jẹnkọ nwan d'a fịan a mkpịnsịn, hatu ẹ ye.”

A Ma Wẹ Jesu Ikpe-ọnwụn
(Mat 27.15-26; Mak 15.6-15; Jọn 18.39—19.16)

23 Kanị wẹ hụkwọ e yi oro, a gwakẹnmẹ ẹ 'ya kpọgbu Jizọsị. Oro wẹ nọ
karị ẹka; nke wẹ nọ bụn. 24 'Ya Paịleti nọ ma Jizọsị ikpe hụ wẹ chọ n'ọ ma
a. 25 Ọ nọ hatu onyẹ hụ wẹ chọ—onyẹ hụn wẹ gi ufiri isusu lẹ igbu-ọchụ
buche imẹ ngan.
Ọ nọ we Jizọsị ye wẹ kpọgbu—nọkẹ kẹ ndị hụ dọn chọ.

E Duru Wẹ Jesu D'a Kpọgbu Elu Obe
(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Jọn 19.17-27)

26 Ebe ndị-agha dukọ a, wẹ nọ hụn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Saịmọnụ, onyẹ
obodo Saịrini, hụn gha alị-ọfịa lala imẹ obodo. Wẹ nọ kwọndọn ẹ, bu obe
hụ kwasị a uvun, sị a buru ẹ sọnmẹ Jesu.
27 Igunrun ịhịan hụ e sọn Jizọsị, wẹ lẹ ikpoho ndị rị a kwan nị Jizọsị
ẹkwan, e ti ẹka obi, e gon'ẹ. 28 Jesu nọ gbehutọ, sị wẹ, “Ikpoho Jerusalẹm!

Akwanlẹ ni ni m ẹkwan, ka kwanmanị nị enwẹn ụnụ lẹ ụmụ ụnụ.
29 Makẹni ogẹn zeni lalarịrị, hụn wẹ e gi sị, 'Ndị-agan lẹ ikpoho mụtulẹni
nwa lẹ ndị yetulẹni nwa ẹran e nwẹkẹ isi-ọma.' 30 Ogẹn hụ ịhịan jẹnkọ
d'a gha a sị ugu, 'Dankwasị ẹnyi ndọ-o!', a sị oke, 'Kpumẹ ẹnyi ndọ-o!'
31 Makẹni, o mẹ nwan nị wẹ rị e mẹ ihiẹnni ogẹn osisi gi rị ndụn, kịnị k'e
mẹ ọ kpọgụụ nkụn?"

A Gụn W'a Yeni Ndị Njọ
(Azaya 53.12)

32 O nwọn ikẹnnyẹ ẹbụọ ọzọ hụn wẹ duru wẹ lẹ Jesu d'a kpọgbu—kanị
ndịnị mẹ eje-ihiẹn.

A Kpọma Wẹ Jesu Elu Obe

33 Ogẹn wẹ gi ru ebẹhụ w'a kpọ "Okpokom'isi", wẹ nọ nọ ebẹhụ kpọma
Jesu elu obe, ịya lẹ ndị hụ mẹ eje-ihiẹn—onyẹ ohu azụụn ẹka-nni ẹ, hụn-
ẹbọ azụụn ẹka-ekpẹn ẹ.
34 Jesu nọ sị, "Baba, gbagharị wẹ, makẹlẹ amarịn wẹ ihiẹn wẹ rị e mẹ."
Wẹ nọ tụ-nkpọ, gi ẹ keri ẹkwa a.
35 Igunrun ịhịan turu ebẹhụ, e lee ile; kanị, ndị-isi ndị Ju hụ a kpa a e ye
ẹmụ, a sị, "Ọ zụọ ndị ọzọ. 'Ya zụọ nwan enwẹn ẹ nụ—mbụnị ịya wụ Kraịstị
Osolobuẹ, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, Onyẹ Hụ ọ họrị!"
36 Ndị-agha hụzị a kpa a e ye ẹmụ: a bịa wẹ d'e kunrun ẹ, ye ẹ manya
rụ-ụka, 37 sị a, "Omẹni ịyụ wụ Eze ndị Ju, zụọpụha enwẹn i!"
38 O nwẹzikwọ ihiẹn wẹ deye elu obe hụ. Ihiẹn wẹ de wụ, "Ọnwan wụ
Eze ndị Ju."
39 Onyẹ ohu imẹ ndị hụ mẹ eje-ihiẹn hụn wẹ kpọma elu obe nọ kparimẹ
ẹ, a sị a, "Ẹlẹ 'yụ wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ? Zụọpụha nwan
enwẹn i, y'a zụọpụhazịkwọ ẹnyi!"
40 Hụn ẹbọ nọ jụgbọ hụn ku ihiẹnni, sị, "Y'a ra tụdẹ egun Osolobuẹ—ebe
o mẹ ni ikpe ohu kẹ wẹ ma 'yụ lẹ ịya? 41 Ikpe wẹ ma ẹnyi nwẹn furu efuru,
makẹni ihiẹn ẹnyi chọ kẹ ẹnyi rị a hụn; kanị o nwọnni ihiẹn okẹnnyẹni mẹ."
42 'Ya ọ nọ sị Jesu, "Jizọsị, ogẹn y'e gi bịa rịkẹ Eze, dodo nyanhankwọ m-o!"
43 Jesu nọ sị a, "M rị a gwa ị ezioku, tannị, i sikọ d'e sọn m nọdị imẹ Alị
Izu-ikẹn wụ Paradaịsị."

Ọnwụn Jizọsị
(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Jọn 19.28-30)

44 Ihiẹn nọkẹ ọkụlọkụ mmẹbụọ efinnaị, ogẹn hụ ẹnya-anwụn gi a rị
isi, ọhịhị nọ gbachanrịn alị hụ ile d'e ru ọkụlọkụ ẹtọ efinnaị, 45 makẹni
anwụn amụzịnị. Ẹkwa wẹ gi gbọnbepụ Ebẹhụ-kachanrịn-nsọ imẹ Ụlọ-nsọ nọ
bawapụ ẹbụọ*. 46 Ya Jesu nọ gi okẹn olu yi oro, sị, "Baba, e bu m mmọn m
che i ẹka!" O kugụụ ihiẹnni, ọ nọ kwọnbepụ, nwụnhụn.
47 Ogẹn onyẹ-isi agha hụ hụn kị ndị-agha kpọgbun'ẹ gi hụn ihiẹn mẹni, ọ
nọ ja Osolobuẹ mma, sị, "Ezioku-ezioku, ẹka okẹnnyẹni rị ọchan!" 48 Ogẹn
ndị hụ ile gbakikomẹ ebahụn e lee ilee gi hụngụụ ihiẹn mẹni, wẹ nọ tiri
ẹka obi lama. 49 Ndị ile marịn Jesu ọhụnma lẹ ikpoho ndị hụ gha Galili
sọnhẹn ẹ nọtezi ẹkẹrẹ, e lee ihiẹn ndị rị e mẹni.

Olili Jizọsị
(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Jọn 19.38-42)

---

* **Isi Nke Ẹtọ**-kwas**ị-ọgụ**n:45 Ẹsọdọsị 26.31-33

50 Ogẹn hụ, o nwọn okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Josẹfụ, hụn gha obodo
Arịmatịa rị Judia bịa. Ọ wụ ezigbo ịhịan lẹ onyẹ e bi obibi rị ọchan. Ọ rị
e che ọbịbịa Alị-eze Osolobuẹ.
Ọ wụ onyẹ ohu imẹ Ndị-isi Nkịkwama— 51 kanị, o kweyeni ni wẹ imẹ
ihiẹn wẹ ku lẹ ihiẹn wẹ mẹ Jesu.
52 Ọ nọ jẹn d'e kunrun Paịleti, sị a buye ẹ ẹhụ Jizọsị. 53 'Ya ọ nọ gha elu
obe butu ẹ, gi ẹkwa linẹ kwama a, bu ẹ che imẹ ili wẹ liyetulẹni ịhịan hụn
wẹ gu rịkẹ okporo ye imẹ ọmụma zeni. 54 Ụhụọhịn Nkwademẹ rọ (Ụhụọhịn
Fraịde), hụn wẹ gi a kwademẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn, bụ o rumẹgụọ ẹnyasị hụn
Ụhụọhịn Izu-ikẹn gi e bidọn.
55 Ikpoho ndị hụ gha Galili sọnhẹn Jizọsị nọ sọnmẹ Josẹfụ, wẹ nọ hụn
ili hụ, hụnzị kẹ wẹ dọn dọnmẹ ẹhụ Jizọsị. 56 Ya wẹ nọ lama d'a kwademẹ
ihiẹn ndị e shin ọhụnma lẹ udẹn wẹ jẹnkọ d'e gi te ẹhụ hụ.
O ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, wẹ nọ zu ikẹn—makẹni ẹrịra kẹ Iwu ku.

Isi Nke Ẹnọ-kwasị-ọgụn

Jesu A Gha Ọnwụn Lihi
(Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Jọn 20.1-10)

1 Kanị, ụzọ-ụtụntụn biribiri ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka (hụn wụ nwan
ụhụọhịn Sọnde), ikpoho ndị hụ nọ weri ihiẹn ndị ahụn e shin ọhụnma wẹ
kwademẹgụụ, jẹnmẹ ili hụ. 2 Wẹ nọ hụn a nị e nupụgụọ wẹ ọmụma wẹ gi
nukin ọnụ ili hụ. 3 'Ya wẹ nọ banye imẹ ẹ; kalẹ ahụnnị wẹ ẹhụ Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu. 4 Ọ nọ gba wẹ ngharị-ẹnya. Kẹ wẹ dọn rị e ro ẹ, idẹnmizi
ikẹnnyẹ ẹbụọ yi ẹkwa rị e be nwanran-nwanran nọ wuzoye ni wẹ. 5 Okẹn
egun nọ tụma wẹ, 'ya wẹ nọ bu ihun kọma alị. Ikẹnnyẹ ndị hụ nọ sị wẹ, “Kị
haịn ụnụ gi a chọ onyẹ rị ndụn ebe ndị nwụnnị rị? 6 Ọ rịzị ebeni; ọ ghagụọ
ọnwụn lihi. Nyanhan nị ihiẹn ọ gwa ụnụ ogẹn o gi rị Galili: nị, 7 ‘Wẹ jẹnkọ
d'e bu mmẹ wụ Nwa nke Ịhịan che ẹka ndị njọ, a kpọgbu wẹ m; kanị hụn
m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, m k'a gha ọnwụn lihi.’ ”
8 Ya ikpoho ndị hụ nọ nyanhan ihiẹn Jesu ku, 9 a gha wẹ ili ahụn lụa, wẹ
nọ gwa madụ mmanaị hụ lẹ ndị ọzọ ile họdụnị. 10 Ikpoho ndị hụ wụ Meri
onyẹ Mag'dala lẹ Juana lẹ Meri nnẹ Jemisi; uwẹ lẹ ikpoho ndị ọzọ wẹ ile
wị gba gwa ndị-ozi hụ pụ-ichẹn ihiẹn ndịnị. 11 Kanị, ndị-ozi hụ pụ-ichẹn
egini ẹ dọn makẹni ihiẹn wẹ rị e ku rị wẹ hụ kẹ oku nwọnlẹni isi.
12 Kanị Pita nọ lihi ọtọ, gbasi ili ahụn; o hulụa alị, nyọnye, 'ya ọ nọ hụn
ẹkwa linẹ hụ wẹ te gi kwama Jesu, kanị o nwọnzini ihiẹn ọzọ ọ hụn. Ọ nọ
pụ, e ro ihiẹn mẹni.

Ụmụ-azụụn A Jẹnkọ Ẹmaụsụ A Hụn Jesu K'ọ Ghagụụ Ọnwụn Lihi
(Mak 16.12-13; Luk 24.44-47; Jọn 5.39, 45-47)

13 Ụhụọhịn ohu ahụn zị, ụmụ-azụụn Jesu ẹbụọ jẹnkọ obodo ohu mẹ ẹkẹrẹ
w'a kpọ Ẹmaụsụ. (Gha Jerusalẹm d'e ru Ẹmaụsụ wụ ihiẹn rị kẹ maịlị ẹsa.)
14 Wẹ hụ e ku oku ihiẹn ndị hụ ile mẹni. 15 Kẹ wẹ rị e ku, e shi inyẹnrẹn,
'ya Jizọsị lẹ enwẹn ẹ nọ nọchimẹ wẹ, sọn wẹ jẹnsọnmẹ; 16 kanị anịnị wẹ wẹ
kọma a ẹnya. 17 Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Elee inyẹnrẹn kẹ ụnụ shikọ ihiẹnni ile
jẹnkọ?”
Wẹ nọ biwuzo, rọnmẹ ihun. 18 'Ya onyẹ ohu imẹ wẹ w'a kpọ Klopasị nọ
sị a, “Ọ nọkẹ sị 'yụ sụọ wụ onyẹ ọbịa rị imẹ Jerusalẹm hụn marịnlẹni ihiẹn
ndị mẹ ebahụn kete ụhụọhịnnị?”
19 Jesu nọ sị, “Kị mẹ?”

Wẹ nọ sị a, “Ihiẹn ndị gbashịarị Jesu onyẹ Nazaręṭị: Okẹnnyẹni gi ọrụn
a lẹ oku-ọnụ a ghọsịchanrịn n'ọ wụ okẹn onyẹ-amụma rị mkpa—kẹ ebe
Osolobuẹ rị kẹ ebe ịhịan rị— 20 lẹzi kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi ẹnyi dọn
we ẹ ye wẹ nị wẹ ma a ikpe-ọnwụn; 'ya wẹ nọ ma a ikpe ọnwụn, kpọgbu
ẹ; 21 kanị ẹnyi te nwọn olile-ẹnya nị ịya wụ onyẹ hụn jẹnkọ d'a gbapụha
Izrẹlụ!”

“Ẹghẹẹ, wezụkadẹ ihiẹn ndịnị ile, ọnwan mẹ ẹ nwan akpụ-ụhụọhịn ẹtọ
ihiẹn ndịnị mẹ. 22 Ọzọzị, ikpoho ndị hụ imẹ ndị itu ẹnyi mẹ ihiẹn tụ ẹnyi
ẹnya; wẹ jẹn ili ẹ ụzọ-ụtụntụn tannị, 23 kanị ahụnnị wẹ ẹhụ a. Wẹ nọ kinhẹn
d'a gwa ẹnyi nị a hụngụọdẹ wẹ ọhụn ebe ndị mmọn-ozi pụha d'a gwa wẹ nị
ọ hụ ndụn. 24 Ndị hụ imẹ ndị ẹnyi lẹ wẹ wị e jẹngụọzị ili hụ, wẹ nọ hụnzịkwọ
a nị ọ rịchanrịn kẹ ikpoho ndị hụ dọn ku; kanị ahụnnị wẹ 'ya lẹ enwẹn ẹ.”

25 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Euu! Ụnụ e zuzukẹ; ọ fụka ụnụ ọrụn ikweri ihiẹn
ile ndị-amụma ku imẹ Ẹkụkwọ-nsọ! 26 Ekuni w'ẹ nị Mezaya jẹnkọ d'a tagụụ
afụnfụn ndịnị o kebe banye ọghọ a?” 27 'Ya Jizọsị nọ gha ihiẹn Mozizi de
imẹ Ẹkụkwọ-nsọ d'e ru ihiẹn ndị-amụma ile de kọwachanrịn nị wẹ ihiẹn ile
Ẹkụkwọ-nsọ ku banyeni 'ya lẹ enwẹn ẹ.

28 Hụn wẹ gi rumẹ ẹhịụ obodo hụ wẹ jẹnkọ, Jizọsị nọ mẹ rịkẹ sị o k'e
jẹnghafe; 29 wẹ nọ rịọkẹnmẹ ẹ, sị a, “Du ẹnyi nọdị ndọ-o, nị ọhị a gbamagụọ,
ụhụọhịn tannị a gụmagụọ ma.” 'Ya ọ nọ banye d'e sọn wẹ nọdị.

30 Ogẹn o gi nọdị alị n'o sọn wẹ ri ihiẹn-oriri, ọ nọ weri brẹdi, gọzi ẹ; ọ nọ
bebe ẹ, we ẹ ye wẹ. 31 Ebẹhụ kẹ ẹnya wẹ nọ shịapụ, wẹ nọ marịn nị ịya rọ.
'Ya ọ nọ fori, ahụnzịnị w'a!

32 Wẹ nọ sị ibe wẹ, “Ogẹn o gi a gwa ẹnyi oku ụzọ lẹ ogẹn o gi rị a kọwa
nị ẹnyi Ẹhụhụọ-nsọ, ẹlẹ ọ nọ kẹ sị ọkụn rị imẹ obi ẹnyi a dụn?”

33 Wẹ nọ lihi ọtọ ozigbo ahụn, kin-azụụn si Jerusalẹm; wẹ nọ hụn ụmụ-
azụụn mmanaị hụ lẹ ndị ọzọ wẹ lẹ wẹ wị kẹ wẹ gbakikomẹ; 34 wẹ ile
gbakikomẹni hụ a sị, “Ezioku rọ! Di-nwọnni-ẹnyi e lihigụọ, Saịmọnụ a
hụngụọ a!”

35 Wẹ ẹbụbụọ nọ nwan gwa wẹ ihiẹn mẹ ụzọ, gwazịkwọ wẹ kẹ wẹ dọn
ghọha nị Di-nwọnni-ẹnyi rọ ogẹn o gi bebe brẹdi.

Ụmụ-azụụn Jesu A Hụn Jesu K'ọ Ghagụụ Ọnwụn Lihi
(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Jọn 20.19-23; Ọrụn Ndị-Ozi 1.6-8)

36 Ebe mmadụ ẹbụọ hụ rị a gwa wẹ ihiẹnni, Jizọsị lẹ enwẹn ẹ nọ
nwọnpụha idemizi, turu etintinnaị wẹ. Ọ nọ sị wẹ, “Udọn 'ya rị nị ụnụ.”

37 Wẹ ile nọ jụsọhị, ezigbo egun nọ tụma wẹ; wẹ hụ e ro n'a hụn wẹ onyẹ-
mmọn. 38 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Kị haịn egun gi a tụ ụnụ? Kị haịn ụnụ gi e nwẹ
obi-ẹbụọ? 39 Lee ni ẹka m; lee ni ụkụ m: Mmẹ rọ! Mẹtụ nị m ẹka nị ụnụ
hụn a nị mmẹ rọ; onyẹ-mmọn ara nwẹ uru lẹ ọkpụkpụ kẹ ụnụ dọn hụn nị
e nwọnghọ m.”

40 O kugụụ ihiẹnni, ọ nọ ghọsị wẹ ẹka a ẹbụọ lẹ ọkụ a ẹbụọ. 41 Ebe omẹni
ekwerikwọnị wẹ—makẹlẹ ọ tụ wẹ ẹnya lẹni ịghọghọ jun wẹ obi—ya Jesu
nọ sị wẹ, “Ụnụ e nwẹghọ ihiẹn ọwụlẹ w'e ri eri ebeni?” 42 Wẹ nọ ye ẹ
mkpikpi azụn wẹ shi, 43 ọ nọ narịn wẹ ịya, ri ẹ id'ẹnya wẹ.

44 Ya ọ nọ sị wẹ, “Ihiẹn ndịnị kẹ m gwa ụnụ ogẹn mmẹ nị ụnụ gi rị: nị
ihiẹn ile wẹ de banyeni m imẹ Iwu Mozizi lẹ imẹ ihiẹn ndị-amụma de lẹ
imẹ Ẹbụ-ọma jẹnkọ d'e mẹzuchanrịnrịrị.”

45 'Ya ọ nọ kpupụ uche wẹ kẹni wẹ sa-ẹka ghọta Ẹkụkwọ-nsọ, 46 sị wẹ,
“Ọnwan wụ ihiẹn wẹ de: nị Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, sikọ d'a ta

afụnfụn, nwụnhụn, nke akpụ-ụhụọhịn ẹtọ ọ gha ọnwụn lihi; 47 nị wẹ jẹnkọ
d'e gi ẹfan a zi ndị alị ile ozi nroghari lẹ mgbaghari njọ—nị Jerusalẹm kẹ
wẹ jẹnkọ d'a gha bidọn.
48 Ụnụ wụ ọshẹri ihiẹn ndịnị ile hụn mẹye ụnụ ẹnya. 49 Lee n'ẹ, m jẹnkọ
nwan d'e zihẹ ni ụnụ Mmọn-nsọ ahụn Nẹdi m kwe nkwa a. Ka cherikwọ
nị imẹ obodo ebeni d'e ru ogẹn wẹ yimẹgụụ ụnụ ikẹn hụ gha Elu-igwee
bịa.”

Jizọsị E Si Elu-igwee
(Mat 28.19-20; Ọrụn Ndị-Ozi 1.9-11)

50 Ọ nọ duru wẹ gha imẹ obodo hụ pụha, duru wẹ rukwọrị Bẹtanị; e ru
wẹ ebẹhụ, ọ nọ kịshi ẹka enu, gọzi wẹ. 51 Ogẹn o gi rị a gọzi wẹ, 'ya ọ nọ gha
imẹ igunrun wẹ pụ, e wẹ w'ẹ shi elu-igwee. 52 'Ya wẹ nọ fe ẹ.
Wẹ nọ gi okẹn ịghọghọ lakin Jerusalẹm. 53 Wẹ hụ a nọ imẹ Ụlọ-nsọ ogẹn
ile, a ja Osolobuẹ mma.

Oziọma Jizọs' Kraịstị Nọkẹ Kẹ
Jọnụ
Dọn De Ẹ

Jesu Wụ Oku Osolobuẹ

1 Ogẹn mbidọn, oku hụ rị arị; Oku hụ lẹ Osolobuẹ rị; Oku hụ wụ
Osolobuẹ. 2 Oku ahụn lẹ Osolobuẹ rị ogẹn mbidọn. 3 Osolobuẹ ke ihiẹn ile
rịnị ghahan'a; o nwọnni ihiẹn Osolobuẹ ke hụn o kelẹni ghahan'a. 4 Imẹ
ẹ kẹ ndụn rị; ndụn hụ wụ ukpẹ ịhịan ile. 5 Ukpẹ hụ e nwun imẹ ishi, kanị
ishi, mkpọkịkị, a s'ẹka tinyụn a mọbụ ghọha a.
6 O nwọn okẹnnyẹ ohu Osolobuẹ zihẹ; ẹfan a wụ Jọnụ. 7 Ọ bịa d'a shịa ẹri
banyeni ukpẹ hụ, kẹni ịhịan ile nụ ẹri ẹ, kweri. 8 Ẹlẹ 'ya wụ ukpẹ hụ, kalẹ
ọ bịa d'a shịa ẹri banyeni ukpẹ hụ. 9 Onyẹ hụ wụ Ezigbo Ukpẹ hụ hụn e ye
ịhịan ile ukpẹ lala imẹ ụwa ogẹn ahụn.
10 Osolobuẹ ke ụwa ghahan'a, kanị ụwa amarịnn'a ogẹn o gi bịa. 11 Ọ
bịa d'e kunrun ndị nke ẹ, kanị ndị nke ẹ anabanhann'a. 12 Kanị, ndị
ile hụn nabanhan n'a, ndị ile hụn kwerini n'ẹ, o ye wẹ ikẹn ni wẹ wụrụ
ụmụ Osolobuẹ: 13 ẹlẹ ịhịan mụ wẹ; egini wẹ uche ịhịan mụ wẹ, o nwọnni
okẹnnyẹ ọwụlẹ han wẹ mụ wẹ, kama, Osolobuẹ mụ wẹ.
14 Oku hụ nọ hẹnrin ịhịan, ọ nọ sọn ẹnyi biri elu-ụwa. Ẹfọma lẹ ezioku jun
imẹ ẹ! Ẹnyi a hụnọlẹ ọghọ a, ọghọ akpụ Nwa ohu Chuku-Nẹdi mụ.
15 Jọnụ ku banyen'ẹ, yi oro sị, "Ọnwan wụ onyẹ hụn m rị e ku ogẹn m gi
sị, 'Onyẹ hụn lalanị m mẹmẹgụụ ka m, makẹlẹ ọ rị a rị nị wẹ d'a mụ m.' "
16 Makẹ ihiẹn ahụn jun imẹ ẹ, ẹnyi hụ e nwẹhẹn ngọzi mmagi-mmagi.
17 Wẹ ye Iwu ghahanị Mozizi; kanị ẹfọma lẹ ezioku ghaha ẹka Jesu Kristi.
18 O nwọnni onyẹ hụntu Osolobuẹ, kanị akpụ Nwa ohu ọ mụ sụọ, hụn wụ
Osolobuẹ, hụn nọkunmẹ n'ẹ, e mẹgụọ ẹnyi marịn a.

Ọshẹri Jọnụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku Shịa
(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Luk 3.1-18)

19 Ọnwan wụ ẹri Jọnụ shịa ogẹn ndị-ndu ndị Ju gi gha Jerusalẹm zihẹ ndị
nchụ-ẹjan lẹ ndị Livaị d'a jụ a, sị, "Onyẹ k'ị wụ?" 20 Jọnụ a ghọrịnị; mba, o
kupụ a, sị, "Ẹlẹ m Kraịstị Onyẹ Nzụọpụha hụ Osolobuẹ Tumẹ." Ọ ghọrịnị.
21 Wẹ nọzị jụ a, sị, "Onyẹ k'ị wụ? Ịyụ wụ Ẹlaịja?"
Ọ nọ sị, "Mba."
"Ịyụ wụ Onyẹ-amụma hụ *pụ-ichẹn*?"
Ọ sị, "Mba."
22 Wẹ nọ sị a, "Onyẹ k'ị wụ nwan? Gwa ẹnyi kẹni ẹnyi marịn ihiẹn ẹnyi
sikọ d'a gwa ndị zihẹ ni ẹnyi. K'i jẹnkọ d'e ku banyeni enwẹn i?"
23 Ọ nọ gi ihiẹn onyẹ-amụma wụ Azaya ku za wẹ, sị,
"Mmẹ wụ
'Olu hụ rị e yi oro imẹ atụ,
a sị,
"Kwa nị ụzọ Di-nwọnni-ẹnyi n'o zinrin!" ' "
24 Ndị Itu ndị Farisi hụn rị imẹ ndị hụ wẹ zi 25 nọ jụ a, sị, "Kị haịn nwan i
gi e mẹ mirin-Chuku mbụnị y'ẹlẹ Mezaya mọbụ Ẹlaịja mọbụ Onyẹ-amụma
hụ pụ-ichẹn?"

26 Jọnụ nọ za wẹ, sị, “M gi mirin mmaka e mẹ mirin-Chuku, kanị o nwọn
onyẹ rị imẹ ụnụ hụn ụnụ marịnlẹni. 27 Ịya wụ onyẹ hụ lalanị m mẹmẹgụụ.
Erudẹni m onyẹ sikọ d'a tọpụ akpụkpọ-ụkụ a.”
28 Ọnwan mẹ imẹ Bẹtanị, nfetu Jọdanị, ebe Jọnụ nọ e mẹ mirin-Chuku.

Nwa-ebulu Osolobuẹ

29 Eki e fọn, ọ nọ hụn Jizọsị k'ọ lala ebe ọ rị, Jọnụ nọ sị, “Lee n'ẹ! Ọnwan
wụ Nwa-ebulu Osolobuẹ hụn e wepụ njọ ụwa! 30 'Ya wụ onyẹ m rị e ku
ogẹn m gi sị, ‘Omẹgụụ, okẹnnyẹ ohu kanị m lala; ịya ka m makẹni ọ rị a-rị
nị wẹ d'a mụ m. 31 E te marịn m'a, kanị m rị e gi mirin e mẹ mirin-Chuku
kẹni ndị Izrẹlụ marịn a.’ ” 32 Jọnụ nọ shịa ẹri, sị, “M hụn Mmọn-nsọ k'o gi
ụdị nduru gha elu-igwee hidanla, nọkwasị a. 33 E te marịn m'a, kanị onyẹ
hụn zi ni m sị m, ‘Onyẹ i jẹnkọ d'a hụn kẹ Mmọn-nsọ hidan d'a nọkwasị a d'e
sọn ẹ nọdị, ịya wụ onyẹ hụ jẹnkọ d'e gi Mmọn-nsọ mẹ ịhịan mirin-Chuku.’
34 A hụnọlẹ m'a; e kuọlẹ m nị ịya wụ Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ.”

Ụmụ-azụụn Ibuzọ Jesu Kpọ

35 Eki e fọn, Jọnụ nị ụmụ-azụụn a ẹbụọ wuzo, 36 'ya Jọnụ nọ hụn Jesu k'ọ
ghafekọ, ọ nọ sị, “Lẹhụ Nwa-ebulu Osolobuẹ!” 37 Ụmụ-azụụn Jọnụ ẹbụọ
ahụn a nụ k'o ku ihiẹnni, wẹ nọ sọnmẹ Jesu. 38 Ogẹn Jesu gi gbehutọ, ọ hụn
wẹ kẹ wẹ rị e sọn ẹ, ọ nọ sị wẹ, “K'ị ụnụ rị a chọ?” Wẹ nọ za, sị, “Rabaị,
elebe k'i bi?” (“Rabaị” wụ “onyẹ-nkuzi.”)
39 Ọ nọ sị wẹ, “Bịa nị d'e lee ẹ.” Wẹ nọ jẹn d'a hụn ebe o bi; ihiẹn rịkẹ
ọkụlọkụ ẹnọ efinnaị rị a kụ ogẹn hụ; wẹ nọ du ẹ nọdịchanrịn ụhụọhịn hụ.
40 Onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn ẹbụọnị nụ ihiẹn Jọnụ ku sọnmẹ Jesu wụ
Andụrụ nwẹnẹ Saịmọnụ Pita. 41 Ọ nọ bu ụzọ chọjẹn nwẹnẹ ẹ wụ Saịmọnụ,
sị a, “Ẹnyi a hụnọlẹ Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ wụ Kraịstị.” 42 Andụrụ nọ
weri Pita d'e kunrun Jizọsị. Jizọs' e lee Pita, ọ nọ sị a, “'Yụ wụ Saịmọnụ
nwa Jọnụ. Ẹfan ị jẹnkọ d'a wụ Kẹfasị.” (Anị ẹfannị asụsụ Griki wụ Pita, 'ya
wụ “ọmụma.”)
43 Eki e fọn, Jesu chọ n'o jẹn Galili; ọ hụn Filipu, ọ nọ sị a, “Sọnmẹ
m.” 44 (Filipu wụ onyẹ Bẹsaịda, obodo Andụrụ lẹ Pita.) 45 Filipu a hụn
Natanẹlụ, ọ nọ sị a, “Ẹnyi a hụnọlẹ onyẹ hụ Mozizi de banyen'ẹ imẹ Iwu,
hụn ndị-amụma dezikwọ banyen'ẹ—Jesu onyẹ Nazaręti nwa Josẹfụ rọ.”
46 Natanẹlụ nọ sị a, “Nị ihiẹn ọwụlẹ rị mma s'ẹka gha Nazaręti pụha?”
Filipu nọ sị a, “Bịa d'e lee.” 47 Ogẹn Jizọsị gi hụn Natanẹlụ k'ọ lala ebe ọ rị,
ọ nọ sị, “Ọnwan wụchanrịn onyẹ Izrẹlụ hụn nwọnlẹni ẹro!”
48 Natanẹlụ nọ jụ a, sị, “Nanị k'i dọn marịn m?”
Jizọsị nọ za, sị, “A hụngụọ m'ị okpuru osisi figi hụ nị Filipu d'a kpọ ị!”
49 Natanẹlụ nọ sị, “Onyẹ-nkuzi, eziẹ ịyụ wụ Nwa Osolobuẹ; ịyụ wụ Eze
ndị Izrẹlụ!”
50 Jizọsị nọ sị a, “Y'e kweriọlẹ makẹni m gwa ị hụ nị m hụn ị okpuru
osisi figi?! Ị jẹnkọ d'a hụn ihiẹn ndị ka ọnwan!” 51 Ọ nọ sị wẹ, “M rị a gwa
ụnụ ezioku, ụnụ sikọ d'a hụn kẹ elu-igwee kpupụ, hụn kẹ ndị mmọn-ozi
Osolobuẹ rị e jẹnjẹn, e jẹnlụa d'e kunrun Nwa nke Ịhịan.”

Isi Nke Ẹbụọ

Jesu E Gi Mirin Hẹnrin Manya

1 Hụn mẹ ẹ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ, o nwọn agbamẹhụhụọ rị obodo Kana
rị Galili. Nnẹ Jizọsị rị ebahụn. 2 Wẹ kpọzịkwọ Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn a
agbamẹkụkwọ hụ. 3 Ogẹn manya gi gụụ, nnẹ Jesu nọ sị Jesu, “Manya wẹ a

gụụ.” 4 Jizọsị nọ sị a, “Okpoho, hatu m ye nụ, ogẹn m e ke ru.” 5 Nnẹ ẹ nọ
sị ndị rị e jẹn ozi, “Ihiẹn ọwụlẹ ọ sị ụnụ mẹ, ụnụ e mẹ.”
6 O nwọn ite-mirin isin wẹ gi ọmụma mẹmẹ rị ebahụn. Ohu-ohu imẹ wẹ
jẹnkọ d'e ripụ ogbogoro mirin isẹn mọbụ ẹsa. W'e gi wẹ e dọnmẹ mirin wẹ
gi a chanchan ihiẹn, hụn wẹ gi e mẹzu omẹnalị ndị Ju.
7 Jesu nọ sị idibo ndị hụ, “Gbajun ni ite ndị hụ mirin.” 'Ya wẹ nọ gbajun
wẹ d'a pụ ọnụ. 8 Ọ nọ sị wẹ, “Kuru ni nwan ẹkẹrẹ jẹnni onyẹ-isi ocho.” 'Ya
wẹ nọ mẹ ihiẹn o ku.
9 Onyẹ-isi ocho nọ danmịn mirin hụ hẹnringụụ manya, bụ ọ marịn ebe
ọ gha bịa, (kanị, ndị hụ rị e jẹn ozi a marịnghọ), ọ nọ kpọ okẹnnyẹ hụ rị a
gba-ẹkụkwọ, 10 sị a, “Ndị ọzọ ile e bu ụzọ e wepụha manya ka a sụọ, ịhịan
ile rajungụụ ẹfọ wẹ kebe wepụha hụn sụọlẹni; kalẹ y'e bu hụnnị sụọnị tọ
d'e ru ogẹnni.”
11 Imẹ Kana rị Galili kẹ Jesu nọ rụn ọrụn-atụmẹnya ibuzọnị hụn o gi ghọsị
ọghọ a, ụmụ-azụụn a nọ kweri n'ẹ. 12 Omẹgụụ, Jesu nọ si Kapanọm—'ya lẹ
nnẹ ẹ lẹ umunẹ ẹ lẹ ụmụ-azụụn a, wẹ nọ nọdị ebẹhụ ẹkẹrẹ.

Jesu E Jẹn Ụlọ-nsọ
(Mat 21.12-13; Mak 11.15-17; Luk 19.45-46)

13 Ogẹn ndị Ju gi e mẹ Mmẹmmẹ-Nghafe e rumẹ, 'ya Jesu nọ si Jerusalẹm.
14 Ọ nọ hụn ndị rị Ụlọ-nsọ ebẹhụ e re efin lẹ atụnrụn lẹ oluikuku lẹzi ndị a
gbahutọ ego ebe wẹ nọdịyesọnmẹ ni teburu wẹ. 15 Ọ nọ kpa iberi (aya), gi
ẹ chụpụ wẹ ile lẹ okẹn-efin wẹ lẹ nduru wẹ imẹ Ụlọ-nsọ, bụọyịya egho ndị
a gbahutọ egho, hukpumẹsọnmẹ teburu wẹ. 16 Ọ nọ sị ndị rị e re nduru,
“Wepụ nị ihiẹn ndịnị wẹ ebeni; egizilẹni ụlọ Nẹdi m hẹnrin ebe wẹ nọ a zụ
afịa!” 17 Ụmụ-azụụn a nọ nyanhan ni wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ nị, “Adụdụ
ụlọ ị jẹnkọ d'e bu m ri.”
18 Ya ndị-ndu ndị Ju nọ nwan sị a, “Ghọsị ẹnyi ahịma ẹnyi e gi marịn nị
Osolobuẹ sị ị mẹ ihiẹnni.”
19 Jizọsị nọ za wẹ sị, “Tikpọ nị Ụlọ-nsọnị, e gi m akpụ-ụhụọhịn ẹtọ wesi
e elu.”
20 Ndị-ndu ndị Ju nọ sị a, “Ụlọ-nsọnị wẹ gi ahụa isin-kwasị-ọgụnnaị tụn
k'i jẹnkọ d'e gi akpụ-ụhụọhịn ẹtọ wesi elu?” 21 Kanị Ụlọ-nsọ Jesu rị e ku
oku ẹ wụ ẹhụ a. 22 Ogẹn o gi ghagụụ ọnwụn lihi, ụmụ-azụụn a nọ nyanhan
n'o kuọghọ ihiẹnni, wẹ nọ gi ihiẹn Ẹhụhụọ-nsọ ku lẹ ihiẹn Jesu ku dọn.

Jesu Marịn Kẹ Ịhịan Nọ

23 Ogẹn Jesu gi rị imẹ Jerusalẹm ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe, ndị bu ọda nọ
kweri n'ẹ makẹni wẹ hụn ọrụn-atụmẹnya ndị ọ rị a rụn. 24 Kanị Jizọsị ebuni
enwẹn ẹ ye wẹ, makẹni ọ marịngụọ kẹ ịhịan ile nọ. 25 Ẹlẹ hụn onyẹ ọwụlẹ e
gi gwa a kẹ ịhịan nọ, makẹni 'ya lẹ enwẹn ẹ a marịngụọ ihiẹn rị imẹ ịhịan.

Isi Nke Ẹtọ

Nikodimọsị A Bịa D'a Hụn Jizọsị

1 O nwọn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Nikodimọsị. Onyẹ Itu Ndị Farisi rọ, onyẹ
ohu imẹ ndị-isi ndị Ju k'ọ wụ. 2 O gi imẹ uhinhin bịa d'e kunrun Jizọsị, sị
a, “Onyẹ-nkuzi, ẹnyi a marịngụọ n'ị wụ onyẹ-nkuzi gha ebe Osolobuẹ rị bịa,
makẹlẹ o nwọnni onyẹ jẹnkọ d'e ri-ẹka rụn ọrụn-atụmẹnya ndịnị ị rị a rụn
mmanị Osolobuẹ nọyen'ẹ.”
3 Jesu nọ za, sị, “Ezioku kẹ m rị a gwa ị, mmanị wẹ mụdọnzi ịhịan, ọ saẹka
hụn Alị-eze Osolobuẹ.” 4 Nikodimọsị nọ sị a, “Nanị kẹ w'a dọn mụdọnzi

ịhịan ebe ọ kagụụ ẹgẹdi? Nị ịhịan sazị ẹka banye ẹfọ nnẹ ẹ, a mụzị w'a nke mgbe ẹbụọ?” 5 Jizọsị nọ za a, sị, “Ezioku kẹ m rị a gwa ị, mmanị wẹ mụ ịhịan ghahanị mirin lẹ Mmọn-nsọ, ọ sakọ ẹka banye Alị-eze Osolobuẹ. 6 Hụn ịhịan mụ wụ ịhịan; hụn Mmọn-nsọ mụ wụ mmọn. 7 Y'a tụlẹ i ẹnya nị m sị nị wẹ sikọ d'a mụdọnzirịrị ụnụ.” 8 Ufere e fesi ebe ọwụlẹ ọ chọ—ụnụ a nụ ụzụn a, kanị ụnụ ara marịn ebe ọ gha a bịa mọbụ ebe o fekọ—ẹrịra k'ọ rị ebe onyẹ ọwụlẹ Mmọn Osolobuẹ mụ rị.

9 Nikodimọsị nọ sị a, “Nanị kẹ ọnwan e dọn saẹka mẹ?”

10 Jizọsị nọ sị a, “Ị wụ onyẹ-nkuzi imẹ Izrẹlụ, bụ y'a ghọtanị ihiẹn ndịnị? 11 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ẹnyi rị e ku ihiẹn ẹnyi marịn, a shịa ẹri ihiẹn ẹnyi hụn, kanị ụnụ ara nabanhan ẹri ẹnyi. 12 Ebe o mẹ nwan nị m gwa ụnụ ihiẹn ndị rị elu-ụwa bụ ụnụ e kwerini, nanị kẹ ụnụ a dọn kweri omẹni a gwa m ụnụ ihiẹn ndị rị elu-igwee? 13 Makẹni, o nwọnni onyẹ jẹntu elu-igwee wezụka onyẹ hụ gha elu-igwee bịa—wụ Nwa nke Ịhịan.”

14 “Ẹrịra Mozizi dọn wesi agwọ hụ elu imẹ atụ kẹ wẹ jẹnkọ d'e wesi Nwa nke Ịhịan elu, 15 kẹni onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini n'ẹ hụn ụzọ nwọn ndụn itẹbitẹ.”

16 “Makẹni Osolobuẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni ndị rị ụwa ọda-ọda, 'ya haịn o gi ye akpụ Nwa ohu o nwẹ, kẹn'ọ wụrụ nị onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini n'ẹ alakọ iwi, kama o nwọn ndụn itẹbitẹ. 17 Eziẹ, Osolobuẹ ezini Nwa a d'a ma ndị rị ụwa ikpe, kama, o zi ẹ kẹni wẹ hụn ụzọ nwọn nzụọpụha ghahan'a. 18 Ikpe amanị onyẹ ọwụlẹ kwerini n'ẹ, kanị ikpe a magụọ onyẹ ọwụlẹ hụn kwerilẹni, makẹni o kwerini imẹ ẹfan akpụ Nwa ohu Osolobuẹ. 19 Ọnwan kẹ wẹ gi hangbu wẹ eṅẹn: nị ukpẹ a bịagụọ imẹ ụwa, kalẹ ishi ka ịhịan a sụọ karị ukpẹ, makẹni eje ihiẹn kẹ w'e mẹ. 20 Ize ukpẹ e ze ndị ile e mẹ eje-ihiẹn, w'a ra bịa ebe ukpẹ rị makẹ eje-ihiẹn wẹ rị e mẹ gha a pụha ifọn.”

21 “Kanị ndị hụn e mẹ ihiẹn rị mma a bịa ebe ukpẹ rị, kẹni ịhịan ile hụn a nị wẹ rị e mẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ.”

Jizọsị Lẹ Jọnụ Hụn E mẹ Mirin-Chuku

22 Omẹgụụ, Jizọsị lẹ ụmụ-azụụn a nọ si Azụụn Judia, ọ nọ du wẹ nọdị ebẹhụ, e mẹ ndị ịhịan mirin-Chuku. 23 Jọnụ nkẹ rịzị obodo Enọm hụn nọkunmẹ Salim e mẹ mirin-Chuku makẹni mirin rị ebahụn ọda-ọda. Ịhịan hụ e jẹn d'e kunrun ẹ, ọ hụ e mẹ wẹ mirin-Chuku. 24 W'e ke bu Jọnụ che imẹ ụlọ-ngan ogẹn hụ.

25 Ogẹn hụ, ụmụ-azụụn Jọnụ lẹ onyẹ Ju nọ dọma oku ịchan-ẹhụ w'a chansọnmẹ hụn wụ ọdịnalị ofufe wẹ gi e dọn enwẹn wẹ nsọ. 26 Wẹ nọ bịa d'e kunrun Jọnụ, sị a, “Onyẹ-nkuzi, onyẹ hụ yụ lẹ 'ya rịtan nfetu Jọdanị, onyẹ hụn ị gwasọnmẹ ndị ịhịan oku ẹ, lee ẹ nwan k'ọ rị ebeni e mẹ mirin-Chuku, ịhịan ile hụ e jẹn d'e kunrun ẹ.”

27 Jọnụ nọ za, sị, “O nwọnni onyẹ hụn e nwẹhẹn ihiẹn ọwụlẹ mmanị wẹ gha elu-igwee y'ẹ ihiẹn hụ. 28 Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ wụ ọshẹri m nị e kughọ m'a nị ‘Ẹlẹ m Kristi, kanị wẹ zi m buru n'ẹ ụzọ.’ 29 Okpoho hụn wẹ rị a lụ wụ nke okẹnnyẹ hụn rị a lụ n'a. Ọwụ okẹnnyẹ hụ rị a gba ẹkụkwọ, hụn wuzoye n'ẹ e gọn ẹ ntịn, a ghọghọ ọda-ọda ọ nụ olu okẹnnyẹ hụn rị a gba ẹkụkwọ. Ya wụ nị ịghọghọ m e zuọlẹ nwan oke. 30 Ọ k'a rịwaye mkpa, kanị mmẹ nwẹn k'e belụa.

31 Onyẹ hụn gha elu bịa ka ịhịan ile; onyẹ hụn gha ụwa bịa wụ nke ụwa, o ku oku ihiẹn rị imẹ ụwa. Hụn gha elu-igwee bịa ka ịhịan ile. 32 Ọ hụ a shịa ẹri ihiẹn ọ hụn lẹ ihiẹn ọ nụ, kanị o nwọnni onyẹ e gi ẹri ẹ e dọn. 33 Onyẹ ọwụlẹ gi oku ẹ dọn a ghọsịọlẹ nị Osolobuẹ wụ onyẹ-ezioku. 34 Makẹni

onyẹ Osolobuẹ zihẹ k'ọ wụ, oku Osolobuẹ k'ọ rị e ku, makẹni Osolobuẹ
e yehọdụ n'a Mmọn-nsọ. 35 Ihiẹn Nwa a a sụọ Chuku-Nẹdi, ọ wegụọ ihiẹn
ile che ẹ ẹka. 36 Onyẹ hụn kweri ni Nwa Osolobuẹ nwọn ndụn itẹbitẹ; onyẹ
hụn jụ n'o kwerikọnị Nwa Osolobuẹ ahụnkọ ndụn; mba, iwe-lẹ-ọnụma kẹ
Osolobuẹ k'e gi sọnsọnmẹ ẹ."

Isi Nke Ẹnọ

Jizọsị Lẹ Okpoho Onyẹ Sameriạ

1 Ogẹn ahụn, Jesu nọ nwan mariṇ nị itu-ndị Farisi a nụgụọ nị ụmụ-azụụn
ndị Jesu rị e nwẹhẹn e mẹ mirin-Chuku kadẹ nke Jọnụ. 2 (Kanị, ẹlẹ Jesu rị
e mẹ wẹ mirin-Chuku, ụmụ-azụụn a sụọ rị e mẹ.) 3 Ya Jesu nọ gha Judia
pụ, kinkọ Galili. 4 Ọ nọ ghasi alị Sameriạ makẹlẹ ọ rị mkpa n'o k'a ghariṛị
ebẹhụ. 5 'Ya ọ nọ pụha obodo ohu w'a kpọ Sika, hụn rị imẹ Sameriạ, ẹhụ alị
hụ Jekọpụ ye nwa a wụ Josẹfụ. 6 Ọmị Jekọpụ rị ebẹhụ; ndụn gụụ Jesu makẹ
ijẹn o jẹn; otudẹni, ọ nọ nọdị alị ẹhụ ọmị hụ. (Ihiẹn rịkẹ ọkụlọkụ mmẹbụọ
efinnaị rọ, ogẹn hụ anwụn gi a rị isi.)

7 'Ya kẹ okpoho ohu, onyẹ alị Sameriạ, nọ biạ d'a dọrị mirin. Jesu nọ sị
a, "Ye m mirin ra." 8 (Ogẹn hụ, ụmụ-azụụn a e jẹnmẹgụọ imẹ obodo d'e
ṅọnhẹn ihiẹn-oriri.) 9 Okpoho onyẹ Sameriạ hụ nọ sị a, "Nanị kẹ ịyụ wụ
onyẹ Ju dọn nwan a rịọ mmẹ wụ okpoho onyẹ Sameriạ mirin?" (O ku
ọnwan makẹni ndị-Ju lẹ ndị-Sameriạ ara mẹkọ.) 10 Jizọsị nọ za a, sị, "Omẹni
i te mariṇ ihiẹn Osolobuẹ e ye lẹ onyẹ hụn rị a sị ị, 'Ye m mirin ra', nkẹ y'a
rịọ a, o ye i mirin hụn e ye ndụn." 11 Okpoho hụ nọ sị a, "Di-ọkpa, ọmịnị mi
emi bụ y'e gi mkpu y'e gi dọ mirin. Elebe kẹ y'a nọ nwan nwẹhẹn mirin
hụ e ye ndụn? 12 'Yụ ka Jekọpụ nẹdi ẹnyi kanị hụn ye ẹnyi ọmịnị, hụn 'ya lẹ
ụmụ a lẹ ihiẹn-uriri ẹ ra mirin rịn'a?" 13 Jesu nọ sị a, "Onyẹ ọwụlẹ hụn ra
mirinni, ẹgụn mirin jẹnkọ d'a gụnzị a. 14 Kanị, onyẹ ọwụlẹ hụn ra mirin
hụ m jẹnkọ d'e ye ẹ, ẹgụn mirin agụnkọzị a; kama, mirin hụ m sikọ d'e ye
ẹ jẹnkọ d'e hẹnrin n'ẹ isi-mirin hụn rị imẹ ẹ e hupụha ndụn itẹbitẹ."

15 Okpoho hụ nọ sị a, "Di-ọkpa, ye m nwan mirin hụ amamgbe ẹgụn-
mirin gha a gụnzị m mọbụ a biạmazị m ebeni d'a dọ mirin." 16 Jizọsị nọ sị
a, "Jẹn d'a kpọ di i, y'e kinhẹn azụụn." 17 Okpoho hụ nọ sị a, "Enwọn m
di." Jesu nọ sị a, "Ezioku kẹ i ku ebe ị nọ sị, 'Enwọn m di', 18 makẹni y'a
lụpụgụọ di isẹn, bụ okẹnnyẹ hụn ịyụ lẹ 'ya rị nwan ẹlẹ di i; ezioku k'i ku!"

19 Okpoho hụ nọ sị a, "Di-ọkpa, a hụnọlẹ m'a nị ị wụ onyẹ-amụma. 20 Ndị-
nẹdi ẹnyi wẹ kanị nọ uguni fe ofufe, bụ ụnụ ndị Ju sị nị Jerusalẹm wụ ebe
furu ịhịan jẹnkọ d'a nọrịrị e fe ofufe." 21 Jesu nọ sị a, "Okpoho, gi ihiẹn m
rị e ku dọn: ogẹn lala, hụn o gi mẹ ni ẹlẹzi enu uguni mọbụ imẹ Jerusalẹm
kẹ ụnụ sikọ d'a nọ fe Chuku-Nẹdi. 22 Ụnụ amariṇ onyẹ ụnụ rị e fe; kanị,
ẹnyi a mariṇghọ onyẹ ẹnyi rị e fe, makẹni ẹka ndị Ju kẹ nzụọpụha gha a
biạ. 23 Kanị ogẹn lala, o rugụọdẹ nwan, hụn ndị hụn e fe ezigbo ofufe k'e
fe Chuku-Nẹdi ofufe imẹ-mmọn lẹ nkẹ ezioku. Makẹni ndị hụn e fe ofufe
nọ ẹrịra kẹ Chuku-Nẹdi chọ nị w'e fe ẹ ofufe. 24 Osolobuẹ wụ Mmọn, ẹlẹ
ịhịan; ndị hụn k'e fe ẹ ofufe sikọ d'e feriṛị a imẹ-mmọn, gi ezioku fee ẹ."
25 Okpoho hụ nọ sị a, "A mariṇgụọ m nị Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ wụ
Mezaya, (hụn w'a kpọ Kraịstị), lala; ọ biạ, ọ gwachanrịn ẹnyi ihiẹn ile."
26 Jesu nọ sị a, "Mmẹ hụn rị a gwa ị oku rọ."

27 Ozigbo hụra, ụmụ-azụụn a nọ lụa. Ọ nọ tụ wẹ ẹnya ọda-ọda n'ọ rị e sọn
okpoho e ku oku; kanị o nwọnni onyẹ sị, "K'ị chọ", mọbụ "Kị haịn i gi rị

e sọn ẹ e ku oku.” 28 Ya okpoho hụ nọ la ite mirin ẹ tọ, kin-azụụn si imẹ
obodo; ọ nọ sị ndị rịn'a, 29 “Bịa nị d'e lee onyẹ hụn gwa m ihiẹn ile m mẹ.
Onyẹ ma kẹ 'ya wụ Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ wụ Kraịstị?” 30 Wẹ nọ gha
imẹ obodo pụha, ruhẹmẹ ebe Jesu rị.

31 Ogẹn hụ, ụmụ-azụụn hụ a rịọ Jesu, a sị, “Onyẹ-nkuzi, dodo ri ihiẹn-
oriri.” 32 Kanị ọ nọ sị wẹ, “M nwọn ihiẹn-oriri m'e ri hụn ụnụ marịnlẹni.”
33 'Ya ụmụ-azụụn a nọ jụma ibe wẹ, sị, “O nwọndẹ nwan onyẹ wẹhẹ n'ẹ
ihiẹn-oriri ra?” 34 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ihiẹn-oriri m wụ imẹ uche onyẹ zini m
lẹ ịrụnchanrịn ọrụn a. 35 Ẹlẹ ụnụ a sị, ‘Ọ họdụ ifọn ẹnọ nị ogẹn wẹ gi a ghọ
ihiẹn-ugbo ru?’ Kanị m rị a gwa ụnụ, lehunmẹ ni ẹnya ebe ụnụ rị nị ụnụ
hụn nị ihiẹn-ugbo a kagụọlẹ hụn w'a ghọ. 36 Onyẹ hụn a ghọnị rị nwan a
ghọ, a narịn ụgwọ-ọrụn a; ọ hụ e kpọnkikomẹ mkpụrụ a tọnị ndụn itẹbitẹ,
kẹni onyẹ hụn kụnn'a lẹ onyẹ hụn ghọn'a hụn ụzọ nwọngbamẹ ịghọghọ. 37 O
mẹgụọ nwan kẹ wẹ dọn e ku,

‘Onyẹ ọzọ a kụn,
onyẹ ọzọ a ghọ.’ ”

38 “M zi ụnụ d'a ghọ ihiẹn ụnụ rụnlẹni; ndị ọzọ a rụngụọlẹ ọrụn, ụnụ a
banhangụọ d'a ghọ mkpụrụ wẹ rụnpụha.”

Ndị Samerịa A Bịa D'e Kunrun Jesu

39 Ndị Samerịa bu ọda wụ ndị obodo hụ nọ kwerini Jesu makẹni okpoho
hụ sị, “Ọ gwa m ihiẹn ile m mẹ!” 40 Ogẹn ndị Samerịa gi nwan bịa d'e
kunrun Jesu, wẹ nọ rịọ a n'o sọn wẹ nọdị. 'Ya ọ nọ sọn wẹ nọdị akp'ọhịn
ẹbụọ. 41 Ndị bu ọda nọ gi ufiri ihiẹn ndị ọ rị e ku kwerizi, cheni ndị ibuzọ.
42 Wẹ nọ sị okpoho hụ, “Ẹlẹzi ihiẹn i ku sụọ kẹ ẹnyi gi kweri, makẹlẹ ẹnyi
lẹ enwẹn ẹnyi a nụọlẹ ọnụ a, marịn nị ezioku-ezioku, ọnwan wụ Onyẹ-
nzụọpụha ụwa.”

Jizọsị A Zụọ Nwa Onyẹ-isi-ọrụn Eze

43 Ogẹn akpụ-ụhụọhịn ẹbụọ gi ghafegụụ, Jesu nọ gha Samerịa si Galili.
44 (Jizọsị lẹ enwẹn ẹ e kugụọ a nị w'a ra ye onyẹ-amụma mgbaye imẹ
alị onyẹ-amụma ahụn.) 45 Ogẹn o gi ru Galili, ndị Galili nọ nabanhan a,
makẹni a hụngụọ wẹ ihiẹn ile o mẹ imẹ Jerusalẹm ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe
(makẹni wẹ nwẹn e jẹnghọzị mmẹmmẹ hụ).

46 Ọ nọ bịazị obodo Kana hụn rị imẹ Galili ebe ọ nọ gi mirin hẹnrin
manya.

O nwẹ okẹnnyẹ ohu emu rị a kụ nwa-a-okẹnnyẹ imẹ Kapanọm.
Okẹnnyẹni wụ onyẹ ohu imẹ ndị-isi-ọrụn eze. 47 Ogẹn okẹnnyẹ hụ gi nụ nị
Jizọsị a ghagụọ Judia kinhẹn Galili, ọ nọ buru ẹ, rịọ a 'ya bịa d'a zụọ nwa
a makẹni o d'a nwụn. 48 'Ya Jesu nọ sị a, “Manị ụnụ hụn ahịma lẹ ihiẹn
atụmẹnya, ụnụ ekwerikọ.” 49 Onyẹ-isi ọrụn hụ nọ sị a, “Di-ọkpa bịa ndọ-o,
nwa m gini d'a nwụn.” 50 Jizọsị nọ sị a, “Lama, nwa ị jẹnkọ d'a rị ndụn.”
Okẹnnyẹ hụ nọ kweri oku Jizọsị gwa a, ọ nọ lama. 51 Ebe ọ lakọ, ndị idibo
ẹ nọ kunrun ẹ; wẹ nọ gwa a nị nwa a hụ a rịgụọ mma. 52 Ọ nọ jụ wẹ kẹ ẹlẹ
ogẹn k'o gi rịma mma. Wẹ nọ sị a, “Ọkụlọkụ ohu efinnaị ụnyanhụn kẹ ẹhụ-
ọkụn hụ gi hapụ a.” 53 Nẹdi ẹ nọ nyanhan nị ogẹn hụ kẹ Jizọsị gi sị a, “Nwa ị
jẹnkọ d'a rị ndụn.” Ifiri ẹ, kẹ ya lẹ enwẹn ẹ kẹ ikpun-ụlọ a nọ kwerini Jesu.
54 Ọnwan wụ ọrụn-atụmẹnya nke ẹbụọ Jesu rụn ogẹn o gi ghagụụ Judia bịa
Galili.

Isi Nke Isẹn

Jesu A Zụọ Onyẹ Nwọnlẹni Onyẹ E Yen'ẹ Ẹka

1 Omẹgụụ, Jesu nọ kin-azụụn si Jerusalẹm makẹni o nwọn mmẹmmẹ ndị
Ju rịnị.
2 Imẹ Jerusalẹm, ọ nwọn mirin rị ẹhụ Ọnụ-mgbọn Atụnrụn, hụn ndị
Hibru a kpọ mirin Bẹtẹs'da [mọbụ mirin Bẹ'zata], hụn nwọn ụzọ isẹn wẹ
kpumẹsọnmẹ elu wẹ hụn wẹ gha e ru ẹ. 3 Igunrun ndị-emu rị a kụ e
dinẹsọnmẹ ụzọ ndị hụ: kẹ ndị ẹnya-ishi, kẹ ndị ngụrọ, kẹ ndị oro kinmin,
[e che ni wẹ mẹhunmẹ mirin hụ. 4 Makẹni, o ru, mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi
e hidan d'e mẹhunmẹ mirin hụ. Onyẹ ọwụlẹ imẹ ndị emu rị a kụ, hụn bu
ụzọ banye imẹ mirin hụ ogẹn wẹ gi mẹhunmẹgụụ a, ọ dịnhịn emu ọwụlẹ rị
a kụn'a.]
5 Onyẹ ohu imẹ ndịnị dinẹ ebahụn rị a kụ emu kete ahụa ẹbụọ-arịa-
ọgụnnaị. 6 Ogẹn Jizọsị gi hụn a, marịn n'o tegụọ emu hụ kụma a, ọ nọ sị
a, "Y'a chọghọ n'ị dịnhịn?" 7 Okẹnnyẹ hụ emu rị a kụ nọ za, sị, "Di-ọkpa,
enwọn m onyẹ e bu m e che imẹ mirinni ogẹn ọwụlẹ wẹ gi mẹhunmẹ ẹ; m
chọ nị m banye imẹ ẹ, onyẹ ọzọ e bu m ụzọ banye."
8 Jizọsị nọ sị a, "Lihi ọtọ! Heri ute i, jẹnmẹ ijẹn!" 9 Ozigbo, okẹnnyẹ ahụn
nọ dịnhịn; ọ nọ buru ute ẹ, jẹnmẹ ijẹn.
Ụhụọhịn ahụn wụ ụhụọhịn izu-ikẹn. 10 'Ya ndị-ndu ndị Ju nọ sị okẹnnyẹ
hụ Jizọsị zụọ, "Ọnwan wụ Ụhụọhịn Izu-ikẹn, o furuni nị y'e bu ute i, ị rị a
dan Iwu." 11 Ọ nọ za wẹ, sị, "Onyẹ hụn zụọ nị m sị m, 'Heri ute i, jẹnmẹ
ijẹn.' " 12 Wẹ nọ jụ a, sị, "Onyẹ wụ onyẹ hụ sị ị, 'Heri ute i jẹnmẹ ijẹn?' "
13 Kanị okẹnnyẹ hụ wẹ zụọ amarịn onyẹ ọ wụ, makẹni Jizọsị a rụbangụọ
imẹ igunrun rị ebahụn.
14 Omẹgụụ, Jizọsị nọ hụn a imẹ Ụlọ-nsọ, ọ nọ sị a, "Lee ẹnya, y'a rịgụọ
nwan mma! Emẹzilẹ njọ, amamgbe ihiẹn ka njọ gha e mẹ i." 15 'Ya
okẹnnyẹ hụ nọ jẹnburu ndị-ndu ndị Ju d'a gwa wẹ nị Jesu wụ onyẹ hụ zụọ
n'a. 16 'Ya kẹ ndị-ndu ndị Ju nọ kpokpomẹ Jesu makẹni ọ rị e mẹ ihiẹn ndị
nọ ẹnịna Ụhụọhịn Izu-ikẹn. 17 Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, "Echẹn kẹ Nẹdi m rịkwọ
a rụn ọrụn, mmẹ nwẹn sikọ d'a gha a rụnzịkwọ ọrụn." 18 Ifiri ihiẹnni o ku,
ndị-ndu ndị Ju nọ chọkẹnmẹdẹ nị wẹ gbu ẹ. Makẹlẹ, ẹlẹ n'ọ dan iwu Izu-
ikẹn sụọ, kanị, ọ kpọzịkwọ Osolobuẹ Nẹdi ẹ—gi ọhụn ku nị 'ya lẹ Osolobuẹ
han.

Ikẹn Jesu

19 Jizọsị nọ sị wẹ, "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, Nwa a saẹka gi uche ẹ mẹ
ihiẹn ọwụlẹ—mmanị ihiẹn ọ hụn Chuku-Nẹdi rị e mẹ; makẹni ihiẹn ọwụlẹ
Chuku-Nẹdi mẹ, 'ya kẹ Nwa a e mẹzikwọ. 20 Makẹni ihiẹn Nwa a a sụọ
Chuku-Nẹdi, ọ ghọsị Nwa a ihiẹn 'ya lẹ enwẹn ẹ rị a rụn. O jẹnkọ d'e ye ẹ
ikẹn gi rụn ọrụn kadẹ ndịnị wẹ rụn kẹni ọ tụ ụnụ ẹnya. 21 Eziẹ, ẹrịra Chuku-
Nẹdi dọn e weli ndị nwụnnị we ndụn ye wẹ kẹ Nwa a dọnzịkwọ e we ndụn
e ye ndị Nwa a chọ n'o ye. 22 Ọzọzị, Chuku-Nẹdi ara kin onyẹ ọwụlẹ ikpe,
kama, o buguọ okinkin-ikpe ile che Nwa a ẹka, 23 kẹni ịhịan ile gbaye Nwa
kẹ wẹ dọn a gbaye Chuku-Nẹdi. Onyẹ hụn ghalẹni a gbaye Nwa arịzịkwọnị
a gbaye Chuku-Nẹdi hụn zihẹ n'ẹ."
24 "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ hụn nụ oku m, kweye ni onyẹ zihẹni
m, onyẹ ahụn e nwẹgụọ ndụn itẹbitẹ. Amakọ wẹ onyẹ hụ ikpe; kama,
onyẹ hụ a ghagụọ ọnwụn banye ndụn.

25 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ogẹn lala—o rụgụọdẹ nwan—hụn ndị
nwụnnị sikọ d'e gi nụ olu Nwa Osolobuẹ; ndị nụn'a jẹnkọ d'a rị ndụn. 26 Kẹ
Chuku-Nẹdi dọn nwọn ndụn imẹ enwẹn ẹ, ẹrịra k'o yeziwọ Nwa *ikẹn* n'o
nwọn ndụn imẹ enwẹn ẹ. 27 O yegụọ Nwa a ikẹn n'o kin ịhịan ile ikpe—
makẹni ịya wụ Nwa nke Ịhịan. 28 Anịlẹ ni ọnwan tụ ụnụ ẹnya, makẹni ogẹn
lala hụn ndị ile rị imẹ ili jẹnkọ d'e gi nụ olu ẹ 29 pụha—ndị hụn mẹ mma
jẹnkọ d'e lihi banye ndụn itẹbitẹ; ndị hụn mẹ njọ sikọ d'e lihi narịn ikpe-
ọmụma."

Ndị Hụn A Shịanị Jesu Ẹri

30 "Asa m ẹka gi ikẹn m mẹ ihiẹn ọwụlẹ. M'a han eṅẹn kẹ Osolobuẹ dọn
gwa m—'ya wụ nị ezigbo eṅẹn kẹ m'a han, makẹni arị m e mẹ uche m,
kalẹ uche onyẹ hụn zihẹ ni m. 31 M shịanị enwẹn m ẹri, 'ya wụ nị ẹri m wụ
ntụ.
32 M nwọn onyẹ ọzọ hụn a shịa nị m ẹri. A marịnghọ m nị ẹri ọ shịa nị m
wụ ezioku. 33 Ụnụ e zigụọ wẹ jẹnni Jọnụ, ọ shịagụọ ẹri wụ ezioku. 34 (Ẹlẹ
ni ẹri ịhịan shịa rị m mkpa, kanị m rị e ku ihiẹnni kẹni ụnụ hụn ụzọ nwọn
nzụọpụha.) 35 Jọnụ e te nwunghọ kẹ ukpẹ—a dụn, e ti, ụnụ nọ gi ukpẹ ẹ
ghọghọ ẹkẹrẹ ogẹn."
36 "Kanị m nwọn ihiẹn a shịa nị m ẹri hụn ka hụn Jọnụ shịa. Ọrụn ndị
hụn Nẹdi m ye m rụn, 'ya wụ ọrụn ndịnị m rị a rụn, uwẹ nwẹ a shịanị m ẹri
nị Chuku-Nẹdi zihẹ m."
37 "Chuku-Nẹdi lẹ enwẹn ẹ hụn zihẹni m a shịagụọnị m ẹri. Ụnụ anụtuni
olu ẹ; ụnụ ahụntuni k'ọ nọ; 38 oku ẹ arị imẹ ndụn ụnụ, makẹni ụnụ ekwerini
ni onyẹ hụn o zihẹ.
39 Ụnụ a mụ ihiẹn ndị rị imẹ Ẹkụkwọ-nsọ a mụkẹnmẹ, makẹni ụnụ ro ni
uwẹ kẹ ụnụ e gi nwọn ndụn-itẹbitẹ; bụ Ẹhụhụọ-nsọ rị a shịanị m ẹri, 40 kanị
ụnụ ekwerini bịa d'e kunrun m kẹni ụnụ nwọn ndụn. 41 Ẹlẹ m chọkọ ọjịja-
mma ịhịan; 42 kanị a marịnghọ m ndị ụnụ wụ, nị ihiẹn Osolobuẹ a ra sụọ
ụnụ. 43 M gi ẹfan Nẹdi m bịa, ụnụ a nabanhannị m, kanị onyẹ ọzọ gi ẹfan
nke ẹ bịa, ụnụ sikọ d'a nabanhan a. 44 Nanị kẹ ụnụ e dọn kweri? Ụnụ hụn
a chọ nị ibe ụnụ ja ụnụ mma, kanị o nwọnni ihiẹn ụnụ kpọ ịja-mma hụn
gha ẹka onyẹ hụ 'ya sụọ wụ Osolobuẹ bịa. 45 Erokwọlẹ ni nị m jẹnkọ d'e
kpe ụnụ ẹka Chuku-Nẹdi; Mozizi wụ hụn e kpeni ụnụ, Mozizi ahụn ụnụ gi
dọn ẹnya. 46 Omẹni ụnụ gi oku Mozizi dọn, nkẹ ụnụ e gi oku m dọn, makẹni
Mozizi de banyeni m. 47 Kanị omẹni ụnụ egini ihiẹn Mozizi de dọn, nanị
kẹ ụnụ e dọn gi oku m dọn?"

Isi Nke Isin

Jesu E Ye Mmadụ Ọgụn-iri kwasị nnụ-mmẹbụọ Ihiẹn-oriri
(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17)

1 Ọnwan e mẹgụụ, Jizọsị nọ fetu "Ohimin" Galili hụ shi azụụn hụn-ẹbọ.
W'a kpọzị "Ohimin" Galili ohimin Taịberiasị. 2 Igunrun hi-ogbe hụ e sọn ẹ,
makẹni wẹ hụn ọrụn-atụmẹnya ndị ọ rị a rụnnị ndị emu rị a kụ. 3 Jizọsị nọ si
elu ugu, 'ya lẹ ụmụ-azụụn a nọ nọdị alị ebẹhụ. 4 (Ogẹn hụ, mmẹmmẹ ndị Ju
e mẹ ahụa-ahụa w'a kpọ Mmẹmmẹ-Nghafe e rumẹgụọ.) 5 Jizọsị e wesi ẹnya
elu, ọ nọ hụn igunrun ịhịan kẹ wẹ lala d'e kunrun ẹ. Ọ nọ sị Filipu, "Elebe
kẹ ẹnyi a nọ ṅọn brẹdi kẹni ndịnị ri?" 6 (O ku ihiẹnni n'o gi chọ ihiẹn rị Filipu
ọnụ, makẹni 'ya lẹ enwẹn ẹ a marịngụọ ihiẹn o jẹnkọ d'e mẹ.) 7 Filipu nọ
za a, sị, "Egho ọrụn ifọn isin ezukọ ṅọn brẹdi sikọ d'e rusọnmẹ wẹ ẹka—
ọsụọn'a ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ." 8 Onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn Jesu w'a kpọ Andụrụ,

hụn wụ nwẹnẹ Saịmọn' Pita, nọ sị a, 9 “O nwọn nwata-okẹnnyẹ bu ogbe brẹdi isẹn wẹ gi ọka bali mẹmẹ lẹ azụn ẹbụọ ebeni; kalẹ, ebe wẹ sikọ d'a pụ igunrunni?” 10 Jizọsị nọ sị, “Gwa nị wẹ nọdị alị.”

(Irurue rị ebẹhụ ọda.)

Ya ndị hụ nọ nọdị alị—ihiẹn rịkẹ ikẹnnyẹ ọgụn-iri-kwasị-nnụ-mmẹbụọ rị imẹ wẹ, ('ya wụ ihiẹn nọkẹ nnụ-uku isẹn). 11 Jesu nọ weri ogbe brẹdi ndị hụ, o yegụụ Osolobuẹ ekele, ọ nọ keni ndị nọdị alị 'ya; ọ nọ mẹmẹzi azụn ẹrịra, wẹ nọ ri kẹ wẹ chọ. 12 Ogẹn ẹfọ gi jungụụ wẹ, Jesu nọ sị ụmụ-azụụn a, “Kpọnkwama nị ifunfun ẹ họdụnị, amamgbe ihiẹn-anaị a la iwi.” 13 'Ya wẹ nọ kpọnkwamẹ wẹ, che imẹ ụkpalị. Ifunfun brẹdi họdụnị imẹ ogbe-brẹdi bali isẹn hụ ogẹn ndị hụ gi rigụụ jun ụkpalị mmẹbụọ.

14 Ogẹn ndị hụ gi hụn ọrụn-atụmẹnya hụn Jizọsị rụn, wẹ nọ gwama ibe wẹ, sị, “Ezioku-ezioku, ọnwan wụ onyẹ-amụma hụ ẹnyi rị e lee ẹnya a n'o jẹnkọ d'a bịa imẹ ụwa!”

15 Ogẹn Jesu gi hụn nị w'e d'a bịa d'e gi ikẹn weri ẹ, kin ẹ eze, ọ nọ gha ebahụn pụ, 'ya sụọ nọ kin-azụụn shizi elu-ugu.

Jesu E Jẹn Ijẹn Elu Mirin
(Mat 14.22-33; Mak 6.45-52)

16 O ru ogẹn ẹnyasị, ụmụ-azụụn Jesu nọ shi “Ohimin”, 17 banye imẹ ụgbọ-mirin, buli, jẹnkọ Kapanọm. (Ọhịhị nọ gbachanrịn bụ Jesu eke bịakwọ d'e kunrun wẹ.) 18 Mirin hụ e mẹhunmẹ ọda-ọda makẹlẹ okẹn-ufere rị a kpọ. 19 Ogẹn wẹ gi nyanru ihiẹn rịkẹ maịlị ẹtọ mọbụ ẹnọ, wẹ nọ hụn Jesu kẹ o jẹnla ijẹn elu mirin, a nọkunmẹ ụgbọ. Egun nọ tụma wẹ. 20 Kanị ọ nọ sị wẹ, “Mmẹ rọ, atụlẹ ni egun!” 21 Wẹ nọ chọ n'ọ banye ni wẹ imẹ ụgbọ; ozigbo, ụgbọ hụ nọ ru mkpẹnrẹn mirin alị hụ wẹ jẹnkọ.

Igunrun Hụ A Chọma Jizọsị

22 Eki e fọn, ọ nọ we ndị ahụn nọdị azụụn “Ohimin” hụ hụn-ẹbọ hụn ụmụ-azụụn Jizọsị gha bịa Kapanọm ẹnya nị ụgbọ ohu sụọ te rị ebẹhụ; nị Jesu esọnni ụmụ-azụụn a banye imẹ ụgbọ lẹ ni ụmụ-azụụn a sụọ gba gha ebẹhụ pụ. 23 Kanị ogẹnni, ụgbọ ndị ọzọ gha Taịberiasị bịa rị nwan ẹhịụ ebahụn wẹ nọ ri brẹdi ogẹn Di-nwọnni-ẹnyi gi yegụụ ekele. 24 Ogẹn ndị hụ gi nwan hụn nị kẹ Jesu kẹ ụmụ-azụụn a arịzị ebahụn, wẹ lẹ enwẹn wẹ nọ banye ụgbọ ndị hụ chọsọnmẹ Jesu shi Kapanọm'.

Jesu Wụ Ihiẹn-oriri Hụ Hụn E Ye Ndụn

25 Ogẹn wẹ gi hụn Jesu azụụn “ohimin” hụ hụn-ẹbọ, wẹ nọ sị a, “Onyẹ-nkuzi, elee ogẹn k'i gi pụha ebeni?” 26 Jesu nọ za wẹ, sị, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ụnụ rị a chọ m makẹni ụnụ ri brẹdi, o jun ụnụ ẹfọ, ẹlẹ makẹni ụnụ hụn ọrụn-atụmẹnya ndị hụn m rụn. 27 Egilẹ ni ifiri ihiẹn-oriri hụn e wiwini a rụngbu enwẹn ụnụ, ka gi ni ifiri ihiẹn-oriri ahụn sikọ d'a tọ jẹnrin ejẹn, e ye ndụn itẹbitẹ, rụngbu enwẹn ụnụ, ihiẹn-oriri hụ Nwa nke Ịhịan jẹnkọ d'e ye ụnụ; makẹni ịya wụ Nwa nke Ịhịan kẹ Chuku wụ Nẹdi tumẹ.”

28 Wẹ nọ sị a, “Kị ẹnyi jẹnkọ d'a rụn hụn wụ ọrụn Osolobuẹ chọ nị ẹnyi rụn?”

29 Jesu nọ za wẹ, sị, “Ọnwan wụ ọrụn Osolobuẹ chọ nị ụnụ rụn: Ọ chọ nị ụnụ kweri ni onyẹ hụn o zihẹ.”

30 Wẹ nọ sị a, “Elee ọrụn-atụmẹnya k'i jẹnkọ nwan d'a rụnghọsị ẹnyi kẹni ẹnyi hụn a, ẹnyi e kweyeni ihiẹn i ku? Kịnị kẹ i jẹnkọ d'e mẹ? 31 Ndị nẹdi ẹnyi kanị ri mana imẹ atụ; ya kẹ wẹ de imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị, ‘O ye wẹ brẹdi gha elu-igwee bịa ri.’ ” 32 Jizọsị nọ sị wẹ, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ẹlẹ Mozizi

ye ụnụ brẹdi gha elu-igwee bịa; Nẹdi m wụ hụn rị nwan e ye ụnụ ezigbo brẹdi gha elu-igwee bịa. 33 Makẹni brẹdi Osolobuẹ wụ onyẹ hụ gha elu-igwee bịa, hụn e ye ụwa ndụn." 34 Wẹ nọ sị a, "Di-ọkpa, yemẹ ẹnyi brẹdini ogẹn ile."

35 Jizọsị nọ sị wẹ, "Mmẹ wụ brẹdi hụn e ye ndụn. Ẹgụn agụnkọ onyẹ hụn bịa d'e kunrun ni m; ẹgụn mirin agụnkọ onyẹ hụn kwerini ni m.

36 Kanị, nọkẹ kẹ m dọn gwa ụnụ mbụ, ụnụ a hụnọlẹ m, kanị ụnụ e kwerini. 37 Ndị ile Nẹdi m ye m sikọ d'a bịa d'e kunrun m; a chụpụkọ m onyẹ ọwụlẹ hụn bịa d'e kunrun ni m." 38 Makẹni ẹlẹ m gha elu-igwee bịa d'e mẹ uche m, kanị m bịa d'e mẹ uche onyẹ hụn zihẹ ni m. 39 Ọnwan wụ uche onyẹ zihẹni m: nị etuhukọ m onyẹ ọwụlẹ imẹ ndị ile o ye m, kama, nị m jẹnkọ d'a gha ọnwụn weli wẹ Ụhụọhịn-ikpazụụn. 40 Makẹni uche Nẹdi m wụ nị onyẹ ọwụlẹ hụn hụn Nwa, kweri n'ẹ, jẹnkọ d'e nwọn ndụn itẹbitẹ; m sikọ d'e weli ẹ Ụhụọhịn-ikpazụụn.

41 Ndị Ju nọ dẹnwịnnwịnma n'a makẹni ọ sị, "Mmẹ wụ brẹdi hụ hụn gha elu-igwee bịa." 42 Wẹ hụ a sị, "Ẹlẹ Jesu nwa Josẹfụ wụ ọnwan—hụn ẹnyi marịn ndị mụn'a? Nanị k'o dọn nwan a sị, 'M gha elu-igwee bịa?' "

43 Jizọsị nọ za wẹ, sị, "Edẹnwịnnwịnzịlẹ ni. 44 O nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a s'ẹka bịa d'e kunrun m mmanị Chuku-Nẹdi hụn zihẹ ni m dọha a; m jẹnkọ d'e weli onyẹ ahụn Ụhụọhịn-ikpazụụn. 45 Wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ ndị-amụma nị, 'Osolobuẹ sikọ d'a kuzi wẹ ile.' Onyẹ ọwụlẹ hụn rị e gọn Chuku-Nẹdi ntịn, a mụnarịn a, ịya wụ onyẹ hụn a bịa d'e kunrun ni m. 46 (Ẹlẹ n'o nwẹ onyẹ hụn hụntu Chuku-Nẹdi—onyẹ hụ hụn gha ebe Chuku rị bịa, 'ya sụọ hụntu Chuku-Nẹdi.) 47 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ ọwụlẹ kwerini nwọn ndụn itẹbitẹ.

48 Mmẹ wụ brẹdi hụn e ye ndụn. 49 Ndị nẹdi ụnụ kanị ri mana* hụ wẹ ri imẹ atụ, kanị, a nwụnhụnghọ wẹ. 50 Kanị ọnwan wụ brẹdi hụn gha elu-igwee bịa hụn o mẹ ni onyẹ ri n'ẹ anwụnhụnkọ. 51 Mmẹ wụ brẹdi hụ rị ndụn hụn gha elu-igwee bịa. Onyẹ ọwụlẹ ri brẹdini jẹnkọ d'a rị ndụn jẹnrin ejẹn. Brẹdi hụ m sikọ d'e ye makẹ ufiri ndụn ndị rị imẹ ụwa wụ ẹhụ m."

52 'Ya kẹ ndị Ju ahụn nọ dọma ndọndọ imẹ wẹ, a sị, "Nanị kẹ okẹnnyẹni a dọn ye ẹnyi ẹhụ a ri?"

53 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, mmanị ụnụ ri ẹhụ Nwa nke Ịhịan, ra ẹdeke ẹ,—ụnụ enwọnkọ ndụn imẹ ụnụ. 54 Onyẹ ri ẹhụ m, ra ẹdeke m, ọ wụrụ onyẹ nwẹ ndụn itẹbitẹ; m sikọ d'e weli ẹ Ụhụọhịn-ikpazụụn. 55 Makẹni, ẹhụ m wụ ezigbo ihiẹn-oriri, ẹdeke m wụzịkwọ ezigbo ihiẹn-ọrịra. 56 Onyẹ hụn ri ẹhụ m ra ẹdeke m, bi imẹ m, mmẹ lẹ enwẹn m bi imẹ ẹ."

57 "Kẹ m dọn rị ndụn makẹni Chuku-Nẹdi hụn zihẹ ni m rị ndụn, ẹrịra kẹ onyẹ hụn ri ni m k'a dọn rị ndụn makẹ ufiri m. 58 Ọnwan wụ ezigbo brẹdi hụn gha elu-igwee bịa; ọ nọnị kẹ ihiẹn ahụn ndị mbụ ri, omẹgụụ a nwụnhụnkwọ wẹ. Onyẹ hụn ri brẹdini jẹnkọ d'a rị ndụn jẹnrin ejẹn."

59 Ogẹn Jesu gi rị a kuzi imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju rị imẹ obodo Kapanọm k'o gi ku ihiẹn ndịnị.

Oku Hụn E Ye Ndụn Itẹbitẹ

60 Ndị bu ọda imẹ ụmụ-azụụn a a nụ ihiẹnni, wẹ nọ sị, "Okuni e zekẹkwọ! Onyẹ sikọ d'a saẹka nabanhan a?"

---

* **Isi Nke Isin:49** mana: Ịya kẹ wẹ kpọ ihiẹn-oriri hụ Osolobuẹ gha elu-igwee zihẹ ni ndị Izrẹlụ imẹ atụ ogẹn Mozizi.

61 Kanị, Jizọs' a marịnguọ nị ụmụ-azụụn a rị e dẹnwịnnwịn makẹ ihiẹnni
o ku. Ọ nọ sị wẹ, "Ọnwan k'e mẹ ụnụ ekwerizilẹ? 62 Kị ụnụ jẹnkọ d'e mẹzi
nwan omẹni ụnụ a hụn Nwa nke Ịhịan k'o lakọ elu-igwee ebe ọ rị mbụ?
63 Mmọn-nsọ ịya sụọ e ye ndụn, ihiẹn ịhịan mmaka ara ban erere ọwụlẹ:
oku ndịnị m rị a gwa ụnụ wụ oku imẹ-mmọn lẹ oku hụn e ye ndụn. 64 Kanị
ndị hụ imẹ ụnụ ekwerini." (Gha isi mbidọn lala, Jesu a marịnguọ ndị hụn
jẹnkọlẹni d'e kweri lẹ onyẹ hụn jẹnkọ d'e re n'ẹ.) 65 Ọ nọ sịzị, "Ọnwan haịn m
gi sị ụnụ n'o nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a saẹka bịa d'e kunrun m mmanị Chuku-
Nẹdi mẹ ẹ n'ọ bịa."
66 Makẹ ọnwan, ụmụ-azụụn Jesu bu ọda nọ kin-azụụn, esọnzini w'ẹ.
67 Ya Jizọsị nọ sị ụmụ-azụụn a mmẹbụọ hụ, "Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ sikọ d'a
pụzịdẹ nwan ra?" 68 Saịmọnụ wụ Pita nọ za a, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, onyẹ
kẹ ẹnyi jẹnburukọ? Ịyụ nwọn oku ndị e ye ndụn itẹbitẹ. 69 Ẹnyi e kwerighọ,
marịnzịkwọ, nị ịyụ wụ Onyẹ-nsọ Osolobuẹ." 70 Jizọsị nọ sị wẹ, "Mmẹ họrị
ụnụ mmẹbụọ, ẹlẹ 'ya? Kanị onyẹ ohu imẹ ụnụ wụ Ekwensụ!" 71 (Judasị
nwa Saịmọnụ Iskarọtụ k'ọ rị e ku, makẹni ọ wụ onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn
mmẹbụọ hụ bụ 'ya jẹnkọ d'e re ẹ.)

Isi Nke Ẹsa

Ogẹn Umunẹ Jesu Kelẹni Kweri N'ẹ

1 Omẹgụụ, Jesu nọ ghagbarị imẹ Galili, latọgụụ Judia; o jẹnhunmẹni imẹ
Judia, makẹni ndị-ndu ndị Ju rị a chọ nị wẹ gbu ẹ. 2 Ogẹn hụ, mmẹmmẹ
ndị Ju gi a nọdịsọnmẹ imẹ Ọdụ* e rugụọ. 3 'Ya umunẹ Jesu nọ sị a, "O furu
n'ị gha ebeni pụ, si Judia, kẹni ụmụ-azụụn ị hụn ọrụn-atụmẹnya ndị ị rị a
rụn. 4 Makẹni o nwọnni onyẹ hụn a rụn ọrụn imẹ nzuzue ọwụnị ọ chọ nị
wẹ marịn a. Ebe o mẹ ni i rị e mẹ ihiẹn ndịnị ile, we nwan enwẹn i ghọsị
ụwa." 5 (Ọnwan mẹ makẹni kẹ umunẹ ẹ dẹ e kwerini n'ẹ.)
6 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, "Ogẹn furu ni m e ke ru, kanị ogẹn ile furu ụnụ.
7 Izize ụnụ ezekọ ụwa, kalẹ izize m e ze wẹ makẹlẹ m rị a gwa wẹ nị ihiẹn
w'e mẹ jọ njọ. 8 Jẹnmẹ ni nwan mmẹmmẹni, mmẹ lẹ enwẹn m eke jẹnkọ
mmẹmmẹ hụnnị, makẹni ogẹn furu ni m e ke ru." 9 O kugụụ ihiẹnni, ọ nọ
nọdịkwọ imẹ Galili.

Jesu E Jẹn Mmẹmmẹ-ọdụ

10 Kanị ogẹn umunẹ Jesu gi jẹnmẹgụụ mmẹmmẹ hụ, ọ nọzị jẹnmẹ, kanị
nzuzue k'o gi jẹn.
11 Ndị-ndu ndị-Ju hụ a chọ a imẹ mmẹmmẹ hụ, wẹ hụ a sị, "Elebe k'ọ
rị?" 12 Ndị rị igunrun rịsọnmẹ ebẹhụ hụ a kasọnmẹ murinmurin. Ndịnị
sị, "Ezigbo ịhịan k'ọ wụ," ndịnị sị, "Mba, ọ rịhụ e dufie ndị alị." 13 Kanị,
makẹni egun ndị-ndu ndị Ju rị a tụ wẹ, o nwọnni onyẹ s'ẹka ku oku ẹ
ifọnrin-ifọn.
14 Ogẹn mmẹmmẹ hụ gi rugụụ ahanmahan, Jizọsị nọ si Ụlọ-nsọ d'a
kuzimẹ. 15 Ọ nọ tụ ndị-ndu ndị Ju ẹnya, wẹ nọ sị, "Nanị kẹ okẹnnyẹni dọn
marịn ihiẹn ọda ẹnịna, bụ o ke jẹntu ọzụnzụn ọwụlẹ?" 16 Jesu nọ za wẹ, sị,
"Nkuzi m ẹlẹ nke m kanị nke onyẹ zihẹ ni m rọ. 17 Omẹni ịhịan a kwademẹ
obi ẹ n'o jẹnkọ d'e mẹ uche Osolobuẹ, onyẹ hụ sikọ d'a marịn omẹni nkuzi
m gha ẹka Osolobuẹ bịa ra m gi ikẹn m e ku. 18 Onyẹ hụn e gi ikẹn ẹ e ku
rị a chọ nị wẹ ja a mma; kanị onyẹ rị e mẹ nị wẹ ye onyẹ zihẹn'ẹ ọghọ wụ
onyẹ ezioku, ntụ a rị imẹ ẹ."

---

* **Isi Nke Ẹ**sa:2 Livitikọsị 23.34

19 “Mozizi ye ụnụ Iwu, ẹlẹ 'ya? Kanị o nwọnni onyẹ ohu imẹ ụnụ hụn e
dọnmẹ Iwu hụ. Kị haịn ụnụ gi a chọ nị ụnụ gbu m?”
20 Igunrun hụ nọ za, sị, “Eje-mmọn rị imẹ i! Onyẹ rị a chọ n'o gbu i?”
21 Jesu nọ sị, “M rụn ọrụn-atụmẹnya ohu, ọ nọ tụ ụnụ ile ẹnya. 22 Mozizi
ye ụnụ iwu ịkwa-ugun. (Kanị ẹlẹ Mozizi bidọn ịkwa-ugun, ndị nẹdi ụnụ kanị
bidọn ẹ.) Ụnụ a kwadẹ okẹnnyẹ ugun Ụhụọhịn Izu-ikẹn kẹni ụnụ hụn ụzọ
mẹzu iwu hụ. 23 Omẹni wẹ hụ a kwa okẹnnyẹ ugun Ụhụọhịn Izu-ikẹn
amamgbe w'a dan Iwu Mozizi, kị haịn ụnụ gi e we ni m iwe makẹni m
zụọchanrịn okẹnnyẹni ẹhụ a ile Ụhụọhịn Izu-ikẹn? 24 Ahanzilẹ ni eṅẹn kẹ
ụnụ hụn a, kama, e leban nị ihiẹn ẹnya ọhụnma kẹni ụnụ hụn ụzọ han eṅẹn
rị mma.”

Onyẹ Kẹ Jesu Wụ?

25 Ya ndị hụ imẹ ndị Jerusalẹm nọ sị, “Ẹlẹ ọnwan wụ okẹnnyẹ hụ ndị-
ndu rị a chọ nị wẹ gbu? 26 Lee ẹ nwan k'ọ rị ebeni e ku oku id'ẹnya ịhịan
ile, a gba w'a nkịntịn! A marịngụọdẹ wẹ nwan nị 'ya wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ
Osolobuẹ Tumẹ ra? 27 Kanị ẹnyi a marịnghọ ebe okẹnnyẹni gha bịa; ogẹn
Kraịstị jẹnkọ d'e gi bịa, o nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a marịn ebe ọ gha bịa.”
28 Ogẹn Jesu gi rị a kuzi imẹ Ụlọ-nsọ, ọ nọ weshi olu elu, sị, “Eziẹ, ụnụ
a marịngụọ m, marịnzịkwọ ebe m gha bịa! Kanị, egini m ihiẹn ẹka m
bịa; onyẹ hụn zihẹ ni m furu wẹ gi dọn ẹnya—'ya kẹ ụnụ marịnlẹni! 29 A
marịnghọ m'a makẹni m gha ebe ọ rị bịa, 'ya zihẹ m.”
30 'Ya wẹ nọ chọ nị wẹ nwụnrụn a; kanị o nwọnni onyẹ mẹtụ a ẹka,
makẹni ogẹn ẹ e ke ru. 31 K'osilẹrị, ndị bu ọda rị ebẹhụ nọ kwerini n'ẹ;
wẹ hụ a sị, “Ogẹn Kraịstị wụ Mezaya, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, k'e gi bịa,
n'ọ rụnkarị okẹnnyẹni ọrụn-atụmẹnya?”

E Zi Wẹ Ndị-ụnakpa Ụlọ-nsọ D'a Nwụnhan Jesu

32 Ndị Itu-Farisi a nụ kẹ igunrun hụ rị e ku ihiẹn ndịnị wẹ banyeni Jizọsị,
'ya ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị Itu-Farisi nọ zi ndị ụnakpa Ụlọ-nsọ d'a nwụnhan
a.
33 Jizọsị nọ sị, “M jẹnkọ d'e sọn ụnụ nọdị ẹkẹrẹ, omẹgụụ, a laburu m onyẹ
hụn zihẹ ni m; 34 ụnụ jẹnkọ d'a chọ m, kanị, ụnụ ahụnkọ m; ebe m rị, ụnụ
e ri-ẹka bịa.” 35 Ndị-isi ndị Ju nọ sị ibe wẹ, “Elebe kẹ okẹnnyẹni chọ n'o jẹn,
hụn ẹnyi jẹnkọlẹni d'a hụn a? Ọ chọ n'o jẹn alị ndị Griki—alị ndị wụlẹni ndị
Ju—ebe ndị nke ẹnyi rịsọnmẹ d'a kuzimẹ imẹ igunrun ndị wụlẹni ndị-Ju?
36 K'o gi ihiẹnni e ku: ‘Ụnụ sikọ d'a chọ m, kanị, ụnụ ahụnkọ m; ebe m rị,
ụnụ asakọ ẹka bịa a.’?”

Mirin Hụn E Ye Ndụn

37 Ụhụọhịn ịkpazụụn mmẹmmẹ hụ, hụn wụ ụhụọhịn kachanrịn mkpa,
Jesu nọ wuzo ọtọ, yi oro, sị, “Omẹni o nwọn onyẹ ẹgụn mirin rị a gụn, 'ya
bịa d'e kunrun m n'ọ ra! 38 Onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini ni m, ya ra; o sikọ d'a
rị n'a kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku:
‘Mirin hụn e ye ndụn
jẹnkọ d'a gha imẹ ẹ
e hupụha kẹ iyi.’ ”
39 Jizọsị gi ọnwan e ku oku Mmọn-nsọ hụn ndị kwerini n'ẹ jẹnkọ d'e
nwẹhẹn. W'e ke ye wẹ Mmọn-nsọ ogẹn hụ makẹni Jesu e ke banye ọghọ
a.

Igunrun Hụ E Kebe

40 Ogẹn wẹ gi nụ oku ndịnị, ndị hụ imẹ igunrun hụ nọ sị, “Ezioku, ọnwan
wụ onyẹ-amụma Hụ *pụ-ichẹn*.” 41 Ndị ọzọ sị, “Ọnwan wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ
Osolobuẹ Tumẹ!” Kanị ndị hụ imẹ wẹ sị, “Kraịstị k'a ghadẹ nwan Galili
bịa ra?! 42 Ẹhụhụọ-nsọ e kuguọn'a nị Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ,
sikọ d'a gha ebọn Defidi pụha; n'o sikọ d'a gha Bẹtulẹhẹm, obodo Defidi te
bi bịa?” 43 Oku banyeni Jizọsị nọ kebe igunrun ahụn. 44 Ndị hụ imẹ wẹ te
chọ nị wẹ nwụnrụn a, kanị o nwọnni onyẹ mẹtụ a ẹka.

Ndị-ndu Ndị Ju A Jụ N'e Kwerikọnị Wẹ Jesu

45 Ogẹn ndị-ụnakpa Ụlọ-nsọ ahụn gi kinhẹn azụụn d'e kunrun ndị-isi
nchụ-ẹjan lẹ ndị Itu-Farisi, wẹ nọ jụma wẹ, sị, “Kị haịn ụnụ gilẹni wẹhẹ ẹ?”
46 Ndị ụnakpa Ụlọ-nsọ hụ nọ za, sị, “O nwọnni onyẹ kutu oku kẹ okẹnnyẹni!”
47 Ndị Itu-Farisi nọ jụ wẹ, sị, “E dufiegụọzịdẹ wẹ nwan ụnụ nwẹn ra?
48 O nwọnghọ kaka akpụ onyẹ-ndu mọbụ onyẹ Itu-Farisi ohu ụnụ marịn
hụn kwerini n'ẹ? 49 Igunrunni amarịn Iwu Mozizi, ndị wẹ bụ ọnụ kẹ wẹ
wụ.”
50 Nikodimọsị hụn jẹn d'e kunrun Jesu mbụ, hụn wụ onyẹ ohu imẹ wẹ
nọ sị wẹ, 51 “Iwu ẹnyi a madẹ ịhịan ikpe bụ ebuni wẹ ụzọ nụ ọnụ a mọbụ
chọpụha ihiẹn o mẹ ra?”
52 Wẹ nọ za, sị, “Ị wụzịdẹ onyẹ Galili ra? Mụ Ẹkụkwọ-nsọ n'ị marịn nị
onyẹ-amụma ara gha † Galili bịa.” [53 Onyẹ ọwụlẹ nọ lashi iwe ẹ.

Isi Nke Ẹsatọ

Okpoho Hụ Zọ-ụkụ-ye-ọfịa

1 Kanị, Jesu nọ si Ugu Olivu. 2 O ru ụzọ-ụtụntụn, o kinhẹnzi Ụlọ-nsọ. Ndị
hụ ile nọ bịa d'e kunrun ẹ, ọ nọ nọdị alị, kuzimẹ wẹ.
3 Ya ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị Itu-Farisi nọ wẹhẹ okpoho ohu wẹ nwụn ebe
ọ rị a zọ-ụkụ-eye-ọfịa. Wẹ nọ bu ẹ tumẹ ihun ịhịan ile. 4 Wẹ nọ sị Jizọsị,
“Onyẹ-nkuzi, wẹ nwụn okpohoni ebe ọ rị a zọ ụkụ e ye ọfịa. 5 Imẹ Iwu,
Mozizi sị ẹnyi gi ọmụma magbu okpoho nọ ẹnịna, kalẹ, k'i k'e ku nwan
banyen'ẹ?” 6 (Wẹ jụ a ihiẹnni nị wẹ gi ẹ kwọndọn Jizọsị, kẹni wẹ hụn ihiẹn
wẹ k'a sị nị ya k'o mẹ.) Ya kẹ Jizọsị nọ hulụa alị, gi mkpịnsịn-ẹka a demẹ
ihiẹn alị. 7 Ogẹn wẹ gi tọ a jụ a, o nọ lihi ọtọ, sị wẹ, “Onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ
mẹtulẹni njọ, 'ya bu ụzọ ma a ọmụma.” 8 'Ya ọ nọ hulụazị alị, demẹ ihiẹn alị.
9 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, wẹ ile nọ pụma, ohu-ohu, ndị kanị bu ụzọ pụma,
d'e ru n'ọ họdụ Jizọsị sụọ; okpoho hụ turuhụkwọ ebẹhụ ihun Jizọsị. 10 Ya
Jesu nọ lihi ọtọ, sị a, “Okpoho, elebe kẹ wẹ rị? O nwọnni onyẹ ma ị ikpe?”
11 Ọ nọ sị, “Di-ọkpa, o nwọnni.” Jizọsị nọ sị a, “Mmẹ nwẹn ẹ amakọkwọ ị
ikpe. Jẹnmẹ. Kanị, gha kikẹnni jẹnmẹ, emẹzilẹ njọ.”]

Jizọsị Wụ Ukpẹ Ụwa

12 Jizọsị nọ sịzị ndị ahụn o te rị a kuzi, “Mmẹ wụ ukpẹ ụwa. Onyẹ ọwụlẹ
hụn rị e sọnni m aghakọ imẹ ishi, kama, o sikọ d'e nwọn ukpẹ hụ hụn e ye
ndụn.”
13 Ndị-Farisi nọ shịarị a, sị, “Ị rị nwan a shịanị enwẹn i ẹri, egikọ wẹ ẹri i
dọn.”
14 Jesu nọ za, sị, “Ọsụọn'a nị m shịa nị enwẹn m ẹri, ẹri m furu wẹ gi dọn,
makẹlẹ a marịnghọ m ebe m gha bịa lẹ ebe m jẹnkọ. Ụnụ amarịn ebe m gha
bịa mọbụ ebe m jẹnkọ. 15 Ụnụ e gi ihiẹn ẹnya e legha a han eṅẹn. O nwọnni

† **Isi Nke Ẹsa:52** ...onyẹ-amụma hụ pụ-ichẹn aghakọ...

onyẹ m'a hannị eṅẹn. 16 Kanị ọ sụọ n'a nị m jẹnkọ d'a han eṅẹn, eṅẹn m'a
han wụ ezioku, makẹni ẹlẹ mmẹ sụọ a han a, kama mmẹ lẹ Chuku-Nẹdi
hụn zihẹ ni m gba a han a.
17 Imẹ Iwu ụnụ, wẹ de ẹ nị ẹri mmadụ ẹbụọ kẹ wẹ gi e dọn. 18 M rị a shịanị
enwẹn m ẹri; Nẹdi m hụn zihẹ ni m rị a shịazịkwọ nị m ẹri." 19 Ya wẹ nọ
sị a, "Elebe kẹ Nẹdi i rị?" Jesu nọ za, sị, "Ụnụ amarịn m, ụnụ amarịnzịkwọ
Nẹdi m. Omẹlẹ ụnụ marịn m amarịn, nkẹ ụnụ a marịnzịkwọ Nẹdi m."
20 Jesu ku ihiẹn ndịnị ogẹn o gi rị ẹhụ ebe w'e buche oyiye imẹ Ụlọ-nsọ
a kuzi, bụ o nwọnni onyẹ nwụnrụnn'a makẹni ogẹn ẹ e ke ru.

Ebe Jesu Gha Bịa Lẹ Ebe O Jẹnkọ

21 Jizọsị nọzị gwa wẹ, sị, "M jẹnkọ d'a pụ; ụnụ sikọ d'a chọ m—kanị ụnụ
jẹnkọ d'a nwụntọ imẹ njọ ụnụ. Ụnụ asakọ ẹka bịa ebe m jẹnkọ."
22 Ndị-ndu ndị Ju nọ sị, "Ọ sị nị ẹnyi asakọ ẹka bịa ebe o jẹnkọ. 'Ya wụ n'o
jẹnkọ d'e gbudẹ nwan enwẹn ẹ ra?" Ịya k'o gidẹ nwan ihiẹnni e ku ra?
23 Jizọsị nọ za wẹ, sị, "Ụnụ gha ibe alị bịa, kalẹ m gha elu bịa. Ụnụ wụ
nke ụwanị, kanị ẹlẹ m nke ụwanị. 24 'Ya haịn m gi gwa ụnụ nị ụnụ sikọ
d'a nwụntọ imẹ njọ ụnụ. Ụnụ jẹnkọ d'a nwụntọ imẹ njọ ụnụ mmanị ụnụ
kweri nị m wụ onyẹ ahụn m sị nị 'ya kẹ m wụ."
25 Wẹ nọ sị a, "Onyẹ k'ị wụ?" Jesu nọ sị wẹ, "Ihiẹn hụ m gwa ụnụ isi
mbidọn kẹ m wụ. 26 M nwọn ihiẹn bu ọda m k'a saẹka ku banyeni ụnụ,
ihiẹn bu ọda m'e gi ma ụnụ ikpe; kanị, onyẹ hụn zihẹ ni m furu wẹ gi e dọn
ẹnya, m rịhụ a gwa ụwa ihiẹn ndị m nụ ọnụ a." 27 (Kanị aghọtanị wẹ n'ọ rị
a gwa wẹ banyeni Chuku-Nẹdi.) 28 'Ya Jizọsị nọ sị, "Ogẹn ụnụ jẹnkọ d'e gi
wesi Nwa nke Ịhịan enu kẹ ụnụ jẹnkọ d'e gi marịn nị m wụ onyẹ m wụ
—Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ—nị m'a ra gi uche m mẹ ihiẹn ọwụlẹ,
kama, nị m rị a gwa ụnụ ihiẹn ndịnị wẹ kẹ Nẹdi m dọn kuzi m. 29 Onyẹ hụ
zihẹ ni m nọyeni m anọyeni; ọ natọnị m, makẹni ogẹn ile kẹ m gi e mẹ ihiẹn
a sụọn'a."
30 Ogẹn o gi rị e ku ihiẹn ndịnị wẹ, ndị bu ọda nọ kweri.

Ezioku Jẹnkọ D'e Mẹ Ụnụ Weri Enwẹn Ụnụ

31 Jizọsị nọ sị ndị Ju hụn kwerini n'ẹ, "Omẹni ụnụ e sọn nkuzi m, 'ya wụ
ụnụ wụ ụmụ-azụụn m nke-esi. 32 Ụnụ mẹ ẹ, ụnụ jẹnkọ d'a marịn ezioku,
ezioku jẹnkọ d'e mẹ ụnụ nwọnrin enwẹn ụnụ." 33 Wẹ nọ za a, sị, "Ẹnyi wụ
ụmụ Ebraham, ẹnyi awụtuni igbọn onyẹ ọwụlẹ. K'i rị a sịnị, 'Ụnụ jẹnkọ d'e
weri enwẹn ụnụ'?" 34 Jesu nọ sị wẹ, "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ ọwụlẹ
hụn e mẹ njọ wụ igbọn njọ. 35 Igbọn ara nwọn ọnọdị imẹ ezi-lẹ-ụlọ jẹnrin
ejẹn, kanị, nwa nwọn ọnọdị imẹ ezi-lẹ-ụlọ jẹnrin ejẹn. 36 'Ya wụ, omẹni
Nwa Osolobuẹ mẹ ụnụ weri enwẹn ụnụ, ụnụ jẹnkọ d'e nwọnrin enwẹn ụnụ
nke-esi. 37 A marịnghọ m nị ụnụ wụ ụmụ Ebraham, kanị ụnụ rị nwan a chọ
nị ụnụ gbu m, makẹni oku m enwọn ọnọdị imẹ ụnụ. 38 M'e ku ihiẹn m hụn
ebe Nẹdi m rị, kalẹ ụnụ e mẹ ihiẹn ụnụ nụ ọnụ nẹdi ụnụ."
39 Wẹ nọ za a, sị, "Ebraham wụ nẹdi ẹnyi." Jesu nọ sị wẹ, "Omẹni eziẹ
rọ nị ụnụ wụ ụmụ Ebraham, nkẹ ụnụ hụ e mẹ ihiẹn Ebraham mẹ. 40 Kanị
ụnụ chọ nwan nị ụnụ gbu m, onyẹ hụn gwa ụnụ ezioku hụn m nụ ọnụ
Osolobuẹ. Ebraham e mẹni ihiẹn nọ ẹrịra! 41 Ụnụ rịhụ e mẹ ihiẹn nẹdi ụnụ
e mẹ."
Wẹ nọ sị a, "Ẹnyi ẹlẹ ụmụ ọwụ; Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ sụọ wụ Nẹdi ẹnyi
nwọn."
42 Jizọsị nọ sị wẹ, "Omẹni Osolobuẹ wụ Nẹdi ụnụ, nkẹ ihiẹn m a sụọ ụnụ,
makẹni m gha ebe Osolobuẹ rị bịa; ịya mẹ m nwan rị ebeni. Ẹlẹ mmẹ gi

ihiẹn ẹka m bịa, ịya zihẹ m. 43 Kị haịn ụnụ gilẹni a ghọta ihiẹn m rị e ku?
Ụnụ arị a ghọta makẹni ụnụ asanị ẹka nabanhan oku m.
44 Ụnụ wụ nke Ekwensụ nẹdi ụnụ, ihiẹn Ekwensụ nẹdi ụnụ chọ kẹ ụnụ
chọ nwan nị ụnụ mẹ. Ogbu-ọchụ k'ọ wụ gha isi mbidọn lala; ọ kwadọntuni
ezioku—makẹni ezioku arị imẹ ẹ. Ọ gha a tụ ntụ, o nwọnni ihiẹn ọ wụ ebe
ọ rị, makẹni onyẹ ntụ lẹ nẹdi ntụ ile k'ọ wụ. 45 Ya haịn ụnụ gilẹni kweri
ihiẹn m rị e ku, makẹni m rị e ku ezioku. 46 Onyẹ imẹ ụnụ sikọ d'a saẹka
ghọsị nị m mẹ njọ? O mẹ nwan nị ezioku ke m rị a gwa ụnụ, kị haịn nwan
ụnụ gilẹni kweri ihiẹn m rị e ku? 47 Onyẹ ọwụlẹ hụn wụ nke Osolobuẹ e gi
oku Osolobuẹ e dọn. Ihiẹn haịn ụnụ gilẹni e gi oku Osolobuẹ e dọn wụ nị
ụnụ ẹlẹ nke Osolobuẹ."

Jizọsị Lẹ Ebraham

48 Ndị-ndu ndị Ju nọ za, sị, "Ẹlẹ ezioku kẹ ẹnyi rị e ku nị ị wụ onyẹ
Sameria, nị eje-mmọn rị imẹ i?" 49 Jesu nọ za, sị, "Eje-mmọn a rị imẹ m;
m'a gbaye Nẹdi m, kanị ụnụ ara gbaye m. 50 Arị m e mẹ nị wẹ ye m ọghọ;
kanị, o nwọnghọ onyẹ rị e mẹ ni wẹ ye m ọghọ—Nẹdi m rọ; ịya a han eṅẹn.
51 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ ọwụlẹ mẹ ihiẹn m ku ahụnkọ ọnwụn,
kaka."

52 Ndị Ju nọ sị a, "O wegụọ nwan ẹnyi ẹnya ọhụnma-ọhụnma nị eje-mmọn
rị imẹ i! Ebraham lẹ ndị-amụma a nwụnghọ, kanị ị sị, 'Onyẹ ọwụlẹ hụn
dọnmẹ oku m ahụnkọ ọnwụn.' 53 'Yụ ka nẹdi ẹnyi wụ Ebraham hụn nwụnnị
lẹ ndị-amụma ndị nwụnzịkwọ ọnwụn? Onyẹ k'i ro nị 'ya kẹ ị wụ?"

54 Jizọsị nọ za, sị, "M ja enwẹn m mma, ọjija-mma m wụ ihiẹn mmaka.
Onyẹ hụn a ja m mma wụ Nẹdi m, hụn ụnụ sị nị 'ya wụ Osolobuẹ ụnụ,
55 bụ ụnụ amarịn a, kalẹ a marịnghọ m'a. M sị n'a marịn m'a, m jẹnkọ d'a
wụ onyẹ ntụ kẹ ụnụ; kanị a marịnghọ m'a; m'e mẹ ihiẹn o ku. 56 Nẹdi ụnụ
kanị wụ Ebraham ghọghọ n'o jẹnkọ d'a hụn ogẹn m; ọ hụn a, ẹfọ nọ sụọ a
ụsụọ."

57 'Ya ndị Ju nọ sị a, "Y'e ke ru ahụa iri-kwasị-ọgụnnaị, y'a hụnọlẹ
Ebraham?"

58 Jesu nọ sị wẹ, "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, nị wẹ d'a mụ Ebraham, m
rị arị!"

59 'Ya wẹ nọ tụtụrụ ọmụma nị wẹ ma a, kanị Jesu nọ warị, gha imẹ Ụlọ-
nsọ pụ.

Isi Nke Itenẹi

Jizọsị A Zụọ Okẹnnyẹ Wẹ Mụ Ẹnya-ishi

1 Ogẹn Jizọsị gi ghafekọ, ọ nọ hụn onyẹ ẹnya kpu-ishi kete w'a mụl'a.
2 Ụmụ-azụụn a nọ jụ a, sị, "Onyẹ-nkuzi, onyẹ mẹ njọ hụn wẹ gi mụ
okẹnnyẹni ẹnya-ishi, ịya lẹ enwẹn ra ndị mụn'a?" 3 Jesu nọ za, sị, "Ẹlẹni
okẹnnyẹni mọbụ ndị mụn'a mẹ njọ, kanị wẹ mụ a ẹnya-ishi kẹni ikẹn
Osolobuẹ hụn ụzọ pụha ifọn imẹ ndụn a. 4 Ẹnyi sikọ d'a gha a rụn ọrụn
onyẹ hụn zihẹ ni m ebe eki kelẹni gi, makẹni, ọhị gba, o nwọnni onyẹ jẹnkọ
d'a saẹka rụn ọrụn. 5 Hụnnị m rị imẹ ụwa, mmẹ wụ ukpẹ ụwa."

6 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ jụ ẹsọn tọ alị, gi ẹsọn hụ mẹmẹ ụrụa, gi ẹ te
onyẹ ẹnya-ishi hụ ẹnya. 7 Ọ nọ sị a, "Jẹnmẹ d'e fin ihun imẹ mirin Silụam."
(Alị ẹfannị wụ "E zijẹngụọ.") Ọ nọ jẹn d'e fin ihun ẹ, ọ nọ leghama ụzọ,
lụaha. 8 Ndị nọchimẹn'ẹ lẹ ndị marịn n'ọ te rịọ ụrịọ hụ a sị, "Ọnwan ẹlẹ onyẹ
hụ a nọdị alị a rịọ ụrịọ?" 9 Ndị hụ imẹ wẹ hụ a sị, "Ịya rọ." Ndị ọzọ sị, "Mba,
ẹlẹ ya; kanị o yi ẹ eyi."

Kanị 'ya nwẹn nọ sị, “Ẹghẹẹ, mmẹ wụ okẹnnyẹ hụ.” 10 Wẹ hụ a jụ a, a jụdọnzi, a sị, “Nanị k'i dọn nwan leghama ụzọ?” 11 Ọ nọ sị, “Okẹnnyẹ hụ w'a kpọ Jizọsị/Jesu mẹmẹ ụrụa gi ẹ te m ẹnya, ọ nọ sị m, ‘Jẹn Silụam d'e fin ihun.’ 'Ya m nọ jẹnmẹ d'e fin ihun, m nọ leghama ụzọ!” 12 Wẹ nọ jụ a, sị, “Elebe k'ọ rị?” Ọ nọ sị, “Amarịn m.”

Ndị Itu-Farisi E Leban Nzụọrị Hụ Ẹnya

13 Wẹ nọ weri onyẹ hụ ẹnya te kpu-ishi jẹnni ndị Itu-Farisi. 14 (Ụhụọhịn Izu-ikẹn kẹ Jesu mẹmẹ ụrụa gi ẹ shịapụ a ẹnya.) 15 'Ya ndị Itu-Farisi nọ jụma a k'ọ dọn leghama ụzọ. Ọ nọ sị wẹ, “O bu ụrụa che m ẹnya, e fin m ihun m—e leghamagụọ m nwan ụzọ.” 16 Ndị hụ imẹ ndị Itu-Farisi nọ sị, “Okẹnnyẹni ẹlẹ nke Osolobuẹ makẹni ọ rịnị e dọnmẹ iwu Izu-ikẹn.” Ndị ọzọ sị, “Nanị kẹ onyẹ-njọ dọn saẹka a rụn ọrụn-atụmẹnya ndịnị?” Wẹ nọ kebe. 17 Wẹ nọ sịzị onyẹ ẹnya-ishi hụ, “K'i nwọn y'e ku banyen'ẹ, ebe o mẹ ni 'ya shịapụ ị ẹnya?” Ọ nọ sị, “Ọ wụ onyẹ-amụma.”

18 Ndị-ndu ndị Ju e te kwerini nị ẹnya te kpu ẹ ishi d'e ru n'a kpọ wẹ ndị mụn'a. 19 Wẹ nọ jụ ndị mụn'a, sị, “Ọnwan wụ nwa ụnụ hụn ụnụ sị nị ụnụ mụ a ẹnya-mpịn? Nanị k'o dọn nwan leghama ụzọ?” 20 Ndị mụn'a nọ za, sị, “Ẹnyi a marịnghọ nị ọnwan wụ nwa ẹnyi; nị ẹnyi mụ a ẹnya-mpịn. 21 Kanị, ẹnyi amarịn k'o dọn nwan leghama ụzọ mọbụ onyẹ shịapụ a ẹnya. O rugụọ ogo; jụn'a. 'Ya sikọ d'e ku ọnụ a.” 22 (Ndị mụ n'a ku ẹrịra makẹlẹ egun ndị-ndu ndị Ju rị a tụ wẹ. Makẹni, ndị-ndu ndị Ju e kwerigbamaọlẹ nị onyẹ hụn jẹnkọ d'a sị nị Jesu wụ Kristi, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, a chụpụ w'a imẹ ụlọ-ofufe. 23 'Ya haịn ndị mụn'a gi sị, “O rugụọ ogo; jụn'a.”)

24 'Ya wẹ nọ kpọzị okẹnnyẹ hụ ẹnya te kpu ishi, jụmazị a ajụjụ nke mgbe ẹbụọ, sị a, “Ku ezioku n'i ye Osolobuẹ ọghọ! Ẹnyi a marịnghọ nị okẹnnyẹni wụ onyẹ-njọ.” 25 Ọ nọ za, sị, “Amarịn m omẹni ọ wụ onyẹ-njọ mọbụ ẹlẹ onyẹ-njọ. Kanị ihiẹn ohu m marịn wụ nị ẹnya te kpu m ishi, kalẹ, e leghamagụọ m nwan ụzọ!” 26 Ya wẹ nọ sị a, “K'o mẹ i? Nanị k'o dọn shịapụ ị ẹnya?” 27 Ọ nọ sị wẹ, “A gwagụọ m ụnụ, kanị ụnụ egini ẹ dọn; kị haịn ụnụ gi a chọ nị ụnụ nụzị a? Ụnụ chọzikwọ nị ụnụ wụrụ ụmụ-azụụn a?”

28 Ya wẹ nọ kpọma a iyi, sị, “Nwa-azụụn a k'ị wụ, kanị ẹnyi nwẹn wụ ụmụ-azụụn Mozizi. 29 Ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ gwa Mozizi oku, kanị nke okẹnnyẹni, ẹnyi amarịndẹ ebe ọ gha bịa!” 30 Okẹnnyẹ hụ nọ za, sị, “Ọnwan wụ ihiẹn a tụ ẹnya! Ụnụ amarịn ebe ọ gha bịa, bụ ọ shịapụ m ẹnya. 31 Ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ ara gọn onyẹ-njọ ntịn, kanị o gọn onyẹ hụn e fe n'ẹ lẹ onyẹ hụn e mẹ uche ẹ ntịn. 32 Kete ụwa e bidọnlẹ, anụtuni wẹ nị onyẹ ọwụlẹ shịapụ ẹnya onyẹ wẹ mụ ẹnya-mpịn. 33 Ọwụlẹ okẹnnyẹni ẹlẹ nke Osolobuẹ, o ke sa ẹka mẹ ihiẹn ọwụlẹ.”

34 Wẹ nọ za a, sị, “Imẹ njọ kẹ wẹ nọchanrịn mụ ị; ị rị nwan a chọ nị kuzi ẹnyi?!” Wẹ nọ chụpụ a imẹ ụlọ-ofufe.

Ẹnya-ishi Imẹ-mmọn

35 Ogẹn Jizọsị gi nụ nị a chụpụgụọ w'a, ọ hụn a, ọ nọ sị a, “Y'e kwerighọ nị Nwa nke Ịhịan?”

36 Ọ nọ za, sị, “Onyẹ k'ọ wụ di-ọkpa? Gwa m, kẹni m hụn ụzọ kweri n'ẹ!”

37 Jizọsị nọ sị a, “Y'a hụngụọ a—onyẹ hụn rị e du i e ku oku rọ.”

38 Ọ nọ sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, e kwerighọ m.” Ọ nọ sekpu alị, fe ẹ.

39 Jesu nọ sị, “M bịa ụwanị d'a han eṅẹn, kẹni ndị ẹnya-ishi leghama ụzọ, ndị hụn e legha ụzọ a wụrụ ndị ẹnya-ishi.”

40 Ndị Itu-Farisi nọkunmẹ n'ẹ a nụ ihiẹnni o ku, wẹ nọ jụ a, sị, “Ẹnyi
wụzịkwọ ndị ẹnya-ishi?”
41 Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Omẹni ụnụ wụ ndị ẹnya-mpịn, wẹ e ke sị nị ụnụ mẹ
njọ; kalẹ, ebe ụnụ sị nị ụnụ hụ e legha ụzọ, njọ ụnụ hụkwọnị ụnụ.”

Isi Nke Iri

Ilu Jesu Gi Ezigbo Onyẹ-ndu Atụnrụn Ta

1 “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ ọwụlẹ hụn ghalẹni ọnụmụzọ banye
imẹ ụlọ-atụnrụn, kanị ọ gha ụzọ ọzọ nyinban, onyẹ ahụn wụ onyẹ-ohin
lẹ onyẹ e chekin ịhịan ụzọ a napụ a ihiẹn ẹ. 2 Onyẹ hụ gha ọnụmụzọ
banye, 'ya wụ onyẹ-ndu atụnrụn ndị hụ. 3 Ịya kẹ onyẹ nche a kpọpụ nị
ụzọ; atụnrụn ndị hụ e gọn ntịn olu ẹ. Ọ kpọ atụnrụn a ẹfan, o dupụha wẹ.
4 O wepụhagụụ wẹ ile wụ ndị nke ẹ, o buruni wẹ ụzọ; atụnrụn ndị hụ e
sọn ẹ makẹni wẹ marịn olu ẹ. 5 Esọnkọ wẹ onyẹ wẹ marịnlẹni, kama, w'a
gban'a ọsọ, makẹni amarịn wẹ olu ẹ.”
6 Jizọsị gi iluni gwa wẹ oku, kanị a ghọtanị wẹ.

Jizọsị Wụ Ezigbo Onyẹ-ndu Atụnrụn Hụ

7 'Ya Jizọsị nọzị sị wẹ, “Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, mmẹ wụ ọnụmụzọ
atụnrụn gha a banye. 8 Ndị ọzọ ile bu m ụzọ bịa wụ ndị ohin lẹ ndị e chekin
ịhịan a napụ a ihiẹn ẹ; kanị atụnrụn ndị hụ egọnni wẹ ntịn. 9 Mmẹ wụ
ọnụmụzọ. Onyẹ ọwụlẹ hụn gha m banye sikọ d'e nwọn nzụọpụha; o jẹnkọ
d'a gha e jẹn, a lụa, a hụnsọnmẹ ẹfịfịa o sikọ d'e ri. 10 Onyẹ ohin ara bịa
wezụka n'ọ bịa n'o zun, n'o gbu lẹ n'o tikpọ, kanị m bịa kẹni wẹ nwọn ndụn,
nwọn ẹ mmagi-mmagi.”
11 “Mmẹ wụ ezigbo onyẹ-ndu atụnrụn. Ezigbo onyẹ-ndu atụnrụn gi ufiri
atụnrụn e ye ndụn a. 12 Nke onyẹ wẹ wehụ ọrụn, hụn wụlẹni onyẹ-ndu
atụnrụn ndị hụ, hụn atụnrụn ndị ahụn wụlẹni nke ẹ, ọ hụn ẹwọrọ* k'ọ
lala, ọ la atụnrụn ndị hụ tọ, gbapụ—ẹwọrọ hụ nwụnrụn wẹ, ọ chụzịza wẹ.
13 Onyẹ wẹ we ọrụn a gbapụ makẹni ọ wụhụ onyẹ wẹ we ọrụn, ẹlẹ ịya nwọn
atụnrụn, o nwọnni ihiẹn ọ kpọ atụnrụn ndị hụ.
14 Mmẹ wụ ezigbo onyẹ-ndu atụnrụn. A marịnghọ m atụnrụn m; atụnrụn
m a marịnghọzị m— 15 rịkẹ kẹ Nẹdi m dọn marịn m, a marịn m Nẹdi m. M
rị e ye ndụn m makẹ ifiri atụnrụn. 16 M nwọn atụnrụn ndị ọzọ rịlẹni imẹ
igunrunni. M jẹnkọ d'e wẹhẹzi wẹ. Wẹ jẹnkọ d'e gọn ntịn olu m, kẹni ọ
wụrụ igunrun ohu lẹ onyẹ-ndu ohu. 17 Ihiẹn m sụọ Nẹdi m makẹni m rị e
we ndụn m e ye kẹni m werizi ẹ. 18 O nwọnni onyẹ rị a napụ m ndụn m;
kama, mmẹ rị e gi uche m e ye ẹ. Ọ rị m ẹka iyen'ẹ; ọ rịzị m ẹka iwerizin'ẹ.
Nẹdi m sị m mẹ ihiẹnni.”
19 Ya kẹ ndị-ndu ndị Ju nọ kebezi makẹ ihiẹn ndịnị ọ rị e ku. 20 Ndị bu
ọda imẹ wẹ hụ a sị, “Eje-mmọn rị imẹ ẹ; ẹra rị a pụ a! Kẹ ẹnyi rị e gọnn'ẹ
ntịn?” 21 Ndị ọzọ hụ a sị, “Oku ndịnị ẹlẹ oku onyẹ eje-mmọn rị imẹ ẹ. Nị
eje-mmọn saẹka shịapụ ẹnya onyẹ ẹnya-ishi?”

A Ju Wẹ Jesu

22 Ogẹn hụ wụ ogẹn oyi. Wẹ rị imẹ Jerusalẹm, e mẹ Mmẹmmẹ wẹ gi e
dọn Ụlọ-nsọ nsọ†, 23 Jizọsị ghakọ ẹtụ-ụlọ Solomọnụ hụn rị Ụlọ-nsọ, 24 'ya
ndị-ndu ndị-Ju nọ fihunmẹ ẹ, sị a, “Elee ogẹn kẹ y'e kọnmẹru ẹnyi obi elu?
Omẹni 'yụ wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, gwapụ ẹnyi?”

---

* **Isi Nke Iri:12** Griki: wofu † **Isi Nke Iri:22** Mmẹmmẹ Hanụka

25 Jizọsị nọ za, sị, “A gwagụọ m ụnụ, kanị ụnụ ekwerini. Ọrụn-atụmẹnya
ndị m gi ẹfan Nẹdi m a rụn wụ ọshẹri m; 26 kalẹ ụnụ ekwerini makẹlẹ ụnụ
ẹlẹ atụnrụn m. 27 Atụnrụn m a marịnghọ olu m; a marịnghọ m wẹ; w'e sọn
m esọn. 28 Mm'e ye wẹ ndụn itẹbitẹ; alakọ wẹ ntikpọ. O nwọnni onyẹ sikọ
d'a napụ nị m wẹ. 29 Nẹdi m hụn we wẹ che m ẹka ka ihiẹn ile; o nwọnni
onyẹ jẹnkọ d'e ri-ẹka wepụ wẹ ẹka Nẹdi m.”
30 “Mmẹ lẹ Nẹdi m wụ ohu.”
31 Ndị-ndu ndị-Ju nọ burusọnmẹzi ọmụma, chọ nị wẹ magbu ẹ. 32 Jizọsị
nọ za wẹ, sị, “A rụnghọsịgụọ m ụnụ ọrụn-ọma bu ọda gha ẹka Nẹdi m bịa:
elee hụn imẹ wẹ kẹ ụnụ jẹnkọ d'e gini ufiri ẹ ma m ọmụma?” 33 Ndị-ndu
ndị-Ju nọ za, sị, “Ẹlẹ ọrụn rị mma kẹ ẹnyi k'a ma n'ị ọmụma, kanị, arụ i ku.
Makẹni ịhịan mmaka k'ị wụ bụ ị rị e weri enwẹn i n'ị wụ Osolobuẹ.” 34 Jesu
nọ za wẹ, sị, “Ẹlẹ wẹ de ẹ imẹ Iwu ụnụ, sị, ‘M sị nị ụnụ wụ chi‡.’ 35 Ebe o
mẹ ni w'a ra s'ẹka gbehutọ oku rị imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, omẹni ọ kpọ ndị hụ wẹ
zijẹnni oku Osolobuẹ mbụ ‘chi’, ‘ndị rị kẹ Chuku’, 36 nanị kẹ ụnụ gi rị a sị
nị, mmẹ, hụn Chuku-Nẹdi dọn nsọ zihẹ imẹ ụwa, rị e ku arụ, makẹni m sị,
‘M wụ Nwa Osolobuẹ’? 37 Omẹlẹ arị m a rụn ihiẹn Nẹdi m a rụn, egilẹ ni
ihiẹn m ku dọn. 38 Kanị omẹni m hụ a rụn wẹ, ọsụọn'a nị ụnụ egini ihiẹn m
ku dọn, gi ni ọrụn-atụmẹnya ndị m rụn dọn, kẹni o we ụnụ ẹnya nị Chuku-
Nẹdi rị imẹ m, mmẹ nwẹn rị imẹ Chuku-Nẹdi.” 39 'Ya wẹ nọ chọzị nị wẹ
nwụnrụn a, kanị ọ nọ gbụnahịn wẹ.
40 Jizọsị nọ kin-azụụn, fetu Iyi Jọdanị, si ebẹhụ Jọnụ nọ mẹ mirin-Chuku
ogẹn mbụ, ọ nọ nọdị ebẹhụ. 41 Ndị bu ọda nọ bịa d'e kunrun ẹ, wẹ hụ
a sị, “Jọnụ a rụnnị ọrụn-atụmẹnya kaka akpụ-ohu, kanị, ihiẹn ile Jọnụ ku
banyeni okẹnnyẹni wụ ezioku.” 42 Ndị bu ọda nọ kwerini Jesu ebahụn.

Isi Nke Mmanaị

Ọnwụn Lazarọsị

1 O nwọn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Lazarọsị hụn emu rị a kụ. Onyẹ Bẹtanị,
obodo Meri lẹ nwẹnẹ ẹ okpoho wụ Mata rọ. 2 Merini wụ hụn hu udẹn e
shin ọhụnma ye Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu ụkụ, gi ntutu ẹ fikọrị a; nwẹnẹ ẹ
wụ Lazarọsị kẹ emu rị nwan a kụ. 3 'Ya umunẹ-ikpoho ẹbụọnị nọ zi ozi
jẹnni Jizọsị, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, emu rị a kụ onyẹ ahụn ihiẹn ẹ a sụọ ị.”
4 Kanị, ogẹn Jizọsị gi nụ ihiẹnni, ọ nọ sị, “Emuni ẹlẹ nke ọnwụn, kama, o
k'e wẹhẹni Osolobuẹ ọghọ; o jẹnkọ d'a wụ ụzọ Nwa Osolobuẹ jẹnkọ d'e gi
nwọnhẹn ọghọ.” 5 (Ihiẹn Mata lẹ nwẹnẹ-ẹ-okpoho wụ Meri lẹzi Lazarọsị a
sụọkwọ Jesu asụọ.)
6 Ọ nụgụụ nị emu rị a kụ Lazarọsị, kugụụ ihiẹnni o ku, ọ nọ nọdịzị ebẹhụ
ọ rị akpụ-ụhụọhịn ẹbụọ.
7 Omẹgụụ, ọ nọ nwan sị ụmụ-azụụn a, “Nị ẹnyi kin ni azụụn si Judia.”
8 Ụmụ-azụụn a nọ sị a, “Onyẹ-nkuzi, o ke te ndị Ju chọ nị wẹ ma ị ọmụma
ebẹhụ, ị chọkọ n'ị kinzi ebẹhụ?” 9 Jesu nọ sị, “Ẹlẹ mgbahunmẹ ọkụlọkụ
mmẹbụọ kẹ anwụn gi a rị elu? Ndị hụn a ghahunmẹ ebe eki rị elu
ara kpọgburu, makẹni wẹ gi ukpẹ ụwanị e legha ụzọ. 10 Kanị ndị hụn a
ghahunmẹ imẹ ukinkin a kpọgburu akpọgburu, makẹni ukpẹ a rị imẹ wẹ.”
11 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọzị sị wẹ, “Ụran e buruọlẹ ọwụ ẹnyi wụ
Lazarọsị, kalẹ, m jẹnkọ ebẹhụ d'a kpọtiẹn ẹ.”

‡ **Isi Nke Iri:34** mọbụ: Ụnụ nọ kẹ Osolobuẹ (Ẹbụ-ọma 82.6)

12 Ụmụ-azụụn a nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, omẹni ọ rị ụran, o sikọ d'a rị
mma.” 13 (Jizọsị gi ẹ e ku ni ọ nwụnhụngụọ, kanị wẹ rị e ro n'ọ rị e ku ụran
mmaka.) 14 'Ya Jizọsị nọ gwapụ wẹ, sị, “Lazarọsị a nwụnhụngụọ, 15 kanị,
makẹ ufiri ụnụ, ẹfọ rị a sụọ m ụsụọ nị arị m ebahụn, makẹni o k'e mẹ ụnụ
kweri. Kanị, bịa nị nwan nị ẹnyi jẹn d'e kunrun ẹ.” 16 Tamọsị (hụn w'a kpọ
Ejimẹ) nọ sị ụmụ-azụụn ibe ẹ, “Nị ẹnyi nwẹn jẹnzi, kẹni ẹnyi sọn onyẹ-nkuzi
nwụn!”

Jesu Wụ Onyẹ Hụn E Weli Ndị Nwụnnị

17 Ogẹn Jizọsị gi ru ebahụn, ọ nọ hụn a nị Lazarọsị a rịọlẹ imẹ ili kete
akpụ-ụhụọhịn ẹnọ. 18 Bẹtanị nọkunmẹ Jerusalẹm, ẹgbata wẹ wụ ihiẹn rịkẹ
maịlị ẹbụọ. 19 Ndị Ju bu ọda a ghaọlẹ Jerusalẹm bịa d'e kunrun Meri lẹ
Mata nị wẹ rọkọ wẹ obi makẹ ọnwụn nwẹnẹ-wẹ-okẹnnyẹ.
20 Ogẹn Mata gi nụ nị Jizọsị lala, ọ nọ jẹnmẹ d'e kunrun ẹ, kanị Meri nọdị
alị imẹ ụlọ. 21 Mata nọ sị Jesu, “Di-nwọnni-ẹnyi, omẹni i te rị ebeni, nwẹnẹ
m e ke nwụn. 22 Kanị a marịnghọ m nị kẹ kikẹnni ọ nwụnhụgụụ, Osolobuẹ
jẹnkọ d'e ye i ihiẹn ọwụlẹ ị rịọ a.”
23 Jizọsị nọ sị a, “Nwẹnẹ i jẹnkọ d'a gha ọnwụn lihizi.”
24 Mata nọ sị a, “A marịnghọ m n'o jẹnkọ d'e lihi ogẹn ndị nwụnnị sikọ
d'e gi lihi Ụhụọhịn-ikpazụụn.”
25 Jizọsị nọ sị a, “Mmẹ wụ onyẹ hụn e weli ndị nwụnnị; mmẹ wụ onyẹ
hụn e ye ndụn. Ndị hụn kwerini ni m, ọ sụọ n'a nị wẹ nwụnhụn anwụnhụn,
wẹ sikọ d'a rị ndụn; 26 onyẹ ọwụlẹ rị ndụn hụn kwerini ni m anwụnkọ,
kaka. Y'e gighọ a dọn?”
27 Mata nọ za a, sị, “Ẹghẹẹ Di-nwọnni-ẹnyi, e kwerighọ m nị 'yụ wụ Onyẹ
Hụ Osolobuẹ Tumẹ, Nwa Osolobuẹ, hụn wẹ rị e lee ẹnya a n'ọ lala imẹ
ụwa.”

Jizọsị Kwan Ẹkwan

28 Ogẹn Mata gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ kin-azụụn d'a kpọ nwẹnẹ ẹ wụ Meri.
Ọ nọ kagwa a, sị, “Onyẹ-nkuzi rị ebeni, ọ rị a kpọ ị.” 29 Ogẹn o gi nụ ihiẹnni,
ọ nọ lihi ọtọ ozigbo, jẹn d'e kunrun ẹ. 30 Ogẹn hụ Jesu e ke banye imẹ
obodo hụ—echẹn k'ọ rịkwọ ebe Mata nọ kunrun ẹ. 31 Ndị Ju ahụn wẹ lẹ
Meri rị imẹ ụlọ rị a rọkọ a obi a hụn Meri k'o lihi ọtọ ozigbo pụ, wẹ nọ
sọnmẹ ẹ makẹni wẹ ro n'o jẹnkọ ili hụ d'a kwan ẹkwan.
32 Ogẹn Meri gi ru ebẹhụ Jizọsị rị, hụn Jizọsị, ọ nọ dann'a alị, sị a, “Di-
nwọnni-ẹnyi, omẹni i te rị ebeni, nwẹnẹ m e ke te nwụn!”
33 Ogẹn Jizọsị gi hụn a k'ọ rị a kwan ẹkwan, hụnzị ndị Ju ndị 'ya lẹ wẹ wị
kẹ wẹ rị a kwan, ọ nọ mẹtụ a obi ọda-ọda, fụtụ a.
34 Ọ nọ sị wẹ, “Elebe kẹ ụnụ liye ẹ?” Wẹ nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, bịa d'e
lee ẹ.”
35 Jizọsị nọ kwan ẹkwan. 36 'Ya ndị Ju ahụn nọ sị, “Euu, lee kẹ ihiẹn ẹ
sụọhan a!”
37 Kanị ndị hụ imẹ wẹ nọ sị, “Onyẹni shịapụ ẹnya onyẹ ẹnya-ishi, o ke sa
ẹka gbọndọn okẹnnyẹni anwụnlẹ?”

Jizọsị A Gha Imẹ Ọnwụn Weli Lazarọsị

38 O mẹtụkẹnmẹzi Jesu obi, ọ nọ bịa ebe ili hụ rị. Ili hụ wụ okporo hụn
wẹ gi ọmụma hi-ogbe nukin ọnụ a. 39 Jizọsị nọ sị, “Nupụ nị ọmụma hụ.”
Mata, nwẹnẹ okẹnnyẹ hụ nwụnhụnnị nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, o sikọ d'e
shin ọda-ọda, makẹlẹ o mẹọlẹ akpụ-ụhụọhịn ẹnọ wẹ li ẹ.”

40 Jizọsị nọ sị a, “Agwanị m'ị n'i jẹnkọ d'a hụn kẹ Osolobuẹ hihan ogbe
omẹni y'e kwerighọ?”
41 E nupụ wẹ ọmụma hụ, Jizọsị nọ wesi ẹnya elu, sị, “E kele m'i Baba,
makẹni y'a nụgụọ ekpere m, 42 a marịngụọ m nị y'a nụ ekpere m ogẹn
ile, kanị ifiri ndịnị rị ebeni kẹ m gi ku ihiẹnni, kẹni wẹ kweri nị 'yụ zihẹ
m.” 43 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ gi okẹn olu yi oro, sị, “Lazarọsị, pụha!”
44 Okẹnnyẹ nwẹn nwụnnị nọ pụha, ẹkwa wẹ gi li ẹ a fụkpumẹ ẹ: ohu fụkpumẹ
ọkụ lẹ ẹka, ohu fụkpumẹzi ẹ ihun. Jizọsị nọ sị wẹ, “Tọpụ n'a n'o jẹnmẹ.”

E Rini Wẹ Jesu Ngo Kẹni Wẹ Gbu Ẹ
(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

45 Ndị bu ọda imẹ ndị Ju ahụn bịa d'a hụn Meri, a hụn ihiẹn ndị Jesu
mẹ, wẹ nọ kweri n'ẹ. 46 Kanị ndị hụ imẹ wẹ nọ jẹn d'e kunrun ndị Itu-
Farisi, gwa wẹ ihiẹn Jizọsị mẹ. 47 'Ya ndị Itu-Farisi lẹ ndị-isi nchụ-ẹjan nọ
kpọ Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama, sị, “Kị ẹnyi jẹnkọ nwan d'e mẹ? Lee ni ọrụn-
atụmẹnya ile okẹnnyẹni rị a rụn! 48 Omẹni ẹnyi a nị a rụnsọnmẹ ẹnịna, ịhịan
ile jẹnkọ d'e kweri n'ẹ; ogẹn hụ, ndị Rom rị a kịnị ẹnyi sikọ d'a bịa d'e mẹ
ihiẹn banyen'ẹ, wẹ sikọ d'e tikpọ Ụlọ-nsọ ẹnyi lẹ alị ẹnyi!”
49 Ya kẹ onyẹ ohu imẹ wẹ ẹfan a wụ Kayafasị, hụn wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan
ahụa hụ, nọ sị wẹ, “Ụnụ a marịn ihiẹn kaka! 50 Ụnụ a marịn n'ọ ka ụnụ
mma nị onyẹ ohu nwụndọnni ịhịan ile, karị nị ndị alị ẹnyi ile a la iwi?”
51 (Kanị, ezioku rị n'a wụ nị ebe o mẹ ni Kayafasị wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan
ahụa hụ, amụma k'o bu ihiẹn hụ—nị Jesu jẹnkọ d'a nwụnnị ndị Ju ọnwụn;
bụ ọ marịn nị amụma k'o bu. 52 Ẹlẹdẹ ndị Ju sụọ k'o k'a nwụnnị, kanị, kẹni
o gizi ọnwụn a wegbama ndị nke Osolobuẹ ile rịsọnmẹ ebe ile.)
53 Gha ụhụọhịn hụ jẹnmẹ, ndị-ndu ndị Ju nọ tụma iroro kẹ w'e dọn gbu
Jesu. 54 Ufiri ẹ, Jesu akpazịnị ebe ịhịan rị imẹ Judia, kama ọ nọ gha ebẹhụ
pụ, shi obodo ohu w'a kpọ Ifrem, hụn rị ẹgbẹrẹ nọkunmẹ atụ—ịya lẹ ụmụ-
azụụn a nọ nọdị ebẹhụ.
55 Ogẹn Mmẹmmẹ-Nghafe e rumẹ, ndị bu ọda nọ ghasọnmẹ alị ọfịa si
Jerusalẹm d'e mẹ omẹnalị w'e gi e dọn enwẹn wẹ nsọ, hụn wẹ gi a
kwademẹ mmẹmmẹ hụ. 56 Wẹ hụ a chọ Jesu, a jụ ibe wẹ ebẹhụ wẹ wuzo
imẹ Ụlọ-nsọ, sị, “K'i ro? Ọ bịakọdẹ mmẹmmẹni ra?” 57 Ogẹn hụ, ndị-isi
nchụ-ẹjan lẹ ndị Itu-Farisi e yegụọ wẹ iwu banyeni Jesu: nị ọwụnị onyẹ
ọwụlẹ marịn ebe ọ rị, 'ya bịa d'a gwa wẹ, kẹni wẹ hụn ụzọ nwụnrụn a.

Isi Nke Mmẹbụọ

E Hukpu Wẹ Jesu Udẹn
(Mat 26.6-13; Mak 14.3-9)

1 Ogẹn o gi họdụ akp'ọhịn isin nị Mmẹmmẹ-Nghafe ru, Jizọsị nọ jẹn Bẹtanị,
iwe Lazarọsị, okẹnnyẹ hụ ọ gha ọnwụn weli. 2 Wẹ nọ shi ni Jesu ihiẹn-oriri
ẹnyasị ahụn. Mata hụ e jẹn ozi, e buye wẹ ihiẹn-oriri ahụn; Lazarọsị rị ndị
rị e sọn ẹ e ri ihiẹn-oriri.
3 'Ya kẹ Meri nọ wẹhẹ udẹn e shin ọhụnma ṅanranị wẹ gi osisi nadị mẹmẹ,
hụn wẹ gwalẹni. Udẹn hụ k'e jun ihiẹn nọ kẹ ọgọ-nta ohu lẹ nkirishi. Ọ nọ
hu ẹ ye Jesu ụkụ, gi ntutu rị a isi e fikọrị a; ishin udẹn hụ nọ kungbama ụlọ
hụ ile. 4 Kanị onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn Jizọsị, 'ya wụ Judasị nwa Iskarọtụ
(hụn jẹnkọ d'e re n'ẹ), nọ sị, 5 “Kị haịn wẹ gilẹni re udẹnni, we egho ẹ ye ndị
igbẹnnyẹ? O rugụọ ihiẹn rịkẹ egho-ọrụn akp'ọhịn ọgụn-mmisẹn.” 6 (Ẹlẹ ni

ndị igbębnnyę rị a mkpa haịn o gi ku ihiębnni. Kanị, onyę-ohin k'ọ wụ: ịya nwę e dọnmę ni Jesu wę egho; o werisọnmę egho wę ye ę dọnmę.)
7 Kanị Jizọsị nọ sị, "Hatu n'ę, n'o gi ę kwademę olili m.
8 Ụnụ lę ndị igbębnnyę rị ogębn ile, kanị mmę nwębn esọnkọ ụnụ nọdị ogębn ile."

E Rini Wę Lazarọsị Ngo

9 Ndị Ju bu ọda a nụ nị Jesu rị Bętanị, 'ya wę nọ bịa ebahụn. Kanị, ęlę ifiri Jesu sụọ kę wę gi bịa, kanị, wę chọzị nị wę hụn Lazarọsị, hụn ọ gha ọnwụn weli. 10 'Ya ndị-isi nchụ-ębjan nọ rimęni Lazarọsị ngo ni wę gbuzi ya nwębn, 11 makęlę ufiri ę kę ndị Ju bu ọda gi rị a jụ nke wę a tọ, e kwerini Jesu.

Onyę Mmęri A Banhan Jerusalęm
(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)

12 Ogębn eki gi fọn, igunrun hi-ogbe hụn bịa Mmębmmę-Nghafe nọ nụ nị Jesu lala Jerusalęm. 13 'Ya wę nọ werisọnmę iguru, jębn d'e kunrun ę. Ya wę nọ yimę,
"Ja nị Osolobuę mma;
onyę ahụn gi ęfan Di-nwọnni-ęnyi bịa
wụ onyę Chuku gọzi agọzi!
Ęghęę,
Eze Izręlụ
wụ onyę Chuku gọzi agọzi."
14 Jesu nọ chọrị nwa jaki, nyinrin ę jębnmę, nọkę kę Ękụkwọ-nsọ dọn ku —Ęhụhụọ-nsọ sị,
15 "Obodo Zayọnụ, a tụlę egun!
Lee Eze i k'ọ lala,
ọ rị elu nwa jaki."
16 Ụmụ-azụụn Jesu a ghọtanị ihiębnni ogębn hụ, kanị, ogębn Jesu gi nwęringụụ ọghọ, wę nọ nyanhan nị Ękụkwọ-nsọ ku ihiębnni banyen'ę, nyanhanzịkwọ nị wę mę n'ę ihiębn ndịnị.
17 Ndị rị igunrun ahụn wę lę Jizọsị wị ogębn o gi gha ili kpọpụha Lazarọsị, ogębn o gi gha imę ọnwụn weli ę, hụ a gwasọnmę ndị ọzọ ihiębn męni. 18 'Ya haịn igunrun hụ gi bịa d'e kunrun ę—makęni wę nụ n'ọ rụn ọrụn-atụmęnyanị.
19 'Ya ndị Itu-Farisi nọ sị ibe wę, "Ụnụ hụ a hụn a?! Ihiębn ile ęnyi rị e mę a rị a danye kaka! Lee nwan, ụwa ile e sọnmęgụọ a!"

Ndị Griki Hụn Chọ Nị Wę Hụn Jesu

20 Ogębn hụ, o nwę ndị Griki hụn rị ndị jębn Jerusalęm d'e fe ofufe ogębn mmębmmę hụ. 21 Wę nọ jębn d'e kunrun Filipu hụn wụ onyę obodo Bęsaịda rị imę Galili. Wę nọ sị a, "Di-ọkpa, ęnyi chọ nị ęnyi hụn Jesu." 22 Filipu nọ jębn d'a gwa Andụrụ, ya wę ębụbụọ nọ wịrị jębnmę d'a gwa Jesu.
23 Jesu nọ za wę, sị, "Ogębn e rugụọ hụn w'e gi ye Nwa nke Ịhịan ọghọ. 24 M rị a gwa ụnụ ezioku, akpụrụ-ọka nọdị nke ę akarịkọ ohu sụọ wezụka n'ọ dan alị nwụnhụn. Ọ nwụnhụn, 'ya wụ ọ mị mkpụrụ ọda-ọda. 25 Nke ndị hụ ndụn wę ka wę mkpa, ndụn wę sikọ d'e tuhunahịn wę; kanị, nke ndị hụ o mę ni ndụn wę akanị wę mkpa elu ụwanị, ndụn wę k'a rịnị wę—e nwę wę ndụn itębitę. 26 Onyę ọwụlę hụn chọ n'ọ gba nị m odibo jębnkọ d'e sọnrịrị m, kęni odibo m hụn ụzọ sọn m nọdị ebe m rị; Nędi m jębnkọ d'e ye onyę ọwụlę gba nị m odibo ọghọ."

Jesu E Ku Banyeni Ọnwụn A

27 “Obi rị nwan e feri m. Kę m k'e ku nwan? Nị m sị, ‘Baba, anịlę ogęn-
afụnfụnnị bịa nị m’? Mba! Makęni, 'ya haịn m gi rị ebeni—m bịa kęni m
hụn ụzọ ta afụnfụnnị. 28 Baba, ye ęfan ị ọghọ!” 'Ya kę olu nọ gha elu-igwee
sị, “E yegụọlę m ęfan m ọghọ. M jęnkọ d'e yezi ę ọghọ.”
29 Igunrun ahụn rị ebęhụ nụ olu hụ. Ndị hụ sị akpabọ rọ, ndị ọzọ sị
mmọn-ozi a gwaọl'a oku!
30 Kanị, Jesu nọ sị wę, “Ęlę ufiri m kę olu hụ gi bịa, kalę ufiri ụnụ.
31 Kikęnni kę wę jęnkọ d'a ma ụwanị ikpe; kikęnni kę wę sikọ d'a chụpụ
onyę hụn a kị ụwanị. 32 Mmę nwęn, ogęn wę k'e gi gha alị wesi m enu, m
jęnkọ d'a dọhanị enwęn m ịhịan ile.” 33 (O gi ihiękni o ku ghọsị ụdị ọnwụn
o jęnkọ d'a nwụn.)
34 Igunrun hụ nọ sị a, “Iwu ęnyi gwa ęnyi nị Kraịstị, Onyę Hụ Osolobuę
Tumę, jęnkọ d'a rị ndụn jęnrin ejęn. Kị ị rị a sịnị nị wę sikọ d'e wesi Nwa
nke Ịhịan elu? Onyę wụ Nwa nke Ịhịannị?”
35 Jesu nọ sị wę, “Ukpę jęnkọ d'e sọnzi ụnụ nọdịzị ękęrę sụọ. A gha nị
ogęnni ụnụ nwọn ukpę, amamgbe ishi e kunrun ụnụ. Makęni, onyę hụn
a gha imę ishi, imę mkpọkịkị, amarịnkọ ebe o jęnkọ. 36 'Ya wụ, kwerini ni
ukpę ogęnni ụnụ nwọn ukpę, kęni ụnụ hụn ụzọ wụrụ ụmụ ukpę.”
Ogęn Jesu gi kugụụ ihiękni, ọ nọ gha ebe wę rị pụ d'a warị, ahụnzịnị w'a.

Ndị Hụ Ekwerini Ni Jesu

37 Ọsụọn'a nị Jesu rụnchanrịn ọrụn-atụmęnya bu ọda id'ęnya wę, ekwerini
ni wę ę, 38 kęni ihiękn onyę-amụma wụ Azaya ku hụn ụzọ męzu: Azaya sị,
“Di-nwọnni-ęnyi, onyę kweri ozi ęnyi zi?
Onyę kę Di-nwọnni-ęnyi ghọsị ikęn ę?”
39 Asanị wę ęka kweri, makęni, rịkę kę Azaya dọnzi ku ę,
40 “Chuku e męgụọ ęnya kpu wę ishi,
tikin obi wę—
amamgbe wę e gi ęnya wę legha ụzọ,
gi obi wę ghọta,
e gbehutọ wę d'e kunrun m;
a zụọ m wę—'ya kę Chuku ku.”
41 Azaya ku ihiękni makęni ọ hụn ọghọ Jizọsị, ọ nọ ku banyeni ọghọ a.
42 K'osilęrị, ndị bu ọda hụn rịdę imę ndị-ndu wę kwerini Jesu ekweri. Kanị,
egun ndị Itu-Farisi anịnị wę ku ę ebe ịhịan rị, amamgbe wę a chụpụ wę
imę ụlọ-ofufe.
43 “Ọjịja-mma ịhịan k'a ja wę ka wę a sụọ karị hụn Osolobuę k'a ja wę.”

Ihiękn Jesu Ku Kę Wę K'e Gi Han Ehęn

44 Jesu nọ weshi olu elu, sị, “Onyę ọwụlę hụn kwerini ni m ęlę mmę k'o
kwerini, kanị onyę hụn zihęni m k'o kwerini. 45 Onyę ọwụlę hụn nị m, a
hụngụọ onyę hụn zihę ni m. 46 M banhan imę ụwa d'a wụ ukpę, amamgbe
ndị hụn kwerini ni m a tọ imę ishi, imę mkpọkịkị. 47 Onyę nụ ihiękn m ku
bụ o mę n'ę, amakọ m'a ikpe. Makęni, abịanị m d'a ma ụwa ikpe, kama, m
bịa d'a zụọpụha a. 48 Onyę hụn jụ nị m, hụn kwerilęni oku m, nwọn onyę
k'a ma a ikpe: ihiękn hụn m ku, ya jęnkọ d'a ma a ikpe Ụhụọhịn-ikpazụụn.
49 Makęni, ęlę m gi uche m e ku, kanị Nędi m hụn zihęni m ye m iwu ihiękn
m sikọ d'a sị lę ihiękn m sikọ d'e ku. 50 A marịnghọ m nị iwu ę e ye ndụn
itębitę. 'Ya wụ, ihiękn m'e ku wụchanrịn ihiękn Chuku-Nędi sị m ku.”

Isi Nke Mmẹtọ

Jesu Chanchan Ụmụ-azụụn A Ụkụ

1 Nị Mmẹmmẹ-Nghafe d'e ru, Jesu a marịngụọ nị ogẹn ẹ e rugụọ hụn o gi
hapụ ụwanị, buru Nẹdi ẹ. Ebe o nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ndị nke ẹ rị imẹ ụwa, ọ
nọ nwan ghọsịchanrịn wẹ ya wụ ihiẹn-ọsụsụọ d'e ru isi ẹ.
2 Ekwensụ e bugụọlẹ a che imẹ obi Judasị nwa Saịmọnụ Iskarọtụ n'ọ re
ẹ.
Ogẹn wẹ gi rị e ri ihiẹn-oriri ẹnyasị, 3 Jizọsị a marịngụọ nị Chuku-Nẹdi
e weọlẹ ihiẹn ile che ẹ ẹka, n'ọ gha ebe Osolobuẹ rị bịa lẹ n'o laburukọ
Osolobuẹ: 4 ọ nọ gha ebe ọ rị e ri ihiẹn-oriri lihi ọtọ, yipụ ẹkwa o yiye elu ẹ,
jeri tọwẹlụ wẹ gi e finchan ẹhụ. 5 Ọ nọ hu mirin ye imẹ afẹrẹ, chanchanma
ụmụ-azụụn a ụkụ, e gi tọwẹlụ hụ o je e finchanpụ wẹ ịya. 6 Ọ ru Saịmọnụ
hụn w'a kpọ Pita, Pita nọ sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, ịyụ k'a chanmazị m ọkụ?!”
7 Jizọsị nọ za, sị, “Y'a marịn ihiẹn m rị e mẹ kikẹnni; kanị omẹgụụ, ị k'a
ghọta a.” 8 Pita nọ sị a, “O nwọnni ogẹn y'e gi chanchan m ụkụ!” Jesu nọ
sị a, “Omẹni achanchannị m'ị, y'e nwọnkọ okeri ọwụlẹ imẹ m.” 9 Saịmọnụ
wụ Pita nọ sị a, “Ya wụ nị ẹlẹdẹ ụkụ m sụọ kị k'a chan, Di-nwọnni-ẹnyi—
chanzị m nwan ẹka lẹ isi!” 10 Jesu nọ za a, sị, “Onyẹ hụn wụgụụ ẹhụ, ọ
rịzịnị mkpa n'ọ wụzị ẹhụ, mmanị ụkụ a—makẹni o nwunchanrịngụọ. Ụnụ
e nwungụọ nke-esi—kanị ẹlẹ ụnụ ile.” 11 Makẹni Jesu a marịngụọ onyẹ
hụn jẹnkọ d'e ren'ẹ, 'ya haịn o gi sị, “Ẹlẹ ụnụ ile nwun.”
12 Ogẹn o gi chanchangụụ wẹ ọkụ, yirigụzị ẹwuru ẹ, o werizi ọnọdị a
teburu hụ. 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ a ghọtaghọ ihiẹn m mẹ ni ụnụ? 13 Ụnụ
a kpọ m ‘Onyẹ-nkuzi’, a kpọ m ‘Di-nwọnni-ẹnyi’; o furu efuru, makẹni 'ya
kẹ m wụ. 14 O mẹ nwan nị mmẹ nwẹn, hụn wụ Nna-ụnụ lẹ Onyẹ-nkuzi
ụnụ, chanchan ụnụ ụkụ, o furu nị ụnụ chanchanzịkwọ ibe ụnụ ụkụ. 15 A
ghọsịọlẹ m ụnụ nzọmụkụ ụnụ jẹnkọ d'e sọn, kẹni ụnụ mẹzikwọ nị ibe ụnụ
kẹ m dọn mẹ ni ụnụ. 16 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, odibo ara ka nna a;
onyẹ wẹ zi ozi ara ka onyẹ zin'ẹ. 17 Omẹni ụnụ a marịnghọ ihiẹn ndịnị,
Osolobuẹ jẹnkọ d'a gọzi ụnụ omẹni ụnụ e mẹ wẹ.
18 Kanị, ẹlẹ ụnụ ile kẹ m rị e ku; a marịnghọ m ndị hụn m họrị. Kanị,
wẹ jẹnkọ d'e gi ihiẹn k'e mẹni mẹzu ihiẹn Ẹhụhụọ-nsọ ku, nị, ‘Onyẹ hụn
ri brẹdi m e bugụọ nụmanị m.’ 19 M rị nwan a gwatọ ụnụ ihiẹnni o gini
d'e mẹ, kẹni—o mẹ, nị ụnụ kweri nị mmẹ wụ Onyẹ Hụ. 20 Ezioku kẹ m rị a
gwa ụnụ, onyẹ ọwụlẹ hụn nabanhan onyẹ hụn m zihẹ, nabanhan m; onyẹ
ọwụlẹ hụn nabanhan nị m, nabanhan onyẹ hụn zihẹ ni m.”

Jesu E Ku Onyẹ Hụn Sikọ D'e Ren'ẹ
(Mat 26.20-25; Mak 14.17-21; Luk 22.21-23)

21 Ogẹn Jizọsị gi kugụụ ihiẹnni, obi eruzin'ẹ alị, ọ nọ sị, “Ezioku kẹ m rị
a gwa ụnụ, onyẹ ohu imẹ ụnụ jẹnkọ d'e we m ye wẹ.” 22 Ụmụ-azụụn a nọ
lemẹ ibe wẹ, makẹni ihiẹn o ku gba wẹ ngharị-ẹnya, amarịn wẹ onyẹ ọ
rị e ku. 23 Onyẹ ohu imẹ ụmụ-azụụn a, onyẹ hụn ihiẹn ẹ a sụọ Jesu, nọsọn
Jesu. 24 'Ya Saịmọnụ w'a kpọ Pita nọ gi ẹka gwa a 'ya jụ Jizọsị onyẹ o rị e ku.
25 'Ya nwa-azụụn hụ nọ nọkunmẹkẹnmẹ Jizọsị, sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, onyẹ
rọ?” 26 Jesu nọ za, sị, “Onyẹ hụn m jẹnkọ d'e ye brẹdini, m surugụụ a imẹ
afẹrẹ rọ.” 'Ya ọ nọ suru brẹdi hụ imẹ afẹrẹ, we ẹ ye Judasị nwa Saịmọnụ
Iskarọtụ.
27 Ogẹn Judasị gi narịngụụ brẹdi ahụn, Ekwensụ nọ banye imẹ ẹ. Jesu
nọ sị a, “Mẹ ihiẹn ị k'e mẹ ozigbo!” 28 Kanị, o nwọnni onyẹ ọzọ rị ebahụn

e ri ihiẹn-oriri hụn ghọta ihiẹn Jesu gi gwa Judasị okuni. 29 Makẹni Judasị
e kwọndọn ni wẹ ego, o nwẹ ndị ro ni Jizọsị rị a gwa a 'ya d'e ńọnhẹn ihiẹn
wẹ sikọ d'e gi mẹ mmẹmmẹ hụ, mọbụ 'ya d'e ye ndị igbẹnnyẹ ihiẹn. 30 Ogẹn
Judasị gi narịngụụ brẹdi hụ, ọ nọ pụ ozigbo; imẹ uchinchin rọ.

Iwu Ọhụn
(Jẹrimaya 31.31; Gal 3.24-25; Hib 8.13; 1Jn 2.8)

31 Ogẹn Judasị gi pụgụụ, Jesu nọ sị, "Wẹ jẹnkọ nwan d'e bushi Nwa
nke Ịhịan elu—gi Nwa nke Ịhịan bushi Osolobuẹ elu. 32 Omẹni wẹ bushi
Osolobuẹ elu ghaha n'a, Osolobuẹ sikọ d'e bushizikwọ Nwa a enu imẹ 'ya
lẹ enwẹn ẹ; o jẹnkọ d'e busi ẹ elu ozigbo. 33 Ụmụ m, mmẹ lẹ ụnụ sikọ d'a
nọdịzị ẹkẹrẹ sụọ. Ụnụ jẹnkọ d'a chọ m, ụnụ ahụnkọ m. Kẹ m dọn gwa ndị-
ndu ndị Ju kẹ m rị nwan a gwa ụnụ: 'Ụnụ asakọ ẹka bịa ebe m jẹnkọ.' 34 M
rị nwan e ye ụnụ iwu ọhụn: e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ibe ụnụ. Kẹ m dọn nwẹ
ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ kẹ ụnụ k'a dọn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ụnụ. 35 Omẹni ihiẹn
ibe ụnụ a sụọ ụnụ, 'ya kẹ ịhịan ile e gi marịn nị ụnụ wụ ụmụ-azụụn m."

Jesu E ku Ẹ Nị Pita Jẹnkọ D'a Ghọrị N'ọ Marịn A
(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34)

36 Saịmọnụ w'a kpọ Pita nọ sị a, "Di-nwọnni-ẹnyi, elebe k'i jẹnkọ?" Jizọsị
nọ za, sị, "Ebe m jẹnkọ, y'a sakọ ẹka sọn m kikẹnni—kanị omẹgụụ, i jẹnkọ
d'e sọn m." 37 Pita nọ sị a, "Di-nwọnni-ẹnyi, kị haịn o gi mẹ ni asakọ m ẹka
sọn i kikẹnni? M k'a nwụndẹni i ọnwụn!" 38 Jesu nọ za, sị, "N'ị nwụnnị m
ọnwụn? Ezioku kẹ m rị a gwa ị, ọkpa gini d'a kwan, i jẹnkọ d'a ghọrị mgbe
ẹtọ nị 'y'a marịn m."

Isi Nke Mmẹnọ

Jesu Sụọ Kẹ W'a Gha D'e Kunrun Chuku-Nẹdi

1 Jizọsị nọ sị wẹ, "Anịlẹ ni obi ụnụ sọngbu ụnụ. Kweri ni ni Osolobuẹ;
kwerizikwọ nị nị m. 2 Iwẹ Nẹdi m, mmughẹ bu ọda rị a. Omẹni ẹlẹ ẹrịra,
nkẹ m'a gwa ụnụ. M shikọ nwan d'a kwademẹ ni ụnụ ebe ụnụ jẹnkọ d'e bi.
3 M jẹngụụ d'a kwademẹ ni ụnụ ebe ụnụ jẹnkọ d'e bi, e kinhẹn m azụụn d'e
weri ụnụ, kẹni ụnụ rịzịkwọ ebe m rị. 4 Ụnụ a marịngụọ ụzọ ebẹhụ m jẹnkọ."

5 Tamọsị nọ sị a, "Di-nwọnni-ẹnyi, ẹnyi amarịn ebe i jẹnkọ, ẹghanị kẹ ẹnyi
e dọn marịn ụzọ a?" 6 Jizọsị nọ sị a, "Mmẹ wụ ụzọ lẹ ezioku lẹ ndụn. O
nwọnni onyẹ sikọ d'a sa ẹka bịa d'e kunrun Chuku-Nẹdi mmanị ghahanị
m. 7 Omẹni ụnụ a marịngụọ m, ụnụ jẹnkọ d'a marịnzịkwọ Nẹdi m. Ụnụ a
marịngụọ a nwan gha kikẹnni jẹnmẹ; ụnụ a hụngụọ a."

8 Filipu nọ sị a, "Di-nwọnni-ẹnyi, ghọsịhụ ẹnyi Chuku-Nẹdi, ẹfọ e jun
ẹnyi." 9 Jesu nọ sị a, "Filipu, hụnnị ile mmẹ lẹ ụnụ rị, 'y'a marịn m? Onyẹ
ọwụlẹ hụnnị m, a hụngụọ Chuku-Nẹdi. K'ị rị a sịnị, 'Ghọsị ẹnyi Chuku-
Nẹdi.'? 10 Ụnụ ekwerini nị m rị imẹ Chuku-Nẹdi lẹ ni Chuku-Nẹdi rị imẹ m?
Arị m e gi uche m a gwa ụnụ oku ndịnị m rị a gwa ụnụ; mba, Chuku-Nẹdi
hụn rị imẹ m ya rị a rụn ọrụn a."

11 "Kweri ni ihiẹn m ku nị m rị imẹ Chuku-Nẹdi, Chuku-Nẹdi rịzịkwọ
imẹ m. Kanị, omẹni ụnụ egikọ oku-ọnụ m kweri, gi ni ihiẹn ndị m rị a rụn
kweri."

12 "Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, onyẹ hụn kwerini ni m sikọ d'a rụn ọrụn
ndị hụn m rị a rụn; o jẹnkọ d'a rụnkarịdẹ ndịnị m rị a rụn, makẹlẹ m
laburukọ Chuku-Nẹdi. 13 Ihiẹn ọwụlẹ ụnụ gi ẹfan m rịọ, m sikọ d'e mẹ ẹ,

kẹni *mmẹ wụ* Nwa hụn ụzọ wẹhẹ ni Chuku-Nẹdi ọghọ. 14 Ụnụ gi ẹfan m rịọ
m ihiẹn ọwụlẹ, m jẹnkọ d'e mẹ ẹ."

Jizọsị E Kwe Nkwa N'o K'e Zihẹ Mmọn-nsọ

15 "Omẹni ihiẹn m a sụọghọ ụnụ, ụnụ jẹnkọ d'e dọnmẹ iwu m, 16 a rịọ
m Chuku-Nẹdi n'o zihẹ ni ụnụ Onyẹ-nkasị-obi ọzọ n'ọ nọyeni ụnụ jẹnrin
ejẹn. 17 Onyẹ ahụn wụ Mmọn-nsọ—onyẹ hụn a ghọsị ezioku; ụwa asaẹka
nabanhan a, makẹni ụwa as'ẹka hụn a mọbụ marịn a. Kanị ụnụ a marịnghọ
a, makẹni o bi imẹ ụnụ; o k'e bisọnmẹ imẹ ụnụ. 18 Ẹlẹ m k'a latọ ụnụ rịkẹ
ndị nwọnlẹni nnẹ lẹ Nẹdi; m sikọ d'a bịa d'e kunrun ụnụ.
19 Ọ họdụ ẹkẹrẹ nị ụwa hụnbehi m, kanị ụnụ jẹnkọ d'a hụn m. Makẹni
m rị ndụn, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ sikọ d'a rịzị ndụn. 20 O ru ụhụọhịn hụ, ụnụ
jẹnkọ d'a marịn nị m rị imẹ Nẹdi m, nị ụnụ rị imẹ m, mmẹ nwẹn rị imẹ
ụnụ. 21 Ndị hụn marịn ihiẹn m ku, gi wẹ e bi, uwẹ wụ ndị ihiẹn m sụọ. Ndị
ihiẹn m sụọ kẹ ihiẹn wẹ k'a sụọ Nẹdi m; ihiẹn wẹ jẹnkọ d'a sụọzịkwọ mmẹ
nwẹn, e we m enwẹn m ghọsị wẹ."
22 Nwa-azụụn a ohu w'a kpọ Judasị (kalẹ ẹlẹ nwa Iskarọtụ) nọ sị a, "Di-
nwọnni-ẹnyi, kị mẹzi i k'e gi ghọsị ẹnyi enwẹn i bụ 'y'a ghọsịkọ ụwa?"
23 Jesu nọ za a, sị, "Onyẹ ọwụlẹ ihiẹn m a sụọ jẹnkọ d'e mẹ ihiẹn m ku.
Ihiẹn ẹ k'a sụọ Nẹdi m, mmẹ lẹ Nẹdi m a bịa d'e kunrun ẹ, du ẹ bi. 24 Onyẹ
ọwụlẹ ihiẹn m ghalẹni a sụọ ara mẹ ihiẹn ndị m ku—bụ oku ndịnị ụnụ
rị a nụ ẹlẹ nke m, wẹ wụ nke Chuku-Nẹdi hụn zihẹni m. 25 A gwagụọ m
ụnụ ihiẹn ndịnị hụnnị mmẹ lẹ ụnụ rị; 26 kanị, Onyẹ-nkasị-obi wụ Mmọn-
nsọ, hụn Chuku-Nẹdi jẹnkọ d'e gi ẹfan m zihẹ, jẹnkọ d'a kuzi ụnụ ihiẹn ile;
o sikọ d'a nyanhan nị ụnụ ihiẹn ile m gwa ụnụ.
27 Udọn kẹ m rị a latọ nị ụnụ; udọn nke m kẹ m rị e ye ụnụ—ẹlẹ kẹ ụwa
dọn e ye kẹ m'e ye. Anịlẹ ni obi ụnụ sọngbu ụnụ, atụlẹ ni egun. 28 Ụnụ a
nụghọ kẹ m sị ụnụ, 'M pụkọ apụkọ' lẹ ni 'm sikọ d'e kinhẹn d'e kunrun
ụnụ.' Omẹni ihiẹn m sụọ ụnụ, nkẹ ụnụ hụ a ghọghọ nị m jẹnkọ d'e kunrun
Chuku-Nẹdi, makẹni 'ya ka m. 29 A gwatọgụọ m nwan ụnụ ihiẹnni hụnnị o
kelẹni mẹ—kẹni, o mẹ, ụnụ e kweri. 30 Ogẹn arịa m'e gi gwamazị ụnụ ihiẹn
bu ọda, makẹni onyẹ hụn a kị ụwanị lala; o nwẹni ikẹn ọwụlẹ o nwọn ebe
m rị, 31 kanị, m rị e mẹ nị ụwa marịn nị ihiẹn Chuku-Nẹdi sụọ m a sụọ, nị
ihiẹn Chuku-Nẹdi sị m mẹ kẹ m'e mẹ; lihi ni nwan nị ẹnyi gha ebeni pụ."

Isi Nke Mmisẹn

Ezigbo Osisi-vaịnị Lẹ Aganaba A

1 "Mmẹ wụ ezigbo vaịnị; Nẹdi m wụ hụn e lepụ a ẹnya. 2 Agalaba ọwụlẹ
rị imẹ m hụn mịlẹni mkpụrụ, o bepụ a; kanị agalaba hụn mị mkpụrụ,
o befọn ẹ, kẹni ọ mịkẹnmẹ. 3 Oku m gwa ụnụ e befọngụọ ụnụ, mẹ ụnụ
nwunchan, kẹni ụnụ mịkẹnmẹ mkpụrụ. 4 Nọdịsọnmẹ ni imẹ m, mmẹ nwẹn
a nọdịsọnmẹ imẹ ụnụ. K'o dọn wụrụ nị agalaba nọdị nke ẹ ara saẹka mị
mkpụrụ, mmanị ọ nyankụnma osisi ẹ, ẹrịra k'o dọn wụrụ nị ụnụ asakọ ẹka
mị mkpụrụ wezụka nị ụnụ nọdịsọnmẹ imẹ m."
5 "Mmẹ wụ ukun vaịnị, ụnụ nwẹn wụsọnmẹ agalaba rịn'a; Onyẹ hụn
nọdị imẹ m, mmẹ nwẹn hụ imẹ ẹ, 'ya sikọ d'a mị mkpụrụ ọda-ọda, makẹni,
wezụka m, ụnụ a s'ẹka mẹ ihiẹn ọwụlẹ. 6 Onyẹ ọwụlẹ hụn nọdịlẹni imẹ m,
e tuhu w'a, lẹkẹ ebe wẹ nọ bepụ agalaba, ọ kpọpụ nkụn; w'e kpọngbamẹ
agalaba ndị nọ ẹrịra, tụ wẹ ye ọkụn, dụnpụ. 7 Omẹni ụnụ a nọdị imẹ m, oku
m a nọdịzịkwọ imẹ ụnụ, rịọ nị ihiẹn ọwụlẹ ụnụ chọ; Osolobuẹ jẹnkọ d'e mẹ

ni ụnụ 'ya. 8 Omẹni ụnụ a mị mkpụrụ ọda-ọda, o jẹnkọ d'a ghọsị nị ụnụ wụ
ụmụ-azụụn m: ọhụn jẹnkọ d'e wẹhẹ ni Nẹdi m ọghọ.
9 Kẹ Chuku-Nẹdi dọn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ebe m rị kẹ m dọn nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ebe ụnụ rị; rịsọnmẹkwọ nị ndị ihiẹn wẹ a sụọ m. 10 Omẹni ụnụ e
dọnmẹ iwu m, ụnụ sikọ d'a rịsọnmẹ ndị ihiẹn wẹ a sụọ m—lẹkẹ kẹ m dọn
dọnmẹ iwu Nẹdi m ye m, gi ẹ wụsọnmẹ onyẹ ihiẹn ẹ asụọ Nẹdi m. 11 A
gwatọgụọ m ụnụ ihiẹn ndịnị, kẹni ịghọghọ m rị imẹ ụnụ lẹ ni ịghọghọ ụnụ
zu oke.
12 Ọnwan wụ iwu m: e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ibe ụnụ kẹ m dọn nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ụnụ."
13 "O nwọnni onyẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ka ọnwan: nị ịhịan gi ifiri ndị ọwụ
a we ndụn a ye. 14 Ndị ọwụ m kẹ ụnụ wụ—omẹni ụnụ e mẹ ihiẹn m sị ụnụ
mẹ. 15 Arịzị m a kpọ ụnụ igbọn, makẹlẹ igbọn ara marịn ihiẹn di-nwọnn'ẹ
rị e mẹ. Kama, m kpọ ụnụ ndị ọwụ m makẹni a gwagụọ m ụnụ ihiẹn ile m
nụ ọnụ Nẹdi m."
16 "Ẹlẹ ụnụ họrị m; mba, mmẹ họrị ụnụ, tumẹ ụnụ kẹni ụnụ jẹn d'a mị
mkpụrụ—mkpụrụ hụn sikọ d'a tọnị, kẹni Chuku-Nẹdi ye ụnụ ihiẹn ọwụlẹ
ụnụ gi ẹfan m rịọ. 17 M rị e ye ụnụ iwuni: e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ibe ụnụ."

Izize Ụnụ Jẹnkọ D'e Ze Ụwa

18 "Omẹni izize ụnụ rị e ze ụwa, nyanhankwọ nị nị izize m bu ụzọ ze ẹ.
19 Omẹni ụnụ te wụ nke ụwa, nkẹ ihiẹn ụnụ a sụọ ụwa rịkẹ nke ẹ. Kanị, ebe
o mẹ ni ụnụ ẹlẹ nke ụwa makẹni a họpụgụọ m ụnụ imẹ ụwa, 'ya haịn izize
ụnụ gi e ze ụwa. 20 Nyanhan nị ihiẹn m gwa ụnụ, nị, 'Odibo ara ka nna a.'
Omẹni wẹ kpokpo m ekpokpo, wẹ sikọ d'e kpokpozikwọ ụnụ; omẹni wẹ
mẹ ihiẹn m sị wẹ mẹ, wẹ jẹnkọ d'e mẹzikwọ ihiẹn ụnụ sị wẹ mẹ. 21 Wẹ k'e
mẹ ụnụ ihiẹn ndịnị wẹ makẹni ụnụ wụ nke m, ụnụ rị a za ẹfan m, makẹni
amarịn wẹ onyẹ hụn zihẹni m. 22 Omẹni abịanị m d'a gwa wẹ oku, ikpe
njọ e ke ma wẹ; kanị o nwọnzini nwan ihiẹn wẹ k'e gi wanahịn njọ wẹ mẹ.
23 Onyẹ ọwụlẹ rị e ze izize m rị e zezikwọ izize Nẹdi m. 24 Omẹni arụnnị
m ọrụn wẹ rụntulẹni imẹ wẹ, ikpe njọ e ke ma wẹ; kanị, a hụnchanrịngụọ
wẹ nwan ọrụn-atụmẹnya ndị m rụn—bụ ize mmẹ lẹ Nẹdi m hụkwọ e ze wẹ.
25 Kanị, ọ rị ẹnịna nị wẹ hụn ụzọ mẹzu ihiẹn hụ wẹ de imẹ Iwu wẹ, nị, 'Izize
m rị e ze wẹ bụ o nwọnni ihiẹn m mẹ.'
26 Kanị, Onyẹ nkasị-obi hụ m jẹnkọ d'a gha ebe Chuku-Nẹdi rị zihẹni ụnụ
bịa, o jẹnkọ d'a shịanị m ẹri. Onyẹ nkasị-obi hụ wụ Mmọn-nsọ—Onyẹ hụn
a ghọsị ezioku. O k'a gha ebe Chuku-Nẹdi rị bịa. 27 Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ sikọ
d'a shịazịkwọ nị m ẹri, makẹni mmẹ lẹ ụnụ rị gha isi mbidọn lala."

Isi Nke Mmisin

1 "A gwatọgụọ m ụnụ ihiẹn ndịnị amamgbe ụnụ a danpụ imẹ okukwe.
2 Wẹ jẹnkọ d'a chụpụ ụnụ imẹ ụlọ-ofufe; ezioku-ezioku, ogẹn lala hụn onyẹ
ọwụlẹ gbuni ụnụ jẹnkọ d'e weridẹ ẹ ni ọrụn ọma k'ọ rị a rụnnị Osolobuẹ.
3 Wẹ jẹnkọ d'e mẹ ihiẹnni makẹlẹ w'e ke marịn Chuku-Nẹdi mọbụ mmẹ lẹ
enwẹn m. 4 Kanị, a gwatọgụọ m ụnụ ihiẹn ndịnị, kẹni ogẹn w'e gi mẹ, ụnụ
a nyanhan nị a gwatọgụọ m ụnụ."
"E te gwanị m ụnụ ihiẹn ndịnị isi mbidọn, makẹni m rị imẹ igunrun ụnụ.
5 Kanị m jẹnkọ nwan d'e kunrun onyẹ hụn zihẹni m, bụ o nwọnni onyẹ
ọwụlẹ imẹ ụnụ jụ m kẹ elebe kẹ m jẹnkọ? 6 Hụn nkẹ ụnụ e gi jụ m'a, ụnụ a
sụkụrụ makẹni m gwa ụnụ ihiẹn ndịnị m gwa ụnụ."

Ọrụn Mmọn-nsọ Sikọ D'a Rụn

7 “Kanị ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, erere ụnụ rọ omẹni a pụ m; makẹni,
Onyẹ-nkasị-obi abịakọ mmanị m lama alama. Kanị, m lamagụụ kẹ m'a
nọ zihẹ ni ụnụ 'ya. 8 Ogẹn o jẹnkọ d'e gi bịa, ọ sikọ d'a ghọsị ndị ụwa nị a
ghọtanị wẹ ihiẹn njọ wụ, nị a ghọtanị wẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ, lẹni aghọtanị
wẹ kẹ okinkin-ikpe nọ. 9 nị aghọtanị wẹ ihiẹn njọ wụ—makẹni njọ wụ nị
e kwerini ni wẹ m; 10 nị aghọtanị wẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ—makẹni mmẹ
nwẹn jẹnkọ ebe Nẹdi m rị, ụnụ ahụnkọzị m; 11 nị a ghọtanị wẹ kẹ okinkin-
ikpe nọ makẹni Osolobuẹ a magụọ onyẹ hụn a kị ụwanị ikpe.

12 Ihiẹn bu ọda họdụ hụn m chọ nị m gwa ụnụ, kanị ụnụ asakọ ẹka ghọta
a kikẹnni. 13 Ogẹn Mmọn-nsọ, Onyẹ hụn a ghọsị ezioku, k'e gi bịa, o sikọ d'e
du ụnụ ye imẹ ezioku ile. Makẹlẹ, ẹlẹ uche ẹ k'o k'e ku; kama, ihiẹn ọwụlẹ
ọ nụ, 'ya k'o jẹnkọ d'e ku. O jẹnkọ d'a gwaziḳwọ ụnụ ihiẹn ndị k'e mẹ ihun.
14 O jẹnkọ d'e ye m ọghọ, makẹni o sikọ d'e weri ihiẹn wụ nke m, hụn m k'e
ye ẹ, gwa ụnụ ya— 15 ihiẹn ile Nẹdi m nwọn wụ nke m; 'ya haịn m gi sị nị
Mmọn-nsọ jẹnkọ d'e weri ihiẹn wụ nke m gwa ụnụ.”

Ẹkwan Jẹnkọ D'e Hẹnrin Ịghọghọ

16 “Ọ nọbe ẹkẹrẹ, ụnụ ahụnkọzị m; ọ nọbezi ẹkẹrẹ ụnụ jẹnkọ d'a hụn m.”
17 Ndị hụ imẹ ụmụ-azụụn a nọ sị ibe wẹ, “K'o gi ihiẹnni ọ rị a gwa ẹnyi e ku
—nị, ‘Ọ nọbe ẹkẹrẹ, ụnụ ahụnkọzị m; ọ nọbezi ẹkẹrẹ ụnụ jẹnkọ d'a hụn m,’
ọ sịzị, ‘Makẹni m jẹnkọ ebe Chuku-Nẹdi rị’?” 18 Wẹ hụ a sị, “K'o gi ‘Ọ nọbe
ẹkẹrẹni’ e ku? Ẹnyi aghọtanị ihiẹn ọ rị e ku!”

19 Jesu a marịnguọ nị wẹ chọ nị wẹ jụ a ajụjụ, ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ rị a jụtarị
ibe ụnụ ihiẹn m gi sị, ‘Ọ nọbe ẹkẹrẹ, ụnụ ahụnkọzị m, ọ nọbezi ẹkẹrẹ, ụnụ
jẹnkọ d'a hụn m.’? 20 Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, ụnụ jẹnkọ d'a kwan ẹkwan,
goo—kanị ụwa jẹnkọ d'a ghọghọ; ọ k'a gha a fụ ụnụ. Kanị, o nọbe, ụfụ ahụn
e hẹnrin ịghọghọ.”

21 “Imẹ gha e mẹ okpoho, ọ tụrụ a atụrụ makẹni ogẹn ẹ e rugụọ; kanị ọ
mụgụụ, ọ nyanhankọzị afụnfụn hụ ebe ọ n'a ghọghọ n'ọ mụbanhagụọ nwa
imẹ ụwa. 22 Ẹrịra kẹ ụnụ rị nwan a kwan; kanị, m k'a hụnzị ụnụ—ogẹn hụ,
ịghọghọ sikọ d'e jun ụnụ obi, o nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a napụ ụnụ ịghọghọ
ụnụ. 23 O ru ogẹn hụ, o nwọnzini ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'a rịọ m. Ezioku kẹ m rị
a gwa ụnụ, gi ni ẹfan m rịọ Chuku-Nẹdi ihiẹn ọwụlẹ, o sikọ d'e ye ụnụ 'ya.
24 D'e rukwọ nwan ogẹnni, ụnụ egituni ẹfan m rịọ ihiẹn ọwụlẹ; rịọ nị, ụnụ
jẹnkọ d'e nwọnhẹn, kẹni ịghọghọ ụnụ zu oke.”

Imẹri Ụwa

25 “M gi ilu gwa ụnụ ihiẹn ndịnị; kanị ogẹn lala hụn m sikọ d'e gi gwapụ
ụnụ banyeni Chuku-Nẹdi, egikọzị m ilu ogẹn hụ. 26 O ru ogẹn ahụn, ụnụ
jẹnkọ d'e gi ẹfan m rịọ. Ekuni m nị m jẹnkọ d'a rịọdọnni ụnụ Chuku-Nẹdi,
27 makẹni ihiẹn ụnụ a sụọ Chuku-Nẹdi lẹ enwẹn ẹ a sụọ; ihiẹn ụnụ a sụọ a
asụọ makẹni ihiẹn m a sụọ ụnụ a sụọ, lẹzi makẹni ụnụ kweri nị m gha ebe
Osolobuẹ rị bịa.

28 M gha ebe Chuku-Nẹdi rị bịa imẹ ụwa; m pụkọzị nwan imẹ ụwa kẹni m
laburu Chuku-Nẹdi.” 29 'Ya ụmụ-azụụn a nọ sị a, “Ị rị e kuchanpụ a nwan
ọhụnma-ọhụnma, ẹlẹzi ilu! 30 Echẹn kẹ ẹnyi marịn nwan n'ị marịnchanrịn
ihiẹn ile, n'o nwọnni onyẹ furu n'ọ jụ ị ajụjụ; ọnwan kẹ ẹnyi gi kweri n'ị gha
ebe Osolobuẹ rị bịa.” 31 Jesu nọ za, sị, “Ụnụ e kwerigụọ nwan? 32 Ogẹn lala
—o ruguọdẹ nwan, ogẹn ụnụ jẹnkọ d'e gi gbayịya, onyẹ-onyẹ e si iwe ẹ, na
mmẹ sụọ tọ. Kanị, ẹlẹ mmẹ sụọ wị, Nẹdi m nọyeni m anọyeni. 33 A gwagụọ

m ụnụ ihiẹn ndịnị kẹni obi gi ifiri m ru ụnụ alị. Imẹ ụwa, ụnụ jẹnkọ d'e nwọn nsọngbu; ka kwọndọn ni obi ụnụ, n'e mẹrigụọ m ụwa!”

Isi Nke Mmẹsa

Ekpere Jizọsị Mẹni Ndị Nke Ẹ Ile

1 Ogẹn Jizọsị gi kugụụ ihiẹn ndịnị wẹ, ọ nọ lee ẹnya elu-igwee, sị, “Baba,
ogẹn hụ e rugụọ! Ye Nwa ị ọghọ, kẹni Nwa ị hụn ụzọ ye i ọghọ— 2 ebe o mẹ
ni y'e bugụọ ịhịan ile che okpuru ẹ, kẹni o ye ndị ile hụn i ye ẹ ndụn itẹbitẹ.
3 Ọnwan wụ ndụn itẹbitẹ: ịmarịn n'ị—'yụ, hụn ya sụọ wụ Osolobuẹ nke-esi
lẹ ịmarịn Jizọs' Kraịstị hụn i zihẹ.”
4 “E yegụọ m'ị ọghọ imẹ ụwanị ghahanị ịrụnchanrịn ọrụn hụn i ye m rụn.
5 Baba, yezi m nwan ọghọ ị, ọghọ ohu hụ mmẹ lẹ 'yụ nwọngbama nị ụwa
d'e bidọn.”
6 “E mẹgụọ m ndịnị marịn ị, marịn ẹfan ị—ndịnị ị gha imẹ ụwa weye m.
Wẹ wụ nke i; 'yụ we wẹ ye m; e mẹgụọ wẹ ihiẹn i ku. 7 A marịngụọ wẹ
nwan nị ihiẹn ile i ye m gha ẹka ị bịa, 8 makẹlẹ a gwagụọ m wẹ ihiẹn ndị
hụ ị sị m gwa wẹ. A nabanhangụọ wẹ ihiẹn ndị hụ; a marịngụọ wẹ nị m
gha ebe ị rị bịa nke-esi. E kwerigụọ wẹ nị 'yụ zihẹ m.”
9 “M rị e mẹ ni wẹ ekpere; ẹlẹ ndị ụwa kẹ m rị e mẹ ni ekpere, kalẹ ndị
hụn i ye m; makẹni, nke i kẹ wẹ wụ. 10 Ihiẹn ile m nwẹ wụ nke i, nke i
wụzịkwọ nke m. W'e wẹhẹ ni m ọghọ. 11 Arịkọzị m nwan imẹ ụwa, kanị
wẹ rị imẹ ụwa—mmẹ nwẹn lala d'e kunrun i. Nẹdi hụn rị nsọ, gi ẹfan ị
chemẹ wẹ, ẹfan ị ahụn i ye m, kẹni wẹ wụrụ ohu kẹ mmẹ lẹ 'yụ dọn wụ
ohu. 12 Ogẹn mmẹ lẹ wẹ gi rị, m gi ẹfan ị chemẹ wẹ—ẹfan ahụn i ye m. E
chemẹgụọ m wẹ: etuhuni m kaka onyẹ ohu imẹ wẹ—wezụka onyẹ ahụn
mẹ ihiẹn wẹ e gi tikpọ a—kẹni ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku hụn ụzọ mẹzu. 13 Kanị,
m lala nwan d'e kunrun i; m rị e ku ihiẹn ndịnị imẹ ụwa kẹni wẹ hụn ụzọ
nwẹ ịghọghọ m imẹ ndụn wẹ, nwẹ ẹ hụn zu oke.”
14 “E yegụọ m wẹ oku i, izize wẹ nọ zemẹ ụwa—makẹni ẹlẹ wẹ nke ụwa,
rịkẹ kẹ o dọn mẹ ni mmẹ lẹ enwẹn m ẹlẹ nke ụwa. 15 Arị m a rịọ ị n'ị gha
imẹ ụwa wepụ wẹ; kama, m rị a rịọ n'ị chemẹ wẹ makẹ Eje-onyẹ hụ gha e
mẹ wẹ ihiẹn ọwụlẹ. 16 Ẹlẹ wẹ nke ụwa—k'o dọn mẹ ni ẹlẹ m nke ụwa. 17 Gi
ezioku dọn wẹ nsọ: oku i wụ ezioku. 18 Kẹ i dọn zihẹ m imẹ ụwa kẹ m dọn
rị e zi wẹ e ye imẹ ụwa.”
19 “M rị nwan e gi ifiri wẹ e wepụha enwẹn m, kẹni m hụn a nị wẹ wụrụ
ndị wẹ wepụha n'ị, hụn wẹ dọn nsọ nke-esi.
20 Ẹlẹ ndịnị sụọ kẹ m rị e mẹ ni ekpere; kama, m rịzịkwọ e mẹni ndị hụn
jẹnkọ d'e gi ufiri ozi wẹ zi kweri ni m. 21 M rị a rịọ nị wẹ ile wụrụchanrịn
ohu, nọkẹ kẹ ịyụ, Baba, dọn rị imẹ m, mmẹ nwẹn hụzịkwọ imẹ i; m rị a rịọ
nị wẹ rịzịkwọ imẹ ẹnyi—kẹni ụwa hụn ụzọ kweri nị ịyụ zihẹ m. 22 E wegụọ
m ọghọ hụ i ye m ye wẹ, kẹni wẹ wụrụ ohu kẹ mmẹ lẹ 'yụ dọn wụ ohu:
23 kẹni ọ wụrụ nị mmẹ nwẹn hụ imẹ wẹ, 'yụ nwẹn hụ imẹ m; a wụrụchanrịn
wẹ ohu, ụwa e gi ẹ marịn nị ịyụ zihẹ m lẹni uwẹ wụ ndị nke m rị ị obi kẹ
mmẹ nwẹ dọn rị ị obi.”
24 “Baba! M chọ nị ndị ile i we ye m sọn m nọdị ebe m rị, nị wẹ hụn ọghọ
m hụn i ye m makẹ ihiẹn-ọsụsụọ i nwẹ jẹnni m n'i d'e kedẹ ụwa.”
25 “Euu Nẹdi m, Onyẹ ezi-omumẹ, ọsụọn'a nị ụwa amarịn n'ị, mmẹ nwẹn
a marịnghọ ị, ndịnị wẹ a marịnghọzị nị ịyụ zihẹ m. 26 E mẹgụọ m wẹ marịn
ị, m jẹnkọ d'a gha e mẹzikwọ wẹ a marịn ị, kẹni ihiẹn-ọsụsụọ i nwọn ebe m
rị hụn ụzọ rị imẹ wẹ lẹni mmẹ nwẹn rịzị imẹ wẹ.”

Isi Nke Mmẹsatọ

A Bịa Wẹ D'a Nwụnrụn Jesu
(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

1 Ogẹn Jesu gi mẹgụụ ekpereni, 'ya lẹ ụmụ-azụụn a nọ fetu Ọdanmgbugbu
Kidrọnụ. O nwẹ ụgba rị ebẹhụ; Jesu lẹ ụmụ-azụụn a nọ banye ụgba ahụn.
2 (Judasị, hụn ren'ẹ a marịnghọzị ebahụn, makẹni Jesu lẹ ụmụ-azụụn a a
nọ ebẹhụ e zu mbụ-lẹ-ẹbụọ.)
3 'Ya Judasị nọ weri igunrun ndị-agha Rom lẹ ndị-ụnakpa Ụlọ-nsọ, ndị
hụn ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị itu-Farisi zihẹ, banhan imẹ alị vaịnị hụ. Wẹ
busọnmẹ ihiẹn-ọgụn ichẹn-ichẹn lẹ ọwa lẹ ukpẹ.
4 Jesu a marịngụọ ihiẹn ile jẹnkọ d'e mẹ n'ẹ, 'ya ọ nọ jẹnpụha ihun, jụ
wẹ, sị, “Onyẹ kẹ ụnụ rị a chọ?” 5 Wẹ nọ za, sị, “Jesu, onyẹ Nazarẹtị.” Ọ
nọ sị wẹ, “Mmẹ rọ.” (Judasị hụn ren'ẹ wuzoyeni wẹ ebahụn ogẹn o gi ku
ihiẹnni.) 6 Ogẹn Jesu gi sị wẹ, “Mmẹ rọ”, wẹ nọ jẹnkin azụụn, danchanrịn
alị. 7 Jizọsị nọ jụzị wẹ, sị, “Onyẹ kẹ ụnụ chọkọ?” Wẹ nọ sị, “Jizọsị onyẹ
Nazarẹtị.” 8 Jizọsị nọ sị, “A gwagụọ m ụnụ nị mmẹ rọ. O mẹ nwan nị mmẹ
kẹ ụnụ rị a chọ, nị nị ndịnị họdụnị lama.” 9 (O ku ihiẹnni kẹni ihiẹn hụ o
ku mbụ hụn ụzọ mẹzu: “Ẹtuhuni m kaka onyẹ ohu imẹ ndị hụn i ye m.”)
10 Ya kẹ Saịmọnụ wụ Pita, hụn bu ọpịa-agha, nọ sepụha a, banpụ odibo
onyẹ-isi nchụ-ẹjan ntịn ẹka-ihiẹn. (Ẹfan odibo ahụn wụ Makusu.) 11 Jizọsị
nọ sị Pita, “Wekin ọpịa-agha ị ọnọdị a! Nị m jụ n'a rakọ m mkpu afụnfụn
hụn Nẹdi m ye m?”

E We Wẹ Jesu Jẹnni Anasị N'o Kin Ẹ Ikpe

12 Ya ndị-agha Rom lẹ Onyẹ-isi-agha wẹ kanị lẹ ndị-ụnakpa ndị Ju nọ
nwụnrụn Jesu, kẹn ẹ ẹgbụn. 13 Wẹ nọ bu ụzọ we ẹ jẹnni Anasị. Anasị
wụ nẹdi nwunyẹ Kayafasị. Kayafasị wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan ahụa hụ.
14 (Kayafasịnị wụ onyẹ hụn dụn ndị-isi ndị Ju ọdụn n'ọ kakwọ wẹ mma
nị onyẹ ohu nwụndọnni ịhịan ile ọnwụn.)

Pita A Ghọrị N'ọ Marịn Jesu
(Mat 26.69-75; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57)

15 Saịmọnụ wụ Pita lẹ nwa-azụụn ọzọ nọ sọnmẹ Jesu. (Onyẹ-isi nchụ-ẹjan
marịn nwa-azụụn ọzọ hụ amarịn, 'ya nwa-azụụn hụ nọ sọn Jesu banye
imẹ ezi ọgwa onyẹ-isi nchụ-ẹjan.) 16 Kanị Pita abanhannị. Ya nwa-azụụn
ọzọ hụ nọ kin-azụụn d'a gwa okpoho hụn rị e che nche ọnụ-mgbọn oku,
webanhan Pita. 17 Okpoho ahụn rị ọnụ-mgbọn nọ sị Pita, “Y'ẹlẹ onyẹ ohu
imẹ ụmụ-azụụn okẹnnyẹ hụ?” Pita nọ sị, “Mba, ẹlẹ mmẹ.”
18 Oyi rị a tụ; 'ya ndị idibo lẹ ndị-ụnakpa hụ nọ fịye ọkụn, fihunmẹ ọkụn
hụ, a nyan a. 'Ya Pita nọ jẹn d'e sọn wẹ turu ebẹhụ, a nyan ọkụn.

Onyẹ-isi Nchụ-ẹjan A Jụ Jesu Ajụjụ
(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71)

19 Ogẹn ahụn, onyẹ-isi nchụ-ẹjan hụ a jụ Jesu ajụjụ banyeni ụmụ-azụụn
a lẹ nkuzi ẹ. 20 Jesu nọ sị, “Id'ẹnya ịhịan ile kẹ m nọ ku ihiẹn m ku; imẹ
ụlọ-ofufe rị ichẹn-ichẹn lẹ imẹ Ụlọ-nsọ—ebe ndị Ju ile nọ e zu kẹ m nọ kuzi
nkuzi m; ekutuni m ihiẹn ọwụlẹ nzuzue. 21 K'ị rị nwan a jụnị m ajụjụ? Jụ
ndị hụn nụ ihiẹn m ku, a marịngụọ wẹ ihiẹn m ku.” 22 Ogẹn Jesu gi ku
ihiẹnni, ụnakpa ohu turu ẹhụ ebahụn nọ fịan Jesu ihiẹn, sị, “Ẹrịra kẹ ya a
gwa onyẹ-isi nchụ-ẹjan oku!” 23 Jesu nọ sị a, “Omẹni o nwọn eje-oku m ku,
gwa ịhịan ile rị ebeni ihiẹn ọ wụ; kanị, mbụnị ezioku kẹ m ku, k'ị fịanị m

ihiẹn?” 24 Ya Anasị nọ si wẹ weri ya lẹ ẹgbụn hụ wẹ kẹn ẹ jẹnni Kayafasị
onyẹ-isi nchụ-ẹjan.

Pita A Ghọrịzị N'ọ Marịn Jesu
(Mat 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)

25 Pita turukwọ ebẹhụ a nyan ọkụn. 'Ya ndị ọzọ nọ sị, “Y'ẹlẹ onyẹ ohu
imẹ ụmụ-azụụn okẹnnyẹ hụ?” Kanị, Pita nọ ghọrị, sị, “Mba, ẹlẹ mmẹ.”
26 Onyẹ ohu imẹ ndị idibo onyẹ-isi nchụ-ẹjan, hụn wụ nwẹnẹ okẹnnyẹ hụ
Pita banpụ ntịn nọ sị Pita, “Ahụnnị m 'yụ nị 'ya imẹ ụgba ahụn?” 27 Pita nọ
ghọrịzị. Ozigbo, ọkpa nọ kwan.

E We Wẹ Jesu D'e Kunrun Paịleti
(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)

28 Ụzọ-ụtụntụn biribiri, wẹ nọ gha iwe Kayafasị weri Jizọsị si imẹ ọgwa
Gọvanọ hụn rị a kịnị. Kanị, abanyeni wẹ imẹ ọgwa hụ, makẹni achọnị wẹ
nị wẹ mẹrụ enwẹn wẹ, kẹni wẹ hụn ụzọ ri Oriri-Nghafe hụ. 29 'Ya Paịleti
nọ jẹnburu wẹ ezi, sị, “Elee ikpe kẹ ụnụ rị e kpe okẹnnyẹni?” 30 Wẹ nọ sị a,
“Omẹni okẹnnyẹni ẹlẹ eje-ịhịan, ẹnyi eke wẹhẹni i y'ẹ.” 31 Paịleti nọ sị wẹ,
“Weri n'ẹ, nị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ d'e gi iwu ụnụ kin ẹ ikpe.” Ndị-ndu ndị Ju
nọ sị a, “Iwu ụnụ tini ẹnyi sị ẹnyi egbulẹ onyẹ ọwụlẹ.” 32 (Hụnnị kẹ ihiẹn
Jesu ku banyeni ụdị ọnwụn o jẹnkọ d'a nwụn gi mẹzu.)

33 Paịleti nọ sizị imẹ ọgwa a, zi wẹ kpọ Jesu; ya ọ nọ jụma Jesu, “Ịyụ wụ
eze ndị Ju?” 34 Jesu nọ sị a, “Uche i k'i gidẹ nwan a jụ ajụjụnị ra ndị ọzọ
gwa ị oku m?” 35 Paịleti nọ sị a, “I rodẹ ni m wụ onyẹ Ju ra? Ndị Ju ibe
i lẹ ndị-isi nchụ-ẹjan we i che m ẹka; k'i mẹ?” 36 Jesu nọ sị, “Alị-eze m ẹlẹ
nke ụwanị. Omẹni alị-eze m te wụ nke ụwanị, nkẹ ndị m rị a kị a lụ ọgụn gi
gbọndọn wẹ ebulẹ m che ẹka ndị-ndu ndị Ju. Mba, alị-eze m ẹlẹ nke ebeni.”
37 'Ya Paịleti nọ jụ a, sị, “Eze k'ị wụ nwan?” Jizọsị nọ shịarị a, sị, “Ịyụ ku
ni m wụ eze. M bịa d'a shịanị ezioku ẹri: ifiri ẹ kẹ wẹ gi mụ m; ịya haịn m gi
bịa imẹ ụwa. Onyẹ ọwụlẹ hụn wụ nke ezioku e gọn ntịn oku m.” 38 Paịleti
nọ jụ a, sị, “Kị wụ ezioku?”
Paịleti e kugụụ ọhụn, ọ nọ jẹnburuzi ndị hụ ezi.

A Ma Wẹ Jesu Ikpe-ọnwụn
(Mat 27.15-31; Mak 15.6-20; Luk 23.13-25)

Ya Paịleti nọ sị ndị hụ rị ezi, “Ahụnnị m ihiẹn ọwụlẹ o mẹ hụn m'e gi ma
a ikpe. 39 Kanị, kẹ omẹnalị ụnụ dọn rị, m'a hatu ni ụnụ onyẹ-ngan ohu ogẹn
Mmẹmmẹ-Nghafe ọwụlẹ; ụnụ a chọghọ nị m hatu ni ụnụ Eze ndị Ju?” 40 Wẹ
nọ yi oro, shịarị a, sị, “Mba, ẹlẹ ịya! Barabasị kẹ ẹnyi chọ!” (Barabasịnị rị
ndị a lụsọn ndị Rom rị a kịnị.)

Isi Nke Mmitenẹi

1 Ya Paịleti nọ weri Jesu, we ẹ ye ndị-agha, wẹ nọ gbu ẹ mkpịnsịn.
2 Ndị-agha hụ nọ gi mkpịnsịn ogun rịsọnmẹ kpa okpu-eze, bu ẹ che ẹ isi;
e yimẹ w'ẹ ẹwuru e nwun ufie-rọnị, ufie-rọnị*. 3 Wẹ nọ bịa d'e kunrun ẹ
mgbe ole-lẹ-ole, a sị, “Isi i chei, eze ndị Ju!” E jẹnburu w'ẹ, a fịan a ihiẹn.
4 Paịleti nọ jẹnzi d'a gwa wẹ, sị, “Lee ẹ, m jẹnkọ d'e wepụha nị ụnụ 'ya,
nị ụnụ marịn nị ahụnnị m njọ o mẹ!” 5 Ya Jizọsị nọ pụha: o kpuhụ okpu
ogun; o yihụ ẹwuru pọpụ hụ wẹ yimẹ ẹ. Paịleti nọ sị wẹ, “Lee ni okẹnnyẹ
hụ ebeni!”

---

* **Isi Nke Mmitenẹi**:2 ẹwuru ndị nze lẹ ndị-ịdafịn

6 Ogẹn ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ụnakpa Ụlọ-nsọ gi hụn a, wẹ nọ yi, “Kpọgbu ẹ!
Kpọgbu ẹ!” Paịleti nọ sị wẹ, “Weri n'ẹ nwan, nị ụnụ gi ẹka ụnụ kpọgbu ẹ;
nị ahụnnị m eje-ihiẹn o mẹ hụn m sikọ d'e gi ma a ikpe.” 7 Ndị-ndu ndị-Ju
nọ za, sị, “Ẹnyi nwọnghọ Iwu. Iwu ẹnyi sị n'o furu hụn a nwụnnị, makẹni o
weri enwẹn ẹ n'ọ wụ Nwa Osolobuẹ.”
8 Ogẹn Paịleti gi nụ hụnnị, egun nọ tụkarịd'a k'ọ tụhan a mbụ. 9 Ọ nọ shizi
imẹ ọgwa a d'a jụ Jesu ajụjụ, sị, “Elebe k'ị gha bịa?” Kanị Jesu ashịarịn'a.
10 Paịleti nọ sị a, “Ị rị a gba m nkịntịn? Y'a marịn nị m nwọn ikẹn hụn m'e
gi hatu i lẹ hụn m'e gi kpọgbu i?” 11 Jesu nọ shịarị a, sị, “O nwọnni ikẹn i
nwọn ebe m rị wezụka nị Osolobuẹ gha elu ye 'y'ẹ. Ya wụ, onyẹ hụ bu m
che ẹka ị mẹ njọ kanị.” 12 Gha ogẹn Paịleti gi nụ hụnnị jẹnmẹ, ọ nọ mẹmẹ
n'ọ hatu Jizọsị ye; kalẹ, igunrun hụ nọ yi oro, sị, “I hatu okẹnnyẹni ye, 'ya
wụ nị y'ẹlẹ ọwụ eze-kanị wụ Siza; makẹlẹ, onyẹ ọwụlẹ weri enwẹn ẹ n'ọ
wụ eze rị a lụsọn Siza ọgụn!”
13 Ogẹn Paịleti gi nụ oku ndịnị, ọ nọ wepụha Jizọsị ihun-ezi, nọdị alị elu
Oche Okinkin-ikpe elu Mgba-nkpo w'a kpọ “Mgba-nkpo Ọmụma.” (Kanị
“Gabata” kẹ w'a kpọ a ọnụ Hibru hụn wụ asụsụ ndị Ju). 14 Ụhụọhịn hụ wụ
ụhụọhịn wẹ gi a kwademẹ Mmẹmmẹ-Nghafe. O rumẹ ogẹn anwụn gi a rị
isi, Paịleti nọ sị ndị Ju, “Lee ni eze ụnụ!” 15 Wẹ nọ yi oro, sị, “Gbu ẹ! Gbu
ẹ! Kpọgbu ẹ!” Paịleti nọ jụ wẹ, sị, “Ụnụ chọ nị m kpọgbu eze ụnụ?” Ndị-isi
nchụ-ẹjan nọ shịarị a, sị, “Siza, eze Rom, 'ya sụọ wụ eze ẹnyi nwọn!” 16 Ya
Paịleti nọ we Jesu ye ndị-agha d'a kpọgbu.

A Kpọgbu Wẹ Jizọsị
(Mat 27.32-34; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)

'Ya ndị agha nọ weri Jesu. 17 Ọ nọ buru obe† gha imẹ obodo ahụn pụ, si
ebe w'a kpọ “Ebe-Okpokom'isi.” (“Gọgọta kẹ w'a kpọ a ọnụ Hibru hụn
wụ asụsụ ndị-Ju”) 18 Ebẹhụ kẹ wẹ nọ kpọma a elu-obe; wẹ kpọmazịkwọ
ikẹnnyẹ ẹbụọ elu obe ichẹn-ichẹn che n'ẹ, onyẹ ohu rị azụụnnị, onyẹ ohu rị
azụụnnị, Jizọsị rị etintin wẹ. 19 Paịleti nọ de ihiẹn buche elu obe hụ. Ihiẹn
o de wụ, “Jesu onyẹ Nazarẹtị, eze ndị Ju.” 20 Ndị bu ọda gụn a, makẹni
ebahụn wẹ nọ kpọgbu Jesu nọkunmẹ imẹ obodo hụ lẹzi makẹni wẹ gi asụsụ
ndị Ju wụ Hibru lẹ asụsụ ndị Rom wụ Latịnị lẹ asụsụ Griki hụn alị ichẹn-
ichẹn a sụ ogẹn hụ de ihiẹn hụ. 21 Ndị-isi nchụ-ẹjan ndị-Ju nọ sị Paịleti,
“Edelẹ ẹ ‘Eze ndị Ju,’ kama, de ‘Okẹnnyẹni sị, “Mmẹ wụ eze ndị Ju.” ’ ”
22 Paịleti nọ shịarị, sị, “E degụọ m ihiẹn m de.”
23 Ndị-agha hụ a kpọmagụụ Jesu elu-obe, wẹ nọ kịrị ẹkwa ndị o yi kebe
wẹ ụzọ ẹnọ, onyẹ-onyẹ nọ weri ụzọ ohu-ohu. Nke ẹfẹ tueni o yiye enu ẹ,
hụn nwọnlẹni ebe wẹ gi wegbama a makẹni ibe ẹkwa ohu rọchanrịn, gha
elu d'e ru alị, 24 ndị-agha ndị hụ a sị ibe wẹ, “Ẹnyi etikakọ n'a; nị ẹnyi tụ
nkpọ gi marịn onyẹ sikọ d'e weri n'ẹ.” Ọnwan mẹ kẹni ihiẹn Ẹhụhụọ-nsọ
ku hụn ụzọ mẹzu, Ẹkụkwọ-nsọ sị,
“E keri wẹ ẹwuru m,
tụ mkpọ gi weri ẹwuru m yiye elu ẹ.”
'Ya kẹ ndị-aghanị mẹ.
25 Ndị wuzo ẹhụ obe Jesu ogẹn ahụn wụ nnẹ ẹ, nwẹnẹ nnẹ ẹ okpoho,
Meri nwunyẹ Klopasị lẹ Meri onyẹ Magidala. 26 Jesu a hụn nnẹ ẹ lẹ nwa-
azụụn hụ ihiẹn ẹ a sụọ Jesu kẹ wẹ turu ebẹhụ, ọ nọ sị nnẹ ẹ, “Okpoho,

† **Isi Nke Mmitenẹi**:17 Ogẹn hụ, obe osisi kẹ ndị-Rom gi e gbu onyẹ wẹ ma ikpe-ọnwụn. O ru, onyẹ wẹ ma ikpe ọnwụn e buru obe ẹ, sọnmẹ ndị-agha hụn jẹnkọ d'a kpọgbun'ẹ. Wẹ kpọmagụụ a elu ya wụ obe, a nọdị wẹ ebẹhụ, e che nche, d'e ru ni ọ nwụnhụn.

hụnnị wụ nwa ị.” 27 Ọ nọzị sị nwa-azụụn a ahụn, “Hụnnị wụ nnẹ i.” Ya
nwa-azụụn hụ nọ gha ẹrịra weri nnẹ Jesu si iwe 'ya wụ nwa-azụụn, nnẹ
Jesu nọ du ẹ biri.

Ọnwụn Jesu
(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)

28 Omẹgụụ, makẹni Jesu a marịngụọ nị ihiẹn ile e mẹchanrịngụọ, ọ nọ
sị, “Ẹgụn mirin rị a gụn m.” O ku okuni n'o gi mẹzu ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku.
29 Ite ohu manya rụ-ụka jun rị ebahụn; 'ya wẹ nọ weri ẹru suye imẹ manya
hụ, gi mkpịnsịn ihiẹn-akụnkụn w'a kpọ haịsopu wesi ẹ elu, su ẹ ụgb'ọnụ.
30 Manyanị a bangụụ Jizọsị ọnụ, ọ nọ sị, “Ọ gụgụọ!” Ya ọ nọ bu isi kọma
alị, nwụnhụn.

A Dụn Wẹ Jesu Obo Ẹkụnkụn

31 Makẹni Ụhụọhịn Nkwademẹ Izu-ikẹn rọ—ndị-ndu ndị Ju achọnị nị wẹ
latọ ẹhịụ ndị ahụn elu-obe ebẹhụ, ebe o mẹ ni Ụhụọhịn-Izu-ikẹn hụ lalanị
arịkẹnmẹkẹ nsọ. 'Ya wẹ nọ sị Paịleti 'ya sị ndị-agha a kpagisọnmẹ ndị hụ
wẹ kpọma elu obe ụkụ‡, kẹni wẹ butusọnmẹ ẹhụ wẹ enu obe. 32 'Ya kẹ ndị-
agha hụ nọ jẹnmẹ d'a kpagisọnmẹ ikẹnnyẹ ndị hụ wẹ kpọgbu wẹ lẹ Jesu ụkụ
—a kpagi wẹ nke onyẹ ibuzọ, kpagizịkwọ nke hụn-ẹbọ.
33 Kanị ogẹn wẹ gi ru ebe Jesu rị, a hụn wẹ n'ọ nwụnhụngụọlẹ, 'ya wẹ
nọlẹni kpagi ẹ ụkụ. 34 Kama, onyẹ ohu imẹ ndị-agha hụ nọ dụn Jesu obo
ẹkụnkụn, ẹdeke lẹ mirin nọ gbapụha. 35 (Onyẹ hụ hụn kẹ ihiẹnni mẹ e
kugụọ a, kẹni ụnụ lẹ enwẹn ụnụ hụn ụzọ kweri. Ihiẹn o ku wụ ezioku;
ọ marịnghọ nị ezioku rọ). 36 Ihiẹn ndịnị mẹ kẹni ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku hụn
ụzọ mẹzu: Ẹhụhụọ-nsọ sị, “O nwọnni akpụ ọkpụkpụ a ohu hụn jẹnkọ d'a
kpagini§.” 37 Ẹkụkwọ-nsọ e kugụọzị ebe ọzọ, sị, “Wẹ jẹnkọ d'a gba onyẹ hụ
wẹ dụn ihiẹn ilee.”

Olili Jesu
(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56)

38 Omẹgụụ, Josẹfụ, onyẹ obodo Arịmatịa, nọ jẹn d'a sị Paịleti 'ya buye ẹ
ẹhụ Jizọsị (Josẹfụ gi nzuzue e sọn ụzọ Jesu makẹni egun ndị-ndu ndị Ju rị
a tụ a). Paịleti nọ kweri, sị a d'e buru ẹhụ Jesu; 'ya ọ nọ jẹn d'e buru ẹ.
39 Nikodimọsị hụn bịa d'e kunrun Jizọsị imẹ ukinkin ogẹn mbụ nọ sọnmẹ
Josẹfụ. Nikodimọsị wẹhẹ udẹn e shin ọhụnma wẹ gi ẹhụhụọ maa lẹ alo
mẹmẹ, hụn nyịnkarị nkirishi ẹkpa nnu. 40 Ikẹnnyẹ ẹbụọ hụ nọ buru ẹhụ
Jesu, gi ẹkwa linẹ fụgbamẹ 'ya lẹ ihiẹn ndị ahụn e shin ọhụnma—rịkẹ kẹ ndị
Ju dọn a kwama ozun wẹ k'e li. 41 O nwọn ụgba rị ebahụn wẹ nọ gbu Jesu;
ili-okporo ọhụn wẹ kelẹni liyetu ịhịan rị imẹ ụgba hụ. 42 Makẹni Ụhụọhịn
hụ ndị Ju gi a kwademẹ Izu-ikẹn a gụmagụọ bụ ili hụ rị nsue, wẹ nọ gwẹrụ
bu ẹhụ Jesu che ili ahụn rị ebẹhụ.

Isi Nke Ọgụn

Okpokoro Ili
(Mat 28.1-8; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12)

1 Ụzọ-ụtụntụn ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka*, ebe eki kelẹni fọngụụ, Meri
onyẹ Magidala nọ jẹn ili hụ hụn nọ kẹ okporo. 'Ya k'ọ nọ hụn a nị e
nupụgụọ wẹ ọmụma hụn rị ọnụ ili hụ. 2 Ọ nọ gi ọsọ jẹn d'e kunrun Saịmọnụ

‡ **Isi Nke Mmitenẹ**i:31 Ọnwan kẹ wẹ gi e mẹ wẹ a nwụnkẹnrin. § **Isi Nke Mmitenẹ**i:36 Ẹsọdọsị 12.46; Nọmbasị 9.12; Ẹbụ-ọma 34.20 * **Isi Nke Ọgụ**n:1 hụn wụ nwan ụhụọhịn Sọnde

hụn w'a kpọ Pita lẹ nwa-azụụn ọzọ hụ ihiẹn ẹ a sụọ Jesu, sị wẹ, “E bupụgụọ
wẹ Di-nwọnni-ẹnyi imẹ ili hụ bụ ẹnyi amarịn ebe wẹ buche ẹ.” 3 'Ya kẹ
Pita lẹ nwa-azụụn ọzọ hụ nọ gbashi ili hụ. 4 Nwa-azụụn hụn-ẹbọ hụ nọ
gbaghafe Pita, bu ụzọ ru ebahụn. 5 O hulụa alị, nyọnye imẹ ili, 'ya ọ nọ
hụn ẹkwa linẹ ndị ahụn wẹ te gi kwama Jesu ebe wẹ rị alị ebẹhụ, kanị ọ
banyeni imẹ ili hụ. 6 Saịmọn' Pita hụn sọnkọ a azụụn e ru ebẹhụ, ọ nọ shi
imẹ ili hụ ozigbo-ozigbo. Ọ nọ hụn ẹkwa linẹ ndị hụ alị ebẹhụ, 7 hụnzị ẹkwa
hụ te rị isi Jesu. Ẹkwa hụ te rị isi Jesu lẹ linẹ ndị ahụn arị ụzọ ohu; kama,
wẹ fụma ẹkwa hụ te rị isi Jesu, bu ẹ tọ nkọ ohu. 8 Ya nwa-azụụn hụn-ẹbọ
hụ, hụn bu ụzọ ru ili hụ nọ banyezikwọ; ọ hụn, ọ nọ kweri. 9 (Ogẹn ahụn,
w'e ke ghọtakwọ ihiẹn hụ Ẹhụhụọ-nsọ ku—n'o jẹnkọ d'a gha ọnwụn lihi.)
10 Ya ụmụ-azụụn a ndị ahụn nọ lashisọnmẹ iwe wẹ.

Meri Onyẹ Magidala A Hụn Jesu K'ọ Ghagụụ Ọnwụn Lihi
(Mat 28.9-10; Mak 16.9-11)

11 Kanị Meri e turukwọ ihun ili hụ, a kwan ẹkwan. K'o dọn rị a
kwankwọ, o hulụa alị, nyọnye imẹ ili hụ, 12 ọ nọ hụn ndị mmọn-ozi ẹbụọ
yi ẹkwa ọchan kẹ wẹ nọdị alị ebahụn ẹhịụ Jesu te rị, onyẹ ohu rị ibe isi ẹ,
hụn-ẹbọ rị ibe ọkụ a. 13 Wẹ nọ jụ a, sị, “Okpoho, k'ị rị a kwannị?” Ọ nọ
shịarị wẹ, sị, “E wepụgụọ wẹ Di-nwọnni-m, bụ a marịn m ebe wẹ buche
ẹ!” 14 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ gbehutọ, hụn Jesu k'o turu ebẹhụ,
kanị ọ marịn nị Jesu rọ. 15 Jesu nọ jụ a, sị “Okpoho, k'ị rị a kwannị? Onyẹ
k'ị rị a chọ?” Meri ro ni onyẹ hụn e lefụ ugbo-nta hụ ẹnya rọ, 'ya ọ nọ
sị a, “Di-ọkpa, ọwụnị 'yụ bupụ a, gwa m ebe i buche ẹ, m k'e jẹn d'e buru
ẹ.” 16 Jizọsị nọ hị a, “Meri!” Meri nọ gbehutọ bu ihun zinmẹ ẹ, gi asụsụ
Hibru yi, “Raboni!” (Raboni wụ Onyẹ-nkuzi asụsụ ndị Ju) 17 Jesu nọ sị a,
“Ekwọndọnlẹ m ẹka, makẹni m'e ke jẹn elu-igwee d'e kunrun Chuku-Nẹdi.
Ka jẹn d'e kunrun umunẹ m, y'a sị wẹ, ‘M lakọ elu-igwee d'e kunrun Nẹdi
m hụn wụzị Nẹdi ụnụ, Osolobuẹ m hụn wụzị Osolobuẹ ụnụ.’ ” 18 'Ya kẹ
Meri onyẹ Magidala nọ jẹn d'a gwa ụmụ-azụụn Jesu, sị, “A hụngụọ m Di-
nwọnni-ẹnyi!” Ya k'ọ nọzị gwachanrịn wẹ ihiẹn ndị hụ ọ gwa a.

Jesu E Nwọnpụha Ebe Ụmụ-azụụn A Rị
(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49)

19 Ẹnyasị ụhụọhịn hụ, hụn wụ ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka, ụmụ-azụụn
Jesu nọ kpọkin enwẹn wẹ ye ebe wẹ rị makẹni egun ndị-ndu ndị-Ju rị a
tụ wẹ. Ya Jesu nọ nwọnpụha idẹnmizi d'e turu imẹ igunrun wẹ, sị, “Udọn
'ya rị nị ụnụ.” 20 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ọ nọ ghọsị wẹ ẹka a ẹbụọ lẹ
ẹkụnkụn a. Ogẹn ụmụ-azụụn a gi hụn Di-nwọnni-ẹnyi, ịghọghọ e jun wẹ
obi. 21 Jizọsị nọzị nwan sị wẹ, “Udọn 'ya rịnị ụnụ. Kẹ Chuku-Nẹdi dọn zi m
kẹ m rị nwan e zi ụnụ.” 22 O kugụụ ihiẹnni, ọ nọ horokpu wẹ, sị, “Narịn
nị Mmọn-nsọ. 23 Ụnụ gbagharị ịhịan njọ wẹ, Osolobuẹ a gbagharị wẹ ya;
omẹni ụnụ agbagharịnị wẹ njọ wẹ, Osolobuẹ agbagharịkọ wẹ.”

Jesu Lẹ Tamọsị Hụn Rụ-ụka

24 Tamọsị (hụn w'a kpọ Ejimẹ), hụn wụ onyẹ ohu imẹ wẹ mmẹbụọ, arị
imẹ wẹ ogẹn Jesu gi bịa. 25 'Ya ụmụ-azụụn ibe ẹ nọ sị a, “Ẹnyi a hụngụọ Di-
nwọnni-ẹnyi.” Kanị Tamọsị nọ sị wẹ, “Manị m hụn ebe wẹ dụsọnmẹ ẹ ntu
ndị hụ ẹka ẹbụọ, bu mkpịnsịn-ẹka m che ebe ntu ndị hụ rụsọnmẹ ẹ ẹhụ ẹka
ẹbụọ, e bu m ẹka che ẹkụnkụn a—ekwerikọ m!”

26 Hụn mẹ ẹ izu-ụka, ụmụ-azụụn Jesu rịzị imẹ ụlọ; uwẹ lẹ Tamọsị rị. Ụzọ
kpọkin akpọkin, kanị Jesu nọ nwọnpụha, turu imẹ igunrun wẹ, sị, “Udọn

'ya rịnị ụnụ." 27 'Ya ọ nọ sị Tamọsị, "Bu mkpịnsịn-ẹka ị che ebeni, lee ẹka m
ẹbụọ; tịnpụ nwan ẹka ị buche m ẹkụnkụn. Arụzịlẹ ụka; kweri!" 28 Tamọsị
nọ za a, sị, "Di-nwọnni-m lẹ Chuku m!" 29 Jesu nọ sị a, "I kweri makẹlẹ y'a
hụngụọ m? Ngọzi wụ nke ndị hụn kelẹni hụn bụ e kweri wẹ."

Ihiẹn Wẹ Deni Ẹkụkwọnị

30 O nwẹghọzị ọrụn-atụmẹnya ndị ọzọ bu ọda wẹ deyelẹni imẹ ẹkụkwọnị
hụn Jesu rụnzị idẹnya ụmụ-azụụn a. 31 Kanị, wẹ deye ndịnị kẹni ụnụ hụn
ụzọ kweri nị Jesu wụ Kraịstị, Nwa Osolobuẹ, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ; lẹ
ni ụnụ gi ẹfan a nwọn ndụn ghahanị ikwerinin'ẹ.

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Jesu E Nwọnpụhazị Ebe Ụmụ-azụụn A Rị

1 Ihiẹn ndịnị e mẹgụụ, Jesu nọ nwọnpụhazị d'e kunrun ụmụ-azụụn a
mkpẹnrẹn "Ohimin" Taịberiasị. Ẹnịna k'o dọn mẹ: 2 Saịmọnụ hụn wụ Pita,
lẹ Tamọsị (hụn w'a kpọ Ejimẹ) lẹ Natanẹlụ (onyẹ obodo Kana rị Galili) lẹ
ụmụ-ikẹnnyẹ Zẹbẹdi lẹzi ụmụ-azụụn Jesu ẹbụọ ọzọ gba nọdị. 3 Saịmọn' Pita
nọ sị ndị ahụn ya lẹ wẹ rị, "E shi m d'e gbu azụụn." Wẹ nọ sị a, "Ẹnyi sikọ
d'e sọnmẹ i." 'Ya wẹ nọ jẹnmẹ. Wẹ nọ banye ụgbọ-mirin d'e gbumẹ. Kanị,
egbuni wẹ ihiẹn ọwụlẹ ukinkin hụ ile.
4 Ogẹn eki gi fọngụụ, Jesu nọ turu mkpẹnrẹn mirin; kanị ụmụ-azụụn a
amarịn nị Jesu rọ. 5 'Ya k'ọ nọ jụ wẹ, sị, "Ụmụẹka, o ke nwọn azụn ụnụ
gbu?" Wẹ nọ za, sị, "Kaka akp'ohu." 6 Ọ nọ sị wẹ, "Tụ nị ọga ụnụ ye azụụn
ẹka-nni ụgbọ ụnụ, ụnụ jẹnkọ d'e gbu azụn." 'Ya wẹ nọ tụye ọga hụ, o te nịzịnị
wẹ dọbanhan imẹ ụgbọ, makẹni azụn wẹ gbu e bukẹ ọda.
7 Nwa-azụụn hụ ihiẹn ẹ a sụọ Jesu nọ sị Pita, "Di-nwọnni-ẹnyi rọ maị!"
Ogẹn Pita gi nwan nụ nị Di-nwọnni-ẹnyi rọ, ọ nọ yiri ẹwuru o yiye elu
ẹ (makẹni o te yipụgụụ a). Ya ọ nọ tụban imẹ mirin. 8 Ụmụ-azụụn isin
ahụn họdụ imẹ ụgbọ nọ gi ụgbọ dọkpụnpụha ọga hụ azụn jun mkpẹnrẹn
mirin. Gha ebẹhụ wẹ rị d'e ru mkpẹnrẹn-mirin eteni—ihiẹn rịkẹ ama-
ụkụ iri kwasị ọgụn-isin sụọ rọ; o ruchanrịnnị polu ẹbụọ. 9 Ogẹn wẹ gi
ru mkpẹnrẹn mirin, wẹ nọ hụn oboko ọkụn ebahụn; azụn rị elu ẹ; brẹdi
hụzịkwọ ebẹhụ. 10 Jesu nọ sị wẹ, "Wẹhẹ ni azụn imẹ ndị hụn ụnụ gbu
kikẹnni." 11 Ya Saịmọnụ wụ Pita nọ si imẹ ụgbọ-mirin, dọkpụnpụha ọga hụ
mkpẹnrẹn mirin. Azụn hisọnmẹ ogbe jun ẹ, azụn mmẹtọ-kwasị-ọgụn-ẹsa.
Azụn rị imẹ ọga hụ e bukẹnmẹkẹ ọda bụ ọga hụ etikanị. 12 Jesu nọ sị wẹ,
"Bịa nị nwan d'e ri ihiẹn-oriri ụtụntụn." Bụ o nwọnni nwa-azụụn a ọwụlẹ
egun nị jụ a, "Onyẹ k'ị wụ?" makẹni a marịngụọ wẹ nị Di-nwọnni-ẹnyi rọ.
13 'Ya kẹ Jesu nọ jẹn d'e weri brẹdi hụ ye wẹ, werizikwọ azụn hụ ye wẹ.
14 Ọnwan mẹ ẹ mgbe ẹtọ ụmụ-azụụn Jesu hụn a k'ọ ghagụụ ọnwụn lihi.

Jesu E Wekinhẹzi Pita Ọnọdị A

15 Ogẹn wẹ gi rigụụ ihiẹn-oriri ụtụntụn ahụn, Jesu nọ sị Saịmọnụ wụ Pita,
"Saịmọnụ nwa Jọnụ, ihiẹn m a sụọghọ ị karị ndịnị?" Ọ nọ za, sị, "Ẹghẹẹ
Di-nwọnni-ẹnyi, 'y'a marịnghọ nị ihiẹn i a sụọghọ m." Jesu nọ sị a, "Lefụ
ụmụ-atụnrụn m ẹnya." 16 Jesu nọ jụ a hụn mẹ ẹ mgbe ẹbụọ, sị, "Saịmọnụ
nwa Jọnụ, ihiẹn m a sụọghọ ị?" Ọ nọ za, sị, "Ẹghẹẹ Di-nwọnni-ẹnyi, 'y'a
marịnghọ nị ihiẹn i a sụọghọ m." Jesu nọ sịzị a, "Lefụ atụnrụn m ẹnya."
17 Jesu nọ jụzị a 'ya hụn mẹ ẹ mgbe ẹtọ, "Saịmọnụ nwa Jọnụ, ihiẹn m a
sụọghọ ị?" Ọ nọ fụ Pita nị Jesu jụ a ya mgbe ẹtọ, "Ihiẹn m a sụọghọ ị?"
Pita nọ sị a, "Di-nwọnni-ẹnyi, 'y'a marịnghọ ihiẹn ile; y'a marịnghọ nị ihiẹn

i a sụọghọ m.” Jesu nọ sị a, “Lefụ atụnrụn m ẹnya. 18 M rị a gwa ị ezioku,
ogẹn i gi rị okoro, y'e kọnrin, e jẹn ebe ọwụlẹ sụọ n'ị; kanị ị kagụụ ẹgẹdi, i
jẹnkọ d'a tịnpụ ẹka ị, ndị ọzọ e kọnmẹ i, we i si ebe i chọlẹni n'i jẹn.” 19 (Jesu
gi ihiẹnni o ku ghọsị ụdị ọnwụn Pita jẹnkọ d'a nwụn gi wẹhẹ ni Osolobuẹ
ọghọ).

Jesu e kugụụ ihiẹnni, ọ nọ sị Pita, “Sọnmẹ m!”

Jesu Lẹ Pita Lẹ Nwa-azụụn Ahụn Ihiẹn Ẹ A Sụọ Jesu

20 Pita e lee ẹnya azụụn, ọ nọ hụn nwa-azụụn ọzọ hụ ihiẹn ẹ a sụọ Jesu.
(Hụn nọsọn Jizọsị ogẹn wẹ gi rị e ri ihiẹn-oriri ẹnyasị ahụn, nwa-azụụn hụ
hụn jụ Jizọsị, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, onyẹ jẹnkọ d'e re i?”) 21 Ogẹn Pita gi hụn
a, ọ nọ jụ Jesu, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, okẹnnyẹni?” 22 Jizọsị nọ sị a, “Omẹni m
chọ n'ọ rị ndụn d'e ru mgbe m bịa, ẹlẹ hụn biri i? Sọnmẹ m!” 23 'Ya okuni
nọ kpọgbama imẹ igunrun ndị e sọn Jesu, nị nwa-azụụnnị anwụnkọ. Kanị,
Jizọsị ekuni n'ọ nwụnkọ, ihiẹn o ku wụ, “Omẹni, m chọ n'ọ rị ndụn d'e ru
mgbe m bịa, ẹlẹ hụn biri i?”

24 Ya wụ nwa-azụụn wụ onyẹ hụn rị nwan e ku oku ihiẹn ndịnị; ịya
detuzikwọ nwan ndịnị wẹ; ẹnyi a marịnghọ nị ihiẹn o ku wụ ezioku.

Mmẹkin

25 Kanị, o nwẹzikwọ ihiẹn ndị-ọzọ bu ọda Jesu mẹ. Omẹni wẹ dechanrịn
wẹ ile ohu-ohu, e roghọ m'a nị ụwa ile erugụkọ ẹhụhụọ wẹ sikọ d'e gi de
wẹ.

Ọrụn Ndị-Ozi Ahụn Pụ-ichẹn

Jesu A Lashi Elu-igwee Id'ẹnya Ndị E Sọn N'ẹ

1 Tiofiḷọsị-o, imẹ ẹkụkwọ nke ibuzọ, m de ihiẹn ile Jesu rụn lẹ ihiẹn ile
ọ kuzi—gha ogẹn o gi bidọn ọrụn a 2 d'e ru ụhụọhịn hụ wẹ weri ẹ si elu-
igwee, ogẹn o gi gigụụ ikẹn Mmọn-nsọ gwa Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn o họpụha
ihiẹn wẹ jẹnkọ d'e mẹ.
3 Ogẹn o gi tagụụ afụnfụn, nwụnhụngụụ, ọ hụ a bịa d'e kunrun ndị-ozi
hụ pụ-ichẹn ọrọgbọ akp'ọhịn ọgụnnaị, e gi ụzọ rị ichẹn-ichẹn a ghọsị wẹ
n'ọ ghagụọ ọnwụn lihi. Ogẹn hụ o gi rị a bịa, ọ hụ a gwa wẹ oku Aḷị-eze
Osolobuẹ. 4 O nwẹ ogẹn o gi bịa k'o dọn a bịa. Ebe ya lẹ wẹ rị e ri ihiẹn-
oriri, ọ nọ sị wẹ, "Aghakwọlẹ ni Jerusalẹm pụ; ka cheri ni onyẹ ahụn Nẹdi
m kwe nkwa n'o k'e zihẹ, hụn m gwa ọnụ oku ẹ. 5 Jọnụ gi mirin mẹ mirin-
Chuku; kanị, o gini d'e mẹ akp'ọhịn ole, wẹ k'e gi Mmọn-nsọ mẹ ụnụ mirin-
Chuku."

Jesu E Si Elu-igwee

6 Ogẹn wẹ gi zuzi, wẹ nọ jụ a, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, ogẹnni kẹ y'e gi nwan
gbafụha ẹnyi ndị Izrẹlụ ẹka ndị rị a kịnị ẹnyi kẹni ẹnyi kịma enwẹn ẹnyi?"
7 Jizọsị nọ shịarị wẹ, sị, "Ẹlẹ hụn ọnụ e gi marịn ogẹn mọbụ mgbe Chuku-
Nẹdi gi ẹka a tumẹ. 8 Kama, ụnụ jẹnkọ d'e nwọnhẹn ikẹn ogẹn Mmọn-nsọ k'e
gi bịakwasịgụụ ọnụ, ọnụ a wụrụ ndị-ọshẹri m imẹ Jerusalẹm lẹ imẹ Judia
ile lẹ imẹ Samerịa lẹzi imẹ ụwa ile—d'e ru ebe ụwa ru." 9 Ogẹn o gi kugụụ
ihiẹnni, wẹ hụ e lee ẹ, ọ nọ buli elu, orukpu nọ kpumẹ ẹ, ahụnzịnị w'a.
10 Ebe wẹ rịkwọ e lee enu-igwere moo k'ọ lakọ, ikẹnnyẹ ẹbụọ yi ẹwuru ọchan
tueni nọ nwọnpụha idẹnmizi, turuyeni wẹ, 11 sị wẹ, "Ikẹnnyẹ Galili, kị ụnụ
turuni ebeni e lee elu-igwere moo? Jesuni wẹ gha ebe ọnụ rị wesi elu-
igwee jẹnkọ d'e kinhẹn-azụụn kẹ ụnụ dọn hụn a k'ọ nakọ enu-igwee."

Onyẹ Nọkin Ẹnya Judasị

12 Ya ụmụ-azụụn Jesu nọ gha ugu hụ w'a kpọ Olivẹtị hụn nọkunmẹ
Jerusalẹm lakin Jerusalẹm. (Gha Olivẹtị d'e ru Jerusalẹm tehan kẹ ijẹn
Ụhụọhịn Izu-ikẹn hụn wụ nkirishi maịlị ohu.) 13 Ogẹn wẹ gi banye obodo
hụ, wẹ nọ si mmughẹ hụ rị ibe enu hụn w'a nọdị. Wẹ wụ ndịnị: Pita, Jọnụ,
Jemisi, Andụrụ; Filipu lẹ Tamọsị, Batolomi lẹ Matiu, Jemisi nwa Aḷịfịọsị
lẹ Saịmọnụ lẹ Judasị nwa Jemisi. Saịmọnụ te wụ onyẹ ohu imẹ ndị hụn
gi ẹka ikẹn a nwan nị wẹ chụfụ ndị Rom rị a kị alị wẹ. 14 Ndịnị ile hụ e gi
obi ohu e mẹ ekpere, e we enwẹn wẹ che imẹ ẹ—uwẹ lẹ ikpoho ndị ọzọ
lẹ Meri nnẹ Jizọsị lẹzikwọ umunẹ Jizọs' ikẹnnyẹ.
15 Ogẹn hụ, Pita nọ lihi ọtọ imẹ igunrun ndị kwerini; (ihiẹn rịkẹ madụ
ọgụn-isin gbakikomẹ ebẹhụ); 16 ọ nọ sị, "Umunẹ m, Ẹkụkwọ-nsọ jẹnkọ d'e
mẹzurịrị. O mẹgụọ nwan ebe Judasị rị nọkẹ kẹ Mmọn-nsọ dọn ku ghahanị
Defidi—Judasị hụn duhẹ ndị nwụnrụn Jesu. 17 Makẹni, o te wụ onyẹ ohu
imẹ ẹnyi; o te nwọnzịkwọ ogbo ẹ imẹ ọrụnnị." Ya kẹ Pita ku.
18 (Makẹni, okẹnnyẹ ahụn wụ Judasị gi egho eje-ihiẹn hụ o mẹ ṅọnrin
anị: ọ dan, gi isi zu alị, etintin ẹ nọ gbawa, akụ-ẹfọ a nọ yọfụha. 19 Ndị ile
bi imẹ Jerusalẹm nọ nụ ihiẹnni, wẹ nọ gi asụsụ wẹ kpọ alị hụ, "Hakẹdama"
ya wụ "Ogige ẹdeke.")
20 Ya Pita nọ kusọnmẹ, sị, "Makẹni wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ Ẹbụ-ọma, sị,

‘Wẹ la ụlọ a tọ okpokoro,
onyẹ ọwụlẹ ebilẹ ẹ;
onyẹ ọzọ ya weri ọkwa a.’
21 Ya wụ nwan nị onyẹ ọzọ jẹnkọ d'e sọn ẹnyi wụrụ ọshẹri. O k'a wụrịrị
onyẹ ohu imẹ ikẹnnyẹ ndị hụ sọnni ẹnyi ogẹn hụ ile Di-nwọnni-ẹnyi wụ
Jesu gi rị imẹ igunrun ẹnyi— 22 ghakwọrị ogẹn Jọnụ gi rị e mẹ mirin-
Chuku d'e ru ụhụọhịn wẹ gha imẹ igunrun ẹnyi weri Jesu si elu-igwee.
Onyẹ hụ sikọ d'e sọn ẹnyi a shịa ẹri nị Jesu a ghagụọ ọnwụn lihi.”
23 Ya wẹ nọ họpụha madụ ẹbụọ—Josẹfụ lẹ Matịasị. W'a kpọ Josẹfụ
Basabasị, a kpọzịkwọ a Jọstusu. 24 Ya wẹ nọ mẹ ekpere, sị, “Di-nwọnni-
ẹnyi, ịyụ marịn obi ịhịan ile; dodo, ghọsị ẹnyi onyẹ ị họrị imẹ madụ ẹbụọnị,
25 kẹni o weri ọkwa lẹ ọrụn onyẹ-ozi pụ-ichẹn hụn Judasị latọ jẹnmẹ ebẹhụ
furu n'ẹ.” 26 Wẹ nọ tụ mkpọ, ọ nọ hanrịn Matịasị; wẹ nọ we ẹ cheni ndị-ozi
pụ-ichẹn mmanaị hụ.

Isi Nke Ẹbụọ

*Mmọn-nsọ A Bịa Ụhụọhịn Mmẹmmẹ-Pẹntikosu**

1 Ogẹn o gi ru ụhụọhịn Mmẹmmẹ ahụn w'a kpọ Pẹntikosu, ndị ile kwerini
rị ụzọ ohu. 2 Idẹnmizi, ụzụn nọ gha elu-igwee bịa: ụzụnnị nọkẹ okẹn ufere
rị a kpọnị. Ọ nọ jun imẹ ụlọ ebe wẹ nọdịsọnmẹ anị. 3 Ya wẹ nọ hụn ihiẹn
rịsọnmẹ kẹ ire k'ọ pụha, e nwun kẹ ọkụn, nọkwasịsọnmẹ onyẹ-onyẹ imẹ wẹ.
4 Mmọn-nsọ nọ jun imẹ wẹ ile, wẹ nọ sụma asụsụ ndị ọzọ rị ichẹn-ichẹn,
nọkẹ kẹ Mmọn-nsọ dọn ye wẹ ikẹn wẹ gi e ku.
5 Ogẹn hụ, ndị Ju hụn a tụ egun Osolobuẹ, hụn bisọnmẹ alị ile rị enu-ụwa,
rị imẹ Jerusalẹm. 6 Ogẹn wẹ gi nụ ụzụnnị, igunrun ịhịan nọ gbakikomẹ.
Ọ tụ wẹ ẹnya, makẹni onyẹ-onyẹ imẹ wẹ hụ a nụ kẹ wẹ rị a sụ asụsụ a.
7 Ọ gba wẹ ngharị-ẹnya ọda-ọda; wẹ nọ sị, “Ndịnị ile rị e ku oku ẹlẹ ndị
Galili? 8 Nanị k'o dọn nwan mẹ ni onyẹ-onyẹ imẹ ẹnyi hụ a nụ kẹ wẹ rị
a sụ asụsụ alị wẹ nọ mụ a? 9 Kẹ ndị Patịa kẹ ndị Medịa kẹ ndị Ẹlamụ; kẹ
ndị bi Mẹsopotemịa lẹ Judia lẹ Kapadosịa lẹ Pọntusu lẹ Eshịa 10 lẹ Frigia lẹ
Pamfilịa lẹ Ijiptu lẹ azụụn Libịa ndị hụ nọchimẹ Saịrin, lẹ ndị ọbịa gha Rom
bịa, 11 (kẹ ndị Ju kẹ ndị gha ofufe ọzọ sọnmẹ ofufe ndị Ju); lẹzi ndị gha Kriti
bịa lẹ ndị Arabụ—ẹnyi ile hụ a nụ kẹ wẹ gi asụsụ ẹnyi e ku okẹn ọrụn a tụ
ẹnya Osolobuẹ rụnsọnmẹ.” 12 Ọ tụkẹnmẹ wẹ ile ẹnya, gba wẹ ngharị-ẹnya;
wẹ hụ a jụ ibe wẹ, “Kị wụ ọnwan?”
13 Kanị ndị ọzọ hụ a mụ ẹmụ, a sị, “E gigụọ wẹ manya ọhụn ragbu enwẹn
wẹ!”

Ozi Pita Zi Ogẹn Mmọn-nsọ Gi Bịakwasịgụụ Wẹ
(Juẹlụ 2.28-32; Ẹbụ-ọma 16.8-11; 110.1)

14 Kanị Pita lẹ ndị-ozi pụ-ichẹn mmanaị ndị ọzọ nọ lihi ọtọ, Pita nọ wesi
olu elu gwa ndị hụ gbazuni oku, sị, “Ndị Ju ibe m lẹ ndị ile bi Jerusalẹm,
nị m kọwa nị ọnụ ihiẹnni rị e mẹni; gọnkẹnmẹ ni m ntịn. 15 Manya arị a tụ
ndịnị kẹ ọnụ dọn rị e ro, kaka—makẹni ọkụlọkụ itenẹi nke ụtụntụn rịhụ
a kụ. 16 Mba, manya a rị a tụ wẹ. Kanị, ihiẹnni rị e mẹni wụ ihiẹn hụ
Osolobuẹ gi Juẹlụ onyẹ-amụma ku, sị,
17 ‘Osolobuẹ sị,

---

* **Isi Nke Ẹbụọ**: Pẹntikosu wụ mmẹmmẹ ndị Ju e mẹ ahụa-ahụa (Livitikọsị 23.16). Gha ụhụọhịn Jesu gi nwụnhụn d'e ru ụhụọhịn o gi lashi elu-igwee wụ ihiẹn nọkẹ akp'ọhịn ọgụnnaị (1.3). Gha ogẹn Jesu gi nwụnhụn d'e ru ụhụọhịn Mmẹmmẹ-Pẹntikosu wụ akp'ọhịn iri kwasị ọgụnnaị.

“Ogẹn ịkpazụụn,
m jẹnkọ d'e hu Mmọn-nsọ m kpu ịhịan ile.
Ụmụ ụnụ ikẹnnyẹ lẹ ụmụ ọnụ ikpoho
k'e bu amụma;
ikorọbịa ọnụ k'a hụn ọhụn;
ikẹnnyẹ-ọba ụnụ k'a rọ nrọ.
18 Ẹghẹẹ, ogẹn hụ,
m k'e hudẹ Mmọn-nsọ m kpu ndị idibo m—
kẹ ikẹnnyẹ kẹ ikpoho,
e bu wẹ amụma.
19 M k'a ghọsịsọnmẹzịkwọ ihiẹn a tụ ẹnya elu-igwere,
ghọsịsọnmẹ ahịma elu-ụwa—
kẹ ẹdeke kẹ ọkụn kẹ ẹnwụnrụn.
20 Ẹnya-anwụn jẹnkọ d'a gba ishi,
ifọn e nwunmẹ ẹdeke-ẹdeke,
Ụhụọhịn Di-nwọnni-ẹnyi kebe ru—
okẹn ụhụọhịn hụ nwẹ ọghọ.
21 Ogẹn hụ,
onyẹ ọwụlẹ hụn k'a kpọku ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi
k'e nwọn nzụọpụha.” ’
22 Ndị Izrẹlụ, gọn ni m ntịn! Osolobuẹ wụ onyẹ hụn zihẹ okẹnnyẹ hụ
wụ Jizọs' onyẹ Nazarẹtị. Ọ nọ gi ẹ rụn ọrụn-atụmẹnya lẹ ahụnlele lẹ ihiẹn
ahịma bu ọda ebe ọnụ rị, gi ẹ ghọsị ụnụ nị 'ya zihẹ ẹ. Ụnụ lẹ enwẹn ọnụ
a marịngụọ ihiẹn ndịnị ọhụnma-ọhụnma. 23 Kanị, nọkẹ kẹ Osolobuẹ hụn
marịn ihiẹn k'e mẹ ihun dọn kwademẹ, wẹ nọ we ẹ che ẹka ụnụ, ọnụ nọ
we ẹ ye ndị anị ndị ọzọ hụn marịnlẹni Osolobuẹ—wẹ nọ kpọma elu-obe,
kpọgbuni ụnụ 'ya. 24 Kanị Osolobuẹ nọ gha ọnwụn weli ẹ, gha ikẹn ọnwụn
gbafụha a, makẹni ọnwụn asakọ ẹka kwọndọn ẹ. 25 Makẹni Defidi ku oku
ẹ, sị,
‘M'a hụn Di-nwọnni-ẹnyi ogẹn ile ebe ọ nọyeni m;
makẹni ọ rị ẹka-nni m,
emẹhunmekọ m.
26 Ya haịn obi gi a sụọ m ụsụọ;
ya haịn m gi a bụ ẹbụ.
Ẹhụ m enwẹkọdẹ nsọngbu,
makẹni m nwẹ olile-ẹnya.
27 Makẹni, y'a lakọ m tọ imẹ ili;
y'a nịkọ Onyẹ-nsọ ị rehi.
28 Y'e mẹgụọ m marịn ụzọ ndụn;
i k'e mẹ m ghọghọ ebe ị rị.’
29 Umunẹ m, o furu nị m gwapụ ọnụ nị nẹdi ẹnyi kanị wụ Defidi a
nwụnhụnghọ, e li wẹ ẹ—ili ẹ rịkwọ nwan ebeni d'e ru tannị. 30 Kanị,
makẹni ọ wụ onyẹ-amụma, makẹni ọ marịngụọ nị Osolobuẹ kwe ẹ nkwa,
kun enwẹn ẹ, n'o jẹnkọ d'e tumẹ nwa Defidi ohu eze n'ọ nọdị ukpo ya lẹ
enwẹn ẹ wụ Defidi, 31 Defidi hụn ihiẹnni n'o d'e mẹ. Ọ nọ ku ẹ nị Kraịstị,
Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ, jẹnkọ d'a gha ọnwụn lihi, nị ananị w'a tọ imẹ
ili lẹni ẹhụ a eretọnị imẹ ili. 32 Osolobuẹ a ghagụọ nwan ọnwụn weli
Jesuni: ẹnyi ile wụ oshẹri. 33 E wesigụọ w'a ọnọdị ọghọ ẹka-nni Osolobuẹ;
ọ nahangụọ Chuku-Nẹdi Mmọn-nsọ hụ Nẹdi kwe nkwa a. Ọ nọ nwan

hupụha ihiẹnni ụnụ rị a hụn, a nụ. 34 Makẹni Defidi lẹ enwẹn ẹ aghanị
ọnwụn lihi lashi elu-igwee, kanị 'ya lẹ enwẹn ẹ ku, sị,
‘Di-nwọnni-ẹnyi sị Di-nwọnni-m,
“Nọdị alị ẹka-nni m,
35 d'e ru
mgbe m gigụụ ndị-iṅẹnrẹn i
mẹmẹ ihiẹn i gi a zọma ụkụ.” ’
36 Ụnụ ndị Izrẹlụ ile, marịn nị nwan ọhụnma-ọhụnma nị Osolobuẹ e
mẹọlẹ Jesuni ụnụ kpọgbu elu obe wụrụ Nna lẹ Onyẹ-nzụọpụha hụ ụnụ rị
e lee ẹnya a, hụn wụ Kraịstị.”

Ndị Kwerini

37 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, o gbu wẹ mgbu obi ọda-ọda. Wẹ nọ sị Pita lẹ
ndị-ozi pụ-ichẹn ndị ọzọ, “Umunẹ, kịnị kẹ ẹnyi k'e mẹ?” 38 Pita nọ za wẹ, sị,
“Onyẹ ọwụlẹ imẹ ọnụ ya rogharị, kẹni wẹ gi ẹfan Jizọs' Kraịstị mẹ ẹ mirin-
Chuku, kẹni Osolobuẹ gbagharị a njọ, o k'e nwọnhẹn oyiye hụ wụ Mmọn-
nsọ. 39 Makẹni ụnụ kẹ Osolobuẹ kwe nkwanị n'o k'e zihẹ Mmọn-nsọ—ọnụ
lẹ ụmụ ụnụ lẹ ndị rị ebe teni—onyẹ ọwụlẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ
ẹnyi k'a kpọrị.”
40 Pita nọ gwazị wẹ ihiẹn ndị ọzọ bu ọda, gi ẹ dọ wẹ ẹka-ntịn, a rịọ
wẹ, sị, “Zụọpụha nị enwẹn ọnụ imẹ agbọnị zinlẹni!” 41 Wẹ nọ mẹ ndị ile
nabanhan ozi ẹ mirin-Chuku. Ihiẹn nọkẹ madụ ọgụn-iri kwasị nnụ-ẹsa†
nọ banye ni wẹ ụhụọhịn hụ. 42 Ndịnị ile nọ bu enwẹn wẹ che nkuzi ndị-ozi
hụ pụ-ichẹn, imẹgbama ihiẹn ile, iri Oriri-nsọ lẹ imẹ ekpere.

Obibi Ndị Kwerini

43 Egun-Osolobuẹ hụ a tụ onyẹ ọwụlẹ; Osolobuẹ hụ e gi ndị-ozi hụ pụ-
ichẹn a rụnsọnmẹ ọrụn-atụmẹnya lẹ ihiẹn-nghọsị bu ọda. 44 Ndị ile kwerini
hụ a nọgbama; o nwọnzini onyẹ weri ẹ nị ihiẹn o nwẹ wụ nke 'ya sụọ. 45 W'e
resọnmẹ ihiẹn wẹ nwọn, e keyesọnmẹ onyẹ ọwụlẹ k'o dọn nwẹ mkpa.
46 Wẹ hụ e gi obi ohu e zu imẹ Ụlọ-nsọ ụhụọhịn-ụhụọhịn; e ri Oriri-nsọ ụlọ-
ụlọ; a shịapụ ẹfọ e gi ịghọghọ e rigbama ihiẹn-oriri iwe wẹ, 47 a ja Osolobuẹ
mma. Ihiẹn wẹ hụ a sụọ ịhịan ile. Ụhụọhịn-ụhụọhịn, Di-nwọnni-ẹnyi hụ e
bucheni wẹ ndị hụn ọ rị a zụọfụha.

Isi Nke Ẹtọ

Pita A Zụọ Onyẹ-ngụrọ

1 Ụhụọhịn ohu, Pita lẹ Jọnụ jẹnkọ Ụlọ-nsọ ogẹn ekpere, ihiẹn nọkẹ
ọkụlọkụ ẹtọ nke efinnaị. 2 O nwẹ okẹnnyẹ ohu dan ngụrọ kete w'a mụl'a,
hụn w'e buhẹ ebẹhụ. Ụhụọhịn ile kẹ wẹ gi e butọ a ọnụ-mgbọn rị Ụlọ-nsọ
hụn w'a kpọ “Ọnụ-mgbọn Ma mma,” kẹni ọ hụn ụzọ a rịọ ndị rị a banye
imẹ Ụlọ-nsọ ihiẹn. 3 Ogẹn o gi hụn Pita lẹ Jọnụ kẹ wẹ banyekọ Ụlọ-nsọ, ọ
nọ rịọma wẹ ihiẹn. 4 Pita nọ bu ẹnya tụma a. (Ẹrịra kẹ Jọnụ buzikwọ ẹnya
tụma a.) Pita nọ sị a, “Bu ẹnya zinmẹ ẹnyi!” 5 Okẹnnyẹ hụ nọ bu ẹnya tụma
wẹ, a tụ ẹnya n'o nwẹ ihiẹn wẹ k'e ye ẹ. 6 Kanị Pita nọ sị a, “Enwọn m egho
ọwụlẹ, kanị, m jẹnkọ d'e ye i ihiẹn m nwọn: ghahanị ẹfan Jesu Kristi onyẹ
Nazarẹtị lihi ọtọ n'ị jẹnmẹ ijẹn!” 7 Ọ nọ kwọndọn ẹ ẹka-nni, weli ẹ. Ozigbo,
ụkụ-alị a lẹ olu-ụkụ a nọ kẹnrẹn. 8 Okẹnnyẹ hụ nọ tụsi elu, turu ọtọ, jẹnmẹ
ijẹn. Ọ nọ sọn wẹ banye imẹ Ụlọ-nsọ, e jẹn ijẹn, a wụsi elu, a ja Osolobuẹ
mma. 9 Ịhịan ile a hụn a k'ọ rị e jẹnhunmẹ, a ja Osolobuẹ mma, 10 wẹ nọ

† **Isi Nke Ẹbụọ**:41 madụ nnụ-uku ẹtọ

lepụha a nị ịya wụ onyẹ hụn te a nọdị anị Ọnụ-mgbọn Ma-mma a rịọ ụrịọ. Ihiẹnni mẹ n'ẹ nọ tụ wẹ ẹnya, gba wẹ nghari-ẹnya.

Ozi Pita Zi Imẹ Ụlọ-nsọ

11 Ebẹhụ ọ nyankụnma Pita lẹ Jọnụ imẹ ebẹhụ w'a kpọ Ẹtụ-ụlọ
Solomọnụ, ịhịan ile nọ gbaha d'e fihunmẹ wẹ makẹni ihiẹnni mẹni tụ wẹ
ile ẹnya ọda-ọda. 12 Ogẹn Pita gi hụn ihiẹnni, ọ nọ sị ndị hụ, "Ndị Izrẹlụ,
kị ihiẹnni rị a tụnị ụnụ ẹnya? Kị ọnụ gbanị ẹnyi ilee nọkẹ sị ikẹn ẹnyi mọbụ
ezi-omumẹ ẹnyi kẹ ẹnyi gi mẹ okẹnnyẹni jẹnmẹ ijẹn? 13 Osolobuẹ Ebraham
lẹ Aziki lẹ Jekọpụ, Osolobuẹ ndị nẹdi ẹnyi wẹ kanị, e yegụọ odibo ẹ wụ
Jizọs' ọghọ—Jizọsị, hụn ụnụ we ye wẹ, hụn ụnụ jụ id'ẹnya Paịleti—ọsụọn'a
nị Paịleti e te kugụọ n'ọ k'a hafụ a. 14 Ụnụ a jụ Onyẹ-nsọ hụ, Onyẹ ahụn rị
ọchan—sị wẹ hapụ nị ụnụ izighẹ. 15 Ụnụ nọ gbu onyẹ hụn e ye ndụn, kanị
Osolobuẹ nọ gha ọnwụn weli ẹ. Ẹnyi wụ ọshẹri ihiẹnni. 16 Makẹni wẹ gi
okukwe gi ẹfan a dọn ẹnya, ẹfan a e mẹgụọ okẹnnyẹni kẹnrẹn—okẹnnyẹni
ụnụ a hụn, okẹnnyẹni ụnụ marịn. Ẹghẹẹ, ịtụkwasị Jesu obi kẹ okẹnnyẹni gi
nwan dịnhịn idẹnya ụnụ ile.
17 Umunẹ m, a marịnghọ m nị amarịn haịn ụnụ gi mẹ ihiẹnni—kẹ ụnụ
kẹ ndị-isi ụnụ. 18 Kanị ẹnịna kẹ Osolobuẹ gi nwan mẹzu ihiẹn ndị ọ gha
ọnụ ndị-amụma ile ku mbụ-mbụ—nị Kraisti a, Onyẹ-nzụọpụha hụ o tumẹ,
k'a ta afụnfụn. 19 Roghari nị nwan, ụnụ e kinhẹn d'e kunrun Osolobuẹ.
Ụnụ mẹ ẹ, o jẹnkọ d'a fichanpụ ụnụ njọ, 20 kẹni ogẹn ịgba-umẹ ihiẹn gi a
rị mma hụn ụzọ gha ebe Di-nwọnni-ẹnyi rị bịa, o zihẹzikwọ nị ọnụ Kraịstị,
Onyẹ Nzụọpụha hụ o tumẹ ni ụnụ, hụn wụ Jizọsị.
21 Kanị, Jizọsị k'a rịgụdẹ elu-igwee d'e ru ogẹn Osolobuẹ k'e gi
dọnzichanrịn ihiẹn ile, nọkẹ kẹ Osolobuẹ dọn ku mbụ-mbụ ghahanị ọnụ
ndị-amụma a rị nsọ. 22 Mozizi sị, 'Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ ọnụ jẹnkọ
d'a gha imẹ ndị nke ụnụ wepụha nị ụnụ onyẹ-amụma—k'o dọn wefụha m.
Ụnụ k'e gọnrịrị ntịn ihiẹn ile onyẹ-amụma hụ k'a gwa ọnụ. 23 Onyẹ ọwụlẹ
gilẹni ihiẹn o ku dọn, e gbupụ w'a imẹ ndị Izrẹlụ.' 24 Ndị-amụma ndị ọzọ
ile e kughọzị oku ihiẹn ndịnị rị e mẹ ogẹnni—ghakwọrị Samuẹlụ d'e ru
ndị amụma ndị ọzọ ile sọnn'ẹ. 25 Ụnụ kẹ ihiẹn ndị-amụma ndị ahụn ku ru
nwan ẹka; ụnụ kẹ Osolobuẹ kwetọnị nkwa o gi tumẹ nkwerigbama hụ o
tumẹ ẹgbata 'ya lẹ ndị nẹdi ọnụ kanị. Ọ sị Ebraham nẹdi ụnụ, 'Ẹka onyẹ
hụ k'a gha ẹhụ ị pụha kẹ ndị alị ile rị elu-ụwa k'a gha nwẹ ngọzi.' 26 Ogẹn
Osolobuẹ gi wepụha odibo ẹ, ọ nọ bu ụzọ zihẹ ni ọnụ ya, n'ọ gọzi ụnụ—
ghahanị imẹ onyẹ-onyẹ imẹ ọnụ gha imẹ njọ a pụha."

Isi Nke Ẹnọ

E Wẹhẹ Wẹ Pita Lẹ Jọnụ Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama

1 Ogẹn Pita lẹ Jọnụ gi rị a gwa ndị hụ oku, ndị nchụ-ẹjan lẹ onyẹ hụn a
kị ndị ụnakpa Ụlọ-nsọ lẹ ndị hụ imẹ ndị itu-Sadusi nọ bịa d'e kunrun wẹ.
2 Ize hụ e ze wẹ ọda-ọda makẹni ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn rị e gi ihiẹn wẹ rị
a kuzi banyeni Jesu a gwa ndị ahụn nị ndị nwụnnị jẹnkọ d'a gha ọnwụn
lihi. 3 Wẹ nọ nwụnrụn Pita lẹ Jọnụ. Kanị, makẹni eki e gigụọ, wẹ nọ bu
wẹ tọ imẹ ụnọ-ngan d'e ru mgbe eki fọn. 4 Kanị ndị bu ọda imẹ ndị nụ oku
hụ kweri-ekweri; wẹ nọ mẹ ndị hụn kwerini ihiẹn nọkẹ ikẹnnyẹ ọgụn-iri
kwasị nnụ mmẹbụọ, ya wụ nnụ uku isẹn.
5 Eki e fọn, Ndị-isi Nkịkwama ile: kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan rị a kịnị kẹ ndị-isi
kẹ ndị nkuzi-Iwu nọ zu imẹ Jerusalẹm. 6 Anasị wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan lẹ

Kayafasị lẹ Jọnụ lẹ Alẹzanda lẹ ndị ọzọ hụn wụ ndị ikpun-ụlọ onyẹ-isi nchụ-ẹjan—ndịnị ile rị ndị zuni. 7 Wẹ nọ wefụha Pita lẹ Jọnụ ihun wẹ, jụma wẹ,
sị, "Elee ikẹn mọbụ ẹfan kẹ ụnụ gi mẹ ihiẹnni?" 8 Ya Pita, hụn Mmọn-nsọ
jun imẹ ẹ nọ za wẹ, sị, "Ndị-ndu lẹ Ndị-isi, 9 omẹni ọrụn rị mma wẹ rụnnị
onyẹ-ngụrọ kẹ wẹ rị a jụnị ẹnyi ụtaa tannị, a jụ kẹ nanị k'o dọn dịnhịn,
10 marịn nị nwan, ọnụ lẹ ndị Izrẹlụ ile, nị ẹfan Jesu Kristi onyẹ Nazarẹtị,
hụn ụnụ kpọgbu enu-obe, hụn Osolobuẹ ghagụụ nwan ọnwụn weli, kẹ ẹhụ
okẹnnyẹni wuzo ihun ọnụ gi kẹnrẹn. 11 Jesuni wụ
'Ọmụma hụ' ụnụ 'ndị rị a tụn ụlọ jụ',
hụn 'wụrụgụụ nwan ọmụma gi ụlọ.'
12 O nwọnni onyẹ ọzọ nzụọpụha rị imẹ ẹ, makẹni o nwọnni ẹfan ọzọ rị
okpuru elu-igwee wẹ ye ịhịan hụn ẹnyi k'e gi nwọn nzụọpụha karị ẹfan
Jesu."
13 Ogẹn wẹ gi hụn kẹ Pita lẹ Jọnụ gi rị e ku e kushi ikẹn, bụ a marịngụọ
wẹ nị wẹ wụ ndị mmaka jẹnlẹni ọzụnzụn, ọ tụ wẹ ẹnya; ọ nọ ban wẹ ẹnya
nị wẹ lẹ Jesu a wịọlẹ. 14 Kanị ebe o mẹ ni okẹnnyẹ hụ dịnhịnnị turuyeni
wẹ ebẹhụ, asazịnị wẹ ẹka ku ihiẹn ọwụlẹ hụn w'e gi pa oku wẹ. 15 Ya wẹ
nọ sị Pita lẹ Jọnụ ye ni wẹ efe ẹkẹrẹ. Wẹ nọ tụgbama iroro, sị, 16 "Kịnị kẹ
ẹnyi jẹnkọ d'e gi ndịnị mẹ? O wegụọ ịhịan ile bi Jerusalẹm ẹnya nị ndịnị
rụn ọrụn a tụ ẹnya pụ-ichẹn. Ẹnyi a s'ẹka sị n'o mẹni. 17 Kanị, amamgbe
okuni a kpọkarị ẹnịna, nị ẹnyi dọ wẹ ẹka-ntịn, sị wẹ agwazịlẹ onyẹ ọwụlẹ
oku ẹfannị." 18 Ya wẹ nọ kpọbanhanzị wẹ, gbakẹnmẹ wẹ mkpịnsịn ẹka, sị
wẹ ekuzilẹ oku ẹfan Jesu, w'e gizilẹ ẹfan a kuzi onyẹ ọwụlẹ! 19 Kanị Pita
lẹ Jọnụ nọ shịarị wẹ, sị, "Omẹni ọ hụghọ mma ẹnya Osolobuẹ nị ẹnyi gọn
ọnụ ntịn karị Osolobuẹ, ụnụ k'e ku; 20 kanị, ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi e kubehikọ
ihiẹn ẹnyi hụn lẹ ihiẹn ẹnyi nụ." 21 Ogẹn wẹ gi rọngụzị Pita lẹ Jọnụ egun, wẹ
nọ hafụ wẹ nị wẹ lama. Ahụnzịnị wẹ kẹ w'a dọn ye wẹ afụnfụn, makẹni
ịhịan ile rị a ja Osolobuẹ mma makẹ ihiẹn hụ mẹni— 22 makẹni okẹnnyẹni
wẹ gi ọrụn-atụmẹnyanị zụọ karị nwa ahụa ọgụnnaị.

Ndị Kwerini A Rịọ Osolobuẹ N'o Wepụ Wẹ Egun Ẹnya

23 Ogẹn wẹ gi hatugụụ wẹ, wẹ nọ laburu ndị itu-Kraịstị ibe wẹ. Wẹ
nọ gwa wẹ ihiẹn ile ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi gwa wẹ. 24 Ogẹn wẹ gi nụ
ihiẹnni, wẹ ile nọ gi obi ohu wesi olu wẹ enu, mẹ ekpere, kpọku Osolobuẹ,
sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, Onyẹ ihiẹn ile rị ẹka a, Onyẹ hụn ke elu-igwee lẹ ụwa
lẹ ohimin lẹ ihiẹn ile rị imẹ wẹ, 25 ịyụ gi Mmọn-nsọ ku oku ghahanị ọnụ
nẹdi ẹnyi kanị wụ Defidi, hụn wụ odibo i*, sị,
'Kịnị kẹ ndị alị ndị ọzọ rị e buni olulu?
Kịnị kẹ ịhịan rị a tụnị iroro na iwi?
26 Ndị-nze ụwa e kọnrinsọnmẹgụọ agha;
ndị rị a kịnị e zugbamagụọ
d'e bulụmanị Di-nwọnni-ẹnyi lẹ Kraịstị a—Onyẹ hụn o tumẹ.'
27 Ezioku-ezioku, Hẹrọdụ lẹ Pọntus' Paịleti lẹ ndị anị ndị ọzọ lẹ ndị Izrẹlụ
zugbama imẹ obodoni, bulụmanị odibo-nsọ ị wụ Jizọsị hụn ị tumẹ. 28 Ihiẹn
ile wẹ mẹ danye k'i dọn chọ lẹ k'i dọn kwademẹ ẹ. 29 Di-nwọnni-ẹnyi, lee
nwan egun wẹ rị e rọn ndị idibo i; dodo wepụ ndị-idibo i egun ẹnya, y'e
yeni wẹ ẹka ku oku i; 30 y'a tịnfụ ẹka zụọ ndị emu rị a kụ, rụnsọnmẹ ọrụn
ahịma lẹ ọrụn-atụmẹnya ghahanị ẹfan odibo-nsọ ị wụ Jesu." 31 Ogẹn wẹ gi

* **Isi Nke Ẹnọ**:25 mọbụ: nwa ị

mẹgụụ ekpere, ebẹhụ wẹ nọdị nọ mẹhunmẹ, Mmọn-nsọ nọ jun imẹ wẹ ile, egun nọ pụ wẹ ẹnya; wẹ nọ kumẹ oku Osolobuẹ, e kushi ẹ ikẹn.

Ndị Ile Kwerini Nwẹ Obi Ohu

32 Ndị ile kwerini hụ e gi obi ohu e bi, e ro ihiẹn ohu; o nwọnni onyẹ weri
ẹ nị ihiẹn o nwọn wụ nke 'ya sụọ, kama, w'e weri ẹ nị ihiẹn onyẹ nwẹ wụ
nke wẹ ile. 33 Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn hụ a kpa okẹn ikẹn wẹ gi ghọsịchanrịn nị
Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu a ghagụọ ọnwụn lihi nke-esi; Osolobuẹ hụ e yeni
wẹ ẹka ọhụnma-ọhụnma. 34 O nwọnni onyẹ ihiẹn a kọ imẹ wẹ. Makẹni, ndị
nwọn alị mọbụ ụlọ hụ e re ẹ, e wẹhẹ egho wẹ re ẹ, 35 e bu ẹ a tọ nị ndị-ozi
ahụn pụ-ichẹn. Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn e keyesọnmẹ onyẹ-onyẹ kẹ mkpa a
han.
36 Ẹrịra kẹ Josẹfụ mẹ. Josẹfụ wụ onyẹ ebọn Livaị lẹ onyẹ alị Saịprọsị.
Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn tu ẹ "Banabasị" (alị ẹfannị wụ, "Onyẹ akasị obi").
Ẹrịra 37 k'o dọn re anị a, wẹhẹ ni Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn egho ẹ.

Isi Nke Iseṇ

Ananayasị Lẹ Nwunyẹ Ẹ Wụ Safaịra

1 Ya okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Ananayasị lẹ nwunyẹ ẹ w'a kpọ Safaịra
nọzị re alị. 2 Ọ nọ bu mgbube egho ẹ tọ, wẹhẹ ni Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn
hụn họdụnị. Nwunyẹ ẹ kweye n'ẹ mẹ ihiẹnni o mẹ. 3 Kanị Pita nọ sị,
"Ananayasị, kị Ekwensụ nu n'i tụ Mmọn-nsọ ntụ, mẹ i bu mgbube egho i
re alị hụ tọ? 4 N'ị d'e re ẹ, ẹlẹ nke i rọ? Ogẹn i gidẹ regụụ a, egho ẹ ẹlẹ nke
i? Nanị k'i dọn ro eje-ihiẹn nọ ẹnịna? Ẹlẹkwọ ịhịan k'ị tụ ntụnị, Osolobuẹ
k'ị tụ a!" 5 Ogẹn Ananayasị gi nụ ihiẹnni, ọ nọ dan, nwụnhụn. Okẹn egun
nọ tụma ndị nụ ihiẹn mẹni. 6 Ikorọbịa nọ pụha, kwama a, buru ẹ pụ, d'e li.
7 Ihiẹn nọ kẹ mgbahunmẹ ọkụlọkụ ẹtọ a ghafegụụ, nwunyẹ ẹ nọ
banhan, kanị ọ marịn ihiẹn mẹni. 8 Pita nọ jụ a, sị, "Ọnụ-eghoni kẹ yụ lẹ
di i re alị hụ?" Ọ nọ sị, "Ẹghẹẹ, 'ya rọ." 9 Ya Pita nọ sị a, "Kị haịn ụnụ gi
kwerigbama nị ọnụ lele Mmọn-nsọ Di-nwọnni-ẹnyi? Le'ẹ, ikorọbịa li di i
lala, e rugụọdẹ wẹ ọnụmụzọ; wẹ jẹnkọ d'e bupụzị ị!" 10 Ọ nọ dantọ ẹhụ
ụkụ Pita ozigbo, nwụnhụn. Ikorọbịa ndị ahụn a banhan, a hụn w'a n'ọ
nwụnhụngụọ, wẹ nọ buru ẹ pụ d'e li ẹ nọkunmẹ di ẹ. 11 Okẹn egun nọ tụma
ndị ụka Kraịstị ile lẹ ndị ile nụ ihiẹn ndịnị mẹni.

Ndị-ozi Pụ-ichẹn A Zụọ Ndị Bụ Ọda Emu Rị A Kụ

12 Ogẹn hụ, Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn hụ a rụnsọnmẹ ọrụn-atụmẹnya lẹ ahịma
ichẹn-ichẹn hụn ịhịan ile rị a hụn. Ndị ile kwerini hụ e gi obi ohu a nọ
ebẹhụ w'a kpọ Ẹtụ-ụlọ Solomọnụ e zu. 13 O nwọnni onyẹ kwerilẹni egun
nị tụ kpọrọkpọrọ bannị wẹ—bụ ịhịan ile hụ e ku oku wẹ ọhụnma. 14 Kama,
ndị bukẹnmẹ ọda hụ e kweri ni Di-nwọnni-ẹnyi nke-esi, a bannị wẹ, kẹ
ikẹnnyẹ kẹ ikpoho. 15 Wẹ e bufụhadẹ ndị emu rị a kụ okp'ụzọ, e bu wẹ a tọ
elu ute lẹ ihiẹn ndị ọzọ wẹ gi e dinẹ, kẹni onyinyọn Pita hụn ụzọ kunrundẹ
ndị hụ imẹ wẹ ọ ghafekọnị. 16 Igunrun ịhịan hụ a gha obodo ndị nọhunmẹ
Jerusalẹm a bịa, e wẹhẹ ndị emu rị a kụ lẹ ndị eje-mmọn rị e ye nsọngbu.
Wẹ ile hụ a dịnhịn.

E Kpokpo Wẹ Ndị-ozi Pụ-ichẹn

17 Ya kẹ onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ chọ kẹ w'e mẹ ẹ, ya lẹ ndị ile rị e sọn n'ẹ
(ya wụ, ndị wẹ ile gba rị itu ndị Sadusi)—wẹ nọ gi eje ẹnya-ụfụ 18 nwụnrụn
ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn tụye imẹ ngan ịhịan ile.

19 Kanị, imẹ uhinhin hụ, mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ kpọpụ ụzọ ụlọ-
ngan, dufụha wẹ, sị wẹ, 20 “Jẹnmẹ ni d'e wuzo imẹ Ụlọ-nsọ; gwachanrịn nị
wẹ oku ndụn *ọhụn* nị.” 21 Anụgụụ wẹ ihiẹnni, eki e fọn, wẹ nọ banye Ụlọ-
nsọ d'a kuzimẹ.

Ogẹn onyẹ-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị ya lẹ wẹ wị gi bịa, wẹ nọ kpọgbama ndị
ile e zu Ọgwa Sahẹdrini—ya wụ ndị ile rị Ndị-isi Nkịkwama anị Izrẹlụ. Wẹ
nọ zi ịhịan jẹn ụnọ-ngan d'e wẹhẹ Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn. 22 Kanị, ogẹn ndị
ụnakpa Ụlọ-nsọ hụ wẹ zijẹn gi ru ebẹhụ, ahụnnị wẹ ndị-ozi hụ pụ-ichẹn imẹ
ụlọ-ngan, wẹ nọ kinhẹn d'a gwa ndị-isi, sị, 23 “Wẹ kpọkin ụlọ-ngan ọhụnma-
ọhụnma; ndị nche turuhụ ọnụmụzọ, kanị ogẹn ẹnyi gi kpọpụ ụzọ, o nwọnni
onyẹ rị imẹ ẹ.” 24 Ogẹn onyẹ hụn a kị ndị ụnakpa Ụlọ-nsọ lẹ Ndị-isi nchụ-
ẹjan gi nụ ihiẹnni, ọ gba wẹ ngharị-ẹnya, wẹ hụ a jụ enwẹn wẹ ihiẹn rị e
mẹni. 25 Ya onyẹ ohu nọ bịa d'a gwa wẹ, sị, “Lee n'ẹ, ndị hụ ụnụ buche
imẹ ụnọ-ngan turuhụ imẹ Ụlọ-nsọ, a kuzi wẹ!” 26 Ya kẹ onyẹ hụn a kị ndị
ụnakpa Ụlọ-nsọ lẹ ndị ụnakpa a nọ jẹnmẹ d'e wẹhẹ wẹ—kanị, egun ndị rị
ebẹhụ anịnị wẹ gi ẹka-ikẹn mẹ ẹ, amamgbe w'e gi ọmụma magbu wẹ.

27 A ghagụụ wẹ Ụlọ-nsọ wẹhẹ wẹ, wẹ nọ bu wẹ tumẹ ihun ndị rị Ọgwa
Ndị-isi Nkịkwama ahụn. Ya Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ jụma wẹ ụtaa, 28 sị, “Ẹnyi
a gbagụọ nị ụnụ mkpịnsịn-ẹka, sị ọnụ e gizilẹ ẹfan onyẹni a kuzi? Kanị ụnụ
a kuzigbamagụọ Jerusalẹm ile ihiẹnni, a chọzị nị ọnụ bu ẹdeke okẹnnyẹni
che ẹnyi isi.”

29 Pita lẹ Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn họdụnị nọ shịarị wẹ, sị, “Osolobuẹ kẹ ẹnyi
jẹnkọ d'e humẹni isi, ẹlẹ ịhịan. 30 Osolobuẹ ndị nẹdi ẹnyi kanị weli Jesu
hụn ụnụ gbu ghahanị ihogbu ẹ elu obe wẹ gi osisi mẹmẹ. 31 Osolobuẹ e
wesigụọ a nwan elu, bu ẹ che ẹka-nni ẹ, ebẹhụ ọghọ rị, mẹmẹ ẹ Onyẹ-ndu lẹ
Onyẹ-nzụọpụha, kẹni o ye ndị Izrẹlụ oghere w'e gi rogharị, kẹni ọ gbagharị
wẹ njọ wẹ. 32 Ẹnyi wụ ndị rị a shịa ẹri ihiẹn ndịnị, ẹnyi lẹ Mmọn-nsọ hụn
Osolobuẹ ye ndị e humẹn'ẹ isi.”

33 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹn ndịnị, ize nọ zemẹ wẹ ọda-ọda, wẹ nọ chọ nị wẹ
gbu wẹ. 34 Kanị, onyẹ ohu imẹ wẹ, hụn rị Itu-Farisi nọ lihi ọtọ: ẹfan a wụ
Gamaliẹlụ; onyẹ-nkuzi Iwu Mozizi k'ọ wụ. Ịhịan ile a gbaye okẹnnyẹni. Ọ
nọ sị wẹ wefụgụụ ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn ezi ẹkẹrẹ.

35 Ya ọ nọ sị Ndị-isi Nkịkwama ibe ẹ, “Ikẹnnyẹ Izrẹlụ, lebankwọ nị ihiẹn
ọnụ chọ nị ụnụ mẹ ikẹnnyẹ ndịnị ẹnya ọhụnma. 36 Ogẹn mbụ, onyẹ ohu w'a
kpọ Tiodasị pụha, sị n'ọ wụ okẹn-ịhịan, ihiẹn nọ kẹ madụ nnụ nọ sọnmẹ ẹ.
Kanị e gbu wẹ ẹ, ndị hụ sọnn'ẹ nọ gbayịya; ọhụn a gụụ. 37 Ọnwan e mẹgụụ,
onyẹ w'a kpọ ‘Judasị onyẹ Galili’ nọ pụha ogẹn hụ wẹ gi gụn ịhịan, ndị bu
ọda nọ sọnmẹ ẹ. E gbuzikwọ w'a, ndị sọn n'ẹ a gbayịya.

38 O mẹ nke okuni rị nwan alị, ndụnmọdụn m jẹnkọ d'e ye ụnụ wụ ọnwan:
la nị ndịnị tọ! Hatu nị wẹ! Makẹni, omẹni ihiẹn wẹ bu obi mọbụ ihiẹn wẹ
rị e mẹ gha ẹka ịhịan bịa, o k'a dan. 39 Kanị, omẹni ọ gha ẹka Osolobuẹ bịa,
ụnụ eri-ẹka kụsị wẹ; o ru ẹ, ọnụ e d'a lụsọnmẹdẹ Osolobuẹ ọgụn!”

Ya wẹ nọ kweri ihiẹn o ku.

40 A kpọbanhan wẹ ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn, wẹ nọ fịan wẹ mkpịnsịn, gba
wẹ mkpịnsịn-ẹka ẹnya, sị wẹ kubehi oku ẹfan Jesu; ya wẹ nọ hatu wẹ.
41 Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn nọ gha Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama hụ pụ, a ghọghọ nị
Osolobuẹ weri wẹ kẹ ndị ru ogo ịnarịn ifẹnrẹn makẹ Ẹfan Jesu. 42 Ụhụọhịn
ile, kẹ imẹ Ụlọ-nsọ kẹ ụlọ-ụlọ, wẹ hụ a kuzi, e zi ozi nị Jesu wụ Kraịstị, Onyẹ
Hụ Osolobuẹ Tumẹ, akụsịnị wẹ kaka akp'ohu!

Isi Nke Isin

Ndị Eyemẹka Ẹsa

1 Ogẹn hụ, kẹ ndị rị e sọn Kraịstị gi rị e buwaye ọda, ndị Ju hụn a sụ
Griki (ya wụ ndị te rị alị ịhịan) nọ kpemẹ—nị ndị Ju hụn a sụ Hibru (ya
wụ ndị rị ụlọ) arị e keye ikpoho wẹ di wẹ nwụn ihiẹn runi wẹ wẹ gha e ke
ihiẹn-oriri hụ w'e ke ụhụọhịn-ụhụọhịn. 2 Ya ndị-ozi pụ-ichẹn mmẹbụọ hụ
nọ kpọgbama ndị ile kwerini, sị wẹ, "O furuni nị ẹnyi k'a natọ ikuzi oku
Osolobuẹ d'e kemẹ ihiẹn-oriri. 3 Umunẹ ẹnyi, lehunmẹ ni nwan ẹnya imẹ
igunrun ụnụ, nị ọnụ họfụha madụ ẹsa w'e ku oku wẹ ọhụnma hụn Mmọn-
nsọ jun imẹ wẹ a kị wẹ, hụn marịn ihiẹn ọhụnma-ọhụnma, nị ẹnyi ye wẹ
ọrụnnị— 4 ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi e bu enwẹn ẹnyi che imẹ ekpere lẹ ikuzi oku
Osolobuẹ."

5 Okuni nọ sụọ ndị ụka ile ụsụọ; wẹ nọ họpụha okẹnnyẹ ohu w'a kpọ
Stivin', hụn nwọn okukwe ọda-ọda, hụn Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ, a kị a; ịya
lẹ Filipu lẹ Prokorọsị lẹ Nikanọ lẹ Timọnụ lẹ Pamẹnasị lẹ Nikọlasị onyẹ
Antịọkụ. (Nikọlasị ẹlẹ onyẹ Ju, kanị o te fe ofufe ndị Ju.) 6 Ya wẹ nọ
wepụha ndịnị ihun Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn, Ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn nọ mẹ
ni wẹ ekpere, bu ẹka kwasị wẹ.

7 Oku-Chuku hụkwọ a ghagbarị, e ru ndị bu ọda ẹka, ndị kwerini hụ e
buwaye ọda imẹ Jerusalẹm; ndị nchụ-ẹjan bu ọda nọ gbehutọ sọnmẹ Ụzọ
Jesu.

A Nwụnrụn Wẹ Stivin'

8 Ogẹn hụ, makẹni ẹka Osolobuẹ rịkẹnmẹ imẹ okẹnnyẹ hụ w'a kpọ Stivin',
ọ hụ a rụn okẹn ọrụn-atụmẹnya lẹ ihiẹn-ahịma hụn ịhịan ile rị a hụn. 9 Kanị
ndị hụ imẹ ndị Ju, ndị ụlọ-ofufe w'a kpọ "Ụlọ-ofufe ndị Ju wẹrigụụ enwẹn
wẹ", nọ lihi, dọnsọnmẹ ẹ. Ndịnị wụ ndị Ju ghasọnmẹ Saịrini lẹ Alẹzandrịa lẹ
ndị ghazị Azụụn Silisia lẹ Eshịa bịa. 10 Kanị a sanị wẹ ẹka sọn amamihiẹn
lẹ Mmọn-nsọ hụn Stivin' gi e ku oku se. 11 Wẹ nọ gha azụụn zi ndị wẹ
zi d'a sị, "Ẹnyi nụ kẹ Stivin' rị e ku arụ, e kuja oku Mozizi lẹ Osolobuẹ."
12 Wẹ nọ kpasu ndị alị lẹ Ndị-isi lẹ ndị nkuzi-Iwu, wẹ nọ jẹnburu Stivin',
nwụnrụn a, wẹhẹ ẹ Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama. 13 Wẹ nọ kpọpụha ndị ọshẹri-
ntụ, ndị ọshẹri-ntụ hụ nọ sị, "Okẹnnyẹni ara kujabehi oku ebeni rị nsọ lẹ
Iwu Mozizi. 14 Ẹnyi a nụọlẹ k'ọ sị nị Jesu onyẹ Nazarẹtịnị jẹnkọ d'e tikpọ
ebeni, gbehutọ ọdịnalị ile Mozizi tumẹsọnmẹni ẹnyi." 15 Ndị hụ ile rị imẹ
Ọgwa hụ nọ bu ẹnya zimẹ Stivin', wẹ nọ hụn a nị ihun ẹ nọ kẹ ihun mmọn-
ozi.

Isi Nke Ẹsa

Oku Stivin' Gwa Ndị-isi Nkịkwama

1 Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ jụ Stivin', sị, "Ihiẹn ndịnị wẹ rị e ku wụ ezioku?"
2 Stivin' nọ za, sị, "Umunẹ m lẹ ndị nẹdi ẹnyi, gọn nị m ntịn! Os-
olobuẹ hụn nwọn ọghọ mẹ nẹdi ẹnyi kanị wụ Ebraham hụn a imẹ alị
Mẹsopotemịa—nị Ebraham d'e jẹn anị Haran d'e biri. 3 Ọ nọ sị a, 'Latọ alị
ị lẹ ndị nke i, n'i si alị m jẹnkọ d'a ghọsị ị.' 4 Ya k'ọ nọ la alị ndị Kal'di tọ,
jẹn d'e biri anị Haran. Ogẹn nẹdi ẹ gi nwụnhụn, Osolobuẹ nọ zihẹ ẹ alịnị
ụnụ bi nwan— 5 bụ o yen'ẹ alị ọwụlẹ imẹ ẹ—ọsụọn'a ama-ụkụ ohu dẹ. O
kwe ẹ nkwa n'o jẹnkọ d'e ye 'ya lẹ ụmụ a ịya, bụ o k'e mụ nwa ogẹn hụ.
6 Osolobuẹ nọ sịzị a, 'Ụmụ ị jẹnkọ d'a wụ itumunyẹ imẹ alị ọzọ; wẹ k'e gi
wẹ hẹnrin igbọn, mẹja wẹ ọrọgbọ ahụa nnụ. 7 Kanị m k'e ye alị hụ gi wẹ

hẹnrin igbọn afụnfụn. Omẹgụụ, ụmụ ị k'a fụha, bịa d'e fe m ebeni'—'ya kẹ Osolobuẹ ku. 8 Osolobuẹ nọ kwademẹ nkwerigbama, tumẹ ẹ ẹgbata ya lẹ Ebraham. Ahịma nkwerigbamanị wụ ịkwa-ugun. Ebraham a mụ Aziki; nke akpụ-ụhụọhịn ẹsatọ, ọ nọ kwa a ugun. Aziki nọ mụ Jekọpụ, Jekọpụ nọ mụ ndị nẹdi ẹnyi mmẹbụọ hụ."

9 "Ụmụ Jekọpụ ndị ahụn wụ ndị nẹdi ẹnyi nọ gi ẹnya-ụfụ re nwẹnẹ wẹ wụ Josẹfụ ye ndị w'ẹ si Ijiptu. Kanị Osolobuẹ nọ nọyen'ẹ; 10 ọ nọ zụọpụha a imẹ nsọngbu ẹ ile. Ọ nọ m'ẹ ni ihiẹn ẹ sụọ Fẹro eze Ijiptu, yezikwọ Josẹfụ amamihiẹn pụ-ichẹn ogẹn o gi pụha ihun Fero, nke wụ nị Fẹro nọ tumẹ ẹ n'ọ kị anị Ijiptu lẹ ezi-lẹ-ụlọ Fẹro ile.

11 Omẹgụụ, okẹn ụnwụn nọ nwan mụma imẹ alị Ijiptu ile lẹ Kenan' ile, okẹn afụnfụn nọ bidọn, d'e ru nị ndị nẹdi ẹnyi wẹ ahụnzịnị ihiẹn-oriri. 12 Ogẹn Jekọpụ nẹdi wẹ gi nụ nị ihiẹn-oriri rị alị Ijiptu, ọ nọ zi ndị nẹdi ẹnyi wẹ jẹn d'e ṅọnlụa ihiẹn-oriri. Ọnwan wụ nke ibuzọ wẹ jẹn Ijiptu. 13 Ogẹn umunẹ ẹ gi bịa Ijiptu hụn mẹ ẹ mgbe ẹbụọ, Josẹfụ nọ nwan mẹ wẹ marịn nị 'ya rọ, Fẹro nọzị marịn ndị nke Josẹfụ. 14 Ya Josẹfụ nọ zi ozi sị nẹdi ẹ lẹ ebọn wẹ ile bịa alị Ijiptu. Wẹ ile bịanị wụ madụ isẹn arịa ọgụn-ẹnọ. 15 Jekọpụ nọ nwan jẹnmẹ anị Ijiptu. Omẹgụụ, ọ nọ nwụntọ ebẹhụ, kẹ ịya kẹ ndị nẹdi ẹnyi wẹ kanị. 16 Wẹ nọ bukin wẹ ile obodo Shẹkẹm, li wẹ ye imẹ ili hụ nọ kẹ okporo, hụn rị Shẹkẹm, hụn Ebraham gi egho ṅọnnarịn ụmụ Hamọ."

17 "Ogẹn e rumẹ hụn Osolobuẹ e gi mẹzu nkwa o kwe Ebraham, ndị nke ẹnyi nọ bakẹnmẹ ụba imẹ alị Ijiptu. 18 Omẹgụụ, Fẹro ọzọ hụn marịnlẹni Josẹfụ nọ kịma Ijiptu. 19 Ezeni wụ hụn gi aghịghọ sọn ndị nke ẹnyi, mẹjama ndị nẹdi ẹnyi wẹ ọda-ọda, gi ẹka-ikẹn mẹ wẹ latọ ụmụ wẹ mụ nke ọhụn, kẹni ọnwụn gbu wẹ. 20 Ogẹnni kẹ wẹ gi mụ Mozizi. Mozizi ma mma, ihiẹn ẹ sụọ Osolobuẹ. Ndị mụn'a nọ gi nzuzue zụn a iwe wẹ ifọn ẹtọ. 21 Ogẹn wẹ gi nwan la a tọ, nwa-okpoho Fẹro nọ mụnrụn a, zụn a nọkẹ nwa-ẹfọ a. 22 Wẹ nọ kuzi Mozizi ihiẹn ile ndị Ijiptu marịn, ọ nọ wụrụ okẹn ịhịan—kẹ oku-ọnụ kẹ ọrụn."

23 "Ogẹn o gi rị nwa ahụa ọgụnnaị, ọ nọ ban a obi n'o jẹn d'a hụn ndị nke wẹ wụ ndị Izrẹlụ. 24 Ọ hụn kẹ onyẹ Ijiptu rị e mẹja onyẹ ohu imẹ wẹ, ọ nọ nọ onyẹ wẹ rị e mẹja ye azụụn, mẹgwarịn'a, gbu onyẹ Ijiptu hụ rị e mẹjan'a. 25 Ọ te ro ni umunẹ ẹ k'a ghọta nị Osolobuẹ rị e gi ẹ a zụọpụha wẹ, kanị aghọtanị wẹ. 26 Eki e fọn, Mozizi nọ hụn ndị Izrẹlụ ẹbụọ kẹ wẹ rị a lụ ọgụn. Ọ chọ n'o gbọn wẹ: ọ nọ sị, 'Ikẹnnyẹ, ọnụ wụ umunẹ, kị ụnụ rị a rụnị enwẹn ọnụ ẹhụ?' 27 Kanị hụn chọ oku nọ kwan a ye ụsụọ, sị, 'Onyẹ tumẹ i n'i kịma ẹnyi, a hannị ẹnyi eṅẹn? 28 Ị chọ n'i gbu m k'i dọn gbu onyẹ Ijiptu ahụn ụnyanhụn?' 29 Ogẹn Mozizi gi nụ ihiẹnni, ọ nọ gbasi Midianị d'e biri ebẹhụ rịkẹ abịamabịa, nọ ebẹhụ mụ ikẹnnyẹ ẹbụọ."

30 "Ogẹn ahụa ọgụnnaị gi ghafegụụ, mmọn-ozi nọ bịa d'e kunrun ẹ imẹ atụ hụn nọkunmẹ Ugu Saịnaị; imẹ ọkụn rị e nwun imẹ akụ-ọfịa kẹ mmọn-ozi ahụn gha gwa a oku. 31 Ogẹn Mozizi gi hụn ihiẹnni, ọ tụ a ẹnya, ọ nọkunmẹ ẹ n'o legha a ọhụnma, ya ọ nọ nụ olu Di-nwọnni-ẹnyi k'ọ gha ebẹhụ sị a, 32 'Mmẹ wụ Osolobuẹ ndị nẹdi i—Osolobuẹ Ebraham lẹ Aziki lẹ Jekọpụ.' Ẹhụ nọ mama Mozizi nni, egun anịn'a lee ẹnya. 33 Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị a, 'Gbụpụ akp'ụkụ ị, makẹni alị i turu rị nsọ. 34 A hụnchanrịngụọ m eje-afụnfụn ndị nke m rị a ta imẹ Ijiptu; a nụọlẹ m udẹn wẹ rị a sụn; a bịaọlẹ m nwan d'a zụọpụha wẹ. Bịa nwan nị m ziịẹn i Ijiptu.' "

35 “Mozizi nwẹn wẹ jụ ajụ; onyẹ nwẹn wẹ sị, ‘Onyẹ tumẹ i n'ị kịma ẹnyi,
a hannị ẹnyi eṅẹn?’, ịya kẹ Osolobuẹ zi nwan d'a wụrụ onyẹ-ọkịkị lẹ onyẹ-
nzụọpụha. O zi ẹ ghahanị mmọn-ozi hụ ọ hụn imẹ akụ-ọfịa hụ. 36 Mozizi
nọ gha alị Ijiptu dufụha wẹ—rụnkọ ọrụn-atụmẹnya lẹ ihiẹn-ahịma imẹ anị
Ijiptu lẹ Ohimin ufie lẹ imẹ atụ, ọrọgbọ ahụa ọgụnnaị. 37 Mozizini wụ hụn
sị ụmụ Izrẹlụ, ‘Osolobuẹ k'a gha imẹ ndị nke ụnụ wepụha nị ọnụ onyẹ-
amụma k'o dọn wepụha m.’ 38 Mozizini wụ onyẹ hụ ya lẹ Igunrun ndị nke
Osolobuẹ ahụn rị imẹ atụ ogẹn ahụn, ịya lẹ ndị nẹdi ẹnyi wẹ lẹ mmọn-ozi
ahụn gwa a oku elu Ugu Saịnaị; ọ nọ nahan Osolobuẹ oku rị ndụn o ye ẹ
ye ẹnyi.”

39 “Kanị ndị nẹdi ẹnyi kanị a jụ n'e humẹkọnị w'a isi; hụn nkẹ w'e gi mẹ
ihiẹn o ku, a jụdẹ w'a; wẹ nọ lakin alị Ijiptu imẹ obi wẹ. 40 We nọ sị Ẹrọnụ,
‘Mẹmẹ nị ẹnyi mmọn ndị k'e duni ẹnyi; makẹni, ẹnyi a marịnzị ihiẹn mẹ
Mozizini gha alị Ijiptu dupụha ẹnyi.’ 41 Ogẹn hụ kẹ wẹ gi kpụ nwa-efin,
chụyen'ẹ ẹjan; wẹ nọ rimẹ oriri, e gi ihiẹn ẹka wẹ mẹmẹ a ghọghọ. 42 Ya kẹ
Osolobuẹ nọ gbakịtọ wẹ azụụn, ha wẹ ye nị wẹ femẹ ihiẹn ndị rị igwere.
Ya kẹ ndị-amụma de ebahụn wẹ nọ de, sị,

‘Euu, ikpun-ụlọ Izrẹlụ!
Mmẹ kẹ ụnụ gbusọnmẹdẹni anụ ndị ahụn,
chụyesọnmẹni ẹjan ndị ahụn
imẹ atụ
ọrọgbọ ahụa ọgụnnaị ra?
43 Bụ ụnụ e buru ụnọ-mmọn Mọlẹkị
lẹ kokisẹ mmọn ọnụ wụ Refanị,
mmọn ndị ụnụ kpụ
nị ụnụ hụn ụzọ e fe wẹ;
m k'e gi ifiri ẹ chụ ọnụ shikwọrị Babilọnụ*.’ ”

44 “Ogẹn ahụn wẹ gi rị a ghahunmẹ imẹ atụ hụ, ndị nẹdi ẹnyi bu Ọdụ
Ashịa-ẹri hụ hụn a ghọsị nị wẹ lẹ Osolobuẹ rị. Wẹ rụn a kẹ Osolobuẹ dọn
gwa Mozizi, ogẹn Osolobuẹ gi sị a rụn a n'ọ rị kẹ hụn ọ ghọsị a. 45 Ọdụ hụ e
ru ẹka ndị nẹdi ẹnyi hụn rị ogẹn Joshụa gi wụ onyẹ-ndu, wẹ nọ bubanhan a
imẹ alị hụ Osolobuẹ kwe nkwa. Ọhụn mẹ ogẹn wẹ gi banhan d'a nafụ ndị
alị ndị hụ Osolobuẹ chụpụ nị wẹ anị. Ọ nọ nọdị ebẹhụ d'e ru ogẹn Defidi.
46 Defidi nwọn ẹwẹrẹ ebe Osolobuẹ rị; o mẹ ekpere, rịọ Osolobuẹ n'ọ nị a
tụn nị 'ya wụ Osolobuẹ Jekọpụ ebe obibi. 47 Kanị Solomọnụ wụ onyẹ tụn
nị Osolobuẹ ụlọ hụ.

48 Kanị Onyẹ Hụ Kachanrịnnị ara bi ụlọ wẹ gi ẹka tụn—ịya kẹ onyẹ-
amụma gi sị,

49 ‘Osolobuẹ sị,
“Elu-igwee wụ ukpo m;
ụwa wụ ihiẹn m'a zọma ụkụ.
Elee ụdị ụlọ k'i k'a tụn nị m,
elebe kẹ m'a nọ zu ikẹn?
50 Ẹlẹ mmẹ mẹmẹ ihiẹn ndịnị ile?” ’

51 Ụnụ ndị isi-ikẹn, hụn kwalẹni ugun—kẹ imẹ obi kẹ ntịn! Ọnụ e
gbọndọn Mmọn-nsọ ogẹn ile rịkẹ ndị nẹdi ụnụ dọn mẹ! 52 Elee onyẹ-amụma
kẹ ndị nẹdi ụnụ kanị kpokpolẹni? Uwẹ gbu ndị hụn ku oku ọbịbịa Onyẹ
Ahụn Rị Ọchan wụ Kraịstị, ụnụ e hẹnrigụọ nwan ndị ren'ẹ lẹ ndị gbun'ẹ;
53 ndị nwẹhẹn Iwu Osolobuẹ ye ndị mmọn-ozi bịa, kanị ụnụ emẹn'ẹ!”

---

* **Isi Nke Ẹ**sa:43 M k'a chụ ụnụ ghafekwọrị Babilọnụ.

E Gi Wẹ Ọmụma Magbu Stivin'

54 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni Stivin' rị e ku, okẹn ọnụma nọ bịa wẹ, nkesịnị
wẹ nọdẹ ta n'a ẹka eze†. 55 Kanị, nke Stivin, Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ, a kị a;
ọ nọ lee ẹnya enu-igwee, hụn ọghọ Osolobuẹ, hụnzị Jesu k'o turu ẹka-nni
Osolobuẹ. 56 Ọ nọ sị, "Lee ni! M rị a hụn elu-igwee k'o kpupụ: m rịzị a hụn
Nwa nke Ịhịan ebe o turu ẹka-nni Osolobuẹ!"
57 Kanị, wẹ nọ gi ẹka kụkin ntịn, dọ oro ye ọnụ, zụnburu ẹ. 58 Wẹ nọ
gha imẹ obodo dọkpụnpụha a; ya wẹ nọ nwan mama a ọmụma—ogẹn ndị
ọshẹri hụ wẹhẹn'ẹ gi gbụpụsọnmẹgụụ ẹkwa wẹ, yọtọ wẹ ụkụ okorọbịa ohu
ẹfan a wụ Sọlụ n'o lepụ ẹnya. 59 Ogẹn wẹ gi rị a ma Stivin' ọmụma, ọ nọ
mẹ ekpere, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu, nabanhan mmọn m!" 60 Ya ọ nọ
gbu osekpu, wesi olu elu, yi, "Di-nwọnni-ẹnyi, agụnkwọlẹ njọnị yeni wẹ!"
O kugụụ ọnwan, ọ nọ nwụnhụn.

Isi Nke Ẹsatọ

Sọlụ E Kpokpo Ndị Ụka

1 Sọlụ hụ ebẹhụ ogẹn wẹ gi rị a magbu Stivin', e ye wẹ ndu wẹ gbu ẹ.
Gha ụhụọhịn hụ jẹnmẹ, wẹ nọ kpokpomẹ ndị ụka rị Jerusalẹm ọda-ọda.
Wẹ ile nọ gbayịya, gbashisọnmẹ ẹgbẹrẹ Judia lẹ Sameria—wezụka ndị-ozi
hụ pụ-ichẹn. 2 Ikẹnnyẹ ndị a tụ egun Osolobuẹ nọ bịa d'e buru ozun Stivin'
d'e li; wẹ nọ kwan ẹkwan ọhụnma-ọhụnma nị Stivin' a nwụnhụn. 3 Kanị Sọlụ
hụ a sụkpọ ụka-Jesu, a gha ụlọ-ụlọ a dọkpụnfụha ikẹnnyẹ lẹ ikpoho kweri
ni Jesu, e we wẹ e che ụlọ-ngan.

Ụka E Bidọn Imẹ Alị Sameria

4 Ogẹn hụ, ndị hụn gbayịyanị hụ e zi ozịọma ebe ọwụlẹ wẹ ru. 5 Filipu nọ
jẹn Isi obodo Sameria, gwa wẹ banyeni Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ.
6 Ogẹn igunrun ndị rịsọnmẹ ebẹhụ gi nụ ihiẹn Filipu rị e ku, hụnzị ọrụn-
atụmẹnya ọ rị a rụn, wẹ nọ gọnkẹnmẹ ẹ ntịn, 7 makẹni eje-mmọn rị imẹ ndị
bu ọda hụ a pụhasọnmẹ imẹ wẹ, yikọ oro; ndị ọrọ lẹ ndị ngụrọ bu ọda hụ a
dịnhịn. 8 Okẹn ịghọghọ nọ rị imẹ obodo hụ.

Saịmọnụ Hụn Gi Eje-ikẹn A Rụn

9 Ogẹn ahụn, o nwẹ okẹnnyẹ ohu rị imẹ obodo hụ; ẹfan a wụ Saịmọnụ.
Onyẹni e gi eje-ikẹn e mẹsọnmẹ ihiẹn a tụ ndị Sameria ile ẹnya; ọ hụ a nyan
isi n'ọ wụ okẹn ịhịan. 10 Wẹ ile e gọnkẹnmẹ ẹ ntịn, gha onyẹ nta d'a pụ
onyẹ uku, a sị, "Okẹnnyẹni ya gi Ikẹn Osolobuẹ ahụn w'a kpọ 'Okẹn-ikẹn.'
" 11 Wẹ e gọn ẹ ntịn makẹni o tekẹmẹkẹ o gi ikẹn eje-mmọn e mẹ ihiẹn a
tụ ẹnya. 12 Kanị, ogẹn wẹ gi kweri ihiẹn Filipu rị e ku ebe ọ rị e ku oku
ozịọma Alị-eze Osolobuẹ lẹ ẹfan Jizọs' Kraịstị, wẹ nọ mẹ wẹ mirin-Chuku,
kẹ ikẹnnyẹ kẹ ikpoho. 13 Saịmọnụ nwẹn nọ kwerizidẹ; e mẹgụụ w'a mirin-
Chuku, ọ nọ sọnhunmẹmẹ Filipu; okẹn ọrụn-atụmẹnya lẹ ihiẹn ahịma ndị ọ
rị a hụn Filipu rị a rụn hụ a tụ a ẹnya ọda-ọda.
14 Ogẹn Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn hụn rị Jerusalẹm gi nwan nụ nị ndị Sameria
a nabanhanọlẹ oku Osolobuẹ, wẹ nọ zijẹnni wẹ Pita lẹ Jọnụ. 15 Ogẹn wẹ gi
ru ebẹhụ, wẹ nọ mẹ ni ndị kwerini ekpere kẹni wẹ nwọnhẹn Mmọn-nsọ
— 16 (makẹni o ke nwẹ onyẹ Mmọn-nsọ bịakwasị imẹ wẹ ile, wẹ gihụ ẹfan
Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị mẹ wẹ mirin-Chuku.) 17 Ya Pita lẹ Jọnụ nọ bu ẹka
kwasị wẹ, wẹ nọ nwọnhẹn Mmọn-nsọ.

---

† **Isi Nke Ẹsa:54** Griki: tan'a nkwẹnrẹn-eze

18 Ogẹn Saịmọnụ gi hụn nị Ndị-ozi hụ pụ-ichẹn buhụ ẹka kwasị wẹ, e
nwẹhẹn wẹ Mmọn-nsọ, ọ nọ wẹhẹ egho n'o ye wẹ, 19 sị, "Yezi ni mmẹ nwẹn
ikẹnni, kẹni m buhụ ẹka kwasị ịhịan, o nwọnhẹn Mmọn-nsọ."
20 Pita nọ sị a, "Ịyụ lẹ egho i na iwi! Makẹni i ro n'ị k'a saẹka gi egho
ṅọnrin oyiye Osolobuẹ! 21 Y'a rị imẹ ihiẹnni, o nwọnzikwọnị ihiẹn runi i
imẹ ẹ, makẹni obi i ezinrinni ebe Osolobuẹ rị. 22 Roghariḳwọ nwan hụn i
gi mẹ eje-ihiẹnni, y'e mẹ ekpere, rịọ Di-nwọnni-ẹnyi; ikẹnkwọ ọ gbaghari ị
hụn i gi ro iroroni. 23 Makẹni a hụnọlẹ m nị eje ẹnya-ụfụ gi i, nị njọ kẹnzikwọ
ị ẹgbụn."
24 Saịmọnụ nọ sị Pita lẹ Jọnụ, "Dodo ni, mẹ ni ni m ekpere, rịọ Di-
nwọnni-ẹnyi, makẹ ihiẹnni ụnụ ku gha e mẹ m."
25 Ogẹn Pita lẹ Jọnụ gi shịagụnị Di-nwọnni-ẹnyi ẹri, zigụụ ozi Di-nwọnni-
ẹnyi, wẹ nọ lakin Jerusalẹm. Kẹ wẹ lakọ, wẹ hụ e zisọnmẹ oziọma imẹ
obodo mẹsọnmẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ bu ọda rịsọnmẹ alị Samerịa.

Filipu Lẹ Okẹn-Ịhịan Hụ Gha Alị Ẹtiopịa Bịa

26 Ya mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị Filipu, "Lihi, gha azụụn ndịdan-
mirin si ụzọ hụ gha Jerusalẹm si Gaza." (Ụzọnị rị imẹ atụ.) 27 Ya ọ nọ lihi,
jẹnmẹ; ọ nọ kunrun onyẹ alị Ẹtiopịa hụn nwẹ okẹn-ọkwa; okẹn-okporo rọ
—ọ lụnị nwunyẹ*. Ịya wụ onyẹ hụn e dọnmẹ egho lẹ ihiẹn ile okpoho wụ
eze alị Ẹtiopịa wụ Kandesi nwẹ. Ọ bịa Jerusalẹm d'e fe ofufe. 28 O lakọ
nwan alakọ; ọ nọdị anị imẹ ụgbọ-anyịnyan a, gụnkọ Ẹkụkwọ onyẹ-amụma
wụ Azaya. 29 Mmọn-nsọ nọ sị Filipu, "Jẹn d'e kunrun ụgbọ-anyịnyan hụ."
30 Ya Filipu nọ gbakunrun ụgbọ-anyịnyan hụ; ọ nọ nụ kẹ okẹnnyẹ hụ rị a
gụn Ẹkụkwọ onyẹ-amụma wụ Azaya. Ọ nọ jụ a, sị, "Ị hụ nwan a ghọta ihiẹn
ị rị a gụn?"
31 Okẹnnyẹ hụ nọ za, sị, "Nanị kẹ m'e dọn saẹka ghọta omẹni o nwọnni
onyẹ kọwanị nị m'a?" Ọ nọ rịọ Filipu n'o nyinhẹn d'e du ẹ nọdị imẹ ụgbọ-
anyịnyan hụ. 32 Ọ rị a gụn ebẹhụ Ẹkụkwọ-nsọ nọ sị,
"Wẹ nọ duru ẹ
nọkẹ atụnrụn wẹ dushikọ
ebe wẹ nọ e gbu atụnrụn;
ọ gba wẹ nkịntịn
nọkẹ kẹ atụnrụn wẹ rị a kọ ẹṅẹnrẹn
dọn a gba nkịntịn.
33 Wẹ nọ kpari ẹ;
wẹ nọ ma a ikpe—
bụ o nwọnni ihiẹn o mẹ.
Onyẹ jẹnkọ d'e kuzi oku ụmụ a,
ebe o mẹni e wepụgụọ wẹ ndụn a enu ụwa?"
34 Okẹn-okporo hụ nọ sị Filipu, "Dodo, gwa m, onyẹ kẹ onyẹ-amụmanị rị
e ku oku ẹ? 'Ya lẹ enwẹn ẹ ra onyẹ ọzọ?" 35 Ya kẹ Filipu nọ gha ebẹhụ ọ rị a
gụn zi ẹ oziọma Jizọsị. 36 Kẹ wẹ jẹnkọ nwan, wẹ nọ hụn mirin, okẹn-okporo
hụ nọ sị, "Lee mirin ebeni! Kịnị k'a han m emẹlẹ mirin-Chuku?" 37 [Filipu
nọ sị a, "Omẹni y'e gighọ obi i ile kweri, wẹ k'a saẹka mẹ i mirin-Chuku."
Ọ nọ za, sị, "E kwerighọ m nị Jesu Kristi wụ Nwa Osolobuẹ."]
38 Ya ọ nọ sị onyẹ rị a nyann'a ụgbọ-anyịnyan hụ kụsị; 'ya lẹ Filipu
nọ banye imẹ mirin, Filipu nọ mẹ ẹ mirin-Chuku. 39 Ogẹn wẹ gi gha

---

* **Isi Nke Ẹsatọ**:27 O nwẹ ikẹnnyẹ ndị w'a wara, kẹni w'e fe ndị-nze ikpoho lẹ ndị ọzọ.

imẹ mirin pụha, idẹnmizi, Mmọn-nsọ Di-nwọnni-ẹnyi nọ jụrụ Filipu; okẹn-okporo hụ ahụnzịn'a, ya okẹn-okporo nọ ghọghọma, jẹnmẹ nke ẹ.
40 Nke Filipu, ebe ọ nọzị hụn enwẹn ẹ wụ obodo w'a kpọ Azọtusu. Ọ nọ jẹnsọnmẹ, zikọ ozioma imẹ obodo ile rị ẹgbẹrẹ hụ d'e ru n'ọ pụha Sizarịa.

Isi Nke Itenẹi

Kẹ Sọlụ Dọn Gbehutọ Sọnmẹ Ụzọ Jesu
(Ọrụn Ndị-Ozi 22.6-16; 26.12-18)

1 Kanị Sọlụ hụkwọ a ban mban, e ku n'o k'e gbuchanrịn ndị ile e sọn Di-nwọnni-ẹnyi. Ya ọ nọ jẹnburu Onyẹ-isi nchụ-ẹjan, 2 sị a deye ẹ ẹkụkwọ-ozi jẹnni ndị ụlọ-ofufe ndị Ju ile rịsọnmẹ Damas'kọsị, kẹni, ọ hụn onyẹ ọwụlẹ hụn e sọn Ụzọ-Jesu ebẹhụ, o kẹnmẹhẹn wẹ Jerusalẹm—kẹ ikẹnnyẹ kẹ ikpoho.
3 Ogẹn o gi nwan jẹnkọ, nọchimẹmẹ Damas'kọsị, idẹnmizi, ukpẹ nọ gha elu-igwee nwunhunmẹ ẹ. 4 Ọ nọ dan; ọ nọ nụ olu hụn sị a, "Sọlụ, Sọlụ, kị haịn i gi e kpokpo m?"
5 Ọ nọ sị, "Onyẹ k'ị wụ, Di-nwọnni-m?" Olu hụ nọ sị, "Mmẹ wụ Jizọsị hụn ị rị e kpokpo. 6 Ka lihi nwan, n'ị banye imẹ obodo, ebẹhụ kẹ wẹ k'a nọ gwa ị ihiẹn i jẹnkọ d'e mẹ."
7 Ikẹnnyẹ ndị 'ya lẹ wẹ wị turuhụ ebẹhụ—oku anịzịnị wẹ ku, makẹni wẹ nụ olu hụ bụ ahụnnị wẹ onyẹ ọwụlẹ. 8 Ya Sọlụ nọ lihi ọtọ: ẹnya a hụkwọ e ti, kanị o leghazịnị ụzọ. Wẹ nọ kwọndọn ẹ ẹka, we ẹ ban obodo Damas'kọsị. 9 O leghanị ụzọ, o rini, ọ ranị—ọrọgbọ akpụ-ụhụọhịn ẹtọ.
10 Ogẹn hụ, onyẹ ohu w'a kpọ Ananayasị rị imẹ Damas'kọsị. Ananayasịnị rị ndị e sọn Ụzọ-Jesu. Ọ nọ hụn ọhụn ebe Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị a, "Ananayasị!" Ọ nọ za, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, lee m."
11 Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị a, "Lihi n'i jẹn ogele ahụn w'a kpọ Streti; i ru iwe Judasị, y'a jụ ukwere okẹnnyẹ ohu wụ onyẹ Tasọsị hụn w'a kpọ Sọlụ. Ọ rị e mẹ ekpere kikẹnni, 12 ọ hụnọlẹ ọhụn ebe okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Ananayasị banhan, bu ẹka kwasị a, kẹni ọ leghamazị ụzọ."
13 Kanị Ananayasị nọ za, sị, "Di-nwọnni-ẹnyi, ndị bu ọda a gwaọlẹ m oku okẹnnyẹni lẹ eje-ihiẹn ile o mẹ ndị-nsọ ị rị Jerusalẹm. 14 Ọ rị nwan ebeni makẹni onyẹ-isi nchụ-ẹjan e yeọlẹ a ikẹn n'o gi nwụnrụn ndị ile a kpọku ẹfan ị."
15 Kanị Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị a, "Jẹnmẹ, makẹni okẹnnyẹni kẹ m họrị n'ọ wụrụ ihiẹn-ọrụn m hụn k'e we ẹfan m jẹnni ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Izrẹlụ lẹ ndị-nze lẹ ndị Izrẹlụ; 16 mmẹ lẹ enwẹn m jẹnkọ d'a ghọsị a okẹn afụnfụn o jẹnkọ d'e gi ufiri ẹfan m ta."
17 Ananayasị nọ jẹnmẹ. O ru ebẹhụ, ọ nọ banye imẹ ụlọ ahụn, bụ ẹka kwasị Sọlụ, sị a, "Sọlụ nwẹnẹ m, Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu hụn ị hụn ụzọ ogẹn i gi lala zihẹ m—kẹni i leghamazị ụzọ lẹni Mmọn-nsọ jun imẹ i." 18 Ozigbo hụ, ihiẹn nọkẹ okpukpu-azụn nọ gha Sọlụ ẹnya danfụha, ọ nọ leghamazị ụzọ. Ya ọ nọ lihi, wẹ nọ mẹ ẹ mirin-Chuku; 19 o rigụụ ihiẹn-oriri, ndụn nọzị ban a.
Ya lẹ ụmụ-azụụn Kraịstị rị Damas'kọsị nọ nọdị ụhụọhịn ole-lẹ-ole.

Sọlụ E Zi Ozioma Imẹ Damas'kọsị

20 Ozigbo, ọ nọ kumẹ oku Jesu imẹ ụnọ-ofufe ndị Ju rịsọnmẹ ebẹhụ, a sị wẹ nị, "Okẹnnyẹni wụ Jesu wụ Nwa Osolobuẹ!"

21 Ọ tụ kẹ wẹ han nụn'a ẹnya, wẹ hụ a sị, “Ọnwan ẹlẹ okẹnnyẹni te rị
e kpokpo ndị hụn a kpọku ẹfannị imẹ Jerusalẹm? Ẹlẹ ya k'ọ bịanị nwan
ebeni, kẹni ọ kẹnmẹnrin wẹ jẹnni ndị-isi nchụ-ẹjan?”
22 Kanị Sọlụ hụ e zewaye imẹ ozi ọ rị e zi—nkesịnị ndị Ju bi Damas'kọsị
asanị ẹka e sọn ẹ dọ makẹni ọ hụ a ghọsịchanrịn nị Jizọsị wẹ rị e ku oku ẹ
wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobuẹ Tumẹ.

Sọlụ A Wanahịn

23 O tebe, ndị Ju nọ rin'ẹ ngo nị wẹ gbu ẹ. 24 Kanị Sọlụ nọ nụ ihiẹn wẹ
romẹ. Wẹ hụ e che nche ọnụ-mgbọn rịsọnmẹ obodo hụ uhinhin lẹ efinnaị
nị wẹ gbu ẹ. 25 Kanị ndị kweri oku ẹ rị e sọnn'ẹ nọ gi imẹ uhinhin bu ẹ che
imẹ ụkpalị, gha oghere rị mgbọn obodo hụ dọ a ye azụụn hụn-ẹbọ.

Sọlụ A Bịa Jerusalẹm

26 Ogẹn o gi ru Jerusalẹm, ọ nọ chọ n'ọ banyeni ndị rị e sọn Ụzọ-Jesu, kanị
egun ẹ rị a tụ wẹ ile makẹni ekwerini wẹ n'ọ hẹnringụọ onyẹ nke Jesu. 27 Ya
kẹ Banabasị nọ nwan we Sọlụ jẹnni ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn, kọwa nị wẹ kẹ
Sọlụ dọn hụn Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ, kọwazịnị wẹ nị Di-nwọnni-ẹnyi a gwagụọ
Sọlụ oku; ọ gwazị wẹ kẹ Sọlụ dọn ku oku ẹfan Jizọsị imẹ Damas'kọsị, e ku
ẹ e kusi ẹ ikẹn. 28 'Ya lẹ wẹ nọ wịma imẹ Jerusalẹm, nị wẹ ile wụ ohu. Ọ hụ
e ku oku Di-nwọnni-ẹnyi, e kushi ẹ ikẹn. 29 Ọ hụ a gwa ndị Ju te rị alị ndị
ọzọ hụn a sụ Griki oku *Jesu*, e sọn wẹ a dọ—kanị, wẹ hụ a chọ nị wẹ gbu
ẹ. 30 Ogẹn ndị kweri ni Kraịstị gi marịn nị wẹ rị a chọ nị wẹ gbu ẹ, wẹ nọ
we ẹ si Sizarịa, gha ebẹhụ zipụ a si Tasọsị.
31 Ya udọn nọ rịnị ndị ụka rị Judia lẹ Galili lẹ Samerịa. Mmọn-nsọ hụ a
gba wẹ umẹ, wẹ hụ e zekẹnmẹ, e buwaye ọda, e gi egun Di-nwọnni-ẹnyi e
bi.

Pita E Jẹn Lida lẹ Jọpa D'a Rụn Ọrụn Di-nwọnni-ẹnyi

32 Ogẹn Pita gi rị e jẹnsọnmẹ ebe ile d'a hụn kẹ ndị ile kwerini nọ, ọ
nọ jẹnzi d'e kunrun ndị kwerini bi obodo Lida. 33 Ebẹhụ k'ọ nọ hụn
okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Ẹnasị, hụn dinẹni kete ahụa ẹsatọ enwaịn, makẹni
ọrọ kinmin ẹ. 34 Pita nọ sị a, “Ẹnasị, Jesu Kristi a zụọ ị nwan; lihi n'ị gbama
bẹdi i!” Ya ọ nọ lihi ọtọ ozigbo hụ. 35 Ndị ile bi Lida lẹ Sharọnụ nọ hụn Ẹnasị
n'o lihigụọ, wẹ nọ rogharị, sọnmẹ Di-nwọnnị-ẹnyi.
36 Ogẹn hụ, o nwọn okpoho ohu rị obodo Jọpa hụn e sọn ụzọ Jesu; ẹfan a
wụ Tabita. (Ọnụ Griki Tabita wụ Dọkasị—ya wụ “Ele.”) O mẹ ọghọ ọda-ọda,
e yezikwọ nị ndị igbẹnnyẹ ẹka ọhụnma-ọhụnma. 37 Ogẹn hụ, emu nọ kụma
a, ọ nọ nwụnhụn. Ogẹn wẹ gi wụgụụ a ẹhụ, wẹ nọ bu ẹ dinẹ imẹ mmughẹ
rị ibe elu. 38 Makẹni Lida nọkunmẹ Jọpa, ogẹn ndị hụn e sọn ụzọ Jesu gi
nụ nị Pita rị Lida, wẹ nọ zi ikẹnnyẹ ẹbụọ d'a rịọ a, sị, “Dodo, bịakẹnrin d'e
kunrun ẹnyi.” 39 Ya Pita nọ lihi, sọnmẹ wẹ. Ogẹn o gi ru ebẹhụ, wẹ nọ w'ẹ si
mmughẹ hụ rị ibe elu. Ndị ile di wẹ nwụn nọ fihunmẹ Pita, a kwan ẹkwan,
a ghọsịsọnmẹ ẹ ẹwuru tueni lẹ ẹkwa ndị ọzọ Dọkasị kpa ogẹn o gi rị ndụn.
40 Pita nọ sị wẹ ile pụ; ọ nọ gbu osekpu, mẹ ekpere. Ya ọ nọ gbehutọ, bu
ihun zimẹ ozun hụ, sị, “Tabita, lihi.” Ya Tabita nọ shịapụ ẹnya. Ogẹn o gi
hụn Pita, ọ nọ nọdị alị elu bẹdi. 41 Pita nọ we ẹka a ye ẹ, yen'ẹ ẹka lihi ọtọ.
Ya Pita nọ kpọ ndị-nsọ ile lẹ ikpoho ndị ahụn di wẹ nwụn, we Tabita ghọsị
wẹ, wẹ nọ hụn a n'ọ rịzị nwan ndụn. 42 Ihiẹnni nọ kpọgbarị Jọpa ile, ndị
bu ọda nọ kweri ni Di-nwọnni-ẹnyi. 43 Pita nọ nọdị Jọpa ụhụọhịn ole-lẹ-ole,
iwe onyẹ ohu w'a kpọ Saịmọnụ, hụn a kwa akpụkpọ.

Isi Nke Iri

Pita Lẹ Kọnẹlusu

1 Imẹ obodo Sizarịa, o nwọn okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Kọnẹlusu. Onyẹ
a kị ndị-agha rọ: ọ kị ndị-agha ọgụn-isẹn imẹ itu-agha w'a kpọ Itu Itali.
2 Okẹnnyẹni e gichanrịn obi ẹ ile e fe ofufe; 'ya lẹ ezi-lẹ-ụlọ a ile a tụ egun
Osolobuẹ. O yesọnmẹ ndị igbẹnnyẹ rị imẹ ndị alị ahụn ihiẹn. O mẹ ekpere,
a kpọku Osolobuẹ ogẹn ile.
3 Ụhụọhịn ohu, ihiẹn nọkẹ ọkụlọkụ ẹtọ nke efinnaị, ọ nọ hụn ọhụn. Imẹ
ọhụn ahụn, mmọn-ozi Osolobuẹ nọ banhan, sị a, "Kọnẹlusu!" 4 Ya Kọnẹlusu
nọ bu ẹnya tụma mmọn-ozi hụ, gi egun sị a, "Di-nwọnni-m, kị rọ?" Mmọn-
ozi hụ nọ sị a, "Ekpere i lẹ ihiẹn ile i rị e ye ndị-igbẹnnyẹ e ruguọ ebe
Osolobuẹ rị nọkẹ ihiẹn w'e gi nyanhan ị. 5 Zi wẹ nwan Jọpa d'e wẹhẹ
okẹnnyẹ ohu ẹfan a wụ Saịmọnụ hụn w'a kpọ Pita; 6 ọ rị iwe Saịmọnụ hụn
a kwa akpụkpọ, hụn iwe ẹ rị ẹhụ Ohimin." 7 Ogẹn mmọn-ozi hụ gwa a oku
gi pụgụụ, Kọnẹlusu nọ kpọ ndị idibo ẹ ẹbụọ lẹ onyẹ-agha ohu hụn a tụ egun
Osolobuẹ hụn rị imẹ ndị e jẹnn'ẹ ozi. 8 Ogẹn o gi gwagụụ wẹ ihiẹn ile mẹni,
ọ nọ zi wẹ Jọpa.
9 Eki e fọn, ihiẹn nọkẹ ọkụlọkụ mmẹbụọ nke efinnaị, ogẹn anwụn gi a rị
isi, ikẹnnyẹ ahụn nọ rumẹ obodo hụ. Ogẹn hụ kẹ Pita gizikwọ shi enu ụlọ
d'e mẹ ekpere. 10 Ẹgụn a gụnma Pita, ọ nọ chọma ihiẹn o k'e ri. Ogẹn wẹ
gi rị e mẹmẹ ihiẹn-oriri hụ, idẹnmizi, ọ nọ nọkẹsị ụran buru ẹ—bụ ẹlẹ ụran.
11 Ọ nọ hụn kẹ enu-igwee kpupụ, hụnzị kẹ ihiẹn nọkẹ ẹkwa shịanị gha elu
lala rịkẹ sị wẹ dọdọn ẹ ntịn ẹnọ. 12 Ụdị anụ ile nwọn ụkụ ẹnọ lẹ ndị ile a
rịnị lẹzi nnụnụ ile e fe elu—rịchanrịn imẹ ẹ. 13 Ya ọ nọ nụ olu sị, "Pita, lihi,
gbu n'i ri."
14 Kanị Pita nọ za, sị, "Mba-o, Di-nwọnni-ẹnyi! Erituni m ihiẹn rụnị
mọbụ ihiẹn ẹnyi a sọ."
15 Olu hụ nọ bịazịn'a hụn mẹ ẹ mgbe ẹbụọ, sị, "Akpọkwọlẹ ihiẹn Osolobuẹ
mẹgụụ n'ọ rị ọchan ihiẹn w'a sọ." 16 Ihiẹnni e mẹfụ mgbe ẹtọ, wẹ nọ weri
ihiẹn nwẹn ozigbo si elu-igwee.
17 Ihiẹnni nọ gba Pita nghariị-ẹnya ọda-ọda. Ogẹn o gi rị e ro ihiẹn hụ
ọ hụn kẹ ndị-ozi hụn Kọnẹlusu zi gihụ ru ebẹhụ, turu ọnụ-mgbọn, a jụ kẹ
elebe kẹ iwe onyẹ w'a kpọ Saịmọnụ rị. 18 Wẹ nọ wesi olu wẹ elu, jụ kẹ
Saịmọnụ hụn w'a kpọ Pita hụ ebẹhụ.
19 Ogẹn Pita gi rịkwọ e ro ihiẹn hụ ọ hụn, Mmọn-nsọ nọ sị a, "Lee ẹ,
ikẹnnyẹ ẹtọ rị a chọ ị. 20 Lihi nwan, n'i hidan d'e kunrun wẹ. Etulẹ, ka
sọnmẹ wẹ—ni mmẹ zihẹ wẹ." 21 Ya Pita nọ buru ikẹnnyẹ ndị hụ, sị, "Mmẹ
wụ onyẹ ahụn ọnụ rị a chọ; kị haịn ụnụ gi bịa?"
22 Wẹ nọ za, sị, "Kọnẹlusu zi ẹnyi. Onyẹ a kị ndị-agha rọ, ọ kị ndị-agha
ọgụn-isẹn; ọ wụ onyẹ ezi-omumẹ hụn a tụ egun Osolobuẹ; ndị Ju ile e ku
oku ẹ ọhụnma. Mmọn-ozi rị nsọ gwa a d'a kpọ ị, n'ị bịa iwe ẹ kẹni ọ nụ ihiẹn
i k'e ku." 23 Ya Pita nọ sị wẹ banhan, ọ nọ ye wẹ ebe wẹ k'a ranhịn.
Eki e fọn, ọ nọ lihi, sọnmẹ wẹ; ndị hụ imẹ ndị kwerini rị Jọpa nọ sọnmẹ
ẹ. 24 Eki e fọnzi, wẹ nọ ru Sizerịa. Kọnẹlusu hụ a tụ ẹnya wẹ, obi e kọnrin ẹ
elu; ọ kpọkikomẹgụọ ndị nke ẹ lẹ ndị wụ ezigbo ọwụ a. 25 Ogẹn Pita gi bịa,
Kọnẹlusu nọ jẹn d'e kunrun ẹ, gbun'ẹ osekpu, fe ẹ. 26 Kanị Pita nọ mẹ ẹ lihi
ọtọ, sị, "Lihi ọtọ, nị ịhịan mmaka kẹ m wụhụ." 27 K'o dọn rị e sọn Kọnẹlusu e
ku, ọ banye imẹ ụlọ, ọ nọ hụn nị igunrun ịhịan a gbakikomẹgụọ. 28 Ọ nọ sị
wẹ, "Ụnụ lẹ enwẹn ọnụ a mariṅghọ nị Iwu kwọndọn onyẹ Ju k'e sọn onyẹ
alị ọzọ mẹkọ mọbụ jẹn iwe ẹ. Kanị Osolobuẹ a ghọsịgụọ m m'a kpọlẹ onyẹ

ọwụlẹ onyẹ rụnị mọbụ onyẹ wẹ k'a sọ. 29 Ya haịn m gilẹni tu kẹ wẹ bịa d'a
kpọ m; m rị nwan a jụ, kị ụnụ kpọnị m?”
30 Kọnẹlusu nọ za, sị, “Nwẹnẹ mgbeni taịnọ, m rị iwe m e mẹ ekpere,
ihiẹn nọ kẹ ọkụlọkụ ẹtọ nke efinnaị; ya okẹnnyẹ ohu nọ wuzo m ihun
idẹnmizi. O yi ẹwuru rị e gbukeni. 31 Ọ nọ sị, ‘Kọnẹlusu, Osolobuẹ a nụọlẹ
ekpere i, ọ nyanhangụọ ẹka ị rị e yeni ndị igbẹnnyẹ. 32 Zi nwan ozi jẹn Jọpa
d'a chọ Saịmọnụ hụn w'a kpọ Pita, ọ rị iwe Saịmọnụ hụn a kwa akpụkpọ,
hụn rị ẹhụ Ohimin.’ 33 Ya m nọ zi wẹ d'a kpọ ị ozigbo. Y'e mẹkẹ i gi bịa. Ẹnyi
ile rị nwan id'ẹnya Osolobuẹ ebeni kẹni ẹnyi gọn ntịn ihiẹn ile Di-nwọnni-
ẹnyi sị ị ku.”

Ozi Pita Zi Iwe Kọnẹlusu

34 Ya kẹ Pita nọ gwama wẹ oku, sị, “A hụngụọ m'a nwan nị Osolobuẹ ara
tu onyẹ ịhịan wụ. 35 Kama, ọ nabanhan onyẹ ọwụlẹ hụn a tụ egun ẹ, e mẹ
ihiẹn rị mma—a ra tu onyẹ alị ịhịan wụ. 36 Ụnụ a marịnghọ ozi o zijẹnni
ndị Izrẹlụ hụn wụ oziọma hụn e wẹhẹ udọn, udọn hụn a bịa ghahanị Jesu
Kristi Onyẹ nwẹ ihiẹn ile lẹ ịhịan ile. 37 Ụnụ a marịnghọzị ihiẹn ile mẹ imẹ
alị ndị Ju. Imẹ Galili k'ọ gha bidọn—ogẹn wẹ gi mẹgụụ mirin-Chuku ahụn
Jọnụ sị ịhịan ile d'e mẹ; 38 ya wụ nị ụnụ a marịnghọ kẹ Osolobuẹ dọn tumẹ
Jizọs' onyẹ Nazarẹtị, gi Mmọn-nsọ lẹ ikẹn gbajun ẹ; lẹ k'o dọn jẹnhunmẹ,
e mẹ ihiẹn-ọma, a zụọ ndị ile Ekwensụ rị a lụ, makẹni Osolobuẹ nọyen'ẹ.
39 Ẹnyi wụ ọshẹri ihiẹn ile o mẹ imẹ alị ndị Ju, kẹ hụn o mẹ imẹ obodo wẹ
kanị wụ Jerusalẹm. Wẹ nọ gbu ẹ ghahanị ihogbu ẹ elu obe wẹ gi osisi
mẹmẹ. 40 Kanị hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, Osolobuẹ nọ weli ẹ. Osolobuẹ nọ nị
ịhịan hụnsọnmẹ ẹ, 41 kanị ẹlẹ ịhịan ile—kama ẹnyi sụọ, ẹnyi ndị Osolobuẹ
họpụhagụụ, nị ẹnyi wụrụ ọshẹri, ẹnyi wụ ndị sọn ẹ ri, sọn ẹ ra, k'ọ ghagụụ
ọnwụn lihi. 42 Ọ nọzị sị ẹnyi hụn a nị ẹnyi zi ịhịan ile ozini, gwa wẹ nị ịya wụ
Onyẹ hụn Osolobuẹ tumẹ hụn jẹnkọ d'e kin ndị rị ndụn lẹ ndị nwụnnị ikpe.
43 Ndị-amụma ile shịa n'a ẹri nị onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini n'ẹ e nwọnhẹn
mgbagharị njọ ghahanị ẹfan a.”

Ndị Wụlẹni Ndị Ju E Nwọnhẹn Mmọn-nsọ

44 Ebe okuni rịkwọ Pita ọnụ, Mmọn-nsọ nọ bịakwasị wẹ ile nụ oku-Chuku
hụn Pita rị e ku. 45 Ọ nọ tụ ndị ahụn kwa ugu (ya wụ ndị Ju) hụn kwerini
hụn gha Jọpa sọnhẹn Pita ẹnya nị Osolobuẹ e hukpughọzidẹ ndị wụlẹni ndị
Ju Mmọn-nsọ ahụn ọ sị o k'e ye. 46 Makẹni, wẹ nụ kẹ wẹ rị a sụ-asụsụ ndị
ọzọ rị ichẹn-ichẹn, a ja Osolobuẹ mma. Ya Pita nọ sị, 47 “Onyẹ k'a sị wẹ
emẹlẹ ndịnị mirin-Chuku, ebe o mẹni e nwọnhẹngụọ wẹ Mmọn-nsọ kẹ ẹnyi
dọn nwọnhẹn” 48 Ọ nọ sị wẹ gi ẹfan Jizọs' Kraịstị mẹ wẹ mirin-Chuku.
Wẹ nọ sị a sọnzi wẹ nọdị ụhụọhịn ole-lẹ-ole.

Isi Nke Mmanaị

Pita A Kọwanị Ndị Ghọtafie N'ẹ K'o Jẹn

1 Ya ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn lẹ ndị ọzọ kwerini rị Judia nọ nụ nị ndị wụlẹni
ndị Ju a nabanhangụọzị oku Osolobuẹ.
2 Kanị, ogẹn Pita gi ru Jerusalẹm, ndị kwa ugun kwerini nọ du ẹ kpemẹ,
3 sị, “Kị haịn i gi jẹn nke ndị kwalẹni ugun, sọn wẹ ri ihiẹn-oriri!?” 4 Ya Pita
nọ gi uri-uri kọwamanị wẹ kẹ o dọn mẹ, sị,
5 “Ebe m rị e mẹ ekpere imẹ obodo Jọpa; ọ nọkẹsị ụran buru m—bụ ẹlẹ
ụran; m nọ hụn ọhụn. Imẹ ọhụn hụ, m nọ hụn ihiẹn nọ kẹ ẹkwa shịanị k'ọ
gha elu-igwee lala rịkẹ sị wẹ dọdọn ẹ ntịn ẹnọ, ọ nọ ru ebe m rị. 6 Ogẹn m

gi lekpọ a, a hụn m anụ rị ichẹn-ichẹn nwẹ ụkụ ẹnọ lẹ anụ ndị e ri anụ lẹ
ihiẹn ndị a rịnị lẹ nnụnụ e fee elu imẹ ẹ. 7 M nọ nụ olu sị m, ‘Pita, lihi, gbu
n'i ri.’ 8 Kanị, m nọ sị, ‘Mba Di-nwọnni-ẹnyi, makẹni ihiẹn rụnị mọbụ ihiẹn
ẹnyi a sọ a bantu ni m ọnụ.’ 9 Kanị olu hụ a gha enu-igwee kuzi oku, za,
sị, ‘Ihiẹn Osolobuẹ mẹgụụ n'ọ rị ọchan, akpọkwọl'a ihiẹn w'a sọ.’ 10 Ihiẹnni
e mẹpụ mgbe ẹtọ, wẹ nọ dọrị ihiẹn hụ ile shi elu-igwee.
11 Ozigbo hụ hụra, ikẹnnyẹ ẹtọ wẹ gha Sizarịa zi ozi bịa nị m nọ ru ụlọ
ebe ẹnyi rị. 12 Ya Mmọn-nsọ nọ sị m sọnmẹ wẹ, m'e tulẹ. Ikẹnnyẹ isinni wụ
umunẹ ẹnyi imẹ Kraịstị nọ sọnmẹzi m, ẹnyi nọ banye iwe okẹnnyẹ hụ. 13 Ọ
nọ gwa ẹnyi k'o dọn hụn mmọn-ozi ohu pụha, turu imẹ ụlọ a, sị a, ‘Zijẹn
ịhịan Jọpa d'e wẹhẹ Saịmọnụ hụn w'a kpọ Pita. 14 O k'e zi i ozi 'yụ lẹ ikpun-
ụlọ i ile k'e gi nwọn nzụọpụha.’ 15 Ogẹn m gi kumẹ, Mmọn-nsọ nọ bịakwasị
wẹ k'o dọn bịakwasị ẹnyi isi-ibuzọ. 16 Ya m nọ nyanhan oku Di-nwọnni-ẹnyi
ku: k'o dọn sị, ‘Jọnụ gi mirin mẹ mirin-Chuku, kanị Mmọn-nsọ kẹ wẹ k'e
gi mẹ ọnụ mirin-Chuku.’ 17 O mẹ nwan nị Osolobuẹ ye wẹ ụdị oyiye ohu
hụ o ye ẹnyi ogẹn ẹnyi gi kweri ni Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi, onyẹ wụ
mmẹ hụn m'e gi gbọndọn Osolobuẹ!?”
18 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, o nwẹzini ihiẹn wẹ ku. Wẹ nọ ja Osolobuẹ
mma, sị, “Ya wụ nị Osolobuẹ e yegụọzịdẹ ndị wụlẹni ndị Ju oghere w'e
gi gbehutọ imẹ njọ wẹ, nwọn ndụn!”

Ụka E Bidọn imẹ Antịọkụ

19 Ndị ụka gbayịyanị ogẹn ukpokpo lẹ ihiẹn mẹ Stivin gi mẹ rukwọrị
Finishịa, Saịprọsị lẹ Antịọkụ, zikọ oziọma; kanị ezini wẹ onyẹ ọwụlẹ
mmanị ndị Ju sụọ. 20 Kanị, o nwẹghọ ikẹnnyẹ wụ ndị alị Saịprọsị lẹ Sarịn'
rị imẹ wẹ hụn ru Antịọkụ, gwazịkwọ ndị wụlẹni ndị Ju oku hụ, zimẹ wẹ ozi
Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi. 21 Ẹka Di-nwọnni-ẹnyi nọyeni wẹ, igunrun
ịhịan nọ kweri, rogharị, sọnmẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
22 Ogẹn ndị ụka rị Jerusalẹm gi nụ a, wẹ nọ zi Banabasị jẹn Antịọkụ.
23 Ogẹn o gi ru ẹ, hụn ẹfọma Osolobuẹ k'ọ rị ọrụn, ọ nọ ghọghọ; ọ nọ dụn
wẹ ọdụn wẹ wụsọnmẹ ndị Di-nwọnni-ẹnyi gi e dọn-ẹnya lẹ ndị gichanrịn
akpakalị obi wẹ e fe Di-nwọnni-ẹnyi. 24 Banabasị wụ ezigbo ịhịan; Mmọn-
nsọ jun imẹ ẹ, a kị a; o nwọn okukwe ọda-ọda. Ogẹn hụ, ndị bugbu enwẹn
wẹ ọda nọ sọnmẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
25 Ya Banabasị nọ jẹnmẹ Tasọsị d'a chọ Sọlụ. 26 Ogẹn o gi hụn a, ọ nọ
wẹhẹ ẹ Antịọkụ. Uwẹ lẹ ndị ụka ahụn hụ e zugbama ọrọgbọ ahụa; wẹ
hụ a kuzi ndị bu ọda. Imẹ Antịọkụ kẹ wẹ nọ kpọma ndị kwerini Kraịstị
“Kristiẹns',” ya wụ, “Ndị Nke Kraịstị.”
27 Ogẹn hụ, o nwẹ ndị-amụma gha Jerusalẹm bịa Antịọkụ. 28 Ya kẹ onyẹ
ohu imẹ wẹ hụn w'a kpọ Agabọsị nọ lihi ọtọ, bu amụma ghahanị ikẹn
Mmọn-nsọ, nị okẹn ụganị k'a mụgbarị ụwa ile. Ihiẹnni o ku mẹ ogẹn Klọdiọsị
gi wụ eze-kanị rị a kị Rom. 29 Ndị e sọn ụzọ Jesu nọ kwerigbama nị onyẹ-
onyẹ jẹnk'e wẹhẹ kẹ ẹka a han, ni wẹ zijẹnni ndị kwerini hụn bi imẹ Judia.
30 Ya wẹ nọ nwan tụ ihiẹn kẹ wẹ dọn ku; wẹ nọ we ihiẹn wẹ tụ ye Sọlụ lẹ
Banabasị jẹnni ndị-isi ụka rị Jerusalẹm.

Isi Nke Mmẹbụọ

Hẹrọdụ E Kpokpo Jemisi Lẹ Pita

1 Ogẹn hụ, Hẹrọdụ wụ eze nọ nwụnrụn ndị hụ imẹ ndị ụka, kẹn'o mẹ wẹ
eje-ihiẹn.

2 O gigụụ ọpịa-agha gbu Jemisi nwẹnẹ Jọnụ, 3 ọ nọ hụn nị ihiẹnni sụọ
ndị Ju ụsụọ, ọ nọ nwan nwụnrụn Pita. (Ihiẹnni mẹ ogẹn Mmẹmmẹ Brẹdi
nwọnlẹni yisti o gi a fụ.) 4 Ogẹn o gi nwụnrụngụụ Pita, ọ nọ bu ẹ che ụlọ-
ngan, we ẹ che ẹka itu-agha ẹnọ ndị-agha ẹnọ-ẹnọ rịsọnmẹ. Hẹrọdụ bu obi
n'o k'e kin ẹ ikpe id'ẹnya ịhịan ile wẹ mẹgụụ Mmẹmmẹ-Nghafe hụn ya lẹ
Mmẹmmẹ Brẹdi nwọnlẹni yisti o gi a fụ wị. 5 Ya wẹ nọ bu Pita tọ ụlọ-
ngan; kanị ndị-ụka nọ wepụha obi wẹ mẹmẹn'ẹ ekpere, a kpọku Osolobuẹ
banyen'ẹ.

Mmọn-ozi E Wepụha Pita Imẹ Ụlọ-ngan

6 W'a kpọ a eki kẹ wẹ k'e wepụha Pita, o ru imẹ uhinhin, Pita rị ụran
ẹgbata ndị-agha ẹbụọ. Wẹ gi ẹgan ẹbụọ kpọma a; o nwẹzi ndị-agha rị ezi ẹhụ
ọnụmụzọ ụnọ-ngan ahụn e che nche.
7 Idẹnmizi, mmọn-ozi Di-nwọnni-ẹnyi nọ fopụha ebẹhụ; ukpẹ nọ nwun
imẹ mmughẹ hụ wẹ kpọkin ẹ ye imẹ ụlọ-ngan. Mmọn-ozi hụ nọ kpa Pita
ẹka ẹkụnkụn, kpọtiẹn ẹ, sị, "Lihi ọtọ ozigbo!" Ya ẹgan ndị hụ nọ gha a
olu-ẹka danfụ. 8 Mmọn-ozi hụ nọ sị Pita, "Kẹnmẹ akpụkpọ-ukun i, y'e yiri
akp'ụkụ ị." Pita nọ mẹ ihiẹn o ku. Ọ nọzị sị Pita, "Yiri ẹkwa y'e yiye ẹ elu
ẹ, y'e sọnmẹ m." 9 Pita nọ sọn ẹ gha imẹ ụlọ-ngan pụ. Pita amarịn nị ihiẹn
wẹ rị e gi mmọn-ozi ahụn e mẹ wụ ẹnya-uke, o ro n'ọ rị a hụn ọhụn. 10 A
ghafegụụ wẹ itu ibuzọ lẹ nke ẹbụọ rị e che nche, wẹ nọ fụha ọnụ-mgbọn
igwe hụn wẹ gha a pụha imẹ ngan hụ, banye imẹ obodo. Ya kẹ ọnụ-mgbọn
hụ nọ gi ẹka a gụnpụnị wẹ, wẹ nọ pụ, pụha ogele ohu. E jẹnzụkazị wẹ,
idẹnmizi mmọn-ozi hụ nọ na Pita tọ.
11 Ya ẹnya nọ fọn Pita, ọ nọ sị, "O wegụọ m nwan ẹnya nị Di-nwọnni-ẹnyi
zi mmọn-ozi ẹ d'a zụọpụha m ẹka Hẹrọdụ lẹ ihiẹn ile ndị Ju te rị a tụ ẹnya
a."
12 Hụn o gihụ ghọta ihiẹn mẹni, ọ nọ si iwe Meri, nnẹ Jọnụ, ebe ndị bu
ọda gbakikomẹ e mẹ ekpere. Ẹfan Jọnụ wụzị Makị. 13 Ogẹn o gi dụ ẹka
ọnụ-mgbọn rị ezi, odibo ohu wụ okpoho hụn w'a kpọ Roda nọ pụha d'a za.
14 Ogẹn o gi ghọta nị olu Pita rọ, okẹn ịghọghọ nọ jun ẹ obi, nke wụnị hụn
o k'e gi gụnpụ ọnụ-mgbọn hụ, ọ gbabanzị imẹ ụlọ d'a gwa wẹ nị Pita turu
ọnụ-mgbọn. 15 Wẹ nọ sị a, "Ẹra rị a pụ ị!" Kanị ọ hụkwọ e ku ẹ nị ezioku rọ.
Wẹ nọ sị, "Mmọn-ozi ẹ rọ." 16 Kanị Pita hụkwọ a dụ ẹka. Ogẹn wẹ gi nwan
gụnpụ ọnụ-mgbọn, a hụn w'a, ọ nọ tụ wẹ ẹnya. 17 Ọ nọ gi ẹka sị wẹ gba
nkịntịn, ọ nọ kọwa nị wẹ kẹ Di-nwọnni-ẹnyi dọn wepụha a imẹ ụlọ-ngan. Ọ
nọzị sị, "Gwa nị Jemisi lẹ ndị ụka họdụnị ihiẹnni." Ya kẹ ọ nọ pụ, si ụzọ ọzọ.
18 Ogẹn eki gi fọn, okẹn isusu nọ rị imẹ igunrun ndị-agha te rị e che Pita
nche makẹ ihiẹn mẹni, wẹ gilẹni marịn k'o jẹn.
19 Ogẹn Hẹrọdụ gi chọgụụ a, ọ hụnn'a; ọ nọ jụkẹnmẹ ndị nche hụ ọnụ—ọ
nọ sị wẹ gbu wẹ. Ya ọ nọ gha Judia pụ, si Sizarịa d'a nọdị.

Ọnwụn Hẹrọdụ

20 Ogẹn hụ, Hẹrọdụ rị e bu ni ndị Taya lẹ Sidọnụ olulu. Ya wẹ nọ
zugbama d'a hụn a. E bugụụ wẹ ụzọ jẹn d'a hụn Blastọsị hụn e lefụ ọgwa
Hẹrọdụ ẹnya, kẹni o kweri yeni wẹ ẹka. Ya wẹ nọ nwan jẹn d'e kunrun
Hẹrọdụ d'a rịọ a nị ya lẹ wẹ dọn—makẹni anị Hẹrọdụ rị a kị kẹ alị wẹ gha
e nwẹhẹn ihiẹn-oriri.
21 Ụhụọhịn wẹ kaye e ru, Hẹrọdụ nọ yiri ẹwuru-nze ẹ, nọdị alị ukpo ẹ,
gwama ndị hụ oku. 22 Ndị ahụn hụ e yi oro, a sị, "Oluni wụ olu mmọn, ẹlẹ
olu ịhịan-mmaka!" 23 Ozigbo, mmọn-ozi Osolobuẹ nọ titu Hẹrọdụ, makẹni

ọ narịn ọjịja-mma hụ hụn nkẹ o gi we ẹ ye Osolobuẹ. Ọhọrị nọ bu ẹ ri, ọ nọ nwụnhụn.
24 Kanị oku Osolobuẹ hụ a gha ihun, ndị bu-ọda hụ e kweri.

Banabasị Lẹ Sọlụ E Kinhẹn Antịọkụ
25 Ogẹn Banabasị lẹ Sọlụ gi rụngụụ ihiẹn ahụn wẹ bịa Jerusalẹm d'a rụn, wẹ nọ gha Jerusalẹm kinhẹn Antịọkụ. Ogẹn hụ wẹ gi kinkọ, wẹ nọ weri Jọnụ hụn w'a kpọzị Makị.

Isi Nke Mmẹtọ

Ndị-ụka E Zifụ Banabasị Lẹ Sọlụ D'e Zi Oziọma
1 O nwẹ ndị-amụma lẹ ndị-nkuzi rị ụka rị Antịọkụ. Ndịnị wụ: Banabasị, Simiọnụ (w'a kpọ Onyẹ-ogi), Lushiọsị (onyẹ alị Saịrin'), Manẹnị (hụn ya lẹ Hẹrọdụ hụn rị a kịnị wụ ọwụ gha alị lala) lẹzi Sọlụ. 2 Ogẹn wẹ gi rị e fe Di-nwọnni-ẹnyi, e bu ọnụ, Mmọn-nsọ nọ sị, "Wefụha nị nị m Banabasị lẹ Sọlụ, nị wẹ hụn ụzọ d'a rụn ọrụn m kpọ wẹ d'a rụn." 3 Ogẹn wẹ gi bugụụ ọnụ, mẹgụụ ekpere, wẹ nọ bu ẹka kwasị Banabasị lẹ Pọlụ, zipụ wẹ.

Banabasị Lẹ Pọlụ E Zi Ozi Imẹ Alị Saịprọsị
4 Mmọn-nsọ e zipụgụụ Banabasị lẹ Sọlụ, ya wẹ nọ si Selusịa, gi ụgbọ-mirin gha ebẹhụ si anị Saịprọsị hụn mirin nọhunmẹ. 5 Ogẹn wẹ gi ru Salamisi hụn rị imẹ Saịprọsị, wẹ nọ ku oku Osolobuẹ imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju rịsọnmẹ ebẹhụ. Wẹ lẹ Jọnụ wịzịkwọ, kẹni ọ hụn ụzọ e yeni wẹ ẹka.
6 Ogẹn wẹ gi ghagbarịgụụ alị hụ mirin nọhunmẹ d'e rukwọrị Pafọsị, wẹ nọ kunrun onyẹ ohu gi eje-ikẹn a rụn. Onyẹ Ju k'ọ wụ, onyẹ amụma-ntụ; ẹfan a wụ Ba-Jizọsị. 7 'Ya lẹ Gọvanọ rị a kịnị wụ Sẹjọs' Pọlọsị rị. Sẹjọs' Pọlọsịnị wụ onyẹ nwẹ uche, ọ nọ zi wẹ kpọ Banabasị lẹ Sọlụ, makẹni ọ chọ n'ọ nụ oku Osolobuẹ. 8 Kanị onyẹ hụ e gi eje-ikẹn a rụn wụ Ba-Jizọsị hụn w'a kpọzịkwọ Ẹlimasị (makẹni ẹfan a wụzịkwọ Ẹlimasị) hụ a papụ oku wẹ, a lịlịma n'o mẹ Gọvanọ hụ wefụ obi ẹ, amamgbe o kwerini Jizọsị. 9 Kanị Sọlụ hụn w'a kpọzịkwọ Pọlụ hụn Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ, a kị a, nọ bu ẹnya zimẹ onyẹ hụ gi eje-ikẹn a rụn, 10 sị a, "Nwa Ekwensụ! Eṅẹnrẹn ihiẹn ile Chuku chọ k'ị wụ! Ẹro lẹ eje-ihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn jun imẹ i! Y'a rụkpọbehikọ ezioku Di-nwọnni-ẹnyi, e mẹ ẹ n'ọ rị kẹ ntụ? 11 Gọn nwan ntịn: ẹka Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọ d'e bitụ ị kikẹnni—ẹnya k'e kpu i ishi, y'e leghakọzị ụzọ ẹkẹrẹ ogẹn!"
Ozigbo ahụn, ebe ile nọ mẹ Ẹlimas' igirigi-igirigi, gba a ishi ẹnya. Ọ nọ bisọnmẹmẹ ẹka, jẹnhunmẹmẹ, a chọ onyẹ jẹnkọ d'e kwọndọn ẹ ẹka, e du ẹ. 12 Ogẹn Gọvanọ hụ gi hụn ihiẹn mẹni, ọ nọ kweri ni Di-nwọnni-ẹnyi; nkuzi banyeni Di-nwọnni-ẹnyi tụ a ẹnya ọda-ọda.

E Zi Wẹ Ozi-ọma Imẹ Antịọkụ Rị Pisidịa
13 Pọlụ lẹ ndị ya lẹ wẹ wị nọ gi ụgbọ-mirin gha Pafọsị jẹnmẹ Pẹga hụn rị Pamfilịa. Ebẹhụ kẹ Jọnụ hụn w'a kpọ Makị nọ la wẹ tọ, lakin Jerusalẹm.
14 Wẹ nọ jẹnshi ihun, gha Pẹga si Antịọkụ hụn rị Pisidịa. O ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, wẹ nọ banye imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju, ya wẹ nọ nọdị alị. 15 Ogẹn wẹ gi gụngụụ Iwu Mozizi lẹ ihiẹn ndị-amụma de, ndị-isi ụnọ-ofufe hụ nọ zi ozi jẹnni wẹ, sị, "Umunẹ, omẹni ụnụ nwẹ oku ụnụ k'e gi gba ndịnị rị ebeni umẹ, ku ni nwan."
16 Ya Pọlụ nọ lihi ọtọ, gi ẹka gwa wẹ gba nkịntịn, ọ nọ kumẹ, sị,

“Ụnụ ndị Izrẹlụ lẹ ndị ọzọ a tụ egun Osolobuẹ, gọn ni ntịn! 17 Chuku ndị
Izrẹlụ họrị ndị nẹdi ẹnyi kanị, mẹmẹ wẹ ndị uku ogẹn hụ wẹ gi bi anị Ijiptu,
ya ọ nọzị gi ikẹn hi-ogbe gha alị Ijiptu wepụha wẹ. 18 Ọ nọ dinchanrịn ihiẹn
ile wẹ rị e mẹ imẹ atụ ọrọgbọ ahụa ọgụnnaị. 19 Ogẹn o gi tikpọgụụ alị ẹsa rị
Kenanị, ọ nọ we alị wẹ ye ndị Izrẹlụ n'o hẹnrin nke wẹ. 20 Wẹ nọ bi ebẹhụ
ọrọgbọ ahụa iri-kwasị-ọgụnnaị kwasị nnụ. Omẹgụụ, ọ nọ yesọnmẹ wẹ ndị
ahụn hannị wẹ ẹṅẹn d'e ru ogẹn onyẹ-amụma wụ Samuẹlụ. 21 Ogẹn wẹ gi
sị nị wẹ chọ eze, Chuku nọ ye wẹ Sọlụ nwa Kishi, onyẹ ebọn Bẹnjamini.
Sọlụ nọ kị wẹ ọrọgbọ ahụa ọgụnnaị. 22 Ogẹn Chuku gi napụgụụ Sọlụ eze,
Chuku nọ tumẹ eze wẹ wụ Defidi. Ihiẹnni kẹ Chuku ku banyeni Defidi,
‘A hụngụọ m'a nị Defidi nwa Jese wụ ụdị ịhịan hụn a sụọ nị m, onyẹ hụn
k'e mẹ ihiẹn ile m chọ.’ 23 Osolobuẹ a ghagụọ ebọn okẹnnyẹni wụ Defidi
wepụha nị ndị Izrẹlụ Onyẹ-nzụọpụha wụ Jizọsị nọkẹ k'o dọn kwe nkwa.
24 Nị Jesu d'a pụha d'e bidọn ọrụn a, Jọnụ e zigụọlẹ ndị Izrẹlụ ile ozi wẹ
gi mẹ mirin-Chuku wẹ gi ghọsị nị e rogharịgụọ wẹ. 25 Ogẹn ọrụn Jọnụ gi
gụma, Jọnụ nọ sị, ‘Onyẹ kẹ ụnụ ro nị 'ya kẹ m wụ? Ẹlẹ m Kraịstị. Mba. Kanị,
o nwẹ onyẹ ohu lalanị m mẹmẹgụụ, erudẹni m hụn a tọpụ eriri akp'ụkụ rị
a ụkụ.’
26 Umunẹ m, ụmụ Ebraham lẹ ndị ọzọ hụn a tụ egun Osolobuẹ, e
zihẹgụọ nị wẹ ẹnyi ozịọma nzụọfụhanị. 27 Kanị, makẹni ndị bi imẹ
Jerusalẹm lẹ ndị-ndu wẹ amarịn nị ya rọ, makẹni aghọhazịkwọnị wẹ oku
ndị-amụma hụn w'a gụn Ụhụọhịn Izu-ikẹn ile, wẹ nọ gbu ẹ, gi ẹ mẹzu oku
ndị hụ—bụ a marịn wẹ. 28 Ọ sụọ n'a nị a hụnnị wẹ ihiẹn ọwụlẹ wẹ gi ma a
ikpe ọnwụn, a sị wẹ Paịleti 'ya gbu ẹ. 29 Ogẹn wẹ gi mẹzugụụ ihiẹn ile wẹ de
banyen'ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, wẹ nọ gha osisi ahụn (ya wụ elu obe) wetu ẹ, bu
e che imẹ ili. 30 Kanị Osolobuẹ nọ gha ọnwụn weli ẹ. 31 Ọrọgbọ akp'ọhịn
ole-lẹ-ole, ọ hụ e we enwẹn ẹ a ghọsị ndị sọn ẹ gha Galili bịa Jerusalẹm.
Ndịnị wụ nwan ndị ọshẹri ẹ ebe ndị nke ẹnyi ndị Izrẹlụ rị.
32 Ẹnyi wẹhẹ ni ọnụ ozịọma, hụn wụ nị: nkwa hụ Osolobuẹ kwe ndị nẹdi
ẹnyi kanị, 33 a wụrụgụọ nwan ihiẹn o mẹzuni ẹnyi wụ ụmụ wẹ ghahanị
iweli Jesu—nọkẹ kẹ wẹ dọnzikwọ de ẹ imẹ Ẹbụ-ọma nke ẹbụọ, sị,
‘Ị wụ Nwa m;
a ghọsịgụọ m tannị n'ị wụ nwa m.’
34 O mẹ nke oweli o weli Kraịstị imẹ ọnwụn, nke wụ nị o nwọnni k'o k'a
dọn rehi, Osolobuẹ ku oku ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị,
‘M k'e mẹni i ihiẹn ndị hụ rị nsọ
hụn m kwe Defidi nkwa a.’
35 Ya haịn o gi kuzi ụzọ ọzọ imẹ ẹbụ-ọma, sị,
‘Y'a nịkọ Onyẹ-nsọ ị rehi.’
36 O mẹ nke Defidi, ogẹn o gi mẹgụụ uche Osolobuẹ ogẹn nke ẹ, ọ
nwụnhụn, e li w'ẹ ebe wẹ liye ndị nẹdi ẹ kanị, ọ nọ rehi. 37 Kanị, onyẹ
hụ Osolobuẹ weli e rehini.
38 Umunẹ m, marịn nị nwan nị wẹ gi ẹfan Jizọsịnị e zi ụnụ ozi mgbagharị
njọ; 39 nị onyẹ ọwụlẹ kwerinin'ẹ k'a wanahịn ikpe-ọmụma ya lẹ ihiẹn ile
onyẹ ahụn mẹ wị, bụ Iwu Mozizi asakọ ẹka mẹ ọnụ wanahịn.
40 Kpachanpụ nị nwan ẹnya amamgbe ihiẹn ndị-amụma ku gha e mẹ
ụnụ. Ndị amụma sị,
41 ‘Lee n'ẹ, ụnụ ndị ẹmụ!
Y'a tụgbu ọnụ ẹnya
kẹni ụnụ la ntikpọ—

makẹni m rị e mẹ ihiẹn
ogẹn nke ụnụ,
ihiẹn ụnụ jẹnkọlẹni d'e kweri,
ọsụọn'a nị ịhịan gwa ọnụ ya.’ ”
42 Ogẹn Pọlụ lẹ Banabasị gi pụkọ, ndị hụ nọ rịọ wẹ nị wẹ gwazị wẹ ihiẹn
ndịnị Ụhụọhịn Izu-ikẹn lalanị. 43 Ogẹn wẹ gi gbashịagụụ, ndị Ju bu ọda lẹ
ndị wụlẹni ndị Ju hụn e fe ofufe ndị Ju nọ sọnmẹ Pọlụ lẹ Banabasị. Pọlụ
lẹ Banabasị nọ gba wẹ umẹ, sị wẹ turukẹnmẹ imẹ ẹfọma Osolobuẹ mẹni
ẹnyi.
44 Ụhụọhịn Izu-ikẹn sọnn'ẹ, ebẹhụ ile nọ jun, makẹni ndị obodo hụ ile
e te d'e zuchanrịn kẹni wẹ nụ oku Osolobuẹ. 45 Kanị, ogẹn ndị Ju gi hụn
igunrun hụ, ẹnya nọ fụma wẹ. Wẹ nọ papụma oku Pọlụ, kumẹ eje-oku.
46 Kanị Pọlụ lẹ Banabasị nọ ku ẹ, kushi ẹ ikẹn, sị, “O te rị mkpa nị wẹ bu'zọ
gwagụụ ụnụ wụ ndị Ju oku Osolobuẹ. Kanị, ebe o mẹ ni ụnụ a jụgụọ a, ma
enwẹn ọnụ ikpe nị ụnụ efuruni ndị e nwẹ ndụn itẹbitẹ, lee n'ẹ, ẹnyi k'e weri
ẹ nwan jẹnni ndị wụlẹni ndị Ju. 47 Makẹni ya kẹ Di-nwọnni-ẹnyi sị ẹnyi mẹ.
Ọ sị ẹnyi,
‘E tumẹgụọ m ụnụ
nị ọnụ wụrụ ukpẹ
ebe ndị alị ọzọ wụlẹni ndị Ju rị,
kẹni ụnụ wẹhẹ nzụọpụha ebe ile rị elu ụwa.’ ”
48 Ogẹn ndị wụlẹni ndị Ju gi nụ ihiẹnni, ẹfọ nọ sụọ wẹ ụsụọ, wẹ nọ ja oku
Di-nwọnni-ẹnyi mma. Ndị ile hụn wẹ họtọ, nị uwẹ k'e nwẹ ndụn-itẹbitẹ nọ
kweri. 49 Ẹrịra kẹ oku Di-nwọnni-ẹnyi dọn ghagbarịchanrịn ẹgbẹrẹ hụ ile.
50 Ndị-Ju nọ kpasu ikpoho wẹ marịn amarịn imẹ obodo hụ hụn e sọn ndị-
Ju e fe Osolobuẹ bụ ẹlẹ wẹ ndị-Ju lẹ ikẹnnyẹ wẹ marịn a-marịn imẹ obodo
hụ, wẹ ile nọ kpokpomẹ Pọlụ lẹ Banabasị, chụpụ wẹ ẹgbẹrẹ wẹ. 51 Ya wẹ
nọ tichanfụ ẹjan rị wẹ ụkụ tọ nị wẹ, gi gwa wẹ nị emẹni wẹ ọhụnma; ya wẹ
nọ gha anị hụ pụ, shi Ikonịọm'. 52 Ịghọghọ lẹ Mmọn-nsọ e jun imẹ ndị hụn
e sọn Jesu hụn rị Antịọkụ Pisidịa.

Isi Nke Mmẹnọ

Pọlụ Lẹ Banabasị E Zi Oziọma Imẹ Ikonịọm

1 Ihiẹn ohu hụ mẹ imẹ Antịọkụ rị Pisidia mẹzikwọ imẹ Ikonịọm. Ebẹhụ,
Pọlụ lẹ Banabasị banye imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju, ku oku, nke wụ nị ndị bu ọda
nọ kwerini Jesu—kẹ ndị Ju kẹ ndị wụlẹni ndị Ju. 2 Kanị, omẹgụzị, ndị Ju
kwerilẹni nọ kpasu ndị wụlẹni ndị Ju, wiwi wẹ obi, wẹ nọ bu lụmanị ndị
kwerini.
3 Wẹ nọbie ebẹhụ, e zi ni Di-nwọnni-ẹnyi ozi—e zi ẹ, e zishi ẹ ikẹn. Di-
nwọnni-ẹnyi nọ gi wẹ rụnsọnmẹ ihiẹn-ahịma lẹ ọrụn-atụmẹnya hụn o gi
ghọsị nị ozi wẹ rị e zi banyeni ẹfọma o mẹ wụ ezioku. 4 Kanị ndị obodo hụ
kebe ekebe: ndị hụ a nọyeni ndị Ju, ndị hụ a nọyeni ndị-ozi hụ pụ-ichẹn wụ
Banabasị lẹ Pọlụ. 5 Ogẹn ndị hụ imẹ ndị Ju lẹ ndị wụlẹni ndị Ju lẹ ndị-ndu
wẹ gi chọ nị wẹ mẹshi ndị-ozi hụ pụ-ichẹn ikẹn, gi ọmụma magbu wẹ, 6 ndị-
ozi hụ pụ-ichẹn wụ Banabasị lẹ Pọlụ nọ nụ a; ya wẹ nọ gbasi Likonịa. Wẹ
nọ jẹnsọnmẹ obodo ndị rị ebẹhụ—kẹ Listra kẹ Dẹbe kẹ alị ndị nọhunmẹ ni
wẹ, 7 e zisọnmẹ oziọma.

Pọlụ Lẹ Banabasị E Zi Oziọma Imẹ Listra lẹ Dẹbe

8 Imẹ Listra, o nwẹ okẹnnyẹ ohu hụn nọdị anị; o jẹntuni ijẹn makẹni ọ wụ
ngụrọ kete w'a mụl'a. 9 Okẹnnyẹ ahụn hụ ẹ gọn ntịn ebe Pọlụ rị e ku oku.

Pọlụ nọ bu ẹnya tụma a, hụn a nị o nwọnghọ okukwe hụn o k'e gi dịnhịn.
10 Pọlụ nọ yi, “Gi ụkụ ị ẹbụọ wuzo ọtọ!” Okẹnnyẹ hụ nọ tụsi elu, jẹnmẹ ijẹn.
11 Ogẹn ndị hụ jun ebẹhụ gi hụn ihiẹn Pọlụ mẹ, wẹ nọ gi asụsụ Likonịa yi
oro, sị, “Ndị mmọn e gịọlẹ ụdị ịhịan hidan d'e kunrun ẹnyi-oo!” 12 Wẹ nọ
kpọ Banabasị Zeusu, kpọ Pọlụ Hẹmisi—makẹni 'ya wụ onyẹ e kuni. 13 Ụlọ-
mmọn wẹ nọ e fe mmọn ahụn w'a kpọ Zeusu rịhụ mkpẹnrẹn obodo hụ.
Ohẹn-mmọn Zeusu nọ wẹhẹ okẹn-efin bu ọda lẹ obobo ọnụ-mgbọn obodo
hụ, makẹni ịya lẹ igunrun hụ chọ nị wẹ chụyeni ndị-ozi hụ pụ-ichẹn ẹjan.
14 Kanị ogẹn ndị-ozi hụ pụ-ichẹn wụ Banabasị lẹ Pọlụ gi nụ ihiẹnni, wẹ nọ
dọka ẹwuru wẹ, yisọnmẹ oro, gbaban imẹ igunrun hụ, 15 sị, “Ikẹnnyẹ, kị
ụnụ rị e mẹni ihiẹnni? Ẹnyi wụhụ ịhịan mmaka nọkẹ ụnụ. Ẹnyi wẹhẹni ọnụ
oziọma, kẹni ụnụ hụn ụzọ gbehutọ, la ihiẹn ndịnị nwọnlẹni-isi tọ pụha d'e
kunrun Osolobuẹ rị ndụn, hụn ke elu-igwee lẹ ụwa lẹ ohimin lẹ ihiẹn ile rị
imẹ wẹ. 16 Ogẹn mbụ, ọ hapụgụọ ndị alị ile rị ichẹn-ichẹn nị wẹ bi k'ọ sụọ
wẹ. 17 Kanị, o gibehini ihiẹn-ọma ọ rị e mẹ a shịa nị enwẹn ẹ ẹri. Ọ hụ a gha
enu-igwee e mẹsọnmẹ mirin e zueni ụnụ, e yesọnmẹ ụnụ mkpụrụ a ghọrị
ogẹn wẹ, e yesọnmẹ ụnụ ihiẹn-oriri hụn ụnụ gi e rijun ẹfọ, e mẹ ịghọghọ e
jun ọnụ obi.” 18 Kẹ okuni ile Pọlụ lẹ Banabasị kudẹ, ọ fụkwọ wẹ ọrụn nị
wẹ d'a s'ẹka gbọndọn wẹ achụyelẹ ni wẹ ẹjan.

E Kinhẹn Wẹ Antịọkụ Rị Siria

19 Kanị ndị hụ imẹ ndị Ju nọ gha Antịọkụ lẹ Ikoniọm bịa Listra. Wẹ nọ
dọrị igunrun hụ ye azụụn nke wẹ. Ya wẹ nọ ma Pọlụ ọmụma, dọkpụnfụ a
imẹ obodo hụ, e ro n'ọ nwụnhụnguọ. 20 Kanị, ogẹn ndị kwerini gi fihunmẹ
ẹ, ọ nọ lihi ọtọ, banye imẹ obodo hụ. Eki e fọn, ya lẹ Banabasị nọ si Dẹbe.

E Kin Wẹ Azụụn Si Antịọkụ Rị Siria

21 Ogẹn wẹ gi zigụụ oziọma imẹ Dẹbe, kpọhagụnị Jesu ndị bu ọda, wẹ
nọ kin-azụụn, si obodo Listra, gha ebẹhụ si Ikoniọm, gha Ikoniọm si
Antịọkụ rị Pisidịa: 22 mẹkọ ihiẹn ndị rị e sọn Ụzọ-Jesu imẹ obodo ndị hụ
gi zekẹnmẹ; a gba wẹ umẹ, a sị wẹ wuzo imẹ okukwe. A sị wẹ, “Ẹnyi k'a
tarịrị afụnfụn bu ọda emẹni ẹnyi jẹnkọ d'a banye Alị-eze Osolobuẹ.” 23 Ogẹn
wẹ gi ghagbarịgụụ ụka ndị rị ebẹhụ, tumẹsọnmẹgụni wẹ ndị-isi, wẹ nọ gi
ekpere lẹ ibu-ọnụ ha wẹ ye ẹka Di-nwọnni-ẹnyi hụn wẹ kwerini. 24 Ya wẹ
nọ ghasi Pisidịa pụ Pamfilịa. 25 Ogẹn wẹ gi zigụụ oziọma imẹ Pẹga, wẹ nọ
jẹnmẹ Atalịa. 26 Ya wẹ nọ gi ụgbọ-mirin gha Atalịa kin-azụụn si Antịọkụ
ebe wẹ nọ bu wẹ che ẹka Osolobuẹ nị wẹ d'a rụnma ọrụnnị wẹ rụngụụ
nwan. 27 Ogẹn wẹ gi ru Antịọkụ, wẹ nọ kpọgbama ndị ụka, gwa wẹ ihiẹn
ile Osolobuẹ gi wẹ rụn lẹ k'o dọn kpọpụ nị ndị alị ndị ọzọ ụzọ okukwe.
28 Wẹ nọ sọn ndị kwerini rị ebẹhụ nọdị ẹkẹrẹ.

Isi Nke Mmisẹn

Ndị-isi Ụka Rị Alị Ichẹn-ichẹn E Zu Imẹ Jerusalẹm

1 Ogẹn ahụn, o nwẹ ndị gha Judia bịa Antịọkụ, a kuzi ndị ụka, a sị,
“Manị ọnụ kwa ugun gi mẹzu ọdịnalị Mozizi tumẹ, ụnụ a sakọ ẹka nwọn
nzụọpụha.” 2 Ogẹn Pọlụ lẹ Banabasị gi dugụụ wẹ kpe ọda-ọda, sọngụụ wẹ
dọ oku hụ ọhụnma-ọhụnma, ya ndị ụka nọ han Pọlụ lẹ Banabasị lẹ ndị ọzọ
imẹ ndị kwerini jẹn Jerusalẹm d'e kunrun ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn lẹ ndị-
isi kẹni wẹ ku okuni. 3 Ya ndị ụka nọ zifụ wẹ. Ogẹn wẹ gi jẹnkọ, wẹ nọ
banyesọnmẹ alị Finishịa lẹ alị Samerịa, gwasọnmẹ wẹ kẹ ndị anị ndị ọzọ
rị ichẹn-ichẹn wụlẹni ndị Ju dọn rị e rogharị, e sọnmẹ Jesu; ozini nọ mẹ

ndị kwerini ghọghọ ọda-ọda. 4 Ogẹn wẹ gi ru Jerusalẹm, ndị-ụka lẹ ndị-
ozi ahụn pụ-ichẹn lẹ ndị-isi nọ nabanhan wẹ, ya wẹ nọ gwa wẹ ihiẹn ile
Osolobuẹ gi wẹ rụn. 5 Kanị ndị hụ imẹ ndị kwerini hụn rị itu ndị Farisi
nọ lihi ọtọ, sị, "Wẹ ka gwarịrị ndị alị ọzọ wụlẹni ndị Ju nị wẹ k'a kwarịrị
ugun, tizikwọnị wẹ iwu wẹ dọnmẹ Iwu Mozizi."

6 Ya ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn lẹ ndị-isi nọ zugbama nị wẹ leban okuni
ẹnya. 7 Ogẹn wẹ gi dọbe okuni, Pita nọ lihi ọtọ, sị wẹ, "Umunẹ m, ụnụ a
marịnghọ kẹ Osolobuẹ dọn họpụha m imẹ ụnụ mbụ-mbụ, gi m mẹ ndị alị
ọzọ nụ oziọma, kweri. 8 Osolobuẹ hụn marịn obi ịhịan ile nọ shịa nị wẹ ẹri
ghahanị iye wẹ Mmọn-nsọ k'o dọn ye ẹnyi. 9 O nwọnni ihiẹn ọ sị n'ọ rị ichẹn
ẹgbata ẹnyi lẹ wẹ, makẹni ọ chanchanpụzịkwọ obi wẹ makẹni wẹ kweri
ekweri. 10 Kị haịn nwan ụnụ gi a nwan Osolobuẹ ghahanị ibu okẹn ibu
e che ndị kwerini olu; ibu hụn o mẹni kẹ ẹnyi kẹ ndị nẹdi ẹnyi kanị asanị
ẹka bu?" 11 Pita nọ sịzị, "Mba! Ẹnyi kweri nị kẹ ẹnyi dọn nwẹ nzụọfụha
ghahanị ẹfọma Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ Jesu kẹ wẹ dọnzịkwọ nwẹ."

12 Ndị hụ ile zu ebẹhụ nọ gba nkịntịn, e gọn ntịn kẹ Pọlụ lẹ Banabasị rị
a gwa(zịkwọ) wẹ ihiẹn-ahịma lẹ ọrụn-atụmẹnya Osolobuẹ gi wẹ rụnsọnmẹ
imẹ igunrun ndị anị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju.

13 Ogẹn wẹ gi kugụụ, Jemisi nọ sị, "Umunẹ m, gọn ni m ntịn. 14 Simịọnụ*
e kugụọ kẹ Osolobuẹ dọn mẹni ndị alị ọzọ ẹfọma, kẹni ọ hụn ụzọ gha imẹ
wẹ wepụha ndị k'a wụ nke ẹ. 15 Ihiẹnni lẹ ihiẹn ndị-amụma ku imẹ Ẹkụkwọ-
nsọ dangbama. Makẹni, imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, ndị-amụma de, sị,

16 'Ihiẹnni mẹgụụ,
m k'e kinhẹn;
m k'a tụndọnzi ụlọ† Defidi,
hụn dannị;
m k' a tụndọnzi ihiẹn wiwini;
m k'e mẹ ẹ rịzị k'ọ rị mbụ,
17 kẹni ndị alị ndị ọzọ ile họdụnị
hụn ụzọ bịa d'e kunrun Di-nwọnni-ẹnyi—
kẹ ndị alị ndị ọzọ ile ahụn
hụn m k'a kpọ d'a za ẹfan m.

Di-nwọnni-ẹnyi hụn mẹ wẹ marịn ihiẹn ndịnị 18 ketekete rị e ku ẹ.'

19 Ya wụ, ihiẹn m rị e ku wụ nị ẹnyi esọngbukọ ndị anị ọzọ ahụn wụlẹni
ndị-Ju hụn rị e rogharị d'e kunrun Osolobuẹ. 20 Kama, ẹnyi k'e dejẹn ni wẹ
ẹkụkwọ, sị wẹ hụ erilẹ ihiẹn ọwụlẹ wẹ gi rụa mmọn, makẹni ọ rụ a rụ; w'a
ghẹrẹlẹ; w'e rilẹ anụ ọwụlẹ wẹ rụkwọn olu; w'e rilẹ ẹdeke. 21 Makẹni, kete
elee-mgbe, ndị a kuzi Iwu Mozizi akọnị imẹ obodo ọwụlẹ—gha agbọ d'e
ru agbọ; wẹ hụzịkwọ a gụn nị ịhịan ile ya imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju rị obodo rị
ichẹn-ichẹn Ụhụọhịn Izu-ikẹn ọwụlẹ."

Ẹkụkwọ-ozi Wẹ Dejẹnni Ndị Wụlẹni Ndị Ju Rị E Sọn Jesu

22 Ya ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn lẹ ndị-isi lẹ ndị ụka ile rị imẹ Jerusalẹm nọ
kwerigbama nị wẹ hanpụha ịhịan imẹ wẹ, nị wẹ sọn Pọlụ lẹ Banabasị jẹn
Antịọkụ. Madụ ẹbụọnị kẹ wẹ hanpụha: Judasị hụn w'a kpọ Basabasị lẹ
Saịlasị—wẹ ẹbụọ wụsọnmẹ ndị-isi ndị-isi imẹ ndị kwerini. 23 Wẹ nọ we
ẹkụkwọ-ozi ye wẹ. Ihiẹn wẹ de imẹ ẹ wụ:

---

* **Isi Nke Mmisẹn**:14 Ẹrịra kẹ ndị Ju dọn a kpọ Saịmọnụ. † **Isi Nke Mmisẹn**:16 Emọsị 9.11 Alị-eze

"Ẹnyi ile wụ umunẹ ụnụ gba de ẹhụhụọ-ozini, kẹ ndị-ozi ahụn pụ-ichẹn kẹ ndị-isi; ẹnyi rị e dejẹnni umunẹ ẹnyi ndị wụlẹni ndị Ju, hụn rịsọnmẹ Antịọkụ lẹ Siria lẹ Silisịa. Ẹnyi e kele ụnụ!

24 Ebe o mẹ ni ẹnyi a nụgụọ n'o nwẹgụọ ndị gha ebe ẹnyi rị bịa d'e
kunrun ụnụ, kusọnmẹ oku rị e ye ụnụ mmakp'ẹhụ, e mẹ obi erulẹ ọnụ alị,
bụ ẹnyi ezini wẹ, 25 ẹnyi e kwerigbamagụọ nwan hanpụha ndị k'a nọkin
ẹnya ẹnyi, nị wẹ sọnhẹn ezi umunẹ ẹnyi wụ Banabasị lẹ Pọlụ— 26 ndị hụn
bu ndụn wẹ che ọb'ẹka makẹ ufiri Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi.

27 Ya kẹ ẹnyi zini nwan Judasị lẹ Saịlasị, kẹni wẹ gizi ọnụ wẹ gwa ụnụ
ihiẹn ndị hụ ẹnyi de. 28 Makẹni ọ hụghọ Mmọn-nsọ lẹ ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi
mma nị ẹnyi ebuyekọ ọnụ ibu ọzọ—wezụka ihiẹn ndịnị rị mkpa: 29 erilẹ
ni ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn lẹ ẹdeke lẹ anụ wẹ rụkwọn olu; aghẹrẹlẹ ni.
Ụnụ na ihiẹn ndịnị wẹ tọ, o k'a rịnị ụnụ mma. Nọdị nị ọhụnma."

30 Ya wẹ nọ zipụ wẹ; wẹ nọ si Antịọkụ. Ogẹn wẹ gi kpọgbamagụụ ndị
ụka hụ ile, wẹ nọ we ẹkụkwọ-ozi hụ ye wẹ. 31 Ogẹn wẹ gi gụngụụ a, wẹ nọ
ghọghọ makẹni ozi rịn'a gba wẹ umẹ. 32 Judasị lẹ Saịlasị, hụn wụzịkwọ ndị-
amụma, nọ gizi oku bu ọda gba ndị kwerini umẹ, mẹ wẹ zekẹnmẹ. 33 Ogẹn
wẹ gi nọbe ebẹhụ, ndị kwerini nọ gi udọn zi wẹ lanị ndị zihẹ ni wẹ. 34 [Kanị
Saịlasị nọ sị n'o k'a nọdị ebẹhụ.] 35 Pọlụ lẹ Banabasị esọnni ndị ahụn lama,
kama, wẹ nọ nọdị imẹ Antịọkụ. Wẹ lẹ ndị ọzọ bu ọda nọ nọdị ebẹhụ a kuzi,
e zi ozi Di-nwọnni-ẹnyi.

Pọlụ lẹ Banabasị E Kebe

36 A nọbe wẹ, Pọlụ nọ sị Banabasị, "Bịa nị ẹnyi kin-azụụn d'a hụn umunẹ
ẹnyi imẹ Kraịstị ndị rịsọnmẹ obodo ile ẹnyi nọ zi ozi Di-nwọnni-ẹnyi, nị
ẹnyi hụn kẹ wẹ rị." 37 Banabasị te chọ nị wẹ weri Jọnụ hụn w'a kpọ Makị.
38 Kanị Pọlụ achọnị nị wẹ weri onyẹ na wẹ tọ imẹ Pamfilịa, hụn sọnlẹni wẹ
rụn ọrụn wẹ jẹn d'a rụn. 39 Wẹ nọ dọnkẹnmẹ okuni, nke wụ nị onyẹ ọwụlẹ
nọ jẹnmẹ nke ẹ. Banabasị nọ weri Makị, wẹ nọ chọrị ụgbọ-mirin, buli, shi
Saịprọsị. 40 Kanị Pọlụ nọ weri Saịlasị. Ndị ụka nọ ha a ye ẹka Di-nwọnni-
ẹnyi kẹ n'o yen'ẹ ẹka. 41 Ọ nọ jẹnsọnmẹ imẹ Siria lẹ Silisịa, mẹkọ ndị ụka
rịsọnmẹ ebẹhụ zekẹnmẹ.

Isi Nke Mmisin

Timoti E Sọnmẹ Pọlụ lẹ Saịlasị

1 Pọlụ e rugụụ Dẹbe, ọ nọ si Listra. Imẹ Listra, o nwẹ onyẹ ohu kwerini
w'a kpọ Timoti; nnẹ ẹ wụ onyẹ Ju kweri ni Jesu; kanị nẹdi ẹ wụ onyẹ Griki.
2 Ndị kwerini rị Listra lẹ Ikoniọm e ku oku Timotini ọhụnma. 3 Pọlụ chọ nị
Timoti sọnmẹ ẹ; ya ọ nọ gi ifiri ndị Ju rị Listra lẹ Ikoniọm ebẹhụ weri ẹ d'a
kwa a ugun—makẹni wẹ ile amarịngụọ nị nẹdi ẹ wụ onyẹ Griki, ẹlẹ onyẹ
Ju.

4 Wẹ nọ nwan ghasọnmẹ obodo-obodo, gwakọ ndị ụka iwu ndị hụ ndị-
ozi ahụn pụ-ichẹn lẹ ndị-isi rị Jerusalẹm ye, a sị wẹ hụnkwọ a nị wẹ e
dọnmẹchanrịn wẹ ile. 5 Ya ụka ndị hụ nọ zekẹnmẹ imẹ okukwe, e buwaye
ọda ụhụọhịn-ụhụọhịn.

Ọhụn Pọlụ Hụn Imẹ Trasị

6 Wẹ nọ fetu Azụụn Frigia lẹ Galeshịa, ebe o mẹ ni Mmọn-nsọ a sịgụọ
wẹ ekukwọlẹ oku-Chuku imẹ Azụụn Eshịa. 7 Ogẹn wẹ gi ru ebe wẹ gha a
banye Mishịa, wẹ nọ mẹmẹ ni wẹ banye imẹ Azụụn Bitinia, kanị Mmọn
nke Jizọs' anịnị wẹ. 8 Ya wẹ nọ ghafe Mishịa jẹnmẹ Trasị.

9 Imẹ uhinhin ahụn, Pọlụ nọ hụn ọhụn: hụn kẹ okẹnnyẹ ohu, onyẹ
Masẹdonia turuhụ, a rịọ a, sị, “Bịa Masẹdonia d'e yeni ẹnyi ẹka ndọ-o!”
10 Ogẹn o gi hụngụụ ọhụn hụ, ẹnyi nọ kwademẹ ozigbo-ozigbo nị ẹnyi fetu
Ohimin banye Masẹdonia, makẹni ẹnyi gi ẹ dọn nị Osolobuẹ sị ẹnyi d'e zi
ndị rị ebẹhụ oziọma.

Lidia E Roghari, Sọnmẹ Jesu

11 Ya ẹnyi nọ banye ụgbọ-mirin ghaferi Trasị, shi Samotresi; eki e fọn,
ẹnyi nọ ru Nịapolisi. 12 Ẹnyi nọ gha ebẹhụ si Filipi, obodo rị mkpa imẹ
Azụụn Masẹdonia. Ndị Rom kẹti-kẹti uwẹ bi obodo Filipi. Ẹnyi nọ nọbie
ebẹhụ.
13 O ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, ẹnyi nọ gha imẹ obodo pụ, si mkpẹnrẹn iyi, ebe
ẹnyi ro nị ịya wụ ebe w'a nọ e mẹ ekpere, ẹnyi nọ nọdị alị gwama ikpoho
ndị gbakikomẹ ebẹhụ oku. 14 Okpoho ohu w'a kpọ Lidia hụn e sọn ndị Ju e
fe Osolobuẹ, hụ e gọn ẹnyi ntịn. Onyẹ obodo Tịatira rọ; o re ẹkwa aṅanrannị
hụn e nwun ufie-rọnị, ufie-rọnị. Di-nwọnni-ẹnyi nọ shịapụ obi ẹ n'o gi ihiẹn
Pọlụ rị e ku dọn. 15 Ogẹn wẹ gi mẹgụụ 'ya lẹ ikpun-ụlọ a mirin-Chuku, ọ nọ
rịọ ẹnyi, sị, “Omẹni ụnụ e kwerighọ nị m wụ onyẹ kweri ni Di-nwọnni-ẹnyi,
bịa nị iwe m d'a nọdị nwan.” Nke ẹ nọ bụn.

A Tụ Wẹ Pọlụ Lẹ Saịlasị Ye Imẹ Ụlọ-ngan

16 Ụhụọhịn ohu, ebe ẹnyi jẹnkọ ebe wẹ a nọdị e mẹ ekpere, ẹnyi nọ
hụn nwa-agbọọ ohu wụ igbọn, hụn eje-mmọn o gi a hụn ụzọ rị imẹ ẹ.
O gi ihiẹnni a kpahanị ndị nwọnn'ẹ egho ọda-ọda. 17 Nwa-agbọọnị hụ e
sọnhunmẹ Pọlụ lẹ ẹnyi ndị uwẹ lẹ Pọlụ wị. Ọ nọbe, ọ dọbefụ oro, sị, “Ndịnị
wụ ndị-idibo Osolobuẹ hụn kachanrịnnị! Wẹ rị a gwa ọnụ kẹ ụnụ k'a dọn
nwọn nzụọfụha.” 18 O mẹpụ ihiẹnni akp'ọhịn ole-lẹ-ole, ọ nịzịnị Pọlụ din;
Pọlụ nọ gbehutọ, sị mmọn hụ, “M rị e gi ẹfan Jizọsị Kraịstị a sị ị gha imẹ ẹ
pụha!” Ọ nọ pụha ozigbo.
19 Kanị ogẹn ndị nwọnn'ẹ gi hụn a nị ihiẹn wẹ gi a kpa egho a la, wẹ
nọ kwọndọn Pọlụ lẹ Saịlasị, dọkpụn wẹ si imẹ afịa d'e kunrun ndị-isi ọkịkị.
20 Ogẹn wẹ gi wegụụ wẹ ru ẹka ndị-isi ọkịkị, wẹ nọ sị, “Ikẹnnyẹ ndịnị rị e
ye obodo ẹnyi nsọngbu; ndị Ju kẹ wẹ wụ, 21 wẹ rị a kuzisọnmẹ ọdịnalị hụn
iwu ẹnyi ndị Rom sị ẹnyi anabanhanlẹ, ẹnyi emẹlẹ.” 22 Igunrun hụ nọ sọn
wẹ bulụmanị wẹ. Ndị-isi ọkịkị nọ sị wẹ gbụpụ wẹ ẹkwa, gbu wẹ mkpịnsịn.
23 Ogẹn wẹ gi gbugụụ wẹ mkpịnsịn ọda-ọda, wẹ nọ tụ wẹ ye ụlọ-ngan, sị
onyẹ e du ndị-ngan chedọn wẹ ọhụnma-ọhụnma. 24 Ọ nọ mẹ ihiẹn ndị-isi sị
a mẹ, bu wẹ che mmughẹ hụn rịchanrịn imẹ-imẹ ụnọ-ngan. Ọ nọ kpọdọn
wẹ ụkụ che aba.
25 O ru imẹ abalị, Pọlụ lẹ Saịlasị hụ e mẹ ekpere, a bụ ẹbụ, a ja Osolobuẹ
mma; ndị-ngan hụ e gọn wẹ ntịn. 26 Idẹnmizi, okẹn alị-ọmahihie nọ bidọn,
mahihie ọda-ọda—nke wụ nị iyetọ ụlọ-ngan nọ mẹhunmẹ; ozigbo ahụn,
ụzọ ile nọ gụnpụ, ẹgan wẹ gi kpọdọn onyẹ ọwụlẹ a ganpụchanrịn. 27 Ogẹn
onyẹ hụ e du ndị ngan gi tẹnhin, hụn a nị ụzọ ngan rị oghe, ọ nọ sepụha
ọpịa-agha a n'o gbu enwẹn ẹ, makẹni o ro ni ndị ngan a gbapụgụọ.
28 Kanị Pọlụ nọ yi okẹn-oro, sị, “Egbukwọlẹ enwẹn i! Ẹnyi ile hụ ebeni!”
29 Ya okẹnnyẹ hụ nọ sị wẹ buhẹ ukpẹ; ọ zụnbanhan, gbu ni Pọlụ lẹ Saịlasị
osekpu, ẹhụ hụ a ma a nni. 30 Ya ọ nọ wepụha wẹ ezi, sị, “Ndị nwọnni m,
k'i m'e mẹ nị m nwọn nzụọfụha?” 31 Wẹ nọ sị a, “Kweri ni Di-nwọnni-ẹnyi
wụ Jesu, i k'e nwọn nzụọpụha—kẹ 'yụ kẹ ezi-lẹ-ụlọ ị!” 32 Wẹ nọ gwa 'ya lẹ

ndị ile rị iwe ẹ oku nke Di-nwọnni-ẹnyi*. 33 Ọ nọ weri wẹ imẹ abalị hụ d'a
chanchan wẹ ebe wẹ rụsọnmẹ ẹhụ, wẹ nọ mẹ 'ya lẹ ikpun-ụlọ a ile mirin-
Chuku ozigbo-ozigbo. 34 Ebẹhụ k'ọ nọ we wẹ si imẹ ụlọ iwe ẹ, bupụha nị
wẹ ihiẹn-oriri; ọ hụ a ghọghọ n'o kwerigụọ nị Osolobuẹ—'ya lẹ ikpun-ụlọ
a ile.
35 Eki e fọn, ndị-isi ọkịkị nọ zi ndị ẹwuru-ogi d'a sị onyẹ hụ e du ndị ngan,
“Hapụ ikẹnnyẹ ndị hụ nị wẹ lama.” 36 Onyẹ-ndu ndị-ngan hụ nọ we ozi hụ
jẹnni Pọlụ, sị a, “Ndị-isi ọkịkị zihẹ ozi, sị wẹ hatu ọnụ nị ọnụ lama. Pụha
nị nwan nị ụnụ gi udọn lama.” 37 Kanị Pọlụ nọ sị, “E gbugụọ wẹ ẹnyi ili
id'ẹnya ịhịan ile bụ e lebannị wẹ oku ẹnya; a tụgụọ wẹ ẹnyi ụmụ-di-alị Rom†
ye ụlọ-ngan; wẹ chọ nwan nị wẹ gi nzuzue hatu ẹnyi? Mba! Wẹ gi ẹka wẹ
bịa d'e wepụha ẹnyi.” 38 Ndị ẹwuru-ogi nọ bu okuni jẹnni ndị-isi ọkịkị. Ogẹn
ndị-isi ọkịkị gi nụ nị wẹ wụ ụmụ-di-alị Rom, egun nọ tụma wẹ. 39 Ya wẹ
nọ bịa d'a rịọ wẹ. Wẹ nọ wepụha wẹ, sị wẹ gha obodo hụ pụ—a gwa wẹ,
a gwadọnzi. 40 Ogẹn wẹ gi ghagụọ ụlọ-ngan fụha, wẹ nọ si iwe Lidia. A
hụngụụ wẹ ndị kwerini, gbagụụ wẹ umẹ, wẹ nọ gha ebẹhụ pụ.

Isi Nke Mmẹsa

Nsọngbu Hụn Bịanị Pọlụ Wẹ Imẹ Tẹsalonika

1 Ogẹn Pọlụ lẹ Saịlasị gi ghagụụ imẹ Amfipolisi lẹ Apolonia, wẹ nọ ru
obodo Tẹsalonika. Ụlọ-ofufe ndị Ju rị ebẹhụ. 2 Pọlụ nọ jẹnmẹ ụnọ-ofufe hụ k'o
dọn e mẹ ebe ile. Ọ hụ e jẹn ẹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn, Ụhụọhịn Izu-ikẹn. Ẹrịra k'o
jẹn ẹ mgbe ẹtọ. Hụn ahụn ile ọ rị e jẹn, ọ hụ e gi usọnrọn-usọnrọn e gi ihiẹn
rị imẹ Ẹhụhụọ-nsọ a gwa wẹ oku, 3 a kọwa nị wẹ, a ghọsị wẹ nị Ẹhụhụọ-nsọ
ku ẹ nị Kraịstị, Onyẹ hụ Osolobuẹ tumẹ, k'a ta afụnfụn, n'o k'a ghaziḳwọ
ọnwụn lihi. Ọ hụ a sị wẹ, “Jesuni m rị a gwa ọnụ oku ẹ wụ Kraịstị, Onyẹ hụ
Osolobuẹ tumẹ.” 4 Ndị hụ imẹ wẹ nọ kweri, wẹ nọ sọnmẹ Pọlụ lẹ Saịlasị.
Ndị Griki bu ọda hụn e fe ofufe ndị Ju lẹ ikpoho ndị wẹ marịn amarịn bu
ọda nọzị kweri. 5 Kanị ẹnya nọ fụma ndị Ju, wẹ nọ chọrị ndị isi-mgbaka rị
imẹ afịa, wẹ nọ yeni wẹ ẹka kpọkikomẹ ndị bu ọda, bu isusu che imẹ obodo
hụ. A zụnban wẹ imẹ ụlọ iwe Jasịn' d'a chọ Pọlụ lẹ Saịlasị, kẹni wẹ wepụha
wẹ weye ndị alị. 6 Kanị ahụnnị wẹ wẹ; wẹ nọ dọkpụnrụn Jasịn' lẹ ndị hụ
imẹ ndị kwerini jẹnni ndị-isi obodo hụ, e yi oro, a sị, “Ikẹnnyẹ ndịnị rị e bu
ụwa isi a kpọma alị a bịazịọlẹ ebeni, 7 Jasịn' a na wẹ ye ụlọ! Wẹ ile rị a dan
iwu eze-kanị wụ Siza, e ku n'o nwẹ eze ọzọ rịnị w'a kpọ Jesu.” 8 Ogẹn ndị
obodo hụ lẹ ndị-isi wẹ gi nụ ihiẹnni, obi eruzini wẹ alị. 9 Wẹ nọ be Jasịn'
lẹ ndị ọzọ nhan; a nagụụ wẹ wẹ ẹka mbe, ya wẹ nọ hatu wẹ nị wẹ lama.

Ndị Bẹrịa Shịapụ Ẹfọ Nụ Oziọma

10 Ozigbo ahụn, ndị kwerini nọ gi imẹ uhinhin ahụn zifụ Pọlụ lẹ Saịlasị
si obodo Bẹrịa. E ru w'ẹ, ya wẹ nọ si imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju. 11 Ndị Ju rị Bẹrịa
ka obi wẹ a shịapụ karị ndị rị Tẹsalonika. Makẹni, wẹ gichanrịn obi we ile
nabanhan oku hụ, e leban ẹnya Ẹhụhụọ-nsọ ụhụọhịn ile kẹni wẹ marịn kẹ
ihiẹn ndị hụ Pọlụ ku wụ ezioku. 12 Ufiri ẹ, ndị bu ọda imẹ wẹ nọ kweri—kẹ
ikpoho bu ọda wẹ marin amarịn wụlẹni ndị Ju kẹ ikẹnnyẹ bu ọda wụlẹni
ndị Ju. 13 Kanị, ogẹn ndị Ju rị Tẹsalonika gi marịn nị Pọlụ e kuọlẹ oku Chuku
imẹ Bẹrịa, wẹ nọ bịazị ebẹhụ d'a kpasu ndị rị ebẹhụ. 14 Ya ndị kwerini rị

* **Isi Nke Mmisin:32** oku Osolobuẹ † **Isi Nke Mmisin:37** Ogẹn hụ, onyẹ anị ọwụlẹ a s'ẹka a wụrụ nwa-di-alị Rom omẹni ndị mụ n'a wụ ụmụ-di-alị Rom mọbụ n'o fe anị-eze Rom ọhụnma mọbụ n'o gi egho ṅọnrin ẹ.

ebęhụ nọ zipụ Pọlụ si alị rị ęhụ Ohimin; kanị Saịlasị lę Timoti nọ nọdịgụụ
Bęrịa ebęhụ. 15 Ndị hụn dupụ Pọlụ nọ du ę rukwọrị obodo Atęnsi; ọ nọ zi
wę gwa Timoti lę Saịlasị bịakęnrin d'e kunrun ę, ya wę nọ la a tọ.

Ozi Pọlụ Zi Ndị Ọka-ękụkwọ Imę Atęnsi

16 Ogęn Pọlụ gi rị e che Timoti lę Saịlasị imę Atęnsi, izize hụ e ze ę makęni
ọ hụn nị alị hụ ile wụ mmọn-mmọn. 17 Ọ nọ gi ifiri ę, ọ nọ gwama ndị Ju lę
ndị wụlęni ndị Ju hụn e fe ofufe ndị Ju oku Jesu imę ụlọ-ofufe ndị Ju, e sọn
wę a dọ a, a nọzịkwọ imę afịa a gwa ndị ọwụlę rị ebęhụ oku ụhụọhịn ile.
18 Ndị hụ imę ndị hụn a chọ anị oku hụn rị itu ndị Epikuria lę itu ndị
Stọịkị nọ sọn ę dọma. Ndị hụ imę wę sị, "Kịnị kę onyę ịta-lę-okuni rị e ku?"
Ndị ọzọ sị, "Ọ nọ kę sị ọ rị e ghoro mmọn ọhụn." (Wę ku ęrịra makęni ọ rị e
zi oziọma banyeni Jesu, e ku oku ịgha ọnwụn lihi.) 19 Ya wę nọ w'ę jęn ọgwa
hụ w'a kpọ Eropagọsị, sị a, "Kọwa nị nwan ęnyi ihiębn ọhụnnị ị rị a kuzi.
20 Ęnyi anụtuni ihiębn ndịnị ị rị e ku; ęnyi chọ nwan nị ęnyi ghọta wę."
21 O nwęni ihiębn ndị obodo Atęnsi ile lę ndị ọbịa bi ebęhụ gi nwan ogęn
wę e mę karị iku ihiębn ọhụn lę ịnụ ihiębn ọhụn.
22 Ya Pọlụ nọ wuzo ihun ndị rị ọgwa Eropagọsị, sị, "Ndị Atęnsi, a hụnọlę
m'a nị ụnụ e fekę ihiębn wę e fe efee—kę ihun kę azụụn. 23 Makęni, ogęn m
gi ghakọ imę obodo ụnụ, m hụ e lekpọ ihiębn ndị ọnụ e fe; m nọ hụn ụlọ-
mmọn wę deye ihiębnni: 'Ọnwan wụ nke mmọn hụ ęnyi marịnlęni.' Ihiębn hụ
ọnụ rị e fe, hụn ụnụ marịnlęni, ya kę m rị nwan a gwa ụnụ oku ę.
24 Osolobuę hụn ke ụwa lę ihiębn ile rị imę ę, Onyę hụn nwę elu-igwee lę
ụwa, ara bi imę ụnọ-mmọn wę gi ęka tụn; 25 w'a ra gi ihiębn gha ęka ịhịan bịa
e fe ę, nọkę sị o nwę ihiębn rị a kọn'a. Mba, makęni 'ya lę enwęn ę wụ hụn e
ye ịhịan ndụn lę umęręn lę ihiębn ile. 26 Ọ gha onyę ohu wepụha ndị alị ile nị
wę bigbarị elu ụwa ile, ọ nọ tumęsọnmę ni wę ogęn nke wę lę alị wę k'e bi.
27 O mę ihiębnni kęni wę hụn ụzọ chọ Osolobuę—ikęnkwọ a hụn w'a ebe wę
rị e bisọnmę ęka a chọ a—kanị, ọ nọkunmę onyę-onyę imę ęnyi anọkunmę.
28 Makęni 'Imę ę kę ęnyi nọ a rị ndụn; imę ę kę ęnyi nọ e jęnhunmę; imę ę kę
ęnyi nọ a rị.' O nwęghọdę ndị nke ụnụ e deni hụn de ę, sị, 'Ezię, ęnyi nwęn
wụzikwọ ụmụ a.'
29 Ebe o mę ni ęnyi wụ ụmụ Osolobuę, ęlę hụn ęnyi e gi e ro ni Osolobuę
ęnyi nọ kę goru mọbụ ọna (siva) mọbụ ọmụma—ihiębn ndị hụ wę gi akọ-
lę-uche lę iroro ịhịan kpụ. 30 Osolobuę fepụ ęnya ogęn ịhịan gilęni marịn a.
Kanị, ọ sịgụọ nwan ịhịan ile rị ebe ile wę rogharị. 31 Makęni, ọ kayegụọ
ụhụọhịn o jęnkọ d'e gi kin ụwa ikpe zinrinni ghahanị okęnnyę ohu o tumę.
O męgụọ ịhịan ile marịn onyę okęnnyę hụ wụ ghahanị iweli ę ogęn o gi
nwụnhụngụụ."
32 Ogęn wę gi nụ banyeni ịgha ọnwụn weli ịhịan, ndị hụ imę wę nọ kpa a
ye ęmụ; kanị ndị ọzọ sị, "Ęnyi chọ n'ị gwazị ęnyi oku ihiębnni." 33 Ya Pọlụ nọ
gha iko hụ pụ. 34 Kanị ikęnnyę ndị hụ imę wę nọ ban n'a, kweri ni Jesu.
Onyę ohu imę wę wụ Diyonishusu onyę ohu imę ndị e zu ọgwa Eropagọsị,
ya lę okpoho ohu w'a kpọ Damarisi, lęzi ndị ọzọ wę ile wị.

Isi Nke Mmęsatọ

Pọlụ A Rụn Ọrụn Jesu Imę Kọrętị

1 Ihiębnni e męgụụ, Pọlụ nọ gha Atęnsi pụ, si obodo Kọrętị. 2 Ebęhụ k'ọ
nọ hụn onyę Ju w'a kpọ Akwila, onyę Azụụn Pọntusu, hụn 'ya lę nwunyę
ę wụ Prisilịa gba gha alị Itali bịa ebęhụ nke ọhụn, makęni eze-kanị wụ

Klọdiọsị Siza sị ndị Ju ile gha Rom pụ. Ya Pọlụ nọ jẹn d'a hụn wẹ. 3 Makẹni
ụdị ọrụn ohu kẹ ya lẹ wẹ a rụn, ọ nọ du wẹ nọdị, a rụngbama ọrụn—ọrụn
w'a rụn wụ imẹmẹ ihiẹn wẹ gi e mẹmẹ ọdụ. 4 Ụhụọhịn Izu-ikẹn ile, ọ hụ e
jẹn ụlọ-ofufe ndị Ju d'a gwa wẹ oku, a lịlịma n'o mẹ wẹ kweri—kẹ ndị Ju kẹ
ndị wụlẹni ndị Ju.
5 Ogẹn Saịlasị lẹ Timoti gi gha Masẹdonia bịa, Pọlụ nọ gi ogẹn ẹ ile e zi
oziọma, a kọwa nị ndị Ju nị Jesu wụ Kraịstị. 6 Ogẹn wẹ gi bulụma n'a,
kparimẹ ẹ, ya ọ nọ zinzinfụ uzunzun rị a ẹkwa tọ nị wẹ gi gwa wẹ n'e
mẹọlẹ wẹ eje-ihiẹn, sị wẹ, "Ẹdeke ọnụ rị ụnụ isi! Ẹka m rị ọchan! Gha kikẹni
jẹnmẹ, e buru m ndị wụlẹni ndị Ju." 7 Ya ọ nọ gha ebẹhụ pụ, si iwe okẹnnyẹ
ohu w'a kpọ Taịtiọsị* Jọstusu, hụn wụlẹni onyẹ Ju bụ o fe ofufe ndị Ju. Iwe
Taịtiọsị rị e sọn ụlọ-ofufe hụ. 8 Krịpọsị wụ onyẹ-isi ụlọ-ofufe hụ nọ kwerini
Di-nwọnni-ẹnyi, 'ya lẹ ezi-lẹ-ụlọ a ile; ndị Kọrẹntị bu ọda hụn nụ oziọma
Pọlụ rị e zi nọzị kweri, wẹ nọ mẹ wẹ mirin-Chuku.
9 Uhinhin ohu, Pọlụ nọ hụn ọhụn ebe Onyẹ-nwẹni-ẹnyi nọ sị a, "Atụlẹ
egun; ka kumẹ, agbakwọlẹ nkịntịn, 10 makẹni m nọyeni i anọyeni. O
nwọnni onyẹ k'e mẹtụ ị ẹka, rụ ị ẹhụ, makẹni m nwọn ndị bu ọda imẹ
obodoni." 11 Ya ọ nọ nọdị ebẹhụ ahụa ohu lẹ ifọn isin, a kuzi wẹ oku
Osolobuẹ.
12 Kanị ogẹn Galio gi wụ Gọvanọ rị a kịdọnni ndị Rom imẹ Azụụn Akaya,
ndị Ju nọ kịgbama, maye Pọlụ, w'ẹ jẹn ọgwa Gọvanọ. 13 Wẹ nọ sị Gọvanọ,
"Okẹnnyẹni rị a sị ịhịan gi ụzọ ọzọ wụlẹni hụn Iwu ku femẹ Osolobuẹ."
14 Kanị ogẹn Pọlụ gi chọhụ n'o kumẹ, Galio nọ sị ndị Ju, "Omẹni oku ịdan
iwu obodo rọ mọbụ nị wẹ mẹ ihiẹn wụ eje-ihiẹn nke-esi, nke m'e te yeni
ụnụ ndị Ju ọnụ. 15 Ebe o mẹ nwan ni oku ihiẹn onyẹ ku lẹ ẹfan ịhịan lẹ oku
iwu ụnụ rọ, gi ni ẹka ọnụ leban a ẹnya; ekinkọ m ụdị ikpe ndịnị!" 16 Ya
ọ nọ chụpụ wẹ imẹ ọgwa. 17 Ya wẹ ile nọ kwọndọn Sọstẹnẹsị wụ onyẹ-isi
ụnọ-ofufe ndị Ju, gbu ẹ ili ihun-ezi ọgwa hụ, kanị Galio e feyedẹni wẹ ẹnya.

Pọlụ E kinhẹn Obodo Antịọkụ

18 Pọlụ a nọbe Kọrẹntị, ya ọ nọ sị ndị kwerini rị ebẹhụ nọdị ọhụnma, ọ nọ
banye ụgbọ-mirin shi anị Siria. Ịya lẹ Prisịla lẹ Akwila wị. E ru wẹ obodo
Sẹnkrẹ, ọ nọ kọ ntutu, o gi mẹzu nkwa o kwe. 19 E ru wẹ Ẹfẹsọsị, ọ nọ na wẹ
tọ ebẹhụ: kanị ya lẹ enwẹn ẹ nọ jẹngụụ ụlọ-ofufe ndị Ju d'a gwa wẹ oku.
20 Ogẹn wẹ gi sị a nọdịzị, ọ nọ jụ; 21 kanị, ogẹn o gi pụkọ, ọ sị, "M k'e kinhẹn,
omẹni uche Osolobuẹ rọ." Ọ nọ gi ụgbọ-mirin gha Ẹfẹsọsị jẹnmẹ.
22 Ogẹn o gi ru Sizarịa, ya ọ nọ si [Jerusalẹm] d'e kelegụụ ndị ụka, ọ nọ
kin[zi] azụụn lasi nwan Antịọkụ.
23 Ogẹn o gi nọbe ebẹhụ, ọ nọ pụ, jẹnsọnmẹ ebe rị ichẹn-ichẹn Azụụn
Galeshịa lẹ Frigia, a gba ndị ile kwerini umẹ.

Ọrụn Apọlọsị Rụn Imẹ Ẹfẹsọsị lẹ Kọrẹntị

24 Ogẹn hụ, onyẹ Ju ohu w'a kpọ Apọlọsị, hụn wẹ nọ Alẹzandrịa mụ nọ
bịa Ẹfẹsọsị. Okẹnnyẹni ma ku oku ọhụnma-ọhụnma, marịnzị Ẹhụhụọ-nsọ
ọda-ọda. 25 A kuzigụọ w'a Ụzọ-Di-nwọnni-ẹnyi; o nwẹkẹnmẹ adụdụ o gi e zi
ozi; ọ kuzi banyeni Jesu ọhụnma. Kanị mirin-Chuku Jọnụ sụọ k'ọ marịn.
26 Ọ nọ kusimẹ ikẹn imẹ ụlọ-ofufe ndị Ju. Kanị, ogẹn Prisilịa lẹ Akwila
gi nụ nkuzi ẹ, wẹ nọ weri ẹ shi ụsụọ d'a kọwan'a Ụzọ Osolobuẹ ọhụnma.
27 Ogẹn Apọlọsị gi chọ n'o fetu si Azụụn Akaya, ndị kwerini nọ ye ẹ ndu, de
ẹhụhụọ jẹnni ndị kwerini rị Akaya sị wẹ nabanhan a. Ogẹn o gi ru Akaya,

* **Isi Nke Mmẹ**sat**ọ**:7 mọbụ: Taịtọsị

o yekęnmę ni ndị hụn rị ebęhụ Osolobuę yegụnị ęka kweri ęka. 28 Makęni ọ
nọ id'ęnya ịhịan ile za ndọndọ ile ndị Ju rị a dọ, zachanrịn a, gi Ęhụhụọ-nsọ
ghọsịchanrịn nị Kraịstị hụ Ęhụhụọ-nsọ rị e ku oku ę wụ Jizọsị.

Isi Nke Mmitenęi

Pọlụ A Nọ Imę Ęfęsọsị Rụn Ọrụn Jesu

1 Ogęn Apolọsị gi rị Kọręntị, Pọlụ nọ ghashi akpakalị, ghafe obodo bu
ọda, pụha Ęfęsọsị. Ebęhụ k'ọ nọ hụn ndị rị e sọn Ụzọ-Jesu. 2 Ọ sị wę, "Ụnụ
e nwęhęnghọ Mmọn-nsọ ogęn ọnụ gi kweri?" Wę nọ sị, "Mba, ęnyi e ke
nụtudę nị Mmọn-nsọ rị a rị." 3 Ya ọ nọ sị wę, "Elee mirin-Chuku kę wę mę
nwan ụnụ?" Wę nọ sị, "Mirin-Chuku Jọnụ." 4 Pọlụ nọ sị, "Jọnụ gi mirin mę
ndị rogharịnị mirin-Chuku, a gwa wę kwerini onyę hụ lalanị ogęn ya lę
enwęn e gi męmęgụụ—ya wụ, wę kweri ni Jesu." 5 Ogęn wę gi nụ ihiękni,
wę nọ gi ęfan Di-nwọnni-ęnyi wụ Jesu mę wę mirin-Chuku. 6 Ogęn Pọlụ gi
bu ęka kwasị wę, Mmọn-nsọ nọ bịakwasị wę, wę nọ sụma asụsụ ndị ọzọ rị
ichęn-ichęn, bumę amụma. 7 (Wę ile rị ihiękn nọkę madụ mmębụọ.)

8 Pọlụ nọ jęnmę ụlọ-ofufe ndị Ju. Ọrọgbọ ifọn ętọ, ọ hụ e jęn d'a gwa wę
oku, e ku banyeni Alị-eze Osolobuę, e kusi ikęn, e mę ę n'o we-ęnya, kęni
wę kweri. 9 Kanị ogęn ndị hụ imę wę gi gba isi-akwanran, jụ n'e kwerikọ
wę, kujama oku Ụzọ-Jesu id'ęnya ịhịan ile imę ụnọ-ofufe hụ, Pọlụ nọ la wę
tọ. Ọ nọ weri ndị kwerini pụ d'a kuzimę wę ụhụọhịn ile imę ụlọ hụ onyę
w'a kpọ Taịranọsị a nọdị a kuzi nkuzi. 10 O mę ihiękni ọrọgbọ ahụa ębụọ,
nke wụ nị ndị ile bi Azụụn Eshịa nọ nụ oku Di-nwọnni-ęnyi, kę ndị Ju kę
ndị wụlęni ndị Ju*.

Ụmụ Skiva

11 Osolobuę gi Pọlụ rụnsọnmę ọrụn-atụmęnya pụ-ichęn, 12 nke wụ nị, wę
weridę ękwa wę gi e finchan ọbanje lę ęwuru-ọrụn mętụgụụ Pọlụ ęhụ jęnni
ndị ọrịa, emu wę a la, eje-mmọn a gha imę ndị wę rị imę wę pụ.

13 Ya kę ndị hụ imę ndị Ju hụn a ghahunmę a chụpụ eje-mmọn nọ chọ nị
wę gi ęfan Di-nwọnni-ęnyi wụ Jesu chụfụ eje-mmọn: wę hụ a sị eje-mmọn
ndị hụ, "M gi ęfan Jesu hụn Pọlụ rị e ku oku ę a sị ụnụ pụ!" 14 Ụmụ-ikęnnyę
ęsa onyę Ju ohu w'a kpọ Skiva rị ndị rị e mę ihiękni. Skiva wụ onyę ohu
imę ndị nchụ-ęjan kanị. 15 Kanị eje-mmọn hụ nọ sị wę, "A maringhọ m
Jesu; a marịnghọzị m Pọlụ—kanị onyę kę ụnụ wụ?" 16 Ya Okęnnyę ahụn
eje-mmọn hụ rị imę ę nọ wụkwasị wę, karị wę ęka, mę wę mm'ọnụma, nke
wụnị ọtọ kę wę gi gha ụlọ hụ gbapụ, wę lę ęhụ ọ rụsọnmę wę. 17 Ndị ile rị
Ęfęsọsị, kę ndị Ju kę ndị wụlęni ndị Ju nọ nụ ihiękni; egun nọ tụma wę ile;
ęfan Di-nwọnni-ęnyi wụ Jesu nọ nwękęnmę ọghọ.

18 Ọzọzị, ndị hụ imę ndị kwerini nọ fụha id'ęnya ịhịan ile, kọma ọnụ eje-
ihiękn ndị wę te rị a rụn. 19 Ndị hụn te gi ikęn eje-mmọn a rụn lę ndị a gwọ
eje-ọgụn nọ kpọnhęnsọnmę ękụkwọ ndị wę gi a rụn ihiękn ndị ahụn d'a dụn
ọkụn id'ęnya ịhịan ile. Ogęn wę gi gbakọ ọnụ egho ęhụhụọ ndị hụ, ọ gba
ihiękn nọ kę egho ọrụn akp'ọhịn nnụ isęn-kwasị-ọgụn-isin. 20 Ya kę oku Di-
nwọnni-ęnyi nọ ghakęnmę ihun, weri ọnọdị ọhụnma-ọhụnma.

Obodo Ęfęsọsị E Susuhu

21 Ogęn ihiękn ndịnị gi męgụụ, Pọlụ nọ kwademę obi ę imę Mmọn-nsọ n'o
jęngụụ Masędonia lę Akaya n'o k'a gha ebęhụ jęn Jerusalęm. Ọ nọzị sị, "M

* **Isi Nke Mmitenęi**:10 Griki: ndị Griki

jẹngụụ Jerusalẹm, m k'e ruziṛiṛị Rom.” 22 Ya ọ nọ zi madụ ẹbụọ imẹ ndị
rị e yen'ẹ ẹka—Timoti lẹ Ẹrastọsị—si Azụụn Masẹdonia; ịya lẹ enwẹn ẹ nọ
nọdịzị imẹ Eshịa ẹkẹrẹ.
23 Ogẹn hụ kẹ okẹn nsọngbu gi pụha imẹ Ẹfẹsọsị makẹ Ụzọ-Jesu. 24 O nwẹ
okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Dẹmẹtrịọsị hụn a kpụ ụzụn-ọla-siva, e gi ẹ a kpụsọnmẹ
ụlọ-mmọn wẹ n'e fee mmọn w'a kpọ Atẹmisi. Ọrụn a e wẹhẹni ndị a kpụ
ụzụn ọrụn ọda-ọda. 25 Ọ nọ kpọkikomẹ ndị a kpụ ụzụn lẹ ndị ọzọ wẹ ile gba
a rụn ụdị ọrụn hụ, sị, “Ikẹnnyẹ, ọnụ a marịnghọ nị ọrụnnị kẹ ẹnyi gi a ban
ihiẹn. 26 Bụ ọnụ e gighọ nwan ntịn ụnụ nụ, gi ẹnya hụn nị Pọlụnị e giguọ
ihiẹnni ọ rị e ku, nị mmọn wẹ gi ẹka mẹmẹ ẹlẹ mmọn, dọrị ndị bu ọda; ẹlẹ
imẹ Ẹfẹsọsị sụọ k'ọ rị e mẹ ihiẹnni, kanị, o d'a ghagbarịdẹ Azụụn Eshịa ile.
27 Okẹn eje-ihiẹn rị e mẹ. Ẹlẹdẹ eje-ẹfan ihiẹnni k'e ye ọrụn ẹnyini sụọ, kanị
ụlọ-uku mmọn-onyẹnyẹn uku wụ Atẹmisi k'a wụ tan ihiẹn mmaka; ọghọ a,
hụn ịhịan ile rị imẹ Eshịa lẹ ụwa ile gi e fe ẹ, a fapụ!”
28 Ogẹn wẹ gi nụ ihiẹnni, olulu e bumẹ wẹ, wẹ nọ yimẹ oro, a sị, “Mmọn-
uku kẹ Atẹmisi ndị Ẹfẹsọsị wụ!” 29 Ya obodo hụ nọ susuhu; wẹ nọ zụnpụha,
dọkpụnrụn Gayọsị lẹ Arịstakọsị, ndị Masẹdonia wẹ lẹ Pọlụ a wị e jẹnhunmẹ,
si ebe ịhịan ile a nọ e zu. 30 Pọlụ te chọ nị o jẹn imẹ igunrun hụ, kanị ndị e
sọn Ụzọ-Jizọsị anịn'a.
31 Kẹ ndị hụ imẹ ndị-isi Azụụn Eshịa hụn wụ ndị ọsị Pọlụ nọ zijẹn n'ẹ ozi,
rịọ a, y'a makwọlẹ-ama ru ebẹhụ wẹ nọ e zu.
32 Imẹ igunrun hụ, ndị hụ imẹ wẹ hụ e yi ihiẹn ohu, ndị hụ imẹ wẹ hụ
e yi ihiẹn ọzọ—makẹni isusu jun imẹ igunrun ndị ahụn zuni; imẹrinmẹ
imẹ wẹ amarịn ihiẹn wẹ gbakikomẹni. 33 Ebe o mẹ ni Alẹzanda kẹ ndị Ju
nupụha ihun, ndị hụ imẹ ndị ahụn zuni nọ sị Alẹzanda ya *kumẹ*. Alẹzanda
nọ gi ẹka gwa wẹ gba-nkịtịn, chọma n'o kinrin ọnụ a idẹnya igunrun ahụn.
34 Kanị hụn wẹ gihụ marịn n'ọ wụ onyẹ Ju, wẹ nọ gi olu ohu yimẹ, “Okẹn-
mmọn kẹ Atẹmisi mmọn ndị Ẹfẹsọsị wụ!” Wẹ ile hụ e yi ihiẹnni ihiẹn nọkẹ
ọrọgbọ mgbahunmẹ ọkụlọkụ ẹbụọ!
35 Ogẹn akan-we obodo hụ hụn rị a kịdọnni ndị Rom obodo hụ gi mẹgụụ
igunrun hụ ile gba nkịntịn, ọ nọ sị, “Ndị Ẹfẹsọsị, onyẹ wụ onyẹ ahụn
marịnlẹni nị ndị obodo Ẹfẹsọsị kẹ ụlọ-uku mmọn uku wụ Atẹmisi rị ẹka, nị
ẹka wẹ kẹ Atẹmisi wẹ kpụ hụn gha igwere dan rịzịkwọ? 36 Ebe o mẹ nị w'a
ra rụ ụka ihiẹn ndịnị, o furu ni ụnụ gba nkịntịn. O furuni nị ọnụ mẹ ihiẹn
ọwụlẹ ụnụ lebanlẹni ẹnya. 37 Makẹni, ụnụ e wẹhẹgụọ nwan ndịnị ebeni bụ
o nwọnni ihiẹn wẹ zu imẹ ụlọ-mmọn; e kujanị wẹ oku mmọn-onyẹnnyẹn
ẹnyi.
38 Omẹni Dẹmẹtrịọsị lẹ ndị ọrụn-nka ya lẹ wẹ wị nwẹ onyẹ wẹ k'e kpe,
ẹnyi nwẹsọnmẹ ụnọ-ikpe, ndị Gọvanọ hụn a kịnị hụzị a; wẹ jẹnmẹ ebẹhụ d'e
kpe wẹ. 39 Kanị, omẹni o nwọnghọzi ihiẹn ọzọ ụnụ rị a chọ karị ọnwan, ya
wụ nị ọgwa ịhịan ile e zu† kẹ wẹ a nọ leban a ẹnya. 40 Makẹni, ihiẹnni mẹ
tannị nwọn ikẹn buhẹ ni ẹnyi oku ebe ndị-ọkịkị rị. O ru e du wẹ ẹnyi kpe nị
ẹnyi rị a lụ nị ẹnyi weri enwẹn ẹnyi—makẹni o nwọnni ihiẹn ẹnyi k'a saẹka
ku nị ịya buhẹ isusuni.” 41 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ya ọ nọ gbashịa ndị
ahụn ile zuni.

Isi Nke Ọgụn

Pọlụ E Jẹn Masẹdonia Lẹ Alị Grisi D'e Zi Oziọma

---

† **Isi Nke Mmitenẹi:39** hụn e zu mgbe ẹtọ ahụa

1 Ogẹn isusu hụ gi kụsịgụụ, Pọlụ nọ zi ozi kpọkikomẹ ndị e sọn Ụzọ-Jesu; ọ
gbagụụ wẹ umẹ, sịgụụ wẹ nọdị ọhụnma, ọ nọ la wẹ tọ si Masẹdonia. 2 Ogẹn
o gi ghagbarịgụụ azụụn hụ ile, kugụụ ihiẹn bu ọda o gi gba ndị kwerini
rịsọnmẹ ebẹhụ umẹ, ọ nọ pụha alị Grisi*; 3 ọ nọ nọdị ebẹhụ ifọn ẹtọ. Ogẹn
o gi nwan chọ n'o gi ụgbọ-mirin lakin Azụụn Siria hụn Jerusalẹm rị imẹ ẹ,
ogẹn hụ hụra kẹ ndị Ju gi ri n'ẹ ngo, ọ nọ gwẹrụ sị n'ọ ghashi Masẹdonia
lakin ya wụ Siria. 4 Ịya lẹ ndịnị wẹ wị: Sọpata nwa Paịrọsị, onyẹ Bẹrịa;
Arịstakọsị lẹ Sekọndusu, ndị Tẹsalonika; Gayọsị onyẹ obodo Dẹbe; lẹ Timoti;
lẹzi ndị Eshia wụ Taịkịkọsị lẹ Trofimọsị. 5 Ndịnị wẹ nọ bu ụzọ jẹnmẹ
Trasị d'e cheri ẹnyi. 6 Ogẹn Mmẹmmẹ Brẹdi Nwọnlẹni Yisti a ghafegụụ,
ẹnyi nwẹn nọ gi ụgbọ-mirin gha Filipi buni, hụn m'ẹ akp'ọhịn isẹn, ẹnyi nọ
kunrun wẹ imẹ obodo Trasị; ẹnyi nọ nọdị ebẹhụ izu-ụka.

Pọlụ E Jẹnzi Trasị

7 O ru ụhụọhịn ibuzọ imẹ izu-ụka (ya wụ nwan ụhụọnhịn-ụka), ogẹn ẹnyi
gi nọgbama nị ẹnyi ri Oriri-nsọ, Pọlụ nọ gwama wẹ oku; ebe o mẹ ni eki
fọnhụ, ọ lama, ọ nọ kusọnmẹ ya wụ oku d'e ru imẹ abalị. 8 Wẹ dọnmẹsọnmẹ
ukpẹ bu ọda imẹ mmughẹ hụ rị elu hụn ẹnyi nọ zu. 9 Okorọbịa ohu w'a kpọ
Yutikọsị nọdị alị enu windo. Ogẹn Pọlụ gi kuberi oku, ezigbo ụran nọ tụma
Yutikọsị; ụran hụ nọ buru ẹ, ọ nọ gha windo ụlọ hụ mẹ wẹ ẹtọ imẹ elu, dan.
Ogẹn wẹ gi bịa d'e weli ẹ, a hụn w'a n'ọ nwụnhụngụọ. 10 Pọlụ nọ hidan, ọ
nọ hunụa, fiedọn Yutikọsị, sị, "Atụlẹ ni egun, nị ọ hụ ndụn†." 11 Ya Pọlụ nọ
shi ibe elu hụ ẹnyi nọ e zu. Ogẹn o gi bebegụụ brẹdi Oriri-nsọ, kegụụ a,
ẹnyi e rigụụ, ọ nọ kusọnmẹzi, eki e we fọn, ọ nọ jẹnmẹ. 12 Wẹ nwẹn nọ weri
nwata-okẹnnyẹ hụ lẹ ndụn lama, obi nọ rụchanrịn wẹ alị.

A Gha Wẹ Trasị Si Miletusu

13 Ẹnyi nwẹn nọ banye ụgbọ-mirin jẹnmẹgụụ obodo Asọsị, ebe Pọlụ jẹnkọ
d'a nọ banye ni ẹnyi imẹ ụgbọ-mirin hụ. Ẹnịna kẹ Pọlụ sị nị ẹnyi mẹ ẹ—
makẹni ọ chọ n'ọ gha akpakalị. 14 Mgbe o gi kunrun ẹnyi imẹ Asọsị, ẹnyi
lẹ ịya nọ wịrị gi ụgbọ-mirin hụ si Mitaịlini. 15 Ẹnyi nọ gi ụgbọ-mirin gha
ebẹhụ pụ, eki e fọn, ẹnyi nọ ru nchetarị ihun obodo Kịọsị; eki e fọnzi, ẹnyi
nọ ru obodo Samọsị; eki e fọnzi, ẹnyi nọ ru Miletusu— 16 makẹni Pọlụ a
kwademẹgụọ nị ẹlẹ o k'a banye Ẹfẹsọsị, amamgbe ọ gha e bie imẹ Eshịa—
ọ rị a hụhụ n'ọ kẹrẹ n'a ru Jerusalẹm ụhụọhịn Mmẹmmẹ-Pẹntikosu—omẹni
ọ rị nfe.

Oku Pọlụ Gwa Ndị-isi Ụka Rị Ẹfẹsọsị

17 Pọlụ nọ gha Miletusu zi wẹ d'a kpọ ndị-isi ụka Ẹfẹsọsị bịa d'e kunrun
ẹ. 18 Ogẹn wẹ gi bịa, ọ nọ sị wẹ, "Ụnụ lẹ enwẹn ọnụ a marịnghọ kẹ m dọn
bi ogẹn ahụn ile m gi rị imẹ igunrun ọnụ—ghakwọrị ụhụọhịn ibuzọ m zọ
ụkụ ye imẹ Eshịa; 19 kẹ m dọn welụachanrịn enwẹn m anị, gi ẹnya-mirin fe
Di-nwọnni-ẹnyi, e dingbuchanrịn nsọngbu ile bịanị nị m makẹ ngo ndị Ju
risọnmẹ ni m. 20 O nwọnni ihiẹn ọwụlẹ m marịn k'e yeni ụnụ ẹka, e seri m
isi; alatọnị m ikuzi ọnụ id'ẹnya ịhịan ile lẹ ụlọ-ụlọ, 21 a gwa kẹ ndị Ju kẹ ndị
wụlẹni ndị Ju oku irogharị buru Osolobuẹ lẹ ikwerini Di-nwọnni-ẹnyi wụ
Jesu.

22 Kanị, m jẹnkọ nwan Jerusalẹm nọkẹ onyẹ Mmọn-nsọ tụ eriri ye olu
sekpụnkọ; a marịn m ihiẹn k'e kunrun ni m ebẹhụ. 23 Ihiẹn m marịnhụ
wụ nị imẹ obodo ọwụlẹ, Mmọn-nsọ rị a gwa m nị ngan lẹ nsọngbu rị e

---

* **Isi Nke Ọgụ**n:2 Grisi wụ alị ndị Griki; Azụụn Akaya k'ọ rị. † **Isi Nke Ọgụ**n:10 Ẹkụkwọ Ndị-nze Nke Ẹbụọ 4.32-36

che m. 24 Kanị o nwọnni ihiẹn m kpọ ndụn m, sụkpan nị m gbagụụ ọsọ‡
Osolobuẹ sị ẹnyi gba, rụngụụ ọrụn Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu buche m ẹka—
ọrụn izisọnmẹ oziọma banyeni ọhụnma Osolobuẹ mẹ.
25 A marịnghọ m nwan nị o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ ile m nọ imẹ
igunrun wẹ zisọnmẹ ozi Alị-eze hụn jẹnkọ d'a hụnzị nị m.
26 M rị nwan a gwa ụnụ n'o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ ẹdeke ẹ rị m isi.
27 Makẹni, a gwachanrịngụọ m ọnụ ihiẹn ile wụ uche Osolobuẹ, esekinni
m enwẹn m azụụn. 28 Ya wụ, lefụ nị nwan enwẹn ọnụ lẹ igunrun atụnrụn
hụn Mmọn-nsọ buche ụnụ ẹka ẹnya. O tumẹgụọ ụnụ ndị-ndu kẹni ụnụ du
ụka Osolobuẹ, hụn Osolobuẹ gi ẹdeke Nwa a§ nwẹhẹn. 29 A marịnghọ m nị
m pụgụụ, eje-ẹwọrọ k'a bịa imẹ ụnụ d'e ripụ igunrun atụnrụn hụ. 30 Ndị hụ
imẹ ọnụ jẹnkọ d'a rụkpọmadẹ ezioku kẹni wẹ gi ẹ dọrị ndị e sọn Ụzọ-Jizọsị.
31 Ya wụ, mụnrụn nị ẹnya; nyanhan nị nị ezuni m ikẹn ọrọgbọ ahụa ẹtọ, kẹ
uhinhin kẹ efinnaị, ebe m rị e gi ẹnya-mirin a dọ onyẹ ọwụlẹ ẹka-ntịn.
32 M rị nwan e we ụnụ e che ẹka Osolobuẹ lẹ ozi banyeni ọhụnma a, ozi ẹ
hụn k'a s'ẹka mẹ ụnụ sue imẹ okukwe rịkẹ ụlọ wẹ n'a rụnshi elu—mẹ ụnụ
rị ndị k'e nwẹhẹn ihiẹn wẹ k'e ye ndị ile wẹ dọn nsọ.
33 O nwẹni onyẹ ọwụlẹ egho ẹ mọbụ goru ẹ mọbụ ẹkwa a na m ẹnya.
34 Ụnụ lẹ enwẹn ọnụ a marịnghọ nị m gi ẹka m lụrụ ihiẹn mmẹ lẹ ndị mmẹ
lẹ wị gi bi. 35 E gigụọ m ihiẹnni ile ghọsị ọnụ ihiẹn ụnụ e leri, n'o furu ni
ẹnyi gi ịrụn ẹrịra e yeni ndị zelẹni lẹ ndị igbẹnnyẹ ẹka, a nyanhan oku Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Jesu lẹ enwẹn ẹ ku, sị, 'Iyeni ka ngọzi e wẹhẹ karị ịnarịnnị.'
"
36 Ogẹn Pọlụ gi kugụụ, ya lẹ wẹ nọ sekpu alị, ọ nọ mẹ ekpere. 37 Wẹ ile hụ
a kwan ẹkwan, a kwanshi elu, e fiedọn Pọlụ, e su ẹ ọnụ. 38 Ihiẹn kachanrịn
wẹ a fụ wụ nị ọ sị nị a hụnkọzị w'a; ya wẹ nọ du e d'e ru ebe ụgbọ-mirin rị.

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Pọlụ E Jẹnmẹ Jerusalẹm

1 Ogẹn ẹnyi gi ghagụụ ebe wẹ rị pụ, ẹnyi nọ gi ụgbọ-mirin jẹnmẹ, ghafe
ozigbo ru obodo Kọsị; eki e fọn, ẹnyi nọ ru Rodisi; ẹnyi nọ gha ebẹhụ si
Patara. 2 Ebẹhụ kẹ ẹnyi nọ chọrị ụgbọ-mirin jẹnkọ Finishịa, ẹnyi nọ banye,
jẹnmẹ. 3 Ẹnyi e ru ebe ẹnyi nọ leghama alị Saịprọsị, ẹnyi nọ nu ẹ ye azụụn
ẹka-ekpẹn ẹnyi, ghasi ndịdan-mirin alị Saịprọsị nyanshi alị Siria; ẹnyi nọ
nwan kụsị alị Taya—makẹni ebẹhụ kẹ ụgbọ ahụn jẹnkọ d'a nọ butu ibu.
4 Ẹnyi nọ chọrị ndị rị e sọn Ụzọ-Jesu rị ebẹhụ, sọn wẹ nọdị izu-ụka ohu.
Ghahanị ikẹn Mmọn-nsọ wẹ nọ sị Pọlụ ya ejẹnlẹ Jerusalẹm. 5 Kanị, ogẹn
ẹnyi lẹ wẹ gi nọgụụ, ẹnyi nọ pụ, jẹnmẹzi ebe ẹnyi jẹnkọ. Wẹ ile lẹ inyẹnmẹ
wẹ lẹ ụmụ wẹ nọ gha imẹ obodo hụ dupụha ẹnyi, duru ẹnyi d'e rukwọrị
mkpẹnrẹn mirin. Ẹnyi ile nọ sekpu alị mkpẹnrẹn mirin ebẹhụ mẹ ekpere,
6 ẹnyi nọ sị ibe ẹnyi nọdị ọhụnma. Ẹnyi nọ banye ụgbọ-mirin jẹnmẹ, wẹ nwẹn
nkẹ nọ lama.
7 Ogẹn ẹnyi gi ghagụụ Taya pụ, ẹnyi nọ ru Tolemaịsị; ẹnyi nọ kele umunẹ
ẹnyi imẹ Kraịstị rị ebẹhụ, sọn wẹ nọdị akp'ọhịn ohu. 8 Eki e fọn ẹnyi nọ pụ,
ẹnyi nọ ru Sizarịa; imẹ Sizarịa, ẹnyi nọ shi iwe Filipu hụn e zisọnmẹ oziọma
d'e sọn ẹ nọdị. Filipu rị Madụ Ẹsa hụ wẹ họpụha imẹ Jerusalẹm ogẹn mbụ.

‡ **Isi Nke Ọgụn:24** nkuzi, obibi lẹ agụngụn Jesu tumẹni ndị nke ẹ 1 Ndị Kọrẹntị 9.24-27; 2 Timoti 2.5, 4.7 § **Isi Nke Ọgụn:28** ẹdeke ya lẹ enwẹn ẹ

9 Ụmụ Filipu ẹnọ wụ ịgbagba e bu amụma. 10 Ẹnyi nọdị ebẹhụ akp'ọhịn ole-
lẹ-ole.
Ogẹn hụ ẹnyi gi rị ebẹhụ, onyẹ-amụma ohu w'a kpọ Agabọsị nọ gha Judia
bịa. 11 Ọ nọ bịa d'e kunrun ẹnyi, weri akpụkpọ-ukun Pọlụ, gi ẹ kẹnmẹ
enwẹn ẹ ụkụ lẹ ẹka, ọ nọ sị, "Mmọn-nsọ sị, 'Ẹnịna kẹ ndị Ju rị Jerusalẹm
k'a dọn kẹnmẹ onyẹ nwọn akpụkpọ-ukunni, w'ẹ che ẹka ndị wụlẹni ndị Ju.'
" 12 Ogẹn ẹnyi gi nụ ihiẹnni, ẹnyi lẹ ndị ọzọ rị ebẹhụ nọ rịọma Pọlụ makẹ
ọ gha e jẹn Jerusalẹm. 13 Pọlụ nọ sị, "Kị ụnụ rịdẹ e mẹ ihiẹnni—a kwan
ẹkwan, e tiwa m obi? A kwademẹgụọ m nị m jẹnkọ Jerusalẹm—ọsụọn'a nị
wẹ jẹnkọ d'e gbu m ebẹhụ makẹ ufiri ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu—ẹlẹdẹ
nị wẹ kẹnmẹ m sụọ." 14 Ebe o mẹni ẹnyi asanị ẹka gbehutọ obi ẹ, o nwọnzini
ihiẹn ẹnyi ku karị ịsị, "Uche Di-nwọnni-ẹnyi ya mẹ."
15 Ẹnyi a nọberi ebẹhụ, ẹnyi nọ kwademẹ, si Jerusalẹm. 16 O nwẹ ndị rị e
sọn Ụzọ-Jesu gha Sizarịa hụn sọnmẹzi ẹnyi, weri ẹnyi si iwe Nnasịn ebe ẹnyi
k'a nọdị. Nnasịn wụ onyẹ ohu imẹ ndị ibuzọ kwerini, onyẹ anị Saịprọsị
k'ọ wụ.

Ihiẹn Ndị-isi Sị Pọlụ Ya Mẹni Ụka Rị Jerusalẹm

17 Ogẹn ẹnyi gi ru Jerusalẹm, ndị hụn kwerini nọ nabanhan ẹnyi
ọhụnma-ọhụnma. 18 Eki e fọn, ẹnyi lẹ Pọlụ nọ wịrị d'a hụn Jemisi; ndị-isi
ụka ile rịzịkwọ ebẹhụ.
19 Pọlụ e kelegụụ wẹ, ọ nọ gi uri-uri kọwachanrịn nị wẹ ihiẹn ile Osolobuẹ
gi ọrụn 'ya wụ Pọlụ mẹ imẹ ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju.
20 A nụgụụ w'a, wẹ nọ ja Osolobuẹ mma. Ya wẹ nọ sị a, "Pọlụ nwẹnẹ
ẹnyi, y'a hụnọlẹ nwan ndị Ju madụ nnụ ole-lẹ-ole kwerini; wẹ ile nwẹ
adụdụ Iwu Mozizi—w'a gi ẹ gu egu kaka. 21 A gwagụọ wẹ wẹ nị ị rị a kuzi
ndị Ju ile hụn bisọnmẹ alị ndị ọzọ wẹ latọ Iwu Mozizi, a sị wẹ a kwazịlẹ
ụmụ wẹ ugun, w'e dọnmẹzilẹ omẹnalị ndị Ju.
22 Kị ẹnyi e mẹ nwan? Wẹ k'a nụrịrị nị y'a bịagụọ. 23 Mẹ nwan ihiẹnni
ẹnyi jẹnkọ d'a gwa ị. O nwọn ikẹnnyẹ ẹnọ rị ebeni gi ẹfan Osolobuẹ kwe
nkwa. 24 Weri ikẹnnyẹ ndịnị, 'yụ lẹ uwẹ wịrị jẹn d'e mẹzu omẹnalị idọn-
nsọ: y'a kụ nị wẹ ụgwọ w'e gi kọpụ wẹ ntutu. Ịhịan ile k'e gi ẹ marịn nị
ezioku a rị imẹ ihiẹn wẹ nụ nị 'ya k'ị rị e mẹ, a marịnzịkwọ wẹ nị 'yụ lẹ
enwẹn i e bi kẹ Iwu Mozizi dọn kụ. 25 Kanị, nke ndị wụlẹni ndị Ju hụn
kwerini, ẹnyi e zijẹngụọ nị wẹ ẹkụkwọ-ozi gwa wẹ ihiẹn ẹnyi kwerigbama
wẹ sikọ d'e mẹ. Ẹnyi sị wẹ erilẹ ihiẹn ọwụlẹ wẹ gi rụa mmọn; w'e rilẹ ẹdeke
mọbụ anụ ọwụlẹ wẹ rụkwọn olu; w'a ghẹrẹlẹ."
26 Ya Pọlụ nọ kweri. Eki e fọn, ọ nọ weri ikẹnnyẹ ndị hụ d'e mẹzu omẹnalị
wẹ gi e dọn nsọ. Ogẹn ya lẹ wẹ gi mẹzugụụ omẹnalị idọn-nsọ, ọ nọ banye
imẹ Ụlọ-nsọ d'e mẹ wẹ marịn akp'ọhịn ole idọn-nsọ hụ sikọ d'a nọru, wẹ
kebe chụ nị onyẹ-onyẹ imẹ wẹ ẹjan.

A Nwụnrụn Wẹ Pọlụ Imẹ Ụlọ-nsọ

27 Kanị, akp'ọhịn ẹsa hụ e d'e zugụụ, ndị hụ imẹ ndị Ju gha Eshịa bịa
nọ hụn Pọlụ imẹ Ụlọ-nsọ. Wẹ nọ kpasu igunrun hụ ile, wẹ nọ kwọndọn
Pọlụ, 28 yimẹ oro, a sị, "Ndị Izrẹlụ! Bịa nị-o! Ọnwan wụ okẹnnyẹ hụ hụn e
jẹnsọnmẹ ebe ile, a kuzi onyẹ ọwụlẹ, e kuja oku ndị Izrẹlụ lẹ Iwu ẹnyi wụ
Iwu Mozizi lẹ Ụlọ-nsọ. Ẹlẹdẹ ọhụn sụọ, o webanhangụọzị nwan ndị wụlẹni
ndị Ju imẹ Ụlọ-nsọ, mẹrụ ebeni rị Nsọ!" 29 (Wẹ ku ihiẹnni makẹni wẹ hụn
Trofimọsị onyẹ Ẹfẹsọsị lẹ Pọlụ imẹ obodo, wẹ ro ni Pọlụ e webanhangụọ
a imẹ Ụlọ-nsọ.)

30 Obodo hụ ile nọ susuhu, ịhịan ile nọ zụnpụha. Wẹ nọ kwọndọn Pọlụ,
dọkpụnpụ a, kpọkinsọnmẹ ọnụmụzọ Ụlọ-nsọ ozigbo. 31 Ogẹn wẹ gi rị a
chọ nị wẹ gbu Pọlụ, ozi nọ ru onyẹ-isi-agha kanị a kị itu-agha ndị Rom
hụn rị Jerusalẹm ntịn nị Jerusalẹm ile e susuhu. 32 Ozigbo ahụn, onyẹ-isi-
agha kanị hụ nọ werisọnmẹ ndị-agha lẹ ndị a kị ndị-agha ọgụn-isẹn, ọgụn-
isẹn hụn rị okpuru ẹ, gi ọsọ kpọtụ, zụnban imẹ igunrun ahụn. A hụn wẹ
ndị-agha hụ, ya wẹ nọ gbubehi Pọlụ. 33 Onyẹ-isi-agha kanị hụ nọ jẹnburu
Pọlụ, nwụnrụn a. Ọ nọ sị wẹ gi ẹgan ẹbụọ kpọma a; ya ọ nọ sị wẹ, "Onyẹ
wụ okẹnnyẹni? K'o mẹ?" 34 Igunrun hụ hụ e yi oro: ndịnị hụ e yi ihiẹn
ohu, ndịnị hụ e yi ihiẹn ichẹn: onyẹ-isi-agha kanị hụ asazịnị ẹka chọpụha
ihiẹn hụn mẹni makẹni isusu hụ e hikẹ. Ya ọ nọ sị ndị-agha a we Pọlụ si
imẹ barakị, ebẹhụ uwẹ wụ ndị-agha bi. 35 E jẹnru wẹ nkpọnyi wẹ gha e
nyinban, ya kẹ ndị-agha hụ nọ buru Pọlụ makẹni ẹnya tumẹ igunrun hụ.
36 Igunrun ahụn hụ e sọn wẹ, e yi, "Gbu n'ẹ! Gbu n'ẹ!"

Pọlụ E Kinrin Ọnụ A

37 Ogẹn ndị-agha hụ gi rị a chọ nị wẹ weri Pọlụ si imẹ ebẹhụ wẹ bi, Pọlụ
nọ sị onyẹ-isi-agha kanị hụ, "N'i cheri nị m gwa ị oku?" Onyẹ-isi-agha kanị
hụ nọ jụ a, sị, "Y'a sụ Griki? 38 Ya wụ, ẹlẹ 'yụ wụ onyẹ Ijiptu hụ bulụmanị
ndị rị a kịnị, kịrị ndị ịkpatan nnụ iri ahụn shi imẹ atụ?" 39 Pọlụ nọ sị, "M wụ
onyẹ Ju. Tasọsị rị Azụụn Silisịa kẹ wẹ nọ mụ m. M wụ nwa di-alị Tasọsị,
obodo rị mkpa. Dodo, nị m gwa ndịnị oku." 40 Hụn onyẹ-isi-agha kanị hụ
gi ye ẹ efe n'o ku, Pọlụ nọ wuzo enu nkpọnyi, fe ẹka nị wẹ gba nkịntịn.
Ogẹn wẹ gi gbagụụ nkịntịn, Pọlụ nọ gi asụsụ *wẹ wụ* Hibru gwa wẹ oku.

Isi Nke Ẹbụọ-kwasị-ọgụn

1 "Umunẹ m lẹ ndị-nẹdi ẹnyi, gọn ni ntịn nị m kinrin ọnụ m!" 2 Ogẹn wẹ
gi nụ k'ọ rị a sụ asụsụ wẹ wụ Hibru, wẹ nọ gbakẹnmẹ nkịntịn. Ya Pọlụ nọ
kumẹ: 3 "M wụ onyẹ Ju. Tasọsị rị imẹ Azụụn Silisịa kẹ wẹ nọ mụ m, kanị
imẹ Jerusalẹm ebeni kẹ wẹ nọ zụn m. Gamalielụ zụn m. Wẹ zụn m zụnru
m anị ebe Iwu ndị-nẹdi ẹnyi kanị rị; m'e te dụnnị Osolobuẹ kẹ ọkụn lẹkẹ
kẹ ọnụ ile dọn rị a dụnn'a tannị. 4 M kpokpo ndị rị e sọn Ụzọnị, kpokpo
wẹ ru ọnwụn. M'a kpọma kẹ ikẹnnyẹ kẹ ikpoho ẹgan, a tụ wẹ e ye imẹ ụlọ-
ngan. 5 Onyẹ-isi nchụ-ẹjan lẹ Ndị-isi k'e ri-ẹka shịanị m ẹri. M narịndẹ wẹ
ẹkụkwọ m wekọnị ndị Ju rị Damas'kọsị kẹni m d'a kpọma ndị rị ebẹhụ rị e
sọn Ụzọnị ẹgan, wẹhẹ wẹ Jerusalẹm d'e ye afụnfụn."

Pọlụ E Ku K'o Dọn Gbehutọ
(Ọrụn Ndị-Ozi 9.1-19; 26.12-18)

6 "Ogẹn m gi jẹnkọ, e rumẹ m ẹhụ Damas'kọsị ogẹn hụ anwụn gi e ru
isi, ukpẹ ohu nwungbu enwẹn ẹ nọ gha elu-igwee nwunkpu m idẹnmizi.
7 A dan m, m nọ nụ olu hụn rị a sị m, 'Sọlụ, Sọlụ, k'ị rị e kpokpo ni m?'
8 M nọ za, sị, 'Onyẹ k'ị wụ, Di-nwọnni-m?' Ọ nọ sị m, 'Mmẹ wụ Jesu onyẹ
Nazarẹtị—hụn ị rị e kpokpo.' 9 Ndị hụn mmẹ lẹ wẹ wị a hụnghọ ukpẹ
hụ, kanị aghọtanị wẹ ihiẹn olu onyẹ hụn rị e kuni rị a gwa m. 10 Ya m
nọ sị, 'Di-nwọnni-m, kịnị kẹ m k'e mẹ?' Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị m, 'Lihi ọtọ
n'ị shi Damas'kọsị—ebẹhụ kẹ wẹ k'a nọ gwa ị ihiẹn ile Osolobuẹ ketọn'ị i
jẹnkọ d'e mẹ.' 11 Ebe o mẹni asazịnị m ẹka legha ụzọ—makẹni ukpẹ hụ
e nwunkẹnmẹkẹ, ndị mmẹ lẹ wẹ wị nọ kwọndọn m ẹka, duban m imẹ
Damas'kọsị."

12 “Imẹ obodo hụ, o nwọn okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Ananayasị, hụn e
fekẹnmẹ ofufe nọkẹ kẹ Iwu dọn ku. Ndị Ju ile bi ebẹhụ e ku oku ẹ ọhụnma.
13 Ọ nọ bịa d'e kunrun m, turuye ni m, sị, ‘Sọlụ nwẹnẹ m, leghamazị ụzọ!’
Ozigbo, m nọ leghamazị ụzọ, m nọ hụn a. 14 Ya ọ nọ sị, ‘Osolobuẹ ndị-nẹdi
ẹnyi a họrịgụọ ị n'ị marịn uche ẹ, n'ị hụn Onyẹ hụ Rị Ọchan, nụzịkwọ kẹ o
gi olu ẹ gwa ị oku. 15 Makẹni i jẹnkọ d'a wụ ọshẹri ẹ, hụn jẹnkọ d'e we ozi ẹ
jẹnni ụwa ile, a gwa wẹ ihiẹn ị hụn lẹ ihiẹn ị nụ! 16 K'ị rị nwan e che!? Lihi
nị wẹ mẹ i mirin-Chuku, kẹni wẹ chanchanpụ ị njọ ị, ebe i kpọkukọ ẹfan
a.’ ”

Kẹ Osolobuẹ Dọn Kpọ Pọlụ

17 “Ogẹn m gi lụagụụ Jerusalẹm, ebe m rị imẹ Ụlọ-nsọ ụhụọhịn ohu e
mẹ ekpere, idẹnmizi, ọ nọkẹ sị ụran buru m bụ ẹlẹ ụran. 18 M nọ hụn
ọhụn. M nọ hụn Jesu k'ọ rị a sị m, ‘Mẹ nwan n'ị gha Jerusalẹm pụ ozigbo,
makẹni, anabanhankọ wẹ ihiẹn i jẹnkọ d'e ku banyeni m.’ 19 Ya m nọ sị,
‘Di-nwọnni-ẹnyi, wẹ lẹ enwẹn wẹ a marịngụọ nị m'e jẹnsọnmẹ ụlọ-ofufe ile,
e gbu ndị kwerini n'i ili, a tụ wẹ ngan; 20 a marịnghọzị wẹ nị m wuzo ụsụọ
a kwadọn ọnwụn ọshẹri i wụ Stivin', ogẹn hụ wẹ gi rị e gbu ẹ, nị mmẹ
kwọndọn nị ndị rị e gbun'ẹ ẹwuru wẹ.’ 21 Ya ọ nọ sị m, ‘Jẹnmẹ! M k'e zi
i jẹn ebe teni d'e kunrun ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju.’ ”

22 Igunrun ahụn hụ e gọn Pọlụ ntịn d'e ru ebe ọ nọ ku okuni, ya wẹ nọ
yimẹ, “Wefụ nị onyẹ nọ ẹnịna imẹ ụwanị! O furuni onyẹ w'a nị rị ndụn.”
23 Wẹ hụ e yi, e fe ẹkwa wẹ, a bụọsi uzunzun elu. 24 Ya onyẹ-isi-agha kanị
hụ nọ sị ndị-agha a webanhan Pọlụ imẹ ebẹhụ wẹ bi; sị wẹ fịan a mkpịnsịn
n'ọ hụn ụzọ ku ihiẹn haịn ndị Ju gi rị a hị a hụnnị ile, e yi ụdị oroni. 25 Kanị
ogẹn wẹ gi kẹnmẹgụụ a nị wẹ fịan ihiẹn, Pọlụ nọ sị onyẹ ohu turu ẹhụ nsue
hụn a kị ndị-agha ọgụn-isẹn, “Iwu ndị Rom e kwerighọ nị ọnụ fịan nwa-di-
alị Rom' ihiẹn bụ ahangbuni w'ẹ eṅẹn ọwụlẹ?” 26 Ogẹn hụn a kị ndị-agha
ọgụn-isẹn gi nụ ihiẹnni, ọ nọ jẹnburu onyẹ-isi-agha kanị hụ, sị a, “K'ị chọ n'i
mẹ? Okẹnnyẹ hụ wụkwọ nwa-di-alị Rom!”

27 Ya kẹ onyẹ-isi-agha kanị hụ nọ jẹn d'e kunrun Pọlụ, sị a, “Gwa m, ị
wụ nwa-di-alị Rom'?” Pọlụ nọ sị a, “Ẹghẹẹ.” 28 Onyẹ-isi-agha kanị hụ nọ
sị, “Egho m kụ nị m d'a wụrụ nwa-di-alị Rom' e hikẹkwọ-o!” Kanị Pọlụ
nọ sị, “Wẹ mụdẹ m nwa-di-alị Rom.” 29 Ozigbo hụ, ndị ile te k'a fịan Pọlụ
mkpịnsịn, n'o ku ihiẹn mẹni, nọ seri isi wẹ; egun hụ a tụ onyẹ-isi-agha kanị
hụ nkẹ makẹni ọ hụngụọ nị Pọlụ wụ nwa-di-alị Rom bụ o te kpọmagụọ a
ẹgan.

E We Wẹ Pọlụ Jẹn Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama Izrẹlụ

30 Makẹni onyẹ-isi-agha kanị hụ chọ n'ọ marịn ihiẹn ndị Ju rị kpe ni Pọlụ,
ogẹn eki gi fọn, ọ nọ kpọpụ Pọlụ ẹgan, kpọzu ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi ile.
Ya ọ nọ wẹhẹ Pọlụ, bu ẹ tumẹ ihun wẹ.

Isi Nke Ẹtọ-kwasị-ọgụn

1 Pọlụ nọ bu ẹnya tụma Ndị-isi Nkịkwama hụ, sị, “Umunẹ m, e giọlẹ m obi
rị ọchan bi elu m id'ẹnya Osolobuẹ d'e ru tannị.” 2 Ya onyẹ-isi nchụ-ẹjan
wụ Ananayasị nọ sị ndị nọkunmẹ Pọlụ fịan a ihiẹn ọnụ. 3 Ya Pọlụ nọ sị a,
“Osolobuẹ k'a fịan 'yụ nwẹn ihiẹn; ụsụọ-ẹjan wẹ gi ihiẹn ọchan tekin k'ị wụ!
Ị nọdị oche ebẹhụ e gi Iwu e kin m ikpe, bụ ị hụ a dan Iwu ebe ị nọ sị wẹ fịan

m ihiẹn?!” 4 Ndị hụ nọchimẹ Pọlụ nọ sị a, “Egun a n'ị kpari onyẹ-isi nchụ-ẹjan Osolobuẹ?” 5 Pọlụ nọ sị, “Umunẹ m, a marịn m nị onyẹ-isi nchụ-ẹjan rọ; makẹni e degụọ w'a imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị, ‘Ekujalẹ oku onyẹ-ndu ọnụ.’ ”

Pọlụ E Gi Akọ Wanahịn

6 Ogẹn Pọlụ gi marịn nị ndị hụ imẹ wẹ wụ ndị itu Sadusi, ndị hụ wụ ndị Itu-Farisi, ọ nọ yi oro, sị, “Umunẹ, m wụ onyẹ Farisi, onyẹ itu ndị Farisi. Wẹ rị nwan e kin m ikpe makẹ olil'ẹnya nị ndị nwụnnị jẹnkọ d'e lihi!” 7 Ogẹn o gi ku okuni, ndị itu-Farisi lẹ ndị itu-Sadusi rịsọnmẹ imẹ Ndị-isi Nkịkwama hụ nọ dọma, Ọgwa ahụn nọ kebe. 8 (Makẹni ndị itu-Sadusi a sị nị ndị nwụnnị elihikọ, a sịzị nị kẹ ndị mmọn-ozi kẹ mmọn arị. Kanị, ndị Itu-Farisi kwerichanrịn nị ihiẹn ẹtọnị rị arị.) 9 Ẹregede isusu nọ bidọn. Ndị hụ imẹ ndị-nkuzi Iwu hụn rị itu ndị Farisi nọ lihi ọtọ, dọma okuni, sị, “Ẹnyi ahụnnị eje-ihiẹn ọwụlẹ okẹnnyẹni mẹ. Onyẹ ma kẹ mmọn* mọbụ mmọn-ozi gwa a oku?!” 10 Ogẹn isusu hụ gi kẹnrẹn, egun a bịa onyẹ-isi-agha kanị hụ nị w'e d'a dọkịka Pọlụ, ya ọ nọ sị ndị-agha a wẹ jẹn d'e gi ikẹn napụha wẹ Pọlụ, webanhan a imẹ ebe ahụn wẹ ndị-agha bi.

11 Imẹ uhinhin hụ, Di-nwọnni-ẹnyi nọ nwọnpụha, wuzoyeni Pọlụ, sị a, “Kwọndọn obi i! Makẹni, k'i dọn shịa ni m ẹri imẹ Jerusalẹm, ẹrịra k'i k'a dọn shịazị ni m ẹri imẹ Rom.”

E Rini Wẹ Pọlụ Ngo Nị Wẹ Gbu Ẹ

12 Eki e fọn ụtụntụn, ndị hụ imẹ ndị Ju nọ zugbama, kun Osolobuẹ, sị erikọ wẹ, arakọ wẹ, d'e ru ni e gbugụụ wẹ Pọlụ. 13 Wẹ karị madụ ọgụnnaị zu izuni. 14 Ya wẹ nọ jẹnburu Ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ Ndị-isi, sị wẹ, “Ẹnyi e kungụọ Osolobuẹ, kwẹ nkwa nị isi wụ isi—ẹnyi erikọ ihiẹn ọwụlẹ d'e ru ni ẹnyi e gbugụụ Pọlụ. 15 Ụnụ lẹ Ndị-isi Nkịkwama, zi ni nwan ozi jẹnni onyẹ-isi-agha kanị ndị Rom, n'o wẹhẹ ni ụnụ Pọlụ. Ku n'ẹ nọkẹsị ụnụ chọ nị ụnụ lebankẹnmẹ oku ẹ ẹnya; ẹnyi nwẹn a kwademẹgụọ nị ẹnyi gbu ẹ o gini d'e ru ebeni.”

16 Kanị okorọbịa ohu nwẹnẹ Pọlụ okpoho mụ nụ ngoni wẹ ri. Ya ọ nọ jẹnmẹ barakị hụ ndị-agha bi d'a gwa Pọlụ. Wẹ nọ nị a banye d'a gwa a. 17 Pọlụ nọ kpọ onyẹ ohu rị ebẹhụ hụn rị ndị a kị ndị agha ọgụn-isẹn, ọgụn-isẹn, sị a, “We okorọbịanị jẹnni onyẹ-isi-agha kanị, n'o nwọn ihiẹn o k'a gwa a.” 18 Hụn a kị ndị agha ọgụn-isẹn nọ weri ẹ d'e kunrun onyẹ-isi-agha hụn kanị, sị, “Onyẹ-ngan hụ wụ Pọlụ kpọ m, sị m wẹhẹ n'i nwata-okẹnnyẹni n'o nwọn ihiẹn o k'a gwa ị.” 19 Onyẹ-isi-agha hụn kanị nọ kwọndọn nwata hụ ẹka, we ẹ si ụsụọ, jụ a, sị, “K'i nwọn y'a gwa m?” 20 Ọ nọ sị a, “Ndị-ndu ndị Ju e kwerigbamagụọ nị wẹ k'a sị ị wẹhẹ Pọlụ Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama ekile. Wẹ k'e mẹ kẹ sị Ndị-isi chọ nị wẹ lebankẹnmẹ oku ẹ ẹnya. 21 Kanị, egọnkwọlẹ wẹ ntịn, makẹni ikẹnnyẹ wẹ hụn warị ọfịa e che ẹ karị ọgụnnaị. E kungụọ wẹ Osolobuẹ, nị erikọ wẹ, arakọ wẹ d'e ru mgbe wẹ gbugụụ ẹ; a kwademẹgụọ wẹ nwan e che n'i kweri wẹhẹ ẹ.” 22 Onyẹ-ndu-agha hụn kanị nọ sị a, “Agwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ nị 'y'a gwagụọ m okuni.” Ya ọ nọ zi nwata-okẹnnyẹ hụ la.

E We Wẹ Pọlụ Jẹnni Gọvanọ Wụ Fẹlisi

23 Ebẹhụ kẹ onyẹ-isi-agha hụn kanị nọ kpọ madụ ẹbụọ hụn a kị ndị agha ọgụn-isẹn, ọgụn-isẹn, sị wẹ, “Kwademẹ ni nị ụnụ jẹn Sizarịa: weri ni ndị-agha ọgụn-iri e gi ụkụ e jẹn, ndị-agha iri kwasị ọgụn-ẹtọ ndị e gi ẹshin a lụ

* **Isi Nke Ẹtọ**-kwas**ị-ọgụ**n:9 Ẹlẹkwọ iyi wẹ kọma kẹ wẹ rị e ku ebeni.

agha lẹzi ndị-agha ọgụn-iri ndị e gi obo a lụ agha. Kwademẹ ni nị ụnụ gi
ọkụlọkụ itenẹi ukinkinni jẹnmẹ. 24 Kwademẹzi ni ni Pọlụ ẹshin hụn o k'e
nyin, ọnụ e du ẹ jẹnni Gọvanọ wụ Fẹlisi, anịkwọlẹ ni ihiẹn ọwụlẹ mẹ ẹ." 25 Ya
onyẹ-isi-agha ahụn kanị nọ de ẹkụkwọ-ozi. Ihiẹnni k'o de:
26 "Mmẹ wụ Klọdiọsị wụ Laịsịasị rị e dejẹnni Gọvanọ wụ Fẹlisi; e kele m'i.
27 Ndị Ju ile kwọndọn okẹnnyẹni, a chọ nị wẹ gbu ẹ. Ogẹn m gi marịn nị
nwa-dị-alị Rom rọ, ya m nọ weri ndị-agha d'a gbapụha a.
28 Makẹni m chọ nị m marịn ihiẹn hụ wẹ rị a ma n'a ikpe, m nọ we ẹ jẹn
Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama wẹ. 29 A hụn m'a nị oku Iwu wẹ kẹ wẹ rị a man'a a
ikpe—n'o nwọnni ihiẹn o mẹ hụn w'e gi tụ a ngan mọbụ gbu ẹ. 30 Ogẹn ozi
gi ru m ntịn nị wẹ rin'ẹ ngo, m nọ sị nị m zihẹ n'i y'ẹ ozigbo. A gwaguọ m
ndị-ikpe ẹ wẹ d'e kunrun i, nị wẹ nọ idẹnya ị ku ihiẹn wẹ sị nị ya k'o mẹ."
31 Ya ndị-agha hụ nọ mẹ k'o dọn gwa wẹ: wẹ nọ gi imẹ uhinhin we Pọlụ
sikwọrị Antipatrisi. 32 Eki e fọn, ndị gi ụkụ nọ lakin, hapụ ndị gi ẹshin nị
wẹ lẹ Pọlụ wịrị. 33 E ru wẹ Sizarịa, wẹ nọ we ẹkụkwọ-ozi hụ ye Gọvanọ,
we Pọlụ che ihun ẹ. 34 Ọ gụngụụ ẹkụkwọ-ozi hụ, ọ nọ jụ Pọlụ kẹ onyẹ elee
Azụụn k'ọ wụ imẹ alị-eze Rom. Ogẹn o gi nụ nị onyẹ Azụụn Silisịa rọ, 35 ọ
nọ sị, "M k'a nụ ọnụ ị ogẹn ndị-ikpe i e gi bịa." Ọ nọ sị ndị-agha chedọn ẹ
imẹ ọgwa a, ọgwa hụn Hẹrọdụ tụn ebẹhụ.

Isi Nke Ẹnọ-kwasị-ọgụn

Ikpe Hụn Rị Ẹgbata Ndị-Ju Lẹ Pọlụ

1 Hụn mẹ ẹ akp'ọhịn isẹn, Ananayasị wụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị hụ imẹ
Ndị-isi lẹzi ọka-iwu w'a kpọ Tetulọsị nọ bịa ọgwa Gọvanọ. Wẹ nọ kpe Pọlụ
ẹka Gọvanọ. 2 Ya wẹ nọ kpọpụha Pọlụ. Tetulọsị nọ kinmẹ ihiẹn wẹ rị e kpe
n'ẹ, sị,
"Onyẹ ikpẹn ile rịnị, ọkịkị ị e wẹhẹgụọ nị ẹnyi udọn kete-ele-mgbe; iroro-
ọma y'a tụ e dọnzimẹgụọ nị ndị alịnị ihiẹn. 3 Ogẹn ile lẹ ụzọ ile kẹ ẹfọ gi a
sụọkẹnmẹ ẹnyi ụsụọ makẹ ihiẹn ndịnị. 4 Kanị achọnị m nị m rikẹ i ogẹn,
m rị a rịọ nwan n'i mẹ ọhụnma gọnzi ẹnyi ntịn kẹ i dọn e mẹ mbụ, ni m be
oku nke-nke.
5 Ẹnyi a hụngụọ a nị okẹnnyẹni e yesọnmẹ nsọngbu ọda-ọda. Ọ ghasọnmẹ,
e se isusu ebe ọwụlẹ ndị Ju rị enu ụwa ile. Ọ wụzịkwọ onyẹ ohu imẹ ndị-
ndu itu Onyẹ-Nazarẹtị ahụn. 6 O te rịzị a chọdẹ n'o mẹrụ Ụlọ-nsọ, ya ẹnyi nọ
nwụndọn ẹ. [Nkẹ ẹnyi e te gi Iwu ẹnyi kin ẹ ikpe, 7 kanị onyẹ-isi-agha kanị
wụ Laịsịasị nọ gi ikẹn bịa d'a napụ ẹnyi 'ya, sị ndị ikpe ẹ bịa d'e kunrun i.]
8 Ị jụ a ajụjụ, 'yụ lẹ enwẹn i k'a saẹka marịnkwama ihiẹn ile ẹnyi rị e ku nị
ya k'o mẹ."
9 Ndị Ju nọ kwadọn Tẹtulọsị, sị nị ihiẹn ndịnị ile wụ ezioku.

Pọlụ E Kinrin Ọnụ A Ihun Fẹlisi

10 Ogẹn Gọvanọ gi fe ẹka gi sị Pọlụ ya ku nwan, ya Pọlụ nọ sị, "A marịngụọ
m n'o mẹọlẹ ahụa ole-lẹ-ole ị wụ ọka-ikpe alịnị; ya wụ, ẹfọ rị a sụọ m ụsụọ
ikinrin ọnụ m ebe ị rị. 11 Ị k'a saẹka chọpụha n'ọ karịnị akp'ọhịn mmẹbụọ
kete m'e jẹnlẹ Jerusalẹm d'e fe ofufe. 12 O nwọnni onyẹ ọwụlẹ wẹ hụn mmẹ
lẹ ịya rị a dọ ndọndọ imẹ Ụlọ-nsọ; o nwọnni ndị wẹ hụn m rị a kpasu—kẹ
imẹ ụnọ-ofufe kẹ imẹ obodo hụ ile. 13 Asakọ wẹ ẹka ghọsị nị ihiẹn wẹ rị
nwan e ku nị 'ya kẹ m mẹ wụ ezioku. 14 Kanị m k'a saẹka gwa ị nị ihiẹn
ohuni wụ ezioku: Ụzọ hụ wẹ rị e ye eje-ẹfan kẹ m gha e fe Osolobuẹ ndị
nẹdi ẹnyi kanị; m kweyeni ihiẹn ile wẹ de imẹ Iwu Mozizi lẹ hụn wẹ de

imẹ ẹkụkwọ ndị-amụma. 15 M nwọn olil'ẹnya imẹ Osolobuẹ—olil'ẹnya ohu hụ hụn ndịnị lẹ enwẹn wẹ nwọn imẹ Osolobuẹ: nị kẹ ndị ezi-omumẹ kẹ
ndị njọ jẹnkọ d'a gha ọnwụn lihi. 16 Ufiri ẹ kẹ m gi a nwan ikẹn m ogẹn ile,
igi hụn a nị obi m rị ọchan ebe Osolobuẹ lẹ ịhịan rị."
17 "O tegụọ m bịademẹ Jerusalẹm; ya m nọzị nwan bịa nị m ye ndị nke m
ihiẹn ndị w'e gi yeni ndị igbẹnnyẹ ẹka, lẹni m hụn ụzọ chụ-ẹjan. 18 Ịya kẹ m
rị nwan kẹ wẹ hụn m imẹ Ụlọ-nsọ: o mẹ nke omẹnalị idọn-nsọ, a rịgụọlẹ m
ụchan ogẹn wẹ gi hụn m; o nwọnni igunrun mmẹ lẹ wẹ wị; o nwọnzikwọnị
isusu rịnị. 19 Kanị o te nwọnghọ ndị Ju gha Azụụn Eshịa bịa rị ebẹhụ, k'o
furu nwan wẹ lẹ enwẹn wẹ bịa ebeni d'e ku ọnụ wẹ id'ẹnya ị, omẹni o nwọn
ihiẹn wẹ sị nị 'ya kẹ m mẹ! 20 Mọbụ ya jụdẹle ndịnị rị ebeni kẹ elee eje-
ihiẹn kẹ wẹ hụn nị ya kẹ m mẹ ogẹn m wuzo ihun Ọgwa Ndị-isi Nkịkwama,
21 mmanị ihiẹn ohuni m yi oro ku kẹ m wuzo ihun wẹ: 'Ụnụ rị e kinkwọ
m ikpe tannị makẹni m kweri nị ndị nwụnnị jẹnkọ d'e lihi!' "
22 Kanị Gọvanọ wụ Fẹlisi, hụn marịnchanrịngụụ banyeni Ụzọ-Jesu, nọ bu
ikpe hụ si ihun, sị wẹ, "Ụnụ jẹnkọ d'e cheri nị onyẹ-isi-agha kanị wụ Laịsịasị
bịa m kebe han nị ụnụ eṅẹn." 23 Ọ nọ sị onyẹ-isi agha hụn a kị ndị agha
ọgụn-isẹn ya hụn a nị wẹ kwọndọn Pọlụ, ka wẹ e yen'ẹ efe ẹkẹrẹ, a nị ndị
ọwụ a a bịa d'a hụn a, e ye ẹ ihiẹn rị a mkpa.

Pọlụ A Gwa Gọvanọ lẹ Nwunyẹ Ẹ Oku-Chuku

24 O mẹpụ akp'ọhịn ole, Fẹlisi lẹ nwunyẹ ẹ wụ Drusila nọ bịa. Drusila
wụ onyẹ Ju.
Fẹlisi nọ zi wẹ kpọ Pọlụ. Wẹ nọ gọnmẹ ẹ ntịn k'ọ rị a gwa wẹ oku ikweri
ni Kraịstị wụ Jizọsị. 25 K'o dọn rị e ku oku ezigbo obibi Chuku chọ lẹ
ikwọndọn-enwẹn-ịhịan lẹ Okinkin-ikpe lalanị, egun nọ tụma Fẹlisi. Ọ nọ sị,
"Ị k'e jẹnmẹgụụ, m nwọn efe a kpọzị m'ị." 26 Ọ hụzị a tụ ẹnya nị Pọlụ jẹnkọ
d'e ye ẹ egho; ọ hụ e gi ufiri ẹ e zisọnmẹ wẹ d'a kpọ Pọlụ mbụ-lẹ-ẹbụọ, e
sọn ẹ e ku oku. 27 Ahụa ẹbụọ a ghafegụụ, Pọshịọsị wụ Fẹstọsị nọ hẹnrin
Gọvanọ, nọkin ẹnya Fẹlisi. Makẹni Fẹlisi chọkọ nị ndị Ju ku n'ẹ ọhụnma, ya
ọ nọ la Pọlụ tọ imẹ ngan.

Isi Nke Isẹn Kwasị Ọgụn

Pọlụ A Sị Wẹ We Oku Ẹ Jẹnni Eze-kanị Wụ Siza

1 Hụn mẹ ẹ akp'ọhịn ẹtọ Fẹstọsị bịa d'a kịma Azụụn ahụn, ọ nọ gha Sizarịa
jẹn Jerusalẹm. 2 Ebẹhụ kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-isi ndị Ju nọ kinghọsị a
oku Pọlụ, rịọ a 3 n'o mẹ ọhụnma zihẹ ni wẹ Pọlụ Jerusalẹm. Makẹni e rigụọ
wẹ ngo wẹ e gi gbu Pọlụ ụzọ, ọ lalanị. 4 Fẹstọsị nọ za wẹ, sị, "Sizarịa kẹ wẹ
butọ Pọlụ, bụ m kinkọ ebẹhụ ẹgwa. 5 Ya wụ, ndị isi ụnụ wẹ sọnmẹ m jẹn
Sizarịa, nị wẹ lẹ okẹnnyẹ hụ d'e kin, omẹni o nwọn eje-ihiẹn ọwụlẹ o mẹ."
6 Ogẹn Fẹstọsị gi sọngụụ wẹ nọdị—ọ nọkarịnị akp'ọhịn ẹsatọ mọbụ iri—ọ nọ
si Sizarịa. Eki e fọn, wẹ nọ bịa ọgwa a. Ọ nọ nọdị elu Oche Okinkin-ikpe,
zi wẹ d'e wẹhẹ Pọlụ. 7 Ogẹn Pọlụ gi pụha, ndị Ju hụ gha Jerusalẹm' bịa nọ
fihunmẹ ẹ, kinmẹ eje-ihiẹn bu-ọda jọgbu enwẹn ẹ wẹ sị nị 'ya k'o mẹ, bụ
asanị wẹ ẹka ghọsị nị ezioku rọ. 8 Kanị Pọlụ nọ kin ọnụ a, sị, "Adannị m
iwu ndị Ju mọbụ iwu Ụlọ-nsọ mọbụ iwu eze-kanị wụ Siza."
9 Kanị Fẹstọsị chọ n'o mẹyeni ndị Ju, ya ọ nọ jụma Pọlụ, "Y'a chọghọ n'ị
jẹn Jerusalẹm, nị wẹ nọ id'ẹnya m kin i ikpeni ebẹhụ?"
10 Pọlụ nọ sị, "Ọgwa eze-kanị wụ Siza tumẹ kẹ m rị hụnnị, ebe furu wẹ
k'a nọ kin m ikpe. O nwọnni eje-ihiẹn ọwụlẹ m mẹ ndị Ju—'yụ lẹ enwẹn i a

mariṇghọ ọhụn ọhụnma-ọhụnma. 11 Omẹni m mẹ eje-ihiẹn hụn w'e gi gbu
m, arị m a chọ ụzọ m'e gi wanahịn ọnwụn. Kanị, omẹni o nwẹni ihiẹn w'e
kwọndọn ẹka imẹ ihiẹn ndị wẹ sị nị 'ya kẹ m mẹ, o nwọnni onyẹ jẹnkọ d'a
saẹka bu m che wẹ ẹka. We ni m jẹnni eze-kanị wụ Siza n'o gi ẹka a kin m
ikpe!”
12 Ogẹn Fẹstọsị lẹ ndị a dụn a ọdụn gi tụgbamagụụ iroro, ya Fẹstọsị nọ sị
Pọlụ, “Y'a sịgụọ wẹ we i jẹnni eze-kanị wụ Siza; Siza ahụn k'i burukọ.”

E Wẹhẹ Wẹ Pọlụ Ihun Eze Wụ Agịrịpa Lẹ Okpoho W'a Kpọ Bẹnaịsị

13 Akp'ọhịn ole-nẹ-ole a ghagụụ, eze hụn rị a kị ndị Ju wụ Agịrịpa lẹ
(okpoho w'a kpọ) Bẹnaịsị nọ bịa Sizarịa d'a sị Fẹstọsị anụa. 14 Ogẹn ahụn
wẹ gi nọdị ebẹhụ akp'ọhịn ole-lẹ-ole, ụhụọhịn ohu, Fẹstọsị nọ wepụha nị
eze hụ oku Pọlụ, sị, “O nwọn okẹnnyẹ ohu Fẹlisi latọ imẹ ụlọ-ngan; 15 ogẹn
m gi rị Jerusalẹm, ndị-isi nchụ-ẹjan ndị Ju lẹ ndị-isi ndị Ju nọ wepụha oku
ẹ, sị m ma a ikpe. 16 Kanị, m nọ sị wẹ nị ẹnyi ndị Rom' a ra we onyẹ wẹ
kpe ye ndị kpen'ẹ, bụ 'ya lẹ ndị kpen'ẹ e ke turu kin elee-m elee-i, ọ hụn
oghere kinringụụ ọnụ a.
17 Ogẹn wẹ gi nwan zu ebeni, e tuhu ni m ogẹn ọwụlẹ, kama, eki e fọn,
m nọ zi wẹ kpọ ọgwa, nọdị alị elu Oche Okinkin-ikpe, zi wẹ wẹhẹ okẹnnyẹ
hụ. 18 Ndị kpe n'ẹ nọ lihi ọtọ kinmẹ, kanị ẹlẹ ụdị eje-ihiẹn m ro nị ya rị e
se kẹ wẹ kin. 19 Kama, wẹ nọ kinsọnmẹ oku ofufe hụn wẹ lẹ Pọlụ rị a dọ
lẹ oku okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Jizọsị, hụn nwụnhụngụnị, kanị Pọlụ hụ e ku ẹ
e kushi ikẹn n'ọ rị ndụn. 20 Amarịnzị m ihiẹn m k'e mẹ gi chọfụha anị oku
ndịnị, ya m nọ jụ Pọlụ k'ọ chọghọ n'o jẹn Jerusalẹm, nị wẹ nọ ebẹhụ kin ẹ
ikpe banyeni ihiẹn ndịnị wẹ sị nị 'ya k'o mẹ. 21 Kanị ogẹn Pọlụ gi sị ẹnyi na
a tọ ebeni d'e ru ni eze-kanị wụ Siza e gi ẹka a leban oku ẹ ẹnya, ya m nọ sị
wẹ kwọndọn ẹ d'e ru mgbe m saẹka zi ẹ jẹnni Siza.” 22 Agịrịpa nọ sị Fẹstọsị,
“Nkẹ ọ sụọ m nị m gi ntịn m nụ ọnụ okẹnnyẹni.” Fẹstọsị nọ sị a, “Ekile y'a
nụ ọnụ a.”
23 Eki e fọn nwan, Agịrịpa lẹ Bẹnisi nọ gi okẹn ọghọ ndị-nze banhan imẹ-
ụlọ uku hụ, wẹ lẹ ndị-isi-agha kanị lẹ ndị wẹ mariṇ amariṇ imẹ obodo hụ
wị banhan. Fẹstọsị nọ zi ndị ọrụn a d'e webanhan Pọlụ, wẹ nọ webanhan
a. 24 Fẹstọsị nọ sị, “Eze wụ Agịrịpa lẹ ịhịan ile rị ebeni, lee ni okẹnnyẹni ndị
Ju ile rị e kpe ẹka m, kẹ imẹ Jerusalẹm kẹ ebeni, e yi oro, a sị n'o furuzini
n'ọ rị ndụn. 25 Kanị ahụnnị m njọ o mẹ hụn wẹ e gi ma a ikpe ọnwụn. Kanị,
hụnnị ọ sị ẹnyi we ẹ jẹnni eze-kanị wụ Siza, e kwerighọ m nị m jẹnkọ d'e zi
ẹ jẹnn'ẹ. 26 Bụ ahụnnị m nwan ihiẹn m'e kwọndọn ẹka hụn m'e gi dejẹnni
nna m wụ Siza ẹkụkwọ banyen'ẹ. Agịrịpa, ịya haịn m gi nwan wepụha a
ebeni ụnụ ile rị, tụmadụ ebe 'yụ lẹ enwẹn i wụ eze rị, kẹni m hụn ihiẹn m
k'e kwọndọn ẹka de ya wụ ẹkụkwọ-ozi, ẹnyi jụgụụ a ajụjụ. 27 Makẹni, ọ jọgbu
enwẹn ẹ nị m zi onyẹ-ngan jẹnni eze-kanị bụ o nwẹni ihiẹn m hụn ku nị ịya
kẹ wẹ sị nị ya k'o mẹ.”

Isi Nke Isin-kwasị-ọgụn

Pọlụ E Kinrin Ọnụ A Ebe Agịrịpa Rị

1 Agịrịpa nọ sị Pọlụ, “I nwọn ikẹn kinrin ọnụ ị.” Ya Pọlụ nọ tịnpụ ẹka,
kinmẹ ẹnịna:
2 “Eze wụ Agịrịpa, m weri ẹ nị m nwẹ isi-ọma ebe o mẹ ni ihun i kẹ m
jẹnkọ d'a nọ kinrin ọnụ m tannị banyeni ihiẹn ile ndị Ju rị e ku nị ya kẹ m

mẹ; 3 makẹni y'a marịngụọ omẹnalị ndị Ju ile lẹ ihiẹn ndị hụn e se ni wẹ
oku, marịn a ru alị. Dodo, nwẹ nwan ndidi gọn m ntịn.
4 Ndị Ju ile a marịnghọ kẹ m dọn bi gha alị lala, kẹ imẹ alị m kẹ imẹ
Jerusalẹm. 5 Omẹni wẹ te k'e ku ezioku, a marịngụọ wẹ ketekete nị m te
wụ onyẹ itu-Farisi, itu kachanrịn e ze imẹ ofufe ẹnyi lẹ ni m'e bi obibi ndị
Itu-Farisi. 6 Kanị wẹ rị nwan ebeni e kin m ikpe makẹni m rị e lee ẹnya
ihiẹn hụn Osolobuẹ kwe ndị nẹdi ẹnyi wẹ kanị nkwa; 7 ihiẹn hụ* ikpun-
ụlọ mmẹbụọ ndị nke ẹnyi rị e lee ẹnya a, e gi ufiri ẹ e fekẹnmẹ Osolobuẹ
ukinkin lẹ efinnaị. Eze, olil'ẹnyanị m nwọn wụ eje-ihiẹn hụ ndị Ju sịkwọ
nị ya kẹ m mẹ! 8 Kị haịn o gi a fụkẹnmẹ ụnụ ndị rị ebeni ọrụn ikweri nị
Osolobuẹ e weli ndị nwụnnị?”
9 “Ezioku-ezioku, mmẹ lẹ enwẹn m te ro n'o furu ni m mẹ ihiẹn ọwụlẹ m
k'e gi gbọndọn ẹfan Jizọsị onyẹ Nazarẹtị. 10 Ọhụn kẹ m mẹ imẹ Jerusalẹm.
Ogẹn hụ, m'a narịn ndị-isi nchụ-ẹjan ikẹn, a tụ ndị kwerini Jesu e ye imẹ
ụlọ-ngan; ẹlẹdẹ ọhụn sụọ, wẹ chọ nị wẹ ma wẹ ikpe-ọnwụn, e biye m ẹka.
11 Imẹrinmẹ ogẹn, m'a ghasọnmẹ ụnọ-ofufe ile, e ye wẹ afụnfụn, a lịlịma nị
m mẹ wẹ ku arụ ghahanị ikuja oku Jesu. Olulu wẹ bu m ọda-ọda, nke wụ
nị m'a chụ wẹ e rudẹ obodo ndị rị anị ọzọ d'e kpokpo wẹ.”

Pọlụ A Kọwa K'o Dọn Gbehutọ
(Ọrụn Ndị-Ozi 9.1-19; 22.6-16)

12 “Ebe m nọ a chụ wẹ ẹrịra, m nọ narịn ndị-isi nchụ-ẹjan ikẹn lẹ ẹkụkwọ
jẹnkọ Damas'kọsị.
13 Eze, e ru m ụzọ, ogẹn anwụn gi a rị isi, ya m nọ hụn ukpẹ nwunnahịn
ẹnya-anwụn k'o gha enu-igwee nwunhunmẹ mmẹ lẹ ndị 'mẹ lẹ wẹ wị.
14 Ẹnyi ile nọ dan. Ya m nọ nụ olu gi asụsụ Hibru sị m, ‘Sọlụ, Sọlụ, k'ị rị
e kpokpo ni m? Ị rị a rụhụ enwẹn i ẹhụ nọkẹ okẹn-efin rị a gba ẹgbe di-
nwọnn'ẹ ụkụ.’ 15 M nọ sị, ‘Di-nwọnni-m, onyẹ k'ị wụ?’ Ya Di-nwọnni-ẹnyi
nọ shịarị m, ‘Mmẹ wụ Jesu hụn ị rị e kpokpo. 16 Kanị, lihi n'i turu ọtọ. Ihiẹn
haịn m gi mẹ i n'ị hụn m wụ kẹni m tumẹ i n'ị wụrụ odibo m lẹ ọshẹri hụn
jẹnkọ d'a gwa ndị ọzọ ihiẹn ndị ị hụn lẹ ihiẹn ndị m jẹnkọ d'a ghọsị ị. 17 M
k'a gbapụha ị ẹka ndị nke i—ya wụ ndị Izrẹlụ, gbapụha ị ẹka ndị alị ndị ọzọ
hụn m zikọ ị d'e kunrun. 18 M zikọ ị d'a shịapụ wẹ ẹnya, kẹni wẹ hụn ụzọ
gha imẹ ishi gbehutọ si imẹ ukpẹ; gha okpuru Ekwensụ pụha d'e kunrun
Osolobuẹ; kẹni Osolobuẹ gbagharị wẹ njọ, ye wẹ ọnọdị imẹ ndị hụn wẹ
dọn nsọ, ndị ahụn wẹ dọn nsọ makẹni wẹ kweri ni m.’ ”

Pọlụ E ku Oku Ọrụn A

19 “Eze wụ Agịrịpa, ufiri ẹ, apanị m oku ihiẹn m hụn imẹ ọhụn hụ gha
elu-igwee bịa. 20 Kanị, m nọ zimẹ ozi hụ imẹ Damas'kọsị. E zigụụ m ndị rị
Damas'kọsị ya, m nọzị zi ẹ imẹ Jerusalẹm lẹ ẹgbẹrẹ Judia ile, e zizi m ndị
alị ndị ọzọ ya, a sị wẹ gha imẹ njọ wẹ gbehutọ, buruhẹ Osolobuẹ, mẹmẹ
ihiẹn k'a ghọsị nị e gbehutọgụọ wẹ. 21 Ufiri ihiẹnni kẹ ndị Ju gi kwọndọn m
imẹ Ụlọ-nsọ, a chọ nị wẹ gbu m. 22 Kanị d'e rukwọ nwan tannị, Osolobuẹ
hụ e yeni m ẹka; ya kẹ m gi wuzo ebeni a shịa ẹri, a gwa kẹ onyẹ uku kẹ
onyẹ nta okuni; ihiẹn ohu hụ ndị-amụma lẹ Mozizi ku n'o jẹnkọ d'e mẹ kẹ
m rị e ku oku ẹ, o nwọnni ihiẹn ọzọ: 23 nị Kraịstị k'a tarịrị afụnfụn; n'o k'a
wụrụ onyẹ ibuzọ k'a gha ọnwụn lihi; nị, nọkẹ onyẹ ibuzọ gha ọnwụn lihi,
o jẹnkọ d'e wẹhẹ ni kẹ ndị alị ẹnyi kẹ ndị anị ndị ọzọ ozi ukpẹ.”

---

* **Isi Nke Isin-kwasị-ọgụn:7** Nkwa Hụ hụn

24 Hụn Pọlụ gi ri e kin ọnụ a ẹnịna, Fẹstọsị nọ weshi olu elu, yi, “Ẹra rị a
pụ ị, Pọlụ! Okẹn-ẹkụkwọ ị marịn rị a pụ ị ẹra!”
25 Kanị Pọlụ nọ sị, “Fẹstọs' ikpẹn ile rịnị, ẹra arị a pụ m! Onyẹ ọwụlẹ ẹnya
dọn k'a marịn nị m rị e ku ezioku. 26 Eze wụ Agịrịpa lẹ enwẹn ẹ a marịngụọ
ihiẹn ndịnị! Obi ru m alị ịgwapụ a oku, e gighọ m'a dọn n'o nwọnni ihiẹn
w'a kọn'a imẹ ihiẹn ndịnị, makẹni ọnwan e mẹni nzuzue. 27 Eze wụ Agịrịpa,
y'e kwerighọ ihiẹn ndị-amụma ku? A marịnghọ m nị y'e kwerighọ.”
28 Agịrịpa nọ sị Pọlụ, “Ị chọ n'i mẹ m wụrụ onyẹ nke Kraịstị ozigbo-
ozigbo?”
29 Pọlụ nọ shịarị, sị, “Ihiẹn m rị a rịọ Osolobuẹ wụ ọnwan: k'o mẹ ẹgwa-o,
k'o mẹni ẹgwa-o, nị ẹlẹdẹ yụ sụọ, kanị, kẹ ịyụ kẹ ndị ọzọ ile rị e gọn m ntịn
tannị hụn ụzọ rị kẹ mmẹ—wezụka ẹgan ndịnị wẹ kpọma m!”
30 Ebẹhụ kẹ eze lẹ Gọvanọ wụ Fẹstọsị lẹ Bẹnisi lẹ ndị ọzọ wẹ lẹ wẹ gba rị
oche nọ lihi ọtọ. 31 Ogẹn wẹ gi pụkọ, wẹ hụ a sị ibe wẹ, “O nwọnni ihiẹn
okẹnnyẹni rị e mẹ hụn w'e gi gbu ẹ mọbụ bu e che imẹ ụlọ-ngan.” 32 Agịrịpa
nọ sị Fẹstọsị, “Nkẹ w'a hatu okẹnnyẹni ye omẹni ẹlẹ hụn ọ sị wẹ we oku ẹ
jẹnni eze-kanị wụ Siza.”

Isi Nke Ẹsa-kwasị-ọgụn

E Gi Wẹ Ụgbọ-mirin Buru Pọlụ Jẹnmẹ Rom

1 Ogẹn wẹ gi kubepụ a nị ẹnyi k'e jẹn Itali, wẹ nọ we Pọlụ lẹ ndị hụ imẹ
ndị-ngan che ẹka onyẹ-isi-agha w'a kpọ Juliọsị, hụn a kị ndị-agha ọgụn-isẹn
imẹ itu-agha-uku ndị Rom' ahụn w'a kpọ “Itu Eze-Ọgọstọsị.” 2 Ẹnyi ile
nọ banye ụgbọ-mirin gha Adramitum bịa, hụn rị a kwademẹ n'o jẹnsọnmẹ
alị rị ichẹn-ichẹn rị Azụụn Eshịa rịsọnmẹ ẹhụ Ohimin hụn wẹ nọ a banye
ụgbọ-mirin. Ụgbọ hụ nọ buru ẹnyi. Ẹnyi lẹ Arịstakọsị onyẹ Tẹsalonika hụn rị
Azụụn Masẹdonia wị. 3 Eki e fọn, ẹnyi nọ ru Sidọn'. Juliọsị nọ gi ẹka rị mma
sọn Pọlụ, nị a jẹn d'a hụn ndị ọwụ a nị wẹ ye ẹ ihiẹn rị a mkpa. 4 Ẹnyi nọ
gha ebẹhụ buli si ohimin, a ghasọnmẹ ẹhụ alị Saịprọsị—makẹni ufere ẹnyi
kunrun rị e bukin ẹnyi azụụn, ọ nịnị ẹnyi gbasọnmẹ ahanmahan ohimin.
5 Ogẹn ẹnyi gi ghafegụụ ẹhụ alị Silisia lẹ Pamfilia, ẹnyi nọ fụha Mira hụn
rị Azụụn Lisia. 6 Ebẹhụ kẹ onyẹ-isi ndị agha hụ nọ hụn ụgbọ-mirin gha
Alẹzandrịa jẹnkọ Itali, ya ọ nọ bu ẹnyi ile che imẹ ẹ.

Ijẹn A Fụma Ọrụn

7 Ẹnyi nọ gbama ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ akp'ọhịn ole-nẹ-ole—ọ fụkẹnmẹkẹ ẹnyi ọrụn
nị ẹnyi d'e ru Nidọsị. Ogẹn ufere gilẹni nị ẹnyi jẹnshi ihun ib'ẹka ahụn,
ẹnyi nọ ghasọnmẹ mkpẹnrẹn Samonu hụn rị alị Kriti. Mirin nọhunmẹ alị
Kriti. 8 Ẹnyi hụ a gha mkpẹnrẹn-mkpẹnrẹn, kanị ọ fụkẹnmẹ ẹnyi ọrụn ọda
nị ẹnyi d'e ru ebe w'a kpọ “Ebẹ-Rịchanrịn-Ụgbọ-Mma”, hụn nọchimẹ Lasịa.
9 Makẹni ẹnyi e rigụọ ogẹn ọda-ọda, nke wụ nị ndị Ju e bugụọdẹ ọnụ ahụn
w'e bu*—ya wụ, ogẹn eje-ẹbi gi a kpọ ohimin hụ e rugụọlẹ, ẹnyi sị nị ẹnyi
jẹnmẹzi, ijẹn jẹnkọ d'a jọ njọ, Pọlụ nọ dụn wẹ ọdụn, sị,
10 “Ekele m ụnụ ile; a hụngụọ m'a nị ẹnyi jẹnkọ d'a banye eje-ọnọdị omẹni
ẹnyi jẹnmẹzi, ihiẹn bu ọda jẹnkọ d'e huzịkwọ; ẹlẹdẹ ibu lẹ ụgbọ sụọ, kanị
kẹzị ndụn ẹnyi.” 11 Kanị onyẹ-isi-agha ahụn gi ihiẹn onyẹ-isi ụgbọ lẹ onyẹ
nwọn ụgbọ ku dọn karị oku Pọlụ. 12 Ebe o mẹ ni ebeni ụgbọ-mirin a nọdị a
rị mma hụn w'a nọdị ogẹn winta, udu mirin-oyi-ọchan hụn a kpụ ọkpụkpụ,

* **Isi Nke Ẹsa-kwasị-ọgụn:9** ib'ẹka Septemba lẹ Octoba

ndị ka ọda nọ kweri n'ọ ka mma nị ẹnyi jẹnmẹ. Wẹ rị a tụ ẹnya nị, ikẹnkwọ, wẹ k'a saẹka ru Finik'si d'a nọdị ebẹhụ ogẹn mirin-oyi-ọchan hụ. Finik'si wụ ebe ụgbọ e zịẹntọ alị Kriti, o bu ihun zimẹ ib'ẹka ndịdan ẹnya-anwụn.

Eje-ẹbi A Kpọma

13 Ogẹn ufere rẹbẹrẹbẹ hụn a gha azụụn ndịdan-mirin a bịa gi femẹ, wẹ nọ ro ni a hụn wẹ ihiẹn wẹ rị a chọ; wẹ nọ tọfụ ụgbọ hụ ebe wẹ limẹ ẹ, ghasọnmẹ ụsụọ-ụsụọ ẹhụ alị Kriti. 14 Kanị o ke mẹ-emẹ, okẹn ufere hụn a kpọkẹnmẹni nọ kpọma. "Nọt-ista" kẹ w'a kpọ ufere hụ, makẹni ọ gha azụụn ugu e feshi azụụn ọwụwa-ẹnya-anwụn. Ọ gha ib'ẹka Kriti fehẹ. 15 Ọ nọ kpọkẹnmẹ ụgbọ hụ, ọ nịzịnị wẹ gbehutọ ụgbọ hụ zimẹ ufere hụ. Ya ẹnyi nọ la ụgbọ tọnị ufere hụ, ọ nọ buru ẹnyi jẹnmẹ!

16 Ẹnyi nọ kụban azụụn ndịdan-mirin alị ohu mẹ ẹkẹrẹ w'a kpọ Kọda hụn rị etintinnaị Ohimin ahụn. Ọhụn e zuemẹ ụgbọ hụ ẹkẹrẹ. Ẹnyi nọ lịlịma wezụhan ụgbọ-nta rị ụgbọ hụ ebe w'a nọ saẹka dọbanhan a, kanị ọ fụ ẹnyi ọrụn ọda-ọda. 17 Wẹ nọ dọbanhan ụgbọ-nta hụ imẹ ụgbọ. Ebẹhụ kẹ wẹ nọ gi eriri kẹnhunmẹ ụgbọ, kẹnkẹnmẹ ẹ. Makẹni egun rị a tụ wẹ amamgbe w'a sụnkụnma ẹjan ubom-Ohimin rị mkpẹnrẹn Sẹtisi†, wẹ nọ gbatọpụ eriri wẹ gi kẹnmẹ igwe hụ nyịnnị w'a kpọ drag'ankọ, nu igwe hụ ye imẹ mirin—makẹ ụgbọ hụ ghazị a gbakẹnrin. Ya ufere nọ buru wẹ lẹ ụgbọ jẹnmẹ. 18 Ẹbi hụ a kpọkẹnmẹ ẹnyi, e buhunmẹ ẹnyi, nke wụ nị, ogẹn eki gi fọn, wẹ nọ tụma ibu e ye imẹ mirin. 19 Hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, ọ nọ ru hụn wẹ gidẹ gi ẹka wẹ kpọn ihiẹn wẹ gi a rụn ọrụn imẹ ụgbọ-mirin ye imẹ mirin. 20 Ogẹn o gi mẹ ni ẹnyi ahụnnị kẹ ẹnya-anwụn kẹ kokisẹ akp'ọhịn ole-nẹ-ole, bụ ẹbi rịkwọ a kpọkẹnmẹ ẹnyi, ẹnyi enwẹnzini olil'ẹnya nị ẹnyi jẹnkọ d'a hụn isi pụha.

Pọlụ A Nọ Imẹ Nsọngbu Hụ Kasị Wẹ Obi

21 Makẹni w'e ke ri ihiẹn-oriri kete-ele-mgbe, Pọlụ nọ turu ọtọ imẹ igunrun wẹ, sị, "Ikẹnnyẹ, nkẹ ọnụ e gọn m ntịn nọdị Kriti. Omẹni ụnụ te gọn m ntịn, iwini ile e ke ti nwan. 22 Kanị, m rị nwan a rịọ ụnụ, kwọndọn ni obi ụnụ makẹni o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ jẹnkọ d'a nwụnnị—ụgbọnị sụọ jẹnkọ d'a na iwi. 23 Makẹni mmọn-ozi Chuku bịa d'e kunrun m hụn uhinhin—Chuku ahụn m wụ nke ẹ, Chuku ahụn m rị e fe. 24 Ọ sị m, 'Pọlụ! Atụlẹ egun, i k'e tururịrị ihun Siza. Ọzọzị, Osolobuẹ e mẹgụọn'ị ọhụnma dọnmẹn'i ndị 'yụ lẹ wẹ rị imẹ ụgbọ, anwụnkọ wẹ.' 25 Kwọnkẹnmẹ ni nwan obi ụnụ, ikẹnnyẹ, makẹni m nwọn okukwe imẹ Osolobuẹ n'o jẹnkọ d'a rị kẹ wẹ dọn gwa m. 26 Kanị ụgbọnị k'a zụnbanrịrị akpakalị, kụsị."

27 Imẹ uhinhin hụn m'ẹ akp'ọhịn mmẹnọ, ogẹn ebiri-mirin hụ gi bukọ ụgbọ ẹnyi elu Ohimin Adrịa‡, o ru ihiẹn nọkẹ etintinnaị abalị, ọ nọ rị ndị a rụn imẹ ụgbọ kẹ sị alị rị nsue. 28 Ya wẹ nọ gi eriri wẹ kẹnmẹye igwe lele kẹ mirin mihan, wẹ nọ hụn n'o k'e luepụ ogwe-nkụ ẹnọ; a gbaberi wẹ, wẹ nọ lelezi ẹ, wẹ nọ hụn a n'o minruzini ẹrịra, n'o k'e luepụ ogwe-nkụ ẹtọ sụọ. 29 Makẹni egun rị a tụ wẹ nị ẹnyi jẹnkọ d'a sụnkụnma ọmụma, wẹ nọ gbatọpụ eriri ankọ§ ẹnọ rị ibe azụụn hụn wẹ gi e limẹ ụgbọ hụ, nị, ikẹnkwọ ọ hụn ụzọ zudọn alị; wẹ hụ e mẹ ekpere nị eki fọn *kẹni wẹ legha ụzọ*.

30 Kanị, ndị a rụn ọrụn imẹ ụgbọ hụ nọ wetu ụgbọ-nta ye imẹ mirin, chọma nị wẹ gi nzuzue gha imẹ ụgbọ pụ, gi ụgbọ-nta ahụn wanahịn; we

---

† **Isi Nke Ẹsa-kwasị-ọgụn:17** hụn rị mkpẹnrẹn anị Libịa ‡ **Isi Nke Ẹsa-kwasị-ọgụn:27** Ịya kẹ w'a kpọ nwan Ohimin Mediterenia. § **Isi Nke Ẹsa-kwasị-ọgụn:29** igwe mẹ ọnụ suẹn-suẹn-suẹn we gi e zudọn alị

hụ mẹ kẹ sị wẹ rị a gbatọpụ ankọ rị ihun ụgbọ. 31 Ya kẹ Pọlụ nọ sị Kaptịn
hụ lẹ ndị-agha a, “Manị ikẹnnyẹni nọdị imẹ ụgbọnị, ọnụ ile k'a nwụn.” 32 Ya
kẹ ndị-agha hụ nọ bepụ eriri wẹ gi kwọndọn ụgbọ-nta hụ, mirin nọ buru
ụgbọ-nta hụ.
33 Ụz'ụtụntụn biri-biri, Pọlụ nọ rịọ wẹ ri ihiẹn-oriri, sị, “Tannị mẹ ẹ
akp'ọhịn mmẹnọ ụnụ rị ẹnịna, obi eruni ụnụ anị, ụnụ e rini ihiẹn-anaị.
34 Dodo ni nwan, ri ni ihiẹn-oriri, o k'e yeni ụnụ ẹka rị ndụn wanahịn,
makẹni o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ jẹnkọ d'e tuhu kẹ akpụ ntutu ohu
rị a isi.” 35 Ogẹn o gi kugụụ ọnwan, ọ nọ weri brẹdi, ye Osolobuẹ ekele
id'ẹnya wẹ ile, beri, rimẹ. 36 Ya ndụn nọ ban wẹ ile, wẹ lẹ enwẹn wẹ nọ
rimẹ ihiẹn-oriri. 37 (Ẹnyi ile rị imẹ ụgbọ hụ rị madụ ẹnọ arịa ọgụn-mmẹnọ.)
38 Ogẹn wẹ ile gi rijunchanrịngụụ ẹfọ, wẹ nọ tụ ọka-witi họdụ imẹ ụgbọ ye
imẹ mirin makẹ ụgbọ gha a nyịnzị.

Ụgbọ Hụ E Tikpọchanrịn

39 Eki e fọn, wẹ nọ legha alị ihun—bụ ndị hụ a marịn alị ọ wụ, kanị
wẹ nọ hụn ngugu-mirin—ebe mirin nọ tụ ọnụ hi ogbe. Ẹjan rị mkpẹnrẹn
ngugu-mirin ahụn. Ya wẹ nọ bu obi nị wẹ k'a nyanban ụgbọ ebẹhụ, omẹni
o k'a nị wẹ mẹ. 40 Wẹ nọ tọfụ ankọ ndị hụ ye imẹ mirin. Ebẹhụ kẹ wẹ nọzị
tọlụlụa eriri ndị hụn kwọndọnsọnmẹ amala wẹ gi a nyan ụgbọ ahụn, wẹ
nọ se eriri gi wesi ẹkwa rị ibe ihun hụn ufere gi e bu ụgbọ enu, zimẹ ni
ufere *kẹni ufere hụn ụzọ e bushi ụgbọ hụ ihun.* Wẹ nọ nyanrịn ụgbọ hụ dọn
ihun ngugu-mirin hụ kẹni ụgbọ wẹ kụsị mkpẹnrẹn ẹ. 41 Kanị, ibe ihun
ụgbọ hụ nọ zụnban ebe jọgbu enwẹn, sụnkụnma ẹjan, tọ ebẹhụ; ebiri-mirin
nọ kpụkpọpụma ibe azụụn a. 42 Ndị-agha hụ te nọ chọ nị wẹ gbukwama
ndị-ngan hụ, amamgbe w'e gu mirin pụ akpakalị, wanahịn.

Onyẹ Ọwụlẹ A Wanahịn

43 Kanị, makẹni Kaptịn ndị-agha hụ chọ n'ọ zụọpụha Pọlụ, ọ nịnị wẹ mẹ
ihiẹn wẹ ro. Kama, ọ sị ndị saẹka gu mirin wẹ buzọ tụban imẹ mirin gusi
akpakalị; 44 sị ndị họdụnị wẹ sọnmẹ wẹ, ndị hụ imẹ wẹ e kwọndọn ibe-
osisi, ndị ọzọ e kwọndọn ibe ihiẹn ndị ọzọ gha ụgbọ hụ kpagipụha. Ẹrịra kẹ
onyẹ ọwụlẹ mẹ ru alị mmaka; o nwọnni onyẹ nwụnhụnnị.

Isi Nke Ẹsatọ-kwasị-ọgụn

Ihiẹn Pọlụ Mẹ Imẹ Alị Mọta

1 Ogẹn ẹnyi gi hụngụụ isi fụha, ẹnyi nọ marịn nị ẹfan alị hụ mirin
nọhunmẹ wụ Mọta. 2 Ndị alị hụ nọ mẹ ni ẹnyi ẹfọma pụ-ichẹn: gi ifiri mirin
rị e zueni lẹ oyi rị a tụnị fịye ni ẹnyi ọkụn nyanma, nabanhan ẹnyi.
3 Pọlụ nọ kparị nkụn. Ogẹn o gi rị e bu wẹ e che ọkụn hụ, uwowo ọkụn
hụ nọ chụpụha agwọ, agwọ hụ nọ fịfịrị Pọlụ ẹka. 4 Ogẹn ndị anị hụ gi hụn
agwọ hụ k'o kọnrin ẹ ẹka, wẹ nọ sị ibe wẹ, “Eziẹ-eziẹ, okẹnnyẹni wụ izighẹ.
Ọsụọn'a n'ọ wanahịngụọ ohimin, eje-ihiẹn o mẹ hụkwọ e sọn ẹ, ọ nịkọ a rị
ndụn.” 5 Pọlụ nọ fe agwọ hụ ye imẹ ọkụn hụ, agwọ hụ a rụn'a ẹhụ. 6 Wẹ
nọ tụma ẹnya nị ẹhụ Pọlụ fun mọbụ n'ọ dan idumuzi, nwụnhụn. E cheberi
wẹ, wẹ nọ hụn a n'o nwọnni ihiẹn mẹ n'ẹ, wẹ nọ kuhutọ ọnụ, kumẹ n'ọ wụ
mmọn.
7 Onyẹ-isi alị hụ wụ okẹnnyẹ ohu w'a kpọ Pọbliọsị. Ịya nwọn alị ndị
nọkunmẹ ebe ahụn ẹnyi rị. Ọ nọ nabanhan ẹnyi, lee ẹnyi ọbịa akp'ọhịn ẹtọ.
8 Ogẹn ahụn, nẹdi Pọbliọsị dinẹ edinẹ, emu rị a kụ a: ẹhụ-ọkụn rị e nwun
ẹ; ọ rịzịkwọ a nyụn—a nyụndẹ ẹdeke. Pọlụ nọ jẹn d'a hụn a, mẹ n'ẹ ekpere,

bu ẹka kwasị a, ọ nọ dịnhịn. 9 Ọnwan e mẹgụụ, ndị ọzọ ile emu rị a kụ imẹ
anị hụ nọ bịa, ọ nọ zụọchanrịn wẹ ile. 10 Wẹ nọ mẹsọnmẹ ihiẹn bu-ọda gi
ye ẹnyi ọghọ. Ogẹn ẹnyi gi chọ nị ẹnyi pụ, wẹ nọ bu ihiẹn ile rị ẹnyi mkpa
cheni ẹnyi imẹ ụgbọ-mirin.

Ẹnyi A Gha Mọta Si Rom

11 Ogẹn ifọn ẹtọ gi ghafegụụ, ẹnyi nọ banye ụgbọ-mirin ohu hụn nọdị
Mọta ogẹn mirin-oyi-ọchan, jẹnmẹ. Ụgbọnị gha Alẹzandrịa bịa, ẹfan wẹ deye
ẹ wẹ gi marịn a wụ "Ejimẹ", ẹfan mmọn ẹbụọ ahụn wẹ marịn amarịn.
12 Ẹnyi nọ kụban obodo Sirakusu, nọdị ebẹhụ akp'ọhịn ẹtọ. 13 Ẹnyi nọ buli,
gha ebẹhụ si Regiọmụ. Eki e fọn, ufere nọ gha azụụn ndịdan-mirin fehẹ,
bushimẹ ẹnyi ihun; nkesịnị ogẹn eki gi fọnzi hụn mẹ ẹ akp'ọhịn ẹbụọ, ẹnyi
nọ ru obodo Putioli. 14 Ẹnyi nọ hụn ndị kwerini rị ebẹhụ. Wẹ nọ sị ẹnyi d'e
du wẹ nọdị izu-ụka. Ẹnịna kẹ ẹnyi dọn ru Rom. 15 Ogẹn ndị kwerini rị Rom
gi nụ nị ẹnyi bịa abịa, wẹ nọ ghakwọrị ebe wẹ rị bịa d'e kunrun ẹnyi Afịa
Apiọsị lẹ ebẹhụ Ọdụ Uku Ẹtọ hụ w'a nọdị e ri, a ra, rị. Ogẹn Pọlụ gi hụn wẹ,
ọ nọ kele Osolobuẹ, ndụn nọ ban a.

Ihiẹn Pọlụ Mẹ Imẹ Rom

16 Ogẹn ẹnyi gi ru Rom, wẹ nọ nị Pọlụ biri nke ẹ, ya lẹ onyẹ-agha hụn e
che n'ẹ. 17 Hụn m'ẹ akp'ọhịn ẹtọ, ọ nọ kpọ ndị-ndu ndị Ju rị ebẹhụ. Ogẹn
wẹ gi bịagụụ, ọ nọ sị wẹ, "Umunẹ m, o nwọnni ihiẹn m mẹ ndị nke ẹnyi,
etikpọnị m omẹnalị ndị nẹdi ẹnyi, kanị a nwụnrụn wẹ m imẹ Jerusalẹm,
we m ye ndị Rom. 18 Ndị Rom a jugụụ m ajụjụ, wẹ nọ chọ nị wẹ hatu m,
makẹni o nwọnni ihiẹn ọwụlẹ m mẹ hụn w'e gi ma m ikpe ọnwụn. 19 Kanị,
ogẹn ndị Ju gi jụ, sị w'a hatulẹ m, o nwọnni ihiẹn ọzọ họdụ nị m mẹ wezụka
ịsị wẹ we m si ọgwa eze-kanị wụ Siza—ẹlẹni m nwọn ikpe m k'e kpe ndị alị
m. 20 Ya haịn m gi sị nị m chọ nị m hụn ụnụ, gwa ọnụ oku, mẹ ọnụ marịn
nị oku olil'ẹnya ahụn ẹnyi ndị Izrẹlụ ile nwẹ kẹ m gi rị imẹ ẹgannị."
21 Wẹ nọ sị a, "Ẹnyi e nwẹhẹntuni ẹhụhụọ-ozi ọwụlẹ gha Judia bịa banyeni
i; o nwọnzikwọnị nwẹnẹ ẹnyi ọwụlẹ imẹ ndị rị a gha ebẹhụ a bịa hụn kujatu
oku i. 22 Kanị, ẹnyi chọ nị ẹnyi nụ ihiẹn ị rị a kuzi: makẹni, o mẹ nke itu
Jizọsị onyẹ Nazarẹtịnị, ẹnyi a marịnghọ nị wẹ rị e kuja oku ẹ ebe ọwụlẹ."
23 Wẹ nọ kaye ụhụọhịn wẹ jẹnkọ d'a bịa d'e kunrun ẹ.
O ru ụhụọhịn hụ, wẹ nọ ruhẹ ebẹhụ ọ rị. Gha ụtụntụn d'e ru ẹnyasị, ọ hụ
a gwa wẹ oku Alị-eze Osolobuẹ, a lịlịma n'o gi ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku mẹ wẹ
kweri ni Jesu—kẹ ihiẹn rị imẹ Iwu Mozizi kẹ ihiẹn ndị-amụma ku. 24 Ndị
hụ imẹ wẹ nọ kweri ihiẹn o ku, kanị ndị ọzọ a jụ n'e kwerikọ wẹ.
25 Wẹ wẹ nọ dọsọnmẹ ndọndọ. Nị wẹ d'a lama, Pọlụ nọ kuzi oku ohu: ọ
sị, "Ezioku kẹ Mmọn-nsọ ku ogẹn o gi gwa ndị nẹdi ụnụ kanị oku ghahanị
ọnụ onyẹ-amụma wụ Azaya, sị,
26 'Jẹn d'e kunrun ndịnị, d'a gwa wẹ, sị,
"ụnụ k'a nụ, kanị
ụnụ aghọtakọ;
ọnụ k'e lee ile,
kanị ọnụ ahụnkọ
ihiẹn ụnụ rị e lee.
27 Makẹni obi ndịnị arịzị a ghọta;
ntịn wẹ e kinguọ;
a nyụnmagụọ wẹ ẹnya,
amamgbe w'e gi ẹnya wẹ legha ụzọ,
gi ntịn wẹ nụ ihiẹn,

gi obi wẹ ghọta, gbehutọ,
a zụọ m wẹ.” ’
28 Mariṇ nị nwan nị e zigụọ wẹ ozi nzụọpụhanị gha ẹka Osolobuẹ bịa
jẹnni ndị alị ndị ọzọ; wẹ k'e gọn ntịn!”
[29 Ogẹn o gi kugụụ ihiẹnni, ndị Ju hụ nọ dọnsọnmẹ ndọndọ lama.]
30 Pọlụ bi nke ẹ ebẹhụ ọrọgbọ ahụa ẹbụọ; ọ hụ a nabanhan kẹ wẹ han rị a
bịa d'a hụnn'a; 31 ọ hụ e zi ozi Alị-eze Osolobuẹ, a kuzi banyeni Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu Kristi, e kusi ẹ ikẹn, o nwọnni onyẹ gbọndọnn'ẹ.

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni
Ndị Rom

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹkụkwọ-ozini. M wụ igbọn Jizọs' Kraịstị. Osolobuẹ
kpọ m, tumẹ m onyẹ-ozi pụ-ichẹn makẹ Oziọma Osolobuẹ.
2 Oziọmanị wụ banyeni ihiẹn hụn Osolobuẹ kwe nkwa a ẹdẹi imẹ
Ẹhụhụọ-nsọ ghahanị ndị-amụma a. 3 Oziọmanị wụ banyeni Nwa a wụ
Jizọsị Kraịstị Di-nwọnni-ẹnyi—hụn bịa nọkẹ ịhịan; ebọn Defidi kẹ wẹ mụ
a ye; 4 Osolobuẹ gi ikẹn Mmọn-nsọ a ghọsịzịkwọ n'ọ wụ Nwa Osolobuẹ
ghahanị ịgha ọnwụn weli ẹ.
5 Makẹ ufiri ẹfan Osolobuẹ, Osolobuẹ e mẹgụọnị ẹnyi ẹfọma ghahanị
Nwa a nị wụ Jesu Kristi Di-nwọnni-ẹnyi; o yegụọzị ẹnyi ọrụn ndị-ozi pụ-
ichẹnni ghahan'a, kẹni ẹnyi hụn ụzọ duhẹ ndị alị ndị ọzọ ile wụlẹni ndị Ju
d'e kwerin'ẹ, humẹn'ẹ isi; 6 kẹzi ụnụ lẹ enwẹn ụnụ, makẹni wẹ kpọzịkwọ
ọnụ d'a wụrụ nke Jesu Kristi. 7 M rị e dejẹnni ndị ile rị Osolobuẹ obi hụn rị
Rom, ndị wẹ kpọ d'a wụrụ ndị-nsọ. Ẹfọma lẹ udọn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi
ẹnyi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi a bịa ya rịnị ụnụ.

Pọlụ A Kpanmịn Osolobuẹ

8 Nke ibuzọ, m rị a kpanmịn Osolobuẹ m ghahanị Jesu Kristi makẹ ụnụ
ile, makẹni wẹ rị e ku oku okukwe ụnụ imẹ ụwa ile. 9 Osolobuẹ, hụn m gi
obi m ile e fe ghahanị izisọnmẹ oziọma Nwa a, wụ ọshẹri m nị m'a nyanhan
ụnụ ogẹn ile imẹ ekpere m. 10 M gha e mẹ ekpere, m'a rịọsọnmẹ Osolobuẹ
n'o beye ni m oghere nị m saẹka bịa nwan d'a hụn ọnụ—omẹni uche ẹ
rọ. 11 Makẹni ụnụ rị a da m—makẹni m chọ nị m yebeye ụnụ ngọzi imẹ-
mmọn, kẹni ụnụ zekẹnmẹ. 12 Mba, kẹni mmẹ lẹ ụnụ hụn ụzọ gi okukwe ẹnyi
gbatarị ibe ẹnyi umẹ.
13 Umunẹ m, m chọ nị ụnụ marịn n'o tekẹ m chọma nị m bịa d'a hụn ụnụ.
(Kanị wẹ eke nị m bịa.) M rị a chọ nị m bịa, kẹni m gha imẹ ụnụ kpọhazịnị
Osolobuẹ ịhịan kẹ m dọn mẹ imẹ anị ndị ọzọzị wụlẹni ndị Ju. 14 M gi ịhịan
ile ụgwọ: kẹ ndị wa-ẹnya kẹ ndị walẹni ẹnya, kẹ ndị jẹn ụlọ-ẹhụhụọ kẹ ndị
jẹnlẹni— 15 ya haịn o gi a dụ m nị m bịa d'e zizikwọ ụnụ ndị rị imẹ Rom'
Oziọma.

Ikẹn Rị Imẹ Oziọma

16 Ifẹnrẹn oziọma arị e mẹ m, makẹni ya wụ ikẹn Osolobuẹ gi a zụọpụha
onyẹ ọwụlẹ kwerini, ndị Ju wụ ibụzọ, o sọn ndị wụlẹni ndị Ju. 17 Makẹni,
oziọma ya nwẹ a ghọsị kẹ Osolobuẹ dọn e mẹ ịhịan a wụrụ onyẹ rị kẹ
Osolobuẹ chọ: o mẹ ẹ ghahanị okukwe onyẹ ahụn—gha mbidọn d'e ru
njẹndemẹ. Ọ nọhụ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku ẹ, sị, "Onyẹ rị kẹ Chuku chọ
ghahanị okukwẹ k'a rị ndụn."

Ikpe Hụn Ma Ịhịan Ile

18 Iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ a gha elu-igwee e hukwasị njọ ile lẹ ihiẹn
ile rịlẹni mma hụn ndị-ejẹ e mẹ, ndị hụn gi eje-ihiẹn wẹ e mẹ e gbọndọn
ezioku.
19 Makẹni, ihiẹn ịhịan k'a saẹka marịn banyeni Osolobuẹ we wẹ ẹnya,
makẹni Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ e mẹgụọ n'o we wẹ ẹnya. 20 Makẹni, kete
Osolobuẹ e kelẹ ụwa, ikẹn-itẹbitẹ Osolobuẹ lẹ ihiẹn o gi wụrụ Osolobuẹ
a fụhachanrịngụọ ifọn. Ọsụọn'a nị ẹlẹ wẹ ihiẹn wẹ e legha ẹnya, wẹ e gi

ihiẹn ndị hụn Osolobuẹ ke a ghọta wẹ, a hụn kẹ wẹ nọ. Ya wụ, o nwọnni ihiẹn ndị nọ ẹrịra k'e kin, dodo arịkọnị wẹ ya, kaka! 21 Makẹni, ọsụọn'a nị a marịngụọ wẹ Osolobuẹ, eyeni wẹ ẹ mgbaye run'ẹ, akpanmịnị w'a. Kama, iroro wẹ a wụrụ ihiẹn ọlal'iwi, uche wẹ hụn ghazịlẹni a rụn a gbagụọ ishi. 22 Ebe wẹ rị e ro nị wẹ marịn ihiẹn, e hẹnrin wẹ ndị-nzuzu; 23 hụn nkẹ w'e gi fe Osolobuẹ hụn ghalẹni a nwụn, ye ẹ ọghọ run'ẹ, e fesọnmẹ wẹ ihiẹn wẹ kpụ akpụ—kẹ ndị nọ kẹ ịhịan hụn a nwụnnị kẹ ndị nọ kẹ anụ rị ichẹn-ichẹn, kẹ anụ ndị nwẹ ụkụ-ẹnọ kẹ nnụnụ kẹ ihiẹn ndị hụn a rịnị!

24 Osolobuẹ nọ gi ifiri eje-ihiẹn ndị ahụn rị a gụn wẹ imẹ obi la wẹ tọnị imẹsọnmẹ ihiẹn ru unyin—wẹ lẹ ibe wẹ nọ gi ẹhụ wẹ mẹsọnmẹ ihiẹn-ifẹnrẹn; 25 wẹ nọ gi ntụ nọkin ẹnya ezioku Osolobuẹ, fesọnmẹ ihiẹn Osolobuẹ ke, a kpọ nị wẹ isi-alị hụn nkẹ w'e gi fe Osolobuẹ hụn wụ Onyẹ-okike hụn rịchanrịn mma jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

26 Ufiri ọnwan, Osolobuẹ nọ la wẹ tọnị ẹgụn ihiẹn-ifẹnrẹn, nke wụ nị ikpoho wẹ e gi imẹ-mgba ikpoho-lẹ-ikpoho ịhịan ghalẹni e mẹ, nọkin ẹnya imẹ-mgba ikẹnnyẹ-lẹ-ikpoho hụn o mẹ ni ya kẹ ịhịan e mẹ. 27 Ẹrịra kẹ ikẹnnyẹ wẹ gizikwọ latọ imẹ-mgba wẹ lẹ ikpoho hụn ịhịan e mẹ, ẹgụn isọn ikẹnnyẹ ibe wẹ e mẹ mgba hụ a gụngbu wẹ: ikẹnnyẹ lẹ ikẹnnyẹ ibe wẹ hụ e mẹtarị ihiẹn ifẹnrẹn—a narịnzịkwọ afụnfụn furu eje-ihiẹn wẹ rị e mẹ.

28 Makẹni ndịnị jụ nị eyekọ wẹ Osolobuẹ ọnọdị wẹ marịn run'ẹ, Osolobuẹ nọ la wẹ tọnị uche wẹ ahụn rụnị kẹni wẹ mẹsọnmẹ ihiẹn furulẹni. 29 Ụdị ihiẹn ile jọ-njọ e jun imẹ wẹ, ya lẹ eje-omumẹ, ẹnya-uku, iwe, ẹnya-ụfụ, igbu-ọchụ, ikpe, ndufie lẹ ẹro; e hẹnrin wẹ ndị-ọghẹlẹ, 30 ndị-nkutọ, ndị ize Osolobuẹ e ze; w'a kpari ịhịan, a pache, a nyan isi, e ropụhasọnmẹ eje-ihiẹn rịtụlẹni, e nupụ-isi okpuru ndị mụnị wẹ. 31 E nwẹ wẹ uche, w'a ra gi wẹ dọn ẹnya, ẹfọ a jọka wẹ, w'a ra mẹ ebere.

32 A marịnghọ wẹ nị iwu Osolobuẹ wụ nị ndị hụn e mẹ ụdị ihiẹn ndịnị k'a nwụn, kanị wẹ hụzị e mẹ wẹ—ẹlẹdẹ nị wẹ e mẹ wẹ sụọ, wẹ hụzị e ye ndị ọzọ rị e mẹni wẹ ndu.

Isi Nke Ẹbụọ

Okinkin-ikpe Osolobuẹ Zin-ezin

1 Ya wụ, y'e nwọnkwọ ihiẹn i k'e kin—onyẹ ọwụlẹ ị wụ! Makẹni, ebe ị nọ ma ndị ọzọ ikpe, ị rị a mazịkwọ enwẹn i ikpe. Makẹni, ịyụ hụn rị a ma wẹ ikpe rịzịkwọ e mẹ ihiẹn ndị hụ i gi rị a ma wẹ ikpe. 2 Ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ wụ onyẹ ezioku ebe ọ nọ ma ndị mẹ ụdị ihiẹn ndịnị wẹ ikpe. 3 Kanị, ịyụ nwẹn, onyẹ ọwụlẹ ị wụ, hụn e mẹzi ihiẹn ndị hụ i gi a hangbu ndị ọzọ eṅẹn, i ro n'i k'a wanahịn okinkin-ikpe Osolobuẹ? 4 Ra ị rị e lelịa okẹn ẹfọma a lẹ nkịntịn ọ rị a gba ị lẹ ndidi ẹ? Y'a marịn nị Osolobuẹ rị e mẹni i ẹfọmanị kẹni ị hụn ụzọ rogharị? 5 Kanị, ebe ị n'a kpọkin obi i, a jụ nị y'e rogharịkọ, ị rị e kpọntọ nị enwẹn i afụnfụn, e cheni afụnfụn, hụn wẹ jẹnkọ d'e ye i Ụhụọhịn iwe-lẹ-ọnụma, ụhụọhịn hụ Osolobuẹ k'e gi han eṅẹn ahụn zinrinni.

6 Osolobuẹ k'a kụ onyẹ ọwụlẹ ụgwọ kẹ onyẹ-onyẹ dọn rụn. 7 Nke ndị hụ e mẹsọnmẹ mma, makẹni wẹ rị a chọ ọghọ lẹ mgbaye lẹ ndụn nwọnlẹni ọgụgụ, Osolobuẹ k'e we ndụn itẹbitẹ ye wẹ. 8 Kanị, Osolobuẹ k'e hu iwe-lẹ-ọnụma a kpu ndị hụn a chọ nke-wẹ nke-wẹ, a jụ ezioku, e sọn eje-ihiẹn. 9 Eje-ụfụ lẹ nsọngbu k'a rịnị onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ eje-ihiẹn, ndị Ju wụ ibuzọ, o sọn ndị wụlẹni ndị Ju.

10 Kanị Osolobuẹ k'e we ọghọ lẹ ikpẹn lẹ udọn ye kẹ wẹ han hụn e mẹ
ihiẹn rị mma, ndị Ju wụ ibuzọ, o sọn ndị wụlẹni ndị Ju. 11 Makẹni Osolobuẹ
ara gbeyeni onyẹ ọwụlẹ.
12 Ndị wụlẹni ndị Ju enwọn Iwu Mozizi; kanị wẹ mẹ njọ, a na wẹ iwi,
ọsụọn'a nị enwọn wẹ Iwu Mozizi. Ndị Ju nwọn Iwu Mozizi; wẹ mẹ njọ, e
gi wẹ Iwu Mozizi kin wẹ ikpe, ma wẹ ikpe. 13 Makẹni ẹlẹ ndị a nụ ihiẹn
Iwu ku kẹ Osolobuẹ e kuni ọhụnma, kanị, ndị e mẹ ihiẹn Iwu ku. 14 Omẹni
ndị hụ wụlẹni ndị Ju, hụn nwọnlẹni Iwu Mozizi, e gi omumẹ wẹ mẹ ihiẹn
Iwu hụ chọ, e nwẹghọ wẹ iwu imẹ obi wẹ, ọsụọn'a nị enwọn wẹ Iwu hụ
kẹ ndị Ju dọn nwẹ ẹ. 15 Wẹ rị e gi omumẹ wẹ a ghọsị nị ihiẹn Iwu chọ a
wụrụọlẹ ihiẹn wẹ deye imẹ obi wẹ. Ịhọrị wẹ hụ a shịa nị wẹ ẹri: mgbe ndị
hụ iroro wẹ a ma wẹ ikpe, mgbe ndị hụ o kuyeni wẹ. 16 Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a
rị Ụhụọhịn ahụn Osolobuẹ k'e gi gi ihiẹn zueri imẹ obi ịhịan kin ịhịan ikpe
ghahanị Jesu Kristi, nọkẹ kẹ Oziọma hụn m rị e zi dọn ku ẹ.

Ndị Ju Lẹ Iwu Mozizi

17 Kanị, ị sị nị ị wụ onyẹ Ju; e gi Iwu Mozizi e dọn ẹnya, a nyan isi nị ẹgbata
yụ lẹ Osolobuẹ a rịka mma; 18 a nyan isi nị y'a maringhọ uche Osolobuẹ,
marịn ihiẹn ka mma—n'e giguọ wẹ Iwu Mozizi zụn ị; 19 ị sị nị ị wụ onyẹ e
du ndị ẹnya-ishi, n'ị wụ ukpẹ ndị rị imẹ ishi, 20 nị ị wụ onyẹ a dụn ndị nzuzu
ọdụn lẹ onyẹ a kuzi ụmụẹka—n'i nwọn amamihiẹn lẹ ezioku zu oke imẹ
Iwu Mozizi. Ẹlẹ ya?
21 Ya wụ, ịyụ hụn a kuzi ndị ọzọ, ị hụ a kuzi enwẹn i? Ị hụ a sị, "Ezunlẹ
ohin." Kanị yụ nwẹn, i hụ e zun? 22 Ị hụ a sị, "aghẹrẹlẹ;" Kanị yụ nwẹn,
ị hụ a ghẹrẹ? Ị hụ a sị, "Arụalẹ mmọn, nị eje-ihiẹn rọ." Kanị yụ nwẹn, y'e
jẹn ụnọ mmọn d'e zun ihiẹn rịn'a? 23 Ịyụ hụn gi Iwu Osolobuẹ a nyan isi,
ị hụ a dan ya wụ Iwu— e gi ẹ a fa Osolobuẹ? 24 Ẹhụhụọ-nsọ sị, "Ufiri ụnụ
ndị Ju kẹ ndị alị ndị ọzọ gi e kutọ Osolobuẹ."

Ịkwa-ugun Lẹ Ife-Osolobuẹ

25 Ịkwa-ugun a banghọ erere—omẹni ị hụ a gbaye Iwu Osolobuẹ. Kanị,
omẹni y'e nupụ-isi okpuru Iwu hụ, ya wụ nị ugun ị kwa ẹlẹzi ugun nke-esi.
26 Ya wụ, omẹni ndị kwalẹni ugun e mẹ ihiẹn Iwu ku, e werikọ wẹ wẹ nọkẹ
ndị kwa ugun—ọ sụọ n'a nị akwannị wẹ? 27 Ya wụ nị ndị kwalẹni ugun
nke ẹhụ, bụ wẹ hụ e dọnmẹ Iwu hụ, k'a shịagbu ụnụ ẹri—makẹni ọnụ a
dan Iwu hụ, ọsụọn'a nị ụnụ kẹ wẹ detun'ẹ, ọsụọn'a nị ụnụ a kwagụọ ugun.
28 Makẹni, ẹlẹ ihiẹn ẹnya e legha kẹ ịhịan gi a wụrụ onyẹ Ju; ezigbo ugun
ẹlẹ hụn wẹ kwa ẹhụ, w'e legha ẹnya. 29 Mba. Kanị, ezigbo onyẹ Ju wụ hụn
wụ onyẹ Ju imẹ obi; ezigbo ịkwa-ugun wụ hụn wẹ kwa imẹ obi—ihiẹn imẹ-
mmọn lẹ Mmọn-nsọ rọ, ẹlẹ ihiẹn ẹhụ lẹ mkpụrụ-oku wẹ dehụ imẹ. Ụdị ịhịan
nọ ẹnịna k'a narịn ịja-mma wẹ ẹka Osolobuẹ ẹlẹ ẹka ịhịan ibe ẹ.

Isi Nke Ẹtọ

Kị Ndị Ju Gi Ka Ndị Ọzọ Mma?

1 Kị ndị Ju gi nwan ka ndị alị ndị ọzọ mma? Elee erere kẹ ịkwa-ugun
banzị? 2 O bukẹkwọ! Nke ibuzọ wụ nị Osolobuẹ bu oku gha a ọnụ pụha
che ẹka ndị Ju.
3 Kanị, omẹni o nwẹghọ ndị rị imẹ wẹ wụlẹni ndị wẹ gi e dọn ẹnya, nị ẹnyi
gi ọhụn sị nị Osolobuẹ ẹlẹ onyẹ wẹ e gi dọn ẹnya? 4 Mba, kaka! Osolobuẹ
wụkwọ onyẹ ezioku, ọ sụọn'a nị ịhịan ile wụ ndị-ntụ. Ọ nọhụ kẹ Ẹkụkwọ-
nsọ dọn ku ẹ, sị,

“Wẹ k'a hụn a
nị ihiẹn i ku wụ ezioku;
wẹ kin i ikpe, i k'e ri eṅẹn;
ị han eṅẹn,
w'e k'a hụn nị eṅẹn ị han wụ ezioku.”
5 Kanị, o mẹ nwan nị eje-omumẹ ẹnyi a ghọsị kẹ Osolobuẹ mẹhan onyẹ
ezi-omumẹ, kị ẹnyi e ku nwan? Nị ẹnyi sị nwan nị Osolobuẹ mẹ njọ omẹni
o ye ẹnyi afụnfụn? (M rị e ku ẹ hụ kẹ ịhịan dọn e ku.) 6 O nwọnni k'o dọn
mẹ! Makẹni, omẹni Osolobuẹ wụ onyẹ njọ, nanị k'o k'a dọn kin ụwa ikpe?
7 Kanị, omẹni ntụ m kẹ ezioku Osolobuẹ gi a fụhachanrịn ifọn, e wẹhẹn'ẹ
ọghọ, kẹ w'a mazịnị m nwan ikpe nị m wụ onyẹ-njọ? 8 Kị haịn ẹnyi gilẹni
sị, “Nị ẹnyi mẹsọnmẹ nwan njọ kẹni ihiẹn rị mma hụn ụzọ a pụha ifọn”?
(Ya kẹ ndị rị e kutọ nị ẹnyi sị nị 'ya kẹ ẹnyi e ku.) Wẹ furu ndị w'a ma ikpe.

Onwọnni Onyẹ Rị Kẹ Osolobuẹ Chọ

9 Kị mẹzi? Ẹnyi ndị Ju ka ndị hụn wụlẹni ndị Ju mma? Kaka akp'ohu!
Ẹnyi e kugụọl'a nị njọ rị a kị ịhịan ile—kẹ ndị Ju kẹ ndị wụlẹni ndị Ju. 10 Ẹrịra
kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku ẹ, sị,
“O nwọnni onyẹ rị kẹ Osolobuẹ dọn chọ,
o nwọndẹni kaka akpụ onyẹ ohu;
11 O nwọnni onyẹ a ghọtanị,
o nwọnni onyẹ a chọ Osolobuẹ.
12 Wẹ ile a kpahugụọ;
wẹ ile e hẹnringụọ ihiẹn-ẹti;
o nwọnni onyẹ e mẹ ẹfọma,
o nwọndẹni kaka akpụ onyẹ ohu.
13 Oku a gha wẹ ẹkpịrị a pụha rị kẹ
ishin gha ili rị oghe a pụha;
wẹ gi ire wẹ e dufie,
ẹdide agwọ kẹ
oku rị wẹ ụgb'ọnụ wụ.
14 Ịkpọ-iyi lẹ eje-oku jun wẹ ọnụ.
15 Ụkụ a kẹrẹka wẹ igbu-ọchụ.
16 Ebe ọwụlẹ wẹ jẹn,
wẹ lẹ ntikpọ lẹ nsọngbu wị.
17 Amarịntudẹni wẹ ihiẹn ezigbo udọn wụ.
18 Egun Osolobuẹ arịdẹ wẹ ẹnya.”
19 Ẹnyi a marịnghọ nị ihiẹnni ile Iwu ku, nị ndị rị okpuru Iwu k'ọ rị a
gwa, kẹni ọnụ ọwụlẹ gba nkịntịn, kẹn'o wezikwọ ịhịan ile rị ụwa ile ẹnya
nị wẹ ile jẹnkọ d'a kọ nị Osolobuẹ kẹ wẹ jẹn. 20 Makẹni, “O nwọnni onyẹ
Osolobuẹ k'e kuni ọhụnma makẹni ọ n'e mẹ ihiẹn Iwu chọ,” makẹni Iwu
kẹ wẹ gi e mẹ ịhịan a marịn nị ịhịan e mẹgụọ njọ.

Kẹ Ịhịan A Dọn Rị Kẹ Chuku Chọ

21 Kanị Osolobuẹ a ghọsịgụọ ụzọ ịhịan gi a rị ọchan—bụ ẹlẹ ghahanị Iwu
Mozizi. Kanị, kẹ imẹ Iwu Mozizi kẹ imẹ ihiẹn ndị-amụma ku, Ẹhụhụọ-nsọ
a shịagụọ ẹri nị ya wụ ụzọ kẹ ịhịan gi a rị ọchan.
22 Ụzọnị hụn gha ẹka Osolobuẹ bịa, hụn wẹ e gi rị ọchan, wụ ikwerini
Jizọs' Kraịstị.
Onyẹ ọwụlẹ kwerini, Osolobuẹ e weri ẹ n'ọ rịgụọ ọchan—o tuni onyẹ wẹ
wụ. Makẹni, o nwọnni ihiẹn rị ichẹn imẹ ịhịan ile, kaka, 23 makẹni ịhịan ile e

mẹgụọ njọ, gha imẹ ọghọ Osolobuẹ danfụ. 24 Ya wụ nị ẹfọma *Osolobuẹ* sụọ
kẹ Osolobuẹ gi nwan e kuni ịhịan ọhụnma—ihiẹn-ọfẹ rọ. O mẹ ẹ ghahanị
ịgbarịnị wẹ ghahanị Kraịstị wụ Jizọsị. 25 Makẹni, Osolobuẹ we Jesu ye, gi
ẹ hẹnrin ẹjan wẹ gi e wepụ njọ ịhịan lẹ iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ hụn njọ te
k'e buhẹni ịhịan. Ọnwụn Jesu nwụn, ya wụ ẹdeke Jesu, kẹ Osolobuẹ gi mẹ
ẹ.

Okukwe kẹ wẹ gi e nwẹhẹn ihiẹnni Jesu mẹ. Osolobuẹ mẹ ọnwan n'o
gi ghọsị nị ya lẹ enwẹn ẹ wụ Osolobuẹ wụkwọ onyẹ ezi-omumẹ—ndidi ẹ
k'o gi fepụ njọ ịhịan mẹsọnmẹ mbụ ẹnya— 26 makẹni ọ kwademẹ n'o k'e gi
ogẹnni ghọsị n'ọ wụ onyẹ ezioku, n'o nwọnni onyẹ o gbeyeni. Osolobuẹ gi
ụzọnị a ghọsị nị 'ya lẹ enwẹn ẹ wụ onyẹ ezioku, n'ọ hụghọzịkwọ mma n'ọ
nabanhan onyẹ ọwụlẹ kwerini Jesu, kpọ onyẹ hụ onyẹ rị ọchan.

Osolobuẹ Sụọ Mẹ Ẹ, Ịhịan A S'ẹka Nyan Isi

27 Kịnị kẹ ịhịan e gizi nwan nyan isi? O nwọnni, kaka akp'ohu! Makẹni,
ẹlẹ ọrụn lẹ ụgwọ-ọrụn kẹ wẹ gi e mẹ ẹ; mba, okukwe lẹ ihiẹn-ọfẹ wẹ e ye
onyẹ kwerini rọ—'ya haịn ihiẹn wẹ e gi nyan isi gizilẹni rị a. 28 Makẹni,
ẹnyi gi ẹ dọn nị ghahanị okukwe kẹ Osolobuẹ gi e kuni ịhịan ọhụnma, ẹlẹ
imẹ ihiẹn Iwu chọ. 29 Makẹni, Osolobuẹ wụ ohu sụọ. Ra Osolobuẹ ndị Ju
sụọ rọdẹ? Ẹlẹzi nke ndị wụlẹni ndị Ju? Ẹghẹẹ, ọ wụzịkwọ nke ndị wụlẹni
ndị Ju, 30 ebe o mẹ ni Osolobuẹ wụ ohu sụọ. Ya wụ, o k'e gi ifiri okukwe
nabanhan ndị Ju, kuni wẹ ọhụnma, gizikwọ ifiri okukwe nabanhan ndị
alị ndị ọzọ, kuni wẹ ọhụnma.
31 Ẹnyi rịdẹ nwan e gi oku okukweni a kagbu Iwu Mozizi ra? Mba, kaka;
ẹnyi rị e gidẹ ẹ a kwadọn ẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Ebraham Lẹ Okukwe

1 Imẹ oku okukweni, kị ẹnyi k'e ku banyeni Ebraham wụ nẹdi ẹnyi nke
anụ-ẹhụ? Nanị k'o jẹn?
2 Omẹni ihiẹn hụn Ebraham rụn kẹ Osolobuẹ gi kun'ẹ ọhụnma, nkẹ o
nwọn ihiẹn o gi nyan isi, kanị ẹlẹ ebe Osolobuẹ rị k'o k'a nọ nyan ya wụ
isi. 3 Kị Ẹhụhụọ-nsọ ku? Ọ sị, "Ebraham' kweyeni Osolobuẹ, Osolobuẹ nọ
gi ifiri ẹ gụn a yen'ẹ, kpọ a onyẹ rị ụchan."
4 Lee ẹ nwan: onyẹ rụn ọrụn, a kụ w'a ụgwọ-ọrụn a. W'a ra sị nị wẹ "ye"
ẹ ihiẹn-ọfẹ, kama, w'a sị nị ihiẹn ọ rụn rọ, nị wẹ kụ a ụgwọ-ọrụn.
5 Kanị nke ndị hụn gichanrịn okukwe dọn ẹnya, ẹlẹ ọrụn, e kweyeni wẹ
Osolobuẹ hụn a sị onyẹ njọ n'ọ rịgụọ nwan ọchan, okweyeni wẹ kweyeni
Osolobuẹ k'o gi e kuni wẹ ọhụnma, a kpọ wẹ ndị rị ọchan. 6 Ọnwan wụ ihiẹn
Defidi rị e ku ogẹn o gi ku oku ịghọghọ hụn rịnị onyẹ hụn Osolobuẹ weri ẹ
n'ọ wụ onyẹ rị ọchan—bụ o nwọnni ọrụn ọma ọwụlẹ ọ rụn: ọ sị,
7 "Ngọzi arịkakwọ nị
ndị hụn Osolobuẹ gbagharị eje-ihiẹn ndị wẹ mẹ,
ndị hụn o fichanpụ njọ wẹ;
8 ngọzi arịkakwọ nị
onyẹ hụn Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọlẹni
d'a gụn nị njọ a!"
9 Onyẹ nwẹdẹ nwan ngọzi hụ Defidi ku oku ẹ? Ndị hụn kwa ugun sụọ
ra kẹ ndị kwalẹni ugun?

Ẹnyi e kugụọ a nị ufiri okukwe Ebraham kẹ Osolobuẹ gi kpọ a onyẹ rị kẹ Osolobuẹ chọ. 10 Elee ọnọdị kẹ Osolobuẹ nọdẹ gụn ihiẹnni yen'ẹ? Ebe ọ kwagụụ ugun ra ebe o kẹlẹni kwa ugun? Ẹlẹ k'ọ kwagụụ ugun, kanị k'o kelẹni kwa. 11 Osolobuẹ nọ gi ịkwa ugun ye ẹ ahịma, gi ghọsị n'ọ rị-ọchan, ya wụ n'ọ rịgụọlẹ ọchan ghahanị okukwe k'o kelẹni kwa ugun—kẹni Ebraham wụrụ nẹdi ndị ile kwerini kwalẹni ugun; kẹni Osolobuẹ gi ifiri okukwe wẹ kpọzịkwọ wẹ ndị rị ọchan. 12 Ẹbraham wụzịkwọ nẹdi ndị hụn kwa ugun, ndị hụn o mẹ ni ẹlẹ ni wẹ kwa ugun sụọ, kama, wẹ nwọnzikwọ ụdị okukwe ohu hụ Ebraham nẹdi-ẹnyi nwọn n'o d'a kwa ugun.

Okukwe Kẹ Wẹ Gi E Nwọnhẹn Ihiẹn Osolobuẹ Kwe Nkwa A

13 Ogẹn Osolobuẹ gi kwe Ebraham' lẹ ụmụ a nkwa nị ụwa k'a wụ nke wẹ, o kuni ni idọnmẹ Iwu kẹ Ebraham mọbụ ụmụ a e gi nwẹhẹn ẹ, kama, nị igi okukwe hẹnrin ndị rị ọchan kẹ w'e gi nwẹhẹn ẹ.

14 Makẹni, omẹni ndị hụn e dọnmẹ Iwu kẹ Osolobuẹ e ye ihiẹn o kwe nkwa a, ya wụ o nwọnni ihiẹn okukwe wụ—nkwa Osolobuẹ enwọn ihiẹn ọ wụzị; 15 makẹni iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ kẹ Iwu e wẹhẹ wẹ dan a; kanị ebe Iwu rịlẹni, w'a ra dan iwu.

16 Ya wụ, okukwe kẹ wẹ gha e nwẹhẹn ihiẹn ahụn Osolobuẹ kwe nkwa a, kẹni nkwa hụ hụn ụzọ wụrụ ihiẹn-ọfẹ hụn Osolobuẹ e ye ndị ile wụ ụmụ Ebraham'—ẹlẹ ndị wẹ ye Iwu sụọ, kanị kẹ wẹ han nwẹ okukwe kẹ Ebraham' dọn nwẹ.

Makẹni Ebraham' wụ nẹdi ndị ile nwẹ okukwe, 17 (nọkẹ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku ẹ, sị, "E mẹgụọ m'ị wụrụ nẹdi ndị anị rị ichẹn-ichẹn bụ ọda.") Ọ wụ nẹdi ẹnyi ihun Osolobuẹ, onyẹ hụn o gi dọn ẹnya; Osolobuẹ hụ hụn e mẹ onyẹ nwụnnị a rịzị ndụn, hụn e gi oku-ọnụ a e mẹ ihiẹn rịtulẹni n'ọ rị. 18 Ebraham' nọ kweri, kwerikẹnmẹ, a tụ ẹnya nị nkwa Osolobuẹ jẹnkọ d'e mẹ—ọsụọn'a n'o nwọnni ihiẹn ọzọ o kwọndọn ẹka. Ya k'o gi hẹnrin "Nẹdi ndị alị ichẹn-ichẹn bu-ọda," nọkẹ kẹ Osolobuẹ dọn gwa a mbụ n'o k'a rị, sị a, "Ẹrịra kẹ ụmụ ị k'e buhan ọda."

19 Okukwe Ebraham ebelụanị, ọsụọn'a n'ọ nyanhanghọ nị ẹhụ a anwụnhụngụọlẹ (makẹni ọ wụ ihiẹn nọkẹ nwa ahụa ọgụn-isẹn ogẹn hụ), ọsụọn'a n'ọ nyanhanghọzị nị Sara nwunyẹ ẹ wụ agan; 20 ọ nịnị obi-ẹbụọ nu ẹ d'a rụ nkwa Osolobuẹ ụka; kama o zekẹnmẹdẹ imẹ okukwe ẹ, a ja Osolobuẹ mma. 21 O kwerikẹnmẹ nị Osolobuẹ k'a s'ẹka mẹ ihiẹn Osolobuẹ kwe nkwa a. 22 Ya haịn Osolobuẹ gi "gụn a yen'ẹ, kpọ a onyẹ rị ọchan."

23 Ẹlẹ Ebraham sụọ kẹ wẹ de ni oku hụ, nị, "Wẹ nọ gụn a yen'ẹ." 24 Kanị, wẹ dezikwọ nị ẹnyi nwẹn ya; makẹni wẹ jẹnkọ d'a gụn a yeni ẹnyi nị ẹnyi a rịgụọ ọchan—ẹnyi ndị hụn kwerini Osolobuẹ, Onyẹ ahụn gha ọnwụn weli Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu. 25 Osolobuẹ gi ifiri njọ ẹnyi we Jesu ye n'ọ nwụn, gizi ifiri ẹnyi gha ọnwụn weli ẹ—kẹni Osolobuẹ hụn ụzọ kuni ẹnyi ọhụnma.

Isi Nke Iseṇ

Ẹnyi Lẹ Osolobuẹ E Dọngụọ Nwan!

1 Ebe o mẹ nwan nị Osolobuẹ e gigụọ ifiri okukwe ẹnyi kuni ẹnyi ọhụnma, ya wụ nị ẹnyi lẹ Osolobuẹ e dọngụọ ghahanị Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi— 2 onyẹ hụn Osolobuẹ gha ẹka a gi ifiri okukwe ẹnyi webanhan ẹnyi imẹ ọnọdịnị o mẹ ẹfọma ye ẹnyi, ẹfọmanị hụn ẹnyi wuzo nwan imẹ ẹ.

Ẹnyi rị nwan a ṅan makẹ ni ẹnyi nwọn olil'ẹnya nị ẹnyi jẹnkọ d'a banye ọghọ Osolobuẹ!

3 Ẹnyi a ṅanzịkwọ a ṅan imẹ nsọngbu ndị hụn a bịasọnmẹni ẹnyi, makẹni
ẹnyi a marịnghọ nị nsọngbu e wẹhẹ ndidi; 4 nị idisọnmẹ ndidi e mẹ ịhịan
a gụnsọnmẹ agụngụn rị mma; nị ịgụnsọnmẹ agụngụn rị mma e buhẹ
olil'ẹnya— 5 bụ olil'ẹnyanị ekpuyekọ ẹnyi, makẹni Osolobuẹ nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ jẹnni ẹnyi ọda-ọda—o huguọ ihiẹn-ọsụsụọ o nwẹ ebe ẹnyi rị ye imẹ
obi ẹnyi ghahanị Mmọn-nsọ a o ye ẹnyi.

6 Makẹni, ogẹn o gi rịchanrịn mkpa, ogẹn hụ ndụn gilẹni rị ẹnyi, Kraịstị
nọ nwụn nị ẹnyi ndị njọ ọnwụn.

7 Ọ fụka ọrụn nị ịhịan k'e gidẹ ifiri onyẹ rị mma nwụn ọnwụn—ọ sụọkwọ
n'a nị, ikẹnkwọ, ịhịan k'e ri-ẹka rikin obi, gi ifiri onyẹ rịkẹnmẹ mma nwụn
ọnwụn. 8 Kanị Osolobuẹ a ghọsịguọ ẹnyi kẹ o nwẹhan ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi.
Nanị k'o dọn mẹ ẹ? Ebe ẹnyi rịkwọ imẹ njọ, ya kẹ Kraịstị nọ nwụnnị ẹnyi
ọnwụn! 9 Ebe o mẹ nwan nị Osolobuẹ e gigụọ ifiri ọnwụn Jesu nwụn, ya
wụ, ifiri ẹdeke ẹ, kuni ẹnyi ọhụnma, ẹnyi jẹnkọ nwan d'a wanahịnchanrịn
iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ ghahanị 'ya wụ Jesu. 10 Makẹni, omẹni ogẹn
ẹnyi gi wụ ndị-iṅẹnrẹn Osolobuẹ, o gi ọnwụn Nwa a dọnzi ẹgbata ẹnyi lẹ
ya, ya wụ nị, hụnnị ẹnyi lẹ ịya dọngụụ, o k'e gi ndụn Nwa a mẹ ẹnyi
wanahịnchanrịn!

11 Ẹlẹdẹ ọhụn sụọ, kanị, ẹnyi hụzị a ṅan imẹ Osolobuẹ ghahanị Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị, onyẹ hụn Osolobuẹ ghagụụ nwan ẹka a
dọnzi ẹgbata ẹnyi lẹ Osolobuẹ.

Adam' Lẹ Kraịstị

12 Ya wụ, kẹ njọ dọn gha ẹka okẹnnyẹ ohu wụ Adam' banhan imẹ ụwa,
njọ nọ wẹhẹ ọnwụn, ẹrịrazị kẹ ọnwụn dọn ru ịhịan ile ẹka makẹni ịhịan ile
mẹ njọ. 13 Ẹghẹẹ, njọ rị imẹ ụwa nị wẹ d'e ye Iwu Mozizi; kanị, ebe iwu
rịlẹni, w'a ra sị ịhịan "Lee njọ i mẹ." 14 Kanị, ọ sụọkwọ n'a nị ọ rị ẹrịra,
ọnwụn hụkwọ a kịchanrịn ịhịan ile, gha ogẹn Adam d'e ru ogẹn Mozizi—
kẹ ndị hụn danlẹni iwu ọwụlẹ Osolobuẹ kpọ ẹfan kẹ Adam dọn dan iwu
Osolobuẹ kpọ ẹfan.

Adam wụchanrịn ihiẹn wẹ e leri ẹnya a kọwa onyẹ hụ kelẹni bịa ogẹn hụ
—hụn wụ Kraịstị.

15 Kanị, wẹ ẹbụọ ẹlẹ ohu. Ihiẹn Osolobuẹ ye ọfẹ anọnị kẹ njọ Adam.
Ọnwụn kẹ njọ okẹnnyẹ ohu hụ wụ Adam' buhẹni ndị bu ọda. Kanị,
Osolobuẹ gha ẹfọma okẹnnyẹ ohu hụ wụ Jesu Kristi mẹ mẹni ndị bu ọda
ọhụnma, ye wẹ ihiẹn-ọfẹ—ẹlẹ ọnwụn.

16 Ọzọzị, ihiẹn Osolobuẹ ye ọfẹ anọnị kẹ ikpe-ọmụma hụn njọ okẹnnyẹ
ohu hụ wụ Adam' buhẹ. Makẹni, okinkin-ikpe kẹ wẹ gi sọn akpụ njọ
ohu, wẹ nọ ma ịhịan ikpe. Kanị Osolobuẹ gi ihiẹn-ọfẹ sọn njọ bu ọda ịhịan
mẹsọnmẹ, kun'ẹ ọhụnma.

17 Omẹni ifiri njọ okẹnnyẹ ohu ahụn wụ Adam' mẹ kẹ ọnwụn gi ghaha
ẹka a kịma, kịnị k'e mẹ ndị nabanhan okẹn-ẹfọma Osolobuẹ lẹ ihiẹn-ọfẹ o
ye hụn wụ ịrị-ọchan? Ya wụ nị wẹ k'e nwọn ndụn, ẹlẹzi ọnwụn—wẹ k'a rị
ndụn, kị hụn wẹ kpọ ọkịkị—ghahanị okẹnnyẹ ohu hụ wụ Jesu Kristi.

18 Ya wụ, kẹ akpụ njọ ohu hụ Adam mẹ dọn buhẹni ịhịan ile ikpe-ọmụma,
ẹrịra kẹ akpụ ihiẹn rị mma ohu Kraịstị mẹ dọn nwan e mẹ Osolobuẹ e
kuni ịhịan ọhụnma, e we ndụn e ye ẹ. 19 Makẹni, ẹka ohu hụ ndị bu ọda gi
hẹnrin ndị njọ makẹni okẹnnyẹ ohu hụ wụ Adam nupụ isi, ya kẹ Osolobuẹ
sikọ nwan d'e gi mẹ ndị bu ọda wụrụ ndị rị ọchan ebe Osolobuẹ rị makẹni
okẹnnyẹ ohu hụ wụ Jizọsị humẹ isi.

20 Iwu Mozizi rụbanhan d'e mẹ ni ịhịan danwaye iwu, gi ẹ marịnwaye kẹ
wẹ mẹhan ndị-njọ. Kanị ebe imẹ-njọ nọ ba ụba, ebẹhụ kẹ ẹfọma Osolobuẹ
nọ bakarịdẹ ụba— 21 kẹni ọ hụn ụzọ mẹ ni ẹrịra njọ dọn gi ọnwụn kị kẹ
ẹfọma Osolobuẹ k'a dọn nwan gi ikuni ịhịan ọhụnma lẹ ịkpọ wẹ ndị rị k'ọ
chọ kị—gi ẹrịra mẹ ịhịan nwẹhẹn ndụn-itẹbitẹ ghahanị Di-nwọnni-ẹnyi wụ
Jizọs' Kraịstị.

Isi Nke Isin

Nwụnnahịn Njọ, N'ị Rịnị Osolobuẹ Ndụn

1 Kị ẹnyi k'e ku nwan? Nị ẹnyi mẹsọnmẹ nwan njọ kẹni ẹfọma *Osolobuẹ*
hụn ụzọ a bawaye ụba? 2 Mba nụ! Nanị kẹ ẹnyi, hụn nwụnnahịngụụ njọ
e dọn tọ imẹ njọ e bi? 3 Ra ụnụ amarịn nị ndị ile wẹ bugụụ che imẹ Jesu
Kristi ghahanị imẹ wẹ mirin-Chuku, nị e bugụọ wẹ wẹ che imẹ ọnwụn
Jesu Kristi nwụn?
4 Ya wụ, e gigụọ wẹ mirin-Chuku wẹ mẹ ẹnyi ligbama ẹnyi lẹ Jesu, gi
ẹ mẹ ẹnyi wụrụ ndị sọn ẹ nwụn, kẹni ẹnyi nwẹn hụn ụzọ lihi, bimẹzikwọ
ndụn ọhụn, rịkẹ kẹ wẹ dọn gha ọnwụn weli Jesu ghahanị ikẹn ahụn Nẹdi
ẹnyi wụ Osolobuẹ gi nwẹ ọghọ.
5 Ebe o mẹ ni ẹnyi lẹ ya a wụgụọ ohu ẹnịna ghahanị ọnwụn a, ẹnyi lẹ ịya
k'a wụzịkwọ ohu ghahanị ịgha ọnwụn lihi k'ọ dọn gha ọnwụn lihi, 6 makẹni
ẹnyi a marịnghọ nị ya lẹ onyẹ hụn ẹnyi te wụ kẹ wẹ kpọgbu enu-obe hụ,
kẹni wẹ hụn ụzọ nafụ eje-ịhịan ahụn ẹnyi te wụ ikẹn, amamgbe njọ gha a
kịzị ẹnyi kẹ igbọn. 7 (Makẹni onyẹ hụn nwụnhụnnị a wanahịngụọ njọ, njọ
e nwọnzi ikẹn ebe ọ rị.)
8 O mẹ nwan nị ẹnyi e sọngụọ Kraịstị nwụnhụn, ẹnyi kweri ni ẹnyi k'e
sọnzikwọ a rịzị ndụn— 9 makẹni ẹnyi a marịnghọ nị hụnnị Kraịstị ghagụụ
ọnwụn lihi, ọ nwụnkọzị; ọnwụn enwẹzi ikẹn ebe ọ rị. 10 Makẹni, ọnwụn ọ
nwụn, njọ k'ọ nwụnnahịn; mgbe ohuni sụọ k'ọ nwụn, ọ nwụnkọzị. Ndụn ọ
rị e bi kikẹnni, Osolobuẹ k'ọ rị e bi n'ẹ. 11 Ẹrịrazịkwọ, ụnụ lẹ enwẹn ọnụ k'e
weririrị enwẹn ọnụ nọkẹ ndị nwụnnahịngụụ njọ lẹ ndị nọ imẹ Kraịstị wụ
Jizọsị a rị nị Osolobuẹ ndụn.
12 Ya wụ, anikwọlẹ ni nwan njọ a kị ẹhụ ụnụ, e mẹ ụnụ a gbaye eje-ihiẹn
ndị hụn a gụnsọnmẹ ẹhụ ụnụ; 13 ewekwọlẹ ni mkpamkpa-ẹhụ ọnụ yemẹ
njọ n'o gi hẹnrin ihiẹn-ọrụn o gi e mẹ eje-ihiẹn. Ka wechanrịn nị enwẹn
ọnụ ye Osolobuẹ nọkẹ ndị hụn wẹ ghagụụ ọnwụn weli hụn rị ndụn; ọnụ
e wechanrịn mkpamkpa-ẹhụ ọnụ ile ye Osolobuẹ nọkẹ ihiẹn-ọrụn o gi e
mẹ ihiẹn ọ chọ. 14 Njọ akịkọ ụnụ—makẹni ụnụ arịzị e bi okpuru iwu kanị
okpuru ẹfọma Osolobuẹ kẹ ụnụ rị e bi.

Ndị-kwerini Wụ Igbọn Ịrị-ọchan

15 Kị ẹnyi e mẹzi nwan? Nị ẹnyi mẹsọnmẹ nwan njọ makẹni okpuru
ẹfọma Osolobuẹ kẹ ẹnyi rị ẹlẹzị okpuru Iwu? Kaka akp'ohu! 16 Ụnụ amarịn
nị onyẹ ụnụ hatu enwẹn ụnụ yeni nị ya kẹ ụnụ a gbaye, ịya kẹ ụnụ wụ
igbọn ẹ? Omẹni njọ rọ, ọhụn k'e buhẹ ọnwụn; omẹni ihumẹ-isi rọ, ọhụn k'e
mẹ ụnụ wụrụ ndị rị ọchan. 17 Kanị, ekele ya rịnị Osolobuẹ, nị, ọ sụọkwọ n'a
nị ụnụ te wụ igbọn njọ, ụnụ e gigụọ nwan obi ụnụ ile gbaye ihiẹn rị nkuzi
hụ ụnụ nwọnhẹn; 18 a gbapụhagụụ wẹ ụnụ ẹka njọ, ụnụ nọ hẹnrin igbọn ịrị-
ọchan. 19 (M rị e ku ẹ hụ kẹ ịhịan e ku kẹn'ọ nị ụnụ ghọha.) Ẹka ohu hụ ụnụ gi
we mkpamkpa-ẹhụ ụnụ ye ihiẹn-ụrụ lẹ eje-obibi nọkẹ igbọn—hụn ụnụ te

gi rị e bi eje-obibi, e biwaye, gizi ni nwan ẹka ohu hụ we mkpamkpa-ẹhụ ụnụ ye ezi-omumẹ, kẹni ụnụ rị nsọ.
20 Ogẹn hụ ụnụ gi wụ igbọn njọ, onwọnni ụgwọ ọwụlẹ ụnụ gi ezi-omumẹ
hụn ụnụ e gi gbaye ẹ. 21 Elee erere kẹ ụnụ nwọnhẹn imẹ ihiẹn ndị hụ ụnụ
e mẹ ogẹn ahụn—hụn rị nwan e mẹ ụnụ ifẹnrẹn? Ọnwụn, ya kẹ ihiẹn ndị
hụ buhẹ! 22 Kanị, hụnnị o mẹ nwan nị Osolobuẹ a gbafụhaguọ ụnụ imẹ
njọ, ụnụ e hẹnrin igbọn Osolobuẹ, erere ụnụ e nwẹhẹn wụ nị ụnụ rị a rị
nsọ. Ihiẹn ọnwan k'e buhẹ wụ ndụn itẹbitẹ. 23 Makẹni, ụgwọ-ọrụn njọ wụ
ọnwụn, kanị, ihiẹn Osolobuẹ e ye ọfẹ wụ ndụn itẹbitẹ hụn rị imẹ Jesu Kristi
Di-nwọnni-ẹnyi.

Isi Nke Ẹsa

Ihiẹn Wẹ Gi Ọlụlụ Di-lẹ-nwunyẹ Kọwa

1 Umunẹ m, ụnụ amarịn nị ebe ịhịan rị ndụn sụọ kẹ Iwu nọ a kị a? (A
marịnghọ m nị m rị e de ni ndị marịn Iwu.) 2 Ya k'o gi mẹni okpoho nwọn
di k'a lụrịrị di ẹ hụ, kasị a mẹ ni di ẹ ahụn hụ ndụn. Kanị, di ẹ nwụnhụn,
iwu di-lẹ-nwunyẹ egizi ẹ. 3 Ya wụ, omẹni ya lẹ okẹnnyẹ ọzọ a sụọma mọbụ
lụma bụ di ẹ hụkwọ ndụn, wẹ k'a kpọ a onyẹ zọ-ụkụ-ye-ọfịa; kanị omẹni di
ẹ a nwụnhụnguọ, iwu hụ egizi ẹ. Ọ lụma okẹnnyẹ ọzọ, ọ zọnị ụkụ ye ọfịa.
4 Umunẹ m, ẹrịra k'ọ rịzị nị ụnụ. Makẹni ụnụ wụ mkpamkpa-ẹhụ hụ
Kraịstị gi nwụnhụn, ụnụ lẹ ịya gba nwụnhụn; ya wụ, ụnụ a nwụnnahịnguọ
Iwu Mozizi, kẹni wẹ hụn ụzọ we ụnụ ye onyẹ ọzọ lụrụ, onyẹ hụ Osolobuẹ
gha ọnwụn weli, kẹni ẹnyi bannị Osolobuẹ erere, mịn'a mkpụrụ. 5 Makẹni,
ogẹn hụ enwẹn ẹnyi gi rị a kị ẹnyi, eje-ihiẹn ndị ahụn Iwu kpọtiẹnsọnmẹ
rị ọrụn imẹ mkpamkpa-ẹhụ ẹnyi, a rụnpụha ihiẹn ọnwụn gi e gbu. 6 Kanị,
ẹnyi e nwẹringụọ nwan enwẹn ẹnyi, ẹnyi arịzị okpuru Iwu Mozizi, makẹni
ẹnyi a nwụnguọ—nwụnnahịn ihiẹn hụn te gi ẹnyi mbụ, kẹni ẹnyi hụn ụzọ
gi ụzọ ọhụn ahụn Mmọn-nsọ a kị femẹ Osolobuẹ, ẹlẹzi ụzọ akan, ụzọ ahụn
Iwu hụ wẹ de e de a kị.

Iwu Lẹ Njọ

7 Kịnị kẹ ẹnyi k'e kuzi nwan? Nị ẹnyi sị nwan nị Iwu Mozizi wụ njọ?
Mba nụ! Makẹni, emẹni ẹlẹ Iwu, m'e ke marịn ihiẹn njọ wụ. Omẹni Iwu
asịnị, "Anịlẹ ihiẹn ọwụlẹ na ị ẹnya," m'e ke marịn ihiẹn ọ wụ nị ihiẹn a la
ịhịan ẹnya. 8 Kanị njọ nọ hụn ihiẹn ahụn Iwu ku tụdọn, gi ẹ kpọtiẹnchanrịn
ihiẹn ọlịla-ẹnya rị ichẹn-ichẹn imẹ m. Ya wụnị, omẹni ẹlẹ Iwu, njọ wụ ihiẹn
nwụnnị.
9 M te hụ ndụn kẹ iwu kelẹni bịanị m; kanị, ogẹn ihiẹn hụ Iwu ku gi bịa,
njọ nọ tụlụa— 10 m nọ nwụnhụn. Iwu hụn nkẹ e ye ndụn nọ wẹhẹni m
ọnwụn! 11 Njọ nọ hụn ihiẹn ahụn Iwu ku tụdọn, gi ẹ dufie m, gi ẹ gbu m.
12 Ya wụ, Iwu lẹ enwẹn ẹ rị nsọ; ihiẹn hụ Iwu ku rịzịkwọ nsọ, rị mma ẹnya
Osolobuẹ, rị mma nke-esi.
13 Ya wụ nị ihiẹn hụn rị mma buhẹni m ọnwụn? Kaka akp'ohu! Njọ ya
mẹ ẹ. Ọ nọ pụhachanrịn ifọn nị njọ wụ njọ—makẹni o gi ihiẹn rị mma
buhẹni m ọnwụn. Ya wụ, e giguọ wẹ ihiẹn hụ Iwu ku ghọsị kẹ njọ nọ—
nị njọ a jọka njọ.

Ndụn Arị Ịhịan

14 Ẹnyi a marịnghọ nị Iwu wụ ihiẹn imẹ-mmọn, kanị mmẹ nwẹn wụ
ịhịan-mmaka hụn nwọnlẹni Mmọn-nsọ—hụn njọ rị a kịchanrịn kẹ igbọn o
ṅọn eṅọn. 15 M'a ra ghọta ihiẹn m rị e mẹ. Makẹni, m'a ra mẹ ihiẹn m chọ

nị m mẹ, kama, ihiẹn hụn e ze m ize, ya kẹ m'e mẹ. 16 Ebe o mẹ nwan nị
ihiẹn hụn m chọlẹni nị m mẹ kẹ m'e mẹ, ya e mẹ m e kweri nị Iwu hụ rị
mma nke-esi. 17 Ya wụ nwan nị ẹlẹzi mmẹ rị e mẹ ẹ, kanị, njọ hụn rị imẹ
m rị e mẹ ẹ. 18 Makẹni, a marịnghọ m n'o nwọnni kaka akpụ ihiẹn ohu rị
mma hụn rị imẹ m, ya wụ imẹ mmẹ wụ ịhịan-mmaka. Makẹni, m'a chọ nị
m mẹ ihiẹn rị mma, kanị, m'a ra saẹka mẹ ẹ. 19 M'a ra mẹ mma hụn m chọ
nị m mẹ, kanị eje-ihiẹn hụ hụn m chọlẹni nị m mẹ kẹ m'e mẹsọnmẹ. 20 O
mẹ nwan nị m'e mẹsọnmẹ ihiẹn m chọlẹni, ya wụ nị ẹlẹzi mmẹ rị e mẹ ẹ
—njọ hụn rị imẹ m rị e mẹ ẹ.
21 Ya wụ, a hụnguọ m'a nwan n'o nwẹ iwu rị ọrụn imẹ m, a kị m, hụn o
gi e mẹ ni m chọ nị m mẹ mma, eje-ihiẹn sụọ kẹ m'a sa ẹka e mẹ.
22 Eziẹ, Iwu Osolobuẹ a sụọ m asụọ, a sụọru m akpakalị obi. 23 Kanị, a
hụn m iwu ichẹn rị ọrụn imẹ ẹhụ m, a lụsọn Iwu ahụn rị m mma ọgụn; iwu
ichẹn ahụn rị a kịnị m e mẹ m a gbaye njọ hụn rị mkpamkpa ẹhụ m a rụn.
24 Euu, ụya e gbuẹ m! Onyẹ k'a gbapụha m ẹka ẹhụ nị rị e buhẹni m
ọnwụn?!
25 Ekele ya rịnị Osolobuẹ n'o jẹnk'e mẹ ẹ ghahanị Di-nwọnni-ẹnyi wụ
Jesu Kristi!
Ya wụ, o mẹ uche m, m wụ igbọn Iwu Osolobuẹ; kanị, makẹ njọ hụn rị
imẹ m, m wụ igbọn njọ.

Isi Nke Ẹsatọ

Ndụn Mmọn-nsọ Rị A Kị

1 Ya wụ, o nwọnni ikpe-ọmụma ọwụlẹ rị nị ndị hụn rị imẹ Kraịstị wụ
Jizọsị. 2 Makẹni, ikẹn iwu ahụn Mmọn-nsọ gi a kị, e ye ndụn, hụn rị imẹ
Jesu Kristi, a gbapụhaguọ ẹnyi ẹka ikẹn iwu ahụn njọ gi a kị e buhẹ ọnwụn.
3 Makẹni Osolobuẹ e mẹguọ nwan ihiẹn hụ Iwu Mozizi salẹni ẹka mẹ, hụn
Iwu salẹni ẹka mẹ makẹni ikẹn arị imẹ ịhịan. Osolobuẹ e mẹguọ a ghahanị
igi ifiri njọ zihẹ Nwa a n'ọ wụrụ ịhịan nọkẹ ẹnyi ndị-njọ, ọ nọzị nwan ma
njọ rị imẹ ịhịan ikpe ghahanị ịma ya wụ Nwa a ikpe. 4 Osolobuẹ mẹ ọnwan
kẹni ihiẹn ndị ahụn rị Osolobuẹ mma ẹnya hụn Iwu chọ hụn ụzọ mẹzu imẹ
ẹnyi ndị hụn rịzịlẹni e bi kẹ ịhịan-mmaka, kanị kẹ Mmọn-nsọ dọn chọ.
5 Ndị hụn rị e bi kẹ ịhịan-mmaka e ro iroro kẹ ịhịan-mmaka, e mẹ kẹ ịhịan-
mmaka; kanị ndị hụn e bi kẹ Mmọn-nsọ dọn chọ e ro iroro kẹ Mmọn-nsọ, e
mẹ ihiẹn Mmọn-nsọ chọ. 6 Iro-iroro lẹ imẹ ihiẹn kẹ ịhịan-mmaka e buhẹ
ọnwụn, kanị, iro-iroro lẹ imẹ ihiẹn kẹ Mmọn-nsọ dọn chọ e ye ndụn lẹ
udọn. 7 Makẹni, onyẹ hụn e ro kẹ ịhịan-mmaka ara kweyeni Osolobuẹ kaka,
ara gbaye Iwu Osolobuẹ; eziẹ, ọ sakọ ẹka gbaye ẹ. 8 Ndị hụn e bi kẹ ịhịan-
mmaka a saẹka mẹ ẹfọ sụọ Osolobuẹ ụsụọ.
9 Kanị, nke ụnụ nwẹn, ụnụ a rị e bi kẹ ịhịan-mmaka. Mmọn-nsọ ya rị a
kị ụnụ—omẹni eziẹ rọ nị Mmọn Osolobuẹ rị imẹ ụnụ. Bụ, onyẹ ọwụlẹ
nwọnlẹni Mmọn Kraịstị ẹlẹ nke Kraịstị. 10 Kanị, omẹni Kraịstị rị imẹ ụnụ,
eziẹ rọ nị ẹhụ ụnụ a nwụnguọ makẹ njọ, kanị mmọn ụnụ rị ndụn makẹni
ụnụ e hẹnringụọ ndị rị kẹ Osolobuẹ chọ.
11 Omẹni Mmọn onyẹ hụn gha ọnwụn weli Kraịstị bi imẹ ụnụ, onyẹ hụn
gha ọnwụn weli Kraịstị, mẹ n'ọ rịzị ndụn, sikọ d'e mẹzikwọ nị ẹhụ ụnụ hụn
a nwụnnị rị ndụn—ghahanị Mmọn a hụn bi imẹ ndụn ụnụ.
12 Umunẹ m, ya wụ nwan nị o nwẹni ụgwọ ẹnyi gi ịhịan-mmaka ahụn ẹnyi
te wụ hụn ẹnyi e gi bi k'ọ chọ. 13 Makẹni, ụnụ bimẹ kẹ ịhịan-mmaka, ụnụ k'a
nwụnrịrị. Kanị, ụnụ ghaha Mmọn-nsọ gbupụ eje-ihiẹn ndị hụn ẹhụ e mẹ,

ụnụ k'a rị ndụn. 14 Makẹni kẹ wẹ han Mmọn Osolobuẹ rị e du, uwẹ wụ
ụmụ Osolobuẹ. 15 Makẹni mmọn hụn Osolobuẹ ye ụnụ ẹlẹ nke igbọn, hụn
ụnụ e gi tụmazị egun, kanị Osolobuẹ ye ụnụ mmọn hụn o gi mụnrụn ụnụ,
Mmọn ahụn e mẹ ẹnyi a hị Osolobuẹ, "Baba! Baba Nẹdi m!" 16 Mmọn-nsọ
lẹ enwẹn ẹ a shịa ẹri, a gwa mmọn ẹnyi nị ẹnyi wụ ụmụ Osolobuẹ nke-esi.
17 O mẹ nwan nị ẹnyi wụ ụmụ, ya wụ nị ẹnyi wụ ndị ihiẹn nẹdi wẹ k'e ru
ẹka, ndị ihiẹn nẹdi ẹnyi wụ Osolobuẹ k'e ru ẹka—ndị wẹ lẹ Kraịstị gba nwẹ
ihiẹn Osolobuẹ, omẹni ẹnyi e sọn Kraịstị ta afụnfụn a, kẹni ọghọ a hụn ụzọ
ruzikwọ ẹnyi ẹka.

Ọghọ Hụn Lalanị Nị Ẹnyi

18 E gighọ m'a dọn nị afụnfụn ẹnyi rị a ta ogẹnni enwọn ihiẹn ọ wụ ebe
ọghọ ahụn jẹnkọ d'a bịanị ẹnyi rị.
19 Ọghọnị haịn ihiẹn ile Osolobuẹ ke gi nwan e che, e chekẹnmẹ, nị
Osolobuẹ ghọsị ndị wụ ụmụ a. 20 Makẹni Osolobuẹ bu ihiẹn ile o ke eke
tọnị ụya; ẹlẹni ihiẹn wẹ ke eke chọ n'ọ rị imẹ ụya, kanị, makẹni Osolobuẹ
hụn bu ẹ tọnị ụya chọ n'ọ rị ẹrịra, makẹni o nwẹghọ ihiẹn o bu obi: 21 o
bu obi nị omẹgụụ, o wepụhazịkwọ ihiẹn ndị ọzọ ile o ke imẹ ẹgbụn wẹ rị,
amamgbe wẹ ghazị e rehi, e sọn wẹ ụmụ Osolobuẹ weri enwẹn wẹ, sọn wẹ
nwẹrin ọghọ. 22 Makẹni ẹnyi a marịnghọ nị ihiẹn ile Osolobuẹ ke hụ a sụn
udẹn nọkẹ okpoho imẹ rị e mẹ—d'e rukwọ ogẹnni. 23 Ẹlẹdẹ ihiẹn-okike sụọ
rị a sụn udẹn; ẹnyi nwẹn hụn nwọnhẹngụdẹ Mmọn-nsọ hụn wụ ihiẹn ibuzọ
Osolobuẹ gi a ghọsị nị ọghọ ahụn ile lalachanrịn, ẹnyi hụzịkwọ nwan a sụn
udẹn, kẹ ẹnyi dọn rị e che ni Osolobuẹ mụrụnchanrịn ẹnyi, n'o wepụha ẹhụ
ẹnyi imẹ ụya, gi ẹ hẹnrin hụn ghalẹni e rehi.
24 Ihiẹnni ẹnyi rị e lee ẹnya a kẹ Osolobuẹ gi ifiri ẹ zụọfụha ẹnyi. Ẹnyi e ke
nwẹhẹn ẹ, nkẹ ẹnyi a tụbehi ẹnya a—makẹni ilee-ẹnya ihiẹn, bụ y'a hụngụọ
a, ẹlẹzi olil'ẹnya. Onyẹ imẹ ẹnyi a hụngụụ ihiẹn e lemẹzi ẹnya a? 25 Kanị,
emẹni ẹnyi e ke hụn ihiẹn ẹnyi rị e lee ẹnya a, ẹnyi e gi ndidi e che ẹ.

Eyemẹka Mmọn-nsọ

26 Mmọn-nsọ hụzịkwọ e yeni ẹnyi ẹka ebe o mẹni ẹnyi e zuni oke.
Ẹnyi amarịn ihiẹn ẹnyi k'a rịọ imẹ ekpere, kanị Mmọn-nsọ lẹ enwẹn ẹ gi
ịsụn-udẹn a rịọdọnni ẹnyi ebe Osolobuẹ rị; o gi ịsụn-udẹn ahụn e ku ihiẹn
ọnụ ghalẹni a saẹka e ku. 27 Osolobuẹ hụn e legha obi ẹnyi marịn ihiẹn
Mmọn-nsọ rị a rịọ, makẹni Mmọn-nsọ a rịọdọn ni ndị-nsọ kẹ Osolobuẹ dọn
chọ.
28 Ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ e gi ihiẹn ile lẹ ọnọdị ile a rụn, a
rụnpụhanị ndị ahụn ihiẹn ẹ a sụọ ihiẹn rị mma, ndị ahụn ọ kpọ makẹ ihiẹn
chọ n'o mẹ. 29 Osolobuẹ a marịngụọlẹ wẹ mbụ-mbụ n'o d'a kpọ wẹ. Ọ
marịngụụ wẹ, ọ nọ họtọ wẹ n'o jẹnkọ d'e mẹ wẹ nị wẹ rị kẹ Nwa a, kẹni
Nwa a wụrụ nwa-ibuzọ imẹ ụmụ bụ ọda. 30 Ndịnị ọ họtọ k'ọ kpọ; ọ kpọgụụ
wẹ, ọ nọ kuni wẹ ọhụnma, ya ọ nọ nwan we ọghọ ye wẹ.

Ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ Nwẹ Hụn Rị Imẹ Jesu Kristi

31 Ebe o mẹ ni ihiẹn ndịnị nọ ẹnịna, kẹ ẹnyi k'e ku nwan? O mẹ nwan
nị Osolobuẹ rị azụụn nke ẹnyi, onyẹ k'a saẹka nụ ẹnyi ọgụn? 32 Omẹni
Osolobuẹ anọnị Nwa a ye azụụn, kama, o gi ifiri ẹnyi ile we ẹ ye, o
yechanrịnkọ ẹnyi ihiẹn ndị ọzọ ile—cheni Nwa a? 33 Onyẹ k'a sa nwan
ẹka ma ndị hụn Osolobuẹ họrị ikpe—ebe o mẹ ni Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ rị e
kuni wẹ ọhụnma? 34 Onyẹ k'a ma wẹ nwan ikpe—ebe o mẹ ni Jesu Kristi rị
nwan ẹka-nni Osolobuẹ a rịọdọnni ẹnyi!? Jesu Kristi hụn nwụnhụnnị; ẹlẹdẹ

ọnwụn sụọ k'ọ nwụn, kama, Osolobuẹ ghazịdẹ ọnwụn weli ẹ. 35 Onyẹ k'a sa
nwan ẹka wepụ ẹnyi imẹ ihiẹn-ọsụsụọ Kraịstị nwẹ ebe ẹnyi rị? Nị nsọngbu
saẹka mẹ ẹ? Ra afụnfụn? Ra ukpokpo; ra ụnwụn lẹ ẹgụn; ra ahụnnị ẹkwa
je; ra eje-ọnọdị; ra ọpịa-agha wẹ gi e gbu ịhịan hụn 36 Ẹkụkwọ-nsọ gi sị,
“Ifiri i
kẹ ọnwụn gi a kpọ ẹnyi ihun ogẹn ile;
wẹ e mẹ ẹnyi kẹ atụnrụn
wẹ dukọ d'e gbu.”
37 Mba nụ, o nwọnni hụn k'a sa-ẹka!! Imẹ ihiẹn ndịnị ile, ẹnyi wụ
ndị-mmẹri ka ndị-mmẹri ile, ghahanị onyẹ ahụn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi!
38 Makẹni, o wegụọ m ẹnya nị kẹ ọnwụn kẹ ndụn, kẹ ndị mmọn-ozi kẹ eje-
mmọn ndị rị a kịnị, kẹ ihiẹn rị ogẹnni kẹ ihiẹn rị ihun, kẹ ikẹn ile rịnị;
39 kẹ ihiẹn jẹn elu kẹ ihiẹn mi mgbugbu, kẹ ihiẹn ọzọ ọwụlẹ wẹ ke eke—o
nwọnni hụn k'a saẹka wefụ ẹnyi imẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ nwẹ ebe ẹnyi
rị, ihiẹn-ọsụsụọ a hụn rị imẹ Kraịstị wụ Jizọsị Di-nwọnni-ẹnyi!

Isi Nke Itenẹi

Osolobuẹ Lẹ Ndị-Izrẹlụ

1 M rị e ku ezioku id'ẹnya Kraịstị, arị m a tụ ntụ—ịhọrị m rị a ghọnị m
idẹnya Mmọn-nsọ nị arị m a tụ ntụ, nị 2 okẹn ẹkwan jun m obi, nị ogẹn ile
kẹ obi gizikwọ a chọ n'ọ gbawapụ m 3 ebe m n'e ro ndị alị m! Nkẹ ọ rị m
nị Osolobuẹ bụ m ọnụ—wepụdẹ m imẹ Kraịstị—omẹni ọhụn kẹ wẹ e gi
nwọn nzụọpụha.
4 M rị e ku oku ndị Izrẹlụ: uwẹ kẹ Osolobuẹ gi hẹnrin ụmụ; uwẹ k'ọ ghọsị
ọghọ a; uwẹ k'o ye nkwerigbama ahụn o kwademẹ; uwẹ k'o ye Iwu hụ;
uwẹ k'o tumẹni ofufe hụ rị imẹ Iwu; uwẹ nwẹhẹn nkwa ndị hụ Osolobuẹ
kwe; 5 Ebraham lẹ ndị-nẹdi mbụ hụ wẹ marịn amarịn wụ ndị nke wẹ;
ebọn wẹ kẹ wẹ mụye Kraịstị rịkẹ ịhịan—Kraịstị, hụn wụ Osolobuẹ hụn
ịhịan ile lẹ ihiẹn ile rị okpuru ẹ, hụn rịchanrịn mma jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.
6 Ẹlẹni ihiẹn oku Osolobuẹ ku banyeni ndị Izrẹlụ a ghazịnị. Mba.
Makẹni, ẹlẹ ndị Izrẹlụ ile wụ ndị Izrẹlụ nke-esi. 7 Ẹlẹzikwọ ndị ile gha
ẹhụ Ebraham pụha wụ ụmụ a nke-esi, makẹni, Osolobuẹ sị Ebraham, “Ẹka
Aziki kẹ ụmụ wẹ jẹnkọ d'a kpọ ụmụ ị k'a gha bịa.” 8 Ọnwan ghọsị nị ẹlẹ
ụmụ wẹ mụ kẹ ịhịan dọn a mụ nwa wụ ụmụ Osolobuẹ, kanị, ụmụ wẹ mụ
ghahanị nkwa hụ Osolobuẹ kwe, uwẹ kẹ wẹ a gụnye ni wẹ wụ ụmụ nke-
esi. 9 Makẹni, ogẹn Osolobuẹ gi kwe ya wụ nkwa, ihiẹn o ku wụ: “Mgbeni
akan-ile, m k'e kinhẹn, Sara a mụ okẹnnyẹ.”
10 Ẹlẹdẹ ọhụn sụọ. Makẹni, ogẹn Ribeka gi rị imẹ ejimẹ, nẹdi ohu kẹ wẹ
nwọn, hụn wụ Aziki nẹdi ẹnyi; 11 kanị, nị wẹ d'a mụ wẹ, kẹ wẹ kelẹni mẹ
ihiẹn ọwụlẹ—kẹ mma kẹ njọ—Osolobuẹ nọ gwa Ribeka oku, igi ghọsị nị
omẹni Osolobuẹ chọ n'o mẹ ihiẹn, o gi ẹka a a họrị ịhịan, a kpọ a— 12 nị ẹlẹ
ihiẹn wẹ rụn k'o gi a họrị wẹ. Ihiẹn Osolobuẹ gwa Ribeka wụ, “Hụn kanị
sikọ d'e fe hụn-nta.” 13 Ọ rịhụ kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, sị,
“M nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni Jekọpụ;
kanị, enwẹn m ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni Isọ.”
14 Nị ẹnyi sị nwan n'o nwọn onyẹ Osolobuẹ e gbeyeni? Mba, kaka!
15 Makẹni ọ sị Mozizi, “Onyẹ ọwụlẹ m chọ nị m mẹ omikẹn ẹ kẹ m k'e mẹ
omikẹn ẹ; onyẹ ọwụlẹ m chọ nị m mẹ ebere ẹ kẹ m k'e mẹ ebere ẹ.” 16 Ya
wụ ẹlẹ ihiẹn ịhịan chọ mọbụ ihiẹn ịhịan rụn kẹ wẹ gi e mẹ ẹ, kanị omikẹn
Osolobuẹ sụọ. 17 Imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, Osolobuẹ sị eze alị Ijiptu wụ Fẹro, “M

tumẹ i eze kẹni m gi i ghọsị ikẹn m, kẹni m gizikwọ a mẹ ẹfan m ghagbarị ụwa ile.” 18 Ya wụ nwan nị onyẹ ọwụlẹ Osolobuẹ chọ n'o mẹ omikẹn ẹ kẹ
o mẹ omikẹn ẹ, kanị ndị ọ chọ nị wẹ gba isi-akwanran, o mẹzikwọ wẹ gba
isi-akwanran.

Iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ Lẹ Omikẹn Ẹ

19 Kanị ụnụ k'a sị m, “Omẹni ẹnịna k'o mẹ, kị haịnzị Chuku gi a kọrịanị
ẹnyi wụ ịhịan? Onyẹ gbọndọntu uche Chuku?” 20 Kanị, ịyụ wụ ịhịan-mmaka,
onyẹ k'ị wụdẹ nwan i gi a shịagwarị Osolobuẹ? Nị ihiẹn wẹ kpụ akpụ jụma
onyẹ kpụn'a, “Kị haịn i gi kpụ m ẹnịna?” 21 Ẹlẹ ọkpụ-ite nwẹ ku ihiẹn o k'e
gi ọkpụkpụ-ụrụa kpụ? O nwẹ ikẹn igi ẹ kpụ ite wẹ gi ẹ mẹ ihiẹn-ọghọ, o
nwẹzikwọ ikẹn gi ya wụ ọkpụkpụ-ụrụa kpụ ite wẹ gi e gbu anị.
22 Kịnị rị a omẹni Osolobuẹ gi okẹn ndidi sọn ndị hụn ọ kwademẹgụụ
tọnị ntikpọ, kẹni ọ ghọsị iwe-lẹ-ọnụma a, mẹzikwọ ịhịan marịn ikẹn ẹ?
23 Kịnị rị a, omẹni o mẹ ẹ kẹni o we okẹn ọghọ a ghọsị ndị ọ chọ n'o mẹ
ni omikẹn, ndị ọ kwademẹtọ n'o k'e ye ọghọ, 24 ya wụ ẹnyi, ndị ahụn ọ kpọ
—hụn o mẹ ni ẹlẹ imẹ ndị Ju sụọ k'ọ gha kpọrị ẹnyi kanị kẹ imẹ ndị Ju kẹ
imẹ ndị wụlẹni ndị Ju. 25 Ọnwan k'o ku imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, imẹ ẹhụhụọ Hozia,
sị,
“Ndị wụlẹni ndị nke m
kẹ m k'a kpọ ‘Ndị nke m.’
Alị hụ te rịlẹni m obi kẹ m k'a kpọ
‘alị hụ rị m obi.’
26 Ebe ohu ahụn wẹ nọ sị wẹ,
‘Ụnụ ẹlẹ ndị nke m’
kẹ wẹ k'a nọzị kpọ wẹ
‘ụmụ Osolobuẹ ahụn rị ndụn.’ ”
27 Nke ndị Izrẹlụ, Azaya gi wẹ yi oro, sị,
“Ọsụọn'a nị ndị Izrẹlụ buhan ọda
kẹ ẹjan rị mkpẹnrẹn iyi,
ndị k'e nwọn nzụọfụha imẹ wẹ ebukọ ọda,
28 makẹni,
Di-nwọnni-ẹnyi sikọ d'e yekẹnrin ndị alị hụ afụnfụn hụ o ku,
ye wẹ ya ru alị!” 29 Ẹrịra kẹ ya wụ Azaya kuzikwọ mbụ, sị,
“Omẹni Osolobuẹ Hụn-nwọn-ikẹn-ile e te mẹni ni wẹ gbuhọdụ nị ẹnyi
ụmụ, nkẹ ẹnyi a rịgụọ kẹ Sodọm, nkẹ ẹnyi a nọ kẹ Gomọra.”
30 Kẹ ẹnyi k'e kuzi nwan? Nị ndị wụlẹni ndị Ju, hụn te rịlẹni a chọ kẹ w'a
dọn rị ọchan, a rịgụọ nwan ọchan—ịrị-ọchan wẹ gi okukwe nwẹhẹn; 31 bụ
ndị Izrẹlụ, hụn rị a lụ nị wẹ gi idọnmẹ Iwu rị ọchan, asanị ẹka rị ọchan. 32 Kị
haịn wẹ gilẹni sa ẹka? Makẹni egini wẹ okukwe chụ a, kama, wẹ mẹ ẹ kẹ
sị ihiẹn wẹ rụn kẹ w'e gi rị ọchan—ya wẹ nọ kpọgburu “ọmụma-mkpọgburu
ahụn,” kpọgburu— 33 rịkẹ kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị,
“Lee ẹnya,
e butọgụọ m ọmụma imẹ Zayọnụ
hụn k'e mẹ ịhịan kpọgburu;
nkumẹ hụn k'e mẹ wẹ dan.
Kanị,
o kpuyekọ ndị kwerini n'ẹ.”

Isi Nke Iri

Ekpere Pọlụ E Mẹni Ndị Izrẹlụ

1 Umunẹ m, ihiẹn hụn a gụn m ẹgụn lẹ ihiẹn m'a rịọ Osolobuẹ imẹ
ekpere n'o mẹni ndị alị m wụ nị wẹ nwẹ nzụọpụha. 2 M k'a saẹka shịa nị
wẹ ẹri nị ihiẹn Osolobuẹ a dụ wẹ adụ, kanị, amamihiẹn arịa. 3 Makẹni, ifiri
nị amarịn wẹ ụzọ ahụn Osolobuẹ gi e mẹ ịhịan a rị ọchan bụ wẹ hụ a nwan
nị wẹ mẹ ẹ ụzọ nke wẹ, eweni wẹ enwẹn wẹ che ụzọ hụ Osolobuẹ gi e
mẹ ịhịan a wụrụ onyẹ rị ọchan. 4 Makẹni Kraịstị wụ isi-njẹndemẹ Iwu, kẹni
onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini hụn ụzọ hẹnrin onyẹ rị ọchan ghahanị ikwerini
Kraịstị.

Onyẹ Kweri, Ọ Wanahịn

5 Nke ịrị-ọchan ghahanị idọnmẹ Iwu, lee ihiẹn Mozizi de banyen'ẹ:
"Onyẹ ọwụlẹ hụn e dọnmẹ ihiẹn ndịnị Iwu ku wụ onyẹ k'e gi wẹ rị ndụn*."
6 Kanị, nke ịrị-ọchan ghahanị okukwe, ihiẹn Ẹkụkwọ-nsọ ku wụ, "Ajụkwọlẹ
ni enwẹn ụnụ kẹ 'Onyẹ k'e jẹn nwan elu-igwee?' (Ya wụ, kẹni o d'e wẹhẹ
Kraịstị) 7 mọbụ 'Onyẹ k'e jẹn nwan anị-mmọn' (ya wụ, kẹni o d'a gha imẹ
ọnwụn weli Kraịstị.)" 8 K'ọ sị ịhịan mẹ? Ọ sị, "Oku Osolobuẹ rị ụnụ nsue
—ọ rị ụnụ ụgb'ọnụ, rị ụnụ imẹ obi." Elee oku rọ? Oku-okukweni ẹnyi rị
e kusọnmẹ: 9 nị, i gi ọnụ ị ku ẹ nị Jesu wụ Di-nwọnni-i, y'e kweri imẹ obi
i nị Osolobuẹ gha ọnwụn weli ẹ, i k'e nwọn nzụọpụha. 10 Makẹni, ịhịan gi
obi ẹ kweri, ọ wụrụ onyẹ rị ọchan; o gi ọnụ a ku ẹ n'o kwerighọ, Osolobuẹ
a zụọpụha a. 11 Makẹni, Ẹhụhụọ-nsọ sị, "O kpuyekọ onyẹ ọwụlẹ kwerini
n'ẹ." 12 Makẹni ẹka ohu kẹ Osolobuẹ gi e sọn onyẹ ọwụlẹ, kẹ ndị Ju kẹ ndị
wụlẹni ndị Ju. Nna ohu ahụn wụ Nna ịhịan ile. O hu ngọzi ẹ e kpu onyẹ
ọwụlẹ kpọkun'ẹ, e hukpu wẹ ya ọda-ọda. 13 Makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị, "Onyẹ
ọwụlẹ kpọku ẹfan Onyẹ-nwọnni-ẹnyi k'e nwọn nzụọpụha."

14 Kanị, nanị kẹ w'a dọn kpọku onyẹ wẹ kelẹni kweri ni? Nanị kẹ w'a
dọn kweri ni onyẹ wẹ kelẹni nụtu banyeni? Nanị kẹ w'a dọn nụ banyen'ẹ
omẹni o nwẹni onyẹ zi wẹ ozi banyen'ẹ? 15 Nanị kẹ w'a dọn zi ya wụ
ozi omẹni e zipụnị wẹ ndị-ozi d'e zi ya wụ ozi? Ya kẹ Ẹhụhụọ-nsọ gi sị
nị "Ọbịbịa ndị-ozi hụn e wẹhẹ ozịọma a rịka mma, ijẹn wẹ a rịka mma."
16 Kanị, ẹlẹ ịhịan ile kweri ozịọma. Azaya lẹ enwẹn ẹ sị, "Di-nwọnni-ẹnyi,
onyẹ kweri ozi ẹnyi zi?"

17 Ya wụ, ihiẹn ịhịan nụ k'o gi e nwẹ okukwe; ihiẹn w'a nụ nwẹhẹn
okukwe wụ ozi banyeni Kraịstị.

18 Kanị, m rị a jụ kẹ ndị Izrẹlụ anụnị ya wụ ozi? Eziẹ, a nụgụọ w'a. Ọ
rịhụ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku, sị,
"Olu wẹ a pụọlẹ, o ruọlẹ ụwa ile;
ihiẹn wẹ rị e ku e rugụọ njẹndemẹ ụwa."

19 M rịzị nwan a jụ kẹ ndị Izrẹlụ aghọtanị? Nke ibuzọ, Mozizi lẹ enwẹn
ku ni Osolobuẹ sị,
"M k'e gi ndị nwọnlẹni ihiẹn wẹ wụ,
mẹ ẹnya fụma ụnụ ụfụ;
m k'e gi anị ndị nzuzu
kpasu ụnụ iwe."

20 Azaya nọ rikin obi kudẹ hụnnị Osolobuẹ ku, nị,
"Ndị rịlẹni a chọ m,
uwẹ hụn m;
e we m enwẹn m ghọsị
ndị ghalẹni a jụ ukwere m."

---

* **Isi Nke Iri:5** Livitikọsị 18.5

21 Nke ndị Izrẹlụ, Azaya ku ni Osolobuẹ sị, “M shịafụ ẹka m kẹ ụhụọhịn
han kẹni m nabanhan ndị nnupụ-isini, ndị isi-ikẹnni.”

Isi Nke Mmanaị

Omikẹn Osolobuẹ Gi E Sọn Ndị Izrẹlụ

1 Nị m jụ nwan ajụjụ, “Osolobuẹ a jụgụọ ndị nke ẹ wụ ndị Izrẹlụ?” Mba,
kaka! Makẹni, mmẹ lẹ enwẹn m wụzịkwọ onyẹ Izrẹlụ, nwa Ebraham,
onyẹ ikpun-ụlọ Bẹnjamini. 2 Osolobuẹ ajụnị ndị nke ẹ, hụn ọ họtọ gha isi
mbidọn lala!

Ụnụ anyanhannị ihiẹn Ẹhụhụọ-nsọ ku ebẹhụ Ẹlaịja nọ rị e kpe ndị Izrẹlụ
ẹka Osolobuẹ? Kẹ Ẹlaịja dọn sị, 3 “Di-nwọnni-ẹnyi, e gbuchanrịngụọ wẹ ndị-
amụma ị, tikpọpụsọnmẹ ebe ndị w'a nọ a chụyen'i ẹjan. Mmẹ sụọ họdụ, bụ
wẹ rị nwan a chọ nị wẹ gbu m!” 4 Kanị, kịnị kẹ Osolobuẹ za a? Osolobuẹ
sị a, “E butọgụọ nị m enwẹn m madụ nnụ-uku ẹsa (madụ ọgụn-iri kwasị
nnụ-mmẹsa) hụn gbutulẹni ni mmọn Baa osekpu.”

5 Ẹrịra k'ọ rịkwọ nwan; o nwọnghọzị ndị bulẹni ọda họdụnị hụn Osolobuẹ
gi ẹfọma a họtọ. 6 O mẹ nwan nị ẹfọma k'o gi mẹ ẹ, ya wụ ẹlẹzi ifiri ọrụn
ịhịan rụn—nkẹ o mẹ ni ẹfọma ẹlẹzi ẹfọma.

7 Kịnị mẹ nwan? Ndị Izrẹlụ ahụnnị ihiẹn wẹ rị a lụgbu enwẹn wẹ, a chọ;
kanị ndị ahụn bulẹni ọda Osolobuẹ họrị sụọ wụ ndị hụnn'a—Osolobuẹ a
kpọkin obi ndị họdụnị, 8 rịkẹ kẹ Ẹkụkwọ-nsọ dọn ku, sị,
“Osolobuẹ nọ mẹ wẹ amarịnzịlẹ
ihiẹn wẹ rị e mẹ;
mẹ ẹnya wẹ eleghalẹ ụzọ;
mẹ ntịn wẹ anụlẹ ihiẹn—
d'e rukwọ nwan tannị.”

9 Defidi sị,
“Ihiẹn-oriri wẹ ya wụrụ ọnyan,
ọnyan wẹ gi nwụndọn wẹ,
ya wụrụ ọmụma hụn e mẹ wẹ a kpọgburu;
ya wụrụ ihiẹn wẹ gi mẹgwarị wẹ.
10 Ẹnya ya kpu wẹ ishi,
amamgbe w'e legha ụzọ;
wẹ hietọ jẹnrin ejẹn!”

11 A jụ m nwan ajụjụ: kẹ ndị Ju kpọgburu, wẹ dangungwọn adan-
gungwọn? Mba, kaka! Kama, makẹni wẹ mẹ njọ, nzụọfụha a bịagụọnị
ndị alị ndị ọzọ, kẹni ẹnya fụma uwẹ wụ ndị Ju. 12 O mẹ nwan nị njọ ndị
Ju, ndị Izrẹlụ, wẹhẹni ụwa ẹregede ihiẹn rị mma—nị ẹdan wẹ dan wẹhẹni
ndị wụlẹni ndị Ju ẹregede ihiẹn rị mma, ihiẹn ka ọda apụhakọ ogẹn wẹ gi
wekinhẹn wẹ, ogẹn nke wẹ e gi rịchanrịn mma?

Kẹ Nzụọpụha ndị Wụlẹni Ndị Ju Rị

13 M rị nwan a gwa ụnụ ndị wụlẹni ndị Ju. Ebe o mẹ ni m wụ onyẹ-
ozi pụ-ichẹn Osolobuẹ ebe ndị wụlẹni ndị Ju rị, m'e mẹkẹnmẹ oku ọrụn
m, 14 ikẹnkwọ nị m saẹka gi ụzọnị mẹ ẹnya fụkẹnmẹ ndị alị m, kẹni m
s'ẹka zụọpụhadẹ ndị hụ imẹ wẹ. 15 Makẹni, omẹni ịjụ wẹ tọgbọ kẹ ụwa
lẹ Osolobuẹ gi dọn, kịnị kẹ ịnabanhannị wẹ k'e wẹhẹ nwan? O mẹkọ ịgha
ọnwụn rịzị ndụn?!

16 Omẹni hụn wẹ bu ụzọ beri ye Osolobuẹ hụghọ nsọ, ya wụ nị ogbe
brẹdi wẹ gha beri ẹ rịzịkwọ nsọ; omẹni mkpọgụn osisi rị nsọ, agala ndị
rịn'a hụzịkwọ nsọ.

17 Omẹni wẹ kwapụsọnmẹ agala olivu wẹ kụn akụn, we ụnụ wụ agala
olivu-ọfịa cheni ndị họdụnị d'e sọn wẹ ri erere rị olivu hụ, 18 elenịakwọlẹ ni
agala ndị hụ mọbụ nyanma nị wẹ isi. Kanị, ụnụ nyanma isi, nyanhankwọ
nị nị ẹlẹ ụnụ bu mkpọgụn osisi ahụn, mkpọgụn ya bu ụnụ.
19 Kanị ị k'a sị, "Ẹghẹẹ, ifiri m kẹ wẹ gi kwapụ agala ndị ahụn nụ, kẹni
o beyeni m ụzọ." 20 Ezioku rọ. Kanị, wẹ kwapụ wẹ makẹni ekwerini
wẹ, bụ ụnụ nwẹn wẹ buche ebuche rị ebẹhụ makẹni ụnụ kweri ekweri.
Ka egikwọlẹ n'ẹ pachemẹ, kama, gikwọ nị egun e bi! 21 Makẹni, omẹni
Osolobuẹ ahatuni ndị Ju hụn wụ ezigbo agala osisi hụ, ọ hatukọkwọ ụnụ-
o!
22 Ebeni kẹ ẹnyi nọ hụn ẹfọma Osolobuẹ lẹ ẹka-ikẹn ẹ: o gi ẹka-ikẹn e sọn
ndị hụn danpụnị; kanị, o gi ẹfọma e sọn ụnụ ndị kwerini—kasị a mẹ ni
ụnụ nọdịhụkwọ imẹ ẹfọma a. Kanị, omẹni ụnụ anọdịsọnmẹni, o sikọ d'a
kwapụzịkwọ ụnụ nwẹn. 23 Nke ndị Ju hụ wẹ kwapụ makẹni ekwerini wẹ,
wẹ kweri, Osolobuẹ k'e we wẹ che osisi hụ—makẹni ọ k'e ri-ẹka mẹ ẹ.
24 Omẹni Osolobuẹ gha osisi olivu-ọfịa kwarị ụnụ, mẹ ihiẹn wẹ ghalẹni
e mẹ, we ụnụ che olivu wẹ kụn akụn, ya wụ n'o k'a kadẹ Osolobuẹ nfe
iwekinzi agalaba ndị wẹ kwapụ che osisi hụn wẹ gha kwafụ wẹ.

Omikẹn Sụọ Kẹ Osolobuẹ Gi A Zụọfụha Ịhịan

25 Umunẹ m, m chọ nị ụnụ marịn eziokuni mini, ghọta a ọhụnma—
amamgbe ụnụ gha e ro ni ụnụ a rịka mma, pachemẹ. Ndị hụ imẹ ndị
Izrẹlụ a wụrụgụọ nwan ndị isi-akwanran; kanị Izrẹlụ agbasọnmẹkọ isi-
akwanran jẹnrin ejẹn—o k'a tọruhụ ogẹn ndị wụlẹni ndị Ju hụn k'a bịa d'e
kunrun Osolobuẹ k'e gi zu ọnụ. 26 Ẹrịrazịkwọ, ndị Izrẹlụ ile jẹnkọ nwan d'e
nwọn nzụọpụha, nọkẹ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku, sị,
"Onyẹ-nzụọpụha k'a gha obodo Zayọnụ bịa;
o k'e wepụ njọ imẹ igunrun ụmụ Jekọpụ."
27 "Ọnwan wụ nkwerigbama hụn k'a rị ẹgbata mmẹ lẹ wẹ,
ogẹn m k'e gi wefụ njọ wẹ."
28 Ebe ozịọma rị, ndị Ju wụ ndị iṅẹnrẹn Osolobuẹ makẹ ụnụ. Kanị, o mẹ
nke ọhọrị, ndị ihiẹn wẹ a sụọ Osolobuẹ kẹ wẹ wụ—makẹ ndị nẹdi wẹ kanị
hụn ọ họrị. 29 Makẹni Osolobuẹ ara gbehutọ obi ẹ banyeni oyiye o ye lẹ
oku ọ kpọ.
30 K'o dọn mẹ ni ụnụ ndị hụn te wụ ndị nnupụ-isi okpuru Osolobuẹ
e nwọnhẹngụọ nwan omikẹn ẹka Osolobuẹ makẹni ndị Ju nupụ isi,
31 ẹrịra k'o dọnzi mẹ ni wẹ nwẹn a wụrụgụọ nwan ndị nnupụ-isi, kẹni
omikẹn Osolobuẹ mẹ ni ụnụ wụrụ ụzọ wẹ e gi nwọnhẹnzikwọ omikẹn ẹka
Osolobuẹ. 32 Makẹni, Osolobuẹ a gụngụọ ịhịan ile ye ndị nnupụ-isi, kẹni ọ
hụn ụzọ mẹ ni ịhịan ile omikẹn.

Ịja-mma Ya Rịnị Osolobuẹ!

33 Euu! Osolobuẹ e mẹkẹnmẹkẹ ọdafịn!
Amamihiẹn ẹ lẹ akọ-lẹ-uche ẹ
e mikẹ!
W'a ra saẹka ghọta iroro ọ tụ!
W'a ra saẹka ghọta kẹ o mẹ! 34 Makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị,
"Onyẹ marịn uche Di-nwọnni-ẹnyi?
Onyẹ a dụn a ọdụn?
35 Onyẹ yetu ẹ ihiẹn ọwụlẹ,
hụn o gi kụkin ẹ ya?"

36 Ębghęę! Makęni, ihiębn ile gha ęka a bịa; ihiębn ile a rị ghahan'a; ihiębn ile
a rịzịkwọ n'a.
Ọjịja-mma ya rịn'a jębnrin ejębn! Isęę.

Isi Nke Mmębụọ

Obibi Furu Ndị E Fee Osolobuę

1 Umunę m, m gi nwan ifiri omikębn Osolobuę mębni ębnyi a rịọ ụnụ, we
ni ębhụ ụnụ ye Osolobuę nọkę ębjan rị ndụn wę chụyen'ę, ębjan rị nsọ, ębjan
hụn a sụọ n'a—ọnwan wụ ezigbo ofufe hụn furu ụnụ k'e fe. 2 Akịnrịnlę ni
obibi ụwanị, kama, nị nị Osolobuę gbanwọn ụnụ ghahanị igbehutọchanrịn
iroro ụnụ. Mę n'ę kębni ụnụ hụn ụzọ marịn ihiębn wụ uche Osolobuę, hụn rị
Osolobuę mma, hụn a sụọ a ụsụọ, hụn zu oke.
3 Ghahanị oyiye Osolobuę gi ęfọma ye m, m sị onyę ọwụlę imę ụnụ:
ewerilę enwębn i karị kę ị han, ka dọnrin ębnya lele enwębn i, n'ị marịn kę
Osolobuę yehan ị okukwe, ọhụn k'a gwa ị kę ị han, gwa ị ihiębn ị k'a kpọ
enwębn i.
4 Kę onyę-onyę imę ębnyi dọn nwę ębhụ ohu hụn nwę mkpamkpa-ębhụ bu
ọda bụ mkpamkpa ndị hụ ile a ra rụn ihiębn ohu, 5 ębrịra k'ọ rị imę Kraịstị.
Ębnyi ndị rị imę Kraịstị bu ọda, kanị, ębnyi ile wụ ębhụ ohu. Onyę-onyę rị imę
ębhụ Kraịstị hụ wụ nke ndị ọzọ ile. 6 Ębnyi nwęsọnmę oyiye rị ichębn-ichębn
kę Osolobuę dọn yesọnmę ębnyi. Omębni oyiye ịhịan wụ izi ozi Osolobuę sị
a zi lę ibu-amụma, y'a mę ę kę okukwe ę han. 7 Omębni oyiye ijębn-ozi rọ,
ya jębnmę ozi; omębni nkuzi rọ, ya kuzimę nkuzi; 8 omębni igi oku-Chuku a
kpọtiębn obi ịhịan rọ, ya męmę ę; omębni iyeni ndị nwọnlębni ęka rọ, y'a ha
ęka ọhụnma-ọhụnma; omębni ọkịkị rọ, ya rụnshi ikębn; omębni imę omikębn rọ,
ya gi ịghọghọ e mę ę.

Ihiębn-ọsụsụọ

9 E nwębni ihiębn-ọsụsụọ gha akpakalị obi pụha. Izize eje-ihiębn ya e ze
ọnụ; e kwọnkębnmę ni ihiębn rị mma. 10 Ihiębn ibe ọnụ ya sụọma ụnụ ọda-ọda
nọkę umunę; e ye ni ibe ụnụ ọghọ karị enwębn ụnụ. 11 Anịkwọlę ni adụdụ
ụnụ benụa, ka e zekębnmę ni imę-mmọn, a rụnnị Di-nwọnni-ębnyi ọrụn. 12 A
ghọghọ nị makę olil'ębnya ụnụ nwọn; e nwọn ni ndidi imę nsọngbu ụnụ;
wụrụ nị ndị wę gi e dọn ębnya ebe imę-ekpere rị. 13 E sọn ni ibe ụnụ e yeni
ndị nke Osolobuę ihiębn rị a kọ ęka. A nabanhan nị ndị-ọbịa.
14 A gọzi ni ndị rị e kpokpo ni ụnụ; a gọzi ni, abụkwọlę ni ọnụ. 15 Sọn
ni ndị rị a ghọghọnị ghọghọ, ụnụ e sọn ndị rị a kwannị kwan. 16 E gi ni
obi ohu e bi. Apachekwọlę ni, ajụkwọlę ni isọn ndị ọnọdị wę lụa alị a kpa
mọbụ ịrụn ọrụn ndị lụa anị w'a kpọrịa. Erolę ni nị ụnụ ka ndị ọzọ mkpa a
rị.
17 Emęgwarịkwọlę ni onyę ọwụlę eje-ihiębn. Dọnrin ni ębnya a hụn a nị ụnụ
e mę ihiębn k'a rị ịhịan ile mma ębnya. 18 Lịlịmakębnmę nị y'e mę ihiębn ile furu
n'i mę hụn udọn e gi rị ęgbata 'yụ lę onyę ọwụlę. 19 Ndị ọwụ m, e męgwarịlę
ni; ka la nị mmęgwarị tọ nị Osolobuę, makębni Ębkụkwọ-nsọ sị, “Di-nwọnni-
ębnyi sị, ‘Mmę k'e męgwarị; mmę k'a kụkin.’ ” 20 Kama, “Omębni ęgụn rị a
gụn ębnębnrębn i, y'e ye ę ihiębn-oriri; omębni ęgụn ihiębn-ọrịra rị a gụn a, y'e ye
ę ihiębn ọ k'a ra. Makębni ị gha e mę ę, ị rị a bụọ ikeke-ọkụn a bụọye ę isi*.”
21 Anịlę eje-ihiębn mębri i, ka gi ihiębn-ọma mębri eje-ihiębn.

---

* **Isi Nke Mmę**b**ụọ**:20 mọbụ: ...ifębnrębn e męgbu ę.

Isi Nke Mmẹtọ

Ihumẹ Ni Ndị-ọkịkị Isi

1 Ịhịan ile wẹ humẹ ni ndị-ọkịkị isi. Makẹni, o nwọnni ọkịkị rịnị hụn
Osolobuẹ tumẹlẹni. Osolobuẹ ya tumẹ ọkịkị ile rịnị. 2 Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ
nupụ nị ndị-ọkịkị isi rị e nupụ isi okpuru ihiẹn Osolobuẹ tumẹ. Ndị e mẹ
ẹrịra rị e wẹhẹni enwẹn wẹ afụnfụn. 3 Makẹni, egun ndị rị a kịnị ara tụ ndị
e mẹ ihiẹn rị mma—ndị e mẹ eje-ihiẹn kẹ egun w'a tụ. Y'a chọghọ nwan
nị egun onyẹ rị a kịnị tụbehi i? Mẹmẹ nwan ihiẹn rị mma. O k'a ja ị mma.
4 Makẹni odibo Osolobuẹ k'ọ wụ—ọ n'a rụn ọrụn makẹ ọrịnịmma ị. Kanị, i
mẹ eje-ihiẹn, egun ẹ ya tụmakwọ ị, makẹni ọpịa hụ o bu o gi e ye afụnfụn,
o bukwọn'a mmaka! Odibo Osolobuẹ k'ọ wụ, ịya kẹ Osolobuẹ gi e ye ndị
e mẹ eje-ihiẹn afụnfụn. 5 Ya wụ, ihumẹ ni ndị ọkịkị isi rị mkpa. Ẹlẹ makẹ
wẹ gha e ye i afụnfụn sụọ, kama, makẹ obi i ghazịkwọ a ma ị ikpe.
6 Ya haịnzịkwọ ụnụ gi a kụ ụgwọ-isi: makẹni ndị rị a kịnị wụ ndị-idibo
Osolobuẹ hụn e gichanrịn ogẹn wẹ ile a kị. 7 Kụ nị nwan onyẹ ọwụlẹ ihiẹn
ụnụ gi ẹ: omẹni ụgwọ-isi kẹ i gi, y'a kụ ụgwọ-isi; omẹni egho-alị mọbụ egho
ndị ọzọ w'a na rọ, y'a kụ a; omẹni mgbaye kẹ i gi wẹ, y'e ye wẹ mgbaye;
omẹni ọghọ rọ, y'e ye wẹ ọghọ.

Ụgwọ Ẹnyi Gi Ịhịan Ile

8 Ẹghẹẹ, kụpụ nị onyẹ ọwụlẹ ụgwọ ụnụ gi wẹ—mmanị ihiẹn-ọsụsụọ, w'a
ra gibehi ụgwọ ihiẹn-ọsụsụọ. Makẹni, onyẹ owụlẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹ
e mẹzugụọ Iwu. 9 Ihiẹn ndị hụ Iwu ku: "Aghẹrẹlẹ; egbulẹ ọchụ, ezulẹ ohin;
anịlẹ ihiẹn ọwụlẹ la ị ẹnya" lẹ ihiẹn ọzọ ọwụlẹ Iwu ku kẹ wẹ wegbama imẹ
iwuni hụn sị, "Ihiẹn ibe i ya sụọ ị kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ ị." 10 Onyẹ
nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ịhịan asaẹka mẹ ẹ eje-ihiẹn; ya wụ nwan nị onyẹ nwẹ
ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹ e mẹzugụọ Iwu.

Obibi Ndị Rị Imẹ Ukpẹ

11 E bi ni nwan ẹnịna makẹni ụnụ a marịngụọ ogẹn ẹnyi rị imẹ ẹ: nị ogẹn
e rugụọ ụnụ e gi gha ụran tẹnhin, makẹni ogẹn nzụọfụha ẹnyi a rịgụọ nsue
karị k'ọ rị ọrụrụ-alị hụ ẹnyi gi kweri. 12 O tegụọ ọhịhị gba; eki e d'e fọn. Nị
ẹnyi mẹbehi ni nwan ihiẹn ndị ahụn wụ ihiẹn ishi, ẹnyi e yiri ẹwuru-agha
ndị wụ nke ukpẹ gi a lụ ọgụn. 13 Nị ẹnyi e bi ni ọhụnma kẹ ndị rị e bi ogẹn
eki gi rị enu. Ẹnyi esọnkọ nị wẹ e jẹn eje-mmẹmmẹ mọbụ a ra manya a
tụ; ẹnyi aghẹrẹkọ nị mọbụ bimẹ eje-obibi; ẹnyi emẹkọ nị ndị ikpe mọbụ
ndị ẹnya-ụfụ. 14 Kama, yiri ni Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi nọkẹ ẹwuru;
erozilẹ ni kẹ ụnụ a dọn mẹ eje-ihiẹn ndị hụn a gụn ẹhụ ụnụ ẹgụn.

Isi Nke Mmẹnọ

Amalẹ Ni Ibe Ụnụ Ikpe

1 A nabanhan nị onyẹ kweri ni Jesu hụn okukwe ẹ kelẹni ze, kanị,
ẹlẹkwọ hụn ụnụ e gi e sọn ẹ hụ a dọ ihiẹn onyẹ kweri lẹ ihiẹn o kwerilẹni:
2 O nwẹ ndị kweri nị ịhịan furu n'o ri ihiẹn ile, kanị onyẹ hụn okukwe ẹ
zelẹni e ri mkp'ẹhụhụọ sụọ. 3 Onyẹ hụn e ri ihiẹn ile y'e lelịalẹ onyẹ ghalẹni
e ri ihiẹn ile; onyẹ hụn a sọ nsọ ya amalẹ onyẹ hụn e ri ihiẹn ile ikpe,
makẹni Osolobuẹ a nabanhangụọ a. 4 Onyẹ k'ị wụ i gi a ma odibo onyẹ
ọzọ ikpe? Nna a k'e ku k'o turughọ k'o turuni. Kanị o k'e turu, makẹni
Di-nwọnni-ẹnyi k'a saẹka mẹ n'o turu.

5 Onyẹ ohu weri ẹ nị ụhụọhịn ohu ka nsọ a rị karị ụhụọhịn ndị ọzọ; kanị
onyẹ ọzọ weri ẹ nị ụhụọhịn ile wụ ohu. Onyẹ-onyẹ ya kwọnkẹnmẹ hụn we
ẹ ẹnya. 6 Onyẹ hụn weri ẹ nị ụhụọhịn ohu ka mkpa gi ifiri Di-nwọnni-ẹnyi
e mẹ ẹrịra. Onyẹ hụn e ri ihiẹn ile gi ifiri Di-nwọnni-ẹnyi e ri, makẹni o ye
Osolobuẹ ekele makẹ ihiẹn-oriri hụ. Onyẹ hụn a sọnị gi ifiri Di-nwọnni-
ẹnyi a sọ—e ye Osolobuẹ ekele. 7 O nwọnni onyẹ ọwụlẹ rị imẹ ẹnyi hụn
rị nị enwẹn sụọ ndụn; o nwọnzikwọnị onyẹ ọwụlẹ hụn a nwụnnị enwẹn ẹ
sụọ. 8 Omẹni ẹnyi rị ndụn, ẹnyi rị nị Onyẹ-nwọnni-ẹnyi ndụn; omẹni ẹnyi a
nwụnhụn, ẹnyi nwụnnị Onyẹ-nwọnni-ẹnyi. Ya wụ, ọsụọn'a nị ẹnyi rị ndụn
mọbụ nị ẹnyi nwụn a nwụn, ẹnyi wụ nke Onyẹ-nwọnni-ẹnyi. 9 Ọnwan haịn
Kraịstị gi nwụn, nwụngụụ, rịzị ndụn: kẹni ọ hụn ụzọ wụrụ Nna ndị rị ndụn
lẹ ndị nwụnnị.
10 Ịyụ nwẹn, kị haịn nwan i gi a ma nwẹnẹ i imẹ Kraịstị ikpe? Kị haịn i
gi e lelịa nwẹnẹ-i-imẹ-Kraịstị? Ẹnyi ile k'e turu ihun Osolobuẹ n'o kin ẹnyi
ikpe. 11 Makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị,
“Di-nwọnni-ẹnyi sị,
‘Ebe o mẹ eziẹ nị m rị ndụn,
onyẹ ọwụlẹ k'e sekpu ni m;
ọnụ ile k'e ku ẹ nị mmẹ wụ Osolobuẹ!’ ”
12 Ya wụ nwan nị, onyẹ ọwụlẹ imẹ ẹnyi sikọ d'a kọnị Osolobuẹ k'o dọn
bi.

Emẹkwọlẹ Ni Ibe Ụnụ Dan

13 Ya wụ, nị ẹnyi mabehi ni nwan ibe ẹnyi ikpe. Kama, nị ẹnyi kwademẹ
obi ẹnyi nị ẹnyi ebutọkọnị nwẹnẹ ẹnyi imẹ Kraịstị ọmụma kpọgburu mọbụ
bu uke che n'ẹ.
14 Rịkẹ onyẹ nke Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu, o we m ẹnya ọhụnma-ọhụnma
n'o nwọnni ihiẹn-oriri ọwụlẹ rịlẹni ọchan; kanị omẹni ịhịan e weri ihiẹn-
oriri ọwụlẹ n'ọ rụ arụ, ya wụ nị ọ rụ arụ ebe onyẹ hụ rị. 15 O mẹ
nwan ni ihiẹn y'e ri rị e ye nwẹnẹ i nsọngbu, ya wụ nị y'a rịzị e gi
ihiẹn-ọsụsụọ e bi. Egikwọlẹ ihiẹn-oriri y'e ri tikpọ onyẹ Kraịstị nwụnnị
ọnwụn! 16 Kpanchanpụkwọ ẹnya, amamgbe ịhịan a kpọ ihiẹn-ọma ị eje-
ẹfan. 17 Makẹni Alị-eze Osolobuẹ ẹlẹ ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra, kanị obibi
Chuku chọ, udọn lẹ ịghọghọ hụn Mmọn-nsọ e ye. 18 Onyẹ ọwụlẹ rị e gi
ụzọnị e fe Kraịstị, ihiẹn onyẹ hụ a sụọ Osolobuẹ ụsụọ, ndị ọzọ e kuzi oku
ẹ ọhụnma.
19 Nị ẹnyi lịlịma nwan e mẹsọnmẹ ihiẹn ndị hụn e wẹhẹ udọn lẹ hụn ẹnyi e
gi e mẹ ibe ẹnyi a gha ihun imẹ okukwe. 20 Egikwọlẹ ifiri ihiẹn-oriri tikpọ
ọrụn Osolobuẹ. Ezioku-ezioku, o nwọnni ihiẹn-oriri rụnị, kanị eje-ihiẹn
k'ọ wụ nị ịhịan e ri ihiẹn ọwụlẹ k'e mẹ onyẹ ọzọ dan. 21 Ọ ka mma nị y'e
erini anụ mọbụ ra manya mọbụ mẹ ihiẹn ọzọ ọwụlẹ hụn k'e mẹ nwẹnẹ i
imẹ Kraịstị dan.
22 Ya wụ, ihiẹn ọwụlẹ i kweri banyeni ihiẹn ndịnị, ya rị ẹgbata 'yụ lẹ
Osolobuẹ. Ngọzi wụ nke ndị ahụn ghalẹni e gi ihiẹn wẹ kweri n'ọ hụghọ
mma a ma enwẹn wẹ ikpe. 23 Kanị, omẹni ịhịan gi obi-ẹbụọ e ri ihiẹn ọ rị e
ri, ikpe a maguọ a, makẹni ọ rịnị e gi okukwe e ri ẹ—makẹni ihiẹn ọwụlẹ
ịhịan mẹ bụ ẹlẹ okukwe k'o gi mẹ ẹ wụ njọ.

Isi Nke Mmisẹn

A Chọzịkwọ Nị Ọrịnịmma Ndị Ọzọ

1 O furu nị ẹnyi ndị zeni imẹ okukwe e di ndị zelẹni ebe wẹ nọlẹni mẹ
ọhụnma, ẹlẹ imẹ ihiẹn a sụọ nị ẹnyi. 2 Nị ẹnyi e mẹ ni ihiẹn a sụọ ibe ẹnyi
hụn k'a rịnị wẹ mma, kẹni ẹnyi hụn ụzọ ẹnyi e gi mẹ wẹ sue imẹ okukwe.
3 Makẹni Kraịstị emẹdẹni k'ọ sụọ ya lẹ enwẹn ẹ; kama, o mẹhụ kẹ Ẹkụkwọ-
nsọ dọn ku, ebẹhụ wẹ de, sị,
"Mkpari hụ wẹ kpari i,
mmẹ gi isi buru ẹ."
4 Wẹ de ihiẹn ile wẹ deye imẹ Ẹhụhụọ-nsọ kẹni wẹ gi ẹ kuzi ẹnyi, kẹni
ẹnyi hụn ụzọ gi umẹ hụn Ẹkụkwọ-nsọ a gba ẹnyi lẹzi idin-ndidi wụrụ ndị
nwọn olile-ẹnya.
5 Osolobuẹ hụn e ye ndidi lẹ nkasị-obi, ya yeni ọnụ ẹka e gi obi ohu e bi
—k'o furu imẹ Kraịstị wụ Jizọsị, 6 kẹni ọnụ ile hụn ụzọ gi olu ohu e wẹhẹni
Osolobuẹ hụn wụ Nẹdi Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị Kraịstị ọghọ.

A Nabanhan Nị Ịhịan Ile

7 A nabanhan nị nwan ibe ọnụ kẹ Kraịstị dọn nabanhan ụnụ, kẹni ụnụ
hụn ụzọ e wẹhẹni Osolobuẹ ọghọ. 8 Makẹni Kraịstị bịa d'a rụnnị ndị Ju kẹni
ọ ghọsị nị Osolobuẹ wụ onyẹ ezioku, ghahanị imẹzu nkwa Osolobuẹ kwe
ndị nẹdi wẹ kanị; 9 ọ bịazịkwọ kẹn'o mẹ ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju ja
Osolobuẹ mma makẹ omikẹn Osolobuẹ. Ẹrịra kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ Ẹhụhụọ-
nsọ, sị,
"Makẹ ufiri ẹ, m k'a ja ị mma ebe ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju rị; m k'a
bụ nị ẹfan ị ẹbụ ịja-mma."
10 Ọ sịzị, "Ndị alị ndị ọzọ hụn wụlẹni ndị Ju, sọn ni ndị nke Osolobuẹ
ghọghọ."
11 Ọ sịzị, "Anị ndị ọzọ ile wụlẹni ndị Ju, ja nị Di-nwọnni-ẹnyi mma; alị ile,
bụnị n'a ẹbụ ịja-mma."
12 Osolobuẹ gizi Azaya sị, "Mkpọgụn Jese k'a pụha—Onyẹ ahụn hụn
jẹnkọ d'e lihi, kịma ndị alị ile; ịya kẹ ndị wụlẹni ndị Ju k'e gi dọn ẹnya."
13 Osolobuẹ, onyẹ hụn olile-ẹnya gha ẹka a abịa, ya gi ịghọghọ lẹ udọn
ile gbajun ụnụ kẹ ụnụ dọn rị e gi ẹ e dọn ẹnya. Y'a mẹ ẹ, kẹni ụnụ nwẹ
olile-ẹnya, nwẹ ẹ ọda-ọda, ghahanị ikẹn Mmọn-nsọ.

Ikẹn Pọlụ Gi E De

14 Umunẹ m, o wegụọ m ẹnya nị mma-mma jun imẹ ụnụ, nị amamihiẹn
jun imẹ ụnụ, ni ụnụ k'a sazịkwọ ẹka kuzi ibe ụnụ. 15 Kanị, o nwẹghọ ihiẹn
ndị m ku ndụn-ndụn imẹ ẹhụhụọ-ozini, kẹni m nyanhanzịnị ụnụ wẹ. M'e
kushi ikẹn makẹ ẹka Osolobuẹ hụn rị imẹ ndụn m, 16 hụn o gi tumẹ m onyẹ
a rụnnị Kraịst' wụ Jizọsị imẹ igunrun ndị alị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju. M rị
nwan a rụn kẹ onyẹ nchụ-ẹjan ghahanị izisọnmẹ oziọma Osolobuẹ. M rị a
rụn kẹni ndị anị ndị ọzọ hụn ụzọ wụrụ ihien wẹ ye Osolobuẹ hụn Osolobuẹ
a nabanhan, oyiye Mmọn-nsọ dọn nsọ. 17 Ya wụ, o furu nwan nị m'a nyan
isi banyeni ihiẹn Jizọs' Kraịstị gi m rụn imẹ ihiẹn Osolobuẹ. 18 Ekukọdẹ m
ihiẹn ọwụlẹ karị ihiẹn Kraịstị gi m rụn imẹ igunrun ndị alị ndị ọzọ wụlẹni
ndị Ju, hụn o gi mẹ wẹ wụrụ ndị e humẹ ni Osolobuẹ isi. O gi oku-ọnụ m
lẹ ihiẹn m rụn mẹ ẹ, 19 lẹ ikẹn o gi ihiẹn-ahịma lẹ ọrụn-atụmẹnya kpa, lẹzi
ghahanị ikẹn Mmọn nke Osolobuẹ—nke wụ nị e zichanrịngụọ m oziọma
Kraịstị ghakwọrị Jerusalẹm d'e ru Ilaịrịkọm. 20 Ihiẹn m'a chọkẹnmẹ wụ nị
m'e zi oziọma ebe wẹ kelẹni nụtu ẹfan Kraịstị, amamgbe m'a tụnyezi ebe
onyẹ ọzọ tụnmagụụ. 21 Kama, m rị e mẹ n'ọ rị kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn kụ, nị,
"Ndị wẹ gwatulẹni banyen'ẹ k'a hụn;

ndị nụtulẹni banyen'ẹ k'a ghọta.”

Pọlụ A Tụ Iroro Ijẹn Rom

22 Ifiri ẹ kẹ m gilẹni sa ẹka bịa d'a hụn ụnụ ogẹn ile m gi chọ nị m bịa.
23 Kanị, hụnnị o mẹ nwan n'o nwẹzini ebe họdụnị m k'a nọ rụn ọrụn
azụụnnị ile bụ o mẹpụgụọ ahụa ole-lẹ-ole m chọma nị m bịa d'a hụn ụnụ,
24 a kwademẹgụọ m nị m k'a bịa m jẹnkọnị Speni. M bu ẹ obi nị m k'a
banhan d'a hụn ụnụ m jẹnkọnị, kẹni ụnụ ye ni m ẹka m jẹnkọnị ebẹhụ—
mmẹ lẹ ụnụ nọgụụ ẹkẹrẹ.
25 Kanị, m jẹnkọ nwan Jerusalẹm kikẹnni d'e yeni ndị nke Osolobuẹ rị
ebẹhụ ẹka. 26 Makẹni ndị kwerini rịsọnmẹ Azụụn Masẹdonia lẹ Akaya e
wepụhagụọ obi, shịapụ ẹfọ tụnị ndị igbẹnnyẹ rị imẹ ndị nke Osolobuẹ rị
Jerusalẹm ihiẹn. 27 Uwẹ gi uche wẹ mẹ ihiẹnni. Ezioku-ezioku, o furughọ,
makẹni wẹ gi ndị kwerini rị Jerusalẹm ụgwọ. Makẹni, omẹni ndị wụlẹni
ndị Ju e sọngụọ uwẹ wụ ndị Ju keri ngọzi imẹ-mmọn wẹ, o furu nị ndị
wụlẹni ndị Ju gizi ihiẹn ụwanị wẹ nwẹ yeni wẹ ẹka.
28 M rụngụụ ogboni, wegụụ ihiẹn ile wẹ tụ ye wẹ, m k'e jẹn Speni;
m jẹnkọnị a banhan m d'a hụn ụnụ. 29 Ogẹn m'e gi bịa d'a hụn ụnụ, a
marịnghọ m nị m k'e gichanrịn ngọzi Kraịstị bịa.

Pọlụ A Rịọ Wẹ Ekpere

30 Umunẹ m, m rị e gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị le ifiri ihiẹn-
ọsụsụọ gha ẹka Mmọn-nsọ bịa hụn ẹnyi nwẹ jẹnni ibe ẹnyi a rịọ ụnụ nị ụnụ
sọn m mẹkẹnmẹ ekpere, ụnụ a rịọkẹnmẹ ni m Osolobuẹ. 31 A rịọ n'a n'ọ
gbapụha m ẹka ndị kwerilẹni hụn rị imẹ alị Judia; a rịọzịn'a nị ndị nke
Osolobuẹ rị imẹ obodo Jerusalẹm nabanhan ihiẹn m jẹnkọ ebẹhụ d'e mẹni
wẹ, 32 kẹni m gi ịghọghọ bịa d'e kunrun ụnụ, omẹni Osolobuẹ a chọghọ, e
sọn m ụnụ nọdịgụụ—gi ẹ zu ikẹn, ndụn a banzị m. 33 Osolobuẹ, onyẹ hụn
e ye udọn, ya nọyeni ụnụ ile. Isẹẹ.

Isi Nke Mmisin

Pọlụ Ekele Ndị Rị Ichẹn-ichẹn

1 Nabanhan nị nwẹnẹ-ẹnyi-okpoho wụ Fibi, hụn wụ onyẹ ohu imẹ ndị-
ọrụn ụka rị Sẹnkrẹ; ọ lala d'a hụn ọnụ. 2 M sị ụnụ gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi
nabanhan a k'o furu nị ndị nke Osolobuẹ a nabanhan ịhịan. Yeni n'ẹ ẹka
ọwụlẹ ọ chọ nị ụnụ yen'ẹ, makẹni ya lẹ enwẹn ẹ e yepụkanị ndị bu ọda ẹka,
kẹ mmẹ nwẹn.
3 Kele ni Prisilịa lẹ Akwila, ndị mmẹ lẹ wẹ gba a rụn ọrụn Kraịstị Jizọsị.
4 Oku m te k'e gbu wẹ. Ẹlẹ mmẹ sụọ rị e kele wẹ, kẹ ndị ụka ile rịsọnmẹ alị
ndị wụlẹni ndị Ju rị e kele wẹ. 5 Kelezi ni ụka hụn a nọ iwe wẹ e zu. Kele
ni ezi ọwụ m wụ Ẹpẹnẹtọsị. Ịya wụ onyẹ ibuzọ kwerini Kraịstị imẹ Azụụn
Eshịa. 6 Kele ni Meri, hụn rụnkẹnmẹ ni ụnụ ọrụn. 7 Kele ni Andronikọsị lẹ
Juniasị, ndị Ju ibe m kẹ wẹ wụ, mmẹ lẹ wẹ wị nọ ụnọ-ngan. Wẹ wụ ndị w'a
gbaye imẹ ndị-ozi pụ-ichẹn, uwẹ bu m ụzọ wụrụ ndị nke Kraịstị.
8 Kele ni Amplayatọsị, ezi nwẹnẹ m imẹ Di-nwọnni-ẹnyi. 9 Kele ni
Ọbanọsị wụ onyẹ-ọrụn ibe ẹnyi imẹ ọrụn Kraịstị lẹ ezi ọwụ m wụ Stakisi.
10 Kele ni Apẹlẹsị, hụn wẹ e ku oku ẹ ọhụnma imẹ Kraịstị. Kele ni ezi-lẹ-ụlọ
Aristobulọsị. 11 Kele ni Hẹrodiọnụ, hụn mmẹ lẹ ịya wụ onyẹ alị ohu. Kele
ni ndị hụn kwerini Di-nwọnni-ẹnyi imẹ ezi-lẹ-ụlọ Nasisọsị.
12 Kele ni Traịfina lẹ Traịfosa, ikpoho ndị hụ a rụnkẹnmẹni Di-nwọnni-
ẹnyi ọrụn. Kele ni ezi ọwụ m wụ Pẹsisi, hụn rụnkẹnmẹni Di-nwọnni-ẹnyi

ọrụn. 13 Kele ni Rufọsị, hụn Di-nwọnni-ẹnyi họrị, ya lẹ nnẹ ẹ hụn e mẹ mmẹ
lẹ enwẹn m kẹ nwa a ogẹn ile. 14 Kele ni Asinkritọsị lẹ Flegọnụ lẹ Hẹmisi lẹ
Patrobasị lẹ Hẹmasị lẹ umunẹ ndị ọzọ imẹ Kraịstị wẹ ile rị ebẹhụ. 15 Kele ni
Filologusu lẹ Julia. Kele ni Neriusu lẹ nwẹnẹ-ẹ-okpoho. Kele ni Olimpasị
lẹ ndị nke Osolobuẹ ile hụn wẹ ile rị ebẹhụ.
16 Dide ni ibe ụnụ ndide rị nsọ.
Ndị ụka Kraịstị ile e zi ekele.

Oku Ịkpazụụn

17 Umunẹ m, dodo, ọ rị ẹka ụnụ, kpachanpụ nị ẹnya makẹ ndị e buhẹ
nkebe, e mẹ okukwe ụnụ uke ebe wẹ n'a kuzi ihiẹn wụlẹni ezioku ahụn
ndị kuzini ụnụ kuzi ụnụ. Gba nị nị wẹ ọsọ! 18 Makẹni ndị e mẹ ihiẹn ndịnị
a rị e fe Nna ẹnyi wụ Kraịstị; kanị wẹ rị e fe ẹfọ wẹ lẹ ihiẹn a gụnnị wẹ. W'e
gi ọnụ-ọma lẹ oku a sụọ ụsụọ e dufie ndị marịnlẹni ihiẹn.
19 Ịhịan ile a nụgụọ kẹ ụnụ dọn rị e humẹ isi. Ufiri ẹ, ẹfọ rị a sụọ m ụsụọ
banyeni ụnụ. M chọ nị ọnụ a wụ ndị marịn ihiẹn ebe imẹ ihiẹn rị mma
rị, ụnụ a wụ ndị marịnlẹni ihiẹn ebe imẹ eje-ihiẹn rị. 20 O biekọ Osolobuẹ
hụn e ye udọn a zọkpụkpọ Ekwensụ ye okpuru ụkụ ụnụ.
Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị ya nọyeni ụnụ.
21 Timoti, hụn mmẹ lẹ ya wị a rụn ọrụn e zi ekele ụnụ, ẹrịra kẹ Lushọsị
dọnzị zi ekele ụnụ. Jasịn lẹ Sọsịpata, ndị Ju ibe m, e zizi ekele ụnụ. 22 Mmẹ
wụ Tẹtiọsị, hụn de ẹkụkwọ-ozini gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi e zi ekele ụnụ.
23 Gayọsị, hụn m rị iwe ẹ, hụn ụka nọ iwe ẹ e zu, e zi ekele ụnụ. Ẹrastọsị,
hụn e dọnmẹni obodoni egho lẹ nwẹnẹ ẹnyi wụ Kwọtus' e zi ekele ọnụ.
24 [Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị, ya nọyeni ọnụ ile. Isẹẹ.]

Ọjịja-mma Ya rịnị Osolobuẹ!

25 Ọjịja-mma ya rịnị Osolobuẹ! Ịya wụ onyẹ hụn k'a saẹka gi ihiẹn rị imẹ
oziọmanị m rị e zi hụn wẹ gi a masọnmẹ ọkwa banyeni Jesu Kristi, mẹ
ụnụ zekẹnmẹ. Oziọmanị lẹ ọkwanị rị e ku oku ihiẹn-mini hụn te zueri ẹdẹi.
26 Kanị, e wepụhagụọ w'a nwan ifọn; wẹ rị nwan ẹ gi ihiẹn ndị-amụma
desọnmẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ e mẹ ndị alị ile a marịn a; Osolobuẹ hụn rị ndụn
jẹnrin ejẹn ya ye iwu sị wẹ mẹ ẹrịra, kẹni ndị anị ile hụn ụzọ kweri, gi
okweri hụ wẹ kweri humẹn'ẹ isi.
27 Ẹghẹẹ, ọjịja-mma ya rịnị Osolobuẹ! Osolobuẹ hụn ya sụọ marịn ihiẹn
ile! Ya rịn'a jẹnrin ejẹn ghahanị Jizọs' Kraịstị! Isẹẹ.

Ẹhụhụọ-Ozi Ibuzọ Pọlụ Dejẹnni Ndị Kọrẹntị
Ndị Kọrẹntị, Nke Ibuzọ

1 Mmẹ wụ Pọlụ de Ẹkụkwọ-ozini, mmẹ lẹ nwẹnẹ ẹnyi wụ Sọstẹnẹsị. Kraịstị wụ Jizọsị kpọ m, tumẹ m onyẹ-ozi ẹ pụ-ichẹn makẹni uche Osolobuẹ rọ. 2 Ẹnyi rị e dejẹnni ndị ụka Osolobuẹ hụn rị obodo Kọrẹntị; ndị Osolobuẹ dọn nsọ imẹ Jesu Kristi; ndị wẹ kpọ d'a wụrụ ndị-nsọ. Ẹnyi rị e dejẹnni uwẹ lẹ ndị ile rị ebe ọwụlẹ, hụn a kpọku ẹfan Nna-ẹnyi wụ Jesu Kristi—Nna ẹnyi lẹ wẹ. 3 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Nna ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị bịa ya nọyeni ụnụ.

Ngọzi Hụn Rị Imẹ Kraịstị

4 Ogẹn ile kẹ m gi e gi ifiri ụnụ a kpanmịn Osolobuẹ, makẹ ihiẹn ile o gi gọzi ọnụ imẹ Kraịstị wụ Jizọsị. 5 Makẹni, imẹ Kraịstị, ụnụ e nwẹgụọ oyiye bu ọda ụzọ ile—kẹ oyiye iku-oku kẹ ụdị amamihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn— 6 kẹ o dọnzi rị a pụha ifọn nị ozi Kraịstị e werigụọ ọnọdị imẹ ụnụ. 7 Ya wụ, oyiye Mmọn-nsọ akọnị ụnụ, kẹ ụnụ dọn rị e che ọbịbịa Nna-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị.

8 Nna ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị k'e mẹzikwọ ụnụ turu d'e ru njẹndemẹ, makẹ ụnụ gha e nwọn nkọrịanị Ụhụọhịn Nna-ẹnyi wụ Jesu Kristi. 9 Osolobuẹ hụn kpọ ụnụ d'e sọn Nwa a wụ Jizọs' Kraịstị Nna-ẹnyi mẹkọ wụ onyẹ wẹ e gi dọn ẹnya.

Ikpe Lẹ Nkebe Imẹ Ụka!

10 Umunẹ, m gi ẹfan Nna-ẹnyi wụ Jesu Kristi a rịọ ụnụ, nị ụnụ ile e kweyeni ibe ụnụ, amamgbe nkebe gha a rị imẹ igunrun ụnụ, kama, nị ụnụ e nwẹ obi ohu, a chụ ihiẹn ohu.

11 Umunẹ m, m rị e ku ọnwan makẹni ndị hụ imẹ ndị ikpun-ụlọ Klo a gwaọlẹ m nị ikpe lẹ nkebe rị imẹ igunrun ụnụ.

12 Ikpe lẹ nkebe m rị e ku wụ nị ndị hụ imẹ ụnụ rị a sị, "Pọlụ kẹ m'e sọn;" ndị hụ sị "Apolọsị kẹ m'e sọn;" ndị hụ sị, "Kẹfasị wụ Pita kẹ m'e sọn;" ndị hụ sị, "Kraịstị kẹ m'e sọn."

13 Kraịstị kebe ekebe? Pọlụ ya nwụnnị ụnụ ọnwụn? Ra ẹfan Pọlụ kẹ wẹ gi mẹ ụnụ mirin-Chuku?

14 A kpanmịnkwọ m Osolobuẹ n'o nwọnni onyẹ m mẹ mirin-Chuku imẹ ụnụ mmanị Krispọsị lẹ Gayọsị— 15 ya wụ, o nwọnni onyẹ ọwụlẹ k'a sị nị wẹ gi ẹfan m mẹ ụnụ mirin-Chuku. 16 (Ẹghẹẹ, e mẹghọzịkwọ m ndị ikpun-ụlọ Stẹfanasị mirin-Chuku. Wezụka ndịnị, anyanhanzịnị m kẹ o nwọnghọ onyẹ ọzọ m mẹ mirin-Chuku) 17 Makẹni, ẹlẹ mirin-Chuku kẹ Kraịstị zi m d'e mẹ; kama, o zi m d'e zi oziọma; ẹlẹ nke onyẹ ma dọnye oku, amamgbe ọ nọ kẹ sị ẹlẹzi ikẹn gha ọnwụn Kraịstị welụa enwẹn ẹ alị nwụn elu obe kẹ wẹ gi a rụn a.

Kraịstị Wụ Ikẹn Lẹ Amamihiẹn Osolobuẹ

18 Makẹni, ozi banyeni ọnwụn Kraịstị nwụn elu obe wụ ihiẹn nzuzu ebe ndị lakọ ntikpọ rị; kanị ebe ẹnyi ndị Osolobuẹ rị a zụọpụha rị, ikẹn Osolobuẹ k'ọ wụ. 19 Makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị,

"M k'e wiwi amamihiẹn
ndị marịn ihiẹn;

m k'e budan akọ-lẹ-uche
ndị nwọn uche.”
20 Elebe kẹ onyẹ hụ marịn ihiẹn rị? Elebe kẹ ọka-ẹhụhụọ rị? Elebe kẹ
onyẹ hụn kachanrịn alị-oku amarịn rị? Osolobuẹ e mẹgụọnị nị amami-
hiẹn ụwanị wụrụ ihiẹn nzuzu?! 21 Makẹni, ebe o mẹ ni ụwa asanị ẹka gi
amamihiẹn wẹ marịn Osolobuẹ ebe ọ nọ gi amamihiẹn ẹ e mẹ ihiẹn, ọ
sụọ Osolobuẹ n'o gi nzuzu rị ozi ẹnyi rị e zi zụọpụha ndị hụn kwerini.
22 Ndị Ju sị wẹ k'a hụnrịrị ọrụn-atụmẹnya pụ-ichẹn wẹ kebe kweri; ndị
elu Griki sị mmanị ya lẹ amamihiẹn wẹ dangbama, ekwerikọ wẹ. 23 Kanị
ẹnyi hụ e zisọnmẹ ozi Kraịstị hụn wẹ gi obe kpọgbu: ebe ndị Ju rị, ihiẹn
atụ-ẹnya wẹ e lenịa a kpọgburu rọ; ebe ndị wụlẹni ndị Ju rị nzuzu rọ.
24 Kanị, nke ndị Osolobuẹ kpọ, kẹ ndị Ju kẹ ndị wụlẹni ndị Ju, Kraịstị wụ
ikẹn Osolobuẹ lẹ amamihiẹn Osolobuẹ. 25 Makẹni, “nzuzu” nwẹn gha ẹka
Osolobuẹ bịa ka amamihiẹn ịhịan; “ndụn-ọgụgụ” nwẹn gha ẹka Osolobuẹ
bịa ka ikẹn ịhịan.
26 Umunẹ m, lekpọ nị ihiẹn ụnụ wụsọnmẹ ogẹn Osolobuẹ gi kpọ ụnụ: ndị
bu ọda imẹ ụnụ ẹlẹ ndị ụwa a kpọ ndị marịn ihiẹn; ndị bu ọda ẹlẹ ndị-uku;
ndị bu ọda ẹlẹ ụmụ-nze. 27 Kama, Osolobuẹ họrị ihiẹn ndị ahụn wụ nzuzu
ẹnya ụwa, kẹni o gi wẹ gbe ifẹnrẹn ye ndị marịn ihiẹn ihun; ọ họrị ihiẹn ndị
hụn zelẹni, kẹni o gi wẹ gbe ifẹnrẹn ye ndị zeni ihun. 28 Osolobuẹ họrị ihiẹn
ndị hụ lụa alị, hụn w'e lenịa elu ụwanị, lẹ ihiẹn ndị hụ nwọnlẹni ihiẹn wẹ
wụ imẹ ụwanị, kẹni o gi wẹ wetu ihiẹn ndị hụ rị mkpa alị. 29 Osolobuẹ mẹ
ẹrịra makẹ onyẹ ọwụlẹ gha a nyann'a isi. 30 Osolobuẹ mẹ ụnụ gi nwan
rị imẹ Kraịstị wụ Jizọsị e bi. O mẹgụọ Kraịstị wụrụ amamihiẹn ẹnyi—
amamihiẹn hụn gha ẹka Osolobuẹ bịa, makẹni Kraịstị k'o gi mẹ ẹnyi wụrụ
ndị rị ọchan, dọn ẹnyi nsọ, gbafụha ẹnyi. 31 Ẹrịra kẹ Osolobuẹ gi mẹ n'ọ rị
kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku, sị, “Onyẹ ọwụlẹ k'a nyan isi, ya gi ihiẹn Di-nwọnni-
ẹnyi mẹ sụọ nyan isi.”

Isi Nke Ẹbụọ

Ikẹn Osolobuẹ, Ẹlẹ Amamihiẹn Ịhịan

1 Umunẹ m, ogẹn m gi bịa d'e zi ụnụ ozi Osolobuẹ, ekuni m oku kẹ onyẹ
ma ku, ekuni m nke ndị marịn ẹhụhụọ mọbụ ndị wakẹnmẹ ẹnya. 2 Makẹni
m kwademẹ obi m nị ekukọ m ihiẹn ọzọ, emẹkọ m oku ihiẹn ọzọ ọwụlẹ imẹ
igunrun ụnụ wezụka Jesu Kristi lẹni wẹ kpọgbu ya wụ Jesu Kristi elu obe.
3 M bi kẹ onyẹ nwẹlẹni ihiẹn ọ wụ ogẹn ahụn, a kpachanpụ ẹnya ọhụnma-
ọhụnma, e gi ẹhụ-ọmụma-nni e bi. 4 Ebe m nọ e ku oku lẹ ebe m nọ gwa ụnụ
oku-Chuku, ekuni m kẹ ndị marịn ihiẹn, ekuni m hụn k'a sụọ ịhịan ụsụọ
ntịn, o kweyeni m. Kama, m hụ e ku, a ghọsị ụnụ nị ẹka Mmọn-nsọ lẹ ikẹn
ẹ rị a. 5 M mẹ ẹrịra kẹni ụnụ gi ifiri ikẹn lẹ ẹka Osolobuẹ rịn'a kweri, sọnmẹ
Jesu, ẹlẹ ifiri amamihiẹn ịhịan.

Amamihiẹn Osolobuẹ

6 Kanị, ẹnyi e ku oku rịkẹ ndị marịn ihiẹn ebe ndị ka-ẹhụ imẹ okukwe
rị, kanị ẹlẹ amamihiẹn eluni—mọbụ nke ndị rị a kị ogẹnni hụn lakọ iwi.
7 Mba, ẹnyi rị e ku oku amamihiẹn Osolobuẹ, ya wụ, ihiẹn ahụn mini hụn
Osolobuẹ kwademẹ n'o d'e kedẹ ụwa n'o k'e gi ẹ ye ẹnyi ọghọ. 8 Imẹ ndị rị
a kị ụwanị, o nwọnni hụn ghọta ihiẹnni; makẹni, omẹni wẹ te ghọta a, wẹ e
ke kpọgbu Nna nwẹ ọghọ ile. 9 Kanị, nọkẹ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku,
“Ẹnya ahụntuni,

ntịn anụtuni,
ịhịan erotuni
ihiẹn Osolobuẹ kwademẹ ni
ndị o nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ.”
10 Chuku a ghọsịgụọ ẹnyi ihiẹn ndịnị ghahanị Mmọn-nsọ a. Makẹni,
Mmọn-nsọ a marịngụọ ihiẹn ile, kẹ ihiẹn nzuzue rị Osolobuẹ obi.
11 Onyẹ marịn ihiẹn ile ịhịan rị e ro wezụka mmọn rị imẹ ẹ? Ẹrịra k'o
gizi wụrụ n'o nwọnni onyẹ marịn obi Osolobuẹ mmanị Mmọn Osolobuẹ.
12 Bụ ẹlẹ mmọn nke ụwanị kẹ ẹnyi nwẹhẹn, kanị ya wụ Mmọn hụn gha ebe
Osolobuẹ rị bịa, kẹni ẹnyi hụn ụzọ marịn ihiẹn ile hụn Osolobuẹ shịapụ ẹfọ
ye ẹnyi ọfẹ. 13 Ihiẹn ndịnị wẹ Osolobuẹ ye ẹnyi kẹ ẹnyi e ku nwan; ẹnyi
ara gi oku wẹ gi amamihiẹn ịhịan kuzi ẹnyi ku wẹ, kama, ẹnyi e gi oku
Mmọn-nsọ kuzi ẹnyi e ku wẹ; e gi oku gha ẹka Mmọn-nsọ bịa a kọwa ihiẹn
imẹ-mmọn hụn gha ẹka Mmọn-nsọ bịa.
14 Onyẹ hụn nwọnlẹni Mmọn-nsọ ara nabanhan ihiẹn gha ẹka Mmọn
Osolobuẹ bịa, makẹni wẹ wụ ihiẹn nzuzu ebe ọ rị. Ọ saẹka ghọta wẹ,
makẹni Mmọn-nsọ sụọ e mẹ ịhịan a ghọha wẹ. 15 Onyẹ nwọn Mmọn-nsọ
a ghọtachanrịn kẹ ihiẹn ile nọ, kanị o nwọnni onyẹ hụn a saẹka a ghọta ya
lẹ enwẹn ẹ. 16 Ya kẹ Ẹhụhụọ-nsọ gi sị,
“Onyẹ marịn obi Di-nwọnni-ẹnyi?
Onyẹ k'e ri-ẹka dụn a ọdụn?”
Kanị, ẹnyi e nwọnghọ obi Kraịstị hụn ẹnyi gi a marịn obi Di-nwọnni-ẹnyi.

Isi Nke Ẹtọ

Ndị-ụka Rị A Zụọ Ẹka-nke!

1 Umunẹ, asanị m ẹka gwa ụnụ oku kẹ ndị nwẹ Mmọn-nsọ; kama, m gwa
ụnụ oku kẹ ịhịan mmaka, lẹkẹ ndị wụ ụmụ-ndu imẹ Kraịstị. 2 Ẹran kẹ m ye
ụnụ, ẹlẹ ihiẹn-oriri zeni; makẹni ụnụ e runi ogo e ri ihiẹn-oriri zeni. Ụnụ
e ke rukwọ nwan ogo e ri n'ẹ, 3 makẹni echẹn kẹ ụnụ rịkwọ e bi kẹ ndị
nwọnlẹni Mmọn-nsọ, kẹ ịhịan-mmaka. Ẹghẹẹ, ebe o mẹ ni ẹnya-ụfụ lẹ ikpe
rị imẹ igunrun ụnụ, ụnụ anọnị kẹ ndị nwọnlẹni Mmọn-nsọ? Ẹlẹ agụngụn
ịhịan-mmaka kẹ ụnụ rị a gụn? 4 Omẹni ịhịan a sị, “Pọlụ kẹ m'e sọn;” ibe ẹ sị,
“Apolọsị kẹ m'e sọn,” ẹlẹ ụnụ nọ nwan kẹ ịhịan-mmaka? 5 Kị Apolọsị wụdẹ?
Kị Pọlụ wụdẹ? Ndị-idibo ụnụ gha ẹka wẹ kweri kẹ wẹ wụhụ—onyẹ-onyẹ
imẹ wẹ rụnhụ ogbo Di-nwọnni-ẹnyi ye ẹ rụn: 6 mmẹ kụn; Apolọsị gba a
mirin; kanị, Osolobuẹ wụ onyẹ mẹ ẹ sue. 7 Ya wụ nị, kẹ onyẹ hụn kụnnị kẹ
onyẹ hụn gba mirin e nwọn ihiẹn ọ wụ—Osolobuẹ sụọ, hụn e mẹ ẹ e sue,
ịya rị mkpa. 8 Onyẹ hụn kụnnị lẹ onyẹ hụn gba mirin bu ihiẹn ohu obi a
rụn. Onyẹ-onyẹ k'a narịn ụgwọ a k'o dọn rụn. 9 Makẹni, ndị-ọrụn Osolobuẹ
kẹ ẹnyi wụ; ẹnyi rị a rụngbama. Ụnụ wụ ugbo Osolobuẹ, ụnọ Osolobuẹ rị a
tụn. 10 Ghahanị ẹka Osolobuẹ hụn rị imẹ ndụn m, e gbegụọ m iyetọ nọkẹ
ọkaa-ụlọ; onyẹ ọzọ rị nwan a tụnye elu ẹ. Onyẹ-onyẹ kpachanpụkwọ ẹnya
k'o dọn a tụnye elu iyetọ ahụn.
11 Makẹni onwọnni onyẹ ọwụlẹ k'a sa ẹka gbe iyetọ ọzọ karị hụn rịnị, hụn
wụ Jesu Kristi.
12 Kẹ goru kẹ ịhịan gi rị a tụnye enu iyetọ hụ-o, kẹ ọla-o, kẹ ọmụma ndị
hụn a kọnị-o, kẹ osisi-o, kẹ irurue-ọkpọnkụn-o, kẹ achara-ọkpọnkụn-o—
13 kẹ ọrụn ịhịan nọ jẹnkọ d'a pụha ifọn, makẹni Ụhụọhịn hụ lalanị jẹnkọ d'e
wepụha a ifọn: wẹ k'e gi ọkụn ghọsị k'ọ rị; ọkụn hụ k'e lele kẹ ọrụn onyẹ-
onyẹ rụn rị. 14 Omẹni ihiẹn ịhịan rụn turuhụkwọ, ọ k'a narịn ụgwọ-ọrụn a.

15 Kanị, ọ dụnpụ ọkụn, ihiẹn sikọ d'e hunahịn onyẹ ahụn, kanị ya lẹ enwẹn
ẹ k'e nwọn nzụọpụha, bụ ọ k'a nọ kẹ onyẹ wẹ gha imẹ ọkụn lọfụha.
16 Ụnụ amarịn nị ụnụ wụ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ?! Ụnụ a marịn nị Mmọn
Osolobuẹ bi imẹ ụnụ?! 17 Onyẹ ọwụlẹ mẹrụ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ, Osolobuẹ
k'e tikpọ a, makẹni Ụlọ-nsọ Osolobuẹ rị nsọ—bụ 'ya wụ Ụlọ-nsọ kẹ ụnụ
wụ. 18 Edufiekwọlẹ ni enwẹn ụnụ! Omẹni ụnụ rị e ro ni ọnụ marịn ihiẹn
imẹ ụwanị, wụrụkwọ nị ndị-nzuzu, kẹni ọnụ wụrụ ndị marịn ihiẹn nke-esi.
19 Makẹni, amamihiẹn ụwanị wụ nzuzu ẹnya Osolobuẹ. Ya mẹ Ẹhụhụọ-nsọ
gi sị,
"Ọ nwụndọn ndị marịn ihiẹn
imẹ ẹro wẹ."
20 Ẹhụhụọ-nsọ sịzị,
"Di-nwọnni-ẹnyi a marịngụọ
nị iroro ndị marịn ihiẹn
wụ ihiẹn ọlal'iwi."
21 Ya wụ, egizilẹ ni nwan ịhịan a nyan isi, makẹni ihiẹn ile wụ nke ụnụ:
22 kẹ Pọlụ-o, kẹ Apolọsị-o, kẹ Kẹfasị wụ Pita-o, kẹ ụwa ile-o; kẹ ndụn-o, kẹ
ọnwụn-o; kẹ ihiẹn rị ogẹnni-o, kẹ ihiẹn rị ihun-o, wẹ ile wụ nke ụnụ; 23 ụnụ
wụ nke Kraịstị; Kraịstị wụ nke Osolobuẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Ndị-ọrụn Kristi

1 Ya wụ, o furu nị ịhịan e weri ẹnyi kẹ ndị-idibo lẹ ndị-ọrụn Kraịstị lẹ
ndị wẹ busọnmẹ ihiẹn-mini banyeni Osolobuẹ che ẹka. 2 Ihiẹn w'a chọ ẹka
onyẹ wẹ bu ihiẹn che ẹka wụ k'o furughọ onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya. 3 O mẹ nke
m, o nwẹkẹni ihiẹn ọ wụ ebe m rị nị ụnụ mọbụ ọgwa ịhịan-mmaka ọwụlẹ rị
e kin m ikpe; m'a ra kindẹ enwẹn m ikpe ẹnịna. 4 Eziẹ, obi m rị ọchan—
o nwọnni eje-ihiẹn m marịn m mẹ. Kanị, ọhụn aghọsịnị nị o nwọnni eje-
ihiẹn m mẹ; Di-nwọnni-ẹnyi ya e kin m ikpe. 5 Ya wụ, eke hanlẹ ni eṅẹn
ebe ogẹn kelẹni ru. Cherigụụ nị nị Di-nwọnni-ẹnyi bịa. O jẹnkọ d'e wepụha
ihiẹn zueri imẹ ishi ifọn. O k'e kpuchanrịn ihiẹn rị obi onyẹ ọwụlẹ oghe.
Ogẹn hụ, onyẹ ọwụlẹ a narịn ọjịja-mma run'ẹ ẹka Osolobuẹ.
6 Umunẹ m, e giguọ m mmẹ lẹ Apolọsị kọwa ihiẹn ndịnị ile makẹ
ọrịnịmma ụnụ, kẹni ụnụ mụnarịn ẹnyi alị oku ahụn hụn sị, "Emẹghafelẹ
ihiẹn wẹ de imẹ Ẹkụkwọ-nsọ," makẹ ụnụ gha e gi onyẹ ohu a nyan isi, e
lenịa ibe ẹ.
7 Onyẹ gwa ị nị ihiẹn rị ichẹn rị ẹgbata 'yụ lẹ ibe i? Kịnị k'i nwọn hụn
Osolobuẹ yelẹni i? Omẹni o ye y'ẹ e ye, kị ị rị e gin'ẹ a nyan isi nọkẹ sị ẹlẹ
ihiẹn wẹ ye i e ye rọ?
8 Ụnụ e mẹ kẹ sị ẹfọ e jungụọlẹ ụnụ! Ụnụ e mẹ kẹ sị ụnụ e higụọlẹ ọdafịn!
Ụnụ e mẹ kẹ sị ụnụ e hẹnringụọlẹ ndị-nze, bụ ẹka ẹnyi arịa! K'ọ rị m, ụnụ
e hẹnringụọlẹ ndị-nze nke-esi, kẹni ẹnyi sọn ụnụ kị! 9 Makẹni, ọ rị m kẹ
sị Osolobuẹ e wegụọ ẹnyi wụ ndị-ozi pụ-ichẹn che azụụn, lẹkẹ ndị wẹ ma
ikpe ọnwụn wẹ dupụkọ d'e gbu idẹnya ịhịan ile. Makẹni, ẹnyi a wụrụgụọ
ihiẹn ụwa ile a gba ile, kẹ ndị mmọn-ozi kẹ ịhịan. 10 Ẹnyi wụ ndị nzuzu
makẹ Kraịstị, kanị ụnụ a marịnka ihiẹn imẹ Kraịstị! Ẹnyi rị anụnụa, kanị
ụnụ ze e ze! Wẹ hụ a gbaye ụnụ, kanị wẹ hụ e lelịa ẹnyi! 11 Echẹn kẹ ẹgụn
ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra a gụnkwọ nwan ẹnyi; ẹkwa ara zu ẹnyi ukun; w'e
mẹshi ẹnyi ikẹn; ụlọ arịa. 12 Ẹka ẹnyi kẹ ẹnyi gi a lụrụ d'e ru nị ẹhụ a gbọrọ
ẹnyi. Wẹ kpari ẹnyi, ẹnyi a gọzi wẹ; wẹ kpokpo ẹnyi, ẹnyi e din ẹ; 13 wẹ kutọ

ẹnyi, ẹnyi e gi ọnụ-ọma sọn wẹ; ẹnya ụwa, ẹnyi e hẹnringụọ ẹfịfịa mmaka lẹ unyin w'a chanpụ—d'e rukwọ tannị.
14 Arị m e de ihiẹnni kẹni ifẹnrẹn mẹ ụnụ, kama, m gi ẹ a dụn ọnụ ọdụn nọkẹ ụmụ m rị m obi. 15 Ẹghẹẹ, ọ sụọ n'a nị ọnụ nwọn ndị-ndu nnụ-uku ole-lẹ-ole imẹ Kraịstị, ụnụ e nwẹ nẹdi bu ọda, makẹni m hẹnrin nẹdi ụnụ imẹ Kraịstị wụ Jizọsị—ghahanị ozịọma m zi ụnụ. 16 Ifiri ẹ, m rị nwan a dụn ụnụ ọdụn: kịnrịn nị m nwan. 17 Ya haịn m gi zilanị ụnụ Timoti, ezi nwa m, hụn m gi e dọn ẹnya imẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi. O k'a nyanhan nị ụnụ kẹ m'e mẹ ihiẹn imẹ Kraịstị, nyanhan nị ụnụ ya kẹ m'a kuzi ẹ imẹ ụka ile rị ebe ile.
18 Ndị hụ imẹ ụnụ a pachemẹgụọ nwan makẹni wẹ rị e ro nị abịakọ m. 19 Kanị m lala ẹgwa, omẹni Di-nwọnni-ẹnyi a chọghọ. M bịa, a hụn m ikẹn ndịnị rị a pacheni nwọn, ẹlẹ oku-ọnụ wẹ sụọ. 20 Makẹni, Alị-eze Osolobuẹ ẹlẹ oku-ọnụ oku-ọnụ, ikẹn kẹ wẹ gi a marịn a. 21 Elee hụn ka ụnụ mma? Nị m wẹhẹ mkpịnsịn ra nị m gi ihiẹn-ọsụsụọ lẹ ẹka-anụnụa bịa?

Isi Nke Iseṇ

Onyẹ Ụka Ghẹrẹni

1 E kughọdẹ w'a nị ughẹrẹ rị imẹ igunrun ụnụ, ụdị hụn ndị a rụa mmọn ghalẹni a ghẹrẹdẹ—ebe okẹnnyẹ nọ na nẹdi ẹ nwunyẹ! 2 Bụ ụnụ hụ a họnrọn! Ẹlẹ ezigbo ẹkwan nkẹ ụnụ a kwanma, chụpụ onyẹ ahụn mẹ ihiẹnni imẹ igunrun ọnụ?!
3 Ya wụ, ọsụọn'a nị arị m ebẹhụ ụnụ rị elee-m, elee-i, m hụ a imẹ-mmọn; a hangbugụọlẹ m okẹnnyẹ mẹ ihiẹnni eṅẹn rịkẹ sị m hụ ebẹhụ. 4 Ụnụ gihụ ẹfan Nna ẹnyi wụ Jizọsị gbakikomẹ—mmẹ nwẹn k'a rịzị ebẹhụ imẹ-mmọn, ikẹn Nna ẹnyi wụ Jizọsị k'a rịzịkwọ ebẹhụ— 5 ụnụ e we onyẹni che ẹka Ekwensụ nị wẹ hụn ụzọ tikpọ ẹhụ a, kẹni mmọn a hụn ụzọ nwọn nzụọpụha Ụhụọhịn Nna ẹnyi wụ Jesu Kristi. 6 Isi ụnụ rị a nyan arị mma! Ụnụ amarịn nị wẹ buchehụ ẹkẹrẹ yisti, ọ ghagbama ogbe hụ ile wẹ gi e mẹmẹ brẹdi, fụchanrịn a? 7 Wepụ nị nwan yisti akan, kẹni ụnụ wụrụ ogbe ọhụn yisti rịlẹni—hụn ụnụ wụ nke-esi. Makẹni e gbugụọ wẹ Kraịstị wụ Ebulu-nghafe ẹnyi, gi ẹ chụ ẹjan Mmẹmmẹ-Nghafe. 8 Ya wụ, nị ẹnyi gi nwan brẹdi hụ yisti rịlẹni, hụn wụ ịshịapụ-ẹfọ lẹ ezioku, mẹ ya wụ mmẹmmẹ, ẹlẹ yisti akan hụn wụ iwe lẹ eje-obibi.
9 E degụọ nị m ụnụ ẹhụhụọ-ozi mbụ, sị ụnụ lẹ ndị-ughẹrẹ emẹkọlẹ. 10 Ẹlẹkwọ ndị ụwanị kwerilẹni hụn a ghẹrẹni mọbụ ndị ẹnya-uku mọbụ ndị a tụnarịn ịhịan ihiẹn wẹ mọbụ ndị a rụa mmọn kẹ m rị e ku. Omẹni uwẹ kẹ m te rị e ku, ya wụ nị ụnụ k'a gha imẹ ụwanị pụ. 11 Kanị, m rị nwan e deni ụnụ, a sị ụnụ esọnlẹ onyẹ ọwụlẹ kpọ enwẹn ẹ onyẹ-kwerini mẹkọ, omẹni ọ ghẹrẹ aghẹrẹ mọbụ nị o nwẹ ẹnya-uku mọbụ nị ọ rụa-mmọn mọbụ nị ọ kpari ịhịan, a kpọ iyi mọbụ nị ọ ra manya a tụ, mọbụ nị ọ tụnarịn ịhịan ihiẹn ẹ. Ụnụ lẹ ụdị ịhịan nọ ẹrịra erigbamadẹlẹ. 12 Elee hụn biri mmẹ lẹ ịhannị ndị rị ogbe eṅẹn? Ẹlẹ ndị rị imẹ ụka kẹ ụnụ k'a hannị eṅẹn? 13 Osolobuẹ ya nwẹ kin ndị rị ogbe ikpe: “Chụpụ nị nwan eje-ịhịan hụ imẹ igunrun ụnụ.*”

Isi Nke Isin

Ewejẹnlẹ Ndị Ụka Ibe I Ọgwa

* **Isi Nke Iseṇ**:13 Ditọrọnọmi 17.7

1 Onyẹ ọwụlẹ rị imẹ ụnụ hụn ya lẹ ibe ẹ rị e se oku, o ru egun a nị a we
oku ahụn jẹn ẹka ndị kwerilẹni, hụn nkẹ o gi jẹnburu ndị kwerini? 2 Ụnụ a
marịn nị ndị-kwerini, ya wụ ndị-nsọ, jẹnkọ d'a hannị ụwa eṅẹn? Omẹni ọnụ
k'e kin ụwa ikpe, kị wụnị ọnụ a saẹka dọnzi oku mẹhụ ẹkẹrẹ? 3 Ụnụ amarịn
nị ẹnyi jẹnkọ d'e kin ndị mmọn-ozi ikpe? Ọ rị wụzị ikpe mmaka rị imẹ
ụwanị! 4 O mẹ nwan nị ụnụ nwọn ikpe nọ ẹrịra, kị ụnụ e bun'ẹ e jẹnni ndị
hụn oku rị imẹ ụka gbashịarịlẹni? 5 M rị e ku ihiẹnni kẹni ifẹnrẹn mẹ ụnụ!
Ya wụ nị o nwọnni onyẹ marịn ihiẹn imẹ ụnụ, hụn k'a s'ẹka dọnzi oku rị
ẹgbata ndị-kwerini— 6 hụn onyẹ kwerini gi e wejẹn ibe ẹ ẹka ndị-kwerilẹni?!
7 Eziẹ, nị ikpe rịdẹ imẹ igunrun ụnụ ghọsị nị e mẹrichanrịngụọlẹ wẹ ụnụ.
Ibe i mẹ i njọ, y'a ra wefụ ẹnya? Wẹ mẹgbu i, y'a ra gba nkịntịn? 8 Hụn nkẹ
ụnụ e gi mẹ ẹrịra, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ hụ e mẹdẹ ibe ụnụ eje-ihiẹn, e mẹgbudẹ
wẹ—kẹ ndị-ụka ibe ụnụ!
9 Ụnụ a marịn nị ndị e mẹ eje-ihiẹn abanyekọ Alị-eze Osolobuẹ?
Anịkwọlẹ ni wẹ dufie ụnụ! Ndị-ughẹrẹ lẹ ndị a rụa-mmọn (*ndị e fe ihiẹn
ọzọ*) lẹ ndị hụn a zọ-ụkụ-eye-ọfịa lẹ ndị a na nwunyẹ ịhịan lẹ ikẹnnyẹ hụn
ikẹnnyẹ ibe wẹ a gba lẹ ikẹnnyẹ hụn a gba ikẹnnyẹ ndị ahụn, lẹ 10 ndị-ohin
lẹ ndị ẹnya-uku lẹ ndị-manya lẹ ndị a kpari ịhịan, a kpọ iyi lẹ ndị a tụnarịn
ịhịan ihiẹn ẹ abanyekọ Alị-eze Osolobuẹ. 11 Ihiẹn ndịnị kẹ ndị hụ imẹ ụnụ
te wụ, kanị Osolobuẹ nọ chanchan ụnụ; ọ nọ dọn ụnụ nsọ; ọ nọ gi ifiri ẹfan
Jizọs' Kraịstị wụ Nna ẹnyi kuni ụnụ ọhụnma ghahanị Mmọn Osolobuẹ ẹnyi.

Gba Nị Nị Ughẹrẹ Ọsọ

12 "M nwọn ikẹn mẹ ihiẹn ọwụlẹ m chọ nị m mẹ"—kanị, ẹlẹ ihiẹn ile e
ye ẹka. "M nwọn ikẹn mẹ ihiẹn ọwụlẹ m chọ nị m mẹ"—kanị emẹkọ m
igbọn ihiẹn ọwụlẹ. 13 "Ihiẹn-oriri wụ nke ẹfọ; ẹfọ wụ nke ihiẹn-oriri." Kanị,
Osolobuẹ k'e tikpọ wẹ ẹbụọ.
Ẹhụ ẹlẹ nke ughẹrẹ, kanị, nke Di-nwọnni-ẹnyi rọ; Di-nwọnni-ẹnyi
wụzịkwọ nke ẹhụ. 14 Osolobuẹ gi ikẹn ẹ gha ọnwụn weli Onyẹ-nwọnni-
ẹnyi; o k'e welizikwọ ẹnyi nwẹn. 15 Ụnụ amarịn nị ẹhụ ụnụ wụchanrịn
mkpamkpa ẹhụ Kraịstị? Nị m gi nwan mkpamkpa ẹhụ Kraịstị hẹnrin
mkpamkpa ẹhụ ịgbaraja? O mẹkọ! 16 Ụnụ amarịn nị onyẹ ya lẹ ịgbaraja
gba ranhịn lẹ ịgbaraja e hẹnringụọ ẹhụ ohu? Makẹni, imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, wẹ
sị, "Wẹ ẹbụọ e hẹnrin ẹhụ ohu." 17 Kanị, onyẹ hụn we enwẹn ẹ cheni
Di-nwọnni-ẹnyi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi e hẹnringụọ ohu imẹ-mmọn. 18 Gbakwọ
nị nị ughẹrẹ ọsọ! Njọ ndị ọzọ ile ịhịan e mẹ ẹlẹ imẹ ẹhụ, kanị, onyẹ hụn
ghẹrẹni mẹ ẹhụ a njọ. 19 Ra ụnụ amarịndẹ nị ẹhụ ụnụ wụ Ụlọ-nsọ Mmọn-
nsọ hụn rị imẹ ụnụ, *Mmọn-nsọ* hụn ụnụ gha ẹka Osolobuẹ nwọnhẹn, nị ẹlẹ
ụnụ nwọn enwẹn ụnụ? 20 Wẹ ṅọn ụnụ e ṅọn. E gi ni nwan ẹhụ ụnụ e ye
Osolobuẹ ọghọ.

Isi Nke Ẹsa

1 Nị ẹnyi leban nwan ihiẹn ndị hụ ụnụ de ẹnya.

Ọlụlụ Di-lẹ-nwunyẹ

"Ọ hụghọ mma omẹni okẹnnyẹ ebuni ụkụ tụkwasị okpoho." 2 Kanị,
makẹni ughẹrẹ jun ụzọ ile, okẹnnyẹ ọwụlẹ ya lụrụ nwunyẹ; okpoho ọwụlẹ
ya lụrụ di. 3 Di k'a gha e mẹ ni nwunyẹ ẹ ihiẹn run'ẹ imẹ ọlụlụ di-lẹ-
nwunyẹ; nwunyẹ ya e mẹzikwọ nị di ẹ ẹrịra. 4 Makẹni, ẹlẹ nwunyẹ k'e ku
ihiẹn o k'e gi ẹhụ a mẹ, di ẹ nwẹ ku; ẹrịrazịkwọ, ẹlẹ di k'e ku ihiẹn o k'e gi
ẹhụ a mẹ, nwunyẹ ẹ nwẹ ku. 5 Egilẹ ni ẹhụ ụnụ a jọ ibe ụnụ ẹfọ, mmanị

ụnụ kwerigbama nị ụnụ ye efe ẹkẹrẹ ogẹn, kẹni ọnụ hụn ụzọ bu enwẹn ọnụ che imẹ ekpere. Omẹgụụ, ọnụ a nọgbamazị, amamgbe Ekwensụ a nwan ọnụ, makẹni ụnụ a saẹka kwọndọnsọnmẹ enwẹn ụnụ. 6 Kanị m rịhụ e ku ẹ n'ọ nị mẹ, ẹlẹ iwu kẹ m rị e ye; 7 k'ọ rị m, ịhịan ile rị kẹ mmẹ. Kanị, onyẹ-onyẹ nwọn oyiye nke ẹ, hụn gha ẹka Osolobuẹ bịa—hụnnị nwẹ nke ẹ, hụnnị nwẹ nke ẹ.

8 Nke ndị kelẹni lụ lẹ ndị hụn di wẹ mọbụ nwunyẹ wẹ nwụn, m sị wẹ n'ọ hụghọ mma nị wẹ nọdị nke wẹ—nọkẹ mmẹ. 9 Kanị, omẹni asakọ wẹ ẹka kwọndọn enwẹn wẹ, wẹ lụrụ—makẹni ọ ka mma nị ịhịan lụrụ di mọbụ nwunyẹ karị nị ẹgụn imẹ-mgba hụ e gbu ẹ.

10 Nke ndị lụgụnị, iwu m rị e ye wẹ wụ ọnwan (kanị ẹlẹ mmẹ rị e ye wẹ ya, Di-nwọnni-ẹnyi rọ): nwunyẹ ajụkwọlẹ di ẹ mọbụ kpechan a. 11 (Kanị ọ jụ di ẹ tọ mọbụ kpechan a, y'a lụlẹ ọnyẹ ọzọ. Hụn nkẹ o gi lụrụ onyẹ ọzọ, ya lẹ di ẹ sụọkin.)

Di e kpechankwọlẹ nwunyẹ ẹ mọbụ jụ a.

12 Nke ndị ọzọ, lee ihiẹn m sị wẹ mẹ (mmẹ rị e ku ọnwan, ẹlẹ Di-nwọnni-ẹnyi): omẹni okẹnnyẹ wụ onyẹ itu-Kraịstị nwọn nwunyẹ hụn kwerilẹni ni Kraịstị, bụ nwunyẹ ẹ e kwerighọ n'o sọn ẹ e bi, y'e kpechanl'a mọbụ jụ a. 13 Omẹni okpoho wụ onyẹ itu-Kraịstị nwọn di hụn kwerilẹni ni Kraịstị, bụ di ẹ e kwerighọ n'o sọn ẹ e bi, y'e kpechanl'a mọbụ jụ a. 14 Makẹni di hụn kwerilẹni ni Kraịstị a wụrụọlẹ onyẹ wẹ dọn nsọ makẹ ifiri nwunyẹ ẹ *hụn kwerini Kraịstị*; nwunyẹ hụn kwerilẹni a wụrụgụọlẹ onyẹ wẹ dọn nsọ makẹ ifiri di ẹ hụn kwerini. Omẹni ẹlẹ ẹrịra, ụmụ ụnụ e ke rị nsọ, kanị wẹ hụ nwan nsọ.

15 Kanị omẹni hụn kwerilẹni ni Kraịstị a jụ hụn kwerini Kraịstị, ya rị ẹrịra. Ọ rị ẹrịra, o nwọnni iwu gi hụn kwerini, makẹni udọn kẹ Osolobuẹ kpọ nị ẹnyi.

16 Nwunyẹ, y'a marịnghọ kẹ ẹka ị kẹ w'a gha zụọpụha di i? Di, y'a marịnghọ kẹ ẹka ị kẹ w'a gha zụọpụha nwunyẹ i?

Nọdị Ọnọdị Ị Rị Kẹ Osolobuẹ Kpọ Ị

17 K'osilẹrị, onyẹ-onyẹ ya bimẹ obibi Di-nwọnni-ẹnyi keye ẹ; wẹ nọdị kẹ wẹ nọ ogẹn Osolobuẹ gi kpọ wẹ; ebe okuni rị, ọnwan kẹ m'a kuzi imẹ ụka Kraịstị ile.

18 Omẹni ịhịan a kwagụọ ugun nị Osolobuẹ d'a kpọbanhan a imẹ Kraịstị, y'a chọkwọlẹ n'o wepụ apa ugun ọ kwa; omẹni ịhịan akwanị ugun nị Osolobuẹ d'a kpọbanhan a imẹ Kraịstị, y'a chọlẹ n'ọ kwa ugun. 19 Ịkwa-ugun enwọnni ihiẹn ọ wụ; akwanị-ugun enwọnni ihiẹn ọ wụ; ihiẹn rị mkpa wụ imẹ ihiẹn Osolobuẹ ku. 20 Onyẹ-onyẹ ya nọdị ọnọdị ọ rị ogẹn Chuku gi kpọbanhan a. 21 Ị wụ igbọn ogẹn o gi kpọbanhan ị? Anịlẹ ọhụn sọngbu i; kanị omẹni y'a hụn ụzọ y'e gi weri enwẹn i, ye e weri enwẹn i. 22 Makẹni, omẹni ịhịan wụ igbọn ogẹn wẹ gi kpọbanhan a imẹ Di-nwọnni-ẹnyi, onyẹ werigụụ enwẹn ẹ k'ọ wụ imẹ Di-nwọnni-ẹnyi. Ẹrịrazịkwọ, onyẹ hụn wụlẹni igbọn ogẹn wẹ gi kpọbanhan a wụ nwan igbọn Kraịstị. 23 Osolobuẹ ṅọn ụnụ eṅọn; awụrụlẹni igbọn ịhịan.

24 Umunẹ m, nọdị nị nwan ọnọdị ọwụlẹ ụnụ rị ogẹn Osolobuẹ gi kpọbanhan ụnụ e fe Osolobuẹ.

Ndị Nwọnlẹni Di Mọbụ Nwunyẹ

25 Nị ẹnyi ku nwan nke ndị lụlẹni di mọbụ nwunyẹ. O nwọnni ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi sị m ku banyeni ọnwan, kanị m rị e ku uche m, nọkẹ onyẹ

furu wẹ gi e dọn ẹnya ghahanị ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi. 26 Kẹ ihiẹn rị ogẹnni,
e roghọ m'a n'o furu ni ụnụ nọdị kẹ ụnụ nọ.
27 Omẹni i nwọn nwunyẹ, achọlẹ n'ị jụ a mọbụ kpechan a; omẹni y'e
nwọnni nwunyẹ, achọlẹ n'ị lụrụ. 28 Kanị, ị lụrụ nwunyẹ, y'e mẹni njọ;
okpoho kelẹni lụ di lụrụ di, o mẹni njọ.
Kanị, ndị lụnị jẹnkọ d'e nwọn nsọngbu imẹ ndụnnị—nsọngbu ahụn kẹ m
chọkọ nị m napụ ụnụ. 29 Umunẹ m, ihiẹn m gi ẹ e ku wụ nị ogẹn họdụnị
ehizini; gha kikẹnni jẹnmẹ, ndị hụn nwọndẹ nwunyẹ wẹ bimẹ nọkẹ sị
enwọn wẹ; 30 ndị rị a kwannị, wẹ bimẹ nọkẹ sị a rị wẹ a kwan; ndị rị
a ghọghọnị wẹ bimẹ nọkẹ sị a rị wẹ a ghọghọ; ndị hụn e ńọnni, wẹ bimẹ
nọkẹ sị o nwọnni ihiẹn wẹ nwẹ; 31 ndị hụn gi ihiẹn ụwa e bi, wẹ ewerilẹ ẹ
kẹ sị ọ rịka mkpa, w'e gilẹ ẹ dọn-ẹnya. E bi ni ẹrịra makẹni ụwanị rị ogẹnni
ghafekọ aghafekọ.
32 Achọnị m nị ụnụ e rogbu enwẹn ụnụ. Okẹnnyẹ hụn gilẹni nwunyẹ
e ro ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi, o ro k'o dọn mẹ ihiẹn ẹfọ gi a sụọ Di-nwọnni-
ẹnyi ụsụọ. 33 Kanị onyẹ hụn nwọn nwunyẹ e ro ihiẹn ụwa, o ro k'o dọn
mẹ ihiẹn ẹfọ gi a sụọ nwunyẹ ẹ ụsụọ— 34 ẹrịra kẹ obi ẹ e kebe. Okpoho
mọbụ nwa-agbọọ hụn nwọnlẹni di e ro ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi, o ro k'o dọn
dọnmẹchanrịn ẹhụ a lẹ mmọn a nsọ; kanị okpoho hụn nwọn di e ro ihiẹn
ụwa, o ro kẹ o dọn mẹ ihiẹn ẹfọ gi a sụọ di ẹ ụsụọ. 35 M rị e ku ihiẹnni kẹni
ọ rị nị ụnụ mma, ẹlẹ ni m gi ẹ gbọndọn ụnụ, kanị, kẹni ụnụ hụn ụzọ bi k'o
furu, buchanrịn obi ụnụ che ebe Di-nwọnni-ẹnyi rị.
36 *Kanị*, omẹni ịhịan rị e ro ni ọ rịnị e mẹmẹ onyẹ hụn wẹ ẹbụọ kutọ nị wẹ
k'a lụ ọhụnma, bụ o temẹgụọ hụn okpoho mọbụ nị hụn okẹnnyẹ a sakọzị
ẹka din—ọ rị hụn okẹnnyẹ nị wẹ lụma, ya mẹ ihiẹn hụ ọ chọ, wẹ lụma, ẹlẹ
njọ.
37 Kanị onyẹ hụn kwadẹmẹgụụ obi ẹ n'ọ lụkọ, n'ọ lụkọ okpoho hụ ya lẹ
ịya kutọ, bụ ọ rịnị a dụ a n'ọ lụma a—kama, ọ hụ a sa ẹka e kwọndọn enwẹn
ẹ—onyẹ ahụn e mẹghọzịkwọ ọhụnma omẹni ọ lụnị. 38 Ya wụ, onyẹ hụn lụnị
mẹ ihiẹn rị ma, kanị onyẹ hụn lụlẹni mẹ ihiẹn ka mma.
39 Okpoho nwọn di k'a lụrịrị di ẹ, ka sị a mẹ ni di ẹ ahụn hụ ndụn. Kanị
di ẹ nwụnhụn, o nwọn ikẹn lụrụ onyẹ sụọ n'a—ka sị a mẹ ni onyẹ nke Di-
nwọnni-ẹnyi k'ọ nụrụn. 40 O mẹ uche m, ọ nọdị k'ọ rị, ya kẹ ọ k'a ka a mma.
Ọnwan wụ uche m,—kanị e roghọ m'a nị mmẹ lẹ enwẹn m nwọnzikwọ
Mmọn Osolobuẹ.

Isi Nke Ẹsatọ

Ihiẹn-oriri Wẹ Gi Rụa Mmọn

1 Nị ẹnyi ku nwan nke ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn.
Ẹnyi a marịnghọ nị, "Ẹnyi ile marịn ihiẹn" bụ imarịn-ihiẹn e mẹ ịhịan a
họnrọn mmaka, kanị, ihiẹn-ọsụsụọ kẹ wẹ gi e mẹ ịhịan e sue hụn wụ usue
nke-esi.
2 Onyẹ ọwụlẹ rị e ro nị o nwọnghọ ihiẹn ọ marịn eke marịn ihiẹn o furu
n'ọ marịn. 3 Kanị, onyẹ hụn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni Osolobuẹ, ya wụ onyẹ
Osolobuẹ marịn.
4 O mẹ nwan nke iri ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn, ẹnyi a marịnghọ nị, imẹ
ụwa ile, o nwọnni ihiẹn mmọn wẹ kpụ akpụ mọbụ hụn wẹ kọma wụ, ẹnyi
a marịnghọzị nị Chuku ohu sụọ rị—ọzọ a rị a. 5 Ikẹnkwọ o nwọnghọ ihiẹn
ndị w'e fe nọkẹ sị wẹ wụ Chuku bụ ẹlẹ wẹ Chuku—kẹ ndị rị elu-igwee
kẹ ndị rị elu ụwa. (Ezioku-ezioku, mmọn w'e fe barahị a barahị; ndị w'a

kpọ “nna” barahịzịkwọ a barahị.) 6 Kanị, nke ẹnyi wụ nị Chuku ohu sụọ rị; ịya wụ Nẹdi ẹnyi; ihiẹn ile gha ẹka a a-bịa; ịya kẹ ẹnyi rị a rị nị ndụn. Nna ohu rịzị, ya wụ Jesu Kristi; Osolobuẹ ke ihiẹn ile ghahan'a; ẹnyi rị a rị ghahan'a.

7 Kanị, ẹlẹ ịhịan ile nwẹ amamihiẹnni. Makẹni, o nwẹghọ ndị o mẹ ni ịrụa-mmọn a mụmarịngụọ, nkesịnị, wẹ rihụ ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn, e weri w'ẹ kẹ ihiẹn wẹ gi rụa mmọn, obi wẹ a rụ, gbumẹ wẹ mgbu—makẹni obi wẹ ezeni. 8 Bụ ihiẹn-oriri ara mẹ ẹnyi nọchimẹ Osolobuẹ: ẹlẹ ẹnyi ka njọ omẹni ẹnyi erini, ẹlẹ ẹnyi ka mma omẹni ẹnyi ri.

9 Ya wụ, kpachanfụ nị nwan ẹnya amamgbe ụnụ e mẹmẹ nị ọnụ e werigụọ enwẹn ọnụ, mẹghafe ẹ okẹn, o hẹnrin ihiẹn umunẹ ọnụ zelẹni k'a kpọgburu. 10 Makẹni, omẹni onyẹ nke Kraịstịnị, hụn obi ẹ zelẹni, a hụn ịyụ, hụn sị n'ị marịn ihiẹn, ebe ị rị ụlọ-mmọn e ri ihiẹn-oriri, ọ kpọkinkọ obi ri ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn? 11 Ya wụ, onyẹni zelẹni, onyẹ itu-Kraịstị ibe i, hụn Kraịstị gi ifiri ẹ nwụn, e gi ifiri “amamihiẹn i ni” na iwi. 12 Ụnụ gha e mẹ umunẹ ụnụ njọ ẹnịna, a han wẹ e mẹ ihiẹn obi wẹ zelẹni gi a rụsọnmẹ, Kraịstị kẹ ụnụ rị e mẹ njọ.

13 Ya wụ, omẹnị ihiẹn m'e ri k'e mẹ nwẹnẹ m danye imẹ njọ, erikọzị m anụ ahụn m'e ri, amamgbe m'e mẹ nwẹnẹ m dan.

Isi Nke Itenẹi

Ihiẹn Ru Onyẹ-ozi Pụ-ichẹn

1 Ẹlẹ mmẹ nwọn enwẹn m? Ẹlẹ onyẹ-ozi pụ-ichẹn kẹ m wụ? Ahụnnị m Jesu wụ Nna ẹnyi? Ụnụ ẹlẹ ihiẹn m rụnpụha imẹ ọrụn m rị a rụnnị Di-nwọnni-ẹnyi? 2 Ọsụọn'a nị ẹlẹ m onyẹ-ozi pụ-ichẹn ẹnya ndị ọzọ, m wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn ebe ụnụ rị! Nị ụnụ rị imẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi a ghọsịgụọ nị m wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn imẹ Di-nwọnni-ẹnyi.

3 Ihiẹnni kẹ m rị a za ndị hụn rị e kin m ikpe.

4 Ẹnyi eruni ndị wẹ k'e yerịrị ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra? 5 Ẹnyi enwẹ ikẹn ịlụrụ onyẹ kwerini kẹni ẹnyi lẹ ịya a wịhunmẹ—lẹkẹ kẹ ndị-ozi pụ-ichẹn ndị ọzọ lẹ umunẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi lẹ Kẹfasị (wụ Pita) dọn e mẹ? 6 Ra wẹ mẹmẹni mmẹ lẹ Banabasị sụọ ya nị ẹnyi k'e girịrị ẹka ẹnyi nụrụn ihiẹn ẹnyi e gi e bi? 7 Elee onyẹ-agha gi ihiẹn ẹ a lụ agha? Onyẹ a rụn ugbo vaịnị hụn ghalẹni e ri mkpụrụ gha imẹ ẹ pụha? Onyẹ e du anụ hụn ghalẹni a ra mirin-ẹran wẹ gha anụ hụ wepụha?

8 M rịdẹ nwan e ku ihiẹnni nọkẹ ịhịan mmaka ra? Ẹlẹ ẹnịna kẹ Iwu Osolobuẹ ku ẹ? 9 Imẹ Iwu Mozizi, wẹ de sị, “Ekẹnmẹlẹ okẹn-efin ọnụ ọ gha a zọpụha mkpụrụ ọka-witi.” Efin kẹ Osolobuẹ rịdẹ e ro ra? 10 Ẹlẹ ifiri ẹnyi k'o gi ku ẹ? Ịya-nụ, ifiri ẹnyi kẹ wẹ gi de ẹ. Makẹni, onyẹ rị a kụn ọka lẹ onyẹ rị a kụkpọnị furu nị wẹ e mẹ ẹ, e nwọn olile-ẹnya nị o nwẹghọ hụn k'e ru wẹ ẹka. 11 Omẹni ẹnyi a kụngụọ ihiẹn imẹ-mmọn imẹ igunrun ụnụ, o hikẹ omẹni ẹnyi a ghọnarịn ụnụ ihiẹn ụwanị ụnụ nwẹ? 12 Omẹni ụnụ hụ e ye ndị ọzọ rị a rụn ọrụn Osolobuẹ ihiẹn ndịnị runi wẹ, ẹlẹ ẹnyi k'o te furu nị ụnụ ka e ye?

Kanị ẹnyi a dọnị ụnụ ihiẹn ndịnị runi ẹnyi, kaka! Hụn nkẹ ẹnyi e gi mẹ ẹrịra, ẹnyi nọ dingbuchanrịn ihiẹn ọwụlẹ—hụn nkẹ ẹnyi e gi bu uke cheni oziọma Kraịstị. 13 Ụnụ amarịn nị ndị hụn a rụn ọrụn imẹ Ụlọ-nsọ gha Ụlọ-nsọ e nwọnhẹn ihiẹn w'e ri? Ụnụ a marịn nị wẹ e keye ndị a rụn ọrụn ebe

w'a nọ a chụ ẹjan ihiẹn wẹ gi chụ ẹjan? 14 Ẹrịrazịkwọ, Di-nwọnni-ẹnyi ti iwu,
nị ndị rị e zi oziọma k'a gha oziọma e nwọnhẹn ihiẹn wẹ gi e bi.
15 Kanị, adọtuni m kaka akpụ ihiẹn ohu imẹ ihiẹn ndịnị ile runi m.
Arịdẹni m nwan e de ihiẹnni kẹni ụnụ mẹni m wẹ. Ọ kadẹ m mma nị m
nwụnhụn anwụnhụn karị nị ịhịan a napụ m ihiẹnni m gi a nyan isi.
16 Kanị, anyankọ m isi nị m rị e zi oziọma, makẹni iwu rọ nị m k'e zirịrị
a. Nsọngbu k'a rị nị m omẹni ezini m oziọma! 17 M wefụha obi m ile rụn
ya wụ ọrụn oziọma, ụgwọ-ọrụn rịnị m; omẹni ewepụhanị m obi m ile rụn
a, ọrụn wẹ ye m rụn rọ, m k'a rụnrịrị a.

Ẹka-ọrụn Lẹ Ụgwọ-ọrụn

18 Kị wụzị nwan ụgwọ-ọrụn m? Ụgwọ-ọrụn m wụ nị m'e zi oziọma ọfẹ,
m'a ra dọ wẹ ye m ihiẹn runi m nọkẹ onyẹ rị e zi oziọma.
19 Eziẹ rọ nị mmẹ nwọn enwẹn m; nị arị m okpuru ịhịan. Kanị, e gigụọ
m enwẹn m hẹnrin odibo ịhịan ile—kẹni m hụn ụzọ wẹhẹzini Kraịstị ndị bu
ọda.
20 M ru ebe ndị Ju rị, e bimẹ m kẹ onyẹ Ju, kẹni m hụn ụzọ wẹhẹ ndị Ju
d'a marịn Kraịstị; m ru ebe ndị hụn rị okpuru Iwu rị, e hẹnrin m onyẹ rị
okpuru Iwu. (Ẹlẹkwọ nị mmẹ lẹ enwẹn m rị okpuru Iwu.) M'e mẹ ẹ kẹni
m hụn ụzọ wẹhẹ ndị hụn rị okpuru Iwu d'a marịn Kraịstị. 21 M ru ebe ndị
rịlẹni okpuru Iwu rị, e bimẹ m rịkẹ onyẹ rịlẹni okpuru Iwu, kẹni m hụn ụzọ
wẹhẹ ndị rịlẹni okpuru Iwu d'a marịn Kraịstị. (Ẹlẹkwọ ni iwu Osolobuẹ a
rị a kị m, kanị m rị okpuru iwu Kraịstị.) 22 M ru ebe ndị zelẹni rị, e hẹnrin
m onyẹ zelẹni, kẹni m hụn ụzọ wẹhẹ ndị zelẹni d'a marịn Kraịstị.
E hẹnringụọ m ihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn ebe ndị ile rị ichẹn-ichẹn rị, kẹni
m gi ụzọ ọwụlẹ rịnị zụọpụha ndị hụ imẹ wẹ.
23 Ifiri oziọma kẹ m gi e mẹsọnmẹ ihiẹn ndịnị ile, kẹni Osolobuẹ e keye m
ngọzi rịn'a. 24 Ụnụ amarịn nị wẹ gha a gba ọsọ wẹ gi a dọ ọnụ, a zụọ ihiẹn
ohu, ndị hụn a dọ ọnụ e bu ọda, kanị onyẹ ohu sụọ e nwẹhẹn ihiẹn wẹ rị a
zụọ. Gbakwọ nị nwan hụn ụnụ e gi nwẹhẹn ihiẹn ahụn ụnụ rị a chụ.
25 Onyẹ ọwụlẹ hụn a dọ ọnụ imẹ egumegu, a napụsọnmẹ enwẹn ẹ ihiẹn
ile rị ichẹn-ichẹn. W'e mẹchanrịn ihiẹnni ile kẹni wẹ gi okpu onyẹ-mmẹri
ahụn wẹ rị dọ tu wẹ ugọn—okpu mmẹri hụn e wiwini. Kanị, ẹnyi rị e mẹ
nke ẹnyi nị ẹnyi hụn ụzọ nwọnhẹn hụn ghalẹni e wiwi. 26 Ya wụ, m'a ra
gba ọsọ kẹ onyẹ marịnlẹni ihiẹn ọ chụkọ; m'a ra dụ ịkpa kẹ onyẹ rị a dụ
ufere. 27 Mba! M'e mẹshi ẹhụ m ikẹn, e gi ẹ e hẹnrin igbọn m—amamgbe
m'e zigụụ ndị ọzọ oziọma, mmẹ nwẹn a wụrụ onyẹ wẹ jụ, nị agbanị m
ọhụnma.

Isi Nke Iri

Gba Nị Nị Ịrụa-mmọn Ọsọ

1 Umunẹ m, m chọ nị ụnụ marịn ihiẹn mẹ ndị nẹdi ẹnyi wẹ kanị, marịn
a ọhụnma-ọhụnma. Wẹ ile kẹ orukpu hụ du; wẹ ile ghafechanrịn Ohimin-
Ufie hụ; 2 wẹ ile hẹnrinsọnmẹ ndị e sọn ụzọ Mozizi ghahanị mirin-Chuku
ahụn wẹ mẹ wẹ—orukpu hụ du ni wẹ lẹ Ohimin hụ wẹ ghafe kẹ wẹ gi
mẹ wẹ mirin-Chuku. 3 Wẹ ile ri ihiẹn-oriri ohu ahụn hụn gha imẹ-mmọn
bịa; 4 wẹ ile razịkwọ ihiẹn ohu ahụn hụn gha imẹ-mmọn bịa—makẹni wẹ
ra mirin hụn gha ọmụma hụ sọnkọnị wẹ pụha, hụn gha imẹ-mmọn bịa.
Ọmụma hụ wụ Kraịstị. 5 Kẹ ihiẹn ndịnị ile mẹni, imẹrinmẹ wẹ emẹni ihiẹn
sụọ Osolobuẹ ụsụọ ẹfọ, wẹ nọ nwụntọsọnmẹ imẹ atụ.

6 Ihiẹn ndịnị wẹ mẹni nọ wụrụ nị ẹnyi ihiẹn-nghọsị wẹ gi a dọ ẹnyi ẹka-
ntịn, amamgbe eje-ihiẹn gha a na ẹnyi ẹnya k'o dọn la wẹ. 7 Emẹkwọlẹ ni
ndị a rụa mmọn kẹ ndị hụ imẹ wẹ—hụn wẹ de imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, nị
"Ndị hụ nọ nọdị anị,
e ri, a ra;
wẹ nọ lihi ọtọ, tẹnmẹ egu,
mẹsọnmẹ ihiẹn wẹ gi a rụa mmọn."
8 Ẹnyi aghẹrẹkọkwọ nị kẹ ndị hụ imẹ wẹ dọn mẹ, hụn madụ nnụ-uku ẹtọ-
kwasị-ọgụn (madụ ọgụn-iri kwasị nnụnaị arịa nnụ-ọgụn-ẹtọ) gi nwụnhụn
akp'ọhịn ohu; 9 Ẹnyi a chọkọkwọ nị ihiẹn rị Di-nwọnni-ẹnyi ọnụ kẹ ndị hụ
imẹ wẹ dọn mẹ, agwọ nọ tagbu wẹ; 10 edẹnwịnnwịnkwọlẹ ni kẹ ndị hụ imẹ
wẹ dọn mẹ, mmọn-ozi ahụn etikpọnị nọ gbupụ wẹ.
11 Ihiẹn ndịnị mẹ ni wẹ wụsọnmẹ ihiẹn nleri. Wẹ detu ihiẹn ndịnị igi dọ
ẹnyi ẹka ntịn—ẹnyi ndị rị e bi ogẹn ịkpazụụnnị ihiẹn ile e gi mẹzuchanrịn.
12 Ya wụ, onyẹ hụn rị e ro n'o wuzokẹ, ya kpachanpụkwọ ẹnya amamgbe ọ
dan. 13 O nwọnni ọnwụnwan bịanị ụnụ hụn ghalẹni a bịanị ịhịan. Osolobuẹ
wụ onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya, ọ nịkọ ọnwụnwan k'a karị ụnụ ẹka bịanị ụnụ.
Kama, ọnwụnwan bịa, o k'a ghọsị ụnụ kẹ ụnụ a dọn mẹ ẹ, kẹni ụnụ sa ẹka
mẹri ẹ.
14 Ifiri ọnwan, umunẹ m, gba nị nị ịrụa-mmọn ọsọ! 15 Ndị nwẹ uche kẹ m
rị a gwa oku; gi ni ẹka ụnụ lele ihiẹn m rị e ku. 16 Mkpu ohu ahụn ẹnyi e
ye Osolobuẹ ekele, a rarịsọnmẹ, ẹlẹ mmẹkọ kẹ ẹnyi ile lẹ ẹdeke Kraịstị rị e
mẹkọ? Brẹdi ahụn ẹnyi e ye Osolobuẹ ekele, e keri, ẹlẹ mmẹkọ kẹ ẹnyi ile
lẹ ẹhụ Kraịstị rị e mẹkọ? 17 Ebe o mẹ ni brẹdi ohu sụọ rọ, ya wụ nị ẹhụ ohu
kẹ ẹnyi wụ, ọsụọn'a nị ẹnyi bu ọda—makẹni ẹnyi ile gba e ri brẹdi ohu hụ.
18 Ro ni k'ọ rị ndị alị Izrẹlụ: wẹ ile hụn e ri ihiẹn wẹ gi chụ ẹjan e sọngụọnị
wẹ mẹ ihiẹn wẹ rị e mẹ ebe ahụn wẹ nọ a chụ ẹjan? 19 Kịnị kẹ m rị nwan
e ku? M gi ẹ nwan rị e ku ni ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn nwọn ihiẹn ọ wụ
mọbụ nị mmọn nwọn ihiẹn ọ wụ? 20 Mba. Kama, m rị e ku ni eje-mmọn
kẹ ndị a rụa mmọn a chụye ni ẹjan w'a chụ, ẹlẹ Osolobuẹ. Achọnị m nị ụnụ
lẹ eje-mmọn mẹkọ. 21 Ụnụ asakọ ẹka a rarị ihiẹn rị mkpu Di-nwọnni-ẹnyi,
a rarịzịkwọ ihiẹn rị mkpu eje-mmọn. Ụnụ asakọ ẹka e ri ọkwa ihiẹn-oriri
Di-nwọnni-ẹnyi, e rizi ọkwa ihiẹn-oriri eje-mmọn. 22 Kịnị? Ẹnyi rịdẹ nwan a
chọ nị ẹnyi mẹ ẹnya fụma Osolobuẹ ụfụ ra? Ẹnyi ka a e ze?

Bu Ẹnya Zinmẹ Hụn K'e Ye Osolobuẹ Ọghọ

23 Wẹ sị, "Ihiẹn ọwụlẹ ịhịan chọ n'o mẹ ya mẹ ẹ" Kanị, ẹlẹ ihiẹn ile ịhịan e
mẹ e ye ẹka. Wẹ sị, "Ihiẹn ọwụlẹ ịhịan chọ n'o mẹ ya mẹ ẹ." Kanị, ẹlẹ ihiẹn
ile e mẹ okukwe ịhịan e sue. 24 Onyẹ ọwụlẹ y'a chọma ọrịnịmma ndị-ọzọ,
ẹlẹ nke ẹ.
25 Ri ni ihiẹn ọwụlẹ wẹ re ọdụn anụ, ajụsọnmẹlẹ ni ọnụ—makẹ obi gha
e gbumẹ ịhịan mgbu; 26 ri ni makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị, "Ụwa lẹ ihiẹn ile rịn'a
wụ nke Di-nwọnni-ẹnyi." 27 Onyẹ wụlẹni onyẹ itu-Kraịstị kpọ ị oriri, bụ
y'a chọghọ n'i jẹn, i ru ẹ, ri ihiẹn ọwụlẹ wẹ ye i, ajụsọnmẹlẹ ọnụ hụn obi e gi
gbumẹ ịhịan mgbu. 28 Kanị, omẹni ịhịan a sị ị, "Wẹ gi ihiẹnni rụa mmọn,"
erilẹ ẹ nwan—makẹ ufiri onyẹ hụ gwa n'ị lẹ makẹ obi gha e gbumẹ ịhịan
mgbu, makẹni, ["ụwa lẹ ihiẹn ile rịn'a wụ nke Osolobuẹ."] 29 M sị, "Makẹ
obi gha e gbumẹ ịhịan mgbu." Obi onyẹ ahụn kẹ m rị e ku, ẹlẹ nke i.
Ị k'a sị, "Kị wẹ rị e gini obi rị e gbu onyẹ ọzọ mgbu a gba m njụ m gi
mẹ ihiẹn m marịn nị ẹlẹ eje-ihiẹn? 30 Omẹni e mẹgụọ m ekpere, kelegụụ
Osolobuẹ, nị m d'e rimẹ ẹ, kị wẹ rị e gini ihiẹn m ri e kutọ m, bụ e yegụghọ

m Osolobuẹ ekele nị m d'e rimẹ?” 31 Kẹ oriri kẹ ọrịra kẹ ihiẹn ọzọ ọwụlẹ
ụnụ e mẹ—e mẹchanrịn nị wẹ ile ụzọ o k'e gi wẹhẹni Osolobuẹ ọghọ.
32 Ebikwọlẹ ni obibi e mẹ okukwe onyẹ ọwụlẹ uke, kẹ ndị Ju kẹ ndị alị
ndị ọzọ kẹ ndị ụka-Osolobuẹ. 33 E bi ni hụ kẹ mmẹ: m'a lịlịma ụzọ ile nị m'e
mẹ ihiẹn a sụọ onyẹ ọwụlẹ. Makẹni ẹlẹ ọrịnịmma m kẹ m rị a chọ, kanị
ọrịnịmma ịhịan ile, kẹni wẹ hụn ụzọ nwẹ nzụọpụha.

Isi Nke Mmanaị

1 Esọn ni nzọm'ọkụ m kẹ m dọn e sọn nzọm'ọkụ Kraịstị.

Ikpumẹ-isi Ogẹn Ofufe

2 M rị a ja ụnụ mma ụnụ gi a nyanhan m imẹ ihiẹn ile, e dọnmẹchanrịn
omẹnalị ndị itu-Kraịstị ndị hụ kẹ m dọn gwasọnmẹ ụnụ nị 'ya kẹ wẹ e mẹ
ẹ.
3 Kanị, m chọ nị ụnụ ghọta nị Kraịstị wụ onyẹ-isi okẹnnyẹ ọwụlẹ, di wụ
onyẹ-isi nwunyẹ ẹ, Osolobuẹ wụ onyẹ-isi Kraịstị. 4 Okẹnnyẹ ọwụlẹ kpumẹ
isi ẹ e mẹ ekpere mọbụ e zi ozi Osolobuẹ sị wẹ zi rị e budan onyẹ-isi ẹ.
5 Kanị, okpoho ọwụlẹ bu isi-oghe e mẹ ekpere mọbụ e zi ozi Osolobuẹ sị
wẹ zi rị e budan onyẹ-isi ẹ ebe ọ nọ bu isi-oghe, makẹni ya lẹ ikpụnpụ
ntutu wụ ohu. 6 Makẹni, omẹni okpoho ekpumẹkọ isi ẹ, ya kọfụ nwan
ntutu ẹ. Kanị, omẹni ihiẹn-ifẹnrẹn rọ nị okpoho kọ ntutu ẹ mọbụ kpụnpụ
a, ya kpumẹ ẹ.
7 Okẹnnyẹ efuruni n'o kpumẹ isi ẹ ebe o mẹ ni o yi Osolobuẹ, ọ wụzịkwọ
ọghọ Osolobuẹ; kanị okpoho wụ ọghọ okẹnnyẹ. 8 Makẹni, aghanị wẹ
okpoho mẹmẹ okẹnnyẹ, kama, wẹ gha okẹnnyẹ mẹmẹ okpoho; 9 egini wẹ
ifiri okpoho ke okẹnnyẹ, kama wẹ gi ifiri okẹnnyẹ ke okpoho. 10 Ya haịn o
gi mẹ ni okpoho k'e nwẹrịrị ihiẹn rị a isi o gi a ghọsị nị o nwọnghọ onyẹ ọ
rị okpuru ẹ—makẹ ifiri ndị mmọn-ozi.
11 Kanị, imẹ Di-nwọnni-ẹnyi, okẹnnyẹ rị okpoho mkpa, okpoho rị
okẹnnyẹ mkpa. 12 Makẹni, k'o dọn mẹ ni okẹnnyẹ kẹ wẹ gha mẹmẹ okpoho,
ẹrịra k'o dọn mẹ ni okpoho kẹ wẹ gha a mụfụha okẹnnyẹ. Bụ ihiẹn ile gha
ẹka Osolobuẹ bịa. 13 Gi ni ẹka ụnụ lele ihiẹnni: ọ hụghọ mma nị okpoho
e bu isi-oghe e mẹjẹnni Osolobuẹ ekpere? 14 Wẹ k'a gwazị ụnụ a gwa nị
ntutu okẹnnyẹ rukẹ ọ wụrụ n'a ihiẹn-ifẹnrẹn? 15 Kanị, nke okpoho ru, ọghọ
a rọ, makẹni wẹ ye ẹ ntutu n'o gi e kpumẹ.
16 Kanị, onyẹ chọ n'ọ dọma ihiẹnni, ẹnyi enwẹ ụzọ ọzọ ẹnyi gi e mẹ ẹ—kẹ
ẹnyi kẹ ndị ụka Osolobuẹ.

Oriri-nsọ
(Mat 26.26-29; Mak 14.22-25; Luk 22.14-20)

17 Imẹ ihiẹn ndịnị m jẹnkọ d'e ku, a jakọ m ọnụ mma. Makẹni, iko ụnụ a
ra wẹhẹ ihiẹn ọma, kama, eje-ihiẹn k'o wẹhẹ.
18 Nke ibuzọ, a nụgụọ m nị ọnụ zu ozuzu ụka, nị nkebe a rịsọnmẹ imẹ
ụnụ. O nwọnghọ ihiẹn haịn m gi gi ẹ dọn. 19 W'a rụ ụka a, ihiẹn rị ichẹn
k'a rị imẹ ụnụ, hụn wẹ e gi marịn ndị rị e mẹ ihiẹn rị Osolobuẹ mma.
20 Kanị, ihiẹn ahụn ụnụ e ri, ụnụ zu, ẹlẹkwọ Oriri-nsọ Di-nwọnni-ẹnyi.
Kaka! 21 Makẹni, o ru ogẹn oriri hụ, onyẹ-onyẹ e rimẹ nke ẹ, echekọ
wẹ ndị ọzọ, nke wụnị onyẹ ohu e buru ẹgụn, kanị ibe ẹ e gigụọ manya
rajunchanrịn ẹfọ, ọ hụ a tụdẹ wẹ! 22 Kịnị! Ụnụ enwọn ụlọ ụnụ a nọ ri, ra?
Ra ụnụ rị e legberi ụka Osolobuẹ, e gbe ifẹnrẹn e ye ndị nwọnlẹni ihiẹn

ọwụlẹ ihun? Kịnị kẹ m k'a gwa nwan ụnụ? Nị m gi ẹ jama ụnụ mma? Emẹkọ m'a!
23 Makẹni, ihiẹn m nwọnhẹn ẹka Di-nwọnni-ẹnyi, ya kẹ m kuzi ụnụ: nị
uhinhin hụ wẹ re ẹ, nị wẹ d'e we ẹ ye, Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu nọ weri
brẹdi; 24 o yegụụ Osolobuẹ ekele, ọ nọ bebe ẹ; ọ nọ sị, "Ọnwan wụ ẹhụ m,
hụn wẹ gi ifiri ụnụ ye; e mẹ ni ọnwan e gi ẹ a nyanhan m." 25 Ẹrịra k'o
mẹzikwọ ogẹn wẹ gi rigụụ ihiẹn-oriri ẹnyasị ahụn: o weri mkpu manya hụ,
ọ nọ sị, "Mkpuni wụ nkwerigbama ọhụn hụ wẹ gi ẹdeke m biye ẹka. E mẹ
ni ihiẹnni—ogẹn ọwụlẹ ụnụ gi a ra a ụnụ gi ẹ a nyanhan m." 26 Ya wụ nị,
d'e ru mgbe Di-nwọnni-ẹnyi bịa, ogẹn ọwụlẹ ụnụ gi e ri brẹdini, a rarị ihiẹn
rị mkpuni, ụnụ rị a nyanhan ọnwụn Di-nwọnni-ẹnyi.
27 Ya wụ nwan nị onyẹ ọwụlẹ ri brẹdi Di-nwọnni-ẹnyi mọbụ rarị ihiẹn rị
mkpu Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ furulẹni rị e mẹ ẹhụ lẹ ẹdeke Di-nwọnni-ẹnyi njọ.
28 Ya wụ nị onyẹ ọwụlẹ k'e lekpọgụụ enwẹn ẹ, o kebe ri brẹdi hụ mọbụ rarị
ihiẹn rị imẹ mkpu hụ. 29 Makẹni, onyẹ hụn ri brẹdi hụ mọbụ rarị ihiẹn rị
imẹ mkpu hụ bụ ọ gbayeni ẹhụ Nna-ẹnyi, rị e riri ikpe-ọmụma, a rarị ikpe-
ọmụma, e che enwẹn ẹ isi. 30 Ya haịn ndụn gilẹni rị ndị bu ọda imẹ ụnụ,
emu hụ a kụ ndị bu ọda, o nwẹgụọdẹ ndị ranhịnnị, ya wụ, ndị nwụnhụnnị.
31 Kanị, omẹni ẹnyi te buzọ lekpọgụụ enwẹn ẹnyi, Di-nwọnni-ẹnyi eke ma
ẹnyi ikpe, ye ẹnyi afụnfụn ẹnịna. 32 Kanị, Di-nwọnni-ẹnyi kin ẹnyi ikpe, ye
ẹnyi afụnfụn, ọ rị e ye ẹnyi afụnfụn k'e yeni ẹnyi ẹka, amamgbe ẹnyi e sọn
ụwa narịn ikpe-ọmụma.
33 Umunẹ m, ụnụ zu nwan nị ụnụ ri, e che ni ibe ụnụ. 34 Omẹni ẹgụn gi
ịhịan, ya rigụụ ihiẹn-oriri iwe ẹ, amamgbe izu ọnụ gha e buhẹ ikpe-ọmụma.
Banyeni ihiẹn ndị họdụnị, m bịa, a gwa m ụnụ ihiẹn ụnụ jẹnkọ d'e mẹ.

Isi Nke Mmẹbụọ

Oyiye Mmọn-nsọ E Yesọnmẹ

1 Umunẹ m, nị m ku nwan nke oyiye Mmọn-nsọ. M chọ nị ọnụ ghọta a
ọhụnma. 2 Ụnụ a marịnghọ nị kẹ ọnụ kelẹni kweri, wẹ dufie ụnụ, tẹrị ụnụ
d'e femẹ mmọn ndị rịlẹni ndụn ghadẹlẹni e ku oku. 3 Ifiri ẹ, m chọ n'o we
ụnụ ẹnya nị o nwọnni onyẹ gi ikẹn Mmọn Osolobuẹ e ku hụn k'a sị, "Jesu arị
mma." O nwọnzikwọnị onyẹ k'a saẹka sị, "Jesu wụ Di-nwọnni-ẹnyi" sụkpan
nị Mmọn-nsọ mẹ ẹ n'o ku ẹrịra.
4 Oyiye rị ụdị ichẹn-ichẹn, kanị Mmọn-nsọ ohu ahụn e ye wẹ ile. 5 Ọrụn
w'a rụn hụn wẹ gi e fe Nna-ẹnyi rị ụdị ichẹn-ichẹn, kanị Nna ohu hụ kẹ w'a
rụnnị wẹ. 6 Ihiẹn wẹ gi ikẹn Osolobuẹ e mẹ rị ichẹn-ichẹn, kanị Osolobuẹ
ohu ahụn sụọ rị ọrụn imẹ ọnyẹ ọwụlẹ, e mẹ wẹ ile.
7 Mmọn-nsọ e yesọnmẹ onyẹ-onyẹ imẹ ẹnyi oyiye, kẹni onyẹ hụ gi ẹ yeni
ndị ụka ile ẹka. 8 Osolobuẹ gha ẹka Mmọn-nsọ ye onyẹ ohu oyiye o gi a
dụn ọdụn, ọ ghazị ẹka Mmọn-nsọ ohu hụ ye onyẹ ọzọ oyiye o gi ku oku
ịhịan e gi marịn ihiẹn ọ marịnlẹni. 9 Ọ ghazị Mmọn-nsọ ohu hụ ye onyẹ ọzọ
okukwe, ghazị ya wụ Mmọn-nsọ ye onyẹ ọzọ oyiye ịzụọ-emu lẹ ọrịa, 10 yezi
onyẹ ọzọ oyiye irụn ọrụn-atụmẹnya, ye onyẹ ọzọ oyiye izi ozi Osolobuẹ sị
wẹ zi, ye onyẹ ọzọ oyiye o gi a marịn ụdị mmọn rị ọrụn, yezi onyẹ ọzọ
oyiye ịsụ-asụsụ rị ichẹn-ichẹn, yezi onyẹ ọzọ oyiye ịsụhutọ ihiẹn onyẹ sụnị
ku. 11 Mmọn-nsọ ohu hụ, ịya nwẹ e mẹ ihiẹn ndịnị ile; o keyesọnmẹ onyẹ-
onyẹ oyiye ọ chọ n'o keye wẹ.

Ẹhụ Ohu, Bụ Mkpamkpa Bu Ọda

12 Ẹhụ ohu sụọ kẹ ịhịan nwẹ, kanị mkpamkpa-ẹhụ bu ọda rị imẹ ẹ. Kanị,
kẹ mkpamkpa ndị hụ buhanlẹ ọda, ẹhụ ohu sụọ kẹ wẹ wụ. Ẹrịra k'ọ
rịzịkwọ ẹhụ Kraịstị. 13 Makẹni, Mmọn-nsọ ohu hụ kẹ wẹ gha gi mirin-
Chuku wẹ mẹ ẹnyi bu ẹnyi ile che imẹ ẹhụ ohu—kẹ ndị Ju kẹ ndị alị ndị
ọzọ wụlẹni ndị Ju; kẹ ndị wụ igbọn kẹ ndị wụlẹni igbọn; wẹ nọ mẹ ẹnyi ile
rarịsọnmẹ Mmọn-nsọ ohu ahụn.
14 Ezię, ẹhụ ẹlẹ mkpamkpa ohu sụọ, kanị mkpamkpa bu ọda rọ. 15 Ụkụ
ịhịan sị, "Makẹni ẹlẹ m ẹka, ẹlẹ m nke ẹhụ," ẹlẹ ọhụn k'e mẹ ẹ awụzịlẹ
mkpamkpa-ẹhụ. 16 Omẹni ntịn sị, "Makẹni ẹlẹ m ẹnya, ẹlẹ m nke ẹhụ," ẹlẹ
ọhụn k'e mẹ ẹ awụzịlẹ mkpamkpa-ẹhụ. 17 Omẹni ẹhụ ile wụ ẹnya-ẹnya, k'o
k'e gi nụ ihiẹn? Omẹni ẹhụ ile wụ ntịn-ntịn, k'o k'e gi nụ ishin? 18 Mba,
ezioku rị n'a wụ nị, Osolobuẹ e gigụọ ẹka a dọnmẹsọnmẹ mkpamkpa
ọwụlẹ rị ẹhụ k'o dọn chọ a. 19 Omẹni wẹ ile wụ mkpamkpa ohu, elebe
nkẹ ẹhụ a rị? 20 Kanị, k'ọ rị wụ nị mkpamkpa-ẹhụ bu ọda, kanị ẹhụ ohu
sụọ rọ. 21 Ẹnya e ri-ẹka sị ẹka, "O nwọnni ihiẹn m gi i e mẹ!" Isi e ri-ẹka
sị ụkụ, "O nwọnni ihiẹn m gi i e mẹ!" 22 Kama, mkpamkpa-ẹhụ ndị hụ
nọkẹsị wẹ ka anụnụa rịkẹnmẹdẹ mkpa nkesịnị omẹni arị w'a, ẹhụ ezuni
oke. 23 Mkpamkpa-ẹhụ ndị ahụn ẹnyi e weri ni enwọn wẹ ọghọ kẹ ẹnyi e
yedẹ ọghọ pụ-ichẹn; mkpamkpa ndị hụn furulẹni ẹnya e legha kẹ ẹnyi kadẹ
ọhụnma e dọnzi, amamgbe wẹ a hụn wẹ kẹ wẹ rị.
24 Kanị mkpamkpa-ẹhụ ndị ahụn nwẹ ọghọ achọkanị ụdị ndọnzini. Ẹnịna
kẹ Osolobuẹ dọnmẹ ẹhụ—o we ọghọ kanị ye mkpamkpa ndị hụ nọkẹ sị
arịnị wẹ mkpa— 25 makẹ nkebe gha a rị imẹ ẹhụ, kama, nị mkpamkpa
ọwụlẹ hụn ụzọ e gi ẹka ohu e lepụ ibe wẹ ẹnya. 26 Omẹni mkpamkpa ohu
nwọn nsọngbu, wẹ ile e buru nsọngbu hụ; ọ bọ mkpamkpa ohu, wẹ ile e
sọn ẹ ghọghọ.
27 Ụnụ ile wụ ẹhụ Kraịstị. Onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ wụsọnmẹ mkpamkpa
rịn'a.
28 Imẹ ndị ụka, Osolobuẹ e tumẹsọnmẹgụọ ndị rị ichẹn-ichẹn: nke ibuzọ
wụ ndị-ozi pụ-ichẹn; hụn mẹ ẹ ẹbụọ wụ ndị-amụma lẹ ndị e zi ozi Osolobuẹ
sị wẹ zi, hụn mẹ wẹ ẹtọ wụ ndị-nkuzi; ndị ọzọ wụ ndị a rụn ọrụn-atụmẹnya,
ndị a zụọ emu, ndị e yeni ndị ọzọ ẹka, ndị nwẹ oyiye ịkị-ọkịkị lẹ ndị a
sụ asụsụ rị ichẹn-ichẹn. 29 Ịhịan ile wụ ndị-ozi pụ-ichẹn? Ịhịan ile wụ ndị-
amụma lẹ ndị Osolobuẹ e zi ozi? Ịhịan ile wụ ndị-nkuzi? Ịhịan ile a rụn ọrụn-
atụmẹnya? 30 Ịhịan ile nwọn oyiye ịzụọ-emu? Ịhịan ile a sụ asụsụ rị ichẹn-
ichẹn? Ịhịan ile a sụhutọ wẹ? 31 A nwankẹnmẹ ni nwan nị ụnụ nwọnhẹn
oyiye ndị hụ ka mkpa a rị. Kanị, nị m ghọsị ụnụ ụzọ ahụn kachanrịndẹni.

Isi Nke Mmẹtọ

Ihiẹn-ọsụsụọ

1 Omẹni m'a sụ asụsụ ile—kẹ nke ịhịan kẹ nke ndị mmọn-ozi—bụ e nwọn
m ihiẹn-ọsụsụọ, m wụhụ ẹgogo mọbụ okpokoro-ogbogoro rị a zụn ụzụn!
2 O mẹzikwọ ni m nwọn oyiye m gi e bu-amụma, e zini Osolobuẹ ozi,
nwẹzikwọ oyiye m gi a ghọta ihiẹn ile mini lẹ hụn m gi a marịnchanrịn ihiẹn
ile; o mẹzikwọ nị m nwọnchanrịn okukwe ile—nwẹdẹ hụn m k'e gi saẹka
bupụ ugu ọnọdị a—bụ enwọn m ihiẹn-ọsụsụọ, o nwọnni ihiẹn m wụ!
3 Ọsụọn'a nị m wechanrịn ihiẹn ile m nwọn ye ndị igbẹnnyẹ, ọ sụọkwọn'a
nị e kweridẹ m nị wẹ kpọ m ọkụn makẹ okukwe m—ikẹnkwọ e gi m'ẹ nyan
isi—kanị, omẹni e nwọn m ihiẹn-ọsụsụọ, ọ bankọ nị m erere ọwụlẹ!

4 Ihiẹn-ọsụsụọ nwẹ ndidi; ihiẹn-ọsụsụọ e mẹ ẹfọma; a ra we iwe-ẹnya; a
ra nyan isi; a ra pache.
5 Ihiẹn-ọsụsụọ a gbaye ịhịan; a ra chọ nke ẹ sụọ; a ra bukẹnrin olulu;
ihiẹn-ọsụsụọ a ra a gụntọ eje-ihiẹn wẹ e mẹ ẹ. 6 Eje-ihiẹn a ra sụọ ihiẹn-
ọsụsụọ ụsụọ—ezioku kẹ ọ ghọghọ nị.
7 O nwọnni ihiẹn a gụụ ihiẹn-ọsụsụọ ndụn, a ra kweribehi nị ihiẹn rị
mma k'a gha imẹ ịhịan pụha, a ra nwẹbehini ịhịan olile-ẹnya, ndụn ndidi
ara gụụ a.
8 Ihiẹn-ọsụsụọ k'a tọ jẹnrin ejẹn. Kanị, nke ibu-amụma lẹ izini Osolobuẹ
ozi, ogẹn ẹ k'a ghafe; o mẹ nke asụsụ ichẹn-ichẹn, ogẹn wẹ k'a ghafe; o mẹ
nke amamihiẹn, ogẹn ẹ k'a ghafe.
9 Ogẹnni, ẹnyi amarịnzuni; amụma ẹnyi e bu lẹ ozi ẹnyi e zini Osolobuẹ
ezuni. 10 Kanị, ogẹn hụn zu oke e gi bịa, e bu wẹ hụn zulẹni oke che ụsụọ.
11 Ogẹn m gi rị nwata, m'e ku kẹ nwata, m'e ro iroro kẹ nwata, m'a tụ iroro
kẹ nwata. A kagụụ m ẹhụ, m nọ na obibi nwata tọ. 12 Ogẹnni ẹnyi a hụn
bishi-bishi rịkẹ onyẹ rị e lee ughegbe* rịlẹni mma. Kanị, o ru ogẹn hụ, ẹnyi
lẹ ịya k'a hụntarị, elee-m, elee-i; kikẹnni, ẹnyi amarịnzuni, kanị ogẹn hụ, m
k'a marịnchanrịn ihiẹn ile kẹ Osolobuẹ dọn marịnchanrịn m.
13 Ihiẹn ẹtọ hụn a tọnị wụ: okukwe, olil'ẹnya lẹ ihiẹn-ọsụsụọ. Kanị, hụn
kachanrịnnị wụ ihiẹn-ọsụsụọ.

Isi Nke Mmẹnọ

Oyiye Asụsụ Lẹ Igi Oyiye Yeni Ndị-ụka Ẹka

1 Lịlịma nị nwan nị ụnụ e nwọn ihiẹn-ọsụsụọ lẹni ụnụ a chọkẹnmẹ oyiye
Mmọn-nsọ—tụmadụ igi asụsụ ịhịan rị a ghọta e zini Osolobuẹ ozi. 2 Makẹni,
onyẹ hụn rị a sụ asụsụ “ire”, asụsụ wẹ rịlẹni a ghọta, rị a gwa Osolobuẹ
oku, ẹlẹ ịhịan k'ọ rị a gwa, makẹni, o nwọnni onyẹ rị a ghọta n'a. Ọ n'e gi
ikẹn Mmọn-nsọ e ku ihiẹn-mini. 3 Kanị, onyẹ hụn gi asụsụ wẹ rị a ghọta
e zini Osolobuẹ ozi rị a gwa ịhịan oku, oku hụn k'e mẹ okukwe wẹ sue,
gba wẹ umẹ, kasị wẹ obi. 4 Onyẹ hụn a sụ asụsụ wẹ rịlẹni a ghọta rị a gba
enwẹn ẹ umẹ. Kanị, onyẹ hụn gi asụsụ wẹ rị a ghọta e zini Osolobuẹ ozi rị
a gba ndị ụka umẹ.
5 K'ọ rị m, ụnụ ile a sụ asụsụ “ire” rị ichẹn-ichẹn. Kanị hụn m ka a chọ
wụ nị ụnụ e gi asụsụ wẹ rị a ghọta e zini Osolobuẹ ozi. Onyẹ hụn gi asụsụ
wẹ rị a ghọta e zini Osolobuẹ ozi ka onyẹ hụn rị a sụ asụsụ “ire” wẹ rịlẹni a
ghọta—sụkpan nị ịhịan sụhutọ ihiẹn ahụn o ku ye asụsụ wẹ k'a ghọta, kẹni
ọ gba ndị ụka umẹ.
6 Umunẹ m, lee n'ẹ nwan: omẹni m bịa ebe ọnụ rị, nị a sụma m asụsụ
“ire” ọnụ rịlẹni a ghọta, nanị kẹ m'e dọn yeni ụnụ ẹka, wezụka nị m gi asụsụ
ụnụ k'a ghọta gwa ụnụ oku? Ikẹnkwọ e gi m ya wụ asụsụ ụnụ a ghọta gwa
ụnụ ihiẹn Osolobuẹ ghọsị m, mọbụ a gwa m ụnụ oku ụnụ e gi marịn ihiẹn
ụnụ marịnlẹni; ikẹnkwọ e zi m ụnụ ozi Osolobuẹ sị zi; ikẹnkwọ a kuzi m
ụnụ ihiẹn?
7 Ẹrịra k'ọ rịzịdẹ ihiẹn ndị hụ rịlẹni ndụn wẹ gi a kụ egu—nọkẹ ẹkpịrị
mọbụ ụbọ: omẹni eyeni wẹ olu we ẹnya, nanị kẹ ịhịan e dọn ghọta ihiẹn
onyẹ rị a kpọnị wẹ rị e ku? 8 Opi wẹ gi a kpọgbama ndị jẹnkọ agha ye olu
wẹ ghọtalẹni, onyẹ k'e kọnrin agha? 9 Ẹrịra kẹ nke ụnụ rịzịkwọ: ụnụ gi asụsụ

* **Isi Nke Mmẹtọ**:12 Igwe wẹ finchanchanrịn ọhụnma kẹ wẹ gi e hẹnrin ughegbe ogẹn ahụn.

ọzọ hụn wẹ rịlẹni a ghọha ku oku, nanị kẹ wẹ e dọn marịn ihiẹn ụnụ rị e ku? Ya wụ nị ufere kẹ ụnụ rị a gwa oku.
10 W'a ra rụ ụka a, olu ichẹn-ichẹn bu ọda rị enu ụwa, bụ o nwọnni hụn
nwọnlẹni ihiẹn wẹ gi ẹ e ku. 11 O mẹ nwan nị aghọtanị m olu ahụn, m k'a
wụ otumunyẹ ẹnya onyẹ rị e gi ẹ e ku oku, ya lẹ enwẹn ẹ a wụrụ otumunyẹ
ẹnya m. 12 Ẹrịra k'ọ rị ebe ụnụ lẹ enwẹn ụnụ rị: ebe oyiye Mmọn-nsọ rị a
dụ ụnụ, lịlịma nị nwan nị ụnụ e nwẹkẹnmẹ wẹ, nị ụnụ e gizikwọ wẹ a gba
ndị-ụka umẹ, e mẹ ụka a gha ihun.
13 Ya wụ, onyẹ gi asụsụ wẹ rịlẹni a ghọta ku oku, ya mẹ ekpere n'o nwọn
ikẹn sụhutọ ihiẹn o ku ye asụsụ ndị ọ rị a gwa oku k'a ghọta. 14 Makẹni,
m gi asụsụ m marịnlẹni mẹ ekpere, mmọn m hụ e mẹ ekpere, kanị, uche
m arị a ghọta, o nwọnni ihiẹn uche m rị a rụn. 15 Kị m'e mẹ nwan? M k'e
gi mmọn m mẹ ekpere, kanị, m k'e mẹzikwọ ekpere m k'a ghọta. M k'e gi
mmọn m bụ ẹbụ, kanị m k'a bụzịkwọ ẹbụ m k'a ghọta. 16 Omẹni ẹlẹ ẹrịra, i
gigụụ mmọn ị ja Osolobuẹ mma, nanị kẹ ogbori a dọn nwan sị "Isẹẹ!" gi
kweyeni ekele ahụn i kele Osolobuẹ, ebe o mẹni onyẹ hụ amarịn ihiẹn ị
rị e ku? 17 Ikẹnkwọ y'a jagụghọ Osolobuẹ mma nke-esi, kanị o nwọnni kẹ
ọjịja-mma ị dọn yeni okukwe hụn-ẹbọ ẹka sue.
18 A kpanmịn m Osolobuẹ nị mmẹ ka ụnụ ile asụsụ "ire" ichẹn-ichẹn a
sụ. 19 Kanị, imẹ ozuzu ndị-ụka, ọ ka m mma nị m ku mkpụrụ-oku isẹn m
ghọta, hụn ndị ọzọ k'a ghọta, ọ ban nị wẹ erere, karị nị m gi asụsụ "ire"
wẹ ghọtalẹni ku mkpụrụ-oku nnụ ole-lẹ-ole. 20 Umunẹ m, erolẹ ni iroro kẹ
ụmụẹka! Kama, ebe njọ rị, a wụ nị ụmụẹka, kanị, o mẹ nke iroro, e ro ni
iroro kẹ ndị ka-ẹhụ. 21 Imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, wẹ de ẹ nị Di-nwọnni-ẹnyi sị,
"Ndị asụsụ ọzọ,
lẹ ọnụ itumunyẹ
kẹ m k'e gi gwa ndịnị oku;
kanị ẹlẹ wẹ k'e gọnzikwọ m tan ntịn."
22 Ya wụ, ndị kwerilẹni kẹ wẹ gi asụsụ-ire a ghọsị ẹka Osolobuẹ, ẹlẹ ndị
kwerigụnị; kanị, ndị kwerigụnị kẹ wẹ gi "Osolobuẹ sị" a gwa oku, ẹlẹ ndị
kwerilẹni.
23 Ya wụ, o mẹ nwan nị ndị ụka ile zu, ịhịan ile a sụma asụsụ ire, nị onyẹ
marịnlẹni ẹnya ihiẹn ndịnị mọbụ onyẹ kwerilẹni a banhan, o kukọ nị ẹra
rị a pụ ụnụ? 24 Kanị, omẹni ịhịan ile gi asụsụ w'a ghọta e zini Osolobuẹ ozi,
onyẹ hụn kwerilẹni mọbụ onyẹ marịnlẹni ẹnya ihiẹn ndịnị banhan, ihiẹn
ịhịan ile rị e ku a mama a ikpe, ọ jụma enwẹn ẹ njụ. 25 Ihiẹn rị a obi k'a pụha
ifọn, bụ o nwẹni onyẹ ọ gwa ihiẹn ọwụlẹ. Ọ k'a kpọnị Osolobuẹ isi-alị, ye
Osolobuẹ ọghọ, sị, "Ezioku-ezioku, Osolobuẹ rị imẹ igunrun ụnụ!"

Igi Usọnrọn E Mẹ Ihiẹn Imẹ Ụka

26 Kịnị furu nwan ẹnyi k'e mẹ, umunẹ m? Ụnụ zu, onyẹ-onyẹ nwẹ ihiẹn
ọ k'a s'ẹka mẹ: ikẹnkwọ ẹbụ rọ; ikẹnkwọ nkuzi rọ; ikẹnkwọ ihiẹn Osolobuẹ
ghọsị ịhịan k'ọ chọ n'o ku; ikẹnkwọ ozi wẹ jẹnkọ d'e gi asụsụ ndị ọzọ zi rọ;
ikẹnkwọ wẹ jẹnkọ d'a sụhutọ oku ye asụsụ wẹ k'a ghọta. E mẹ ni ihiẹn ile
k'o k'a dọn yeni ndị ile rị ụka ẹka, gba wẹ umẹ. 27 Omẹni ịhịan k'e gi asụsụ
ndị ọzọ zị ozi, ya wụrụ madụ ẹbụọ—ọ karị-ẹka, madụ ẹtọ. Wẹ ku ẹ onyẹ-
ohu onyẹ-ohu. Kanị onyẹ sikọ d'a sụhutọnị k'a rịrịrị a. 28 Kanị, omẹni onyẹ
k'a sụhutọnị arị a, ndị te k'a sụnị wẹ gba nkịntịn imẹ ụka; wẹ gwama enwẹn
wẹ lẹ Osolobuẹ oku imẹ obi wẹ.
29 Nke ndị hụn k'e gi asụsụ w'a ghọta zini Osolobuẹ ozi, madụ ẹbụọ
mọbụ ẹtọ wẹ ku—ndị họdụnị wẹ gọnmẹ ntịn, e leban ihiẹn wẹ rị e ku ẹnya.

30 Omẹni Osolobuẹ a ghọsị onyẹ nọdị alị ihiẹn, onyẹ rị e ku oku ya kụsị.
31 Ụnụ ile k'a sa nwan ẹka e zi ozi Osolobuẹ sị ụnụ zi—onyẹ ohu, onyẹ
ohu—kẹni onyẹ ọwụlẹ mụnrụn ihiẹn, a gba wẹ onyẹ ọwụlẹ umẹ.
32 Ọzọzị, mmọn onyẹ amụma lẹ onyẹ e zini Osolobuẹ ozi rị okpuru onyẹ
ahụn—ọ k'a saẹka gba nkịntịn. 33 Makẹni Osolobuẹ ẹlẹ Chuku isusu, kanị
Chuku udọn lẹ usọnrọn k'ọ wụ.
Rịkẹ kẹ ẹnyi dọn e mẹ ẹ imẹ ụka ndị-nsọ ile, 34 ikpoho wẹ gba nkịntịn
imẹ ụka ile. Ẹnyi ara nị wẹ ku oku. Wẹ we enwẹn wẹ che okpuru. Iwu e
kughọzị ẹrịra. 35 Omẹni wẹ nwọn ụtaa, wẹ ru ụnọ a jụ wẹ di wẹ ya, makẹni
ihiẹn ifẹnrẹn k'ọ wụ nị okpoho k'e ku oku imẹ ụka.
36 Ra ẹka ụnụ kẹ oku Osolobuẹ ghadẹ bidọn? Ụnụ sụọ k'o ru ẹka?
37 Onyẹ ọwụlẹ sị n'ọ wụ onyẹ-amụma lẹ onyẹ e zini Osolobuẹ ozi, n'o
ze eze imẹ mmọn, ya ku ezioku nị ihiẹnni m rị e de ni ụnụ wụ ihiẹn Onyẹ-
nwọnni-ẹnyi sị wẹ e mẹ. 38 Onyẹ ọwụlẹ sị nị ẹlẹ ezioku, weri n'ẹ nị 'ya nwẹn
ẹlẹ ihiẹn ahụn ọ sị nị 'ya k'ọ wụ.
39 Umunẹ m, igi asụsụ wẹ k'a ghọha bu amụma lẹ izini Osolobuẹ ozi ya
dụma ụnụ; k'a sịkwọlẹ ni w'a sụlẹ asụsụ "ire".
40 Kama, e gi ni usọnrọn e mẹ ihiẹn ile, e mẹ ẹ n'ọ na ẹnya.

Isi Nke Mmisẹn

Ndị Nwụnnị Jẹnkọ D'a Rịzị Ndụn

1 Umunẹ m, m chọ nwan nị m nyanhan nị ụnụ oziọma hụn m zi ụnụ,
hụn ụnụ nabanhan, hụn ụnụ turu nwan imẹ ẹ; 2 oziọma ahụn Osolobuẹ gi
rị a zụọpụha ụnụ—omẹni ụnụ e kwọnkẹnmẹghọ ozi hụ m zi ụnụ—mmanị
ụnụ kwerihụ nke ọlal'iwi.
3 Makẹni, ihiẹnni rịkẹnmẹ mkpa imẹ ihiẹn ndị ru m ẹka rị ihiẹn ibuzọ m
mẹ n'o ruzikwọ ụnụ ẹka: nị Kraịstị gi ufiri njọ ẹnyi nwụn nọkẹ kẹ Ẹhụhụọ-
nsọ dọn ku ẹ ẹdẹị; 4 nị wẹ li ẹ; ni, nke akp'ọhịn ẹtọ, Osolobuẹ nọ weli ẹ—
nọkẹ kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku ẹ ẹdẹị; 5 nị Kẹfasị (wụ Pita) hụn a; uwẹ Mmẹbụọ
wụ ndị-ozi pụ-ichẹn nọzị hụn a.
6 Omẹgụụ, ihiẹn karị madụ ọgụn-isẹn kwasị nnụ imẹ ndị kwerini
nọgbamanị nọ hụn a. Imẹrinmẹ wẹ hụkwọ nwan ndụn, kanị ndị hụ imẹ
wẹ a ranhịngụọ—ya wụ, a nwụnhụngụọ wẹ. 7 Omẹgụzị Jemisi nọ hụn a;
omẹgụzị ndị-ozi pụ-ichẹn ile nọ hụn a. 8 Nke ịkpazụụn imẹ wẹ ile, mmẹ
nwẹn nọzị hụn a: mmẹ hụn nọ kẹ nwa wẹ mụ ogẹn furulẹni. 9 Ezioku-
ezioku, imẹ ndị ozi pụ-ichẹn ile, onwọnni onyẹ m han kẹ 'ya. Erudẹni m
onyẹ w'a kpọ onyẹ-ozi pụ-ichẹn, makẹni m kpokpo ụka Osolobuẹ. 10 Kanị,
m wụ nwan ihiẹn m wụ ghahanị ẹfọma Osolobuẹ, bụ ẹfọma hụ o mẹni m
alanị iwi. Kaka! Mmẹ rụnkarịdẹ onyẹ ọwụlẹ imẹ wẹ. Kanị, ẹlẹ ni mmẹ
rụn—kama, ẹka Osolobuẹ hụn rị imẹ ndụn m rụn a. 11 Ya wụ, ọsụọn'a nị
mmẹ zi mọbụ nị uwẹ zi, ọnwan wụ ihiẹn ẹnyi e zi; ọnwan wụ ihiẹn ụnụ
kweri.

Osolobuẹ E Weli Ndị Nwụnnị Eweli

12 O mẹ nwan nị ozi ẹnyi wụ nị Osolobuẹ gha ọnwụn weli Kraịstị, kịnị
kẹ ndị hụ imẹ ọnụ rị e kuni nị Osolobuẹ e welikọ ndị nwụnnị? 13 Omẹni
Osolobuẹ ara weli ndị nwụnnị, ya wụ nị o welini Kraịstị—ya wụ nị Kraịstị
aghanị ọnwụn lihi; 14 omẹni Osolobuẹ ewelini Kraịstị, ya wụ nị ozi ẹnyi zi
enwẹni ihiẹn ọ wụ, okukwe ọnụ enwọnzikwọnị ihiẹn ọ wụ. 15 Ya wụzị nị
ẹnyi rịdẹ nwan e buokin Osolobuẹ ọnụ—makẹni ẹnyi e kugụọ nị Osolobuẹ

a ghagụọ ọnwụn weli Kraịstị—bụ o welin'ẹ, omẹni ara weli ndị nwụnnị.
16 Omẹni Osolobuẹ ara weli ndị nwụnnị, ya wụ nị o welini Kraịstị, 17 omẹni
Osolobuẹ ewelini Kraịstị, ya wụ nị okukwe ụnụ wụ ihiẹn la iwi, ya wụ nị
ụnụ rịkwọ nwan imẹ njọ ụnụ. 18 Ya wụ nị ndị hụn rị imẹ Kraịstị ogẹn wẹ
gi nwụnhụn, ndị ranhịngụnị, a lagụọ iwi. 19 Omẹni ịrị-ndụn enu-ụwanị sụọ
kẹ ẹnyi gi rị e nwọn olil'ẹnya imẹ Kraịstị, ya wụ nị nke ẹnyi kachanrịn njọ
imẹ ịhịan ile rị ụwa.
20 Kanị, ezioku rịn'a wụ nị Osolobuẹ a ghagụọ ọnwụn weli Kraịstị, gi ẹ
hẹnrin ihiẹn-ugbo ibuzọ* o wepụha nị enwẹn ẹ imẹ ndị nwụnnị, gi ẹ ghọsị
kẹ ndị họdụnị k'e jẹn.
21 Makẹni, ebe o mẹ ni ẹka onyẹ ohu kẹ ọnwụn ghaha bịa, ịgha ọnwụn
lihi a ghagụọzịkwọ ẹka onyẹ ohu bịa. 22 Makẹni, k'o dọn mẹ ni ịhịan ile a
nwụn ọnwụn makẹni wẹ lẹ Adam wụ ohu, ẹrịra k'ọ dọnzi mẹ nị ịhịan ile
k'a gha ọnwụn lihi makẹni wẹ lẹ Kraịstị wụ ohu. 23 Kanị, o ru onyẹ o lihi,
o ru onyẹ o lihi: Kraịstị wụ onyẹ ibuzọ, mkpụrụ-ibuzọ; ọ bịazị, ndị nke ẹ e
lihi. 24 Ọhụn mẹgụụ, njẹndemẹ ogẹn e ru, hụn Kraịstị jẹnkọ d'e gi we Alị-eze
che ẹka Chuku-Nẹdi—o mẹrichanrịngụụ ọkịkị ile lẹ onyẹ ọwụlẹ rị a kịnị lẹ
onyẹ ọwụlẹ ikẹn ọwụlẹ rị ẹka a. 25 Makẹni, Kraịstị k'a kịrịrị d'e ru mgbe o
bugụụ ndị-iṅẹnrẹn ẹ ile che okpuru ụkụ a. 26 Eṅẹnrẹn ịkpazụụn o k'e tikpọ
wụ ọnwụn. 27 Makẹni, "Osolobuẹ e bugụọ ihiẹn ile che ẹ okpuru ụkụ." Ya
kẹ Ẹhụhụọ-nsọ ku. Kanị, omẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị nị "ihiẹn ile rị okpuru ụkụ
a" o wechanrịn ẹnya nị Osolobuẹ, hụn bu ihiẹn ile che ẹ okpuru ụkụ arị
ihiẹn o bu che ẹ okpuru.
28 Osolobuẹ bugụụ ihiẹn ile che okpuru ya wụ Nwa a, ogẹn hụ, Nwa
a lẹ enwẹn ẹ a bịa d'a rịzịkwọ okpuru Osolobuẹ hụn bu ihiẹn ile che ẹ
okpuru—kẹni Chuku wụrụ ihiẹn ile ẹnya onyẹ ọwụlẹ, wụrụ onyẹ ihiẹn ile
rị okpuru ẹ.
29 Omẹni Osolobuẹ ara weli ndị nwụnnị, kịnị kẹ ndị ahụn rị e mẹfụ nị
ndị nwụnnị mirin-Chuku k'e mẹ? Omẹni Osolobuẹ ara weli ndị nwụnnị,
kẹ ịhịan rị e mẹpụnị nị wẹ mirin-Chuku? 30 Kị ẹnyi rị nị nwan e buni enwẹn
ẹnyi e che ihiẹn ọnwụn gi a kpọ ẹnyi ihun ogẹn ile? 31 M'a nwụndẹ ụhụọhịn
ile ma! Ezioku rọchanrịn umunẹ m—k'o dọn wụrụ ezioku nị m gi ụnụ a
nyan isi makẹ ihiẹn Kraịstị wụ Jesu Nna ẹnyi mẹ imẹ ndụn ụnụ. 32 Emẹni
olil'ẹnya ịhịan-mmaka sụọ, olil'ẹnya ndụnnị sụọ, kẹ m gi kweri lụsọn eje-anụ
ndị hụ ọgụn imẹ alị Ẹfẹsọsị, elee erere k'ọ bannị m?
O mẹ nwan nị Osolobuẹ ara weli ndị nwụnnị,
"Nị ẹnyi ri nwan;
nị ẹnyi ra—
makẹni o ru eki,
ẹnyi a nwụnhụn!"
33 Anịkwọlẹ ni wẹ dufie ụnụ! "Eje-ọgbọ e wiwi ezi-omumẹ!"
34 Tẹnhin ni nwan nwọnrin uche; ụnụ e mẹbehi njọ—nị ndị hụ imẹ ụnụ
amarịn Osolobuẹ. Kaka! M rị e ku ọnwan kẹni ifẹnrẹn mẹ ụnụ.

Ẹhụ Ndị-nwụnnị Sikọ D'e Gi Lihi

35 Kanị, ikẹnkwọ ịhịan k'a jụma kẹ "Nanị kẹ Osolobuẹ e dọn weli ndị
nwụnnị? Elee ụdị ẹhụ kẹ wẹ k'e gi bịa?" 36 Onyẹ-nzuzu! Ihiẹn ị kụnye anị
ara rị ndụn, pu, wezụka n'ọ nwụnhụngụụ anwụnhụn. 37 Ọzọzị, ị gha a kụn

* **Isi Nke Mmisẹ**n:20 Ihiẹn-ugbo ibuzọ mọbụ Mkpụrụ ibuzọ wụ hụn wẹ wefụha imẹ ihiẹn ugbo, gi ye Osolobuẹ oyiye, wẹ kebe ghọrịma hụn họdụnị. Ọ nọkin ẹnya hụn họdụnị; k'ọ rị kẹ wẹ rị.

ihiẹn, ẹlẹ ẹhụ o jẹnkọ d'e gi pụha kẹ y'a kụnye, mkpụrụ gba-ọtọ kẹ y'a kụnye:
ikẹnkwọ mkpụrụ ọka-witi mọbụ mkpụrụ ihiẹn ọzọ. 38 Kanị Osolobuẹ e ye ẹ
ẹhụ hụ Osolobuẹ chọ; o ye ụdị mkpụrụ ọwụlẹ ẹhụ nke ẹ. 39 Ẹhụ ihiẹn ile ẹlẹ
ụdị ohu: nke ịhịan wụ ụdị ohu; anụmanụ nwọn ụdị ọzọ; nnụnụ nwọn ụdị
ọzọ; azụn nwọnzịkwọ ụdị ọzọ. Onyẹ lẹ ụdị a, onyẹ lẹ ụdị a. 40 O nwọnghọ
ihiẹn ndị rị elu-igwere, nwẹzikwọ ihiẹn ndị rị elu-ụwa; kanị ọghọ ihiẹn ndị
rị enu-igwere wụ ụdị ichẹn, ọghọ ihiẹn ndị ahụn rị elu-ụwa wụ ụdị ichẹn.
41 Ẹnya-anwụn nwọn ọghọ nke ẹ; ifọn nwọn ọghọ nke ẹ; kokisẹ nwọnzikwọ
ọghọ nke ẹ, kokisẹ ichẹn-ichẹn nwọn ọghọ ichẹn-ichẹn.

42 Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rị ogẹn Osolobuẹ k'e gi weli ndị nwụnnị: ẹhụ wẹ li
wụ hụn e rehini, kanị hụn o k'e weli ara rehi; 43 wẹ li ẹ ebe o nwọnlẹni
ọghọ, kanị hụn o k'e weli k'e nwẹ ọghọ; wẹ li ẹ ebe o kẹnrẹnlẹni, kanị hụn
o k'e weli k'e nwẹ ikẹn; 44 ihiẹn wẹ li wụ ẹhụ ịhịan-mmaka, kanị ẹhụ imẹ-
mmọn wẹ e legha k'o k'e weli† Omẹni ẹhụ-mmaka rị a rị, ya wụ ẹhụ imẹ-
mmọn rịzịkwọ a rị. 45 Ẹrịra kẹ wẹ de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị, "Onyẹ ibuzọ,
hụn wụ Adam, nọ hẹnrin ịhịan rị ndụn," Adam ịkpazụụn e hẹnrin *M*mọn
hụn e ye ndụn.

46 Kanị ẹlẹ hụn imẹ-mmọn bu ụzọ bịa, kama, hụn wụ ịhịan-mmaka bu ụzọ
bịa, n'o d'e ru onyẹ imẹ-mmọn hụ. 47 Onyẹ ibuzọ hụ gha ụwanị bịa, onyẹ wẹ
gi ẹjan mẹmẹ rọ; hụn-ẹbọ gha elu-igwee bịa. 48 Kẹ onyẹ hụ wẹ gi ẹjan mẹmẹ
rị, ẹrịra kẹ ndị hụn wẹ gi ẹjan mẹmẹ rị; kẹ onyẹ hụn gha enu-igwee bịa rị,
ẹrịra kẹ ndị hụn wụ nke elu-igwee rịzịkwọ. 49 Kẹ ẹnyi dọn nwọn nwan ẹhụ
hụn yi onyẹ nke ẹjan, ẹrịra kẹ ẹnyi k'a dọnzị nwọn ẹhụ hụn yi onyẹ nke
elu-igwee.

50 Umunẹ m, ọnwan wụ ihiẹn m rị a gwa ụnụ: ẹhụ-lẹ-ẹdeke asakọ ẹka
banye Alị-eze Osolobuẹ; ihiẹn a nwụnnị abanyekọ hụn ghalẹni a nwụn.

51 Gọn ni ntịn: nị m gwa ụnụ ihiẹn-mini: ẹlẹ ẹnyi ile k'a nwụn (ranhịn),
kanị, ẹnyi ile jẹnkọ d'e nwọnhutọ! 52 O k'e mẹ idumuzi: ozigbo-ozigbo, imẹ
ntabe-ẹnya ohu, hụn wẹ gihụ gbu opi ịkpazụụn hụ! Makẹni, ogẹn opi hụ e
gi han, ndị nwụnnị k'e gi ẹhụ ghalẹni a nwụn lihi; ẹnyi ndị hụn rị ndụn e
nwọnhutọ. 53 Makẹni, ẹhụ ẹnyini hụn e rehini k'e nwọnhutọrịrị hẹnrin hụn
ghalẹni e rehi; ẹhụ ẹnyini hụn a nwụnnị k'e nwọnhutọrịrị hẹnrin ẹhụ hụn
ghalẹni a nwụn.

54 Ogẹn ẹhụnị e rehini e gi hẹnringụụ ihiẹn ghalẹni e rehi, ẹhụnị a
nwụnnị e hẹnringụụ hụn ghalẹni a nwụn, ọ wụrụ nị ihiẹn ahụn wẹ de imẹ
Ẹhụhụọ-nsọ e mẹzugụọ: nị

"E mẹriọlẹ wẹ ọnwụn,
nke ẹ a gụgụọ!
55 Euu ọnwụn!
Elebe kẹ mmẹri i rị nwan?
Euu ọnwụn!
Elebe kẹ ihiẹn i gi e gbu rị nwan?"

56 Ihiẹn ọnwụn gi e gbu wụ njọ; ikẹn njọ wụ Iwu.

57 Kanị ekele ya rịnị Osolobuẹ, hụn e ye ẹnyi mmẹri hụ ghahanị Nna ẹnyi
wụ Jesu Kristi! 58 Ya wụ, ezi umunẹ m, wuzokẹnmẹ ni nwan; emẹhunmẹlẹ
ni; a rụnwaye ni ọrụn Di-nwọnni-ẹnyi—ebe o mẹ ni ọnụ a marịnghọ nị ọrụn
ụnụ rụn imẹ Di-nwọnni-ẹnyi alakọ iwi.

---

† **Isi Nke Mmisẹ**n:44 ẹhụ imẹ-mmọn hụn w'e legha ẹnya. Luk 24.33-46; Ndị Filipi 3.21

Isi Nke Mmisin

Ihiẹn Wẹ Tụ Nị Ndị Nke Osolobuẹ

1 Nị ẹnyi ku nwan oku ihiẹn wẹ rị a tụnị ndị nke Osolobuẹ rị Jerusalẹm.
Mẹ ni ihiẹnni m gwa ụka ndị rịsọnmẹ Galeshịa mẹ: 2 ụhụọhịn ibuzọ ọwụlẹ
imẹ izu-ụka, onyẹ-onyẹ imẹ ọnụ y'a gha ihiẹn Osolobuẹ ye ẹ e wepụha, e
dọnmẹ—amamgbe m'a bịa ụnụ a tụma ihiẹn. 3 M bịa, e we m ẹhụhụọ-ozi ye
ndị ọnụ hanpụha, e zi m wẹ bu oyiye ụnụ shi Jerusalẹm. 4 Omẹni ọ hụọghọ
mma nị mmẹ lẹ enwẹn m jẹn, e sọnjẹn wẹ m.

Ihiẹn Pọlụ Chọ N'o Mẹ

5 M sikọ d'a bịa d'a hụn ụnụ—m ghagbarịgụụ Masẹdonia—makẹni m
bu ẹ obi nị m k'a ghaha Masẹdonia. 6 Ikẹnkwọ e sọn m ụnụ nọye mọbụ
a nọdịchanrịndẹ m ogẹn oyi*; kẹni ụnụ hụn ụzọ yeni m ẹka ijẹn m—ebe
ọwụlẹ m jẹnkọ d'a chọ nị m jẹn. 7 Ogẹnni, achọnị m nị m hụnhụ ụnụ ghafe.
Makẹni, m chọ nị, m bịa, a nọye m—omẹni Di-nwọnni-ẹnyi a nị m.
8 Kanị m k'a nọdị imẹ Ẹfẹsọsị d'e ru ogẹn Mmẹmmẹ-Pentikosu, 9 nị
ezigbo oghere m'e gi rụnpụha ihiẹn a fụhagụọnị m—ọsụọn'a nị ndị ọdakin
buzikwọ ọda.
10 Omẹni Timoti a bịaghọ, ụnụ e mẹkwọ obi ru ẹ alị imẹ igunrun ụnụ,
makẹni ọrụn Nna-ẹnyi ohu ahụn m rị a rụn k'ọ rị a rụn. 11 Ya wụ, onyẹ
ọwụlẹ y'e legberikwọl'a. Hụn n'a n'o gi udọn la, kẹni ọ bịa d'e kunrun m—
nị m rị a tụ ẹnya ya lẹ umunẹ ẹnyi ndị hụ. 12 Nke nwẹnẹ ẹnyi wụ Apolọsị,
a rịọkẹnmẹgụọ m'a n'o sọnhẹn umunẹ ẹnyi ndị ọzọ hụ d'a hụn ụnụ, kanị o
ke chọ n'ọ bịa. Kanị, ezigbo oghere pụhan'a, o k'a bịa.

Oku Ịkpazụụn

13 Dọnrin ni ẹnya; turukẹnmẹ ni imẹ okukwe ụnụ; atụlẹ ni egun; zekẹnmẹ
ni. 14 Gi ni ihiẹn-ọsụsụọ e mẹ ihiẹn ile ụnụ e mẹ.
15 Umunẹ, ụnụ a marịngụọ nị ikpun-ụlọ Stẹfanasị wụ ndị ibuzọ kwerini
Jesu imẹ Azụụn Akaya. Ọzọ wụ n'e buchanrịngụọ wẹ enwẹn wẹ che ịrụnnị
ndị nke Osolobuẹ ọrụn. 16 M rị a sị ụnụ hụn a nị ụnụ e mẹ ihiẹn ọwụlẹ ndị
nọ ẹrịra sị ụnụ mẹ hụn k'e yeni wẹ ẹka rụn ọrụn hụ—kẹ uwẹ kẹ ndị ile e
sọn wẹ a rụn ọrụn hụ, a rụnshi ẹ ikẹn.
17 Ọbịbịa Stẹfanasị lẹ Fọtunatọsị lẹ Akayatọsị bịa hụ a sụọ m. A nọkingụọ
wẹ ẹnya ụnụ nwẹn rịlẹni ebeni. 18 Wẹ gba mmọn m umẹ, gbazịkwọ nke
ụnụ. A gbaye ni nwan ndị nọ ẹnịna.
19 Ụka ndị rịsọnmẹ Azụụn Eshịa e zi ekele ụnụ. Akwila lẹ Priska† lẹ ụka
hụn e zu iwe wẹ e kele ụnụ ọhụnma-ọhụnma imẹ Nna-ẹnyi. 20 Umunẹ ẹnyi
ile rị ebeni e zi ekele. Dide ni ibe ụnụ odide rị nsọ.
21 Mmẹ wụ Pọlụ gi ẹka m de ekeleni. 22 Ịbụ-ọnụ ya rịnị onyẹ ọwụlẹ ihiẹn
Di-nwọnni-ẹnyi ghalẹni a sụọ!
Di-nwọnni-ẹnyi, bịa!
23 Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị ya nọyeni ụnụ.
24 M nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni ụnụ ile imẹ Jesu Kristi.

---

* **Isi Nke Mmisin:6** ogẹn winta † **Isi Nke Mmisin:19** mọbụ: Prisiliạ

Ẹhụhụọ-Ozi Nke Ẹbụọ Pọlụ Dejẹnni Ndị Kọrẹntị

Ndị Kọrẹntị, Nke Ẹbụọ

1 Mmẹ wụ Pọlụ de Ẹkụkwọ-ozini. M wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn nke Kraịstị wụ
Jizọsị ghahanị uche Osolobuẹ. Mmẹ lẹ Timoti nwẹnẹ ẹnyi gba de ẹ. Ndị
ụka Osolobuẹ rị alị Kọrẹntị kẹ ẹnyi rị e dejẹnni Ẹhụhụọ-ozini, uwẹ lẹ ndị
nsọ ile hụn wẹ ile gba rị Azụụn Akaya*.
2 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwẹni-ẹnyi wụ
Jizọs' Kraịstị bịa ya rịnị ụnụ.

Pọlụ E Ye Osolobuẹ Ekele

3 Ọjija-mma ya rịnị Osolobuẹ hụn wụ Osolobuẹ lẹ Nẹdi Di-nwọnni-ẹnyi
wụ Jizọs' Kraịstị. Nẹdi omikẹn k'ọ wụ, Osolobuẹ hụn nkasị-obi ile gha ẹka
a a bịa. 4 Ịya wụ onyẹ a kasị ẹnyi obi imẹ nsọngbu ẹnyi ile, kẹni ẹnyi saẹka
e gi nkasị-obi hụn Osolobuẹ ye ẹnyi nwẹn a kasị ndị ọzọ rị imẹ nsọngbu
ọwụlẹ obi. 5 Makẹni, kẹ ẹnyi dọn a ta okẹn afụnfụn makẹ ifiri Kraịstị, ẹrịra
kẹ Osolobuẹ dọnzịkwọ a kasị ẹnyi obi ọda-ọda ghahanị Kraịstị.
6 Omẹni nsọngbu rị a bịanị ẹnyi, ọ hụ a bịanị ẹnyi kẹni wẹ gi ẹ kasị ọnụ
obi, kẹni ụnụ gizịkwọ a nwẹ nzụọpụha; omẹni wẹ rị a kasị ẹnyi obi, wẹ rị
e gi ẹ kasị ụnụ obi ebe ụnụ nọ e wetu obi alị e dingbu ụdị afụnfụn ohu hụ
ẹnyi rị a ta. 7 Ya wụ, olil'ẹnya ẹnyi nwọn banyeni ụnụ turukwem. Makẹni,
ẹnyi a marịnghọ nị kẹ ụnụ dọn e sọn ẹnyi a ta afụnfụn kẹ ụnụ dọnzi e sọn
ẹnyi a narịn nkasị-obi.
8 Umunẹ m, ẹnyi chọ nị ụnụ marịn nị ẹnyi ta okẹn afụnfụn kẹ ẹnyi rị
Azụụn Eshịa: wẹ sọngbu ẹnyi ọda-ọda, karịdẹ hụn ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi saẹka
din—nke wụ nị ẹnyi erozini nị ẹnyi k'a hụn isi. 9 Ezịẹ, o te rị ẹnyi kẹ sị
a magụọ wẹ ẹnyi ikpe-ọnwụn. Kanị, ọnwan mẹ kẹni ẹnyi gi Osolobuẹ dọn
ẹnya, Osolobuẹ hụn e weli ndị nwụnnị—hụn nkẹ ẹnyi e gi gi enwẹn ẹnyi
dọn ẹnya.
10 Ịya gbapụha ẹnyi imẹ eje-ọnọdị hụ te k'e gbuni ẹnyi. Ọ k'a rị a gbapụha
ẹnyi. Ịya kẹ ẹnyi rị e lee ẹnya n'o k'a gbafụhazị ẹnyi— 11 ụnụ gha e sọn
ndị ọzọ e gi ekpere e yeni ẹnyi ẹka, kẹni ndị bu ọda hụn ụzọ gi ufiri ẹnyi
a kpanmịn Osolobuẹ, makẹ ihiẹn rị mma o gi ẹfọma mẹni ẹnyi ghahanị
ekpere ndị bu ọda mẹ.

Ihiẹn Haịn Pọlụ Gizilẹni Jẹn Kọrịntị

12 Ihiẹn ẹnyi gi a nyan isi wụ ọnwan: nị obi ẹnyi rị a shịanị ẹnyi ẹri nị ẹnyi gi
obi rị ọchan lẹ ezioku Osolobuẹ bi obibi ẹnyi imẹ ụwa, tụmadụ ẹgbata ẹnyi lẹ
ụnụ; nị ẹnyi egini amamihiẹn ụwa bi, kanị eyemẹka Osolobuẹ. 13 Makẹni,
ẹnyi ara deni ụnụ ihiẹn ọwụlẹ karị hụn ụnụ a gụn, ọ nị ụnụ ghọta; kanị
m rị e lee ẹnya nị ụnụ k'a ghọtachanrịn ẹnyi, 14 kẹ ụnụ dọn nwan ghọta ẹnyi
ẹkẹrẹ. Ẹghẹẹ, ụnụ a ghọtaguọ nị ụnụ k'a saẹka gi ẹnyi nyan isi Ụhụọhịn Nna
ẹnyi wụ Jizọsị k'a bịa—nọkẹ kẹ ẹnyi nwẹn k'a dọn saẹka gizikwọ ụnụ nyan
isi.
15 Makẹni ọnwan we m ẹnya haịn m te gi kwademẹ nị m k'a bịagụzị d'a
hụn ụnụ, kẹni ọ wụrụ nị ụnụ ngọzi mgbe ẹbụọ. 16 M te chọ nị m bịa d'a hụn

---

* **Isi Nke Ohu:1** Akaya lẹ Grisi e d'e mẹ ihiẹn ohu.

ụnụ m jẹnkọnị Masẹdonia lẹ m kinkọzịnị, mmẹ lẹ ụnụ nọdịgụụ, ụnụ e yeni m ẹka m jẹnkọnị Judia.

17 Ogẹn m gi tụ iroroni, m rị eroshi-azụụnnị, eroshi-azụụnnị? Ra m'a tụ iroro kẹ ndị ụwa hụn a sị, "ẹghẹẹ, ẹghẹẹ" lẹ "mba, mba" mgbe ohu? 18 Kaka! Ebe o mẹ eziẹ nị Osolobuẹ wụ onyẹ-ezioku, oku ẹnyi a gwa ụnụ e mẹtuni "ẹghẹẹ lẹ mba" nke onyẹ e ku ẹbụọ. 19 Makẹni Nwa Osolobuẹ wụ Jesu Kristi, hụn mmẹ lẹ Sivanọsị, hụn w'a kpọzị Saịlasị, lẹ Timoti zi ụnụ ozi ẹ, ẹlẹ onyẹ a sị "ẹghẹẹ," a sị "Mba;" kama, ihiẹn rị imẹ ẹ ogẹn ile wụ "ẹghẹẹ." 20 Makẹni, imẹ ẹ kẹ nkwa Osolobuẹ ile nọ e mẹzuchanrịn, a wụ "ẹghẹẹ." Ya haịn ẹnyi gi a sị "Isẹẹ" ghahanị ịya wụ Jesu Kristi, e gi e ye Osolobuẹ ọghọ. 21 Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ wụ onyẹ hụn e mẹ ẹnyi lẹ ụnụ e turukẹnmẹ imẹ Kraịstị; ịya tumẹ ẹnyi, 22 ye ẹnyi ahịma a ghahanị iwe Mmọn-nsọ a che imẹ obi ẹnyi, gi ẹ hẹnrin mbiye ihiẹn ile o k'e mẹni ẹnyi.

23 Kanị, m rị a kpọku Osolobuẹ n'ọ shịagbu m ẹri omẹni ẹlẹ ezioku kẹ m rị e ku nị ihiẹn haịn m gilẹni bịazị Kọrẹntị wụ nị a chọnị m nị m bịa a jụgbọma m ụnụ. 24 Arị m e gi ẹ e ku nị ẹnyi nwẹ e ku ihiẹn ụnụ gi okukwe ụnụ e mẹ. Ẹlẹ 'ya—ihiẹn rịn'a wụ nị ẹnyi lẹ ụnụ gba a rụn kẹni ụnụ nwẹhẹn ịghọghọ hụn k'a bịanị ụnụ makẹni ụnụ turu ọhụnma imẹ okukwe ụnụ.

Isi Nke Ẹbụọ

1 Ya kẹ m gi kwademẹ obi m nị abịakọzị m ijẹn k'e buhẹni ụnụ ụfụ. 2 Makẹni, m mẹ ụnụ ihiẹn ụfụ, onyẹ k'a gbazị m nwan umẹ? Ẹlẹ ndị hụn m mẹgụụ ihiẹn ụfụ? 3 M de ni ọnụ ẹhụhụọ-ozi hụ m de, amamgbe m'a bịa, ụnụ nwẹn, hụn nkẹ e mẹ m ghọghọ, e mẹ m ihiẹn k'a fụ nị m. Makẹni, a marịnghọ m ọnụ ile ọhụnma-ọhụnma, nị, m ghọghọma, ụnụ ile k'a ghọghọma. 4 Ẹkwan lẹ obi rị a gbawanị m kẹ m gi de ya wụ ẹkụkwọ-ozi. E deni m'ẹ n'ọ fụ ụnụ, kanị m de ẹ ni ụnụ marịn nị ụnụ rị m obi ọda-ọda.

Gbagharị Nị Nwan Onyẹ Ahụn Mẹ Njọ

5 Omẹni o nwọn onyẹ mẹ ihiẹn ụfụ, ẹlẹ mmẹ sụọ k'o mẹ ẹ, kanị o nwọnghọ k'o gi mẹ ezioku nị ụnụ ile k'o mẹ ẹ. M sị nị "o nwẹghọ k'o dọn mẹ ezioku" makẹni achọnị m nị m bẹnyeni oku. 6 Ụdị afụnfụnnị ndị ka ọda buche ẹka ye onyẹ nọ ẹnịna e higụọ. 7 Gbagharị n'a nwan, ụnụ a rọkọ a obi, amamgbe ọ sụkụrụghafe okẹn, ndụn okukwe a gụụ a. 8 Ya wụ, dodo, ọ rị ẹka ụnụ, ghọsịzị n'a n'ọ rị ụnụ obi.

9 Lee ni ihiẹn haịn m gi de ya wụ ẹhụhụọ-ozi: m de ẹ nị m gi ẹ lele ọnụ, gizi ẹ marịn kẹ ọnụ k'e mẹchanrịn ihiẹn ile m sị ụnụ mẹ.

10 Onyẹ ọwụlẹ ụnụ gbagharị, a gbagharị m'a. Ihiẹn m gbagharị—omẹni o nwọghọ ihiẹn m gbagharị—m gbagharị makẹ ufiri ụnụ id'ẹnya Kraịstị, 11 kẹni ẹnyi gi e gbọndọn Ekwensụ, amamgbe ọ tụnarịn ẹnyi ihiẹn rị mma —makẹni ẹnyi a marịnghọ ẹro ẹ.

Nwẹnẹ i?

12 Ogẹn m gi ru alị Trasị d'e zi oziọma Kraịstị, m nọ hụn nị Di-nwọnni-ẹnyi a kpọpụgụọ ụzọ m'e gi rụn'a ọrụn ebẹhụ. 13 Kanị, obi eruni m alị, makẹni ahụnnị m Taịtọsị wụ nwẹnẹ m imẹ Kraịstị ebẹhụ. Ya m nọ sị wẹ nọdị ọhụnma, m nọ jẹnmẹ Masẹdonia.

Imẹri Ghahanị Kraịstị

14 Kanị ekele ya rịnị Osolobuẹ—makẹni, Osolobuẹ hụ e yesọnmẹ ẹnyi mmẹri ogẹn ile ghahanị onyẹ-mmẹri ahụn wụ Kraịstị —rịkẹ ndị rị e

sọnhunmẹ onyẹ-mmẹri, e gi ẹnyi e zisọnmẹ ozi Kraịstị ebe ọwụlẹ ẹnyi jẹn, nọkẹ ishin-ọma rị e kungbamanị. 15 Makẹni, ebe Osolobuẹ rị, ishin Kraịstị
kẹ ẹnyi wụ—kẹ ebe ndị rị e nwọn nzụọpụha rị kẹ ebe ndị lakọ iwi rị. 16 Ebe
ndị ahụn lakọ iwi rị, ẹnyi rị e shin ishin hụn e gbuni; ebe ndị wẹ rị a
zụọpụha rị, ẹnyi rị e shin ishin hụn e ye ndụn. Onyẹ k'a sa nwan ẹka mẹ
ihiẹn ndịnị? 17 Ẹnyi anọnị kẹ ndị bu ọda hụn e ghoro oku Osolobuẹ lẹkẹ
sị ibu-afịa rọ; kama, rịkẹ ndị rị imẹ Kraịstị, ẹnyi e ku oku-Chuku rịkẹ ndị-
ezioku lẹ ndị Osolobuẹ zi, rịkẹ ndị rị id'ẹnya Osolobuẹ e ku.

Isi Nke Ẹtọ

Ndị-ọrụn Nkwerigbama Ọhụnnị

1 Ẹnyi a jamazịdẹ nwan enwẹn ẹnyi mma ra? Ẹnyi rịdẹ nwan ndị ahụn
a chọ onyẹ e deye wẹ ẹhụhụọ bịanị ụnụ kẹni ụnụ kweri nabanhan wẹ ra?
Ẹnyi rịdẹ nwan ndị ahụn a chọ nị ụnụ deye wẹ ẹhụhụọ wẹ e gi nabanhan
wẹ ra? 2 Mba! Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ wụ ẹhụhụọ-ozi ẹnyi, hụn wẹ deye imẹ obi
ẹnyi, hụn ịhịan ile marịn lẹ hụn ịhịan ile a gụn. 3 Ihiẹn wẹ a hụn ebe ụnụ rị
a ghọsị nị ụnụ wụ ẹhụhụọ-ozi Kraịstị de, hụn o gha ẹka ẹnyi zihẹ. Ẹlẹ hụn
wẹ gi pẹni de, kanị hụn wẹ de ghahanị Mmọn-nsọ Osolobuẹ—Osolobuẹ
hụn rị ndụn; ẹlẹ hụn wẹ deye ibe ọmụma—rịkẹ Iwu mbụ ahụn, kanị hụn
wẹ deye imẹ obi ịhịan.
4 Ẹrịra kẹ obi ruhan ẹnyi alị ebe Osolobuẹ rị ghahanị Kraịstị. 5 Ẹlẹni ẹnyi
lẹ enwẹn ẹnyi nwẹ ikẹn mẹ ihiẹn ọwụlẹ hụn ẹnyi e gi sị nị o nwọn ihiẹn gha
ẹka ẹnyi a bịa. Osolobuẹ ya e mẹ ẹnyi gi e nwọn ikẹn e mẹ ihiẹn ọwụlẹ ẹnyi
e mẹ. 6 Osolobuẹ ya mẹ ẹnyi gi saẹka wụrụ ndị-ọrụn hụn ma rụn ọrụn imẹ
nkwerigbama ọhụnnị. Nkwerigbama ọhụnnị ẹlẹ nke *Iwu* wẹ de ede, kanị
nke imẹ-mmọn. Makẹni hụn wẹ de e gbu egbu, kanị Mmọn-nsọ e ye ndụn.

Nkwerigbama Akan Lẹ Nke Ọhụn

7 O mẹ nwan nị ofufe mbụ hụ gi ọghọ bịa, ofufe hụn e gbuni, hụn wẹ
kayesọnmẹ ihiẹn rịn'a elu ọmụma, nke wụ nị ndị Izrẹl' asanị ẹka lee Mozizi
ẹnya ihun makẹni ọghọ rị n'a rị e gbuke—ọghọ hụn fapụkọnị— 8 ọghọ ofufe
hụnnị wẹ gha ẹka Mmọn-nsọ e fe akarịkọ a nwan, karị a ọhụnma-ọhụnma?
9 Omẹni ofufe hụ hụn wẹ gha a ma ịhịan ikpe e nwọnghọ ọghọ, ya wụ nị
ofufe hụnnị, hụn wẹ gi a kpọ ịhịan onyẹ rị ọchan k'a ka a ọghọ e nwọn, ka
a ọhụnma-ọhụnma!
10 Ezioku rị n'a wụ nị ihiẹn hụn te nwọn ọghọ mbụ enwọnzi nwan ọghọ,
kaka—makẹni hụn ka ọghọ e nwọn e kpumẹgụọ a.
11 O mẹ nwan nị nkwerigbama mbụ hụ lẹ ofufe rịn'a, hụn wẹ bugụụ
nwan che ụsụọ, gi ọghọ bịa, ya wụnị nke ọhụnnị hụn k'a tọ jẹnrin ejẹn ka a
ọghọ e nwọn ọhụnma-ọhụnma!
12 Ebe o mẹ nwan nị ẹnyi nwọn ụdị olile-ẹnyanị, ẹnyi e ku, ekushi ikẹn.
13 Ẹnyi anọnị kẹ Mozizi hụn gi ẹkwa kpumẹ ihun, amamgbe ndị Izrẹl' a
hụn ebe ọghọ ahụn rị e gbukeni nọ fapụchanrịn. 14 Eziẹ, wẹ kpumẹ nghọta
wẹ ogẹn hụ. D'e rukwọ nwan tannị, wẹ gha a gụn mọbụ e gọn ntịn kẹ wẹ
rị a gụn Ẹhụhụọ-nkwerigbama akan hụ, ẹkwa hụ hụzịkwọ ebẹhụ—makẹni
imẹ Kraịstị sụọ kẹ wẹ nọ e wepụ ya wụ ẹkwa. 15 Eziẹ, eziẹ, d'e rukwọ
nwan tannị, ogẹn ọwụlẹ wẹ gi a gụn Iwu Mozizi, ẹkwa hụ e kpumẹchanrịn
uche wẹ. 16 Kanị, ịhịan buruhẹ Di-nwọnni-ẹnyi, o wepụ a ẹkwa hụ kpumẹ
uche ẹ 17 "Di-nwọnni-ẹnyi" ahụn wẹ rị e ku oku ẹ wụ Mmọn-nsọ: ebe ọwụlẹ
Mmọn Di-nwọnni-ẹnyi rị, ebẹhụ kẹ ịhịan nọ e weri enwẹn ẹ. 18 Ẹnyi ile, hụn

wẹ kpupụgụụ ẹkwa hụ ihun, rị nwan e legha ọghọ Di-nwọnni-ẹnyi nọkẹ onyinyọn rị imẹ ughegbe; wẹ hụ e nwọnhutọ ẹnyi nị ẹnyi hụn ụzọ rị kẹ ihiẹn ahụn ẹnyi rị e legha, e nwẹ ọghọ hụ, e nwẹwaye ẹ. Ihiẹnni gha ẹka Di-nwọnni-ẹnyi, hụn wụ Mmọn-nsọ, a bịa.

Isi Nke Ẹnọ

Ndị-ozi Nke Ukpẹ

1 Ya wụ, ebe o mẹ nwan nị Osolobuẹ e mẹgụọnị ẹnyi omikẹn ye ẹnyi ọrụnnị, ndụn ara gụ ẹnyi. 2 Ẹnyi a jụgụọ ihiẹn-ifẹnrẹn ndị hụ ịhịan e zuemẹ, jụzịkwọ imẹ-ẹro lẹ ịtụ-ntụ ye imẹ oku Osolobuẹ. Ẹghẹẹ! Kama, ẹnyi hụ e kuchanrịn ezioku k'ọ nọ, e gi ẹ e wepụha enwẹn ẹnyi a ghọsị ịhịan ile ideẹnya Osolobuẹ, kẹni ndị ile e ku ezioku hụn ụzọ e lele kẹ ẹnyi nọ.

3 Omẹni echẹn kẹ oziọma ẹnyi rị e zi zueri, ndị rị a la iwi sụọ k'o zuerini. 4 Nke wẹ wụ nị mmọn hụn rị a kị ụwanị e kẹnkingụọ uwẹ ndị kwerilẹni ẹnya, amamgbe w'e legha ukpẹ oziọma ọghọ Kraịstị; Kraịstị, hụn o mẹ ni onyẹ hụnn'a a hụngụọ Osolobuẹ. 5 Makẹni ẹlẹ ozi enwẹn ẹnyi kẹ ẹnyi rị e zi; ẹnyi rị e zi ozi nị Jizọs' wụ Kraịstị wụ Di-nwọnni-ẹnyi, nị ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi wụ idibo ụnụ makẹ ifiri Jizọsị. 6 Makẹni Osolobuẹ ohu hụ hụn sị, "Ukpẹ ya nwunmẹ ebe ishi rị" ya nwun nwan imẹ obi ẹnyi hụn ẹnyi gi nwẹ ikẹn legha ọghọ Osolobuẹ ihun Kraịstị.

Ihiẹn Rị Mkpa W'e Buche Imẹ Ihiẹn E Tikpọnị

7 Kanị Osolobuẹ buche ọrụn oziomanị rị okẹn mkpa imẹ ẹnyi—ẹnyi hụn wụ ite-ayọgbe hụn e tikpọnị, kẹni o we ẹnya nị ikẹnni pụ-ichẹn ẹnyi gi a rụn a wụ nke Osolobuẹ—n'ọ ghanị ẹka ẹnyi bịa. 8 W'e sọngbu ẹnyi ụzọ ile, kanị asanị wẹ ẹka bịangbu ẹnyi; ihiẹn ndị hụn a gba ẹnyi ngharị-ẹnya hụ a, kanị ndụn ara gụụ ẹnyi; 9 wẹ e kpokposọnmẹ ẹnyi, kanị Osolobuẹ a jụnị ẹnyi tọ; w'a kụtu ẹnyi, kanị ẹnyi ara nwụn. 10 Ihiẹn ẹhụ ẹnyi a hụn ogẹn ile e mẹ ịhịan a hụn ọnwụn Jesu nwụn, kẹni, ịhịan gha a hụn nị ẹnyị hụkwọ ndụn, e gi w'ẹ marịn nị Jesu rị ndụn. 11 Makẹni, hụnnị ẹnyi rị ndụn, ihiẹn ọnwụn gi a kpọ ẹnyi ihun a bịa nị ẹnyi ogẹn ile makẹ ufiri Jizọsị, kẹni ịhịan gi ẹhụ ẹnyini hụn a nwụnhụnnị a hụn nị Jizọsị rị ndụn. 12 Ya wụ nị ọnwụn rị ọrụn ẹhụ ẹnyi, kanị, ndụn k'ọ rị a rụnfụha imẹ ụnụ.

13 Kanị ebe o mẹ ni ẹnyi nwọn agụngụn okukwe ohu ahụn wẹ ku oku ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, sị, "M kweri ekweri, ya haịn m gi ku ihiẹn m ku," ẹnyi nwẹn kwerizikwọ ekweri, ya haịn ẹnyi gi rị e ku oku-Chuku ẹnyi rị e ku. 14 Makẹni, ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ hụn gha ọnwụn weli Nna ẹnyi wụ Jesu jẹnkọ d'e welizikwọ ẹnyi k'o dọn weli Jesu, webanhan ẹnyi lẹ ụnụ ebe 'ya lẹ enwẹn ẹ rị.

15 Eziẹ-eziẹ, ihiẹnni ile wụ n'ọ rịnị ụnụ mma, kẹni ndị ẹfọma Osolobuẹ rị e ru ẹka hụn ụzọ e buwaye ọda, ekele rị a bịanị Osolobuẹ a bawaye ụba.

Igi Okukwe E Bi

16 Ya wụ, ndụn agụkọ ẹnyi. Ọsụọn'a nị ẹhụ ẹnyi rị a kpọ nkụn, ẹnyi hụ e nwọnwaye ndụn ọhụn imẹ-mmọn ụhụọhịn-ụhụọhịn. 17 Makẹni, ẹkẹrẹ afụnfụnnị ẹnyi rị a ta ogẹnni, hụn ghalẹni e bie, rị nwan a kwademẹ ẹnyi a tọnị ọghọ itẹbitẹ hụn wẹ ghalẹni a saẹka e ku kẹ ọ han. 18 Ẹghẹẹ, makẹni ẹnyi arị e lee ihiẹn ẹnya e legha, kanị ihiẹn ẹnya ghalẹni e legha; makẹni ihiẹn ẹnya e legha k'a gharị, kanị ihiẹn ẹnya ghalẹni e legha k'a tọ jẹnrin ejẹn.

Isi Nke Iseṇ

1 Makẹni ẹnyi a marịnghọ nị omẹni e tikpọ wẹ ẹhụ ẹnyini, ọdụnị ẹnyi bi imẹ ẹ imẹ ụwanị, ẹnyi e nwọnghọ ụlọ hụn Osolobuẹ tụn, hụn wẹ gilẹni ẹka tụn, hụn rị elu-igwee, ụlọ hụn k'a tọ jẹnrin ejẹn. 2 Imẹ ọdụnị ẹnyi rị kikẹnni, ẹnyi hụ a sụn-udẹn, ọ hụ a gụn ẹnyi ọda-ọda nị wẹ yimẹ ẹnyi ẹhụ ẹnyi hụ —ụlọ ẹnyi hụ, hụn rị elu-igwee— 3 hụn o mẹ nwan nị ẹnyi yirigụụ a, ẹnyi e mẹkọ ndị gba ọtọ. 4 Makẹni, hụnnị ẹnyi rịkwọ imẹ ọdụnị, imẹ ẹhụnị, ẹnyi hụ a sụn udẹn makẹni ibu rị a nyịn ẹnyi. Ẹlẹni ẹnyi chọ nị ẹnyi gba ọtọ, kanị, ẹnyi chọ nị wẹ yimẹzi ẹnyi hụn-ẹbọ ahụn, kẹni ndụn luefụ hụn a nwụnnị— weri ọnọdị a. 5 Onyẹ hụn kwademẹ ẹnyi tọnị onwọnhutọnị wụ Osolobuẹ. O yegụọ ẹnyi Mmọn-nsọ nọkẹ mbiye, gi ghọsị n'o k'e mẹ ẹ.

6 Ya wụ, obi e ru ẹnyi alị ogẹn ile, ọsụọn'a nị ẹnyi a marịnghọ nị omẹni ẹnyi rị imẹ ụlọnị wụ ẹhụ ẹnyi, ẹnyi arị ebe Di-nwọnni-ẹnyi rị, 7 makẹni ihiẹn ẹnyi kweri banyeni Kraịstị kẹ ẹnyi gi e bi obibi, ẹlẹ ihiẹn ẹnya ẹnyi rị e legha. 8 Ẹghẹẹ, obi e ru ẹnyi alị, nke wụ nị ọ kadẹ ẹnyi mma nị ẹnyi gha imẹ ẹhụnị pụ, laburu Di-nwọnni-ẹnyi d'a nọdị ụlọ ẹnyi hụn rị ebe ọ rị. 9 Ifiri ẹ, ẹnyi a lịlịma nị ẹnyi e mẹ ihiẹn a sụọ a ụsụọ ẹfọ ogẹn ile—kẹ ẹnyi rị ndụn imẹ ẹhụnị wụ ụlọ ẹnyi kẹ ẹnyi arị. 10 Makẹni ẹnyi ile k'a pụha ihun Oche-okink'ikpe Kraịstị n'o kin ẹnyi ikpe, kẹni onyẹ-onyẹ hụn ụzọ narịn ụgwọ-ọrụn ihiẹn ọ rụn k'ọ rị imẹ ẹhụnị—kẹ mma kẹ njọ.

Ọrụn Iwekinhẹn Ịhịan Ebe Osolobuẹ Rị

11 Makẹni ẹnyi a tụ egun Di-nwọnni-ẹnyi, ya haịn ẹnyi gi a lịlịma nị ẹnyi mẹ ndị ọzọ kweri; kanị Osolobuẹ a marịnghọ ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi ọhụnma-ọhụnma; e gighọ m'a dọn nị ụnụ nwẹn a marịnghọzịkwọ ẹnyi imẹ obi ọnụ.

12 Ẹlẹkwọ nị ẹnyi rịzị a gwa ọnụ nị ẹnyi a rịka mma! Mba. Ẹnyi rị e ye ọnụ ihiẹn k'e mẹ ọnụ gi ẹnyi nyan isi, kẹni ụnụ saẹka za ndị gi ihiẹn ẹnya e legha a nyan isi hụn nkẹ wẹ gi gi ihiẹn rị ịhịan obi nyan isi.

13 Makẹni, omẹni ẹnyi e mẹ kẹ ndị uche wẹ zulẹni, ifiri Osolobuẹ rọ; omẹni ẹnyi e mẹ kẹ ndị uche wẹ zu, ifiri ụnụ rọ. 14 Ihiẹn-ọsụsụọ Kraịstị nwẹ jẹnni ịhịan ya rị e nu ẹnyi, makẹni o weguọ ẹnyi ẹnya nị, ebe o mẹ ni onyẹ ohu a nwụnguọnị ịhịan ile ọnwụn, ya wụ nị ịhịan ile a nwụnguọ. 15 Ọ nwụnnị ịhịan ile ọnwụn, amamgbe ndị rị ndụn gha e bizini enwẹn wẹ, kama, nị wẹ e bini onyẹ hụ gi ifiri wẹ nwụnhụn, Osolobuẹ e gi ifiri wẹ weli ẹ.

16 Ẹnyi arịzị nwan e gi ẹnya-ịhịan e lee ịhịan. Ọ sụọn'a nị ẹnyi te gi ẹnya-ịhịan e lee Kraịstị mbụ, ẹnyi ara gizi ẹ e lee ẹ. 17 Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ rị imẹ Kraịstị a wụrụọlẹ onyẹ wẹ kedọnzi; ihiẹn akan a gharịgụọ, lee ẹ, ihiẹn ile e hẹnringụọ nke ọhụn!

18 Ihiẹnni ile gha ẹka Osolobuẹ bịa, onyẹ hụn dọnzi ẹgbata ẹnyi lẹ ịya, wekinhẹn ẹnyi ebe ọ rị ghahanị Kraịstị; ọ nọ nwan ye ẹnyi ọrụn iwekinhẹn ndị ọzọ ebe ọ rị. 19 Ya wụ nị Osolobuẹ rị imẹ Kraịstị, e dọnzi ẹgbata ya lẹ ndị ụwa; ara gizi njọ wẹ sọn wẹ. O weguọ nwan ozi ya wụ idọnzi-ẹgbata che ẹnyi ẹka zisọnmẹ. 20 Ya wụ nị ndị-ozi Kraịstị kẹ ẹnyi wụ, Osolobuẹ gi ẹnyi e ku ọnụ a; ẹnyi gi nwan ẹfan Kraịst' e ku: dodo, ọ rị ẹka ụnụ, “Kinhẹn ni d'e kunrun Osolobuẹ!” 21 Osolobuẹ gi ifiri ẹnyi gi Kraịstị hụn mẹlẹni njọ ọwụlẹ hẹnrin onyẹ mẹ njọ, kẹni ẹnyi hụn ụzọ hẹnrin ndị rị ọchan.

Isi Nke Isin

1 Nọkẹ ndị wẹ lẹ Osolobuẹ gba a rụn, ẹnyi rị nwan a gwa ụnụ oku:
dodo, ọ rị ẹka ụnụ, anịlẹ ni ẹfọma Osolobuẹ hụn ụnụ nabanhangụụ la iwi.
2 Makẹni Osolobuẹ sị,
“Hụn o gihụ ru ogẹn furu ni,
m nọ nụ olu ụnụ;
o ru ụhụọhịn nzụọpụha,
m nọ yeni ụnụ ẹka.”
Lee n'ẹ, kikẹnni wụ ogẹn hụ furuni! Tannị wụ ụhụọhịn nzụọpụha!
3 Ẹnyi arị e mẹ onyẹ ọwụlẹ uke, amamgbe ịhịan a hụn ihiẹn w'e gi
kọrịanị ọrụn ẹnyi rị a rụn nị Osolobuẹ. 4 Mba. Kama, imẹ ihiẹn ile, ẹnyi a
ghọsịchanrịn nị ẹnyi wụ ndị-ọrụn Osolobuẹ: ghahanị idin okẹn ndidi—imẹ
nsọngbu, imẹ afụnfụn lẹ ebe ọ nọ rị kẹ sị ihiẹn ile e wiwichanrịngụọ nị ẹnyi;
5 wẹ hụ e gbu ẹnyi ili, e gbu ẹnyi mkpịnsịn; w'e bu ẹnyi e che imẹ ụlọ-ngan,
w'a kpụ ẹnyi e gbu; ẹnyi a rụn okẹn-ọrụn, e chu-ụran, e bu ẹgụn. 6 Ọzọzị, ẹnyi
hụ e dọnmẹ obi ẹnyi ọchan, e nwẹ amamihiẹn, e nwẹ ndidi, a rị nsọ imẹ-
mmọn, e nwẹ ẹfọma, e nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹnyi hụn gha akpakalị-obi fụha.
7 Ọzọzị, ẹnyi e ku ezioku, ẹnyi a ghọsị ikẹn Osolobuẹ, ihiẹn-ọgụn Osolobuẹ
chọ sụọ kẹ ẹnyi gi a lụ, ịya sụọ rị ẹnyi ẹka-nni, rị ẹnyi ẹka-ekpẹn. 8 Wẹ hụ a
gbaye ẹnyi, e legberiziḳwọ ẹnyi; w'e ku oku ẹnyi ọhụnma, e kujaziḳwọ oku
ẹnyi; w'e mẹ ẹnyi kẹ sị ẹnyi ẹlẹ ihiẹn ẹnyi sị nị ịya kẹ ẹnyi wụ; kanị ịya kẹ ẹnyi
wụ. 9 Ẹnyi nọ kẹ ndị wẹ marịnlẹni, kanị a marịngụọ wẹ ẹnyi; ẹnyi nọ kẹ ndị
rị a nwụnnị, ka lee n'ẹ nwan, ẹnyi hụ ndụn! W'e ye ẹnyi afụnfụn, kanị ẹnyi
anwụnnị. 10 Ihiẹn ẹkwan e mẹsọnmẹ ẹnyi, kanị, ẹnyi a ghọghọ ogẹn ile; ẹnyi
nọ kẹ ndị igbẹnnyẹ, kanị ẹnyi e mẹ ndị bu ọda a wụrụ ịdafịn; ẹnyi nọ kẹ ndị
nwọnlẹni ihiẹn ọwụlẹ, kanị ihiẹn ile wụ nke ẹnyi.
11 Ẹnyi a shịapụgụọ nị ọnụ ndị Kọrẹntị ẹfọ! Ụnụ a hụnchanrịngụọ k'ọ rị
ẹnyi obi. 12 Ẹnyi arị e zuemẹni ụnụ ẹfọ—kanị ụnụ e zuemẹ nke ụnụ. 13 M rị
nwan a rịọ ụnụ nọkẹ ụmụ m: mẹ ni ni m kẹ m dọn mẹni ụnụ: shịapụchanrịn
nị nwan ẹfọ.

Dọnmẹ Ni Ụlọ-nsọ Osolobuẹ Nsọ

14 Anịlẹ ni wẹ kpagbama ụnụ lẹ ndị kwerilẹni ntụtụ ohu. Elee mmẹkọ
kẹ ezi-omumẹ lẹ eje-obibi nwẹdẹ? Elee mmẹkọ kẹ ukpẹ lẹ ishi nwẹdẹ?
15 Elee ogẹn kẹ Kraịstị lẹ Ekwensụ gidẹ kwerigbamama? Kịnị rịdẹ ẹgbata
onyẹ kwerini lẹ onyẹ kwerilẹni? 16 Elee ogẹn kẹ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ lẹ
mmọn gidẹ nwẹmẹ mmẹkọ?
Ẹnyi wụ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ, Chuku hụ rị ndụn—nọkẹ kẹ Osolobuẹ dọn
ku ẹ, sị,
“ ‘M k'e biri imẹ ndụn wẹ,
e jẹnhunmẹ imẹ igunrun wẹ.
M k'a wụrụ Chuku wẹ,
a wụrụ wẹ ndị nke m.’ ”
17 “Di-nwọnni-ẹnyi sị,
gha nị nwan imẹ igunrun wẹ pụha,
ụnụ a nọdị azụụn ichẹn;
emẹtụkwọlẹ ni ihiẹn ọwụlẹ ru unyin ẹka:
ogẹn ahụn kẹ m'e gi nabanhan ụnụ;
18 a wụrụ m nẹdi ọnụ,
ọnụ a wụrụ ụmụ-m-ikẹnnyẹ lẹ ụmụ-m-ikpoho,
Ịya kẹ Di-nwọnni-ẹnyi Hụn-nwọn-ikẹn-ile ku.”

Isi Nkẹ Ẹsa

1 Ndị rị m obi, ebe o mẹ nwan n'o kwesọnmẹgụọ ẹnyi nkwa ndịnị wẹ, nị
ẹnyi chanchan nwan enwẹn ẹnyi, chanpụ ihiẹn ọwụlẹ hụn e mẹrụ ẹhụ lẹ
imẹ-mmọn, e gi egun Osolobuẹ a hụn a nị ẹnyi rịchanrịn nsọ.

Nke Wẹ Kẹ Pọlụ Rị E Ro

2 Nabanhan nị ẹnyi imẹ obi ọnụ; o nwọnni onyẹ ẹnyi mẹ eje-ihiẹn; o
nwọnni onyẹ ẹnyi wiwi; o nwọnni onyẹ ẹnyi tụnarịn ihiẹn ẹ. 3 Arị m e ku
ọnwan nị m gi ma ụnụ ikpe, makẹni e kuọlẹ m'a mbụ nị ụnụ rị ẹnyi obi
—nke wụ nị ẹnyi k'a saẹka sọn ụnụ nwụn, ẹnyi k'a saziḳwọ ẹka sọn ụnụ rị
ndụn. 4 M'e gi ụnụ a nyan isi ọda-ọda; m'e gi ụnụ a dụkẹnmẹ ẹka obi; ụnụ
a gba m umẹ ọda-ọda; imẹ nsọngbu ẹnyi ile, m'e gi ifiri ụnụ e nwẹ ịghọghọ
ọda-ọda.
5 Makẹni, kẹ ogẹn ẹnyi gi rudẹ Masẹdonia, ẹhụ ẹnyi e ezuni ikẹn kaka; wẹ
kpokpo ẹnyi azụụn ile—oku-lẹ-ụka fihunmẹ ẹnyi, egun hụ a tụ ẹnyi imẹ
obi ẹnyi. 6 Kanị Osolobuẹ, hụn a kasị ndị ndụn gụchanrịn obi nọ gi ọbịbịa
Taịtọsị kasị ẹnyi obi. 7 Ẹlẹdẹ ọbịbịa a sụọ kasị ẹnyi obi, kanị, nkasị-obi hụn
ya lẹ enwẹn ẹ nwẹ makẹ ihiẹn ọ hụn ebe ụnụ rị, kasịzị ẹnyi obi. Makẹni, ọ
gwaghọ ẹnyi kẹ m dọn rị a da ụnụ! Kẹ eje-ihiẹn hụ mẹni dọn wutẹ ụnụ! Kẹ
m rịhan ụnụ obi! Ya kẹ m nọ ghọghọkẹnmẹ.
8 Ifiri ẹ, ọsụọn'a nị ihiẹn m de imẹ ẹhụhụọ-ozi ahụn a fụghọ ụnụ,
akwanzịnị m mmanị—(kanị e te kwanghọ m, makẹni m hụn a nị e gigụọ
m ya wụ ẹhụhụọ m de mẹ ụnụ ihiẹn ụfụ—ọsụọn'a ẹkẹrẹ ogẹn sụọ rọ.) 9 M rị
nwan a ghọghọ. Arị m a ghọghọ n'ọ fụghọ ụnụ, kanị, n'ọ fụghọ ụnụ hụn ụnụ
gi rogharị—ya wụ nị ụnụ a nịghọ a fụ ụnụ ụdị hụn Osolobuẹ chọ. Ya wụ
nị ẹnyi a rụnị ụnụ ẹhụ ọwụlẹ, kaka. 10 Makẹni ihiẹn fụtụ ịhịan kẹ Osolobuẹ
dọn chọ, o mẹ ịhịan gbehutọ obi, bihutọ ẹka, o wẹhẹ nzụọpụha. Mmanị
ara rị a! Kanị ihiẹn fụtụ ịhịan kẹ o dọn a fụ ndị ụwa, o buhẹ ọnwụn. 11 Ụnụ
ahụnnị nwan kẹ imẹ ihiẹn rị mma rị a dụ ụnụ makẹni ihiẹnni fụ ụnụ kẹ
Osolobuẹ dọn chọ?! Ụnụ ahụnnị nwan k'ọ rịhan ụnụ mkpa ịghọsị nị ẹnya
ụnụ eruni ihiẹn mẹni! Lee k'ọ rị e zehan ụnụ ize! Lee k'ọ tụhan ụnụ ẹnya!
Lee kẹ m rị a dahan ụnụ! Lee okẹn adụdụ o buhẹ! Lee afụnfụn ụnụ ye
onyẹ hụn mẹfieni! Ụnụ a ghọsịchanrịngụọ nị ẹka ụnụ a rị ihiẹn mẹni.
12 Ya wụ, ọsụọn'a nị m de ni ụnụ ẹhụhụọ hụ, ẹlẹ ifiri onyẹ mẹ eje-ihiẹn
mọbụ onyẹ wẹ mẹja kẹ m gi de ẹ. Kama, m de ẹ n'o we ụnụ ẹnya id'ẹnya
Osolobuẹ nị ẹnyi rị ụnụ obi nke-esi. 13 Ọnwan a kasịgụọ ẹnyi obi.
Ẹlẹdẹ obi sụọ k'ọ kasị ẹnyi; kama, ịghọghọ Taịtọsị mẹdẹ ẹnyi
ghọghọkẹnmẹ, makẹni, ụnụ ile e mẹgụọ nwan obi ru ẹ alị! 14 Ẹghẹẹ,
ụnụ anịnị ifẹnrẹn isi m gi ụnụ nyan ebe ọ rị mẹ m. Isi ẹnyi nyan ebe
Taịtọsị rị e mẹ nwan ezioku nọkẹ kẹ ihiẹn ile ẹnyi gwa ụnụ mbụ dọn wụrụ
ezioku. 15 Ifiri ẹ, ihiẹn ụnụ rị nwan a sụọkẹnmẹ ẹ—ọ gha a nyanhan
kẹ ụnụ ile dọn humẹ isi, a nyanhanzị egun lẹ ẹhụ-ọmụma-nni ụnụ gi
nabanhan a. 16 M rị nwan a ghọghọ—makẹni m gichanrịn ụnụ dọn ẹnya.

Isi Nke Ẹsatọ

Kẹ Ndị Ụka Dọn E Ye

1 Umunẹ, ẹnyi chọ nwan nị ụnụ marịn ẹfọma Osolobuẹ mẹ ni ụka
rịsọnmẹ Azụụn Masẹdonia: 2 ọsụọn'a nị wẹ rị imẹ okẹn nsọngbu, cheni
igbẹnnyẹ-mgbeleke wẹ wụ, okẹn ịghọghọ wẹ nwẹ imẹ Di-nwọnni-ẹnyi anịnị
ọnọdị wẹ gbọndọn wẹ, wẹ nọ ye, ye ọda-ọda! 3 Mmẹ rị a shịanị wẹ ẹri nị wẹ

wefụha obi ye kẹ wẹ nwọnhan, yekarịdẹ kẹ wẹ nwọnhan! 4 Wẹ rịọkẹnmẹ
ẹnyi, ẹnyi dodo mẹ ọhụnma bu wẹ cheni ndị rị a tụ ihiẹnni wẹ rị a tụnnị ndị
nke Osolobuẹ; 5 kanị, wẹ yekarịdẹ kẹ ẹnyi tụ ẹnya a: e bugụụ wẹ ụzọ we
enwẹn wẹ ye Di-nwọnni-ẹnyi, ya wẹ nọ nwan gi ifiri uche Osolobuẹ we
enwẹn wẹ ye ẹnyi.

6 Ya haịn nwan ẹnyi gi sị Taịtọsị, hụn bidọn ọrụn-eyemẹkanị, ya d'e yeni
nwan ọnụ ẹka rụnfụ a. 7 Ya wụ, kẹ ụnụ dọn nwan e mẹ ọhụnma imẹ ihiẹn ile
—kẹ okukwe kẹ iku-oku kẹ ịmarịn-ihiẹn kẹ adụdụ rị mma kẹ ihiẹn-ọsụsụọ
hụn rị ẹgbata ẹnyi lẹ ụnụ, ẹrịra kẹ ẹnyi chọzị nị ụnụ mẹ ọhụnma ebe ọrụn-
eyemẹkanị rị.

8 Ẹlẹ ni m rị e ye iwu, kama, m chọkọ nị m ghọsị ụnụ adụdụ ndị ọzọ
nwọn, gi ẹ chọpụha kẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ nwẹ wụ ezigbo ẹ. 9 Makẹni, ụnụ a
marịnghọ kẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi mẹhan ẹfọma: nị, k'o mẹlẹ
ọdafịn ru, o gi ufiri ụnụ hẹnrin ogbẹnnyẹ kẹni ụnụ gha ogbẹnnyẹ o dan
wụrụ ịdafịn.

10 Ndụnmọdụn m imẹ ihiẹnni wụ ọnwan: o furu ni ụnụ rụnchanrịn nwan
ọrụn-eyemẹkanị ụnụ bidọn akan-ahụn. Ụnụ bu ụzọ rụnma a; ẹlẹdẹ ọhụn
sụọ, ụnụ k'o budẹ ụzọ dụma nị ụnụ mẹ ẹ. 11 O rugụọ nị: rụnchanrịn n'a
nwan; gi ni nwan ihiẹn ụnụ nwọn rụnchanrịn a k'ọ dọn dụ ụnụ nị ụnụ rụn
a isi-ibuzọ hụ. 12 Makẹni, omẹni ịhịan wepụha obi ẹ ile ye ihiẹn, ihiẹn o
nwẹ kẹ wẹ e lee ẹnya a narịn a ya, ẹlẹ ihiẹn o nwọnlẹni.

13 Ẹlẹ ni m chọ n'ọ rị nị ndị ọzọ nfe, ọ wụrụ nị ụnụ ibu. Kama, n'ọ wụrụ
ahanmahan: 14 hụnnị ụnụ nwọn nwan ọda bụ mkpa gi wẹ nwẹn, nke ụnụ
a ban nị wẹ; o ruzi, ọda wẹ nwọn e wẹhẹ ni ọnụ ihiẹn rị ọnụ mkpa—ọ wụrụ
ahanmahan. 15 Ẹrịra kẹ wẹ de ẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, nị
“Nke onyẹ hụn kpọnrin ọda
ehikẹni;
nke onyẹ hụn kpọnrin ẹkẹrẹ
emẹkẹni ẹkẹrẹ.”

Taịtọsị Lẹ Ndị Hụn Ya lẹ Wẹ Wị

16 Ekele ya rịnị Osolobuẹ hụn bu adụdụ ohu hụ m nwẹ makẹ ọrịnịmma
ọnụ che obi Taịtọsị. 17 Ẹlẹdẹ n'o kweri arịrịọ ẹnyi rịọ a sụọ, kanị, ebe o
mẹ ni kikẹnni k'ọ k'a dụ, o k'e gi uche ẹ bịa d'a hụn ụnụ. 18 Ẹnyi zila 'ya lẹ
nwẹnẹ-ẹnyi hụ ndị ile kwerini marịn ọhụnma-ọhụnma makẹni o zisọnmẹ
oziọma. 19 Ẹlẹdẹ ni ndị ile kwerini marịn nwẹnẹ ẹnyi hụ sụọ, kanị ụka
ile kwerigbamadẹ, tumẹ ẹ n'o sọn ẹnyi, ẹnyi gha e jẹnsọnmẹ a rụn ọrụn-
eyemẹkanị ẹnyi gi e ye Di-nwọnni-ẹnyi lẹ enwẹn ẹ ọghọ, a ghọsịzị nị ẹnyi
chọ n'ọ rịnị umunẹ ẹnyi mma.

20 Ẹnyi bu obi nị ịhịan ahụnkọ ihiẹn w'e gi kọrịanị ẹnyi makẹ oyiyeni hi-
ogbe ẹnyi rị a na, 21 makẹni, ọ rịka ẹnyi mkpa nị ẹnyi rụn a hụn rị mma, ẹlẹ
ẹnya Di-nwọnni-ẹnyi sụọ, kanị ẹnya ndị ọzọzị.

22 Ẹnyi zilazị nwẹnẹ ẹnyi ọzọ cheni wẹ, nwẹnẹ ẹnyi hụn ẹnyi lelegụụ
mgbe ole-lẹ-ole hụn a nị o nwọnghọ adụdụ ihiẹn bu ọda—kikẹnni k'ọ kazị
adụdụ hụ e nwọn karị mbụ, makẹni obi rukẹnmẹ ẹ alị ebe ụnụ rị.

23 O mẹ nke Taịtọsị, onyẹ mmẹ lẹ ịya a wị lẹ ọnyẹ mmẹ lẹ 'ya gba a rụn
ọrụn ẹnyi gi e yeni ụnụ ẹka rọ; nke umunẹ ẹnyi ndị ọzọ hụ 'ya lẹ uwẹ wị, wẹ
wụ ndị-ozi pụ-ichẹn rị a nọkin ẹnya ụka ichẹn-ichẹn, e wẹhẹni Kraịstị ọghọ.
24 Ya wụ, gi ni nwan oghereni ghọsị ndịnị wẹ nị ụnụ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ,
kẹni ndị ụka ile hụn ụzọ gi ẹ dọn, a hụn wẹ ihiẹn ẹnyi gi e gi ụnụ a nyan isi.

Isi Nke Itenẹi

Ihiẹn Wẹ Tụnị Ndị Ụka Rị Jerusalẹm

1 Ọ rịkanị mkpa nị m de ni ụnụ ihiẹn ọwụlẹ banyeni ihiẹn wẹ rị a tụnị
ndị kwerini rị Jerusalẹm. 2 Makẹni, a marịnghọ m nị ihiẹnni hụ a dụ ụnụ.
Adụdụ ụnụ haịn m gi gi ụnụ nyan isi ebe ndị Masẹdonia rị, sị wẹ nị ndị rị
Akaya a kwademẹọlẹ kete akan-ahụn; adụdụ ọnụ a kpasugụọ ndị bu ọda
imẹ wẹ. 3 Kanị m zila nị ụnụ umunẹ-ẹnyi ndịnị, amamgbe isi ẹnyi gi ụnụ a
nyan a wụrụ ihiẹn-mmaka ogẹnni. Kama, m chọ nị ụnụ kwademẹ, e che—
kẹ m dọn gwa wẹ nị ụnụ k'e mẹ; 4 omẹni ụnụ akwademẹni, ndị Masẹdonia
sọnhẹn m hụn a nị ụnụ eke kwademẹ, ifẹnrẹn e mẹgbu ẹnyi imẹ ihiẹnni—ọ
rị wụzị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ. 5 Ya haịn o gi rị m mkpa nị m zi umunẹ ẹnyi
ndị hụ, nị wẹ bu ụzọ bịagụụ d'e kunrun ọnụ d'a kwademẹchanrịn ihiẹn
ile gbashịarị oyiyeni hi-ogbe ọnụ kwe nkwa a, m kebe bịa; kẹni ọ hụn ụzọ
wụrụ oyiye ụnụ wepụha obi ụnụ ye, ẹlẹni wẹ waye ụnụ ya olu.

6 Ihiẹn rịn'a wụ hụnnị: onyẹ hụn kụnlẹni ọda jẹnkọ d'a ghọrị hụn bulẹni
ọda; onyẹ hụn kụn ọda jẹnkọ d'a ghọrịzịkwọ hụn bu ọda. 7 Onyẹ-onyẹ ya ye
ihiẹn ọwụlẹ rị a obi, y'e mẹyelẹ ẹ ẹlẹẹ; y'e yelẹ nọkẹ sị wẹ wa a ye ẹ olu
—makẹni onyẹ a shịapụ ẹfọ e ye kẹ ihiẹn ẹ a sụọ Osolobuẹ. 8 Osolobuẹ k'a
saẹka yesọnmẹ ụnụ ihiẹn ile rị mma, ye ụnụ ya ọda-ọda, kẹni ụnụ hụn ụzọ
e nwẹchanrịn ihiẹn ile rị ụnụ mkpa, hụnzị ụzọ e ye ọda ogẹn ọwụlẹ ọrụn rị
mma gi fụha. 9 Ẹrịra kẹ Ẹhụhụọ-nsọ dọn ku ẹ, sị,

"Ọ bụọyesọnmẹ ndị-igbẹnnyẹ ihiẹn
ọda-ọda;
o k'e mẹsọnmẹ ihiẹn Chuku chọ
jẹnrin ejẹn."

10 Osolobuẹ, hụn e ye ịhịan mkpụrụ ọ k'a kụnye lẹ ihiẹn-oriri o k'e ri, k'e
ye ụnụ mkpụrụ ụnụ jẹnkọ d'a kụn; o k'e mẹ ẹ sue, mẹ ẹ mị mkpụrụ ọda-ọda;
o k'e mẹ ọnụ ghọrị mkpụrụ hụn wụ imẹ ihiẹn Chuku chọ, ghọrị a ọda-ọda.
11 O k'e mẹ ọnụ wụrụ ndị-ịdafịn ụzọ ile, kẹni ọnụ hụn ụzọ a hakẹnmẹ ẹka.
Ẹnyi nwẹn k'e mẹ ẹ ru ndị bu ọda ẹka. Ẹrịra kẹ ịha-ẹkanị k'a dọn wẹhẹni
Osolobuẹ ekele. 12 Makẹni, ihiẹnni ụnụ rị e wepụha obi ụnụ e mẹ sikọ d'e
ye ndị nke Osolobuẹ ihiẹn rị wẹ mkpa; kanị ẹlẹ ọhụn sụọ, o k'e mẹzikwọ
ndị bu ọda e kelesọnmẹ Osolobuẹ. 13 Ụnụ k'e gi ọrụn-eyemẹkanị wẹhẹni
Osolobuẹ ọghọ, makẹni o k'a ghọsị ndị bu ọda, hụn k'e ri erere ẹ, nị ụnụ
hụ a gbaye ozịọma Kraịstị ahụn ụnụ kweri nke-esi, nị ya haịn ụnụ gi ye
wẹ lẹ ndị ọzọ ọda. 14 Ihiẹn ụnụ k'a sụọkẹnmẹ wẹ; wẹ k'a gha e mẹ ni ụnụ
ekpere makẹ ẹfọma Osolobuẹ mẹ ni ụnụ ebe ọ nọ mẹ ụnụ sa ẹka mẹni wẹ
ihiẹnni.

15 Ekele ya rịnị Osolobuẹ makẹ oyiye ẹ hụn ọnụ ghalẹni a saẹka a kọwa!

Isi Nke Iri

Pọlụ A Kọwa Ọrụn A

1 Mmẹ wụ Pọlụ rị a rịọ ụnụ; m rị e gi nwayọ, e gizi ẹka-alụlụa Kraịstị, a
rịọ ụnụ. Mmẹ hụn wẹ sị nị m'e welụa enwẹn m alị omẹni mmẹ lẹ ụnụ nọdị
elee-m, elee-i, kanị m ghahụ ebe ọnụ rị pụ, a ganma m ọnụ, kushimẹ ikẹn!
2 M rị a rịọ ụnụ, anịkwọlẹ n'a wụrụ nị, m bịa, a gwapụ m ndị hụ rị e ro ni
ẹnyi rị e bi kẹ ndị-ụwa oku, a hụn w'a nị egun arị m ẹnya. 3 Makẹni, ọsụọn'a
nị ẹnyi bi imẹ ụwa rịkẹ ịhịan, ẹnyi ara lụ agha kẹ ndị-ụwa dọn a lụ. 4 Makẹni,
ihiẹn-ọgụn ẹnyi ẹlẹ nke ndị-ụwa, kama, ihiẹn-ọgụn ẹnyi nwọnsọnmẹ ikẹn

Osolobuẹ, hụn wẹ gi e tikpọsọnmẹ ebe zeni lẹ ihiẹn ndị hụ zeni. Ẹnyi e
tikpọsọnmẹ atụmiroro-lẹ-ndọndọ 5 lẹ ihiẹn ọwụlẹ hụn e bushi enwẹn ẹ elu,
hụn e gbọndọn ịhịan amarịnlẹ Osolobuẹ; ẹnyi a nwụndọn iroro ọwụlẹ, mẹ
ẹ n'o humẹni Kraịstị isi. 6 Ẹnyi a kwademẹgụọ hụn ẹnyi e gi gi afụnfụn sọn
nnupụ-isi ọwụlẹ, omẹni ọnụ nwẹn e humẹchanrịn isi ụzọ ile.
7 E leban nị ihiẹn ẹnya ọhụnma: omẹni o wegụọ ụnụ ẹnya ọhụnma-
ọhụnma nị ụnụ wụ nke Kraịstị, nyanhankwọ nị nị kẹ ụnụ dọn wụ nke
Kraịstị kẹ ẹnyi dọnzị wụ nke ẹ. 8 Di-nwọnni-ẹnyi ye m ikẹn m'e gi du ụnụ:
ikẹn m'e gi mẹ ụnụ sue imẹ okukwe—ẹlẹ idọtu ụnụ. Ya wụ, ọ sụọ n'a nị m'e
gikẹzi ikẹn ahụn a nyan isi, ọhụn emẹkọ m ifẹnrẹn. 9 Achọnị m n'ọ nọ kẹ sị
m gi ẹhụhụọ-ozi m e rọn ụnụ egun. 10 Makẹni, o nwẹ ndị a sị, "Ẹhụhụọ-ozi
Pọlụ e ze eze, ẹlẹ wẹ ihiẹn wẹ gi e gu egu; kanị, ị hụn ya lẹ enwẹn ẹ k'ọ nọ,
o zeni, o nwọndẹni ihiẹn wẹ gi oku-ọnụ a e mẹ!" 11 Ndị rị e ku ẹnịna wẹ
marịnkwọ nị ihiẹn ohu hụ ẹnyi rị e de ebe ẹnyi rị ụzọ ọzọ kẹ ẹnyi jẹnkọ d'e
mẹ ẹnyi bịa ebẹhụ.
12 Ẹnyi esọnkọkwọ ndị ahụn rị a ja enwẹn wẹ mma ma-usue. Makẹni, wẹ
gha e gi ibe wẹ e lele enwẹn wẹ, e gi ibe wẹ a ma enwẹn wẹ, wẹ rị a ghọsị
nị aghọtanị wẹ. 13 Kanị o mẹ nke ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi, ẹnyi a nyanghafekọ isi
okẹn. Ihiẹn rị ogbo Osolobuẹ keye ẹnyi rụn imẹ ọrụn izi-oziọma sụọ kẹ ẹnyi
k'e gi nyan isi. Ogbo hụ rudẹ ebe ụnụ rị. 14 Ya wụ nị ẹnyi arụnghafeni ogbo
ẹnyi ogẹn ẹnyi gi wẹhẹni ụnụ oziọma—hụn o mẹ ni ẹnyi wụ ndị ibuzọ bịa
ebẹhụ teni ụnụ rị d'e zi ụnụ ya wụ oziọma Kraịstị. 15 Ẹnyi arị a nyanghafe
isi okẹn—ya wụ ẹnyi ara gi ọrụn ndị ọzọ rụn a nyan isi. Olil'ẹnya ẹnyi wụ
nị okukwe ụnụ k'a gha e suewaye, kẹni ẹnyi hụn ụzọ e nwọnwaye oghere
ẹnyi e gi rụn ọrụn imẹ igunrun ụnụ; 16 ẹnyi a hụn ụzọ gha alị ụnụ si alị ndị
ọzọ d'e zi oziọma. Ogẹn hụ, oku igi ọrụn ndị ọzọ a nyan isi arịkọzị.
17 Ẹhụhụọ-nsọ sị,
"Onyẹ k'a nyan isi
ya gi ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi mẹ nyan isi."
18 Makẹni, ẹlẹ onyẹ hụn a ja enwẹn ẹ mma kẹ wẹ e ku oku ẹ ọhụnma,
kanị onyẹ hụn Osolobuẹ ja mma.

Isi Nke Mmanaị

Pọlụ Lẹ Ndị-ozi pụ-ichẹn Ntụ

1 K'ọ rị m ụnụ e din m nị m zuzu ẹkẹrẹ. Dodo ni, nwọn ni ni m ndidi!
2 Ẹnya rị a fụ m makẹ ọnọdị ụnụ, ụdị ẹnya-ụfụ hụn gha ẹka Osolobuẹ bịa.
Ụnụ wụ nwa-agbọọ m kwe okẹnnyẹ ohu sụọ nkwa nị m jẹnkọ d'a luye ẹ
ya. Okẹnnyẹ ahụn wụ Kraịstị. M kwe nkwa nị m jẹnkọ d'e wẹ ọnụ ye ẹ
ebe ọnụ kelẹni marịn okẹnnyẹ. 3 Kanị, egun rị a tụ m nị wẹ jẹnkọ d'e dufie
ọnụ, nọkẹ kẹ Ekwensụ dọn gi ẹro dufie Ivu, mẹ ụnụ e fezilẹ Kraịstị ofufe
ezioku lẹ hụn rụlẹni: 4 makẹni ụnụ a nabanhankazị onyẹ ọwụlẹ bịa d'e
zimẹ ụnụ ozi Jesu ọzọ hụn wụlẹni hụn ẹnyi zi ụnụ ozi ẹ; ara fụ ụnụ ọrụn
ịnabanhan mmọn ọzọ mọbụ oziọma ọzọ hụn wụlẹni hụn ụnụ gha ẹka ẹnyi
nwẹhẹn. 5 Kanị, o weni m ẹnya n'o nwẹghọ kẹ ndịnị ụnụ a kpọ "okẹn ndị-
ozi pụ-ichẹn" dọn ka m. 6 Ikẹnkwọ a ma m ku oku; kanị, a marịnghọ m
ihiẹn—ẹnyi e gigụọ ụzọ ile ghọsị ụnụ ọnwan imẹ ọnọdị ile.
7 M mẹ njọ m gi welụa enwẹn m alị zi ụnụ oziọma Osolobuẹ ọfẹ, kẹni
Osolobuẹ gi ẹ busi ụnụ elu? 8 Ogẹn m gi rị a rụnnị ụnụ ọrụn, ụka ndị-ọzọ ye
m ihiẹn, a narịn m wẹ bụ ẹlẹ wẹ kẹ m gi ẹ a rụnnị, ọ nọ kẹ sị m rị e zunarịn

wẹ ihiẹn wẹ—kẹni m hụn ụzọ rụnnị ụnụ. 9 Kẹ m rị imẹ igunrun ụnụ, ogẹn
ihiẹn gi rị a fụ m ọrụn, ebuyeni m onyẹ ọwụlẹ ibu, makẹni umunẹ ẹnyi gha
Masẹdonia bịa wẹhẹni m ihiẹn ile rị m mkpa. Ya wụ, mmẹ sị n'a wụkọ m
ibu ebe ụnụ rị. Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rịsọnmẹ: awụkọ nị m ụnụ ibu. Kaka!
10 Makẹni ezioku Kraịstị rị imẹ m, m rị e ku ẹ n'o nwọnni ihiẹn jẹnkọ d'a
saẹka napụ m ihiẹnni m gi a nyan isi imẹ Azụụn Akaya ile! 11 Kị haịn
nwan? Makẹni enwẹ m ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ? Mba. Osolobuẹ a marịnghọ
nị m nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ!
12 M jẹnkọ d'e mẹsọnmẹ ihiẹnni m rị e mẹ, amamgbe ndị hụ rị a nyan isi
nị wẹ wụ ndị-ozi pụ-ichẹn a hụn oghere hụ wẹ chọkọ hụn ịhịan e gi sị nị
ẹnyi lẹ wẹ wụ ohu. 13 Ndịnị ẹlẹ ndị-ozi pụ-ichẹn nke-esi; ndị-ndufie kẹ wẹ
wụ. Wẹ rị a za ndị-ozi pụ-ichẹn Kraịstị e gi ẹ e kpumẹ ihun. 14 Ọnwan ẹlẹ
ihiẹn a tụ ẹnya! Makẹni, kẹ Ekwensụ lẹ enwẹn ẹ e mẹdẹ kẹ sị ọ wụ mmọn-
ozi ukpẹ! 15 Ya wụ nị ẹlẹ ihiẹn a tụ ẹnya omẹni ndị-ọrụn a hụ e mẹ kẹ sị wẹ
wụ ndị a rụn ihiẹn rị mma. Wẹ jẹnkọ d'a narịn ụgwọ-ọrụn furu ihiẹn wẹ
rị e mẹ.

Afụnfụn Pọlụ Ta Makẹni Ọ Wụ Onyẹ-ozi Pụ-ichẹn

16 Nị m kuzi ẹ, erokwọlẹ ni nị m wụ onyẹ-nzuzu! Kanị, omẹni ịya kẹ ụnụ
rị e ro, weri ni m nwan rịkẹ onyẹ-nzuzu, kẹni m hụn ụzọ nyan isi ẹkẹrẹ.
17 Ẹlẹ Di-nwọnni-ẹnyi sị m ku ihiẹnni m chọ nị m gi nyan isi—kanị, m
rị e kuhụ rịkẹ onyẹ-nzuzu. 18 Ebe o mẹ ni ndị bu ọda hụ e gi ihiẹn ịhịan-
mmaka a nyan isi, mmẹ nwẹn jẹnkọ d'e mẹzịkwọ ẹrịra. 19 Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ
a marịnka ihiẹn! Iye ndị-nzuzu efe, a nabanhan wẹ, a sụọka ụnụ. 20 Ụnụ a
nabanhanka onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ ụnụ kẹ igbọn, mọbụ hụn e rigbu ụnụ
mọbụ hụn a tụnarịn ụnụ ihiẹn ọnụ mọbụ hụn e mẹ kẹ sị ọ rịka mkpa mọbụ
hụn a madẹ ụnụ ọra! 21 Ọsụọn'a nị ifẹnrẹn m rọ, nị m ku ẹ: obi ẹnyi ezeruni
ẹrịra.
Kanị, ihiẹn ọwụlẹ wẹ nwẹ egun nị wẹ gi nyan isi, egun k'a nịzịkwọ m gi
ihiẹn ahụn nyan isi; (m rị e ku kẹ onyẹ nzuzu.) 22 Wẹ wụ ndị Hibru? Ya kẹ
mmẹ nwẹn wụzị. Wẹ wụ ndị Izrẹlụ? Ya kẹ mmẹ nwẹn wụzị. Wẹ wụ ụmụ
Ebraham? Ya kẹ mmẹ nwẹn wụzị. 23 Wẹ wụ ndị-ọrụn Kraịstị? M rị e ku
rịkẹ onyẹ isi zulẹni oke: mmẹ ka wẹ onyẹ-ọrụn Kraịstị a wụ, mmẹ ka ọrụn
a rụn, mmẹ ka ngan e jẹn, mmẹ kẹ wẹ ka mkpịnsịn a fịan—mgbe ole-lẹ-ole
kẹ wẹ fịanpụ m mkpịnsịn. Ọnwụn a kpọsọnmẹzi m ihun. 24 Mgbe isẹn kẹ
ndị Ju fịanpụ m ube-mkpịnsịn ohu-arịa-ogụnnaị wẹ ahụn.
25 Mgbe ẹtọ kẹ ndị Rom fịanfụ m mkpịnsịn. A magụọ wẹ m ọmụma mgbe
ohu. Mgbe ẹtọ kẹ ụgbọ-mirin m rị imẹ ẹ tikpọpụ. A nọghọ m elu mirin
ụhụọhịn ohu gbe-gbe-gbe—uhinhin lẹ efinnaị, ibe osisi sụọ kẹ m hụn
kwọndọn ẹka elu mirin ahụn. 26 M'a rịsọnmẹ ụzọ-ijẹn; eje-ihiẹn a kpọsọnmẹ
m ihun elu-iyi; ohin a kpọsọnmẹ m ihun; eje-ihiẹn ndị alị m k'e mẹ m a
kpọsọnmẹ m ihun; eje-ihiẹn ndị alị ndị ọzọ k'e mẹ m a kpọsọnmẹ m ihun;
eje-ihiẹn a kpọsọnmẹ m ihun imẹ obodo—ịhịan jun, a kpọsọnmẹzị m ihun
imẹ atụ—ịhịan rịlẹni; eje-ihiẹn a kpọsọnmẹ m ihun elu-ohimin; nsọngbu
ndị kpọ enwẹn wẹ ndị kwerini bụ ekwerini wẹ a kpọsọnmẹ m ihun. 27 M'a
rụngbu enwẹn m; m'a ta afụnfụn; m'e chusọnmẹ-ụran; m'e busọnmẹ ẹgụn
ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra; ihiẹn-oriri a kọsọnmẹ m; m'a rịsọnmẹ ọnọdị oyi gi a
tụ m; ẹkwa a kọsọnmẹ m. 28 Wezụkadẹ ihiẹn ndị ọzọ ile, ụhụọhịn ile kẹ m gi
e bu ibu iroro ọrịnịmma ụka ile. 29 Onyẹ kẹ ndụn gụụ, hụn ndụn ọgụgụ
a gụlẹni mmẹ nwẹn ndụn? Onyẹ kẹ wẹ mẹ dan imẹ okukwe, ọ nọlẹni
fụkẹnmẹ m?

30 Omẹni m k'a nyanrịrị isi, ihiẹn ndị hụn a ghọsị nị ndụn arị m kẹ m'e gi
nyan isi. 31 Osolobuẹ a marịnghọ nị ẹlẹ m rị a tụ ntụ—Osolobuẹ, hụn wụ
Osolobuẹ lẹ Nẹdi Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu—ọjịja-mma ya rịn'a jẹnrin ejẹn!
32 Imẹ obodo Damas'kọsị, Gọvanọ kị okpuru eze Arẹtasị butọ ndị-nche ọnụ-
mgbọn obodo hụ, kẹni ọ nwụndọn m, 33 kanị wẹ nọ gi ụkpalị gha oghere rị
mgbọn hụ wetu m, m nọ wanahịn a.

Isi Nke Mmẹbụọ

Ihiẹn Osolobuẹ Ghọsịsọnmẹ Pọlụ

1 Ọ rị mkpa nị m nyansọnmẹ isini—ọsụọn'a nị o nwẹni erere ọ ban. Nị
m ku nwan oku ọhụn lẹ ihiẹn ndị hụn Di-nwọnni-ẹnyi ghọsị m.
2 A marịnghọ m onyẹ nke Kraịstị ohu, hụn wẹ weri shi elu-igwee nke
ẹtọ ahụa mmẹnọ ghanị—kẹ imẹ-ẹhụ k'o mẹ k'ọ gha imẹ ẹhụ pụ, a marịn
m; Osolobuẹ ya marịn. 3 A marịnghọzị m nị wẹ weri onyẹni—amarịn m
k'ọ rị imẹ ẹhụ ra ọ gha imẹ ẹhụ pụ, Osolobuẹ ya marịn— 4 w'ẹ shi alị Izu-
ikẹn wụ Paradaịsị, ọ nọ nụ ihiẹn ndị wẹ ghalẹni a gwa ịhịan, ihiẹn ndị wẹ
ghalẹni a nị ịhịan e ku.
5 M k'e gi nwan onyẹ nọ ẹnịna nyan isi, egikọ m mmẹ lẹ enwẹn m nyan
isi; ihiẹn ndị hụn a ghọsị nị ndụn arị m sụọ kẹ m'e gi nyan isi. 6 Kanị, o
mẹdẹ ni m chọ nị m nyan isi, ẹlẹ ya wụ nị m wụ onyẹ-nzuzu, makẹni ihiẹn
m k'e ku wụ ezioku. Kanị, emẹkọ m'a, makẹ ịhịan gha e ro ni m wụ ihiẹn
ọwụlẹ karị ihiẹn wẹ hụn m mẹ lẹ hụn wẹ nụ m ku— 7 makẹni ihiẹn ndịnị
m hụn a pụka ichẹn. Kanị, igi gbọndọn m amamgbe m'e gi ifiri ihiẹn ndịnị
pụ-ichẹn m hụn pachemẹ, Osolobuẹ nọ bu nsọngbu che m ẹhụ—rịkẹ ebe
wẹ nọ kpọ ogun ye ịhịan ẹhụ. Nsọngbuni wụ onyẹ-ozi Ekwensụ. Wẹ we ẹ
che m ẹhụ n'ọ hụn ụzọ a lụ m, amamgbe m'a pachemẹ. 8 Mgbe ẹtọ kẹ m
rịọ Di-nwọnni-ẹnyi banyeni ihiẹnni, n'o mẹ ẹ hapụ m. 9 Kanị Di-nwọnni-
ẹnyi nọ sị m, "Mba; eyemẹka m e higụọ ị, makẹni ebe ndụn nọlẹni rị ịhịan
kẹ ikẹn m nọ a pụhachanrịn ifọn." Ya wụ, m gi nwan ịghọghọ a nyan isi nị
ndụn arị m, kẹni ikẹn Kraịstị hụn ụzọ rịsọnmẹ imẹ m. 10 Ya wụ, makẹ ufiri
Kraịstị, ọ hụghọ m mma nị ndụn arị m; nị w'a kpari m, nị m'a ta afụnfụn,
nị wẹ e kpokpo m lẹ ni ọdakin rị ichẹn-ichẹn a bịanị m. Makẹni, ogẹn ọwụlẹ
ndụn gilẹni rị m ya kẹ m gi e kẹnrẹn.

Ọrịnịmma Ndị Kọrẹntị Rị Pọlụ Obi

11 E mẹgụọ m kẹ onyẹ-nzuzu! Ụnụ haịn m gi mẹ ẹ! Ụnụ te furu hụn e kuni
m ọhụnma—makẹni o nwọnni kẹ ndịnị ụnụ rị a kpọ okẹn ndị-ozi pụ-ichẹn
dọn ka m mkpa a rị, ọsụọn'a nị o nwọnni ihiẹn m wụ.
12 Ogẹn m gi rị imẹ igunrun ọnụ, m tu-udọn rụnchanrịn ihiẹn bu ọda wẹ
gi a marịn ezigbo onyẹ-ozi pụ-ichẹn: kẹ ihiẹn-ahịma kẹ ihiẹn a tụ ẹnya kẹ
ihiẹn a ghọsị ikẹn Osolobuẹ. 13 Kị wẹ mẹ ni ụka ndị-ọzọ hụn wẹ mẹlẹni ni
ọnụ, wezụka nị ebuyeni m ụnụ ibu iye m ihiẹn m'e gi bi? Dodo ni, gbagharị
nị m njọ m mẹ hụn m gilẹni buye ụnụ ibuni!
14 Lee n'ẹ, a kwademẹgụọ m nwan nị m lala d'a hụn ụnụ nke mgbe ẹtọ.
M bịa, anakọ m ụnụ ihiẹn ọwụlẹ, emẹkọ m ibu. Makẹni, ụnụ kẹ m chọ, ẹlẹ
ihiẹn ụnụ. Ẹghẹẹ, makẹni ẹlẹ ụmụ a kpatọnị ndị mụ nị wẹ ihiẹn, ndị mụnị
wẹ nwẹ a kpatọnị wẹ. 15 O k'a sụọgbudẹ m igi ihiẹn ile m nwọn yeni ụnụ
ẹka—gizidẹ ndụn m. O mẹ nwan nị m rị a nwẹwaye ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ, ụnụ
k'e belụa nwan ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ nwẹ ebe m rị?

16 Ụnụ nwẹ ikẹn sị, “Ọsụọn'a nị eziẹ rọ nị y'e buyeni ẹnyi ibu, y'e mẹghọ ẹnyi ẹro, dufie ẹnyi, tẹrị ẹnyi.” 17 Nanị kẹ m dọn mẹ ẹ? M gidẹ nwan ndị m zihẹni ụnụ tụnarịn ọnụ ihiẹn ọnụ ra? 18 Mmẹ rịọ Taịstọsị n'ọ bịa d'a hụn ụnụ; m nọ zizikwọ nwẹnẹ-ẹnyi hụn-ẹbọ hụ chen'ẹ. Taịtọsị a tụnarịnnị ụnụ ihiẹn ụnụ. Ra ọ tụnarịndẹ ụnụ atụnarịn? Ẹlẹ agụngụn ohu hụ kẹ ẹnyi gụn? Ẹlẹ usọnrọn ohu kẹ ẹnyi gi rụn?

19 Ụnụ rịdẹ e ro nị ẹnyi gi ihiẹnni ile ẹnyi rị e ku e kinrin ọnụ ẹnyi ebe ụnụ rị ra? Mba. Ẹnyi rị e ku nọkẹ ndị rị imẹ Kraịstị; ẹnyi rị e ku rịkẹ ndị rị id'ẹnya Osolobuẹ. Ndị rị m obi, ẹnyi rị e mẹ ihiẹn ile ẹnyi rị e mẹ nị ẹnyi gi ẹ yeni ụnụ ẹka sue imẹ okukwe.

20 Egun rị a tụ m nị ikẹnkwọ, m bịa, ahụnkọ m ụnụ kẹ m dọn chọ, ụnụ nwẹn ahụnkọ m kẹ ụnụ dọn chọ; egun rị a tụ m nị, ikẹnkwọ, ikpe lẹ ẹnya-ụfụ lẹ eje-olulu jẹnkọ d'a rị; nị ndị hụ imẹ ụnụ k'a chọma nke-wẹ, nke-wẹ; nị nkutọ, oku-azụụn, mpache lẹ isusu jẹnkọ d'a rị. 21 Egun rị a tụ m, nị, ikẹnkwọ Osolobuẹ m e welụa m alị ebe ụnụ rị—ogẹn m'e gi bịazị, ikẹnkwọ a kwanma m ẹkwan makẹ ndị bu ọda mẹ njọ mbụ, hụn kelẹni gbehutọ obi wẹ banyeni ihiẹn ndị hụ ru unyin wẹ mẹ lẹ ughẹrẹ lẹ ihiẹn-ifẹnrẹn ile wẹ mẹsọnmẹ.

Isi Nke Mmẹtọ

Mkpịnsịn-ẹka Lẹ Ekele Ịkpazụụn

1 Ọnwan k'e mẹ ẹ mgbe ẹtọ m lala d'a hụn ụnụ: “Ọshẹri madụ ẹbụọ mọbụ ẹtọ kẹ wẹ sikọ d'e gi gi ikpe ọwụlẹ dọn.” 2 A gbagụọ m ndị hụ mẹ njọ mbụ lẹ ndị ọzọ họdụnị mkpịnsịn-ẹka—kẹ m bịa hụn mẹ ẹ mgbe ẹbụọ; m rịzị nwan a gba wẹ ya hụnnị m rịlẹni ebẹhụ, nị, m bịa, egikọ m ẹka alụlụa sọn onyẹ ọwụlẹ— 3 ebe o mẹ ni ụnụ chọ nị m ghọsị ọnụ nị Kraịstị rị imẹ m e ku nke-esi. Kraịstị a ra gi ẹka-alụlụa e sọn ọnụ—mba! O gi ikẹn e mẹ ihiẹn imẹ ọnụ. 4 Ọsụọn'a nị wẹ kpọgbu ẹ elu-obe nọkẹ onyẹ nwọnlẹni ikẹn, ọ hụzị nwan ndụn ghahanị ikẹn Osolobuẹ. Imẹ ẹ, ẹnyi nwẹn nkẹ rịzịkwọ kẹ ndị nwọnlẹni ikẹn; kanị, o mẹ nke ẹka ẹnyi k'e gi sọn ụnụ, ẹnyi k'e sọn ẹ gi ikẹn Osolobuẹ bi, gi ikẹn Osolobuẹ hụ sọn ụnụ.

5 Lekpọ nị enwẹn ụnụ, nị ụnụ marịn kẹ ụnụ hụ imẹ okukwe. Lele ni enwẹn ụnụ. Ụnụ amarịn nị Jizọs' Kraịstị rị imẹ ụnụ? Ụnụ a marịnghọ nụ—sụnkpan nị ụnụ a dangụọ nlele hụ.

6 M nwọn olil'ẹnya nị ụnụ k'a hụn a nị ẹnyi nwẹn adannị nlele hụ. 7 Kanị, ẹnyi hụ e mẹ ekpere a rịọ Osolobuẹ, amamgbe ụnụ e mẹ ihiẹn ọwụlẹ rịlẹni mma—ẹlẹ kẹni wẹ sị nị ẹnyi pụha ọhụnma, nị ẹnyi a rụnka ọrụn imẹ igunrun ụnụ, kama, kẹni ọnụ mẹhụ ihiẹn rị mma—ọsụọn'a nị ẹnyi nọ kẹ ndị dan nlele hụ. 8 Makẹni, ẹnyi a saẹka mẹ ihiẹn ọwụlẹ e gbọndọn ezioku, kama, ihiẹn a kwadọn ezioku sụọ kẹ ẹnyi e mẹ.

9 Ẹnyi a ghọghọ aghọghọ omẹni ẹnyi ezeni bụ ọnụ e zeghọ. Ekpere ẹnyi wụ nị ụnụ zuchanrịn oke. 10 Ya haịn m gi deni ụnụ ihiẹn ndịnị ogẹnni m kelẹni bịa ebahụn ụnụ rị, amamgbe m'a bịa, e gi m ikẹn hụ Di-nwọnni-ẹnyi ye m gi du ụnụ gi ẹka-ikẹn sọn ụnụ—ikẹn hụn o ye m gi mẹ ụnụ sue, ẹlẹ hụn m'e gi tikpọ ụnụ.

11 Nke ịkpazụụn, umunẹ m, ghọghọma nị; [nọdị nị ọhụnma!] Bihutọ nị ẹka; a gba nị ibe ụnụ umẹ; e nwọn ni obi ohu; e gi ni udọn e bi. Ụnụ mẹ ẹnịna, Osolobuẹ hụn udọn lẹ ihiẹn-ọsụsụọ gha ẹka a bịa k'a nọyeni ọnụ.

12 Dide ni ibe ọnụ odide rị nsọ. Ndị nke Osolobuẹ ile e zi ekele ụnụ.

13 Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi lẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ lẹ
mmẹkọ rị imẹ Mmọn-nsọ ya nọyeni ọnụ ile.

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni
Ndị Galeshịa

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹkụkwọ-ozini. M wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn—ẹlẹ hụn ịhịan
zi mọbụ hụn ndị-ọkịkị wụ ịhịan tumẹ—kanị hụn Jesu Kristi lẹ Chuku-
Nẹdi hụn gha imẹ ọnwụn weli Jesu Kristi tumẹ. 2 Mmẹ lẹ umunẹ ẹnyi imẹ
Kraịstị ndị mmẹ lẹ wẹ rị ebeni gba de ẹ. Ẹnyi dejẹnni ụka rị ichẹn-ichẹn
rịsọnmẹ Azụụn Galeshịa ya.
3 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ
Jesu Kristi bịa ya rịnị ọnụ.
4 Nna ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị we ndụn a ye makẹ ifiri njọ ẹnyi, kẹni ọ
gbapụha ẹnyi imẹ eje-agbọnị rị ogẹnni, igi mẹzu uche Osolobuẹ ẹnyi wụ
Nẹdi ẹnyi. 5 Ọghọ ya rịnị Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Oziọma Ọzọ Arịa

6 Ọ tụ m ẹnya nị ụnụ a latọmakẹnrinkẹzi onyẹ hụn gi ifiri ẹfọma Kraịstị kpọ
ụnụ, nabanhanma "oziọma ọzọ". 7 Ẹlẹ ni oziọma ọzọ rị arị, kanị o nwọnghọ
ndị rị e ye ụnụ nsọngbu, e mẹ obi eruzilẹ ụnụ alị, a chọ nị wẹ rụkpọ oziọma
Kraịstị. 8 Kanị, ọsụọn'a nị ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi mọbụ mmọn-ozi ghadẹ enu-
igwee bịa e zimẹ ụnụ "oziọma" ọzọ hụn wụlẹni hụn ẹnyi zi ụnụ, onyẹ ahụn
ya wụrụ onyẹ wẹ bụ ọnụ—ya la ntikpọ jẹnrin ejẹn! 9 Kẹ ẹnyi dọn ku mbụ,
m rịzị nwan e ku ẹ: omẹni onyẹ ọwụlẹ rị e zi ọnụ "oziọma" ọzọ wụlẹni hụn
ọnụ nabanhangụụ mbụ, ya wụrụ onyẹ wẹ bụ ọnụ: ya la ntikpọ jẹnrin ejẹn!

Jesu Tumẹ M, Ẹlẹ Ịhịan

10 M rịdẹ nwan a chọ nị ịhịan kuni m ọhụnma ra Osolobuẹ? Ra a
chọmagụọ m nwan nị m mẹ n'ọ sụọ ịhịan? Omẹni echẹn kẹ m rịkwọ a chọ
nị m mẹ n'ọ sụọ ịhịan, ya wụ nị ẹlẹ m igbọn Kraịstị.
11 Umunẹ m, m chọ nị ụnụ marịn nị oziọma m zi aghanị ẹka ịhịan bịa;
12 amụnnarịnnị m ịhịan ya; ẹlẹ ịhịan kuzi m'ẹ. Kama, Jesu Kristi lẹ enwẹn
ẹ we ẹ ghọsị m.
13 W'a ra rụ ụka a, ụnụ a nụgụọ kẹ m dọn bi mbụ, ogẹn m gi rị e fe ofufe
ndị-Ju lẹ nke Iwu Mozizi: kẹ m dọn kpokpokẹnmẹ ụka Osolobuẹ, chọ nị m
tikpọ a. 14 Imẹ ofufe ẹnyi wụ ndị Ju, mmẹ ka ndị isi-otu m bu ọda ofufe e
fe ogẹn ahụn. M'e mẹkẹnmẹ oku omẹnalị ndị nẹdi ẹnyi wẹ.
15 Kanị, ogẹn o gi sụọ Osolobuẹ, hụn gi ẹfọma a họtọ m, kpọ m—kẹ m rịdẹ
ẹfọ nnẹ m, 16 ọ nọ mẹ m marịn Nwa a, kẹni m zi ndị anị ndị ọzọ wụlẹni
ndị Ju ozi banyeni ya wụ Nwa a. Ogẹn o gi mẹ ẹ, ejẹnni m d'e kunrun
ịhịan n'ọ gwa m ihiẹn ọwụlẹ mọbụ buche ni m ihiẹn ọwụlẹ. 17 Ejẹndẹni m
Jerusalẹm d'e kunrun ndị bu m ụzọ wụrụ ndị-ozi pụ-ichẹn, kama, m nọ shi
Arebịa ozigbo. O mẹgụụ, m nọ gha ebẹhụ kinhẹnzi Damas'kọsị. 18 Ahụa
ẹtọ a ghafegụụ, m nọ shi Jerusalẹm d'a hụn Kẹfasị wụ Pita; m nọ sọn ẹ
nọdị akp'ọhịn mmisẹn. 19 O nwọnni onyẹ ọzọ m hụn imẹ ndị-ozi pụ-ichẹn
họdụnị, wezụka Jemisi nwẹnẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
20 M rị a gwa ụnụ, id'ẹnya Osolobuẹ, nị ihiẹnni m rị e de ni ụnụ wụ
ezioku, ẹlẹ ntụ!
21 Omẹgụụ, m nọ jẹn Azụụn Siria lẹ Silisia. 22 Ndị ụka Kraịstị hụn rịsọnmẹ
ẹgbẹrẹ Judia e ke marịn m ọmarịn-ẹnya ogẹn ahụn. 23 Wẹ nụ a hụ a nụ nị

wẹ sị nị “Onyẹ ahụn te rị e kpokponi ẹnyi mbụ rịzị nwan e zisọnmẹ ozi okukwe ahụn o te chọ n'o tikpọ!” 24 Wẹ nọ gi ifiri m ja ẹfan Osolobuẹ mma.

Isi Nke Ẹbụọ

Pita, Jemisi lẹ Jọnụ Nabanhan Pọlụ Anabanhan

1 O mẹpụ ahụa mmẹnọ, m nọ shizi Jerusalẹm. Mmẹ lẹ Banabasị wị ogẹn
ahụn, m nọzị weri Taitọsị. 2 M jẹn ebẹhụ makẹni o nwọn ihiẹn Osolobuẹ
ghọsị m; m nọ kọwa nị wẹ ozioma hụn m rị e zi ebe ndị wụlẹni ndị Ju rị.
Kanị m mẹ ẹ ụsụọ—ẹgbata mmẹ lẹ ndị wẹ weri nị wẹ wụ ndị-isi sụọ—
amamgbe ọ wụrụ nị m rị a gba ọsọ ọlal'iwi mọbụ nị hụn m gbafụ a lagụọ
iwi, ọ wụrụ nị ọrụn m la iwi. 3 Awadẹni wẹ ịkwa-ugun ye Taitọsị mmẹ lẹ
ịya wị olu, ọsụọn'a nị ẹlẹ onyẹ Ju, nị onyẹ Griki rọ— 4 kanị oku ịkwa a
ugun e te pụhaghọ makẹ ndị hụn gi nzuzue rụbanhan, e mẹ kẹ sị wẹ wụ
ndị kwerini. Wẹ bịa d'a hụndẹle ụdị inwọnrin-enwẹn hụ ẹnyi nwọn imẹ
Kraịstị, kẹni wẹ wezi ẹnyi che imẹ igbọn. 5 Kanị, ẹnyi ekweyeni ni wẹ kaka
akpụ-ohu, makẹni ẹnyi chọkẹnmẹ nị ẹnyi chedọn ni ụnụ ezioku rị ozioma,
kẹni ụnụ marịn a k'ọ rịchanrịn.
6 Nke ndị hụn nọ kẹ sị wẹ wụ ndị-ndu—o nwọnni ihiẹn ọhụn wẹ buche
ni m. (Ihiẹn ọwụlẹ wẹ wụ enwọn ihiẹn ọ wụ ebe m rị, makẹni Osolobuẹ
ara gbeyeni ịhịan.) 7 Mba. Kama, o wedẹ wẹ ẹnya nị Osolobuẹ e yegụọ m
ọrụn ịgbashịa ozioma ebe ndị kwalẹni ugun rị, ya wụ ndị alị ndị ọzọ wụlẹni
ndị Ju, k'o dọn ye Pita ọrụn ịgbashịa n'a ebe ndị kwa ugun rị, ya wụ ndị Ju.
8 (Makẹni onyẹ ohu hụ gi Pita a rụn ọrụn onyẹ-ozi pụ-ichẹn imẹ igunrun
ndị Ju, ndị kwa ugun, ịya gizikwọ mmẹ nwẹn a rụn ọrụn onyẹ-ozi pụ-ichẹn
imẹ igunrun ndị wụlẹni ndị Ju, ya wụ ndị kwalẹni ugun.) 9 Ogẹn Jemisi lẹ
Pita lẹ Jọnụ, ndị hụn wẹ weri nọkẹ ndị-isi, gi hụn nị ẹka Osolobuẹ rị imẹ
m, wẹ nọ na mmẹ lẹ Banabasị ẹka, nabanhan ẹnyi, nị ẹnyi lẹ wẹ wụ ohu.
Wẹ nọ kweri n'ọ hụghọ mma nị mmẹ lẹ Banabasị jẹnmẹ d'a rụnma imẹ
ndị wụlẹni ndị Ju, ya wụ ndị kwalẹni ugun, uwẹ lẹ enwẹn wẹ a rụnma imẹ
ndị Ju, ya wụ ndị kwa ugun. 10 Ihiẹn ohu sụọ kẹ wẹ sịhụ ẹnyi mẹ: ẹnyi a
nyanhankwọ ndị-igbẹnnyẹ, hụn a dụzịkwọnị m.

Pọlụ A Jụgbọ Pita Imẹ Antịọkụ

11 Kanị, ogẹn Kẹfasị wụ Pita gi bịa Antịọkụ, m jụgbọ a elee-m, elee-i,
makẹni o mẹfie hụn wẹ hụn ẹnya ogẹn ahụn. 12 Makẹni, kẹ ndị ahụn Jemisi
zihẹ kelẹni bịa ebẹhụ, Pita e sọn ndị wụlẹni ndị Ju e ri ihiẹn-oriri. Kanị, ogẹn
ndịnị gi bịagụụ, Pita nọ nọye nkọ, o duzini ndị wụlẹni ndị Ju ri, makẹni ọ rị
a tụ egun ndị rị itu ndị hụn a kwadọn ịkwa-ugun. 13 Ndị Ju ndị ọzọ rị ebẹhụ
nọ sọn ẹ mẹmẹ ihunnaị ahụn, nke wụ nị e dufiedẹ wẹ Banabasị lẹ enwẹn
ẹ. 14 Ogẹn m gi hụn a nị ihiẹn wẹ rị e mẹ lẹ ezioku rị ozioma a dangbamanị,
m nọ nọ id'ẹnya wẹ ile sị Pita, “Onyẹ Ju kẹ ị wụ, kanị ị rị e bi kẹ ndị wụlẹni
ndị Ju, y'a ra bi kẹ ndị Ju. Nanị kẹ i dọnzị nwan a chọ nị ị wa obibi ndị Ju
ye ndị wụlẹni ndị Ju olu?”

Okukwe Sụọ

15 M nọzị sị Pita, “Nke ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi, ndị Ju mụ ẹnyi, ẹnyi ẹlẹ ndị hụn
w'a kpọ ‘ndị wụlẹni ndị Ju, ndị omẹ-njọ.’
16 Bụ ẹnyi a marịnghọ nị ẹlẹ idọnmẹ Iwu kẹ Osolobuẹ gi e kuni ịhịan
ọhụnma, kanị ikwerini Jesu Kristi, gi ẹ e dọn ẹnya. Ifiri ẹ, ẹnyi lẹ enwẹn
ẹnyi e kwerigụọ nị Jesu Kristi, kẹni Osolobuẹ kuni ẹnyi ọhụnma, makẹni
ẹnyi kwerini Kraịstị, gi Kraịstị e dọn ẹnya, ẹlẹ makẹni ẹnyi e dọnmẹ Iwu

Mozizi. Makẹni, Osolobuẹ ekukọnị onyẹ ọwụlẹ ọhụnma makẹni onyẹ ahụn
e dọnmẹ Iwu. 17 Kanị, o mẹ nwan nị, ebe ẹnyi nọ rị a chọ nị Osolobuẹ
kuni ẹnyi ọhụnma makẹni ẹnyi rị imẹ Kraịstị, a hụn w'a nị ẹnyi lẹ enwẹn
ẹnyi wụ ndị njọ, ya wụ Kraịstị a kwadọn njọ? Kaka! 18 O mẹ nwan nị
a tụndọnzimẹ m ihiẹn m tikpọ, ya wụ m rị a ghọsị nị m dan Iwu ogẹn m
gi tikpọ a. 19 Ẹghẹẹ, makẹni, e gigụọ m ihiẹn rị imẹ Iwu nwụnnahịn Iwu,
kẹni m hụn ụzọ rịnị Osolobuẹ ndụn. 20 A kpọgbugụọ wẹ mmẹ lẹ Kraịstị
enu obe Kraịstị. Ẹlẹzị mmẹ rị ndụn, Kraịstị ya rị ndụn imẹ m. Ndụnnị m rị
nwan e bi imẹ ẹhụ, m rị e bi ẹ ghahanị okukwe m nwẹ imẹ Nwa Osolobuẹ,
hụn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ m, we enwẹn ẹ ye makẹ ufiri m. 21 Emẹkọ m ẹfọma
Osolobuẹ wụrụ ihiẹn na iwi—makẹni, omẹni eziẹ rọ nị ịhịan dọnmẹ Iwu,
Osolobuẹ e gi ẹ kun'ẹ ọhụnma, ya wụ nị ọnwụn Kraịstị nwụn la iwi!”

Isi Nke Ẹtọ

Iwu ra Okukwe?

1 Euu ndị Galeshịa, ndị-nzuzu! Onyẹ mẹ ọnụ ihiẹnni? Bụ id'ẹnya ụnụ kẹ
wẹ nọ ghọsịchanrịn nị wẹ kpọgbu Kraịstị elu obe. 2 Ihiẹn ohuni sụọ kẹ m
chọ nị m marịn: gwadẹle ni m, nanị kẹ ụnụ dọn nwẹhẹn Mmọn-nsọ? Ụnụ
nwẹhẹn ẹ ghahanị idọnmẹ Iwu ra ghahanị ikweri oziọma ụnụ nụ? 3 Ẹrịra
kẹ ụnụ e zuzuhan? Ẹka Mmọn-nsọ kẹ ụnụ gha bidọn; ọnụ rị nwan a lịlịma
nị ọnụ gi ikẹn ụnụ—ikẹn ịhịan—mẹchanrịn a? 4 Nị m jụdẹle ụnụ: afụnfụn
nẹi ile ụnụ ta wụ nke ọlal'iwi? Ra ọ lagụọdẹ iwi nke-esi? 5 Osolobuẹ hụn
e ye ụnụ Mmọn-nsọ a, a rụn ọrụn atụ-ẹnya imẹ igunrun ụnụ, o ye ụnụ ya
makẹni ụnụ rị e dọnmẹ Iwu Mozizi ra makẹni ụnụ hụ a nụ e kweri ihiẹn
ụnụ nụ?

6 Nke Ebraham, Ẹhụhụọ-nsọ sị nị “O kweyeni Osolobuẹ, Osolobuẹ nọ
gụn a yen'ẹ, kpọ a onyẹ rị kẹ Osolobuẹ chọ.” 7 Gi ni ọnwan marịn nị ndị
hụn wụ ezigbo ụmụ Ebraham wụ ndị kwerini. 8 Ẹkụkwọ-nsọ e kutọgụọ a
nị Osolobuẹ jẹnkọ d'e gi ifiri okukwe ndị wụlẹni ndị Ju kuni wẹ ọhụnma; ọ
sị nị Chuku zi Ebraham oziọma ẹdẹi, sị, “Ndị anị ile jẹnkọ d'e nwẹhẹn ngọzi
ghahanị ị.” 9 Ya wụ, ndị hụn kwerini k'e sọn Ebraham hụn kwerini wụrụ
ndị wẹ gọzi agọzi.

10 Ndị hụ gi idọnmẹ Iwu e dọn ẹnya a wụrụọlẹ ndị wẹ bụ ọnụ. Makẹni,
Ẹhụhụọ-nsọ sị, “Onyẹ ọwụlẹ hụn ghalẹni e dọnmẹ ihiẹn ile wẹ de imẹ
ẹhụhụọ Iwu, e hẹnringụọ onyẹ wẹ bụ ọnụ!” 11 O wegụụ nwan ẹnya n'o
nwọnni onyẹ ọwụlẹ hụn Osolobuẹ jẹnkọ d'e kuni ọhụnma makẹni o dọnmẹ
Iwu. Ọnwan wụ ezioku, makẹni, Ẹhụhụọ-nsọ sị nị, “Okukwe kẹ onyẹ rị kẹ
Chuku chọ k'e gi rị ndụn,” 12 bụ ẹlẹ okukwe kẹ Iwu gi a rụn, makẹni, Iwu
lẹ enwẹn ẹ e kugụọ nị, “Onyẹ hụ hụn rị e dọnmẹ ihiẹn ndịnị ile Iwu ku k'e
gi rị ndụn makẹni ọ rị e dọnmẹ wẹ.”

13 Kraịstị gbafụha ẹnyi imẹ abụmọnụ Iwu ghahanị igi ifiri ẹnyi hẹnrin
onyẹ wẹ bụ ọnụ. Makẹni, Ẹkụkwọ-nsọ sị nị, “Onyẹ ọwụlẹ wẹ hogbu elu
osisi a wụrụọlẹ onyẹ wẹ bụ ọnụ.” 14 Ọ gbapụha ẹnyi kẹni ngọzi Osolobuẹ
gọzi Ebraham hụn ụzọ bịanị ndị alị ndị ọzọ ile hụn wụlẹni ndị Ju, ghahanị
Kraịstị wụ Jizọsị, kẹni ẹnyi hụn ụzọ gi okukwe nwọnhẹn Mmọn-nsọ hụn
Osolobuẹ kwe nkwa a.

Iwu Lẹ Nkwa Osolobuẹ

15 Umunẹ m, nị m gi ihiẹn w'e mẹ ụhụọhịn ile kọwa ihiẹn: madụ ẹbụọ
kwerigbamahụ banyeni ihiẹn ọwụlẹ, biyegụụ a ẹka, ọ nwọnni onyẹ ọwụlẹ

k'a saẹka kagbu ẹ mọbụ we ihiẹn ọwụlẹ chen'ẹ. 16 Ogẹn Osolobuẹ gi kwe
nkwa hụ, o kwe Ebraham lẹ nwa a ya wụ nkwa, Ẹhụhụọ-nsọ asịnị "Ụmụ
ị" ya wụ, hụn karị onyẹ ohu; kanị ọ sị "nwa ị" ya wụ ohu sụọ—hụn wụ
Kraịstị. 17 Ihiẹn m gi ẹ e ku wụ nị Osolobuẹ e biyegụọ nkwerigbama
hụ ẹka, tumẹ ẹ; ya wụ nị Iwu wẹ webanhan ogẹn o gi mẹpụ ọrọgbọ
ahụa iri-kwasị-ọgụn kwasị nnụ as'ẹka kagbu nkwerigbama hụn Osolobuẹ
biyegụụ ẹka lẹ nkwa o kwe imẹ nkwerigbama ahụn. 18 Makẹni, omẹni
idọnmẹ Iwu kẹ wẹ gi e nwọnhẹn ihiẹn Osolobuẹ kwe nkwa a, ya wụ nị
ẹlẹzi n'o kwe nkwa haịn wẹ gi e nwẹhẹn ẹ. Kanị, ezioku-ezioku, Osolobuẹ
ye Ebraham ya ọfẹ igi mẹzu nkwa a.

Kị Haịn Nwan Wẹ Gi Ye Iwu Hụ?

19 Kị wụzị nwan mkpa Iwu hụ rị? Wẹ webanhan a nị ịhịan e gi ẹ a marịn
njọ lẹ mmẹfie, a marịnzị njọ wẹ lẹ mmẹfie wẹ, d'e ru ogẹn nwa ahụn, onyẹ
hụ wẹ kwe ya wụ nkwa e gi bịa. Wẹ gha ẹka ndị mmọn-ozi tumẹ ya wụ
Iwu, we ẹ ye ụkọ ye wẹ. 20 Kanị w'a ra chọ ụkọ ebe onyẹ ohu sụọ nọ e mẹ
ihiẹn. Osolobuẹ gi ẹka a mẹ ihiẹn ẹ ogẹn o gi kwe Ebraham nkwa ahụn.
21 Arị m'e ku nị Iwu wụ eṅẹnrẹn nkwa Osolobuẹ. Kaka akp'ohu!
Makẹni, omẹni wẹ te ye iwu hụn a saẹka e ye ịhịan ndụn, nkẹ o wụrụ nị,
ezioku-ezioku, onyẹ dọnmẹ ẹ, ọ wụrụ onyẹ rị ọchan. 22 Kanị Ẹhụhụọ-nsọ
e kugụọ a nị ịhịan ile rị imẹ ẹgbụn njọ, ku ẹ hụn we ẹnya, kẹni ọ wụrụ nị
ụzọ ohu sụọ kẹ wẹ gi e nwẹhẹn ihiẹn Osolobuẹ kwe nkwa a. Ụzọ ohu hụ
wụ ikweri ni Jesu Kristi, gi Jesu Kristi e dọn ẹnya: onyẹ kweri, o nwẹhẹn ẹ.
23 Kẹ ẹnyi kelẹni kweri ni Kraịstị, Osolobuẹ bu ẹnyi dọnmẹ okpuru Iwu,
kpọkin ẹnyi ye, nọkẹ ndị ngan, e che ogẹn okukwe e gi bịa. 24 Ya wụ,
Osolobuẹ tumẹ Iwu n'ọ wụrụnị ẹnyi onyẹ bu mkpịnsịn e lepụ ẹnyi ẹnya,
d'e ru nị Kraịstị a bịa, kẹni, o ru, o gi okweri ẹnyi jẹnkọ d'e kweri ni Kraịstị
kuni ẹnyi ọhụnma. 25 Kanị, hụnnị ẹnyi kwerigụụ nwan, ẹnyi arịzị okpuru
onyẹ-nlepụ-ẹnya.
26 Ụnụ ile wụ ụmụ Osolobuẹ ghahanị okweri ụnụ kwerini Kraịstị wụ
Jizọsị, 27 makẹni, ọnụ ile, hụn wẹ bugụụ che imẹ Jesu Kristi ghahanị imẹ
ọnụ mirin-Chuku, e yirigụọ Kraịstị. 28 Ya wụ nị o nwọnzi ihiẹn rị ichẹn
ẹgbata ndị Ju lẹ ndị wụlẹni ndị Ju; ẹgbata igbọn lẹ onyẹ nwọn enwẹn ẹ;
ẹgbata ikẹnnyẹ lẹ ikpoho: ẹnyi ile wụ ohu imẹ Kraịstị wụ Jizọsị. 29 O mẹ
nwan nị ẹnyi wụ nke Kraịstị, ya wụ nị ẹnyi wụ ụmụ Ebraham, nị ẹnyi k'e
nwọnhẹn ihiẹn Osolobuẹ kwe nkwa n'o k'e ye.

Isi Nke Ẹnọ

Ụnụ E Nwẹringụọ Enwẹn Ụnụ!

1 Ihiẹn m rị e ku wụ nị, ebe nwa ahụn jẹnkọ d'e nwọnrin ihiẹn nẹdi ẹ
kelẹni ru ogo, ọ rịhụ kẹ igbọn, ihiẹn ichẹn arị a, ọsụọn'a nị ihiẹn ile wụ nke
ẹ. 2 Ọ rịsọnmẹ okpuru ndị e du n'ẹ lẹ ndị e lepụ a ẹnya d'e ru ogẹn hụ nẹdi
ẹ kaye. 3 Ẹrịra k'ọ rị ẹnyi kẹ ẹnyi kelẹni ru ogo, ya wụ kẹ ẹnyi kelẹni kweri,
ẹnyi wụsọnmẹ igbọn ihiẹn ndị hụn a kị obibi rị imẹ ụwanị. 4 Kanị, mgbe
ogẹn gi zu, Osolobuẹ nọ zihẹ Nwa a; okpoho mụ a; wẹ mụ a ye okpuru
Iwu. 5 Osolobuẹ zihẹ ẹ n'ọ hụn ụzọ gbarị ndị rị okpuru Iwu, kẹni ẹnyi
hẹnrin ụmụ Osolobuẹ, ụmụ Osolobuẹ ru ogo ụmụ. 6 Makẹni ụnụ wụ ụmụ,
Osolobuẹ nọ zihẹ Mmọn nke Nwa a ye imẹ obi ụnụ; Mmọn ahụn rị nwan
imẹ ẹnyi ile a hị, "Baba! Baba-Nẹdi m!" 7 Ya wụ nwan nị y'ẹlẹzi igbọn; nwa
kẹ ị wụ. Ebe o mẹ ni nwa kẹ ị wụ, Osolobuẹ k'e keye i ihiẹn ẹ.

E Kinlẹ Ni Azụụn Imẹ Ẹgbụn

8 Mgbe mbụ, ogẹn ụnụ kelẹni marịn Osolobuẹ, ụnụ wụ igbọn mmọn ndị
hụ furulẹni w'e fe, ụnụ e fe wẹ e fe. 9 Kanị hụnnị ụnụ marịngụụ Osolobuẹ
—mba, hụnnị Osolobuẹ marịngụụ ụnụ, kịnị kẹ ụnụ kinkọzịnị azụụn d'e
kunrun mmọn ndị ahụn lẹ ihiẹn ndị hụ ndụn gụụ? Ụnụ chọ nị ụnụ hẹnrinzi
igbọn wẹ? 10 Ụnụ e mẹsọnmẹ mmẹmmẹ wẹ gi a nyanhansọnmẹ ụhụọhịn lẹ
ifọn lẹ ogẹn lẹ ahụa rị ichẹn-ichẹn! 11 Egun ụnụ rịkwọ a tụ m, nị ikẹnkwọ
ọrụn ile m rụn ebe ọnụ rị a lagụọ iwi!

12 M rị a rịọ ụnụ umunẹ m, rị nị kẹ mmẹ, makẹni a rịgụọ m kẹ ụnụ. Ụnụ
emẹni m njọ. 13 Ụnụ a marịnghọ nị emu rị a kụnị m ogẹn ahụn wụ ihiẹn
wẹhẹni m oghere m gi zi ụnụ ozịọma isi-ibuzọ ahụn. 14 Kanị, ọsụọn'a nị
ẹhụ hụn rị e sọngbuni m wụrụ nị ụnụ ibu lẹ ihiẹn-nlele, ụnụ elegberini m,
ụnụ ajụnị m; kama, ụnụ nabanhan m nọkẹ sị m wụ mmọn-ozi Osolobuẹ,
nọkẹ sị m wụ Kraịstị lẹ enwẹn ẹ. 15 Kị mẹzi ịghọghọ hụ ile ụnụ nwẹ ogẹn
hụ?! M k'a s'ẹka shịa ẹri nị, omẹni ọ rị nfe, nkẹ ụnụ e te gụye m akpụrụ-
ẹnya ụnụ, omẹni o te k'e yeni m ẹka! 16 Kẹ m hẹnrinni eṅẹnrẹn ọnụ makẹni
m gwa ụnụ ezioku?

17 Ndị ahụn rị nwan a lịlịma nị wẹ dọrị ọnụ, kanị ẹlẹ ihiẹn rị mma kẹ
wẹ bu obi! Ihiẹn wẹ bu obi wụ nị wẹ wepụ ọnụ ebe ụnụ rị, kẹni ụnụ
buchanrịn obi ụnụ che ebe wẹ rị. 18 Ọ hụghọkwọ mma ibu obi e che ihiẹn
ẹnịna, e mẹkẹnmẹ oku ẹ—omẹni ifiri ihiẹn rị mma rọ, omẹni w'e mẹ ẹ ogẹn
ile—ẹlẹ mmẹ lẹ ụnụ nọdịhụ sụọ.

19 Ụmụ m hụn rị m obi, imẹ ụnụ e mẹmẹzi m, oku ụnụ a kpamazị m,
d'e ru nị ụnụ e sọnmẹchanrịn Kraịstị. 20 K'o te rị m, m rị nwan ebe ụnụ rị
kikẹnni, kẹni m hụn ụzọ gbehutọ olu, makẹni obi eruzini m alị ebe ụnụ rị!

Ihiẹn Pọlụ Gi Sara Lẹ Haga Ghọsị

21 Gwadẹle ni m, ụnụ ndị chọkọ nị ụnụ rị okpuru Iwu, ụnụ anụnị ihiẹn
Iwu Mozizi ku? 22 Wẹ de ẹ imẹ Iwu nị Ebraham mụ ikẹnnyẹ ẹbụọ: Haga,
nnẹ ohu wụ igbọn; Sara, nnẹ hụn-ẹbọ nwẹ enwẹn ẹ, ẹlẹ igbọn. 23 Wẹ mụn'a
hụn nnẹ ẹ wụ igbọn kẹ ịhịan dọn a mụ nwa; kanị wẹ mụn'a hụn nnẹ ẹ nwẹ
enwẹn ẹ ghahanị nkwa Osolobuẹ kwe.

24 Ẹnyi k'a s'ẹka gi ihiẹn ndịnị ghọsị ihiẹn: ikpoho ẹbụọnị nọkin ẹnya
nkwerigbama ẹbụọ. Ohu wụ hụn wẹ nọ elu Ugu Saịnaị mẹmẹ. Ọhụn kẹ
Haga nọkin ẹnya a; ọ mụ ụmụ, a wụrụ wẹ igbọn. 25 Haga nọkin ẹnya Ugu
Saịnaị, hụn rị imẹ atụ alị Arebịa. Ọ ghọsị obodo Jerusalẹm hụn rị ogẹnni,
makẹni Jerusalẹm lẹ ndị rịn'a wụ igbọn kikẹnni. 26 Kanị Jerusalẹm hụ hụn
rị enu-igwee nwọn enwẹn ẹ, ẹlẹ igbọn. Ịya wụ nnẹ ẹnyi. 27 Makẹni Ẹhụhụọ-
nsọ sị,

“Ghọghọma nwan!
Ịyụ wụ agan,
hụn mụtulẹni nwa!
Kwankpọma ẹbụ! Yimẹ oro!
Ịyụ, hụn marịntulẹni ụfụ-nwa!
Makẹni, ụmụ okpoho hụ wẹ jụtọ,
a karịgụọ
nke okpoho hụ ya lẹ di ẹ bi!”

28 Umunẹ m, ụnụ wụ ụmụ Osolobuẹ ghahanị nkwa hụ o kwe, nọkẹ kẹ
Aziki dọn wụ. 29 Kanị, ọ rị nwan k'ọ rị ogẹn hụ: ogẹn ahụn, nwa wẹ mụ
kẹ ịhịan dọn a mụ nwa kpokpo hụn wẹ mụ ghahanị Mmọn nke Osolobuẹ.

30 Kanị, kịnị kẹ Ẹhụhụọ-nsọ ku? Ọ sị, “Chụpụ igbọn hụ lẹ nwa a; makẹni
nwa igbọn hụ esọnkọ nwa okpoho hụn nwọn enwẹn ẹ keri uku.”
31 Umunẹ m, ya wụ nị ẹnyi ẹlẹ nwan ụmụ igbọn-okpoho hụ, kama, ụmụ
okpoho hụn nwẹ enwẹn ẹ kẹ ẹnyi wụ.

Isi Nke Isẹn

Ụnụ E Werigụọkwọ Enwẹn Ụnụ!

1 Kraịstị gbafụha ẹnyi kẹni ẹnyi wụrụ ndị nwẹ enwẹn wẹ. Wuzokẹnmẹ ni
nwan kẹ ndị werigụụ enwẹn wẹ! Anịkwọlẹ ni wẹ kpọmazị ụnụ ẹgan igbọn!
2 Gọn ni ntịn! Mmẹ wụ Pọlụ rị a gwa ọnụ nị ọnụ nị wẹ kwa ọnụ ugun,
ya wụ nị o nwọnni erere Kraịstị k'a ban nị ụnụ. 3 M rị a gwazị okẹnnyẹ
ọwụlẹ hụn k'a nị wẹ kwa a ugun ya kwademẹkwọ nwan n'o dọnmẹchanrịn
Iwu ile. 4 Onyẹ ọwụlẹ rị nwan e dọnmẹ Iwu, e gi ẹ e ro ni Osolobuẹ rị
e kun'ẹ ọhụnma, a ghagụọkwọ imẹ Kraịstị pụ; ọ ghagụọkwọ imẹ ẹfọma
Osolobuẹ danpụ. 5 Kanị, okukwe lẹ ikẹn Mmọn-nsọ kẹ ẹnyi nwẹn gi rị e
chekẹnmẹ ọhụnma ahụn Osolobuẹ jẹnkọ d'e kuni ẹnyi, hụn ẹnyi rị a tụ ẹnya
a. 6 Makẹni, imẹ Kraịstị wụ Jizọsị, ịkwa-ugun lẹ akwanị-ugun enwọnni ihiẹn
ọ wụ. Ihiẹn rị mkpa wụ okukwe hụn gi ihiẹn-ọsụsụọ a ghọsị n'ọ hụ a.
7 Ụnụ te rị a gba-ọsọ ọhụnma! Onyẹ bu uke che ni ụnụ, ụnụ gizilẹni e
sọn ezioku? 8 Ẹlẹkwọ Osolobuẹ hụn kpọ ọnụ dụnye ọnụ ụdị ọdụnyeni! 9 Ọ
rịhụ kẹ wẹ dọn e ku ẹ, “Ẹkẹrẹ yisti sụọ kẹ w'e buchehụ, ọ ghagbarị flawa
brẹdi hụ ile.” 10 Kanị, makẹni a marịnghọ m ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi k'a saẹka
mẹ imẹ ndụn ọnụ, obi ru m alị nị ụnụ erokọ ihiẹn ichẹn, sọnmẹ nkuzi ọzọ.
Onyẹ hụ rị e nuhunmẹni ụnụ—onyẹ ọwụlẹ ọ wụ—k'a narịnrịrị afụnfụn
rịn'a.
11 Umunẹ m, omẹni echẹn kẹ m rịkwọ a kuzi nị ịkwa-ugun rị mkpa, kị
haịnzị wẹ gi e kpokpo m? Omẹni ezioku rọ nị m rị a kuzi nị ịkwa-ugun
rị mkpa, ya wụ nị ozi m rị e zi banyeni obe Kraịstị e ke gha e buhẹ oku.
12 K'ọ rị m, ndị hụ rị e ye ụnụ nsọngbu e jẹn d'a waradẹ enwẹn wẹ, ẹlẹdẹ
ịkwa-ugun sụọ!

Anịlẹ Enwẹn I Kị Ị

13 O mẹ nke ụnụ umunẹ m, Osolobuẹ kpọ ụnụ d'e weri enwẹn ụnụ.
Kanị, egikwọlẹ ni nị ọnụ e werigụọ enwẹn ọnụ mẹmẹ k'ọ rị ọnụ, rịkẹ
ịhịan-mmaka; ka gi ni ihiẹn-ọsụsụọ e fetarị ibe ụnụ. 14 Makẹni, wẹ
wegbamachanrịn Iwu ile che imẹ akpụ iwu ohu hụn wụ “Ihiẹn ibe i k'a
sụọrịrị ị kẹ ihiẹn enwẹn i dọn a sụọ ị.” 15 Kanị, omẹni ụnụ hụ a tagbu ibe
ọnụ e ri, kpachanfụkwọ nị nwan ẹnya, amamgbe ọnụ e gbupụ ibe ọnụ!

Mmọn-nsọ Lẹ Ịhịan-mmaka

16 M sị ụnụ, a nị nị nwan Mmọn-nsọ a kị ụnụ, makẹ ụnụ gha e mẹ kẹ
ịhịan-mmaka. 17 Makẹni, ihiẹn ịhịan-mmaka a chọ ẹlẹ ihiẹn Mmọn-nsọ a chọ;
ihiẹn Mmọn-nsọ a chọ ẹlẹ ihiẹn ịhịan-mmaka a chọ. Wẹ ẹbụọ a lụsọn ibe wẹ
ọgụn, nke wụ nị, y'a saẹka mẹ ihiẹn ị chọ. 18 Kanị, omẹni Mmọn-nsọ rị e du
ụnụ, ya wụ nị ụnụ arịzị okpuru iwu.
19 Ihiẹn ịhịan-mmaka e mẹ pụhachanrịn ifọn; wẹ wụ ihiẹn ndịnị: ughẹrẹ,
ibi obibi rịlẹni ọchan, imẹ ihiẹn-ifẹnrẹn, 20 ịrụa-mmọn, ibu-nshi lẹ igi ikẹn
eje-mmọn a rụn, idu-eñẹnrẹn, ikpe, ẹnya-ụfụ, eje-olulu, ịchọ nke-i nke-i,
nkebe, ịzụọ ẹka-nke, 21 iwe-ẹnya, igbu-ọchụ, ịra-manya tụ, eje-mmẹmmẹ lẹ
ihiẹn ndị ọzọ nọ ẹrịra. M rị nwan a gba ụnụ mkpịnsịn-ẹka kẹ m dọn gba
ụnụ ya mbụ, nị ndị hụn e mẹ ihiẹn ndị nọ ẹrịra a bankọ Alị-eze Osolobuẹ.

22 Kanị, ihiẹn Mmọn-nsọ a mịpụha wụ: ihiẹn-ọsụsụọ, ịghọghọ, udọn,
ndidi, ẹfọma, imẹ-mma, ịwụ onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya, 23 imẹ-jụụ, ikwọndọn-
enwẹn-ịhịan. Onyẹ mẹ ihiẹn ndịnị adannị iwu ọwụlẹ. 24 Ndị hụn wụ nke
Kraịstị wụ Jizọsị a kpọgbugụọ ịhịan-mmaka wẹ te wụ lẹ ihiẹn a gụnn'a lẹ
ihiẹn a sụọn'a enu obe Kraịstị. 25 Ebe o mẹ ni Mmọn-nsọ e ye ẹnyi ndụn,
nị ẹnyi e bi ni nwan kẹ ndị Mmọn-nsọ rị a kị. 26 Ẹlẹ hụn ẹnyi e gi a pache
mọbụ a kpasu ibe ẹnyi iwe mọbụ e we ni ibe ẹnyi iwe-ẹnya.

Isi Nke Isin

E Bu Ni Ibu Ibe Ụnụ

1 Umunẹ m, onyẹ mẹ njọ, ụnụ ndị rị e bi kẹ Mmọn-nsọ chọ, gi ni nwayọ
wekinhẹn ẹ. Ka kpachanpụkwọ nị ẹnya amamgbe ọnwụnwan a bịazịkwọ nị
ụnụ nwẹn. 2 E bu ni ibu ibe ọnụ. Ụnụ gha e mẹ ẹ, ya wụ nị ọnụ hụ e mẹzu
iwu Kraịstị. 3 Onyẹ rị e ro n'o nwọnghọ ihiẹn ọ wụ bụ o nwọnni ihiẹn ọ
wụ rị e dufie enwẹn ẹ. 4 Onyẹ-onyẹ ya lele ihiẹn ọ rị e mẹ. Omẹni ọ hụghọ
mma, ya họnrọn makẹ ihiẹn rị mma o mẹ, ka y'e gilẹ enwẹn ẹ tụnị onyẹ
ọzọ, 5 makẹni onyẹ-onyẹ furu n'o buru ibu ẹ.
6 Ndị wẹ rị a kuzi oku-Chuku furu ni wẹ keye ndị rị a kuzi ni wẹ oku-
Chuku ihiẹn-ọma ọwụlẹ wẹ nwọn. 7 Edufiekwọlẹ ni enwẹn ọnụ: Osolobuẹ
anịkọkwọ onyẹ ọwụlẹ mẹgbu ẹ; ihiẹn onyẹ kụn k'o k'a ghọrị. 8 Omẹni ugbo
wẹ kụnye ẹ wụ imẹ-ihiẹn a sụọ nị wẹ, wẹ k'a gha ugbo hụ ghọrị ntikpọ;
omẹni ugbo imẹ-ihiẹn a sụọ Mmọn-nsọ kẹ wẹ kụnye ẹ, wẹ k'a gha ebẹhụ
ghọrị ndụn-itẹbitẹ. 9 Ya wụ, ndụn imẹ ihiẹn rị mma y'a gụkwọlẹ ẹnyi.
Makẹni, omẹni ẹnyi anịnị ndụn gụụ ẹnyi, ogẹn ru, ẹnyi jẹnkọ d'e ri erere
ẹ. 10 Ya wụ, nị ẹnyi gi ni nwan oghere ile ẹnyi nwẹ e mẹ ni onyẹ ọwụlẹ
ọhụnma, tụmadụ ndị hụn rị ikpun-ụlọ okukwe.

Mkpịnsịn-ẹka Ịkpazụụn Lẹ Ekele

11 LEE NI AKPụrụ-ẹkụkwọ NDịnị NỌ JAGBO-JAGBO M GI ẹka M DENI ọnụ.
12 Ndị hụn rị a chọ nị wẹ gi ihiẹn ẹnya e legha dụ ẹka obi, uwẹ rị nwan
a chọ nị wẹ wa ịkwa-ugun ye ụnụ olu. Wẹ rị e mẹ ẹ amamgbe wẹ e gi
ifiri obe Kraịstị kpokpo wẹ. 13 Kẹ ndị hụn kwa ugun lẹ enwẹn wẹ arịdẹ
e dọnmẹ Iwu, bụ wẹ hụ a chọ nị ụnụ kwa ugun kẹni wẹ gi ihiẹn rị ụnụ ẹhụ
nyan isi: nị ụnụ e dọnmẹgụọ omẹnalị hụn w'e legha ẹnya. 14 O bugharị m!
Egikọ m ihiẹn ọwụlẹ nyan isi, wezụka obe Nna ẹnyi wụ Jesu Kristi. E gigụọ
wẹ obe hụ kpọgbu ụwanị—ọ wụrụ ihiẹn nwụnnị ebe m rị, gizikwọ obe hụ
kpọgbu m—a wụrụ m ihiẹn nwụnnị ebe ụwa rị. 15 Kẹ ịkwa-ugun kẹ akwanị-
ugun arịnị mkpa, kaka! Ihiẹn rị mkpa wụ nị wẹ kedọnzi ịhịan. 16 Udọn lẹ
omikẹn ya rịnị kẹ wẹ han gi usọnrọnnị e bi—uwẹ wụ ndị Izrẹlụ Osolobuẹ
nke-esi!
17 Gha ogẹnni e jẹn, onyẹ ọwụlẹ egizilẹ oku ịkwa-ugun ye m nsọngbu,
makẹni apa ẹhụ wẹ rụsọnmẹ m makẹ ufiri Jesu hụsọnmẹ m ẹhụ.
18 Umunẹ m, ẹfọma Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi ya nọyeni ụnụ imẹ-
mmọn. Isẹẹ.

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni
Ndị Ẹfẹsọsị

Ekele

1 Mmẹ wụ Pọlụ de Ẹkụkwọ-ozini. M wụ onyẹ ozi pụ-ichẹn Kraịstị wụ
Jizọsị ghahanị uche Osolobuẹ. M rị e dejẹnni ndị nke Osolobuẹ rị Ẹfẹsọsị,
ndị wẹ gi e dọn-ẹnya imẹ Kraịstị wụ Jizọsị. 2 Ẹfọma lẹ udọn, hụn gha ẹka
Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi bịa, ya nọyeni ụnụ.

Ngọzi Ẹnyi Nwọn Imẹ Kraịstị

3 Ekele ya rị nị Osolobuẹ, onyẹ hụ wụ Osolobuẹ lẹ Nẹdi Onyẹ-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu Kristi, n'o yeọlẹ ẹnyi ngọzi imẹ-mmọn ile rị elu-igwee makẹni
ẹnyi rị imẹ Kraịstị.
4 Nị Osolobuẹ d'e kedẹ ụwa, ọ họtọgụọlẹ ẹnyi imẹ Kraịstị, makẹni ọ nwẹ
ihiẹn-ọsụsụọ ebe ẹnyi rị—kẹni ẹnyi wụrụ ndị rị nsọ, nwọnlẹni nkọrịanị ẹnya
Osolobuẹ. 5 Ọ nọ kwademẹ nị, o ru, ọ mụnrụn ẹnyi ye ikpun-ụlọ a ghahanị
Jesu Kristi—makẹni ọ sụọghọ a, makẹni uche ẹ rọ. 6 O mẹ ẹ kẹni wẹ gi ẹ
ja Osolobuẹ mma makẹ okẹn ẹfọma o mẹ, hụn o hukpu ẹnyi ghahanị ezi
Nwa a! 7 Makẹni ẹnyi rị imẹ Kraịstị, ẹnyi a wụrụọlẹ ndị wẹ gi ẹdeke ẹ gbarị
—ya wụ nị Chuku a gbagharịgụọ ẹnyi njọ; ifiri okẹn ẹfọma a k'o gi mẹ ẹ.
8 O gi amamihiẹn lẹ nghọta a ile mẹ ni ẹnyi okẹn ẹfọmanị. 9 Ọ nọ nwan mẹ
ẹnyi marịn ihiẹn o bu obi, hụn o te zuemẹ; ihiẹn hụn ọ kwademẹ ketekete
n'o jẹnkọ d'a rụnfụha imẹ Kraịstị. O mẹgụọ ẹnyi marịn a makẹni ọ sụọghọ
a n'o mẹ ẹrịra. 10 Ihiẹnni o bu obi wụ nị, ogẹn zu, o wegbama ihiẹn ile che
okpuru Kraịstị—kẹ ihiẹn rị elu-igwee kẹ ihiẹn rị enu-ụwa.
11 Makẹni ẹnyi rị imẹ Kraịstị, ihiẹn Osolobuẹ e rugụọ ẹnyi ẹka—makẹni
Osolobuẹ, hụn e mẹ ihiẹn ile hụn o mẹ n'o gi ẹ mẹzu uche ẹ, gi ẹka a họtọ
ẹnyi ketekete n'o gi ẹnyi mẹzu uche ẹ. 12 O mẹ ẹ kẹni ẹnyi ndị ibuzọ tụkwasị
Kraịstị obi hụn ụzọ wụrụ ihiẹn wẹ gi ifiri ẹ a ja Osolobuẹ mma n'o nwẹkẹ
ọghọ.
13 Kẹ ụnụ lẹ enwẹn ọnụ, ọnụ hẹnrinzikwọ ndị nke Kraịstị ogẹn ọnụ gi
nụ oku hụ wụ ezioku, kweri—oku ahụn wụ oziọma ahụn ụnụ gi nwẹhẹn
nzụọpụha. Ụnụ e kwerigụụ nị Jesu, Osolobuẹ nọ bu Mmọn-nsọ o kwe
nkwa a che imẹ ndụn ụnụ, gi ẹ ye ụnụ ahịma a—gi ghọsị nị ụnụ wụ nke ẹ.
14 Mmọn-nsọ kẹ Osolobuẹ e bu ụzọ e ye; ịya kẹ Osolobuẹ gi a ghọsị nị ẹnyi
jẹnkọ d'e nwọnhẹnchanrịn ihiẹn ile o kwe nkwa—o ru ogẹn ahụn Osolobuẹ
k'e gi werichanrịn ẹnyi—ẹnyi ndị ọ gbarịgụụ. Ọnwan k'e wẹhẹ ni Osolobuẹ
ọjịja-mma n'o nwẹkẹ ọghọ.

Ekpere Pọlụ Mẹ Ni Ndị Kwerini

15 Ịya haịn o gi mẹ ni, kete m'a nụlẹ oku okweri ụnụ kwerini Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Jesu lẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ nwọn ebe ndị nke Osolobuẹ ile
rị, 16 akụsịtuni m iye Osolobuẹ ekele makẹ ufiri ụnụ. M hụ a nyanhan
ụnụ ogẹn ile m gha e mẹ ekpere. 17 M'a rịọ Nẹdi hụn nwẹ ọghọ, hụn wụ
Osolobuẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi, n'o ye ụnụ mmọn ịmarịn-ihiẹn;
ya ghọsịsọnmẹ ụnụ ihiẹn—kẹ ụnụ dọn rị a marịnwaye ẹ ọhụnma. 18 M'a rịọ
a ọnwan kẹni ẹnya imẹ-mmọn ụnụ shịapụ, ụnụ a hụn ụzọ marịn ihiẹn ahụn
o butọ o gi ifiri ẹ kpọ ụnụ, marịn kẹ ihiẹn o kwademẹ o jẹnkọ d'e ye ndị-nsọ
a hihan ogbe, marịnzịkwọ k'o nwẹhan ọghọ; 19 ọnụ a ghọtazị kẹ ikẹn o gi a

rụn ọrụn imẹ ẹnyi ndị kwerini han, ikẹn hụn wẹ ghalẹni a sa ẹka e ku k'ọ han, hụn han kẹ ikẹn o gi wụrụ Osolobuẹ. 20 Ya wụ ikẹn k'ọ ghọsị ogẹn o gi gha ọnwụn weli Kraịstị, m'ẹ nọdị anị ẹka-nni ẹ imẹ elu-igwee; 21 nke wụnị Kraịstị kachanrịn ọkịkị ile lẹ ikẹn ile rị ichẹn-ichẹn lẹ ihiẹn ile w'a gbaye agbaye lẹ ẹfan lẹ nzere ile—ẹlẹdẹ ndị rị ogẹnni sụọ, kanị kẹzị ndị rịdẹ ogẹn hụn lalanị. 22 Osolobuẹ e wegụọ ihiẹn ile che ẹ okpuru ụkụ, tumẹ ẹ Onyẹ-isi ụka, Onyẹ ihiẹn ile rị okpuru ẹ. 23 Ụka wụ ẹhụ a; imẹ ụka kẹ ihiẹn ile banyen'ẹ rị; ya lẹ enwẹn ẹ wụ onyẹ hụn rị ebe ile, hụn e mẹ ihiẹn ile e zu oke.

Isi Nke Ẹbụọ

Wẹ Gha Ọnwụn Wepụha Ẹnyi Shi Ndụn

1 Ogẹn mbụ, ọnụ wụ ndị nwụnnị, makẹ njọ lẹ mmẹfie 2 ụnụ rị e mẹsọnmẹ. Ogẹn hụ, ụnụ e sọn eje-ụzọ ndị ụwa, e sọn onyẹ hụn ikẹn eje-mmọn rị elu rị okpuru ẹ, mmọn hụ hụn rị nwan ọrụn imẹ igunrun ndị hụ e nupụ-isi okpuru Osolobuẹ. 3 Eziẹ, ẹnyi ile te rị e bi kẹ wẹ, e mẹ ihiẹn ọwụlẹ a sụọ ẹhụ ẹnyi lẹ obi ẹnyi, e bi k'ọ rị ẹnyi; e mẹ ihiẹn ọwụlẹ gụnnị ẹnyi lẹ ihiẹn ọwụlẹ la ẹnyi ẹnya. Iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ te rịzịkwọ e che ẹnyi nọkẹ ndị ọzọ ile. 4 Kanị, makẹni Osolobuẹ e mẹkẹ onyẹ-omikẹn, makẹni o nwẹ okẹn ihiẹn-ọsụsụọ ebe ẹnyi rị— 5 kẹ ogẹn hụ ẹnyi te gidẹ wụ ndị nwụnnị makẹ njọ ẹnyi, ọ nọ gha ọnwụn wefụha ẹnyi, mẹ ẹnyi sọn Kraịstị rịzị ndụn.

Ẹfọma Osolobuẹ kẹ ụnụ gha nwẹ nzụọpụha.

6 Ọ ghagụụ ọnwụn weli ẹnyi, ọ nọ wesi ẹnyi elu k'o dọn weshi Kraịstị, mẹ ẹnyi sọn Kraịstị nọdị anị imẹ elu-igwee—makẹni ẹnyi rị imẹ Kraịstị. 7 Osolobuẹ mẹ ọnwan n'o gi ẹfọma hụn o mẹ ni ẹnyi imẹ Kraịstị mẹ elu ile lalanị marịn ẹfọma a—hụn wẹ ghalẹni a sa ẹka e kuchanrịn k'ọ han. 8 Makẹni, ẹfọma kẹ Osolobuẹ mẹ ni ụnụ zụọpụha ụnụ ghahanị okukwe ụnụ, ẹlẹ ụnụ gi ẹka ụnụ mẹ ẹ, ihiẹn Osolobuẹ ye ụnụ ọfẹ rọ— 9 ẹlẹ makẹ ihiẹn ịhịan rụn, amamgbe ịhịan e gi ẹ nyan isi. 10 Ihiẹn Osolobuẹ mẹ ẹnyi wụrụ kẹ ẹnyi wụ. Osolobuẹ ya ke ẹnyi ye imẹ Kraịstị wụ Jizọsị, kẹni ẹnyi hụn ụzọ e mẹsọnmẹ ihiẹn ọma ndị hụ ọ kwademẹtọ nị ẹnyi ketekete nị uwẹ kẹ ẹnyi k'a gha e mẹsọnmẹ.

Ẹnyi Ile Wụ Ohu Imẹ Kraịstị

11 Nyanhan nị nị ogẹn mbụ ụnụ wụ ndị alị ọzọ—ebe ẹhụ rị; ụnụ, hụn ndị Ju a kpọ "ndị kwalẹni ugun," a kpọ enwẹn wẹ "ndị kwa ugun"—ọ sụọ n'a nị ugun wẹ rị e ku oku ẹ wụhụ nke ẹhụ sụọ, ihiẹn ẹka ịhịan e mẹmẹ. 12 Nyanhan nị nị, ogẹn hụ, ụnụ enwọn Kraịstị; ogẹn ahụn, itumunyẹ kẹ ụnụ wụ ebe ikpun-ụlọ ile rị Izrẹlụ rị. Ụnụ e te rị imẹ nkwerigbama Osolobuẹ tumẹ ẹgbata ya lẹ ndị nke ẹ lẹ nkwa ndị o kwesọnmẹ imẹ ẹ. Ogẹn hụ, ụnụ bi enu ụwa bụ ụnụ e nwọn olil'ẹnya, ụnụ enwọn Osolobuẹ imẹ ndụn ụnụ.

13 Kanị, makẹni ụnụ rị imẹ Kraịstị wụ Jizọsị, e gigụọ wẹ nwan ẹdeke Kraịstị, ya wụ ndụn a, wezụhan ụnụ hụn te rị ebe teni. 14 Makẹni, Kraịstị lẹ enwẹn ẹ wụ udọn ẹnyi—makẹni o mẹgụọ ndị Ju lẹ ndị alị ndị ọzọ wụrụ ohu, o gigụọ ẹhụ a lẹ ọnwụn a titu mgbọn hụn te rị ẹgbata wẹ, ihiẹn hụ te rị ẹgbata wẹ, e buhẹ eṅẹnrẹn. 15 O gigụọ ọnwụn ahụn ọ nwụn kagbu Iwu lẹ ụmụ-iwu lẹ ọdịnalị rịn'a. O mẹ ẹ kẹni o ke agbọ ọhụn, wẹ ile a wụrụ ohu imẹ ẹ, o gi wẹ nọkin ẹnya azụụn ẹbụbụọ hụn te rịnị, gi ụzọ ahụn wẹhẹ udọn ẹgbata wẹ—o mẹkọzị ndị Ju lẹ ndị wụlẹni ndị Ju, kanị ndị kwerini Kraịstị.

16 Kraịstị mẹ ẹ kẹni o gizi ẹrịra wekinhẹnni Osolobuẹ azụụn ẹbụbụọ hụ
imẹ ẹhụ ohu, ghahanị ọnwụn ọ nwụn elu obe; o gi ụzọ nị gbupụ iwe rị
ẹgbata wẹ, wẹhẹ udọn.
17 Ya Kraịstị nọ bịa d'e zi ịhịan ile ozi udọn hụ—kẹ ụnụ ndị anị ndị ọzọ
hụn rị ebe teni kẹ ndị Ju hụn rị nsue. 18 Ghahanị Kraịstị, ẹnyi ile a sa nwan
ẹka a gha Mmọn-nsọ ohu a banhan ebe Nẹdi ẹnyi wụ Osolobuẹ rị, kẹ ndị
Ju kẹ ndị alị ọzọ.
19 Ya wụ, ụnụ ndị kwerini hụn wụlẹni ndị Ju ẹlẹzi itumunyẹ; ụnụ ẹlẹzi
ndị alị ọzọ. Ụnụ e sọngụọ ndị nke Osolobuẹ, ndị nsọ, wụrụ ụmụ di-alị Alị-
eze, wụrụzịkwọ ndị ikpun-ụlọ Osolobuẹ. 20 Osolobuẹ a tụngụọ ụnụ rịkẹ ụlọ
ye elu iyetọ hụn wụ ndị-ozi pụ-ichẹn lẹ ndị-amụma. Adansụ hụn gi ya wụ
ụlọ wụ Jesu Kristi lẹ enwẹn ẹ. 21 Ịya gi azụụn ile rị ụnọ hụ; ghahan'a kẹ
ụlọ gi rị e jẹnwaye elu d'a wụrụ Ụlọ-ofufe rị nsọ imẹ Di-nwọnni-ẹnyi. 22 Imẹ
Kraịstị, wẹ hụ a tụn ọnụ lẹ enwẹn ọnụ, a tụnshi ụnụ enu imẹ-mmọn d'a
wụrụ ebe obibi imẹ-mmọn hụn Osolobuẹ e bi ghahanị Mmọn-nsọ.

Isi Nke Ẹtọ

Ọrụn Pọlụ Imẹ Ndị Alị Ọzọ

1 Ozioma Kraịstị wụ Jizọsịnị m rị e zi ụnụ ndị wụlẹni ndị Ju hụn wẹ gi
beye ni ụnụ oghere kẹ mmẹ wụ Pọlụ gi rị imẹ ngan. 2 A marịnghọ m
nị ụnụ a nụgụọ nị Osolobuẹ ye m ọrụnnị o gi a ghọsị ẹfọma a rụn makẹ
ọrịnịmma ụnụ; 3 ụnụ a nụgụọzị k'o dọn ghọsị m ya wụ ihiẹn, hụn te zuerini,
mẹ m ghọta a. Ịya kẹ m benitan ụnụ nke-nke imẹ ẹhụhụọ-ozini. 4 Ụnụ
gụn a, ụnụ k'a hụn kẹ m ghọtahan ihiẹnni mini, kẹ m ghọtahan Kraịstị.
5 Osolobuẹ aghọsịnị ndị mbụ ya k'o dọn nwan ghọsị ndị-ozi pụ-ichẹn nsọ
a lẹ ndị-amụma nsọ a ya ogẹnni ghahanị Mmọn-nsọ. 6 Ihiẹn nzuzueni wụ
nị, ghahanị ikweri ozioma, ndị anị ndị ọzọ a rịgụọzị ndị ihiẹn Osolobuẹ e
ru ẹka, wụrụzịkwọ mkpamkpa imẹ ẹhụ ohu ahụn, rịzịkwọ ndị wẹ ile gba
nwẹ ihiẹn Osolobuẹ kwe nkwa n'o k'e mẹ ni ndị rị imẹ Kraịstị wụ Jizọsị.
7 E hẹnringụọ m onyẹ-ọrụn oziọmanị ghahanị oyiye hụn Osolobuẹ mẹ
ẹfọma ye m, hụn ikẹn ẹ gi rị ọrụn imẹ ndụn m. 8 Ọsụọn'a nị ahandẹni m
kẹ onyẹ hụn kachanrịn ntịn e mẹ imẹ ndị-nke Osolobuẹ, Osolobuẹ e ye m
oyiyeni kẹni m wejẹnni ndị alị ndị ọzọ ozi ihiẹn ndị ahụn jun imẹ Kraịstị,
hụn nwọnlẹni okẹn, 9 lẹni m ghọsị ịhịan ile kẹ Osolobuẹ hụn ke ihiẹn ile dọn
a rụnpụha ihiẹn ahụn o rotọ ketekete, zuemẹ.
10 Ihiẹn Osolobuẹ bu obi wụ n'o gi ụka mẹ amamihiẹn Osolobuẹ hụn
nwẹ ihun rị ichẹn-ichẹn fọn ndị-ọkịkị lẹ ndị ile nwẹ ikẹn hụn rị enu-igwere
ẹnya.
11 Ịya wụ ihiẹn kẹ Osolobuẹ bu obi ẹdẹi; o mẹzugụọ a nwan ghahanị
Kristi wụ Jesu Onyẹ-nwọnni-ẹnyi. 12 Makẹni ẹnyi rị nwan imẹ Kraịstị wụ
Jizọsị, egun arị a tụ ẹnyi ịbanye ebe Osolobuẹ rị—ebe o mẹ ni ẹnyi kwerini
Jizọsị.

Dikẹnmẹ Ni Nwan

13 Ya wụ, m rị nwan a rịọ ụnụ: anịkwọlẹ afụnfụn m rị e gi ifiri ọrịnịmma
ụnụ a ta gụụ ụnụ ndụn; eziẹ, ihiẹn k'e wẹhẹ ni ụnụ ọghọ rọ.

Ịghọta Ihiẹn-ọsụsụọ Kraịstị

14 Makẹ ọnwan, m rị e gbu nwan osekpu ihun Nẹdi ẹnyi, 15 onyẹ hụn ezi-
lẹ-ụlọ ile rị elu-igwee lẹ ụwa gha ẹka a nwẹhẹn ẹfan wẹ. 16 M rị a rịọ a n'o gi
ihiẹn ile o nwọn, hụn o gi nwẹ ọghọ, ye ụnụ ikẹn, hụn k'e mẹ ụnụ zekẹnmẹ

imẹ obi ụnụ ghahanị Mmọn-nsọ a. 17 M rịzị a rịọ a nị ụnụ wụrụ ndị Kraịstị
birichanrịn imẹ obi wẹ makẹni ụnụ hụ e gi oku ẹ e dọn, ụnụ a gbasọnmẹ
nkpọgụn, e wuzowaye imẹ ihiẹn-ọsụsụọ— 18 kẹni ụnụ saẹka sọn ndị nke
Osolobuẹ ile ghọta kẹ ihiẹn-ọsụsụọ Kraịstị shịahan, k'o suehan, k'o jẹnhan
elu lẹ k'o mihan; 19 ụnụ a ghọta ya wụ ihiẹn-ọsụsụọ a, hụn wẹ ghalẹni a
ghọtachanrịn—kẹni ihiẹn ile rị imẹ Osolobuẹ hụn ụzọ jun imẹ ọnụ.
20 Nke Osolobuẹ, Onyẹ hụn k'e ri-ẹka gi ikẹn ẹ rị ọrụn imẹ ẹnyi rụnkarị
ihiẹn ile ẹnyi k'a saẹka rịọ mọbụ ro, rụnkarị a ọhụnma-ọhụnma, 21 ọghọ ya
rịn'a—kẹ imẹ ụka a kẹ ghahanị Kraịstị wụ Jizọsị d'e ru agbọ ile, jẹnrin ejẹn.
Isẹẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Kẹ Mkpamkpa Ẹhụ Ile Dọn Wụrụ Ẹhụ Ohu

1 Mmẹ, hụn wụ onyẹ-ngan makẹni m rị e jẹnni Di-nwọnni-ẹnyi ozi, rị
nwan a rịọ ụnụ nị ụnụ bi obibi furu ọkpụkpọ Osolobuẹ kpọ ọnụ. 2 E
wenụachanrịn nị enwẹn ụnụ alị ogẹn ile; e mẹ ni jụụ; e gi ni ndidi e sọn
ibe ụnụ. E gi ni ụzọnị a ghọsị ihiẹn-ọsụsụọ ọnụ nwẹ. 3 Lịlịma nị ụzọ ile nị
udọn rịsọnmẹ ẹgbata ọnụ, e kẹngbama ụnụ, kẹni ụnụ e gi ẹ e chedọn ịrị-ohu
hụ hụn gha ẹka Mmọn-nsọ a bịa. 4 Ẹhụ ohu lẹ Mmọn-nsọ ohu rị, nọkẹ k'o
dọn mẹ ni olile-ẹnya ohu kẹ Osolobuẹ kpọ ụnụ d'e nwọn. 5 Nna ohu rọ;
okukwe ohu rọ; mirin-Chuku ohu rọ. 6 Osolobuẹ ohu rọ—hụn wụ Nẹdi
ịhịan ile, hụn wụ Nna ịhịan ile, hụn gi ịhịan ile a rụn, hụn rịzịkwọ imẹ ịhịan
ile.
7 Kanị wẹ yesọnmẹ onyẹ-onyẹ imẹ ẹnyi oyiye ichẹn-ichẹn nọkẹ kẹ Kraịstị
dọn chọ n'o ye ẹ. 8 Ya kẹ Ẹkụkwọ-nsọ gi sị,
"Ogẹn o gi lashi elu,
o weri ihiẹn hụ kẹn ịhịan ẹgbụn che imẹ ẹgbụn,
ọ nọ ye ndị ịhịan oyiye ichẹn-ichẹn."
9 (Ogẹn Ẹkụkwọ-nsọ gi sị, "Ọ lashi elu," k'o gi nwan "Ọ lashi enu" e ku?
Ya wụ n'o buzọ hidangụụ, shi ebẹhụ kachanrịn e mi imẹ anị. 10 Ya wụ
nị onyẹ ohu hụ hidannị wụzịkwọ onyẹ hụn lashi elu, ghafechanrịn elu-
igwere, kẹni ọ hụn ụzọ gi enwẹn ẹ mẹjunkwama ihiẹn ile.) 11 Ịya yesọnmẹ
oyiye ndịnị: o nwẹ ndị o ye oyiye ịwụ ndị-ozi pụ-ichẹn, ye ndị ọzọ oyiye
ịwụ ndị-amụma lẹ ndị e zi ozi Osolobuẹ sị wẹ zi, ye ndị ọzọ oyiye ịwụ ndị
e jẹnhunmẹni e zi oziọma, ye ndị ọzọ oyiye ịwụ ndị ụkọ-Chuku lẹ ndị-nkuzi.
12 O yesọnmẹ oyiye ndịnị n'o gi wẹ a zụn ndị-nke Osolobuẹ ile nị wẹ d'a
rụn ọrụn Kraịstị lẹni o gi wẹ e mẹ ẹhụ Kraịstị wụ ụka a gha ihun rịkẹ ụlọ
wẹ n'a tụnshi elu. 13 O mẹ ẹ d'e ru ni ẹnyi ile a wụrụ ohu ebe okukwe
lẹ ịmarịn Nwa Osolobuẹ rị, wụrụ ndị ka ẹhụ, sueruchanrịn ogo Kraịstị,
nọchanrịn kẹ 'ya. 14 O mẹ ẹ makẹ ẹnyi gha a wụzị ụmụẹka, ndị ẹbi e bushi
ihun-lẹ-azụụn, ndị nkuzi ọwụlẹ e buhunmẹ kẹ ufere e buhunmẹsọnmẹ
ihiẹn, ndị ịhịan gi nkuzi ẹro lẹ aghịghọ e dufie. 15 Kama, nị ẹnyi a wụrụ
ndị a gwa ibe ẹnyi ezioku, e gi ihiẹn-ọsụsụọ e mẹ ẹ, ẹnyi ile e gi ẹ e sue;
ẹnyi e gi ẹrịra suekunrun Kraịstị, hụn wụ isi ẹhụnị, rịchanrịn kẹ 'ya. 16 Ịya
wụ Kraịstị gi ẹhụ. Makẹni, ịya mẹ ẹhụ ile gi nyangbamachanrịn ọhụnma-
ọhụnma ghahanị akwanran ile rịn'a. Ịya rịzị e mẹ mkpamkpa ọwụlẹ a sa
ẹka a rụn ọrụn run'ẹ ọhụnma, hụn ẹhụ ile gi a rị ikẹn, e sue, e nwẹwaye
ihiẹn-ọsụsụọ.

Obibi Ọhụn Hụn Rị Imẹ Kraịstị

17 Ya wụ, m rị e gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi a gba ụnụ mkpịnsịn ẹka, a gbashi
ụnụ 'ya ikẹn: ebizilẹ ni kẹ ndị hụn ghalẹni e fe Osolobuẹ, ndị iroro wẹ
nwọnlẹni isi. 18 Uche wẹ a gbagụọ ishi. Enwọn wẹ ndụn Osolobuẹ makẹni
o nwọnni ihiẹn wẹ marịn ebe ezioku rị, obi wẹ kpọkinzịkwọ akpọkin.
19 Makẹni, ifẹnrẹn arịzị wẹ ẹnya; e wechanrịnguọ wẹ enwẹn wẹ ye ihiẹn-
ifẹnrẹn lẹ ihiẹn ile ru unyin rị ichẹn-ichẹn, a rịzị wẹ a sa ẹka e kwọndọn
enwẹn wẹ.
20 Kanị, ẹlẹkwọ ẹrịra kẹ wẹ kuzi ọnụ banyeni Kraịstị! 21 Ẹghẹẹ, ụnụ a
nụgụọ banyen'ẹ, ụnụ a mụgụọ ezioku hụn rị imẹ Jesu.
22 Ụnụ a mụgụọ nị ụnụ jẹnkọ nwan d'a ma eje-obibi hụ ụnụ te rị e bi tuhu
—onyẹ hụ ụnụ wụ mbụ hụn rehigụụ ihun lẹ azụụn, hụn ihiẹn ọlịla-ẹnya
dufiegụụ. 23 Mmọn ọnụ lẹ uche ụnụ k'a wụrịrị nke ọhụn; 24 ụnụ e yiri onyẹ
ọhụn hụ, hụn wẹ gi ụdị Osolobuẹ ke—hụn rị kẹ Osolobuẹ dọn chọ nke-esi,
rị nsọ nke-esi. 25 Ya wụ, atụzịlẹ ni ntụ! Kama, a gwa nị ibe ụnụ ezioku,
makẹni ẹnyi lẹ ibe ẹnyi wụ ẹhụ ohu. 26 Olulu nwẹ ikẹn bu i, ka anịl'a han ị
mẹ njọ. Olulu y'e bulẹ i nị eki gi. 27 Eyelẹ ni Ekwensụ efe.
28 Onyẹ e zun ohin y'e zunzilẹ. Kama, ya rụnma ọrụn nwọnlẹni nkọrịanị,
e gi ẹ e bi, e yezikwọ nị ndị mkpa kwọndọn ẹka. 29 Anịlẹ ni eje-oku pụha
ụnụ ọnụ, kanị, oku hụn a gba ịhịan umẹ, ban n'a erere imẹ ọnọdị ọ rị—kẹni
oku ụnụ hụn ụzọ e yeni ndị hụn rị e gọn ntịn ẹka. 30 Emẹkwọlẹ ni ihiẹn k'a
fụ Mmọn-nsọ Osolobuẹ, makẹni ịya kẹ wẹ gi yimẹ ọnụ ahịma Osolobuẹ,
makẹ ụhụọhịn hụ Osolobuẹ k'a gbafụha ndị nke ẹ. 31 Wepụ nị iwe ile,
olulu ile, ọnụma ile, oro ile, nkutọ ile lẹ eje-ihiẹn ile ịhịan gi e sọn ibe ẹ.
32 Kama, e gi ni ẹfọma lẹ omikẹn e sọn ibe ọnụ, a gbagharị ibe ụnụ kẹ
Osolobuẹ dọn nwan gbagharị ụnụ ghahanị Kraịstị.

Isi Nke Iseṇ

Obibi Ụmụ Ukpẹ

1 Ebe o mẹ ni ụnụ wụ ụmụ Osolobuẹ hụn rị a obi, kịnrịn n'a nwan—e bi
ni nwan kẹ ịya. 2 E gi ni ihiẹn-ọsụsụọ e bi—nọkẹ kẹ Kraịstị dọn nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ẹnyi, gi ifiri ẹnyi we ndụn a ye, nọkẹ oyiye lẹ ẹjan hụn e shin ọhụnma
hụn Osolobuẹ nabanhan.
3 Nọkẹ ndị nke Osolobuẹ, anịkwọlẹ ni wẹ nụdẹ oku ughẹrẹ mọbụ ihiẹn
ọwụlẹ ru unyin mọbụ ẹnya-uku imẹ igunrun ụnụ. 4 Anịlẹ ni oku ihiẹn-
ifẹnrẹn mọbụ oku-nzuzu mọbụ oku ọwụlẹ ru unyin pụha ụnụ ọnụ. Kama,
e gi ni ọnụ ụnụ e yesọnmẹ Osolobuẹ ekele. 5 Marịnkwọ nị nị o nwọnni onyẹ
ọwụlẹ hụn a ghẹrẹni mọbụ onyẹ rịlẹni ọchan mọbụ onyẹ ẹnya-uku (hụn wụzị
ịrụa-mmọn) jẹnkọ d'a ban Alị-eze Kraịstị lẹ Osolobuẹ! 6 Anịkwọlẹ ni onyẹ
ọwụlẹ gi oku nwọnlẹni isi dufie ụnụ, makẹni, ufiri ihiẹn ndịnị kẹ iwe-lẹ-
ọnụma Osolobuẹ gi a bịanị ndị nnufụ-isi. 7 Ya wụ, esọnkwọlẹ ni wẹ mẹkọ
kaka!
8 Makẹni ụnụ te rị imẹ ishi, kanị hụnnị ụnụ wụrụgụụ nwan nke Di-
nwọnni-ẹnyi, ọnụ wụ ukpẹ. E bi ni nwan kẹ ụmụ ukpẹ— 9 makẹni mkpụrụ
ukpẹ a mị wụ ihiẹn ile rị mma, ihiẹn ile kụrụ-ọtọ lẹ ihiẹn ile wụ ezioku.
10 Lịlịma nị nị ọnụ a chọpụha ihiẹn hụn k'a sụọ Di-nwọnni-ẹnyi ụsụọ.
11 Esọnlẹ ni wẹ e mẹ ihiẹn ndị hụ w'e mẹ hụn wụ nke ishi, hụn ghalẹni a
ban erere, ka e kpu ni wẹ oro. 12 Ihiẹn ndị nnufụ-isi e mẹ nzuzue e mẹdẹ
ifẹnrẹn okuku! 13 Kanị, wẹ wepụha ihiẹn ọwụlẹ ebe ukpẹ rị, a hụn wẹ k'ọ
nọ— 14 makẹni ukpẹ nwunkpuhụ ihiẹn, o hẹnrin ukpẹ. Ya haịn Ẹhụhụọ-
nsọ gi sị,

"Onyẹ-ụran, tẹnhin!
Gha ọnwụn lihi,
kẹni Kraịstị nwunkpu i."

15 Kpachanpụ nị nwan ẹnya kẹ ụnụ dọn e bi; ebilẹ ni kẹ ndị marịnlẹni
ihiẹn, ka e bi ni kẹ ndị marịn ihiẹn. 16 Egilẹ ni oghere ọwụlẹ ụnụ nwẹ gupụ
egu, makẹni ogẹnni jọ njọ. 17 Awụkwọlẹ ni nwan ndị-nzuzu, ka ghọta nị
ihiẹn wụ uche Di-nwọnni-ẹnyi. 18 Arakwọlẹ ni manya tụ, makẹni ihiẹn-
ifẹnrẹn rọ nị manya rị a kị ịhịan; ka a nị nị Mmọn-nsọ e jun imẹ ndụn ụnụ,
a kị ụnụ ogẹn ile— 19 ụnụ e gi ẹbụ rị imẹ ẹkụkwọ Ẹbụ-ọma lẹ ẹbụ-ofufe lẹ
ẹbụ ndị ọzọ rị nsọ a gwa enwẹn ụnụ oku, a bụ nị Di-nwọnni-ẹnyi ẹbụ a sụọ
ụsụọ imẹ obi ụnụ; 20 e gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi e ye Chuku-
Nẹdi ekele ogẹn ile makẹ ihiẹn ile.

Ẹgbata Di Lẹ Nwunyẹ

21 E welụa nị nị ibe ụnụ isi alị, e gi ẹ a gbaye Kraịstị. 22 Nwunyẹ, e welụa
nị di i isi alị kẹ y'e mẹ ni Di-nwọnni-ẹnyi. 23 Makẹni, di wụ isi nwunyẹ ẹ
nọkẹ kẹ Kraịstị dọn wụ isi ụka—ụka, hụn wụ ẹhụ Kraịstị—hụn Kraịstị wụ
onyẹ-nzụọpụha a. 24 Ya wụ, nwunyẹ k'e welụarịrị nị di ẹ isi anị imẹ ihiẹn
ile kẹ ụka dọn e wenụa nị Kraịstị isi alị.

25 Di, nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ nwunyẹ i kẹ Kraịstị dọn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụka,
gi ifiri ẹ we ndụn a ye— 26 kẹn'o gi mirin hụ wụ oku-Osolobuẹ chanchan
a, dọn ẹ nsọ, 27 kẹni o gi ẹnịna wefụha nị enwẹn ẹ ụka hụn nwọn ọghọ, hụn
nwọnlẹni ntụpọ, hụn selẹni alịlị—hụn nwọnlẹni ihiẹn ọwụlẹ nọ ẹrịra, ụka
rị nsọ, nwọnlẹni ihiẹn wẹ gi kọrịan'a. 28 Ẹrịrazịkwọ, di furu n'o nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ nwunyẹ ẹ kẹ o dọn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ẹhụ ya lẹ enwẹn ẹ. Onyẹ nwẹ
ihiẹn-ọsụsụọ nwunyẹ ẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ enwẹn ẹ. 29 Makẹni, o nwọnni
onyẹ ize ẹhụ a e ze. Mba. Kama, ịhịan a zụn ẹhụ a, e mẹmẹ ẹ ọhụnma—
nọkẹ kẹ Kraịstị dọn e mẹ ụka— 30 makẹni ẹnyi wụ ụka wụ mkpamkpa ẹhụ
a. 31 "Ọnwan haịn okẹnnyẹ k'e gi latọ nẹdi ẹ lẹ nnẹ ẹ, bannị nwunyẹ, wẹ
ẹbụọ e hẹnrin ẹhụ ohu." 32 Ihiẹnni e mikẹ; m gi ẹ e ku banyeni Kraịstị
lẹ ụka. 33 K'osịlẹrị, di ọwụlẹ ya nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ nwunyẹ ẹ k'o dọn nwẹ
ihiẹn-ọsụsụọ enwẹn ẹ; nwunyẹ ọwụlẹ y'a gbaye di ẹ.

Isi Nke Isin

Ụmụ Lẹ Ndị Mụ Nị Wẹ

1 Ụmụ, e humẹni ni ndị mụnị ụnụ isi kẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi dọn ku ẹ,
makẹni ọnwan wụ ihiẹn furu nị ụnụ mẹ. 2 "Gbaye nẹdi i lẹ nnẹ i." Ọnwan
wụ iwu ibuzọ wẹ kwe nkwa chen'ẹ, sị, 3 "kẹni ọ rị n'ị mma, y'e nwọn isi-
nka elu ụwa."

4 Nẹdi lẹ nnẹ, akpasulẹ ni ụmụ ọnụ iwe, amamgbe ndụn a gụụ wẹ, ka e
gi ni ọzụnzụn lẹ nkuzi Di-nwọnni-ẹnyi kwadọn a zụn wẹ.

Ndị Idibo Lẹ Ndị Wẹ Rị Okpuru Wẹ

5 Ndị wụ idibo mọbụ igbọn, e gi ni egun lẹ ẹhụ ọmụma-nni e humẹni ndị
ọnụ rị okpuru wẹ isi. E gichanrịn nị obi ụnụ ile e mẹ ẹ, nọkẹ sị Kraịstị kẹ
ụnụ rị a gbaye. 6 Ẹlẹkwọ id'ẹnya wẹ sụọ—ebe ụnụ n'a chọ nị wẹ ja ụnụ
—kama, e gi ni akpakalị obi ụnụ e mẹ ya wụ uche Osolobuẹ—rịkẹ igbọn
Kraịstị. 7 A shịapụnị ẹfọ a rụn ọrụn ụnụ—nọkẹ sị ụnụ rị a rụnnị Di-nwọnni-
ẹnyi ya, ẹlẹ ịhịan. 8 Makẹni ụnụ a marịnghọ nị Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọ d'a kụ
onyẹ-onyẹ ụgwọ ihiẹn-ọma ọwụlẹ o mẹ—kẹ igbọn rọ kẹ onyẹ nwọn enwẹn
ẹ rọ.

9 Ndị ịhịan rị okpuru wẹ, e mẹzikwọ nị wẹ ẹrịra. Erọnzilẹ ni wẹ egun.
Ụnụ a marịnghọ nị ụnụ lẹ wẹ nwọn Nna ohu hụn rị enu-igwee—bụ ara
gbeyeni ịhịan.

Ekikẹn-agha Onyẹ Nke Osolobuẹ

10 Nke ịkpazụụn, zekẹnmẹ ni imẹ ihiẹn Di-nwọnni-ẹnyi; nwẹnkẹnmẹ ni
ikẹn ẹ ahụn hi ogbe. 11 Yiri ni ihiẹn-agha Osolobuẹ ile, kẹni ụnụ saẹka turu,
gbọndọn ẹro Ekwensụ ile.
12 Makẹni, ẹlẹ ịhịan (nwẹ ẹhụ lẹ ẹdeke) kẹ ẹnyi lẹ wẹ rị a dọ, eje-mmọn
ichẹn-ichẹn kẹ ẹnyi lẹ wẹ rị a dọ: ndị-isi wẹ lẹ ndị-ọkịkị wẹ lẹ eje-mmọn
ndị hụn a kị ishini gba elu-ụwa lẹ eje-ikẹn imẹ-mmọn ndị rị elu-igwere.
13 Kọnrin ni nwan agha! Weri ni nwan ihiẹn-agha Osolobuẹ ile, kẹni ụnụ
hụn ụzọ saẹka turu ogẹn eje-ụhụọhịn e gi bịa; kẹni ụnụ saẹka mẹchanrịn
ihiẹn ile furuni, bụ ụnụ turuhụkwọ ebe ụnụ turu.
14 Turukẹnmẹ ni nwan! Ụnụ e gi ezioku kẹnmẹ ukun nọkẹ akpụkpọ
onyẹ-agha gi e kẹnmẹ ukun; ụnụ e yiri imẹ-ihiẹn-Chuku-chọ nọkẹ ẹwuru
igwe ahụn onyẹ-agha gi e chedọn obi. 15 Yiri ni adụdụ izi-oziọma hụn e
wẹhẹ udọn ụkụ, gi n'ẹ hẹnrin akp'ụkụ, nọkẹ akp'ụkụ onyẹ-agha; 16 imẹ
ihiẹnni ile, buru ni okukwe, nọkẹ ịkpan onyẹ-agha, hụn ọnụ e gi saẹka
e gbọndọn ụta ile rị e nwụn ọkụn hụn Eje-onyẹ hụ rị a gba; 17 weri ni
nzụọpụha Osolobuẹ zụọpụha ụnụ kpuru rịkẹ okpu onyẹ-agha, gi gbọndọn
isi ọnụ; ụnụ e weri oku-Chuku hụn wụ ọpịa-agha Mmọn-nsọ, kwọndọn.
18 E mẹ ni ekpere nọkẹ kẹ Mmọn-nsọ dọn chọ ogẹn ile; ụnụ e gi ụdị
ekpere lẹ arịrịọ ọwụlẹ e sọn ihiẹn ile. Mụnrụn nị ẹnya ebe ekpere rị, anịlẹni
ndụn gụụ ụnụ; e mẹ ni ni ndị nke Osolobuẹ ile ekpere. 19 E mẹzikwọ nị
nị mmẹ nwẹn ekpere, kẹni m shịapụ ọnụ nị m zi oziọma, Osolobuẹ e ye m
ihiẹn m sikọ d'e ku; o wepụ m egun ẹnya, e kusi m'ẹ ikẹn; e mẹ m wẹ marịn
ihiẹn rị imẹ oziọma— 20 m yi nwan ẹgan makẹni m rị e zi ya wụ oziọma rịkẹ
onyẹ-nnọkin ẹnya Kraịstị. E mẹ ni ni m ekpere nị m hụn ụzọ e kushi ẹ ikẹn
k'o furu nị m'e ku ẹ.

Ekele Ịkpazụụn

21 Ezi nwẹnẹ ẹnyi wụ Taịkikọsị, hụn wụzịkwọ onyẹ-ọrụn wẹ gi e dọn ẹnya
imẹ Nna-ẹnyi k'a gwachanrịn ụnụ ihiẹn ile, kẹni ụnụ marịn k'ọ rị m lẹ ihiẹn
m rị e mẹ. 22 Ịya kẹ m zilanị nị ụnụ ya—nị ụnụ marịn kẹ ẹnyi ile nọ, kẹn'ọ
hụn ụzọ kasịzịkwọ ụnụ obi. 23 Udọn Chuku-Nẹdi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu
Kristi ya rịnị ndị nke Kraịstị ile—'ya lẹ ihiẹn-ọsụsụọ hụn okukwe rị imẹ
ẹ. 24 Ẹfọma Osolobuẹ ya rịnị kẹ wẹ han nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ghalẹni a nwụn
anwụn jẹnni Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi.

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni
Ndị Filipi

1 Pọlụ lẹ Timoti de ẹkụkwọ-ozini. Ẹnyi wụ igbọn Kraịstị wụ Jizọsị. Ẹnyi
rị e dejẹnni ndị ile rị imẹ Kraịstị wụ Jizọsị, ndị nke Osolobuẹ, hụn rị Filipi
ya—uwẹ lẹ ndị-isi wẹ lẹ ndị-ọrụn ụka wẹ. 2 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka
Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Nna ẹnyi wụ Jesu Kristi bịa ya rịnị ụnụ.

Pọlụ E Mẹ Ni Wẹ Ekpere

3 M'e ye Osolobuẹ m ekele ogẹn ile m gi a nyanhan ụnụ; 4 ogẹn ile m gi
e mẹ ni ụnụ ile ekpere, m'e gi ịghọghọ e mẹ ẹ, 5 makẹni ọnụ hụ e yeni m
ẹka imẹ ọrụn ozioma—ghakwọrị ụhụọhịn-ibuzọ hụ ọnụ nụ a d'e ru nwan
ogẹnni. 6 O weghọ m ẹnya nị Onyẹ hụ hụn bidọn ọrụn-ọmanị imẹ ụnụ, k'a
gha e mẹ ẹ e zu oke d'e ru Ụhụọhịn Kraịstị wụ Jizọsị k'e gi bịa. 7 O furughọ
nị oku ụnụ a rị m ẹnịna, makẹni ụnụ rị m obi ogẹn ile! Ẹghẹẹ, makẹni
mmẹ lẹ ụnụ e keyetarị ibe ẹnyi ihiẹn Osolobuẹ gi gọzi ẹnyi—kẹ ebe m rị
imẹ ngan, kẹ ebe m rị a kwandọn ozioma, e mẹ ihiẹn o gi e werichanrịn
ọnọdị. 8 Osolobuẹ wụ ọshẹri m nị ụnụ a da m ọda-ọda—ụdị ọdịda hụn gha
ẹka Kraịstị wụ Jizọsị bịa.

9 Ekpere m wụ nị ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ nwẹ k'a gha e mẹ ụnụ e nwẹ
amamihiẹn lẹ nghọha, e nwẹ, e nwẹwaye— 10 kẹni ụnụ hụn ụzọ sa ẹka a
họrị ihiẹn ka mma sụọ—ụnụ a wụrụ ndị nwọnlẹni ntụpọ mọbụ nkọrịanị
Ụhụọhịn Kristi k'e gi bịa, 11 makẹni o ru a hụn w'a nị ndụn ụnụ a mịjungụọ
mkpụrụ rị mma Chuku chọ, hụn gha ẹka Jesu Kristi a bịa. Ọnwan k'e wẹhẹ
ni Osolobuẹ ọghọ lẹ ọjịja-mma.

Jesu Rị Imẹ M E Bi

12 Umunẹ m, m chọ nị ụnụ marịn nị ihiẹn mẹni m e yegụọ nị ozioma ẹka
ghagbarị nke-esi. 13 O mẹgụọdẹ ndị ile rị ọgwa eze-kanị wụ Siza lẹ ndị ọzọ
ile marịn nị ifiri Kraịstị kẹ m gi rị ngan.

14 Ngan m rị e mẹgụọzị obi rukẹnmẹ ndị itu-Kraịstị ibe ẹnyi bu ọda anị
imẹ Di-nwọnni-ẹnyi, w'e kushi nwan oku-Osolobuẹ ikẹn karị kẹ w'e ku ẹ
mbụ—egun arịzị wẹ ẹnya.

15 Ndị hụ imẹ wẹ gi iwe-ẹnya e zi ozi Kristi—e gi ẹ a dọ ọnụ. Kanị, ndị
ọzọ bu ihiẹn rị mma obi e zi ẹ. 16 Ndị hụ bu ihiẹn rị mma obi e zi ẹ gi ihiẹn-
ọsụsụọ e zi ya wụ ozi Kraịstị, makẹni a marịngụọ wẹ nị Osolobuẹ mẹ wẹ
bu m che imẹ nganni makẹ ichẹdọn lẹ ịkwadọn ozioma. 17 Ndị hụ gi iwe-
ẹnya e zi ẹ gi ozi wẹ rị e zini Kristi a chọ nke wẹ, ọ rịnị a gha wẹ akpakalị
obi a pụha; wẹ rị a chọhụ nị wẹ we afụnfụn cheni afụnfụn m rị a ta imẹ
nganni m rị.

18 Kanị o nwọnni ihiẹn ọ wụ! Hụn ka m mkpa, hụn m gi a ghọghọ, wụ nị
wẹ hụ e gi ụzọ ile e zi ozi Kraịstị, kẹ wẹ bu ihiẹn rị mma obi e zi ẹ kẹ wẹ
bu eje-ihiẹn obi.

Ẹghẹẹ, m k'a gha a ghọghọ, 19 makẹni a marịngụọ m nị wẹ k'a hatu m
—ghahanị ekpere ụnụ lẹ eyemẹka Mmọn-*nsọ* Jesu Kristi. 20 M nwẹkẹnmẹ
olile-ẹnya nị egikọ m egun mẹ ihiẹn ifẹnrẹn e gi mẹ m; kama, nị m k'e kuzi
oku ẹ kikẹnni, kushizi ẹ ikẹn—kẹ m dọn e ku ẹ mbụ—gi ẹhụ m buli Kristi
elu—kẹ ghahanị ịrịn'a ndụn, kẹ ghahanị ịnwụnn'a ọnwụn.

21 O mẹ nke m, m rị ndụn, m rị nị Kraịstị; m nwụnhụn, erere rọ. 22 Kanị,
m rị ndụn imẹ ẹhụnị, a rụnpụha nị m Kraịstị mkpụrụ: amarịnzị m nwan
hụn m k'a hanrịn! 23 M ri e roshi azụụnnị, e roshi azụụnnị: k'ọ rị m, a la m
ụwanị tọ d'e du Kristi nọdị—makẹni ọhụn ka mma. 24 Kanị, m rị ndụn, ịya
k'a ka ụnụ ẹka e yeni.
25 Makẹni o weguọ m ẹnya nị m rị ndụn k'a ka ụnụ ẹka e yeni, a marịnguọ
m nị m k'a nọdị, rụnsọnmẹ ihiẹn m rị a rụn ebe ụnụ ile rị, kẹni ụnụ hụn
ụzọ a gha ihun imẹ okukwe, a ghọghọ imẹ okukwe. 26 Ya wụ nị wẹ k'a
hatu m, a bịazị m d'e kunrun ụnụ—ọbịbịa m a wụrụ nị ụnụ ihiẹn ụnụ e gi
nyankẹnmẹ isi ọda-ọda imẹ Kristi wụ Jesu.
27 Ka bisọnmẹ ni obibi furu oziọma Kristi, kẹni ọ wụrụ nị, kẹ m bịa d'a
hụn ụnụ kẹ abịanị m—nị ntịn kẹ m gihụ nụ ukwere ụnụ, e gi m'ẹ dọn
nị ụnụ gi mmọn ohu wuzo, lẹ ni ọnụ gi obi ohu a lụnị ụzọ-Kraịstị hụn rị
imẹ oziọma ọgụn; 28 e gizịkwọ m'a dọn nị ụnụ egini egun ndị-iṅẹnrẹn ụnụ
belụa okukwe ụnụ kaka akp'ohu. Ọhụn k'a ghọsị wẹ nị wẹ k'a la ntikpọ,
ghọsịzịkwọ wẹ nị ụnụ nwẹn k'e nwẹ nzụọfụha. Osolobuẹ ya jẹnkọ d'a han
a mẹ ẹrịra. 29 Makẹni, Osolobuẹ e yegụọ ụnụ ezigbo oghere ife Kraịstị, ẹlẹ
ghahanị ikwerini n'ẹ sụọ, kanị ghahazịkwọnị ịta n'a afụnfụn. Ịya kẹ ụnụ rị
nwan a ta n'a— 30 makẹni ụnụ e shimẹgụọ nwan ọnwụn ohu hụ ụnụ hụn
kẹ m rị e shi mbụ—ụnụ a nụgụọzị nị m rịkwọ nwan e shi ẹ.

Isi Nke Ẹbụọ

Welụa Nị Enwẹn Ụnụ Alị Kẹ Kraịstị

1 Omẹni ịwụ ndị nke Kristi a gba umẹ; omẹni ihiẹn-ọsụsụọ e mẹ ịhịan
a rọkọ ibe ẹ obi; omẹni ẹnyi ile hụ e mẹkọ imẹ Mmọn-nsọ; omẹni ịhịan
e mẹ ni ibe ẹ ẹfọma, a nị k'ọ rị ibe ẹ e mẹtụ a obi— 2 mẹ ni nwan nị
ịghọghọ m zu oke. Mẹ n'ẹ ghahanị iro ihiẹn ohu, inwọntarị ihiẹn-ọsụsụọ,
ikwerigbamanị, ịchụ ihiẹn ohu. 3 Emẹkwọlẹ ihiẹn ọwụlẹ n'i gi ẹ chọrị nke
i sụọ mọbụ nị wẹ hụn ị. Ka e welụa nị enwẹn ụnụ alị, e ye ibe ụnụ ọghọ
karị enwẹn ụnụ. 4 Onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ k'a rịzịkwọ a chọ ọrịnịmma ibe ẹ, ẹlẹ
nke ya lẹ enwẹn ẹ sụọ.
5 A gụn nị agụngụn ohu hụ Kraịstị wụ Jizọsị gụn:
6 Ọsụọn'a nị Osolobuẹ k'ọ wụchanrịn,
o mẹdẹni ni 'ya lẹ Osolobuẹ han.
7 Kama,
ọ nọ bu ihiẹn ọ wụ che ụsụọ,
wụrụ odibo;
wẹ nọ mụ a ịhịan.
Ọ wụrụgụụ nwan ịhịan,
8 ọ nọ wenụa enwẹn ẹ alị, e humẹ isi,
d'e ru ebe ọ nọ kweri ni wẹ gbu ẹ—
kweridẹ hụn wẹ gi kpọgbudẹ ẹ enu obe!
9 Ifiri ọnwan,
Osolobuẹ nọ weli ẹ, bushichanrịn a elu,
bu ẹ che ọnọdị kachanrịnnị,
ye ẹ ẹfan
hụn kachanrịn ẹfan ile.
10 Nke wụnị,
wẹ kpọhụ ẹfan Jesu/Jizọsị,
ihiẹn ile rị enu-igwee lẹ elu-ụwa lẹ okpuru ụwa

k'e gbu osekpu.
11 Ọnụ ile k'e ku ẹ
nị Jesu Kristi wụ Nna—
ọghọ e gi ẹ bịanị Chuku-Nẹdi.

Chuku Rị Ọrụn Imẹ I, Rụnma Nwan

12 Ifiri ẹ, ndị rị m obi, kẹ ụnụ dọn a gbaye m ogẹn ile, e mẹ ihiẹn m gwa ụnụ, ogẹn mmẹ lẹ ụnụ gi rị ụzọ ohu, e mẹkẹnmẹzidẹ ẹ hụnnị m rịlẹn'a, mẹsọnmẹ ni nwan ẹrịra: e gi ni egun lẹ ẹhụ-ọmụma-nni e bi, e mẹ ihiẹn ile Osolobuẹ e gi zụọpụha ụnụ. 13 Makẹni Osolobuẹ ya rị ọrụn imẹ ọnụ ogẹn ile, e mẹ ọnụ a sa ẹka a họrị nị uche ẹ kẹ ụnụ k'e mẹ, e mẹzikwọ ụnụ e mẹ ya wụ uche ẹ.

14 E mẹ ni ihiẹn ile wẹ sị ụnụ mẹ—edẹnwịnnwịnlẹ ni; adọlẹ ni, 15 kẹni ụnụ wụrụ ndị nwọnlẹni nkọrianị, ndị ẹka wẹ rị ọchan, ụmụ Osolobuẹ obibi wẹ nwẹlẹni ntụpọ—ọsụọn'a nị wẹ bi imẹ igunrun eje-agbọ rụnị ẹnya rịlẹni ụzọ ohu; nọ nị imẹ igunrun wẹ e nwun, e ke imẹ ụwanị kẹ kokisẹ. 16 Makẹni, ụnụ kwọnkẹnmẹ oku hụn e ye ndụn, a hụn m ihiẹn m'e gi nyan isi Ụhụọhịn Kraịstị k'a bịa, nị ọsọ m gba lẹ ọrụn m rụn alanị iwi.

17 Ya wụ, ọsụọn'a nị wẹ rị nwan e hupụ ndụn m kẹ manya, e hu ẹ e kpu okukwe ụnụ hụn wụ ẹjan ụnụ chụyeni Osolobuẹ, ẹfọ rị a sụọ m ụsụọ; m rị e sọn ụnụ a ghọghọ! 18 Ẹfọ ya sụọzịkwọ ụnụ ụsụọ, ụnụ e sọn m ghọghọ.

Nyemẹka Timoti Lẹ Ẹpafrọditọsị

19 M rị e lee ẹnya nị Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị k'a nị m zihẹ ni ụnụ Timoti ẹgwa, kẹni m nụ ozi ụnụ, ndụn a ban m. 20 Enwọn m onyẹ ọzọ hụn rị kẹ Timoti, hụn gichanrịn akpakalị obi ẹ a chọ ọrịnịmma ụnụ. 21 Ndị ile họdụnị e ro nke-wẹ, nke-wẹ, ẹlẹ nke Jesu Kristi! 22 Kanị, o mẹ nke Timoti, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịngụọ mkpa ọ rị; ụnụ a marịngụọ nị o sọn m a rụn ọrụn ozịọma kẹ nwa dọn e sọn nẹdi ẹ a rụn. 23 M bu ẹ nwan obi nị m zihẹni ụnụ ịya ẹgwa—m marịngụhụ kẹ ihiẹn k'a rị nị m ebeni. 24 Obi ru m anị imẹ Di-nwọnni-ẹnyi nị mmẹ lẹ enwẹn m k'a bịazịkwọ ẹgwa.

25 K'osilẹrị, e rogụọ m n'ọ rị mkpa nị m zihẹni ụnụ Ẹpafrọditọsị. Nwẹnẹ m k'ọ wụ imẹ Nna-ẹnyi; ọ wụzịkwọ onyẹ-ọrụn lẹ onyẹ-agha ibe m. Onyẹ-ozi ụnụ rọ, hụn ụnụ zihẹ, hụn rị a rụnnị ụnụ ghahanị iyeni m ẹka. 26 M zila a makẹni ụnụ rị a da a ọda-ọda, ọ fụka a nị ọnụ nụ nị emu kụ a. 27 Ezioku-ezioku, emu kụ a ọda-ọda, o te d'a nwụndẹ! Kanị, Osolobuẹ nọ mẹ omikẹn ẹ—kanị ẹlẹ ịya sụọ k'o mẹ n'ẹ, o mẹzikwọ nị mmẹ nwẹn ya, amamgbe ẹkwan m a waye.

28 Ọ rị nwan a dụkẹnmẹ m nị m zihẹzi ẹ, kẹni ụnụ hụn a, ẹfọ a sụọ ụnụ ụsụọ—uhue m e belụa. 29 Gi ni nwan ịghọghọ nabanhan a kẹ ẹnyi e mẹ imẹ Di-nwọnni-ẹnyi; a gbaye ni ndị nọ kẹ ịya— 30 makẹni ọrụn Kraịstị e d'a napụ a ndụn a, o buzidẹ ndụn a che ọb'ẹka ebe ọ rị e yeni m ẹka ụnụ salẹni ẹka yeni m makẹni ebe ụnụ rị e tekẹ.

Isi Nke Ẹtọ

1 Umunẹ m, m gini d'e mẹkin, m sị ụnụ, e nwọn ni anwịnrịn imẹ Di-nwọnni-ẹnyi.

Ndụn idezini ụnụ ihiẹn m degụnị ụnụ mbụ agụkọ m—makẹni o k'e chemẹ ụnụ.

Natọ Ihiẹn I Gi E Dọn Ẹnya Ogẹn Mbụ

2 Kpachanfụ nị ẹnya ebe nkitẹ ndị hụ rị! Kpachanfụ nị ẹnya ebe wẹ rị
makẹni eje-ihiẹn kẹ wẹ rị e mẹ; ẹghẹẹ, kpachanfụ nị ẹnya ebe ndị hụ e
bekịka ịhịan ẹhụ nị wẹ rị a kwa ugun rị! 3 Makẹni, ẹnyi wụ ndị hụn kwa
ezigbo ugun: ẹnyi ndị rị e fe Osolobuẹ ofufe imẹ-mmọn ghahanị Mmọn-
nsọ; ndị gi Kraịstị wụ Jizọsị e dọn ẹnya, a nyan isi; ndị ghalẹni e gi ihiẹn
ẹnya e legha e dọn ẹnya— 4 ọsụọn'a nị mmẹ nwẹn e nwẹghọzikwọ ihiẹn
ẹnya e legha hụn nkẹ m'e gi dọn ẹnya, gi ẹ nyan isi. Ẹghẹẹ, emẹni ndị ọzọ
enwọnghọ ihiẹn wẹ wụ rịkẹ ịhịan hụn w'e gi nyan isi, mmẹ ka wẹ e nwẹ:
5 Wẹ kwa m ugun kẹ m rị nwa akp'ọhịn ẹsatọ; m wụ nwa-di-alị Izrẹlụ—
onyẹ ikpun-ụlọ Bẹnjamini; onyẹ Hibru kẹti-kẹti—onyẹ-Hibru ndị-Hibru mụ.
Ọ mẹ nke idọnmẹ Iwu Mozizi, m te wụ onyẹ-Farisi, 6 o mẹ nke adụdụ, m
kpokpo ụka Kraịstị; nke ịrị-ọchan ghahanị idọnmẹ Iwu Mozizi, ahụnnị wẹ
ihiẹn ọwụlẹ w'e gi kọrịanị m.

Ihiẹn Ahụn Kachanrịn Mma W'e Nwẹ

7 Kanị, e gigụọ m nwan ifiri Kristi gụn ihiẹn ile te wụ erere ebe m rị ye
ihiẹn la iwi. 8 Ẹlẹdẹ ihiẹn ndị hụ sụọ—e werigụọ m ihiẹn ile nọkẹ ihiẹn na
iwi, makẹni onwẹni ihiẹn wẹ wụ ebe ihiẹn kachanrịn wẹ ile mkpa rị, hụn
wụ ịmarịn Kraịst' Jizọsị wụ Di-nwọnni-m—hụn m gigụụ ifiri ẹ nị ihiẹn ile
la. Kanị, m weri wẹ ile kẹ nsịn, kẹni m kwọnkẹnmẹ Kraịstị, 9 rịsọnmẹ imẹ ẹ.
Ẹlẹ nke onyẹ rị ọchan ẹnya enwẹn ẹ makẹni ọ n'e dọnmẹ Iwu Mozizi, kama,
rịkẹ onyẹ rị ọchan makẹni o kwerigụọnị Kraịstị, e gi Kraịst' e dọn ẹnya—ịrị-
ọchan ahụn gha ẹka Osolobuẹ a bịa, hụn wẹ gi okukwe e nwẹhẹn. 10 M chọ
nị m marịn Kraịstị lẹ ikẹn hụ o gi gha ọnwụn lihi, sọn ẹ ta afụnfụn ọ ta, sọn
ẹ nwụn ọnwụn ọ nwụn, 11 kẹn'o nwẹdẹ kẹ m'e mẹ rị ndị k'a gha ọnwụn lihi.

Lịlịma Nị

12 Ẹlẹni e nwọnhẹngụọlẹ m ihiẹn ndịnị mọbụ nị e zuchanrịngụọlẹ m oke.
Kama, m'a lịlịma a chụ a, kẹni m nwẹhẹn ẹ—kẹni m nwụndọn ihiẹn hụ
Kristi wụ Jesu gi ufiri ẹ nwụndọn m, gi m hẹnrin nke ẹ. 13 Umunẹ, arị m'e
ro ni e rugụọ m'a. Mba! Kama, ihiẹn ohuni kẹ m'e mẹ: m'a zọ ihiẹn ndị
hụn m rụngụụ mbụ—nu wẹ ye azụụn, a nwankẹnmẹ nị m kunrun ihiẹn rị
ihun. 14 M'a lịlịma, e buchanrịn ihun e zimẹ ebe m gbakọ, kẹni m nwọnhẹn
ihiẹn hụn Osolobuẹ jẹnkọ d'e ye ẹnyi, hụn o gi ifiri ẹ kpọ ẹnyi oku elu-igwee
ọ kpọ ẹnyi ghahanị Kraịstị.

15 Ya wụ, ẹnyi ile ka-ẹhụ imẹ mmọn furu nwan nị ẹnyi e nwọn ụdị
agụngụnnị. Kanị, omẹni ịhịan rị e ro ichẹn, Osolobuẹ k'e mẹ ẹ n'ọ ghọta
ihiẹnni. 16 Ka nị ẹnyi kwọnkẹnmẹ hụn ẹnyi nwẹhẹngụụ.

Ndị Wẹ K'e Leri

17 Umunẹ m, sọn ni ndị ọzọ a kịnrịn m; leri ni obibi ndị hụ e lerini ẹnyi.
18 Makẹni, ndị bu ọda e bi kẹ ndị-iṅẹnrẹn obe Kraịstị. A gwaọlẹ m ụnụ ya
mgbe ole-lẹ-ole mbụ; m gi nwan ẹnya-mirin a gwazị ụnụ ya. 19 Wẹ shikọ
ntikpọ; ẹfọ wẹ wụ Chuku wẹ; ihiẹn nkẹ e mẹ wẹ ifẹnrẹn k'e wẹ gi a nyan
isi; ihiẹn-ụwa ihiẹn-ụwa kẹ wẹ e ro.

20 Kanị, o mẹ nke ẹnyi, ẹnyi wụ ụmụ-di-alị enu-igwee; ẹnyi rị nwan a tụ
ẹnya Onyẹ-nzụọpụha wụ Nna-ẹnyi wụ Jesu Kristi, hụn gha ebẹhụ lala. 21 O
k'e nwọnhutọ ẹhụ ẹnyi ndịnị zelẹni, hụn a nwụnnị, mẹmẹ wẹ nị wẹ nọ kẹ
ẹhụ a hụn nwẹ ọghọ; o k'e mẹ ẹ ghahanị ikẹn hụ o gi saẹka e bu ihiẹn ile e
che okpuru ẹ.

Isi Nke Ẹnọ

1 Umunẹ m rị m obi, hụn rị a danị m, ụnụ wụ ịghọghọ m lẹ ihiẹn wẹ k'e
gi tu m ugọn! Ndị ihiẹn wẹ a sụọ m, wuzo ni nwan imẹ Di-nwọnni-ẹnyi
ẹrịra!

Ndụnmọdụn

2 Yodia, dodo! Sintike, dodo! Ụnụ ẹbụọ, dodo ni, e gi ni obi ohu e bi—
nọkẹ ndị rị imẹ Di-nwọnni-ẹnyi. 3 Ẹghẹẹ, 'yụ wụ onyẹ-ọrụn ibe m furu wẹ
gi e dọn ẹnya, m rị a rịọ ị n'ị yeni ikpoho ndịnị ẹka, makẹni e sọngụọ wẹ
m lụnị oziọma ọgụn—uwẹ lẹ Klemẹnti lẹ ndị ọzọ ile mmẹ lẹ wẹ gba a rụn
ọrụn—hụn ẹfan wẹ rị imẹ Ẹhụhụọ nke ndụn.
4 A ghọghọ nị imẹ Di-nwọnni-ẹnyi ogẹn ile! E kuzi m'ẹ: a ghọghọ nị!
5 Ịhịan ile wẹ gi ẹka rị mma ụnụ gi e sọn ịhịan marịn ụnụ; Di-nwọnni-
ẹnyi lala ẹgwa. 6 Ehuelẹ ni uhue ihiẹn ọwụlẹ, ka e mẹ ni ekpere imẹ ọnọdị
ọwụlẹ; e gi ni arịrịọ lẹ ekele a gwa Osolobuẹ ihiẹn rị ụnụ mkpa. 7 Ogẹn hụ,
udọn Osolobuẹ k'a banhan obi ụnụ—udọn ẹ, hụn ịhịan ghalẹni a ghọta—o
k'e chemẹ obi ụnụ lẹ uche ụnụ imẹ Kristi wụ Jesu.
8 Umunẹ m, igi mẹkin, m sị ụnụ, e bu ni obi e che ihiẹn ọwụlẹ wụ ezioku,
ihiẹn ọwụlẹ w'a gbaye, ihiẹn ọwụlẹ furuni; ihiẹn ọwụlẹ nwẹlẹni nkọrịanị,
ihiẹn ọwụlẹ a sụọ ịhịan ụsụọ ẹfọ, ihiẹn ọwụlẹ wẹ gi a ja ịhịan; omumẹ ọwụlẹ
rịchanrịn mma, ihiẹn ọwụlẹ furu w'a ja mma. 9 E mẹsọnmẹ ni ihiẹn ndị hụn
ụnụ mụnarịn m, ihiẹn ndị hụ ụnụ gha ẹka m nwẹhẹn, ihiẹn ndị ụnụ nụ ọnụ
m lẹ ihiẹn ndị ụnụ hụn m ẹka. Ụnụ mẹ wẹ, Osolobuẹ udọn k'a nọyeni ụnụ.

Ụnụ E Mẹkẹ!

10 A ghọghọkakwọ m imẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi ni ụnụ e gigụọ nwan ogẹnni
nyanhan, ghọsịzị nị ụnụ hụ e ro m. Ezię, ụnụ hụ a chọ nị ụnụ yeni m ẹka,
kanị ụnụ ahụnnị oghere ụnụ e gi mẹ ẹ. 11 Ẹlẹ ni ihiẹn rị a fụ m ọrụn kẹ m
gi rị e ku ihiẹnni. Mba, makẹni a mụrụngụọ m kẹ m dọn a nị ihiẹn m nwẹ
e jun m ẹfọ. 12 A marịnghọ m ihiẹn ọ wụ nị ihiẹn rị a kọ ịhịan, marịnzịkwọ
ihiẹn ọ wụ nị ịhịan nwẹ ọda. A mụgụọ m ihiẹn rịn'a—nke wụ nị obi e ru m
alị ebe ọwụlẹ lẹ ogẹn ọwụlẹ: kẹ m rijun ẹfọ kẹ m bu ẹgụn; kẹ e nwọnkẹ m
kẹ enwẹ m enwẹ. 13 M k'a saẹka mẹ ihiẹn ile ghahanị Kraịstị, Onyẹ hụn e
ye m ikẹn.
14 K'osilẹrị, ụnụ e mẹkẹ ụnụ gi yeni m ẹka buru nsọngbu m.
15 Ụnụ ndị Filipi a marịnchanrịngụọ k'o mẹ ogẹn hụ ẹnyi gi zimẹ oziọma
ebe ụnụ rị—nị o nwọnni ụka ọzọ gi ihiẹn wẹ nwẹ yeni m ẹka gi sọn m rụn
ogẹn m gi gha Masẹdonia pụ karị ụnụ sụọ. 16 Kẹ ogẹn m gidẹ rị Tẹsalonika,
ẹlẹdẹ mgbe ohu sụọ kẹ ụnụ zihẹ ni m ihiẹn ogẹn mkpa gi kwọndọn m.
17 Ẹlẹni m chọkọ ihiẹn ụnụ k'e ye m. Kaka akp'ohu! M rị a chọ nị
wẹ gụn ọrụn-ọma ụnụ yeni ụnụ kẹni o wẹhẹ ni ụnụ erere. 18 Osolobuẹ
a kụchanrịngụọ m ihiẹn ile furu ni m! E nwọnchanrịngụọ m ihiẹn ile rị
m mkpa—nwọnkarịdẹ! Hụnnị Ẹpafrọditọsị wẹhẹgụụ nị m ihiẹn ile ụnụ
ye ẹ bịanị m, ẹfọ e jungụọ m. Oyiye e shintụ Osolobuẹ ọhụnma k'ọ wụ!
Ẹjan Osolobuẹ a nabanhan rọ, ẹjan hụn a sụọ a ụsụọ. 19 Ezioku-ezioku,
Osolobuẹ m jẹnkọ d'e yechanrịn ụnụ ihiẹn ọwụlẹ rị ụnụ mkpa. O k'e yehan
ụnụ ya kẹ akụ-lẹ-ụba o gi nwẹ ọghọ han imẹ Kristi wụ Jesu. 20 Ọghọ ya rịnị
Osolobuẹ wụ Nẹdi ẹnyi jẹnrin ejẹn. Isẹẹ!

Ekele Ịkpazụụn Lẹ Ngọzi

21 Kele ni ndị-nsọ Kraịst' Jizọs' ile. Umunẹ ẹnyi imẹ Kraịstị hụn mmẹ lẹ
wẹ rị ebeni e zi ekele ụnụ. 22 Ndị-nsọ ile e zi ekele, tụmadụ ndị rị ọgwa
eze-kanị wụ Siza.
23 Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi mẹ ya nọyeni mmọn ụnụ.

Ẹkụkwọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni
Ndị Kolosi

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹhụhụọ-ozini. M wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn Jesu Kristi,
makẹni uche Osolobuẹ rọ. Mmẹ lẹ Timoti nwẹnẹ ẹnyi gba de ẹ.
2 Ndị nke Osolobuẹ rị Kolosi, umunẹ furu wẹ gi e dọn ẹnya imẹ Kraịstị,
kẹ ẹnyi dejẹnni ẹ. Osolobuẹ wụ Nẹdi ẹnyi ya mẹ ni ụnụ ẹfọma, ya ye ụnụ
udọn.

Pọlụ E Kele Osolobuẹ Makẹ Okukwe Wẹ

3 Ogẹn ile kẹ ẹnyi gi a kpanmịn Osolobuẹ wụ Nẹdi Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ
Jesu Kristi, ẹnyi gha e mẹ ni ụnụ ekpere. 4 Ẹghẹẹ, makẹni, ẹnyi a nụgụọ oku
okukwe ụnụ nwẹ imẹ Kraịstị wụ Jizọsị lẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ nwọn ebe ndị
nke Osolobuẹ ile rị— 5 makẹni ụnụ rị e lee ẹnya ihiẹn hụ Osolobuẹ dọnmẹ
ni ụnụ elu-igwee. Ụnụ a nụgụọ banyeni ihiẹnni rị elu-igwee lẹ olile-ẹnyanị
wẹ gi e sọn ẹ. Ụnụ nụ a ogẹn wẹ gi gwa ụnụ oku hụ wụ ezioku ụnụ nụ
—hụn wụ oziọma. 6 Ya wụ oziọma e ruguọ ụnụ ẹka. Oziọmanị hụ a mị
mkpụrụ, e sue, a ghagbarị ụwa ile. Ẹrịra k'o gizi nwan rị a mị mkpụrụ
imẹ ụnụ lẹ enwẹn ụnụ kete ụhụọhịn hụ ụnụ nụ a, ụhụọhịn hụ ụnụ ghọta
ẹfọma Osolobuẹ mẹ nke-esi.
7 Ẹpafrasị hụn wụ ezi igbọn-Kraịstị ibe ẹnyi wụ onyẹ hụn zi ụnụ oziọmanị.
Onyẹ-ọrụn furu wẹ gi e dọn ẹnya k'ọ wụ imẹ Kraịstị. Ọ n'a rụn n'ọ rịnị ụnụ
mma, ọ n'a nọkin ẹnya ẹnyi ebe ụnụ rị. 8 Ọ gwagụọ ẹnyi kẹ ụnụ nwẹhan
ihiẹn-ọsụsụọ hụn rị imẹ Mmọn-nsọ.
9 Kete ẹnyi a nụl'a, ẹnyi eke mẹbehikwọ nị nwan ụnụ ekpere, ẹnyi
eke rịọbehikwọ Chuku n'o mẹ ụnụ marịn uche ẹ ọhụnma-ọhụnma, nwẹ
amamihiẹn lẹ nghọta imẹ-mmọn, nwẹ wẹ mmagi-mmagi. 10 Ya dodo mẹ ẹ
kẹni ụnụ e bi obibi furu Di-nwọnni-ẹnyi, obibi hụn a sụọ n'a, e junchanrịn
a ẹfọ ụzọ ile—a mịpụha mkpụrụ hụn wụ ọrụn ọma ile rị ichẹn-ichẹn, a
marịn Osolobuẹ, a marịnwaye.
11 Ya gi ikẹn ẹ hi-ogbe, hụn o gi nwẹ ọghọ, mẹ ụnụ wụrụ ndị zeni;
ya kwademẹ ụnụ kẹni ụnụ saẹka gi agụngụn rị mma lẹ ịghọghọ ding-
buchanrịn ihiẹn ile. 12 Ya mẹzi ụnụ a sa ẹka a kpanmịn Nẹdi-ẹnyi, hụn mẹ
nwan ụnụ rị ndị nwọn ihiẹn ọ kwademẹni ndị nke ẹ, ndị-nsọ a, makẹni wẹ
rị imẹ ukpẹ.
13 Ọ rị ẹrịra makẹni ọ zụọpụhagụọ ẹnyi okpuru ikẹn ishi, we ẹnyi che
Alị-eze ezi Nwa a, 14 ezi Nwa a, hụn o gigụụ nwan ẹdeke ẹ gbafụha ẹnyi,
gbagharị ẹnyi njọ—makẹni ẹnyi rị imẹ ya wụ Nwa a.

Onyẹ Kristi Wụ

15 Ẹnya hụn Nwa a nị wụ Kraịst' a hụngụọ Osolobuẹ wẹ ghalẹni e legha;
ịya wụzịkwọ Ibuzọ, Onyẹ-isi hụn ihiẹn ile wẹ ke eke rị okpuru ẹ. 16 Makẹni,
ẹka a kẹ Osolobuẹ ghaha ke ihiẹn ile rị elu-igwee lẹ ụwa—kẹ ndị w'e legha
kẹ ndị wẹ ghalẹni e legha; kẹ ukpo ile kẹ ọkịkị ile; kẹ ndị-isi eje-mmọn kẹ
ndị-ọkịkị wẹ. Osolobuẹ ke ihiẹn ile ghaha n'a; ịya k'o ke ni wẹ ile.
17 Ọ rị arị nị ihiẹn ọwụlẹ d'e bidọn; ịya gi ihiẹn ile. 18 Ịya wụ isi ụka hụn wụ
ẹhụ a. Ịya wụzị isi-mbidọn; ịya wụ onyẹ-ibuzọ lihini imẹ ndị nwụnnị—wẹ
ile k'o gi wụrụ onyẹ-ibuzọ lẹ onyẹ-isi ihiẹn ile. 19 Makẹni, ọ sụọ Osolobuẹ
ụsụọ n'o mẹ nị ihiẹn ile o gi wụrụ Osolobuẹ rị imẹ ya wụ Kraịstị. 20 Ọ

sụọzịkwọ Osolobuẹ n'ọ ghaha ẹka a wekinhẹn ni enwẹn ẹ ihiẹn ile o ke—
kẹ wẹ rị elu-ụwa kẹ wẹ rị elu-igwee—ghahanị ẹdeke ọ gba elu-obe ẹ, ndụn
a hụn o ye, hụn o gi mẹ ni udọn rị.
21 Mgbe mbụ, ẹgbata ụnụ lẹ Osolobuẹ arị mma; iroro ụnụ lẹ ịya adangba-
manị—ụnụ e bisọnmẹ eje-obibi. 22 Kanị o gigụọ nwan ẹhụ o gi bi elu-ụwanị
dọnzi ẹgbata ụnụ lẹ Osolobuẹ, ghahanị ọnwụn ọ nwụn. O mẹ ẹrịra kẹni
ụnụ wụrụ ndị o jẹnkọ d'e wepụha ihun ẹ—ndị nwẹlẹni ntụpọ lẹ nkọrịanị.
23 Ọnwan k'e mẹ—omẹni ụnụ e wuzoghọ ọhụnma, omẹni ụnụ e turukẹnmẹ
imẹ okukwe, omẹni ụnụ aghanị imẹ olile-ẹnya hụ rị ozịọma ụnụ nụ pụ—
ozịọma hụn wẹ zigụụ ndị ile rị okpuru elu-igwee*. Ọrụn Ozịọmanị kẹ wẹ
tumẹ mmẹ wụ Pọlụ d'a rụn.

Ọrụn Pọlụ Nọkẹ Onyẹ-ọrụn Ụka Kraịstị

24 Ọghọghọ kẹ m'a ghọghọ makẹ afụnfụn m rị ta nị ụnụ—m gi nwan ẹhụ
m a tapụ nị Kristi afụnfụn họdụnị wẹ k'a tanị ẹhụ a wụ ụka. 25 Osolobuẹ wụ
onyẹ hụn gi m hẹnrin onyẹ-ọrụn ụka; o tumẹ m d'a rụn n'ọ rịnị ụnụ mma.
Ọrụn hụ wụ ịgwachanrịn ịhịan ile oku Osolobuẹ k'o dọn ku ẹ— 26 mẹ wẹ
marịn ihiẹn hụ Osolobuẹ zuemẹ ketekete, hụn agbọ ile ghanị marịnlẹni—
kanị o kpupụgụọ a nwan ghọsị ndị nke ẹ.
27 Chuku mẹ ẹ makẹni ọ chọ n'o mẹ ndị nke ẹ marịn kẹ ya wụ ihiẹn-
mini mẹhan okẹn ihiẹn-ọghọ, mẹ wẹ marịn nị ndị wụlẹni ndị Ju rịzị ndị ọ
kwademẹ n'ẹ. Ihiẹn ahụn mini wụ nị: omẹni Kraịstị rị imẹ ụnụ, lemẹ ni
ẹnya nị ụnụ jẹnkọ d'e nwẹ ọghọ ahụn lalanị.
28 Oku Kraịstịnị kẹ ẹnyi rị nwan a ghahunmẹ e kusọnmẹ; ẹnyi rị e gi
amamihiẹn ile Osolobuẹ ye ẹnyi a dọ onyẹ ọwụlẹ ẹka-ntịn, a kuzi onyẹ
ọwụlẹ. Ẹnyi rị e mẹ ihiẹn ndịnị nị ẹnyi mẹ onyẹ ọwụlẹ wụrụ onyẹ ka-ẹhụ
imẹ Kristi—kẹni ẹnyi hụn ụzọ wepụha wẹ ihun Osolobuẹ. 29 Ọnwan kẹ m gi
rị a rụngbu enwẹn m, e shi ọnwụn, ghahanị ikẹn hụ ile hi-ogbe hụn Kraịstị
gi rị ọrụn imẹ m.

Isi Nke Ẹbụọ

1 M chọ nị ụnụ marịn kẹ m dọn rị a lụnị ụnụ lẹ ndị alị Laodishia lẹ ndị
ile kelẹni hụntu m elee-m, elee-i. 2 M rị a lụ nị m kasị wẹ obi; nị wẹ gi
ihiẹn-ọsụsụọ wụrụ obi ohu, a hụn wẹ ụzọ ghọtachanrịn ihiẹn Osolobuẹ—
obi e ruchanrịn wẹ alị; a marịn wẹ ihiẹn ahụn mini banyeni Osolobuẹ.
Ihiẹn ahụn mini wụ Kraịstị lẹ enwẹn ẹ. 3 Imẹ Kraịstị kẹ Osolobuẹ zuemẹ
amamihiẹn lẹ nghọta ile.
4 M rị e ku ọnwan amamgbe wẹ e gi oku rịgbu enwẹn ẹ mma dufie ụnụ.
5 Makẹni, m hụ a hụn kẹ ụnụ dọn rị e gi usọnrọn-usọnrọn e bi, a hụnzị kẹ
ụnụ dọn turukẹnmẹ imẹ okukwe ụnụ imẹ Kristi—ọ hụ e mẹ m a ghọghọ;
m hụ a hụn a makẹni, ọsụọn'a nị arị m ebe ụnụ rị elee-m elee-i, m hụ ebẹhụ
imẹ-mmọn.

Igi Kraịstị Zu Oke

6 Ebe o mẹ ni ụnụ a nabanhangụọ Jesu Kristi nọkẹ Di-nwẹni-ụnụ, e
bisọnmẹ ni nwan obibi ụnụ imẹ ẹ; 7 gba nị nwan nkpọgụn imẹ ẹ, ụnụ a
tụn ndụn ụnụ imẹ ẹ kẹ wẹ dọn a tụn ụlọ, e wuzo ọhụnma imẹ okukwe—kẹ
wẹ dọn kuzi ụnụ ya—a kpanmịn Osolobuẹ ọhụnma-ọhụnma ogẹn ile.
8 Hụn n'a nwan n'o nwọnni onyẹ gi okẹn imarịn-ihiẹn nwọnlẹni-isi dufie
ụnụ, nwụndọn ụnụ, dọfụ ụnụ imẹ okukwe. Makẹni, o nwẹghọ ndị rị a kuzi

* **Isi Nke Ohu:23** Ebeni rị e ku oku hụn mẹgụnị, ẹlẹ hụn kelẹni mẹ ogẹn ahụn.

ihiẹn nọ ẹrịra. Nkuzi ịhịan lẹ usọnrọn mmọn lẹ iwu ichẹn-ichẹn gi a han ihiẹn e mẹ k'o mẹ elu ụwanị kẹ wẹ rị a kuzi. Ẹlẹ ẹnya Kristi gi e lee ihiẹn kẹ wẹ rị a kuzi. 9 Kanị, ẹhụ Kraịstị kẹ ihiẹn ile Osolobuẹ gi wụrụ Osolobuẹ rịchanrịn. 10 Ifiri ọnwan, ụnụ a wụrụgụọ nwan ndị zu oke, hụnnị ụnụ rị imẹ Kraịstị—makẹni ụnụ rị imẹ onyẹ hụ ndị-ọkịkị ile lẹ ọkịkị ile rị okpuru ẹ.

11 Imẹ Kristi, a kwagụọ wẹ ụnụ ugun imẹ-mmọn—hụn wụ nke ezigbo ẹ. Ẹlẹ hụn wẹ gi ẹka kwa, kama, hụn Kraịstị lẹ enwẹn ẹ a kwa, hụn wụ ibepụ onyẹ hụ ẹnyi te wụ. 12 Makẹni ogẹn wẹ gi mẹ ụnụ mirin-Chuku, wẹ gi ẹ ligbama ụnụ lẹ Kristi. Ogẹn wẹ gi wefụha ụnụ imẹ mirin, wẹ gizi ẹ weligbama ụnụ lẹ Kraịstị. Ọnwan mẹ ghahanị okukwe ụnụ nwọn hụn ụnụ gi gi ikẹn Osolobuẹ, onyẹ hụn gha ọnwụn weli Kraịstị, dọn ẹnya.

13 Ụnụ te wụ ndị nwụnnị; ụnụ te bi imẹ mmẹfie; ụnụ te wụ ndị wẹ kwalẹni ezigbo ugun wepụ onyẹ njọ wẹ wụ. Kanị, Osolobuẹ nọ mẹ ụnụ sọn Kraịstị rị ndụn—ogẹn o gi gbagharị ẹnyi njọ ile ẹnyi mẹ. 14 Ọ nọ kagbu Iwu ahụn wẹ de ede hụn wẹ gi a ghọsị nị ẹnyi gi ụgwọ lẹzi ụmụ-iwu hụ ile rịn'a rị a ma ẹnyi ikpe, kpọma a elu-obe Kraịstị, gi ẹrịra bu ẹ che ụsụọ. 15 Ọ nọ napụ ihiẹn ile rị a kịnị lẹ ọkịkị ile ikẹn wẹ, gbe ifẹnrẹn kpu wẹ ihun id'ẹnya ịhịan ile, gi ihiẹn o mẹ elu obe hụ mẹrichanrịn wẹ.

16 Ya wụ, anịkwọlẹ ni nwan onyẹ ọwụlẹ gi oku ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra ma ụnụ ikpe, mọbụ oku mmẹmmẹ ọwụlẹ mọbụ Mmẹmmẹ ifọn-ọhụn mọbụ ụdị Ụhụọhịn-nsọ rị ichẹn-ichẹn wẹ gizi e zu ikẹn. 17 Ihiẹn ndịnị ile wụhụ onyinyọn ihiẹn lalanị—ezigbo ẹ wụ Kristi.

18 Anịkwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹghafe oku imẹshi ẹhụ ikẹn okẹn mọbụ onyẹ e mẹ oku ife ndị mmọn-ozi gi ẹ ma ụnụ ikpe. O mẹkẹnmẹ oku ọhụn ọ hụn lẹ ihiẹn ọ marịn—kanị ihiẹn nwẹlẹni erere ọ ban ọ rị e ro rị e bu ẹ hụ isi makẹni Mmọn-nsọ arị a kị iroro ẹ. 19 O kwọndọnzini Kristi, hụn wụ isi ẹhụ—hụn e ye ẹhụ ile ihiẹn-oriri, a zụn a, e gi akwanran rịn'a e kwọndọnsọnmẹ mkpamkpa ile rịn'a; e mẹ ẹ n'ọ hụn ụzọ e sue ụdị usue hụn gha ẹka Osolobuẹ a bịa.

Idu Kristi A Nwụn Lẹ Idu Ẹ E Bi

20 O mẹ nwan nị ụnụ e sọngụọ Kraịstị nwụnhụn, ụnụ a nwụnnahịngụọ mmọn lẹ iwu a han ihiẹn e mẹ k'o mẹ elu ụwanị. Kị haịn nwan ụnụ gi e bi nọkẹ sị ụnụ wụ nke ụwanị? Kẹ ụnụ a gbayeni omẹnalị ndịnị wẹ? 21 "Ekwọndọnlẹ!" "Adamịnlẹ!" "Emẹtụlẹ ẹka!"? 22 Omẹnalị ndịnị nwẹ ebe w'a rụnru a rụnbehi wẹ, makẹni wẹ wụhụ iwu lẹ nkuzi ịhịan-mmaka. 23 Ezioku-ezioku, ị hụn ndị e sọn iwu lẹ usọnrọn ndịnị, ọ nọ kẹ sị a marịnka wẹ ihiẹn—tụmadụ kẹ wẹ dọn a wa omẹnalị rị ofufe e ye enwẹn wẹ olu, e welụa enwẹn wẹ alị hụn wụlẹni nke ezigbo ẹ, e mẹshi ẹhụ wẹ ikẹn. Kanị, ihiẹn ndịnị wụ ihiẹn la iwi, makẹni, w'a ra yeni ịhịan ẹka e kwọndọn enwẹn ẹ amamgbe o mẹsọnmẹ eje-ihiẹn a gụn n'a.

Isi Nke Ẹtọ

1 O mẹ nwan nị ụnụ e sọngụọ Kraịstị gha ọnwụn lihi, chọma ni nwan ihiẹn ndị hụn rị elu—ebẹhụ Kristi nọdị alị azụụn ẹka-nni Osolobuẹ. 2 Bu ni obi ụnụ che ihiẹn ndị rị elu, ẹlẹ ihiẹn ndị rị ụwa. 3 Makẹni, ụnụ a nwụngụọ; e bugụọ wẹ ndụn ụnụ che imẹ Kraịstị zuemẹ imẹ Osolobuẹ. 4 Ogẹn Kraịstị hụn wụ ndụn ụnụ jẹnkọ d'e gi pụha, ụnụ nwẹn k'e sọnzi ẹ gi ọghọ pụha.

Ndụn Akan Lẹ Ndụn Ọhụn

5 Gbu ni nwan ẹgụn ihiẹn-ụwa hụn rị imẹ ụnụ a rụn ọrụn—kẹ ughẹrẹ kẹ
obibi ru unyin kẹ ihiẹn-ọnịna-ẹnya kẹ ẹgụn ihiẹn rịlẹni mma kẹ ẹnya-uku
(hụn wụzịkwọ ifee-mmọn.) 6 Ifiri ihiẹn ndịnị wẹ kẹ iwe-lẹ-ọnụma Chuku
gi lalanị nị ndị e nupụ nị ozịọma isi. 7 Ụnụ e te sọn wẹ e bi ẹrịra ogẹn mbụ
ahụn ụnụ lẹ wẹ gi wụ ohu.
8 Kanị, ụnụ sikọ nwan d'e wepụrịrị ihiẹn ile nọ ẹrịra—olulu, ọnụma, iwe,
nkutọ lẹ igi ọnụ ụnụ e ku oku ọwụlẹ ru unyin. 9 Atụkwọlẹ ni ibe ụnụ ntụ,
makẹni ụnụ a gbụpụgụọ ndụn-akan lẹ obibi ẹ lẹkẹ ẹwuru. 10 Ụnụ e yirigụọ
ndụn ọhụn—ndụn ọhụn hụn rị a marịnwaye Onyẹ hụn ken'ẹ, a rịwaye kẹ ịya.
11 Imẹ ndụn ọhụnnị, w'a ra tu onyẹ ịhịan wụ: o nwọnzini ihiẹn nọkẹ ndị Ju
lẹ ndị wụlẹni ndị Ju; mọbụ ndị kwa ugun lẹ ndị kwalẹni ugun mọbụ ndị rị
imẹ ọfịa lẹ ndị walẹni ẹnya mọbụ igbọn lẹ onyẹ nwẹ enwẹn ẹ. Kraịstị sụọ
—ya wụ ihiẹn ile; Kraịstị ya rị imẹ wẹ ile.
12 Rịkẹ ndị Chuku họrị, ndị rị nsọ, ndị rị a obi, yiri ni nwan omikẹn,
ẹfọma, iwelụa-enwẹn-ịhịan-alị, imẹ-jụụ lẹ ndidi. 13 E gi ni ndidi e sọn ibe
ụnụ; onyẹ nwẹnẹ ẹ mẹja ya gbagharị a: ụnụ k'a gbagharịrịrị ibe ụnụ kẹ
Di-nwọnni-ẹnyi wụ Kraịstị dọn gbagharị ụnụ.
14 Hụn kadẹni, yiri ni ihiẹn-ọsụsụọ, makẹni ịya e kẹngbama ihiẹn ndịnị ile,
a rụngbama wẹ hụn a na ẹnya. 15 E gi ni udọn ahụn Kraịstị e ye a marịn imẹ
obi ụnụ ihiẹn ụnụ jẹnkọ e mẹ imẹ igunrun ụnụ—makẹni, ezioku-ezioku,
ịya kẹ Osolobuẹ kpọ ụnụ d'e nwọn nọkẹ ndị rị ẹhụ ohu. A kpanmịn nị
Osolobuẹ. 16 Nị nị oku Kristi biri imẹ ụnụ, nịn'a junchanrịn imẹ ụnụ. E
gi ni amamihiẹn lẹ akọ-lẹ-uche ile ụnụ nwọn a kuzi ibe ụnụ, a gwa wẹ nị
wẹ e mẹ ihiẹn rị mma. E gi ni obi ekele a bụsọnmẹ ni Osolobuẹ ẹbụ rị imẹ
ẹkụkwọ Ẹbụ-ọma lẹ ẹbụ-ofufe lẹ ẹbụ ndị ọzọ rị nsọ. 17 E gi ni ẹfan Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu e mẹ ihiẹn ọwụlẹ—kẹ omumẹ kẹ oku-ọnụ—e ye Chuku Nẹdi
ekele ghahanị Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu.

Obibi Furu Ndị Rị Ichẹn-ichẹn

18 Nwunyẹ, e bu enwẹn i e che okpuru di i, makẹni ẹrịra k'o furu n'i bi
—nọkẹ onyẹ nke Di-nwọnni-ẹnyi.
19 Di, nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ nwunyẹ i; egilẹ iwe e sọn ẹ.
20 Ụmụ, e humẹ ni ni ndị mụnị ụnụ isi imẹ ihiẹn ile, makẹni ya kẹ Di-
nwọnni-ẹnyi chọ nị ụnụ e mẹ nọkẹ ndị nke ẹ.
21 Ndị nẹdi, ahanlẹ ni ụmụ ụnụ ẹnya, amamgbe ndụn a gụụ wẹ.
22 Ndị-idibo lẹ igbọn, a gbaye ni ndị ụnụ rị okpuru wẹ imẹ ọnọdị ọwụlẹ.
Ẹlẹ wẹ rịhụ ebẹhụ e lee ụnụ, ụnụ e mẹmẹ nị wẹ ja ụnụ mma. Ka gi ni
akpakalị obi ụnụ e mẹ ẹ, makẹ egun Di-nwọnni-ẹnyi. 23 Ihiẹn ọwụlẹ wẹ
sị ụnụ rụn, gi ni obi ụnụ ile rụn a, nọkẹ sị ụnụ rị a rụnnị Di-nwọnni-ẹnyi ya,
ẹlẹ ịhịan. 24 Nyanhankwọ nị nị Di-nwọnni-ẹnyi gjẹnkọ d'e ye ụnụ ihiẹn hụ
o dọnmẹ ni ndị nke ẹ nọkẹ ụgwọ-ọrụn. Kristi wụ Di-nwọnni-ẹnyi kẹ ụnụ
wụ igbọn ẹ—ịya kẹ ụnụ rị a rụnnị. 25 Ndị rị e mẹ eje-ihiẹn k'a narịn ụgwọ
eje-ihiẹn wẹ mẹ—o nwọnni onyẹ k'a pụn'a.

Isi Nke Ẹnọ

1 Ndị ịhịan rị okpuru wẹ, e gi ni ẹka rị mma e sọn wẹ, emẹgbulẹ ni wẹ.
Nyanhankwọ nị nị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ nwọnzi Nna ụnụ rị okpuru ẹ hụn rị
elu-igwee.

Ndụnmọdụn

2 E mẹ ni ekpere ogẹn ile; e we ni ẹnya e ru alị ebe ekpere rị; e gi ni ekele
e mẹ ẹ.
3 E mẹzikwọ nị nị ẹnyi ekpere, kẹni Chuku kpọpụ nị ẹnyi ụzọ ẹnyi e gi
ku oku-Chuku, nị ẹnyi hụn ụzọ e kusọnmẹ oku ihiẹn ahụn mini banyeni
Kristi—hụn wẹ gi ifiri ẹ we m che imẹ nganni m rị. 4 E mẹ ni ni m nwan
ekpere, kẹni m saẹka a kọwa a hụn w'a ghọta—k'o furu ni m e mẹ.
5 E gi ni uche e sọn ndị kwerilẹni; anịlẹ ni oghere ọwụlẹ ụnụ nwọn nahịn
ụnụ. 6 Oku-ọnụ ụnụ ya wụrụ hụn e ye ẹka, a sụọ kẹ nnu, kẹni ụnụ sa ẹka a
shịarị onyẹ ọwụlẹ oku ọhụnma.

Ekele Ịkpazụụn

7 Ezi nwẹnẹ ẹnyi wụ Taịkịkọsị hụn furu wẹ gi e dọn ẹnya jẹnkọ d'a
gwachanrịn ụnụ kẹ m rị—odibo ibe ẹnyi imẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi k'ọ wụ.
8 Ya haịn m gi zila nị ụnụ ya, kẹni ọ gwa ụnụ kẹ ẹnyi nọ, gba ụnụ umẹ. 9 Ịya
lẹ ezi nwẹnẹ ẹnyi wụ Onesimọsị hụn furu wẹ gi e dọn ẹnya, hụn wụzị onyẹ
alị ụnụ, wị lala. Wẹ k'a gwachanrịn ụnụ kẹ ihiẹn ile nọ ebeni.
10 Arịstakọsị onyẹ-ngan ibe m e kele ụnụ. Makị nwa-nwẹnẹ Banabasị e
kelezi ụnụ. (Ẹnyi a gwatọgụọ ụnụ nabanhan Makị—omẹni ọ bịa ebẹhụ.)
11 Jizọsị, hụn w'a kpọzị Jọstusu, e kelezi ụnụ. Madụ ẹtọnị sụọ wụ ndị Ju, ndị
kwa ugun, imẹ ndị mmẹ lẹ wẹ wị a rụn ọrụn Alị-eze Osolobuẹ—wẹ e mẹ
ndụn a ban m.
12 Ẹpafrasị hụn gha obodo ụnụ bịa, hụn wụzị odibo Jesu Kristi, e kele ụnụ.
Ẹpafrasị e shi ọnwụn ọda ọ gha e mẹ ni ụnụ ekpere. Ọ rịọsọnmẹ Osolobuẹ
n'ọ mẹ ụnụ wuzo nọkẹ ndị ka-ẹhụ, ndị marịn ihiẹn wẹ rị e mẹ ebe ihiẹn
ọwụlẹ wụ uche Osolobuẹ rị. 13 M k'a saẹka shịan'a ẹri n'ọ lụka nị ụnụ—ụnụ
lẹ ndị rị Laodishia lẹ Hịrapolisi. 14 Dọkịta wụ Luku hụn ihiẹn ẹ a sụọ ẹnyi e
zi ekele; Dẹmasị e zizikwọ ekele.
15 Kele ni ni m umunẹ ẹnyi imẹ Kraịstị hụn rị Laodishia, ụnụ e kele
nwẹnẹ ẹnyi okpoho wụ Nimfa lẹ ụka hụn e zu iwe ẹ.
16 Wẹ gụngụụ nị ụnụ ẹhụhụọ-ozini imẹ ụka ụnụ, hụn n'a nị wẹ gụnzị nị
ndị ụka rị Laodishia ya. Hụnzịkwọ n'a nị ụnụ gụn nke ndị ụka Laodishia
imẹ igunrun ụnụ.
17 Sị nị Akịpọsị, “Hụnkwọ a n'ị rụnchanrịn ogbo wẹ keye i imẹ ọrụn Di-
nwọnni-ẹnyi.”
18 Nị m gi ẹka m de nwan ekele m: Mmẹ wụ Pọlụ e kele.
Azọkwọlẹ ni nị m rị ngan!
Ọhụnma Osolobuẹ mẹ ya nọyeni ụnụ.

Ẹkụkwọ-Ozi Ibuzọ Pọlụ Dejẹnni Ndị Tẹsalonika
Ndị Tẹsalonika, Nke Ibuzọ

1 Pọlụ lẹ Sivanọsị* lẹ Timoti de ẹhụhụọ-ozini. Ẹnyi dejẹnni ụka Tẹsalonika
hụn rị imẹ Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi ya. Ẹfọma
lẹ udọn ya rịnị ụnụ.

Ezigbo Okukwe Ndị Tẹsalonika

2 Ogẹn ile kẹ ẹnyi gi a kpanmịn Osolobuẹ makẹ ụnụ ile, a kpọ ẹfan ọnụ
ogẹn ile ẹnyi gha e mẹ ekpere. 3 Makẹni, ogẹn ile kẹ ẹnyi gi a nyanhan
ụnụ ebe Osolobuẹ ẹnyi wụ Nẹdi ẹnyi rị. Ẹnyi a nyanhan ọrụn ọnụ rị a rụn
makẹni ọnụ kweri ekweri lẹ ihiẹn-ọma ile ọnụ rị e mẹ makẹ ihiẹn-ọsụsụọ
ọnụ nwẹ, lẹzi kẹ ụnụ dọn wuzokẹnmẹ makẹni ụnụ nwẹ olile-ẹnya ebe Di-
nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi rị.
4 Umunẹ ẹnyi hụn rị Osolobuẹ obi, ẹnyi a marịnghọ nị Osolobuẹ a
họrịgụọ ụnụ nke-esi. 5 Makẹni, oziọma ẹnyi zi ụnụ egini oku-ọnụ sụọ bịanị
ụnụ, kama, o gizi ikẹn lẹ ihiẹn Mmọn-nsọ e mẹ bịa; ọ nọ ruchanrịn ụnụ
akpakalị obi, wechanrịn ụnụ ẹnya nị ezioku k'ọ wụ.
Ẹlẹdẹ ọhụn sụọ: ụnụ a marịngụọzị kẹ ẹnyi dọn bi ogẹn ẹnyi gi rị imẹ
igunrun ụnụ. Ẹnyi bi ẹrịra kẹn'ọ rịnị ụnụ mma. 6 Ụnụ ile nọ kịnrịn ẹnyi lẹ
Onyẹ-nwọnni-ẹnyi, gi ịghọghọ hụn gha ẹka Mmọn-nsọ bịa nabanhan oku-
Chuku—ọ sụọn'a n'o wẹhẹni ụnụ afụnfụn ọda-ọda. 7 Nke wụ nị ụnụ nọ
hẹnrin ihiẹn ndị kwerini rịsọnmẹ Masẹdonia lẹ Akaya e leri. 8 Makẹni, oku
Onyẹ-nwọnni-ẹnyi a ghagụọ ẹka ụnụ ghagbarị—ẹlẹdẹ imẹ Masẹdonia lẹ
Akaya sụọ, a nụchanrịngụọ wẹ banyeni okukwe ụnụ nwẹ imẹ Osolobuẹ
ebe ile—nke wụ nị ọrịzịnị mkpa nị ẹnyi kumẹ ẹ. 9 Makẹni, wẹ hụ e ku
oku ẹnyi; wẹ hụ e ku kẹ ọnụ dọn nabanhan ẹnyi ogẹn ẹnyi gi bịa d'e zi ọnụ
oziọma. Wẹ hụ e kuzi kẹ ọnụ dọn gha ifee-mmọn gbehutọ d'e femẹ ezigbo
Osolobuẹ hụn rị ndụn, 10 e che Nwa a hụn k'a gha elu-igwee bịa. Nwa a,
hụn ọ gha ọnwụn weli—ya wụ Jesu, Jesu hụn a zụọfụhanị ẹnyi, amamgbe
iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ hụn lalanị e kunrun ẹnyi.

Isi Nke Ẹbụọ

Ọrụn Pọlụ Wẹ Rụn Imẹ Tesalonika

1 Umunẹ, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịngụọ nị ijẹn ẹnyi bịa ebe ụnụ rị alanị
iwi. 2 Ụnụ a marịnghọ afụnfụn ẹnyi ta imẹ Filipi lẹ kẹ wẹ dọn gbe ifẹnrẹn ye
ẹnyi ihun ebẹhụ nị ẹnyi d'a bịa Tẹsalonika d'e zi ụnụ oziọma. Kanị, ọsụọn'a
nị wẹ kpokpo ẹnyi ọda, ndụn agụnị ẹnyi, egun atụnị ẹnyi—makẹni ẹnyi rị
imẹ Osolobuẹ ẹnyi—ẹnyi nọzị zi ụnụ oziọma Osolobuẹ.
3 Ẹnyi ezini oziọma nị ẹnyi gi ẹ dufie ịhịan mọbụ nị ẹnyi chọkọ ihiẹn
zinlẹni mọbụ nị ẹnyi gi ẹ tụnarịn ịhịan ihiẹn ẹ. 4 Mba! Kama, kẹ Osolobuẹ
dọn weri ẹnyi kẹ ndị furu o gi e dọn ẹnya, bu ọrụn izi-oziọma che ẹnyi ẹka,
ẹrịra kẹ ẹnyi e kuzi oku kẹ ndị furu wẹ gi e dọn ẹnya. Ẹnyi ara ku n'ọ sụọ
ịhịan—kama, ẹnyi e ku n'ọ sụọ Osolobuẹ hụn e lele obi ẹnyi.

---

* **Isi Nke Ohu:1** Saịlasị

5 Osolobuẹ wụ ọshẹri ẹnyi, kanị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịnghọzịkwọ—nị
ẹnyi egini oku a sụọnị wẹ gi e dufie ịhịan bịa, ẹnyi egizikwọnị ẹnya-uku bịa—
gi ihiẹn ọzọ kpuru ihun! 6 Ẹnyi emẹni nị ịhịan ja ẹnyi mma—kẹ ụnụ kẹ ndị
ọzọ. 7 Ọsụọn'a nị ẹnyi nwọn ikẹn sị ụnụ ye ẹnyi ihiẹn runi ẹnyi nọkẹ ndị-ozi
pụ-ichẹn Kristi, ẹnyi emẹni ẹrịra. Kama, ẹnyi gụn agụngụn ụmụẹka imẹ ụnụ,
e gi ẹka-alụlụa e sọn ụnụ nọkẹ ebe nnẹ-ọmụmụ rị a zụn ụmụ a. 8 Makẹni ụnụ
rị ẹnyi obi ọda ẹnịna, ẹnyi nọ kwademẹ ni ẹlẹ oziọma Osolobuẹ sụọ kẹ ẹnyi
k'e ye ụnụ, kama, nị ẹnyi k'e yezikwọ ụnụ enwẹn ẹnyi, makẹni ọ sụọ ẹnyi
asụọ—makẹni ụnụ a rịgụọ ẹnyi obi ọda-ọda!
9 Umunẹ, ụnụ a nyanhanghọ kẹ ẹnyi dọn a rụn ọrụn, a rụngbu enwẹn
ẹnyi ogẹn hụ. Ẹnyi a rụn kẹ uhinhin kẹ efinnaị, amamgbe ẹnyi gha a wụrụ
nị onyẹ ọwụlẹ ibu imẹ ụnụ ebe ẹnyi rị e zi ụnụ oziọma Osolobuẹ.
10 Ụnụ wụ ọshẹri ẹnyi; Osolobuẹ wụzịkwọ ọshẹri—nị ẹnyi mẹsọn ụnụ
ndị kwerini omumẹ rị nsọ, rị mma ẹnya Osolobuẹ lẹ omumẹ nwọnlẹni
nkọrịanị. 11 Ụnụ a marịnghọ nị ẹnyi gi ẹka nẹdi gi e sọn ụmụ a sọn onyẹ
ọwụlẹ imẹ ụnụ: 12 a dụn ọnụ ọdụn, a gba ọnụ umẹ, a rịọ ọnụ—nị ụnụ e bi
obibi furu Osolobuẹ hụn kpọ ụnụ d'e sọn ẹ nọdị imẹ Alị-eze ẹ lẹ ọghọ a.
13 Ẹnyi a kpanmịnzịkwọ Osolobuẹ ogẹn ile, nị, ogẹn ụnụ gi nabanhan
oku-Osolobuẹ ụnụ nụ ọnụ ẹnyi, ụnụ anabanhann'a kẹ oku ịhịan, kama,
ọnụ nabanhan a kẹ ihiẹn ọ wụ nke-esi—oku Osolobuẹ; ya wụ oku-
osolobuẹ rị nwan ọrụn imẹ ndụn ọnụ ndị kwerini.
14 Umunẹ, nke ụnụ rịzị kẹ nke ndị ụka rịsọnmẹ Azụụn Judia, alị ndị Ju
—makẹni, ụdị afụnfụn ohu hụ ụnụ ta ẹka ndị alị ụnụ kẹ wẹ lẹ enwẹn wẹ ta
ẹka ndị Ju. 15 Ndị Ju, hụn gbu Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi lẹ ndị-amụma,
chụfụzịkwọ ẹnyi. W'e mẹsọnmẹ ihiẹn ghalẹni a sụọ Osolobuẹ; a lụsọn onyẹ
ọwụlẹ— 16 ghahanị igbọndọn ẹnyi ezilẹ ndị anị ọzọ ozi wẹ k'e gi nwọn
nzụọrị! Ẹrịra kẹ w'e mẹ ogẹn ile hụn wẹ gi e mẹjun mkpu njọ wẹ ile. Kanị,
iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ e kunrungụọ wẹ nwan ịkpazụụnnị.

Kẹ Wẹ Dahan Pọlụ Wẹ!

17 Umunẹ, o mẹ nke ẹnyi, ẹkẹrẹ ogẹn ahụn ẹnyi lẹ ụnụ gilẹni hụn, obi ẹnyi
hụkwọ ebe ụnụ rị; kanị, makẹni ẹnyi ahụnnị ụnụ elee-m, elee-i, o te rị ẹnyi
kẹ sị ẹnyi wụ ụmụ wẹ latọ. Ya kẹ ụnụ nọ dama ẹnyi, dama ẹnyi ọda-ọda!
18 Ẹnyi te chọ nị ẹnyi bịazị d'a hụn ụnụ—tụmadụ mmẹ nwẹn wụ Pọlụ: a
nwanghọ m mgbe ole-lẹ-ole nị m bịa—kanị Ekwensụ gbọndọn ẹnyi.
19 Ẹghẹẹ, kị wụzị nwan olile-ẹnya ẹnyi? Kị wụzị nwan ịghọghọ ẹnyi? Kị
wẹ k'e gi tu ẹnyi ugọn? Onyẹ kẹ ẹnyi k'e gi nyan isi ihun Di-nwọnni-ẹnyi
wụ Jesu ogẹn o k'e gi bịa? Ẹlẹ ụnụ? 20 Eziẹ, ụnụ wụ ọghọ ẹnyi lẹ ịghọghọ
ẹnyi!

Isi Nke Ẹtọ

Ọ Rịnị Ụka Mma, Ndụn A Ban Ndị-isi Wẹ

1 Mgbe ẹnyi gilẹni nwan sazị ẹka din ẹ, ẹnyi nọ sị nị ọsụọn'a nị ẹnyi sụọ
k'a nọdị Atẹnsị, ẹnyi a nọdị. 2 Ẹnyi nọ gwẹrụ zi Timoti nwẹnẹ ẹnyi hụn
ẹnyi lẹ ịya gba a rụnnị Osolobuẹ ọrụn izisọnmẹ oziọma Kraịstị d'a gba ụnụ
umẹ, mẹ ụnụ zekẹnmẹ imẹ okukwe ụnụ— 3 amamgbe ukpokpo ndịnị gha
e mẹhunmẹ onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ. Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịnghọ ezioku-
ezioku nị ukpokpo ndịnị wụ okeri ẹnyi imẹ Kraịstị. 4 Ezioku-ezioku, ẹnyi
gwatọ ụnụ ya ogẹn ẹnyi lẹ ọnụ gi rị ụzọ ohu, nị wẹ jẹnkọ d'e kpokpo ẹnyi.
Ụnụ lẹ enwẹn ọnụ a marịnghọ n'o mẹọlẹ nwan ẹrịra. 5 Makẹ ukpokponi

bịanị nị ụnụ, asazịnị m ẹka din. M nọ zi ozi, nị m marịn kẹ okukwe ụnụ nọ, makẹni egun rị a tụn m nị, ikẹnkwọ, onyẹ-ọnwụnwan a nwangụọ ụnụ, ihiẹn ẹnyi rụn a la iwi.
6 Kanị, Timoti a ghagụọ nwan ebe ụnụ rị lụa; o wẹhẹgụọ nị ẹnyi ozi rị mma banyeni okukwe ụnụ lẹ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ nwẹ. O kugụọzị kẹ ụnụ dọn a nyanhan ẹnyi ọhụnma-ọhụnma, kuzikwọ nị ẹnyi hụ a da ụnụ—kẹ ụnụ dọn a da ẹnyi.
7 Umunẹ, ya wụ nị e gigụọ wẹ nwan okukwe ụnụ gba ẹnyi umẹ imẹ nsọngbu lẹ ukpokpo ẹnyi ile. 8 Ndụn a bangụọ nwan ẹnyi—ebe o mẹ ni ụnụ turuhụ imẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
9 Euu, nanị kẹ ẹnyi a dọn saẹka kelegụụ Osolobuẹ makẹ ụnụ, makẹ ịghọghọ ile ẹnyi rị e nwọn ebe Osolobuẹ rị makẹ owuzo ụnụ wuzo imẹ Kraịstị? 10 Ẹnyi e mẹshi ekpere ikẹn uhinhin lẹ efinnaị nị ẹnyi lẹ ụnụ hụntarị ẹnya, kẹni ẹnyi hụn ụzọ ye ụnụ ihiẹn ọwụlẹ rị a kọnị ụnụ ebe okukwe ụnụ rị.

Ekpere Pọlụ Wẹ Mẹni Wẹ

11 Chuku ẹnyi wụ Nẹdi ẹnyi lẹ enwẹn ẹ ya dodo duhẹ ẹnyi nwan ebe ụnụ rị, ịya lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị! 12 Di-nwọnni-ẹnyi ya mẹzikwọ ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ bawaye ụba ẹgbata ọnụ lẹ ibe ọnụ lẹ ẹgbata ọnụ lẹ ndị ọzọ ile—rịkẹ kẹ ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi nwọn ebe ụnụ rị gi a bawaye. 13 Ya mẹ obi ụnụ zekẹnmẹ ebe ịrị-nsọ rị, amamgbe ụnụ gha e nwọn nkọrịanị ihun ẹnya Chuku Nẹdi ẹnyi ogẹn hụ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu lẹ ndị nke ẹ, ndị nsọ a, k'e gi bịa.

Isi Nke Ẹnọ

Obibi Hụn A Sụọ Osolobuẹ

1 Umunẹ ẹnyi, igi mẹkin, ẹnyi gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs' a rịọ ụnụ: bisọnmẹ ni obibi hụ ụnụ mụnarịn ẹnyi nị 'ya a sụọ Osolobuẹ ụsụọ—obibi ahụn ụnụ rị nwan e bi; bikẹnmẹ ni ẹrịra. 2 Makẹni, ụnụ a marịngụọ iwu ẹnyi gisọnmẹ ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu ye ụnụ.
3 Makẹni, uche Osolobuẹ wụ nị ụnụ rị nsọ; nị ụnụ jụchanrịn ughẹrẹ; 4 nị onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ marịn k'o dọn kwọndọn ẹhụ a, dọnmẹ ẹ nsọ, mẹ ẹ nwẹ mgbaye; 5 ẹlẹ hụn imẹ-mgba e gi lagbu ẹ ẹnya lẹkẹ ndị hụn marịnlẹni Osolobuẹ; 6 nị ịhịan ewerikọ ihiẹn nwẹnẹ ẹ mọbụ mẹgbu nwẹnẹ ẹ imẹ ihiẹnni. Ẹnyi a gwagụọ ụnụ ya mbụ, gba ụnụ mkpịnsịn-ẹka, nị Di-nwọnni-ẹnyi e mẹgwarịkwọ ụdị ihiẹn ndịnị ile. 7 Makẹni, ẹlẹ obibi ru unyin kẹ Osolobuẹ kpọ ẹnyi d'e bi, kanị obibi rị ọchan.
8 Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ jụ n'o gikọ iwu ndịnị bi, ẹlẹ iwu ịhịan k'ọ jụ, kanị nke Osolobuẹ, bụ Osolobuẹ nwẹn e ye ụnụ Mmọn-nsọ a.
9 O mẹ nke inwẹtarị ihiẹn-ọsụsụọ nọkẹ umunẹ imẹ Kraịstị, ọ rịnị mkpa nị wẹ deni ụnụ ihiẹn ọwụlẹ. Makẹni, Osolobuẹ e gigụọ ẹka a kuzi ụnụ inwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ụnụ.
10 Eziẹ rọ nị ụnụ hụ e nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ndị ile kwerini rị Azụụn Masẹdonia. Kanị, ẹnyi rị a rịọ ụnụ, umunẹ, nị ụnụ e mẹkẹnmẹ ẹrịra, 11 nị ụnụ a chọkẹnmẹzị ni nị ụnụ e bi obibi mẹ jụụ, e bu ẹnya e zimẹ ọrụn ụnụ, e gi ẹka ụnụ a lụrụ—rịkẹ kẹ ẹnyi dọn gwa ụnụ mbụ. 12 Ụnụ e gi ẹ mẹ ndị kwerilẹni a gbaye obibi ụnụ, gi ẹ hụn nị o nwọnni ihiẹn a kọnị ụnụ.

Ọbịbịa Jesu

13 Umunẹ, ẹnyi chọ nị ụnụ marịn ihiẹn k'e mẹ ndị rị ụran (ndị nwụnnị),
makẹ ụnụ gha a kwan kẹ ndị hụ nwọnlẹni olile-ẹnya dọn a kwan.
14 Makẹni, ebe o mẹ ni ẹnyi kweri nị Jesu nwụn, lihizi, ẹrịra kẹ ẹnyi gizi
kweri nị Osolobuẹ k'e wekinhẹn ya lẹ ndị hụn kwerini n'ẹ hụn rị ụran (ndị
nke ẹ nwụnhụnnị).
15 Nị ẹnyi gwa ụnụ ọnwan makẹni oku Di-nwọnni-ẹnyi rọ: ẹnyi ndị hụn
rị ndụn, hụn kelẹni nwụnhụn ogẹn Di-nwọnni-ẹnyi k'e gi bịa, ebukọnị ndị
hụ rị ụran ụzọ d'e kunrun Di-nwọnni-ẹnyi. 16 Makẹni, o ru ogẹn hụ, Di-
nwọnni-ẹnyi k'e gi okẹn olu ku oku; wẹ k'a nụ olu onyẹ-isi ndị mmọn-ozi;
opi Osolobuẹ k'a han—Di-nwọnni-ẹnyi wụ Kraịstị a gha elu-igwee hidan;
ndị nke Kraịstị hụn ranhịngụnị e bugụụ ụzọ gha ọnwụn lihi. 17 Ogẹn hụ,
wẹ k'a jụrụ ẹnyi ndị họdụnị, ndị rịkwọ ndụn, cheni wẹ imẹ orukpu, ẹnyi e
shi elu d'e kunrun Di-nwọnni-ẹnyi imẹ-elu—ẹrịra kẹ ẹnyi k'a dọn buru Di-
nwọnni-ẹnyi d'e sọn ẹ nọdị jẹnrin ejẹn. 18 E gi ni nwan oku ndịnị a kasị ibe
ụnụ obi.

Isi Nke Iseọn

Kwademẹ Ni Ọbịbịa Jesu

1 Kanị, umunẹ—o mẹ nke ogẹn lẹ udu o k'e gi mẹ—ọ rịnị mkpa nị wẹ
deni ụnụ ihiẹn ọwụlẹ. 2 Makẹni, ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịngụọ ọhụnma-
ọhụnma nị Ụhụọhịn hụ Di-nwọnni-ẹnyi k'e gi bịa, o k'a bịa idẹnmizi kẹ ohin
a bịa imẹ abalị. 3 Ogẹn hụ wẹ k'e gi rị a sị, "Udọn a rịgụọ! Nsọngbu arịzị
a!" ya kẹ ntikpọ k'e gi kunrun wẹ idẹnmize, nọkẹ ebe imẹ nọ mẹmẹhụ
okpoho! Mwanahịn arịkọzị a!
4 Kanị nke ụnụ, umunẹ, ọnụ arị imẹ ishi, hụn Ụhụọhịn hụ e gi kunrun
ọnụ idẹnmize nọkẹ ohin. 5 Makẹni, ụmụ ukpẹ lẹ ndị e bi ebe eki rị enu kẹ
ụnụ wụ; ẹnyi ẹlẹ ụmụ ukinkin mọbụ ụmụ ishi. 6 Ya wụ, ẹnyi aranhịnkọ nị
kẹ ndị ọzọ; kama, nị ẹnyi mụnrụn nị ẹnya, nị ẹnyi dọnrin ẹnya. 7 Makẹni,
uhinhin kẹ ndị a ranhịn ụran gi a ranhịn; uhinhin kẹ ndị a ra manya a tụ
gizi a ra a tụ. 8 Kanị, ebe ẹnyi wụ ndị e bi ebe eki rị elu, nị ẹnyi dọnrin ni
nwan ẹnya; nị ẹnyi yiri okukwe lẹ ihiẹn-ọsụsụọ kẹ ẹwuru igwe onyẹ-agha
gi e gbọndọn obi ẹ, ẹnyi e yiri olile-ẹnya nzụọpụha nọkẹ okpu onyẹ-agha gi
e gbọndọn isi ẹ. 9 Makẹni, Osolobuẹ etumẹni ẹnyi d'a narịn afụnfụn iwe-
lẹ-ọnụma a; kama, ọ kpọ ẹnyi d'e nwọnrin nzụọpụha ghahanị Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu Kristi. 10 Makẹni, Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi nwụnnị ẹnyi
ọnwụn kẹni ẹnyi hụn ụzọ sọn ẹ rị ndụn—kẹ ẹnyi rị ndụn ogẹn o gi bịa kẹ
ẹnyi a nwụnhụngụọ.
11 Ya wụ, a gba nị nwan ibe ụnụ umẹ—kẹ ụnụ dọn rị e mẹ; e yeni ni ibe
ụnụ ẹka nị w'e sue—kẹ ụnụ dọn rị e mẹ.

Ndụnmọdụn Ịkpazụụn Lẹ Ekele

12 Kanị, umunẹ, ẹnyi rị a rịọ ụnụ nị ụnụ gbaye ndị rị a rụnshi ọrụn ikẹn
imẹ ụnụ, hụn e lepụ ọnụ ẹnya imẹ Di-nwọnni-ẹnyi, a dụn ọnụ ọdụn. 13 E
nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ wẹ, e gi ifiri ẹ e ye wẹ mgbaye kachanrịnnị—makẹ
ọrụn wẹ rị a rụn. Udọn ya rịsọnmẹ ẹgbata ọnụ lẹ ibe ọnụ.
14 Umunẹ, ẹnyi rị a dụn ụnụ ọdụnnị: a gba nị ndị nọdị mmaka mkpịnsịn-
ẹka; a kasị nị ndị-ụjọ obi; e yeni ni ndị zelẹni ẹka—ka gi ni ndidi e sọn onyẹ
ọwụlẹ. 15 Hụn n'a n'o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ e gi njọ a kụ njọ, kama,
a chọ nị nị ụnụ e mẹ ni ibe ụnụ lẹ ndị ọzọ ile ihiẹn rị mma.

16 A ghọghọ nị ogẹn ile. 17 E mẹ ni ekpere ogẹn ile. 18 E ye ni ekele imẹ
ọnọdị ọwụlẹ, makẹni ọnwan kẹ Osolobuẹ chọ ẹka ụnụ imẹ Kristi wụ Jesu.
19 Etinyụnlẹ ni ihiẹn Mmọn-nsọ rị e mẹ. 20 Elelịalẹ ni amụma lẹ ozi ịhịan
sị Osolobuẹ sị a zi— 21 kama, e lele ni ihiẹn ile, ụnụ e kwọnkẹnmẹ hụn rị
mma. 22 Gba nị nị ụdị eje-ihiẹn ọwụlẹ ọsọ.
23 Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ, hụn udọn gha ẹka a bịa, ya dodo dọnchanrịn ihiẹn
ile rị imẹ ndụn ụnụ nsọ: ya dọnmẹchanrịn mmọn ụnụ lẹ umẹ-ndụn ụnụ
lẹ ẹhụ ọnụ ọhụnma—amamgbe ọnụ gha e nwọn nkọrịanị ogẹn Di-nwọnni-
ẹnyi wụ Jesu Kristi k'e gi bịa. 24 Onyẹ hụn kpọ ọnụ furu wẹ gi e dọn ẹnya, o
jẹnkọ d'e mẹ ẹ!
25 Umunẹ, e mẹ ni ni ẹnyi ekpere!
26 Dide ni umunẹ ẹnyi ile odide rị nsọ.
27 M rị e gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi a sị ọnụ gụnnị ndị ile kwerini ẹhụhụọ-
ozini.
28 Ẹfọma Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu ya nọyeni ụnụ.

Ẹhụhụọ-Ozi **Nke Ẹbụọ Pọlụ Dejẹ**nni **Ndị Tẹ**salonika
Ndị Tẹsalonika, **Nke Ẹbụọ**

1 Pọlụ lẹ Sivanọsị lẹ Timoti de ẹhụhụọ-ozini. Ẹnyi rị e dejẹnni ụka
Tẹsalonika hụn rị imẹ Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi
ya. 2 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Chuku Nẹdi lẹ Nna ẹnyi wụ Jesu Kristi bịa
ya rịnị ụnụ.

Osolobuẹ E Dọnmẹkẹ Ụnụ

3 Umunẹ, o furu efuru nị ẹnyi gi ifiri ụnụ a kpanmịn Osolobuẹ ogẹn ile,
makẹni okukwe ọnụ rị e sue ọda-ọda, ihiẹn-ọsụsụọ onyẹ-onyẹ imẹ ọnụ nwẹ
ebe ibe ẹ rị rịzịkwọ a bawaye. 4 Ya haịn ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi gi e gi ụnụ a nyan
isi imẹ ụka Osolobuẹ ile rị ichẹn-ichẹn. Ẹnyi gi ụnụ a nyan isi makẹ owuzo
ụnụ wuzo lẹ okukwe ụnụ tọ e nwọn imẹ ukpokpo ile wẹ rị e kpokpo ụnụ
lẹ nsọngbu ile ụnụ rị e dingbu.

Okinkin-ikpe Kraịstị Wela

5 Ihiẹn wẹ rị e mẹ ụnụ rị a ghọsị nị okinkin-ikpe Osolobuẹ wela furu
efuru. Wẹ gizi nsọngbu ndịnị wẹ e mẹ ụnụ a wụrụ ndị ru ogo ibanye Alị-
eze Osolobuẹ hụ ụnụ rị a tanị afụnfụn. 6 Ezioku rọ, makẹni, o furughọ nị
Osolobuẹ we afụnfụn yegwarị ndị ahụn rị e ye ụnụ afụnfụn, 7 mẹ ụnụ ndị
rị a ta afụnfụn zu ikẹn—mẹzikwọ ẹnyi nwẹn zu ikẹn. O jẹnkọ d'e mẹ ẹ ogẹn
Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu k'e gi gha enu-igwee bịa—'ya lẹ ndị mmọn-ozi ẹ
hụ kin-akwanran.

8 Wẹ k'e gi ọkụn rị e nwunni bịa; wẹ k'e mẹgwarị wẹ ile marịnlẹni
Osolobuẹ lẹ ndị hụn humẹlẹni ni oziọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu isi.
9 Ndịnị k'a narịn afụnfụn hụn wụ ntikpọ itẹbitẹ; wẹ k'a gha ebe Di-nwọnni-
ẹnyi lẹ ikẹn o gi nwẹ ọghọ rị wepụ wẹ— 10 o ru Ụhụọhịn hụ—Ụhụọhịn ahụn
o k'a bịa kẹni ndị nsọ a ye ẹ ọghọ, kẹni wẹ ile kwerini jazịkwọ a mma n'ọ
makazị. Ụnụ lẹ enwẹn ụnụ k'a rịzị imẹ wẹ, makẹni ụnụ kweri oku ẹ hụn
ẹnyi gwa ụnụ.

11 Ya haịn ẹnyi gi e mẹni ụnụ ekpere ogẹn ile—a rịọ Osolobuẹ ẹnyi n'o mẹ
ụnụ wụrụ ndị k'a ghọsị nị oku ọ kpọ ụnụ alanị iwi; ẹnyi a rịọzị a n'o gi ikẹn
ẹ rụnzuchanrịn ihiẹn-ọma ọwụlẹ ụnụ kwademẹ obi nị ụnụ k'a rụn—lẹ ọrụn
ọwụlẹ ụnụ gi okukwe a rụn— 12 kẹni wẹ gi ifiri ihiẹn wẹ rị a hụn ebe ụnụ rị
ye ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu ọghọ, gizi ifiri Jesu ye ọnụ ọghọ—ghahanị
ẹfọma Osolobuẹ lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi.

Isi Nke Ẹbụọ

Onyẹ Ahụn Hụn A Danchanrịn Iwu Ile

1 Dodo ni umunẹ, o mẹ nke ọbịbịa Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi lẹ
owegbama wẹ jẹnkọ d'e wegbama ẹnyi ile d'e kunrun ẹ, 2 anịlẹ ni obi
nahịnkẹnrin ọnụ; anịlẹ ni obi gbakama ọnụ makẹ amụma mọbụ oku-ọnụ
mọbụ ẹkụkwọ-ozi ọwụlẹ—wẹ sị n'ọ gha ẹka ẹnyi bịa—hụn sị nị Ụhụọhịn Di-
nwọnni-ẹnyi a bịagụọ.

3 Anịkwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ gi ụzọ ọwụlẹ dufie ụnụ: Ụhụọhịn hụ abịakọ
mmanị okẹn nnupụ-isi hụ bịagụụ, e wefụhagụụ wẹ Onyẹ hụ a danchanrịn
iwu ile—Onyẹ hụ a danchanrịn iwu ile hụn ntikpọ rịzịkwọ e che ya lẹ

enwẹn ẹ. 4 O k'a gha a lụsọn mmọn lẹ iyi ọwụlẹ lẹ ihiẹn ọwụlẹ w'e fe efe
ọgụn; o k'e weshi enwẹn ẹ elu nị ịya kachanrịn wẹ ile, nke wụ nị o k'a
banyedẹ imẹ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ, weri ocho, kpọ enwẹn ẹ Osolobuẹ.
5 Ụnụ anyanhanzịnị nị m gwa ụnụ ihiẹn ndịnị ogẹn mmẹ lẹ ụnụ gi rị ụzọ
ohu? 6 Ya wụ, ụnụ a marịnghọ ihiẹn gin'ẹ—wẹ gilẹni ke wepụha a, nị wẹ
rị e che nị ogẹn ẹ rugụụ wẹ kebe wepụha a.
7 Makẹni ikẹn hụ e buhẹ ịdan-iwu a rịgụọlẹ nwan ọrụn, gi nzuzue a rụn
ihiẹn ọ rị a rụn; o ke pụha ifọn. Kanị, o k'e zuerihụ d'e ru ni e wepụ wẹ
onyẹ hụ rị e gbọndọnn'ẹ. 8 Ogẹn hụ, e wepụha wẹ Onyẹ hụ a danchanrịn
iwu ile—hụn Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị k'e gi uzun gha a ọnụ pụha tikpọpụ.
Di-nwọnni-ẹnyi k'e gi ọghọ ya lẹ enwẹn ẹ wụ Di-nwọnni-ẹnyi gi bịa gbu ẹ la
iwi.
9 Ọbịbịa Onyẹ hụ a danchanrịn iwu ile k'a wụ ẹka-ọrụn Ekwensụ. O k'e
gi ikẹn ile rị ichẹn-ichẹn lẹ ihiẹn-ahịma lẹ ọrụn-atụmẹnya ichẹn-ichẹn wẹ gi
e dufie ịhịan bịa, 10 ya lẹ ụdị eje-ndufie ile rị ichẹn-ichẹn o k'e gi sọn ndị
hụn lakọ ntikpọ, makẹni anịnị wẹ ezioku weri ọnọdị imẹ obi wẹ, ezioku
hụn nkẹ a zụọpụha wẹ; 11 Osolobuẹ k'e gi ifiri n'a jụgụọ wẹ ezioku zihẹ ni
wẹ okẹn ndufie ahụn wẹ jẹnkọ d'e dufie wẹ, hụn k'e mẹ wẹ kweriyeni ntụ.
12 Osolobuẹ k'e mẹ ẹ kẹni wẹ gi ẹ ma wẹ ikpe, uwẹ ile gilẹni ezioku dọn,
kama, eje-ihiẹn a ka wẹ a sụọ.

Wẹ Họtọ Ụnụ Kẹni Ụnụ Nwẹ Nzụọfụha

13 Kanị, nke ụnụ, umunẹ ẹnyi, ọnụ ndị Di-nwọnni-ẹnyi bu obi, ẹnyi k'a
gha e gi ifiri ọnụ e ye Osolobuẹ ekele ogẹn ile. Makẹni, Osolobuẹ họtọ ụnụ
isi-mbidọn nọkẹ mkpụrụ-ibuzọ, kẹni ụnụ nwẹ nzụọpụha, ghahanị odidọn-
nsọ Mmọn-nsọ lẹ ikwerini ezioku. 14 Ọnwan haịn Osolobuẹ gi nwan kpọ
ụnụ ghahanị oziọma ẹnyi zi ụnụ; kẹni ụnụ nwẹhẹn ọghọ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi
wụ Jesu Kristi. 15 Umunẹ, wuzokẹnmẹ ni nwan! Ụnụ e kwọnkẹnmẹ ọdịnalị
ndị hụn ẹnyi kuzi ụnụ—kẹ hụn ẹnyi gi ọnụ kuzi kẹ hụn ẹnyi gi ẹkụkwọ-ozi
kuzi.
16 Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ Jesu Kristi lẹ enwẹn ẹ lẹ Osolobuẹ wụ Nẹdi ẹnyi
hụn gi ihiẹn-ọsụsụọ o nwẹ ebe ẹnyi rị mẹni ẹnyi ọhụnma ye ẹnyi nkasị-obi
itẹbitẹ lẹ olile-ẹnya rị mma, 17 dodo kasị nwan onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ obi, mẹ
obi ụnụ zekẹnmẹ, ebe oku-ọnụ lẹ ọrụn ọwụlẹ rị mma rị.

Isi Nke Ẹtọ

E Mẹ Ni Ni Ẹnyi Ekpere

1 Umunẹ, nke ịkpazụụn rịn'a wụ ọnwan: e mẹ ni ni ẹnyi ekpere, nị oku
Di-nwọnni-ẹnyi hụn ụzọ ghagbarị ẹgwa; ni wẹ e ye ẹ ọghọ ebe ile—kẹ ụnụ
dọn ye ẹ ọghọ. 2 E mẹzikwọ nị nị ẹnyi ekpere ni Osolobuẹ gbapụha ẹnyi ẹka
ndị eje-obi lẹ ndị eje-ịhịan, makẹni ẹlẹ ịhịan ile kwerini Osolobuẹ.
3 Kanị, Di-nwọnni-ẹnyi furu onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya; o k'e mẹ ụnụ zekẹnmẹ,
chedọn ọnụ—makẹ Eje-onyẹ hụ gha e mẹ ọnụ ihiẹn ọwụlẹ. 4 Makẹni ẹnyi
a marịnghọzị ihiẹn Onyẹ-nwẹni-ẹnyi k'a saẹka mẹ, obi ru ẹnyi alị nị ụnụ rị
e mẹ ihiẹn ndị ẹnyi sị ụnụ mẹ, ni ụnụ k'e mẹsọnmẹ wẹ.
5 Di-nwọnni-ẹnyi ya dodo du obi ụnụ ile nị ụnụ ghọta ihiẹn-ọsụsụọ
Osolobuẹ nwẹ lẹ okẹn-ndidi Kraịstị, e nwẹzịkwọ wẹ.

Akụtọpụkwọlẹ Ni Ẹka

6 Umunẹ, ẹnyi gi nwan ẹfan Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị e ye ụnụ
iwuni: ụnụ lẹ onyẹ Itu-Kraịstị ọwụlẹ kụtọpụ ẹka hụn nke o gi bi kẹ ẹnyi

dọn gwa ụnụ akpakwọlẹ. 7 Makẹni ụnụ lẹ enwẹn ụnụ a marịnghọ nị o
furu nị ụnụ kịnrịn ẹnyi. Ẹnyi akụtọpụnị ẹka ogẹn ẹnyi lẹ ụnụ gi rị ụzọ ohu;
8 ẹnyi anarịnnị onyẹ ọwụlẹ ihiẹn-oriri bụ ẹnyi akụnị ụgwọ. Ẹnyi a rụn ọrụn
a rụngbu enwẹn ẹnyi uhinhin lẹ efinnaị, amamgbe ẹnyi a wụrụnị onyẹ
ọwụlẹ imẹ ụnụ ibu. 9 Ẹlẹkwọ nị o runi ẹnyi; mba, ihiẹn runi ẹnyi rọ. Kanị,
ẹnyi mẹ ẹrịra kẹni ẹnyi ghọsị ụnụ ihiẹn ụnụ e leri e bi. 10 Kẹ ogẹn ẹnyi gidẹ
rị imẹ igunrun ụnụ, ẹnyi ye ụnụ iwuni: “Onyẹ jụ n'ọ rụnkọ, y'e rilẹ.”
11 Kanị, ẹnyi a nụgụọ nị ndị hụ imẹ ụnụ kụtọfụ ẹka, e busọnmẹ ẹka e che
ọrụn rulẹni wẹ; o nwọnni ihiẹn w'a rụn. 12 Ẹnyi gi ẹfan Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ
Jesu e ye ndị nọ ẹrịra iwu, a dụn wẹ ọdụn: wẹ nwẹ ihiẹn ẹka kụma wẹ; wẹ
gi ẹka wẹ a lụrụ ihiẹn wẹ e gi bi.
13 Umunẹ, ndụn imẹ ihiẹn rị mma y'a gụkwọlẹ ụnụ.
14 Onyẹ ọwụlẹ gbayelẹni ihiẹnni ẹnyi rị nwan e deni ụnụ, ụnụ a kọma a
ẹnya, gban'a ọsọ—kẹni ifẹnrẹn mẹ ẹ. 15 Ewerikwọlẹ n'a kẹ eṅẹnrẹn, ka a
gba n'a mkpịnsịn-ẹka kẹ nwẹnẹ ụnụ.

Oku Ịkpazụụn

16 Di-nwọnni-ẹnyi lẹ enwẹn ẹ, onyẹ hụn udọn gha ẹka a abịa, ya ye ọnụ
udọn ogẹn ile lẹ ụzọ ile. Di-nwọnni-ẹnyi ya nọyeni ọnụ ile.
17 *Mmẹ wụ Pọlụ gi ẹka m e de ekeleni. Ọnwan wụ mbiye-ẹka m, ẹnịna kẹ m'e*
biye ẹkụkwọ-ozi m ile ẹka.
18 Ẹfọma Nna ẹnyi wụ Jesu ya rịnị ọnụ ile.

Ẹkụkwọ-Ozi Ibuzọ Pọlụ Dejẹnni Timoti
Timoti, Nke Ibuzọ

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹkụkwọ-ozini; m wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn Kraịstị Jizọsị.
Osolobuẹ wụ Onyẹ-nzụọpụha ẹnyi lẹ Kristi wụ Jesu onyẹ ẹnyi gi dọn ẹnya
tumẹ m. 2 M rị e dejẹnni Timoti wụ nwa m esi imẹ okukwe. Ẹfọma lẹ
omikẹn lẹ udọn hụn gha ẹka Chuku-Nẹdi lẹ Jesu Kristi Nna ẹnyi bịa ya rịnị
ị.

Mkpịnsịn ẹka Banyeni Eje-nkuzi

3 Nọdị nwan Ẹfẹsọsị kẹ m dọn gwa ị ogẹn m gi jẹnkọ Masẹdonia, kẹni ị gwa
ndị hụ rị a kuzi ihiẹn wụlẹni ezioku w'a kuzizilẹ ihiẹn ndị hụ wẹ rị a kuzi;
4 w'e gọnzilẹ ntịn akịkọ nwọnlẹni isi lẹ itu-mpupu ihiẹn hụn w'e tusọnmẹ
hụn nwẹlẹni njẹdẹnmẹ—makẹni ihiẹn ndịnị e mẹ ịhịan a masọnmẹ ọmụma
nwẹlẹni alị hụn nkẹ o gi yeni ịhịan ẹka bi obibi okukwe hụn Osolobuẹ chọ.
5 Ihiẹn haịn i k'e gi gwa wẹ ẹrịra wụ nị ịhịan hụn ụzọ gi ihiẹn-ọsụsụọ e bi—
ihiẹn-ọsụsụọ hụn gha obi rị mma lẹ ịhọrị rị mma lẹ okukwe gha akpakalị
obi pụha. 6 O nwẹọlẹ ndị latọ ihiẹn ndịnị, kpahu, sọnmẹ oku nwọnlẹni isi.
7 Wẹ chọ nị wẹ wụrụ ndị nkuzi Iwu Mozizi, bụ aghọtanị wẹ ihiẹn ndị wẹ
rị e ku mọbụ ihiẹn ndị wẹ rị e ku oku wẹ—e ku, a dụ ẹka obi.
8 Ẹnyi a marịnghọ nị Iwu rị mma—omẹni ịhịan a marịnghọ gi ẹ mẹ ihiẹn
wẹ gi ifiri ẹ ye Iwu. 9 O furu nị ịhịan ghọta nị ẹlẹ ifiri ndị ezi-omumẹ kẹ wẹ
gi ye iwu. Kama, wẹ gi ifiri ndị a dan iwu lẹ ndị e nupụ-isi ye ẹ, uwẹ lẹ ndị
ghalẹni e fe Osolobuẹ lẹ ndị e mẹ njọ, ndị e mẹ ihiẹn rụnị lẹ ndị e lelịa ihiẹn
rị nsọ, ndị e gbu nẹdi wẹ mọbụ nnẹ wẹ lẹ ndị izighẹ. 10 Wẹ yezi ẹ makẹ ndị
ughẹrẹ, makẹ ikẹnnyẹ hụn e mẹsọn ikẹnnyẹ mgba lẹ ikpoho hụn e mẹsọn
ikpoho mgba, ndị e re ịhịan lẹ ndị e ṅọn ịhịan, ndị-ntụ, ndị a shịa ẹri-ntụ
lẹ ndị e mẹ ihiẹn ndị ọzọ ọwụlẹ wẹ lẹ ezigbo nkuzi ghalẹni a dangbama.
11 Ezigbo nkuzini rị imẹ oziọma hụn Osolobuẹ, Onyẹ hụ rịchanrịn mma,
buche m ẹka.

Ikele Chuku Makẹni O Mẹ Ebere Nabanhan Ẹnyi

12 M rị a kpanmịn Kraịstị wụ Jizọsị Di-nwọnni-ẹnyi hụn ye m ikẹn m gi rị
a rụn ọrụn, makẹni o weri m nọkẹ onyẹ o gi dọn-ẹnya, we m ọrụn, 13 ọsụọn'a
nị m te kutọ a, kpokpo ndị nke ẹ, gi ẹka-ikẹn sọn wẹ. Kanị ọ nọ mẹ ebere
m, makẹni amarịn m ihiẹn m rị e mẹ ogẹn ahụn, m'e ke kwerizikwọ ogẹn
ahụn. 14 Di-nwọnni-ẹnyi nọ gi ẹka rị mma sọn m, mẹ ni m omikẹn ọda-
ọda, wezi okukwe lẹ ihiẹn-ọsụsụọ rị imẹ Jizọsị ye m ọda-ọda. 15 Okuni wụ
ezioku hụn furu w'a nabanhanchanrịn: nị, "Kraịstị wụ Jizọsị bịa imẹ ụwa
d'a zụọpụha ndị njọ"—hụn o mẹ ni mmẹ kachanrịn njọ imẹ uwẹ ile.
16 Kanị, ufiri ẹ kẹ Osolobuẹ gi mẹni m omikẹn, mmẹ hụn kachanrịn njọ
e mẹ, kẹni Kraịstị wụ Jizọs' hụn ụzọ gi m ghọsịchanrịn ndidi zu oke, gi m
mẹ ihiẹn nleri, kẹni ndị ọzọ, hụn k'e kweri n'ẹ gi ẹ marịn nị wẹ lẹ enwẹn
wẹ jẹnkọ d'e nwọn ndụn itẹbitẹ.
17 Eze Itẹbitẹ kẹ Osolobuẹ wụ! Eze Ghalẹni a nwụn! Onyẹ wẹ ghalẹni e
legha ẹnya! Chuku ohu sụọ rịnị! Mgbaye lẹ ọghọ ya rịn'a jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Gi Oku Osolobuẹ Lẹ Ịhọrị Rị Mma Lụnị Osolobuẹ Ogụn

18 Timoti nwa m, m rị e ye i iwu ndịnị nọkẹ kẹ amụma ndị wẹ busọnmẹ
banyeni i mbụ dọn ku, kẹni ị saẹka gi ihiẹn wẹ ku imẹ amụma ndị ahụn
lụ ọgụn hụ rị mma, 19 e kwọnkẹnmẹ okukwe lẹ ịhọrị rị mma. O nwẹgụọ
ndị latọ ịhọrị wẹ, sụkpọpụ okukwe wẹ. 20 Himẹnọsị lẹ Alẹzanda rị imẹ wẹ.
E wegụọ m wẹ ẹbụọ ye Ekwensụ n'o mẹ wẹ ihiẹn, kẹni wẹ marịn kubehi
arụ.

Isi Nke Ẹbụọ

Ife Ofufe Imẹ Ụka

1 Igi bidọn nwan, m sị ọnụ a rịọsọnmẹni ni ịhịan ile Osolobuẹ; e mẹni
ni wẹ ekpere; a rịọdọnni ni wẹ; e gi ni ifiri wẹ a kpanmịn a, 2 e mẹzini
ni ndị-nze lẹ ndị ile rị isi-ọkịkị ya, kẹni ẹnyi hụn ụzọ e bi obibi mẹ jụụ, e
gi udọn e bi, e bi obibi ndị e fe Osolobuẹ, e yetarị mgbaye. 3 Makẹni ụdị
ekpereni rị mma, wụzịkwọ ihiẹn a sụọ Osolobuẹ wụ Onyẹ-nzụọpụha ẹnyi
ụsụọ, 4 makẹni Osolobuẹ chọ nị onyẹ ọwụlẹ nwọn nzụọfụha, marịnzịkwọ
ezioku.
5 Makẹni,
Osolobuẹ ohu sụọ rị;
Onyẹ ohu sụọ rịzịkwọ
hụn e wegbama Osolobuẹ lẹ ịhịan.
Onyẹni wụ Kraịst wụ Jizọsị
hụn wụzịkwọ ịhịan;
6 hụn we enwẹn ẹ ye,
kẹni ọ wụrụ ihiẹn w'e gi gbapụha ịhịan ile—
Osolobuẹ a shịagụọ ẹri banyeni ihiẹnni ogẹn furuni.
7 Wẹ tumẹ m onyẹ e zisọnmẹ ozi ihiẹnni lẹ onyẹ-ozi pụ-ichẹn lẹ onyẹ a
kuzi ndị anị ndị ọzọ wụlẹni ndị Ju okukwe lẹ ezioku. M rị e ku ezioku, arị
m a tụ ntụ!
8 Ya wụ, m chọ nị ikẹnnyẹ rị ebe ọwụlẹ hụn a nị wẹ e mẹ ekpere. Wẹ
gha a kịshi ẹka ekpere elu, ya wụrụkwọ ẹka rị nsọ, ẹlẹkwọ hụn wẹ gi iwe lẹ
ndọndọ mẹrụ.
9 M chọzịkwọ nị ikpoho e gi uche e kẹn ekikẹn: w'e yile ihiẹn e mẹ
ifẹnrẹn, w'e yi ihiẹn furuni. Ekikẹn wẹ y'e mẹlẹ ịchọ ntutu mma, mọbụ
iyi goru mọbụ ihiẹn-mma mọbụ ẹkwa ndị ṅanranni. 10 Kama, w'e gi ọrụn-
ọma e kọn ekikẹn—k'o furu nị ikpoho ndị rị e fe Osolobuẹ, a tụ egun ẹ, e
mẹ.
11 Wẹ gha a kuzi, ikpoho w'a gba-nkịntịn, e gọn ntịn ihiẹn wẹ rị a kuzi,
wẹ wechanrịn enwẹn wẹ che okpuru. 12 M sị okpoho* y'a kuzilẹ; y'a kịlẹ
okẹnnyẹ; y'a gba nkịntịn. 13 Makẹni Adam' kẹ wẹ buzọ ke nị wẹ d'e ke Ivu;
14 e dufieni wẹ Adam', kama, okpoho kẹ wẹ dufie, ọ nọ wụrụ onyẹ njọ.
15 Kanị Osolobuẹ jẹnkọ d'a zụọfụha ikpoho amamgbe isi wẹ a tọ nsọngbu
rị ọmụmụ nwa, ka sị a mẹni e bisọnmẹghọ wẹ imẹ okukwe, ihiẹn-ọsụsụọ
lẹ ịrị-nsọ, e kwọndọn enwẹn wẹ.

Isi Nke Ẹtọ

Ndị-isi Ụka

1 Okuni w'e ku wụ ezioku, nị, “Onyẹ ọrụn onyẹ-isi ụka n'a dụ, ọrụn rị
mma k'ọ chọ nọ rụn.”

---

* **Isi Nke Ẹbụọ**:12 nwunyẹ ịhịan

2 Ya wụ, onyẹ-isi ụka k'a wụrịrị onyẹ nwọnlẹni nkọrịanị. O k'a wụrịrị
onyẹ nwọn nwunyẹ ohu sụọ; onyẹ e kwọndọn enwẹn ẹ; onyẹ nwọn uche;
onyẹ nwọn mgbaye. O k'a wụrịrị onyẹ ma nabanhan ndị ọbịa; onyẹ ma
kuzi 3 O mẹkọ onyẹ-manya mọbụ onyẹ ẹka-ikẹn, kanị onyẹ e mẹ nwayọ;
ẹlẹ onyẹ-ikpe mọbụ onyẹ egho a sụọ. 4 Ọ k'a wụrịrị onyẹ hụn e ri-ẹka a kị
ikpun-ụlọ a ọhụnma, a hụn a nị ụmụ a hụ e humẹ isi, a gbaye ịhịan ụzọ
ile. 5 Makẹni, omẹni ịhịan a sanị ẹka kị ikpun-ụlọ a, nanị k'o dọn lepụ
ụka Osolobuẹ ẹnya? 6 Ọ wụkọ onyẹ roghari nke ọhụn, onyẹ sọnmẹ ụzọ
Kraịstị nke ọhụn, amamgbe ọ họnrọnma bụ o nwọnni ihiẹn ọ marịn, ikpe
ma Ekwensụ a ma a. 7 O k'a wụzịrịrị onyẹ ndị rị ogbe e ku oku ẹ ọhụnma,
amamgbe ọ danban ọnyan Ekwensụ, fa.

Ndị-ọrụn Ụka

8 Ẹrịrazịkwọ, ndị-ọrụn ụka k'a wụrịrị ndị ghalẹni e gi ihiẹn wẹ buche
wẹ ẹka e gu egu; awụkọ wẹ ndị irenaị; awụkọ wẹ ndị okẹn-manya mọbụ
ndị egho rị ẹnya. 9 Wẹ k'a wụrịrị ndị e kwọnkẹnmẹ ihiẹn ndị ahụn mini
rị ofufe-Kraịstị, wụrụzịkwọ ndị ghalẹni e mẹ ihiẹn obi gi e gbu wẹ mgbu.
10 Wẹ k'e burịrị ụzọ lelegụụ wẹ. Omẹni enwọn wẹ nkọrịanị, wẹ rụnma nị
ụka.
11 Ẹrịrazịkwọ, ikpoho wẹ k'a wụrịrị ndị nwọn mgbaye; awụkọ wẹ ndị-
nkutọ. Wẹ k'a wụrịrị ndị ẹnya dọn, ẹlẹ ndị okẹn-manya; wẹ k'a wụrịrị ndị
w'e gi e dọn ẹnya imẹ ihiẹn ile.
12 Ndị-ọrụn ụka k'a wụrịrị ndị nwọn nwunyẹ ohu sụọ; ndị a kị ụmụ wẹ
lẹ ikpun-ụlọ wẹ ọhụnma. 13 Ndị hụn rụn ọrụn-ụkanị ọhụnma k'e wẹhẹ ni
enwẹn wẹ ezigbo ẹfan, ya wụ ọrụn k'e mẹzikwọ obi rukẹnmẹ wẹ alị imẹ
okweri wẹ kwerini Kraịstị-Jizọsị.

Okukwe Ẹnyi Emikẹ!

14 M bu ẹ obi nị m lala d'a hụn ị ẹgwa. Kanị, m rị e de ni i ihiẹn ndịnị
15 kẹni, omẹni m bie d'a bịa, n'ị marịn k'o furu nị ịhịan e bi imẹ ikpun-ụlọ
Osolobuẹ, ụka Osolobuẹ, Osolobuẹ hụn rị ndụn. Ụka a nị wụ iyetọ lẹ idẹn
hụn gi ezioku.
16 W'a rụ ụka a, ihiẹn ahụn ẹnyi kweri e mikẹ; ihiẹn ahụn mini wụ
banyeni:

Onyẹ* ahụn gi ẹhụ pụha;
ọ nọ ghọsị nị ịya rọ nke-esi
ghahanị Mmọn-nsọ;
ndị mmọn-ozi a hụnghọ a.
Ịhịan e zisọnmẹgụọ ozi ẹ alị ichẹn-ichẹn;
e kwerigụọ nị w'a imẹ ụwa.
Ọ gi ọghọ lashi elu-igwee.

Isi Nke Ẹnọ

Eje-nkuzi

1 Mmọn-nsọ e kupụgụọ a n'o ru ogẹn ịkpazụụn, o nwẹ ndị k'a latọ
okukwe-Kraịstị, sọnmẹ mmọn ndị hụn e dufieni lẹ ihiẹn eje-mmọn rị
ichẹn-ichẹn a kuzisọnmẹ, 2 ebe wẹ n'e sọn nkuzi ndị-ntụ lẹ ndị ihunnaị
ịhọrị wẹ nwụngụụ nọkẹ sị wẹ gi igwe-ọkụn dagbu ẹ. 3 Wẹ k'a kuzimẹ ịhịan
w'a lụlẹ di-lẹ-nwunyẹ. O nwẹghọzị ihiẹn-oriri ndị wẹ k'a sị wẹ sọma, ihiẹn-
oriri Osolobuẹ ke kẹni ndị hụn kwerini, hụn marịn ezioku, hụn ụzọ e ri, e

* **Isi Nke Ẹtọ**:16 Ndị Kolosi 1.26-27; 2.2

ye ẹ ekele. 4 Ihiẹn ile Osolobuẹ ke rị mma, o nwọnni hụn w'a jụ, ka sị a mẹ
ni wẹ gi ekele nariṇ a, 5 makẹni oku Osolobuẹ lẹ ekpere e dọn ẹ nsọ.

Ezigbo Odibo Jesu Kristi

6 Ị gwa umunẹ ẹnyi imẹ okukwe ihiẹn ndịnị wẹ, ya wụ nị ị wụ ezigbo
onyẹ-ọrụn Kraịstị-Jizọsị, hụn wẹ gi ihiẹn ndị rị imẹ okukwe-Kraịstị lẹ
ezigbo nkuzi hụ ị rị e sọn zụn.
7 Latọ ilu ndị ahụn nwẹlẹni erere ọ ban ebe ihiẹn Osolobuẹ rị, hụn
ndị mariṇlẹni ihiẹn gi e dọn. Kama, e gi ihiẹn Osolobuẹ a zụn enwẹn i.
8 Makẹni, w'a sị, "Erere hụọghọ ịzụn ẹhụ ịhịan, kanị igi ihiẹn Osolobuẹ
a zụn enwẹn ịhịan kẹ erere ka a rị ụzọ ile, makẹni w'e ri erere ẹ imẹ
ndụnnị lẹ imẹ ndụn lalanị." 9 Ezioku rọ, o furu nị wẹ nabanhan a ọhụnma-
ọhụnma. 10 Ya haịn ẹnyi gi a rụngbu enwẹn ẹnyi, a lụgbu enwẹn ẹnyi, makẹni
ẹnyi gi Osolobuẹ rị ndụn dọn-ẹnya, Osolobuẹ hụn wụ Onyẹ-nzụọpụha ịhịan
ile—tụmadụ ndị kwerini.
11 A gwa wẹ nị wẹ k'e mẹrịrị ihiẹn ndịnị, a kuzi wẹ ya. 12 Anịkwọlẹ onyẹ
ọwụlẹ legber'i n'ị wụ nwata. Ka wụrụ onyẹ ndị kwerini e leri oku-ọnụ a,
obibi ẹ, ihiẹn-ọsụsụọ a, okukwe ẹ lẹ k'o dọnmẹ obi ẹ ọchan. 13 M gini d'a
bịa, hụn a nị ị hụ a gụnpụha Ẹkụkwọ-nsọ ebe ịhịan ile rị, e gi oku-Chuku a
kpasu mmọn wẹ, a kuzi wẹ ogẹn ile. 14 Alatọkwọlẹ oyiye hụn rị imẹ i, hụn
Osolobuẹ ye i ogẹn hụ wẹ gi bu amụma banyeni i, ndị-isi ụka nọ bu ẹka
kwasị ị.
15 Hụn a nị ị hụ e mẹ ihiẹn ndịnị ile; wechanrịn enwẹn i che imẹ wẹ,
kẹni ịhịan ile hụn a nị ị hụ e mẹ wẹ ọhụnma, a rụnpụha ihiẹn rịn'a. 16 E
leban enwẹn i lẹ nkuzi i ẹnya; e mẹsọnmẹ ihiẹn ndịnị wẹ. Makẹni, i gha e
mẹ wẹ, i sikọ d'a zụọfụha kẹ enwẹn i kẹ ndị rị e gọn i ntịn.

Isi Nke Iseṇ

Ẹka W'e Gi E Sọn Ndị Rị Ichẹn-ichẹn Rị Ụka

1 Aganlẹ okẹnnyẹ-ọba, ka gi mgbaye gwa a oku lẹkẹ onyẹ rị a gwa nẹdi ẹ
oku; a gwa ikẹnnyẹ rị ibe anị oku lẹkẹ umunẹ-ikẹnnyẹ; 2 a gwa ikpoho-ọba
oku lẹkẹ onyẹ rị a gwa nnẹ ẹ; a gwa ikpoho rị ibe alị oku lẹkẹ umunẹ-
ikpoho—ka dọnmẹchanrịnkwọ enwẹn i ọchan.
3 E lepụ ndị di wẹ nwụn hụn nwẹlẹni eyemẹka nke-esi ẹnya, n'i gi ẹ tụ
nị wẹ ụya. 4 Omẹni okpoho di ẹ nwụn e nwọnghọ ụmụ, mọbụ ụmụ-oyẹ,
ndịnị wẹ mụrụngụdẹ kẹ wẹ dọn a rụn ihiẹn furu nị wẹ rụnnị ndị ezi-lẹ-
ụlọ wẹ, e gi ẹka wẹ rị e yeni ndị mụnị wẹ a kụkinbelụa wẹ ụgwọ, makẹni
ịya a sụọ Osolobuẹ. 5 Nke okpoho di ẹ nwụn hụn wụ ogbẹnnyẹ nke-esi,
hụn nwọnlẹni onyẹ ọwụlẹ, o k'a rị e gi Osolobuẹ e dọn ẹnya, e mẹsọnmẹ
ekpere, a rịọ Osolobuẹ uhinhin lẹ efinnaị. 6 Kanị, hụn rị e bi obibi ẹhụ-
ufu anwụnhụngụọlẹ—ọsụọn'a nị ọ rị ndụn. 7 Hụn a nị y'e yezi wẹ iwu ndịnị
amamgbe wẹ a wụrụ ndị nwọn nkọrịanị. 8 Onyẹ ọwụlẹ ghalẹni e lefụ ndị
nke ẹ ẹnya, tụmadụ ikpun-ụlọ a, a jụgụọ okukwe-Kraịstị, onyẹ ahụn ka
onyẹ kwerilẹni njọ.

Ikpoho Di Wẹ Nwụn Hụn Ụka Jẹnkọ D'e Lepụ Ẹnya
(Ọrụn Ndị-ozi 6.1; 9.36-39)

9 Okpoho di ẹ nwụn hụn rugụụ ahụa ọgụn ẹtọ mọbụ karị sụọ kẹ wẹ jẹnkọ
d'a gụnye ikpoho di wẹ nwụn hụn ụka jẹnkọ d'e lepụ ẹnya; o k'a wụrịrị
onyẹ lụkarịlẹni di ohu. 10 Ọ k'a wụrịrị onyẹ wẹ gi ọrụn ọma ọ rụnsọnmẹ

marịn: ya wụ, n'ọ zụnghọ ụmụ; n'ọ nabanhanghọ ndị ọbịa; n'o feghọ ndị-nke Osolobuẹ, chanchanpụ wẹ unyin ụkụ; n'o yeghọnị ndị rị nsọngbu ẹka; n'o gighọ enwẹn ẹ kwanị ọrụn ọma ụzọ ile.

Ikpoho Di Wẹ Nwụn Hụn Kelẹni Ka Ẹgẹdi

11 Ka ekwerilẹ gụnye ikpoho di wẹ nwụn hụn kelẹni ka ẹgẹdi. Makẹni, ihiẹn a gụn ẹhụ nwẹ ikẹn ban ẹgbata wẹ lẹ Kraịstị, a chọma wẹ nị wẹ lụrụ di. 12 Ogẹn hụ ikpe a ma wẹ makẹni e tikpọgụọ wẹ nkwa ibuzọ wẹ kwe.

13 Wezụkadẹ ọhụn, o ru, a mụnrụn wẹ ẹka-nkụtọpụ, a gha ụnọ-ụnọ. Ẹlẹdẹ ẹka-nkụtọpụ sụọ, a sị sị-sị-sị, e busọnmẹ ẹka e che ọrụn rulẹni wẹ, e kusọnmẹ ihiẹn furulẹni nị wẹ ku. 14 Ufiri ọnwan, ndụnmọdụn m wụ: ikpoho di wẹ nwụn hụn kelẹni ka ẹgẹdi wẹ lụrụ di, wẹ mụ ụmụ, wẹ e lepụ ikpun-ụlọ wẹ ẹnya—amamgbe eṅẹnrẹn a hụn oghere o gi kuja oku ẹnyi. 15 Makẹni, ndị hụ imẹ ikpoho ndịnị wẹ a kpahugụọlẹ, sọnmẹ Ekwensụ.

16 Okpoho ọwụlẹ kweri ni Jesu hụn ndị di wẹ nwụn wụ ndị-igbẹnnyẹ nke-esi rị ikpun-ụlọ wẹ, ya yeni wẹ ẹka, makẹ ụka gha e bu okẹn ibu—kẹni ụka hụn ụzọ saẹka e yeni ndị ahụn di wẹ nwụn hụn nwẹlẹni onyẹ e yeni wẹ ẹka nke-esi ẹka.

Ẹka Wẹ Gi E Sọn Ndị-isi Ụka

17 Ndị-isi ụka rị a kị ọhụnma ru w'e ye ọghọ lẹ ụgwọ-ọrụn furu w'e ye ndị-isi—ụzọ ẹbụọ, tụmadụ ndị rị a gbakẹnmẹ ebe iku oku-Chuku lẹ ikuzi n'ẹ rị. 18 Makẹni, Ẹkụkwọ-nsọ sị, "Ekẹnmẹlẹ efin ọnụ ebe ọ rị a zọkpọ ọka," sịzị, "Onyẹ-ọrụn e furughọ hụn w'a kụ ụgwọ-ọrụn a."

19 Wẹ kinghọsị ị ihiẹn ọwụlẹ banyeni onyẹ-isi, egikwọlẹ ẹ dọn, mmanị madụ ẹbụọ mọbụ ẹtọ pụha ọshẹri. 20 Nke ndị hụn e mẹsọnmẹ njọ, jụgbọ wẹ id'ẹnya ịhịan ile, kẹni egun hụn ụzọ tụma ndị họdụnị.

21 M rị a gba ị mkpịnsịn-ẹka id'ẹnya Osolobuẹ lẹ Kraịstị wụ Jizọsị lẹ ndị mmọn-ozi nsọ: e dọnmẹ iwu ndịnị; egbeyekwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ; elekwọlẹ ịhịan ẹnya ihun.

22 Ahụhụkwọlẹ bu ẹka kwasị onyẹ ọwụlẹ tumẹ ẹ onyẹ ọrụn-ụka, bụ y'e leban n'a ẹnya ọhụnma. Kpachanfụ ẹnya amamgbe y'e bi ẹka ye njọ ndị ọzọ mẹ; dọnmẹ enwẹn i ọchan.

23 Araziịlẹ mirin sụọ, kama, a rarị ẹkẹrẹ manya makẹ ufiri ẹfọ ị lẹ makẹ emu hụn a kụ n'ị mbụ-lẹ-ẹbụọ.

24 O nwẹ ndị njọ wẹ a pụhachanrịn ifọn, a ma wẹ ikpe wẹ kebe kinmẹ wẹ ikpe, kanị nke ndị ọzọ, njọ wẹ a ra fụha ifọn ẹgwa, kanị ọ hụ e sọn wẹ, wẹ kingụụ wẹ ikpe ọ pụha ifọn. 25 Ẹrịra kẹ ọrụn ọma dọnzịkwọ a pụhachanrịn ifọn. Ọsụọdẹn'a n'o ke pụhachanrịn ifọn, o zuerikọ jẹnrin ejẹn.

Isi Nke Isin

1 Ndị ile wụ igbọn mọbụ odibo ẹka ịhịan wẹ weri ndị wẹ rị okpuru wẹ nị e rughọ wẹ ogo mgbaye, a gbayechanrịn wẹ—makẹ ịhịan gha e kutọ ẹfan Osolobuẹ lẹ ihiẹn ẹnyi rị a kuzi. 2 Emẹni ịhịan rị e fe onyẹ kwerini, y'e benụakwọlẹ mgbaye o ye ẹ makẹni wẹ wụ umunẹ imẹ okukwe. Kama, ya fedẹ ẹ karị, makẹni onyẹ rị e ri erere ọrụn a wụ onyẹ kwerini lẹ onyẹ rị Osolobuẹ obi.

A kuzi wẹ ihiẹn ndịnị, e nu wẹ e mẹ wẹ.

Eje-nkuzi Lẹ Ihiẹn E Buhẹn'ẹ

3 Onyẹ ọwụlẹ hụn a kuzisọnmẹ ihiẹn ọzọ wụlẹni ezioku, onyẹ hụn ghalẹni e kweye ni oku ndị hụ zu oke Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị

ku lẹ nkuzi furu ofufe Osolobuẹ, 4 rịhụ a pache; o nwọnni ihiẹn ọ mariṇ.
Adụdụ ịdọ-ndọndọ lẹ ịrụ-ụka mkpụrụ-oku wụ nsọngbu ẹ. Eje-adụdụnị e
buhẹ iwe-ẹnya, ikpe, nkutọ, inyọnsọnmẹ-ịhịan onyinyọn rịlẹni mma 5 lẹ
idọsọnmẹ ndọndọ—hụn o mẹni o nwẹ ndị e mẹn'ẹ. Uche ndị nọ ẹrịra arị
mma; ezioku a nahịngụọ wẹ. Wẹ rị e ro nị ife Osolobuẹ wụ ụzọ wẹ gi e
nwẹ erere. [Esọnkwọlẹ ndị nọ ẹrịra a kpa.]

Ezigbo Akụ-lẹ-ụba

6 Ifedẹ Osolobuẹ wụ erere hi-ogbe nke-esi omẹni ịhịan a nị ihiẹn o nwẹ
jun ẹ ẹfọ. 7 Makẹni, o nwọnni ihiẹn ẹnyi wẹhẹ imẹ ụwa, o nwọnzikwọnị ihiẹn
ọwụlẹ ẹnyi jẹnkọ d'e weri imẹ ẹ ẹnyi pụkọnị. 8 Ya wụ, o mẹhụ ni ẹnyi e
nwọnghọ ihiẹn-oriri lẹ ẹkwa*, ya jun ẹnyi ẹfọ. 9 Kanị, ndị rị a chọ nị wẹ
hi ọdafịn a danbansọnmẹ imẹ ọnwụnwan; ẹgụn rị ichẹn-ichẹn nwọnlẹni isi
a nwụndọn wẹ kẹ ọnyan—ẹgụn rị ichẹn-ichẹn hụn a rụ ịhịan ẹhụ, a dọ ịhịan
e ye imẹ iwi lẹ ntikpọ. 10 Makẹni, ẹkpịrị-egho wụ mkpọgụn ụdị eje-ihiẹn ile
gha a suepụha. O nwẹghọ ndị ghagụụ imẹ okukwe kpahu ebe ihi-ọdafịn
n'a dụ wẹ, mẹsọnmẹ ihiẹn bu ọda obi gi e gbusọnmẹ wẹ mgbu.

Ndụnmọdụn Rịnị Onyẹ-ọrụn Osolobuẹ

11 Kanị, ịyụ wụ onyẹ nke Osolobuẹ, na ihiẹn ndịnị ile tọ. Chụma ezi-
omumẹ Osolobuẹ chọ, ife-Chuku ọhụnma, okukwe, ihiẹn-ọsụsụọ, ndidi
lẹ imẹ-jụụ. 12 Lụ ezigbo ọgụn ahụn okukwe ẹnyi chọ, y'e kwọnkẹnmẹ
ndụn itẹbitẹ hụn Osolobuẹ gi ufiri ẹ kpọ ị, hụn i gizi ifiri ẹ nọ id'ẹnya
ndị bu ọda ku ẹ n'i kwerichanrịn nị Jizọsị. 13 Ihun ẹnya Osolobuẹ hụn
e ye ihiẹn ile ndụn lẹ Jizọs' Kraịstị hụn nọ id'ẹnya Pọntus' Paịleti ku
ezioku, kwerichanrịn n'ọ wụ Onyẹ ọ wụ†, m sị ị 14 dọnmẹchanrịn iwuni;
enwọnkwọlẹ ntụpọ mọbụ nkọrịanị ebe ị n'e dọnmẹ ẹ d'e ru ọbịbịa Onyẹ-
nwẹni-ẹnyi wụ Jesu Kristi. 15 Ọbịbịa Jesu, hụn Osolobuẹ jẹnkọ d'e mẹ n'o
mẹzu ogẹn furuni. Osolobuẹ, Onyẹ hụn rịchanrịn mma, Onyẹ ya sụọ wụ
Eze nke-esi, Eze ndị-nze lẹ Nna ndị-nna; 16 Ịya sụọ wụ onyẹ ghalẹni a
nwụn; Onyẹ hụn bi imẹ ukpẹ wẹ ghalẹni a saẹka a nọkunmẹ; Onyẹ ịhịan
leghatulẹni bụ asakọ wẹ ẹka legha a! Mgbaye lẹ ọkịkị itẹbitẹ ya rịn'a! Isẹẹ.

Ihiẹn Wẹ K'a Kuzi Ndị-ịdafịn

17 Nke ndị wụ ọdafịn imẹ ndụnnị, gba wẹ mkpịnsịn ẹka, sị wẹ a pachelẹ
mọbụ gi akụ-lẹ-ụba dọn ẹnya, akụ-lẹ-ụba hụn ghalẹni a tọ. Ka wẹ gi
Osolobuẹ dọn ẹnya, ịya wụ onyẹ hụn e yesọnmẹ ẹnyi ihiẹn ile, e yekwasị,
kẹni ẹfọ hụn ụzọ a sụọ ẹnyi ụsụọ. 18 Sị wẹ mẹsọnmẹ mma, a wụ ọdafịn ebe
ịrụn ọrụn-ọma rị; wẹ a ha-ẹka, wẹ wụrụ ndị a chọ nị wẹ yebeye ndị ọzọ
ihiẹn— 19 e gi ụzọnị e dọnmẹtọnị enwẹn wẹ akụ-lẹ-ụba wụ akụ-lẹ-ụba nke-
esi, e gi ẹ e gbetọnị enwẹn wẹ ezigbo iyetọ makẹ ogẹn hụ lalanị, kẹni wẹ
hụn ụzọ kwọndọn ndụn hụ wụ ndụn nke-esi.

20 Euu, Timoti, kwọnkẹnmẹkwọ ihiẹn wẹ buche i ẹka-o; latọkwọ oku ndị
ahụn nwẹlẹni erere ọ ban ebe ihiẹn Osolobuẹ rị lẹ oku rijunlẹni ẹfọ wẹ
rị a kpọ, "Amamihiẹn" bụ ẹlẹ ya. 21 Makẹni, o nwẹgụọ ndị ghagụụ imẹ
okukwe-Kraịstị kpapụ, ebe wẹ n'e sọn ya wụ ihiẹn.

Ẹfọma Osolobuẹ ya rị nị ụnụ ile.

---

* **Isi Nke Isin:8** lẹ ebe ẹnyi e buche isi † **Isi Nke Isin:13** Jọn 18.33-37

Ẹkụkwọ-Ozi Nke Ẹbụọ Pọlụ Dejẹnni Timoti
Timoti, Nke Ẹbụọ

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹkụkwọ-ozini. M wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn Kraịstị wụ
Jizọsị makẹni uche Osolobuẹ rọ. Wẹ tumẹ m onyẹ-ozi pụ-ichẹn d'a rụn
ọrụn w'e gi mẹ nkwa Osolobuẹ gha—nkwa ahụn o kwe n'o k'e ye ndụn
imẹ Kraịstị wụ Jizọsị. 2 M rị e dejẹnni ezi nwa m wụ Timoti: ẹfọma, omikẹn
lẹ udọn, hụn gha ẹka Chuku Nẹdi lẹ Kraịstị wụ Jizọsị Di-nwọnni-ẹnyi bịa ya
rịnị ị.

Pọlụ E Kele Osolobuẹ, Ọ Gba Timoti Umẹ

3 M rị a kpanmịn Osolobuẹ, hụn m gi obi rị ọchan e fe nọkẹ kẹ ndị nẹdi
m kanị dọn gi obi rị ụchan fe ẹ. M'a kpanmịn a m gha a nyanhan ị ogẹn ile
imẹ ekpere m—kẹ uhinhin kẹ efinnaị.

4 M gha a nyanhan ẹnya-mirin i, ọ hụ a rị m nị m hụn ị, kẹni ịghọghọ jun
m obi. 5 M rị a nyanhan okukwe i hụn gha akpakalị obi i pụha; okukwe
ohu hụ hụn bu ụzọ rị imẹ nnẹ-i-kanị wụ Lọịsị lẹ nnẹ i wụ Yunisi, hụn m
marịn n'ọ rịzịkwọ nwan imẹ i. 6 Ufiri ẹ, m rị a nyanhan n'ị n'ị fụnwun
oyiye Osolobuẹ hụn rị imẹ i, hụn Osolobuẹ ye i ogẹn m gi bu ẹka kwasị
ị. 7 Makẹni, Osolobuẹ eyeni ẹnyi mmọn egun, kama, mmọn ikẹn lẹ ihiẹn-
ọsụsụọ lẹ ikwọndọn-enwẹn-ịhịan k'o ye ẹnyi. 8 Ya wụ, emẹkwọlẹ nwan
ifẹnrẹn iku oku Onyẹ-nwọnni-ẹnyi, emẹzịkwọlẹ ifẹnrẹn mmẹ nwẹn hụn gi
ifiri ẹ rị imẹ ngan. Kama, gi ikẹn Osolobuẹ ye i tarị afụnfụn nke i hụn
oziọma e gi gha ihun.

9 Osolobuẹ wụ onyẹ zụọpụha nị ẹnyi, kpọ ẹnyi oku rị nsọ. Ẹlẹ ọrụn-ọma
ẹnyi rụn haịn o gi kpọ ẹnyi, kanị makẹni ẹrịra k'ọ chọ n'o mẹ ẹ lẹzi makẹ
ifiri ẹfọma a hụn o mẹ ni ẹnyi imẹ Kraịstị wụ Jizọs' nị ụwa d'e bidọn— 10 ọ
nọ nwan mẹ ẹ n'ọ pụha ifọn ogẹnni ghahanị ọbịbịa Onyẹ-nzụọfụha ẹnyi wụ
Kraịst' Jizọsị bịa imẹ ụwa. Kraịstị wụ Jizọsị e mẹrigụọ ọnwụn, napụ a ikẹn.
O gigụọ Oziọma wepụha ndụn lẹ ibi-jẹnrin-ejẹn ifọn.

11 Ufiri oziọmanị k'o gi tumẹ m onyẹ e zisọnmẹ ozi, onyẹ-ozi pụ-ichẹn lẹ
onyẹ-nkuzi, kẹni m d'e zisọnmẹ ẹ, a rụn ọrụn rịn'a; 12 ifiri ẹ kẹ m gizikwọ rị
a ta afụnfụn ẹnịna. Kanị ifẹnrẹn arị e mẹ m, makẹni a marịnghọ m onyẹ m
gi dọn ẹnya; a maringhọzị m n'o k'a saẹka chedọn ihiẹn hụn m buche ẹ ẹka,
d'e ru Ụhụọhịn hụ.

13 Sọnmẹ ụdị nkuzi ahụn zu oke ị nụ ọnụ m; e gi okukwe lẹ ihiẹn-ọsụsụọ
hụn rị imẹ Jesu Kristi e sọn ẹ. 14 Chedọn ihiẹn-ọma ahụn wẹ buche i ẹka;
mẹ ẹ ghahanị eyemẹka Mmọn-nsọ hụn bi imẹ ẹnyi.

15 Y'a marịnghọ nị ndị ile rị Azụụn Eshịa a gbakịtọgụọ m azụụn; Figelọsị
lẹ Homojinisi a gbagụọzịdẹ m tọ.

16 Osolobuẹ ya mẹ ni ezi-lẹ-ụlọ Ọnẹsifọrọs' omikẹn, makẹni Ọnẹsifọrọs'
a gbaka m umẹ! Ifẹnrẹn ẹgan m e mẹdẹn'ẹ. 17 Kama, o ruhụ Rom, ọ nọ
chọsọnmẹdẹ m d'e ru n'ọ hụn m. 18 Di-nwọnni-ẹnyi ya mẹ ni Ọnẹsifọrọsị
nwẹhẹn omikẹn ẹka a Ụhụọhịn hụ! Ịyụ lẹ enwẹn i a marịnghọ ẹka ile o
yeni m imẹ Ẹfẹsọsị.

Isi Nke Ẹbụọ

Onyẹ-agha Kraịstị Furuni

1 O mẹ nke i nwa m, gi ẹfọma hụ Osolobuẹ mẹni ẹnyi imẹ Kraịstị wụ Jizọsị
e zekẹnmẹ. 2 Weri ihiẹn ndị hụ ị nụ ọnụ m id'ẹnya ndị bu ọda kuzi ndị furu
wẹ gi e dọn ẹnya, hụn jẹnkọ d'a saẹka kuzizi ndị ọzọ ya.
3 Tarị afụnfụn nọkẹ ezigbo onyẹ-agha Jesu Kristi. 4 O nwọnni onyẹ-agha
hụn e kọn ẹka e ye oku-elu; makẹni onyẹ-agha k'e mẹrịrị ihiẹn a sụọ onyẹ-isi
agha ọ rị okpuru ẹ ụsụọ ẹfọ. 5 O nwọnni onyẹ a dọ-ọnụ egumegu e mẹrini
mmanị o sọnghọ iwu rịn'a. 6 Onyẹ-ugbo hụn a rụnshi ọrụn ikẹn ịya e bu'zọ
e ri erere ihiẹn ọ rụnpụha. 7 Romi ihiẹn m rị e ku; Di-nwọnni-ẹnyi k'e mẹ i
ghọta ihiẹn ile.
8 Nyanhan Jizọsị wụ Kraịstị hụn Osolobuẹ gha imẹ ọnwụn weli, hụn wẹ
mụye ikpun-ụlọ Defidi—ọhụn wụ ozioma m rị e zi. 9 Ufiri ẹ kẹ m gi a ta
afụnfụn d'e ru nwan ebe wẹ nọ kpọma m ẹgan nọkẹ onyẹ-ohin—kanị oku
Osolobuẹ arị ẹgan.
10 Ya wụ, m'e gi ufiri ndị Osolobuẹ họrị e dingbuchanrịn ihiẹn ile, kẹni
wẹ sazịkwọ ẹka nwọnhẹn nzụọpụha hụn rị imẹ Kraịstị wụ Jizọsị lẹ ọghọ
itẹbitẹ rịn'a. 11 Ihiẹnni w'e ku wụ ezioku:
"Omẹni ẹnyi e sọngụọ a nwụnhụn,
ẹnyi k'e sọnzikwọ a rị ndụn;
12 omẹni ẹnyi e din ndidi,
ẹnyi k'e sọnzikwọ a kị;
omẹni ẹnyi a jụ a,
ọ k'a jụzịkwọ ẹnyi;
13 ẹnyi wụbehi ndị wẹ gi e dọn-ẹnya,
ya lẹ enwẹn ẹ k'a wụsọnmẹ onyẹ wẹ gi e dọn-ẹnya,
makẹni ọ sakọ ẹka jụ enwẹn ẹ."
14 Nyanhan nị wẹ ihiẹnni; gi ẹfan Osolobuẹ gbakẹnmẹ wẹ mkpịnsịn-ẹka.
Sị wẹ adọzịlẹ akpụrụ-oku, nị ara ye ẹka, kama, o wiwihụ ndị a nụn'a.

Onyẹ-ọrụn Hụn A Sụọ Osolobuẹ

15 A lịlịma n'ị y'a ghọsị n'ị wụ onyẹ Osolobuẹ kwadọn; onyẹ-ọrụn nwẹlẹni
ihiẹn ọwụlẹ ifẹnrẹn e gi mẹ ẹ, hụn marịn ẹnya oku-Osolobuẹ, oku ahụn
hụn wụ ezioku, a kuzi ẹ ọhụnma. 16 Latọ oku nwọnlẹni-isi hụn ghalẹni e
yeni ịhịan ẹka fe Osolobuẹ, makẹni o mẹ ịhịan a latọkẹnmẹ ihiẹn Osolobuẹ.
17 Ihiẹn ndị rị imẹ ẹ rị a kuzi a bagbama nọkẹ ẹtẹ rị a banị. Himẹnọsị
lẹ Filetọsị rị imẹ ndị nọ ẹrịra. 18 Madụ ẹbụọnị a ghagụọ imẹ ezioku pụ,
makẹni wẹ rị e ku nị Osolobuẹ e weligụọlẹ ndị nwụnnị. O nwẹ ndị wẹ gi
ihiẹnni e wiwi okukwe wẹ. 19 Kanị iyetọ Osolobuẹ tụrụkwọ ebe ọ rị; ihiẹn
wẹ deye ẹ wụ: "Di-nwọnni-ẹnyi a marịngụọ ndị wụ nke ẹ" lẹ "Onyẹ ọwụlẹ
hụn a kpọku ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi ya la njọ tọ."
20 Imẹ ụlọ hi-ogbe, w'a hụn ụdị arịa ichẹn-ichẹn—ẹlẹ arịa wẹ gi goru lẹ
hụn wẹ gi ọla kpụ sụọ, kanị kẹ hụn wẹ gi osisi tụ lẹ hụn wẹ gi ụrụa kpụ
rịzịkwọ arị. O nwẹ arịa wẹ gi e mẹ ihiẹn ọghọ, nwẹzikwọ ndị wẹ gi e mẹ
ihiẹn-mmaka. 21 Ẹrịrazịkwọ, kẹ wẹ hanlẹ chanchanpụ eje-ihiẹn ndịnị m
rụtụ ẹka imẹ obibi wẹ k'a wụrụ arịa nwẹ ọghọ; wụrụ arịa wẹ dọnmẹ ichẹn,
hụn onyẹ nwẹ ụnọ gi e mẹ ihiẹn, arịa w'e gi mẹ ihiẹn ile rị mma.
22 La ihiẹn ndị ahụn a nasọnmẹ ikorọbịa ẹnya tọ; y'a chụsọnmẹ ezi-
omumẹ, okukwe, ihiẹn-ọsụsụọ lẹ udọn, yụ lẹ ndị hụn gi obi rị-ọchan a
kpọku Di-nwọnni-ẹnyi. 23 Adọlẹ ndọndọ nwọnlẹni isi hụn ndị marịnlẹni

ihiẹn wẹ rị e ku a dọ—y'a marịnghọ ni ikpe k'o buhẹ— 24 bụ odibo Di-
nwọnni-ẹnyi awụkọ onyẹ-ikpe; kama, ọ sikọ d'e girịrị ẹfọma e sọn onyẹ
ọwụlẹ, wụrụ onyẹ a saẹka a kuzi, e nwọn ndidi, 25 e gi nwayọ a kọwa nị
ndị ghalẹni e kweye n'ẹ ebe wẹ nọ ghọtafie. Osolobuẹ nwọn ikẹn mẹ wẹ
gbehutọ, bịa d'a marịn ezioku, 26 [mẹmẹ uche Osolobuẹ;] wanahịn ọnya
Ekwensụ te gi kwọndọn wẹ, hụn wẹ gi e mẹ uche Ekwensụ.

Isi Nke Ẹtọ

Ogẹn Ịkpazụụn, Ọ K'a Fụ Ọrụn Ife Osolobuẹ

1 Kanị, ghọta ọnwan ọhụnma-ọhụnma, nị ogẹn ịkpazụụn, ogẹn ihiẹn gi e
zekẹnmẹ k'a bịa. 2 Makẹni ịhịan k'a wụ ndị enwẹn wẹ ka wẹ a sụọ, ndị
egho a sụọ, ndị a nyan isi, ndị mpache, ndị-mkpari, ndị e nufụ isi okpuru
ndị mụ nị wẹ, ndị ọhụnma-ogodan, ndị e mẹ ihiẹn rụnị. 3 Wẹ k'a wụ ndị ẹfọ-
njọ, ndị oku ghalẹni a gụụ ẹfọ, ndị-nkutọ, ndị ghalẹni e kwọndọn enwẹn wẹ,
ndị obi wẹ rị azụụn, ndị ihiẹn rị mma ghalẹni a sụọ; 4 Wẹ k'a wụ ndị hụn
e bu ịhịan mbu-azụụn, ndị a sị "ihiẹn chọ n'o mẹ ya mẹ", ndị e ro enwẹn
wẹ karị ihiẹn wẹ wụ, ndị ihiẹn a sụọ ụsụọ ka mkpa karị Osolobuẹ. 5 Wẹ
k'a wụ ndị e mẹzuchanrịn omẹnalị rị imẹ ofufe Osolobuẹ, kanị ikẹn w'e
gi bi obibi rịn'a a rị imẹ ndụn wẹ. La ndị nọ ẹrịra tọ. 6 Ndị hụ imẹ wẹ wụ
ndị e gi ẹro a rụbansọnmẹ ikpun-ụlọ d'e dufie ikpoho obi wẹ zelẹni, ikpoho
obi rị e gbu mgbu makẹ njọ ndị wẹ mẹ, ikpoho ẹgụn ihiẹn rị ichẹn-ichẹn
rị e buhunmẹ, 7 Ikpoho w'a tọ a kuzi, kanị w'a ra saẹka mụnrụn ezioku.
8 Kẹ Janesi lẹ Jambresi dọn papụ oku Mozizi, ẹrịra kẹ ndịnị uche wẹ rilẹni
mma, danpụgụụ imẹ okukwe-Kraịstị, dọn a papụ ezioku. 9 Kanị, o biekọ a
kụsị wẹ wẹ, makẹni nzuzu wẹ k'a pụha ihun ịhịan ile nọkẹ nke madụ ẹbụọ
hụ wụ Janesi lẹ Jambresi.

Ndụnmọdụn Ịkpazụụn

10 Nke i, ya hụngụọ nwan nkuzi m, obibi m, ihiẹn m rị a chụ, okukwe m,
ndidi m, ihiẹn-ọsụsụọ m, kẹ m dọn wuzo, 11 ukpokpo ile wẹ gi ifiri okukwe
m kpokpo m lẹ afụnfụn ile m rị a ta. Ya marịnghọ ihiẹn ile m hụn imẹ
Antịọkụ, imẹ Ikoniọm lẹ imẹ alị Listra. Y'a marịnghọ okẹn ukpokpo hụn
m din; kanị Di-nwọnni-ẹnyi nọ gbapụhachanrịn m imẹ wẹ ile. 12 Ezię, wẹ
k'e kpokporịrị kẹ wẹ han chọ nị wẹ bi obibi ndị e fe Osolobuẹ imẹ Kraịstị
wụ Jizọsị. 13 Kanị ndị eje-ịhịan lẹ ndị ndufie jẹnkọ d'a gha a jọwaye njọ; wẹ
k'a gha e dufie ndị ọzọ, ndị ọzọ hụ e dufie wẹ.

14 Kanị ịyụ nwẹn, mẹsọnmẹ ihiẹn hụn ị mụ, hụn i kwerikẹnmẹ, makẹni
y'a marịnghọ onyẹ ị mụnarịn a; 15 y'a marịngụọzị Ẹkụkwọ-nsọ —gha
ẹhụ nwa-ndu i lala, Ẹkụkwọ-nsọ hụn k'a saẹka kuzi i ihiẹn y'e gi nwọn
nzụọpụha ghahanị ikwerini Kraịstị wụ Jizọsị. 16 Ihiẹn ile rị imẹ Ẹkụkwọ-
nsọ gha ọnụ Osolobuẹ pụha; wẹ e gi ẹ a kuzi, a jụgbọ, e wekinhẹn ịhịan ebe
ọ nọ fie ụzọ, a zụn ịhịan ọzụnzụn wẹ gi e mẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ, 17 kẹni
onyẹ nke Osolobuẹ wụrụ onyẹ wẹ zụn ọhụnma, hụn wẹ kwademẹ tọ nị
ọrụn-ọma ile.

Isi Nke Ẹnọ

1 M rị a gbakẹnmẹ i mkpịnsịn-ẹka idẹnya Osolobuẹ lẹ Kraịstị wụ Jizọsị
hụn jẹnkọ d'e kin ndị rị ndụn lẹ ndị nwụnnị ikpe; m rịzị a gba ị ya makẹ
ifiri ọbịbịa Kraịstị lẹ Alị-eze ẹ, a sị ị, 2 e ku oku-Chuku; e kusọnmẹ ẹ ogẹn ile
—kẹ ọnọdị rị mma kẹ ọnọdị jọ-njọ; a gwapụ ịhịan eje-ihiẹn wẹ mẹ, a jụgbọ,

a kasị obi, e gichanrịn ndidi lẹ nkuzi e mẹ ẹ. 3 Makẹni ogẹn lala hụn ịhịan
jẹnkọzilẹni d'e gi kweri din ndidi nụsọnmẹ ezigbo nkuzi. Ebe ntịn wẹ n'a
chọsọnmẹ n'ọ nụ ihiẹn a sụọnị wẹ, wẹ k'a chọrịsọnmẹ ndị nkuzi k'a kuzi wẹ
ihiẹn wẹ chọ nị wẹ nụ. 4 Wẹ k'a gbakịtọ ezioku azụụn, sọnmẹ ilu. 5 Kanị,
ịyụ nwẹn, dọnrin ẹnya e leban ihiẹn ile ẹnya; e dingbu afụnfụn; a rụn ọrụn
onyẹ e zisọnmẹ oziọma. Mẹchanrịn ihiẹn ile ọrụn ị chọ.
6 O mẹ nke m, wẹ rị nwan e hupụ m nọkẹ manya wẹ gi a chụ ẹjan; ogẹn
m'e gi lama e ruguọ. 7 A lụgụọ m ezigbo ọgụn hụ! A gbagụọ m ọsọ hụ!
E sọngụọ m ụzọ okukwe hụ! 8 Gha kikẹnni jẹnmẹ, ihiẹn họdụnị nwan wụ
okpu onyẹ mẹ ihiẹn Chuku chọ hụn rị e che ni m, hụn Onyẹ-nwọnni-ẹnyi,
Ọka-Ikpe ahụn ghalẹni a tụ ntụ, jẹnkọ d'e ye m Ụhụọhịn hụ, gi tu m ugọn.
Ẹlẹ mmẹ sụọ k'o k'e ye ẹ, kanị ndị ile buchanrịn obi wẹ che ọbịbịa a.

Pọlụ E Ku Oku Enwẹn Ẹ

9 Nwankẹnmẹ n'ị bịa d'e kunrun m ẹgwa, 10 nị Dẹmas' a lagụọ m tọ shi
Tẹsalonika—makẹni ihiẹn ụwanị rị a sụọ a; Krẹsẹns' e shigụọ Galeshịa;
Taịtọs' e jẹnmẹgụọ Damashịa. 11 Luku sụọ sọn m nọdị. Chọ Makị n'i wẹhẹ
ẹ ị lalanị, makẹni ọ wụ onyẹ e yekẹnmẹ ni m ẹka ọda.
12 E zigụọ m Taịkikọs' shi Ẹfẹsọsị. 13 Ị lalanị, wẹhẹ ẹwuru hụ w'e yiye elu
ẹ hụn m latọ ẹka Kapọsị imẹ Trasị; wẹhẹzi ẹkụkwọ ndị hụ, tụmadụ ndị hụn
wẹ gi akpụkpọ-anụ mẹmẹ.
14 Alẹzanda hụn a kpụ ụzụn kọpa mẹkẹnmẹ m eje-ihiẹn. Nna ẹnyi jẹnkọ
d'a kụ a ụgwọ ihiẹn o mẹ. 15 Ịyụ lẹ enwẹn i k'a kpachanpụkwọ n'a ẹnya
makẹ ọgụn ile hụn ọ lụsọn ozi ẹnyi.
16 Ogẹn wẹ gi kpọ m ikpe ibuzọ, o nwọnni onyẹ pụha d'e kuye ni m,
ịhịan ile la m tọ. W'e gilẹ ẹ ma wẹ ikpe! 17 Kanị Di-nwọnni-ẹnyi nọyeni m
anọyeni; ọ nọ ye m ikẹn, kẹni m hụn ụzọ ziru oziọma alị, zi ẹ n'o ruchanrịn
ndị anị ndị ọzọ ile wụlẹni ndị Ju ntịn; m nọ hụn isi wanahịn ọnụ ẹwọrọ.
18 Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọ d'a gbafụha m makẹ eje-ihiẹn ọwụlẹ gha a rụ m
ẹhụ, ọ zụọ m, kẹni m hụn ụzọ banye Alị-eze ẹ hụn rị elu-igwee. Ọghọ ya
rịn'a jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Ekele Ịkpazụụn

19 Kele Priska lẹ Akwila lẹ ikpun-ụlọ Onẹsifọrọsị. 20 Ẹrastọsị esọnni ndị
ọzọ, ọ nọdị Kọrẹntị; m la Trofimọsị tọ imẹ Miletusu makẹni emu rị a kụ a.
21 Nwankẹnmẹ n'ị bịa ogẹn oyi gini d'e ru. Yubulọsị lẹ Pudẹnsi lẹ Laịnọsị
lẹ Klọdiọsị lẹ umunẹ ẹnyi ile e zighọ ekele.
22 Di-nwọnni-ẹnyi ya nọyeni mmọn ị. Ẹfọma Osolobuẹ ya nọyeni ọnụ.

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni
Taịtọsị

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹhụhụọ-ozini. M wụ igbọn Osolobuẹ; m wụzịkwọ
onyẹ-ozi pụ-ichẹn Jizọs' Kraịstị. Ọrụn m wụ ịkwadọn okukwe ndị hụ
Osolobuẹ họrị, kẹn'ọ gha ihun, lẹ imẹ ịhịan marịn ezioku ahụn k'e mẹ wẹ
femẹ Osolobuẹ k'o furu. 2 M rị a rụn kẹni wẹ nwẹhẹn ihiẹn ahụn ẹnyi rị
e lee ẹnya a: ndụn itẹbitẹ ahụn Osolobuẹ ghalẹni a tụ ntụ kwe nkwa a nị
ogẹn d'e bidọndẹ, 3 o ru nwan ogẹn o tumẹ, ọ nọ nwan wepụha ihiẹn o ku
ifọn ghahanị ozini ya wụ Osolobuẹ Onyẹ-nzụọpụha-ẹnyi ye m zisọnmẹ.
4 M rị e dejẹnni Taịtọsị, hụn wụ ezigbo nwa m imẹ okukwe ẹnyi. Ẹfọma lẹ
udọn, hụn gha ẹka Osolobuẹ Nẹdi ẹnyi lẹ Kraịstị wụ Jizọsị Onyẹ-nzụọpụha
ẹnyi a bịa, ya rịn'ị.

Ọrụn Taịtọsị K'a Rụn

5 Ihiẹn haịn m gi na ị tọ alị Kriti wụ n'ị hụn ụzọ dọnkwama ihiẹn ndị
họdụnị lẹ n'i hụn ụzọ tumẹsọnmẹ ndị-ndu ụka imẹ obodo ọwụlẹ kẹ m dọn
gwa ị.

Ndị-isi Ụka

6 Onyẹ-isi ụka k'a wụrịrị onyẹ nwọnlẹni nkọrịanị. O k'a wụrịrị onyẹ nwọn
nwunyẹ ohu sụọ; onyẹ ụmụ a wụ ndị kwerini—ndị hụn o mẹ ni o nwọnni
onyẹ k'a s'ẹka kpọ wẹ ndị e mẹ ihiẹn-ifẹnrẹn lẹ ndị isi-ikẹn.
7 Ebe o mẹ ni onyẹ-isi ụka e lefụ ọrụn Osolobuẹ ẹnya, o furuni n'o nwọn
nkọrịanị. Ọ wụkọ onyẹ ghalẹni a nị ndị ọzọ e kuye mọbụ onyẹ e bukẹnrin
ololu mọbụ onyẹ-manya mọbụ onyẹ ẹka-ikẹn mọbụ onyẹ e gi ẹnya-naị a chọ
egho.
8 Kama, o k'a wụrịrị onyẹ ma nabanhan ndị ọbịa; onyẹ ihiẹn rị mma a
sụọ; onyẹ e leban ihiẹn ẹnya, e gi uche e mẹ ihiẹn; onyẹ kụma enwẹn ẹ ọtọ;
onyẹ rị nsọ, onyẹ e kwọndọn enwẹn ẹ.
9 O k'a marịnrịrị ẹnya nkuzi ahụn furu w'a tụkwasị obi hụn rị okukwe
ẹnyi, marịn kẹ wẹ dọn a kuzi ẹ, kẹni ọ saẹka gi nkuzi zu oke a kpasu obi
ndị ọzọ, e gi ẹ a ghọzịkwọ ndị hụn a papụ nkuzi ahụn nị wẹ rị e mẹfie.
10 Makẹni ndị rị a gba isi-akwanran ebe ezigbo-nkuzi rị lẹ ndị e ku mpụ
lẹ ndị-ndufie bu ọda, tụmadụ ndị hụn a kwadọn ịkwa-ugun.
11 O furu ni wẹ kpukin wẹ ọnụ! Makẹni, wẹ rị e gi ihiẹn ahụn furulẹni
wẹ gi ifiri egho a kuzi a sụkpọsọnmẹ ikpun-ụnọ.
12 Onyẹ Kriti ibe wẹ hụn e deni e kugụọd'a, sị, "Ndị Kriti wụ ndị-ntụ;
ezigbo eje-anụ kẹ wẹ wụ, ndị okẹn ihiẹn-oriri, ndị ghalẹni e ri-ẹka a rụn
ihiẹn ọwụlẹ." 13 Ihiẹnni o ku wụ ezioku. Gi ifiri ẹ a jụgbọ wẹ ọhụnma-
ọhụnma, kẹni wẹ hụn ụzọ turu ọhụnma imẹ okukwe, 14 gọnbehi ilu ndị Ju
ntịn, mẹbehi ihiẹn ndị gbakịtọgụụ ezioku azụụn sị wẹ e mẹ.
15 Ndị rụlẹni e weri ẹ nị ihiẹn ile rị ụchan, kanị, nke ndị rụnị, hụn
kwerilẹni, ihiẹn ile rụ-arụ ebe wẹ rị: kẹ uche wẹ kẹ ịhọrị wẹ rụchanrịndẹ
arụ. 16 Wẹ sị n'a marịnghọ wẹ Osolobuẹ, kanị wẹ e gi ihiẹn w'e mẹ a ghọsị
n'a marịn w'a. Wẹ wụ ihiẹn izize; wẹ a gba isi-akwanran; o nwọnni ọrụn-
ọma wẹ furu ịrụnnị.

Isi Nke Ẹbụọ

Ihiẹn Wẹ K'a Kuzi Ndị Rị Ichẹn-ichẹn

1 Kanị ịyụ nwẹn, i k'a kuzirịrị ihiẹn ya lẹ nkuzi kụrụ-ọtọ wụ ohu.
2 Kuzi ikẹnnyẹ-ọba w'e bukẹnrinlẹ olulu; wẹ wụrụ ndị ghalẹni e gi ihiẹn
wẹ buche wẹ ẹka e gu egu, ndị e kwọndọn enwẹn wẹ, ndị zeni imẹ okukwe
lẹ ihiẹn-ọsụsụọ lẹ ndidi.
3 Kuziziḳwọ ikpoho-ọba nị wẹ e bi obibi furu ndị rị nsọ e bi; wẹ e mẹlẹ
ndị-nkutọ, w'e mẹlẹ igbọn manya; kama, wẹ wụrụ ndị a kuzi ndị ọzọ ihiẹn
rị mma— 4 kẹni wẹ s'ẹka e mẹ ikpoho rị wẹ ebe alị mụnrụn kẹ w'a dọn
nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ di wẹ lẹ ụmụ wẹ, 5 wụrụ ndị e kwọndọn enwẹn wẹ, ndị
e dọnmẹ enwẹn wẹ, ndị ma bi obi-ụlọ, ndị ẹfọma, ndị e we enwẹn wẹ e che
okpuru di wẹ—amamgbe ịhịan e kutọ oku Osolobuẹ.
6 Ẹrịrazịkwọ, kuzi ikorọbịa nị wẹ wụrụ ndị e kwọndọn enwẹn wẹ.
7 Gi enwẹn i hẹnrin ihiẹn wẹ e leri ebe ọrụn-ọma ọwụlẹ rị. Ebe nkuzi i rị,
wụrụ onyẹ ezioku lẹ onyẹ ghalẹni e gi nkuzi e gu egu. 8 E gi oku kụrụ-ọtọ
nwọnlẹni nkọrịanị a kuzi, kẹni ifẹnrẹn mẹ ndị iṅẹnrẹn makẹni ahụnnị wẹ
eje-ihiẹn wẹ e gi kuja oku ẹnyi.
9 Kuzi ndị-idibo lẹ ndị rị okpuru ịhịan wẹ e humẹni ndị wẹ rị okpuru
wẹ isi; sị wẹ a lịlịma nị wẹ e mẹ ihiẹn a sụọ ndị hụ wẹ rị okpuru wẹ. W'a
shịagwarịlẹ wẹ oku. 10 W'e zunlẹ wẹ ohin. Kama, wẹ ghọsịchanrịn nị wẹ
wụ ndị furu wẹ gi e dọn-ẹnya ogẹn ile, kẹni wẹ gi obibi wẹ e mẹ nkuzi
Osolobuẹ Onyẹ-nzụọfụha ẹnyi a wụrụ ihiẹn a la ẹnya.
11 Makẹni, ẹfọma Osolobuẹ hụn e wẹhẹ nzụọpụha a pụhagụọnị ịhịan ile.
12 Ẹfọma hụ a kuzi ẹnyi ịjụ obibi rịlẹni mma ẹnya Osolobuẹ lẹ ihiẹn-ọlịla-
ẹnya ụwanị, igi uche e bi, ibi obibi kụrụ-ọtọ lẹ ịtụ egun Osolobuẹ—hụnnị
ẹnyi rị eluni, 13 kẹ ẹnyi dọn rị e che okẹn-ngọzi ahụn ẹnyi rị e lee ẹnya a, hụn
wụ ọbịbịa Osolobuẹ uku ẹnyi wụ Jizọsị Kraịstị Onyẹ-nzụọpụha ẹnyi jẹnkọ
d'e gi ọghọ bịa. 14 Jizọsị Kraịstị gi ifiri ẹnyi we enwẹn ẹ ye, n'ọ gbafụha ẹnyi
imẹ njọ ile, kẹni o gi ẹ chanchanpụhanị enwẹn ẹ ndị k'a wụ nke ẹ, dọn wẹ
nsọ, a wụrụchanrịn wẹ ndị ihiẹn rị mma a dụ omumẹ.
15 Ya wụ, ihiẹn ndịnị kẹ i k'a gha a kuzi wẹ, a gba wẹ umẹ, a jụgbọ wẹ. E
mẹchanrịn wẹ ile rịkẹ onyẹ oku rịchanrịn ẹka. Anịkwọlẹ onyẹ ọwụlẹ legberi
i.

Isi Nke Ẹtọ

Obibi Onyẹ Itu-Kraịstị

1 Nyanhan nị wẹ nị wẹ e we enwẹn wẹ e che okpuru ndị-ndu lẹ ndị-ọkịkị,
wẹ e humẹ isi; wẹ kwademẹ nị wẹ e mẹ ihiẹn ọwụlẹ rị mma. 2 Gwa wẹ
ekutọlẹ onyẹ ọwụlẹ, wẹ e mẹlẹ oku, wẹ wụrụ ndị e mẹ jụụ lẹ ndị e ye onyẹ
ọwụlẹ mgbaye. 3 Makẹni, ẹnyi nwẹn te wụzịkwọ ndị-nzuzu, ndị nnupụ-isi;
eje-ihiẹn ndị a gụnnị ẹnyi lẹ ihiẹn a sụọ ụsụọ rị ichẹn-ichẹn te dufiezikwọ
ẹnyi, kwọndọn ẹnyi kẹ igbọn. Ẹnyi e te e mẹ ibe ẹnyi eje-ihiẹn, e we iwe-
ẹnya, ize ẹnyi hụ e ze ịhịan, ẹnyi hụ e zetarị izize ibe ẹnyi. 4 Kanị, ogẹn ẹfọma
lẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ Onyẹ-nzụọpụha ẹnyi gi bịa, 5 ọ nọ zụọpụha ẹnyi,
ẹlẹ ifiri ihiẹn rị mma ẹnyi mẹsọnmẹ, kanị, makẹ omikẹn ẹ. Ọ nọ chanchan
ẹnyi ghahanị ịmụdọnzi ni ẹnyi lẹ imẹ ẹnyi wụrụ ndị ọhụn ghahanị Mmọn-
nsọ 6 hụn o ghaha ẹka Jesu Kristi Onyẹ-nzụọfụha ẹnyi hukpu ẹnyi ọhụnma-
ọhụnma. 7 Ya wụ, hụnnị o giguụ nwan ẹfọma a kuni ẹnyi ọhụnma, ẹnyi e
hẹnringụọ ụmụ a hụn nwẹ olile-ẹnya ghalẹni e mẹ ntụ: n'o k'e keye ẹnyi

ndụn itẹbitẹ. 8 Ọnwan wụ ezioku. M chọ ni y'e ku ihiẹn ndịnị, e kushi wẹ
ikẹn, kẹni ndị hụn kwerigụụ nị Osolobuẹ dọnrin ẹnya e mẹsọnmẹ ihiẹn rị
mma.
Ihiẹn ndịnị a rịka mma, w'a ban nị ịhịan ile erere.
9 Kanị, latọ ndọndọ nzuzu lẹ itu-mpupu ihiẹn hụn w'e tusọnmẹ lẹ
ndọndọ lẹ ikpe banyeni Iwu Mozizi, makẹni oku ndị hụ wụ ihiẹn la iwi, o
nwọnni erere rị imẹ wẹ.
10 O mẹ nke onyẹ e kebeni, dọ a ẹka-ntịn nke ibuzọ, y'a dọzị a ya nke
ẹbụọ; ọ tọkwọ e mẹ ihiẹn ahụn o mẹ, y'a la a tọ—'yụ lẹ ịya enwẹzilẹ mmẹkọ,
11 makẹni ya marịnghọ nị uche onyẹ nọ ẹrịra a rụgụọ, nị omẹ-njọ k'ọ wụ;
o gigụọ njọ ọ rị e mẹ ma enwẹn ẹ ikpe.

Mmẹkin

12 Ozigbo m zihẹ n'i Atemasị mọbụ Taịkikọsị, y'a nwan ikẹn i ile n'ị bịa
Nịkopolisi d'e kunrun m, makẹni a kwademẹgụọ m obi m nị m k'a nọdị
ebẹhụ ogẹn oyini lalanị.
13 Mẹ ihiẹn ile i k'a s'ẹka mẹ n'i yeni Ọka-iwu wụ Zẹnasị lẹ Apolọsị ẹka wẹ
jẹnkọnị ijẹn wẹ; hụn a n'o nwọnni ihiẹn kọnị wẹ. 14 Ndị nke ẹnyi wẹ mụnrụn
imẹsọnmẹ ihiẹn rị mma, kẹni wẹ saẹka e ye ẹka ogẹn ọwụlẹ ezigbo mkpa
gi pụha; w'e bilẹ obibi ghalẹni a ban erere.
15 Ndị ile mmẹ lẹ wẹ rị ebeni e zi ekele. Kele ndị ile ihiẹn ẹnyi a sụọ
makẹ okukwe ẹnyi.
Ẹfọma Osolobuẹ ya rịnị ọnụ!

Ẹhụhụọ-Ozi Pọlụ Dejẹnni
Filemọnụ

1 Mmẹ wụ Pọlụ de ẹhụhụọ-ozini. M wụ onyẹ-ngan makẹ ufiri Jizọs
Kraịstị. Mmẹ lẹ Timoti nwẹnẹ-ẹnyi gba de ẹ. Ịyụ wụ Filemọnụ ezi onyẹ-
ọrụn ibe ẹnyi kẹ ẹnyi rị e dejẹnn'ẹ—ịyụ 2 lẹ ụka hụn a nọ iwe i e zu lẹ Afịa
nwẹnẹ-ẹnyi-okpoho lẹ Akịpọsị onyẹ-agha ibe ẹnyi. 3 Ẹfọma lẹ udọn hụn gha
ẹka Chuku Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi bịa ya rịnị ọnụ.

Ihiẹn-ọsụsụọ Lẹ Okukwe Filemọnụ Nwẹ

4 Filemọnụ, m'a kpanmịn Osolobuẹ m ogẹn ile m gi a nyanhan ị imẹ
ekpere m. 5 Makẹni, m hụ a nụ n'i nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni ndị nsọ ile lẹ ni
i kwerichanrịn nị Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọsị. 6 Ekpere m wụ nị okweri ẹnyi
lẹ 'yụ kweri ni Jesu jẹnkọ d'e duzi i nị y'a ghọtawaye ihiẹn ile wụ nke ẹnyi
imẹ Kristi.
7 Ezigbo nwẹnẹ m, ihiẹn-ọsụsụọ i nwọn e mẹgụọ m ghọghọ ọda-ọda, ọ
gbagụọzị m umẹ ọda-ọda—makẹni Osolobuẹ e gigụọ ị gba ndị nsọ umẹ.

Pọlụ A Rịọdọnni Onesimọsị

8 Makẹ ufiri ọnwan, ọsụọn'a nị imẹ Kraịstị nị m nwọn ikẹn ye i iwu n'ị
mẹ ihiẹn furu n'i mẹ, 9 ọ ka m mma nị m gi ufiri ihiẹn-ọsụsụọ rịọ ị a rịọ.
Mmẹ wụ Pọlụ, hụn wụ ẹgẹdi, hụn rị a nọkin ẹnya Jizọs' Kraịstị, hụn rịzịkwọ
imẹ ngan makẹ ifiri Jizọs' Kraịstị, rị nwan a rịọ ị. 10 M rị a rịọ ị makẹ nwa
m wụ Onesimọsị, hụn m wụrụ nẹdi ẹ imẹ nganni m rị.
11 O nwọnni erere ọ ban n'ị mbụ. Kanị ọ bangụọ nwan erere nke-esi—
ban n'ị, banzịkwọ nị m.
12 M zikinla n'ị ịya azụụn—ya wụ, mkpụrụ obi m kẹ m zila n'ị. 13 O te
rị m nị m sị a nọdị ebeni m rị, kẹni ọ nọkin ẹnya ụnụ, e jẹnni m ozi hụnnị
m rị ngan makẹ ufiri ozịọma. 14 Kanị, achọnị m nị m mẹ ihiẹn ọwụlẹ bụ
a gwanị m'ị—kẹni ọhụnma ị wụrụ ihiẹn gha akpakalị obi i pụha, ẹlẹ ni wẹ
wa a ye i olu.
15 Ikẹnkwọ wẹ napụ ị ya ẹkẹrẹ kẹni i nwẹhẹnzi ẹ, ọ wụrụ nke i jẹnrin
ejẹn— 16 ẹlẹzi nọkẹ igbọn, kanị nọkẹ nwẹnẹ i, hụn rị ị obi—hụn ka igbọn.
Ọhụn k'ọ wụ, tụmadụ ebe m rị; kanị, ebe ị rị k'ọ kad'a wụ—kẹ ebe anụ-ẹhụ
rị kẹ imẹ Di-nwọnni-ẹnyi.
17 Ya wụ, omẹni y'e werighọ m nọkẹ onyẹ 'yụ lẹ ịya gba a rụn, nabanhan
a nọkẹ sị mmẹ rọ.
18 Omẹni o nwẹ eje-ihiẹn o mẹ i mọbụ n'o gi i ihiẹn ọwụlẹ, gụn a yeni m
—m k'a kụ a. 19 Mmẹ wụ Pọlụ gi ẹka m e de ọnwan: *ẹghẹẹ, gụn a yeni m; m
k'a kụ a.* Ẹlẹ mmẹ nwọn gwazị ị nị i gi m ụgwọ enwẹn i.
20 Ẹghẹẹ nwẹnẹ m, nị m gidẹ ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi ri ọghọnị ẹka ị. Gi ifiri
Kraịstị gba m umẹ.
21 M rị e deni i ihiẹnni makẹni a manrịnghọ m n'i k'e humẹ-isi—a
manrịnghọ m n'i k'e mẹkarịdẹ ihiẹn m gwa ị.
22 Ọzọzị, kwademẹ ni m mmughẹ ọbịa a nọdị, makẹni m rị a tụ ẹnya nị
Osolobuẹ k'a za ekpere ọnụ, mmẹ lẹ ụnụ a hụn ụzọ nọdịzị.

Ekele Ịkpazụụn

23 Epafrasị e kele i. Mmẹ lẹ Epafrasị gba rị nwan nganni makẹ ifiri
Kraịst wụ Jizọsị. 24 Ndị ọrụn ibe m wụ Makị lẹ Arịstakọsị lẹ Dẹmasị lẹ Luku

e kelezikwọ ị. 25 Ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi ya nọyeni mmọn
ụnụ.

Ẹhụhụọ-Ozi Wẹ Dejẹnni
Ndị Hibru

Osolobuẹ E Kugụọ Nwan Oku Ghahanị Nwa a

1 Ogẹn mbụ, Osolobuẹ gi ụzọ rị ichẹn-ichẹn gwasọnmẹ ndị nẹdi ẹnyi
wẹ oku ghahanị ndị-amụma. 2 Kanị, ogẹn ịkpazụụnnị, ọ gwaọlẹ ẹnyi oku
ghahanị Nwa a. Ịya kẹ Osolobuẹ yechanrịn ihiẹn ile. Ẹka Nwa a nị kẹ
Osolobuẹ gha ke ụwa ile lẹ ihiẹn ile rịn'a. 3 Ịya kẹ wẹ gi a hụn kẹ ọghọ
Osolobuẹ nọ. Ẹnya hụn n'a a hụngụọ Osolobuẹ*. O gi oku ẹ hụ hụn nwọn
ikẹn hi-ogbe e kwọndọn ụwa ile. Ogẹn o gi chụgụụ ẹjan wẹ gi a chanchanpụ
njọ, ọ nọ nọdị alị azụụn ẹka-nni Osolobuẹ, Onyẹ hụn kachanrịn ihiẹn ile
ọghọ e nwọn, 4 makẹni ịya ka ndị mmọn-ozi, ka wẹ ọhụnma-ọhụnma; nọkẹ
kẹ ẹfan (nzere) o nwẹ dọn ka nke wẹ.

Nwa Osolobuẹ Ka Ndị Mmọn-ozi

5 Ẹghẹẹ; makẹni, elee mmọn-ozi kẹ Osolobuẹ sịtu,
"Nwa m kẹ ị wụ;
a ghọsịgụọ m tannị n'ị wụ nwa m" mọbụ sịzị,
"M k'a wụrụ nẹdi ẹ,
ọ wụrụ nwa m."?
6 Ogẹn Osolobuẹ gidẹ wẹhẹ Nwa-ibuzọ a hụ imẹ ụwa, ọ sị,
"Ndị mmọn-ozi Osolobuẹ ile, fe n'ẹ."
7 Nke ndị mmọn-ozi, ihiẹn Osolobuẹ ku wụ nị
"Chuku mẹ ndị mmọn-ozi ẹ e hẹnrin ufere;
o mẹ ndị idibo ẹ e hẹnrin ọkụn rị e nwunni."
8 Kanị, nke Nwa a, ihiẹn Osolobuẹ ku wụ,
"Euu, Osolobuẹ!
Ukpo ị nọ a kị
k'a tọ jẹnrin ejẹn;
ezi-omumẹ wụ ọkpọ ị
hụn i gi a kị Alị-eze i.
9 Ihiẹn furuni wụ ihiẹn a sụọnị ị;
njọ e ze i ize.
Ịya haịn Osolobuẹ—Osolobuẹ i—
gi hukpu i udẹn-ịghọghọ,
tumẹ i,
ye i ọnọdị
hụn kachanrịn nke ibe i."
10 Osolobuẹ sịzị Nwa a,
"Di-nwọnni-ẹnyi,
ịyụ ke ụwanị ogẹn mbidọn;
ẹka ị mẹmẹ igwere
lẹ ihiẹn ndị rị n'a.
11 Wẹ k'e wiwi,
kanị ị k'a rịferi;
wẹ k'a fafụ rịkẹ ẹkwa.
12 I k'a fụma wẹ rịkẹ ẹkwa, wepụ wẹ;
gi ọzọ nọkin ẹnya wẹ,

---

* **Isi Nke Ohu:3** Jọn 14.9

kẹ wẹ dọn e yihutọ ẹwuru.
Kanị, yụ nwẹn egbehutọkọ;
ndụn ị enwọnkọ ọgụgụ.”
13 Elee mmọn-ozi kẹ Osolobuẹ sịtu,
“Nọdị alị ẹka-nni m ebeni,
d'e ru mgbe m gigụụ ndị iṅẹnrẹn
i mẹmẹ n'i ihiẹn i gi a zọma ụkụ”?
14 Kịnị kẹ ndị mmọn-ozi wụdẹ? Ẹlẹ mmọn ndị e jẹn ozi kẹ wẹ wụ;
mmọn ndị Osolobuẹ zihẹ d'a rụn ọrụn makẹ ọrịnịmma ndị jẹnkọ d'e nwọn
nzụọfụha?

Isi Nke Ẹbụọ

Nabanhankwọ Nị Okẹn Nzụọpụhanị!

1 Ya wụ, ẹnyi k'e kwọnkẹnmẹrịrị ihiẹn ẹnyi nụ, amamgbe ẹnyi a kpahu.
2 Makẹni, omẹni ozi mbụ hụ, Iwu ahụn, wẹ gha ẹka ndị mmọn-ozi ye ndị
nẹdi ẹnyi ogẹn Mozizi wụkẹnmẹ ihiẹn wẹ gi dọn ẹnya, nke wụ nị onyẹ ọwụlẹ
nupụ isi okpuru ẹ mọbụ dan iwu rịn'a a narịn afụnfụn furuni, 3 nanị kẹ
ẹnyi k'a dọn nwan wanahịn omẹni ẹnyi e lelịa okẹn nzụọfụhanị nọ ẹnịna?
Nzụọpụhanị Di-nwọnni-ẹnyi lẹ enwẹn ẹ bu ụzọ zimẹ ozi ẹ; hụn ndị gha ọnụ
a nụ a shịa ẹri, ghọsị ẹnyi nị ezioku k'ọ wụ, 4 Chuku lẹ enwẹn ẹ nọzị shịa
ẹri nị ozi wẹ wụ ezioku, ghahanị okẹn-ihiẹn rị ichẹn-ichẹn o mẹsọnmẹ—kẹ
ihiẹn ahịma o gi ghọsị nị ẹka a k'ọ gha bịa kẹ ọrụn atụmẹnya kẹ hụn o gi
ghọsị ikẹn ẹ. Ọ shịaghọzịkwọ ẹri ghahanị oyiye Mmọn-nsọ o yesọnmẹ k'o
dọn chọ.

Jesu Wụ Onyẹ-nzụọpụha Zu-oke

5 Ẹlẹ ndị mmọn-ozi kẹ Osolobuẹ tumẹ nị wẹ k'a kị ụwa hụn lalanị, hụn
ẹnyi rị e ku oku ẹ. Kaka! 6 O nwọnghọdẹ ebe wẹ nọ ku oku ẹ imẹ Ẹhụhụọ-
nsọ, sị,
“Kịnị kẹ ịhịan wụdẹ nwan
i gi e ro ẹ?
Kị ịhịan mmaka wụdẹ
i gi e lepụ a ẹnya?
7 Y'e mẹọlẹ ndị mmọn-ozi karị a
ẹkẹrẹ ogẹn;
8 y'e gigụọ ọghọ lẹ mgbaye kpumẹ ẹ.”

O mẹ nwan nị Osolobuẹ “e bugụọ ihiẹn ile che ẹ okpuru ụkụ”, ya wụ nị
o nwọnni ihiẹn rịlẹni okpuru ụkụ a. Bụ ẹnyi hụ a hụn a nị ihiẹn ile eke rị
nwan okpuru ịhịan. 9 Mba. Ihiẹn ẹnyi rị a hụn wụ nị Jizọsị, hụn Osolobuẹ
mẹ “ndị mmọn-ozi karị a ẹkẹrẹ ogẹn,” “e kpurugụọ nwan ọghọ lẹ mgbaye
rịkẹ okpu-eze.” Osolobuẹ mẹ “ndị mmọn-ozi karị a ẹkẹrẹ ogẹn” kẹni ọ
nwụndọnni ịhịan ile ọnwụn makẹ ifiri ẹfọma Osolobuẹ: “O kpurugụọ nwan
ọghọ lẹ mgbaye rịkẹ okpu-eze” makẹni ọ nwụn ya wụ ọnwụn.
10 Osolobuẹ mẹ ihiẹn furuni. Ẹka a kẹ ihiẹn ile gha bịa; ihiẹn ile wụzịkwọ
nke ẹ. Makẹni ọ chọ n'ọ zụọpụha ndị bu ọda, webahan wẹ ebe ọ rị, kẹni wẹ
wụrụ ụmụ a, sọn ẹ nwẹ ọghọ a, ọ nọ gi afụnfụn kwademẹ onyẹ hụn o gi
bidọn ya wụ nzụọfụha, mẹ ẹ ru ogo onyẹ-nzụọfụha.
11 Kẹ onyẹ hụn e dọn wẹ nsọ wụ Jesu kẹ ndị ọ rị e dọn nsọ a wụrụgụọ
nwan ụmụ onyẹ ohu. Ịya haịn ifẹnrẹn gilẹni e mẹ ẹ ọ gha a kpọ wẹ umunẹ
ẹ. 12 O sị,
“M sikọ d'a gwa umunẹ m oku ẹfan ị;

ẹnyi gbakikomẹ,
m sikọ d'a ja ị mma.”
13 Ọ sịzị,
“M k'e gi ẹ dọn ẹnya,” sịzịkwọ,
“E lee mmẹ lẹ ụmụ Osolobuẹ ye m.”
14 Ya wụ, ebe o mẹ ni ụmụ a ndị hụ wụ ịhịan nwọn ẹhụ-lẹ-ẹdeke, ya lẹ
enwẹn nọ sọn wẹ wụrụ ihiẹn ohu hụ, kẹni ọ nwụnhụn, gi ọnwụn a tikpọ
ikẹn onyẹ hụn gi ikẹn ọnwụn, ya wụ Ekwensụ. 15 O mẹ ẹ kẹni o gi ụzọnị
tọpụ ndị hụn egun ọnwụn rị a kị rịkẹ igbọn kete w'a mụlẹ wẹ. 16 Makẹni,
ọ wụ ihiẹn wechanrịn ẹnya ọhụnma-ọhụnma nị ẹlẹ ndị mmọn-ozi k'ọ bịa
d'e yeni ẹka, kanị ụmụ Ebraham. 17 Ya haịn Osolobuẹ gi mẹ ẹ n'ọ rịchanrịn
kẹ ẹnyi wụ umunẹ ẹ ụzọ ile, kẹni ọ hụn ụzọ wụrụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan hụn
nwẹ omikẹn lẹ hụn furu wẹ gi e dọn ẹnya imẹ ọrụn Osolobuẹ, n'ọ hụn ụzọ
chụnị ịhịan ẹjan w'e gi wepụ njọ wẹ lẹ afụnfụn njọ te k'e buhẹ. 18 Makẹni
ẹnya hụn a ihiẹn ogẹn wẹ gi nwan a, ọ sa nwan ẹka e yeni ndị hụn wẹ rị a
nwan ẹka.

Isi Nke Ẹtọ

Jizọsị Ka Mozizi
(Ditọrọnọmi 18.18-19; Luk 9.33-36)

1 Umunẹ m rị nsọ wẹ kpọ mmẹ lẹ wẹ oku elu-igwee, e rokwọ nị nwan
Jizọsị, hụn wụ onyẹ ozi pụ-ichẹn Osolobuẹ gi wẹhẹ okukweni ẹnyi rị imẹ
ẹ, hụn wụzịkwọ onyẹ-isi nchụ-ẹjan rịn'a, 2 hụn ghọsị n'o furu onyẹ wẹ gi e
dọn ẹnya ebe Osolobuẹ hụn tumẹ n'ẹ rị, nọkẹ kẹ Mozizi dọn ghọsị nị ịya wụ
Mozizi furu onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya imẹ ụlọ Osolobuẹ ile. 3 Kanị, o furu nị
wẹ ka Jesu ọghọ e ye karị Mozizi, nọkẹ kẹ onyẹ tụn ụlọ dọn ka ụlọ ọghọ e
nwọn. 4 (Makẹni ụlọ ọwụlẹ nwọn onyẹ rụn n'a, kanị Osolobuẹ ya rụn ihiẹn
ile). 5 Eziẹ, Mozizi rụn ọhụnma imẹ ụlọ Osolobuẹ ile; kanị ọ rụnhụ ọhụnma
kẹ odibo, hụn wẹ zi d'e ku oku ihiẹn ndị Osolobuẹ jẹnkọ d'e ku omẹgụụ.
6 Kanị, Kraịstị rụn ọhụnma nọkẹ Nwa hụn ụlọ Osolobuẹ rị ẹka. Ẹnyi wụ ụlọ
Osolobuẹ—o mẹkwọ nị obi e rusọnmẹ ẹnyi alị gisọnmẹ olile-ẹnyanị ẹnyi
nwọn e dọn ẹnya.

Y'e Kwerini, Ya wụ nị Y'e Nupụgụọ Isi

7 Ya wụ, nọkẹ kẹ Mmọn-nsọ dọn ku,
“Ụnụ nụ olu Osolobuẹ tannị,
8 etikinkwọlẹ ni obi ụnụ—
kẹ ndị nẹdi ụnụ dọn mẹ
ogẹn ahụn wẹ gi nupụ isi;
kẹ wẹ dọn mẹ
ụhụọhịn hụ wẹ chọ ihiẹn rị m ọnụ imẹ atụ.
9 Ndị nẹdi ụnụ nọ nọ ebẹhụ chọ ihiẹn rị m ọnụ,
m nọ ghọsị wẹ ikẹn m
ọrọgbọ ahụa ọgụnnaị—
10 makẹni iwe agbọ hụ we m.
M nọ sị,
‘Ogẹn ile kẹ obi wẹ gi a kpahu,
w'e ke marịn kẹ m'e mẹ.’
11 M nọ gi iwe kun enwẹn m, sị,
‘Abanyekọ wẹ d'e zu ikẹn ahụn m kwademẹ!’ ”

12 Umunẹ m, kpachanpụkwọ nị nwan ẹnya amamgbe ọ gha e nwọn onyẹ
ọwụlẹ imẹ ụnụ hụn nwọn eje-obi, obi hụn kwerilẹni, obi hụn k'a gha ebe
Chuku hụn rị ndụn rị pụ. 13 Kanị, e gi ni oku-Chuku a kpọtiẹn obi ibe
ụnụ ụhụọhịn-ụhụọhịn, hụnnị "tannị" ahụn wẹ ku oku ẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ
kelẹni ghafe, amamgbe ọ gha e nwọn onyẹ njọ dufie, mẹ ẹ n'ọ kpọkin obi ẹ.
14 Makẹni ẹnyi lẹ Kraịstị k'a rịsọnmẹ omẹni ẹnyi e kwọnkẹnmẹ obi-erumalị
ahụn ẹnyi gi bidọn d'e ru njẹndemẹ. 15 Nọkẹ kẹ wẹ dọn ku ẹ imẹ Ẹhụhụọ-
nsọ:
"Ụnụ nụ olu Osolobuẹ tannị,
e tikinkwọlẹ ni obi ụnụ,
kẹ ndị nẹdi ụnụ dọn mẹ
ụhụọhịn hụ wẹ nufụ isi."
16 Elee ndị wụ ndị ahụn nụ olu ẹ nupụ isi? Ẹlẹ ndị hụ ile Mozizi gha
alị Ijiptu dupụha? 17 Elee ndị kẹ ize wẹ ze Osolobuẹ ọrọgbọ ahụa ọgụnnaị?
Ẹlẹ ndị ahụn mẹ njọ? Ẹlẹ wẹ nwụntọsọnmẹ imẹ atụ? 18 Elee ndị k'o kunni
enwẹn ẹ nị abanyekọ wẹ d'e zu ikẹn ahụn ọ kwademẹ? Ẹlẹ ndị hụ nupụ
isi? 19 Ẹnyi a hụngụọ a nwan nị abanyeni wẹ makẹni ekwerini wẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Izu-ikẹn Osolobuẹ Kwademẹ Ni Ndị Nke Ẹ

1 Ya wụ, hụnnị nkwa ahụn o kwe—nị ẹnyi jẹnkọ d'a banye d'e zu ikẹn hụ
ọ kwademẹ—kelẹni gharị nwan, nị ẹnyi gikwọ nị egun kpachanpụ ẹnya,
makẹ ọ gha enwẹ onyẹ rị imẹ ụnụ hụn furulẹni n'ọ banye d'e zu ikẹn ahụn.
2 Makẹni, ẹnyi a nụghọ oziọma kẹ wẹ dọn nụ a, kanị ozi wẹ nụ abannị
nị wẹ erere, makẹni arị wẹ ndị gi okukwe nabanhan a. 3 Ẹnyi ndị hụn
kwerini k'a banye d'e zu ikẹn hụ nọkẹ kẹ Osolobuẹ dọn ku imẹ Ẹhụhụọ-
nsọ, sị,
"Nọkẹ kẹ m dọn gi iwe kun enwẹn m, ku,
'Abanyekọ wẹ d'e zu ikẹn ahụn m kwademẹ!' "
Osolobuẹ ya kuzi oku izu-ikẹnni, ọsụọn'a n'ọ rụnchanrịngụọ ọrụn a kete
ọ tụnlẹ iyetọ ụwa. 4 O nwọnghọ ebe ọ nọ ku oku ụhụọhịn nke ẹsanị imẹ
Ẹkụkwọ-nsọ, sị, "Hụn mẹ ẹ akpụ-ụhụọhịn ẹsa, Osolobuẹ nọ zu ikẹn ọrụn ile
ọ rụn." 5 Ọ nọzị nwan ku hụnnị ẹnyi rị e leban ẹnya ebeni, sị,
"Abanyekọ wẹ d'e zu ikẹn ahụn m kwademẹ."
6 Ebe o mẹ ni oghere ịhịan e gi banye d'e zu ikẹn hụ hụzị a, bụ ndị hụ
bu ụzọ nụ oziọma abanyeni makẹni wẹ nupụ isi, 7 Osolobuẹ nọ kayezi
ụhụọhịn ọzọ, kpọ a "**tannị**." Ọ nọ ku ẹ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ ghahanị Defidi
—ebẹhụ ẹnyi rụtụ ẹka n'ọ sị,
"Ụnụ nụ olu ẹ **tannị**,
etikinkwọlẹ ni obi ụnụ."
8 Makẹni, omẹni Joshụa e te dubangụọ wẹ d'e zuru ikẹn ahụn, Osolobuẹ
e ke kumẹzi oku ụhụọhịn ọzọ.
9 Ya wụ nwan nị izu-ikẹn ọrụn hụkwọ e che ndị nke Osolobuẹ, 10 makẹni,
onyẹ banye d'e sọn Osolobuẹ zu ikẹn, o zu ikẹn ọrụn a, nọkẹ kẹ Osolobuẹ
dọn zu ikẹn ọrụn a. 11 Nị ẹnyi nwankẹnmẹ ni nwan, kẹni ẹnyi banye d'e
zu ikẹn hụ, amamgbe ọ gha e nwọn onyẹ danpụnị ghahanị inupụ-isi—ụdị
hụn ndị mbụ nupụ.
12 Makẹni, Oku Osolobuẹ rị ndụn; ọ rụn ọrụn; ọ tụ nkọ, tụkarị ọpịa-agha
ọnụnaị ọwụlẹ—o zubanchanrịn imẹ d'e rudẹ umẹ-ndụn lẹ mmọn, d'e rudẹ
okẹn-ẹhụ lẹ ụmị-ọkpụkpụ. O ru imẹ obi ịhịan d'e lele iroro ẹ lẹ ihiẹn o bu

obi—ku kẹ wẹ hụ mma ra arị wẹ mma. 13 Ebe Osolobuẹ rị, o nwọnni ihiẹn
zuerini. Ẹghẹẹ, ihiẹn ile gba ọtọ ẹnya onyẹ hụ ẹnyi jẹnkọ d'e ye mgbakọ, ọ
hụnchanrịn ihiẹn ile kẹ wẹ nọ.

Jizọsị Wụ Okẹn Onyẹ-isi Nchụ-ẹjan Ẹnyi

14 Ebe o mẹ ni ẹnyi e nwọnghọ okẹn onyẹ-isi nchụ-ẹjan wụ Jizọsị Nwa
Osolobuẹ, hụn ghafegụụ elu-igwere, banye ebe Osolobuẹ rị, nị ẹnyi
kwọnkẹnmẹ nwan ihiẹn hụ ẹnyi sị nị ya kẹ ẹnyi kweri. 15 Makẹni onyẹ-
isi nchụ-ẹjan ẹnyi ẹlẹ hụn marịnlẹni nị ẹnyi e nwọn ikẹn, kanị hụn wẹ
nwangụụ ụzọ ile nọkẹ ẹnyi, bụ o mẹni njọ. 16 Nị ẹnyi wefụ nwan egun, bịa
ukpo ẹfọma Osolobuẹ, kẹni ẹnyi nwẹhẹn omikẹn, nwọnhẹnzikwọ eyemẹka
a—ogẹn o gi rị ẹnyi mkpa.

Isi Nke Iseẹn

1 Wẹ a gha imẹ igunrun ịhịan a họrị onyẹ ọwụlẹ hụn jẹnk'a wụ onyẹ-
isi nchụ-ẹjan, e tumẹ, kẹni ọ nọkin ẹnya wẹ ebe ihiẹn Osolobuẹ rị, e ye
Osolobuẹ oyiye, e gi ifiri njọ a chụ ẹjan. 2 Ọ marịngụọ kẹ wẹ dọn e gi ẹka
alụlụa e sọn ndị marịnlẹni ihiẹn lẹ ndị-mmẹfie makẹni ọ rụnahịnzịkwọ ya
lẹ enwẹn ẹ arụnahịn. 3 Ịya haịn o gi mẹ ni o k'a gha a chụrịrị ẹjan makẹ
njọ ya lẹ enwẹn ẹ lẹ njọ ndị hụ. 4 Ịhịan ara ye enwẹn ẹ ọkwanị lẹ ọghọ rịn'a.
Osolobuẹ sụọ ya a kpọ ịhịan, e ye ẹ ya. Ẹrịra k'o dọn kpọ Ẹrọnụ. 5 Ẹrịrazịkwọ,
ẹlẹ Kraịstị ye enwẹn ẹ ọkwa lẹ ọghọ onyẹ-isi nchụ-ẹjan—Osolobuẹ ya tumẹ
ẹ, Osolobuẹ hụn sị a,
"Nwa m k'ị wụ;
a ghọsịgụọ m tannị n'ị wụ nwa m."
6 Ebe ọzọ imẹ Ẹhụhụọ-nsọ, ọ sịzị,
"Onyẹ nchụ-ẹjan k'ị wụ jẹnrin ejẹn—
ụdị nke Mẹkizẹdẹkị."
7 Ogẹn Jizọsị gi rị elu ụwanị, o mẹ ekpere, a rịọ Osolobuẹ arịrịọ; e
gi okẹn-ẹkwan lẹ ẹnya-mirin a kpọku Osolobuẹ hụn k'a saẹka zụọpụha a
imẹ ọnwụn, Osolobuẹ nọ nụ ekpere ẹ makẹni ọ lachanrịn enwẹn ẹ tọnị
Osolobuẹ. 8 Ọsụọn'a nị nwa a rọ, afụnfụn kẹ Osolobuẹ gi zụn a, ọ ta
afụnfụn, humẹchanrịn isi. 9 O gigụụ a nwan zu oke, ruchanrịn ogo, ọ
nọ wụrụ onyẹ hụn nzụọpụha itẹbitẹ gha ẹka-a a bịanị onyẹ ọwụlẹ k'e
humẹn'ẹ isi— 10 makẹni Osolobuẹ e tumẹgụọ a onyẹ-isi nchụ-ẹjan, ụdị nke
Mẹkizẹdẹkị.

Nkuzi Ibuzọ Rị Imẹ Ofufe Kraịstị

11 Ihiẹn ẹnyi chọ nị ẹnyi ku banyeni ọnwan bu ọda, kanị ọ fụka ọrụn ọkọwa,
makẹni ụnụ arịzị a s'ẹka a ghọta. 12 Ẹghẹẹ, makẹni, o te furu nwan ni ụnụ
rị a kuzi ndị ọzọ, kanị ụnụ e hẹnringụọzị ndị wẹ k'a kuzimẹzi ihiẹn ibuzọ
rị oku Osolobuẹ! Ụnụ e hẹnringụọzị ndị wẹ k'e ye mirin-ẹran ẹlẹ ihiẹn-
oriri zeni! 13 Makẹni onyẹ ọwụlẹ rị a ra ẹran wụhụ ogbori ebe oku ihiẹn
Osolobuẹ chọ rị, makẹni nwata k'ọ wụhụ. 14 Kanị, ihiẹn-oriri zeni wụ nke
ndị ka ẹhụ; nke ndị hụn zụngụụ enwẹn wẹ ghahanị imẹsọnmẹ ihiẹn wẹ rị
a mụ d'e ru nị a marịn wẹ ihiẹn rị ichẹn imẹ njọ lẹ mma.

Isi Nke Isin

Nị Ẹnyi Jẹnshi Ni Ihun Imẹ Okukwe

1 Ya wụ, nị ẹnyi la nị nwan nkuzi ibuzọ ndịnị w'a kuzi banyeni Kraịstị,
hụn ẹnyi mụgụụ tọ, jẹnshi ihun, kẹni ẹnyi hụn ụzọ ka ẹhụ imẹ okukwe.

(Ẹlẹ hụn ẹnyi e gi gbemẹzi iyetọ, kuzimẹzi banyeni irogharị mẹbehi ihiẹn
ndị ahụn ghalẹni e ye ndụn, lẹ ikwerini Osolobuẹ 2 lẹ nkuzi banyeni
ụdị mirin-Chuku rị ichẹn-ichẹn lẹ ibu ẹka kwasị ịhịan lẹ ịgha ọnwụn lihi
lẹ okinkin-ikpẹ itẹbitẹ.) 3 Ẹghẹẹ, ẹnyi sikọ d'e jẹnshi nwan ihun—emẹni
Osolobuẹ e kwerighọ. 4 Makẹni, asakọ wẹ ẹka mẹ ndị hụn latọgụụ okukwe
wẹ nị wẹ gbehutọzị obi wẹ, kwerizi: ndị hụn o mẹ ni Osolobuẹ e te
shịapụgụọ wẹ ẹnya; a danmịngụọ wẹ oyiye elu-igwee; Mmọn-nsọ e rugụọ
wẹ ẹka; 5 a damịngụọ wẹ oku Osolobuẹ, hụn a n'ọ rịka mma; a hụngụọ wẹ
ikẹn ogẹn hụ hụn lalanị— 6 bụ a laziḳwọ wẹ Osolobuẹ tọ!

Asakọzị wẹ ẹka wekinhẹn wẹ d'e gbehutọzị obi wẹ, makẹni wẹ rị a
kpọgbuzi Nwa Osolobuẹ elu obe, e gbe ifẹnrẹn e ye ẹ ihun ebe ịhịan ile
rị, e gi ẹ e mẹ enwẹn wẹ.

7 Alị hụn a ra mirin hụn e zueyesọnmẹn'ẹ, e gi e mẹ ihiẹn wẹ kụn e sue,
a bannị ndị kụn n'a erere, ngọzi k'ọ narịn ẹka Osolobuẹ. 8 Kanị, o pumẹ
ogun lẹ ẹkịrịka, ọ bannị erere ọwụlẹ, lehụ nị Osolobuẹ e d'a bụ a ọnụ, ọkụn
wẹ k'e gi la iwi 'ya rị e che ẹ.

9 Kanị, umunẹ ẹnyi rị ẹnyi obi, ọsụọn'a nị ẹnyi rị e ku ẹnịna, obi ru ẹnyi
alị nị nke ụnụ jẹnkọ d'a ka mma; nị nke ụnụ k'a wụ nzụọfụha lẹ ihiẹn ndị
rịn'a. 10 Makẹni, Osolobuẹ ara mẹgbu ịhịan; ọ zọkọ ọrụn ụnụ rụn lẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ụnụ gi ifiri ẹfan a ghọsị ghahanị iyeni ndị nke ẹ ẹka—hụn ụnụ rịkwọ
nwan e mẹ. 11 Kanị, ẹnyi chọkẹnmẹ nị onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ kwọnkẹnmẹ
adụdụ ohu hụ d'e ru njẹndemẹ, kẹni ihiẹn ụnụ rị a tụ ẹnya a hụn ụzọ mẹzu;
12 amamgbe ụnụ a lama nzụnzụn imẹ okukwẹ ọnụ; kama, nị ụnụ e sọn
nzọm'ọkụ ndị hụn gi okukwe lẹ ndidi nwọnhẹn ihiẹn ndị hụn Osolobuẹ
kwe nkwa a.

Osolobuẹ K'e Mẹzurịrị Nkwa O Kwe

13 Ogẹn Osolobuẹ gi kwe Ebraham nkwa, ebe o mẹ ni o nwọnni onyẹ
ka Osolobuẹ, Osolobuẹ nọ kun enwẹn ẹ, sị, 14 "Ezioku-ezioku, m jẹnkọ d'a
gọzi i ọhụnma-ọhụnma, mẹ ụmụ ị ba ụba." 15 Ebraham nọ gichanrịn ndidi
cheri; o mẹgụụ, ọ nọ nwọnhẹn ihiẹn hụ Osolobuẹ kwe ẹ nkwa. 16 Ịhịan e
kun ihiẹn kanị wẹ; ịhịan kunhụ ihiẹn wẹ e kun gi ghọsị nị k'o dọn ku ẹ k'ọ
rị, oku e bi. 17 Ẹrịrazịkwọ, ogẹn Osolobuẹ gi chọ n'ọ ghọsị ndị o kwe nkwa
n'o gbehutọkọ ihiẹn o bu obi, ọ nọ kun enwẹn ẹ yen'ẹ, gi ẹ ghọsị n'o sikọ
d'e mẹrịrị a: 18 kẹni o gi ihiẹn ẹbụọ hụn ghalẹni e gbehutọ —ya wụ nkwa
a lẹ okunkun ahụn o kun enwẹn ẹ—, hụn a ghọsị nị Osolobuẹ asaẹka tụ
ntụ, gbakẹnmẹ ẹnyi ndị gbabọn ni n'ẹ umẹ, kẹni ẹnyi hụn ụzọ kwọnkẹnmẹ
olile-ẹnya hụ ọ sị ẹnyi nwọn. 19 Olile-ẹnyanị wụ agbụn zeni, hụn furu wẹ
gi e dọn ẹnya, hụn k'e kwọndọn ẹnyi, che ẹnyi—agbụn hụn wẹ gi limẹ umẹ-
ndụn ẹnyi. Olile-ẹnyanị e we ẹnyi a ghafe ẹkwa mgbọnbepụ hụ, e weban
ẹnyi imẹ-imẹ ebẹhụ Osolobuẹ rị; 20 ebẹhụ Jesu buruguụ nị ẹnyi ụzọ banye
makẹ ufiri ẹnyi—makẹni ọ wụrụgụọ onyẹ-isi nchụ-ẹjan jẹnrin ejẹn, ụdị nke
Mẹkizẹdẹkị.

Isi Nke Ẹsa

Kẹ Mẹkizẹdẹkị Nọ
(Jẹnẹsisi 14.17-20)

1 Mẹkizẹdẹkịnị wụ eze alị Salẹm; ọ wụzịkwọ onyẹ nchụ-ẹjan Osolobuẹ,
Chuku Ahụn Kachanrịnnị. O kunrun Ebraham kẹ Ebraham kinla, ogẹn
Ebraham gi mẹrigụụ ndị-nze hụ agha, ọ nọ gọzi Ebraham. 2 Ebraham

nọ kebe ihiẹn ile o bulụa agha ụzọ iri, we ụzọ ohu ye Mẹkizẹdẹkị. Nke ibuzọ, ẹfannị wụ Mẹkizẹdẹkị wụ "Eze Ihiẹn-Chuku-chọ". Ọzọzị, Mẹkizẹdẹkị-nị wụzịkwọ eze alị **Salẹ**m, ya wụ "Eze **Udọ**n," makẹni Salẹm wụ Udọn. 3 O nwẹ nẹdi; o nwẹ nnẹ; o nwọnni ndị wẹ sị nị uwẹ mụ a. O nwẹ mbidọn; o nwẹ ọgụgụ. Ọ nọhụ kẹ nwa Osolobuẹ. Ọ wụ onyẹ nchụ-ẹjan jẹnrin ejẹn. 4 Lee k'o mẹhan okẹn-ịhịan! Nke wụ nị Ebraham nẹdi-ẹnyi kanị lẹ enwẹn ẹ kebedẹ ihiẹn ile o bulụa imẹ agha hụ, ye ẹ ụzọ ohu imẹ ụzọ iri!

5 Lee nwan: nke ụmụ Livaị wụ ndị nchụ-ẹjan, Iwu Mozizi sị wẹ a narịn ụmụ Izrẹlụ ibe wẹ ụzọ ohu imẹ ụzọ iri. Ya wụ, wẹ a narịn ndị nke wẹ ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-iri, ọsụọn'a nị wẹ ile wụ ụmụ Ebraham. 6 Kanị, okẹnnyẹni wụ Mẹkizẹdẹkị ẹlẹ onyẹ ebọn wẹ, bụ ọ narịn Ebraham' ụzọ ohu imẹ ụzọ iri, gọzidẹ ẹ—ọ gọzidẹ onyẹ nwẹn Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ kwe nkwa! 7 Onyẹ ọwụlẹ a marịngụọ nị onyẹ kanị ya nwẹ a gọzi ibe ẹ.

8 Nke ụmụ Livaị, ndị hụn a narịn ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-iri wụ ịhịan mmaka, hụn o mẹ ni, omẹgụụ a nwụnhụn wẹ. Kanị, ụdị nke Mẹkizẹdẹkị, onyẹ hụn a narịn nị wụ onyẹ hụn Ẹhụhụọ-nsọ ku n'ọ hụ ndụn. 9 Ya wụ, ẹnyi k'a sazịdẹ ẹka sị nị Livaị lẹ enwẹn ẹ, hụn ụmụ a a narịn ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-iri ghaha ẹka Ebraham kụ Mẹkizẹdẹkị ụzọ-ohu-imẹ-ụzọ-iri, 10 makẹni Livaị rịkwọ ẹhụ nẹdi ẹ kanị wụ Ebraham ogẹn hụ Mẹkizẹdẹkị gi bịa d'e kunrun Ebraham.

Jesu Wụ Onyẹ Nchụ-ẹjan, Ụdị Nke Mẹkizẹdẹkị
(Ẹbụ-ọma 110.4)

11 Ya wụ, omẹni ụdị ẹjan ebọn Livaị a chụ—ẹjan ahụn ya lẹ Iwu hụ wẹ ye wẹ wị bịa, te nwọn ikẹn o gi e mẹ ihiẹn n'o zu oke kẹ Osolobuẹ dọn chọ, kị haịn nwan o gi rị Osolobuẹ mkpa ikumẹzi oku onyẹ nchụ-ẹjan ọzọ—ụdị nke Mẹkizẹdẹkị, ẹlẹzidẹ ụdị nke Ẹrọnụ?

12 Wẹ wepụ ụdị ẹjan lẹ ndị nchụ-ẹjan rịnị, nị e webanhan wẹ ụdị ọzọ, wẹ k'e webanhanzịrịrị iwu ọhụn hụn ya lẹ ụdị ọhụn hụ wụ ohu.

13 Jesuni, hụn ihiẹn ndịnị rị e zin ẹka, wụ onyẹ ebọn ọzọ, bụ o nwọntuni onyẹ ebọn hụ rụn ọrụn rịkẹ onyẹ nchụ-ẹjan. 14 Makẹni, o we ẹnya nị Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ onyẹ ebọn Juda, bụ Mozizi a kpọnị ya wụ ebọn ẹfan ogẹn o gi ku oku ndị nchụ-ẹjan. 15 Ihiẹn o gi wekẹnmẹdẹ ẹnya wụ nị, ezioku-ezioku, ụdị onyẹ nchụ-ẹjan ọzọ, hụn nọ kẹ Mẹkizẹdẹkị a pụhagụọ nwan. 16 Ẹlẹ ebọn hụ Iwu Mozizi kpọ ẹfan kẹ Onyẹ nchụ-ẹjan ọzọnị gha pụha; ya wụ, ẹlẹ ebọn ọ gha bịa k'o gi wụrụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan, kama, ọ wụ a makẹ ikẹn o nwọn hụn o gi a rị ndụn jẹnrin ejẹn. 17 Makẹni ihiẹn Ẹhụhụọ-nsọ ku banyen'ẹ wụ,

"Ị wụ onyẹ nchụ-ẹjan jẹnrin ejẹn,
ụdị nke Mẹkizẹdẹkị."

18 Ya wụ, Osolobuẹ a kagbugụọ Iwu mbụ, makẹni ndụn a rị Iwu hụ, makẹni Iwu hụ asanị ẹka mẹ ihiẹn hụn rị mkpa— 19 makẹni Iwu mbụ hụ e mẹni ihiẹn ọwụlẹ n'o zu oke. Kama, Osolobuẹ e webanhangụọ nwan ụzọ ọhụn, olile-ẹnya ọhụn, hụn ka mma, hụn ẹnyi e gi s'ẹka nọkunmẹ Osolobuẹ.

20 Osolobuẹ kun enwẹn ẹ gi biye ihiẹnni ẹka. O kunni ihiẹn ọwụlẹ ogẹn o gi tumẹ ndị nchụ-ẹjan mbụ hụ ndị, 21 kanị o kun enwẹn ẹ tumẹ Jizọsị onyẹ nchụ-ẹjan. Makẹni Osolobuẹ sị a,

"Di-nwọnni-ẹnyi e kungụọ enwẹn ẹ,
o gbehutọkọ obi ẹ.

Ọ sị,

'Ị wụ onyẹ nchụ-ẹjan jẹnrin ejẹn,
ụdị nke Mẹkizẹdẹkị!' "

22 Ihiẹn ichẹnni haịn nwan Jizọsị gi wụrụ onyẹ obi gi e ru ẹnyi alị nị
nkwerigbama ọhụnnị ka mma. 23 Ihiẹn ọzọ rị ichẹn rịzịkwọ: ndị nchụ-
ẹjan mbụ hụ bu ọda makẹni ọnwụn a nịnị onyẹ ọwụlẹ imẹ wẹ rụnsọnmẹ
ya wụ ọrụn. 24 Kanị, ya nwẹn awụbehikọ onyẹ nchụ-ẹjan makẹni ọ rị a-rị
jẹnrin ejẹn. 25 Ya wụ n'o k'a saẹka zụọpụhachanrịn ndị hụ ghaha ẹka bịa d'e
kunrun Osolobuẹ, zụọpụhachanrịn wẹ d'e ru njẹndemẹ, makẹni ọ rị ndụn
jẹnrin ejẹn, a rịọdọnni wẹ ebe Osolobuẹ rị. 26 Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ ẹnịna e
furughọ ẹnyi: onyẹ-isi nchụ-ẹjan hụn rị nsọ, hụn mẹlẹni njọ, hụn nwọnlẹni
ebe ọ nọ rụ, hụn ya lẹ ndị-njọ wụlẹni ohu, hụn wẹ busigụụ elu, ye ẹ ọnọdị
kachanrịnnị imẹ elu-igwee. 27 Ọ nọnị kẹ ndị-isi nchụ-ẹjan ọzọ hụ; ọ rịnị
mkpa n'o k'a chụsọnmẹ ẹjan ụhụọhịn-ụhụọhịn: o gigụụ ifiri njọ a chụ ẹjan,
o gi ifiri njọ ndị ọzọ chụ. Ọ chụgụọ ẹjan mgbe ohu, chụchanrịn a—ogẹn hụ
o gi we enwẹn ẹ ye. Ịya wụzịkwọ ẹjan ikpazụụn.
28 Iwu Mozizi e tumẹ ịhịan-mmaka zulẹni oke nị wẹ wụrụ ndị-isi nchụ-
ẹjan; kanị Osolobuẹ e gigụọ oku o ku tumẹ Nwa Osolobuẹ hụn zu oke
jẹnrin ejẹn n'ọ wụrụ onyẹ-isi nchụ-ẹjan. Osolobuẹ kun enwẹn ẹ yeni oku
ahụn o ku; o ku ya wụ oku ọsụọn'a nị Iwu Mozizi a rịgụọlẹ.

Isi Nke Ẹsatọ

Onyẹ Nchụ-ẹjan Ọhụn Lẹ Nkwerigbama Ọhụn
(Jẹrimaya 31.31-34; Mat 26.28)

1 Isi-oku rị ihiẹnni ẹnyi rị e ku wụ nị ẹnyi nwọn nwan ụdị onyẹ-isi
nchụ-ẹjan hụn rị oche ẹka-nni ukpo Osolobuẹ imẹ elu-igwee, ebẹhụ ọghọ
kachanrịnnị rị— 2 hụn rị a rụn Ebẹhụ Kachanrịn Nsọ imẹ Ọdụ-ofufe hụ
wụ nke ezigbo ẹ hụn rị elu-igwee, Ọdụ-ofufe hụ hụn Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ
mẹmẹ, ẹlẹ hụn ịhịan gi ẹka mẹmẹ.
3 Ihiẹn haịn wẹ gi e tumẹ onyẹ-isi nchụ-ẹjan ọwụlẹ wụ kẹni ọ yesọnmẹ
oyiye, a chụsọnmẹ ẹjan. Ya wụ nị o k'e nwẹzịrịrị ihiẹn onyẹ nchụ-ẹjannị
ẹnyi rị e ku oku e ye. 4 Omẹni elu-ụwa k'ọ rị, o ke wụ onyẹ nchụ-ẹjan kaka
—ebe o mẹ ni ndị nchụ-ẹjan hụn a chụ ẹjan kẹ Iwu Mozizi dọn ku hụ a.
5 Ebẹhụ wẹ nọ e fe ofufe hụn rị elu-uwa yihụ nke ezigbo ẹ hụn rị elu-
igwee eyi, onyinyọn ẹ rọ. Makẹni, ogẹn hụ Mozizi gi jẹnkọ d'a rụn Ọdụ-
ofufe hụ, Osolobuẹ nọ gba a mkpịnsịn-ẹka, sị a, "Hụnkwọ a nị ị rụn ihiẹn ile
n'o yi hụn wẹ ghọsị ị elu-ugu." 6 Kanị, Jesu e nwẹhẹngụọ ọrụn ka nke wẹ
mma, ebe o mẹ ni ọ wụ onyẹ e dọnzi ẹgbata imẹ nkwerigbama hụn ka nke
wẹ mma—nkwerigbama Osolobuẹ tumẹ, kwesọnmẹ nkwa ka mma.
7 Makẹni, omẹni ya wụ nkwerigbama ibuzọ zuchanrịn oke, o k'e nwọn
mkpa ọ rị nị Osolobuẹ k'e webanhan nke ẹbụọ. 8 Kanị Osolobuẹ hụn
ihiẹn rịlẹni mma imẹ ndị nke ẹ, makẹni ya wụ nkwerigbama ibuzọ
ezuchanrịnnị oke, 'ya haịn o gi sị,
"Di-nwọnni-ẹnyi sị,
'Lee ẹ,
ogẹn lala,
hụn m k'e gi tumẹ nkwerigbama ọhụn
ẹgbata mmẹ lẹ ndị Izrẹlụ lẹ Juda;
9 ọ rịkọ kẹ nkwerigbama hụ
mmẹ lẹ ndị nẹdi wẹ kanị nwọn,
ụhụọhịn hụ m kwọndọn wẹ ẹka
gha alị Ijiptu dupụha wẹ.
Makẹni edọnmẹni wẹ

nkwerigbama m—
'ya haịn
m gi la wẹ tọ.’
Ya kẹ Di-nwọnni-ẹnyi ku.
10 ‘Di-nwọnni-ẹnyi sị, ọnwan wụ nkwerigbama hụ
hụn m jẹnkọ d'e tumẹ
ẹgbata mmẹ lẹ ndị Izrẹlụ,
o mẹgụụ:
m jẹnkọ d'e bu iwu m rị ichẹn-ichẹn
che imẹ uche wẹ,
de wẹ ye imẹ obi wẹ.
M k'a wụ Osolobuẹ wẹ,
a wụrụ wẹ ndị nke m.
11 Ẹlẹzi hụn ịhịan k'a kuzimẹ ibe ẹ,
mọbụ gwama ibe ẹ,
“Marịnkwọ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi.” Kaka!
Makẹni,
wẹ ile jẹnkọ d'a marịn m;
gha onyẹ kachanrịn ntịn imẹ wẹ
d'e ru onyẹ kachanrịnnị.
12 Makẹni,
m k'e mẹ ni wẹ omikẹn,
gbagharị wẹ eje-ihiẹn ndị wẹ mẹ;
a nyanhankọzị m njọ ndị hụn wẹ mẹsọnmẹ.’ ”
13 Hụnnị ọ rị nwan e ku oku nkwerigbama ọhụn, ya wụ n'o mẹgụọ nke mbụ wụrụ nwan ihiẹn-akan; bụ omẹni ihiẹn wụ ihiẹn-akan bụ ọ hụ a kawaye ẹgẹdi, ya wụ nị ogẹn ẹ e d'a gụụ.

Isi Nke Itenẹi

Kẹ Wẹ E Fee Ofufe Mbụ Ahụn

1 Nkwerigbama nke ibuzọ hụ nwọn ụmụ iwu ndị sọn n'ẹ hụn wẹ gi e fe Osolobuẹ, nwẹzikwọ ebe w'a nọ e fe ofufe hụn rị elu-ụwanị.
2 Ọdụ-ofufe ahụn wẹ rụn nwọn mmughẹ ẹbụọ. Imẹ mmughẹ nke ibuzọ kẹ teburu lẹ obu-ukpẹ ahụn rị; ogbe brẹdi ndị ahụn w'e dọnmẹ elu teburu ogẹn ile rịzịkwọ ebẹhụ. W'a kpọ mmughẹni “Ebe rị nsọ.” Wẹ gi ẹkwa gbọnbepụ mmughẹni ihun lẹ azụụn. 3 Wẹ ghafe ẹkwa mgbọnbepụ hụn ẹbọ—ya wụ, hụn rị ẹgbata mmughẹ ẹbụọnị, a banye wẹ mmughẹ hụn m'ẹ ẹbụọ, hụn w'a kpọ “Ebe Kachanrịn nsọ.” 4 Ebeni kẹ ihiẹn hụ wẹ gi goru mẹmẹ, hụn wẹ nọ elu ẹ a dụn nsẹnsị ọkụn, rị. Ẹkpẹti-nkwerigbama hụ rịzịkwọ ebeni. Wẹ gi osisi rụn a, gi goru nyankwama ẹhụ a ile, kẹ imẹ ẹ kẹ azụụn a. Imẹ ẹ kẹ mkpu goru hụ wẹ buche ihiẹn ahụn wẹ risọnmẹ imẹ atụ hụn wẹ kpọ mana rị; ọkpọ Ẹrọnụ ahụn gbọrịnị lẹ ibe ọmụma ẹbụọ hụ wẹ kaye Iwu iri ahụn Osolobuẹ ye Mozizi rịzịkwọ ebẹhụ. 5 Elu ẹkpẹtini kẹ ndị mmọn-ozi ẹbụọ wẹ kpụ rị. Ihiẹn w'a kpọ ndị mmọn-ozi ẹbụọnị wụ cherobim. Uwẹ a ghọsị nị ọghọ Osolobuẹ rị ebẹhụ. Wẹ shịafụ nku wẹ elu ẹkpẹti ahụn. Ihiẹn w'a kpọ elu ẹkpẹti ahụn wụ Oche-omikẹn.

Kanị, ẹnyi a s'ẹka kuru ihiẹn ndịnị alị kikẹnni.
6 Ẹnịna kẹ wẹ dọnmẹsọnmẹ ihiẹn ndịnị wẹ. Ndị nchụ-ẹjan a banyesọnmẹ mmughẹ nke ibuzọ ogẹn ile d'a rụn ọrụn rịnị nị wẹ, hụn wẹ gi e mẹzu omẹnalị ofufe. 7 Kanị, onyẹ-isi nchụ-ẹjan sụọ a banye mmughẹ hụ mẹ ẹ

ẹbụọ. Mgbe ohu sụọ k'ọ banye ẹ ahụa. Ọ banyekọnị, o k'e girịrị ẹdeke anụ, hụn o jẹnkọ d'e gi chụ ẹjan. Ọ chụ ya wụ ẹjan makẹ njọ ya lẹ enwẹn ẹ lẹ njọ ndị Izrẹlụ kpachanpụlẹni ẹnya mẹ. 8 Mmọn-nsọ gi ihiẹn ndịnị a ghọsị nị omẹni echẹn kẹ wẹ rịkwọ e fe ofufe Ọdụ-ofufe ibuzọ hụ, ụzọ wẹ gha a banye Ebe ahụn rị nsọ nke-esi e ke pụha. 9 Wẹ gi ihiẹnni a kọwa ogẹnni ẹnyi rị imẹ ẹ. Ọnwan rị a ghọsị nị oyiye w'e yesọnmẹ lẹ ẹjan ile w'a chụyeni Osolobuẹ imẹ ofufe mbụ ahụn asaẹka mẹ obi ndị rị e fe ofufe hụ rị ọchan. 10 Makẹni oyiye lẹ ẹjan ndịnị wẹ wụhụ oku ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra ichẹn-ichẹn lẹ nchanchan rị ichẹn-ichẹn wẹ gi e dọn ihiẹn nsọ. Ihiẹn ndịnị ile wụhụ omẹnalị ẹnya e legha, hụn Osolobuẹ tumẹ ni wẹ nị w'e mẹsọnmẹ d'e ru ogẹn o k'e gi tumẹ ihiẹn ọhụn hụn zu oke.

Kẹ Wẹ E Fee Ofufe Ọhụn

11 Kanị, Kraịstị a bịagụọ nwan nọkẹ onyẹ-isi nchụ-ẹjan d'e wẹhẹ ihiẹn ọma ndị hụ rịtulẹni. Ọ banyegụọ Ọdụ-ofufe hụn kanị, hụn ka a oke e zu, hụn wẹ gilẹni ẹka mẹmẹ, ya wụ, hụn wẹ gilẹni ihiẹn ụwanị wẹ ke eke mẹmẹ. 12 Ọ gigụọ nwan mgbe ohu banyechanrịn Ebe Kachanrịn Nsọ. Ẹlẹkwọ ẹdeke ewu lẹ nwa okẹn-efin k'o gi banye, kanị, ẹdeke ya lẹ enwẹn ẹ, gi ẹ wẹhẹ nzụọfụha itẹbitẹ.

13 Makẹni, omẹni ifekpu wẹ hụ ẹdeke ewu lẹ okẹn-efin lẹ ntụn nwa-efin wẹ dụn ọkụn kẹ onyẹ rịlẹni ụchan (onyẹ mẹ ihiẹn Iwu a sọ) gi a rịzị ụchan, a nabanhanzị w'a, 14 ya wụ nị ẹdeke Kraịstị jẹnkọ d'a sa ẹka chanchan obi ẹnyi ọhụnma-ọhụnma, chanchanpụ ihiẹn ndị ghalẹni e ye ndụn hụn ẹnyi e mẹsọnmẹ, chanchanpụchanrịn a, kẹni ẹnyi hụn ụzọ fe Osolobuẹ rị ndụn makẹni ndụn Kraịstị hụn nwẹlẹni ntụpọ kẹ Kraịstị gi chụyeni Osolobuẹ ẹjan, ghahanị Mmọn-nsọ itẹbitẹ. 15 Ya wụ nị Jizọsị wụ onyẹ e wegbamanị imẹ nkwerigbama ọhụn. Ịya k'ọ wụ kẹni ndị hụ wẹ kpọ oku hụn ụzọ nwọnhẹn ihiẹn hụ k'a tọ jẹnrin ejẹn Osolobuẹ kwe nkwa a. Wẹ k'e nwẹhẹn ẹ, ebe o mẹ ni o nwọngụọ onyẹ nwụnhụnnị hụn wẹ gi ndụn a gbapụha wẹ, makẹ njọ wẹ mẹsọnmẹ okpuru nkwerigbama ibuzọ hụ gha e ri isi wẹ.

16 Makẹni, ịhịan kugụụ kẹ wẹ k'a dọn ke uku ẹ, wẹ sikọ d'a ghọsịgụụ nị onyẹ hụ a nwụnhụgụọ, wẹ kebe gi ihiẹn o ku rụnma ọrụn. 17 Ịhịan nwụnhụgụụ sụọ kẹ uku ẹ o ke nọ a pa ire. Egikọ w'a rụn ọrụn ebe ọ rị ndụn.

18 Ya haịn nkwerigbama mbụ hụ gilẹni bidọndẹ bụ ẹdeke anụ wẹ gbu egbu arị a. 19 Makẹni, ogẹn Mozizi gi gwachanrịngụụ ndị hụ ihiẹn ile Iwu hụ sị wẹ e mẹ, ya ọ nọ weri ẹdeke nwa-efin [lẹ ewu] wẹ gbu lẹ mirin, gi ẹṅẹnrẹn anụ e nwun ufie-ufie lẹ ukun ẹfịfịa w'a kpọ haịsọpụ derisọnmẹ ẹdeke lẹ mirin hụ, fekpusọnmẹ kẹ Ẹhụhụọ-Iwu hụ lẹ enwẹn ẹ kẹ ndị Izrẹlụ ile— 20 a sị wẹ, "Hụnnị wụ ẹdeke wẹ rị e gi e tumẹ nkwerigbama hụ hụn Osolobuẹ kwademẹ ni ụnụ." 21 Ẹrịrazịkwọ kẹ Mozizi dọn fekpusọnmẹ Ọdụ-ofufe hụ lẹ arịa ile wẹ gi e fe ofufe. 22 Ezioku-ezioku, okpuru Iwu Mozizi, o d'a wụrụ nị ẹdeke kẹ wẹ gi e dọn ihiẹn ile nsọ: omẹni egbuni wẹ anụ—omẹni ẹdeke arịa, mgbagharị njọ arịkọ.

Ẹjan Kraịstị E Wepụ Njọ

23 O mẹ nwan nị omẹnalị ndị hụ ile rị mkpa igi dọn Ọdụ-ofufe rị ụwa nsọ —bụ onyinyọn mmakalaka rọ, ya wụ nị ẹjan ka ndị hụ mma kẹ nke ezigbo ẹ rị elu-igwee chọ. 24 Makẹni, ẹlẹ Ebẹhụ wẹ gi ẹka mẹmẹ wẹ nọ e fe ofufe —hụn wụhụ onyinyọn nke ezigbo ẹ kẹ Kraịstị banye, kama, ọ banyegụọ nwan elu-igwee lẹ enwẹn ẹ, weri ọnọdị ebe Osolobuẹ rị makẹ ọrịnịmma

ẹnyi. 25 Ẹlẹkwọ hụn o k'e gi gi enwẹn ẹ chụsọnmẹ ẹjan, a chụ, achụdọnzi rịkẹ
kẹ onyẹ-isi nchụ-ẹjan rị elu-ụwa dọn e mẹ, e gi ẹdeke wụlẹni nke ẹ a banye
Ebẹhụ Kachanrịn Nsọ ahụa-ahụa. 26 Omẹni nke Jizọsị rị ẹrịra, nkẹ ọ hụ a
nwụn anwụndọnzi kete w'e kelẹ ụwa! Kanị, ezioku wụ n'ọ bịagụọ nwan
mgbe ohuni sụọ ọgụgụ-ogẹnni, d'e wepụchanrịn njọ ghahanị igi enwẹn ẹ
chụ-ẹjan.
27 K'o dọn wụrụ nị ịhịan a nwụnhụn mgbe ohu, ọhụn mẹgụụ, okinkin-
ikpe e sọn ẹ, 28 ẹrịra k'o dọnzị wụrụ nị hụnnị Osolobuẹ gigụụ Kraịstị chụ
ẹjan mgbe ohu sụọ chụchanrịn a, hụn Kraịstị gi buru njọ ndị bu ọda, Kraịstị
lalazị hụn mẹ ẹ mgbe ẹbụọ—ẹlẹzi oku njọ k'ọ lalanị, kama, ọ lala d'a
zụọpụha ndị hụn rị e lekẹnmẹ ẹnya a.

Isi Nke Iri

Jizọsị E Gigụọ Ẹjan Ohu Hụ Ọ Chụ Chụchanrịn Ẹjan Ile

1 Ebe o mẹ ni ihiẹn rị imẹ Iwu Mozizi wụhụ onyinyọn ihiẹn rị mma
lalanị, ẹlẹ ezigbo ẹ; ya wụ nị ẹjan hụ w'a chụsọnmẹ ahụa-ahụa asakọ
nwan ẹka chanchanfụ njọ ndị a bịa d'e fe Osolobuẹ, mẹ wẹ zu oke.
2 Omẹni o te sa ẹka a chanchanpụ njọ, nkẹ ndị hụn e fe ofufe a chụbehi
ẹjan. Makẹni, nkẹ njọ wẹ a wụrụ ihiẹn wẹ chanchanpụ mgbe ohu hụ,
chanchanpụchanrịn a, obi e ke gha e gbuzi wẹ mgbu. 3 Kanị, ẹjan ndị hụ
w'a chụ a nyanhansọnmẹ ni ndị rị a bịa d'e fe ofufe njọ wẹ ahụa-ahụa, a
nyanhan nị wẹ nị w'e mẹsọnmẹ njọ, 4 makẹni ẹdeke okẹn-efin lẹ ewu asaẹka
wepụ njọ. 5 Ya haịn ogẹn Kraịstị gi bịa imẹ ụwa, ọ sị,

"Kẹ ẹjan-o, kẹ oyiye-o, o nwọnni hụn ị chọ;
kama, ẹhụ k'i kwademẹni m.
6 Kẹ oyiye wẹ dụn ọkụn-o kẹ oyiye w'e ye makẹ ifiri njọ-o,
o nwọnni hụn a sụọ ị ụsụọ.
7 Ya m nọ sị 'Lee ẹ, Osolobuẹ, a bịaọlẹ m d'e mẹ uche i—
nọkẹ kẹ wẹ dọn de banyeni m imẹ Ẹkụkwọ-nsọ.' "

8 Nke ibuzọ, ọ sị, "Kẹ ẹjan-o, kẹ oyiye-o, kẹ oyiye wẹ dụn ọkụn-o, kẹ oyiye
w'e ye makẹ ifiri njọ-o—o nwọnni hụn ị chọ, o nwọnni hụn a sụọ ị ụsụọ"
(ọsụọn'a nị Iwu sị w'e mẹsọnmẹ ihiẹn ndịnị). 9 Ya ọ nọzị sị, "Lee ẹ, a bịaọlẹ
m d'e mẹ **uche** i."

Ya wụ nị o bugụọ nke ibuzọ che ụsụọ kẹni o tumẹ hụn mẹ ẹ ẹbụọ. 10 Ịya
wụ **uche** Osolobuẹ kẹ Kraịstị mẹ nwan, hụn wẹ gi nwan dọn ẹnyi nsọ
ghahanị ẹjan Kraịstị gi ẹhụ a chụ, chụ a mgbe ohu, chụchanrịn a.
11 Onyẹ nchụ-ẹjan ọwụlẹ a rụn ọrụn a ụhụọhịn-ụhụọhịn, a chụsọnmẹ ụdị
ẹjan ohu hụ—ẹjan hụn ghalẹni asaẹka e wepụ njọ. 12 Kanị, nke Kraịstị wụ
nị ogẹn o gi gigụụ ifiri njọ chụ ẹjan ohu hụ o gi chụchanrịn ẹjan ile, ọ nọ
nọdị alị ẹka-nni Osolobuẹ. 13 Kete mgbe hụ, ọ rị e che mgbe Osolobuẹ k'e
gi gi ndị iṅẹnrẹn ẹ mẹmẹ n'ẹ ihiẹn o gi a zọma ụkụ a, 14 makẹni o gigụọ ẹjan
ohu mẹ ndị hụ o dọn nsọ wụrụ ndị zu oke jẹnrin ejẹn. 15 Mmọn-nsọ rịzịkwọ
a shịa ẹri o gi a ghọsị ẹnyi ni ihiẹnni wụ ezioku. O bu ụzọ sị,

16 "Di-nwọnni-ẹnyi sị,

'Ọnwan wụ nkwerigbama hụn m jẹnkọ e tumẹ
ẹgbata mẹ lẹ wẹ ogẹn hụ:
m jẹnkọ e bu iwu m che imẹ obi wẹ,
m k'e de wẹ ye imẹ uche wẹ.' " 17 Ọ nọ sịzị, "Anyanhankọzị m njọ wẹ
lẹ mmẹfie wẹ."

18 Ya wụ, ebe wẹ nọ gbagharịgụhụ njọ ndịnị wẹ, w'a ra chụzị ẹjan wẹ gi
e wepụ njọ.

Nị Ẹnyi Nọkunmẹ Osolobuẹ

19 Umunẹ m, ẹnyi e nwẹgụọ nwan ihiẹn obi gi e ru ẹnyi alị a banye Ebe
Osolobuẹ rị makẹ ihiẹn ẹdeke Jizọsị mẹ. 20 Ẹghẹẹ, makẹni Jizọsị a kwagụọ
nị ẹnyi ụzọ ọhụn hụ rị ndụn ghahanị ẹhụ a, ya wụ ọnwụn a, hụn o gi dọwapụ
nị ẹnyi ẹkwa mgbọnbepụ hụ. 21 Ọzọzị, ẹnyi nwọn okẹn onyẹ nchụ-ẹjan hụn
ụlọ Osolobuẹ rị ẹka a. 22 Ifiri ihiẹn ndịnị wẹ, nị ẹnyi gi ni nwan obi ẹnyi ile
lẹ obi erumalị ndị gi ya wụ onyẹ nchụ-ẹjan dọn ẹnya buruhẹ Osolobuẹ. Nị
ẹnyi bịa nwan makẹni o gigụọ ẹdeke ẹ fekpu obi ẹnyi, chanchanfụ ihiẹn ile
obi te gi a ma ẹnyi ikpe, gi mirin nwunni wụchanpụ ẹnyi ẹhụ.
23 Nị ẹnyi kwọnkẹnmẹ ni nwan olile-ẹnya hụ ẹnyi nwọn—makẹni Os-
olobuẹ hụn kwe ẹnyi nkwa furu onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya. O k'e mẹzu nkwa
a.
24 Nị ẹnyi a chọsọnmẹ ni ụzọ ẹnyi e gi e mẹ ibe ẹnyi e nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ, a
rụnzịkwọ ọrụn rị mma. 25 Ẹlẹ hụn ẹnyi e gi a latọ isọn ibe ẹnyi a gbakikomẹ
kẹ ndị hụ imẹ ẹnyi dọn e mẹ. Kama, nị ẹnyi a kasị ibe ẹnyi obi, tụmadụ
hụnnị ẹnyi rị a hụn kẹ ụhụọhịn Di-nwọnni-ẹnyi rị a rịwaye nsue.
26 Makẹni, omẹni ẹnyi a kpachanpụ ẹnya tọ njọ e mẹ, ebe ẹnyi marịngụụ
ezioku, o nwọnzini ẹjan ọwụlẹ họdụnị hụn wẹ jẹnkọ d'a chụ gi wepụ njọ.
27 Kama, ihiẹn k'a gha e che onyẹ ahụn wụ ikpe-ọmụma hụn a tụ egun lẹ
okẹn ọkụn hụn jẹnkọ d'a dụnpụchanrịn ndị-iṅẹnrẹn Osolobuẹ. 28 Makẹni,
ebe o mẹ ni onyẹ ọwụlẹ dan Iwu Mozizi, e gbu w'ẹ, emẹni wẹ omikẹn ẹ—
madụ ẹbụọ mọbụ ẹtọ shịahụ ẹri n'o mẹ ihiẹn hụ, 29 nanị k'i ro nị afụnfụn
furu wẹ k'e ye ndị legberi Nwa Osolobuẹ k'a jọhan njọ—ndị lenịa ẹdeke
nkwerigbama hụ wẹ gi dọn wẹ nsọ, kpasu Mmọn-nsọ wẹ gha mẹn'ẹ ẹfọma
iwe? 30 Makẹni ẹnyi a marịnghọ Osolobuẹ, onyẹ hụn sị, "Mmẹ nwẹ e
mẹgwarị; m k'a kụkin ụgwọ;" sịzị, "Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọ d'e kin ndị nke ẹ
ikpe." 31 Ihiẹn a tụ egun k'ọ wụ nị ịhịan danye ẹka Osolobuẹ hụn rị ndụn.

Nyanhan Nị Kẹ Ụnụ Dọn Bidọn

32 Ka nyanhankwọ nị ọrụrụ-alị hụ ụnụ gi kweri, ogẹn hụ wẹ gi
shịapụgụụ ụnụ ẹnya; nyanhankwọ nị kẹ ụnụ dọn dingbuchanrịn eje-
afụnfụn bu ọda bịanị nị ụnụ; 33 kẹ wẹ dọn kparisọnmẹ ụnụ, kpokposọnmẹ
ụnụ, kẹ ụnụ dọn sọndẹ ndị ọzọ wẹ rị e mẹ ẹrịra ta afụnfụn. 34 Ẹghẹẹ, ụnụ
a tadẹ ni ndị rị ụlọ-ngan afụnfụn ogẹn hụ; ogẹn wẹ gi napụ ụnụ ihiẹn ụnụ,
ụnụ e gidẹ ịghọghọ din ẹ, makẹni ụnụ a marịnghọ nị ụnụ lẹ enwẹn ụnụ
nwọn hụn ka mma lẹ hụn k'a tọ jẹnrin ejẹn.
35 Etuhukwọlẹ ni obi-erumalị hụ ụnụ nwọn imẹ Di-nwọnni-ẹnyi, makẹni
ụgwọ-ọrụn rịn'a e hikẹkwọ ogbe. 36 Makẹni, ọ rịka mkpa nị ụnụ din ndidi,
kẹni ụnụ hụn ụzọ mẹsọnmẹ uche Osolobuẹ, gi e nwọnhẹn ihiẹn hụ o kwe
nkwa a. 37 Nọkẹ kẹ Ẹkụkwọ-nsọ dọn ku,

"Ọ họdụ ẹkẹrẹ,
onyẹ hụn lalanị a bịa—
o biekọ.
38 Kanị,
okukwe kẹ onyẹ nke m hụn rị kẹ m chọ
k'e gi e bi.
Ọ gbakin azụụn,
ihiẹn ẹ asụọkọ m."

39 Kanị, ẹnyi a rị ndị hụn a gbakin-azụụn, gi ẹrịra tuhu; kama, ẹnyi rị ndị
k'a gha e nwọn **okukwe**, Osolobuẹ e gi ifiri ẹ zụọpụha wẹ.

Isi Nke Mmanaị

Okukwe

1 Kị wụ nwan **okukwe**? Okukwe wụ igi ẹ dọn n'i k'e nwọnhẹn ihiẹn ị rị
a tụ ẹnya a; igi ihiẹn dọn, bụ y'a rịnị e leghan'a.
2 Ufiri okukwe ndị mbụ ahụn nwẹ kẹ Osolobuẹ gi kunni wẹ ọhụnma.
3 Okukwe kẹ ẹnyi gi a ghọta nị oku-ọnụ kẹ Osolobuẹ gi ke ụwa, ya wụ nị
wẹ gha ihiẹn ẹnya ghalẹni a legha mẹmẹ ihiẹn ndị hụ ẹnya e legha. 4 Ebẹlụ
nwẹ okukwe: ịya k'o gi chụyeni Osolobuẹ ẹjan ka nke Keni mma. Ịya haịn
Osolobuẹ gi ku ni Ebẹlụ ọhụnma, kpọ a onyẹ rị kẹ Osolobuẹ dọn chọ, shịa
n'a ẹri nị oyiye o ye rị mma. Makẹni o nwẹ okukwe k'o gi wụrụ nị ọsụọn'a
n'ọ nwụnhụngụọ ọ hụkwọ e ku oku*. 5 Ẹnọkụ nwọn okukwe: ịya haịn
Osolobuẹ gi weri ẹ shi elu-igwee ebe ọ rị ndụn. Ọ nwụnhụnnị. A chọ w'a,
ahụnzịnị w'a, makẹni Osolobuẹ e werigụọ a. Makẹni, nị Osolobuẹ d'e weri
ẹ, Ẹkụkwọ-nsọ e kuọl'a nị "ó mẹ ihiẹn a sụọ Osolobuẹ."
6 Bụ ịhịan as'ẹka mẹ ihiẹn a sụọ Osolobuẹ, mmanị o nwẹghọ okukwe.
Makẹni, onyẹ ọwụlẹ bịa d'e kunrun Osolobuẹ k'e girịrị a dọn n'ọ rị arị,
n'ọ kụzịkwọ ndị a chọkẹnmẹn'ẹ ụgwọ. 7 Nụa nwọn okukwe. Ifiri ẹ, ogẹn
Osolobuẹ gi gwatọ a nị ihiẹn mẹtulẹni jẹnkọ d'e mẹ, ọ nọ gi ẹ dọn, gi egun
Osolobuẹ rụn ụgbọ-mirin pụ-ichẹn, hụn Osolobuẹ gi nwan zụọpụha ezi-lẹ-
ụlọ ya wụ Nụa. Ihiẹnni Nụa mẹ kẹ ikpe gi ma ụwa. Nua nọ gi ẹ wụrụ onyẹ
rị kẹ Osolobuẹ dọn chọ, wụrụ a makẹni o nwẹ okukwe.
8 Ebraham nwọn okukwe. Ịya haịn o gi kweri ogẹn Osolobuẹ gi kpọ a, sị
a shi ebe o jẹnkọ d'e ye ẹ, ọ nọ jẹnmẹ bụ ọ marịn ebe o jẹnkọ. 9 Okukwe k'o
gi kwashi alị hụ Osolobuẹ kwe ẹ nkwa d'e biri kẹ otunmuyẹ—e bisọnmẹ
imẹ ọdụ. Ẹrịra kẹ Aziki lẹ Jekọpụ, ndị rịzịkwọ ndị Osolobuẹ kwe ya wụ
nkwa, bisọnmẹ imẹ ọdụ. 10 Ebraham mẹ ẹrịra makẹni o bu obi lẹ ẹnya
zinmẹ obodo ahụn nwọn iyetọ hụn k'a tọnị, obodo ahụn Osolobuẹ gi ẹka
a rofụha, tụn.
11 Okukwe kẹ Ebraham gi saẹka mụ nwa, ọsụọn'a n'ọ kagụọ ẹgẹdi ọda-
ọda; ọsụọn'a nị Sara lẹ enwẹn ẹ wụ agan. Makẹni, Ebraham gi ẹ dọn nị
Chuku hụn kwe nkwa, furu wẹ gi e dọn ẹnya, n'o jẹnkọ d'e mẹzu nkwa
a. 12 Ya okẹnnyẹ ohuni ẹhụ a nwụnhụngụụ ebe ịmụ-nwa rị nọ mụ ụmụ
bukẹnmẹ ọda—nọkẹ kokisẹ rị elu-igwere, nọkẹ ẹjan rị mkpẹnrẹn ohimin
hụn wẹ ghalẹni a saẹka a gụngụụ.
13 Ndịnị ile kwọndọn okukwe nwụn, bụ w'e ke nwọnhẹn ihiẹn ndị hụ
Osolobuẹ kwe wẹ nkwa, kanị, e lechegụọnị wẹ ihiẹn ndị hụ, gi ịghọghọ
nabanhan wẹ. Wẹ kwerizikwọ nị wẹ wụ itumunyẹ imẹ ụwanị, e kuzikwọ
a. 14 Ndị e ku ẹnịna rị a ghọsị n'o nwọngụọ alị ẹnya wẹ rị hụn wụ nke wẹ.
15 Omẹni alị hụ wẹ gha pụha kẹ wẹ te rị e ro, efe te hụ a w'e gi kin-azụụn.
16 Kanị, wẹ rị a chọ alị hụn ka mma, ya wụ, nke elu-igwee. Ya haịn ifẹnrẹn
gilẹni e mẹ Osolobuẹ ịza Osolobuẹ wẹ, makẹni, ezioku-ezioku, o nwẹghọ
obodo ọ kwademẹni wẹ.
17 Makẹni Ebraham nwọn okukwe, ogẹn Osolobuẹ gi lele ẹ, ọ nọ bịa d'e
gi Aziki chụ ẹjan. Onyẹ nwẹn wẹ kwe nkwa ndị hụ nọ mẹmẹ n'ọ gi akpụ
nwa a ohu chụ ẹjan! 18 Nwa nwẹn wẹ gwa a oku ẹ, sị, "Ẹka Aziki kẹ ụmụ
wẹ jẹnkọ d'a kpọ nke i k'a gha bịa." 19 Ebraham gi ẹ dọn ni Osolobuẹ k'a

* **Isi Nke Mmanaị**:4 Jẹnẹsisi 4.10

saẹka weli onyẹ nwụnnị. Kẹ ihiẹn ile dọn mẹ, ọ rịchanrịnhụ kẹ ebe ọ nọ gha imẹ ọnwụn nwẹhẹnzi Aziki nke-esi.

20 Aziki nwọn okukwe. Ịya haịn o gi gọzi Jekọpụ lẹ Isọ—kusọnmẹ ihiẹn k'e mẹ imẹ ndụn wẹ ihun.

21 Jekọpụ nwọn okukwe: o d'a nwụn, ọ nọ gọzi onyẹ-onyẹ imẹ ụmụ Josẹfụ ẹbụọ, gi ọkpọ a wuzo, hulụa isi, fe Osolobuẹ. 22 Josẹfụ nwọn okukwe: ogẹn o gi jẹnkọ d'a nwụn, ọ nọ ku oku ọpụpụ ụmụ Izrẹlụ jẹnkọ d'a gha Ijiptu pụ, gwa wẹ kẹ wẹ k'e mẹ ọkpụkpụ a.

23 Ndị mụ Mozizi nwọn okukwe. Ya haịn wẹ gi zuemẹ Mozizi gha ogẹn wẹ gi mụ a d'e ru ifọn ẹtọ, makẹni wẹ hụn a nị ọ wụ nwa pu mma ọda-ọda, atụnị wẹ egun iwu hụ eze ye.

24 Mozizi nwọn okukwe: ogẹn o gi suepụha, ọ nọ jụ w'a kpọl'a nwa nwa-okpoho Fẹro, eze alị Ijiptu. 25 Ọ hanrịn n'ọ ka mma nị ya lẹ ndị nke Osolobuẹ wịrị ta afụnfụn karị imẹ Osolobuẹ njọ ebe ọ n'a chọ n'o ri-ụwa, iri-ụwa hụn ghalẹni a tọ. 26 O gi ẹ dọn nị mkpari lẹ nlegberi hụn gi ifiri Kraịstị bịanị ịhịan wụ akụ-lẹ-ụba hụn ka akụ-lẹ-ụba rị Ijiptu. O mẹ ẹrịra makẹni o bu ẹnya zinmẹ ụgwọ-ọrụn lalanị. 27 Makẹni o nwẹ okukwe, ọ nọ gha Ijiptu pụ; egun atụn'a nị iwe jẹnkọ d'e we eze wụ Fẹro. O leni ẹnya azụụn, kama, o dinsọnmẹ lẹkẹ sị ọ rị e legha Osolobuẹ, onyẹ ahụn wẹ ghalẹni e legha ẹnya. 28 Okukwe k'o gi mẹ Mmẹmmẹ-Nghafe lẹ Ifesọnmẹ ẹdeke ye ọnụmụzọ, hụn o gi mẹ ni mmọn-ozi hụ rị e gbu ụmụ ikẹnnyẹ ibuzọ ndị Ijiptu e gbuni ụmụ ikẹnnyẹ ibuzọ ndị Izrẹlụ.

29 Okukwe kẹ ndị Izrẹlụ gi ghafe Ohimin-Ufie lẹkẹ sị wẹ ghakọ akpakalị. Kanị, ogẹn ndị Ijiptu gi chọ nị wẹ nwẹn ghafe, mirin nọ rukpumẹ wẹ, wẹ nọ ragbu enwẹn wẹ.

30 Okukwe ndị Izrẹlụ nwẹ kẹ ụgba Jẹriko gi dan ogẹn wẹ gi jẹnhunmẹgụụ a akpụ-ụhụọhịn ẹsa. 31 Okukwe ịgbaraja hụ wụ Rehabụ nwẹn haịn o gilẹni sọn ndị hụn nufụ isi la ntikpọ—makẹni o gi ifiri okukwe ẹ gi udọn nabanhan ndị Izrẹlụ hụ gi nzuzue bịa d'e lele alị wẹ wụ Jẹriko.

32 Kị m k'e kuzi nwan? Ogẹn arịa, nkẹ m'e te kumẹ oku Gidiọnị lẹ Barakị lẹ Samsịnị lẹ Jẹfta; oku Defidi lẹ Samuẹlụ lẹ ndị-amụma mbụ-mbụ—33 ndịnị ile nwọn okukwe—gi ẹ mẹri alị rị ichẹn-ichẹn; gi ẹ kị ọkịkị zinrinni; gi ẹ nwọnhẹn ihiẹn Osolobuẹ kwe wẹ nkwa a; gi ẹ kpukinsọnmẹ ẹwọrọ ọnụ; 34 gi ẹ tinyụn okẹn-ọkụn; gi ẹ wanahịn ogbugbu wẹ te k'e gi ọpịa-agha gbu wẹ; gi ẹ nwọnhẹn ikẹn ebe ndụn gụgụụ wẹ; gi ẹ kpa ikẹn agha; gi ẹ chụzịza ndị-agha ndị alị ọzọ. 35 Ikpoho ndị hụ imẹ wẹ nwẹ okukwe, Osolobuẹ nọ gi ẹ welini wẹ ndị nke wẹ nwụnhụgụnị.

Nke ndị ọzọ wụ nị wẹ gi ifiri okukwe wẹ mẹshi wẹ ikẹn ọda-ọda, kanị a jụ wẹ w'a hatulẹ wẹ, hụn nkẹ w'e gi tuhu okukwe wẹ, makẹni wẹ nwụn, wẹ k'e lihizi rị ndụn ka mma.

36 A kpa wẹ ndị ọzọ ye ẹmụ makẹ okukwe wẹ, gbu wẹ mkpịnsịn; e kẹndẹ wẹ ndị hụ imẹ wẹ ẹgbụn, tụ wẹ ye ụlọ-ngan—makẹ okukwe wẹ. 37 E gi wẹ ọmụma magbu ndị hụ imẹ wẹ; a kpọwa wẹ ndị hụ imẹ wẹ ụzọ ẹbụọ; e gi wẹ ọpịa-agha gbu ndị hụ imẹ wẹ.

Akpụkpọ atụnrụn lẹ akpụkpọ ewu sụọ kẹ w'a hụn e yi, e nwẹ wẹ ihiẹn ọwụlẹ mọbụ ndị e yeni wẹ ẹka; e kpokpo wẹ wẹ; e mẹja wẹ wẹ! 38 Ụwanị efuruni ndị nọ ẹrịra! W'a wahunmẹ imẹ atụ lẹ elu-ugu lẹ imẹ okporo lẹ ọnụ ndị rịsọnmẹ alị.

39 Eziẹ, wẹ ku oku ndịnị ile ọhụnma makẹ okukwe wẹ, kanị, o nwọnni onyẹ ọwụlẹ imẹ wẹ hụn nwọnhẹn **ihiẹ**n **ahụ**n Osolobuẹ kwe nkwa a.

40 Makẹni, Osolobuẹ kwademẹni ẹnyi ihiẹn ka mma, hụn o gi mẹ ni ezukọ
wẹ oke bụ ẹnyi a rị a.

Isi Nke Mmębụọ

Nị Ẹnyi Sọnmẹ Nzọmụkụ Kraịstị
(Mat 11.28-30)

1 Ya wụ, ebe o mẹ nwan ni igunrun ndị ọshẹri han ẹnịna fihunmẹ ẹnyi
lẹkẹ ọgbọ*, nị ẹnyi latọ nwan ihiẹn ọwụlẹ hụn a nyịndannị ẹnyi, natọzịkwọ
njọ ahụn e mẹsọnmẹ ẹnyi uke. Nị ẹnyi dikẹnmẹ, gba ọsọnị Osolobuẹ ketọnị
ẹnyi, 2 bu ẹnya zinmẹ Jizọsị, hụn wụ mbidọn lẹ ọgụgụ okukwe ẹnyi; hụn
gi ifiri ịghọghọ hụn rị e che n'ẹ dingbu obe hụ, legberi ifẹnrẹn rịn'a. Ọ
nọdịgụọ nwan alị ẹka-nni ukpo Osolobuẹ.
3 Rokpọ nị onyẹni dingbu ihiẹn ahụn ile ẹka ndị-njọ—amamgbe ndụn a
gụụ ụnụ mọbụ ụnụ e tuhu okukwe ụnụ. 4 Ọgụnnị ụnụ rị e che njọ, ụnụ e ke
cherudẹ ẹ ebe ọ nọ napụ ụnụ ndụn ụnụ. 5 Ụnụ a zọgụọdẹ oku nkasị-obini
Osolobuẹ ku, hụn o gi a gba ụnụ umẹ nọkẹ ụmụ a ra? Ọ sị,
"Nwa m,
elegberilẹ afụnfụn Di-nwọnni-ẹnyi gi a zụn ị;
anịlẹ ndụn gụụ ị ebe ọ rị a jụgbọ ị;
6 makẹni,
afụnfụn kẹ Di-nwọnni-ẹnyi gi a zụn
onyẹ o bu obi;
onyẹ hụn ọ nabanhan nọkẹ nwa a
k'ọ fịan mkpịnsịn."
7 E digbu ni nwan afụnfụn, e weri ẹ nọkẹ ọzụnzụn. Osolobuẹ gi ẹ a ghọsị
nị ụmụ a kẹ ụnụ wụ nke-esi. Elee nwa kẹ nẹdi ẹ ghalẹni e ye afụnfụn ebe
ọ n'a zụn a? 8 Omẹni eyeni wẹ ụnụ afụnfụn wẹ gi a zụn nwa kẹ wẹ dọn
e ye onyẹ ọwụlẹ wụ nwa nke-esi, ya wụ nị ụnụ ẹlẹ ụmụ nke-esi. 9 Ebe
o mẹ ni ẹnyi a gbayeghọ ndị nẹdi ẹnyi rị elu ụwanị ogẹn wẹ gi e ye ẹnyi
afụnfụn wẹ gi zụn ẹnyi, o furuni nị ẹnyi wepụha obi ẹnyi bu enwẹn ẹnyi che
okpuru Nẹdi ẹnyi nke imẹ Mmọn wụ Osolobuẹ, kẹni ẹnyi hụn ụzọ nwọn
ndụn? 10 Ndị nẹdi ẹnyi e yeghọ ẹnyi afụnfụn ẹkẹrẹ ogẹn ebe wẹ n'a zụn
ẹnyi kẹ wẹ marịnhan, kanị ya lẹ enwẹn ẹ wụ Osolobuẹ gi afụnfụn a zụn
ẹnyi kẹni ọ rịnị ẹnyi mma nke-esi, kẹni ẹnyi sọn ẹ rị nsọ. 11 Afụnfụn w'e
ye ịhịan wẹ gha a zụn a ra sụọ ụsụọ ogẹn hụ ịhịan gi rị imẹ ẹ, ụfụ k'ọ fụ.
Kanị, omẹgụụ, ọ mịpụha nị ndị wẹ gi ẹ zụn mkpụrụ, hụn wụ udọn lẹ ibi kẹ
Chuku chọ.

Ndụnmọdụn Lẹ Ẹka-ntịn

12 Gbakẹnmẹ ni nwan ẹka, ụnụ a gbakẹnmẹzịkwọ mkpụ-ụkụ ndị ahụn rị
a ma nni. 13 Kwa nị nị nwan ọkụ ụnụ ụzọ zinrinni, kẹni ụkụ rịlẹni ikẹn hụn
ụzọ dịnhịn, amamgbe ọ kwapụ.

Ajụkwọlẹ Ni Eyemẹka Osolobuẹ!

14 A lịlịma nị nị udọn a rị ẹgbata ụnụ lẹ onyẹ ọwụlẹ lẹ ni ụnụ a rịzịkwọ
nsọ, makẹni onyẹ rịlẹni nsọ ahụnkọ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi.
15 Hụn n'a n'o nwọnni onyẹ ẹfọma Osolobuẹ fie; nị ize arịnị imẹ igunrun
ụnụ, buhẹ nsọngbu, mẹrụ ndị bu ọda—ẹrịra mkpọgụn dọn e suepụha.
16 Hụnzịkwọ n'a nị o nwọnni onyẹ rị a ghẹrẹni, mọbụ onyẹ nọkẹ Isọ—
hụn nwọnlẹni ihiẹn ọ kpọ ihiẹn Osolobuẹ, hụn gi ifiri ọkwa ihiẹn-oriri ohu

* **Isi Nke Mmębụọ**:1 Griki: orukpu

repụ ọnọdị nwa-ibuzọ ọ wụ. 17 Ụnụ a marịnghọ nị omęgụụ, ọ nọ chọ nị o
nwọnhẹn ngọzi hụ, kanị a jụ w'a; ọ sanị ęka gbehutọ ihiẹn, ọsụọn'a n'o gi
ęnya-mirin chọ ngọzi hụ.
18 Makęni, ęlę ihiẹn wę a saęka e mętụ ęka kę ụnụ bịa d'e kunrun—nọkę
kę ụmụ Izręlụ dọn bịa Ugu Saịnaị; ęlę okęn ọkụn rị e nwunni lę ishi lę ebe
wę nọ a kwan "okokoko!"; ęlę okęn ufere rị a kpọnị. 19 Ęlę olu opi rị a
hannị lę olu rị e ku ihiẹn o mę ni ndị nụn'a nọ rịọma nị asa wę ęka nụzị—
20 makęni obi wę asanị ęka bu iwu o ti: nị, "Ihiẹn ọwụlę ęhụ a mętụ ugu
hụ, wę magbu ę, ọsụọn'a nị anụ rọ"! 21 Ihiẹn ile wę rị a hụn a wụkęnmękę
ihiẹn egun, nke wụ nị, Mozizi lę enwęn ę nọdę sị, "Egun rị a tụ m, ęhụ rị a
ma m nni!"
22 Mba! Ugu Zayọnụ kę ụnụ bịa, obodo uku Osolobuę rị ndụn, Jerusalęm
hụn rị elu-igwee; ụnụ bịa d'e kunrun igunrun ndị mmọn-ozi wę ghalęni a
sa ęka a gụn; ụnụ bịa d'e kunrun ndị rị e mę mmęmmę, a ghọghọ. 23 Ụnụ
a bịagụọ d'e kunrun igunrun ụmụ ibuzọ Osolobuę, hụn wę deye ęfan wę
elu-igwee. Ụnụ a bịagụọ d'e kunrun Osolobuę hụn wụ ọka-ikpe ịhịan ile.
Ụnụ a bịagụọ d'e kunrun ndị bi elu kę Osolobuę dọn chọ hụn Osolobuę
męgụụ nwan mmọn wę zu oke. 24 Jizọsị kę ụnụ bịa d'e kunrun, onyę hụn
e wegbama Osolobuę lę ịhịan imę nkwerigbama ọhụn. Ụnụ a bịagụọ d'e
kunrun ędeke-nfesọnmę ahụn hụn rị e ku ihiẹn ka mma karị mmęgwarị
ahụn ędeke Ebęlụ sị wę męgwarị, makęni ọnwan sị gbagharị.
25 Hụnkwọ n'a nwan nị ụnụ apanị oku Osolobuę, onyę ahụn rị a gwa
ụnụ oku ogęnni. Makęni, omęni awanahịnnị wę ogęn hụ wę gi pa oku
Mozizi hụn nọ elu-ụwanị ogęn ahụn a dọ wę ęka-ntịn, ęnyi asakọkwọ ęka
wanahịn kaka, omęni ęnyi a pa oku Osolobuę hụn gha elu-igwee a dọ ęnyi
ęka-ntịn. 26 Ogęn hụ, ụwa kę olu ę zinzin; kanị, ogęnni, o kwegụọ nkwa, sị,
"M k'e zinzinzi ihiẹn ile: ęlęzi ụwa sụọ kę m sikọ nwan d'e zinzin, m k'e
zinzinzikwọ elu-igwere ile lę ihiẹn rịn'a." 27 Okuni o ku: "M k'e zinzinzi"
rị a ghọsị nị Osolobuę sikọ d'e wepụ ihiẹn ndị hụ wę a sa ęka e zinzinfụ,
ya wụ ihiẹn wę ke eke, kęni ọ hụn ụzọ họdụ hụn wę ghalęni a saęka e
męhunmę. 28 Ebe o mę nwan nị ęnyi rị e nwọnhẹn alị-eze hụn wę ghalęni
a saęka e męhunmę, nị ęnyi gi nwan ekele lę egun lę ęhụ-ọmụma-nni fe
Osolobuę ofufe furu hụn ọ nabanhan; 29 makęni ezioku-ezioku, Chuku
ęnyi wụ ọkụn hụn e bu ihiẹn e ri.

Isi Nke Mmętọ

Obibi Hụn A Sụọ Osolobuę Ụsụọ

1 E nwę ni ihiẹn-ọsụsụọ umunę ụnụ imę Kraịstị ogęn ile. 2 Egikwọlę ni
ịnabanhan ndị ọbịa gu egu—makęni, o nwọngụọ ndị gi ęnịna nabanhan ndị
mmọn-ozi, lee wę ọbịa—bụ a marịn wę nị ndị-mmọn ozi rọ. 3 A nyanhan
nị ndị rị ụlọ-ngan nọkę sị ụnụ lę wę rị ụlọ-ngan; a nyanhan nị ndị wę rị e
męshi-ikęn nọkę sị ụnụ kę wę rị e męshi ikęn. 4 Gbayekęnmę ni ọlụlụ di-
lę-nwunyę; kę di kę nwunyę ewiwikwọlę enwęn ę, męrụ elu-ukpo wę*—
makęni Osolobuę jęnkọ d'a ma ndị ughęrę ikpe. 5 Anịkwọlę ni egho a sụọ
ụnụ; a nị nị ihiẹn ụnụ nwọn e jun ụnụ ęfọ. Makęni, Osolobuę e kuọlę, sị,
"Ahapụkọ m ụnụ mọbụ la ụnụ tọ." 6 Ya wụ, ęnyi k'a saęka dụ ęka obi, sị,
"Di-nwọnni-ęnyi wụ onyę e yeni m ęka,
egun atụkọ m;

* **Isi Nke Mmętọ**:4 Di esọnlę okpoho ọzọ; nwunyę esọnlę okęnnyę ọzọ.

kị ịhịan k'a saęka mę m?”
7 Nyanhan nị ndị-ndu ụnụ, hụn gwa ụnụ oku Osolobuę; lekpọ nị ihiębn
ndụn wę rụnpụha; kịnrịn nị okukwe wę. 8 Kę Jizọsị Kraịstị rị ụnyanhụn k'ọ
rị tannị; ọ k'a rị ęrịra jęnrin ejęn. 9 Awụkwọlę ni ndị wę gi nkuzi rị ichęn-
ichęn e dufie; makęni ọ rịka mma ebe ọ nọ mę ni eyemęka Osolobuę kę
obi gi ru ịhịan alị, nị ęlę idọnmęsọnmę iwu ihiębn-oriri—iwu ihiębn-oriri hụn
bantulęni ni ndị e dọnmę ni wę erere. 10 Ukpo nchụ-ęjan nke ęnyi wụ ụdị
hụn o mę ni ndị nchụ-ęjan hụn a rụn imę Ọdụ-ofufe akan hụ efuruni nị wę
ri ihiębn rị n'a.
11 Onyę-isi nchụ-ęjan Ofufe-akan hụ e webanhan ędeke anụ wę gi chụ-
ęjan njọ imę Ebęhụ Kachanrịn Nsọ, kanị w'e bu anụ hụ e shi ebe ịhịan
bilęni d'a dụn ọkụn. 12 Ya haịn Jizọsị gilęni nọ imę obodo nwụnhụn, kama
wę gha imę obodo wepụ a d'e gbu, kęni ọ hụn ụzọ gi ędeke ę dọn ndị ịhịan
nsọ. 13 Nị ęnyi gha nwan imę obodo pụ, buru ę ebęhụ ịhịan bilęni—d'e
sọn ę narịn ihiębn ifęnrębn wę mę ę, 14 makęni ęnyi e nwọn obodo ọwụlę hụn
k'a tọnị elu ụwanị ęnyi rị; kama, ęnyi rị a tụ ęnya obodo hụ lalanị. 15 Nị
ęnyi ghama nị nwan ęka Kraịstị a ja Osolobuę mma ogęn ile, makęni ebe
Osolobuę rị, ọhụn wụ ęjan ęnyị rị a chụyen'ę—mkpụrụ ọ rị a ghọrị ụgb'ọnụ
ndị rị e fen'ę, a kpọku ęfan a.
16 Hụn n'a nị ụnụ hụ e mę mma lę nị ụnụ e keye ibe ụnụ ihiębn ụnụ nwọn,
makęni ụdị ęjannị a sụọ Osolobuę ụsụọ.
17 E humę ni ni ndị-ndu ụnụ isi; e bu ni enwęn ụnụ e che okpuru wę.
Makęni, wę rị e lepụ umę-ndụn ụnụ ęnya. Wę jęnkọ d'e ye Osolobuę
mgbakọ banyeni ụnụ. Hụn n'a nị wę gi ịghọghọ ye ya wụ mgbakọ, ęlę
ęnya-mirin, makę ọ gha a jọ ụnụ njọ.
18 E mę ni ni ęnyi ekpere. Makęni, ęnyi a marịnghọ nị obi ęnyi rị ọchan, nị
ęnyi a chọzịkwọ nị ęnyi e bi obibi nwę ọghọ imę ihiębn ile ęnyi rị e mę. 19 M
rị a rịọkęnmę ụnụ, mę ni ihiębnni, kęni wę hụn ụzọ wekinhęn m ebe ụnụ rị
ęgwa.

Ekpere

20 Osolobuę e ye udọn; ịya gha ọnwụn wekinhęn Di-nwọnni-ęnyi wụ
Jesu, okęn onyę-ndu atụnrụn ahụn wę gi ędeke ę (ya wụ ọnwụn a) biye
nkwerigbama itębitę hụ Osolobuę tumę ęka; 21 ya dodo yechanrịn ụnụ
ihiębn ile rị mma hụn ụnụ e gi mę uche ę. Ya dodo mę ę, kęni ihiębn a sụọn'a
hụn ụzọ e mę imę ndụn ęnyi ghahanị Jesu Kristi. Ọghọ ya rịnị Jizọs' Kraịstị
ogęn ile jęnrin ejęn! Isęę.

Oku Ịkpazụụn

22 M rị a rịọ ụnụ umunę m, dodo, nabanhan nị oku nkasị-obini m de ni
ụnụ, n'o suekęni.
23 M chọ nị ụnụ marịn nị a hatugụọ wę nwęnę ęnyi wụ Timoti—n'ọ
ghagụọ ụlọ-ngan pụha. Mmę lę 'ya jęnkọ d'a wị m lalanị d'a hụn ụnụ, omęni
ọ bịaghọ ęgwa.
24 Kele ni ndị-ndu ụnụ ile lę ndị-nsọ ile. Ndị hụn gha Itali bịa rị ekele
ụnụ. 25 Ęfọma Osolobuę ya rịnị ụnụ ile. Isęę.

Ẹkụkwọ-Ozi
Jemisi
De

1 Mmẹ wụ Jemisi de ẹhụhụọ-ozini. M wụ igbọn Osolobuẹ lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi. M rị e dejẹnni ndị ikpun-ụlọ mmẹbụọ alị Izrẹlụ, hụn rịsọnmẹ alị ndị ọzọ rị ichẹn-ichẹn ya; e kele m ọnụ!

Afụnfụn, Okukwe Lẹ Amamihiẹn

2 Umunẹ m, ogẹn ọwụlẹ ụdị ọnwụnwan rị ichẹn-ichẹn gi a bịanị ụnụ, weri n'ẹ nị ihiẹn ụnụ e gi ghọghọ rọ— 3 makẹni ụnụ a marịnghọ nị wẹ lele okukwe ụnụ, o wẹhẹni ụnụ ndidi. 4 Nị nị nwan ndidi rụnchanrịn ọrụn a, kẹni ụnụ hụn ụzọ wụrụ ndị ka ẹhụ, zu oke, nwọnlẹni ebe wẹ nọ a la azụụn.
5 Onyẹ ọwụlẹ rị imẹ ụnụ hụn marịnlẹni ihiẹn o k'e mẹ, ya mẹ ekpere rịọ Osolobuẹ hụn a shịapụ ẹfọ e ye ihiẹn—o k'e ye ẹ amamihiẹn. 6 Kanị, ya gikwọ okukwe rịọ; y'e gikwọlẹ obi ẹbụọ, kaka. Makẹni, onyẹ obi-ẹbụọ nọhụ kẹ ebiri-mirin ohimin hụn ufere rị e nu, e nuhunmẹ. 7 Onyẹ nọ ẹrịra y'e rokwọlẹ n'o k'e nwọnhẹn ihiẹn ọwụlẹ ẹka Di-nwọnni-ẹnyi, 8 makẹni onyẹ obi-ẹbụọ k'ọ wụ; imẹ ihiẹn ile o mẹ, a ra sa ẹka kwademẹ obi ẹ, mẹ ihiẹn ọwụlẹ.

Egbeyelẹ Ni Onyẹ Ọwụlẹ

9 Onyẹ ọwụlẹ kwerini bụ ọ wụ ogbẹnnyẹ, ya ghọghọma nị Osolobuẹ e bushigụọ a elu; 10 hụn wụ ọdafịn ya ghọghọma ni e wetugụọ w'a anị. Makẹni, ndị-ịdafịn jẹnkọ d'a ghafe kẹ obobo ọfịa: 11 anwụn wahụ, ẹfịfịa rị ọfịa e shinwụn, obobo ẹ a danfụ, mma a agụụ! Ẹrịra k'ọ rịzị nị ndị-ịdafịn, wẹ k'e shinwụn ebe wẹ rị e bi elu wẹ.

Ọnwụnwan

12 Onyẹ ọwụlẹ gi ndidi sọn ọnwụnwan k'a narịn ngọzi, makẹni, ọ fụha ọhụnma, Osolobuẹ e gi ndụn ahụn o kwe ndị ihiẹn ẹ a sụọ nkwa a tu onyẹ ahụn ugọn mmẹri.
13 Ọnwụnwan bịa nị ịhịan, y'a sịkwọlẹ, “Osolobuẹ rị a nwan m.” Makẹni, eje-ihiẹn ara gụn Osolobuẹ ẹgụn omumẹ; ya lẹ enwẹn ẹ ara nwanzịkwọ ịhịan. 14 Nị ọnwụnwan bịanị ịhịan wụ nị eje-ihiẹn la a ẹnya, gụnma a. 15 Ihiẹn ọlịla-ẹnya kwọnkẹnmẹgụụ ịhịan, ọ mụpụha njọ; njọ karagụụ, ọ mụ ọnwụn.
16 Umunẹ m, anịkwọlẹ ni wẹ dufie ọnụ. 17 Makẹni, ihiẹn ile wẹ shịapụ-ẹfọ ye lẹ ihiẹn ọwụlẹ zu oke wẹ e ye eye gha elu-igwee, ẹka Osolobuẹ, bịa. Osolobuẹ wụ Nẹdi hụn e ye ukpẹ ile rịnị hụn ghalẹni e bi ẹkanaị—a ra gbehutọ, ara yebe ukpẹ, yemẹ ishi. 18 Ịya kwademẹ obi ẹ, shịapụ ẹfọ mụdọnzi ẹnyi, ghahanị oku ẹ hụn wụ ezioku, kẹni ẹnyi wụrụn'a mkpụrụ-ibuzọ ọ gha imẹ ihiẹn ile o ke ghọrị.

Ịnụ Oku-Chuku Lẹ Igi Ẹ Bi

19 Umunẹ m rị m obi, marịn nị ọnwan: onyẹ ọwụlẹ ya a nụkpọ oku; y'e kukẹnrinlẹ oku; y'e bukẹnrinlẹ olulu— 20 makẹni olulu ịhịan ara rụnpụha ihiẹn Osolobuẹ chọ. 21 Wepụ nị nwan ihiẹn ile ru unyin lẹ eje-ihiẹn ile ụnụ rị e gi e mẹkarị enwẹn ọnụ; ọnụ e welụa enwẹn ụnụ alị, nabanhan oku Osolobuẹ wẹ kụnye imẹ obi ụnụ, hụn k'a s'ẹka zụọpụha umẹ-ndụn ụnụ.
22 Kanị, e gikwọ nị ya wụ oku Osolobuẹ e bi; awụkwọlẹ ni ndị a nụ ọnụnụ

sụọ, hụn rị e dufie enwẹn wẹ. 23 Makẹni, onyẹ ọwụlẹ hụn a nụ oku-Chuku
bụ ara gi ẹ bi nọhụ kẹ onyẹ gihụ ughegbe lee enwẹn ẹ. 24 Ẹghẹẹ. Makẹni, o
leghahụ enwẹn ẹ, gha ebẹhụ pụ, ọ zọ kẹ ọ nọ ozigbo. 25 Kanị, nke ndị hụn
e leban ẹnya iwu hụ zu oke wụ oku Osolobuẹ, hụn e mẹ ịhịan e nwọnrin
enwẹn ẹ, omẹni w'e dikẹnmẹ, mẹsọnmẹ ihiẹn ọ chọ—nị emẹni wẹ ndị a nụ,
a zọ ihiẹn wẹ nụ, kanị ndị e gi ẹ e bi, Osolobuẹ k'a gọzi wẹ makẹni wẹ rị e
gi ẹ e bi.
26 Onyẹ hụn sị n'ọ rị e fe Osolobuẹ bụ ara kwọndọn ire ẹ, rị e dufie enwẹn
ẹ; ofufe ẹ wụ ihiẹn-ẹti. 27 Ezigbo ofufe zu oke, rụlẹni arụ ẹnya Osolobuẹ
Nẹdi ẹnyi wụ hụnnị: ilepụ ndị nwọnlẹni nnẹ mọbụ nẹdi lẹ ndi di wẹ nwụn
ẹnya ebe wẹ rị a ta afụnfụn—lẹzi idọnmẹ enwẹn ịhịan makẹ ụwa gha e mẹrụ
a.

Isi Nke Ẹbụọ

Egbeyelẹni Ịhịan

1 Umunẹ m, ebe o mẹ nwan nị ụnụ kweri ni Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu
Kristi, Di-nwọnni-ẹnyi nwẹ ọghọ, nị ụnụ wụrụzị ndị e gbeyeni ịhịan?
2 Omẹni onyẹ yi ẹkwa-ọma ṅanrannị, yisọnmẹ ọla-ẹka goru, a banhan ebe
ọnụ rị e zu, nị ogbẹnnyẹ yi ẹkwa rịlẹni mma kaka a banhanzịkwọ ebẹhụ,
3 ọnụ a gbaye hụn kẹn ekikẹn rị mma, sị a, "Dodo, nọdị alị ocheni rị mma,"
sị hụn ogbẹnnyẹ, "Wuzo ebẹhụ," mọbụ "Nọdị ebeni ụkụ m rị"— 4 ọhụn
a ghọsịgụọnị nị ụnụ e gbeyeni ịhịan imẹ igunrun ụnụ, ni ụnụ e gi obi
zinrinlẹni e mẹ ihiẹn ụnụ? 5 Umunẹ m rị m obi, gọn ni ntịn! Osolobuẹ
a họrịgụọnị ndị-igbẹnnyẹ? Ẹghẹẹ, ọ họrịgụọ ndị-igbẹnnyẹ imẹ ụwanị nị wẹ
wụrụ ndị-ịdafịn imẹ okukwe, wụrụzịkwọ ndị k'a banye Alị-eze hụ o kwe
ndị nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ a nkwa. 6 Kanị, ụnụ e legberi ndị-igbẹnnyẹ! Ẹlẹ ndị-
ịdafịn a kpangbu ụnụ? Ẹlẹ wẹ a dọjẹn ụnụ ọgwa? 7 Ẹlẹ wẹ e kutọ ẹfan Onyẹ
hụ rịchanrịn mma hụn ụnụ rị a za?
8 Omẹni ụnụ e dọnmẹ iwu hụ Eze ye kẹ wẹ dọn de ẹ imẹ Ẹkụkwọ-nsọ, iwu
hụ hụn sị, "Ihiẹn ibe i ya sụọ ị kẹ ị ihiẹn i dọn a sụọ i"—ụnụ e mẹgụọ ihiẹn
rị mma. 9 Kanị, omẹni ụnụ e gbeyeni ịhịan, ụnụ rị e mẹ njọ, ikpe a maọlẹ
ụnụ makẹni ụnụ rị a dan iwu. 10 Makẹni, onyẹ dọnmẹchanrịn iwu ile—dan
ohu, ikpe a maọl'a nọkẹ onyẹ danchanrịn iwu ile. 11 Makẹni, Osolobuẹ
ohu hụ hụn sị, "Aghẹrẹlẹ," ịya sịzịkwọ, "Egbulẹ ọchụ." Ya wụ, omẹni y'e
gbu ịhịan, y'a danchanrịngụọ iwu hụ ile—ọsụọn'a nị y'a ghẹrẹni.
12 Ya wụ, kẹ iku-oku kẹ omumẹ, e mẹchanrịn nị wẹ kẹ ndị wẹ k'e gi iwu
hụ e mẹ ịhịan e nwọnrin enwẹn ẹ kin ikpe. 13 Makẹni, onyẹ ọwụlẹ mẹlẹni
ebere, wẹ jẹnkọnị d'e kin ẹ ikpe, emẹkọnị w'a ebere. Ebere y'e mẹri ikpe-
ọmụma.

Okukwe Lẹ Ọrụn

14 Umunẹ, elee erere k'ọ ban n'ị sị nị i nwọn okukwe, omẹni y'e gin'ẹ rụn
ọrụn? Nị okukwe ahụn saẹka zụọpụha ị? 15 Omẹni ẹkwa ezuni onyẹ nke
Kraịstị ibe ụnụ ukun mọbụ nị ihiẹn o k'e ri ụhụọhịn hụ a rị a, 16 onyẹ ohu
imẹ ụnụ a sị a, "Ijẹn ẹwẹrẹ-o! Oyi atụkwọlẹ-i-o! Rijunkwọ ẹfọ-o!"—kanị, y'e
yen'ẹ ihiẹn ẹhụ a chọ. Elee erere k'ọ ban?
17 Ya wụ, okukwe nọdịnị bụ egini w'ẹ rụn ọrụn a nwụnhụngụọ.
18 Kanị, ịhịan k'a sị, "Onyẹ lẹ nke ẹ rọ: nke i wụ okukwe, nke m wụ ọrụn."
Azịza m wụ, "Ghọsịdẹle m kẹ onyẹ ọwụlẹ e gi saẹka nwọn okukwe nke-
esi bụ ọrụn arị a. Mmẹ nwẹn, m jẹnkọ d'e gi ọrụn m ghọsị ị okukwe m."

19 Y'e nwọnghọ okukwe nụ—hụn i gi kweri nị Osolobuẹ ohu sụọ rị, ẹlẹ
ịya? Y'e mẹkẹ-o! Kanị, eje-mmọn kwerizikwọ ekweri!—ya kẹ egun gi a tụ
wẹ, ẹhụ hụ a ma wẹ nni!
20 Onyẹ-nzuzu! Ị chọ nị wẹ ghọsị ị nị okukwe nọdịnị bụ y'e gin'ẹ rụn ọrụn
a nwụnhụngụọ? 21 Ẹlẹ ihiẹn nẹdi ẹnyi wụ Ebraham rụn kẹ Osolobuẹ gi
kun'ẹ ọhụnma—ogẹn hụ o gi wẹhẹ nwa a wụ Aziki, n'o gi ẹ chụ-ẹjan elu
ukpo nchụ-ẹjan hụ? 22 Y'a hụn a? Okukwe ẹ lẹ ọrụn a rụngbama; ihiẹn o
mẹ kẹ okukwe ẹ gi zu oke. 23 Ẹrịra kẹ ihiẹn hụ Ẹhụhụọ-nsọ ku dọn mẹzu,
nị, "Ebraham kweye ni Osolobuẹ, Osolobuẹ nọ gụn a yen'ẹ, kpọ a onyẹ rị
kẹ Chuku chọ, kpọ a ọwụ a."
24 Y'a hụn a nwan nị ihiẹn onyẹ rụn kẹ Osolobuẹ gi e kun'ẹ ọhụnma—ẹlẹ
okukwe sụọ!
25 Ẹlẹ ẹrịra kẹ Osolobuẹ gizi gi ihiẹn ịgbaraja hụ wụ Rehabụ mẹ kun'ẹ
ọhụnma—ogẹn hụ o gi nabanhan ndị hụn Joshụa zi d'e gi nzuzue lele alị
Jẹriko, zuemẹ wẹ, yeni wẹ ẹka ghashi ụzọ ọzọ wanahịn? 26 Ya wụ, k'o dọn
mẹ ni ẹhụ ịhịan mmọn rịlẹni a nwụngụọ, ẹrịra k'o dọnzi mẹ ni okukwe ọrụn
rịlẹni a nwụngụọ.

Isi Nke Ẹtọ

Ịzụn Ire

1 Umunẹ m, emẹlẹ ni ndị-nkuzi, ndị-nkuzi, makẹni ọnụ a marịnghọ nị
ẹka wẹ k'e gi kin ẹnyi ndị-nkuzi ikpe k'a ka e ze. 2 Ọ rụnahịnsọnmẹ ẹnyi ile
arụnahịn. Onyẹ ọwụlẹ oku-ọnụ ghalẹni arụnahịn e zugụọ oke, ọ k'a sazịkwọ
ẹka kwọndọnchanrịn ẹhụ a ile.
3 Ẹnyi kẹnmẹ ẹshin ọnụ kẹni o humẹ ni ẹnyi isi, ẹnyi k'a saẹka kị ẹhụ a
ile. 4 Lezidẹ ụgbọ-mirin: ọsụọn'a nị e hikẹ wẹ ogbe, ọsụọn'a nị okẹn ufere
sụọ nwọn e bu wẹ—stẹrịn mẹhụ ẹkẹrẹ kẹ onyẹ a nyan n'a gi a fị a e shi
ebe ọwụlẹ ọ chọ. 5 Ẹrịra kẹ ire rịzịkwọ—mkpamkpa-ẹhụ mẹ ntịn rọ, kanị
o kukarị enwẹn ẹ!
Lezidẹ nwan kẹ ọkụn mẹ ẹkẹrẹ a dụnfụ ẹgboko! 6 Ire wụ ọkụn nke-esi.
Ire nọhụ kẹ ebe wẹ nọ bu njọ han kẹ ụwa ile che ẹnyi ẹhụ! O ruchanrịn
ẹhụ ile unyin! O bu ndụn ị ile e che imẹ ọkụn! Ọkụn ire gi a dụn gha ọkụn-
mmọn a bịa.
7 O nwọnni ụdị anụ ọwụlẹ hụn a kpa anị, hụn a rị arị, hụn rị imẹ ohimin
mọbụ nnụnụ hụn ịhịan kelẹni zụn mọbụ hụn o mẹ ni ịhịan asakọ ẹka zụn
a. 8 Kanị, o nwọnni onyẹ ọwụlẹ wụ ịhịan hụn k'a sa ẹka zụn ire. Eje-ihiẹn
ghalẹni e zu ikẹn k'ọ wụ. Eje-nshi hụn e gbu ịhịan ya jun imẹ ẹ. 9 Ya kẹ ẹnyi
gi a ja Onyẹ-nwọnni-ẹnyi lẹ Nẹdi ẹnyi mma; ịya kẹ ẹnyi gizikwọ a bụ ịhịan
wẹ ke ụdị Osolobuẹ ọnụ! 10 Ọnụ ohu hụ ọjịja-mma gha a pụha kẹ ịbụ-ọnụ
ghazị a pụha! Umunẹ m, o furuni n'ọ rị ẹnịna. 11 Nị isi-mirin ohu gha ọnụ
ohu a gbapụha mirin rị mma hụn a sụọ ụsụọ lẹ hụn e lu ilu? 12 Umunẹ m,
nị osisi figi mị mkpụrụ olivu? Nị osisi grepu mị mkpụrụ figi? Mba! Ya wụ
nị mirin hụn a sụọ nnu-nnu a s'ẹka wefụha hụn a sụọ ọhụnma.

Amamihiẹn Nke Osolobuẹ Lẹ Nke Ekwensụ

13 Onyẹ marịn ihiẹn nke-esi imẹ igunrun ọnụ? Onyẹ nwẹ nghọta? Ya gi
obibi rị mma ọ rị e bi lẹ k'o dọn e welụa enwẹn ẹ alị ghọsị nị ihiẹn ọ rị e
mẹ gha ezigbo amamihiẹn a bịa. 14 Kanị, omẹni eje ẹnya-ụfụ lẹ ịchọ nke-i
nke-i rị ị obi, ezuemẹkwọlẹ ezioku rịn'a, a nyan isi nị y'a marịngụọ ihiẹn,
makẹni ntụ k'ị rị a tụ.

15 Ẹlẹkwọ enu-igwee kẹ ụdị amamihiẹn hụ gha bịa! Nke ụwa rọ; nke
ịhịan-mmaka rọ, ẹka Mmọn-nsọ arịa; nke Ekwensụ rọ. 16 Makẹni ebe ọwụlẹ
ẹnya-ụfụ lẹ ịchọ nke-i nke-i rị, ebẹhụ kẹ wẹ nọ a hụnzị isusu lẹ ụdị eje-ihiẹn
ile rị ichẹn-ichẹn.
17 Kanị, nke amamihiẹn ahụn gha elu-igwee bịa—nke ibuzọ wụ nị o
nwọnni kaka eje-ihiẹn ọwụlẹ rịn'a; udọn k'ọ chọ, a ra mẹ ikẹn-ikẹn; o lee k'ọ
rị ndị ọzọ; ebere lẹ mkpụrụ rị mma jun imẹ ẹ; a ra gbeye ni ịhịan; ihunnaị
arị a. 18 Ndị-udọn marịn kẹ wẹ dọn e gi udọn a kụn mkpụrụ, ọ mịpụha ezi-
omumẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Awụlẹ Ọwụ Ụwa

1 Elebe kẹ ikpe rịsọnmẹ imẹ igunrun ụnụ gha a bịa? Elebe kẹ ọgụn
rịsọnmẹ imẹ igunrun ọnụ gha a bịa? Ẹlẹ ihiẹn ndị ahụn a gụngbuni ụnụ
rị imẹ ụnụ a lụ agha? 2 Ụnụ chọ ihiẹn nị ụnụ enwọnhẹnni ihiẹn ụnụ chọ,
ụnụ e gbumẹ ọchụ. Ihiẹn na ụnụ ẹnya, nị ụnụ asanị ẹka nwẹhẹn ẹ ụnụ e
kpemẹ ikpe, lụma ọgụn.
Ụnụ enwọn makẹni ụnụ ara rịọ. 3 Ụnụ rịọ ụnụ ara nwọnhẹn—makẹni
ihiẹn ụnụ bu obi arị mma: ụnụ rị a rịọ hụn ụnụ e gi mẹ ihiẹn a sụọ nị ụnụ.
4 Ndị obi wẹ rịlẹni ụzọ ohu! Ụnụ amarịn nị ịwụ ọwụ ụwa wụ ịwụ eṅẹnrẹn
Osolobuẹ? Ya wụ, onyẹ chọ n'ọ wụrụ ọwụ ụwa o hẹnrin eṅẹnrẹn Osolobuẹ.
5 Ra ụnụ rị e ro ni Ẹkụkwọ-nsọ enwọn ihiẹn ọ rị e ku ogẹn o gi sị nị "Ẹnya a
fụ Mmọn hụn Osolobuẹ we che imẹ ẹnyi ụfụ omẹni ẹnya ẹnyi rị ụzọ-ẹbụọ"?
6 Kanị Osolobuẹ e yecheni ẹka, e yecheni ikẹn; ya haịn Ẹhụhụọ-nsọ gi
sị, "Osolobuẹ a nọkin onyẹ-mpachẹ ụzọ, kanị, o yeni onyẹ e welụa enwẹn
ẹ alị ẹka." 7 Ya wụ, bu ni nwan enwẹn ụnụ che okpuru Osolobuẹ. Che ni
Ekwensụ ọgụn, ọ k'a gbanị ụnụ ọsọ. 8 Nọkunmẹ ni Osolobuẹ kẹni Osolobuẹ
nọkunmẹ ụnụ. Kwọpụ nị ẹka ụnụ, ndị njọ! Chanchanpụ nị obi ụnụ, ndị obi-
ẹbụọ! 9 Goo ni! Kwan nị! Ẹnya-mirin ya gba ụnụ! Ẹmụ ụnụ ya hẹnrin ẹkwan,
ụnụ a na ịghọghọ ụnụ tọ, sụkụrụ!
10 Wenụa nị enwẹn ụnụ alị ebe Di-nwọnni-ẹnyi rị kẹni o bushi ụnụ enu.

Ekutọlẹ Ni Ibe Ụnụ

11 Umunẹ m, ekujakwọlẹ ni oku onyẹ Itu-Kraịstị ibe ụnụ, makẹni onyẹ
ọwụlẹ kuja oku onyẹ Itu-Kraịstị ibe ẹ mọbụ kin ẹ ikpe rị e kutọ Iwu
Osolobuẹ ye, e kin Iwu Osolobuẹ ikpe. Ị gha e kin Iwu ikpe, y'ẹlẹzi onyẹ e
dọnmẹ Iwu—y'a wụrụgụọ ọka-ikpe! 12 Onyẹ ohu sụọ rị hụn e ye Iwu, onyẹ
ohu hụ wụzịkwọ Ọka-ikpe; ịya a sa ẹka a zụọpụha, ịya a sazịkwọ ẹka e tikpọ.
Onyẹ k'ị wụ nwan i gi e kin onyẹ Itu-Kraịstị ibe i ikpe?

Kpachanpụ Nị Ẹnya Banyeni Ịnyan-isi

13 Lee ni ẹnya, ụnụ ndị hụn a sị, "Tannị mọbụ ekile, ẹnyi k'e jẹn alịnị mọbụ
anị-nẹi; ẹnyi k'a nọ ahụa ebẹhụ—zụn afịa, kpa egho"— 14 bụ ụnụ amarịn
ihiẹn eki k'a mụ! Kị wụ ndụn ị? Ọ nọhụ kẹ igirigi hụn a pụha, ọ nọhụ ẹkẹrẹ,
o fopụ! 15 Ihiẹn furu ụnụ k'e ku wụ, "Omẹni uche Di-nwọnni-ẹnyi rọ, ẹnyi
k'a rị ndụn, mẹ ihiẹnni mọbụ ihiẹn-nẹi." 16 Kanị, hụn nkẹ ụnụ e gi e ku
ẹrịra, ụnụ hụ a pache, a nyan isi. Ụdị ịnyan-isi ile nọ ẹnịna wụ njọ.
17 Ya wụ nwan nị onyẹ ọwụlẹ marịn ihiẹn furu o k'e mẹ bụ o mẹn'ẹ, e
mẹọlẹ njọ.

Isi Nke Isẹn

Ndị-ịdafịn, Kpachanfụ Nị Ẹnya!

1 Ụnụ ndị-ịdafịn, gọn ni ntịn: kwanmakwọ nị ẹkwan; e gokwọ nị—makẹ
nsọngbu hụn lala nị nị ọnụ!
2 Akụ-lẹ-ụba ọnụ e wiwigụọ! Ẹkịka e ripụgụọ ẹkwa ụnụ! 3 Goru ụnụ lẹ
ọla ọnụ a gbagụọ nchara! Ncharanị wẹ gba k'a shịagbu ụnụ ẹri; o jẹnkọ d'e
ripụ uru rị ụnụ ẹhụ kẹ ọkụn dọn e ri ihiẹn. Ụnụ a kpatọgụọ akụ-lẹ-ụba imẹ
ụwanị rugụụ njẹndemẹ. 4 Gọn ni ntịn! Egho-ọrụn ndị sụn nị ụnụ ọfịa, hụn
ọnụ gi mmẹgbu jụ nị ọnụ akụkọ ụgwọ rị nwan a kwan! Ẹkwan ndị ghọnị
ụnụ ihiẹn-ugbo e rugụọzị Nna nwọn ikẹn ile ntịn! 5 Ụnụ e bigụọ obibi ẹhụ-
ufu lẹ iri-ụwa elu ụwanị. Ụnụ a zụngụọ akp'obi ụnụ tọnị ụhụọhịn ogbugbu.
6 Ụnụ a magụọ ndị nwọnlẹni ihiẹn wẹ mẹ ikpe, gbu wẹ—bụ o nwọnni ihiẹn
wẹ jụ ụnụ!

Din Ndidi

7 Umunẹ m, e nwọn ni nwan ndidi d'e ru ni Di-nwọnni-ẹnyi a bịa. Lee
ni kẹ onyẹ-ugbo e che mkpụrụ ihiẹn ọ kụnye alị hụn rịkẹnmẹ ẹ mkpa, e
din ndidi ni mirin ibuzọ lẹ mirin ikpazụụn zueyegụụ a ọhụnma-ọhụnma.
8 Ụnụ nwẹn k'e nwọnzịkwọ ndidi ẹrịra, kwọnkẹnmẹ obi ụnụ —makẹni
ọbịbịa Di-nwọnni-ẹnyi a rịgụọ nsue.
9 Umunẹ m, edẹnwịnnwịnkwọlẹnị ni ibe ọnụ, makẹ Osolobuẹ gha a ma
ọnụ ikpe—makẹni Ọka-ikpe e rugụọ ọnụmụzọ, o d'a banhan! 10 Umunẹ m,
leri ni agụngụn ndị-amụma hụn gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi ku oku ogẹn mbụ,
kẹni ụnụ gi ẹ marịn kẹ ụnụ a dọn dingbu afụnfụn. 11 Eziẹ, ẹnyi a ja ndị din
ndidi mma. Ụnụ a nụghọ kẹ Jobu dọn din ndidi; ụnụ a hụnghọzị ụdị obi
Di-nwọnni-ẹnyi nwẹ, nị Di-nwọnni-ẹnyi e mẹkẹ onyẹ-ẹfọma lẹ onyẹ-ebere.

Ekunlẹ Iyi
(Mat 5.33-37)

12 Hụn ka mkpa umunẹ m, ekunlẹ ni ihiẹn ọwụlẹ, kaka! Kẹ elu-igwee
kẹ enu-ụwa kẹ ihiẹn ọzọ ọwụlẹ—ekunlẹ ni hụn ọwụlẹ. Kama, omẹni ẹghẹẹ
rọ, sị nị hụ "ẹghẹẹ;" omẹni mba rọ, sị nị hụ "mba" amamgbe ikpe-ọmụma
a rịnị ụnụ.

Ekpere

13 O nwẹ onyẹ nwẹ nsọngbu imẹ ụnụ? Ya mẹ ekpere. O nwẹghọ onyẹ rị
a ghọghọnị? Ya bụ ẹbụ ịja-mma. 14 O nwẹ onyẹ emu rị a kụ imẹ ụnụ? Ya
kpọ ndị-isi ụka nị wẹ mẹn'ẹ ekpere, gi ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi hu udẹn kpu ẹ.
15 Ekpere wẹ gi okukwe mẹ k'a zụọ onyẹ emu hụ, Di-nwọnni-ẹnyi e weli
ẹ; omẹni onyẹ hụ mẹ njọ, o gbagharị a ya.
16 A gwa nị nwan ibe ọnụ njọ ọnụ mẹ, e mẹni ni ibe ụnụ ekpere—kẹni
ụnụ hụn ụzọ dịnhịn. Ekpere onyẹ rị e bi kẹ Chuku chọ gi akpakalị obi ẹ
mẹ nwọn ikẹn, ọ rụnkẹnmẹ ọrụn.
17 Ẹlaịja wụ ịhịan hụn nọ kẹ ẹnyi. Kanị, ọsụọn'a n'ọ wụ ịhịan, ogẹn o gi
mẹkẹnmẹ ekpere amamgbe mirin gha e zue—mirin ezueni ọrọgbọ ahụa
ẹtọ lẹ ifọn isin, alị ahụnnị mirin! 18 Ọ nọ mẹzi ekpere, elu-igwere nọ ye
mirin, alị nọ mị mkpụrụ a.
19 Umunẹ m, omẹni o nwọn onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ gha imẹ ezioku kpahu,
nị onyẹ ọzọ e wekinhẹn ẹ azụụn; 20 hụn wekinhẹn ẹ azụụn ya marịn nị
onyẹ hụ wekinhẹn onyẹ-njọ rị e huni azụụn k'a zụọpụha umẹ-ndụn onyẹ
njọ hụ ẹka ọnwụn, kpumẹ njọ bu ọda.

Ẹhụhụọ-Ozi Ibuzọ Pita De Pita, Nke Ibuzọ

1 Mmẹ wụ Pita hụn wụ onyẹ-ozi pụ-ichẹn Jesu Kristi de ẹhụhụọ-ozini
jẹnni ndị nke Osolobuẹ rịlẹni ụlọ, hụn rịsọnmẹ alị ichẹn-ichẹn rị Azụụn
Pọntusu lẹ Galeshịa lẹ Kapadosịa lẹ Eshịa lẹ Bitinia— 2 ndị Chuku Nẹdi
họtọ hụn Mmọn-nsọ dọn nsọ—kẹni wẹ hụn ụzọ humẹni Jizọsị Kraịstị isi,
lẹni wẹ wụrụ ndị wẹ fekpu ẹdeke ẹ—a rị wẹ ọchan. Ẹfọma lẹ udọn ya rị nị
ọnụ mmagi-mmagi.

Olile-ẹnya Hụ Rị Ndụn

3 Ọjija-mma ya rị nị Osolobuẹ, hụn wụ Chuku lẹ Nẹdi Onyẹ-nwọnni-ẹnyi
wụ Jizọs' Kraịstị! O gigụọ okẹn omikẹn ẹ mụdọnzi ẹnyi, mụ ẹnyi ye imẹ
olile-ẹnya ọhụn rị ndụn. O mẹ ihiẹnni ebe ọ nọ gha ọnwụn weni Jizọsị. 4 O
mẹgụọ ẹnyi wụrụ nwan ndị k'e nwẹhẹn ihiẹn ndị hụn o dọnmẹtọnị ẹnyi,
ihiẹn ndị hụn ghalẹni e rehi mọbụ a rụhụ mọbụ a fapụ. O bugụọ ihiẹn
ndịnị tọnị ụnụ imẹ elu-igwee. 5 O gi nwan ikẹn o gi wụrụ Osolobuẹ e
chemẹ ụnụ, ghahanị okukwe ọnụ, kẹni nzụọfụha hụ ọ kwademẹgụụ, hụn
lalanị ọgụgụ-ogẹn, hụn ụzọ ru ọnụ ẹka.

Osolobuẹ Gi Afụnfụn E Lele Okukwe

6 Ihiẹnni Osolobuẹ mẹ rị nwan e mẹ ụnụ a ghọghọ—ọsụọn'a nị wẹ
rị nwan e gi afụnfụn rị ichẹn-ichẹn e lele ụnụ ẹkẹrẹ ogẹn, 7 igi ghọsị nị
okukwe ụnụ wụ nke ezigbo ẹ. Ẹrịra kẹ wẹ e gi ọkụn e lele goru makẹni
ọ rị mkpa—goru hụn e wiwini! Bụ okukwe ụnụ ka goru mkpa a rị, ka
a ọhụnma-ọhụnma! Ya wụ, ọ rịka mkpa nị wẹ lele okukwe ụnụ, kẹni ogẹn
Jizọsị k'e gi bịa, a ja wẹ ụnụ mma, yezikwọ ụnụ ọghọ lẹ mgbaye; 8 Jizọsị hụn
ihiẹn ẹ rị a sụọ ụnụ—ọsụọn'a nị ụnụ e ke leghatu ẹ; ụnụ kwerin'ẹ—ọ sụọn'a
nị ụnụ arị nwan e legha a kikẹnni. Ọhụn e mẹ ụnụ a ghọghọ ọda-ọda—okẹn
ịghọghọ ọnụ ghalẹni a saẹka a kọwa! 9 Ụnụ a ghọghọ ẹnịna makẹni ụnụ hụ e
nwọnhẹn erere rị okukwe ụnụ—ya wụ, wẹ hụ a zụọpụha umẹ-ndụn ụnụ.
10 Nke nzụọpụhanị, ndị-amụma hụn Osolobuẹ gi ku oku ẹfọma hụn jẹnkọ
d'e ru ọnụ ẹka te chọkẹnmẹ alị a, dọnrin ẹnya leban a ẹnya ebe wẹ n'a chọ
nị wẹ ghọha a. 11 Wẹ hụ a jụ enwẹn wẹ ihiẹn Mmọn Kraịstị rị imẹ wẹ rị e
ku oku ẹ ogẹn o gi gwatọ wẹ afụnfụn Kraịstị k'a ta lẹ ọghọ k'e sọn n'ẹ—a
jụ enwẹn wẹ onyẹ ọ rị e ku lẹ ogẹn o gi jẹnkọ d'e gi mẹ. 12 Osolobuẹ nọ
ghọsị wẹ nị ẹlẹ ifiri wẹ lẹ enwẹn wẹ kẹ wẹ gi e ku ihiẹn ndị ahụn wẹ ku,
kanị, ifiri ụnụ. Ụnụ a nụgụọ nwan ihiẹn ndị hụ. Ọnụ ndị ahụn wẹhẹni ụnụ
oziọma kẹ ụnụ gha nụ wẹ. Ikẹn Mmọn-nsọ ahụn Osolobuẹ gha enu-igwee
zihẹ kẹ wẹ gi zi ụnụ ya wụ oziọma. Ndị mmọn-ozi nkẹ a chọkadẹ nị wẹ
leghadẹ ihiẹn ndịnị!

Wẹ Kpọ Ụnụ D'e Bi Obibi Rị Nsọ

13 Ya wụ, kọnrin ni nwan ọrụn imẹ obi ụnụ, e dọnrin ẹnya e bi; buchanrịn
nị olile-ẹnya ụnụ che ngọzi hụ Jesu jẹnkọ d'e gi ẹfọma a wẹhẹni ụnụ—ogẹn o
k'e gi bịa. 14 Lẹkẹ ezigbo ụmụ hụn e humẹ isi, emẹzilẹ ni ihiẹn ndị hụ te rị a
gụn ụnụ ogẹn ụnụ kelẹni marịn Jizọsị. 15 Kama, obibi ụnụ ya rịchanrịn nsọ

ụzọ ile nọkẹ kẹ Osolobuẹ hụn kpọ ụnụ dọn rị nsọ. 16 Makẹni Ẹkụkwọ-nsọ
sị, “Rị nị nsọ, makẹni mmẹ nwẹn rị nsọ.”
17 Ebe o mẹ ni Osolobuẹ hụn ghalẹni egbeyeni onyẹ ọwụlẹ kẹ ụnụ a kpọ
Nẹdi ụnụ—Osolobuẹ hụn e gi ihiẹn onyẹ-onyẹ mẹ e kin ẹ ikpe—gikwọ
nị nwan egun ẹ bichanrịn ogẹnni họdụnị ụnụ k'e bi elu-ụwanị ụnụ wụ
itumunyẹ.

Kẹ Wẹ Dọn Gbapụha Ẹnyi

18 Ụnụ a marịngụọ kẹ Chuku dọn gbapụha ụnụ imẹ obibi-ẹti hụ ụnụ gha
ẹka ndị mụnị ụnụ nwẹhẹn; nị ẹlẹ ihiẹn e wiwini rịkẹ egho ọna (siva) mọbụ
goru—kẹ wẹ gi gbarị ụnụ, 19 kanị, ẹdeke hụn rịkẹnmẹ mkpa—ẹdeke Kraịstị,
hụn rị kẹ nwa-ebulu ẹhụ a zu oke nwọnlẹni ọrụsị. 20 Osolobuẹ a họtọgụọ a
nị Osolobuẹ d'e ke ụwa, o ru ogẹn ịkpazụụnnị, ọ nọ nwan wepụha a ifọnrin-
ifọn makẹ ọrịnịmma ụnụ.
21 Ụnụ a ghagụọ nwan ẹka Kraịstị bịa d'e gi Osolobuẹ dọn ẹnya, Osolobuẹ
hụn gha ọnwụn weli Kraịstị, ye Kraịst' ọghọ. Ya wụ nị Osolobuẹ kẹ ụnụ
kwerini; Osolobuẹ kẹ ụnụ rị e lee ẹnya.

Onyẹ Wẹ Gbafụha Nke-esi E Nwẹ Ezigbo Ihiẹn-ọsụsụọ

22 Hụnnị ụnụ chanchangụụ nwan umẹ-ndụn ọnụ ghahanị ịgbaye ezioku
Osolobuẹ, ihiẹn ọnụ ile kwerini k'a sa nwan ẹka a sụọtarị ibe ọnụ. Ya
wụ, gi ni nwan akpakalị-obi ụnụ e nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ụnụ. 23 Ụnụ a
wụrụgụọ ndị wẹ mụdọnzi. Ẹlẹ mkpụrụ wẹ gha a mụ ịhịan hụn a nwụnnị
kẹ Osolobuẹ gha mụndọnzi ụnụ, kama, mkpụrụ ghalẹni a nwụn kẹ wẹ gha
mụ ụnụ. Mkpụrụ ahụn wụ oku Osolobuẹ—oku rị ndụn, hụn a tọ jẹnrin
ejẹn. 24 Makẹni, Ẹhụhụọ-nsọ sị,
“Ịhịan ile nọhụ kẹ ẹfịfịa;
ọghọ ile ịhịan nwọn nọhụ kẹ obobo ẹfịfịa.
Ẹfịfịa shinwụn, obobo a danpụ!
25 Kanị, oku Onyẹ-nwọnni-ẹnyi
jẹnkọ d'e turu jẹnrin ejẹn!”
Oku hụ wụ ozịọma hụ wẹ zi ụnụ.

Isi Nke Ẹbụọ

Ọmụma Hụ Rị Ndụn Lẹ Ebọn Hụ Rị Nsọ

1 Ya wụ, wepụ nị nwan ụdị eje-ihiẹn ile ịhịan gi e sọn ibe ẹ, ẹro ile,
ihunnaị, iwe-ẹnya lẹ nkutọ ile. 2 Rịkẹ ụmụ wẹ mụ nke ọhụn, a nị nị ẹkpịrị
mirin-ẹran imẹ-mmọn hụn rị ọchan a dọ ụnụ—kẹni ụnụ hụn ụzọ a ra a, e gi
ẹ e sue imẹ nzụọpụha ụnụ, d'e ru isi ẹ, 3 o mẹ nwan nị ezioku rọ nị ụnụ a
danmịngụọ ẹfọma Di-nwọnni-ẹnyi, hụn a nị Di-nwọnni-ẹnyi rị mma.
4 Ụnụ a bịagụọ nwan d'e kunrun ẹ: ọmụma hụn rị ndụn—hụn ịhịan jụ;
kanị ọmụma wẹ họrị ahọrị, rị okẹn mkpa, k'ọ wụ ẹnya Osolobuẹ. 5 Imẹ ẹ,
onyẹ-onyẹ imẹ ụnụ wụzịkwọ ọmụma rị ndụn. Nọkẹ ọmụma ndị rị ndụn, ọ
hụ e gi ụnụ a tụn ụlọ imẹ-mmọn, kẹni ụnụ hụn ụzọ wụrụ ndị nchụ-ẹjan
rị nsọ, hụn gha ẹka Jizọsị Kraịstị a chụ ẹjan imẹ-mmọn hụn Osolobuẹ a
nabanhan. 6 Makẹni, Ẹhụhụọ-nsọ e kugụụ a, sị,
“Lee n'ẹ, m rị e butọ ọmụma imẹ obodo Zayọnụ,
ọmụma gin'ẹ;
ọmụma m họrị ahọrị, rịkẹnmẹ mkpa.
Ifẹnrẹn emẹkọ onyẹ hụn kwerini n'ẹ.”

7 Ya wụ, ọmụma hụ rị ụnụ mkpa ọda-ọda—ụnụ ndị kwerini; kanị nke ndị
hụn kwerilẹni—
“Ọmụma ndị rị a tụn ụnọ jụtọ,
a wụrụọlẹ hụn gi ụlọ!”
8 Ọ wụrụgụọzị
“Ọmụma w'a kpọgburu;
nkumẹ a han wẹ a dan.”
Makẹni agbayeni wẹ oku hụ, ya haịn wẹ gi kpọgburu—kẹ wẹ dọn detọ nị
wẹ ya.
9 Kanị, ụnụ nwẹn wụ agbọ Chuku họrị ahọrị; ndị nchụ-ẹjan Eze; ebọn rị
nsọ; ndị nke Osolobuẹ—kẹni ọnụ hụn ụzọ e mẹ onyẹ ọwụlẹ a marịn okẹn
ọrụn rị ichẹn-ichẹn Osolobuẹ rụnsọnmẹ, Osolobuẹ hụn kpọpụha ọnụ imẹ
ishi bu ụnụ che imẹ ukpẹ ẹ rịgbu enwẹn ẹ mma. 10 Ogẹn mbụ, ụnụ “ẹlẹ
ndị nke Osolobuẹ”, kanị, ụnụ a wụrụọlẹ nwan ndị nke ẹ; mbụ, “omikẹn ẹ
ẹruni ụnụ ẹka”, kanị omikẹn ẹ e rugụọ nwan ụnụ ẹka.

Ẹnyi Wụ Igbọn Osolobuẹ

11 Ndị rị m obi, m rị a rịọ ụnụ nọkẹ ndị ọbịa lẹ ndị rịlẹni anị wẹ, gbala
nị nị ẹgụn ndị hụn a gụnsọnmẹ ịhịan hụn a lụsọn umẹ-ndụn ụnụ agha. 12 E
bi ni obibi kụrụ-ọtọ imẹ igunrun ndị alị ndị ọzọ rị ichẹn-ichẹn kwerilẹni;
kẹni, ọsụọn'a nị wẹ e kuja oku ụnụ nọkẹ sị ụnụ e mẹ eje-ihiẹn, wẹ k'a gha
a hụn obibi-ọma ụnụ—e gi w'ẹ ye Osolobuẹ ọghọ ogẹn o k'e gi bịa.

A Gbaye Ni Ndị Rị A Kịnị

13 Gi ni ifiri Di-nwọnni-ẹnyi e humẹ ni ndị ile rị a kịnị isi—kẹ eze, hụn
wụ onyẹ-isi ndị ọkịkị, 14 kẹ ndị Gọvanọ rị Azụụn ichẹn-ichẹn a kị—nọkẹ ndị
eze zi d'e ye ndị e mẹ eje-ihiẹn afụnfụn, a ja ndị mẹ ihiẹn rị mma mma.
15 Makẹni uche Osolobuẹ wụ nị ụnụ gi imẹ ihiẹn furuni kpukin ndị-nzuzu
rị e ku ihiẹn wẹ marịnlẹni ọnụ; 16 e mẹ n'ẹ kẹ ndị wụlẹni igbọn makẹni ụnụ
e nwẹnringụọ enwẹn ụnụ; ka egikwọlẹ ni inwọnrin-enwẹn ụnụ kpu ẹnya, e
mẹ eje-ihiẹn, ka bi ni kẹ ndị wụ igbọn okpuru Osolobuẹ. 17 A gbaye ni ịhịan
ile; e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ndị Itu-Kraịst' ibe ụnụ; a tụ nị egun Osolobuẹ; a
gbaye ni eze.

E Leri Ni Afụnfụn Kraịstị Ta

18 **Ndị wụ idibo mọbụ igbọ**n, e welụachanrịn nị enwẹn ụnụ alị ebe ndị
ụnụ rị okpuru wẹ rị, a gbaye wẹ ụzọ ile—ẹlẹ ndị-ẹfọma lẹ ndị ẹka-alụlụa
sụọ, kanị kẹ ndị ẹka-ikẹn. 19 Makẹni, ihiẹn w'e gi ja ị mma rọ omẹni y'e
mẹni eje-ihiẹn, e ye wẹ i afụnfụn furulẹni nị wẹ ye i bụ y'e gi ifiri Osolobuẹ
dingbu ụfụ a. 20 Kị wụ erere i n'i dingbu ili wẹ gbu i, omẹni eje-ihiẹn i mẹ
kẹ wẹ gi gbu i ya wụ ili? Kanị, omẹni y'a ta afụnfụn makẹni i mẹ ihiẹn rị
mma, bụ y'e digbu ẹ, Osolobuẹ k'e gi ifiri ẹ gọzi i. 21 Ya kẹ wẹ kpọnị ụnụ;
makẹni Kraịstị taziịkwọ nị ọnụ afụnfụn, latọ nị ọnụ ihiẹn ụnụ e leri, kẹni
ọnụ hụn ụzọ e sọn nzọm'ụkụ a.
22 O mẹtuni njọ;
oku-ndufie aghatun'ẹ ọnụ pụha.
23 Ogẹn wẹ gi kpari ẹ,
ọ kparigwarịnị wẹ;
ogẹn o gi ta afụnfụn,
ọ nyannị isi n'o k'e mẹ ihiẹn ọwụlẹ.
Kama,
ọ nọ we enwẹn ẹ

kwanị Osolobuẹ,
onyẹ hụn a han ezigbo eṅẹn.
24 Kraịstị lẹ enwẹn ẹ gi ẹhụ a buru njọ ẹnyi, bu ẹ shi elu obe osisi ahụn,
kẹni ẹnyi gi ẹhụ a nwụnnahịn njọ, gi ndụn ẹnyi mẹmẹ ihiẹn Osolobuẹ chọ.
Ẹhụ wẹ rụsọnmẹ ẹ kẹ ẹnyi gi nwẹ nzụọrị. 25 Ụnụ te rị a kpahu kẹ atụnrụn,
kanị ọnụ e kinhẹngụọ nwan, buru onyẹ hụn e du umẹ-ndụn ụnụ rịkẹ anụ,
e chemẹ ẹ.

Isi Nke Ẹtọ

Di Lẹ Nwunyẹ

1 **Nwunyẹ**, mẹzikwọ ẹrịra. E humẹni di i isi, kẹni, ọsụọn'a nị o nwẹghọ
ndị di kwerilẹni oku Osolobuẹ, e gi wẹ omumẹ nwunyẹ wẹ dọbanhan wẹ
imẹ Osolobuẹ—bụ o nwọnni oku wẹ gwa wẹ; 2 makẹni di i k'a rị a hụn kẹ
i dọn rị e bi ọhụnma, e gi egun Osolobuẹ e bi.
3 Anịlẹ ni mma ụnụ wụrụ nke ẹhụ—mma ịchọ ntutu mma lẹ iyi goru lẹ
iyi ẹkwa ma mma. 4 Ka nị nị mma ụnụ wụrụ hụn rị imẹ obi, mma ahụn
ghalẹni a fapụ—mma imẹ-jụụ lẹ agụngụn ọmẹhẹn—hụn rịkẹnmẹ mkpa
ẹnya Osolobuẹ. 5 Ẹnịna kẹ ikpoho rị nsọ hụn gi Osolobuẹ e dọn ẹnya dọn
chọ enwẹn wẹ mma mbụ-mbụ ghahanị ihumẹ ni ndị di wẹ isi. 6 Ẹrịra
kẹ Sara dọn gbaye Ebraham, a kpọ a "nna-m." Ụnụ wụ ụmụ a ikpoho o
mẹkwọ nị ụnụ e mẹsọnmẹ ihiẹn rị mma, nị ụnụ anịnị egun ihiẹn k'e mẹni
ụnụ kụsị ụnụ.
7 **Ndị di**, ẹrịra k'o rịzịkwọ ebe ọnụ rị. Di, gi uche e sọn nwunyẹ i—a
nyanhan nị okpoho ka alụlụa a rị; e ye ẹ ọghọ makẹni o nwẹzikwọ ndụn
ọhụn hụn Osolobuẹ e ye ọfẹ kẹ yụ nwẹn dọn nwẹ. E mẹ ni ẹnịna makẹ
ọdakin ọwụlẹ gha a rị ekpere ụnụ.

Ịta Afụnfụn Makẹni I Mẹ Ihiẹn Rị Mma

8 Nke ịkpazụụn, **ụnụ ile**, a wụ nị ohu imẹ mmọn; ọnọdị ibe ọnụ ya e mẹtụ
ụnụ; a nị nị ihiẹn ibe ụnụ a sụọ ụnụ rịkẹ umunẹ; e nwẹ ni obi alụlụa; e
wenụa nị enwẹn ụnụ alị imẹ obi ụnụ. 9 Emẹgwarịkwọlẹ ni ịhịan eje-ihiẹn
mọbụ kpọgwarị wẹ iyi. Hụn nkẹ ụnụ e gi mẹgwarị wẹ, gi ni ngọzi kụ wẹ
ụgwọ, makẹni ngọzi kẹ Osolobuẹ kpọnị ọnụ, ịya k'ọ chọ ẹka ụnụ. 10 Makẹni
Ẹhụhụọ-nsọ sị,
"Onyẹ chọ ndụn,
onyẹ chọ nị elu ẹ rị mma,
ya wefụ eje-ihiẹn ire ẹ;
ya wepụzịkwọ oku-ndufie ụgb'ọnụ a.
11 Ya gbakịtọ eje-ihiẹn azụụn—
mẹsọnmẹ ihiẹn rị mma;
ya chọma udọn,
chụsọnmẹ ẹ.
12 Makẹni,
ẹnya rị mma kẹ Di-nwọnni-ẹnyi e lee
ndị e mẹ ihiẹn ọ chọ,
ntịn a rịzịkwọ ekpere wẹ.
Kanị,
eje-ẹnya k'o lee
ndị e mẹ eje-ihiẹn."
13 Onyẹ k'a sa nwan ẹka mẹ ụnụ ihiẹn ọwụlẹ omẹni ụnụ wụ ndị e mẹ
ihiẹn rị mma? 14 Kanị, ọsụọn'a nị ụnụ ta afụnfụn makẹni ụnụ mẹ ihiẹn

Osolobuẹ chọ, ya wụ nị ndị Osolobuẹ gọzi kẹ ụnụ wụ. Atụlẹ ni nwan egun
wẹ; emẹhunmẹlẹ ni. 15 Ka yechanrịn nị Kraịstị ọnọdị run'ẹ imẹ obi ụnụ
nọkẹ Di-nwẹni-ụnụ, ụnụ a kwademẹ ogẹn ile nị ọnụ a kọwanị onyẹ ọwụlẹ
k'a jụ ụnụ ihiẹn haịn ụnụ gi nwọn olile-ẹnya ụnụ nwẹ. 16 Ka e gi ni nwayọ
lẹ mgbaye e mẹ ẹ. E dọnmẹ ni obi ụnụ ọchan, kẹni ifẹnrẹn mẹ ndị hụn e
kutọ omumẹ ọma ụnụ rị e mẹ imẹ Kraịstị.
17 Makẹni ọ ka mma nị ịhịan gi ifiri ihiẹn rị mma o mẹ ta afụnfụn, omẹni
uche Osolobuẹ rọ, karị nị ịhịan gi ifiri eje-ihiẹn o mẹ ta afụnfụn. 18 Makẹni,
Kraịstị gi ifiri njọ taziḳwọ afụnfụn, nwụn; mgbe ohu k'ọ nwụn, ọ nwụnkọzị,
Onyẹ rị ọchan hụn nwụnnị ndị njọ ọnwụn—kẹni ọ hụn ụzọ wẹhẹ ẹnyi ile ebe
Osolobuẹ rị. Wẹ gbu ẹ, ọ nwụnhụn kẹ ịhịan dọn a nwụn, kanị Chuku nọ mẹ
ẹ rị ndụn imẹ-mmọn. 19 Ogẹn o gi rị imẹ-mmọn, ọ nọ jẹn d'e zi ndị-mmọn
rị imẹ ngan ozi ọma— 20 ndị hụn gilẹni oku-Chuku wẹ gwa wẹ dọn ogẹn
mbụ, ogẹn mbụ ahụn Osolobuẹ gi rị e din ndidi e che; ogẹn hụ Nua gi rị a
tụn ụgbọ-mirin hụ. Ndị wẹ gi ya wụ ụgbọ-mirin zụọpụha ebuni ọda, ya wụ,
wẹ rị madụ ẹsatọ sụọ; mirin ahụn kẹ wẹ ghaha zụọpụha wẹ. 21 Wẹ gi ọnwan
gwatọ ẹnyi kẹ mirin-Chuku hụn wẹ gha nwan a zụọpụha ụnụ kikẹnni nọ.
Ẹlẹ ni w'e gi mirin-Chuku a wụpụ unyin rị ịhịan ẹhụ, kama, ịhịan gi ẹ a
ghọsị Osolobuẹ nị o gi obi ẹ ile bịa d'e kunrun ẹ. Ọ zụọpụha ụnụ makẹni
Jesu gha ọnwụn lihi. 22 Jesu Kristi a lashigụọ nwan elu-igwee; ọ nọdị nwan
ẹka-nni Osolobuẹ; ndị mmọn-ozi ile lẹ ọkịkị ile lẹ ikẹn ile rị nwan okpuru
ẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Obibi Ndị Wẹ Gbehutọgụụ

1 Ebe o mẹ ni Jizọsị narịn afụnfụn nọkẹ ịhịan, gụn nị nwan agụngụn ohu
hụ o gụn, ụnụ e kọnrin imẹ obi ọnụ. Makẹni, onyẹ gi ifiri Kraịstị kpachanpụ
ẹnya narịn afụnfụn imẹ ndụnnị a jụgụọ njọ— 2 a ra bizi n'o mẹ ihiẹn ndị
hụn a gụn ịhịan, kama, o bi ndụn a họdụnị enu-ụwa kẹ Chuku dọn chọ.
3 Ogẹn ụnụ tuhu ogẹn mbụ ebe ụnụ rị e mẹsọnmẹ ihiẹn ndị hụn a sụọ ndị
ghalẹni e fe Chuku ụsụọ e higụọ. Rịkẹ wẹ, ụnụ te rị e bi obibi ifẹnrẹn ogẹn
hụ, eje-ihiẹn a gụnsọnmẹ ụnụ; ụnụ a ra manya a tụ, e mẹ eje-mmẹmmẹ, e
jẹn ọgbọ manya, ọnụ a rụa mmọn ọnụ a marịnzị hụn ụnụ rụakọ.
4 Ọ tụka wẹ nwan ẹnya nị ụnụ arịzị e sọn wẹ e bi obibi ahụn na iwi—
wẹ hụ e gi ẹ e kuja oku ụnụ. 5 Kanị wẹ jẹnkọ d'e ye Osolobuẹ mgbakọ—
Osolobuẹ hụn rị nwan e che ni ogẹn ru n'o kin ndị rị ndụn lẹ ndị nwụnnị
ikpe.
6 Ọnwan haịn wẹ gi zizikwọ kẹ ndị nwụnnị oziọma, kẹni wẹ hụn ụzọ rị
ndụn imẹ-mmọn rịkẹ Osolobuẹ, ọsụọn'a nị a narịngụọ wẹ ikpe-ọmụma,
nwụn kẹ ịhịan.

Kẹ Wẹ Dọn A Rụn Ọrụn Osolobuẹ

7 Ihiẹn ile e d'e ru njẹndemẹ; e kwọndọn ni nwan enwẹn ụnụ, a wụ ndị
ghalẹni e gi okukwe wẹ e gu egu. E mẹ n'ẹ makẹ ọdakin gha a rị ekpere
ụnụ. 8 Hụn kachanrịn mkpa, e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ndị Itu-Kraịst' ibe ụnụ
ogẹn ile, makẹni ihiẹn-ọsụsụọ e kpumẹ njọ bu ọda. 9 E gichanrịn nị obi ụnụ
a nabanhan ibe ụnụ iwe ụnụ—e dẹnwịnnwịnlẹ ni. 10 Rịkẹ ezigbo ndị-nlepụ
ẹnya, hụn Osolobuẹ mẹni ẹfọma yesọnmẹ oyiye ichẹn-ichẹn, onyẹ-onyẹ imẹ
ụnụ ya gi oyiye o nwẹhẹn ẹka Osolobuẹ e yeni ibe ẹ ẹka. 11 Onyẹ ọwụlẹ hụn
e kuni, ya ku ihiẹn Osolobuẹ ku—rịkẹ onyẹ Osolobuẹ gi e ku; onyẹ ọwụlẹ

hụn a rụn ọrụn ọwụlẹ ya gi ikẹn Osolobuẹ ye ẹ rụn a, kẹni ọghọ hụn ụzọ a bịa nị Osolobuẹ imẹ ihiẹn ile ghahanị Jesu Kristi. Ọghọ lẹ ikẹn ile wụ nke ẹ jẹnrin ejẹn. Isẹẹ.

Ịta-afụnfụn Nọkẹ Onyẹ Nke Kraịstị

12 Ndị rị m obi, anịkwọlẹ ni okẹn afụnfụnnị ụnụ rị a ta, hụn wẹ gi rị e lele ụnụ, tụ ụnụ ẹnya nọkẹ sị ahụnlele rọ. 13 Ka ghọghọma nị, makẹni ụnụ rị e sọn Kraịst' a ta afụnfụn a—kẹni ụnụ hụn ụzọ nwẹ ịghọghọ, e yi oro-ịghọghọ ogẹn ọghọ a k'e gi pụhachanrịn ifọn.

14 Omẹni wẹ gi ifiri Jesu Kristi kpari ụnụ, ọnụ a wụrụọlẹ ndị Osolobuẹ gọzi, makẹni ọhụn ghọsị nị Mmọn ahụn nwẹ ọghọ hụn wụ Mmọn Osolobuẹ nọkwasị ọnụ. 15 Ka emẹkwọlẹ ni ndị rị a ta afụnfụn makẹ eje-ihiẹn wẹ mẹ—makẹ igbu-ọchụ mọbụ izu-ohin mọbụ makẹni ịhịan wụ eje-ịhịan lẹ n'o mẹ eje-ihiẹn wẹ gi a chọ ịhịan mọbụ nị ịhịan a chọsọnmẹ oku.

16 Kanị, omẹni y'a ta afụnfụn makẹni ị wụ onyẹ Itu-Kraịstị, ewerilẹ ẹ ihiẹn-ifẹnrẹn, ka ja Osolobuẹ mma n'ị rị a za ẹfan hụ, n'ị rị a za "Onyẹ nke Kraịstị." 17 Makẹni, ogẹn e ruọlẹ hụn okinkin-ikpe e gi bidọn—bụ o k'a gha imẹ ụlọ Osolobuẹ bidọn. O mẹ nwan nị okinkin-ikpe k'a gha ẹka ẹnyi ndị nke Osolobuẹ bidọn, kịnị rị e che ndị nupụ nị oziọma Osolobuẹ isi?
18 Ọzọzị,
"Omẹni nzụọpụha fụ ndị ezi-omumẹ ọrụn
nanị k'o k'a rị nị ndị-njọ
lẹ ndị ghalẹni e fe Osolobuẹ?!"

19 Ya wụ, ndị hụn rị a ta afụnfụn—ụdị afụnfụn hụn wụ uche Osolobuẹ—wẹ we nwan enwẹn wẹ che ẹka Onyẹ-okike hụ hụn furu w'e gi dọn ẹnya; wẹ mẹsọnmẹ mma.

Isi Nke Isẹn

Ndị-isi Ụka Lẹ Ndị Wẹ Keye Wẹ Lefụ Ẹnya

1 M rị nwan a rịọ ndị-isi rị imẹ ụnụ—**m rị a rịọ ụnụ** nọkẹ onyẹ-isi ibe ụnụ lẹ onyẹ gi ẹnya a hụn afụnfụn Kraịstị ta lẹ onyẹ rị ndị k'e nwẹhẹn ọghọ ahụn lalanị: dodo ni, 2 e lepụ nị atụnrụn Osolobuẹ hụn wẹ buche ụnụ ẹka ẹnya; e du ni wẹ. Arụnlẹ ni nọkẹ sị wẹ wa a ye ọnụ olu, ka shịapụ nị ẹfọ rụn a—nọkẹ kẹ Osolobuẹ dọn chọ; egilẹ ni ẹkpịrị ihiẹn ụnụ k'e nwẹhẹn mẹ ẹ, ka mẹ n'ẹ makẹni ịrụn nị Osolobuẹ ọrụn rị a dụ ọnụ. 3 Emẹlẹ ni ndị wẹ keye ụnụ lepụ ẹnya nọkẹ sị ụnụ nwẹ wẹ; kama, a wụrụ nị nị wẹ ihiẹn-nleri, 4 kẹni, ogẹn Onyẹ-isi ndị-ndu atụnrụn e gi bịa, ụnụ e nwẹhẹn okpu-eze ọghọ ahụn ghalẹni a fapụ hụn o k'e gi tu ụnụ ugọn.

5 Ẹrịrazịkwọ, ụnụ ndị rị ibe alị, ndị họdụnị, e humẹni ni ndị-isi isi.

Ụnụ ile, e welụa nị enwẹn ụnụ alị ebe ụnụ lẹ ibe ụnụ rị e mẹ ihiẹn. Makẹni, Ẹhụhụọ-nsọ sị,
"Osolobuẹ a nọkin onyẹ-mpache ụzọ,
kanị,
o mẹ ni onyẹ e welụa enwẹn ẹ anị ẹfọma,
e yen'ẹ ẹka."

6 Ya wụ, wenụa nị nwan enwẹn ụnụ alị che okpuru Osolobuẹ hụn nwẹ ikẹn hi-ogbe—kẹni ogẹn ru, o bushi ụnụ elu— 7 ụnụ e bu mkpa ile ụnụ nwẹ kwasị a, makẹni ọrịnịmma ụnụ rị a obi.

8 E dọnrin ni ẹnya; e che ni nche—makẹni eṅẹnrẹn ọnụ wụ Ekwensụ rị aghahunmẹ nọkẹ ẹwọrọ rị e dẹnni, a chọ onyẹ o k'a nwụn ri. 9 Chekẹnmẹ n'ẹ nwan ọgụn! E turukẹnmẹ ni imẹ okukwe ọnụ—ebe o mẹ ni ụnụ a

marịnghọ nị ndị Itu-Kraịstị ibe ụnụ ile rị ụwa rị a tazị ụdị afụnfụn ohu hụ.
10 Kanị, ụnụ tagụụ afụnfụn ẹkẹrẹ ogẹn, Osolobuẹ hụn e mẹchanrịn ẹfọma
ile, hụn kpọ ụnụ d'e du ẹ nwọnrin ọghọ-itẹbitẹ ahụn rị imẹ Jizọs' Kraịstị,
k'e dọnzichanrịn nị ụnụ ihiẹn, mẹ ụnụ turu, mẹ ụnụ ze, mẹ ụnụ nọdịchanrịn
ọhụnma, obi e ruchanrịn ụnụ alị.
11 Ikẹn ile wụ nke ẹ jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Ekele Ịkpazụụn

12 Sivanọsị*, ya yeni m ẹka de ẹhụhụọ-ozini mẹ ẹkẹrẹ; nwẹnẹ ẹnyi m weri
n'o furu onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya k'ọ wụ. M de ẹ kẹni m gi ẹ gba ụnụ umẹ, gizi
ẹ ku nị ọnwan wụ ezigbo ẹfọma ahụn Osolobuẹ mẹ ni ịhịan; turukẹnmẹ ni
imẹ ẹ.
13 Ụka ahụn rị Babilọnụ, hụn wẹ họrị kẹ wẹ dọn họrị ụnụ, e zighọ ekele
ụnụ. Nwa m wụ Makị e keleghọzikwọ ọnụ. 14 Dide ni ibe ọnụ odide ihiẹn-
ọsụsụọ.
Udọn ya rị nị ụnụ ile hụn rị imẹ Jizọs' Kraịstị.

* **Isi Nke Isẹ**n:12 Ịya wụ Saịlasị.

Ẹhụhụọ-Ozi Nke Ẹbụọ Pita De Pita, Nke Ẹbụọ

1 Mmẹ wụ Simiọnụ hụn w'a kpọ Pita de ẹhụhụọ-ozini. M wụ igbọn Jizọs'
Kraịstị; m wụzịkwọ onyẹ-ozi ẹ pụ-ichẹn. M rị e dejẹnni ndị Osolobuẹ ye
okukwe ohu hụ rịkẹnmẹ mkpa hụn ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi nwọn—okukwe
hụn wẹ nwọnhẹn makẹni Jesu Kristi wụ Osolobuẹ ẹnyi lẹ Onyẹ-nzụọfụha
ẹnyi rị ọchan. 2 Ẹfọma lẹ udọn ya rịnị ọnụ mmagi-mmagi—ebe ụnụ n'a
marịn Jizọs' Kraịstị wụ Onyẹ-nwẹni-ẹnyi lẹ Osolobuẹ ẹnyi amarịnwaye.

Ghọsị Nị Nị Osolobuẹ Kpọ Ụnụ

3 O gigụọ ikẹn o gi wụrụ Chuku ye ẹnyi ihiẹn ile rị ẹnyi mkpa hụn ẹnyi e gi
bi elu lẹ hụn ẹnyi e gi fe Osolobuẹ; ọmarịn ẹnyi marịn ya wụ Jesu, onyẹ hụn
kpọ ẹnyi d'e sọn ẹ nwẹ ọghọ a, sọn ẹ rị ọchan hụ ọ rị, kẹ ẹnyi gha nwẹhẹn
ihiẹn ndịnị; ẹnyi gha a marịnwaye ẹ, ẹnyi hụ e nwẹwaye ihiẹn ndịnị o ye
ẹnyi. 4 Ọghọ a ahụn lẹ ọchan ahụn ọ rị k'o gi nwan kwesọnmẹ ẹnyi okẹn
nkwa ndị hụn o kwesọnmẹ ẹnyi, nkwa ihiẹn w'a chọ achọ rị ichẹn-ichẹn
hụn ọ chọ nị ẹnyi nwẹrin. O mẹ ẹ kẹni ọnụ gi ihiẹn ndị hụ o kwe nkwa a
bịa d'a rị kẹ Osolobuẹ, e bi kẹ ịya, ebe ụnụ nọ wanahịngụụ ụrụ rị imẹ ụwa
lẹ ihiẹn ọlịla-ẹnya hụn e buhẹn'ẹ.

5 Ufiri ọnwan, lịlịma nị nwan ụzọ ile nị ụnụ we ịrị-mma cheni okukwe
ụnụ; ụnụ e we ịmarịn-ihiẹn che ni ịrị-mma ụnụ. 6 Wezi ni ikwọndọn-enwẹn-
ịhịan che ni ịmarịn-ihiẹn. E nwẹ ni ezigbo-ndidi e che ni ikwọndọn-enwẹn-
ịhịan; ụnụ e we ịtụ-egun Osolobuẹ e cheni ezigbo-ndidi. 7 E gi ni obi-nwẹnẹ
e sọn ibe ụnụ ndị kwerini—ụnụ e we ọhụn che ni ịtụ-egun Osolobuẹ. E
nwẹzi ni ihiẹn-ọsụsụọ hụn ghalẹni e tu e cheni obi-nwẹnẹ.

8 Makẹni, omẹni ụnụ nwẹ ihiẹn ndịnị ile imẹ ndụn ụnụ, e nwẹwaye wẹ,
ụnụ awụkọ ndị marịn Onyẹ-nwẹni-ẹnyi wụ Jesu Kristi bụ w'a ra mị n'a
mkpụrụ, w'a ra rụnpụha n'a ihiẹn ọwụlẹ. 9 Kanị, o mẹ nke onyẹ hụn
nwọnlẹni ihiẹn ndịnị, ọ rịnị e leghakẹnmẹ ụzọ, ẹnya-mpịn k'ọ wụ. Ọ zọgụọ
nị a chanchanpụgụọ w'a njọ mbụ.

10 Lịlịma nị nwan ụzọ ile, umunẹ m, nị ụnụ ghọsị nị Osolobuẹ kpọ ụnụ
nke-esi lẹ ni ọ họrị ụnụ nke-esi. Makẹni, ụnụ mẹ ẹ, o nwọnni ogẹn ụnụ e gi
dan! 11 Ụnụ sikọ d'e gi ẹ ru ogo ndị wẹ k'a nabanhan ọhụnma-ọhụnma imẹ
Alị-eze itẹbitẹ Jesu Kristi—Di-nwọnni-ẹnyi lẹ Onyẹ-nzụọpụha-ẹnyi.

Pita Wẹ Gi Ẹnya Hụn Ọghọ Kraịstị

12 Ya wụ, m chọ nwan nị m'a nyanhan nị ụnụ ihiẹn ndịnị ogẹn ile—
ọsụọn'anị ụnụ a marịngụọlẹ wẹ; ọsụọn'a nị ụnụ e turugụọ ọhụnma imẹ
ezioku hụ wẹ wẹhẹni ụnụ. 13 E roghọ m'a n'ọ hụghọ mma nị m'a nyanhan
nị ụnụ ihiẹn ndịnị wẹ, hụnnị m rịkwọ ndụn imẹ ẹhụnị. 14 Makẹni, a
marịngụọ m nị ogẹn m'e gi nwụnhụn, gbụpụ ẹhụnị, a rịgụọ nsue, rịkẹ kẹ
Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu Kristi dọn ghọsị m. 15 Ẹghẹẹ, m k'a nwankẹnmẹ
ụzọ ile gi hụn a nị ọnụ k'a sa ẹka a nyanhan ihiẹn ndịnị wẹ, m ghagụụ
ẹhụnị pụ—m nwụnhụngụụ.

16 Makẹni ẹlẹ akịkọ ndị ma kọ akịkọ mẹmẹ kẹ ẹnyi sọnkọ ogẹn ẹnyi gi gwa
ọnụ oku ikẹn lẹ ọbịbịa Nna ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị. Mba; ẹnyi gi ẹnya ẹnyi hụn

ọghọ a. 17 Chuku-Nẹdi ye Jizọs' ọghọ lẹ ikpẹn ogẹn hụ o gi gha elu-igwee
gi olu ẹ ku oku. Olu ahụn lẹ Ọghọ ahụn Kachanrịnnị wị bịa ebe Jizọsị rị.
Olu ahụn sị, "Ọnwan wụ ezi Nwa m; ihiẹn ẹ a sụọka m!" 18 Ẹnyi lẹ enwẹn
ẹnyi gi ntịn ẹnyi nụ kẹ oluni gha elu-igwee bịa ogẹn ahụn ẹnyi lẹ ịya gi rị
elu ugu-nsọ hụ.
19 Ẹnyi gi ẹ nwan marịn nị ihiẹn ndị-amụma ku imẹ Ẹhụhụọ-nsọ wụ
ezioku furu w'e gi dọn ẹnya. Ya wụ, ọ ka ụnụ mma nị ụnụ gi wẹ e dọn—
nọkẹ ukpẹ-ẹka rị e nwun imẹ ishi—gi wẹ dọn d'e ru mgbe eki e gi fọn, hụn
ukpẹ Onyẹ ahụn wụ Kokisẹ-ụtụntụn e gi timẹ imẹ obi ụnụ.

Kẹ Ihiẹn Rị Imẹ Ẹkụkwọ-nsọ Dọn Bịa.

20 Ka ghọha nị ọnwan rịkẹ ihiẹn ibuzọ: nị, o nwọnni ihiẹn ọwụlẹ wẹ ku
mọbụ de imẹ Ẹhụhụọ-nsọ hụn wẹ gi uche ịhịan ku mọbụ hụn wẹ gi uche
ịhịan a kọwa; 21 makẹni, o nwọnni ihiẹn ọwụlẹ rị imẹ Ẹhụhụọ-nsọ hụn gha
uche ịhịan pụha. Kama, Mmọn-nsọ 'ya nu ndị hụn kuni, wẹ nọ ku ihiẹn
gha ebe Osolobuẹ rị bịa.

Isi Nke Ẹbụọ

Ndị-amụma-ntụ Lẹ Ndị nkuzi-ntụ

1 Kanị ndị-amụma-ntụ pụhazịkwọ imẹ ndị Izrẹl' ogẹn mbụ hụ. Ẹrịra kẹ
ndị nkuzi-ntụ k'a dọnzị rị imẹ ụnụ. Wẹ k'e gi nzuzue webanhansọnmẹ
nkuzi-ntụ hụn e buhẹ ntikpọ, jụdẹ Di-nwọnni-wẹ, hụn ṅọnni wẹ—ọnwan
kẹ wẹ k'e gi buhẹkẹnrin ni enwẹn wẹ ntikpọ.

W'e Dufie Ịhịan, A Tụnarịn Ịhịan Ihiẹn Ẹ

2 Kanị, ndị bu ọda k'e sọn wẹ bimẹ eje-obibi ifẹnrẹn ahụn wẹ rị e bi. Ịhịan
sikọ d'e gi ifiri wẹ kutọ Ụzọ-ezioku. 3 Ẹnya-uku wẹ k'e mẹ wẹ e gi ọnụ-ọma
e dufie ụnụ, a tụnarịn ọnụ ihiẹn ọnụ. Ikpe-ọmụma lẹ afụnfụn wẹ butọ nị
wẹ edẹi hụ a—ọ nọdịtuni mmaka; ntikpọ Osolobuẹ jẹnkọ d'e tikpọ wẹ a
ranhịntuni ụran!

Osolobuẹ A Marịngụọ Ye Onyẹ-onyẹ Ihiẹn Wẹ Chọ

4 Ebe o mẹ ni Osolobuẹ ahatuni ndị mmọn-ozi hụ ogẹn ahụn wẹ gi mẹ
njọ, kama, ọ tụ wẹ ye imẹ ọkụn-mmọn, kẹnmẹsọnmẹ wẹ, busọnmẹ wẹ che
imẹ olu rịsọnmẹ imẹ ishi kachanrịnni d'e ru Ụhụọhịn okinkin-ikpe—kịnị
k'o k'e mẹ ndị nkuzi-ntụ ndịnị?
5 O mẹ nwan nị Osolobuẹ ahatuzikwọnị ụwa mbụ ye, ogẹn hụ o gi zihẹ
okẹn mirin d'e tikpọ ụwa ndị-njọ hụ; omẹni ọ zụọpụhaghọ Nụa, hụn e
zisọnmẹ wẹ ozi kẹni wẹ mẹ ihiẹn Chuku chọ, ya lẹ madụ ẹsa ndị ọzọ—k'o
k'e mẹ ndịnị wẹ?
6 Omẹni ọ maghọ anị Sodọmụ lẹ alị Gomọra ikpe, gi ọkụn dụnfụ wẹ, wẹ
nọ hẹnrin ntụn—nke wụ nị arịzị wẹ, ọ nọ gi wẹ ghọsị ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ
ndị k'e nupụ isi okpuru oku Osolobuẹ—k'o k'e mẹ ndị nkuzi-ntụnị?
7 Di-nwọnni-ẹnyi zụọpụha onyẹ rị-ọchan wụ Lọtụ, hụn ize eje-obibi wẹ lẹ
obibi ifẹnrẹn wẹ rị e bi e ze ọda-ọda. 8 (Ezioku-ezioku, ogẹn ahụn ile Lọtụ
gi bi alị wẹ, ọ hụ a fụgbu onyẹ ezi-omumẹni, obi ẹ hụ rị ọchan hụ a gbawa
—makẹni ọ hụ e gi ẹnya a hụn eje-ihiẹn ile wẹ rị e mẹ ụhụọhịn-ụhụọhịn, e
gi ntịn a nụ a.)
9 Ya wụ nị Di-nwọnni-ẹnyi marịn k'o dọn a gbapụha ndị hụn e fen'ẹ
imẹ ọnwụnwan, marịnzịkwọ k'o dọn e bu ndị-njọ e che imẹ afụnfụn d'e ru
Ụhụọhịn okinkin-ikpe, 10 tụmadụ ndị hụn e mẹ ihiẹn ụrụ a gụnnị wẹ lẹ ndị
e ledan ọkịkị.

W'e Ledan Ọkịkị, E Kutọ Ihiẹn Wẹ Ghọtalẹni

Obi ndị nkuzi-ntụ ndịnị e zekẹ, ihiẹn ọwụlẹ obi wẹ ye wẹ kẹ w'e mẹ; egun ịkpari ndị nwọn ọghọ ara tụ wẹ. 11 Kanị, ọsụọn'a nị ndị mmọn-ozi ka e ze, ka ikẹn e nwẹ, w'a ra kpari ndị nwọn ọghọ, w'a ra kutọ wẹ ihun Di-nwọnni-ẹnyi. 12 Kanị, ndịnị nọ kẹ anụ-ọfịa nwọnlẹni uche, anụmanụ hụn ghalẹni e leban ihiẹn ẹnya—hụn wẹ mụhụ nị wẹ nwụnrụn gbu. W'e kutọ ihiẹn wẹ ghọtalẹni. Wẹ k'a la ntikpọ kẹ anụ-ọfịa dọn a la ntikpọ— 13 eje-ihiẹn e kunrun wẹ makẹ eje-ihiẹn ndị wẹ rị e mẹ!

Ihiẹn Hụn A Gụn Ẹhụ Wẹ Kẹ W'e Mẹ

Ọ sụọ wẹ nị wẹ e mẹ ihiẹn-ifẹnrẹn ebe eki rị enu. Unyin lẹ ntụpọ kẹ wẹ wụ imẹ igunrun ụnụ. Ịya kẹ wẹ wụ makẹni w'a nọzịdẹ ebe wẹ n'e sọn ụnụ e ri Oriri Ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ e mẹ ihiẹn-ifẹnrẹn lẹ ihiẹn-ndufie ndị ahụn asụọnị wẹ, e mẹpụha wẹ ifọn. 14 Ughẹrẹ jun wẹ ẹnya; ẹfọ imẹ-njọ ara jun wẹ. W'e gi ẹro a dọrị ndị zelẹni. E giguọ wẹ ẹnya-uku zụn obi wẹ. Ndị wẹ bụ ọnụ kẹ wẹ wụ!

A Kpahugụọ Wẹ

15 A lagụọ wẹ ezigbo Ụzọ hụ zinrinni tọ, ghasọnmẹ ụzọ Balam' nwa Beọ, hụn eje-erere a sụọ, a dụ— 16 kanị Osolobuẹ nọ jụgbọ a makẹ njọ a: ebe jaki ghalẹni e ku oku nọ gi olu ịhịan ku oku, hụn wẹ gi jụgbọ ẹra ahụn rị a pụ onyẹ-amụma hụ.

17 Ndị nkuzi-ntụ ndịnị wụ isi-mirin tahịnị; igirigi ufere bukọ; uwẹ kẹ wẹ dọnmẹ ni ishi hụn kachanrịn.

Oku-ọnụ Wẹ Asụọka Kanị A Rịzịọlẹ Wẹ Ẹgbụn

18 Ị nụ oku-ọnụ wẹ, y'e gbu ni wẹ osekpu! Kanị oku wẹ enwẹn anị. W'e gi ihiẹn a na ẹnya a dọrị ndị ghahụ imẹ ndị-mmẹfie gbafụha. 19 W'e kwesọnmẹ wẹ nkwa nị wẹ k'e weri enwẹn wẹ, kanị, uwẹ lẹ enwẹn wẹ wụsọnmẹ igbọn ihiẹn rụnị. Makẹni, ihiẹn rị a kị ịhịan kẹ onyẹ hụ wụ igbọn ẹ.

20 Makẹni, omẹni wẹ wanahịngụụ ihiẹn ndị e mẹrụ ịhịan hụn rị imẹ ụwa ghahanị ịmarịn Jesu Kristi hụn wụ Di-nwẹni-ẹnyi lẹ Onyẹ-nzụọpụha ẹnyi, anịzị wẹ ihiẹn ndị hụ nwụndọn wẹ, karị wẹ ẹka, ọnọdị ịkpazụụn ndị nọ ẹrịra a kagụọ njọ karị nke ibuzọ. 21 Makẹni, o te ka wẹ mma nị amarịntudẹni wẹ Ụzọ hụ rị ọchan karị nị a marịngụụ w'a, a gbakịtọ wẹ oku lẹ iwu hụ rị nsọ wẹ weye wẹ ẹka azụụn. 22 Ilu hụ wụ ezioku e mẹguọ nwan ebe wẹ rị, “Nkitẹ e kin azụụn buru ẹgbọ a.” Ọzọzị, “Wẹ chanchanhụ ezin n'o shi imẹ ịkpọtọ d'e gu.”

Isi Nke Ẹtọ

Nkwa Ọbịbịa Di-nwọnni-ẹnyi

1 Ndị rị m obi, ọnwan mẹ ẹkụkwọ-ozi nke ẹbụọ m dehẹni ụnụ. Imẹ wẹ ẹbụọ, m rị a nwan nị m kpọtiẹn iroro zu oke imẹ ụnụ ghahanị ịnyanhan nị ọnụ ihiẹn. 2 M rị a sị ụnụ nyanhankwọ oku hụ ndị-amụma nsọ Osolobuẹ ku ogẹn mbụ lẹ iwu Onyẹ-nzụọpụha ẹnyi ye ghahanị ndị-ozi pụ-ichẹn o zihẹni ụnụ.

Ẹlẹni Di-nwọnni-ẹnyi Rị E Bi Mbie

3 Nke ibuzọ, ghọta nị ọnwan: nị ndị-ẹmụ k'a pụha ogẹn ịkpazụụn, a mụ ẹmụ, e bi k'ọ sụọ wẹ. 4 Wẹ k'a sị, “Elebe kẹ nkwa nwẹn o kwe n'ọ lala alala rị? Ọ bịaguọ nwan? Ndị nẹdi ẹnyi wẹ a ranhịnguọ ụran (ọnwụn) kete-ele-mgbe; ihiẹn ile nọhụ kẹ wẹ rị kete wẹ e kelẹ ụwa!”

5 A kpachanpụgụọ wẹ ẹnya zọ nị oku-ọnụ Osolobuẹ k'o gi kẹ enu-igwee
hụ rị mbụ-mbụ; nị oku-ọnụ k'o gizi gha mirin mẹmẹ akpakalị, gha imẹ
mirin wefụha a; 6 ọ nọ gizi oku-ọnụ a mẹ mirin, okẹn-mirin, tikpọ ụwa mbụ
hụ la iwi. 7 Kanị, nke elu-igwee lẹ ụwa rị ogẹnni, Osolobuẹ e giguọ ya wụ
oku-ọnụ a bu wẹ dọnmẹ n'o k'a dụn wẹ ọkụn; ọ rị e che Ụhụọhịn ahụn o k'e
kin ndị-njọ ikpe, tikpọ wẹ.

Di-nwọnni-ẹnyi Rị Eche Nị Ịhịan Wanahịn

8 Kanị, nke ụnụ ndị rị m obi, azọkwọlẹ ni ihiẹn ohuni: nị ebe Di-nwọnni-
ẹnyi rị, akp'ọhịn ohu nọkẹ ahụa nnụ-uku (ahụa ọgụn-iri kwasị nnụnaị);
ahụa nnụ-uku rịzị kẹ akpụ-ụhụọhịn ohu. 9 Ẹlẹni Di-nwọnni-ẹnyi rị e bie
mbie imẹzu nkwa a kẹ ndị hụ dọn a ghọha ibie-mbie; mba, o gi ndidi e
sọn ụnụ. Ọ chọnị nị onyẹ ọwụlẹ la iwi, kama, ọ chọ nị onyẹ ọwụlẹ roghari.

Ụhụọhịn Di-nwọnni-ẹnyi Lala

10 Kanị Ụhụọhịn Di-nwọnni-ẹnyi jẹnkọ d'a bịa idẹnmizi lẹkẹ ohin. Ogẹn
hụ, igwere sikọ d'e gi okẹn ụzụn fopụ, ọkụn a rịnranpụ ihiẹn ile rị igwere;
ụwa lẹ ihiẹn ile ịhịan nọ imẹ ẹ mẹ e kpufụ, pụha ifọn.
11 Ebe o mẹ ni wẹ k'e tikpọpụ ihiẹn ndịnị ile ẹnịna, elee ụdị ịhịan k'o furu
ni ụnụ wụrụ? O furu nị ọnụ e bi obibi rị nsọ, e gi egun Osolobuẹ e bi; 12 e
che Ụhụọhịn Osolobuẹ, e mẹ ẹ n'ọ bịakẹnrin, Ụhụọhịn hụ o k'e gi mụ ọkụn
ye elu-igwere, dẹnpụ a, gi ẹrịra rịnranpụ ihiẹn ile rịn'a.
13 Kanị, nọkẹ kẹ Osolobuẹ dọn kwe nkwa, ẹnyi rị a tụ ẹnya enu-igwee
ọhụn lẹ ụwa ọhụn—ebẹhụ wụchanrịn ebe obibi ihiẹn ile rị-ọchan.
14 Ndị rị m obi, ebe o mẹ ni ọnụ rị a tụ ẹnya ihiẹn ndịnị, lịlịma nị nwan
nị udọn hụn ụzọ a rị ẹgbata ọnụ lẹ ịya, amamgbe ụnụ gha e nwọn ntụpọ
mọbụ nkọrịanị ogẹn ụnụ k'e gi pụha ihun Osolobuẹ. 15 Bun'ẹ obi nị ndidi
Di-nwọnni-ẹnyi rị e nwọn wụ oghere nzụọpụha.
Ẹnịna kẹ ezi nwẹnẹ ẹnyi wụ Pọlụ dọnzi deni ụnụ ghahanị amamihiẹn
Osolobuẹ ye ẹ. 16 O kusọnmẹ oku ihiẹnni imẹ ẹkụkwọ-ozi ẹ ile. O nwọnghọ
ihiẹn ndị a fụ ọrụn ọghọta imẹ ihiẹn ndị o de, hụn ndị marịnlẹni ẹnya wẹ lẹ
ndị wuzolẹni ọhụnma a fịhutọ—kẹ wẹ e mẹzi ihiẹn ndị ọzọ rị Ẹhụhụọ-nsọ,
e gi ẹ e sehẹni enwẹn wẹ ntikpọ.
17 Ndị rị m obi, a gwatọgụọ wẹ nwan ụnụ ihiẹn ndịnị. Dọnrin ni nwan
ẹnya, amamgbe mmẹfie ndị e bi k'ọ sụọ wẹ e dufie ụnụ, mẹ ụnụ ewuzozilẹ
kẹ ụnụ dọn nwan wuzo. 18 Ka gi ni ẹfọma Jesu Kristi wụ Di-nwọnni-ẹnyi
lẹ Onyẹ-nzụọpụha ẹnyi mẹ e suewaye imẹ okukwe; a marịnwayezikwọ nị
Di-nwọnni-ẹnyi.
Ọghọ ya rị n'a ogẹnni, rịzịkwọn'a d'e ru Ụhụọhịn hụ k'a tọ jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Ẹhụhụọ-Ozi Nke Ibuzọ
Jọnụ
De
(Jọnụ, Nke Ibuzọ)

Oku Hụn E Ye Ndụn

1 Hụn ahụn rị gha mbidọn lala kẹ ẹnyi rị a gwa ọnụ oku ẹ, Hụn ahụn ẹnyi
gi ntịn nụ, hụn ẹnyi gi ẹnya ẹnyi hụn. Ẹnyi e legụọ a, ẹnyi e mẹtụghọ a ẹka.
Oku hụ e ye ndụn wụ Jizọsị kẹ ẹnyi rị e ku oku ẹ. 2 Ndụn hụ nọ pụha hụn
w'e legha ẹnya. Ẹnyi a hụnghọ a. Ẹnyi hụ e ku banyen'ẹ, a gwa ụnụ banyeni
ndụn itẹbitẹ hụ. Ndụn itẹbitẹ hụ lẹ Chuku-Nẹdi te rị, kanị ọ nọ pụha nị ẹnyi
legha. 3 Ẹnyi rị nwan a gwa ụnụ ihiẹn ẹnyi hụn lẹ ihiẹn ẹnyi nụ, kẹni ụnụ
hụn ụzọ du ẹnyi mẹkọ— makẹni Nẹdi-ẹnyi lẹ Nwa a wụ Jesu Kristi kẹ ẹnyi
lẹ wẹ rị e mẹkọ. 4 Ẹnyi rị e de ihiẹn ndịnị kẹni ịghọghọ ẹnyi hụn ụzọ zu oke.

Ukpẹ Sụọ Kẹ Osolobuẹ Wụ

5 Ọnwan wụ ozi hụ ẹnyi nụ ọnụ a, hụn ẹnyi rị nwan e zi ụnụ: nị Osolobuẹ
wụ ukpẹ, ọ nwọnni ishi rị imẹ ẹ—kaka. 6 Omẹni ẹnyi sị nị ẹnyi lẹ ịya rị
e mẹkọ bụ ẹnyi a tọ imẹ ishi e bi, ya wụ nị ẹnyi rị a tụ ntụ, ẹnyi a rị e gi
ezioku e bi. 7 Kanị, omẹni ẹnyi hụ e bi imẹ ukpẹ, nọkẹ kẹ ya nwẹn dọn rị
imẹ ukpẹ, ya wụ nị ẹnyi lẹ ịya hụ e mẹkọ nke-esi, ẹdeke Nwa a wụ Jizọsị k'a
rị a chanchanfụ ẹnyi njọ ọwụlẹ ẹnyi mẹ.
8 Omẹni ẹnyi sị nị ẹnyi ara mẹ njọ, ẹnyi rị e dufie enwẹn ẹnyi, ezioku arị
imẹ ẹnyi. 9 Kanị, omẹni ẹnyi e kupụha njọ ẹnyi, onyẹ wẹ gi e dọn-ẹnya lẹ
onyẹ-ezioku k'ọ wụ, o k'a gbagharị ẹnyi njọ ẹnyi, chanchanpụchanrịn ẹnyi
ihiẹn ile rịlẹni mma.
10 Omẹni ẹnyi sị nị ẹnyi e mẹni njọ, ya wụ nị ẹnyi rị a sị nị Osolobuẹ wụ
onyẹ-ntụ, ya wụ nị oku ẹ a rị imẹ ẹnyi.

Isi Nke Ẹbụọ

Kraịstị Ya E Dọnmẹ Ẹnyi Ụchan

1 Ụmụẹka m, m rị e de ni ụnụ ihiẹn ndịnị amamgbe ụnụ gha e mẹ njọ.
Kanị, omẹni ịhịan mẹ njọ, ẹnyi nwọn onyẹ a rịọdọn ni ẹnyi ebe Chuku-Nẹdi
rị—onyẹ hụ wụ Jesu Kristi, onyẹ hụ rị ọchan. 2 Ya lẹ enwẹn ẹ wụ ẹjan hụn
wẹ gi wepụ njọ ẹnyi lẹ iwe-lẹ-ọnụma-Osolobuẹ; ẹlẹ njọ ẹnyi sụọ, kanị, kẹ njọ
ụwa ile.
3 Ihiẹn o k'e gi nwan we ẹnyi ẹnya nị ẹnyi a marịnghọ Osolobuẹ nke-esi
wụ nị ẹnyi e mẹsọnmẹ ihiẹn ọ sị ẹnyi mẹ. 4 Onyẹ ọwụlẹ hụn sị nị ọ maringhọ
a bụ a ra mẹ ihiẹn ọ sị ẹnyi mẹ, onyẹ hụ wụ onyẹ-ntụ, ezioku arị imẹ
onyẹ nọ ẹnịna. 5 Kanị, nke onyẹ ọwụlẹ hụn a gbaye oku Osolobuẹ, ezioku-
ezioku, onyẹ ahụn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ zu oke jẹnni Osolobuẹ.
Ihiẹn ẹnyi gi a marịn nị ẹnyi rị imẹ ẹ wụ ọnwan: 6 onyẹ sị n'ọ rị imẹ
Osolobuẹ ya bi obibi kẹ Jizọs' Kraịstị dọn bi.

Iwu Ọhụn

7 Ndị rị m obi, arị m e deni ụnụ iwu ọhụn; kama, iwu ohu ahụn wẹ ye
ụnụ isi-ibuzọ rọ. Ozi hụ ụnụ nụ, ịya wụ iwu mbụ ahụn m rị e ku oku ẹ.

8 Kanị ọ wụzịkwọ iwu ọhụn. Iwu ọhụnnị wụ ezioku, ọ hụ imẹ Kraịstị, ọ
hụzịkwọ imẹ ọnụ—makẹni ishi hụ a ghafe, ezigbo ukpẹ e nwunmẹgụọ.
9 Onyẹ ọwụlẹ sị n'ọ rị imẹ ukpẹ bụ ize onyẹ Itu-Kraịstị ibe ẹ hụ e ze ẹ,
echẹn kẹ onyẹ hụ rịkwọ imẹ ishi. 10 Onyẹ ọwụlẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ onyẹ
Itu-Kraịstị ibe ẹ bi imẹ ukpẹ—o nwọnni ihiẹn rị imẹ ẹ hụn e mẹ ịhịan a
kpọgburu. 11 Kanị, onyẹ hụn e ze ize onyẹ Itu-Kraịstị ibe ẹ rị imẹ ishi; ọ
ghakọ imẹ ishi, ọ marịn ebe o jẹnkọ—makẹni ishi hụ a gbakingụọ a ẹnya.
12 Ụmụẹka,
m rị e de ni ọnụ nị m gi gwa ọnụ
nị Osolobuẹ e gigụọ ifiri ẹfan Jizọsị
gbagharị ụnụ njọ.
13 Ndị nẹdi,
m rị e deni ụnụ nị m gi ẹ gwa ụnụ
nị ụnụ a marịngụọ onyẹ hụ rịnị gha mbidọn lala.
Ndị-ikoro,
m rị e de ni ụnụ nị m gi ẹ gwa ụnụ
nị ụnụ e mẹrigụọ Eje-onyẹ hụ.
14 Ụmụẹka,
m de ni ụnụ ihiẹnni nị m gi ẹ gwa ụnụ
nị ụnụ a marịngụọ Chuku-Nẹdi ẹnyi.
Ndị nẹdi,
m de ni ụnụ ihiẹnni nị m gi ẹ gwa ụnụ
nị ụnụ a marịngụọ onyẹ hụ rị gha mbidọn lala.
Ndị-ikoro,
m de ni ụnụ ihiẹnni nị m gi ẹ gwa ụnụ
nị ụnụ e zeghọ,
nị oku Osolobuẹ rị imẹ ụnụ
lẹ ni ụnụ e mẹrigụọ Eje-onyẹ hụ.

Ihiẹn-ụwa Y'a Sụọkwọlẹ Ụnụ!

15 Enwẹkwọlẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ụwa mọbụ ndị rị imẹ ụwa, makẹni ihiẹn
Chuku-Nẹdi-ẹnyi ara sụọ onyẹ ihiẹn ụwa a sụọ. 16 Makẹni, ihiẹn ile rị imẹ
ụwa, kẹ eje-ihiẹn ndị a gụnsọnmẹ ẹhụ kẹ ihiẹn-ọnịna-ẹnya kẹ nhọnrọn ịhịan
a họnrọn makẹni o nwẹghọ ihiẹn-ụwa, aghanị ẹka Nẹdi-ẹnyi bịa—ụwa kẹ
wẹ ile gha a bịa. 17 Ụwa lẹ ihiẹn-ọlịla-ẹnya ile rịn'a ghafekọ aghafekọ; kanị,
onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ uche Osolobuẹ k'a tọ jẹnrin ejẹn.

Eṅẹnrẹn Kraịstị Ahụn W'a Kpọ Anti-Kraịstị

18 Ụmụ m, ogẹnni wụ ogẹn ịkpazụụn! Kẹ ọnụ dọn nụ nị eṅẹnrẹn Kraịstị
ahụn w'a kpọ anti-Kraịstị lala, ẹrịra k'ọ rị nwan nị ndị bu ọda wụ ndị-
iṅẹnrẹn Kraịstị a pụhagụọ. Ịya kẹ ẹnyi gi a marịn nị ogẹnni wụ ogẹn
ịkpazụụn. 19 Imẹ igunrun ẹnyi kẹ ndịnị gha pụ nke-esi, kanị, ẹlẹ wẹ ndị
nke ẹnyi. Makẹni, omẹni wẹ te wụ ndị nke ẹnyi, nkẹ e sọn wẹ ẹnyi nọdị.
Kanị, ọpụpụ wẹ gha imẹ igunrun ẹnyi pụ k'o gi wechanrịn ẹnya nị ẹlẹ wẹ
ndị nke ẹnyi.
20 Kanị, ọnụ ile marịn ezioku makẹni Onyẹ-hụ-rị-nsọ e hukpugụọ ọnụ
udẹn imẹ-mmọn gi tumẹ ụnụ ụmụ a. 21 Ẹlẹni ụnụ amarịn ezioku haịn m gi
e deni ụnụ, kanị, makẹni ụnụ a marịngụọ a—ụnụ a marịnghọ n'o nwọnni
ntụ a gha imẹ ezioku a fụha. 22 Onyẹ wụ nwan onyẹ ntụ emẹni ẹlẹ onyẹ
kwerilẹni nị Jizọsị wụ Kraịstị, Onyẹ-nzụọpụha hụ Osolobuẹ tumẹ. Onyẹ
nọ ẹrịra wụ eṅẹnrẹn Kraịstị hụ—hụn w'a kpọ Anti-Kraịstị; a ra kwerini

Chuku-Nẹdi lẹ Nwa a. 23 Ẹghẹẹ! Makẹni, onyẹ ọwụlẹ jụ Nwa a ekwerini ni
Chuku-Nẹdi; onyẹ ọwụlẹ kwerini Nwa a nwọnzikwọ Chuku-Nẹdi.
24 Nị nị ozi hụ ụnụ nụ isi-ibuzọ rịsọnmẹ imẹ ndụn ụnụ. Omẹni ihiẹn
ụnụ nụ isi-ibuzọ hụ a rịsọnmẹ imẹ ndụn ụnụ, ụnụ k'a rịsọnmẹ imẹ Nwa
Chuku lẹ imẹ Chuku-Nẹdi. 25 Ihiẹn o kwe ẹnyi nkwa n'o k'e ye ẹnyi wụ
ndụn itẹbitẹ.
26 Ifiri ndị rị a chọ nị wẹ dufie ụnụ kẹ m gi rị e deni ụnụ ihiẹn ndịnị.
27 Kanị, o mẹ nke ụnụ, udẹn imẹ-mmọn hụ o hukpu ụnụ, hụn o gi tumẹ
ụnụ ụmụ a hụ imẹ ndụn ụnụ a kuzi ụnụ ihiẹn ile. Ya wụ, o nwọnzini nwan
mkpa ọ rị nị onyẹ ọwụlẹ k'a kuzi ụnụ. Ihiẹn udẹn ahụn o gi tumẹ ụnụ
a kuzi ụnụ wụ ezioku—ntụ arị a. Nọkẹ kẹ ọ dọn kuzi ọnụ—nọdị nị imẹ
Kraịstị. 28 Ẹghẹẹ ụmụ m, nọdị nị imẹ ẹ, kẹni obi ru ẹnyi ile alị ogẹn o k'e gi
pụha; amamgbe ẹnyi e gi ifẹnrẹn warị Ụhụọhịn hụ.

Kẹ W'a Dọn Marịn Ụmụ Osolobuẹ

29 Omẹni ọnụ a marịnghọ n'ọ rị ọchan, ọnụ k'e gi ẹ marịn nị ya mụ onyẹ
ọwụlẹ hụn e bi obibi onyẹ rị-ọchan.

Isi Nke Ẹtọ

1 Lee ni nwan kẹ Chuku-Nẹdi nwẹhan ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi—nke wụ nị w'a
kpọ ẹnyi ụmụ Osolobuẹ! Ezioku-ezioku, ịya kẹ ẹnyi wụ! Ihiẹn haịn ụwa
gilẹni marịn ẹnyi wụ nị ụwa amarịn n'a. 2 Ndị rị m obi, ẹnyi wụ nwan
ụmụ Osolobuẹ. Kanị, ihiẹn ẹnyi jẹnkọ d'a wụrụ e ke pụha ifọn—bụ ẹnyi a
marịnghọ nị ogẹn o k'e gi bịa, ẹnyi k'a nọ kẹ ịya, makẹni ẹnyi k'a hụnchanrịn
a k'ọ nọ. 3 Ndị ile nwọn olile-ẹnyanị imẹ wẹ e dọnmẹ enwẹn wẹ ọchan nọkẹ
kẹ ya lẹ enwẹn ẹ dọn rị ọchan.
4 Onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ njọ rị a dan iwu makẹni imẹ-njọ wụ ịdan-iwu.
5 Ụnụ a marịnghọ nị Kraịstị bịa d'e wefụ njọ, ụnụ a marịnghọzị nị o nwọnni
njọ rị imẹ ẹ. 6 O nwọnni onyẹ rị imẹ ẹ hụn e mẹ njọ; onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ
njọ e ke hụntu ẹ mọbụ marịn a.
7 Ụmụẹka, anịlẹ ni onyẹ ọwụlẹ dufie ụnụ! Onyẹ hụn e bi obibi onyẹ
rị-ọchan rị ọchan kẹ Kraịstị dọn rị ọchan. 8 Onyẹ ọwụlẹ e mẹ njọ wụ nke
Ekwensụ—makẹni Ekwensụ gha alị mẹla njọ. Ịya haịn Nwa Osolobuẹ gi
bịa—kẹni o tikpọ ọrụn Ekwensụ.
9 O nwọnni onyẹ hụn Osolobuẹ mụ hụn e mẹ njọ. Makẹni, mkpụrụ
Osolobuẹ rị imẹ onyẹ ahụn. Ọ s'ẹka mẹ njọ, makẹni Osolobuẹ mụ a.
10 Ọnwan kẹ wẹ gi a marịn ndị wụ ụmụ Osolobuẹ lẹ ndị wụ ụmụ Ekwensụ:
onyẹ ọwụlẹ ghalẹni e mẹ ihiẹn rị mma mọbụ hụn ihiẹn ndị Itu-Kraịstị ibe
ẹ ghalẹni a sụọ ẹlẹ nwa Osolobuẹ.

E Nwẹ Ni Ihiẹn-ọsụsụọ Ibe Ụnụ

11 Makẹni ozi hụn ụnụ nụ isi-ibuzọ wụ nị ẹnyi k'a gha e nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ
ibe ẹnyi. 12 Ẹnyi anọkọkwọ nị kẹ Keni—ọ wụ nke Eje-onyẹ hụ, o gbupụ
nwẹnẹ ẹ. Kị haịn Keni gi gbu ẹ? Makẹni Keni lẹ enwẹn ẹ mẹ eje-ihiẹn kanị
nwẹnẹ ẹ mẹ ihiẹn rị mma.
13 Umunẹ m, y'a tụlẹ ụnụ ẹnya nị ize ụnụ rị e ze ụwa. 14 Ihiẹn ẹnyi gi marịn
nị ẹnyi a ghagụọ ọnwụn fụha, banye ndụn, wụ nị ẹnyi nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe
ẹnyi. Onyẹ nwẹlẹni ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹ a nwụnhụngụọ.
15 Onyẹ ọwụlẹ ize nwẹnẹ ẹ e ze wụ izighẹ—bụ ụnụ a marịnghọ n'o
nwọnni izighẹ ndụn itẹbitẹ rị imẹ ẹ. 16 Ihiẹn ẹnyi gi a marịn ihiẹn-ọsụsụọ
nke-esi wụ ọnwan: nị Kraịstị gi ifiri ẹnyi we ndụn a ye. O furu nwan nị ẹnyi

gizikwọ ifiri ibe ẹnyi we ndụn ẹnyi ye. 17 Nanị kẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ gi
rị imẹ ịhịan, omẹni ịhịan e nwọnghọ ihiẹn ụwanị, kanị ọ hụn nwẹnẹ ẹ ihiẹn
rị a kọ, ọ jụ n'o yekọn'a ẹka? 18 Ụmụẹka, nị ẹnyi e nwọn ni ihiẹn-ọsụsụọ
nke-esi—ẹlẹkwọ hụn wẹ gi ọnụ sụọ e ku, kanị, hụn wẹ gi ẹka e mẹ.
19 Ọhụn kẹ ẹnyi e gi marịn nị ẹnyi wụ nke ezioku, ịya kẹ ẹnyi gi e mẹ obi
e ru ẹnyi anị ebe Osolobuẹ rị— 20 omẹni obi e gbumẹ ẹnyi mgbu. Makẹni,
Osolobuẹ ka obi ẹnyi, ọ marịnghọzịkwọ ihiẹn ile.
21 Ndị rị m obi, omẹni ịhọrị ẹnyi hụ a ghọnị ẹnyi, obi e ruchanrịn ẹnyi
alị ebe Osolobuẹ rị, 22 ẹnyi e nwẹhẹnzịkwọ ihiẹn ọwụlẹ ẹnyi rịọ a—makẹni
ẹnyi hụ e dọnmẹ iwu ẹ, e mẹ ihiẹn a sụọ a ụsụọ ẹfọ.
23 Iwu ẹ wụ hụnnị: nị ẹnyi k'e kweri ni ẹfan Nwa a wụ Jesu Kristi lẹ ni
ẹnyi k'e nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹnyi—nọkẹ k'o dọn gwa ẹnyi. 24 Kẹ wẹ han
hụn e dọnmẹ iwu ẹ rị imẹ ẹ, ịya nwẹn rịzịkwọ imẹ ndụn wẹ. Ihiẹn ẹnyi gi a
marịn n'ọ hụ imẹ ẹnyi wụ ọnwan: n'o yeọlẹ ẹnyi Mmọn-nsọ.

Isi Nke Ẹnọ

Mmọn Osolobuẹ Lẹ Mmọn Eṅẹnrẹn-Kraịstị

1 Ndị rị m obi, ẹlẹ mmọn ile gi ịhịan ku kẹ ụnụ k'e kweyeni, ka e lele
ni wẹ, kẹni ụnụ marịn kẹ mmọn ndị hụ gha ẹka Osolobuẹ bịa nke-esi.
Makẹni, ndị-amụma-ntụ bu ọda a pụhagụọ imẹ ụwa. 2 Kẹ ọnụ k'a dọn marịn
nị Mmọn Osolobuẹ rọ wụ ọnwan: mmọn ọwụlẹ gi ẹ dọn nị Jizọsị hụn wụ
Kraịstị, Onyẹ ahụn Osolobuẹ tumẹ, hẹnrin ịhịan bịa, e ku ẹ—mmọn hụ
gha ẹka Osolobuẹ bịa, 3 kanị, mmọn ọwụlẹ hụn kwerilẹni nị Jizọsị hụn wụ
Kraịstị, Onyẹ hụ Osolobuẹ tumẹ, hẹnrin ịhịan bịa, mmọn ahụn aghanị ẹka
Osolobuẹ bịa. Ọhụn wụ mmọn Eṅẹnrẹn-Kraịstị, ya wụ, mmọn Anti-Kraịstị
—hụn ọnụ nụ n'ọ lala alala; ọ rịgụọlẹ nwan imẹ ụwa.
4 Ụmụẹka, ụnụ wụ nke Osolobuẹ—ọnụ e mẹrigụọ wẹ, makẹni onyẹ hụ
rị imẹ ụnụ ka onyẹ hụ rị imẹ ụwa. 5 Ndị-amụma-ntụ ndịnị wụ nke ụwa—
ya wụ, ihiẹn w'e ku wụ nke ụwa, ụwa e gọn wẹ ntịn. 6 Ẹnyi nwẹn wụ nke
Osolobuẹ. Onyẹ ọwụlẹ hụn marịn Osolobuẹ e gọn ẹnyi ntịn. Onyẹ ọwụlẹ
hụn wụlẹni nke Osolobuẹ ara gọn ẹnyi ntịn. Ọnwan kẹ ẹnyi gi a marịn
mmọn hụn wụ nke ezioku lẹ mmọn hụn wụ nke ndufie.

Imẹ Osolobuẹ Kẹ Ihiẹn-ọsụsụọ Rị

7 Ndị rị m obi, nị ẹnyi e nwẹ ni ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹnyi, makẹni ihiẹn-
ọsụsụọ gha ẹka Osolobuẹ a bịa. Onyẹ ọwụlẹ hụn nwọn ihiẹn-ọsụsụọ,
Osolobuẹ mụ a, onyẹ hụ marịn Osolobuẹ. 8 Onyẹ hụn nwọnlẹni ihiẹn-
ọsụsụọ amarịn Osolobuẹ, makẹni Osolobuẹ wụ ihiẹn-ọsụsụọ. 9 Osolobuẹ
a ghọsịgụọ ihiẹn-ọsụsụọ o nwẹ ebe ẹnyi rị; ẹnịna k'o dọn mẹ ẹ: o zihẹ akpụ
Nwa a ohu imẹ ụwa, kẹni ẹnyi hụn ụzọ rị ndụn ghahan'a. 10 Ọnwan wụ
ihiẹn-ọsụsụọ: ẹlẹni ẹnyi nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ, kama, nị Osolobuẹ
nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi, gi ẹ zihẹ Nwa a n'ọ wụrụ ẹjan wẹ gi wepụ njọ ẹnyi
lẹ iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ hụn njọ e buhẹ.
11 Ndị rị m obi, ebe o mẹ eziẹ nị Osolobuẹ nwẹhan ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi
ẹnịna, o furu nị ẹnyi nwẹn nwẹzịkwọ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹnyi. 12 O nwọntuni
onyẹ gi ẹnya a hụn Osolobuẹ—kanị, omẹni ẹnyi e nwẹghọ ihiẹn-ọsụsụọ ibe
ẹnyi, ya wụ nị Osolobuẹ bi imẹ ẹnyi; ya wụzị nị ihiẹn-ọsụsụọ a zu oke imẹ
ẹnyi.
13 Ihiẹn ẹnyi gi marịn nị ẹnyi rị imẹ ẹ lẹ ni ya nwẹn rị imẹ ẹnyi wụ n'o
yegụọ ẹnyi Mmọn-nsọ a.

14 Ẹnyi a hụngụọ a, ku ẹ, nị Chuku-Nẹdi e zihẹgụọ Nwa a d'a wụ Onyẹ-
nzụọpụha ụwa. 15 Osolobuẹ bi imẹ ndị ile gi ẹ dọn, e ku ẹ, nị Jesu wụ Nwa
Osolobuẹ—uwẹ lẹ enwẹn wẹ bi imẹ Osolobuẹ. 16 Ẹnyi a marịnghọ nwan,
ẹnyi e gịọlẹ ẹ nwan dọn, nị Osolobuẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi.

Osolobuẹ wụ ihiẹn-ọsụsụọ. Onyẹ hụn gi ihiẹn-ọsụsụọ e bi rị imẹ
Osolobuẹ, Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ rị imẹ onyẹ hụ. 17 Ẹrịra kẹ ihiẹn-ọsụsụọ e gi
zu oke imẹ ndụn ẹnyi, kẹni obi ru ẹnyi alị Ụhụọhịn Okinkin-ikpe—makẹni
kẹ Jesu nọ, ẹrịra kẹ ẹnyi nọ imẹ ụwanị. 18 Egun ara tụ onyẹ gi ihiẹn-ọsụsụọ
e bi; ihiẹn-ọsụsụọ zu oke a chụpụ egun. Onyẹ rị a tụ egun rị a tụ egun
afụnfụn o jẹnkọ d'a ta—ihiẹn-ọsụsụọ onyẹ rị a tụ egun ezuni oke.

19 Ihiẹn-ọsụsụọ o bu ụzọ nwọn jẹnni ẹnyi haịn ẹnyi gi a saẹka e nwọn
ihiẹn-ọsụsụọ. 20 Omẹni ịhịan sị, “M nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ jẹnni Osolobuẹ,” bụ
ize nwẹnẹ ẹ rị e ze ẹ, onyẹ-ntụ k'ọ wụ. Makẹni, omẹni ịhịan e nwọnni
ihiẹn-ọsụsụọ nwẹnẹ ẹ—nwẹnẹ ọ rị e legha, ọ sakọ ẹka nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ
Osolobuẹ—Osolobuẹ o leghatulẹni. 21 Iwu o ye ẹnyi wụ ọnwan: nị, onyẹ
nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ k'e nwẹzịkwọ ihiẹn-ọsụsụọ nwẹnẹ ẹ.

Isi Nke Isẹn

Kẹ Ẹnyi Dọn E Mẹri Ụwa

1 Onyẹ ọwụlẹ hụn gi ẹ dọn nị Jesu wụ Kraịstị, Onyẹ hụ Osolobuẹ tumẹ,
onyẹ hụ wụ nwa Osolobuẹ; onyẹ ọwụlẹ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ onyẹ mụ ịhịan,
nwẹzịkwọ ihiẹn-ọsụsụọ nwa a. 2 Ihiẹn ẹnyi gi a marịn nị ẹnyi nwẹ ihiẹn-
ọsụsụọ ụmụ Osolobuẹ wụ nị ẹnyi nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ Osolobuẹ, e mẹsọnmẹ
ihiẹn ndị ọ sị ẹnyi e mẹ. 3 Kẹ wẹ dọn e nwẹ Osolobuẹ ihiẹn-ọsụsụọ wụ:
imẹsọnmẹ ihiẹn ọ sị ẹnyi mẹ—bụ ihiẹn ọ sị ẹnyi mẹ ẹlẹ ibu, 4 makẹni onyẹ
ọwụlẹ Osolobuẹ mụ e mẹri ụwa. Ikẹn hụn ẹnyi gi e mẹri ụwa wụ okukwe
ẹnyi nwọn. 5 Onyẹ a sa nwan ẹka e mẹri ụwa? Onyẹ hụn gi ẹ dọn nị Jesu
wụ Nwa Osolobuẹ rọ.

Ihiẹn Ndị Hụn A Ghọsị Nị Jesu Wụ Nwa Osolobuẹ

6 Jizọs' Kraịstị-nị wụ onyẹ hụ hụn bịa ghahanị mirin lẹ ẹdeke. Ẹlẹ
ghahanị mirin sụọ, kanị ghahanị mirin lẹ ẹdeke. Mmọn-nsọ lẹ enwẹn ẹ
wụ hụn a shịa ẹri, makẹni Mmọn-nsọ wụ Onyẹ ezioku. 7 Ya wụ nị wẹ rị ẹtọ
hụn rị a shịa ẹri [elu-igwee: wẹ wụ Chuku-Nẹdi lẹ Oku hụ lẹ Mmọn-nsọ;
wẹ rịzịkwọ ẹtọ hụn a shịa ẹri elu-ụwa:] wẹ wụ 8 Mmọn-nsọ lẹ mirin ahụn
lẹ ẹdeke ahụn. Wẹ ẹtọ kuye ọnụ ohu. 9 Omẹni ẹnyi a nabanhan ẹri ịhịan
shịa, hụn Osolobuẹ shịa kadẹ ezioku a wụ, bụ Osolobuẹ a shịagụọnị Nwa
a ẹri. 10 Ya wụ, onyẹ ọwụlẹ kwerini Nwa Osolobuẹ nwọn ẹrini imẹ obi ẹ;
kanị onyẹ hụn kwerilẹni a kpọgụọ Osolobuẹ onyẹ-ntụ, makẹni o gini ẹri
Osolobuẹ shịa nị Nwa a dọn. 11 Ọnwan wụ ẹri hụ: Osolobuẹ e yegụọ ẹnyi
ndụn itẹbitẹ—imẹ Nwa a kẹ ndụn itẹbitẹ hụ rị. 12 Onyẹ ọwụlẹ nwọn Nwa
a hụ nwọn ndụn, kanị onyẹ hụn nwọnlẹni Nwa Osolobuẹ enwọn ndụn.

Ndụn Itẹbitẹ

13 M rị e deni ụnụ ihiẹn ndịnị, ụnụ ndị hụn kwerini ẹfan Nwa Osolobuẹ,
kẹni ọnụ marịn nị ọnụ e nwọnghọ ndụn itẹbitẹ.

14 Ihiẹn obi gi e ru ẹnyi alị ebe Osolobuẹ rị wụ ọnwan: nị omẹni ẹnyi rịọ
a ihiẹn ọwụlẹ k'o dọn rị a obi, ọ nụ ekpere ẹnyi. 15 O mẹ nwan nị ẹnyi a
marịnghọ nị ihiẹn ọwụlẹ ẹnyi rịọl'a, nị ọ nụ ekpere ẹnyi anụ, ya wụ ẹnyi a
marịnghọzị nị ẹnyi e nwẹhẹngụọ ihiẹn ẹnyi rịọ a.

16 Onyẹ hụn nwẹnẹ ẹ k'ọ rị e mẹ njọ—ụdị njọ hụn ghalẹni ẹ buhẹ ọnwụn,
ya mẹ ekpere, Chuku k'e ye nwẹnẹ ẹ hụ ndụn—ọnwan wụ nke ndị hụn mẹ
ụdị njọ hụn ghalẹni e buhẹ ọnwụn. Njọ hụn e buhẹ ọnwụn rị arị: asịnị m
ụnụ mẹmẹ ekpere banyeni ọhụn. 17 Eje-omumẹ ile wụ njọ, kanị o nwọn
njọ hụn ghalẹni e buhẹ ọnwụn.
18 Ẹnyi a marịnghọ nị onyẹ ọwụlẹ Osolobuẹ mụ ara mẹ njọ, makẹni Jesu,
Onyẹ hụ Osolobuẹ mụ, e che ẹ nche—Eje-onyẹ hụ ara mẹtụ a ẹka.
19 Ẹnyi a marịnghọ nị ẹnyi wụ nke Osolobuẹ; ẹnyi a marịnghọzịkwọ nị
ụwa ile rị okpuru Eje-onyẹ hụ.
20 Ẹnyi a marịnghọ nị Nwa Osolobuẹ a bịagụọ, n'o yegụọ ẹnyi nghọta hụn
ẹnyi e gi marịn onyẹ ahụn wụ onyẹ-ezioku. Ẹnyi rị nwan imẹ onyẹ ahụn wụ
onyẹ-ezioku lẹ Nwa a wụ Jesu Kristi.
Ịya wụ Osolobuẹ nke-esi lẹ ndụn-itẹbitẹ.
21 Ụmụ m, gba nị nị ife mmọn mọbụ ife ihiẹn ọzọ ọwụlẹ ọsọ!

Ẹhụhụọ-Ozi Nke Ẹbụọ Jọnụ De Jọnụ, Nke Ẹbụọ

Ekele

1 Mmẹ wụ onyẹ-isi de ẹhụhụọ-ozini. M rị e dejẹnni okpoho hụ Osolobuẹ
họrị lẹ ụmụ a. Ndị m nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ ebe Ezioku rị kẹ wẹ wụ. Ẹlẹdẹ
mmẹ sụọ nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ, kama, ndị ile mariṇ Ezioku nwẹzịkwọ
ihiẹn-ọsụsụọ wẹ. 2 Ẹnyi nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ makẹ Ezioku ahụn rị imẹ
ndụn ẹnyi—hụn k'a rịsọnmẹkwọ imẹ ndụn ẹnyi jẹnrin ejẹn.
3 Ẹfọma lẹ omikẹn lẹ udọn, hụn gha ẹka Chuku-Nẹdi lẹ Nwa a wụ Jizọs'
Kraịst' a bịa, ya rịsọnmẹ ni ẹnyi, kẹ ẹnyi dọn rị e bisọnmẹ imẹ ezioku lẹ
ihiẹn-ọsụsụọ.

Ezioku Lẹ Ihiẹn-ọsụsụọ

4 Ẹfọ a sụọkẹnmẹkẹ m ụsụọ ogẹn m gi hụn a nị o nwẹghọ ụmụ ị ndị rị e
bi imẹ Ezioku nọkẹ kẹ Nẹdi ẹnyi dọn gwa ẹnyi.
5 M rị nwan a rịọ ị, ezi okpoho, nị ẹnyi ile e nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ibe ẹnyi.
Ẹlẹ ni m rị e de n'i iwu ọhụn, kama, iwu ohu ahụn o ye ẹnyi gha anị lala kẹ
m rị e de n'i. 6 Ihiẹn-ọsụsụọ wụ nị ẹnyi rị e mẹsọnmẹ ihiẹn ọ sị ẹnyi e mẹ;
ịya wụ iwu hụ—nọkẹ kẹ ụnụ dọn nụ a gha alị lala—ọnụ k'e giṛịrị a e bi.

Eṅẹnrẹn-Kraịstị Ahụn W'a Kpọ Anti-Kraịstị

7 Ndị-ndufie bu ọda a bangụọ imẹ ụwa. Ndịnị ara kweri nị Jesu Kristi
gi ẹhụ ịhịan bịa—n'ọ wụchanrịn ịhịan k'ọ bịa. Onyẹ ọwụlẹ nọ ẹnịna, ịya wụ
onyẹ-ndufie hụ lẹ Eṅẹnrẹn-Kraịstị hụ wụ anti-Kraịstị!
8 Kpachanfụ nị nwan ẹnya, amamgbe ọnụ e tuhu ihiẹn ẹnyi rụngụụ, ka
turusọnmẹ ni kẹni ẹnyi nwọnhẹn ụgwọ ọrụn zu oke.
9 Onyẹ ọwụlẹ hụn sọnsọnmẹlẹni nkuzi Kraịstị, kanị o fe mgbọn—onyẹ
hụ e nwọn Osolobuẹ. Onyẹ hụn sọnsọnmẹ nkuzi hụ k'ọ rị e nwọnghọ kẹ
Chuku-Nẹdi kẹ Nwa. 10 Onyẹ bịa iwe i d'a kuzi, bụ ẹlẹ hụn Kraịstị kuzi
k'o gi bịa, anabanhal'a mọbụ kele ẹ ọhụnma. 11 Makẹni, onyẹ hụn kele ẹ
ọhụnma rị e sọn ẹ a rụn eje-ọrụn ọ rị a rụn.

Oku Mmẹkin

12 M nwọn ihiẹn bu ọda hụn nkẹ m'e deni ọnụ, kanị ẹlẹ hụn m k'e de ede.
M rị a tụ ẹnya nị m k'a bịa d'a hụndẹ ụnụ, ẹnyi e kutarị, elee-m, elee-i, kẹni
ịghọghọ ẹnyi ile hụn ụzọ zu oke.
13 Ụmụ nwẹnẹ-i-okpoho-*Osolobuẹ*-họrị e zi ekele ụnụ.

Ẹhụhụọ-Ozi Nke Ẹtọ Jọnụ De Jọnụ, Nke Ẹtọ

1 Mmẹ wụ onyẹ-isi de ẹkụkwọ-ozini. M rị e dejẹnni ezi nwẹnẹ ẹnyi wụ
Gayọsị, hụn ihiẹn ẹ a sụọ m imẹ Ezioku.
2 Ezi nwẹnẹ m, ekpere m wụ nị ihiẹn ile rịn'ị mma lẹ ni ẹhụ rị ị ikẹn,
nọkẹ kẹ ị dọn nwan rị ikẹn imẹ mmọn ị.
3 Ịghọghọ jun m obi ogẹn ndị hụ imẹ umunẹ ẹnyi gi bịa d'e ku n'ị wụ onyẹ
wẹ gi e dọn ẹnya ebe Ezioku rị—ya wụ n'ị rị e bi imẹ ezioku. 4 O nwọnni
ihiẹn e mẹ m a ghọghọ rịkẹ ebe m nọ nụ nị ụmụ m rị e bi imẹ Ezioku.

Jọnụ A Ja Gayọsị Mma

5 Nwẹnẹ-onyẹ, y'e mẹkẹ onyẹ wẹ gi e dọn ẹnya imẹ ọrụn ị rị a rụn nị
umunẹ-ẹnyi imẹ Jesu, ọsụọn'a nị y'a marịn ndị wẹ wụ. 6 A nọgụọ wẹ ihun
ụka rị ebeni ku oku ihiẹn-ọsụsụọ i nwẹ. Dodo, yeni wẹ ụdị ẹka hụn a sụọ
Osolobuẹ ụsụọ, kẹni wẹ jẹndụrụ. 7 Makẹni, ogẹn wẹ gi gi ifiri Ẹfan ahụn
jẹnkọ ijẹnni, anịnị wẹ ndị kwerilẹni ni Jesu yeni wẹ ẹka. 8 O furu nwan nị
ẹnyi kwandọn ndị nọ ẹrịra, kẹni ọ hụn ụzọ mẹ ni ẹnyi lẹ wẹ wụ ohu, e sọn
Ezioku a rụngbama ọrụn.

Diọtrẹfẹsị Lẹ Dẹmẹtrịọsị

9 E dejẹngụọ nị m ụka ẹhụhụọ; kanị Diọtrẹfẹsị hụn a chọ n'ọ kị a
nabanhannị ọkịkị ẹnyi, o gini ihiẹn ẹnyi ku dọn. 10 Ya wụ, m bịa nwan,
m k'e wepụhachanrịn ihiẹn ile ọ rị e mẹ, lẹ ọnụ ọ rị e buokinsọnmẹ ẹnyi!
Ọhụn ehidẹn'ẹ, ọ jụdẹ n'ọ nabanhankọ umunẹ ẹnyi ndị hụ; ọ nịdẹni ndị ọzọ
nabanhan wẹ—ọ chụpụdẹ ndị hụn rị imẹ ụka hụn chọ nị wẹ nabanhan
wẹ.
11 Nwẹnẹ-onyẹ, a kịnrịnkwọlẹ ihiẹn rịlẹni mma, ka kịnrịn ihiẹn rị mma.
Onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ ihiẹn rị mma wụ nke Osolobuẹ. Kanị, onyẹ ọwụlẹ
hụn e mẹ eje-ihiẹn e ke hụntu Osolobuẹ.
12 Ịhịan ile e ku oku Dẹmẹtrịọsị ọhụnma; Ezioku lẹ enwẹn ẹ e ku oku ẹ
ọhụnma. Ẹnyi nwẹn nkẹ rị a shịazịkwọn'a ẹri—bụ y'a marịnghọ nị ẹri ẹnyi a
shịa wụ ezioku.

Ekele Ịkpazụụn

13 Ihiẹn m chọ nị m gwa ị e bukẹ, kanị, edekọ m'a e de. 14 M rị a tụ ẹnya
nị m jẹnkọ d'a hụn ị ẹgwa, kẹni ẹnyi kutarị elee-m, elee-i.
15 Udọn y'a rị n'ị.
Ndị ọwụ ẹnyi ile e zi ekele i. Hị ndị ọwụ ẹnyi rị ebẹhụ ẹfan ohu-ohu, y'e
kele wẹ.

Ẹkụkwọ-Ozi
Judu
De

1 Mmẹ wụ Judu de ẹhụhụọ-ozini. M wụ igbọn Jesu Kristi. M wụzịkwọ
nwẹnẹ Jemisi. M rị e dejẹnni ndị ahụn wẹ kpọ, hụn rị Chuku-Nẹdi obi,
hụn Jesu Kristi dọnmẹ: 2 omikẹn, udọn lẹ ihiẹn-ọsụsụọ ya rịnị ọnụ mmagi-
mmagi.

Lụnị Nị Ụzọ-Jesu Ọgụn

3 Ndị rị m obi, o te dụka m nị m de ni ụnụ banyeni nzụọfụha hụn ẹnyi
ile nwọn, kanị a hụn m'a nwan n'ọ rị mkpa nị m deni ụnụ hụn m'e gi kasị
ọnụ obi, nị ọnụ shikẹnmẹ ọnwụn chẹdọn Ụzọ nke okukwe hụ hụn Osolobuẹ
wegụụ che ẹka ndị nke ẹ.

Ndị A Kuzi Ntụ A Banhangụọ

4 Makẹni, o nwẹghọ ndị ghalẹni a tụ egun Osolobuẹ hụn gigụụ nzuzue
banhan imẹ ẹnyi. Ndịnị e gbehutọgụọ ozi ẹfọma Osolobuẹ, kẹni wẹ gi ẹ
kpumẹ eje-obibi wẹ. O tekẹmẹkẹ wẹ detọ ikpe-ọmụma hụn rịnị nị wẹ imẹ
Ẹhụhụọ-nsọ. Ndịnị ara gbayedẹ Jizọs' Kraịstị hụn ịya sụọ wụ Di-nwọnni-
ẹnyi lẹ Onyẹ-nwọnni-ẹnyi.

Osolobuẹ A Marịngụọ Ye Ndị Njọ Afụnfụn

5 M chọ nị m nyanhan nị ụnụ ihiẹn ndịnị, ọsụọn'a nị ụnụ a marịngụọ wẹ
ọhụnma-ọhụnma. M chọ nị m nyanhan nị ụnụ kẹ Di-nwọnni-ẹnyi dọn gha
alị Ijiptu zụọpụha ndị Izrẹlụ, kanị, omẹgụụ, ọ nọ tikpọ ndị hụn kwerilẹni.
6 Nyanhanzịkwọ nị ihiẹn mẹ ndị mmọn-ozi hụ te rị nsọ hụn nọdịlẹni ebe
wẹ sị wẹ nọdị, hụn la ọnọdị wẹ tọ: nyanhan nị nị Osolobuẹ e kẹngụọ wẹ
nwan ẹgbụn itẹbitẹ tọ imẹ eje ishi, e che okinkin-ikpe hụn jẹnkọ d'a rị okẹn
Ụhụọhịn hụ.
7 Nyanhan nị ihiẹn mẹ eje-alị ndị ahụn wụ Sọdọmụ lẹ Gomọra lẹ obodo
ndị ọzọ hụn nọkunmẹ ni wẹ. Ndị rị imẹ alị ndị hụ mẹ kẹ ndị mmọn-ozi hụ—
bu enwẹn wẹ che imẹ ughẹrẹ lẹ ụrụ, ya wẹ nọ narịn afụnfụn ọkụn-itẹbitẹ.
Wẹ nọ wụrụ ihiẹn wẹ gi a dọ ịhịan ẹka-ntịn.

Enwẹn Wẹ Kẹ W'e E Lee, E Ledan Ọkịkị

8 Bụ ẹrịra kẹ ndị nkuzi-ụghanị gi nwan a hụnsọnmẹ ọhụn a han wẹ e mẹ
ihiẹn ẹhụ wẹ gi a rụhụ, e legberi ọkịkị, e kutọ ndị ọghọ rị ẹhụ.
9 Kanị, Maịkẹlụ hụn wụ onyẹ-isi ndị mmọn-ozi e mẹdẹni ẹnịna ogẹn o
gi sọn Ekwensụ zụọ ozun Mozizi: egun Osolobuẹ anịn'a kutọ Ekwensụ
—ihiẹn ọ gwa Ekwensụ wụ, "Di-nwọnni-ẹnyi a jụgbọ ị!"
10 Kanị ndịnị e kutọ ihiẹn ọwụlẹ wẹ ghọtalẹni. Wẹ nọhụ kẹ anụ-ọfịa
nwọnlẹni uche, w'a ra leban ihiẹn ẹnya—bụ hụn wẹ ghọtahụ wẹ lebanlẹni
ẹnya, ịya e tikpọ wẹ.

A Rịzịolẹ Wẹ Ẹjẹ-ọnọdị

11 Okẹn nsọngbu rịnị wẹ! E sọnmẹgụọ wẹ ụzọ Keni ogbu ọchụ; e gigụọ
wẹ ifiri erere la enwẹn wẹ tọnị mmẹfie Balam egho a sụọ; e nupụgụọ wẹ
isi kẹ Kora; a na wẹ ntikpọ kẹ ịya, makẹni Osolobuẹ k'e tikpọ wẹ. 12 Ntụpọ
kẹ ndịnị wụ ebe ụnụ n'e rigbama Oriri ihiẹn-ọsụsụọ ụnụ; egun arịzị wẹ
ẹnya ebe wẹ n'e sọn ụnụ e ri—ndị-ndu rị e lepụ enwẹn wẹ sụọ ẹnya kẹ wẹ

wụ! Orukpu ufere bukọ ghalẹni e zue mirin kẹ wẹ wụ; osisi ghalẹni a mị mkpụrụ ogẹn wẹ gi a ghọ mkpụrụ, osisi wẹ huepụ, hụn nwụnhụnnị,
nwụnhụnchanrịn! 13 Wẹ nọhụ kẹ eje ebiri-ohimin, ihiẹn ifẹnrẹn wẹ rị a
gbọshi elu kẹ ụfọfọ ebiri-ohimin; kokisẹ ụzọ ohu ghalẹni e ru kẹ wẹ wụ,
hụn Osolobuẹ kwademẹtọnị eje-ishi itẹbitẹ!

Ikpe-ọmụma Hụn Rị E Cheni Wẹ

14 Ẹnọkụ, hụn rị agbọ nke ẹsa—wẹ gha ẹka Adam gụnma—e bugụọ
amụma tọnị wẹ: ọ sị,
“Lee ẹ,
Di-nwọnni-ẹnyi lala
ya lẹ ndị nsọ a nnụ ole-lẹ-ole.
15 Ọ lala
d'e kin onyẹ ọwụlẹ ikpe,
d'a ma wẹ ile ikpe—
ikpe eje-ihiẹn ile wẹ gi eje-agụngụn wẹ mẹ
lẹ eje-oku ile jọgbu enwẹn ẹ,
hụn ndị-njọ ghalẹni a gbaye Osolobuẹ
gi kuja oku ẹ!”

Eje-Agụngụn Wẹ

16 Ogẹn ile kẹ ndịnị gi e dẹnwịnnwịn; w'a ra kinbehi ikpe; w'e mẹsọnmẹ
eje-ihiẹn ndị rị a gụnnị wẹ; w'e kukarị enwẹn wẹ, e gi ọnụ-ọma a tụnarịn
ịhịan ihiẹn wẹ.

Mkpịnsịn-ẹka Lẹ Ndụnmọdụn

17 Kanị, o mẹ nke ụnụ umunẹ m, nyanhankwọ nị ihiẹn ndị-ozi ahụn
pụ-ichẹn Nna-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị tumẹ gwatọ ọnụ. 18 Wẹ gwa ụnụ nị
“Ndị-ẹmụ k'a pụha ogẹn ịkpazụụn, ndị k'e mẹsọnmẹ eje-ihiẹn rị a gụnnị
wẹ.” 19 Uwẹ wụ ndịnị ihiẹn-ụwa rị ẹnya, hụn nwọnlẹni Mmọn-nsọ, ndị hụn
e buhẹ nkebe.
20 Kanị, nke ọnụ umunẹ m, e mẹ ni nị ụnụ e sue imẹ Okukwe ahụn
rịchanrịn nsọ ọnụ rị e sọn, e sue kẹ ụlọ wẹ n'a tụn; e mẹ ni ekpere kẹ Mmọn-
nsọ dọn chọ. 21 E dọnmẹ ni enwẹn ụnụ hụn ụnụ e gi rịsọnmẹ ndị ihiẹn wẹ a
sụọ Osolobuẹ, kẹ ụnụ dọn rị e che omikẹn Di-nwọnni-ẹnyi wụ Jizọs' Kraịstị,
hụn k'e wẹhẹ ni ọnụ ndụn itẹbitẹ.
22 E mẹ ni ni ndị obi-ẹbụọ omikẹn, 23 ọnụ a dọkpụnpụha ndị ọzọ imẹ ọkụn
hụ kẹni ụnụ gi ẹ zụọfụha wẹ. Nke ndị ọzọ, e gi ni egun e mẹ ni wẹ omikẹn—
ka zedẹ ni izize ẹwuru wẹ yi hụn ẹhụ wẹ mẹrụgụụ.

Ekpere Ịja-mma

24 Nke Osolobuẹ, onyẹ hụ hụn k'e ri-ẹka kwọndọn ụnụ makẹ ọnụ gha a
dan, mẹ ọnụ wụrụ ndị nwọnlẹni ntụpọ, ụnụ e gi ịghọghọ turu ihun ẹ ebẹhụ
Ọghọ rị, 25 Onyẹ hụ ịya sụọ wụ Chuku, Onyẹ nzụọpụha ẹnyi, ọghọ ya rịn'a
ghahanị Jizọs' Kraịstị Di-nwọnni-ẹnyi—ọghọ lẹ ikpẹn lẹ ikẹn lẹ ọkịkị; k'ọ
rịn'a nị ogẹn d'e bidọn, ya rịn'a kikẹnni lẹ jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.

Ihiẹn Jizọs' Kraịstị Ghọsị Jọnụ Nghọsị

1 Ihiẹn Jizọsị Kraịstị ghọsị igbọn ẹ wụ Jọnụ ya rị imẹ ẹhụhụọnị. Osolobuẹ
we ihiẹn ndịnị ye Jizọsị, kẹni o we wẹ ghọsị ndị igbọn ẹ—nị wẹ hụn ụzọ
marịn ihiẹn ndị jẹnkọ d'e mẹ ẹgwa. Kraịstị nọ zi mmọn-ozi ẹ jẹnni odibo ẹ
wụ Jọnụ d'a ghọsị a ya, kẹni ọ gha ẹka Jọnụ ghọsị ndị igbọn ẹ ya. 2 Jọnụ
a shịagụọ nwan ẹri banyeni oku Osolobuẹ lẹ ihiẹn Jizọs' Kraịstị ku; ọ
shịagụọ ẹri ihiẹn ile ọ hụn.
3 Ngọzi ya rịnị onyẹ ọwụlẹ k'a gụnpụhanị ibe ẹ ihiẹn ndị rị imẹ amụmanị;
ngọzi ya rịzịkwọ nị ndị hụn k'a nụn'a lẹ ndị hụn k'e mẹ ihiẹn wẹ de imẹ ẹ
—makẹni ogẹn ihiẹn ndịnị e gi mẹ a rịgụọ nsue.

Jọnụ E Kele Ụka Ẹsa Ndị Hụ Rị Azụụn Eshịa

4 Jọnụ de ẹhụhụọnị jẹnni ụka ẹsa ndị hụ rị Azụụn Eshịa.
Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Osolobuẹ, onyẹ ahụn rị kikẹnni, hụn rị mbụ,
hụn lalanị bịa ya rịnị ọnụ—ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka ya lẹ Mmọn ẹsa hụn
rị ihun ukpo ẹ 5 lẹ Jizọs' Kraịstị bịa.
Jizọsị Kraịstị, hụn wụ ọshẹri ahụn furu wẹ gi e dọn ẹnya, onyẹ ibuzọ gha
ọnwụn lihi, onyẹ hụn a kị ndị-nze rị elu-ụwa.
Ọghọ lẹ ọkịkị ya wụrụ nke Jizọsị Kraịstị, onyẹ hụn nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ ẹnyi,
gi ẹdeke ẹ gbapụha ẹnyi ẹka njọ ẹnyi; 6 ọ nọ nwan mẹ ẹnyi wụrụ anị-eze, mẹ
ẹnyi wụrụ ndị nchụ-ẹjan Osolobuẹ ẹ hụn wụ Nẹdi ẹ. Ọghọ lẹ ọkịkị ya wụrụ
nke ẹ jẹnrin ejẹn! Isẹẹ.
7 Lee ẹ!
O gi orukpu lala;
ẹnya ile jẹnkọ d'a hụn a—
kẹ ndị hụ dụn a ihiẹn.
Ndị anị ile rị ụwa
jẹnkọ d'a kwan ẹkwan
makẹ ufiri ẹ.
Ẹrịra k'o jẹnkọ d'a rị! Isẹẹ!
8 "Mmẹ wụ Ibuzọ lẹ Ịkpazụụn!"
Ya kẹ Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ ku—onyẹ hụ hụn rị kikẹnni, hụn rị
mbụ, hụn lalanị; Onyẹ hụn nwọn ikẹn ile.

Jọnụ A Hụn Jizọsị

9 Mmẹ wụ Jọnụ nwẹnẹ ụnụ, hụn wẹ rị e gi ifiri Kraịstị e kpokpo kẹ wẹ
dọn rị e gi ifiri ẹ e kpokpo ọnụ; m wụzịkwọ onyẹ Alị-eze Kraịstị kẹ ụnụ dọn
wụ; m wetuzikwọ obi alị e din ndidi rịkẹ ụnụ.
Wẹ dupụ m shi alị Patịmọsị, alị hụ mirin nọhunmẹ, makẹni m'e ku oku
Osolobuẹ lẹ ni m'a shịa nị Jizọs' ẹri. 10 Ogẹn m gi rị ebahụn, o ru ụhụọhịn
ohu, Ụhụọhịn Di-nwọnni-ẹnyi, ebe m rị imẹ mmọn, m nọ nụ okẹn olu rị e
ku oku azụụn m. Olu hụ nọ kẹ opi rị a hannị. 11 Ọ sị, "Detu ihiẹn ị rị a hụn
ye imẹ ẹhụhụọ, y'e zijẹnni ụka ẹsanị ya:
ụka rị Ẹfẹsọsị,
ụka rị Sụmẹna,
ụka rị Pẹgamọm,
ụka rị Tịatira,
ụka rị Sadisi,

ụka rị Filadefịa
lẹzi ụka rị Laodishia.”
12 Ya m nọ gbehutọ, nị m hụn onyẹ nwẹ olu ahụn rị a gwa m oku. E
gbehutọ m, m nọ hụn obu-ukpẹ ẹsa wẹ gi goru mẹmẹ, 13 hụnzị onyẹ nọ
kẹ Nwa nke Ịhịan etintinnaị obu-ukpẹ ẹsanị. O yi ẹwuru tueru alị, gi ihiẹn
goru kẹnhunmẹ obi ẹ. 14 Isi ẹ lẹ ntutu ẹ hụ a chan ụchan lẹkẹ oruru ọchan,
lẹkẹ ọkpụkpụ mirin-oyi ọchan wụ s'no. Ẹnya a ẹbụọ hụ e nwun kẹ ọkụn rị e
nwunni; 15 ụkụ-alị a nọ kẹ igwe w'a kpọ bronzu, hụn wẹ finchan ọhụnma-
ọhụnma, e gbuke nọkẹ sị wẹ gi ọkụn dụnchanpụchanrịn unyin rị n'a. Olu
ẹ nọzị kẹ ụzụn okẹn mirin rị e huni. 16 O gi kokisẹ ẹsa ẹka-nni. Ọpịa-agha
ọnụnaị tụ nkọ gha a ọnụ suefụha. Ihun ẹ hụ e ti ọda-ọda kẹ ẹnya-anwụn dọn
e ti efinnaị.
17 Ogẹn m gi hụn a, m nọ dan anị ụkụ a nọkẹ onyẹ nwụnnị. Kanị, ọ nọ
bu ẹka-nni ẹ kwasị m, sị, “Atụlẹ egun. Mmẹ wụ Ibuzọ lẹ Ịkpazụụn. 18 Mmẹ
wụzị onyẹ hụ rị ndụn! M te nwụnhụn anwụnhụn, kanị, lee ẹ, m rị nwan
ndụn jẹnrin ejẹn. Mmẹ gizikwọ ịsanhan Ọnwụn lẹ Alị-mmọn.”
19 “Detu nwan ihiẹn ị rị a hụn—ihiẹn rị ogẹnni lẹ ihiẹn jẹnkọ d'e mẹ
ihun.”
20 “O mẹ nke kokishịa ẹsa ahụn ị hụn ẹka-nni m lẹ obu-ukpẹ ẹsa hụ:
kokishịa ẹsa hụ wụ mmọn-ozi ẹsa ndị hụ hụn a nọkin ẹnya ụka ẹsa hụ. Obu-
ukpẹ ẹsa hụ wụ ụka ẹsa hụ.”

Isi Nke Ẹbụọ

Ozi Jesu Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Ẹfẹsọsị

1 “Dejẹnni onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Ẹfẹsọsị, sị a,
Lee ihiẹn onyẹ hụ gi kpakpando ẹsa hụ ẹka-nni ẹ, hụn e jẹnhunmẹ
imẹ obu-ukpẹ ẹsa hụ wẹ gi goru mẹmẹ, a hụnchanrịn kẹ wẹ nọ, ku: 2 A
marịnghọ m ihiẹn ile ọnụ rị e mẹ: kẹ ụnụ dọn rị a gbakẹnmẹ lẹ kẹ ụnụ dọn
rị e wetu obi alị e dingbu ihiẹn ile. A marịnghọ m nị ọnụ ara ye ndị e mẹ
eje-ịhịen efe; nị ọnụ e lelegụọ ndị hụ kpọ enwẹn wẹ ndị-ozi pụ-ichẹn, hụn
a nị ẹlẹ wẹ ndị-ozi pụ-ichẹn kaka. 3 A marịnghọzị m nị ụnụ gi ufiri ẹfan m e
wetu obi e dingbu ihiẹn ile, a narịn afụnfụn—bụ ndụn e k'e gụkwọ nwan
ụnụ.
4 Kanị, ọnwan wụ ihiẹn rị e ze m ize ebe ụnụ rị: ụnụ a latọgụọ ihiẹn-
ọsụsụọ ahụn ụnụ nwẹ isi-ibuzọ. 5 Nyanhan nị nwan ebe ụnụ te rị nị ọnụ
d'a dan, ụnụ e gbehutọ, mẹmẹzi ihiẹn ndị hụ ụnụ te rị e mẹ isi-ibuzọ. Ụnụ
emẹn'ẹ, a bịa m d'e wepụ obu-ukpẹ ụnụ ọnọdị a—mmanị ụnụ bihutọ ẹka.
6 Kanị, o nwẹghọ ihiẹn rị mma ụnụ rị e mẹ: ihiẹn ndị itu Nịkọlịtịa e mẹ,
hụn e ze mmẹ lẹ enwẹn m ize, e zezikwọ ọnụ nwẹn ize. 7 Onyẹ nwọn ntịn
ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị ichẹn-ichẹn! Onyẹ hụn mẹrini kẹ
m k'e ye ikẹn n'o gi ri mkpụrụ-osisi ahụn e ye ndụn, hụn rị Paradaịsị, Alị
Izu-ikẹn Osolobuẹ.”

Ozi Jizọsị Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Sụmẹna

8 “Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Sụmẹna, dejẹnn'ẹ, sị a,
Lee ihiẹn onyẹ hụ wụ Ibuzọ lẹ Ịkpazụụn ku, onyẹ ahụn te nwụnhụnnị
kanị ọ hụzị nwan ndụn: ọ sị, 9 A marịngụọ m afụnfụn ọnụ rị a ta,
marịnzịkwọ kẹ ọnụ mẹhan ogbẹnnyẹ (kanị ọdafịn kẹ ụnụ wụ nke-esi). A
marịnghọ m mkpari ụnụ rị a narịn ẹka ndị hụn a kpọ enwẹn wẹ ndị Ju,
bụ ẹlẹ wẹ ndị Ju, kanị ndị ụlọ-ofufe Ekwensụ kẹ wẹ wụ! 10 Atụlẹ ni egun

afụnfụn ụnụ jẹnkọ d'a ta. Lee ẹ, Ekwensụ e d'a tụ ndị hụ imẹ ụnụ ye ụnọ-ngan kẹni wẹ gi ẹ lele ụnụ. Ụnụ k'a ta afụnfụn akp'ọhịn iri. Kwọndọn ni okukwe ụnụ d'e ru ọnwụn. Ụnụ kwọndọn ẹ, e ye m ụnụ ndụn—gi ẹ tu ụnụ ugọn nọkẹ okpu-eze. 11 Onyẹ nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị ichẹn-ichẹn! Ọnwụn nke ẹbụọ erukọ onyẹ hụn mẹrini ẹhụ, ọ rụkọ onyẹ hụ ẹhụ."

Ozi Jesu Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Pẹgamọm

12 "Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Pẹgamọm, dejẹnn'ẹ, sị a,

Lee ihiẹn onyẹ hụ gi ọpịa-agha ọnụnaị hụ tụ nkọ ku: 13 A marịnghọ m ebe ụnụ bi, ebẹhụ ukpo Ekwensụ rị. Bụ ụnụ kwọndọnhụkwọ ẹfan m. Ụnụ a ghọrịnị, sị nị ọnụ ekwerini ni m, kẹ ogẹn wẹ gi gbudẹ ọshẹri m wẹ gi e dọn ẹnya wụ Antipasị, hụn wẹ gbu imẹ igunrun ọnụ, imẹ obodo hụ Ekwensụ bi.

14 Kanị, o nwẹghọ ihiẹn ndị rị e ze m ize ebe ụnụ rị: o nwọnghọ ndị rị imẹ ụnụ ebẹhụ hụn e sọn nkuzi Balam, hụn kuzi Balakị ihiẹn o gi bu uke cheni ụmụ Izrẹlụ, mẹ wẹ ri ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn, mẹzikwọ wẹ ghẹrẹ. 15 O nwọnghọzịkwọ ndị e sọn nkuzi ndị itu-Nịkọlịtịa. 16 Gbehutọ nị nwan. Omẹni ụnụ egbehutọnị, m k'a bịa ẹgwa d'e gi ọpịa-agha rị m ọnụ lụsọn ndị hụ agha. 17 Onyẹ nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị ichẹn-ichẹn! Onyẹ hụ mẹrini kẹ m jẹnkọ d'e yebeye **mana** hụ zuerini. M k'e yezikwọ a ọmụma ọchan hụ wẹ deye ẹfan ọhụn, ẹfan ọhụn hụn o mẹ ni o nwọnni onyẹ marịn n'a, wezụka onyẹ hụ wẹ ye ya wụ ọmụma."

Ozi Jizọsị Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Tịatira

18 "Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Tịatira, dejẹnn'ẹ, sị a,

Lee ihiẹn Nwa Osolobuẹ ku, onyẹ ahụn ẹnya a e nwụn kẹ ọkụn; onyẹ ahụn ụkụ-alị a nọ kẹ igwe bronzu wẹ finchanchanrịn rị e gbukeni: ọ sị, 19 A marịnghọ m ihiẹn ile ụnụ rị e mẹ—kẹ ihiẹn-ọsụsụọ ọnụ nwẹ kẹ okukwe ọnụ kẹ ozi ụnụ rị e jẹn kẹ ihiẹn ile ụnụ wetu obi alị e dingbuchanrịn. A marịnghọ m nị ihiẹn ụnụ rị e mẹ kikẹnni ka ihiẹn ụnụ mẹ isi ibuzọ. 20 Kanị, ọnwan wụ ihiẹn rị e ze m ize ebe ụnụ rị: ụnụ e ye okpoho hụ wụ Jezibẹlụ efe, okpoho hụ hụn a kpọ enwẹn ẹ onyẹ-amụma, hụn gi ihiẹn ọ rị a kuzi e dufie ndị-idibo m, e mẹ wẹ a ghẹrẹ, e ri ihiẹn-oriri wẹ gi rụa mmọn.

21 E yeọlẹ m'a efe n'o gbehutọ, kanị ọ jụgụọ n'o gbehutọkọ ghẹrẹbehi. 22 Lee ẹ nwan, m k'a tụ a ye bẹdi emu; m k'e mẹ ndị ya lẹ wẹ gba a ghẹrẹ ta eje-afụnfụn—sụkpan nị wẹ gbehutọ, mẹbehi eje-ihiẹn ndị hụ ọ rị e mẹ. 23 M k'e gbu ụmụ a. Ụka ile k'e gi ẹ marịn nị mmẹ wụ onyẹ hụ e legha uche lẹ obi onyẹ ọwụlẹ; m k'a kụzịkwọ onyẹ ọwụlẹ imẹ ụnụ ụgwọ-ọrụn furu ihiẹn ọ rị e mẹ.

24 Kanị, nke ndị họdụnị imẹ ụnụ ndị rị Tịatira, hụn ghalẹni e sọn nkuzini, hụn kelẹni mụnrụn ihiẹn ndị hụ w'a kpọ 'Okẹn ihiẹn-nzuzue Ekwensụ,' m sị ọnụ nị ebuyekọ m ọnụ ibu ọzọ— 25 ka kwọnkẹnmẹ ni ihiẹn ụnụ gi d'e ru nị a bịa m. 26 Onyẹ hụn mẹrini, hụn k'a gha e mẹsọnmẹ uche m d'e ru isi-njẹndemẹ, kẹ m k'e we ndị alị ichẹn-ichẹn che okpuru ẹ kịma,

27 o k'e gi ọkpọ-igwe kị wẹ,

o k'e tikpọchanrịn wẹ

lẹkẹ ite wẹ gi ụrụa kpụ,

28 nọkẹ kẹ Nẹdi m dọn ye m ikẹn m gi a kị. M k'e yezikwọ onyẹ mẹrini
kokisẹ ụtụntụn hụ. 29 Onyẹ nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka
rị ichẹn-ichẹn!”

Isi Nke Ẹtọ

Ozi Jesu Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Sadisi

1 “Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Sadisi, dejẹnn'ẹ, sị a,
Lee ihiẹn onyẹ hụ gi Mmọn ẹsa Osolobuẹ lẹ kokisẹ ẹsa hụ ku: a marịnghọ
m ihiẹn ile ụnụ rị e mẹ. W'e weri ụnụ kẹ ndị rị ndụn, kanị ụnụ a
nwụnhụngụọ! 2 Tẹnhin ni nwan, ụnụ e dọnzi ihiẹn họdụnị, hụn họdụ ẹkẹrẹ
n'ọ nwụnfụ—makẹni a hụngụọ m'a nị ọrụn ọnụ ezuni oke ẹnya Chuku m.
3 Nyanhan nị nwan ihiẹn wẹ kuzi ụnụ lẹ ihiẹn ọnụ nụ, ụnụ e gi ẹ dọn,
gbehutọ. Omẹni ụnụ etẹnhinni, m k'a bịa nọkẹ ohin, ụnụ amarịnkọ ogẹn
m'e gi banhan ebe ụnụ rị, kaka!
4 Kanị, o nwẹghọ ndị bulẹni ọda rị Sadisi hụn kelẹni ru ẹkwa wẹ unyin.
Wẹ jẹnkọ d'e yiri ẹkwa ọchan, sọn m e jẹnhunmẹ, makẹni wẹ furu efuru.
5 Onyẹ hụn mẹrini k'e sọn wẹ yiri ẹkwa ọchan. Efichanpụkọ m ẹfan onyẹ
ahụn imẹ ẹhụhụọ nke ndụn, kaka! M k'a nọ id'ẹnya Nẹdi m lẹ ndị mmọn-
ozi ẹ kpọ ẹfan onyẹ hụ, ku ẹ nị a marịnghọ m onyẹ ọ wụ. 6 Onyẹ nwọn ntịn
ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị ichẹn-ichẹn!”

Ozi Jizọsị Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Filadefia

7 “Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Filadefịa, dejẹnn'ẹ, sị a,
Lee ihiẹn onyẹ hụ rị nsọ ku, onyẹ hụ wụ ihiẹn ọ sị nị ya k'ọ wụ; onyẹ hụ
gi ịsanhan Defidi; onyẹ hụ wẹ ghalẹni a saẹka a gụnma ụzọ ọ gụnpụ mọbụ
gụnpụ ụzọ ọ gụnma: ọ sị,
8 A marịnghọ m ihiẹn ile ụnụ rị e mẹ. Lee ẹ, a gụnpụgụọ nị m ọnụ ụzọ,
hụn o mẹ ni o nwọnni onyẹ k'a saẹka gụnman'a. A marịngụọ m nị ọnụ
enwẹkẹni ikẹn bụ ụnụ hụkwọ e mẹ ihiẹn m ku, ụnụ aghọrịnị nị ụnụ a
marịnghọ ẹfan m.
9 Lee ẹ! M k'e wẹhẹ ndị ụnọ-ofufe Ekwensụ hụ wẹ sị n'ọ wụ Ụlọ-ofufe
ndị Ju, ndị ahụn a kpọ enwẹn wẹ ndị Ju bụ ntụ rọ, ẹlẹ wẹ ndị Ju, a bịa wẹ
ụkụ ụnụ d'a kpọnị ụnụ isi alị, kẹni wẹ hụn ụzọ marịn nị ihiẹn ụnụ sụọ m.
10 Makẹni ụnụ e wetugụọ obi alị dingbuchanrịn ihiẹn ile kẹ m dọn gwa
ụnụ, anịkọ m afụnfụn hụn lalanị wẹ jẹnkọ d'e gi lele ndị ile rị imẹ ụwa ru
ụnụ ẹhụ. 11 M lala ẹgwa, kwọnkẹnmẹ ni ihiẹn ụnụ gi, amamgbe w'a narịn
ọnụ okpu eze wẹ k'e gi tu ụnụ ugọn. 12 Onyẹ ọwụlẹ mẹrini kẹ m k'e gi
hẹnrin idẹn* imẹ Ụlọ-nsọ Osolobuẹ m, ọ ghakọzị ebẹhụ pụ, kaka! M k'e
de ẹfan Osolobuẹ m lẹ ẹfan Jerusalẹm ọhụn hụ ye ẹ ẹhụ. Jerusalẹm ọhụn
hụ wụ obodo-uku Osolobuẹ m. Ya wụ Jerusalẹm k'a gha enu-igwee lẹ ẹka
Osolobuẹ m hidan; m k'e dezikwọ ẹfan ọhụn m ye onyẹ ahụn ẹhụ 13 Onyẹ
nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị ichẹn-ichẹn!”

Ozi Jesu Sị Wẹ Zi Ndị Ụka Rị Laodishia

14 “Nke onyẹ-ozi hụn a nọkin ẹnya ụka rị Laodishia, dejẹnn'ẹ, sị a,
Lee ihiẹn onyẹ hụ wụ ‘Isẹẹ’ hụn oku Osolobuẹ gha a bụn ku—onyẹ ahụn
wụ Ọshẹri wẹ gi e dọn ẹnya; Ọshẹri ahụn wụ onyẹ ezioku; Onyẹ hụ ihiẹn ile
Osolobuẹ ke gha ẹka bịa: ọ sị, 15 A marịnghọ m ihiẹn ile ụnụ rị e mẹ: ụnụ
anụnị ọkụn, ọnụ ajụnị oyi. K'ọ rị m, ụnụ a nụ ọkụn mọbụ jụ oyi! 16 Ebe o

---

* **Isi Nke Ẹtọ**:12 Pila

mẹ nwan nị ụnụ mẹ ṅan: ụnụ anụnị ọkụn, ụnụ ajụnị oyi, m'e d'a gha ọnụ m jụpụ ụnụ!
17 Ụnụ rị a sị, ‘M wụ ọdafịn, a baọlẹ m ụba, o nwọnzini ihiẹn a kọ nị m.’ Kanị, ụnụ a marịn n'o nwọnni kẹ ọ han ụnụ kaka, nị ọnụ e rugụọ ihiẹn a gba ẹnya-mirin, nị ogbẹnnyẹ kẹ ọnụ wụ, nị ọnụ wụ ẹnya-mpịn, ni ụnụ gba ọtọ! 18 M rị nwan a dụn ụnụ ọdụn: ṅọnnarịn nị m goru wẹ gwalẹni, hụn wẹ gi ọkụn dụnchanpụ unyin ile rịn'a, kẹni ụnụ hụn ụzọ wụrụ idafịn; ụnụ e ṅọnnarịnzị m ẹkwa ọchan yiri, gi ẹ kpumẹ ọtọ ụnụ hụn e mẹ ifẹnrẹn, amamgbe w'a hụn a; ṅọnnarịnzịkwọ nị m ọgụn-ẹnya tụye ẹnya, kẹni ụnụ leghama ụzọ.
19 Ndị m nwẹ ihiẹn-ọsụsụọ wẹ kẹ m'a jụgbọ, uwẹ kẹ m'e ye afụnfụn kẹni wẹ nwọnrin uche. Wepụhakwọ nị nwan obi, ụnụ e bihutọ ẹka. 20 Gọn ni ntịn! M turu nwan ọnụmụzọ, a dụ ẹka, onyẹ nụ olu m gụnfụ ụzọ, a banhan m d'e kunrun ẹ, e sọn m'ẹ ri, o sọn m ri. 21 M k'e ye onyẹ mẹrini ọnọdị n'o sọn m nọdị elu ukpo-eze m, nọkẹ kẹ mmẹ nwẹn dọn mẹri, sọn Nẹdi m nọdị elu ukpo-eze ẹ. 22 Onyẹ nwọn ntịn ya nụ ihiẹn Mmọn-nsọ rị a gwa ụka rị ichẹn-ichẹn!”

Isi Nke Ẹnọ

Kẹ W'e Fee Osolobuẹ Imẹ Elu-igwee

1 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ lee ẹnya, hụn ọnụmụzọ wẹ gụnpụ elu-igwee. Olu hụ gwa m oku mbụ hụn nọ kẹ okẹn opi nọ sị m, “Bịa enu ebeni, nị m ghọsị ị ihiẹn jẹnkọ d'e mẹni ihiẹn ndịnị mẹgụụ.” 2 Ozigbo, m nọ rị imẹ-mmọn. M nọ hụn ukpo-eze imẹ enu-igwee ebẹhụ, hụnzị onyẹ ohu nọdị alị elu ẹ! 3 Onyẹ hụn nọdị alị ebẹhụ hụ e gbuke kẹ ọmụma w'a chọ achọ w'a kpọ jaspa lẹ hụn w'a kpọ kanelịanị. Ekọn-lẹ-ogugu hụn e nwun kẹ ọmụma w'a chọ achọ wụ ẹmaradị fihunmẹ ukpo-eze hụ ohi-ohi. 4 Ukpo ẹnọ-kwasị-ọgụn fihunmẹ ukpo-eze hụ ohi-ohi. Ndị-isi ẹnọ-kwasị-ọgụn nọdịsọnmẹ ukpo ndị hụ. Wẹ ile yisọnmẹ ẹwuru ọchan, kpusọnmẹ okpu-eze goru.
5 Amụma hụ a gha ukpo-eze hụ e bepụha; ụzụn mirin rị e dẹnni lẹ akpabọ hụzị a gha ukpo-eze hụ a hanpụha. Ukpẹ ẹsa rị ihun ukpo hụ e nwun—ukpẹ ẹsanị wụ Mmọn ẹsa Osolobuẹ.
6 Ihiẹn rịkẹ ohimin wẹ gi ughegbe mẹmẹ rị ihun ukpo hụ; o behụ nwanran-nwanran, e nwun zaị.
Ihiẹn ẹnọ rị ndụn ẹnya junsọnmẹ ihun lẹ azụụn nọhunmẹzikwọ ukpo-eze hụ: 7 nke ibuzọ rị kẹ ẹwọrọ; nke ẹbụọ rị kẹ okẹn-efin; ihun nke ẹtọ rị kẹ ihun ịhịan; nke ẹnọ rị kẹ ugọn rị e feni. 8 Ihiẹn ẹnọ ndịnị rị ndụn nwẹsọnmẹ nku isin-isin. Ẹnya jun wẹ ụzọ ile—kẹ imẹ wẹ kẹ azụụn wẹ. W'a ra bụbehi ẹbụ—kẹ uhinhin kẹ efinnaị—ihiẹn wẹ a bụsọnmẹ wụ,
“Nsọ, nsọ, nsọ—kẹ
Osolobuẹ hụn wụ Di-nwọnni-ẹnyi rị!
Osolobuẹ hụn nwọn ikẹn ile—
Onyẹ hụn rị mbụ,
hụn rị kikẹnni,
hụn lalanị.”
9 Ogẹn ọwụlẹ, ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn gihụ yegụụ onyẹ hụ rị ndụn jẹnrin ejẹn hụn nọdị anị ukpo hụ ọghọ lẹ mgbaye lẹ ekele ẹnịna, 10 ndị-isi ẹnọ-kwasị-ọgụn ahụn a dan alị ihun Onyẹ hụ nọdị alị elu ukpo-eze ahụn, Onyẹ rị ndụn jẹnrin ejẹn, fe ẹ, tụha okpu-eze wẹ ye alị ihun ukpo hụ, a sị,
11 “Chuku-Nna ẹnyi!

Y'e furughọ onyẹ wẹ a ja mma—
y'e furughọ nị w'e ku ẹ ni
ọghọ lẹ mgbaye lẹ ikẹn
wụ nke i.
Makẹni, ịyụ ke ihiẹn ile.
Makẹni y'a chọghọ,
i nọ mẹ wẹ rị;
makẹni y'a chọghọ,
ị nọ ke wẹ."

Isi Nke Isẹn

Nwa-ebulu Osolobuẹ Hụ Sụọ Ru Ogo Ihiẹn Ile

1 M nọ hụn ẹhụhụọ wẹ fịfịma ẹka-nni onyẹ hụ nọdị anị enu ukpo-eze
hụ. Wẹ dejun ẹhụhụọ hụ ihiẹn, kẹ imẹ ẹ kẹ azụụn a, gi eriri ẹsa kẹnmẹ
ẹ. 2 M nọ hụnzị mmọn-ozi ohu kin-akwanran k'o gi okẹn olu e yi oro, a sị,
"Onyẹ furu hụn k'a tọpụ eriri ndị hụ, fịfịpụ ẹkụkwọ hụ?" 3 Kanị, o nwọnni
onyẹ ọwụlẹ rị elu-igwee mọbụ enu-ụwa mọbụ okpuru-ụwa hụn saẹka fịfịpụ
ẹhụhụọ hụ mọbụ lee ẹnya imẹ ẹ. 4 M nọ kwanma ẹkwa ọda-ọda, makẹni o
nwọnni onyẹ wẹ hụn furuni, hụn k'a fịfịpụ ẹhụhụọ hụ mọbụ lee ẹnya imẹ
ẹ. 5 Ya kẹ onyẹ ohu imẹ ndị-isi hụ nọ sị m, "Akwanzilẹ! Lee ẹ, Ẹwọrọ ebọn
Juda, Mkpọgụn Defidi, e mẹrigụọ—o k'a saẹka tọfụ eriri ẹsa ndị hụ, fịfịpụ
ẹkụkwọ hụ."

6 Ya m nọ hụn Nwa-ebulu hụn nọkẹ sị wẹ te gbu ẹ egbu k'o turu ẹgbata
ukpo-eze hụ lẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn lẹ ndị-isi ẹnọ-kwasị-ọgụn hụ hụn wẹ
ile fihunmẹ ya wụ ukpo-eze. Nwa-ebuluni nwọn mpịn ẹsa lẹ ẹnya ẹsa—
hụn wụ Mmọn ẹsa Osolobuẹ, hụn Osolobuẹ zijẹn elu-ụwa ile. 7 Nwa-ebulu
hụ nọ jẹn d'e weri ẹhụhụọ hụ wẹ fịfịma, hụn rị ẹka-nni onyẹ hụn nọdị enu
ukpo-eze hụ. 8 Ogẹn o gi werigụụ ẹhụhụọ hụ, ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn lẹ ndị-
isi ẹnọ-kwasị-ọgụn hụ nọ dan alị ihun Nwa-ebulu hụ; onyẹ ọwụlẹ imẹ wẹ
gi ụbọ lẹ afẹrẹ nsẹnsị wẹ gi goru mẹmẹ hụn nsẹnsị jun imẹ ẹ. Nsẹnsịnị wụ
ekpere ndị nke Osolobuẹ. 9 Ya wẹ nọ bụ ẹbụ ọhụn, sị,
"Ịyụ furu
hụn k'e weri ẹhụhụọ hụ,
hụn k'a tọpụ eriri ndị hụ
wẹ gi kẹnmẹ ẹ;
makẹni wẹ gbu i,
ị nọ gi ẹdeke i
gbapụhanị Osolobuẹ ịhịan
imẹ ebọn ọwụlẹ,
imẹ asụsụ ọwụlẹ,
imẹ alị owụlẹ
lẹ imẹ ndị ọwụlẹ.
10 Y'e mẹgụọ wẹ wụrụ
alị-eze lẹ ndị nchụ-ẹjan
ebe Osolobuẹ ẹnyi rị;
wẹ k'a kị elu-ụwa."

11 E lezi m ẹnya, m nọ nụ olu ndị mmọn-ozi bu ọda hụn fihunmẹ ukpo hụ
ohi-ohi lẹ ihiẹn ndị hụ rị ndụn lẹ ndị-isi hụ. Ndị mmọn-ozini e bukẹnmẹkẹ
ọda, wẹ rị nnụ-uku ole-lẹ-ole lẹ ijẹri ole-lẹ-ole. 12 Wẹ hụ e gi okẹn olu a bụ
ẹbụ, a sị,

“Nwa-ebulu hụ wẹ gbu
e furughọ hụn w'e tuchan,
nị ikẹn lẹ akụ-lẹ-ụba
lẹ amamihiẹn lẹ akwanran
lẹ mgbaye lẹ ọghọ lẹ ọjịja-mma
wụ nke ẹ!”
13 M nọ nụzị kẹ ihiẹn ile wẹ ke eke rị a bụ ẹbụ—kẹ hụn rị enu-igwee kẹ
hụn rị elu-ụwa kẹ hụn rị okpuru ụwa kẹ hụn rị imẹ ohimin. Ihiẹn wẹ rị a
bụ wụ:
“Ọjịja-mma lẹ mgbaye
lẹ ọghọ lẹ ọkịkị
ya wụsọnmẹ nke onyẹ hụ
hụn nọdị anị elu ukpo-eze—
lẹ Nwa-ebulu hụ—
jẹnrin ejẹn!”
14 Ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn nọ sị, “Isẹẹ!” Ndị-isi hụ nọ dan alị, fe Nwa-ebulu
hụ.

Isi Nke Isin

Nwa-ebulu Hụ A Tọpụ Eriri Ndị Hụ

Eriri Nke Ibuzọ

1 Ya m nọ hụn kẹ Nwa-ebulu hụ tọpụ eriri ohu imẹ eriri ẹsa ahụn wẹ gi
kẹnmẹ ẹhụhụọ hụ, m nọ nụ kẹ ohu imẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn gi okẹn olu
hankẹnmẹ kẹ akpabọ, sị, “Bịa!”
2 M nọ lee ẹnya, e lee ẹshin ọchan! Onyẹ rị e nyinn'ẹ gi ụtaa. Wẹ nọ ye ẹ
okpu-eze, ọ nọ nyinrin ẹshin ẹ pụ d'e mẹrisọnmẹ agha.

Eriri Nke Ẹbụọ

3 Ogẹn Nwa-ebulu gi tọfụ eriri hụn mẹ wẹ ẹbụọ, m nọ nụ kẹ hụn mẹ
ẹbụọ imẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn sị, “Bịa!” 4 Ya ẹshin ọzọ nọ fụha. Ọnwan e
nwun ufie-ufie. Wẹ nọ ye onyẹ rị e nyinn'ẹ ikẹn n'o wepụ udọn elu-ụwa,
kẹni ịhịan gbumẹ ibe wẹ. Wẹ nọzị we ọpịa-agha hi-ogbe ye ẹ.

Eriri Nke Ẹtọ

5 Ogẹn Nwa-ebulu hụ gi tọpụ eriri hụn mẹ wẹ ẹtọ, m nọ nụ kẹ nke ẹtọ
imẹ ihiẹn ndị hụ rị ndụn sị, “Bịa!” M nọ lee ẹnya, e lee ẹshin ogi! Onyẹ
rị e nyinn'ẹ gi ihiẹn wẹ gi a ma ihiẹn. 6 M nọ nụ ihiẹn nọkẹ olu rị e ku
oku k'ọ gha etintinnaị ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn hanpụha, a sị, “Ọka jẹnkọ
d'a kọgbu enwẹn ẹ: mkpu ọka-witi ẹnọ k'a wụdẹ egho-ọrụn akpụ-ụhụọhịn!
Mkpu ọka-bali mmakalaka mmẹbụọ k'a wụdẹ egho-ọrụn akp'ọhịn! Ka e
wiwikwọlẹ ofungbọn-olivu lẹ manya!”

Eriri Nke Ẹnọ

7 Ogẹn Nwa-ebulu hụ gi tọpụ eriri nke ẹnọ, m nọ nụ olu hụn mẹ wẹ ẹnọ
imẹ ihiẹn ndị hụ rị ndụn, k'ọ sị, “Bịa!” 8 E lee m ẹnya, e lee ẹshin e nwun
ẹhụhụọ-ndụn, ẹhụhụọ-ndụn, kanị ọ hụ e nwun ṅanhịn! Ẹfan onyẹ rị e nyin
n'ẹ wụ Ọnwụn; Alị-mmọn sọnkọ a. Wẹ nọ kebe ụwa ụzọ ẹnọ, ye wẹ ikẹn igi
ọpịa-agha lẹ ụnwụn lẹ emu lẹ eje-anụ ndị rị elu ụwa gbupụ ụzọ ohu rịn'a.

Eriri Nke Isẹn

9 Ogẹn Nwa-ebulu hụ gi tọpụ eriri nke isẹn, m nọ lee ẹnya okpuru ukpo
nchụ-ẹjan, m nọ hụn umẹ-ndụn ndị hụn wẹ gbu makẹ oku Osolobuẹ lẹ ẹri
wẹ shịanị Jizọsị. 10 Wẹ nọ weshi olu wẹ enu, e yi, “Euu Di-nwọnni-ẹnyi,

Onyẹ hụn ihiẹn ile rị ẹka a, onyẹ rị nsọ, onyẹ ezioku! Nanị kẹ y'e biehan
d'e kin ndị rị enu-ụwa ikpe, gbugwarị wẹ kẹ wẹ dọn gbu ẹnyi?" 11 Ya wẹ
nọ ye onyẹ-onyẹ imẹ wẹ ẹwuru ọchan tueni, sị wẹ zuzi ikẹn ẹkẹrẹ ni umunẹ
wẹ lẹ ndị-idibo ibe wẹ zugụụ ọnụ, ndị ahụn ịhịan k'e gbu kẹ wẹ dọn gbu wẹ.

Eriri nke Isin

12 Ogẹn Nwa-ebulu hụ gi tọfụ eriri nke isin, alị nọ mahihie ọda-ọda,
anwụn nọ gimẹ ngi kẹ ẹkwa-ogi, ifọn hụn shịagụnị nọ nwunhutọ, nwunmẹ
ẹdeke-ẹdeke. 13 Kokishịa nọ gha elu-igwere danyesọnmẹ anị—nọkẹ ebe
okẹn ufere nọ nutusọnmẹ ogbe figi chanlẹni. 14 Igwere nọ fori nọkẹ ebe
wẹ nọ fịfịma ẹhụhụọ, wepụ. Wẹ nọ wepụ ugu ile lẹ alị ile mirin nọhunmẹ
ọnọdị wẹ. 15 Ya ndị-nze ụwa lẹ ndị uku lẹ ndị-ndu-agha uku, lẹ ndị ịdafịn,
lẹ ndị ile wẹ gi oku wẹ e dọn lẹ ndị ọzọ ile—kẹ igbọn kẹ ndị nwẹ enwẹn
wẹ—nọ shisọnmẹ imẹ okporo lẹ ebe ọmụma rịsọnmẹ elu ugu d'a warị, 16 a
sị ugu lẹ ọmụma ndị hụ, "Dodo ni, dankwasị nị ẹnyi! Nị ụnụ zuemẹ ẹnyi
makẹ Onyẹ hụn nọdị elu ukpo-eze hụ gha e legha ẹnyi; makẹ ọnụma Nwa-
ebulu hụ ghazịkwọ e kunrun ẹnyi— 17 makẹni okẹn ụhụọhịn wẹ gi a kpọ
ọnụma a bịagụọ! Onyẹ wụ nwan onyẹ ahụn jẹnkọ d'a sa ẹka wuzo!"

Isi Nke Ẹsa

Madụ Nnụ Ọgụn-mmẹsatọ Hụ

1 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ hụn mmọn-ozi ẹnọ kẹ wẹ turusọnmẹ ẹbamịn
ẹnọ ụwa. Wẹ turusọnmẹ ebẹhụ e gbọndọn ufere ẹnọ hụn e fe imẹ ụwa,
amamgbe ufere e fezi ụwa mọbụ ohimin mọbụ osisi ọwụlẹ. 2 Ya m nọ hụn
mmọn-ozi ọzọ k'ọ gha azụụn ọwụwa-ẹnya-anwụn pụha, shikọ elu; o gi ihiẹn
Osolobuẹ rị ndụn gi e ye ahịma. Ọ nọ gi okẹn olu gwa mmọn-ozi ẹnọ hụ wẹ
ye ikẹn nị wẹ gi wiwi ụwa lẹ ohimin oku, 3 sị wẹ, "Ekewiwilẹ ni ụwa mọbụ
ohimin mọbụ osisi ọwụlẹ; cheri ni nị ẹnyi yegụụ ndị idibo Osolobuẹ ẹnyi
ahịma ezimezi-ihun wẹ." 4 M nọ nwan nụ madụ ole wẹ ye ahịma ahụn.
Madụ nnụ ọgụn-mmẹsatọ kẹ wẹ ye ahịma hụ imẹ ikpun-ụlọ ile rị Izrẹlụ:
5 nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Juda;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Rubẹni;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Gadị;
6 nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Asha;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Naf'talị;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Manasẹ;
7 nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Simiọnụ;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Livaị;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Ịsaka;
8 nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Zẹbulọnụ;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Josẹfụ;
nnụ iri-kwasị-ọgụn wụ ndị ikpun-ụlọ Bẹnjamini.

Igunrun Ịhịan Gha Alị Ile Rị Ichẹn-ichẹn Pụha

9 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ lee ẹnya, hụn igunrun hi-ogbe, hụn o mẹ ni
o nwọnni onyẹ saẹka gụn wẹ. Wẹ gha alị ile, ebọn ile, ndị ile, lẹ asụsụ
ile pụha. Igunrunni turu ihun ukpo-eze hụ lẹ ihun Nwa-ebulu hụ. Wẹ
yisọnmẹ ẹwuru ọchan tueru anị. Onyẹ-onyẹ imẹ wẹ gisọnmẹ iguru ẹka.
10 Wẹ hụ e gi okẹn olu e yi oro, a sị,
"Nzụọfụha gha ẹka Chuku ẹnyi
hụn nọdị enu ukpo-eze

lẹ Nwa-ebulu hụ a bịa”
11 Ndị mmọn-ozi ile turusọnmẹ ebẹhụ, fihunmẹ ukpo hụ lẹ ndị-isi hụ lẹ
ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn; wẹ nọ dan alị ihun ukpo hụ, ke isi alị, fe Osolobuẹ,
12 a bụ ẹbụnị:
“Isẹẹ!
Ịja-mma lẹ ọghọ
lẹ amamihiẹn lẹ ekele
lẹ mgbaye lẹ ikẹn lẹ akwanran
wụ nke Chuku ẹnyi
jẹnrin ejẹn! Isẹẹ!”
13 Ya onyẹ ohu imẹ ndị-isi hụ nọ sị m, “Elee ndị wụ ndịnị yi ẹkwa ọchan
tueru alị? Elebe kẹ wẹ gha bịa?” 14 M nọ sị a, “Di-ọkpa, ịyụ marịn ndị wẹ
wụ.” Ya ọ nọ sị m, “Ndịnị wụ ndị hụn gha okẹn ukpokpo hụ pụha. E gigụọ
wẹ ẹdeke Nwa-ebulu hụ sụ ẹwuru wẹ, ẹwuru wẹ e hẹnrinsọnmẹ nke ọchan.
15 Ya haịn wẹ gi nwan rị ihun ukpo Osolobuẹ e fe ẹ uhinhin lẹ efinnaị
imẹ Ụlọ-nsọ a. Osolobuẹ, Onyẹ hụn nọdị anị elu ukpo-eze, k'a nọyeni wẹ,
chedọn wẹ. 16 Ẹgụn ihiẹn-oriri lẹ ihiẹn-ọrịra agụnkọzị wẹ. Anwụn mọbụ
ihiẹn ọwụlẹ a hụn ọkụn amakọzị wẹ. 17 Makẹni Nwa-ebulu hụ hụn rị
etintinnaị* ebẹhụ ukpo hụ rị k'a wụrụ onyẹ-ndu wẹ; o k'e du wẹ nọkẹ onyẹ
e du anụ, shi isi-mirin ndị hụ mirin e ye ndụn gha a bịa. Chuku jẹnkọ d'e
finchanpụ ẹnya mirin ọwụlẹ rị wẹ ẹnya.”

Isi Nke Ẹsatọ

Eriri Nke Ẹsa Hụ Lẹ Opi Ẹsa

1 Ogẹn Nwa-ebulu hụ gi tọpụ eriri nke ẹsa, elu-igwee ile nọ mẹ jụụ ihiẹn
nọkẹ nkirishi mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu. 2 Ya m nọ hụn ndị mmọn-ozi ẹsa
hụ hụn e turu ihun Osolobuẹ. Wẹ nọ ye wẹ opi ẹsa. 3 Mmọn-ozi ọzọ, hụn gi
mkpu goru w'a kpọ Sẹnsa wẹ gi a dụnnị Osolobuẹ nsẹnsị ọkụn, nọ bịa d'e
turu ihun ukpo nchụ-ẹjan hụ. Wẹ nọ kpọnye ẹ nsẹnsị ọda-ọda, n'o gi ya lẹ
ekpere ndị-nsọ ile e mẹ chụ ẹjan elu ukpo nchụ-ẹjan hụ wẹ gi goru mẹmẹ
hụn rị ihun ukpo-eze hụ. 4 Ẹnwụnrụn nsẹnsị hụ rị a dụnnị lẹ ekpere ndị-
nsọ hụ nọ gha ẹka mmọn-ozi hụ a lọshi elu ihun Osolobuẹ. 5 Ya mmọn-ozi
hụ nọ weri Sẹnsa hụ wẹ gi a dụn nsẹnsị ọkụn, gi ọkụn rị ukpo nchụ-ẹjan hụ
hujun ẹ, tụ a ye enu-ụwa. Ya kẹ akpabọ nọ han, mirin e dẹn, amụma e be,
alị a mahihie.

Opi Ẹnọ Ibuzọ

6 Ebẹhụ kẹ ndị mmọn-ozi ẹsa hụ gi opi ẹsa nọ kwademẹ nị wẹ gbu opi
wẹ.

Opi Ibuzọ

7 Mmọn-ozi nke ibuzọ nọ gbu opi ẹ, ẹkwan-igwee lẹ ọkụn wẹ gwọgbama
ya lẹ ẹdeke nọ pụha. Wẹ nọ ma wẹ ye imẹ ụwa, ọ nọ dụnpụ ụzọ ohu
ọkụn, natọ ụzọ ẹbụọ; imẹ osisi ile, ọ dụnpụzị ụzọ ohu, ọ họdụ ụzọ ẹbụọ;
ọ dụnpụchanrịnzị ẹfịfịa-ndụn ile.

Opi Nke Ẹbụọ

8 Mmọn-ozi nke ẹbụọ nọ gbu opi ẹ, wẹ nọ tụ ihiẹn nọkẹ ẹregede ugu rị
a nwun ọkụn ye imẹ ohimin—azụụn ohu nọ hẹnrin ẹdeke, ọ hodụ azụụn
ẹbụọ. 9 Ụzọ ohu imẹ ihiẹn ndị rị ndụn rị imẹ ohimin nọ nwụnhụn, ọ họdụ
ụzọ ẹbụọ. Imẹ ụgbọ-mirin ile, ụzọ ohu nọ tikpọfụ, ọ họdụ ụzọ ẹbụọ.

---

* **Isi Nke Ẹsa:17** Lee 5.6

Opi Nke Ẹtọ

10 Mmọn-ozi nke ẹtọ nọ gbu opi ẹ: kokisẹ ohu hi-ogbe rị e nwun ọkụn
lẹkẹ ọwa nọ gha igwere dan. Imẹ iyi ile rị ụwa, ọ danye ụzọ ohu natọ
ụzọ ẹbụọ—uwẹ lẹ isi-mirin rị ichẹn-ichẹn k'ọ danye. 11 Ẹfan kokisẹ hụ wụ
"Elumilu." Imẹ mirin ile rịnị, ụzọ ohu nọ lumẹ ilu, ọ họdụ ụzọ ẹbụọ. Ndị
bu ọda nọ nwụnhụn, makẹni mirin hụ rị e lu ilu.

Opi Nke Ẹnọ

12 Mmọn-ozi nke ẹnọ e gbu opi ẹ, ihiẹn nọ fịan ẹnya-anwụn azụụn
ohu, fịanzịkwọ ifọn lẹ kokisẹ azụụn ohu-ohu, latọsọnmẹ wẹ azụụn ẹbụọ-
ẹbụọ. Ukpẹ wẹ nọ belụa: wẹ kebe kẹ wẹ e nwunhan mbụ ụzọ ẹtọ,
enwunkarịzịnị wẹ ụzọ ẹbụọ. Anwụn amụchanrịnzịnị kẹ ụhụọhịn han k'o
dọn a mụ mbụ; ifọn etibiehanzịnị k'o dọn e ti mbụ. Wẹ kebe ụhụọhịn ụzọ
ẹtọ, anwụn amụkarịzịnị ụzọ ẹbụọ—ẹrịrazịkwọ kẹ ifọn mẹ uhinhin. 13 M
nọ lee ẹnya enu, hụn ugọn ohu k'o fekọ imẹ elu, yikọ, "Nsọngbu! Nsọngbu!
Okẹn nsọngbu jẹnkọ d'a rịnị ndị ile bi elu-ụwa ogẹn ndị mmọn-ozi ẹtọ hụ
k'e gi nwan gbusọnmẹ opi ẹtọ hụn họdụnị!"

Isi Nke Itenẹi

Opi Ẹtọ Họdụnị Lẹ Eje-mgbugbu Ahụn

1 **Mmọ**n-ozi **nke isẹ**n e gbu opi ẹ, m nọ hụn kokisẹ ohu hụn gha elu-
igwee danye ụwa. Wẹ nọ ye ẹ ịsanhan okẹn-mgbugbu hụ migbu enwẹn ẹ.
2 Ọ nọ gụnpụ eje-mgbugbu hụ migbu enwẹn ẹ, ẹnwụnrụn nọ gha ebẹhụ
lọpụhama kẹ ẹnwụnrụn okẹn ọkụn wẹ gi a dụnchanpụ unyin rị goru. Ẹnya-
anwụn lẹ ufere nọ gba ishi makẹ ufiri ẹnwụnrụn ọkụn hụ gha ebẹhụ a
lọfụha. 3 Ya igurube nọ gha imẹ ẹnwụnrụn hụ pụhama, berisọnmẹ enu-ụwa.
Wẹ nọ ye wẹ ikẹn, ụdị ikẹn hụ akpị rị elu-ụwa nwẹ. 4 Wẹ nọ sị wẹ egbulẹ
ẹfịfịa rị enu-ụwa mọbụ ihiẹn ọwụlẹ e nwun ẹhụhụọ-ndụn ẹhụhụọ-ndụn rị e
sue imẹ ugbo mọbụ imẹ ọfịa mọbụ osisi ọwụlẹ, ka wẹ rụ ndị hụ nwọnlẹni
ahịma Osolobuẹ ezimezi-ihun wẹ ẹhụ, uwẹ sụọ. 5 Wẹ nọ ye igurube ndị
hụ efe nị wẹ ye ndị hụ ezigbo afụnfụn, ọrọgbọ ifọn isẹn—kanị anịnị wẹ
wẹ gbu ndị hụ. Ụfụ wẹ nọkẹ ebe akpị nọ gba ịhịan. 6 Ogẹn ihiẹnni e gi
mẹ, ịhịan k'a chọ ọnwụn, ahụnkọ wẹ ọnwụn; wẹ jẹnkọ d'a chọkẹnmẹ nị wẹ
nwụn, kanị, ọnwụn k'a gba nị wẹ ọsọ.
7 Igurube ndị hụ rị kẹ ẹshin wẹ kwademẹgụụ wẹ k'e gi jẹn agha. Ihiẹn
nọ kẹ okpu-eze goru rịsọnmẹ wẹ isi. Ihun wẹ nọ kẹ nke ịhịan. 8 Ẹṅẹnrẹn
wẹ sue kẹ ntutu ikpoho. Eze rị wẹ ọnụ nọ kẹ nke ẹwọrọ. 9 Okpukpu rị wẹ
ẹhụ rị kẹ igwe onyẹ-agha gi e gbọndọn obi; nku wẹ hụ a zụn ụzụn kẹ ebe
ẹshin dọkpụnkọ ụgbọ-agha bu ọda gbabankọ ọgbọ agha. 10 Wẹ nwẹsọnmẹ
ọdụndụn. Ẹdide w'a gba ịhịan rịsọnmẹ wẹ ọdụndụn—ọ nọ kẹ ẹdide akpị.
Ọdụndụn wẹ kẹ ikẹn wẹ gi e ye ịhịan afụnfụn ọrọgbọ ifọn isẹn rị.
11 Eze a kị igurube ndịnị wẹ wụ mmọn-ozi okẹn-mgbugbu hụ migbu
enwẹn ẹ. Ndị Hibru a kpọ mmọn-ozini Abadọnụ; ndị Griki a kpọ a
Apolịọnụ: *ẹfan ẹbụọnị wụ "Onyẹ-ntikpọ."*
12 Nsọngbu nke ibuzọ a ghafegụọ, ẹbụọ lalazị.

E Gbupụ Wẹ Ụzọ Ohu Imẹ Ndị Rị Elu-ụwa Latọ Ụzọ Ẹbụọ

13 **Mmọ**n-ozi **nke isin** nọ gbu opi ẹ, m nọ nụ kẹ olu gha mpịn ẹnọ rị
ntịn ẹnọ ukpo nchụ-ẹjan goru hụ rị ihun Osolobuẹ a hanpụha. 14 Olu hụ
nọ sị mmọn-ozi nke isin hụn gi opi, "Tọpụ mmọn-ozi ẹnọ hụ wẹ kẹnmẹtọ
okẹn iyi Yufretisi!" 15 Ya wẹ nọ nwan tọpụ mmọn-ozi ẹnọ hụ, hụn wẹ

kwademẹgụụ, kẹnmẹ wẹ tọ, e che ogẹnni, ụhụọhịnnị, ifọnni lẹ ahụanị; wẹ nọ nwan tọpụ wẹ kẹni wẹ gbupụ ụzọ ohu imẹ ịhịan ile rị elu-ụwa, gbuhọdụ ụzọ ẹbụọ. 16 Ndị-agha hụn nyikọ ẹshin nọ pụha, wẹ wụ ijẹri-ọhụn ọgụn-iri (ya wụ nnụ-iri, nnụ-iri ụzọ nnụ isẹn-kwasị-ọgụn-isin). A nụghọ m ole wẹ rị.

17 Lee kẹ m dọn hụn ẹshin ndị hụ imẹ ọhụn m: ndị rị e nyin ni wẹ yisọnmẹ ihiẹn igwe wẹ gi e gbọndọn obi wẹ. Ihiẹn igwe ndịnị e nwun ufie-ufie lẹkẹ ọkụn, ẹnwụnrụn-ẹnwụnrụn lẹkẹ Safẹ, lẹzi ụnwanran-ụnwanran lẹkẹ nsịn-ẹnya-anwụn wụ sọfọ. Isi ẹshin ndị hụ rị kẹ nke ẹwọrọ. Ọkụn lẹ ẹnwụnrụn lẹ nsịn-ẹnya-anwụn wụ sọfọ ghazị wẹ ọnụ a pụha. 18 Wẹ nọ gi eje-ihiẹn ẹtọ ndị hụ rị a gha ẹshin ndị hụ ọnụ a fụha—ya wụ ọkụn lẹ ẹnwụnrụn lẹ nsịn-ẹnya-anwụn wụ sọfọ—gbufụ ụzọ ohu imẹ ịhịan ile rị elu-ụwa, gbuhọdụ ụzọ ẹbụọ, 19 makẹni ọnụ eshin ndị ahụn lẹ ọdụndụn wẹ kẹ ikẹn ẹshin ndị hụ rịsọnmẹ. Ọdụndụn wẹ nọsọnmẹ kẹ agwọ, nwọnsọnmẹ isi kẹ agwọ. Isi ndị hụ rịsọnmẹ wẹ ọdụndụn kẹ wẹ gi a rụ ịhịan ẹhụ. 20 Ndị hụ họdụ elu ụwa—ndị hụ eje-ihiẹn ndịnị gbulẹni—egbehutọnị obi mẹbehi eje-ihiẹn wẹ rị e mẹ; alatọnị wẹ ife eje-mmọn lẹ ifesọnmẹ mmọn wẹ gi ẹka mẹmẹ—kẹ nke goru kẹ nke ọna wụ siva kẹ nke igwe bronzu kẹ nke ọmụma kẹ hụn wẹ gi osisi pịn—mmọn ghalẹni e ri-ẹka e legha ụzọ mọbụ a nụ ihiẹn mọbụ e jẹn ijẹn! 21 Egbehutọzịkwọnị wẹ mẹbehi njọ ndịnị wẹ e mẹ: igbu-ọchụ, ịrụa-mmọn, ibu-nshi lẹ igi ikẹn eje-mmọn a rụn, ughẹrẹ, izu-ohin.

Isi Nke Iri

Mmọn ozi Hụ Gi Ẹhụhụọ Wẹ Fịfịpụ

1 Ya m nọ hụn mmọn-ozi ọzọ kin-akwanran k'ọ gha elu-igwee hidanla. Orukpu fụhunmẹ ẹ; ekọn-lẹ-ogugu rị ibe isi ẹ, ya nwẹn rị a okpuru; ihun ẹ nọ kẹ ẹnya-anwụn. Ụkụ a rị kẹ polu ẹbụọ wẹ gi ọkụn mẹmẹ*. 2 O gi ẹhụhụọ mẹ ẹkẹrẹ wẹ fịfịpụ ẹka a. Ọ nọ bu ụkụ ẹka-nni ẹ che elu ohimin, bu ụkụ ẹka-ekpẹn ẹ tọ akpakalị. 3 Ọ nọ gi okẹn olu, hụn nọ kẹ nke ẹwọrọ rị e dẹnni, yi oro. Ogẹn o gi yi oro, akpabọ ẹsa ahụn nọ han. 4 Ogẹn akpabọ ẹsa ahụn gi hangụụ, m te chọ nị m demẹ, kanị a nụ m olu gha elu-igwee sị, "Zuemẹ ihiẹn akpabọ ẹsa hụ ku, edetulẹ ẹ!"

5 Ya mmọn-ozi hụ m hụn k'o turu elu ohimin lẹ akpakalị nọ weshi ẹka-nni ẹ enu zimẹ enu-igwee, 6 kun ẹfan Onyẹ hụ rị ndụn jẹnrin ejẹn, hụn ke elu-igwee lẹ ihiẹn ile rịn'a, ụwa lẹ ihiẹn ile rịn'a lẹ ohimin lẹ ihiẹn ile rịn'a, sị, "Ebiekọzị wẹ, kaka! 7 Kama, hụn **mmọ**n-ozi **nke ẹ**sa gihụ gbu opi ẹ, ihiẹn ahụn mini Osolobuẹ kwademẹ e mẹzuchanrịn k'o dọn gwa ndị idibo ẹ ndị-amụma."

8 Ya olu hụ gha elu-igwee gwa m oku nọ sịzị m, "Jẹn d'e weri ẹhụhụọ hụ fịfịpụnị hụn rị ẹka mmọn-ozi hụ ụkụ a ohu rị elu ohimin, ụkụ a ohu hụ akpakalị." 9 Ya m nọ jẹn d'e kunrun mmọn-ozi hụ, sị a ye m ẹhụhụọ hụ mẹ ẹkẹrẹ. Ọ nọ sị m, "Weri ẹ ri. Ọ k'a sụọ ị ụsụọ ọnụ nọkẹ mirin-ẹnwụn, kanị, o k'e lu i ilu ẹfọ." 10 Ya m nọ narịn mmọn-ozi hụ ẹhụhụọ hụ mẹ ẹkẹrẹ ri, ọ nọ sụọ m ụsụọ ọnụ nọkẹ mirin-ẹnwụn, kanị, ogẹn m gi rigụụ a, ẹfọ nọ lumẹ m ilu. 11 Ya wẹ nọzị sị m, "I k'e buzi amụma banyeni ndị bu ọda, anị bu ọda, ndị asụsụ ichẹn-ichẹn bu ọda lẹ ndị-nze bu ọda."

---

* **Isi Nke Iri:1** pila ẹbụọ wẹ gi ọkụn mẹmẹ

Isi Nke Mmanaị

Ndị Ọshẹri Ẹbụọ Hụ

1 Ya wẹ nọ ye m mkpịnsịn wẹ gi a ma ihiẹn. Mkpịnsịn hụ nọ kẹ ọkpọ. Wẹ
nọ sị m, "Bịa d'a ma Ụnọ-nsọ Osolobuẹ lẹ ukpo nchụ-ẹjan, y'a gụnzịkwọ ndị
hụn rị ebẹhụ e fe ofufe. 2 Ka amalẹ ihun-ezi Ụlọ-nsọ, hapụ ọhụn—makẹni
e weguọ w'a ye ndị alị ndị ọzọ rị ichẹn-ichẹn. Wẹ k'a zọ obodo nsọ hụ ụkụ
ọrọgbọ ifọn ẹbụọ kwasị ọgụnnaị."

3 "M k'e ye ndị-ọshẹri m ẹbụọ ikẹn bu-amụma, ku oku-Chuku, ọrọgbọ
akpụ-ụhụọhịn ọgụn ẹtọ kwasị nnụ ẹtọ (ọgụn mmẹtọ kwasị nnụ-uku), wẹ
k'e yisọnmẹ ẹkwa ahịọ." 4 Ndị ọshẹrini wụ osisi olivu ẹbụọ lẹ obu-ukpẹ
ẹbụọ hụ rị ihun Onyẹ-nwọn-ụwa-ile. 5 Omẹni ịhịan chọ n'ọ mẹ wẹ ihiẹn
ọwụlẹ, ọkụn a gha wẹ ọnụ pụha, dụngbu ndị iṅẹnrẹn wẹ ahụn chọ nị wẹ
mẹ wẹ ihiẹn; ẹrịra kẹ onyẹ ọwụlẹ chọ n'o mẹ wẹ ihiẹn ọwụlẹ k'a dọn nwụn.
6 Wẹ nwọn ikẹn wẹ gi a kpọkin enu-igwere amamgbe mirin e zue ogẹn
hụ ile wẹ gi e bu amụma, e ku oku Chuku. Wẹ nwọnzikwọ ikẹn wẹ gi e mẹ
mirin e hẹnrin ẹdeke—kẹ mirin rị iyi kẹ hụn rị ohimin, wẹ nwọnzikwọ ikẹn
wẹ e gi mẹ ụdị eje-nsọngbu lẹ afụnfụn ọwụlẹ bịanị ụwa ogẹn ọwụlẹ wẹ chọ.

7 Wẹ shịagụụ ẹri wẹ, eje-anụ hụ hụn k'a gha eje-mgbugbu hụ migbu
enwẹn ẹ pụha k'a lụsọn wẹ agha, mẹri wẹ, gbu wẹ. 8 Ozun wẹ k'a rị
ụzọ ụwaya kanị rị obodo uku hụ wẹ gi ẹnya imẹ mmọn a kpọ Sọdọmụ lẹ
Ijiptu, obodo ohu hụ wẹ nọ kpọgbu Di-nwọnni-wẹ. 9 Ọrọgbọ akp'ọhịn ẹtọ
lẹ mkpikpi, ndị rị ichẹn-ichẹn lẹ ndị ebọn lẹ asụsụ lẹ alị rịsọnmẹ elu ụwa
k'a gba ozun wẹ ilee; anịkọ wẹ onyẹ ọwụlẹ li wẹ. 10 Ndị bi ụwa k'a rị
a ghọghọ nị madụ ẹbụọ hụ a nwụnhụn, e mẹ mmẹmmẹ, e yetarị ibe wẹ
ihiẹn—makẹni ndị-amụma ẹbụọnị te bu afụnfụn tọnị ndị ile rị elu-ụwa.

11 Kanị, ogẹn o gi mẹfụ akp'ọhịn ẹtọ lẹ mkpikpi, ufere hụn e ye ndụn
nọ gha ebe Osolobuẹ rị bịa, banye imẹ wẹ, wẹ nọ turu ọtọ—okẹn egun
nọ bịa ndị hụnnị wẹ. 12 Ya wẹ nọ nụ okẹn olu gha elu-igwee sị wẹ, "Bịa
nị elu ebeni!" Ya wẹ nọ gi orukpu shi enu-igwee, id'ẹnya ndị-iṅẹnrẹn wẹ
rị e lee wẹ ile. 13 Ozigbo, alị nọ mahihie ọda-ọda, azụụn ohu imẹ obodo
hụ nọ tikpọ, ọ họdụ azụụn itenẹi. Alị hụ mahihieni gbu madụ ọgụn-iri
kwasị nnụ-mmẹsa (madụ nnụ-uku ẹsa). Egun nọ tụkẹnmẹ ndị họdụnị, wẹ
nọ kweri nị Osolobuẹ hụn rị elu-igwee e hikẹ ogbe.

14 Nsọngbu nke ẹbụọ a ghafegụọ, lee ẹ, nke ẹtọ lala ẹgwa.

Opi Nke Ẹsa

15 Ya mmọn-ozi nke ẹsa nọ gbu opi ẹ, m nọ nụ okẹn olu rịsọnmẹ elu-
igwee, a sị,
"Alị-eze ụwa a wụrụọlẹ nke Di-nwọnni-ẹnyi
lẹ nke Kraịstị a hụn o tumẹ;
o k'a kị jẹnrin ejẹn!"

16 Ya kẹ ndị-isi ẹnọ kwasị ọgụn hụ hụn nọdịsọnmẹ ukpo wẹ ihun
Osolobuẹ nọ dan anị, keni Osolobuẹ isi-alị, fe ẹ, 17 a bụ ẹbụnị:
"Ẹnyi rị e ye i ekele,
Chuku Nna,
hụn nwọn ikẹn o gi e mẹ ihiẹn ile,
onyẹ hụn rị kikẹnni, hụn rịzịkwọ mbụ.
Makẹni y'e gigụọ ikẹn i hi-ogbe kịma.
18 Ndị alị ile e te bughọ olulu;
kanị iwe-lẹ-ọnụma ị

a bịaọlẹ nwan.
Ogẹn y'e gi kin ndị nwụnnị ikpe
e rugụọ.
Ogẹn hụn y'e gi kụ ndị-idibo i ụgwọ,
e rugụọ nwan—
ndị idibo i ndị-amụma—
uwẹ lẹ ndị-nsọ
lẹ ndị a tụ egun i—
kẹ ndị uku kẹ ndị nta.
Ogẹn y'e gi tikpọ ndị hụn e tikpọ ụwa
e rugụọzị!”
19 Ya wẹ nọ gụnpụ Ụlọ-nsọ imẹ enu-igwee, wẹ nọ hụn Ẹkpẹti-nkwerigbama Osolobuẹ imẹ ebẹhụ. Amụma elu-igwee nọ besọnmẹ, mirin nọ dẹnsọnmẹ, akpabọ nọ hansọnmẹ; alị nọ mahihie, ẹkwan igwere nọ dan ọda-ọda.

Isi Nke Mmẹbụọ

Okpoho Hụ Lẹ Dragọnụ

1 Ya kẹ okẹn ahụnlele pụ-ichẹn nọ pụha elu-igwee: okpoho yi ẹnya-anwụn kẹ ẹwuru nọ fụha; ifọn rị a okpuru ụkụ, okpu-eze kokisẹ mmẹbụọ rị rị a isi. 2 Ọ rị imẹ. Ọ hụ a kwan ẹkwan makẹni imẹ rị e mẹ ẹ. Ọ hụ a tụrụ a ọda-ọda makẹni ọmụmụ e rugụọ a.

3 Ahụnlele ọzọ nọ mẹzi imẹ enu-igwee: eje-anụ hi-ogbe w'a kpọ dragọn' a pụha; Dragọnụnị e hikẹ ogbe; o nwun ufie-ufie. Isi ẹsa lẹ mpịn iri k'o nwẹ. Okpu-eze ohu-ohu, rịsọnmẹ ẹ isi ẹsa ndị hụ. 4 Ọdụndụn a nọ zarị ụzọ ohu imẹ kokisẹ rị elu-igwere, tụ wẹ ye anị—ọ họdụ ụzọ ẹbụọ. Dragọnụ hụ nọ turu ihun okpoho hụ rị a chọ n'ọ mụ nwa, kẹni ọ ripụ nwa a hụn o gihụ mụpụha a.

5 Okpoho hụ nọ mụ nwa, nwata-okẹnnyẹ, hụn jẹnkọ d'e gi ọkpọ-igwe kị ndị anị ile. Kanị, hụn o gihụ mụpụha nwata-okẹnnyẹ hụ, wẹ nọ jụrụ ya wụ nwata, we ẹ shi ebe Osolobuẹ lẹ ukpo-eze Osolobuẹ rị. 6 Ya okpoho hụ nọ gbashi imẹ atụ d'a nọdị ebẹhụ Osolobuẹ kwademẹ n'ẹ, ebe wẹ k'a nọ lepụ a ẹnya akp'ọhịn ọgụn-ẹtọ kwasị nnụ-ẹtọ.

7 Ya wẹ nọ lụma agha elu-igwee, mmọn-ozi wụ Maịkẹlụ lẹ ndị mmọn-ozi e sọn n'ẹ nọ lụsọn Dragọnụ hụ agha. Dragọnụ lẹ ndị mmọn-ozi ẹ nọ lụsọngwarị wẹ. 8 Kanị wẹ nọ mẹri Dragọnụ hụ. Anịzị nị wẹ ya lẹ ndị mmọn-ozi ẹ nọdị enu-igwee. 9 Wẹ nọ tụtu Dragọnụ uku hụ, agwọ mbụ-mbụ hụ w'a kpọ Ekwensụ, a kpọzị a Setanị. Ịya wụ onyẹ hụn e dufie ụwa ile. Wẹ nọ tụtu ẹ ye elu-ụwa—ịya lẹ ndị mmọn-ozi ẹ.

10 M nọ nwan nụ olu ohu hannị imẹ elu-igwee, hụn rị a sị,
“Nzụọfụha lẹ ikẹn lẹ alị-eze Chuku ẹnyi
lẹ ọkịkị Kraịstị, onyẹ hụ o tumẹ,
a bịagụọ nwan.
Makẹni a tụtugụọ wẹ onyẹ ahụn,
hụn e kpesọnmẹ umunẹ ẹnyi,
ndị Itu-Kraịstị ibe ẹnyi
ẹka Osolobuẹ ẹnyi uhinhin lẹ efinnaị.

11 Kanị wẹ nọ gi ẹdeke Nwa-ebulu hụ lẹ oku wẹ gi shịan'a ẹri mẹri ẹ; egheni wẹ isi tuhu okukwe wẹ.
12 Ya wụ, enu-igwee ya ghọghọma nwan;

ịya lẹ ndị bi imẹ ẹ!
Kanị, nsọngbu jẹnkọ d'a rịnị ụwa lẹ ohimin,
makẹni Ekwensụ e hidangụọ d'e kunrun ọnụ.
O gi okẹn olulu bịa—
makẹni o maringụọ nị ogẹn ẹ họdụ ẹkẹrẹ!”

Ekwensu E Buhẹzi Nsọngbu Ẹ Elu-ụwa

13 Ogẹn Dragọnụ hụ gi hụn nị a tụtugụọ w'a ye elu-ụwa, ọ nọ chụma
okpoho hụ mụ nwata-okẹnnyẹ hụ. 14 Kanị, wẹ nọ ye okpoho hụ nku ẹbụọ,
nku ugọn uku—n'o gi gha ebe agwọ hụ rị fepụ, shi imẹ atụ, ebe wẹ jẹnkọ
d'a nọ lepụ a ẹnya [ihiẹn nọkẹ] ahụa ẹtọ lẹ ifọn isin. 15 Ya agwọ hụ, dragọnụ
hụ, nọ gha ọnụ a hupụha mirin nọ kẹ iyi, n'o hukpu okpoho ahụn, kẹni o
huru ẹ, 16 kanị alị nọ yeni okpoho hụ ẹka: alị nọ shịapụ ọnụ, luefụ mirin
hụ Dragọnụ hụ gha ọnụ hupụha. 17 Ya ize okpoho hụ nọ ban Dragọnụ hụ, ọ
nọ pụ, jẹnmẹ d'a lụsọn ụmụ okpoho hụ agha, ya wụ ụmụ a ndị họdụnị; ndị
hụn e mẹsọnmẹ ihiẹn ndị hụ Osolobuẹ ku; ndị hụn a shịa nị Jesu ẹri; ndị
hụn e kwọnkẹnmẹ oku Jesu. 18 Dragọnụ hụ nọ turu enu ẹjan rị mkpẹnrẹn
ohimin.

Isi Nke Mmẹtọ

Eje-anụ Ẹbụọ Hụ

1 M nọ hụn eje-anụ ohu k'ọ gha imẹ ohimin pụla. Mpịn iri lẹ isi ẹsa k'o
nwẹ. Okpu-eze ohu-ohu rịsọnmẹ elu mpịn ndị hụ. Ẹfan rị ichẹn-ichẹn e
kutọ Osolobuẹ rịsọnmẹ elu isi ẹsa hụ. 2 Eje-anụnị m hụn nọ kẹ Ubidọn.
Ụkụ alị a nọ kẹ nke eje-anụ w'a kpọ Biẹ. Ọnụ a nọ kẹ nke Ẹwọrọ.

Ya Dragọn' nọ we ikẹn ẹ lẹ ukpo-eze ẹ ye eje-anụ hụ, tumẹ ẹ okẹn onyẹ-
ọkịkị. 3 Isi eje-anụ ahụn ohu nọ kẹ isi anụ wẹ gbugụụ, kanị ebẹhụ wẹ gi
gbu ẹ a lagụọ. Ihiẹn rị eje-anụnị ẹhụ a tụkẹnmẹkẹ ụwa ile ẹnya—nke wụ nị
wẹ ile hụ e sọn ẹ. 4 Wẹ ile nọ femẹ Dragọnụ hụ makẹni ịya ye eje-anụ hụ
ikẹn ahụn o gi kị ọkịkị. Wẹ nọzị fe eje-anụ hụ, a sị, “Onyẹ nọ kẹ eje-anụ
hụ? Onyẹ k'a saẹka lụsọn ẹ ọgụn?”

5 Wẹ ye eje-anụ hụ ọnụ o gi a nyan isi, e kusọnmẹ arụ. Wẹ nọ ye ẹ oghere
kpa ikẹn ọrọgbọ ifọn ẹbụọ kwasị ọgụnnaị. 6 Ọ nọ shịapụ ọnụ kutọsọnmẹ
Osolobuẹ, e kutọ ẹfan a, e kutọ ebe o bi—ya wụ, e kutọ ndị ile bi elu-igwee.
7 Wẹ nọzị nị a lụsọn ndị-nsọ agha, mẹri wẹ; e wezikwọ wẹ ebọn ile lẹ ndị
ile lẹ asụsụ ile lẹ anị ile che okpuru ẹ kịma. 8 Ndị ile bi enu-ụwa k'e fe ẹ—ya
wụ onyẹ ọwụlẹ wẹ delẹni ẹfan a imẹ ẹkụkwọ nke ndụn Nwa-ebulu hụ wẹ
gbu nị wẹ d'e gbe iyetọ ụwa.

9 Onyẹ nwọn ntịn, ya n'ọ nụ.
10 Onyẹ ọwụlẹ Osolobuẹ sị nị wẹ k'a nwụnrụn a, wẹ k'a nwụnrụn a;
onyẹ ọwụlẹ Osolobuẹ sị nị wẹ k'e gi ọpịa-agha gbu ẹ, wẹ k'e gi ọpịa-agha gbu
ẹ.

Ọnwan chọ ndidi lẹ okukwe ẹka ndị nke Osolobuẹ.

11 Ya m nọ hụn eje-anụ ọzọ hụn gha imẹ-ụwa pụla. Mpịn ẹbụọ k'o nwẹ
rịkẹ nwa-ebulu bụ o ku kẹ Dragọnụ.

12 Ọkịkị Eje-anụ hụnnị rị a kị wụ nke eje-anụ nke ibuzọ, hụn o ye ẹ
kịdọnn'ẹ. Ọ wa a ye ụwa lẹ ndị hụn bi imẹ e olu nị wẹ e fe eje-anụ nke
ibuzọ hụ—hụn ebe wẹ gi gbu ẹ lagụụ. 13 Ọ gisọnmẹ okẹn ọrụn-atụmẹnya
a kpa ikẹn; o mẹghọdẹ ọkụn gha elu-igwee hidan id'ẹnya ịhịan ile. 14 Ọ nọ
gi ọrụn-atụmẹnya ndịnị wẹ ye ẹ efe rụndọnni eje-anụ nke ibuzọ hụ dufie

ndị bi elu-ụwa; ọ sị wẹ kpụ ya wụ eje-anụ nke ibuzọ—hụn ahụn wẹ be ọpịa-agha isi ohu gbu ẹ—kanị ọ hụzị nwan ndụn. 15 Wẹ nọ nịzị eje-anụ hụn-ẹbọnị saẹka mẹ ihiẹn o mẹ hụn ihiẹn ahụn wẹ kpụ gi rị ndụn, kunmẹ umẹnrẹn—ihiẹn hụ wẹ gi ụdị eje-anụ nke ibuzọ hụ kpụ, nke wụ nị ya wụ ihiẹn wẹ kpụ nọdẹ kumẹ oku; ya wụ ihiẹn nọdẹ mẹ wẹ gbu ndị hụ ile jụ nị efekọ w'a.

16 Eje-anụ hụn-ẹbọnị nọzị mẹ wẹ ye ịhịan ile ahịma ẹka-nni mọbụ ezimezi-ihun—kẹ ndị uku kẹ ndị nta, kẹ ọdafịn kẹ ogbẹnnyẹ, kẹ igbọn kẹ onyẹ nwọn enwẹn ẹ— 17 nke wụ nị onyẹ ọwụlẹ wẹ yelẹni ahịma hụ a saẹka ṅọn mọbụ re ihiẹn ọwụlẹ. Ahịma hụ wụ ẹfan eje-anụ ibuzọ hụ mọbụ ahịma hụn a nọkin ẹnya ẹfan a.

18 Ọnwan chọ amamihiẹn: onyẹ ọwụlẹ nwọn nghọta ya gi ẹ gbakọ ahịma eje-anụ hụ, makẹni ahịma ịhịan rọ. Ahịma hụ wụ isin kwasị ọgụn-mmẹtọ kwasị nnụ*.

Isi Nke Mmẹnọ

Nwa-ebulu Hụ Lẹ ndị Nke Ẹ

1 E lezi m ẹnya, m nọ hụn Nwa-ebulu hụ k'o turu elu Ugu Zayọnụ—ya lẹ madụ nnụ ọgụn-mmẹsatọ wẹ deye ẹfan a lẹ ẹfan Nẹdi ẹ ezimezi-ihun wẹ. 2 M nọ nụzị olu gha enu-igwee bịa. Oluni rị a han kẹ ụzụn okẹn-mirin rị e huni lẹ ụzụn akpabọ hankẹnmẹni. Olu hụ m nụ rịzị kẹ ebe ndị a kpọ ụbọ rị a kpọ ụbọ wẹ. 3 Madụ nnụ ọgụn mmẹsatọ ahụn hụ a bụ ẹbụ ọhụn ihun ukpo hụ lẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn lẹ ndị-isi hụ. O nwọnni onyẹ ọzọ saẹka mụnrụn ẹbụ hụ wezụka madụ nnụ ọgụn-mmẹsatọ hụ wẹ gha imẹ ụwa gbapụha. 4 Ndịnị wụ ndị hụ gilẹni ikpoho mẹrụ enwẹn wẹ; wẹ wụ ikẹnnyẹ marịnlẹni ikpoho. W'e sọn Nwa-ebulu hụ ebe ọwụlẹ o jẹnkọ. Osolobuẹ lẹ Nwa-ebulu hụ a ghagụọ imẹ ịhịan ile gbarị ndịnị nọkẹ mkpụrụ-ibuzọ. 5 Anụtunị wẹ ntụ ọnụ wẹ; enwọn wẹ ntụpọ.

Ndị Mmọn-ozi Ẹtọ Hụ

6 M nọzị hụn mmọn-ozi ọzọ hụn fekọ imẹ enu, imẹ elu-igwee. O gi ozịọma itẹbitẹ hụn o k'e zi ndị ile bi elu-ụwa—ya wụ, ndị alị ọwụlẹ lẹ ebọn ọwụlẹ lẹ ndị a sụ asụsụ ọwụlẹ lẹ ndị ọwụlẹ.

7 Ọ nọ gi okẹn olu sị, “Tụ nị egun Osolobuẹ, ọnụ e ye ẹ ọghọ, makẹni ogẹn o k'e gi kin ikpe e ruguọ. Ẹghẹẹ, fe ni Onyẹ hụn ke enu-igwee lẹ ụwa lẹ ohimin lẹ isi-mirin rị ichẹn-ichẹn!”

Babilọn' A Daan!

8 Mmọn-ozi ọzọ, hụn mẹ ẹ ẹbụọ, nọ fụha, a sị, “Ọ dangụọ! Babilọnụ uku hụ a dangụọ! Okpoho hụ hụn mẹ ndị alị ile ra manya a, manya a hụn zeni, manya ughẹrẹ ẹ!”

Afụnfụn Rị E Che Ndị K'a Narịn Ahịma Eje-anụ Hụ

9 Mmọn-ozi ọzọ, hụn mẹ wẹ ẹtọ, nọ pụha, gi okẹn olu yikọ, “Onyẹ ọwụlẹ hụn fe eje-anụ hụ lẹ ụdị a wẹ kpụ, narịn ahịma a ezimezi-ihun mọbụ ẹka wẹ, 10 jẹnkọ d'a razịkwọ manya hụ zeni, manya iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ, hụn wẹ gburọlẹni—hụn wẹ huye imẹ mkpu iwe-lẹ-ọnụma a. Wẹ k'e gi ọkụn lẹ nsịn-ẹnya-anwụn ye wẹ eje-afụnfụn id'ẹnya ndị mmọn-ozi rị nsọ lẹ id'ẹnya Nwa-ebulu hụ. 11 Ẹnwụnrụn ọkụn wẹ gi rị e ye wẹ eje-afụnfụn wẹ k'a rị imẹ ẹ k'a gha a lọshi elu jẹnrin ejẹn. Kẹ uhinhin kẹ efinnaị, izu-ikẹn

* **Isi Nke Mmẹtọ**:18 “666” kẹ w'a kpọ a Ọnụ-ebo.

arịkọnị ndị hụ sikọ d'e fe eje-anụ hụ lẹ ihiẹn wẹ kpụ kẹ ịya, uwẹ lẹ onyẹ ọwụlẹ narịn ahịma ẹfan a.”
12 Ọnwan chọ ndidi ẹka ndị nsọ, ndị hụn e mẹsọnmẹ ihiẹn Osolobuẹ ku,
e kwerikẹnmẹ ni Jizọsị.
13 M nọ nụ olu gha elu-igwee sị, “De ọnwan: gha ogẹnni jẹnmẹ, ngọzi
jẹnkọ d'a rịnị ndị hụn k'a nọ imẹ Di-nwọnni-ẹnyi nwụnhụn!”
“Ẹghẹẹ, ndị wẹ gọzi agọzi kẹ wẹ wụ nke-esi! Wẹ k'e zu ikẹn ọrụn wẹ,
makẹni ihiẹn wẹ rụnpụha rị e sọn wẹ!” Ịya kẹ Mmọn-nsọ ku.

A Ghọrị Wẹ Mkpụrụ Ụwa Mị

14 Ya m nọ lee ẹnya, m nọ hụn orukpu ọchan. Onyẹ nọdị alị elu orukpu
hụ nọ kẹ Nwa nke Ịhịan. Okpu-eze goru rị a isi. Ọpịa gọrịnị tụnị w'a kpọ
Sịkụ, hụn wẹ gi a ghọ mkpụrụ hụ a ẹka. 15 Mmọn-ozi ọzọ nọ gha imẹ Ụnọ-
nsọ pụha, gi okẹn olu hịjẹnni onyẹ hụ nọdị elu orukpu, sị a, “Gi nwan sịkụ ị
ghọrị mkpụrụ, nị ogẹn e rugụọ w'e gi ghọrị mkpụrụ, makẹni mkpụrụ ụwa
mị a kachanrịngụọ.” 16 Ya onyẹ hụ hụn nọdị enu orukpu nọ fe ọpịa-sịkụ a
ye elu ụwa, ghọrị mkpụrụ ụwa mị.
17 Mmọn-ozi ọzọ nọ gha Ụlọ-nsọ hụn rị elu-igwee fụha, ya nwẹn gizikwọ
ọpịa-sịkụ tụ-nkọ. 18 Ya Mmọn-ozi ọzọ nọ gha ukpo nchụ-ẹjan pụha. Ọnwan
wụ mmọn-ozi hụ hụn Osolobuẹ we oku ọwụlẹ gbashịarị ọkụn che okpuru
ẹ. Ọ nọ weshi olu elu, hịjẹnni mmọn-ozi hụ gi ọpịa-sịkụ tụ-nkọ, sị a, “Gi
nwan ọpịa-sịkụ ị tụ-nkọ ghọrị ọhịọ-grepu hụn vaịnị ụwa mị, makẹni grepu
ẹ a changụọ!” 19 Ya mmọn-ozi hụ nọ fe ọpịa-sịkụ a ye elu-ụwa, ghọrị grepu
rị ụwa, tụ a ye ebẹhụ hi-ogbe hụn Osolobuẹ nọ a ghọsị iwe-lẹ-ọnụma a—
ebẹhụ ọ nọ a pịnpụha manya grepu ẹ. 20 Wẹ nọ gha imẹ obodo hụ pụ, shi
ebẹhụ d'a pịnpụha manya grepu hụ. Ẹdeke nọ gha ebahụn wẹ nọ a pịnfụha
manya e hupụha. O ru ẹdeke ahụn e ru ịhịan isi-uvun; ẹshin banye imẹ ẹ,
o ru ẹ ọnụ; o d'e huru ihiẹn nọkẹ maịl' isẹn kwasị ọgụn-itenẹi.

Isi Nke Mmisẹn

Nsọngbu Ịkpazụụn Ẹsa E D'e Bidọn

1 Ya m nọ hụnzị okẹn ahụnlele ọzọ pụ-ichẹn imẹ elu-igwee; ọnwan a
tụkẹnmẹkẹ ẹnya: mmọn-ozi ẹsa gi eje-afụnfụn ẹsa! Eje-afụnfụn ẹsanị wụ ndị
ịkpazụụn. Uwẹ kẹ iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ k'e gi bi.
2 M nọ hụn ihiẹn nọ kẹ ohimin ughegbe wẹ gwagbama ya lẹ ọkụn, hụnzị
ndị hụ mẹri eje-anụ hụ lẹ ihiẹn hụ wẹ kpụ kẹ ya—lẹ ahịma nọmba hụ hụn
a nọkin ẹnya ẹfan a. Ndịnị wẹ turu mkpẹnrẹn ohimin ughegbe hụ. Wẹ
gisọnmẹ ụbọ Osolobuẹ ye wẹ. 3 Wẹ hụ a bụ ẹbụ odibo Osolobuẹ wụ Mozizi
lẹ ẹbụ Nwa-ebulu hụ,
“Euu Chuku Nna,
Onyẹ hụn nwọn ikẹn ile!
Y'e mẹkẹ okẹn ihiẹn lẹ ihiẹn a tụ ẹnya!
Euu, Eze anị ile lẹ agbọ ile!
Ịrị-ọchan lẹ ezioku kẹ i gi e mẹ ihiẹn i.
4 Euu Nna,
onyẹ k'a sị n'ọ tụkọ egun i,
n'ọ jakọ ẹfan ị mma?
Ịyụ sụọ rị nsọ.
Alị ile k'a bịa d'e fe i,
makẹni y'a hangụọ eṅẹn
hụn ghọsị n'ị rị-ọchan.”

5 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ hụn Ụlọ-nsọ (Ọdụ-nkwerigbama ahụn, Ọdụ Ashịa-ẹri ahụn, wẹ nọ e fe ofufe) hụn rị elu-igwee. Wẹ gụnpụ a agụnpụ. 6 Ndị
mmọn-ozi ẹsa hụ gi eje-afụnfụn ẹsa hụ nọ gha imẹ Ụlọ-nsọ pụha. Wẹ
yisọnmẹ ẹkwa linẹ nwunni, hụn rị e gbukeni. Wẹ ile gisọnmẹ ihiẹn goru
kẹnhunmẹ obi wẹ.
7 Imẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn, ohu nọ ye mmọn-ozi ẹsa hụ afẹrẹ ẹsa wẹ gi
goru mẹmẹ. Ihiẹn jun afẹrẹ ndị hụ wụ iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ, Onyẹ hụ rị
ndụn jẹnrin ejẹn. 8 Ẹnwụnrụn gha ọghọ Osolobuẹ lẹ ikẹn ẹ a lọfụha nọ jun
ụnọ-nsọ hụ; o nwọnzini onyẹ saẹka banye Ụlọ-nsọ hụ d'e ru nị eje-afụnfụn
ẹsa hụ mmọn-ozi ẹsa hụ gi e bi.

Isi Nke Mmisin

Eje-afụnfụn Ẹsa Ịkpazụụn!

1 Ya m nọ nụ kẹ okẹn olu gha Ụlọ-nsọ gwa ndị mmọn-ozi ẹsa hụ oku, sị
wẹ, "D'e hu ni iwe-lẹ-ọnụma Osolobuẹ rị imẹ afẹrẹ ẹsanị kpu elu-ụwa."

Ẹtẹ Hụn E Shinni, A Tụrụ!

2 Ya mmọn-ozi ibuzọ nọ jẹn d'e hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye enu-ụwa, eje-ẹtẹ
hụn e shinni, hụn a tụrụnị, nọ jun ndị hụ ẹhụ, ndị ahụn bu ahịma eje-anụ
hụ lẹ ndị hụ fee ihiẹn wẹ kpụ kẹ ịya.

Ihiẹn Ile Rị Ohimin A Nwụnhụn!

3 Mmọn-ozi nke ẹbụọ nọ hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye imẹ ohimin, mirin rị
imẹ ohimin nọ rị kẹ ẹdeke onyẹ nwụnnị. Ihiẹn ọwụlẹ rị ndụn imẹ ohimin
nọ nwụnhụn.

Iyi Lẹ Isi-mirin E Hẹnrin Ẹdeke!

4 Mmọn-ozi nke ẹtọ e hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye imẹ iyi lẹ isi-mirin
rịsọnmẹ ụwa, wẹ nọ hẹnrin ẹdeke.

Osolobuẹ Rị E Ye Afụnfụn Furuni!

5 M nọ nụ kẹ mmọn-ozi mirin ile rị ẹka a sị,
"Euu Onyẹ-nsọ,
onyẹ hụn rị kikẹnni, hụn rịzịkwọ mbụ.
Ezigbo eṅẹn kẹ y'a han!
Y'a haịn
i gi e yesọnmẹ wẹ afụnfụn ndịnị.
6 Makẹni e gbugụọ wẹ
ndị-nsọ lẹ ndị-amụma,
y'e yegụọ wẹ ẹdeke ra!
Ihiẹn wẹ chọ
kẹ wẹ rị nwan a hụn!"
7 M nọ nụ kẹ ukpo nchụ-ẹjan shịarị, sị,
"Ẹghẹẹ, Osolobuẹ wụ Di-nwọnni-ẹnyi,
Onyẹ nwọn ikẹn ile,
ikpe ị ma wẹ hụ mma,
ezigbo eṅẹn kẹ y'a han!"

Anwụn E D'a Magbu Wẹ!

8 Mmọn-ozi nke ẹnọ nọ hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a kpu ẹnya-anwụn, gi ẹ
mẹ anwụn ma ịhịan ọda-ọda. 9 Ọ makẹnmẹkẹ wẹ—kanị, hụn nkẹ w'e gi
gbehutọ, mebehi njọ, wẹ nọ kpọma Osolobuẹ hụn rị e zihẹ afụnfụn ndịnị
wẹ iyi. E yeni w'ẹ ọghọ.

Ishi E Kpumẹ Wẹ!

10 Mmọn-ozi nke isẹn nọ hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye ukpo-eze eje-anụ hụ,
alị-eze eje-anụ hụ nọ gba ishi, wẹ nọ tamadẹ ire wẹ * makẹ okẹn-ụfụ wẹ
rị imẹ ẹ; 11 wẹ nọ kpọma Chuku rị elu-igwee iyi makẹ ụfụ lẹ ẹtẹ rị wẹ ẹhụ
—egbehutọnị wẹ obi mẹbehi eje-ihiẹn ndị wẹ rị e mẹ.

Iyi Yufretis' A Tahị, Hẹnrin Ụwaya!

12 Mmọn-ozi nke isin e hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye iyi uku hụ wụ Yufretisi,
mirin ẹ nọ tahị, gi beyeni ndị-nze jẹnkọ d'a gha azụụn ọwụwa-ẹnya-anwụn
bịa ụzọ.

Eje-mmọn Ẹtọ Hụn E Dufie Ndị-nze!

13 M nọ hụn eje-mmọn ẹtọ rịsọnmẹ kẹ ẹwọ kẹ wẹ gha ọnụ Dragọnụ, ọnụ
eje-anụ hụ, lẹ ọnụ onyẹ amụma-ntụ hụ pụla. 14 Ndịnị wụ eje-mmọn ndị a
rụnsọnmẹ ọrụn-atụmẹnya rị ichẹn-ichẹn, uwẹ e jẹn d'a kpọgbama ndị-nze ile
rị ụwa makẹ agha wẹ jẹnkọ d'a lụ Ụhụọhịn nke Osolobuẹ, Onyẹ hụn nwọn
ikẹn ile.
15 (Jesu sị, "Lee ẹ! M jẹnkọ d'a bịa idumuzi nọkẹ ohin. Ngọzi jẹnkọ d'a
rịnị onyẹ ọwụlẹ k'a mụnrụn ẹnya, e che, amamgbe w'a tọnarịn a ẹkwa a,
amamgbe ọ gba ọtọ a ghahunmẹ, a hụn wẹ ihiẹn ifẹnrẹn ẹ"!)
16 Eje-mmọn ẹtọ hụ nọ kpọkwama ndị-nze, wẹ ile nọ zu ebẹhụ w'a kpọ
'Amagidọnụ. 'Amagidọnụ kẹ w'a kpọ a ọnụ Hibru†.

Alị-ọmahihie Jọgbu Enwẹn Ẹ!

17 Mmọn-ozi nke ẹsa e hu ihiẹn rị imẹ afẹrẹ a ye imẹ ufere, okẹn olu nọ
gha ukpo-eze hụ, imẹ Ụlọ-nsọ, sị,
"Ọ gụgụọ!"
18 Amụma nọ besọnmẹ, mirin nọ dẹnsọnmẹ, akpabọ nọ hansọnmẹ, alị
nọ mahihie ọda-ọda. Ụdị alị ọmahihieni e mẹtuni kete w'e bimẹlẹ ụwa; ọ
mahihiekẹnmẹkẹ! 19 Obodo uku hụ nọ kebe ụzọ ẹtọ; obodo shịa ẹfọ hụn
rịsọnmẹ alị ile nọ tikpọchanrịn. Osolobuẹ a nyanhan Babilọn' uku hụ, ọ nọ
we mkpu-manya iwe-lẹ-ọnụma a ye ẹ ra. 20 Alị ile mirin nọhunmẹ e fopụ;
ahụnzịkwọnị wẹ ugu ọwụlẹ. 21 Ẹregede ẹkwan-igwee nyịnhan kẹ ẹkpa simẹnti
hụ a gha elu igwere a dankwasị ịhịan—d'e ru nị a bụma wẹ Osolobuẹ ọnụ
makẹ afụnfụn hụn ẹkwan-igwee hụ rị a dannị rị e buhẹ ni wẹ. Afụnfụn hụ
a jọkẹnmẹkẹ njọ!

Isi Nke Mmẹsa

Okẹn Ịgbaraja Hụ Lẹ Eje-anụ Hụ

1 Ya mmọn-ozi ohu imẹ wẹ ẹsa hụ gi afẹrẹ nọ bịa d'e kunrun m, sị m,
"Bịa, nị m ghọsị ị ikpe-ọmụma lẹ afụnfụn jẹnkọ d'a rịnị okẹn ịgbaraja hụ hụn
nọdị alị enu iyi bu ọda; 2 okẹn ịgbaraja hụ ya lẹ ndị-nze ụwa wị mẹ mgba,
hụn mgba a wẹ mẹ tụgbarịgụụ ndị bi elu-ụwa lẹkẹ manya." 3 Ya mmọn-ozi
hụ nọ buru m imẹ mmọn shi imẹ atụ, m nọ hụn okpoho nọdị anị elu eje-
anụ e nwun ufie-ufie. Wẹ dejun eje-anụ hụ ẹfan ichẹn-ichẹn hụn e kutọ
Osolobuẹ ẹhụ. Isi ẹsa lẹ mpịn iri kẹ eje-anụ hụ nwẹ.
4 Okpoho hụ yi ẹwuru ṅanran ọda-ọda hụn e nwun ufie-rọnị, ufie-rọnị lẹ
ufie-ufie. O yi ihiẹn-mma rị ichẹn-ichẹn: kẹ goru kẹ ejije lẹ ihiẹn-mma ndị
ọzọ—kẹ ihiẹn mma wẹ gi ọmụma hụn a kọnị mẹmẹ. O gizi mkpu wẹ gi

* **Isi Nke Mmisin:10** "tama nkwẹnrẹn-eze" † **Isi Nke Mmisin:16** Ị kpọchanrịn a, "Ha--magidọnụ" rọ, hụn wụ "Ugu Magidọn".

goru mẹmẹ ẹka. Ihiẹn rụnị lẹ ihiẹn ru unyin ya lẹ ịgbaraja wị jun mkpu hụ.
5 O nwẹ ẹfan wẹ de ye ezimezi-ihun ẹ. Alị ẹfan ahụn e mikẹ. Ẹfan hụ wụ:
"Babilọn' Uku, Nnẹ Ndị-ịgbaraja Lẹ Ihiẹn Ile Rụnị Rị Imẹ Ụwa."
6 M nọ hụn a nị ẹdeke okpoho hụ ra, ẹdeke ndị-nsọ lẹ ndị wẹ gbu makẹ ẹri wẹ shịa nị Jizọsị, rị a tụ a kẹ manya.
Ogẹn m gi hụn a, ọ tụkẹnmẹ m ẹnya!
7 Kanị, mmọn-ozi hụ nọ sị m, "K'ọ rị a tụnị ị ẹnya? M k'a kọwa n'ị ihiẹn okpohoni lẹ eje-anụ isi ẹsa lẹ mpịn iri hụ bu n'ẹ wụ.
8 Eje-anụ hụ ị hụn te rị arị mbụ, bụ ọ rịzị a nwan—kanị, o d'a gha imẹ eje-mgbugbu hụ migbu enwẹn ẹ pụha. Ọ pụhagụụ, o k'a la ntikpọ. Mgbe ndị họdụ enu-ụwa—ndị ahụn ile wẹ deyelẹni ẹfan wẹ imẹ ẹhụhụọ nke ndụn nị Osolobuẹ d'e gbe iyetọ ụwa—k'e gi hụn kẹ eje-anụ hụ pụhazị, o k'a tụ wẹ ẹnya, makẹni o te rị arị, bụ ọ rịzị a nwan, kanị ọ lalazị alala.
9 Ọnwan chọ amamihiẹn lẹ nghọta.
Isi ẹsa hụ wụ ugu ẹsa okpoho hụ nọdị elu wẹ; wẹ wụzịkwọ ndị-nze ẹsa.
10 Imẹ ndị-nze ẹsa hụ, isẹn a dangụọ; ohu rị nwan a kị; ọzọ rị n'a e ke bịa. Kanị, ọ bịa, ọ k'a tọhụ ẹkẹrẹ sụọ.
11 O mẹ nke eje-anụ hụ hụn rị mbụ bụ ọ rịzị a nwan, ịya wụ eze hụn k'e mẹ wẹ ndị-nze ẹsatọ, bụ onyẹ ohu imẹ wẹ ẹsa rọ—makẹni o k'a kịzị. Kanị, ogẹn o k'e gi fụhazị, ọ k'a lazịkwọ ntikpọ.
12 Mpịn iri hụ ị hụn wụ ndị-nze iri hụn wẹ kelẹni kin eze. Kanị wẹ k'e kin wẹ eze, a kị wẹ ẹkẹrẹ sụọ, mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu, uwẹ lẹ eje-anụ hụ. 13 Ihiẹn ohu kẹ wẹ iri bu obi—wẹ iri k'e kwerigbama, we ọkịkị wẹ ye eje-anụ hụ n'ọ kịma. 14 Wẹ k'a lụsọn Nwa-ebulu hụ agha, kanị, Nwa-ebulu hụ k'e mẹri wẹ, makẹni ịya wụ Nna ndị-nna lẹ Eze ndị-nze, makẹni ndị ya lẹ wẹ wị wụzịkwọ ndị *Chuku* kpọ, ndị ọ họrị ahọrị, ndị wẹ gi e dọn ẹnya."
15 Mmọn-ozi hụ nọzị sị m, "Mirin ndị hụ ị hụn, hụn ịgbaraja hụ nọdị alị elu wẹ wụ ndị rị ichẹn-ichẹn, igunrun ịhịan rị ichẹn-ichẹn, alị rị ichẹn-ichẹn lẹ asụsụ rị ichẹn-ichẹn."
16 "Nke mpịn iri hụ ị hụn, ize ịgbaraja hụ k'a ban uwẹ lẹ eje-anụ hụ; wẹ k'e ti ẹ iwi—napụchanrịn a ihiẹn ọwụlẹ—gbarị a ọtọ, ripụ uru-ẹhụ a, kpọ a ọkụn. 17 Makẹni, Osolobuẹ e bugụọ ihiẹn ọ chọ n'o mẹ che wẹ imẹ obi, kẹni wẹ mẹ ẹ, ghahanị ikwerigbama wechanrịn anị-eze wẹ lẹ ọkịkị wẹ ye eje-anụ kịma, d'e ru ogẹn oku Osolobuẹ e gi mẹzuchanrịn."
18 "Nke Okpoho hụ ị hụn, ịya wụ obodo uku hụ hụn a kịchanrịn ndị-nze rị ụwa."

Isi Nke Mmẹsatọ

Babilọn' A Daan!
1 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ hụn mmọn-ozi ọzọ k'ọ gha elu-igwee hidanla. Mmọn-ozi hụ nwọn ikẹn o gi e mẹ ihiẹn bu ọda; ọ banhan, ụwa ile nọ nwun makẹ ọghọ rị a ẹhụ hụn rị e ti kẹ ukpẹ. 2 Ọ nọ gi okẹn olu sị,
"Ọ dangụọ! Babilọnụ uku a dangụọ! Ọ wụrụọlẹ ebe eje-mmọn rị ichẹn-ichẹn bi; ebe mmọn ọwụlẹ rụnị bi; ebe nnụnụ ọwụlẹ rụnị bi; [ebe anụ ọwụlẹ rụnị, hụn e ze ize bi]. 3 Makẹni, ndị anị ile a raọlẹ manya a; ọ tụgbugụọ wẹ—manya a hụn wụ ughẹrẹ lẹ ihiẹn-ọlịla-ẹnya. Ndị-nze rị ụwa e mẹgụọ mgba a. Ndị-afịa ụwa e gigụọ akụ-lẹ-ụba a gha obibi ẹhụ-ufu lẹ eje-obibi ẹ hẹnrinsọnmẹ ndị-ịdafịn."
4 Ya m nọ nụ kẹ olu ọzọ gha elu-igwee sị,

“Ndị nke m, gha nị imẹ ẹ pụha, amamgbe ụnụ e bu ẹka che imẹ njọ a,
amamgbe ụnụ e sọn ẹ narịn afụnfụn rịnị n'a; 5 makẹni, enumenu njọ a e
rugụọ enu-igwee; Osolobuẹ a nyanhangụọ njọ a.”
6 “Mẹ ẹ ihiẹn o mẹ ndị-ọzọ! Mẹgwarị a ya ụzọ ẹbụọ! Gbaye ẹ manya k'o
dọn gbaye ndị ọzọ—y'a gbayedẹ ẹ ya ụzọ ẹbụọ! 7 Ye ẹ afụnfụn lẹ ẹkwan hụn
han kẹ ọghọ o ye enwẹn ẹ lẹ obibi ẹhụ-ufu o bi.
Ebe o mẹ ni ọ sị enwẹn ẹ, ‘Mmẹ rị a kị, mmẹ wụ eze-okpoho; di
anwụnnahịnnị m, ihiẹn-ẹkwan emẹkọ m!’ 8 Ya wụ, afụnfụn ile rịnị n'a k'e gi
ẹnya-anwụn akp'ọhịn ohu bịachanrịn—kẹ ọnwụn, kẹ ihiẹn-ẹkwan, kẹ ụnwụn.
Wẹ k'a kpọ a ọkụn. Ẹghẹẹ, makẹni Chuku-Nna, hụn rị a ma a ikpe wụ
dikẹn.”
9 Ndị-nze rị ụwa hụn mẹgụụ mgba a, sọn ẹ bi obibi ẹhụ-ufu, k'a kwan n'a
ẹkwan, gon'ẹ—ogẹn w'e gi hụn ẹnwụnrụn ọkụn wẹ kpọ a. 10 Egun afụnfụn
ọ rị imẹ ẹ anịkọ wẹ nọkunmẹ ẹ. Wẹ k'e turu ebe teni, a sị,
“Lee o! Lee o!
Ledẹ obodo uku hụ-o!
Obodo uku wụ Babilọnụ!
Afụnfụn wẹ ye ẹ e gi ẹkẹrẹ ogẹn sụọ,
mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu,
bịachanrịn!”
11 Ndị-afịa ụwa k'a gha a kwan n'a ẹkwan, sụkụrụ, makẹni o nwọnzini
onyẹ e ṅọnnarịn wẹ ibu-afịa wẹ— 12 goru, ọla (siva), ejije lẹ ihiẹn-mma ndị
ọzọ lẹ ọmụma ndị akọnị w'a chọ a chọ wẹ gizi a chọ ihiẹn mma; ẹkwa linẹ,
ẹkwa pọpụ ṅanrannị, ẹkwa Siki lẹ ẹkwa ufie; ụdị osisi ile e shin ọhụnma lẹ
ihiẹn ile rị ichẹn-ichẹn wẹ gi aịvrị wụ eze-enyi mẹmẹ; ụdị ihiẹn ọwụlẹ wẹ
gi osisi sitrọn hụn a ṅanrannị lẹ igwe bronzu lẹ igwe mmaka lẹ mabụlụ
mẹmẹ; 13 sinamọnụ lẹ ihiẹn ndị ọzọ ihiẹn-oriri gi a sụọ; nsẹnsị lẹ maa
lẹ Frankisẹnsị; manya, udẹn-olivu, ọka wẹ gwe ṅanrannị lẹ ọka-witi; efin,
atụnrụn, ẹshin lẹ ụgbọ-anyịnyan; igbọn lẹ umẹ-ndụn ịhịan.
14 Ndị-afịa hụ k'a sị a,
“Ihiẹn ile rị mma rị a nagbu i ẹnya a nahịngụọ ị! Ihiẹn ile ẹhụ gi e fu i lẹ
ọghọ i ile e hunahịngụọ ị! Y'a hụnkọzị wẹ jẹnrin ejẹn!”
15 Ndị hụn a zụ afịa ihiẹn ndịnị, hụn gi afịa uwẹ lẹ ya a zụ hi ọdafịn k'e
turu ebe teni a kwan ẹkwan—egun afụnfụn ọ rị imẹ ẹ anịkọ wẹ nọkunmẹ
ẹ—wẹ k'a kwan ẹkwan, e goo, a sị,
16 “Lee o! Lee o! Lee obodo uku hụ, hụn yi ẹkwa linẹ ṅanrannị lẹ ẹkwa
pọpụ ṅanrannị lẹ ẹkwa ufie, hụn yi ihiẹn-mma ṅanrannị jun ẹhụ—kẹ goru
kẹ ejije lẹ ihiẹn mma ndị ọzọ wẹ gi ọmụma a kọnị mẹmẹ! 17 Akụ-lẹ-ụba
hụ ile e gigụọ nwan ẹkẹrẹ ogẹn sụọ, mgbahunmẹ ọkụlọkụ ohu, lachanrịn
iwi!”
Ndị-isi ụgbọ-mirin ile lẹ ndị ile e gi ụgbọ-mirin e jẹn lẹ ndị a rụn imẹ ụgbọ-
mirin lẹ ndị ọwụlẹ e gi ụgbọ-mirin a zụ afịa, nọ turu ebe teni, 18 e yi oro
—ogẹn wẹ gi hụn ẹnwụnrụn wẹ gi kpọ a ọkụn—a sị,
“Elee obodo nọ kẹ obodo ukuni?”
19 A bụọ wẹ uzunzun ye isi, a kwan, e goo—a sị,
“Lee-o! Lee-o! Ledẹ Obodo uku hụ ndị ile nwọn ụgbọ-mirin imẹ ohimin
gi akụ-lẹ-ụba a hi ọdafịn! E gi wẹ nwan ẹkẹrẹ ogẹn, mgbahunmẹ ọkụlọkụ
ohu, tikpọfụ a!”
20 Euu elu-igwee, ghọghọma n'ọ dangụọ! Ụnụ ndị-nsọ lẹ ndị-ozi pụ-ichẹn
lẹ ndị-amụma, ghọghọma nị n'ọ dangụọ! Makẹni, Osolobuẹ e gigụọ ufiri
ọnụ ma a ikpe!

21 Ya mmọn-ozi ohu kin-akwanran ọda-ọda nọ buru ọlọ hi-ogbe, tụ a ye
imẹ ohimin, sị,
“Ẹnịna kẹ wẹ jẹnkọ d'e gi gi ẹka-ikẹn tụ obodo uku hụ wụ Babilọnụ ye alị;
ahụnkọzị w'a!”
22 “Anụkọzị wẹ olu ndị-ụbọ lẹ olu ndị ọkụ-ẹbụ lẹ ọkụ-ẹkpịrị lẹ ọkụ-opi
imẹ i;
ahụnkọzị wẹ onyẹ ọrụn-nka ọwụlẹ imẹ i;
anụkọzị wẹ ukwere ọlọ imẹ i;
23 ukpẹ-ẹka enwunkọzị imẹ i;
anụkọzị wẹ olu ịghọghọ ndị rị a gba ẹhụhụọ imẹ i.
Ọnwan k'e mẹ makẹni ndị-afịa ị gi ndị-uku ụwa wẹ wụ wiwi ihiẹn, o k'e
mẹ makẹni y'e giguọ eje-ikẹn i mẹ ndị alị ile kẹ i mẹ wẹ, dufiechanrịn wẹ.
24 Ẹka a kẹ wẹ nọzị hụn ẹdeke ndị-amụma lẹ ndị-nsọ lẹ ndị ile wẹ gbu imẹ
ụwa.”

Isi Nke Mmitenẹi

A Ghọghọma Wẹ Elu-igwee

1 Ọnwan e mẹgụụ, m nọ nụ okẹn ụzụn imẹ elu-igwee, hụn nọ kẹ olu
igunrun hi-ogbe; wẹ hụ a sị, “Ịja-mma ya rịnị Osolobuẹ! Nzụọpụha lẹ ọghọ
lẹ ikẹn wụ nke Osolobuẹ ẹnyi!— 2 makẹni ezioku k'o gi a han eṅẹn; ọ han
ezigbo eṅẹn. Ọ magụọ okẹn ịgbaraja hụ ikpe, ịgbaraja hụ gi ughẹrẹ ẹ mẹrụ
ụwa. Osolobuẹ e yegụọ a afụnfụn makẹ ẹdeke ndị idibo Osolobuẹ o gbu,
gi mẹgwarị a ihiẹn o mẹ wẹ.” 3 Wẹ nọ sịzị, “Ịja-mma ya rịnị Osolobuẹ!
Ẹnwụnrụn ọkụn wẹ kpọ ịgbaraja ahụn hụ a lọshi enu jẹnrin ejẹn!”
4 Ndị-isi ẹnọ kwasị ọgụn hụ lẹ ihiẹn ẹnọ hụ rị ndụn nọ dan alị, fe
Osolobuẹ hụn nọdị anị elu ukpo-eze hụ, sị, “Isẹẹ! Ja nị Osolobuẹ mma
(Aliluya*).”

Oriri-agbamẹhụhụọ Nwa-ebulu Hụ

5 Olu nọ gha ukpo hụ sị, “Ja nị Chuku ẹnyi mma, ụnụ ndị idibo ẹ lẹ ndị
ile a tụ egun ẹ—kẹ ndị uku kẹ ndị nta!”
6 Ya m nọ nụ okẹn olu hụn nọ kẹ olu igunrun hi-ogbe mọbụ okẹn mirin
rị e huni lẹ okẹn akpabọ. Olu hụ rị a sị,
“Ịja-mma ya rị nị Osolobuẹ—
Aliluya! Makẹni Di-nwọnni-ẹnyi wụ Osolobuẹ ẹnyi, onyẹ hụn nwẹ ikẹn
ile, rị a kị!
7 Nị ẹnyi ghọghọma nị, nị ẹnyi ṅanma nị; nị ẹnyi yemẹ ẹ ọghọ, makẹni
agbamẹhụhụọ Nwa-ebulu hụ e ruguọ; nwa-agbọọ o k'a lụ a kwademẹgụọ
enwẹn ẹ.
8 A nịgụọ wẹ nwa-agbọọ hụ yiri ẹkwa linẹ ṅanrannị, hụn rị e gbukeni,
hụn nwọnlẹni nkarụ”—makẹni ẹkwa linẹ hụ rị a ghọsị ọrụn ọma ndị nke
Osolobuẹ rụn.
9 Mmọn-ozi hụ nọ sị m detu ọnwan:
“Ngọzi a rịkakwọ nị ndị hụ wẹ kpọ oriri agbamẹhụhụọ Nwa-ebulu hụ.”
Ọ nọzị sị m, “Ihiẹnni wụ oku Osolobuẹ nke-esi.”
10 Ya m nọ dan alị uku a, kẹni m fe ẹ, kanị ọ nọ sị m, “Emẹkwọlẹ a! M
wụhụ odibo rịkẹ yụ lẹ umunẹ i ndị kwọndọn oku Jesu. Fee Osolobuẹ!
Makẹni, ihiẹn Jesu ku, ịya wụ alị ihiẹn ile ndị-amụma ku.”

Onyẹ Hụn Nyinkọ Ẹshin Ọchan

---

* **Isi Nke Mmitenẹi**:4 “Aliluya” wụzị “Ja nị Osolobuẹ mma!”

11 Ya m nọ hụn kẹ elu-igwee kpupụ, a hụn m ẹshin ọchan ebẹhụ; ẹfan
onyẹ rị e nyinn'ẹ wụ “Onyẹ-wẹ-gi-dọn-ẹnya lẹ Ezioku.”
Ọ han eṅẹn zinrinni, a lụ agha zinrinni.
12 Ẹnya a hụ e nwun kẹ ire-ọkụn. Okpu-eze bu ọda rị a isi. O nwọnzikwọ
ẹfan wẹ de ede hụn o mẹ ni o nwọnni onyẹ marịn n'a wezụka ya lẹ enwẹn
ẹ. 13 O yi ẹwuru wẹ yọye imẹ ẹdeke. Ẹfan wẹ gi marịn a wụ Oku Osolobuẹ.
14 Ndị-agha enu-igwee ile nyinkọ ẹshin ọchan sọnkọ a. Ẹwuru wẹ wụ ezigbo
linẹ ọchan, hụn nwọnlẹni nkarụ. 15 Ọpịa-agha tụnị gha a ọnụ suepụha, hụn o
jẹnkọ d'e gi mẹri ndị alị ile. O jẹnkọ d'e gi ọkpọ-igwe kị wẹ. O k'a zọkpụkpọ
wẹ kẹ ịhịan dọn a zọ akpụrụ vaịnị: ebẹhụ Onyẹ ahụn nwọn ikẹn ile wụ
Osolobuẹ nọ a ghọsị okẹn iwe-lẹ-ọnụma-a k'o k'a nọ zọ wẹ. 16 Nzere wẹ
deye elu ẹwuru ẹ lẹ ọgbọdọgbọ a wụ

“Eze ndị-nze lẹ Nna ndị-nna.”

Jizọsị E Mẹri Eje-anụ Hụ Lẹ Onyẹ Amụma-ntụ Hụ

17 Ya m nọ hụn mmọn-ozi ohu k'o turu ẹnya-anwụn, ọ nọ gi okẹn olu kpọ
nnụnụ ile e fe elu-igwere oku, sị wẹ, “Bịa nị-o! Gbakikomẹ ni d'e ri oriri
uku Osolobuẹ kpọ-o! 18 D'e ri ni anụ ndị-nze lẹ ndị-ndu-agha uku lẹ ndị-
uku; anụ ẹshin lẹ ndị te rị e nyinni wẹ; anụ ịhịan ile—kẹ ndị nwọn enwẹn
wẹ-o kẹ igbọn-o; kẹ ndị uku-o kẹ ndị nta-o!”
19 M nọ nwan hụn eje-anụ hụ lẹ ndị-nze ụwa lẹ ndị-agha wẹ ebe wẹ
gbakikomẹ nị wẹ d'a lụsọn onyẹ hụn rị e nyin ẹshin hụ lẹ ndị-agha a ọgụn.
20 Kanị wẹ nọ nwụndọn eje-anụ hụ, ya lẹ onyẹ amụma-ntụ ahụn te rị a
rụndọn ni eje-anụ hụ ọrụn-atụmẹnya—hụn gi ọrụn-atụmẹnya ndị hụ dufie
ndị hụn narịn ahịma eje-anụ hụ lẹ ndị hụn fe ihiẹn wẹ gi ụdị a kpụ. Wẹ nọ
tụ wẹ ẹbụọ ebe wẹ rị ndụn ye imẹ ọmị ahụn ọkụn rị, hụn ọkụn a gi nsịn-
ẹnya-anwụn a dụn. 21 Wẹ nọ gi ọpịa-agha onyẹ hụn rị e nyin ẹshin ọchan
gbupụ ndị họdụnị—ọpịa-agha hụ gha ọnụ a apụha; nnụnụ ile nọ gi anụ wẹ
rijunchanrịn ẹfọ, righafe okẹn.

Isi Nke Ọgụn

Ahụa Ọgụn-iri Kwasị Nnụnaị Hụ

1 Ya m nọ hụn mmọn-ozi ohu k'ọ gha elu-igwee hidanla, o gi ịshanhan eje-
mgbugbu hụ migbu enwẹn ẹ lẹ ẹgan hi-ogbe. 2 Ọ nọ nwụndọn dragọnụ hụ,
agwọ mbụ-mbụ hụ wụ Ekwensụ, hụn wụzịkwọ Setanị, kẹn ẹ ẹgbụn jẹnkọ
d'a tọ ahụa ọgụn-iri kwasị nnụnaị, hụn wụ ahụa nnụ-uku; 3 ọ nọ tụ a ye
imẹ eje-mgbugbu hụ migbu enwẹn ẹ, kpọkin eje-mgbugbu hụ, fidọn ẹ—
amamgbe o dufiezi ndị anị rị ichẹn-ichẹn. Wẹ k'e dọnmẹ ẹ ebẹhụ d'e ru
ni ahụa ọgụn-iri kwasị nnụnaị hụ e zu. Ọhụn mẹgụụ, wẹ k'a hatuzịrịrị a
ẹkẹrẹ ogẹn.
4 Ya m nọ hụnsọnmẹ ukpo-eze; wẹ nọ tumẹ ndị hụn nọdịsọnmẹ anị enu
wẹ ndị k'a han eṅẹn. M nọ hụnzịkwọ umẹ-ndụn ndị hụ wẹ gi ifiri ẹri wẹ
shịa nị Jizọsị lẹ ifiri oku Osolobuẹ befụ isi. Ndịnị jụ nị efekọ wẹ eje-anụ
hụ mọbụ ihiẹn hụ wẹ gi ụdị a kpụ, jụzị nị anarịnkọ wẹ ahịma eje-anụ hụ
ezimezi-ihun wẹ mọbụ ẹka wẹ. Wẹ nọ nwan gha ọnwụn lihi, rịzị ndụn, sọn
Kraịstị kị ahụa ọgụn-iri kwasị nnụnaị hụ, ahụa nnụ-uku. 5 (Ndị ọzọ nwụnnị
aghanị ọnwụn lihi d'e ru mgbe ahụa ọgụn-iri kwasị nnụnaị ahụn gi zugụụ.)
Ọnwan wụ ịgha-ọnwụn-lihi nke ibuzọ.
6 Onyẹ wẹ gọzi agọzi lẹ onyẹ rị nsọ kẹ onyẹ ọwụlẹ k'a rị ndị k'a gha ọnwụn
lihi nke ibuzọnị wụ. Ọnwụn nke ẹbụọ enwọn ikẹn ebe ndịnị rị—anwụnkọ

wẹ ọnwụn nke ẹbụọ. Kama, wẹ k'a wụ ndị nchụ-ẹjan Osolobuẹ lẹ Kraịstị. Wẹ k'e sọn Kraịstị kị ahụa ọgụn-iri kwasị nnụnaị.

Nke Ekwensụ A Gụụ!

7 Ahụa ọgụn-iri kwasị nnụnaị hụ zugụụ, a tọpụ wẹ Ekwensụ, gha imẹ
ngan ọ rị wepụha a. 8 Ọ k'a pụ d'e dufie anị ndị rịsọnmẹ ẹbamịn-ẹnọ
ụwa, Gọgụ lẹ Magọgụ kẹ w'a kpọ wẹ. Ọ k'e wegbama wẹ d'a lụ agha. E
bụkẹnmẹkẹ wẹ ọda: wẹ nọ kẹ ẹjan rị ohimin. 9 Wẹ nọ ghakwọrị ebe wẹ rị
fetu alị ichẹn-ichẹn rị elu-ụwa* bịa d'e fihunmẹ ebe ahụn ndị nke Osolobuẹ
rị (agọ wẹ) lẹ obodo ahụn rị Osolobuẹ obi; kanị, ọkụn nọ gha enu-igwee
hidan, bu wẹ ile ri.
10 Wẹ nọ tụ Ekwensụ hụn dufieni wẹ ye ọmị ọkụn lẹ nsịn-ẹnya-anwụn
hụ—ebẹhụ eje-anụ hụ lẹ onyẹ amụma-ntụ hụ rị. Wẹ k'e ye wẹ afụnfụn
uhinhin lẹ efinnaị jẹnrin ejẹn.

Okinkin-ikpe Ịkpazụụn

11 Ya m nọ hụn ukpo ọchan ohu hi-ogbe lẹ onyẹ hụn nọdị alị elu ẹ. Ụwa
lẹ elu-igwere nọ gha ebe ọ rị gbafụ, o nwọnzini ebe wẹ k'a nọdị. 12 M nọ
hụn ndị nwụnnị kẹ wẹ turu ihun ukpo-eze hụ—kẹ ndị-uku kẹ ndị-nta. E
kpupụsọnmẹ wẹ ẹhụhụọ bu ọda; ya wẹ nọzị kpupụ ẹhụhụọ ọzọ, hụn wụ
ẹkụkwọ nke ndụn. Wẹ nọ gi ihiẹn onyẹ-onyẹ mẹ kin ndị hụn nwụnnị ikpe
—kẹ wẹ dọn detọsọnmẹ wẹ imẹ ẹhụhụọ ndị hụ.
13 Ohimin nọ wepụha ndị-nwụnnị rị imẹ ẹ, Ọnwụn lẹ Alị-mmọn nọ
wepụhazịkwọ ndị-nwụnnị rị imẹ wẹ. Wẹ nọ gi ihiẹn onyẹ-onyẹ mẹ kin ẹ
ikpe.
14 Ya wẹ nọ tụ Ọnwụn lẹ Alị-mmọn ye imẹ ọmị-ọkụn hụ.
Ọmị ọkụnnị wụ ọnwụn nke ẹbụọ. 15 Onyẹ ọwụlẹ wẹ hụnlẹni ẹfan a imẹ
ẹkụkwọ nke ndụn, a tụ wẹ onyẹ hụ ye imẹ ọmị-ọkụn hụ.

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Elu-igwee Ọhụn Lẹ Elu-ụwa Ọhụn

1 Ya m nọ hụn elu-igwee ọhụn lẹ enu-ụwa ọhụn, makẹni elu-igwee ibuzọ
lẹ elu-ụwa ibuzọ a lagụọ. Ohimin arịzị a.

Jerusalẹm' Ọhụn

2 M nọ hụn obodo-nsọ hụ, Jerusalẹm' ọhụn hụ, k'ọ gha enu-igwee
hidanla, Osolobuẹ zihẹ ẹ. Ọ rị kẹ nwa-agbọọ wẹ chọgụụ mma, hụn rị e
che di ẹ. 3 M nọ nụ okẹn olu gha ebe ukpo-eze hụ rị a sị,
"Lee ẹ, ebe-obibi Osolobuẹ a bịagụọ imẹ igunrun ịhịan; o k'e bi imẹ
igunrun wẹ. Wẹ k'e fee ẹ nị uwẹ wụ ndị nke ẹ; [Osolobuẹ k'e mẹ wẹ
nị ya wụ Osolobuẹ wẹ]—Osolobuẹ lẹ enwẹn ẹ k'a nọyeni wẹ. 4 O k'e
finchanpụchanrịn wẹ ẹnya-mirin ọwụlẹ rị wẹ ẹnya. Ọnwụn arịkọzị; kẹ ihiẹn
ẹnya-mirin kẹ ẹkwan kẹ ụfụ arịkọzị—makẹni ihiẹn akan a ghafegụọ."
5 Onyẹ hụ nọdị anị elu ukpo-eze hụ nọ sị,
"Lee ẹ! M rị e kedọnzi ihiẹn ile!"
Ọ nọ sịzị, "Detu ihiẹnni, makẹni oku ndịnị wụ ezioku lẹ oku furu wẹ gi
e dọn ẹnya."
6 Ya ọ nọ sị m, "O mẹgụọ! Mmẹ wụ Ibuzọ lẹ Ịkpazụụn, Mbidọn lẹ Ọgụgụ.
Onyẹ ọwụlẹ ẹgụn-mirin rị a gụn, m k'a gha isi-mirin hụ mirin e ye ndụn

* **Isi Nke Ọgụn**:9 ledẹle Habakọkụ 1.6

gha e hupụha ye ẹ mirin ọfẹ. 7 Ndị hụn mẹrini k'e nwẹhẹn ihiẹn ndịnị m
k'e ye. M k'a wụrụ Osolobuẹ wẹ, a wụrụ wẹ ụmụ m.
8 Kanị, nke ndị a tụ egun lẹ ndị-kwerilẹni lẹ ndị rụnị; ndị-izighẹ lẹ ndị-
ughẹrẹ; ndị ile e bu-nshin lẹ ndị gi ikẹn eje-mmọn a rụn; ndị a rụa mmọn
lẹ ndị-ntụ ile—wẹ ile shikọ d'a rị imẹ ọmị ọkụn lẹ nsịn-ẹnya-anwụn hụ, hụn
wụ ọnwụn nke ẹbụọ."

Jerusalẹm Ọhụn Hụ

9 Ya mmọn-ozi ohu imẹ wẹ ẹsa hụ te bu afẹrẹ afụnfụn ịkpazụụn ẹsa nọ
bịa d'a sị m, "Bịa, m k'a ghọsị ị onyẹ hụ ya lẹ Nwa-ebulu hụ jẹnkọ d'a
gba ẹhụhụọ, nwunyẹ Nwa-ebulu hụ." 10 Ọ nọ buru m imẹ-mmọn shi enu
ugu ohu, okẹn-ugu, hụn jẹn elu ọda-ọda; ọ nọ ghọsị m obodo-nsọ hụ wụ
Jerusalẹm k'ọ gha elu-igwee hidanla, Osolobuẹ zihẹ ẹ. 11 Ọghọ Osolobuẹ
rị a ẹhụ, ọ hụ e be nwanran-nwanran kẹ ihiẹn-mma ndị ahụn a kọkẹnmẹni,
lẹkẹ akpụrụ Jaspa; ọ hụ e nwun zaị. 12 Mgbọn ẹ hi-ogbe, jẹn elu ọda-ọda.
Ọnụ-mgbọn mmẹbụọ k'o nwẹ; mmọn-ozi ohu-ohu turusọnmẹ ọnụ-mgbọn
ndị hụ. Wẹ deye ẹfan ikpun-ụlọ mmẹbụọ rị Izrẹlụ ohu-ohu ọnụ-mgbọn
ndị hụ. 13 Ọnụ-mgbọn ẹtọ-ẹtọ rịsọnmẹ ẹ ẹbamịn ẹnọ—ẹtọ rị ibẹka ọwụwa-
ẹnya-anwụn, ẹtọ rị ibẹka ugu, ẹtọ rị ibẹka ndịdan-mirin, ẹtọ rị ibẹka ndịdan
ẹnya-anwụn. 14 Mgbọn anị hụ nwọn ọmụma mmẹbụọ gin'ẹ nọkẹ iyetọ. Wẹ
deyesọnmẹ ẹfan ndị-ozi pụ-ichẹn mmẹbụọ Nwa-ebulu hụ enu wẹ.
15 Mmọn-ozi hụ gwa m oku gi mkpịnsịn goru wẹ gi a ma ihiẹn, hụn o
k'e gi ma obodo hụ lẹ ọnụ-mgbọn ndị rịn'a lẹ mgbọn ẹ. 16 Obodo hụ nwẹ
azụụn ẹnọ. Azụụn ẹnọ ahụn wụchanrịn ahanmahan—ya wụ, k'o suehan
k'ọ shịahan.
Ọ nọ gi mkpịnsịn a ma obodo hụ. *stadiọn* nnụ-uku mmẹbụọ rọ (ya wụ
ihiẹn nọkẹ maịlị ọgụn-mmitenẹi kwasị nnụ-ẹtọ). K'o suehan lẹ k'ọ shịahan
lẹ k'o jẹnhan elu wụchanrịn ahanmahan. 17 Ọ nọzị ma kẹ mgbọn ẹ shịahan:
gha mkpọ-ẹka d'e ru ọnụnụ-ẹka mmẹbụọ-ụzọ-mmẹbụọ (kubiti ẹnọ kwasị
ọgụn-ẹsa) k'ọ wụ—kẹ ịhịan dọn a ma ihiẹn. Ihiẹn mmọn-ozi hụ gi ma a
hanhụ kẹ hụn ịhịan gi a ma ihiẹn.
18 Ọmụma a kọnị w'a kpọ Jaspa kẹ wẹ gi tụn mgbọn hụ; goru wẹ
gwagbamalẹni ya lẹ ihiẹn ọwụlẹ kẹ wẹ gi tụn obodo hụ; o nwun zaị kẹ
ughegbe.
19 Wẹ gi ụdị ihiẹn-mma ile rị ichẹn-ichẹn rị mkpa chọsọnmẹ ọmụma ndị
hụ gi mgbọn hụ nọkẹ iyetọ mma. Nke ibuzọ wụ Jaspa; hụn mẹ ẹ ẹbụọ
wụ Safẹ; hụn mẹ wẹ ẹtọ wụ ageti. Hụn mẹ wẹ ẹnọ wụ ẹmaradị; 20 hụn
mẹ wẹ isẹn wụ onisi; hụn mẹ wẹ isin wụ kanelịanị. Hụn mẹ wẹ ẹsa wụ
kraịsolaịtị; hụn mẹ wẹ ẹsatọ wụ berilụ; hụn mẹ wẹ itenẹi wụ tọpazị. Hụn
mẹ wẹ iri wụ kraịsopresi; hụn mẹ wẹ mmanaị wụ jasịntị; hụn mẹ wẹ
mmẹbụọ wụ amẹtisi. 21 Ọmụma pụ-ichẹn a kọnị hụn wẹ gi tụsọnmẹ ọnụ-
mgbọn mmẹbụọ hụ rịsọnmẹ ụdị ichẹn-ichẹn. Ọnụ-mgbọn ọwụlẹ imẹ wẹ wụ
ogbe ọmụma pụ-ichẹn ohu—ọmụma ndị hụ w'a chọ achọ wẹ gi a chọ ihiẹn
mma. Goru wẹ gwalẹni kẹ wẹ gi mẹmẹ ụzọ ụwaya-kanị hụn rị imẹ obodo
hụ: o nwunchanrịn zaị kẹ ughegbe!
22 Ahụnnị m ụnọ-nsọ ọwụlẹ imẹ obodo hụ—makẹni Osolobuẹ hụn wụ
Di-nwọnni-ẹnyi, Onyẹ hụn nwọn ikẹn ile, lẹ Nwa-ebulu hụ wụ Ụlọ-nsọ
obodo hụ. 23 Obodo hụ achọdẹni ẹnya-anwụn mọbụ ifọn hụn k'e ye ẹ ukpẹ,
makẹni ọghọ Osolobuẹ wụ ukpẹ ẹ, Nwa-ebulu hụ wụ ukpẹ-ẹka a.
24 Ukpẹ obodo hụ kẹ ndị anị ichẹn-ichẹn k'e gi bi. Ndị-nze ụwa k'e
webanhan ọghọ wẹ imẹ Obodo hụ.

25 Agụnmakọ wẹ ọnụ-mgbọn obodo hụ ebe eki rị elu, bụ uhinhin arịkọ
ebẹhụ. Ya wụ, agụnmakọ w'a kẹ ụhụọhịn han.
26 Wẹ k'e webanhan ọghọ alị ichẹn-ichẹn lẹ akụ-lẹ-ụba wẹ imẹ ẹ. 27 Kanị,
o nwọnni ihiẹn ọwụlẹ rịlẹni ọchan mọbụ onyẹ ọwụlẹ hụn e mẹ ihiẹn rụnị
ẹnya Osolobuẹ mọbụ ihiẹn ọwụlẹ ya lẹ ntụ wị k'a banyen'ẹ. Ndị wẹ de
ẹfan wẹ imẹ ẹkụkwọ nke ndụn Nwa-ebulu hụ, uwẹ sụọ k'a banye ẹ.

Isi Nke Ẹbụọ-kwasị-ọgụn

Iyi Hụ Hụn Mirin Ẹ E Ye Ndụn

1 Mmọn-ozi hụ nọ ghọsị m iyi ahụn mirin ẹ e ye ndụn; ọ gha ukpo
Osolobuẹ lẹ Nwa-ebulu hụ hula; o nwun zaị kẹ ughegbe. 2 O hukọ
ahanmahan ụzọ ụwaya-kanị rị imẹ obodo hụ. Osisi ahụn hụn e ye ndụn
rịsọnmẹ iyi hụ azụụnnị lẹ azụụnnị. Osisi hụ a mị ụdị mkpụrụ mmẹbụọ
ahụa. Ifọn-ifọn kẹ o gi a mị mkpụrụ. Wẹ gi ẹhụhụọ a a zụọ ndị anị ile ọrịa.
3 Ahụnkọzị wẹ ihiẹn wẹ bụ ọnụ. Kama, ukpo-eze Osolobuẹ lẹ Nwa-
ebulu hụ k'a rị imẹ ẹ, ndị-idibo ẹ k'a rị e fe ẹ. 4 Wẹ k'a gha a hụn ihun ẹ; ẹfan
a k'a rị wẹ ezimezi-ihun. 5 Ọhịhị agbakọzị; achọkọzị wẹ ukpẹ-ẹka mọbụ
ukpẹ ẹnya-anwụn w'e gi legha ụzọ, makẹni Osolobuẹ hụn wụ Di-nwọnni-
ẹnyi jẹnkọ d'a wụ ukpẹ wẹ. Wẹ k'a kị jẹnrin ejẹn.

Ọbịbịa Jesu

6 Mmọn-ozi hụ nọ sị m, "Oku ndịnị wụ ezioku, wẹ furu w'e gi dọn ẹnya—
makẹni Onyẹ-nwọnni-ẹnyi, Chuku hụn a gwa mmọn rị imẹ ndị-amụma
ihiẹn hụ ndị-amụma e ku, ịya zihẹ nwan mmọn-ozi ẹ d'a ghọsị ndị-idibo ẹ
ihiẹn ndị hụn o mẹni wẹ k'e mẹrịrị ẹgwa."
7 Jesu sị,
"Lee ẹ, m lala ẹgwa!
Ngọzi rịnị onyẹ k'e mẹ
ihiẹn amụma rị imẹ ẹhụhụọnị ku!"
8 Mmẹ wụ Jọnụ, mmẹ gi ntịn m nụ ihiẹn ndịnị, gi ẹnya hụn wẹ. Ogẹn m
gi nụgụụ wẹ, hụngụụ wẹ, m nọ dannị mmọn-ozi hụ ghọsị nị m wẹ alị—nị
m fe ẹ. 9 Kanị ọ sị m, "Emẹkwọlẹ a! M wụ odibo ibe i—ịyụ lẹ umunẹ i ndị-
amụma lẹ ndị hụn e mẹsọnmẹ ihiẹn ndị hụ ẹhụhụọnị ku. Fee Osolobuẹ!"
10 Ọ nọzị sị m, "Ezuemẹlẹ ihiẹn ndị wẹ ku imẹ amụma rị ẹhụhụọnị,
makẹni, ogẹn wẹ k'e gi mẹ rị nsue. 11 Onyẹ e mẹ njọ ya mẹsọnmẹ; onyẹ
e bi obibi ru unyin ya bisọnmẹ; onyẹ rị ọchan ya rịsọnmẹ; onyẹ rị nsọ ya
rịsọnmẹ."
12 Jesu sị, "Gọn ni ntịn, m lala ẹgwa! Ụgwọ-ọrụn m jẹnkọ a kụ rị m ẹka. M
k'a kụ onyẹ ọwụlẹ ụgwọ k'o dọn rụn. 13 Mmẹ wụ Afa lẹ Omega, Ibuzọ lẹ
Ịkpazụụn, Mbidọn lẹ Ọgụgụ."
14 Ngọzi rịnị ndị hụ k'a sụ ẹkwa wẹ, kẹni wẹ nị wẹ d'e ri mkpụrụ osisi
ahụn e ye ndụn, kẹni wẹ nị wẹ gha ọnụ-mgbọn hụ banye imẹ obodo hụ.
15 *Makẹni*, ndị hụ e bi kẹ nkitẹ, ndị a rụa-mmọn, ndị e bu nshi lẹ ndị gi ikẹn
eje-mmọn a rụn, ndị-ughẹrẹ, ndị-izighẹ, ndị a rụa mmọn lẹ onyẹ ọwụlẹ ntụ
a sụọ lẹ onyẹ ọwụlẹ e mẹ ihiẹn ya lẹ ntụ wị abanyekọ obodo hụ.
16 "Mmẹ wụ Jesu zi mmọn-ozi m ozini d'e zi ụnụ, kẹni o rusọnmẹ ụka
ichẹn-ichẹn ẹka. Mmẹ wụ mkpọgụn ahụn Defidi gha suepụha; m ghazịkwọ
ẹhụ Defidi pụha. Mmẹ wụ kokisẹ ụtụntụn hụ hụn e keni."
17 Mmọn-nsọ lẹ okpoho hụ 'ya lẹ Jesu jẹnkọ d'a gba ẹhụhụọ rị a sị,
"Bịa!"

Onyẹ ọwụlẹ hụn nụnị ya sịzị,
“Bịa!”
Onyẹ ọwụlẹ ẹgụn-mirin rị a gụn ya bịa! Onyẹ ọwụlẹ chọnị, ya weri mirin hụn e ye ndụn, ya weri ẹ ọfẹ ra.

Ẹka-ntịn!

18 M rị a gwakwọ onyẹ ọwụlẹ nụ ihiẹn ndị wẹ ku imẹ amụma rị ẹkụkwọnị
nị onyẹ ọwụlẹ becheni ni wẹ, Osolobuẹ k'e beche n'ẹ afụnfụn ndị hụ wẹ
ku oku wẹ imẹ ẹhụhụọnị; 19 onyẹ ọwụlẹ wepụ ihiẹn imẹ wẹ, Osolobuẹ k'e
wefụ ihiẹn run'ẹ imẹ osisi hụ e ye ndụn lẹ obodo-nsọ hụ wẹ kusọnmẹ oku
wẹ imẹ ẹhụhụọnị.

Mmẹkin

20 Onyẹ hụn ku ihiẹn ndịnị, hụn gi wẹ shịa ẹri, sị,
“Ẹghẹẹ, m lala ẹgwa!”
Isẹẹ! Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu, bịa!
21 Ẹfọma Onyẹ-nwọnni-ẹnyi wụ Jesu ya rịnị ịhịan ile.